

Júu³ tyú²
'e gafaa'²¹ Dios
tya' tsá²

**El Nuevo Testamento
de Nuestro Señor Jesucristo**

en el chinanteco de Quiotepec

La Liga Bíblica
Las Sagradas Escrituras para Todos

El Nuevo Testamento
en chinanteco de Quiotepec

La Liga Bíblica 3C primera edición 1983 [chq]
La Liga Bíblica versión electrónica 2009

Publicado por
© La Liga Bíblica 1983

Se permite copiar, distribuir y comunicar públicamente esta obra bajo las siguientes condiciones:

- Reconocimiento. Reconozca a la Liga Bíblica los derechos que tiene en la impresión o distribución de esta obra, deslindándola de responsabilidad alguna por cualquier uso que se le de a la presente publicación.
- No comercial. No puede utilizar esta obra para fines lucrativos.
- Sin obras modificadas. No se puede alterar, transformar o generar una obra a partir de ésta.

Índice

SAN MATEO.....	1
SAN MARCOS.....	60
SAN LUCAS	97
SAN JUAN	157
HECHOS.....	205
ROMANOS.....	262
1 CORINTIOS	287
2 CORINTIOS	311
GÁLATAS.....	327
EFESIOS.....	337
FILIPENSES.....	346
COLOSENSES	352
1 TESALONICENSES	358
2 TESALONICENSES	363
1 TIMOTEO.....	366
2 TIMOTEO.....	373
TITO	378
FILEMÓN.....	381
HEBREOS	383
SANTIAGO	401
1 PEDRO	408
2 PEDRO	415
1 JUAN	419
2 JUAN	425
3 JUAN	426
JUDAS	427
APOCALIPSIS	430

Júu³ tyú² 'e gajmaa¹ a San Mateo

'Lii²¹² tsacøøi¹³ tya' Jesucristo

1 'E lo-o coon²¹ jí² 'e taai² jileei²¹ tsacøøi¹³ tya' Jesucristo, jaain²¹ jún² tya' 'lii²¹² David joongi tya' 'lii²¹² Abraham 'ii.

²In Abraham do jmii²¹ Isaac, joon Isaac do jmii²¹ Jacob, Jacob do jmii²¹ Judá coon¹³ 'in ruu²¹ i catyaa² do. ³Judá do jmii²¹ Fares coon¹³ Zara joon sáa³ o sii²¹ Tamar. Joon 'in Fares do jmii²¹ Esrom, Esrom do jmii²¹ Aram. ⁴Aram do jmii²¹ Aminadab, Aminadab do jmii²¹ Naasón, Naasón do jmii²¹ Salmón. ⁵Salmón do jmii²¹ Booz joon sáa³ a sii²¹ Rahab. Joon 'in Booz do jmii²¹ Obed joon sáa³ a Obed sii²¹ Rut. Obed do jmii²¹ Isaí. ⁶Isaí do jmii²¹ røøi¹³ David. Joon røøi¹³ David do gasáa¹ Salomón coon¹³ tsamf² 'in galí² tsamí² tya' Urías.

⁷In Salomón do jmii²¹ Roboam, Roboam do jmii²¹ Abías, Abías do jmii²¹ Asa, ⁸Asa do jmii²¹ Josafat, Josafat do jmii²¹ Joram, Joram do jmii²¹ Uzías. ⁹Uzías do jmii²¹ Jotam, Jotam do jmii²¹ Acáz, Acáz do jmii²¹ Ezequías. ¹⁰Ezequías do jmii²¹ Manasés, Manasés do jmii²¹ Amón, Amón do jmii²¹ Josías. ¹¹Josías do jmii²¹ Jeconías coon¹³ tsaruu²¹ i.

'Yiia¹³ joon ngajée¹ i tsá² seein²¹ Babilonia 'in tsá² Israel si'núu¹ mo fu goo¹ o.

¹²Joon mo taain²¹² tsá² Israel Babilonia Jeconías do gasáa¹ i Salatiel. Joon 'in Salatiel do jmii²¹ Zorobabel. ¹³Zorobabel do jmii²¹ Abiud, Abiud do jmii²¹ Eliaquim, Eliaquim do jmii²¹ Azor. ¹⁴Azor do jmii²¹ Sadoc, Sadoc do jmii²¹ Aquim, Aquim do jmii²¹ Eliud. ¹⁵Eliud do jmii²¹ Eleazar, Eleazar do jmii²¹ Matán, Matán do jmii²¹ Jacob. ¹⁶Jacob do jmii²¹ José. José do gacu² mo cwoo²¹ o María 'in líi¹ i sáa³ Jesús 'in sii²¹ o jon Cristo.

¹⁷Joon mo galiseein²¹ 'lii²¹² Abraham ca galiseein²¹ 'lii²¹² David galiseein²¹ daytyúuin² jmii²¹ tsá². La joon jon galiseein²¹ dyatyúuin² jmii²¹ tsá² ca mo galiseein²¹ 'lii²¹² David ca ngalín² tsá² Israel si'núu¹ mo fu Babilonia. Joon dyatyúuin² gi jmii²¹ tsá² galiseein²¹ 'e la nũgi 'e galiseein²¹ Cristo.

Mo galiseein²¹ Jesucristo

¹⁸La no-o galí² mo galiseein²¹ Jesucristo. María, 'in ilfín² in sáa³ Jesús, niganá¹ júu³ coon¹³ Sé³. Pe la nũgi icwaa¹ a caain²¹ coon¹³ Sé³ do gacáan¹ in María yuun²¹ coon¹³ 'ii²¹

tya' Espíritu Tyá² tya' Dios. ¹⁹Joon ñuu¹ tya'o Sé³ do, tsu jaain²¹ tsá² tyúí¹ 'ii, jo gali'in²¹² in 'e faa²¹ tsá² 'laa²¹ tya'a, jiin¹³ 'iin²¹² in itíuu² mo 'ido la jo ñii¹ tsá² fuu²¹. ²⁰Joon la 'ii²¹² 'i-tsi Sé³ jilaa²¹ 'elo lawa'a 'e cií¹ o gajnéi¹ jaain²¹ ángel tya' Ña'ñu¹ tyaní¹ i joon gajin²¹ in: —Sé³, jún² tya' 'lii²¹² David 'nu, 'ii¹³ mo'o María do lawa tsam² tyi'i. Jo jmaa²¹ a 'goo²¹ tsu 'in yuun²¹ gacáan¹ in do, 'ii²¹ tya' Espíritu Tyá² tya' Dios do. ²¹Iliseein²¹ jaain²¹ xuui²¹² tsañuu¹ tya'a iunsii²¹ i JESÚS. Ilisii²¹ la joon tsu 'wii¹³ ijmáa¹ a tiin¹³ tsá² tya'a jilaa²¹ tsaa² tya'a.

²²Jilaa²¹ 'elo galí¹ la joon 'e untsiin¹ in júu³ tya' Ña'ñu¹ 'e gafaa²¹ tsá² tya'a la mo jéei¹³. Gajin²¹ o:

²³Jaain²¹ simí² icáan² in yuun²¹, joon iliseein²¹ yuun²¹ tsañuu¹ tya'a.

Joon iunsii²¹ 'ii Emanuel. ('E øø²¹ tsi tsá² 'e sii²¹: Dios jee²¹² jna'.)

²⁴Joon mo gajná²-tsi Sé³ do gajmaa¹ a jiin¹³ la jin² ángel tya' Ña'ñu¹. Joon ga'ii²¹ mo María lawa tsam² tya'o. ²⁵Pe jo 'ee gajmaa¹ a coon¹³ 'ido ca galiseein²¹ 'in xuui²¹² tsañuu¹ nifu joon gaunsii²¹ 'ii JESÚS.

Jalíin² 'in 'øøi²¹-tsi li tyiin¹ sáa³ Jesús

2 Jesús galiseein²¹ fu coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Belén 'e náa¹ coon²¹ 'wó² 'e sii²¹ Judea. Herodes líi¹ i røøi¹³ 'yiia¹³ joon. Joon gatyálín² 'inlíi¹³ røøi¹³ magos, tsá² jmii²¹²-tsi 'ii. Gatyálín² fu Jerusalén jalíin² li

'yeei²¹ ñi¹ do. ²Joon gaunngii¹ i 'in tsá² do:

—¿Xiiafu tyiin¹ 'in røøi¹³ 'in nigaliseein²¹ tya' tsá² Israel? Tsu jna'a naa²¹ a'a líi¹ 'yeei²¹ ñi¹ joon ganee²¹² na'a núu¹ tya'a. Joon nijalii²¹ i' jaun'goo²¹ o'o 'ii.

³Joon mo ganúu² un røøi¹³ Herodes 'elo líi¹ 'láai² ga'í¹-tsi 'áai¹ coon¹³ jileei²¹ 'in néei¹ Jerusalén do. ⁴Joon 'in røøi¹³ do gatø¹ jileei²¹ 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley tya' 'in tsá² do. 'E 'iin²¹² in litsáai¹-tsi xiiafu iliseein²¹ Cristo. ⁵Joon 'in tsá² do 'in gatø¹ røøi¹³ do gajin²¹ in:

—Fuu²¹ Belén joon iliseein²¹ Cristo. Tsu 'in tsá² 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios calii gataan¹ an ni jí² 'elo:

⁶Joon 'nu-u, fuu²¹ Belén 'e náa¹ li roon¹ on 'wó² tya' Judá, jo líi² u'u 'in pi³ gi la jee²¹² jileei²¹ 'in tyu² to² 'e 'wó² lo; tsu icwo'íi¹ jee²¹² lo jaain²¹ tsá² feei¹ 'in tyu² to² tsá² tyiia 'in seen²¹ Israel.

⁷Joon gatø¹ Herodes 'in tsá² 'øøi²¹-tsi do 'uun²¹ mo, gaunngii¹ i coon²¹ tún² líi gangoo¹ o níí¹ in 'in núu¹ do. ⁸Joon gasii¹ ni²¹ 'in tsá² 'øøi²¹-tsi do fu Belén. Joon jin²¹ in: —Cwolíin² naa', cwo'nee²¹ naa' 'in xuui²¹² do. Joon mi tyee¹ naa' 'ii joon jmáa¹³ aa' jna júu³ iní³ ii niun'goo²¹ oo jon 'ii.

⁹Joon mo ganúu² un 'in tsá² 'øøi²¹-tsi do júu³ tya' røøi¹³ do ngalíin² mo joon no. Joon 'in núu¹ do 'in ganí² in 'in tsá² 'øøi²¹-tsi fu líi néé¹ i fu líi 'yeei²¹ ñi¹ ngóo¹ o nifugixu líi ngalíin² 'in tsá² do. Ngoo²¹ o ca ga'íi² fu yu¹ líi raain¹ 'in xuui²¹² do. ¹⁰Jløø¹³ mo 'áai¹ 'in

tsá² 'øøi'²¹-tsi mo ganíi²in 'in núu¹
do. ¹¹Joon mo gangatáa¹i inuu do
gangaa¹i yuun²¹ do coon¹³ sáa³a.
Joon gasi²i 'wojníi¹ tyani 'in yuun²¹
do joon gaun'goo²¹o 'ido. Joon ganá¹
cwóo¹ tya'a icwo¹o 'in yuun²¹ do
cwanáa¹ coon¹³ fuu²¹² sún² coon¹³
jmi¹³ 'mó² jmafuu²¹ sii²¹ mirra.
¹²Joon Dios gajmaa¹a gaci¹i 'in tsá²
do 'e jo tsalíin²gi lí 'li tyíin¹ Herodes
do. Joon ngaliin¹mo fuu²¹ goo¹o fu¹
lí 'xiia²¹.

Mo nangó¹ yuun²¹ Jesús fu Egipto

¹³Mo ngayuui¹³ ngaliin¹ 'in tsá²
'øøi'²¹-tsi do la 'ii²¹² cí¹ Sé³ gajné¹i
jaain²¹ ángel tya' Ña'ñu¹u' gajin²in
sii²¹i Sé³ do:

—Ráan²u, jée¹i yuun²¹ coon¹³
sáa³a cwolíin²naa' Egipto. Joon
cwotaan²¹² moo' do ca mi jmáa³aa
júu³ tsu Herodes i'naa²¹in 'in yuun²¹
do i'nga²mo.

¹⁴Joon garoon¹on Sé³ joon lí 'woo¹
ngalíin² jée¹i yuun²¹ do coon¹³
sáa³a fu Egipto. ¹⁵Do-o taan¹in ca
gajún¹mo Herodes do. La lo-o galí¹
'e gatsín¹ júu³ tya' tsá² gafaa¹²¹a júu³
tya' Ña'ñu¹u' la mo jéei¹ 'in gajin²in:
“Tø¹³oo Yuun²¹ Tyiia 'in taain²¹² fu
Egipto.”

Tyú² Herodes to² 'e júun²in jileei²¹ yuun²¹ seein²¹ fu Belén

¹⁶Mo galili¹³i Herodes 'e
nigacon²on 'in tsá² 'øøi'²¹-tsi 'ii tóo²,
'áa¹mo gatsá² 'nii²¹-tsi joon gatyu²u
to² júun²in jileei²¹ yuun²¹ tsañuu¹
'in ni ngó¹ tún² jiin¹ lí la 'wó¹.
Jileei²¹ yuun²¹ tsañuu¹ 'in seein²¹
Belén joongi lí caai¹ Belén gatyu²u
to² júun²in. Tsu la joon gajin²in
'in tsá² 'øøi'²¹-tsi do 'e nigangaa¹i

'in núu¹ do. ¹⁷Joon coon¹³ la joon
ngatiin¹³ júu³ tya' 'lii²¹² Jeremías 'in
gacwo¹ júu³ tya' Dios ca la mo jéei¹.
Gajin²in:

¹⁸Áai¹ 'náa¹ 'goo²¹ fuu²¹ Ramá cí²i
xuui²¹²-tsi 'áai¹ tsu Raquel cí²i
cwáain¹ tya' jóon¹on.

Pe jo 'iin²¹²in wa'a cwo¹ tsá² 'ii
fo'feei¹ tsu najún¹mo yuun²¹
tya'a.

¹⁹Pe mo gangii¹in gajúin¹ Herodes
gaci¹i Sé³ fu Egipto do joon gajnéi¹
jaain²¹ ángel tya' Ña'ñu¹u' 'in jin²
sii²¹i 'ii:

²⁰—Ráan²un, cweei¹ tee¹e xuui²¹²
coon¹³ sáa³a fu Israel tsu nijúun²mo
'in 'iin²¹²in i'ngaai² 'ii.

²¹Joon Sé³ do garoon¹on joon
gatøø¹ xuui²¹² do coon¹³ sáa³a fu
Israel. ²²Pe mo galili¹³i Sé³ do 'e
jóon¹ Herodes sii²¹ Arquelao tyú²u
to² fu Judea 'goo²¹o tsalíin² do.
Joon coon¹³ 'e cwu¹o gajmaa¹a Dios
'ii júu³ wa tsalíin² fu lí sii²¹ Galilea.
²³Joon mo gatyalíin² lí sii²¹ Galilea
joon ngacwaa²¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹
Nazaret. La joon galí¹ 'e gatsín¹ júu³
gafaa¹²¹a tsá² cwoo¹o júu³ tyú² tya'
Dios la mo féei¹ 'in jin²in:

—Iunsii²¹ tsá² 'ii: tsá² Nazaret.

Cwoo¹o Wó³ saai²¹ tsá² jmií²¹ júu³
tya' Dios coon²¹ lí jo 'iin tsá² seein²¹

3 La jee²¹² tyíin¹ Jesús Nazaret
galáa² Wó³ saai²¹ tsá² jmií²¹
'wii²¹² cwoo¹o júu³ tyú² tya' Dios
lí jo 'in tsá² seein²¹ coon²¹ lí sii²¹
Judea. ²Joon gajin²in:

—Cwojaa²¹ 'oo' coon¹³ Dios tsu tí
lí tyú² Dios to² jee²¹² tsá².

³Jaain²¹ tsá² 'in gacwoo¹o júu³ tya'
Dios la mo jéei¹ sii²¹ Isaiás gafaa¹²¹a
cwáain¹ tya' Wó³ do mo gajin²in:

Tá² coon²¹ ni 'oo'o jaain²¹ tsá²
 fu coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹,
 jin²¹in:
 “Ijó¹ Ña'ñu¹u'. Tyaa²aa' tyú² tyii'
 'ii'¹³ moo' 'ii, tsáa¹mo-'oo' 'e
 tyú¹moo’”,

jin² Isaías.

⁴Joon siin¹³ Wó³ lí¹ jñú² camello,
 joon 'e 'ñú¹ tu²gi lí¹ coon¹³ loo²¹.
 Joongi 'e gø²ø jmaa¹² sinii²¹ coon¹³
 to² sá² moo²¹. ⁵Joon 'in néei¹
 ciudóo¹³ Jerusalén coon¹³ 'in néei¹
 la caain²¹ li sii²¹ Judea coon¹³ 'in
 néei¹ coo¹³ li ngí¹ jmií²¹ Jordán
 jalíin² janú²un júu³ tya'a. ⁶Joon
 la jee²¹² jmoo¹o tyañii²¹ tya'a tyani
 Dios gasaa¹ i Wó³ 'ii jmií²¹ tsi jmií²¹
 Jordán.

⁷Pe mo gacón² Wó³ cwáain¹ 'e
 'áai¹ fúui¹ tsá² fariseos coon¹³
 tsá² saduceos jalíin² saa¹ i jmií²¹,
 gajin²¹in:

—iTsá² 'in coon²¹ tsá² too² 'naa!
 ¿lin nigasií²¹ 'naa' 'e laa²¹²naa'
 yaanaa' jee²¹² coon²¹ wúu¹ 'e
 nijatyéein¹? ⁸Cwojmaa²aa' jiin¹³ la
 tíi² i jmá¹ 'in nigajoo²¹-tsi. ⁹Joon jo
 'i-'oo': “Jo 'e tsangii¹na' tsu jún² tya'
 'lii²¹² Abraham jna'.” Tsu fuu²¹²uu
 'naa' 'e ca 'e cuun²¹² roon¹ lo lí² jmá²
 Dios ca jún² tya' 'lii²¹² Abraham.

¹⁰La lí¹ 'mó²-o líi¹ tsá² jon, joon
 Dios nityaa¹ tyú² ñityí² tya'a 'e
 tyu²u 'mó² ca tí² jmóo³, joon
 jilaa²¹ 'mó² 'e jo cwo¹ 'oofuu²¹ tyú²
 tya'a ityu²o joon ijún² coon¹³ jí².
¹¹'E la ja²mo jna sáa³na 'naa' jiin¹³
 coon¹³ jmií²¹ 'e lí¹ lawa coon²¹ lí² 'e
 nigajoo²¹-oo'. Pe 'in jó¹ ciin²¹gixu
 la jna isáa¹ 'naa' jmií²¹ coon¹³
 Espíritu Tyú² tya' Dios joon coon¹³
 jí². Feei¹gi 'ii lagi jna ce jiin¹³ jo
 tíi²na cón³oon mii¹i. ¹²Joon san²o

'ido 'mó² tyuun²¹ trigo tsu ti lí²
 untyú² trigo tya'a. Ijmáa¹a coon²¹
 tyi¹ tya' trigo do. I'má² trigo fu li
 'má² tsá² trigo pe tyi¹ do tya'a ijún²
 coon¹³ jí² 'e jo dyuu¹.

Mo gasaa¹ i Wó³ jmií²¹ Jesús

¹³Joon gacwo'íi¹ Jesús li sii²¹
 Galilea joon gangóo¹ fu li taain²¹²
 Wó³ do tí² jmií²¹ Jordán. Gangóo¹ 'e
 saa¹ i Wó³ 'ii jmií²¹. ¹⁴Pe jo 'iin²¹²in
 Wó³ saa¹ i Jesús jmií²¹. Joon gasii²¹ i
 Jesús:

—'Nu-u ná¹ sáa²u'u jna jmií²¹. ¿Ti
 ñi² 'i 'e sáa¹³na 'nu jmií²¹?

¹⁵Pe gajin² Jesús sii²¹ 'ii:

—Cwó²du'u lí² jiin¹³ la 'iin²¹²na.
 Tsu tyú²-u 'e jmoo²¹o' jilaa²¹ jiin¹³
 la to² tyu² Dios.

Joon Wó³ do gacwoo¹o júu³.

¹⁶Joon mo ngayuu¹³ gasaa¹ i Wó³
 jmií²¹ Jesús joon gacwo'íi¹ Jesús
 tsi jmií²¹ do. Joon tsifu joon ganó¹
 fu ñu'fú² joon Jesús gangaa¹ 'in
 Espíritu Tyú² tya' Dios líi¹ maa²¹²
 gajngáa¹ i yu¹ li siin²¹ Jesús. ¹⁷Joon
 ganúu²un coon²¹ júu³ fu ñu'fú² 'e
 jin²:

—'In no-o yuun²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na.
 Jlø³moo 'áai¹ coon¹³on.

Mo gacón² Satanás cwáain¹ xiiala líi¹ Jesús

4 Tsifu joon gangajée¹ 'i in
 Espíritu Tyú² tya' Dios Jesús
 fu coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹. Icón²
 Satanás cwáain¹ xiiala líi¹ Jesús.

²Joon jee²¹² tunló¹ jmií¹ joon
 tunló¹ woo¹ jo 'ee gø²ø jiin¹³ xu.
 Joon gatsá² un'áa¹ i mo ngíi¹ joon.
³Joon Satanás gangatyéen¹in li sin²
 Jesús 'e 'iin²¹²in cón² cwáain¹ xiiala
 líi¹ Jesús. Joon gajin²in sii²¹ i Jesús:

—Wana 'nũ-ũ jóon¹ Dios tyũ¹³ to² cwoł² 'ĩĩ¹ 'e cuun²¹² roon¹on no.

⁴Pe Jesús gañi¹i:

—Ni jí² tya' Dios jin²in: “Jo taain²¹² tsá² tyú²-ũ fu juncwii²¹ lo jiin¹³ coon¹³ 'e 'ĩĩ¹ 'e sá² dø² pe coon¹³ jilaa²¹ júu³ tyú² 'e gafaa²¹ Dios Jmii²¹.”

⁵Joon ngajée¹ Satanás Jesús ngaliin² 'e fuu²¹ nicwaa¹³ Jerusalén. Joon gasáa¹ Jesús fu yũ¹ cwo¹ fee¹ si² do. ⁶Joon gajin² Satanás sii²¹i Jesús:

—Wana 'nũ-ũ jóon¹ Dios, cwó² cwotee²¹u tsũ ni jí² tya' Dios 'e jin²: Ityũ² Dios to² 'e 'áa¹ 'i nũ ángeles tya'a.

Isáa¹ 'i nũ coon¹³ cwoo²¹o la coon²¹ jo tyũun²¹ cuun²¹² tĩi¹³i.

⁷Joon gañi¹i Jesús:

—Jin²o jon ni jí² tya' Dios: “Jo untsáa¹ 'o'o xiiala líi¹ 'i Ña'ñũ¹ 'i' Dios tyi'i.”

⁸Xiia²¹gi tún² ngajée¹ Satanás Jesús fu yũ¹ moo²¹ ñíi¹ 'áa¹. Joon ga'e² e Jesús jilaa²¹ fuu²¹ náa¹ la 'ui juncwii²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a. ⁹Joon gajin²in:

—Cwóo³-oo jilaa²¹ 'elo tyi'i wana sii¹³i wojni²i tyani³i 'e un'goo²o jna.

¹⁰Joon jin² Jesús sii²¹i 'ii:

—Cwei², Satanás, tsũ ni jí² tya' Dios jin²: “Un'goo²o Ña'ñũ¹ 'i' Dios tyi'i; joon jmoo²o jiin¹³ to² tyũ² 'ii.”

¹¹Joon Satanás do gajeen²¹mo coon¹³ Jesús. Joon gatyalíin² ángeles 'e unjíi²in Jesús.

'Láa² Jesús 'wii²¹² jmoo¹o to² tya'a fu li sii²¹ Galilea

¹²Joon mo ganúu²un Jesús 'e Wó³ do 'yúu¹ 'i nũñ³ gangóo¹on

fu li sii²¹ Galilea. ¹³Pe jo gajaan¹ fuu²¹ Nazaret, gangacwaa²¹a fu Capernaum, coon²¹ fuu²¹ náa¹ ti' tyíia¹ do. 'Wó² tya' 'lii²¹² tsacøø¹³ Zabulón coon¹³ Neftalí. ¹⁴La joon galf¹ 'e gatsín¹ júu³ tya' jaain²¹ tsá² sii²¹ Isaías. 'Ii jaain²¹ 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios la mo jéei¹. Joon gataan¹an ni jí² júu³ 'e jin²:

¹⁵'Wó² tya' Zabulón coon¹³ Neftalí 'e roon¹ li' caai¹ tyíia¹, li' caai¹ li 'yee²¹ 'i ñi¹ jmi²¹ Jordán li sii²¹ Galilea, li néei¹ tsá² 'in jo seein²¹ Israel.

¹⁶'In tsá² 'in néei¹ li 'ii¹ nũ²¹ gañi²¹i coon²¹ jí² fee¹.

Joon nigajná² joo²¹ tya' 'in tsá² 'in tói¹ 'mó¹ do.

¹⁷Joon galáa² Jesús 'wii²¹² cwoo¹o júu³ tyú², jin²in:

—Cwojaa²¹ 'oo' coon¹³ Dios tsũ ti li tyũ² Dios to² jee²¹² tsá².

Tø²ø Jesús tyúuin² tsá² 'in jmoo¹o to² saain²¹ joo²¹ taai²¹² jmi²¹

¹⁸La 'ii²¹² ngóo¹o Jesús ti' tyíia¹ Galilea gangaa¹ 'i gái¹ tsá² taain²¹² to² pii²¹ 'i 'mó¹ tsi tyíia¹ do. Tsũ joon to² tya'a. La 'oo²¹ ruu²¹mo 'in tsá² gái² do. Jaain²¹ sii²¹ Simón 'in sii²¹o jon Tú³, 'in jaain²¹gi sii²¹ Dí³. ¹⁹Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Moo²¹o' coon¹³ jna joon jmée³na 'naa' tsá² jmoo¹o to² saain²¹ tsá² 'in líin² tsá² tyiia.

²⁰Tsifu joon gatũu²¹ 'mó¹ tya'a joon ngaliin²mo coon¹³ Jesús.

²¹Xũ ngó¹xũ joon mo gangaa¹ 'i gái¹gi tsaruu²¹. Jaain²¹ sii²¹ Jacobo, 'in jaain²¹gi sii²¹ Wó³. Joon¹on Zebedeo 'ii. Táa¹ 'i tsi barco coon¹³ jmi²¹ 'i míi¹ nũ³. Joon gatø²ø Jesús 'ii. ²²Joon tsifu joon ga'woo²¹mo

'e barco do. Do-o gatíuu²mo jmii²¹
joon ngalíin²mo coon¹³ Jesús.

'E²e Jesús tsá² fúui¹

²³Joon gangó¹ Jesús la caain²¹ li
sii²¹ Galilea 'e²e tsá² inuu cwo¹ tya'
tsá² Israel sii²¹ sinagoga. Ga'e²e
tsá² xiiala ilí² mi tyú² Dios to² tsá²
joon gaun'láa¹i Jesús tsatsaa¹³ 'in
tyán'an jilaa²¹ nii² jmoowúu¹.
²⁴Joon galicwii¹mo tsá² Jesús la
caain²¹ li sii²¹ Siria joon gangajée¹i
tsatsaa¹³ 'in tyán'an jmoowúu¹ láai²
'ii¹³. Seen²¹ 'in taai² tyí². Seen²¹mo
'inlíi¹³ 'in taai² 'inlíi¹³ alma tya'a,
seen²¹mo 'inlíi¹ jmoowúu¹
jooiññi¹, seen²¹mo jon 'in sítuu¹³
cwoow²¹ tii²i. Joon gaun'láa²mo Jesús
'ii. ²⁵Joon fúu¹mo tsá² néei¹ Galilea
ngalíin²mo coon¹³ Jesús. Ngaliin²mo
jon 'inlíi¹³ tsá² néei¹ Decápolis,
coon¹³ Jerusalén. Seen²¹mo jon 'in
ningalíin² coon¹³ fu li sii²¹ Judea
joongi fu cwoow¹³ roon¹on lí' caai¹ li
'yeei²¹ ñi¹ jmii²¹ Jordán.

Cwoow¹o Jesús júu³ tyú² tsaa² moo²¹

5 Joon mo gangaa¹i Jesús 'in
tsá² fúui¹ lí¹ gasoo¹o coon²¹
moo²¹ joon do-o gacwó²o. Joon
gangatyéein¹ tsá² tya'a cu' lí' li
tyíin¹in, ²joon ga'laa²¹ Jesús 'wii²¹²
'e²e 'in tsá² do, jin²in:

'In 'in tsá² jløøi³

³—Jløø³mo 'in ñi²i 'e' ná¹
licwii¹in Dios, tsu tyu² Dios to² 'ii.

⁴Jløø³mo 'in néi¹ faí³ tsu icwo¹o
Dios 'ii fo'feei¹ tya'a.

⁵Jløø³mo 'in 'wo²-tsi 'áai¹ tsu
ii²¹mo 'e juncwii²¹ 'múui².

⁶Jløø³mo 'in 'iin²¹²in 'áai¹
jmá¹a la to² tyu² Dios, tsu Dios

iuncoon¹³on 'ii 'e jmoo¹o jiin¹³ la
'iin²¹²in.

⁷Jløø³mo 'in feei¹-tsi tya' tsá²
xeei²¹ tsu ilifeei¹-tsi Dios coon²¹
tún² tya'a.

⁸Jløø³mo 'in jo tóin¹ júu³ tya'a
tsu 'ii-o iníi²i Dios.

⁹Jløø³mo 'in jmoo¹o 'e seein²¹ tsá²
tyú² la 'oo²¹ 'ii tsu ilii¹in jóon¹ Dios.

¹⁰Jløø³mo 'in ní²i wúu¹ tsu 'wii¹³
jmoo¹o la to² tyu² Dios tsu Dios
tyu²u to² 'ii.

¹¹Jløø³mo 'naa' mo jii²in tsá² 'naa'
joon jmaai²¹ tsá² 'naa' joon faa²¹a
tsá² júu³ tajuu²¹ gó² tyi'naa' 'wii¹³
cwáain¹ tyiia. ¹²Jmaa²aa' jløø³naa'
jo cwoli¹innaa' caain²¹ tsu 'ii¹³naa'
coon²¹ 'e tyú² 'áai¹ tyii¹ fu ññfú².
Tsu la joon jon gajmaa¹a tsá² tya' 'in
nigacwoo¹o júu³ tyú² tya' Dios ca la
mo jéei¹, ga'øø¹mo tsá² 'ii.

'Naa' líi¹naa' lawa ñi² joongi lawaa coon²¹ jí¹ 'e coo²¹ tyani tsá² taain²¹² juncwii²¹

¹³'Naa' líi¹naa' lawa ñi² jee²¹² tsá²
taain²¹² juncwii²¹ lo. Pe wana jo
jmaai²¹gi to² ñi² tya'a, jo li ñi²gi
'uunñi² tya'a. Jo lí² liñi²gi tún¹. Jo
jmeei¹gi to² jiin¹³ 'e dya² tsá² tya'i
fu¹ 'ø¹ tsá² joon.

¹⁴'Naa', 'in líi¹ tsá² tyiia, líi¹naa'
lawaa coon²¹ jí² 'e coo²¹ tya' tsá²
taain²¹² juncwii²¹. Wana ná¹ coon²¹
fuu²¹ yu' moo²¹ jo lí² 'meei²¹ 'ña'a.

¹⁵La joon jon jiin¹³ jaain²¹ tsá² jo
lí² 'úi¹ jí² coon²¹ jí² coo²¹o joon
sii²¹i nu' coon²¹ 'mó² 'ii²¹ cwuu²¹.
Pe xu joon isii²¹i li yu'gi do joon
lí² jnee¹i jleei²¹ 'in néei¹ tsi inuu do.

¹⁶Joon la joon 'naa' jmaa²aa' 'e tyú²
'e tii²naa' joon coon¹³ la joon icón²
tsá² cwáain¹ 'e tyú² jmoo²oo' joon

iun'goo²¹o tsá² Dios Jmii²¹ tyii' tyiin¹ nũfú².

'E²e Jesús tsá² cwáain¹ tyá' ley

17'Jo cwolíi²naa' gacwéi¹na 'a jmáa³aa 'e jo 'ee to² tí¹gi ley tyá' 'lii²¹² Moisés coon¹³ júu³ ga'ee¹ 'in nigacwoo¹o júu³ tyá' Dios la mo jéei¹. Jon'on gagóo³oo jmáa³aa la joon, gagóo³oo jmaa¹³aa tsá² júu³ 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ do. 18'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' la 'ii²¹² roon¹on ñũfú² coon¹³ cwoo¹³ juncwii²¹ jiin¹³ ca pii³ wa'a lí¹ 'e jo 'ee to² tí¹ 'e ley do. Jmaa²¹mogi to² ca gatsín¹ jilaa²¹ 'e 'ná² lí¹. 19Joon doñi¹iin wana jo jmoo¹o la to² tyu² ley do, xufiin¹³ 'e 'wéi¹gi 'e ley do, joon 'e²e tsá² 'e jmáa¹a tsá² la joon, xaa²¹gi 'in tsá² do la jee²¹² jileei²¹ li tyu² Dios to². Pe 'in jmoo¹o jiin¹³ la tí² to² tyu²u joon 'e²e tsá² 'e jmáa¹a la joon, tsafee¹mo ilii¹in li tyu² Dios to². 20Tsu fuu²¹²uu 'naa' wana jo 'øøi²¹gi-'oo' joon wana jo jmaa²gi' jiin¹³ la 'iin²¹²in Dios jmá¹ tsá² lagi 'in tifo² tyá' ley coon¹³ 'in tsá² fariseos jo jmii²¹² cwotáan²naa' li tyu² Dios to².

'E²e Jesús tsá² cwáain¹ tyá' 'nii²¹-tsi tsá²

21'Nanuu²uun¹ júu³ tyá' 'lii²¹² tsacøøi¹³ jin¹²: "Jo jngaa¹²naa' tsá², tsu 'ná¹-a lisá² 'ii²¹ tyá' 'in jngaai¹² tsá²." 22Pe fuu²¹²uu 'naa', doñi¹iin 'in tyá'nii²¹-tsi coon¹³ ruu²¹i ilisá² 'ii²¹ tyá' 'ii. Joon tyá' jileei²¹ 'in jii²¹in ruu²¹i 'in tsacøøi¹³ jee²¹² 'in tyu² to nifu ijmaa¹a 'ii²¹ tyá' 'ii. Joon 'in unsii²¹ ruu²¹i: "Tsá² caai²¹ 'nũ." Áai¹ tyan' 'íi¹ fo² li sityú² 'in jin² la joon.

23'Wii¹³ joon wa 'iin²¹²u'u cwo²o Dios coon²¹ 'e 'yaa¹-o'o inu¹ cwo¹

pe la jee²¹² siin¹³in tyani altar do wa'a gatii²¹-o'o 'e 'ee¹mo ruu²¹u 'nũ, 24tá² 'e cwo²o Dios 'e 'yaa¹-o'o do tyani altar. Joon cweei², cwojmaa¹³a júu³ røø²¹ coon¹³ ruu²¹u. Joongi ñi²i ñicwo²o 'e 'yaa¹-o'o do.

25'Joon wana 'iin²¹²in tsajée¹ 'nũ tyani tsaa²to² 'e cwo¹o 'nũ tsaa², siin¹³ coon¹³on júu³ røø²¹ tyá' fu li cwoíi²naa' coon¹³on joon coon¹³ la joon jo tsajée¹ 'nũ tyani tsaa²to². Tsu wana gajée¹ 'nũ tyani tsaa²to² do, joon ityu²u to² 'ii¹³ tyá'a tsajée¹ 'nũ 'nũñi³. 26Joon 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'nũ jo lí² júu¹³u 'nũñi³ do ca cí²i coonti 'e cuu² do.

'E²e Jesús tsá² 'e jo feei¹ tsá² tsamí²

27'Nanuu²uun¹ júu³ tyá' 'lii²¹² tsacøøi¹³ 'e jin¹²: "Jo foo¹u'u tsamí² tyá' tsá² xeei²¹." 28Pe fuu²¹²uu 'naa' doñi¹iin 'in jøø²i jaain²¹ tsamí² joon wana sooin²¹ tsá² 'ii lawa'a 'e niga¹laa²¹o coon¹³ 'ido.

29'Wana unni²i tsáa¹ jmoo¹ 'le²u, tyí²ta, pí²ta wíin² tsu tyú²gi wa'a tsá²hí¹ unni²i do lagi wa cwoo¹³o li 'ii²¹ la tøø²¹u'u. 30Sina cwoo¹o tsáa¹ jmoo¹ 'le²u tyuu¹³u, pí²ta wíin² tsu tyú²gi tyi¹ tsá²hí¹ cwoo¹o lagi wa cwoo¹³o li 'ii²¹ la tøø²¹u'u.

'E²e Jesús tsá² wa'a tíui² tsá² tsamí² tyá'a

31'Gajin¹²in tsá² la mo jéei¹: "Wana tíui² tsá² tsamí² tyá'a 'ná¹ cwo¹o coon²¹ mo'j² jin¹²in 'e nigatú¹mo 'oo²¹²o." 32Pe fuu²¹²uu 'naa' wa gatíui² tsá² 'oo²¹²o, wana jo mo 'lää¹a coon¹³ tsañu¹ xeei²¹, 'in tsañu¹ do jmoo¹o 'e 'lee²¹i 'in tsamí² do wa cuu²¹i cwoo²¹o tún¹

coon¹³ tsá² xeei²¹. La joon jon doñi¹in tsañuu¹ 'in cuui²¹ cwoo²¹o coon¹³ jaain²¹ tsamf² 'in nigatfui² nuu¹ tya'a i'noo¹o 'in tsañuu¹ do tsaa² lawa'a fee²¹i tsamf² tya' tsá² xee²¹mo.

'E²e Jesús tsá² 'e jo 'é¹ tsá² Dios

33 'Nanuu²nuu¹ júu³ tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ 'e jin¹²: "Jo cuu¹³u júu³ tyi'i 'e niga'é¹u tyani Ñañu¹u." 34 Pe fuu²¹²uu 'naa' jo 'é¹u'u tyani tsá² coonti. Jo 'é¹u'u coon¹³ ññfú² tsu joon si² li sili²¹² tya' Dios. 35 Jon'gi'i 'é¹u'u coon¹³ cwoo¹³ juncwii²¹ tsu do-o ø²ø Dios. Jon'gi'i coon¹³ Jerusalén tsu do-o fuu²¹ tya' røøi¹³ 'in feei¹. 36 Jo 'é¹u'u Dios coon¹³ po'tyi²¹i tsu jo lí² litaa²¹ si 'wii¹ 'ee jiin¹³ coon²¹ jnú¹ tyi'i. 37 Jiin¹³ fóo¹³o "joon" si "ún³" 'ee. Wana foo²¹gi'i áai¹ lawa 'e faa²¹a 'in 'lii¹³3.

'E²e Jesús tsá² 'e jo coon¹on tsá² tya'a

38 'Nanuu²nuu¹ júu³ tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ 'e jin¹²: "Wana gatyí²¹i coon²¹ mi² unni² tsá² la joon jon tyí¹ tsá² mi² unni²i. Joon wana gatyí²¹i moojon² tsá² la joon tyí¹ tsá² moojon²on." 39 Pe fuu²¹²uu 'naa': Jo tñi¹³u'u coon¹³ 'in gó². Lí' cií¹³i jmaa²¹a. Wana gatyuuñ¹un tsá² ju²¹u cataain²¹² pe cwóo¹³o lí' cataain²¹gi ju²¹u cwotyuuñ¹un. 40 Wana 'in 'iin²¹²in tsajée¹i nu tyani tsaa²to² 'e 'iin²¹²in tyi¹i 'mi² tyii¹³i. Cwoo¹³o 'mi² tyii¹³i, cwóo¹³o jon 'mi³ jnú¹ yu lúu¹³u. 41 Joon wana 'in jin¹² cwocón²¹on láa¹a coon²¹ kilometro cwocón²¹on coon²¹gi líi¹. Joon wana 'in mii¹³ 'nu cwoo¹³o 'ee mii¹i do. 42 Joon mo 'iin²¹² tsá² 'e tyí² tyi'i cwoo¹³ta.

'E²e Jesús tsá² 'e 'ná¹-a 'e li'iin²¹²in tsá² 'in 'eei¹ 'ii

43 'Nanuu²oo' jon júu³ tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ 'e jin¹²: "Cwoli'iin²¹²mo'o tsá² 'in seen²¹u'u tyú² coon¹³on joon 'ee¹mo'o 'in 'eei¹ 'nu." 44 Pe jna-gii fuu²¹²uu 'naa', —gajin¹² Jesús— cwoli'née¹moo' 'in 'eei¹ 'naa', fáa¹³aa' tyú² tya' 'in faa²¹a 'laa²¹ tyii', jmaa²aa' jmaai² 'e tyú² tya' 'in 'eei¹ 'naa', fáa¹³aa' júu³ tyú² tya' 'in jii²in 'naa' joon tya' 'in jmaai²¹ 'naa'. 45 Joon coon¹³ la joon ilii²naa' jóon¹ Dios ññfú² 'in tyiin¹ ññfú². Tsu Dios jmoo¹ 'yeei²¹ ñi¹ tya' tsá² gó² la joon jon tya' tsá² tyú¹i, jmoo¹o jon 'e tsáa¹ jmí¹ jee²¹² tsá² jmoo¹o la to² tyu²u la joon jon jee²¹² 'in tsá² 'in jo jmoo¹o la to² tyu². 46 ¿Ti líi²naa' 'e tñ²-tsi Dios tyii' wa'a 'iin²¹²naa' jiin¹³ 'in 'iin²¹²in 'naa'? Tsu 'in cón²on 'laa¹³ tya' lí' nii¹ tsá² jmoo¹o la joon. 47 ¿Ti líi²naa' 'e tyú² jmoo²oo' mo foo¹³naa' 'e tyú² tya' jiin¹³ 'in tyú² seen²¹naa' coon¹³on? Ca 'in jo cwii¹in Dios jmoo¹o la joon. 48 Tsu 'wii¹³ joon jmaa²aa' tyú² tya' jilee²¹ tsá² la jmoo¹o Dios tyiin¹ ññfú² tyú² tya' jilee²¹ tsá².

'E²e Jesús tsá² tya' to² tyú² 'e jmoo¹o tsá²

6 'Jo jmaa²aa' 'e tyú² tya' tsá² jiin¹³ la ní²i tsá² xeei²¹, tsu wana jmoo²oo' la joon jo 'ii¹³naa' tya' Ñañu¹u Dios tyii' 'in tyiin¹ ññfú² jiin¹³xu tya' 'e tyú² 'e nigajmaa²aa' do. 2 Tsu 'wii¹³ joon jo fu²¹u tsá² mo 'e cwo¹²o tsá² sityéein¹³ jmi²¹². Tsu seen²¹ tsá² 'in sisí²¹i 'i¹-tsi 'e jmoo¹o inuu cwo¹ sinagagas joon jee²¹² 'nú¹ 'in jmoo¹o

'e tyá² tya' 'in sityééin¹³ jmií²¹² pe jiin¹³ 'e ní²i tsá². Joon faa²¹ tsá² tyá² tya'a. Pe 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', coon¹³ 'e tyá² do 'e nigafaa²¹ tsá² tya'a ga'ií²¹mo 'ido jiin¹³ 'ií²¹i 'e gatí²i. 3-4 Pe mo cwo²o 'e 'in sityééin¹³ jmií²¹², 'uun²¹mo cwo²o, ce jiin¹³ 'in seein²¹ tyá² coon¹³on jo níi¹i. Joon Ñáñu¹u' tyi'i 'in ní¹ jilaa²¹ 'e jmoo¹o tsá² 'uuin²¹ icwo¹o 'nu 'e gatí²u.

**'E²e Jesús tsá² xiiala lí²
faa²¹ tsá² júu³ tyá²**

5 Joon mo foo²oo' júu³ tyá² jo jmaa²aa' la jmoo¹o 'in tsá² 'in sisí²i 'í¹-tsi 'e jmoo¹o. 'In tsá² do tí²-tsi téen²in inuu cwo¹ sinagogas joon li lí¹ tyuu¹³ jee²¹² 'nú¹ téen²in faa²¹a júu³ tyá² tya'a li ní¹ tsá². Pe 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa': niga'ií²¹mo 'in tsá² do 'e gatí²i. 6 Pe mi fo²o júu³ tyá² tyi'i joon 'ú¹u tsi inuu joon jni²i 'nú¹ do joon mi²i 'uuin²¹ tyani Ñu²u. Joon Ñu²u 'in ní¹o jilaa²¹ 'e jmoo¹o tsá² 'uuin²¹ icwo¹o nu 'e gatí²u.

7 Joon mo fó²oo' júu³ tyá² jo jmaa²aa' la jmoo¹o 'in jo cwii¹in Dios Jmii²¹, tsá² 'in faa²¹a júu³ 'e jo 'ee to² tí² 'ii. Joon 'í¹-tsi 'e nuu¹un dios tya'a wa faa²¹a 'láai² naa' júu³ tyá² tya'a. 8 Jo jmaa²aa' la jmoo¹o 'ino tsu Ñáñu¹ nii¹o jilaa²¹ 'e 'naa²aa' la nu'gi 'e mí²ii. 9 Tsu 'wii¹ joon mo fó²oo' júu³ tyá² joon fo²oo' la no:

Nu¹u' tyíin¹ ñu¹fú²,
cwoun'goo²¹o tsá² jiin¹³ 'nu-u.

10 Cwolí² 'e tyu²u to² jee²¹² tsá².

Cwojmaa¹a tsá² taain²¹²
juncwii²¹ jiin¹³ la 'iin²¹²u'un
la jmoo¹o 'in taai² ñu¹fú².

11 Cwoo¹³ jna'a 'uunñi² tyii'i jmií²¹²
no jiin¹³ la 'naa²¹a'a.

12 Jmaa²a fee¹-o'o 'wii²¹² tyii'i
jilaa²¹ 'e gó² 'e nigajmoo²o'o.
Tsu la joon jna'a nigajmoo²o'o
fee¹-tsii'i 'e gó² 'e nigajmaa¹a
tsá² tyii'i.

13 Jo cwo²o wa'a 'e 'naa²¹a'a tsaa²;
'láa²i jna'a jee²¹² jilaa²¹ 'e gó².
Tsu tyi'nu-u jilaa²¹ to² coon¹³
jilaa²¹ 'ii²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e
'ya²gi coon²¹ tøø²mo. Amén.

14 Tsu wana 'naa' jmoo²oo'
fee¹-oo' tya' 'in nigajmaa¹a 'e gó²
tyii' la joon jon Ñáñu¹ 'in tyíin¹
ñu¹fú² ijmáa¹a fee¹-tsi 'wii²¹² tyii'.
15 Pe wana jo jmoo²oo' fee¹-oo' tya'
tsá² xeei²¹ la joon jon Ñáñu¹ jo
ijmáa¹a fee¹-tsi 'wii²¹² tsaa² tyii'.

**'E²e Jesús tsá² cwáain¹ tya'
mo gø² tsá² tyiiañi¹**

16 Joon mo cøøøø² tyiiañi¹ jo
jmaa²aa' fa¹í³ lí²naa' la jmoo¹o
'in sisí²i 'e 'í¹-tsi 'e jmoo¹o. Tsu
'iin²¹²in 'in tsá² do 'e iñ² tsá² 'e gø²ø
tyiiañi¹. 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa'
niga'ií²¹mo jilaa²¹ ití²i. 17-18 Pe
mo cøø¹³ø tyiiañi¹ roon¹³un ní²i
joon xai²¹² tyí²i wuu²¹ 'e jo líñi²i
tsá² 'e cøø¹³ø tyiiañi¹. Wa cøø¹³ø
tyiiañi¹ 'uuin²¹ 'e líñi¹o Ñu²u joon
'ii icwo¹o 'nu 'e gatí²u.

**'E²e Jesús tsá² xiiala lí² sáa¹i
'e tyá² tya'a fu ñu¹fú²**

19 Jo saa²aa' jilaa²¹ 'e tyá² tyii' fu
ni cwoo¹³ juncwii²¹ tsu fu ni cwoo¹³
juncwii²¹ joo'fu² cuu²¹u, si ili'oo² 'ee
si itsataai² 'uun²¹ icón² 'ee. 20 Áa¹mo
tyá²gi tyii' wa saa²aa' 'e tyá² tyii'
fu ñu¹fú² li jo icuu²¹u joo'fu² jon'gi
ili'oo² joon jo lí² tsataai² 'uun²¹

icón². ²¹Joon doñilii¹ 'e sáai¹ tsá² 'e tyú² tya'a do-o jon 'iin²¹² in cwá²a —jin¹² Jesús.

**'E²e Jesús tsá² xiiala
ilí² ngí¹ coon²¹ tsáa¹**

Faa²¹gi Jesús jin²in:

²²—La 'i¹-tsi tsá² la joon ingí¹. Joon wana canii² 'i¹-tsi tsá² coon²¹ tsáa¹ ingí¹ la ngí¹ tsá² mo jmií¹. ²³Pe wana gó² 'i¹-tsi tsá² jo ñii¹ xiiafu tsáa¹ la mo ngí¹ tsá² mo 'woo¹. Joon wa lí²i tsá² 'e ngii¹i mo jmií¹ pe 'e gó²o 'i¹-tsi áa¹mo 'íi¹ nuu²¹ lí ngii¹i.

**'E²e Jesús tsá² 'e 'ná¹-a
'iin²¹² in jiin¹³ Dios Jmii²¹**

²⁴Jiin¹³ jaain²¹ tsá² jo lí² jmáa¹a la to² tyu² gáí¹ ñi'fií²¹². Tsu ili'ee¹i 'in jaain²¹ joongi 'in jaain²¹gi ili'iin²¹²mo. Joon wana ijmáa¹a la to² tyu²u jaain²¹ 'e jo 'ee ilitsáai¹-tsi 'in jaain²¹ do. Joon jo lí² jmá¹a tsá² la to² tyu² cuu² la 'ii²¹² jmoo¹o la to² tyu² Dios.

**'E²e Jesús tsá² 'e 'aa¹mo Dios
Jmii²¹ 'in tsaa¹-tsi 'ii**

²⁵Tsu 'wii¹³ joon fuu²¹²uu 'naa', jo cuu¹³-'oo' coon¹³ jilaa²¹ 'e cøø²øø' coon¹³ 'e 'uu²uu' 'e taan²¹²naa' juncwii²¹ jon'gi tya' 'mi² tyi²ii'. Tsy tyiin²gi juncwii²¹ tya' tsá² lagi 'e gø¹² tsá² joon tyiin²gi cuerpo tya' tsá² lagi 'mi² 'e tyi²i. ²⁶Coon²oon' cwáain¹ tya' ton¹ øø¹i tya'cwí² tsu jo 'ee jñii¹i, jon'gi 'ee roo²¹ tya'a 'e coon¹on, jon'gi 'e coon¹on wa 'máa¹ tsi tyuu², xu lí¹i Ñu²oo' 'in tyíin¹ ñu'fú² cwoo¹o 'e gø²ø 'ido. Joon tyiin²gi 'naa' lagi ton¹. ²⁷Jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'naa' lí² jmé¹i 'ña'a

ca'no³ metro lí nii¹gi coon¹³ jilaa²¹ 'e cu²-tsi lí²i.

²⁸¿'Ee lí¹ cu²-'oo' coon¹³ jilaa²¹ 'mi² tyi²ii'? Tyaan²aan' cwáain¹ lí³ cartu² 'e cwaain²¹ jiin¹³ lí³ cwii²¹. 'E lí³ do jo jmoo¹o to² jon'gi 'mi¹i 'mi² ²⁹pe fuu²¹²uu 'naa', ca 'lí²¹² røøi¹³ Salomón coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a jo lí³ la lí³ do. ³⁰Joon wana gajmaa¹a Dios jilaa²¹ lí³ 'ya²gi 'e taa²¹ coon²¹ jmií²¹² joon coo²¹o coon¹³ jí², cwoliñí² 'naa' icwo¹ Dios 'naa' jilaa²¹ siin¹³iin'. 'Tsá² 'in cu²-tsi coon¹³ Dios 'naa'! ³¹Tsu 'wii¹³ joon jo cwotaan²naa' cu²-'oo' coon¹³ Dios. Jo 'i¹-'oo' 'ee icøø²øø' jon'gi tya' 'ii²uu' jon'gi tya' 'mi² ityí¹³ii'. ³²Áa¹mo 'i¹-tsi 'in jo cwii¹in Dios tya' jilaa²¹ 'e júu³ lo, pe Ñañu¹u 'in tyíin¹ ñu'fú² ñii¹o jilaa²¹ 'e 'ná¹ jmé¹i to² tyii'. ³³Pe cwoo¹³-'oo' 'e tyu² Dios to² 'naa' joon jmaa²aa' jiin¹³ la 'iin²¹²in. Joon wana jmoo²oo' la joon 'ii¹³naa' jilaa²¹ 'e catyíia² do. ³⁴Jo 'i¹-'oo' jmií²¹² nano tya' faí³ ilisá² tsa'oo²¹ tsu faí³ ilisá² tsa'oo²¹ 'e tya' tsa'oo²¹-o joon. 'E faí³ 'e sá² la coon²¹ jmií²¹² líin²mo tya' jmií²¹² joon.

Jo jmaa²aa' 'ii²¹ tya' tsá² xeei²¹

7 'Jo jmaa²aa' 'ii²¹ tya' tsá² xeei²¹ joon jo ijmá¹a Dios 'ii²¹ tyii'. ²Tsu Dios ijmáa¹a 'ii²¹ tyii' jiin¹³ la nigajmaa²aa' do. Coon¹³ 'ii²¹ 'e gatyiin²aan' tya' tsá² coon¹³ 'ii²¹ joon icon¹on Dios 'ii²¹ tyi'naa'. ³Tyú² jøø²ø 'e tyi¹ pi³ 'yu unni² tsaruu²¹u pe jo cón²on cwáain¹ coon²¹ po³ 'mó² 'yu unni²i 'wo'o. ⁴¿'Ee lí¹ fu²i tsaruu²¹u: "Cwó² tyíi³ii tyi¹ 'yu unni²i", pe joongi 'yu coon²¹ po³ 'mó² 'yu unni²i? ⁵'In sisií¹i 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'! Tyi¹du'

po³ 'mó² 'yü unni²i jéei¹ joongi lí²
tyi²i tyi¹ 'yü unni² tsaruu²¹u.

⁶Jo cwoo²oo' 'e júu³ cwaai¹³ tya'
Dios tya' tsá² 'in líi¹ la líi¹ tsii²¹,
'in jo tsí¹ tsa'goo¹o, jo 'ee ilinuu¹³u
jiin¹³ ijme²¹mo 'naa'. La joon jon jo
cwoo²oo' jilaa²¹ 'e jai¹² líi²naa', 'e lí
la lí perlas tyii', tya' 'in tsá² 'in líi¹
la líi¹ ní¹ tsu jiin¹³ i'ø¹o 'e júu³ do
—jin² Jesús.

**Cwoo¹³-'oo' 'e cwo¹ Dios
'naa' 'e tyú² tya'a**

Faa²¹gi Jesús jin²in:

⁷—Mí²ii' joon icwo¹ Dios 'naa';
joon wana 'naa²¹naa' Dios joon
ityee²¹moo' 'ii; joon wana pó²oo'
'ooca'nú¹, Dios i'ná² tyii'. ⁸Tsu tya'
jileei²¹ 'in mí¹, i'ii²¹mo; joon jileei²¹
'in 'noo¹o ityii¹³a; joon 'in pó²
'ooca'nú¹ 'e ná¹a i'ná¹ tya'o.

⁹Jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'naa' jo
icwoo²oo' yuun²¹ tyii' coon²¹ cuun²¹²
wa'a gamii¹ coon²¹ i'ni¹. ¹⁰Jon'gi
cwoo¹³naa' jaain²¹ mi²¹ wa'a
gamuu¹ jaain²¹ joo²¹ taai² jmi²¹.
¹¹Joon wana 'naa', 'in líi¹ 'in gó²,
ní²oo' 'e cwoo²oo' 'e tyú² tya' yuun²¹
tyii', fee¹gi 'áai¹ icwo¹ Dios 'e tyú²
tya' 'in mí¹i.

¹²'Tsu 'wii¹³ joon jmaa²aa' tya' tsá²
xeei²¹ jiin¹³ la 'iin²¹²naa' jmaa¹a
tsá² xeei²¹ tyii'. Coon¹³ la joon
itiin¹³moo' 'e ley tya' Moisés coon¹³
jilaa²¹ júu³ tya' 'in tsá² 'in gacwoo¹o
júu³ tyú² tya' Dios ca la mo jéei¹.

Cwoo¹³-'oo' 'ii' 'naa' 'ooca'nú¹ cu² áai¹

¹³'Ii¹ 'naa' 'ooca'nú¹ cu² 'áai¹ tsu
'ú² 'áai¹ 'e 'ooca'nú¹ si² lí 'ii²¹ joon
'e fu¹ 'e tsá¹a lí 'ii²¹ 'áa¹mo 'ú² 'e fu¹
joon. Joon fúu¹mo tsá² tsalíin² fu¹
joon. ¹⁴Pe cu² áai¹ 'e 'ooca'nú¹ tyi²

fu ñu¹fú² joon tii² 'e fu¹ 'e ngo² fu
ñu¹fú². Joon xu tsá² 'in tsaa²¹ 'e fu¹
'e tsá¹a ñu¹fú².

**Cwii¹ i tsá² 'mó² 'oofuu²¹
coon¹³ 'oofuu²¹ tya'**

¹⁵'Un'øø¹naa' yaanaa' coon¹³ 'in
tsá² 'in jin² 'e faa²¹a cwáain¹ tya' Dios
pe jo jo¹. Jalíin²mo jee²¹² 'naa' lawa
joo'saa²¹ xuui²¹² 'in 'wo²-tsi 'áai¹ pe
'yiia¹ tsiinu²¹ 'in líi¹³mo 'ii. ¹⁶Lí²-i
licwii²¹naa' 'ii coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o
tsu jo cún¹ tsá² mi³ wuunjøø¹³ 'mó²
tóon¹, jon'gi cún¹ tsá² mi³ cwaríi³ 'mó²
tóon¹ náa². ¹⁷La joon jon coon²¹ 'mó²
'oofuu²¹ tyú² cwoo¹o jiin¹³ 'oofuu²¹
tyú²-u. Coon²¹ 'mó² 'e gó² cwo¹o
jmaai² 'oofuu²¹ 'e gó²-o. ¹⁸Coon²¹ 'mó²
'oofuu²¹ tyú² jo lí² cwo¹ 'oofuu²¹ gó²
jon'gi lí² cwo¹o coon²¹ 'mó² 'oofuu²¹
gó² 'oofuu²¹ tyú². ¹⁹Joon jilaa²¹ 'mó²
'oofuu²¹ 'e jo cwo¹o 'oofuu²¹ tyú² 'ná¹
'wiin²¹in joon coo¹o. ²⁰Ilii² 'naa'
xiiala líi¹ i tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o.

Jo jileei²¹ i'ii²¹ i lí tyíin¹ Dios Jmii²¹

²¹'Jo jileei²¹ itsataai² lí tyíin¹
Dios Jmii²¹, 'in nigasi²¹i jna
jin²in: “Ña'ñu¹u, Ña'ñu¹u.” Jiin¹³
'in nigajmaa¹a la to² tyu² Ñu¹³oo
itsataai² lí tyíin¹in ñu¹fú². ²²Joon mi
tyé¹ jmi²¹² joon fúu¹mo 'in jin²in
si²¹i jna: “Ña'ñu¹u, nigafaa²¹ jna'a
coon¹³ 'e si²¹ 'nu, joon coon¹³ 'e si²¹
'nu niga'wóo³na'a 'in líi¹³ taai² 'alma
tya' tsá², la joon jon nigajmoo²¹o'o
milagros fee¹ 'láai² tya' tsá².” ²³Pe
joon ifuu²¹²uu 'ii: “Jo mo galicwíi³na
'naa', jeen¹³naa' tyan³ii jileei²¹naa' 'in
nigajmaa¹a 'e gó²”—jin² Jesús.

Tún² 'ii¹³ tiífuu²¹ jmoo¹o tsá²

Faa²¹gi Jesús jin²in:

24—Jileei²¹ tsá² 'in nuu¹un joon jmo¹o la to² tyu²uu líi¹ la líi¹ tsá² 'in 'øøi²¹-tsi, 'in jmo¹13 'nú¹ ni cuun²¹². 25 Joon mi jó¹ jmf¹ mii²¹, joon galifee¹ jmi²¹, joon 'la¹ tyi² 'e 'nú¹ do pe jo gacii² tsu si² ni cuun²¹². 26 Pe 'in nuu¹un joon jo jmo¹o la to² tyu²uu líi¹ la líi¹ tsá² 'in bá¹ 'in gajmaa¹³ 'nú¹ ni too¹³. 27 Joon mo najó² jmf¹ joon galifee¹ jmi²¹, ga¹la² tyi² 'e 'nú¹ do. Joon gaci²mo 'e 'nú¹ do coonti. 28 Joon mo gauntyeei¹ Jesús júu³ tyaa¹ do 'áai¹ tsa'goo²¹-tsi jileei²¹ coon¹³ 'e ga'ee¹ e Jesús do. 29 Tsa ga'e² e Jesús tsá² lawa 'in 'oo¹o to² jo 'ee¹ la 'é¹ 'in tifo² tya¹ ley tya¹ Moisés.

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsá² 'in líi¹ jmoowúu¹ 'e jgoo²¹ tya¹

8 Mo gajngáa¹ i Jesús 'e moo²¹ do fúu¹mo tsá² ngalín² caluu. 2 Joon gangatyéen¹in jaain²¹ tsá² 'in líi¹ jmoowúu¹ 'e jgoo²¹ tya¹ coo¹³ li ngaai¹ Jesús. Joon 'in tsá² do gasii²¹ wojní¹ tyani Jesús joon jin²in sii²¹i Jesús:

—Tsañuu¹, feei¹du¹-o'o, wana 'iin²¹²u'un lí²-i un'láa²u jna.

3 Joon gataan¹an Jesús cwoo²¹o tya¹ 'ido joon jin²in sii²¹i 'ido:

—'Iin²¹²mo¹ jon. Un'láa²mo¹ nu.

Joon tsifu joon ga'láa²mo 'e jmoowúu¹ 'e jgoo²¹ 'e líi¹i. 4 Joon jin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Jo 'in fu²u jiin¹³ jaain²¹. Jiin¹³ cwoo¹³o cwo'eei¹³ 'wo'o untsá².

Joon cwocwoo²o fa¹ tya¹ Dios jiin¹³ la to² gatyu² ley tya¹ Moisés. Joon coon¹³ la joon liñi¹ tsá² 'e niga'láa²mo'o.

Gaun'láai² Jesús tsa'leei¹³
tya¹ 'in tyu² to² 'láa²

5 Joon mo ga'í² Jesús fuu²¹
Capernaum joon gangatyéen¹in jaain²¹ 'in tyu² to² 'láa² Roma co¹ li siin¹² Jesús 6 joon gajin²in sii²¹i 'ii:
—Tsañuu¹, jmaa²a feei¹-o'o 'wii²¹² tyiia tsu jaain²¹ tsa'leei¹³ tyiia raain¹ tsaa¹³a coo¹³ 'mó² fu tyiia. 'Áai¹ jó¹ tsaa¹³a cuu¹³ 'áai¹.

7 Joon Jesús gajin²in:

—Iní³oo, niun'láa²na.

8 Joon 'in tyu² to² 'láa² do gañii¹i:
—Tsañuu¹, jo tñi²na 'e 'u²u inuu tyiia, jiin¹³ tyu²u to² 'e un'láa²mo tsa'leei¹³ tyiia joon i'láa²mo.

9 Seen²¹mo jaain²¹ 'in tyu² to² jna; jna-a jon tyu³uu to² 'láa². Joon mo tyu³uu to² 'láa² tyiia 'e tsáa¹a, tsaa²¹o. Joon wa fuu²¹²uu, “na¹” joon joo²¹-o. Joon wana tyu³uu to² tsa'leei¹³ tyiia 'ee jmáa¹a, jmaa¹o.

10 Joon mo ganúu²un Jesús 'e júu³ lo joon ganga'goo²¹-tsi, joon jin²in sii²¹i 'in ngalín² caluu:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jo mo gatsee²¹na jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² tsá² Israel 'in jo¹ líi²i la jo¹ líi² 'ino.

11 Fuu²¹²uu 'naa' 'e fúu¹mo jalín² li 'yeei²¹ ñi¹, jalín²mo jon li li yooi¹³ ñi¹ jaa¹³i 'i¹ coon¹³ Abraham, coon¹³ Isaac coon¹³ Jacob fu li tyu² Dios to² ñu¹fú². 12 Pe i'woo²¹mo Dios fu caluu 'in nanáa¹ tyú² tya¹ 'e dø¹ do. I'woo²¹mo fu caluu li 'íi¹ nuu²¹. Joon ityi²i, joon cuu²¹i moojóon¹on —jin² Jesús sii²¹i tsá² fúu¹ do.

13 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tyu² to² 'láa² do:

—Cwei¹ fu tyi¹i, 'e jo¹ ni galíi²u u ilí² tyi¹i.

Joon 'in tsa'leei¹³ tya'a tsifu joon ga'láa²mo.

Gaun'láa²mo Jesús 'yiaaunsáa³ Tú³

¹⁴Joon gangó¹o Jesús fu li tyín¹ Tú³, joon do-o gangaa¹i 'yiaaunsáa³ Tú³ taain¹ yu tyí². ¹⁵Joon gason¹ Jesús cwoo²¹o joon tsifu gacwó² tyí². Joon tsifu joon garoon¹on joon gatyaa¹ tyú² 'e idó¹ Jesús coon¹³ 'in catyaa¹ do.

Gaun'láai² Jesús tsá² fúui¹

¹⁶Joon mo gatséi¹ ñi¹ gangajée¹i tsá² 'in taai²¹² 'in 'lîi¹³ alma tya'a li sin² Jesús. Joon mo gatyú² Jesús to² 'e wé¹ 'in 'lîi¹³ do joon ga'woo²¹mo. Joon Jesús gaun'láai² ce jileei²¹ 'in tsatsaa¹³ do. ¹⁷La joon gal¹ 'e gatsín¹ júu³ ga'í² 'in tsá² gacwoo¹o júu³ tya' Dios la mo jée¹ sii²¹ Isaías mo gajin²in: “Gajeen¹³ mo 'e jo pí³-tsi', joon ga'wo²o jmoowú¹ 'e lee²e.”

Lawa 'in 'iin²¹²in ngí² coon¹³ Jesús

¹⁸Joon mo gangó¹ Jesús 'áai¹ fúui¹ tsá² niteen¹in ce cu¹ li¹ li siin¹²in, joon gatyú² Jesús to² wa'a tsalíin² tsá² tya'a li' ngoo¹³ li náa¹ tyíia¹ do. ¹⁹Joon jaain²¹ jee²¹² 'in tifo² tya' ley do gangatyéen¹in li sin² Jesús joon jin²in sii²¹i Jesús:

—Tifo², 'iin²¹²na ní³ii coon¹³ 'nu doñixia¹ cwoo¹³o.

²⁰Joon Jesús do gañii¹:

—'In cwii¹ sá² too²¹ tya'a tii² xá¹ joon 'in ton¹ sá² sii²i pe 'in Ruu²¹i Tsá² jo sá² tya'a li ján³.

²¹Jaain²¹gi 'in lîi¹ tsá² tya'a gajin²in sii²¹i Jesús:

—Ña'ñu¹u, 'iin²¹²na ní³ii coon¹³ 'nu pe cwo²o ní³áai¹³duu ñu³uu jée¹i nifu.

²²Joon Jesús do gañii¹:

—Na¹ coon¹³ jna. Cwolí² cwo'aa¹ 'in jo cwii¹in Dios 'in 'lîi²¹² do.

Jmoo¹o Jesús 'ii¹ tii² tyí²

²³Joon gal¹ Jesús tsi barco coon¹³ tsá² tya'a 'in ngalíin² coon¹³. ²⁴Joon garóon² coon²¹ tyí² tá² lîl¹ ca ganga'ó² jmi²¹ tsi barco do. Joon cwuu²¹mo Jesús la jee²¹² do. ²⁵Joon tsá² tya'a ngalíin² ngaunjnaa¹-tsi 'ido. Joon gajin²in:

—iÑa'ñu¹u! Laai²¹² jna'a. Ti li te²moo¹o.

²⁶Joon Jesús do gañii¹:

—'Ee li 'goo²¹oo' áai¹? i'Áai¹ xu jai² lîi²naa¹!

Joon garóon² Jesús joon gatyú²u to² 'e tyí² do coon¹³ jmi²¹ do 'e ján² tii². Joon coonti gajaan¹an tii². ²⁷Áai¹ tsa'goo²¹-tsi 'in tsá² do joon gajin²in:

—'Lin-gi 'in tsañuu¹ no? Ca tyí² coon¹³ jmi²¹ nuu¹³u to² tyú² 'ino.

Lawa gáí¹ tsá² Gadara 'in taai² 'in 'lîi¹³ alma tya'a

²⁸Joon mo gatyí¹a Jesús li' ngóo¹³ tyíia¹ cataain²¹ do li roon¹ cwoo¹³ 'wó² tya' tsá² seen²¹ Gadara gáí¹ tsañuu¹ 'in taai² 'in 'lîi¹³ alma tya'a ga'woo²¹i li taa¹³ 'áan³ tya' lîi²¹². 'In gáí¹ do 'in 'lîi¹³mo ca jo lí² ngí¹ tsá² lí¹ co¹ li taa¹i. Joon gangatyéen¹in li sin² Jesús. ²⁹Joon ga'láa² 'wii²¹² 'oo¹o gajin²in:

—'Ee to² ñi²i jee²¹² jna'a, Jesús? Joon¹ Dios 'nu. 'Eti ñi²i 'e 'e²e jna'a wú¹ la nu'gi ijó¹ 'ii²¹?

³⁰Joon coo¹³ joon taain²¹² ca poo²¹² ní¹ fúui¹ lîl¹ gó²ø. ³¹Joon 'in 'lîi¹³ taai² tya' 'in tsá² do gamii¹i tyani Jesús jin²in:

—Wana 'woo²¹o'o jna'a wa'a cwo²¹o tsatoo²¹o'o alma tya' 'in nĩ¹ no.

³²Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in 'lii¹³ do:

—Cwoflín²naa'.

Joon 'in 'lii¹³ taai² alma tya' 'in tsá² gáí¹ do ga'woo²¹mo joon ngataa²¹²i alma tya' 'in nĩ¹ do. Joon tsifu joon 'in nĩ¹ do ngalfín² cwiin¹ 'in li' siji² joon gaxuu²¹i tsi tyíia¹ do, joon gajgoo²¹ jmi²¹ do.

³³Joon 'in 'aa¹ nĩ¹ do ngalfín² cwiin¹ 'in 'goo²¹o fu ifuu²¹ gajmaa¹³a tsá² júu³ xiiala galí¹ tya' 'in tsá² 'in taai² 'in 'lii¹³ alma tya'. ³⁴Joon jileei²¹ tsá² néei¹ 'e fuu²¹ do ngalfín² ngajóø²i Jesús. Joon mo gangaa¹ 'in tsá² do Jesús gamii¹ tyani Jesús wa cwo'fi¹ 'ido fu goo¹o.

**Gaun'láa²i Jesús jaain²¹ tsá²
'in 'ii¹³ tá² cwoo²¹ tií²i**

9 Joon ga'í² Jesús tsi barco do joon gangfi¹ li' cataain²¹ caai¹ tyíia¹ do. Joon gatyee¹²i fuu²¹ li taain¹. ²Joon gajée¹ tsá² jaain²¹ tsá² 'in 'ii¹³ tá² cwoo²¹ tií²i 'yuui² coon²¹ jmoo²¹. Joon mo gani² Jesús xiiala jo¹ líi² 'in jalíin² do gajin² 'in sii²¹i 'in tsatsaa¹³ do:

—Tya¹-o'o yú², ni'iin²mo tsaa² tyi'i.

³Joon 'inlíi¹³ tifo² tya' ley 'in taai² do niga'í¹-tsi: “In tsá² lo faa²¹a 'laa²¹ tya' Dios coon¹³ júu³ tya'a.” ⁴Joon galiñii¹ Jesús 'ee 'í¹-tsi 'in tsá² do joon gaunngii¹, jin²in:

—¿Ee li 'í¹-oo' 'e gó²? ⁵¿No-o jo taai²¹²gi fuu²¹²uu 'in tsá² no: “Ni'iin²mo tsaa² tyi'i”, si fuu²¹²uu 'e: “Ráan²un ngí² tíí¹³i?” ⁶Pe 'e líñí² 'naa' 'e Ruu²¹i Tsá² 'oo¹o 'ii²¹ ili'iin²in tsaa² tya' tsá² mo taain²¹² juncwii²¹, jøø²øø² 'elo.

Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsatsaa¹³ dó²:

—Ráan²un no; pé¹ jmoo²¹ tyi'i no, cwei¹ fu tyi'i.

⁷Tsifu joon garoon¹on 'in tsá² do joon nga¹²mo fu tya'a. ⁸Joon gafoo¹³mo 'in tsá² néei¹ do mo gani² 'elo, joon gaun'goo²¹o Dios 'e nigacwo¹o Dios 'ii²¹ 'e li 'iin² tsá² tsaa² tya' tsá².

Mo gatø¹ø Jesús Mateo

⁹Joon mo gacwo'fi¹i Jesús fu li taain¹ do gangaa¹i jaain²¹ tsá² sii²¹ Mateo tyiin¹ 'in cón² 'laa¹³ 'e 'nii¹ tsá². Joon gajin² Jesús sii²¹i Mateo do:

—Na¹ coon¹³ jna.

Joon 'in Mateo do garóon²on li tyiin¹ 'in joon gangó¹ coon¹³ Jesús.

¹⁰Joon ga'í² Jesús coon²¹ inuu. Gøø²¹ø 'ii¹i. Joon gatyaliin² fúui¹ 'in cón² 'laa¹³ li 'nii¹ tsá² coon¹³ fúu¹mogi 'in røøi²¹ tsaa². Coon²¹ caan²mo néei¹ gø²ø coon¹³ Jesús joongi coon¹³ tsá² tya'a. ¹¹Joon mo gangó¹ tsá² fariseos 'e tyiin¹ Jesús gø²ø coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ do gajin² 'in sii²¹ tsá² tya' Jesús:

—¿Ee li' tyiin¹ tifo² tyii¹ gø²ø coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ joongi coon¹³ 'in tsá² røøi²¹ tsaa²?

¹²Joon nuu¹un Jesús 'e jin¹² 'in tsá² do joon gajin²in:

—'In tsá² tyúi¹ coon¹³ 'in tsá² tyú² si'fi¹-tsi jo 'néi¹ timí¹ tya'a, jiin¹³ tsatsaa¹³ 'néi¹ timí¹ tya'a. ¹³Cwoflín²naa', cwolitíí²mo' 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ tya' Dios 'e jin²: “In²¹²gii¹ 'e jmá¹a tsá² fee¹-tsi tya' tsá² xeei²¹ lagi¹i cwo¹o jna fa¹.” Tsu jo gagoo²¹²oo wa'a tóø³øø³ 'in tsá² tyúi¹, gagoo²¹²oo 'e tóø³øø³ 'in røøi²¹ tsaa² wa'a ijaa²¹-tsi.

**Gaungii¹i tsá² Jesús cwáain¹
tya¹ 'e gø² tsá² tyiiañi¹**

14 Joon gangatyéen¹in 'in tsá² 'in ngí¹ coon¹³ Wó³ saai¹ tsá² jmi²¹ co² li tyíin¹ Jesús joon gaungii¹i:

—'In tsá² fariseos la joon jon jna'a tyé²e'e tyiiañi¹. ¿Ee li jo gø²ø tsá² tyi'i tyiiañi¹?

15 Joon gañii¹i Jesús:

—Jo jmoo¹o tsá² faí³ mo tsáa¹a li cuui¹³ cwoo²¹ tsá² la 'ii²¹² tyíin¹ 'in tsá² cuui¹³ cwoo²¹ do. Pe ijó¹-o coon²¹ jmi²¹² mo jo tyíin¹gi 'in nigacuui¹³ cwoo²¹ do joongi idø¹²ø tyiiañi¹.

16 Jiin¹³ jaain²¹ jo toon¹³ 'mi² fiin²¹ coon²¹ 'mi² natsáai² tsu mi ron² tsá² itsu² 'e 'mi² fiin²¹ do joon ilifee¹²gi li 'gii¹i. **17** La joon jon jo tyiia²¹ tsá² jmi³ móo¹ tsi loo²¹ tsáai² tsu wana jmoo¹o tsá² la joon i'gii¹ 'e loo²¹ tsáai² do joon tsa'íi¹ 'e jmi³ móo¹ do coon¹³ loo²¹. Tsu 'wii¹³ joon tyiia²¹ tsá² jmi³ móo¹ tsi loo²¹ 'míi² joon tyú² jee²¹² tún² do.

**Lawa jamí¹ Jairo coon¹³ 'in
tsamí² 'in gason² siin¹³ Jesús**

18 La jee²¹² tyíin¹ Jesús faa^{21a} 'e júu³ do gatyía¹ jaain²¹ tsá² feei¹ tya¹ tsá² Israel. Joon gasi²i wojníi¹ tyani Jesús joon gajin²in:

—La ngayuui¹³ júun²mogi yuun²¹ tyiia. Pe wana cwoo¹³o cwotaan¹³an cwoo¹o tya'a joon ijiin¹in tún¹.

19 Joon garóon²on Jesús gangóo¹o coon¹³ 'ido coon¹³ tsá² tya'a.

20-21 Joon li ningóo¹o 'yuui fu¹ gason²on jaain²¹ tsamí² tsaa¹³ ti¹ siin¹³. Dyatun¹ jiin²¹ ningó¹ 'e tuuin²¹ 'in tsamí² do. Ga'i¹-tsi 'in tsamí²

do: “Xufiin¹³ coon²¹ son¹³oon siin¹³ 'ido in'láa²moo.” Tsu 'wii¹³ joon gangatyéen¹in caluu li ngó¹ Jesús gason²on siin¹³in. **22** Joon gajin¹in 'ña'a Jesús gajóø²i 'in tsamí² do joon gajin²in:

—Tya¹-'o'o yú². Tsu niga'láa²mo'o tsu 'wii¹³i jo¹o galíi²u'u.

Joon tsifu joon ga'láa²mo 'in tsamí² do.

23 La jee²¹² joon gatyía¹ Jesús tya¹ 'in tsafeei¹ do. Joon mo gangoo¹o nataai² tí² 'e ti li tsa'áa¹mo 'ido joon ganaa²¹² 'goo¹ 'áai¹. **24** Joon gajin² Jesús:

—'Wóo²naa', tsu jo mo 'lii²¹² 'in simí² no li' cwuu²¹mo 'ino.

Joon 'in tsá² do gacoo²¹ ngíi² tya¹ Jesús. **25** Mo ga'wóo²i 'in tsá² do ga'í² Jesús li raain¹ 'in simí² do joon gason²on cwoo²¹o 'ido. Joon garóon²o 'ido. **26** Joon galiñi¹ tsá² 'in néei¹ la caain²¹ fuu²¹ taa¹³ do jilaa²¹ 'e nigalf¹.

Mo gaun'láa²i Jesús gaí¹ tsá² tiui²

27 Mo gacwo'íi¹ Jesús tsi inuu do gái¹ tsá² tiui² ngaliin² caluu Jesús 'oo¹o tá² jin²in:

—iFúu² cwoli¹u jna'a, Jóon¹ David!

28 Joon mo gatyee¹²i Jesús fu tya'a 'in tsá² tiui² do gangatyéen¹in joon gaungii¹i Jesús 'ii:

—¿Ti la jai² líi²naa' 'e liun'láa²na 'naa'?

Joon gañii¹i 'in tsá² do:

—Jo¹o líi² jna'a, Ña'ñu¹u'.

29 Joon gataan¹an Jesús cwoo²¹o unni² tsá² tiui² do joon jin²in siñ²¹i 'ido:

—Cwolf² jiin¹³ la jo¹ líi²naa'.

30 Joon ga'lóo²o unní¹i. Joon Jesús ga'íi²i júu³ jin²in siñ²¹i 'ido:

—Xúun² fú²uu' jiin¹³ jaain²¹ 'e niga'lóo²o unni²ii'.

³¹Pe xuu¹ joon xuu¹ 'wóo²i xu do joon gajma²a júu³ jileei²¹ 'in néei¹ do jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a Jesús tya'a.

Mo gaun'láa²i Jesús jaain²¹ tsá² 'in jo lí² faa²¹a

³²Joon mo ga'wóo²i 'in gái¹ do joon 'in xeei²¹gi ngataai² jée¹i jaain²¹gi tsá² 'in jo lí² faa²¹a li tyíin¹ Jesús. 'In líi¹³mo 'yuui² alma tya'a.

³³Joon mo gatyii¹in Jesús 'in líii¹³ 'yuui² alma tya'a do tsifu joon ga'láa² 'in tsá² do 'wii²¹² faa²¹a. 'Áa¹mo tsa'goo²¹-tsi 'in tsá² taai² do joon gajin²in:

—Jiin¹³ cafu jo mo nee²¹e fu goo²¹o' Israel la lí¹ 'e ganee²¹e nano.

³⁴Pe 'in tsá² tya' fariseos do gajin²in:

—'In tsañuu¹ no 'woo²¹i 'in líii¹³ taai² alma tya' tsá² coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in tyu² to² 'ii.

Feei¹-tsi Jesús tya' tsá²

³⁵Ngóo¹ Jesús la caain²¹ fuu²¹ coon¹³ fuu²¹ pi³ náa¹ do. Tsi inuu¹ cwo¹ sinagogas gacwo¹ júu³ tyú² tya' mi li tyu² Dios to² tsá². Joon gaun'láa²i jileei²¹ tsatsaa¹³ 'in tyaan¹an 'láai² nii² jmoowúu¹.

³⁶Joon mo gajóø²i Jesús 'in tsá² do fúu² galíi²i níi¹ 'ido tsu 'in tsá² do líi¹i la líi¹ joo'saa²¹ 'in jo seein²¹ 'in 'aa¹i 'ii, 'woo²¹o joon caain²¹ líi¹i.

³⁷Joon Jesús jin²in sii²¹i tsá² tya'a:

—'E la ja²mo, fee¹ 'áai¹ 'e sá² 'e roo¹ pe xuu¹ tsa'leei¹³ seein²¹ 'in jmaa¹a to². ³⁸Tsu 'wii¹³ joon m²ii¹ tyani Fii²¹² 'in cwó¹ 'e roo¹ 'e sá² 'e síi¹in tsa'leei¹³ tya'a jee to² 'e cóon¹on 'e garoo¹o do.

Tø²ø Jesús dyatooi¹ tsá² tya'a 'in sii²¹ apóstoles

10 Joon gatø²ø Jesús dyatooi¹ tsá² tya'a joon gacwo¹o Jesús 'in tsá² do 'ii²¹ 'e lí² 'wóo²i 'ido 'in 'líii¹³ taai² alma tya' tsá² joon 'e lí² un'láa²i tsá² jilaa²¹ jmoowúu¹ 'e líii¹ tsá².

²Elo-o 'e sii²¹ 'in dyatooi¹ tsá² tya'a ilíi²in apóstoles: 'in nifu sii²¹ Simón, sii²¹o jon Tü³; coon¹³ ruu²¹i Dí³. Joon gái¹ jóon¹ Zebedeo 'in sii²¹ Jacobo coon¹³ Wó³. ³Seein²¹ jon Lii²¹² coon¹³ Bartolomé coon¹³ Tomóo¹³ coon¹³ Untøø², 'in gacón² 'laa¹³ tya' 'e 'nii¹ tsá² la mo jéei¹. Joon seein²¹ Jacobo, jóon¹ Alfeo; joon seein²¹ jon Lebeo, 'in sii²¹o jon Tadeo. ⁴Joon jaain²¹ jee²¹² 'ido sii²¹ Simón, jaain²¹ tsá² tya' tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ cananistas. Joon seein²¹ jon Judas Iscariote, 'in ga'nii¹ Jesús mo li ciin¹gi.

Sii¹in Jesús ji dyatooi¹ apóstoles tya'a 'e cwoo¹o júu³ tyú²

⁵Joon Jesús gasii¹in 'in dyatooi¹ tsá² tya'a do joon gatyü²u to² jin²in:

—Jo cwolín²naa¹ li néei¹ 'in tsá² 'in jo seein²¹ Israel, joon jo cwotaan²naa¹ fuu²¹ náa¹ li sii²¹ Samaria. ⁶Tyú²gi wa'a cwolín²naa¹ tya' jiin¹³ tsá² Israel 'in líii¹ la líi¹ joo'saa²¹ 'in nituu¹. ⁷Cwolín²naa¹, cwocwoo²oo' júu³ 'e ti li tyu² Dios to² tsá². ⁸Un'láa²naa¹ 'in tsatsaa¹³ joon 'in tsá² líii¹ jmoowúu¹ 'e jgoo²¹ tya'a. Jmaa²aa' jiin¹ 'in najúin¹. 'Wóo²naa¹ caluu¹ 'in 'líii¹³ taai² alma tya' tsá². 'Naa' niga'ii¹³naa¹ 'e 'ii²¹ lo 'e jo 'ee gaciin¹ tyii¹ la joon jo 'ee 'laa¹³ cón²oon¹.

⁹Jo cwotyaa²aan' cuu² cwanáa¹ jon'gi cuu² cwataa²¹ jon'gi cuu² yáun² ¹⁰jon'gi tulóo¹³oo'. Coon²¹ 'mi² cwaa²¹ cwotyí¹³ii' joon jo cón²oon' míf¹³ii' jon'gi soon²oon' 'mo'u². Tsu 'in jmoo¹o to² tíf²i 'ii²¹i 'e dō²ø.

¹¹'Mi tyalíin²naa' coon²¹ fuu²¹ si coon²¹ fuu²¹ pí¹³ 'ee, 'naa¹³naa' jaain²¹ tsá² tyúí¹ joon do-o jón²oon' ca 'wóo²naa' do. ¹²Joon mi cwotaa²naa' inuu joon fú²uu: 'Aa²¹²moo' tyú²-u síí¹'oo'. ¹³Joon wana ga'ii²¹i tyú² 'e 'aa²¹²i do iliseein²¹ tyú²-u. Pe wa jo ga'ii²¹i júu³ tyii' tyiin¹aan' 'e 'aa²¹²i nigasíi¹³ii' do. ¹⁴Joon wana jo 'ii²¹i jon'gi jo 'iin²¹²in núu¹un júu³ tyii' cwo'wóo²naa' 'e 'nú¹ do si fuu²¹ do 'ee joon xuu²uu' 'laa²¹ toon²¹² tíf¹³ii'. ¹⁵E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' áai¹gi iní² wúu¹ 'in tsá² néei¹ 'e fuu²¹ do mi cwá¹ jmií²¹² ijmá¹ Dios 'ii²¹ tya' tsá² lagi 'in tsá² néei¹ fuu²¹ Sodoma coon¹³ Gomorra.

Ió¹mo tsá² 'naa'

¹⁶'Tyan²duu' cwáain¹, síí³na 'naa' lawa joo'saa²¹ 'e cwo'fín²naa' jee²¹² tsiinuu²¹. Tsu 'wii¹³ joon jmaa²aa' lí³ii' la jmoo¹o mii²¹ lí³i pe seein²¹naa' 'wo²-'oo' lawa jaain²¹ maa²¹². ¹⁷Lí³ii' jmaa²aa' tya' tsá² tsu tsajée¹i 'naa' tyani tsaa²to² joon ipóo¹i 'naa' tsi inuu cwo¹ sinagogas. ¹⁸Joon 'wii¹³ jna jíé¹ tsá² 'naa' tyani tsaa²to² tsacøø¹³ joongi tyani róø¹³. Joon coon¹³ la joon lí² fó³oo' 'wii²¹² tyiia tyaníi¹ joongi tyani 'in jo tsáa¹-tsi Dios. ¹⁹Joon mi jéi¹ tsá² 'naa' tyani tsaa²to² jo cuu¹³-'oo' 'ee ifó³oo' tyani tsaa²to² do tsu mi ti 'ii²¹ ifó³oo' Dios icwo¹o 'naa' 'ee ifó³oo'

do. ²⁰Jon' 'naa' 'in faa²¹a do pe 'in Espíritu Tyú² tya' Nū²uu' Dios Jmii²¹ 'in faa²¹a coon¹³ 'naa'.

²¹'La 'oo²¹ ruu²¹i tsajée¹i ruu²¹i tyani tsaa²to² ijngaa¹³i la joon jon tsacøø¹³ tsajée¹i jóon¹on. La joon ijmá¹ jóon¹on coon¹³ sáa³ jmii²¹ itsajée¹i tyani tsaa²to² ijngaa¹³i tsá² 'ii. ²²Jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ ili'ee¹i 'naa' tsu 'wii¹³ ja²mo líí²naa' cwáain¹ tyiajna. Pe jileei²¹ 'in jmaa¹a taa²¹ ca li tyéi¹ itiin¹³mo. ²³Mo ga'óí¹ tsá² 'naa' coon²¹ fuu²¹ cwíin¹³iin' fuu²¹ li xiia²¹gi. Tsu 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'in Ruui²¹ Tsá² ijó¹ la nūgi icwíin¹³iin' la caain²¹ fuu²¹ li néei¹ tsá² Israel.

²⁴'Jiin¹³ jaain²¹ 'in untsáa¹a ilifeei¹gi lagi tifo² tya'a, jon'gi ilifeei¹gi tsaleei¹³ lagi níi'fi²¹²i.

²⁵Ná¹-a 'yaa¹-tsi 'in untsáa¹a 'e 'yee¹i jiin¹³ la tifo² tya'a do, joon 'in tsaleei¹³ do 'e 'yee¹i jiin¹³ la níi'fi²¹²i. Joon wana gaunsii²¹ tsá² 'in tyu² to² inuu do Beelzebú, 'e iunsii²¹ 'in tsá² taal² inuu do? (Wana gasii²¹i jna 'e gó² xúfoo³ 'naa'gi jo síi²¹i 'e gó².)

'In tíf²i jímá¹ 'gó²oo'

²⁶Tsu 'wii¹³ joon jo jmaa²aa' 'goo²¹ tyani tsá². Jo 'e sá² jiin¹³ coon²¹ júu³ 'e 'uui²¹ wa' jo 'in líí¹. Joon jiin¹³ coon²¹ 'e sí¹mó¹ wa'a jo lijná² nii²¹. ²⁷Jilaa²¹ júu³ 'e fuu²¹²uu 'naa' coon²¹ cwofáa¹³aa' jee²¹² li nuu¹un tsá². Joon jilaa²¹ 'e fuu²¹²uu 'naa' li 'uui²¹ ca yu' ná¹ cwo'oo²oo'. ²⁸Jo jmaa²aa' 'gøø²¹naa' 'in jngaai¹² tsá² pe jo lí² jngaai¹² alma tya' tsá². Jmaa²aa' 'gøø²¹naa' 'in lí² 'iin² cuerpo coon¹³ alma tya' tsá² fu li 'ii²¹.

29 Xufiin¹³ gáí¹ ton¹ tyín¹ coon²¹
 cuu² pe jiin¹³ jaain²¹ ton¹ do
 ijúun² in wa jo cwo¹ Dios Ñu¹u'
 'ii²¹ tya'a. 30 Joon ca jñú² tyi'naa'
 sií³ ti ca mi¹² ce jilaa²¹. 31 Tsu 'wii¹³
 tyiin² mo 'naa' lagi ton¹ fúui¹ jo
 jmaa²aa' 'goo²¹oo'.

**'Ná-a jmaa²aa' júu³ tyani
 tsá² 'e cwii¹naa' Jesucristo**

32 Jileei²¹ 'in jmoo¹o júu³ tyani
 tsá² 'e cwii¹ in jna la joon jon jna
 ijmaa³aa júu³ 'e cwii¹ na 'ii tyani
 Ñu³oo 'in tyiin¹ ñú². 33 Pe tya'
 jileei²¹ 'in jo røø¹ 'i 'e cwii¹ in jna
 tyani tsá² la joon jon jna ifo³oo 'e
 jo cwii¹ na 'ido tyani Ñu³uu tyín¹
 ñú².

**'Wii¹³ cwáain¹ tya' Jesús
 jímá¹a tsá² tí¹ coon²¹ poo²¹²**

34 Jo cwoíin²naa' 'e gagó³oo 'e
 jmáa³aa 'ii²¹ 'e liseein²¹ tsá² tyú²
 coon¹³ tsá² taain²¹² juncwii²¹.
 Gagó³oo 'e 'wiin²¹ mii¹³ jee²¹² tsá²
 jon' wa' liseein²¹ tsá² tyú² coon¹³
 tsá². 35 Nigagó³oo ilisá² mii¹³ jee²¹²
 tsá² coon¹³ jmii²¹. La joon jon ilisá²
 mii¹³ jee²¹² simí² coon¹³ sáa³a. Ilisá²
 mii¹³ jee²¹² unloo²¹² tya'a coon¹³
 'yiiiaunsáa³a. 36 La joon 'in tsá² la
 'oo²¹ inuu tya'a ili'ee¹mo ruu²¹
 inuu tya'a.

37 Jileei²¹ 'in 'iin²¹²gi sáa³ jmii²¹
 lagi jna jo tí²i ilfin² tsá² tyiia. Joon
 wana 'iin²¹²gi tsá² jóon¹on lagi jna
 jo tí²i ilfin² tsá² tyiia. 38 Joon wa jo
 'iin²¹²in júun²in 'wii¹³ tyiia jo tí²i
 ilfin² tsá² tyiia. 39 Joon 'in 'iin²¹²in
 intiin¹³ juncwii²¹ tya'a icaa¹mo
 juncwii²¹ tya'a. Pe 'in caa¹mo
 juncwii²¹ tya'a tsu 'wii¹³ cwáain¹
 tyiajna, intiin¹³ juncwii²¹ tya'a.

'E tyá² ijmaa¹a Dios tya' tsá²

40 Joon mi 'ii²¹ tsá² 'naa' inuu
 tya'a tsu 'wii¹³ líí²naa' tsá² tyiia
 lawa'a 'e 'ii²¹ 'in tsá² do jna ñiia'oo.
 Joon mo 'ii²¹ tsá² jna lawa'a 'e 'ii²¹
 tsá² Nu³oo 'in gasii¹in jna. 41 Joon
 doñi'iin tsá² 'in 'ii²¹i jaain²¹ tsá² 'in
 cwoo¹ júu³ tya' Dios inuu tya'a
 i'ii²¹i 'in tsá² do coon²¹ røø²¹ 'e la
 'ii²¹ 'in tsá² cwoo¹ júu³ tyú² do tsu
 ga'liin²¹ ni 'ido tsu 'wii¹³ tsá² cwoo¹
 júu³ tyú² 'ido. Joon doñi'iin tsá²
 'in 'ii²¹i jaain²¹ tsá² tyú¹ tsu 'wii¹³
 'in tyú¹mo 'ii i'ii²¹ 'in tsá² do jon
 coon²¹ røø²¹ la in'ii²¹ 'in tsá² tyú¹
 do. 42 Joon doñi'iin tsá² 'in cwo¹ tsá²
 tyiia xaa¹gi doñiee coon²¹ 'e pi¹³,
 'e la ja¹²mo fuu²¹²uu 'naa', xufiin¹³
 coon²¹ vaso jmii²¹ cwii²¹ gacwo¹o
 'ido, i'ii²¹ 'in tsá² do coon²¹ 'e tyá²
 tya' Dios.

**Mo jalíin² tsá² tya' Wó³ saai²¹
 tsá² jmii²¹ jafee¹³i Jesús**

11 Joon mo ngayuu¹³ gatyu¹²
 Jesús to² 'in dyatooi¹ tsá²
 tya'a jilaa²¹ 'e 'ná¹ jmáa¹a joon
 gacwa'íi¹ do ganga'e¹²e tsá² joon
 gacwoo¹o júu³ tyú² la caain²¹ fuu²¹
 náa¹ do.

2 Yia¹³ joon 'nuñ³ yuu¹² Wó³
 saai²¹ tsá² jmii²¹. Joon mo galiñi¹
 xiiala jmoo¹o Cristo do, joon
 gasii¹in Wó³ tsá² tya'a tsajøø²¹ Jesús.
 3 Ngaunngii¹:

—Í²Ti 'nu-u 'in Cristo 'in ijó¹ si
 sijeen²na'a 'in xeei²¹ 'ee?

4 Joon Jesús do gañii¹:
 —Cwoíin²naa' cwośi¹³ii' Wó³
 do jilaa²¹ 'e niganí²ii' joongi 'e
 niganuu²u'. 5 Cwojmáa¹³aa' Wó³
 júu³ xiiala nigalijnaa²¹ 'in tsá² tiui².

Joon 'in jluui¹³ nigangii¹, joon niga'láa² mo 'in tsá² jgøøi²¹, joon ganá¹ loocwóo¹ o tya' 'in tsá² jo nuu¹un, joon 'in najúin¹ gajjin¹o. Joon tya' 'in tsá² tañíi² niganuu¹o júu³ tyú² tya' Dios. ⁶Joon jløø³ mo 'in jo cu¹²-tsi coon¹³ jna.

⁷Joon ngaliin¹ mo 'in tsá² do joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² tyaa¹ júu² cwáain¹ tya' Wó³ coon¹³ 'in tsá² taai² do. Gajin¹²in:

—¿Ee li' tyaliin²naa' tyajøø²øø' fu li jo 'iin tsá² seein²¹? ¿Ti tyaliin²naa' tyajøø²øø' coon²¹ to² 'e si² jøø²¹ li 'íi² tyi²? ⁸Wa jo la joon ¿ee li' tyaliin²naa'? ¿Ti tyaliin²naa' tyajøø²naa' jaain²¹ tsá² tyi¹³ 'mi² 'ya²gi? Niñi² 'naa' 'in tsá² 'in tyi¹³ 'mi² 'ya²gi néei¹ fu li tyiin¹in róøi¹³.

⁹'Naa' tyaliin²naa' tyajøø²naa' jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios. Pe 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' nigajøø²naa' jaain²¹ feei¹gi lagi 'in gacwo¹ júu³ tyú² tya' Dios la mo jéei¹. ¹⁰Tsu ni ji² tya' Dios 'e jin² cwáain¹ tya' Wó³ do:

Sii³na jaain²¹ tsá² tyiia 'e tsáa¹a tyani²i.

Joon ityaa¹ tyú² coon²¹ fu¹ li ngi²i.

¹¹Pe 'e la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² tsá² taai² juncwii²¹ jo seein²¹ 'in feei¹gi lagi Wó³ saai²¹ tsá² jmi²¹. Pe feei¹gi lagi Wó³ do doñi¹in 'in xaa²¹gi 'in í² li tyu² Dios to² tsá².

¹²'Ca mo 'láa² 'wii²¹² cwó² Wó³ júu³ tyú² la ca nano jo ga'øøi²¹-tsi tsá² røø²¹ xiiala ilí² 'e tyu² Dios to² tsá². Joon tyitsaa¹mo 'iin²¹²in ilí² jiin¹³ la 'i¹-tsi yaamo. ¹³Jileei²¹ 'in gafaa²¹a júu³ tya' Dios la mo jéei¹ coon¹³ jilaa²¹ ley tya' Moisés faa²¹a

cwáain¹ tya' xiiala tyu² Dios to² ca mi jó¹ Wó³. ¹⁴Joon wana lí² jai² ilíi²naa' 'in Wó³ no líi¹ Elías 'in 'ná¹ jó¹ tún¹ jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios. Ii jaain²¹ 'in gacwo¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹. ¹⁵Joon jileei²¹ 'naa' 'in nuu¹un, nuu²uu.

¹⁶'¿Ee 'ii²¹ ilijmá¹a tsá² tya' 'in tsá² no ilí² coon²¹ røø²i? Líi¹ la líi¹ xuui²¹² taai²¹² to² coo¹o li lí¹ 'moo¹³ joon 'oo¹o jin²in sii²¹i ruu²¹i:

¹⁷“Xuu²¹u lúu¹ tyi¹ jmoo²¹o' sóoin¹³ pe jo 'in gatséen¹en. Joon ga'øø²¹ø' sóoin¹³ tya' li raan¹in 'líi²¹² pe jo 'in gatyí² jiin¹³ jaain²¹.” ¹⁸Tsu gajó² 'in Wó³ do jo 'ee gø² jon'gi 'ee 'uun²¹un joon 'naa' foo²oo' 'e 'yuui² 'in 'líi¹³ alma tya'a. ¹⁹Mi yuui¹³ joon jna-gi líi¹na Ruu²¹i Tsá² gagoo²¹²oo joon gagu³uu joongi gagø¹oo, joon 'naa' foo²oo' 'e líi¹na tsá² jlo² tu²¹u. Joongi líi¹na tsá² 'uun²¹ vino 'áai¹, jaain²¹ tsá² 'in tyú² seein²¹ coon¹³ tsá² 'in røø²i tsaa² joongi coon¹³ 'in tsá² cón² 'laa¹³ li 'nií¹ tsá². Tsu xiiala cwo'íi¹ 'e jmoo¹o tsá² jmoo¹o júu³ xiiala 'i¹-tsi 'in tsá² do si tyú² si 'e gø² 'ee.

Cwáain¹ tya' tsá² fuu²¹ 'in jo gajmaa¹a nuu¹³

²⁰Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² 'gáa²i sii²¹i 'in tsá² fuu²¹ li gajmaa¹a 'láai² 'ii¹³ milagros tya'a tsu 'in tsá² néei¹ 'e fuu²¹ do jo gajoo²¹-tsi. Jin² Jesús:

²¹—iFúu² 'naa' 'in néei¹ Corazín! iFúu² jon 'naa' 'in néei¹ Betsaida! Wana nigalí¹ milagros fee¹ jee²¹² fuu²¹ Tiro coon¹³ fuu²¹ Sidón la nigalí¹ jee²¹² 'naa' 'e nigajoo²¹-tsi 'in tsá² do jmoono. Joon i'e²e tsá² 'e nigajoo²¹-tsi 'e ci²i 'mi² lí¹ tyiia²¹² joon 'ee¹e fò² tyíi¹. ²²Joon fuu²¹²uu

'naa' xugi wúu¹ inf² 'in tsá² Tiro coon¹³ Sidón lagi 'naa' mi tf² jmi²¹² ijmá¹ a Dios 'ii'²¹ tya' tsá². ²³La joon jon 'naa' tsá² néel¹ Capernaum, ɛti líi² naa' 'e cwolín² naa' fu ñu¹ fú²? Xu joon, icwolín² naa' fu li 'ii'²¹! Tsu wana nigalí¹ fuu²¹ Sodoma milagros fee¹ la nigalí¹ jee²¹² 'naa' 'e taa²¹ a 'e fuu²¹ do ca nano. ²⁴Pe 'e fuu²¹² uu 'naa' mi tf² jmi²¹² 'e jma¹ a Dios 'ii'²¹ tya' tsá² imoo² gi' wúu¹ lagi 'in tsá² néel¹ Sodoma do.

I'ii'¹ 'woo²¹ o jileei²¹ 'in
jalín² coon¹³ jna

²⁵Yiia¹³ joon gajin² Jesús sii²¹ i
Jmii²¹:

—Cwo³ oo 'nu 'maai¹³, ñu². 'Nu-u fii²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹ coon¹³ ñu¹ fú². Cwo³ oo 'nu 'maa² u'u tsu niga¹ ma²¹ a 'e júu³ lo 'e jo lí² 'øøi²¹ -tsi 'in jmi²¹² -tsi, 'in 'øøi²¹ -tsi joon ga¹ ee¹³ 'e tya' 'in 'wói¹ gi. ²⁶Tyá² -u, ñu², tsu la joon gali¹ in²¹² u'un.

²⁷Faa²¹ gi Jesús sii²¹² 'in tsá² taain²¹² do:

—Ñu³ uu nigacwo¹ o jna jilaa²¹. Joon jiin¹³ jaain²¹ jo lí² licwii¹ in 'in Jón¹ Dios wa'a jo cwo¹ Jmii²¹. La joon jon jo lí² licwii¹ in jiin¹³ jaain²¹ 'in Jmii²¹ do wa'a jo cwo¹ Jón¹ Dios. Joon cwo¹ 'in Jón¹ do jiin¹³ 'in 'iin²¹² in ilicwii¹ in Jmii²¹. ²⁸Ñilíin² naa' tyan³ ii jileei²¹ 'naa' 'in 'woo²¹ coon¹³ to² 'e jmoo² oo' joon coon¹³ laa²¹² tyán² aan'. Joon jna-a icwóo³ oo 'e 'ii'²¹ 'woo²¹ oo'. ²⁹Ii¹³ naa' júu³ tyá² tyiia joon cwolicwii¹ moo' jna, jmoo² oo' la to² tyu³ uu. 'E to² tyu³ uu do ilí¹ la lí¹ coon²¹ 'motsityi² tyii'. Pe 'wo² -tsi³ oo joon jo tyu³ uu to² 'ii'²¹. Joon alma tyii¹ i'ii'²¹ 'woo²¹. ³⁰'E 'motsityi² 'e cwo³ oo 'naa' jo

tyan¹ to² cón² oon' joon 'e laa²¹² cwo³ oo 'naa' jo 'áai¹ 'ii'²¹.

Lawa mo gacúun¹ un tsá² tya' Jesús
'mi³ trigo mo jmi²¹² 'ii'²¹ 'woo²¹ tsá²

12 La jee²¹² joon gangóo¹ Jesús fu li jñi¹ tsá² trigo coon²¹ jmi²¹² mo 'ii'²¹ 'woo²¹ tsá². Joon gatsá² un'áa¹ i tsá² tya'a joon galáa² 'wii²¹² cúun¹ un 'e 'mi³ trigo do. Gauntyá² coon¹³ ja'cwoo²¹ o joon gagø²¹ o. ²Joon mo ganí² tsá² fariseos 'e jmoo¹ o 'ido gajin² in sii²¹ i Jesús:

—Jøø², jmoo¹ o tsá² tyi¹ i to² 'e jo tíi² i jma¹ tsá² mo jmi²¹² 'ii'²¹ 'woo²¹ tsá².

³Pe 'i-gi gajin² in:

—Ñí² 'naa' xiiala gajmaa¹ a 'lii²¹² David. Coon²¹ jmi²¹² mo gatsá² un'áa¹ i coon¹³ tsá² tya'a ngatáa¹ i tsi inuu tya' Dios ⁴joon gagø²¹ o 'e 'iñi¹ nicwaa¹³ do 'e jiin¹³ untsá² do tíi² i dø³ø. 'Lii²¹² David do jo tíi² i dø²ø jon'gi tsá² tya'a. ⁵Ñí² 'naa' jon 'e ni ley tya' Moisés tyu² u to² untsá² 'e jmoo¹ o to² inuu cwo¹ do jmi²¹² 'ii'²¹ 'woo²¹ tsá², joon jo 'nóo¹ o tsaa². ⁶Joon fuu²¹² uu 'naa' jaain²¹ 'in feei¹ gi lagi 'e cwo¹ do nacwéi¹ lo. ⁷Gajin² Dios ni jí² tya'a: "Iin²¹² moo 'e seein²¹ naa' 'née² in ruu²¹ naa' lagi ijngaa¹³ naa' joo²¹ joon cwoo² oo' jna fa¹." Wana niga¹ øøi²¹ -'oo' 'e júu³ no jo 'ñii² naa' 'in jo 'e tsaa² røø²¹ i. ⁸Tsu jna-a, 'in Ruu²¹ Tsá², tyu² u to² jon jmi²¹² 'ii'²¹ 'woo²¹ tsá².

Un'láa² i Jesús jaain²¹ tsá²
sitsu¹³ cwoo²¹ o

⁹Joon gacwo¹ i'ii' i Jesús fu do joon gaí² inuu cwo¹ sinagoga. ¹⁰Joon inuu cwo¹ do ni'yuui² jaain²¹ tsá²

sitsuu¹³ cwoo²¹o. Joon tsu 'wii¹³
'iin²¹²in 'in tsá² do i'ni²¹i Jesús
gaunngii¹i:

—¿Ti tsaa² fee¹ 'e un'láa²o jaain²¹
tsatsaa¹³ jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²?

¹¹Joon Jesús-gi gañii¹i:

—Doñi¹iin jee²¹² 'naa' wa gatø²¹²i
tsi too²¹ jaain²¹ joo'saa²¹ tyii'
ityi²mo' xufiin¹³ jmi²¹² mo 'ii²¹
'woo²¹ tsá². ¹²Pe 'áai¹gi tyiin² jaain²¹
tsañuu¹ lagi jaain²¹ joo'saa²¹. La
joon, lí²-i jma¹ tsá² 'e tyú² mo jmi²¹²
'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

¹³Joon gajin¹² Jesús sii²¹²i 'in tsá²
sitsuu¹³ cwoo²¹o:

—Ni¹³ cwoo²¹o.

Joon mo gani¹³ 'in tsá² do
cwoo²¹o, joon gal'loo²o, gal²-i
la lí¹ 'e cwoo²¹o coon²¹. ¹⁴Joon
ga'wóo²mo tsá² fariseos do fu
inu¹³ cwo¹ do joon gal'láa² 'wii²¹²
ga'noo¹³o xiiala i'jngaa¹³i Jesús.

**Coon²¹ júu³ 'e gafaa²¹ 'a jaain²¹
tsá² 'in gacwo¹o júu³ tya' Dios la
mo jéei¹³ cwáain¹ tya' Jesús**

¹⁵Joon mo galiñii¹ Jesús 'e 'iin²¹²in
tsá² jnga¹mo 'ii joon gacwo¹i¹o
do joon fúu¹mo tsá² gangalín²mo
coon¹³on. Joon gaun'láa²mo Jesús
jileei²¹ tsatsaa¹³. ¹⁶Joon gatyu²
Jesús to² 'e jo jma¹ 'ido júu³ tsá²
'iin 'ii. ¹⁷Coon¹³ la joon gatséi¹ júu³
ga'ii² 'in tsá² gacwo¹ júu³ tya' Dios
la mo jéei¹ sii²¹ Isafas mo gajin²in:

¹⁸Ino 'in tsá² jmoo¹o la to² tyu³uu,
'in gaty³na.

'Áa¹mo 'iin²¹²na 'ii joon 'áa¹mo
jlø³na 'wii²¹² tya'a.

Icwóo¹³mo Espíritu Tyú² tyiia
tya'a, joon 'ii 'in jma²a tsá²
taain²¹² juncwii²¹ júu³ xiiala
jmóo³oo 'ii²¹.

¹⁹'E jo jma²a 'ido mii¹³, jon'gi 'óo¹o
jon'gi inuu¹un tsá² faa²¹a jee²¹²
'nú¹.

²⁰Joon jileei²¹ tsá² seein²¹ fa¹³
iuncoon¹³o joon jileei²¹ 'in
jo 'e wa² pí² 'oo¹o icwo¹o 'ido
wa² pí² tya' ca mi tyu² 'ii to²
coon¹³ 'ii²¹ røø²¹.

²¹Joon ilitsaai¹-tsi tsá² taain²¹²
juncwii²¹ 'ii.

**Cwo¹ tsá² Jesús tsaa² 'e
'oo¹o 'ii²¹ tya' 'in 'liii³**

²²Joon 'in tsá² do ngajée¹i tyani
Jesús jaain²¹ tsá² tiui² 'in jo faa²¹a
joon 'yui² 'in 'liii³ alma tya'a. Joon
gaun'láa²mo Jesús 'in tsá² do gal²-i
jóø² joon gal'láa² 'wii²¹² faa²¹o.

²³Joon 'áai¹ ganga'goo²¹-tsi tsá² joon
gajin²in ino wa'a jon'on jóon¹ 'lii²¹²
David 'in tsá² no.

²⁴Pe mo ganúu²un 'in tsá² fariseos
'e jin² tsá² la do gajin²in:

—'In tsañuu¹ no 'woo¹i 'in 'liii³
taai² alma tya' tsá² coon¹³ 'ii²¹ tya'
Beelzebú 'in tyu² to² 'in 'liii³.

²⁵Joon ñii¹ Jesús 'ee 'i¹-tsi 'in tsá²
do joon gajin²in sii²¹²i 'ido:

—Wana 'in gobierno lí¹ 'láai² poo²¹²
'ii joon tñin¹in la 'oo²¹ 'ii joon 'in
gobierno do jo taa²¹a. La joon jon
wana coon²¹ fuu²¹ si la 'oo²¹ ruu²¹²i
'ee jmoo¹o mii¹³ jo wóo² taa²¹a.

²⁶Joon wana Satanás 'woo¹i Satanás
'ña'a tún² 'ii¹³ líi¹. ¿Xiiala li taa²¹a
'ido wa líi¹ la joon? ²⁷Naa' fó'oo' 'e
'wóo²na 'in 'liii³ taai² alma tya' tsá²
coon¹³ 'ii²¹ tya' Beelzebú joon wana
la joon, ¿iin cwo¹o 'ii²¹ tya' tsá² tyii'
'e 'woo¹i 'in 'liii³ taai² alma tya' tsá²?
Coon¹³ 'e jmoo¹o tsá² tyii' liñ²ii' 'e
lí¹ cii²i 'i¹-oo'. ²⁸Pe 'wóo²na 'in 'liii³
taai² alma tya' tsá² coon¹³ 'ii²¹ tya'

Espíritu Tyú² tya' Dios joon wana jmóo³oo la joon gatí² 'ii²¹ 'e tyú² Dios to² jee²¹² 'naa'.

²⁹Jo lí² tsataai² tsá² inuu tya' tsá² pí²-tsi 'e 'wo¹ tsá² 'e sá² tya'a wa jo jéei¹ 'núu¹i. La joon lí² 'wó²o 'e sá² tya'a.

³⁰Jileei²¹ 'in jo seein²¹ tyú² coon¹³ jna 'ee¹mo jna joon jileei²¹ 'in jo uncaain²¹ tsá² ilíin² tsá² tya' Dios coon¹³ jna 'óó¹mo tsá² wíin².

³¹Tsu 'wii¹³ joon fuu²¹²uu 'naa' doñi'ee tsaa² 'e 'noo¹o tsá² si doñi'ee júu³ 'laa²¹ 'e faa²¹ tsá² lí²-i 'iin² Dios tsaa² tya'a pe wana faa²¹a tsá² 'laa²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios jo 'iin²gi tsaa² tya' 'ii. ³²Joon doñi'ee júu³ 'laa²¹ 'e faa²¹ tsá² tya' Ruu²¹i Tsá² lí²-i 'iin² Dios tsaa² tya'a pe wana faa²¹a tsá² 'laa²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios jo 'iin²gi tsaa² tya'a 'e juncwii²¹ lo la joon jon lí² cataain²¹².

**Cwii¹ tsá² 'mó² 'oofuu²¹
coon¹³ 'oofuu²¹ 'e tsí²**

³³Wana tyú² coon²¹ 'mó² 'oofuu²¹ cwo¹o 'oofuu²¹ 'e tyú² joon wana gó² 'e 'mó² do gó²o jon 'e 'oofuu²¹ 'e i'í¹i. Tsu coon²¹ 'mó² 'oofuu²¹ cwii¹i tsá² coon¹³ 'oofuu²¹ 'e tsí². ³⁴IXuui²¹² tya' 'in 'líi¹³ 'naa! ¿Xiiala lí² fó²oo' 'naa' júu³ tyú² joon yaamoo' 'líi¹³ 'naa'? Tsu faa²¹a tsá² jiin¹³ la 'í¹-tsio. ³⁵In tsá² tyú¹i faa²¹o 'e tyú² 'e tyú²u 'í¹-tsi. La joon jon 'in tsá² gó² faa²¹o 'e gó² tsu 'wii¹³ 'e gó² 'í¹-tsi. ³⁶Joon fuu²¹²uu 'naa', mi tí² jmi²¹² ijmá¹a Dios 'ii²¹ tya' tsá² icon¹on tya'a tya' jilaa²¹ júu³ 'e nigasíi² tsá² 'e jo 'ee to² tí². ³⁷Tsu 'e 'ii²¹ ijmá¹a Dios tya' tsá² ilí² jiin¹³ la júu³ 'e nigafaa²¹a tsá². Coon¹³ júu³ tya'a icwo¹íi¹ 'in tyú¹i si 'in gó² 'ee.

'In tsá² gó² do mii¹i coon²¹ lí² milagro

³⁸Joon 'in líi¹³ tsá² fariseos coon¹³ tifo¹² tya' ley gajin²in sii²¹i Jesús: —Tifo¹², 'ii²¹²i 'e 'e¹i jna'a coon²¹ lí² milagro.

³⁹Joon gañii¹i Jesús:

—'In tsá² gó² 'in jo tsáa¹-tsi Dios mii¹i lí² milagro pe i'ii²¹i jiin¹³ 'e lí² gacwo¹o 'in tsá² cwo¹ júu³ tya' Dios la mo jéei¹ sii²¹ Jonás. ⁴⁰Tsu Jonás do gaí² nū¹ tu² joo²¹ taai² jmi²¹ 'n¹i jmi²¹² 'n¹gi núu¹ la joon jon 'in Ruu²¹i Tsá² tsa¹ii²¹ 'n¹i jmi²¹² 'n¹gi núu¹ lí² taai² tsá² 'in najúin¹.

⁴¹Joon mi jmá¹a Dios 'ii²¹ tya' tsá² 'in tsá² 'in née¹i Nínive i'níi¹ ni 'in tsá² seein²¹ nano tsu gajoo²¹o-tsi 'in tsá² née¹i Nínive mo gangó¹ Jonás ngacwoo¹o júu³ tyú² tya' Dios. Joon gacwéi¹ jaain²¹ 'in feei¹gi lagi Jonás no. ⁴²Joon 'in tsamí² 'in tyú¹² to² cwoo¹³ roon¹on lí² cwoo²¹ tsáa² lí² 'yee²¹e ní¹i 'níi¹ ni 'in tsá² seein²¹ nano tsu 'in tsamí² do gajó² janúu²un júu³ 'e jmi²¹²-tsi tya' Salomón. Gajó² lí² wíin²gi la jee²¹² jilaa²¹ fuu²¹ 'e sá² la 'ui juncwii²¹. Joon gacwéi¹ jaain²¹ 'in feei¹gi lagi Salomón —jin¹² Jesús.

Lawa mo cii¹³ 'in 'líi¹³ alma tya' tsá²

Faa²¹gi Jesús jin¹²in:

⁴³—Mo gacwo¹íi¹ 'in 'líi¹³ alma tya' jaain²¹ tsañuu¹ ngii¹i la caain²¹ lí² tyuun²¹ 'noo¹o lí² 'ii²¹ 'woo²¹o. Joon mo jo tyii²¹a lí² 'ii²¹ 'woo²¹o i'í¹-tsi: ⁴⁴“Nii¹³ moo lí² gajú³uu.” Joon mi cii¹³i tún¹ ityee²¹i 'in tsá² do lawa coon²¹ 'nú¹ 'e jø² 'e tyú² si 'ya² joon lí² tyú². ⁴⁵Joon 'in 'líi¹³ do 'e tsatee¹e dyái¹ 'in 'líi¹³gi lagi 'ii² 'e tsataa²i tsi alma tya'a. Joon lí² gatséi¹

'e gó²gi tya'a lagi li ga'láa² 'wii²¹². La joon ilí² tya' 'in tsá² gó² 'in seein²¹ nano.

**Jalíin² ruu²¹i coon¹³ sáa³a
jafee¹³i Jesús**

⁴⁶La 'ii²¹² faa²¹gi Jesús coon¹³ 'in tsá² do gatyálíin² ruu²¹i coon¹³ sáa³a. Caluu gajaan¹an 'iin²¹²in fee²¹i Jesús. ⁴⁷Joon jaain²¹ tsá² gajma²a Jesús júu³ jin²in:

—Saa²¹a coon¹³ ruu²¹u téen²in caluu no 'iin²¹²in fee²¹i 'nũ.

⁴⁸Pe Jesús gasii²¹i 'in tsá² gajma²a júu³ 'ii jin²in:

—¿'lin sáa³aa joongi 'iin ruu²¹na?

⁴⁹Joon ga'íi²i cwoo²¹o la caain²¹ li née¹i tsá² tya'a joon gajin²in:

—'Inlo-o sáa³aa joongi ruu²¹na.

⁵⁰Tsu doñi¹iin 'in jmoo¹o la to² tyu² Ñu³ũũ tyíin¹³ ñũ'fú² 'ii ruu²¹na tsañũ¹, joongi 'ii ruu²¹na tsamí², joongi 'ii sáa³aa —jin² Jesús.

Lawa jaain²¹ tsá² 'in gajñii¹ mĩ³ trigo

13 'E jmi²¹² joon gacwo'íi¹ Jesús inũũ tya'a joon gangacwaa¹a ti' tyíia¹. ²Joon galicaain²¹ tsá² fúui¹ li tyíin¹ Jesús do. Joon ga'í² Jesús tsi barco 'íi¹ ti' jmi²¹ do joon do-o gacwoo²¹o. Joon 'in tsá² do gajaan¹an ni tsaa² do. ³Joon ga'e²e Jesús 'in tsá² do coon¹³ 'láai² júu³ cwáain¹ gajin²in:

—Lawa jaain²¹ tsá² gajñii¹ mĩ³ trigo. ⁴La 'ii²¹² ngóo¹ dya²a 'e mĩ³ do 'elfii¹³ mĩ³ trigo do gaxũũ²¹u tya'i fu¹ joon gatyálíin² ton¹ gagii²¹i mĩ³ trigo do. ⁵'Elíi¹³gi mĩ³ do gaxũũ²¹u ni cuun²¹² li jo 'náa¹ cwoo¹³ 'láai². Tyú²-u ganii¹³ mĩ³ trigo do jo 'o² 'náa¹ cwoo¹³ do.

⁶Pe mo ga'yee²¹ ñi¹ gacó³o coon¹³

'yíia²¹. Joon tsu 'wii¹³ jo jmóo³ tya'a sá² galityũũ²¹. ⁷Joon 'elíi¹³gi mĩ³ gaxũũ²¹u jee²¹² 'motóon¹. Joon 'e tóon¹ do gacwaan²¹mo joon gajlii²¹ 'e trigo do. ⁸Pe 'elíi¹³gi mĩ³ do gaxũũ²¹u jee²¹² cwoo¹³ 'oo³ joon tyú²-u gacwaan²¹. 'Elíi¹³ mĩ³ jún² do gacwo¹ coon²¹ ciein¹³ mĩ³, 'elíi¹³gi gacwo¹ sesenta mĩ³, 'elíi¹³gi gacwo¹ dyadya¹ mĩ³. ⁹Jileei²¹ 'naa' 'in nuu¹un, nuu²ũũ.

**Yu³ to² 'e²e Jesús tsá² jmai²
coon¹³ júu³ cwáan¹mo**

¹⁰Joon gangatyéen¹in tsá² tya' Jesús co' li siin¹³in joon gaunngii¹i: —¿'Ee li' 'e²e tsá² coon¹³ jmai² júu³ cwáan¹mo?

¹¹Joon gañii¹i:

—Dios gacwo¹o 'naa' 'e 'øø²¹mo-'oo' 'e júu³ 'uuin²¹ tya' xiiala ityú² Dios to² tsá², pe 'in catyaaí² do jo cwei² wa' 'øøi²¹-tsi. ¹²Joon 'in 'øøi²¹-tsi, icwo¹o Dios 'ii i'øøi²¹-tsi tyú²gi 'áai¹. Pe 'in jo ga'øøi²¹-tsi i'wo²o 'e xũ 'e 'øøi²¹-tsi do. ¹³'Wii¹³ joon tyíi³aa júu³ tya' 'in tsá² lo coon¹³ jmai² júu³ cwáan¹mo. 'In tsá² lo ñi²o jilaa²¹ 'e jmó³oo pe tsalíin²mo lawa jo 'ee gañi²o. Joon nuu¹o júu³ tyíia pe jo 'øøi²¹-tsi lawa jo 'ee ganuu¹o. ¹⁴La joon gatsín¹ júu³ ga'íi² 'lii²¹² Isaiás, 'in gacwo¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹ mo gajin²in:

'E la ja²mo, inúu² 'naa' joon jo i'øøi²¹-oo'.

'E la ja²mo, ijøø² 'naa' pe jo iunji²ii'.

¹⁵Tsu nigali'wa²a-tsi 'in tsá² no jo 'iin²¹²gi nuu¹un joon gajni¹ unni¹i yu² to² 'e jo lí²gi jnaa²¹a, jon'gi li núu¹gi coon¹³ loocwóo¹o.

Coon¹³ la joon jo lí²gi l'øøi²¹-tsi
'e cii¹³i coon¹³ jna 'e un'láa²na
'ii,

jin² Isaías do.

¹⁶Pe jløø¹³mo 'naa' tsu jøø²øø'
coon¹³ unní²iin' joon nuu²uun'
coon¹³ loocwoo¹oo'. ¹⁷'E la ja²mo
fuu²¹²uu 'naa' fúu¹mo 'in gacwo¹o
júu³ tya' Dios la mo jéei¹ coon¹³
tsá² 'in tyúi¹ nigali'iin²¹²in jøø²ø
jilaa²¹ 'e jøø² 'naa' pe jo ganí²i.
Nigali'iin²¹²in 'in tsá² do núu¹un
jilaa²¹ 'e nuu² 'naa' pe jo ganúu²un.

**Jmo²o Jesús tsá² tya'a júu³
'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e cwáain¹
tya' tsá² jñii¹ mi³ trigo**

¹⁸Faa²¹gi Jesús jin²in:

—Tyaan²aan' cwáain¹ 'ee 'øøi²¹-tsi
tsá² 'e cwáain¹ tya' 'in tsá² gajñii¹
mi³ trigo. ¹⁹'In tsá² 'in nuu¹un
júu³ tya' xiiala tyu² Dios to² tsá²
pe jo 'øøi²¹-tsi líi¹ la li mi³ trigo
'e xuu²¹ tya' fu¹. Gajó² 'in 'líi¹
gatyii²¹ júu³ ganúu²un 'in tsá² do.
²⁰'E mi³ trigo gaxuu²¹ jee²¹² cuun²¹²
li la líi¹ 'in tsá² ganúu²un júu³ tya'
Dios joon ga'ii²¹ jløø¹³mo, ²¹pe jo
jmóo³ jée¹i. Joon mo nii²¹² wúu¹
si 'øø¹i tsá² 'ii 'ee 'wii¹³ cwáain¹
tya' júu³ do tsifu joon tuu²¹ 'e
júu³ do. ²²'E mi³ trigo gaxuu²¹
jee²¹² 'motóon¹ li la líi¹ 'in tsá²
'in ganúu²un júu³ do pe cu²-tsi
coon¹³ jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹. Cuu²
gacoon²¹ 'ido tóo² joon jo untsín¹ to²
tya' júu³ tya' Dios coon¹³ juncwii²¹
tya' 'in tsá² do. ²³Pe 'e mi³ trigo
do 'e gaxuu²¹ jee²¹² cwoo¹³ 'oo¹³ li
la líi¹ tsá² 'in ganúu²un júu³ tya'
Dios do joon gajmaa¹ a nuu¹³un.
Gajmee¹ mo to² 'e júu³ do tya'a.
'Inlíi¹ la li 'e mi³ trigo 'e gacwo¹

coon²¹ ciein¹³ mi³, 'inlíi¹³gi líi¹ la
li 'e mi³ trigo 'e gacwo¹ sesenta mi³,
'inlíi¹³gi líi¹ la li 'e mi³ trigo 'e
gacwo¹ dyadya¹ mi³.

**Júu³ cwáain¹ tya' 'in gajñii¹
tóon¹ ñii²¹ jee²¹² trigo**

²⁴Joon gatyaa¹ a Jesús 'e júu³
cwáain¹ lo tya' 'in tsá² do jin²in:
—'E tyu² Dios to² tsá² li la li
mo gajñii¹ jaain²¹ tsañuu¹ jún²
trigo tyu² wó² tya'a. ²⁵Pe la
'ii²¹² cwuu²¹mo 'in tsá² do joon
ga'í² jaain²¹ tsá² 'in 'eei¹ 'ii joon
gajñii¹ jún² tóon¹ ñii²¹ jee²¹² trigo
do joon nga²mo mi yuui¹³ joon.
²⁶Joon mo gani¹³ mi³ trigo do
joon galisá² mi³ tya'a ga'yee²¹mo
joon 'e tóon¹ ñii²¹ do. ²⁷Joon 'in
tsa'leei¹³ do gangóo¹o gangasii¹³i
ñi'fii²¹²i: “Patróoin¹³, tyá²-u jún²
gajñii²¹ li 'wó² do, xiialii¹ ga'yee²¹
tóon¹ ñii²¹ do?” ²⁸Joon 'in ñi'fii²¹²
do gajin²in sii²¹ 'ii: “Jaain²¹ tsá²
'in 'eei²¹ jna gajmaa¹ a 'yee²¹ tóon¹
ñii²¹ no”, jin²in. Joon 'in tsa'leei¹³
do gaunngii¹: “¿Ti 'iin²¹²u'un wa'a
tsaa²¹a tsasé²e 'e tóon¹ ñii²¹ do?”
jin²in. ²⁹Pe ñi'fii²¹²i do gajin²in:
“Ún², jo søø²øø' tsu wana gacwotøø¹³
'e tóon¹ ñii²¹ do 'ná¹ cwotøø¹³ jon
'e trigo do. ³⁰Tyá²gi cwocwáain²¹
caan²¹mo ce roo²¹o. Joon ityu¹³uu
to² tsa'leei¹³ tsalín² tsasee¹ 'e jéei¹ 'e
tóon¹ ñii²¹ do joon jmáa¹ a la catsi¹
joon coo¹o. Joon mi yuui¹³ joon
isø²ø 'e trigo do to¹o inuu tyiia”,
jin² fii²¹²i —jin² Jesús.

**Juu³ cwáain¹ tya' coon²¹
jún² mostaza**

³¹Tyaa¹ a Jesús jon 'e júu³ cwáain¹
lo jin²in:

—'E tyu² Dios to² tsá² li la li
coon²¹ jún² mostaza 'e gajñii¹ tsá²
'wó² tya'a. ³²Pi³gi jún² tya' la jee²¹²
jilaa²¹ jún² tya' nuu²¹ pe mi nii¹³
joon cwaain²¹ fee¹gi 'mó² tya' lagi
nuu²¹ catyiia² ca ti la ti coon²¹ 'mó².
Fee¹ 'áai¹ ca jalíin² ton¹ jmáa¹ a sii²i
jee²¹² cwáa¹ tya'a.

Júu³ cwáain¹ tya' tyiian³

³³Tyaa¹ a Jesús jon 'e júu³ cwáain¹
lo jin¹²in:

—'E tyu² Dios to² tsá² li la li
tyiian³ 'e gacaai²¹ jaain²¹ tsamf² 'ni¹
'ii¹³ fu² 'iñi¹ joon garoon²on jilaa²¹.

Júu³ cwáain¹ gatyaa¹ a Jesús
gauntsiin¹ júu³ ga'íi²i 'lii²¹² tsá² 'in
gacwo¹o júu³ tyú² la mo jéei¹

³⁴Jmai² coon¹³ júu³ cwáain¹ mo
gasii²¹i Jesús 'in tsá² do. ³⁵Coon¹³
la joon gauntsiin¹ júu³ tya' jaain²¹
tsá² 'in gacwo¹o júu³ tyú² tya' Dios
la mo jéei¹ mo gajin²in:

Jmai² coon¹³ júu³ cwáain¹
ifo¹³oo;

ifo¹³oo júu³ 'uuin²¹ 'e si'mo² ca
mo gajmaa¹ a Dios juncwii²¹.

Jmo²o Jesús tsá² júu³ 'ee 'øøi²¹-tsi
tsá² 'e cwáain¹ tya' mo jñii¹ tsá²
jún² tóon¹ ñii²¹ jee²¹² trigo

³⁶Joon Jesús ga'íi²i júu³ tya' 'in
tsá² do joon ga'í² inuu. Joon tsá²
tya'a gangatyéen¹in li tyíin¹ Jesús
joon gajin²in sii²¹i Jesús:

—Jmaa¹³ jna'a júu³, 'ee 'øøi²¹-tsi
tsá² 'e júu³ cwáain¹ 'e gatyaa² a mo
jñii¹ tsá² jún² tóon¹ ñii²¹ jee²¹² trigo.

³⁷Joon gajin²in Jesús:

—'In tsá² do 'in gajñii¹ 'e jún² trigo
tyú² líii¹ Ruu²¹i Tsá², ³⁸joon 'wó²
tya'a do li ni cwoo¹³ juncwii²¹.

Joon 'e jún² trigo tyú² li la líii¹ 'in
tsá² jmoo¹o la to² tyu² Dios. Joon 'e
jún² tya' tóon¹ ñii²¹ li la líii¹ 'in tsá²
jmoo¹o la to² tyu² 'in 'lii¹³. ³⁹Joon
'in gajñii¹ 'e jún² tya' tóon¹ ñii²¹ do
'in 'lii¹³mo 'i. Joon mo gasø²ø 'e trigo
do li la li mi tyéi¹ juncwii²¹. Joon 'in
tsa'leei¹³ do 'in gasø² 'e trigo do líii¹
la líii¹ ángeles tya' Dios. ⁴⁰Joon la
gasø²ø 'in tsa'leei¹³ do 'e tóon¹ ñii²¹
gadya¹² a ni jf² la joon ilf² li tyéi¹
juncwii²¹. ⁴¹'In Ruu²¹i Tsá² ityu²u
to² ángeles tya'a iuncaain²¹ jileei²¹
'in jmoo¹o 'leei²¹ tsá² coon¹³ jileei²¹
'in ga'noo¹o tsaa² 'e 'wó²mo 'ido
fu li tyu²u 'ii to². ⁴²Joon ipíi²in 'in
tsá² do li 'ii²¹. Joon ityi²i 'áai¹ joon
cuu¹i moojóon¹on. ⁴³Joon jileei²¹
'in jmoo¹o la to² tyu² Dios ilijii¹ la
jii¹ ñi¹ fu li tyu² Jmii²¹ to². Jileei²¹
'naa' 'in nuu¹un, nuu²uu¹.

Júu³ cwáain¹ tya' cuu² si'mo²

⁴⁴'E tyu² Dios to² tsá² li la li
cuu² si'mo² nu' 'wó². Joon mo
gatsaa²¹ a jaain²¹ tsá² 'e cuu² si'mo²
do ga'maa¹ a tún¹. Galijløø¹³i 'áai¹
joon gangaa¹³i nga'nñi²i jilaa²¹ 'e sá²
tya'a joon galó¹o 'e 'wó² do li taa¹³
cuu² do.

Júu³ cwáain¹ tya' perla 'e 'moo¹³ 'áai¹

⁴⁵'La joon jon 'e tyu² Dios to² tsá²
li la líii¹ jaain²¹ tsá² 'in ló¹o 'e 'ñii²i.
'In tsá² do ngii¹ to² 'noo¹o perlas
tyú². ⁴⁶Joon mo gatsaa²¹ a coon²¹ 'e
tyíin¹ 'áai¹ joon tsa'nñi²i jilaa²¹ 'e sá²
tya'a joon galó¹o 'e perla do.

Júu³ cwáain¹ tya' núu³

⁴⁷'La joon jon 'e tyu² Dios to² tsá²
li la li coon²¹ núu³ 'e 'ii¹i tsá² tsi
jmii²¹ joon tsataa²i jilaa²¹ nii² joo²¹

taa²i jmi²¹ do. ⁴⁸Joon mo garó¹i 'e núu³ do 'in tsá² do unron²on fu ni tsaa² joon cwa¹a in tyi¹³in 'in joo²¹ taa² jmi²¹ do. Joon 'in joo²¹ tyú¹i do taa¹i tsi motó² joon 'in joo²¹ jo tyú¹i do dyee¹³mo. ⁴⁹La joon ilí² li tyé¹i juncwii²¹. Joon ijaliín² 'in ángeles 'in jmáa¹a coon²¹ 'in tyú²i coon¹³ 'in gó². ⁵⁰Joon 'in gó² idyee¹³i li 'ii²¹ joon do-o ityi²¹i joon cuu¹i moojóon¹on.

Júu³ 'e tyíin¹ 'e tsáai² coon¹³
júu³ 'e tyíin¹ 'e 'múui²

⁵¹Joon jin²in Jesús sii²¹i tsá²
tya'a:

—ǎTi 'øø²¹mo-'oo' jilaa²¹ 'elo?

Joon gañii¹i tsá² tya'a jin²in:

—Joon, 'øø²¹mo-tsi¹i.

⁵²Joon gajin² Jesús:

—Jaain²¹ tifo¹² tya' ley 'in gauntsáa¹
xiiala ityu² Dios to² tsá² líi¹ la
líi¹ tsá² fií²¹² 'nú¹ 'in lí² tyi¹² 'e 'míi²
coon¹³ 'e tsáai² jee²¹² 'e sá² tya'a.
Lí²-i 'e²e 'in tifo¹² do tsá² 'e júu³
'múui² joongi júu³ 'e tsáai².

Mo gangaa¹²i Jesús fuu²¹ Nazaret

⁵³Joon mo ngayui¹³ gaíi²i Jesús
'e júu³ cwáain¹ lo ⁵⁴joon gangaa¹mo
fu cwoo¹³ goo¹o. Joon do-o galáa²
'wii²¹² 'e²e tsá² inuu cwo¹ sinagoga
tya'a. Joon 'in tsá² goo¹o do
ganga'goo²¹o-tsi, jin²in:

—ǎXiiafu lí galitii²¹i 'in tsañuu¹
no 'e júu³ faa²¹a? ǎXiiala 'e galí²
jmoo¹o ino milagros la no? ⁵⁵Tsu
jóon¹on ti mó² ino joon sáa³a sii²¹
María. Joon ruu²¹mo Jacobo, coon¹³
José, coon¹³ Simón coon¹³ Judas.
⁵⁶Joongi 'in ruu²¹i tsamí² seen²¹
jee²¹² jna¹ jon. ǎXiialí galinií¹i jilaa²¹
'eno?

⁵⁷Tsu 'wii¹³ joon ga'aa¹a tsii²¹²
wúu¹ tya' Jesús jo ganúu²un júu³
tya'. Pe Jesús gajin²in sii²¹i 'in tsá²
do:

—Un'goo²¹o tsá² jaain²¹ 'in cwo¹
júu³ tyú² tya' Dios pe jiin¹³ tsá²
goo¹o coon¹³ tsá² inuu tya'a jo
un'goo²¹o 'ii.

⁵⁸Joon jo 'ee milagros gajmaa¹a
Jesús jee²¹² 'in tsá² goo¹o do tsu jo
jai² galíi² 'ido 'ii.

Mo gajúin¹ Wó³ saai¹ tsá² jmi²¹

14 'Yiia¹³ joon 'in tyu² to²
li sii²¹ Galilea, 'in sii²¹
Herodes, nigaliñii¹i xiiala jmoo¹o
Jesús. ²Joon gasii²¹i 'in née¹i
coon¹³on cwáain¹ tya' Jesús:
—Wó³ saai¹ tsá² jmi²¹ ino 'in
nigajin¹in jee²¹² 'lii²¹². 'Wii¹³ joon
lí² jmáa¹a milagros do.

³Ga¹i-tsi Herodes la joon tsu
nigataan¹³in 'nuñi³ Wó³ do.
Herodes iliseein²¹ tyú² coon¹³
Herodías gatyu²u to² iñá¹u
cadenas cwoo²¹o Wó³ lí 'yuu²i
'nuñi³. Herodes do nigacán¹mo
Herodías 'in líi¹i tsamí² tya' ruu²¹i
'in sii²¹ Lii²¹². ⁴Joon Wó³ do gasii²¹i
Herodes 'e jo tíi²i jmáa¹a la no.

⁵Iin²¹²in Herodes jngaa¹³i Wó³ pe
'gøø²¹²mo tsá². Tsu jilee²¹mo tsá² 'e
ñii¹ 'e faa²¹ Wó³ cwáain¹ tya' Dios.

⁶Joon mo gatséi¹ jiin²¹ tya' Herodes
gajmaa¹a jmi²¹². Joon ga¹i² jamí²
Herodías gatséen¹in li taa²i tsá² li
náa¹ jmi²¹² do. Joon 'áa¹mo gatí²-tsi
Herodes lagi tséen¹in 'in simí² do.
⁷Joon gajin²in ga'éé¹i Dios gasii²¹i
'in simí² do:

—Cwóo³oo doñi¹ee mí²i.

⁸Joon 'in simí² do mo ngayui¹³
gafee²¹i sáa³a jin²in sii²¹i Herodes:

—Cwo¹³ jna lo mootyí² Wó³ saai¹ tsá² jmii²¹ 'e 'yu² coon²¹ tsi wúun¹.

⁹Galixuu²¹² mo-tsi Herodes pe jo lí² un'naa¹ i júu³ tya'a 'e niga'éé¹ i Dios li nuu¹ un 'in tsá² taai² do. Gatyú^{2u} to² 'e lí² la joon. ¹⁰Gasii¹ in tsá² gangatú² luu^{212u} Wó³ lí² 'yuui² 'nūi³ do. ¹¹Joon gacóon¹ on ton² on coon²¹ tsi wúun¹ gacwo^{1o} 'in simf² do. Joon 'ii-gi gacwo^{1o} sáa^{3a}.

¹²Joon tyalíin² 'inlíi¹³ tsá² tya' Wó³ do gacoon¹ cuerpo tya'a 'a tsa'áa¹ i. Joon ngaliin² mo ngajmaa^{13a} Jesús júu³ xiiala galí¹.

Mo gacwo^{1o} Jesús 'ná² mil tsá² 'e dø^{1ø}

¹³Joon mo galiñi¹ Jesús xiiala gangíi¹ Wó³ do galí² tsi coon²¹ barco joon gangóo¹ coon²¹ coon¹³ tsá² tya'a fu coon²¹ li jo 'in tsá² seen²¹. Pe galiñi¹ tsá² née¹ i la caain²¹ fuu²¹ náa¹ do joon ngaliin² mo ngii¹ tií²ⁱ. ¹⁴Joon mo gacwo¹ⁱ Jesús 'e barco do gangaa¹ i tsá² fúui¹. Joon galifee¹ mo-tsi 'wii²¹² tya' ido. Joon gaun'láa² mo tsatsaa¹³ jée¹ 'in tsá² do. ¹⁵Joon nangó¹ xuu jnaa¹ tyalíin² tsá² tya' Jesús sii²¹ⁱ 'i:

—Nixuu jnaa¹ lo. 'Íi² júu³ 'in tsá² no tsu jo 'in seen²¹ 'e 'nií¹ 'e dø¹ 'ino. Síi¹³ⁱ wa tsalín² fuu²¹ pi³ taa¹³ co' no 'e ló^{1xu} 'e dø^{1ø}.

¹⁶Joon Jesús gajin² in:

—Jo 'ná² tsalín² 'ino. 'Naa', cwó^{2xuu} 'e dø¹ 'ino.

¹⁷Joon gajin² tsá² tya'a:

—Jo 'ee 'oo² gii¹ jiin¹³ 'ná² 'iní¹ coon¹³ gáí¹ joo²¹ taai² jmii²¹.

¹⁸Jesús gañii¹ i:

—Cwooi^{2duu} fu lo.

¹⁹Joon gatyú² Jesús to² wa'a cwá² 'in tsá² fúui¹ do jee²¹² ñii²¹

do. Joon gason^{2on} 'e 'ná² 'iní¹ do coon¹³ 'in gáí¹ joo²¹ taai² jmii²¹. Joon gajóø^{2ø} fu ñu¹ fú², gacwoo¹ 'maai¹² Dios. Gajmaa^{1a} 'no¹³ 'e 'iní¹ do joon gacwo^{1o} tsá² tya'a. Joon 'in tsá² tya'a do gajmaa^{1a} jmai^{2xu} jee²¹² 'in tsá² fúui¹ do. ²⁰Jilee²¹ mo gagøø^{21ø} joon jløø^{3mo}. Joon gauncaain²¹ jilaa²¹ 'e gasái^{1gi}, joon garóí¹ dyatun¹ 'moto². ²¹Joon 'in tsá² 'in gagøø^{21ø} do tí² 'ná² mil jmai² tsañuu¹ jo si¹ⁱ in tsamí² coon¹³ xuui²¹².

Ngii¹ Jesús ni jmii²¹

²²Mo ngayuui¹³ joon gatyú² Jesús to² tsá² tya'a wa' tsaliin² li' ngoo¹³ tyíia¹ cataain²¹ do jée¹ gi lagi 'ii la 'ii²¹² 'ii¹ gi júu³ 'in tsá² do. ²³Joon mo ngayuui¹³ ga'ii¹ Jesús júu³ 'in tsá² do gasoo^{21o} 'e 'na'a coon²¹ moo²¹ ngafee¹³ⁱ Dios. Joon mo galí² núu³ do-o táain² Jesús 'ña'o. ²⁴Joon 'e barco do tya' tsá² tya'a ngó¹ tún² tsa' ni tyíia¹ do. 'Áai¹ jnóo¹ jmii²¹ tsaa¹ barco do tsu 'áai¹ 'ii¹ tyí² li' cii¹³. ²⁵Joon niuu²¹ mogi mo ngatyéen¹ in Jesús li 'íi¹ barco do ngii¹ tií^{2o} ni jmii²¹ ngóo^{1o}. ²⁶Joon mo gango¹ tsá² tya'a ngóo^{1on} ngii¹ tií²ⁱ ni jmii²¹ do gafoo^{1mo} 'áai¹ joon ga'oo^{1o} gajin² in:

—Jaain²¹ tsá² 'mootyí² 'in jó¹ no.

²⁷Pe Jesús gajin² in sii²¹ⁱ 'in tsá² do:

—Tá² téen¹ 'oo', jna-a lo; jo foo¹³ naa¹.

²⁸Joon Tú³ gasii²¹ⁱ 'ii jin² in:

—Wana 'nu no, Ña¹ nu^{1u}, tyuu¹³ to² góo^{3oo} ti li siii^{13u} un no.

²⁹Joon Jesús gajin² in:

—Na¹ joon.

Joon tsifu-u gajngái² Tú³ lí¹ caai²¹ barco do joon galáa² wii²¹²

ngii¹ ni jmi²¹ fu li siin¹² Jesús do. ³⁰Pe gafoo¹³ mo mo gacón² cwáain¹ xiiala 'ii¹ tyí² joon ti'x-u-ganga'aa¹³ i jmi²¹ do. Joon ga'oo¹ o gajin² in:

—iJmáa² tiin¹³ na, Ña'ñu¹ u'!

³¹Tsifu joon gason² on Jesús cwoo²¹ o gajin² in sii²¹ i 'ido:

—Áai¹ xuu jo¹ líí² u. ¿Ee lí

gacu² 'o'o coon¹³ jna?

³²Joon mo gangatáa¹ tsi barco do tsifu gaján¹ 'ii¹ tyí². ³³Joon 'in tsá² taai²¹² tsi barco do gasii²¹ i wojní¹ i tyani Jesús joon gajin² in:

—E la ja² mo, Jón¹ Dios 'nũ.

Un'láai² Jesús tsatsaa¹³ fu Genesaret

³⁴Mo gatáan¹ in lí' ngoo¹³ cataain²¹² lí roon¹ 'wó² tya' tsá² Genesaret. ³⁵Joon mo galicwii¹ in 'in tsá² néei¹ do Jesús tsifu joon ganii¹³ júu³ la caain²¹ 'in fuu²¹ joon ngajée¹ tsatsaa¹³ lí tyíin¹ Jesús. ³⁶Gami¹ i wa'a cwo¹ o líi²¹ 'ido ti' siin¹³ in joon jileei²¹ 'in galii²¹ siin¹³ 'ido galáa² mo.

Jilaa²¹ 'e 'leei²¹ tsá²

15 Joon gangatyéen¹ in 'inlíi¹³ tsá² fariseos coon¹³ tifo² tya' ley lí siin¹ Jesús. Jalíin² Jerusalén. Joon gaunngii¹ i:

²—¿Ee lí' jo jmoo¹ o tsá² tyi¹ i la tií² 'e si² tya' 'líi²¹² tsacøøi¹³ tyi'? Joon untiiin¹ in jiin¹³ la tiisi² 'e ruun¹³ tsá² cwoo²¹ o mo gø² ø.

³Pe Jesús do gaunngii¹ i:

—Joon 'naa', ¿ee lí' jo jmoo² oo' nũ¹³ u' la to² tyu² Dios mo jmoo² oo' la tií² 'e si² tyii'? ⁴Tsu Dios gatyu² to² jin² in: “Un'goo² o saa² a ñu² u.” Joon gajin² in: “Ná¹ jún² mo jileei²¹ 'in faa²¹ 'laa²¹ tya'

sáa³ jmi²¹.” ⁵Pe 'naa'gii¹ fó² oo' 'e lí² sii²¹ i tsá² sáa³ jmi²¹: “Jo lí² uncoon¹³ gii 'nũ tsu jilaa²¹ 'e 'oo²¹ oo nigacwo³ oo Dios.” ⁶Joon wana jin² la joon jo 'ná¹ uncoon¹³ gi sáa³ a jmi²¹. Joon coon¹³ la joon tuu¹³ 'naa' to² tyu² Dios lawa' jo 'e to² 'in³ gi 'e jmaa² aa' jiin¹³ la tií² 'e si² tyii'. ⁷iTsá² sisii¹ i 'e 'i¹-tsi la jmoo¹ o 'naa'! Tyú²-u gataan¹ ni jí² cwáain¹ tyii' in tsá² gacwoo¹ o júu³ tya' Dios la mo jéei¹ sii²¹ Isaías mo gajin² in cwáain¹ tya' Dios:

⁸In tsá² lo untyú¹ i jna coon¹³ 'oo² o

pe 'wíin² siíi¹ 'a 'i¹-tsi coon¹³ jna.

⁹Jo 'ee to² 'ii³ in 'e un'goo²¹ o jna².

Jilaa²¹ la 'ee¹ e jmai² 'e tyu² u to² tsá²-a,

jin² Dios.

¹⁰Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² sii²¹ i 'in tsá² néei¹ lí' co' do jin² in:

—Nũ² uun' joon cwo'øøi¹²¹ 'oo'.

¹¹Jilaa²¹ 'e to² tsá² 'oo² o jo 'leei²¹ tsá² coon¹³ 'e joon. 'E 'yee² 'oo² o tsá² 'e joon 'e 'lee²¹ i.

¹²Joon gangatyéen¹ in tsá² tya'a joon gasii²¹ i Jesús:

—¿Tií² i, jo gatí²-tsi tsá² fariseos do júu³ tyi¹ i no?

¹³Pe Jesús gajin² in sii²¹ i 'ii:

—Jilaa²¹ 'mó² 'e jo gajni¹ Ñũ¹³ u 'in ø¹ o la tyan¹ jmoo³. ¹⁴Jo cuu¹³ 'oo' coon¹³ 'in tsá² no tsu lawa tsá² tiui² 'in soon²¹ 'mo'u² tya' tsá² tiui² ruu²¹ i 'ino. Wana tsá² tiui² 'méei¹ ruu²¹ i la 'oo²¹ tsá² tiui² joon jee²¹² waai²¹ do xuu²¹ i tsi too²¹.

¹⁵Joon Tũ³ do gajin² in sii²¹ i Jesús:

—Jmaa¹³ jna'a júu³, ¿ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ cwáain¹ lo?

¹⁶Jesús-gi gajin² in:

—¿Tí jo 'øøi²¹-'oo' 'naa' jon? 17 ¿Tí jo 'øøi²¹-'oo' 'e jilaa²¹ 'e gøø²¹ tsá² tsatoo¹³ nu' tu² tsá² joon 'woo²⁰ tún'? 18 Pe jilaa²¹ 'e 'yee²¹ 'i 'oo²⁰ tsá² 'e 'i¹-tsi tsá² 'e joon. 'E joon 'e 'leei²¹ tsá². 19 Tsu la 'i¹-tsi tsá² la joon líi¹ joon. 'i¹-tsi tsá² 'e gó² tsu 'in gó²⁰ 'ii. 'I jngaa¹³ tsá² la joon 'e ga'i¹-tsio. Fee²¹ tsá² tsamí² tya' tsá² xeei²¹ tsu ni ga'i¹-tsi la joon. 'Láa¹ a tsamí² coon¹³ tsañu¹ jiin¹³ la niga'i¹-tsi. La joon jon jmoo¹⁰ tsá² 'uun²¹, faa²¹ a tsá² júu³ tajuu²¹, faa²¹ a tsá² júu³ 'atsaa²¹. 20 Coon¹³ jilaa²¹ 'elo un'leei²¹ tsá² yaai. Pe wana gøø²¹ø tsá² la jo mo roon²¹on cwoo²¹⁰ la tii² 'e si² jo mo ga'lee²¹.

**Ja²mo galíi²¹ jaain²¹ 'yiia²¹²
tsamí² cananea Jesús**

21 Joon gacwo'íi¹ Jesús fu do joon gango¹ fu li tyú² to² fuu²¹ Tiro coon¹³ fuu²¹ Sidón. 22 Joon gajó² jaain²¹ tsamí² cananea 'in néei¹ do fu li siin¹³ Jesús joon ga'oo¹⁰ jin²¹in: —iÑañu¹u, Jóon¹ David, fúu² cwolíi²u jna! 'In 'líi¹³ 'úui² alma tya' simí² tyiia. Joon 'áai¹ wúu¹ nigangóo¹.

23 Pe Jesús jo gañii¹ jiin¹³xu. Joon tsá² tya'a gamíi¹ tyaníi¹ wa 'a sii²¹ Jesús 'in tsamí² do wa'a tsee¹ tsu líi¹ to²⁰ mii¹³ jó¹ caluu li ngalín² do.

24 Joon gajin² Jesús sii²¹ 'in tsamí² do:

—Dios gasii²¹in jna jiin¹³ 'e 'naa¹³na 'in tsá² situui¹ tya' tsá² Israel.

25 Pe 'in tsamí² do gangatyéen¹in li siin² Jesús, gasii²¹ wojnfi¹ tyaníi¹ joon gajin²in:

—Ñañu¹u, uncono¹³ jna.

26 Joon Jesús gañii¹:

—Jo tyú² wa'a tyi² tsá² 'iñi¹ tya' xuui²¹² cwo¹⁰ tsii²¹.

27 Pe 'in tsamí² do gajin²in:

—Jo¹⁰ Ñañu¹u; pe ca tsii²¹ téein² nu' mesa lí²-i dø²⁰ 'no¹³ xuui²¹ li gøø²¹ø fii²¹² 'nú¹ do.

28 Joon gasii²¹ Jesús 'ii:

—'Áai¹ fee¹ jai² líi²u, rán³! Cwolí² jiin¹³ la 'iin²¹²u'un.

Joon tsifu joon ga'láa²mo jamíi¹ 'in tsamí² do.

Un'láai² Jesús fúui¹ tsatsaa¹³

29 Gacwo'íi¹ Jesús do joon gangíi¹ li' co' tyiia¹ Galilea. Joon gasóo²⁰ coon²¹ moo²¹ si² do joon do-o gacwoo²¹⁰. 30 Fúu¹mo tsá² gatyallín² li tyíin¹ joon jée¹ tsatsaa¹³ 'in líi²¹ 'láai² nii² jmoowúu¹. Jée¹mo tsá² jluui¹³, tsá² tiui² coon¹³ 'in jo faa²¹a. Jée¹mo jon tsá² poo¹³ cwoo²¹ tii². Joon gatyéei¹ ni' 'ido li' 'wii²¹² tii² Jesús joon gaun'láa²mo Jesús 'ido. 31 'Áai¹ ganga'goo²¹⁰-tsi tsá² do mo ganí² 'in tsá² do nafaa²¹a 'in tsá² jo mo to² faa²¹ joon 'in tsá² poo¹³ cwoo²¹ tii² na'láa²mo joon tsá² jluui¹³ tyú²-u ningii¹ joon tsá² tiui² nijnaa²¹⁰. Joon ga'láa² 'wii²¹² cwoo¹⁰ 'maai¹³ Dios tya' tsá² Israel.

Cwo¹⁰ Jesús tyán² mil tsá² 'e dø²⁰

32 Joon gatø²⁰ Jesús tsá² tya'a joon gajin²in sii²¹ 'ido:

—Fúu² líi²na 'in tsá² no tsu ningó¹ 'ni¹ jmií²¹² táan¹in coon¹³ jna lo joon jo 'e 'oo¹⁰ 'e dø²⁰. Jo 'iin²¹²na sii¹³na fu tya'a la jo 'ee mo gøø²¹⁰ si no xiia²¹ ga'woo²¹⁰ tya' fu¹.

33 Joon tsá² tya'a gajin²in:

—¿Xiiali ijiin² jna'a 'e dø²⁰ 'in tsá² fúui¹ no tsu jo 'in tsá² taain²¹² lo?

³⁴ Joon Jesús gaunngii¹i:

—¿Joo' 'iñi¹ 'oo²gii¹?

Joon gani¹i:

—'Oo²gii¹ dyá¹ 'iñi¹ coon¹³ jaain²¹ gáí¹ joo²¹ taai² jmi²¹ pi¹³.

³⁵ Joon gatyú² Jesús to² wa' cwá² tsá² ni' wó². ³⁶ Joon gason²on 'e dyá¹ 'iñi¹ coon¹³ 'in joo²¹ taai² jmi²¹ joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios. Joon gajmaa¹a 'no¹³ joon gacwo¹o tsá² tya'a 'e jmaá¹a jmai²xu jee²¹² 'in tsá² do.

³⁷ Jilee²¹mo gagøø²¹ø ca galijløø¹³mo. Joon garøø²i dyá¹ 'motó²gi 'e 'no¹³ 'e gasáai¹. ³⁸ Joon 'in gagøø²¹ do ti tyún² mil jmai² tsañu¹ jo 'e 'ii²¹in tsamí² coon¹³ xuui²¹². ³⁹ Mo ngayuu¹³ joon gaíi² Jesús 'in tsá² do júu³. Gaí² Jesús tsi coon²¹ barco joon gangó¹ cwoo¹³ li sii²¹ Magdala.

**Tsá² fariseos coon¹³ tsá²
saduceos mii¹ coon²¹ milagro
wa jma¹a Jesús tya'a**

16 Gatyaliin² 'in tsá² fariseos coon¹³ 'in tsá² saduceos fu li siin¹³ Jesús. Joon 'e 'iin²¹²in lawa li 'íi¹ goon²¹ lá² wa'a iteei²¹ Jesús gamii¹i 'in tsá² do wa jma¹a coon²¹ li² jó¹ fu ñu¹fú². ²Pe Jesús gañii¹i:

—'Naa' mo jøø²øø²¹ coo²¹ jníi¹ mo xuu jnáa² fó²oo': "E tyú² ijma¹a tsu coo²¹ jníi¹." ³Joon mo coo²¹ jníi¹ mo 'aa²¹ fó²oo': "Gó²xu jma¹a no tsu coo²¹ 'e jníi¹ roon¹on." Tsá² 'in sisi¹i 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'. Nii²¹ 'naa' xiiala ilí² mo coo²¹ jníi¹ mo 'áa²¹ coon¹³ mo xuu jnáa² pe jo ñí²ii¹ 'e 'øøi²¹-tsi 'e li² 'e sá² nano. ⁴Tsá² gó² coon¹³ tsá² 'in nigatiui² Dios 'iin²¹²in coon²¹ li² pe jo ilisá² li² tya'a. Ilisá²gon li² jiin¹³ lagi lisá² li² tya' Jonás.

Joon gatiu²mo Jesús 'in tsá² do joon gangaa²¹o.

Tyiian¹³ tya' tsá² fariseos

⁵Mo gangaliin tsá² tya' Jesús li' ngoo¹³ tyiia¹ li' ca taain²¹² do niga'iin²mo-tsi coon²¹on 'iñi¹. ⁶Joon Jesús gajin²in sii²¹i 'ido:

—Tyán²duu' cwáain¹, un'øø¹³naa' yaanaa' tya' tyiian¹³ tya' tsá² fariseos coon¹³ tsá² saduceos.

⁷Joon galáa² tsá² tya'a do 'wii²¹² síi¹ la 'oo²¹ jee²¹² 'ii:

—'Wii¹³ jo ga'lee²¹e 'iñi¹ 'e joon 'e jin² la joon.

⁸Joon mo galili¹³i Jesús 'ee 'i¹-tsi 'ii joon gajin²in:

—Laa¹³ 'áai¹ xu jo¹ líi²naa'. ¿E li' 'i¹-oo' 'e jo 'iñi¹ tyán²aan'? ⁹¿Ti jo mo ga'øø²¹mogi-'oo', ti jo tii¹³-oo' xiiala mo gajmáa³aa tyiia³ 'a 'iñi¹ 'ná² do jee²¹² 'ná² mil tsañu¹? ¿Joo' 'motó² 'no¹³ 'iñi¹ 'e gasáí¹gi? ¹⁰¿Ti jo tii¹³-oo' mo gajmáa³aa tyiia³ 'e 'iñi¹ dyá¹ do jee²¹² tyún² mil tsá²? ¿Joo' 'motó² 'no¹³ 'e gasáí¹gi? ¹¹'Áai¹ jo mo ga'øøi²¹-oo' 'e jon'on fuu²¹²uu 'naa' cwáain¹ tya' 'iñi¹ mo fuu²¹²uu 'naa' 'e un'øøi¹³ yaanaa' coon¹³ tyiian¹³ tya' tsá² fariseos coon¹³ tsá² saduceos.

¹²Joon gali'øøi²¹-tsi tsá² tya' Jesús 'e jon'on cwáain¹ tya' tyiian¹³ tya' 'iñi¹ jin² Jesús pe cwáain¹ tya' júu² 'ee¹ tsá² fariseos coon¹³ tsá² saduceos.

Jmoo¹o Tú³ júu³ 'e Cristo Jesús

¹³Mo gatyia¹ Jesús coon¹³ tsá² tya'a coon²¹ li tyu² to² fuu²¹ Cesarea tya' Filipo gaunngii¹ Jesús tsá² tya'a jin²in:

—¿Iin jna, Ruu²¹i Tsá², jin² tsá²?

¹⁴Joon gañii¹i tsá² tya'a:

—'Inlíi¹³ jin²in 'e Wó³ saai¹ tsá² jmi²¹ 'nu. 'Inlíi¹³gi jin²in 'e Elías

'nə. Joon tsá² xeei²¹ jin²in 'e
Jeremías 'nə si jaain²¹ 'in nigacwo¹
júu³ tya' Dios la mo jéei¹ 'ee 'nə.

¹⁵Joon gaunngii¹i Jesús 'ii:

—'Naa', ¿iin jna fó²oo' 'naa'?

¹⁶Joon Simón Pedro do gajin²in:

—'Nə-ə Cristo 'in gasii¹in Dios.

Jóon¹ Dios 'in jiiin¹ 'nə.

¹⁷Joon Jesús gajin²in:

—Jløø¹³mo 'nə, Simón, jóon¹ Jonás,
tsu jon' tsá² ga'e¹² 'nə 'e júu³ lo. Pe
Ñu³oo 'in tyiin¹ ñu³fú² ga'e¹² 'nə.

¹⁸Joon fuu²¹²uu 'nə, 'e sii²¹ 'nə Tš³,
joon júu³ tyi¹ 'e foo²¹o 'e líi¹na
Cristo, 'in gasii¹in Dios, ili la li coon²¹
cuun²¹² fee¹ 'e jo jøøi²¹ tya' 'in jai²
líi²i jna tsu jileei²¹ 'in jmoo¹o la to²
tyu² Dios líi¹i la joon. Joon ca 'mó¹
jo lí² lii¹i 'e júu³ do. ¹⁹Joon cwo³oo
'nə jonñi³ tya' li tyu² Dios to² tsá².
Jilaa²¹ 'e untsaa¹³u fu juncwii²¹ lo
nigaliuntsaa¹²a fu ñu³fú². Joon jilaa²¹
icwo¹²o lí² juncwii²¹ lo la joon galf²
fu ñu³fú² jon.

²⁰Joon gatyu² Jesús to² tsá² tya'a
'e jo 'in jma¹a 'ido júu³ jiiin¹³ jaain²¹
'e Cristo ii.

Jmoo¹o Jesús júu³ ijúun²in

²¹Joon 'yiia¹³ joon ga'láa² Jesús
'wii²¹² jmo¹²o tsá² tya'a júu³ 'e ná¹
tsáa¹a Jerusalén joon do-o i'e¹²e
tsacøø¹³ coon¹³ 'in tyu² to² untsá²
coon¹³ tifo² tya' ley 'ii wúu¹. Joon
ijnga²mo 'ido 'ii pe ijiin¹o tún¹ mi
ti 'ni¹ jmi²¹². ²²Joon Tš³ do ngajée¹i
li coon²¹ joon gasii²¹i Tš³ Jesús júu³
wúu¹ jin²in:

—iJo icwó² Dios 'e lí² la joon,
Ñāñu¹u! iJo lí² wa' itsangii¹ 'nə la
joon!

²³Joon gajiiin¹³ Jesús níi¹i joon
gajin²in sii²¹i Tš³ do:

—Jeein¹³ coon¹³ jna, Satanás,
tsu ijñii¹³mo coon¹³ júu³ tyi¹i. Jo
'i¹-o'o la 'i¹-tsi Dios. La 'i¹-tsi tsá²-a
'i¹-o'o.

²⁴Joon gajin² Jesús sii²¹i tsá²
tya'a:

—Wa 'iin²¹²in tsá² ngí¹ coon¹³
jna ná¹ tuu²¹ 'e 'i¹-tsi tya' 'ña'a, ná¹
tyá²a tyú² tya'a ijúun²in la ijúuin³
jna. Joon jó¹ coon¹³ jna. ²⁵Tsu
jileei²¹ 'in 'iin²¹²in láa¹i juncwii²¹
tya'a 'ña'a incaa²¹mo juncwii²¹
tya'a fu li 'ii²¹ pe jileei²¹ 'in
caai²¹ juncwii²¹ tya'a 'wii¹³ jna pe
intii¹³mo juncwii²¹ tya'a. ²⁶¿Ee to²
'íi³ tya' tsá² wa'a li³i jilaa²¹ 'e sá² la
tøø² ni cwoo¹³ juncwii²¹ pe caa¹mo
alma tya'a? ¿Ee coon¹³ lí² tyi² tsá²
tya' alma tya'a? ²⁷Tsu 'in Ruu²¹i
Tsá² ijó¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'
Jmii²¹ coon¹³ ángeles tya'a joon ityí³
tya' jileei²¹ tsá² ti jaain²¹ ti jaain²¹
jiin¹³ la nigajmaa¹a. ²⁸'E la ja²mo
fuu²¹²uu 'naa', seein²¹ 'inlíi¹³ 'in
teen² lo 'in jo ijúun²in ca mi jøø²i
'in Ruu²¹i Tsá² jó¹ ityú²u to².

Jesús gaunsi²¹i 'e líi¹i
tyani gaai²¹ tsá² tya'a

17 Joon mo gangñii¹ jñu²
jmi²¹² ngajéei¹ Jesús Tš³
coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³ ruu²¹i
Jacobo do fu yu¹ coon²¹ moo¹²¹ ññi¹
la jee²¹² tyúuin² do. ²Joon do-o
gaunsi²¹i 'e líi¹i tyani 'in tsá² do.
Joon níi¹i galijii¹ la jii¹i ññi¹, siin¹³gi
galitaa²¹ la taa²¹ 'yiia²¹ tya' ññi¹.
³Joon tsifu joon gangaa¹in Moisés
coon¹³ Elías teen¹in tyaa¹ júu³
coon¹³ Jesús. ⁴Joon gajin² Tš³ sii²¹i
Jesús:

—Ñāñu¹u, i'áai¹ tyú² 'e toon²¹o'on
lo! Wana 'iin²¹²u'u, jmoo²¹o'o 'ni¹

'ná¹ pi³: coon²¹ tyi'nə, coon²¹ tyá'
Moisés joongi coon²¹ tyá' Elías.

⁵La jee²¹² faa^{21a} Tǵ³ do gajgó¹
coon²¹ jní¹ taa²¹ jii¹ li teein¹. Joon
ganúu²un coon²¹ júu³ jee²¹² jní¹ do
'e jin²in:

—'In lo-o yuən²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na,
'áa¹mo jløø³na 'wii¹³ tyá'a. Nuu^{2uu}
'e jin².

⁶Joon mo ganúu²un 'e júu³ do
gafoo¹mo 'áai¹ joon gatyii^{21a}
li' rǵi²in ni 'wó². ⁷Joon Jesús
gangatyéen¹in li tee¹³ tsá² tyá'a
joon gataan¹an cwoo^{21o} tyá' 'ido,
sii²¹ⁱ:

—Ráan²naa'; jo foo¹³naa'.

⁸Joon mo gajøø^{2ø} jo 'in gangaa¹gi
jiin¹³ 'ná'a Jesús siin^{12gi}.

⁹Joon mo gajgáa¹ⁱ 'e moo²¹ do
gaǵi² Jesús júu³ tsá² tyá'a jin²in:

—Jo 'e fú^{2uu}, jiin¹³ jaain²¹, ca mi
yuui¹³ jiin¹ 'in Ruu²¹ⁱ Tsá² jee²¹²
'lii²¹².

¹⁰Joon gaunngii¹ⁱ tsá² tyá'a:

—ǵEe li' jin²in 'in tifo² tyá' ley 'e
'ná¹ jó¹ Elías nifu?

¹¹Jesús-gi gañii¹ⁱ:

—'E la ja²mo 'ná¹ jó¹ Elías joon 'e
tyá² tyǵ² jilaa²¹. ¹²Pe fuu^{212uu} 'naa'
'e najó²-o Elías joon jo galicwii¹in 'in
tifo² tyá' ley do 'ii, li jiin¹³ gajmaa^{1a}
jiin¹³ la 'iin²¹²in tyá' 'ido. La joon
jon i'e^{2e} wúu¹ 'in Ruu²¹ⁱ Tsá².

¹³Joon gaøø^{21mo}-tsi tsá² tyá'
Jesús 'e faa^{21a} Jesús cwáain¹ tyá'
Wó³ saai¹ tsá² jmií²¹.

Un'láa²ⁱ Jesús jaain²¹
xuui²¹² júuin² ñii¹

¹⁴Joon mo gatyía¹ Jesús li taai²
tsá² gangatyéein¹ jaain²¹ tsá² li
siin¹² Jesús joon gasii²¹ⁱ wojní¹ⁱ
tyani Jesús joon gajin²in:

¹⁵—Jmaa^{21a} feei¹-o'o 'wii¹³ tyiia. Fúu²
cwolǵi^{2u} xuui²¹² tyiia tsu júuin² ñii¹ tsu
'áai¹ wúu¹ ni²ⁱ. Cǵi¹³ⁱ ni jǵ² si tsi jmií²¹
'ee 'láai² naa¹³. ¹⁶Ningajée¹moo xuui²¹²
tyiia fu li néel¹ tsá² tyi¹ pe jo gali²ⁱ
gaun'láa² ni¹ lo.

¹⁷Jesús gañii¹ⁱ:

—iTsá² 'in jo tsáai¹-tsi 'naa';
sicaai¹³ 'i¹-oo! ǵTi wóo^{2gi} 'áai¹ 'ná¹
taan²¹²na coon¹³ 'naa'? ǵTi wóo^{2gi}
'áai¹ 'ná¹ lifeei¹-tsii 'wii¹³ tyii'?
Ñijeei¹duu² xuui²¹² do fu lo.

¹⁸Joon gatyǵ² Jesús to² 'in 'liii¹³
'yuui² alma tyá' 'in xuui²¹² do
joon ga'wóo²mo. Joon tsifu joon
ga'láa²mo 'in xuui²¹² do joon.

¹⁹Joon coon²¹ li néel¹ Jesús coon²¹ la
'oo²¹ tsá² tyá'a joon gaunngii¹ⁱ tsá² tyá'a:

—ǵEe li' jo gali²ⁱ tyí² jna'a 'in
'liii¹³ 'yuui² alma tyá' 'in xuui²¹² do?

²⁰Joon Jesús gajin²in:

—Jo galf²ⁱⁱ gatyí² 'naa' 'ido tsu 'wii¹³
xu jai² lí²naa'. 'E la ja²mo fuu^{212uu}
'naa' wana jai² lí²naa', fiin¹³ coon¹³
coon²¹ 'e pii³, lí²-i fú^{2uu} 'e moo²¹ si²
dó²: "Jiin¹³ lo; cwó² li' li xiia²¹." Joon
ijeen²¹mo 'e moo²¹ do. Jilaa²¹ ili² tyá'
'in jai² lí²i. ²¹Pe 'in 'liii¹³ la no 'wóo²mo
jiin¹³ wa'a faa^{21a} tsá² júu³ tyǵ² joongi
gøø²¹ tsá² tyiiañi¹.

Ti tún² naa¹³ 'e jmoo^{1o}
Jesús júu³ ijúun²in

²²Joon mo taan²¹²in caain²¹ fu
li sii²¹ Galilea gajma^{2a} Jesús tsá²
tyá'a júu³ 'e tsá²-a i'nfí¹ⁱ Ruu²ⁱ Tsá².

²³Joon ijngaa¹³mo 'ido 'ii. Pe mi
ti 'ni¹ jmií²¹² ijii¹o tún¹. Joon 'áai¹
ga'aa^{1a} faí³ 'e ganúu²un 'e júu³ do.

Cuu² 'e ci¹ tsá² tyá' cwo¹

²⁴Joon mo gatyalín² Jesús coon¹³
tsá² tyá'a fuu²¹ Capernaum 'in tsá²

'in cón² 'laa¹³ tya' cwo¹ gafee²¹i Tá³,
gaunngi¹i:

—¿Tí jo tyí² tifo² tyii' 'laa¹³ cwo¹?

²⁵Joon Tá³ gajin²in:

—Tyí²o 'ino.

Joon mo ga'í² Tá³ inuu tsifu
gajin²in Jesús sii²¹i 'ii:

—¿Ee 'í¹-'o'o, Simón? ¿'lin tyí²

'laa¹³ tya' róøi¹³ taain²¹² juncwii²¹, ti
tsá² tya'a si tsá² coon²¹ fuu²¹ 'ee?

²⁶Joon Tá³ do gañii¹i:

—Tsá² coon²¹ fuu²¹ tyí².

Joon Jesús gajin²in sii²¹i Tá³ do:

—Wana la joon jna jo 'ná¹ cí³i 'laa¹³
tya' cwo¹. ²⁷Pe la coon²¹ 'e jo 'e ifaa¹²¹a
'in tsá² no 'laa²¹ tyi', cwó² fu t'i tyí¹a
cwoi¹²¹i moocuu². Joon 'in joo²¹ in
téen¹u'u nifu ityí¹i'a coon²¹ cuu² nu'
'oo²¹²o. Joon 'e cuu² do ilíin²mo 'e cí²i
'laa¹³ tyi'i coon¹³ tyiajna. Cwocón² tya'
'in tsá² cón² 'laa¹³ do.

Iin 'in tyiin²gi

18 'Yíia¹³ joon gangatyéen¹in
tsá² tya' Jesús fu li tyiin¹in
joon gaunngi¹i:

—¿'lin 'in tyiin²gi li tyu² Dios to² tsá²?

²Joon gatø¹² Jesús jaain²¹ xuui²¹²
'e jmáa¹a siin¹²in tuntsa' jee²¹² 'in
tsá² do, ³joon gajin²in:

—'E la ja¹²mo fuu²¹²uu 'naa', wa jo
unsi²naa' 'e 'í¹-'oo' joon líin²naa' la
líi¹ 'in xuui²¹² no jo cwotaan²naa'
fu li tyu² Dios to² tsá². ⁴'E coon¹³
la joon 'in tyiin²gi fu li tyu² Dios
to² tsá² ilíin² la 'in xuui²¹² no 'in jo
jmaa²i jloo³ 'ñá'a. ⁵Joon doñi¹in 'in
'ii²¹ jaain²¹ xuui²¹² coon¹³ 'e sii²¹ jna
la 'ino, joon 'ii²¹mo jna jon.

'A tsaai¹³ i'noo¹o tsá² tsaa²

⁶'Wa seein²¹ tsá² itilí² jmáa¹a
'e 'noo¹o xuui²¹² 'in jo² líi²i jna

tsaa², tyú²gi tya'a wa'a jéei¹gi ñá¹u
tsá² luu²¹²u coon¹³ coon²¹ too¹ fee¹
joon pii¹in tsá² 'ii tsi jmi¹ñi³ li 'o².

⁷'Áa¹mo gó² 'e sá² 'e leei²¹ tsá²
taain²¹² juncwii²¹! Joon la joon 'e
'ná¹ ilí² pe fúu² 'in tsá² 'in jmoo¹o 'e
un'leei²¹ tsá² yaai.

⁸'Tsu 'wii¹³ joon wa gajmaa¹a
cwoo¹o si tí¹³i 'ee 'lee²¹u,
cwotúu¹nu'u joon cwopí¹nu'u li
wíin². Tsu tyú²gi tyi'i 'e seen²¹un
juncwii²¹ tsá² pooi¹³ si tsá² jluui¹³
'ee lagi cwoo¹³o li 'ii²¹ li coo²¹ coon²¹
tøø²mo coon¹³ 'e tún² cwoo¹o si
jé² tún² tí¹³i 'ee. ⁹Joon wa unní²i
jmoo¹o 'e 'nóo²o tsaa², tyii²i, pí¹nu'u
li wíin² tsu tyú²gi tyi'i 'e seen²¹mo'o
coon¹³ coon²¹ unní²i lagi cwoo¹³o li
'ii²¹ li coo²¹ coon²¹ tøø²mo.

Lawa jaain²¹ joo'saa²¹ 'in situui¹

¹⁰'Jo jmaa²aa' wa' jo tsái¹-'oo'
xuui²¹² no. Tsu fuu²¹²uu 'naa', 'in
ángeles tya'a taa²i tyani Nñ³uu 'in
tyíin¹ ññ¹fú². ¹¹In Ruui²¹ Tsá² gajó²
juncwii²¹ jmáa¹a tiin¹³ tsá² 'in ngí²
situui¹.

¹²¿Xiiala líi²naa'? Wa' jaain²¹
tsá² 'aa¹i coon²¹ cíein¹³ joo'saa²¹
joon wa gatuui¹ jaain²¹, itiu²mo 'in
noventa y nueve jee²¹² moo²¹ joon
'e tsa'nee¹³i 'in situui¹ do. ¹³Joon
wa gatsee²¹i joon ilijløø¹³gi tya'
'in joo'saa²¹ gatsee²¹i do lagi 'in
noventa y nueve do 'in jo ituui¹
do. ¹⁴La joon jon 'Ñá²uu, 'in tyíin¹
ññ¹fú², jo 'iin²¹²in wa' 'e ngí² situui¹
jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'in xuui²¹² pí³.

Xiiala 'ná² jmá¹ tsá² fee¹-tsi
tya' tsaruu²¹i

¹⁵'Wa ga'láa²a ruu²¹u tyi'i sii¹³du'
la 'oo²¹ gáa¹naa' joon jmaa²a júu³

xiiala gal'áa¹a. Joon wana gajmaa¹a nũ¹³ un júu³ tyi'i joon lí²i 'e seen²¹ naa' tyú² coon¹³. ¹⁶Pe wa jo gajmaa¹a nũ¹³ un te² jaain²¹ gal'gi tsá² 'e núu¹un 'e sí¹³naa' ilí²in tsá² jmoo¹o júu³ jai² 'in tsá² do. ¹⁷Joon wana jo gajmaa¹a ruu²¹u nũ¹³ un tyani 'in tsá² jmoo¹o júu³ jai² do joon cwojee¹u 'in ruu²¹u do tyani lí sicaain²¹ jileei²¹ 'in tsaa¹-tsi Dios. Joon wana jo galinũ¹³ un tún¹ tyani 'in tsá² fúu¹ 'in tsaa¹-tsi Dios joon lí²in 'in ruu²¹u do lawa jaain²¹ 'in jo tsaa¹-tsi Dios si lawa jaain²¹ 'in cón² 'laa¹³ tyá' 'e nĩ¹i tsá² 'ee.

¹⁸'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'e jilaa²¹ 'e untasaa¹³naa' fu juncwii²¹ lo la joon jon 'e lí² tsaai¹³ fu ñũ¹fú². Joon jilaa²¹ 'e cwó²oo' lí² fu juncwii²¹ lo la joon ilí² fu ñũ¹fú² jon.

¹⁹Fuu²¹²uu 'naa' jon, wana ti gáa¹naa' 'in cwoó²oo' júu³ ruu²¹naa' coon¹³ coon²¹ júu³ tyú² 'e mĩ²hĩ, Ñũ³ũ 'in tyiin¹ ñũ¹fú² icwo¹o 'naa' 'e gamĩ²hĩ do. ²⁰Mo natĩ² fiin¹³ gal¹ gaa²¹ tsá² 'in sicaain²¹ iun'goo²¹o jna siin¹³ moo jee²¹² 'ii²¹ —jin² Jesús.

²¹Joon Tú³ do gangóo¹ ngafee¹³i Jesús jin²in:

—Ñá¹ñũ¹ũ, wa gajmaa¹a ruu²¹na 'e gó² tyiia éjoo¹ naa¹³ 'ná¹ jmáa³aa feei¹-tsii 'wii²¹² tyá'a? Éti ca tí² dyá¹ naa¹³?

²²Joon gañii¹i Jesús:

—Jo fuu²¹²uu 'nũ ca tí² dyá¹ naa¹³ pe fuu²¹²uu 'nũ ca gatyá¹ setenta naa¹³ 'e gafuu²¹²uu 'nũ dyá¹ naa¹³.

Lawa jaain²¹ tsa'leei¹³ 'in jo gali'in²¹² in jmá¹a feei¹-tsi

²³'Tsu 'wii¹³ joon 'e tyu¹ Dios to² tsá² lí la lí¹i jaain²¹ róó¹³ 'in

gali'in²¹² in jmaa¹³ a cwáain¹ tyá' tsa'leei¹³ tyá'a. ²⁴Joon mo gal'áa² 'wii²¹² gatø¹ø 'in róó¹² do tsá² tyá'a joon gatyá¹ jaain²¹ 'in róó¹² tyá'a 'láai¹ 'áai¹. ²⁵Joon 'in tsa'leei¹³ do jo 'e oo¹o wa'a tyí² tyá'a. Joon 'in róó¹³ do gatyũ²u to² tsa'leei¹³ tyá'a wa' 'nii¹ ni 'ido coon¹³ 'oo² 'ido coon¹³ jóon¹on coon¹³ jilaa²¹ 'e sá² tyá'a 'e tyí² 'e róó¹² do. ²⁶Pe 'in tsa'leei¹³ do gasii²¹ wojnii¹ tyani ñĩ¹fii²¹² joon gamii¹ tyani 'ido 'áai¹: “Ñĩ¹fii²¹² cwolifee¹mo-'o'o 'wii²¹² tyiia joon icí³oo jilaa²¹ 'e róó²na tyi'i.” ²⁷Joon ñĩ¹fii²¹² do galifee¹mo-tsi 'wii²¹² tyá' jilaa²¹ 'e róó¹² joon galáa²mo 'ido 'ii. ²⁸Joon tsifu cwo'fii¹ tyá' ñĩ¹fii²¹² do joon xũ ngai²xũ mo gajii¹in jaain²¹ tsañũ¹ 'in niróó¹²xũ coon²¹ tún² 'ii²¹ cuu². Joon tsifu gason²on luu²¹² 'ido sii²¹²: “iTyí² gon 'e róó²u tyiia do la no la!” ²⁹Joon gasii²¹ 'in tsá² do wojnii¹ tyani¹ joon gamii¹: “Cwolifee¹mo-'o'o 'wii²¹² tyiia joon icí³oo jilaa²¹ 'e róó²na tyi'i.” ³⁰Pe 'ii-gi jo galifee¹-tsi 'wii²¹² tyá' 'in tsá² do. Joon gatan²ni¹ 'ido 'nũ¹³i ca tyí² jilaa²¹ 'e róó¹². ³¹Pe mo ganí²i 'in tsa'leei¹³ catyaa² do xiiala gajmaa¹a 'in tsá² do galixuu²¹²mo-tsi joon ngalín² ngajmaa¹³a júu³ ñĩ¹fii²¹² jilaa²¹ 'e nigalí². ³²Joon 'in ñĩ¹fii²¹² do gatyũ²u to² tsa'leei¹³ tyá'a wa'a tsate¹ 'e 'in tsá² do. Joon mo gatyá¹ 'in tsá² do gajin² róó¹³ sii²¹² 'ido: “iTsá'leei¹³ 'in gó² 'nũ! Ga'iin²moo 'e róó²u tyiia 'wii¹³i gamí²i tyani³ii. ³³Ná¹-a jon jmaa²a feei¹-o'o 'wii²¹² tyá' tsaruu²¹u jiin¹³ la nigajmáa³aa feei¹-tsii 'wii²¹² tyi'i.” ³⁴Joon gatsá² 'nii²¹-tsi ñĩ¹fii²¹² do tyá'a 'áai¹gi. Joon gatyũ²u to² i'e² tsá² 'ido wúu¹ ca mi tyí² jilaa²¹ 'e róó¹².

³⁵'La joon jon ijma^{1a} a Ñu³uu,
'in tyi¹ⁿ ñu'fú², coon¹³ 'naa' wa
jo jmaa^{2aa} feei¹-oo' 'wii²¹² tya'
tsaruu²¹naa' 'e 'yaai²¹²-oo' —jin'²
Jesús do.

'E²e Jesús tsá² cwáain¹ tya'
mo tiui² tsá² tsam² tya'a

19 Mo ngayuui¹³ gajin² Jesús
jilaa²¹ 'e júu³ lo gacwo'íi¹
li sii²¹ Galilea joon gangó^{1o} li
roon^{1on} coon²¹ 'wó² li sii²¹ Judea 'e
roon^{1on} li' ngoo¹³ jmii²¹ Jordán li' li
'yeei²¹ ñi¹. ²Fúu¹mo tsá² gangaliin²
coon¹³on. Joon gaun'láa²mo Jesús
'in tsá² do.

³Joon 'inlíi¹³ tsá² fariseos
gangatyéen¹in li ngó^{1o} Jesús 'e
'iin²¹²in 'e teei²¹ Jesús lawa coon²¹
nilá² joon gaunngii¹:

—¿Ja ilí² tiui² tsá² tsam² tya'
coon¹³ doñí¹ee cwáain¹?

⁴Joon gañii¹ 'ii:

—Ñi² 'naa' 'ee jin² júu³ tyú² tya'
Dios 'e mo 'láa² 'wii²¹² gajmee¹ Dios
tsañuu¹ coon¹³ tsam². ⁵Jin^{2o} jon:

“Tsú 'wii¹³ joon itui²mo tsá² sáa³
jmii²¹ ilicaain²¹ coon¹³ 'oo^{2o} joon
jee²¹² gáa¹ do ilíi²in lawa jaan²¹mo.”

⁶Joon jo líi¹gi gáa¹ jaan²¹mo
galíi¹ joon. Tsú 'wii¹³ joon jo lí²
xee¹ tsá² 'in gauncaain²¹ Dios.

⁷Joon gaunngii¹ 'in tsá² do:

—Wa la joon, ¿ee líi¹ gatyú^{2u} 'líi²¹²
Moisés to² wa lí² cwo¹ tsá² 'oo^{2o}
coon²¹ mo'j² 'e lí² tiui² tsá² 'ii? Joon
coon¹³ la joon tiu²mo 'ido.

⁸Joon gajin² Jesús sii²¹ 'in tsá²
do:

—Galí²-i la joon tsú 'wii¹³ 'áai¹
sóo²-oo' 'naa'. Tsú jo la joon lí² la
mo 'wiin²¹². ⁹Jna fuu²¹²uu 'naa',
wana tiui² tsá² 'oo^{2o} wa mo jo mo

'láa^{1a} coon¹³ tsañuu¹ xeei²¹ joon
cuu²¹ 'i cwo^{21o} coon¹³ jaain²¹gi
tsam² 'noo^{1on} tsaa² coon¹³ 'in
tsam² do. Joon wana cuu²¹ tsá²
cwo^{21o} coon¹³ jaain²¹ tsam² 'in
natiui² ñuu¹ tya'a joon 'noo^{1on} tsá²
tsaa² 'e la joon.

¹⁰Joon gajin² tsá² tya'a sii²¹;
Jesús:

—Wana la joon jmoo^{1o} tsañuu¹
coon¹³ 'oo^{2o} tsáai¹gi-tsi wa jo
cuu²¹mo cwo^{21o}.

¹¹Jesús-gi gajin²in:

—Jo jileei²¹ lí² øøi²¹-tsi 'elo. Li
jiin¹³ 'in nityii¹³in Dios ilí² øøi²¹-tsi.

¹²Láa²mo 'ii¹³ 'e sá² 'e jo lí² cui²
cwo^{21o} tsá². 'Inlíi¹³ jo 'íi¹in 'e
cui² cwo^{21o} ca mi liseen²¹mo.
'Inlíi¹³gi tsá² jo cwó² tsá² jon cui²
cwo^{21o}. 'Inlíi¹³gi tsá² jo 'iin²¹²in
cui² cwo^{21o} tsú 'wii¹³ cwáain¹ tya'
li tyú² Dios to². Jileei²¹ 'in lí² jma¹
'elo, cwojmaa^{1a}.

Uncwaai³ Jesús xuui²¹² tya' tsá²

¹³Joon gangajée¹ tsá² xuui²¹²
tya'a li sin² Jesús wa'a taan^{1an}
Jesús cwo^{21o} tya' 'ido joon faa^{21a}
júu³ tyú². Pe tsá² tya'a galáa² 'wii²¹²
jii² ni' 'in tsá² jée¹ xuui²¹² do. ¹⁴Pe
Jesús gajin²in:

—Cwó²duu', cwojalíin² xuui²¹² no
tyan³ⁱⁱ joon jo unttaa¹³naa' tsú
jiin¹³ 'in líi¹ la no-o tsataai² li tyú²
Dios to².

¹⁵Joon gataan^{1an} cwo^{21o} tya' 'in
xuui²¹² do. Joon mo ngayuui¹³ joon
gacwo'íi^{1o} do.

**Jaain²¹ simii²¹ 'in sá² cuu²
tyaa¹ júu³ coon¹³ Jesús**

¹⁶Joon gatyía¹ jaain²¹gi tsá² 'in
gaunngii¹ gajin²in sii²¹ Jesús:

—Tifo² tyúi¹, ¿'ee 'e tyú² 'ná¹
jmáa³aa 'e liseen²¹na tyú² coon²¹
tøøi²?

¹⁷ Jesús gajin²in:

—¿'Ee lí¹ fu²u jna 'in tyúi¹?
Jaan²¹mo 'in seen²¹ 'in tyúi¹ jiin¹³
'ñ'a'a Dios. Pe wana 'iin²¹²u'u
liseen²¹mo'o tyú² jmaa²a la to² tyu²
Dios.

¹⁸ Joon gajin² 'in simii²¹ do:

—¿Noo to² tyu² Dios?

Joon Jesús gani¹i:

—Jo ingá¹u'u tsá²; jo 'laa²¹²a
coon¹³ tsam² tya' tsá² xeei²¹;
jo jmaa²a 'uun²¹; jo fu²u júu³
tajuu²¹ jiin¹³ jaain²¹; ¹⁹un'goo²o
nu²u coon¹³ saa²a; cwoli¹iin²¹²u'u
tsaruu²¹u lawa 'wo'o.

²⁰ Joon gañii¹ 'in simii²¹ do:

—Jilaa²¹ la no nigajmáa³aa jiin¹³
la mo xuu²¹²na. ¿'Ee 'ná¹ jmáa³gi?

²¹ Joon Jesús gajin²in:

—Wana 'iin²¹²u'un 'e jo 'e
si'naai²¹gi 'e 'naa²¹ cwo'ñii²¹²i 'e
'oo²¹²o joon cwo²o tsá² tañii² joon
lisá² 'láai²gi tyi¹ fu ñu¹fú². Mi yuui¹³
joon na¹, ngi²i coon¹³ jna.

²² Pe mo ngayuui¹³ ganúu²un
'e júu³ lo gangaa¹³i fa¹3 'áai¹ tsu
'áa¹mo sá² cuu² tya'a.

²³ Joon gajin² Jesús sii²¹i tsá²
tya'a:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'áai¹
wúui¹ cwó¹i yaai tsá² sá² cuu² tyu²u
Dios to² 'ii. ²⁴Fuu²¹²uu 'naa' tún¹,
tyan²gi to² wa'a tsá² jaain²¹ tsá² sá²
cuu² li tyu² Dios to² tsá² lagi wa' ngi¹
camello coon²¹ too²¹ tya' moocuu².

²⁵ 'Áai¹ tsagoo²¹o-tsi tsá² tya'a mo
ganúu²un 'elo. Joon gaunngii¹i la
'oo²¹ yaai:

—¿'In lí² tsataai² li tyu² Dios to²
tsá²?

²⁶ Joon gajóø²i Jesús 'ii joon
gajin²in:

—Jo lí² jmá¹a tsá² 'elo pe jilaa²¹ lí²
jmá¹a Dios.

²⁷ Joon gajin² Tú³ sii²¹i Jesús:

—Ñ'añu¹u, nigatuu²¹oo'o 'e 'oo²¹o'o
joon nigangf²i coon¹³ 'nu. ¿'Ee lí²
tyii¹?

²⁸ Joon gañii¹i Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', mi
li'múui² jilaa²¹ 'e sá² joon 'in Ruu²¹i
Tsá² tyiín¹ li sili¹i²¹² tya'a coon¹³
jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a joon 'naa' 'in
nigangf¹ coon¹³ jna iní²ii' dyatun¹
li sili¹i²¹² tyii¹. Joon ityú²u to² 'in
dyatun¹ poo²¹² tsá² Israel. ²⁹La
joon jon jileei²¹ 'in nigatú² 'nú¹ si
nigatiui¹ ruu²¹i tsañuu¹ si ruu²¹i
tsam² 'ee si nigatiui² sáa³ jmi¹
'ee si tsam² tya'a si jóon¹on 'ee si
nigatú² 'wó² tya'a tsu 'wi¹i¹³ jna-a;
'ii²¹mo cíein¹³ lí¹gi joon 'ii²¹mo
jon juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹a coon²¹
tøø²mo. ³⁰Pe fúu¹mo tsá² 'in seen²¹
nano 'in lí¹i nifu 'ii-i litséi¹ ciin²¹gi.
Joon fúu¹mo 'in litséi¹ nano joon
'ii-i nifu ciin²¹gi —jin² Jesús sii²¹i
'in tsá² do.

Lawa tsa'leei¹³ 'in gajmaa¹a to²

20

Faa²¹gi Jesús jin²in:

—'E tyu² Dios to² li
la lí¹i jaain²¹ ñi¹fi²¹² tsá² li náa¹
to². Joon mo 'aa²¹ tsáa¹a tsa'née¹i
tsa'leei¹³ tya' 'in cún² mi³ wuunjøø³
tya'a. ²Joon jin²in xiiati tyi² la
coon²¹ jmi²¹². Joon gasii¹in 'in tsá²
do jee²¹² to² tya'a. ³Joon la 'iin² ñá²
gangó¹ li lí¹ 'moo¹³ joon gatsee²¹i
tsá² 'in jøøi². ⁴Joon gajin²in: “¿Ja
cwoliín²naa' cwojmaa²aa' to² tyiia
joon icwóo³oo 'e tñi²naa'?” Joon
gangalíin²mo 'in tsá² do. ⁵Joon

mo gatí² tyiiañi¹ coon¹³ la 'iin²¹
'ni¹ ca 'loo¹ gangó¹o 'in ñi¹ do li
li 'moo¹³ do 'náa² tsa'leei¹³ tya'a.
⁶Joon la 'iin² 'ná² ca'loo¹ gatsee²¹i
'inlái¹³ 'in jøø², joon gajin²in: “¿Ee
li' nées¹³naa' lo tøø² jmi²¹² jo 'ee
to² jmoo²oo'?” ⁷Ido-gi gañi¹i: “Tsu
jo 'iin²¹²mo galí² 'neei²¹ jna'a 'e
jmoo²¹o'o to².” Joon gajin² in ñi¹
do: “Cwoliin²naa' cwojmaa²aa' to²
'wó² tyiia joon icí³i 'lee¹³naa' jiin¹³
la gatí².” ⁸Joon la xuu jnaa² gaty²
ñi¹ do to² tsa'leei¹³ tya'a 'in ty² to²
gajin²in: “Cwote²du' tsa'leei¹³ do
joon cwo¹o 'leei¹³, joon 'lää² 'wii²¹²
cwo¹o 'leei¹³ 'in ngataai² li tséi¹
do. Joon 'in ngataai² jee²¹² to² nifu
cwo¹o 'leei¹³ li gatséi¹.” ⁹Joon 'in
ngataai² jee²¹² to² la 'iin² 'ná² ca'loo¹
ga'i²¹mo 'lee¹³i tya' la tøø² jmi²¹².
¹⁰Joon mo ga'i²¹i 'in ngataai² nifu
do 'lee¹³i lí²i i'ii²¹ 'lái²gi 'lee¹³i
lagi 'in ngataai² ca'loo¹ do. Pe xu
joon coon²¹ røø² ga'i²¹i 'lee¹³i
coon¹³ 'ido. ¹¹Joon mo ga'i²¹i 'e
'leei¹³ do galáa² 'wii²¹² jo cwo¹o júu³
ruu²¹i coon¹³ ñi²¹fi²¹² do ¹²jín²in:
“In gacwoliin² li tséi¹ røø² ga'i²¹na'a
'lee¹³na'a coon¹³ 'ido joongi coon²¹
hora gajmaa¹ 'ido to² joon jna'gii¹
tøø² jmi²¹² taan²¹ 'a'an jee²¹² 'yiia²¹.”
¹³Pe 'in tsá² fi²¹² do gañi¹i jín²in
si²¹i jaain²¹ 'in tsá² do: “Tsarú¹u,
jo jmóo³oo 'e gó² tyi'naa'. ¿Ti jo
gajmoo²¹o' júu³ xiaati 'e 'lée¹³u
tya' coon²¹ jmi²¹²? ¹⁴Con²¹on
jiin¹³ 'lée¹³u 'e gatí²u joon cwee¹².
lín²¹²na cwo³oo 'in ngataai² jee²¹²
to² li tséi¹ do jiin¹³ la cwo³oo 'nu.
¹⁵Lí²-i ty²uu to² cúu³uu jiin¹³ la
'iin²¹²na. ¿Ti ga'aa²¹² 'a tsiwúu¹ tsu
tsá² tyú¹mo jna? ¹⁶La joon lí¹, 'in li
tséi¹ 'ii 'in nifu, joon 'in nifu 'ii 'in

li tyéi¹. Tsu itø²ø Dios fúu¹ tsá² pe
xuu 'in gacwai¹² jmáa¹a.”

Xiagi tún¹ jmo¹o Jesús tsá² tya'a júu³ ijúun²in

¹⁷Mo ngó¹ Jesús fu Jerusalén
'yúu²i fu¹ joon gajée¹i coon²¹ ji
dyatúuin² tsá² tya'a joon gajin²in:
¹⁸—Tyán²duu' cwáain¹. 'E
ningalii²¹i lo fu Jerusalén. Joon
do-o i'ni¹ tsá² 'in Ruu¹ Tsá²
ja'cwoo²¹o 'in ty² to² untás² coon¹³
'in tifo² tya' ley. Joon ity² to²
ijúun²in 'ido. ¹⁹Joon ijaan¹³mo
'ido tya' tsá² jo seein²¹ Israel, joon
iungøø¹ni¹ 'ido, ipoo¹ni¹ joongi
itéen¹in tsaa² crúu¹³. Pe mi ti jmi²¹²
'ni¹ ijiin¹o tún¹ jee²¹² 'li²¹².

Mii¹í sáa³ Jacobo coon¹³ Wó³ jmi²¹aa²¹²

²⁰Joon gangatyéen¹in Jacobo
jóon¹ Zebedeo coon¹³ ruu²¹i Wó³
coon¹³ sáa³a fu li siin¹³ Jesús joon
gaun'goo²¹o Jesús tsu sáa³ Jacobo
coon¹³ Wó³ gali'in²¹²in mii¹i
jmi²¹aa²¹². ²¹Joon gaunngii¹i Jesús 'ii:
—¿E 'iin²¹²u'un jmáa³aa tyi'i?
Joon sáa³ 'ido gajin²in:
—Mi tyé¹u'u li tyu²¹u to² joon
cwo²¹o cwáa² 'in yuun²¹ tyiia gái²
lo, jaain²¹ li' cwoo¹o tsáa¹ jaain²¹gi
li' cwoo¹o tooin²¹².

²²Pe Jesús gañi¹i:
—Jo ñí² 'naa' 'ee mí²ii'. ¿Ti lí²
taa²¹aa' moo²oo' wúu¹ la wúu¹ imóo³
jna? Joon, ¿ti lí² ijúun²naa' la ijúuin²
jna?

'Ii-gi gajin²in:

—Lí²-i.

²³Joon gajin² Jesús si²¹i 'ii:
—Ja²mo, imoo²oo' wúu¹ la wúu¹
imóo³ jna joon ijúun²naa' la ijúuin²

jna pe jo tɿ́² na cwóó³ oo ní² ii' jaan²¹ naa' lɿ' cwóó³ oo tsáa¹ jaain²¹ gi lɿ' cwóó³ oo tooin²¹². 'E joon 'e tya' tsá² 'in nigatyá¹ a Ñu¹³ uu tyú².

²⁴ Joon mo ganú² un 'in dyéi¹ tsá² tya'a catyaa¹² do gatsá² 'nii²¹ tsi tya' 'in gá¹ ruu²¹ i do. ²⁵ Pe Jesús gatø² do 'ii gajin² in:

—Jiin¹³ la ñí² 'naa' 'in tsá² tyú² to² juncwii²¹ tyú² u to² 'ii²¹, joon 'in tsá² 'in tyú² to² 'in tyiin² jee²¹² 'in tyú² to² do gøø¹³ gi to² tyú² u. ²⁶ Pe jo lí² la joon jee²¹² 'naa'. Tsu 'in 'iin²¹² in jmá¹ fee¹¹ gi jee²¹² 'naa' 'ii ná¹ unjii² in 'in catyaa¹² gi. ²⁷ Joon 'in 'iin²¹² in líi² in nifu ná¹ jmá¹ la to² 'e tyú² 'in catyaa¹² gi do. ²⁸ Tsu jna-a, 'in Ruu²¹ na Tsá², jo gagoo²¹² oo 'e unjii² in tsá² jna pe gagoo²¹² oo wa'a unjii³ na tsá². Gagoo²¹² oo 'e cwó³ oo juncwii²¹ tyiia la wa' 'e 'laa¹³ ilí² tiin¹³ tsá² fúui¹.

Un'láa² i Jesús gá¹ tsá² tiui²

²⁹ Joon mo gacwo¹ i Jesús fuu²¹ Jericó do fúu¹ mo tsá² ngalín² coon¹³ Jesús. ³⁰ Joon lɿ' caai²¹ fu¹ li ngó¹ o Jesús née¹ gá¹ tsá² tiui². Joon mo galili¹³ i ingí¹ Jesús li née¹ i do joon ga'oo¹ o jin² in:

—iÑañu¹ u, Jóon¹ 'lii²¹² David, fúu² cwoii¹ u jna'a!

³¹ 'In tsá² 'in ngalín² do sii²¹ i 'ido wa'a jo to² o lí¹ 'ido mii¹³. Pe xu joon lí¹ lí¹ gi tá² ga'oo¹ o jin² in:

—iÑañu¹ u, Jóon¹ 'lii²¹² David, fúu² cwoii¹ u jna'a!

³² Joon Jesús gajaan¹ an li ngó¹ joon gatø² 'in tsá² tiui² do joon gaunngii¹ i:

—¿Ee 'iin²¹² naa' ijmáa³ aa tyii'?

³³ Joon gañii¹ i 'ido:

—iÑañu¹ u, 'e 'iin²¹² na'a jø² øø!

³⁴ Joon fúu² galí² i Jesús 'ii, joon ga'lii²¹ i unní¹ 'ido. Tsifu joon galí¹ jø² øø 'in tsá² tiui² do joon ngalín² mo coon¹³ Jesús.

Mo galí² i Jesús Jerusalén

21 Joon mo xu ná¹ gi tyá¹ Jesús fuu²¹ Jerusalén, joon gatyalfín² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Betfagé, fuu²¹ náa¹ caai²¹ moo²¹ sii²¹ Olivos. ² Joon Jesús gatyú² u to² gá¹ tsá² tya'a jin² in:

—Cwoliín² naa' 'e fuu²¹ pi³ náa¹ tyani no. Joon do-o ityee¹³ naa¹ jaain²¹ bu³ 'yiia²¹ siñúu¹ i coon¹³ yuun²¹ tya'a. Joon sii¹³ ii' nii²¹² tya'a joon jø²¹² naa¹ fu lo. ³ Wa' 'in sii²¹ i 'naa' cwáain¹ tya' bu³ do joon fú² uu: “Ñañu¹ oo'o né¹ ni¹ 'inlo joon nacun¹ un jajaa²¹ na'a.”

⁴ Joon la lo galí¹ 'e gatsín¹ júu³ gataan¹ an ni mojí² jaain²¹ 'in gacwo¹ o júu³ tya' Dios la mo jée¹ 'e jin²:

⁵ Sii¹³ ii' 'e fuu²¹ do sii²¹ Sión: “Jø²² øø, Røø¹³ tyii¹ jó¹ lawa tsá² wó¹ tyín¹ in jaain²¹ bu³, jaain²¹ bu³ xuui²¹, 'in líi¹ joon¹ on

jaain²¹ joo'núu³ tyaan¹ laa²¹².”

⁶ Joon 'in tsá² tya' Jesús do ngalín² mo ngajmaa¹ a la to² tyú² Jesús. ⁷ Ngatee¹ e bu³ do joon gaunfuu¹ u siin¹³ in moo'wó¹ o bu³ do. Joon gacwo² Jesús 'in bu³ do.

⁸ Joon 'in tsá² fúui¹ do gani¹¹² i siin¹³ in tya' i fu¹ li ngó¹ Jesús. Joon 'in líi¹³ gatyú² u nii²¹² moo²¹ joon gatyaa¹ a tya' i fu¹. ⁹ Joon 'in tsá² 'in ngalín² nifu lagi 'in jalín² lɿ' caluu 'oo¹ o jin² in:

—iCwoseein²¹ Jóon¹ 'lii²¹² røø¹³ David wóo²! iIn cwa¹³ mo 'i 'in jó¹

coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹u'! iUn'goo²¹oo' Dios!

¹⁰Joon mo gaí² Jesús fuu²¹
Jerusalén joon ganáa¹ 'goo²¹ 'áai¹
joon fúu¹mo gaunngii¹í gajin²in:
—¿lin-gí 'ino?

¹¹Joon tsá² gañii¹i:
—Jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ tya'
Dios 'in sii²¹ Jesús 'ino. 'In jó¹ fuu²¹
Nazaret 'e náa¹ li sii²¹ Galilea no.

**Ga'woo²¹mo Jesús tsá² 'in
taai² inuu cwo¹ fee¹ do 'e
tyaan¹ 'e 'nii¹ 'e ló² tsá²**

¹²Mo ngayuui¹³ joon gaí² Jesús
inuu cwo¹ fee¹ tya' Dios sii²¹ do.
Joon ga'óó¹²mo jileei¹²¹ 'in taai² do
fu caluu. Lagi 'in taai² ló¹ do la joon
jon 'in taai² 'nii¹í ga'óó¹²mo. Gajjin²¹
Jesús mesa li taa¹³ cuu² tya' tsá² 'in
unsi²¹í cuu² tya' tsá². Gajjin²¹mo
jon 'mosí¹³ li néel¹ 'in 'nii¹í maa²¹².
¹³Joon gajin² Jesús sii²¹í 'ido:

—Ni jí² tya' Dios jin²in: “E 'nú³uu
lo iunsi²¹ tsá² coon²¹ li faa²¹a tsá²
júu³ tyú²”, pe 'naa' nigajmaa²aa' lo
lawa coon²¹ too²¹ li taai²¹² 'uun²¹.

¹⁴Joon tsi inuu cwo¹ do
gangatyéen¹in 'inlíi¹³ tsá² tiui²
coon¹³ 'inlíi¹³ tsá² jluui¹³ li siin²¹
Jesús joon gaun'láa²mo Jesús
'ido. ¹⁵Taai² jon inuu cwo¹ do
'inlíi¹³ xuui²¹² 'in ga'oo¹o gajin²in:
“iCwoseein²¹ Jóon¹ 'líi²¹² róó¹³
David wóo²!” Joon mo gani² 'in tsá²
tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tifo²
tya' ley jilaa²¹ milagro gajmaa¹a
Jesús joon mo ganúu²un 'e 'oo¹o 'in
xuui²¹² do gatsá² 'nii²¹-tsi. ¹⁶Joon
gajin²in gasii²¹í Jesús:

—¿Ti jo nuu²un 'ee 'e jin² 'in
xuui²¹² no?

Joon gañii¹í Jesús:

—Núu³oo. ¿Ti jo mo
gauntsaa¹³naa' 'ee 'e jin² jí² tya'
Dios cwáain¹ tya' 'elo? Jin²o la no:
'E 'óó¹ xuui²¹² coon¹³ yuun²¹ pí³
iuntyúí¹ jna-a joon.

¹⁷Joon gacwo'í¹o do, gatúu²mo
'in tsá² do joon gangó¹ coon²¹ fuu²¹
sii²¹ Betania. Joon do-o gajaan¹an
canúu¹.

Íi²í Jesús tsiifú² tya' 'mó² cwarí³

¹⁸Mo gajná² joon gacii¹³í Jesús
fu Jerusalén joon gatsá² un'aa²¹²í.

¹⁹Joon gango¹o si² li' caai²¹
fu¹ coon²¹ 'mó² cwarí³. Joon
gangatyéen¹in co¹ li si²í pe jo 'e
gatsaa²¹a jiin¹³ coon²¹ 'oofuu²¹
tya'a. Jmaai² mo²o tsí². Joon Jesús
gajin²in sii²¹í 'e 'mó² cwarí³ do:

—iJiin¹³ coon²¹ naa¹³ jo 'ee
'oofuu²¹ 'íi¹gi 'nii!

Joon tsifu joon lityuun²¹ 'e 'mó²
cwarí³ do. ²⁰Joon mo gani¹í tsá²
tya' Jesús 'elo ganga'goo²¹o-tsi 'áai¹
joon gajin²in:

—iLaa¹³ líi¹í jmoono galityuun²¹
'e 'mó² cwarí³ no!

²¹Joon gajin² Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', wana
jo¹ líi²naa' joon jo tóin¹ júu³ tyii'
líi¹gi lijmaa²aa' lagi jmaa²¹²aa tya' 'e
'mó² cwarí³ no. Lí²-i fú²uu' 'e moo¹²¹
si² do: “Jiin¹³ lo, cwó², cwoté²u'u
tsi jmi¹ñi³”, joon la joon ilí². ²²Joon
jilaa²¹ imí²íi' coon¹³ júu³ tyú² tyii'
i'ii¹³naa' wa jo² líi²naa'.

To² 'oo¹o Jesús

²³Joon gaí² Jesús inuu cwo¹ fee¹
do joon la 'íi²¹² siin²¹ 'e¹²e tsá² joon
gangatyéen¹in 'in tyu² to² tya'
untsá² coon¹³ 'in tsacóó¹³ tya' tsá²
Israel joon gaunngii¹í:

—¿'Ee to² 'oo²o 'e jmo²o la no?
 ¿'In gacwo¹o 'e to² no?

²⁴ Joon Jesús gañi¹i:

—Joongi iunngi³duu 'naa' joon wana ñi²ii' la joon jon jna ifuu²¹²uu 'naa' 'iin gacwo¹o to² jmoo³oo.

²⁵ ¿'In gaty² to² saa¹i Wó³ tsá² jmi²¹? ¿Ti Dios 'e wa tsá² 'ee?

Pe 'in tsá² jo cwo¹o júu³ la 'oo²¹ ruu²¹i jin²in:

—Wana fá²a' Dios gaty² to² 'in Wó³ do ijin² 'ino: “¿'Ee li' jo gajo¹ galí²naa' júu³ tya' 'ido?” ²⁶ Joon wana fá²a' 'e tsá²-a gaty² to² Wó³ do ijme¹mo tsá² jna' tsu jilee²¹mo tsá² líi² 'e faa²¹a Wó³ do cwáain¹ tya' Dios.

²⁷ Tsu 'wii¹³ joon gasii²¹i 'in tsá² do Jesús jin²in:

—Jo né² jna'a.

Joon gajin²in Jesús:

—La² joon jon jna jo fuu²¹²uu 'naa' 'in gacwo¹o jna to² 'e 'oo³oo.

**Lawa jaain²¹ tsá² 'in
 seein²¹ gáí' jóon¹on**

²⁸ Joon Jesús gasii²¹i 'in tsá² do jin²in:

—¿'Ee 'i¹-'oo'? Galiseein²¹ jaain²¹ tsá² 'in seein²¹ gáí' jóon¹on. Joon gajin²in sii²¹i 'in jaain²¹ do:

“Yuu²¹ tyi', cwoo²¹o cwocun¹²un mi³ wuunjø³ tyiia no.” ²⁹ Joon 'in jóon¹ do gañi¹i: “Jo ní³ jna.” Pe mo li ciin²¹gixu gajoo²¹o-tsi joon gango¹-o, ngajmaa²¹a to². ³⁰ Joon gango¹o jmi²¹ do ngajjø²ø 'in jaain²¹ dogi. Joon la do-o gajin²in. Joon 'in jaain²¹ do gajin²in: “Tyú²-u, ñu³, ní³oo.” Pe jo gangoo¹o. ¿'Ee 'i¹-'oo'? ³¹ ¿'In jee²¹² 'in gáí¹ do gajmaa¹a la 'iin²¹²in jmi²¹ do?

Joon gañi¹i 'in tsá² do:

—'In nifu do-o.

Joon gajin²in Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'in tsá² 'in cón² 'laa¹³ 'e 'ni¹i tsá² coon¹³ 'in 'yiiatsangó¹ itsataa²i li tyu² Dios to² jée¹gi lagi 'naa'. ³² Tsu Wó³ saai¹ tsá² jmi²¹ gajó² gajma¹ 'naa' júu³ xiiala 'ná¹ taan²¹²naa' joon jo gajo¹ galí²naa'. Pe 'in tsá² 'in cón² 'laa¹³ 'e 'ni¹i tsá² coon¹³ 'in 'yiiatsangó¹ jo¹o galí²i. Pe 'naa' fiin¹³ gañi²oo' 'elo jo gajoo²¹-'oo' wa' jai² líi²naa' — jin² Jesús.

Lawa 'in líi¹ tsa'leei¹³ 'in gó²

³³—Núu²duu' coon²¹gi júu³ — gajin² Jesús— lawa jaain²¹ tsá² fií²¹² 'wó² 'in gajni¹i wuunjø³ jee²¹² 'wó² tya'a joon gajmaa¹³a coon²¹ 'yá² la caain²¹ ti' tyiia²¹ tya'a. Joon gajmaa¹³a coon²¹ li niui² mi³ wuunjø³ do. Gajmaa¹³o jon coon²¹ po' ñi¹ i'á¹a 'wó² do.

'Mo ngayui¹³ joon gacwo¹o tsá² iní² do. Joon gangoo¹o coon²¹ cwoo¹³ li wíin². ³⁴ Joon mo gatí² liroo²¹ mi³ wuunjø³ do 'in fií²¹² 'wó² do gasii²¹in jaain²¹ gáí¹ tsa'leei¹³ tya'a wa tsatyíin²an 'e tyáa¹ 'e gatí²i 'e garoo²¹ 'wó² do. ³⁵ Pe 'in tsá² taain²¹² ní² do gasan¹²mo 'in tsa'leei¹³ 'in gatyalfín² do, jaain²¹ gapoo²¹i, jaain²¹gi gajngaa¹³mo, joon gatyuu¹³i cuun²¹² 'in jaain²¹gi do. ³⁶ In fií²¹² 'wó² do gasiin²¹gi tsa'leei¹³ tya'a fúui¹gi pe la do-o tún¹ gajmaa¹a 'in ní² 'wó² do.

³⁷ Joon li gatséi¹ gasii²¹in jóon¹on gaí¹-tsi: “Fowa ili'gii²¹mo yuu²¹ tyiia, líi²i. ³⁸ Pe mo gangaa¹i jóon² 'in tsá² fií²¹² 'wó² do 'in gatyí¹a do gasí²i la 'oo²¹ 'ii: “Ino-o 'in lí² tya'a 'e 'wó² no, joon wa jngaa¹²mo' 'ino

joon ilf² tyi¹ 'e 'wó² no.” ³⁹La joon gasaan²¹mo 'ido, joon gapii²in li¹ co¹ 'yá² do joon gajngaa¹²mo.

⁴⁰Joon gaunngii¹i Jesús 'in tsá² teein²¹ co¹ li siin¹²in do jin¹²in:

—Mi tyá¹ 'in fii²¹² 'wó² do, ¿ee ijmaa¹a tyá¹ 'in tsá² taain²¹² 'wó² tyá¹a do líi²naa'?

⁴¹Joon gañii¹i 'in tsá² do:

—Ijngaa¹²mo 'in tsá² gó² do jo 'ee fúu² líi²gi 'ido. Joon icwo¹o tsá² xee²¹mo 'e 'wó² do joon 'in tsá² do ityáa¹ cwoo²¹o 'in fii²¹² 'wó² do itíi²i 'e garoo²¹ do.

⁴²Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do: 'Naa' niganuu²uun¹ júu³ tyá¹ Dios 'e jin¹²in:

'E cuun²¹² 'e gadya²a 'in tsá² jmoo¹³o 'nú¹ li¹ caai²¹ lawa jo 'ee²¹² to² 'íi³.

'E cuun²¹² joon galí¹ cuun²¹² nifu. Gajmaa¹a Ñañu¹u' elo.

Joon ganga'goo²¹-tsi tsá² 'áai¹ 'in gani² 'elo.

⁴³Wii¹³ joon fuu²¹²uu 'naa', jo ityu²gi Dios to² 'naa' joon ityu² to² tsá² xeei²¹ 'in lí² jma¹a jiin¹³ la to² tyu²u do.

⁴⁴Joon cwáain¹ tyá¹ 'e cuun²¹² nifu do, doñi¹in 'in cii¹² ni cuun²¹² do ilituu¹³ 'ii coonti joon wana 'iin gatsiin¹in 'e cuun²¹² do joon lí² fu² 'ii coonti.

⁴⁵Joon mo ganúu²un 'in tsá² tyu² to² tyá¹ untsá² coon¹³ 'in tsá² fariseos do 'e júu³ cwáain¹ gatyaa¹ Jesús do galili¹³o 'e faa²¹a 'wii¹³ tyá¹ 'ii-o. ⁴⁶Gali'iin²¹²in 'e teen¹³mo 'ido pe gøø²¹mo tsá² tsu¹ 'in tsá² do 'i¹-tsi 'e Jesús do faa²¹a cwáain¹ tyá¹ Dios.

Júu³ cwáain¹ tyá¹ mo cui² cwoo²¹ tsá²

22 Joon galí¹a² Jesús 'wii²¹² 'e tyaa¹ jmai² júu³ cwáain¹ tyá¹ 'in tsá² do gajin²in:

²—'E tyu² Dios to² tsá² li la li mo gajmaa¹a jaain²¹ røøi¹³ jmi²¹² mo gacui² cwoo²¹ joon¹on. ³In røøi¹³ do gasii²¹in tsaleei¹³ tyá¹a wa'a tsate¹² 'e 'in tsá² nigatø²ø itsalfin² jmi²¹² do. Pe 'in tsá² nigatø²ø do jo 'iin²¹²in tsalfin². ⁴Joon gasii²¹in 'in xeei²¹gi tún¹ tsaleei¹³ tyá¹a joon gasii²¹i 'ido: “Cwosii¹³duu' 'in tsá² nigatø²ø do, niná¹ tyú² 'uunni² tyiia no. Nigajúin¹ joo'tsaa² coon¹³ 'in catyaa² 'in 'ooin¹³. Joon jilaa²¹ niná¹ tyú² tyá¹a jin²in fu²u. Cwoliin²moo' li ná¹ jmi²¹² do.” ⁵Pe 'in tsá² do jo gaunji²i tún¹. Jaain²¹ jee²¹² 'in tsá² jo gangaliin² li ná¹ jmi²¹² do gangó¹o ngajøø²ø 'wó² tyá¹a. Jaain²¹gi gangó¹o ngañii¹xu 'e 'oo¹o. ⁶Inlíi¹³gi gajmee²¹mo 'in tsaleei¹³ tyá¹ røøi¹³ 'in gangate² 'ii ce gajngaa¹²mo 'ido. ⁷Joon 'in røøi¹³ do gatí² 'nii²¹-tsi joon gatyu²u to² 'lää² tyá¹a wa tsalfin² tsajngaa¹²mo 'in tsá² do 'in gajngaai¹² tsaleei¹³ tyá¹a joon 'iúi¹ jí² goo¹o 'ido. ⁸Mo ngayuii¹³ joon 'in røøi¹³ do gasii²¹i tsaleei¹³ tyá¹a jin²in: “Jilaa²¹ niná¹ tyú² tyá¹ icwui² cwoo²¹ xuui²¹² tyiia pe jo tíi²i jalíin² 'in nigatøø²ø' do. ⁹Cwoliin²naa' jon fu la caain²¹ tyuu¹³ jee²¹² 'nú¹ joon tóøøø' doñi¹in tsá² 'in máa¹³naa' ijalfin² li tí² jmi²¹² lo.” ¹⁰Joon ngaliin²mo 'in tsaleei¹³ do jee²¹² 'nú¹ do joon galicaain²¹ jileei²¹ tsá² 'in gatsee²¹i 'in tyúi¹ coon¹³ 'in gó². Joon coon¹³ la joon garøi¹ inuu tyá¹ 'in røøi¹³ do. ¹¹Joon 'in røøi¹³ do gaí² inuu li nataai²¹² 'in tsá² gatøøø do. Joon gangaa¹i jaain²¹ tsañuu¹ 'in jo tyi² 'mi² 'a la tyi² tsá² 'in taai²¹² li cui² cwoo²¹ tsá². ¹²Joon gajin²in sii²¹i 'ido: “Tsarui¹u, ¿ee li jo tyii¹³i 'mi²

'e la tyi² 'in catyaa² no?" Joon 'in tsá² do gajaan¹an tii². ¹³Joon 'in røøi¹³ do gatyu² to² tsaleei¹³ tya'a jin²in: "Cwo'nnuu²uu² cwoo²¹ tii² 'ino joon cwopíin¹naa' fu caluu li nuu²." Do-o ityi²i tsá² joon icuu²¹i moojóon¹on. ¹⁴Tsu itø²ø Dios fúu¹mo tsá² pe xuu² 'in cwai³ jee²¹² do-o jmáa¹a.

Unngii¹i tsá² Jesús cwáain¹ tya' cuu² cí¹ tsá² tya' tsaa'to² tyíin¹ Roma

¹⁵Joon 'in tsá² fariseos gasii²¹i la 'oo²¹ yaai xiiala lí² nñi²i Jesús coon¹³ júu³ tya'a. ¹⁶To² joon gasii²¹in tsá² fariseos 'inlíi¹³ tsá² tya'a caan²¹mo coon¹³ 'inlíi¹³ tsá² tya' Herodes 'e sii²¹i Jesús, joon gajin²in:

—Tifo², né³oo'o 'e fo²'o jmai² 'e la jai². Joon 'e²e tsá² fu¹ tya' Dios la jai² jo 'ee unji²i jilaa²¹ 'e faa²¹a tsá². Tsu jo jmoo²'o 'ii²¹ jiin¹³ la 'i¹-tsi tsá². ¹⁷Sii¹³ jna'a, ðti² tyú² wa tyí² tsá² cuu² tya' 'in tsaa'to² tyíin¹ Roma 'owa jo tyí² tsá² 'ee?

¹⁸Pe Jesús ñi¹'o 'ee 'e gó² 'i¹-tsi 'in tsá² do joon gajin²in:

—Tsá² 'in sisii²i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹'o 'naa'. ð'Ee lí¹ 'iin²¹²naa' tøø¹³naa' jna nilá²? ¹⁹Ee¹³duu' jna coon²¹ cuu² 'e cí²ii¹ tya' røøi¹³ do.

Joon gacwo¹'o coon²¹ cuu² yuun²¹. ²⁰Mo gani²i Jesús 'e cuu² do gaunngii¹i:

—ð'Iin ni² 'e toon¹on ni cuu² lo? Joon, ð'iingi coon¹³ 'e toon¹on 'e sii²¹ ni cuu² lo?

²¹Joon 'in tsá² do gañii¹i:

—Ni² 'in tyu² to² do-o no.

Joon gajin² Jesús:

—Cwoo²oo' jon 'in tyu² to² Roma jiin¹³ 'e gatíi²i, la joon jon cwoo²oo' jon Dios 'e gatíi²i.

²²Joon mo ganúu²un 'in tsá² do júu³ tya' Jesús do ganga'goo²¹-tsi. Gatiu²mo 'ido 'ii jon gangaliin¹mo.

Gaunngii¹i tsá² Jesús cwáain¹ tya' mi jiin¹in tsá² jee²¹² 'lii²¹²

²³Jmii²¹² joon gangalíin² 'inlíi¹³ tsá² saduceos, 'in jin² 'e jo jiin¹in tsá² jee²¹² 'lii²¹², ngaunngii¹i Jesús 'e júu³ lo:

²⁴—Tifo², Moisés gatyu²u to² jna' wana gajúin¹ tsá² mo nasicii² cwoo²¹'o joon jo xuui²¹² tya'a liseein²¹ ná¹ cu²'mo cwoo²¹ 'in ruui²¹ 'in 'lii²¹² nijúin¹ do 'in 'yia'nñi². Joon iliseein²¹ xuui²¹² tya' 'in ruu²¹i najúin¹ do. ²⁵Joon galiseein²¹ dyái¹ tsañuu¹ la 'oo²¹ ruu²¹i. Joon 'in nifu do gacu²'mo cwoo²¹'o joon gajúun¹mo joon jo xuui²¹² tya'a galiseein²¹. Joon 'in ruu²¹i li gatí² gái¹ do gacu²'mo cwoo²¹'o jon coon¹³ 'in 'yia'nñi² do. ²⁶La galí¹ tya' 'in nifu do la joon galí¹ tya' 'in gatí² gái¹ do. La joon tya' 'in gatí² gaai²¹ jon. La joon galí¹ tya' ji dyáa¹ do. ²⁷Joon mo gangíi²i joon, joon gajúin¹mo jon 'in tsamí² do. ²⁸Joon mi jiin¹in tsá² jee²¹² 'lii²¹², ð'iin jee²¹² 'in dyái¹ tsaruu²¹i do ilíi²in nuu¹ tya' 'in tsamí² do tsu jilee²¹mo do gacu²'mo cwoo²¹'o coon¹³?

²⁹Joon gañii¹i Jesús:

—Lí¹ cíi¹²i 'i¹-oo' 'naa' tsu jo ñi²ii¹ 'ee jin² júu³ tya'a Dios jon'gi ñi²ii¹ 'ii²¹ tya' Dios. ³⁰Tsu mi jiin¹in 'lii²¹² jo cui²gi cwoo²¹'o tsañuu¹ jon'gi tsamí². Ilíi²in lawa ángeles tya' Dios 'in taai²¹² ñu²fú². ³¹Pe cwáain¹ tya' 'e jiin¹in tsá², ðti jo mo gauntsáa¹³ 'naa' xiiala nigajin² Dios 'ñ'a'a? La joon gajin²in: ³²“Jna-a Dios tya' Abraham, joongi tya' Isaac, joongi tya' Jacob.”

'In Dios Jmii²¹ do jon' Dios tya' 'in nijuin¹, Dios tya' tsá² jiin¹ 'ii.

³³Áai¹ ganga'goo²¹-tsi 'in tsá² fúui¹ taai² do mo ganúu²un júu³ ga'ee¹ Jesús.

'E júu³ 'e tyu² Dios to² 'e tyiin²gi

³⁴Joon mo galiñi¹ tsá² fariseos 'e Jesús nigali¹o tsá² saduceos do joon gauncaain²¹ yaai 'in tsá² fariseos li siin²¹ Jesús. ³⁵Joon 'e 'iin²¹²in wa ilinñi¹ 'ee 'i¹-tsi Jesús joon jaain²¹ tifo² tya' ley jee²¹² 'ii gaunngii¹ Jesús jin²in:

³⁶—Tifo², ¿'ee júu³ 'e galiñi¹ 'lii²¹² Moisés to² tyu² Dios 'e tyiin²gi?

³⁷Joon Jesús gajin²in:

—Cwoli'iin²¹²mo'o Dios tyi'i jiin¹³ la'a 'e seen²¹un, joon jiin¹³ la'a 'e 'i¹-o'o. Jo 'iin²¹²gi'i jiin¹³xu fee¹gi lagi 'iin²¹²u'un Dios tyi'i. ³⁸E loo¹ 'e júu³ 'e tyiin²gi nifu la jee²¹² jilaa²¹. ³⁹Joon la joon li júu³ li gat² tún² 'e jin²: “Cwoli'iin²¹²mo'o jileei²¹ tsaruu²¹u lawa 'wo'o.” ⁴⁰Tsu 'e júu³ tún² lo 'e tyu² to² tya' jilaa²¹ júu³ 'e catyiaa² tya' Moisés coon¹³ jilaa²¹ 'e ga'e¹ 'in tsá² gacwoo²¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹.

¿'Iin-gi jóon¹ 'in Cristo no?

⁴¹La jee²¹² téen²mogi tsá² fariseos coon¹³ Jesús ⁴²joon gaunngii¹ Jesús 'ii:

—¿'Ee 'i¹-oo' cwáain¹ tya' Cristo?

¿'Iin-gi jóon¹ no?

'Ido-gi gañii¹:

—Jóon¹ David 'ino.

⁴³Joon gajin² Jesús gasii²¹ 'ii:

—Wa'a la joon, ¿'ee li' gaunsii²¹in David Ña'ñu¹u coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios? Tsu David do gajin²in:

⁴⁴Ña'ñu¹u Dios Jmii²¹ jin²in sii²¹i Ña'ñu¹u tyiaa:

“Ní² li' cwóo³oo tsáa¹ ca mi tyée¹³na 'in 'eei¹ 'nu 'wii²¹² tii¹³i.”

⁴⁵Wana gajin² 'in David do

“Ña'ñu¹u” mo nagafaa²¹a cwáain¹ tya' Cristo, ¿xiiala 'e lí² 'e líi²in jóon¹ David 'in Cristo no?

⁴⁶Joon jiin¹³ jaain²¹ jo gali²i gañii¹ jiin¹³xu. Joon ca jmi²¹² joon li ngo¹gi jo gata²gi tsá² wa'a 'e unngii¹gi Jesús.

Cwo¹o Jesús tsaa² 'in tsá² fariseos coon¹³ 'in tifo² tya' ley

23 Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² fúui¹ téen² do coon¹³ tsá² tya'a:

²—'In tifo² tya' ley coon¹³ 'in tsá² fariseos née¹i áan³ tya' Moisés. ³Joon 'naa' jmaa²aa' núu¹³u ce jilaa²¹ 'e jin²in pe jo jmaa²aa' la jmoo¹o tsu jo jmoo¹o jiin¹³ la jin²in. ⁴Tsu coon¹³ jilaa²¹ 'e jin²in 'e li la li coon²¹ laa²¹² 'e 'ii²¹ áai¹ ce jiin¹³ jaain²¹ jo lí² roon²¹, joon 'ii tyu²u to² cón² tsá² 'e laa²¹² do pe 'ii-gi jo 'ee unconon¹³on jiin¹³xu. ⁵Yu to² jmoo¹o jilaa²¹ 'e jóø² tsá². Tí²-tsi 'in tsá² do ngii¹ si'ñu¹³ tuloo²¹ pi³ 'e taa¹³ mo'ji² 'e toon²¹² júu³ tya' Dios tyatyí¹. Si'ñu¹³ jon 'e tuloo²¹ pi³ do cwáa¹a. Pe 'in tsá² do coo¹³gi tuloo²¹ pi³ tya'a lagi 'in catyaa² do. Joongi tí²-tsi jmoo¹o cwaa²¹ po³ ñi¹ si'ñi¹³ ée² siin¹³in. ⁶Joon 'iin²¹²in 'in tsá² do cwá²a jmai² li tyú²-u mo née¹i gøø²¹ coon¹³ tsá². 'Iin²¹²in jon cwá¹a ni 'mosí¹ 'e tyiin² nifú² 'e sá² inuu cwo¹ sinagoga. ⁷'Iin²¹²in 'e fee²¹ tsá² 'ii coon¹tun mo jiin¹ tsá² 'ii jee²¹² ná¹, 'e sii²¹ tsá² 'ii: “Rabbi”,

'e 'øøi²¹-tsi tsá², tifo² tyi' —jin²
Jesús sii²¹i tsá² fúui¹ do.

⁸Joon faa²¹gi Jesús jin²in sii²¹i
tsá² tya'a:

—'Naa' jo cweei¹ sii²¹ tsá² 'naa':

“Tifo² tyi'”, tsu 'naa' líi¹naa' tsaruui²¹
tsá² joon jaan²¹mo tifo² tyii' seein²¹
jiin¹³ Cristo. ⁹Joon jo fú²uu' jiin¹³
jaain²¹: “Ñu¹u'”, ni cwoo¹³ juncwii²¹
tsu jaan²¹mo Jmii²¹ tsá² seein²¹ 'in
tyiin¹ ñu¹fú². ¹⁰Jo cweei¹ sii²¹ tsá²
'naa': “Ñi¹fii²¹i'”, tsu jiin¹³ Cristo
líi¹i fii²¹ tsá². ¹¹Tsu jee²¹ 'naa' 'in
unjií²in 'in catyaa²gi, 'ii 'in feei¹gi.
¹²Tsu jileei²¹ 'in jmoo¹o cøøi¹³gi
yaa¹ 'ii 'in pi³gi tyani Ña¹ñu¹u' pe
'in jmoo¹o pi³gi yaa¹ 'ii 'in cøøi¹³gi
—jin² Jesús.

¹³Joon gajøø²ø Jesús li téein² tifo²
tya' ley coon¹³ tsá² fariseos joon
gajin²in:

—iFúu² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³
'naa' tsá² fariseos, tsá² 'in sisí²i 'e
'i¹-tsi la jmoo¹ 'naa', tsu jnií¹³mo
wa tsataa²¹ tsá² li tyu² Dios to²
tsá². Pe tyín³ 'naa' jo cwotáan²naa'
li tyu² Dios to² jon'gi cwoo²oo'
tsataa²¹ 'in catyaa²gi 'in 'iin²¹in
tsataa².

¹⁴iFúu² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³
'naa' tsá² fariseos, tsá² 'in sisí²i 'e
'i¹-tsi la jmoo¹ 'naa'! Tsu 'woo¹³naa'
'nú¹ 'yiia¹ñí² joongi fó²oo' júu³
tyú² 'e cwaa²¹ líi¹ wa iun'goo²¹ tsá²
'naa'. Tsu 'wii¹³ joon imoo²oo' wúu¹
'áai¹gi.

¹⁵iFúu² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³
'naa' tsá² fariseos, tsá² 'in sisí²i
'i¹-tsi la 'e jmoo¹ 'naa'! Tsu 'naa'
cwolfín²naa' 'naa²¹naa' xufiin¹³
jaain²¹ tsá² 'in lí² nuu¹un júu³ tyú²
tyii' 'e xiiala un'goo²¹ 'naa' Dios tyii'.
Cwolfín²naa' la caain²¹ ni cwoo¹³

juncwii²¹ 'naa²¹naa' 'in tsá² do, joon
mi tyeei¹ 'naa' jaain²¹ 'in nuu¹un
júu³ tyii' jmée¹³naa' 'in tsá² do tún²
'ii¹³gi líi¹i jóon¹ 'in 'lii¹³ lagi 'naa'.

¹⁶iFúu² 'naa', tsá² 'in coon²¹ too²
yaanaa¹, 'naa' fó²oo': “Wa 'ii¹ tsá²
júu³ 'ée¹ tsá² cwo¹ fee¹ si' Jerusalén
jo 'ee to² 'íi³in 'e júu³ joon fó²oo'
'naa'. Pe wana 'ii¹ tsá² júu³ 'ée¹ tsá²
cwanáa¹ 'e sá² inuu cwo¹ do 'e
joon ná¹ untsín¹ tsá² júu³ do fó²oo'
'naa’.” ¹⁷iTsá² bón¹ 'naa' joongi tiuu²
'naa'! ¿Ee 'e tyiin²gi: 'e cwanáa¹ do
owa 'e cwo¹ 'e si² jmoo¹o cwaai³ 'e
cwanáa¹ do? ¹⁸Joongi fó²oo' 'naa':
“Wa 'ii¹ tsá² júu³ 'ée¹ tsá² altar, jo
tséin¹ 'e júu³ joon, pe wana 'ii¹ tsá²
júu³ 'ée¹ tsá² 'e roon¹on ni altar do
'e joon ná¹ untsín² tsá² 'e júu³ do.”
¹⁹iTsá² bón¹ 'naa' joongi tiuu² 'naa'!
¿Ee 'e tyiin²gi: owa 'e roon¹on ni
altar do owa 'ña'a altar do 'ee 'e
jmoo¹o licwaa¹³ 'e roon¹on ni do?
²⁰Tsu jileei²¹ 'in 'e¹ altar do 'e¹o jon
jilaa²¹ 'e ná¹a ni do. ²¹La joon jon
'in 'e¹ cwo¹ do 'ée¹mo jon Dios Jmii²¹
'in tyín¹ ñu¹fú², 'in jmoo¹o cwaai³ 'e
cwo¹ do. ²²Joon jileei²¹ 'in 'e¹ ñu¹fú²
'ee¹o jon li sili²¹ tya' Dios 'ée¹mo
jon Dios 'in tyín¹ do.

²³iFúu² 'naa', tifo² tya' ley joon
'naa' tsá² fariseos! iTsá² 'in sisí²i 'e
'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'! Cwo² 'naa' Dios
ca'ii¹³ jee²¹ dyá² 'ii¹³ tya' jilaa²¹ 'oo²
tya' 'uunñi² pe jo coon²oon' cwáain¹
'e júu³ 'e tyiin²gi lagi 'e jmaa²aa' 'ii²¹
røø²¹, joon lagi jmaa²aa' feei¹oo'
tya' tsá², lagi 'e tsáai¹oo' Dios.
'Ná¹-a jmaa²aa' jilaa²¹ 'elo joon
jo 'iin²oo' jmaa²aa' 'e catyiia² do.
²⁴iTsá² 'in coon²¹ too² yaamo 'naa'!
iTyí¹³ 'naa' lu¹ mo 'yuu²i 'e 'uu²uu'
pe jo lí²ii' 'nii¹³naa' jaain²¹ camello!

²⁵iFúú² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá² fariseos! iTsá² 'in sisí²i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'! 'Naa' rúun¹³uun¹ 'naa' tyú² li' caluu vazo coon¹³ jilaa²¹ wúun¹ 'e jmaa¹³naa' to² pe coon¹³ jilaa²¹ 'e niga'uun²¹²uun¹ si róø²mo tsi do. Siróø²mo jon jiin¹³ coon¹³ 'e 'yaa¹-oo'. ²⁶Tsá² tiui² 'naa', tsá² fariseo: 'Ná¹ rúu¹³naa' vasos coon¹³ wúun¹ tyii' li tsi nifu, joon coon¹³ la joon ilityú²-u li' caluu jon.

²⁷iFúú² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá² fariseos! iTsá² 'in sisí²i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'! Lí¹naa' la li 'nú¹ pi¹³ li s'aa¹²¹² 'li²¹² 'e gasuun¹ tsá² loo²¹² jnéel¹ taa²¹ 'ya²gi pe li tsi jmai¹² moo¹ tya' 'li²¹² taa¹³ tsi. ²⁸La joon jon 'naa' tyú²-u jnéel¹naa' li caluu jóø²i tsá² 'naa' pe li' tsi alma tyii' siróø²i too² 'e coon²oon' tsá² coon¹³ jilaa²¹ ni²¹² 'e gó².

²⁹iFúú² 'naa', tifo² tya' ley coon¹³ 'naa' tsá² fariseos! iTsá² 'in sisí²i 'e 'i¹-tsi 'e jmoo¹o 'naa'! Jmaa²aa' 'nú¹ pi¹³ tya' tsá² 'in najúin¹, 'in gacwó² júu³ Dios la mo jéel¹, joon jmaa²aa' 'ya²gi li si'aa¹²¹² 'in tsá² tyú¹i. ³⁰Joon fó²oo' 'naa': "Wa mo'o ni'i sáan²a'an mo nicaliseein²¹ 'li²¹² tsacøø¹³ tyii'i jo gajngaa¹³na'a 'in tsá² 'in gacwó² júu³ tya' Dios la nigajngaa¹² tsacøø¹³ tyii'i." ³¹Joon coon¹³ la joon jmóo¹³naa' júu³ 'e lí¹naa' jún² tya' 'in tsá² 'in nigajngaa¹² 'in tsá² 'in nigacwó² júu³ tya' Dios la mo jéel¹. ³²iUntséin¹naa' jiin¹³ la niga'láa² tsacøø¹³ tyii' 'wii²¹² jmaa¹a!

³³Jóon¹ mi²¹ 'li³mo 'naa'. Coonti jo ilaa²¹naa' 'e wúu¹ ní² tsá² li 'ii²¹.

³⁴Tsu 'wii¹³ joon isi³na tsá² 'in cwo¹ 'naa' júu³ tyú² tyiia coon¹³ tsá² jmii²¹²-tsi coon¹³ tifo² 'in 'e² 'naa'

júu³ tyú² tyiia. Pe 'naa' iingaa¹³naa' 'inlí¹³ joon 'inlí¹³gi taa¹³naa' tsaa² crúu¹³. Joon 'inlí¹³gi ipoo²¹²naa' inuu cwo¹ sinagogas tyii', icwólin²naa' cwoøø²¹naa' la coon²¹ fuu²¹ li tsalíin² 'ido. ³⁵Coon¹³ la joon ilí² tsaa² tyii' tya' jilaa²¹ jmi¹ 'e nigatuun²¹un tya' 'in tsá² tyú¹i 'in nigajngaa¹² tsá². Ilí² tsaa² tyii' tya' jileei²¹ 'in najúin¹ joon 'lóa² 'wii²¹² coon¹³ Abel, 'in tsá² tyú¹i 'in gajngaa¹²i nifu, ca Zacarías, jóon¹ Berequías, 'in gajngaa¹² tsá² Israel tyani cwo¹ li si² altar. ³⁶E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jilaa²¹ 'elo ilí² tsaa² tya' 'in tsá² seen²¹ nano.

Gatyi²i Jesús xuui²¹²-tsi 'wii²¹² tya' Jerusalén

Joon gajin²in Jesús:

³⁷—i'Áai¹ xuui²¹²-tsii tyii' tsá² seen²¹ Jerusalén! Tsu nigajngaa¹²naa' 'in tsá² cwó² júu³ tyú² tya' Dios la mo jéel¹ joongi nigatyuu¹³naa' cuun²¹² 'in tsá² 'in gasii²¹in Dios tyan¹ júu³ tya'a. i'Áai gali'in²¹²naa' ilicaan²¹naa' coon¹³ jna 'lái²naa¹³ la uncaain²¹ tui'yia²¹² jóon¹on nu' cwáa¹a pe jo gali'in²¹²naa'! ³⁸Pe nano nigatúu² Dios fuu²¹ goo²oo' joon lí² jmaa²aa' jiin¹³ la 'iin²¹²naa'. ³⁹Tsu fuu²¹²uu 'naa' jo máai¹³gi jna no ca mi fó²oo': "Nícwaa³mo 'in níj¹ no coon¹³ 'e sii²¹ Nāññ¹u."

Jmoo¹o Jesús júu³ 'e ti li fiin²mo
tsá² 'e cwo¹ fee¹ si² do

24 Joon gacwo¹³i Jesús 'e cwo¹ fee¹ do joon li nangaa¹³i 'yuui fu¹ gangatyéen¹in tsá² tya' li ngóo¹o joon ga'láa² tsá² tya'a 'wii²¹² jin²in xiiala 'ya²gi 'e cwo¹ do. ²Pe Jesús gañi¹i jin²in:

—Jøø²øø' jilaa²¹ 'elo. 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', Ce jiin¹³ coon²¹ cuun²¹² wa' iján²an sifúui¹gi do, i'iin²mo tsá² coonti.

**Jmoo¹o Jesús júu³ 'e lisá² 'láai²
'ii¹³ li² la nu'gi i'iin² juncwii²¹**

³Joon gangaliin²mo fu moo²¹ sii²¹ Olivos. Joon do-o gacwó² Jesús joon tsá² tya'a la 'oo²¹ yaai gatyaliin² li tyiin¹ Jesús joon gajin²in:

—'Ii²¹²i' fu¹²u jna'a líi¹³gi ilí² jilaa²¹ 'elo. 'É'ee li² ilisá² 'e line²'e'e mi ní²¹i joongi mi t²² i'iin² juncwii²¹?

⁴Joon gajin¹² Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—Jo cwoó²oo' wa'a coon²¹ tsá² 'naa' too². ⁵Tsu fúu¹mo 'in jaliin² coon¹³ 'e sii²¹ jna ijin²in: “Jna-a Cristo joon, Dios gasii¹in jna 'e jmaa³aa tiin¹³naa.” Joon icon²¹ 'in tsá² do too² tsá² fúui¹ 'áai¹.

⁶Imoo²oo' ico¹² tsá² 'nii²¹ joon, inuu²uun¹ 'e faa¹²a tsá² tya' 'nii²¹ pe jo foo¹³naa' tsu jilaa²¹ 'elo 'ná¹ ilí², pe jo mo t²²gi li tyéi¹ mi lí² 'elo.

⁷Tsu coon²¹ nación intíin¹in coon¹³ coon²¹ nación xiia²¹, la joon jon fuu²¹ intíin¹in coon¹³ fuu²¹ xiia²¹.

Joon la caain²¹ lí² 'í² 'oo², joongi lí² 'í² jmoowúu¹ joon injøø²¹ 'wó² 'áai¹.

⁸Pe coon¹³ la joon i'láa² 'wiin²¹² wúu¹ iní² tsá².

⁹Joon ijaain²¹ tsá² 'naa' tyani tsaa²to² ijme²¹i 'naa' joon ijngaa¹²mo 'inlíi¹³. Joon ili'eei¹ jileei²¹ tsá² taain²¹ juncwii²¹ 'naa' 'wii¹³ cwáain¹ tyiajna. ¹⁰Joon mi ngí¹ joon fúu¹mo tsá² 'in tiu²mo jna joon ili'eei¹ tsaruu²¹i, i'níi¹ la jaain²¹ la jaain²¹. ¹¹Fúu¹mo tsá² tajuui²¹ ijaliin² jin²in 'e faa¹²a cwáain¹ tya' Dios joon icon²¹ tsá² too² fúui¹ 'áai¹. ¹²Joon jo 'ee

li'iin²¹²gi tsaruu²¹i la jaain²¹ la jaain²¹ tsu 'áai¹gi ilisá² jilaa²¹ 'e gó². ¹³Pe jileei²¹ 'in jma¹a taa²¹ ca li tyéi¹ itiin¹³mo 'i. ¹⁴Joon ingí¹ tsá² la caain²¹ juncwii²¹ icwó²o júu³ tyá² tya' xiiala ityu¹² Dios to² tsá² 'e iliní² jileei²¹ tsá². Joon mi yuui¹³ joon ityé¹mo.

¹⁵Joon mi moo²oo' siin¹¹² li jo tii²i siin¹³in 'in un'lii¹³, siin¹³in li cwaai¹³ jiin¹³ lagi jin²in 'in tsá² Dañiel do 'in gacwó² júu³ tya' Dios la mo jéei¹ —cwo'øøi²¹-tsi 'in nuu¹un 'e júu³ lo—, ¹⁶jileei²¹ 'naa' tsá² seein²¹ Judea 'ná¹ cwiin²iin¹ fu moo²¹. ¹⁷Joon mi t²² jmi¹²¹ joon wa téein¹ tsá² yu¹u 'núu¹u jo¹ litiin¹ tsataai²¹ tsá² inuu tya'a 'e wó¹o tsá² 'e sá² tya'a. ¹⁸Joon 'in jmoo¹o to² jee²¹ tyiia²¹ jo litiin¹ tsatyian¹ siin¹³in. ¹⁹iFúu² 'in tsamí² tyéen¹in yuun²¹ mi t²² jmi¹²¹ joon! iFúu² jon 'in tsamí² 'in nijéi¹ yuun²¹ cuu²¹ tuu²¹! ²⁰Míi¹³i¹ tyani Dios wa jo tsatiin¹³ cwiin²iin¹ mi t²² jiin²¹ cwíi² si jmi¹²¹ 'ii²¹ woo²¹ tsá² 'ee. ²¹Tsu ilisá² goon²¹ wúu¹ iní²i tsá² 'e 'gøøi¹³gi 'áai¹ lagi nilisá² la jéei¹, 'gøøi¹³gi 'áai¹ jon lagi ilisá² mi li ciin²gi. ²²Joon wana jo tyuu¹¹³i Dios 'e ní² tsá² wúu¹ do jiin¹³ jaain²¹ jo taa²¹ 'e wúu¹ ní² tsá² do ilí² itiin¹³in. Pe tsu 'wii¹¹³ 'iin²¹²mo Dios 'in nigatyii¹³in ityuu¹³mo 'e wúu¹ iní² tsá² do.

²³Tsu 'wii¹¹³ joon wana sii²¹i tsá² 'naa' jin²in: “Jøø²øø', no siin²¹ Cristo, 'in gasii¹in Dios 'e jmaa¹a tiin¹³ tsá²”, si jin²in 'ee: “Jøø²øø', do-o siin²¹in”, jo jai¹² cwoli²¹naa'. ²⁴Tsu iliseein²¹ tsá² 'in líi¹i la líi¹i Cristo pe jo jo¹, iliseein²¹ jon tsá² ijin²in 'e líi¹i tsá² 'in cwó² júu³ tya'

Dios pe jo jo¹. Joon 'in tsá² do
ijmáa¹ a li² 'e coo¹³ 'áai¹ joon coon¹³
milagros tya'a icon²¹ tsá² too². Ca
'in nigatyii¹³ in Dios 'iin²¹² in coon²¹
too² wu xu³ lii¹. ²⁵Nigajmaa¹³ oo
'naa' júu³ jéei¹gi ²⁶tsu 'wii¹³ joon
wa sii²¹i tsá² 'naa': "Do-o taain² li'
cwoo¹³ tyuun²¹ li jo 'in tsá² néei¹",
jo cwoiin²naa' do, si wa jin²in tsá²
sii²¹i 'naa' 'ee; "lo tyiin¹ 'in cristo
do tsi inuu", jo jai² cwoiin²naa'.
²⁷Tsu mi cwéi¹na 'e li la li coon²¹
jí² cwaain¹ná³ 'e jná² joo²¹ ca ti¹ li
'yeei²¹ ñi¹ joongi ca ti¹ li yooi¹³ ñi¹.
La joon ilí² mi cwéi²na 'in Ruui²¹
Tsá². ²⁸Li raain¹ 'lii²¹² do-o sicaain²¹
tuu¹ —jin² Jesús.

Xiiala ilí² mi jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá²

Faa²¹gi Jesús jin²in:

²⁹—Joon tsifu mi ngii¹ 'e jmi²¹²
'e ní² tsá² wúu¹ do i'i¹i nnu²¹ li
'ii²¹ ñi¹ joon jo 'yia²¹ sii²¹ sá²gi.
Ixxu²¹mo núu¹ fu ñu¹fú² joon jilaa²¹
'e sá² tya'cwii²¹ ilisi²¹i. ³⁰Joon iní²
tsá² yu¹ juncwii²¹ li² 'e ti li² jó¹ 'in
Ruui²¹ Tsá². Joon jilee²¹ tsá²
taain²¹² juncwii²¹ ityi²¹ xuui²¹²-tsi
joon iní²mo jna, 'in Ruui²¹ Tsá²,
goo²¹²oo jee²¹² jni¹ tya'cwii²¹ joon
fee¹ 'ii²¹ i'óo³oo joon 'ya²gi 'áai¹
ijnée²na. ³¹Joon mi 'iin²in lúu¹ tá²
lii¹i ityu¹³uu to² ángeles tyia¹ 'e
tsauncaain²¹ jilee²¹ 'in gatiin¹³in,
'in néei¹ la caain²¹ ni cwoo¹³
juncwii²¹.

³²Tyaan²aan' cwáain¹ 'e júu³
jmoo¹o 'mó² cwaríi³: Mo 'yeei²¹
'nii²¹² sii²¹ tya'a joon nii¹³ mo³
tya'a joon nii²¹oo²¹ 'e ti li ti² jiin²¹
'yia²¹. ³³Coon¹³ la joon jon mi
moo²oo' ngí¹ jilaa²¹ 'e gafuu²¹²uu
'naa' lí² iñi²ii' la joon 'e ti li tyé¹mo

juncwii²¹. ³⁴E la ja²mo fuu²¹²uu
'naa', Jilaa²¹ 'elo ilí² la jéei¹gi ijúuin²
'in tsá² taain²¹² nicwoo¹³ juncwii²¹.
³⁵Iyuun¹³mo yu¹ juncwii²¹ coon¹³
ni'wó² pe jiin¹³ coon²¹ júu³ tyia¹ wa
jo tsatiin¹³ ilí².

³⁶Pe jo 'in ñi² jiin¹³ jaain²¹ 'ee 'ii²¹
si 'ee jmi²¹² 'ee ijó¹ 'ido. 'In ángeles
néei¹ ñu¹fú² jo ñii¹i, jon'gi ñi¹ jon
'in Ruui²¹ Tsá² do. Jiin¹³ 'ña'a Dios
Jmii²¹ ñii¹i.

³⁷La gajmaa¹a tsá² mo galiseein²¹
Noé la joon jon ilí² mi jó¹ 'in
Ruui²¹ Tsá². ³⁸Mo galiseein²¹ Noé
la nu¹gi ijó¹ jmí¹ 'in tsá² seen²¹
yia¹³ joon²¹ taain²¹² 'uun²¹, gøø²¹ø,
joon cui²cwoo²¹o joon cuu¹³mo
cwoo²¹o jóon¹on jon ca jmi²¹² mo
ngataai² Noé coon¹³ familia tya'a
tsi arca do. ³⁹Jo gaunji²in 'in tsá²
do ca mo gangó¹ jmí¹ 'áai¹ joon
nigajúun¹mo jilee²¹mo. ⁴⁰Joon mi
jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá², gáí¹ 'in taain²¹²
jee²¹² tyia²¹ joon jaan²¹mo 'in tøø¹ø
joon 'in jaain²¹ do injaan²¹o do-o.
⁴¹Joon gáí¹ tsamí² 'in taai² tsi¹, joon
jaan²¹mo 'in tøø¹ø jaain²¹gi 'in ján².
⁴²Cwoseen²¹naa' tsá² 'in ñii²¹²-tsi
tsu jo ñi² 'naa' 'ee 'ii²¹ ijó¹ Ña¹ñu¹u'.
⁴³Tsu ñi² 'naa' wana niliñi² jaain²¹
fii²¹² 'nú¹ 'ee 'ii²¹ ijó¹ jaain²¹ 'uun²¹
mo 'woo¹ li²o jmoo¹o jo cwo¹
tsataai² 'in 'uun²¹ do. ⁴⁴Tsu 'wii¹³
joon 'ná¹ niná¹ tyú² tyi¹ tsu mo jo
'in 'i-tsi ijó¹ Ruui²¹ Tsá² coon²¹ 'in
cwéi¹ la no-o —jin² Jesús.

Lawa jaain²¹ tsaleei¹³ 'in tyúi¹
coon¹³ jaain²¹ tsaleei¹³ 'in gó²

Faa²¹gi Jesús jin²in:

⁴⁵—Wa tyu² jaain²¹ ñi¹fii²¹² to²
jaain²¹ tsaleei¹³ tya'a 'e cwo¹o
'in catyaa² do 'í¹ 'e dø²ø mi

ti 'ii'²¹ 'e dø'² tsá², ¿'ee ijmo¹o jaain²¹ tsalee'¹³ 'in tyú'¹ joon 'in 'øø'²¹-tsi? ⁴⁶Jløø'¹³ mo 'in tsalee'¹³ do wa tyee'¹ i ñi'fii'²¹² i nigajmaa¹ a jiin¹³ la to² nigatyu'² 'ido. ⁴⁷'E la ja² mo fuu²¹² uu 'naa', 'in ñi'fii'²¹² do icwo¹ 'in tsalee'¹³ tyú'¹ do 'e tyu'² to² jilaa²¹ 'e 'oo'¹o. ⁴⁸Pe wana 'in tsalee'¹³ do 'in gó² 'ii joon in'i¹-tsi 'e ili'hi'²¹² mogi ñi'fii'²¹² i ⁴⁹joon i'láa² 'wii'²¹² jmee'²¹ mo 'in catyaa'² do joon 'in 'uun'²¹ un dø'¹ ø coon¹³ tsá² 'iin¹. ⁵⁰Pe xu coon²¹ jmi'²¹² mo jo gajéen¹ ni 'in ñi'fii'²¹² i do, jmi'²¹² joon gacwée¹ mo 'ido. ⁵¹Joon i'e² 'e 'ido 'ii wú'¹ 'áai'¹gi. Ipi'² in 'in ñi'fii'²¹² do 'ii li taai'²¹² 'in sis'i² 'e 'i'-tsi 'e jmo¹o. Joon do-o ity'²o lixuui'²¹²-tsi 'áai¹ joon icuu'²¹ i moojóon¹on —jin² Jesús sii'²¹ i tsá² tya'a.

Lawa dyéi¹ simí²

25 Faa'²¹gi Jesús jin'²in: —Joon 'e tyu'² Dios to² tsá² li la líi'¹ dyéi¹ simí² 'in ngaliin² li cui'² cwoo²¹o tsá². Joon la jaain²¹ 'in simí² do tyaan¹an jmaa'² coon²¹ candi'³ li si'o² aceite 'e coo²¹. Itsaliin² tsajéen¹in 'in tsá² cui'² cwoo²¹o do. ²Pe 'ñeei² 'in simí² do jo tsáa¹-tsi pe 'in 'ñeei² do ñíi²mo-tsi 'áai¹. ³In 'ñeei² 'in jo tsáa¹-tsi do tyaan¹an candi'³ tya'a pe jo 'e aceite nityaan¹gi líi². ⁴In 'ñeei² do ñíi²gi-tsi 'áai¹ tyaan¹an candi'³ tya'a joon tyaan¹gixu aceite 'e líi¹gixu. ⁵Pe gali'hi'²¹² mo 'in tsá² cui'² cwoo²¹o do joon gatsá² jalicwúu'² i jilee²¹mo. Joon gacwúu² mota. ⁶Joon mo gatf² tyiianú'¹ joon ganúu²un ga'oo¹o tsá² jin'²in: “Woo²¹naa', cwounjiin¹naa' tsu no-o ni jalfin² 'in tsá² 'in cui'² cwoo²¹o

do.” ⁷Joon garoon¹o jilee'²¹ do gatyaa¹ tyú² candi'³ tya'a. ⁸Joon 'in 'ñeei² 'in jo tsáa¹-tsi jin'²in sii'²¹ i 'in catyaa'² do: “Láa¹³ 'guu¹u candi'³ tyii¹, cwó²xuu' aceite tyii' 'ná²a'a.” ⁹Pe 'e catyaa'² do gañii¹ i jin'²in: “Esa lí² tsu jo líin² 'elo tyijna'a. Cwoliin²naa' li 'ni'i¹, joon ló²xuu' 'e tyii'.” ¹⁰Pe la 'ii'²¹² ngaliin² ngalá¹ aceite tya'a do gatyaliin² 'in tsá² 'in cui'² cwoo²¹o do. Joon 'in simí² 'in naná¹ tyú² tya'a gangatáa² i inuu coon¹³ 'in tsá² 'in cui'² cwoo²¹o do. Joon gajni¹o 'ooca'ná¹ do. ¹¹Mi yuui'¹³ joon gatyaliin² 'in simí² catyaa'² do gajin²in: “i'Náa¹ 'ooca'ná¹ lo tsataa'²¹² fu tsi!” ¹²Pe 'in tsá² 'in cui'² cwoo²¹o gañii¹: “E la ja² mo fuu²¹² uu 'naa' jo cwí³na 'naa'.”

¹³Joon gajin² Jesús sii'²¹ i 'in tsá² do:

—Cwoseen²¹naa' ñí²-loo' tsu jo ñí²ii' 'ee jmi'²¹² si 'ee 'ii'²¹ 'ee mi jó¹ 'in Ruui'²¹ Tsá².

Júu³ cwáain¹ 'e ga'e² e Jesús tsá² tya' cuu² 'e 'oo¹o tsá²

¹⁴“E tyu'² Dios to² tsá² 'e li la líi'¹ jaain²¹ tsá² 'e ti li cwo'hi¹ fuu²¹ goo¹o joon gatø'²ø tsalee'¹³ tya'a gacwo¹o cuu².”

¹⁵Jaain²¹ gacwo¹o 'ná² mil cuu² joon 'in jaain²¹ dogi gacwo¹o tún² mil. 'In li gatf² gaai²¹ do gacwo¹o coon²¹ mil cuu². Gacwo¹o la jaain²¹ jiin¹³ la lí¹ líi¹ 'i 'ido jmaa¹ a to². Mo ngayuu'¹³ joon ngoo²¹o 'in tsá² fii'²¹² cuu² do li wíin². ¹⁶Joon 'in tsalee'¹³ do 'in ga'ii'²¹ 'ná² mil cuu² galó¹ 'e 'ni'i¹ coon¹³ cuu² do joon gauntsi¹ 'ná² mil tya'a. ¹⁷La joon jon 'in ga'ii'²¹ tún² mil cuu² do gauntsi¹ jon tún²

mil. ¹⁸Pe 'in ga'ii²¹ coon²¹ mil cuu² do joon gangóo¹on gangataan¹an nu' wó² 'edo.

¹⁹Wóo²xu ningó¹ mo gatyei² fii²¹² cuu² do. Joon gajmaa¹³a cwáain¹ coon¹³ 'in tsá² 'in cwo¹o cuu² do. ²⁰Nifu gatyá¹ 'in gacwo¹o 'ná² mil cuu² do joon gajon²on 'ido 'e 'ná² mil 'e gauntsi¹ 'ido. Joon gajin²in sii²¹²i fii²¹²i: “Ñi'fi²¹i, gacwo¹³o jna 'ná² mil cuu² joon saan¹³an 'ná² mil-gi 'e gali²i gauntsi¹.” ²¹Joon fii²¹² do gajin²in: “Tyú²-u, jaain²¹ tsalee¹³ 'in tyú¹mo 'nu, jo cu²-tsii coon¹³ 'nu. Joon tsu² wii¹³ gajmaa²a røø²¹ coon¹³ 'e xu gacwo³oo 'nu icwo³oo 'nu líi¹gi. Ngii²¹² fu li tyiín¹³na joon jmaa²a jløø³u coon¹³ jna.” ²²Mo ngayuui¹³ joon gatyá¹ 'in tsalee¹³ li gat² gáí² 'in ga'ii²¹ tún² mil cuu² joon gajin²in sii²¹²i fii²¹² do: “Ñi'fi²¹i, gacwo¹³o jna tún² mil cuu² joon saan¹³an tún² mil-gi 'e gali²i gauntsi¹.” ²³Ñi'fi²¹² gajin²in sii²¹²i 'ido: “Tyú²-u, jaain²¹ tsalee¹³ 'in tyú¹mo 'nu, jo cu²-tsii coon¹³ 'nu. Joon tsu² wii¹³ gajmaa²a røø²¹ coon¹³ 'e xu gacwo³oo 'nu icwo³oo 'nu líi¹gi. Ngii²¹² li tyiín¹³na joon jmaa²a jløø³u coon¹³ jna.” ²⁴Pe mo gatyá¹ 'in ga'ii²¹ coon²¹ mil cuu² do. Joon gajin²in sii²¹²i ñi'fi²¹²i: “Ñi'fi²¹²i, ñí²oo 'e jaain²¹ tsá² 'wa²-tsi 'nu. Wuú²u cwuu²¹ li jo gajñi²¹i joongi coon²¹on li jo 'ee to² gajmaa²a. ²⁵Tsu² wii¹³ joon gafoó¹³ moo joon gato¹oo 'e cuu² do nu' wó². Lo náa¹ 'e gatí²u.” ²⁶Joon gañi¹i 'in ñi'fi²¹² do gajin²in: “Tsalee¹³ 'in gó² 'nu, fu²mo 'nu. Nañi²o'o 'e wúú³na cwuu²¹ li jo gajñi³ii joon cóon¹³oon li jo 'ee to² gajmáa³aa. ²⁷Tsu² wii¹³ joon wa

mo gata²a cuu² li cwáain² tsi¹ joon lisá² líi¹gi tyiia.” ²⁸Joon gajin²in fii²¹² cuu² sii²¹²i 'in tsá² téein² do: “Tyi² 'e coon²¹ mil cuu² do joon cwo²oo 'in 'oo¹o dyá² mil do. ²⁹Tsu² 'in 'oo¹o láai²gi iñí²i ca sáí¹ ty'a, pe 'iin 'in jo 'e 'oo¹o 'e 'woo¹gi 'e xu 'e 'oo¹o do. ³⁰Joon 'in tsalee¹³ 'in jo 'e to² 'iin³ píí²naa' fu caluu li nuu²¹ joon do-o ityi²i 'áai¹ joongi icuu²¹i moojóon¹on”, jin² røø¹³ do —jin² Jesús.

Mi jó¹ Jesús ijmáa¹a 'ii²¹ ty'a tsá²

Faa²¹²gi Jesús jin²in:

³¹—Joon mi jó¹ 'in Ruui²¹ Tsá² ijó¹ lawa Røøi¹ tyiín¹ li silií²¹² 'ya²gi 'áai¹ joon la cu² li' li tyiín¹in do inéei¹ ángeles ty'a. ³²Joon jilee¹²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ ilicaain²¹ tyani¹i. Joon 'in Røøi¹³ do injmáa¹a tún² poo²¹² 'in tsá² do. Injmáa¹a la jmoo¹o tsá² 'in 'aa¹i joo'saa²¹, ijmáa¹a coon²¹ 'in joo'saa²¹ coon¹³ 'in joo²¹ chivo ³³joon isiin¹³ 'in 'in joo'saa²¹ do li' caai²¹ tsáa¹ joon 'in joo²¹ chivo do-gi isiin¹³ 'in li' caai²¹ tooi²¹². ³⁴Joon 'in Røøi¹³ Tsá² do ijin²in sii²¹²i 'in téein² li' cwoo²¹o tsáa¹ do: “Ñilíin²naa' jilee¹²¹ 'naa' 'in nigauncwaa³ ñu³uu. Ngii²¹²naa' li tyu² Dios to² li naná¹ tyú² tyi'naa' ca mo garón² juncwii²¹. ³⁵Tsu mo gatsá² un'áa³na, 'naa' gacwoó²oo' jna 'e gagø¹øø, la joon jon mo gatsá² unjmi²¹na, 'naa'a jon gacwoó²oo' jna 'e gagu¹uu. Joon mo gangf³ii 'e jo cwíí²naa' jna gatee²oo' jna inuu tyii'. ³⁶Joon mo gangf³ii jo sin³iin sá² gacwó²oo' jna. Joon mo galitsaa¹³aa gañifee¹³ moo' jna. Joon mo 'ú³uu nuñi³ ñijøø²¹² moo' jna jon.” ³⁷Joon 'in tsá² tyúí¹ 'in téein²

li' cwoo²¹o Róøi¹³ do tsáa¹ ijin²in:
 “Ña'ñu¹u, ðliigi ganee²¹²na'a 'nu 'e
 un'aa²u'u joon gacwóo¹³o'o 'nu 'e
 gatyee²¹e? Joon, ðliigi ganee²¹²na'a
 'nu 'e unjmi²¹u'un 'e gacwóo¹³o'o
 'nu 'e ga'iin²in? ³⁸La joon jon, ðliigi
 ganee²¹²na'a 'nu 'e jo cwii¹na'a 'nu
 joon gatee²e 'e 'nu fu tyii¹ si jo
 siin²¹in 'oo²o 'ee joon gacwóo¹³o'o
 'nu siin²¹in? ³⁹ðLiigi jon
 nigalitsaa¹³ 'nu si ni'u²u 'nuñi³ 'ee
 'e ningafee¹³na'a 'nu?” ⁴⁰Joon iní¹i
 'in Róøi¹³ do: “E la ja²mo fuu²¹²uu
 'naa', doñi'ee 'e tyú² 'e nigajmaa²aa'
 ty'a ruu²¹na, xufiin¹³, 'in 'wéel¹gi,
 lawa'a gajmaa²aa' tyiia”, gajin²
 Róøi¹³ do.

⁴¹Joon injin² 'in Róøi¹³ do sii²¹i
 'in tsá² téein² li' cwoo²¹o tooin²¹²:
 “Jeen¹³naa' coon¹³ jna jileei²¹ 'in
 'eei¹ Dios. Cwoliin²naa' li 'ii²¹ li
 nigatyaa¹a Dios tyú² ty'a 'in 'lii³
 coon¹³ 'ii¹³ ty'a li coo²¹ jf² coon²¹
 tøø²mo jon. ⁴²Gatsá² un'áa³na pe
 'naa' jo 'ee gacwó¹oo' jna joon gatsá²
 unjmi²¹na jon'gi¹ 'e joon gacwó²oo'
 jna jon. ⁴³Joon mo gang³ii 'e jo
 cwíi²naa' jna pe 'naa'gi¹ jo gatee²ee'
 jna fu inuu tyii'. Gali'náa³aa
 sin³iin pe 'naa' jo 'ee gacwó²oo'
 jna. Galitsaa¹³aa joongi ga'uu²¹²uu
 nuñi³ pe 'naa'gi¹ jo 'ee ñifee¹³naa'
 jna.” ⁴⁴Joon 'in tsá² do injin²in:
 “Ña'ñu¹u, ðliigi ganee²¹²na'a 'nu
 'e un'aa²u'u si 'e unjmi²¹u'un 'ee
 si gangi¹i 'e jo cwíi²na'a 'nu si jo
 siin²¹in sá² 'ee, si tsaa¹³a 'ee si
 ga'u²u 'nuñi³ 'ee joon jo gauncoon¹³
 jna'a 'nu?” ⁴⁵Joon iní¹i 'in Róøi¹³ do:
 “E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', doñi'ee
 'e tyú² 'e jo nigajmaa²aa' ty'a 'in
 tsá² 'wéel¹ lo lawa'a jo 'ee tyú²
 gajmaa²aa' ty'a jna-a jon.” ⁴⁶Joon 'in

gó² do itsaliin² li ní²i wúu¹ coon²¹
 tøø²mo joon 'in tsá² tyú¹ do tsataai²
 li seein²¹ tyú² coon²¹ tøø²mo.

**Cwó² tsá² júu³ ruu²¹i
 xiiala ilí² li³i Jesús**

26 Joon mo gatséi¹ faa²¹a
 Jesús 'e júu³ lo gajin²in
 sii²¹i tsá² ty'a:

²—Niñi²oo' jee²¹² tún² jmi²¹² ití²
 jmi²¹² cwaa²¹ jmi²¹² 'e unsii²¹ tsá²
 Israel, pascua. Joon ijaan²¹mo tsá²
 jna, 'e líi¹na Ruu²¹na Tsá², itéen¹in
 tsá² jna tsaa¹ crúu¹³.

³Joon 'in tyú² to² ty'a untsá²
 coon¹³ 'in tifo² ty'a ley coon¹³
 tsacøøi¹³ ty'a tsá² Israel gauncaain²¹
 yaai tyani 'nú¹ li tyiín¹ Caifás
 'in tyú² to² nifu ty'a untsá² do.

⁴Joon do-o gasí²i xiiala ijmáa¹a
 insaan¹an Jesús coon¹³ júu³ tajuu²¹
 joon ijnga²mo 'ido.

⁵—Pe jo lí² jee²¹² jmi²¹² jee²¹² —
 gajin²in— tsu ito² tsá² mi¹³ 'áai¹.

**Jaain²¹ tsamí² gaduu¹u
 jmi²¹ jmafuu²¹ ty'a Jesús**

⁶Joon la 'ii²¹² taain¹ Jesús fuu²¹
 Betania tyiín¹in ty'a Simón, 'in
 nigacón² jmoowúu¹ 'e jgoø²¹ ty'a.

⁷Joon ga'i²i jaain²¹ tsamí² 'in tyán¹an
 coon²¹ si² li cuun²¹² alabastro
 si'o² jmi²¹ jmafuu²¹. Joon 'e jmi²¹
 jmafuu²¹ do 'áai¹ tyiín¹ cuu². Ga'i² 'in
 tsamí² do ty'a Simón. Joon la jee²¹²
 tyiín¹ Jesús li si² mesa joon ga'ee²
 'in tsamí² do 'e jmi²¹ jmafuu²¹ do yu'
 tyi² Jesús. ⁸Joon mo gani² tsá² ty'a
 Jesús 'elo gatsá² 'nii²¹-tsi gajin²in:

—ð'Ee gali²i 'e un'íi¹ 'in tsamí² no
 'e jmi²¹ jmafuu²¹ no? ⁹Li²-i tsa'ni²¹i
 no, líi¹ incíin¹ 'e no. Joon lí²-i
 cwoo¹³o tsá² tañí².

¹⁰ Joon mo galili¹³i Jesús xiiala síi²i 'ido joon gajin²in:
 —é'Ee li' untyíi² 'naa' 'in tsamf² lo?
 'E nigajmaa¹ a no 'e tyú²-u no tyiia.
¹¹ Coon²¹ tøø²mo taan²¹² 'naa' coon¹³
 'in tañíi² pe jna jo tyíin¹³ na jee²¹²
 'naa' coon²¹ tøøi². ¹² 'A nisuun¹un 'in
 tsamf² no 'e jmií²¹ jmafuu²¹ lo tyiia
 lawa 'e tyaa¹ tyú² 'e ti li 'á¹mo. ¹³ 'E
 la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', doñixiia' la
 'úui¹ juncwii²¹ 'e cwó¹ tsá² júu³ tyú²
 tyá' xiiala itiin¹³ tsá² joongi ityá²a
 tsá² júu³ la lí' 'e gajmaa¹ 'in tsamf²
 lo. Joon iti²-tsi tsá² 'ii —jin² Jesús

**Gajmaa¹ a Judas júu³ røø²¹
 coon¹³ tsá² i'níi¹ i Jesús**

¹⁴ Joon jaain²¹ jee²¹² 'in dyatooi¹n
 tsá² tyá' Jesús, 'in sii²¹ Judas
 Iscariote, gangó¹o ngafee¹³i 'in tyu²
 to² tyá' untsá² ¹⁵ joon gajin²in:
 —é'Xiati cuu² cwoo²oo' wa'
 jaan¹³ na Jesús do tyii'?

Joon 'in tsá² do gacwo¹o Judas
 dyadya¹ cuu² cwataa²¹. ¹⁶ Joon tsifu
 joon ga'láa² Judas 'wii²¹² 'noo¹o
 xiiala lí² jaan²¹in Jesús.

**Mo gagøø²¹ø Jesús coon¹³
 tsá² tyá'a lí gatséi¹**

¹⁷ Joon mo ga'láa² 'wii²¹² jmií²¹²
 coon²¹ tyá' 'e jmií²¹² gatí² do mo
 gøø²¹ø tsá² 'iñi¹ 'e jo tyiian¹³ jeei¹,
 'in tsá² tyá' Jesús gangatyéen¹in lí
 tyíin¹ Jesús joon gaunngii¹i:
 —é'Xiia 'iin²¹²u'un ityaa²¹a'a tyú²
 ityee²e' tyá' jmií²¹² pascua lo?

¹⁸ Joon gañii¹i:

—Cwolíin²naa' lí náa¹ fuu²¹ no joon
 cwosii¹³duu' jaain²¹ tsá² tyíin¹ do
 joon fú²uu': "Tífo² tyi' jin²in: 'E ti lí tíf²
 'ii²¹ tyá'a joon fu tyi' 'iin²¹²in jmaa¹³a
 jmií²¹² pascua coon¹³ tsá² tyá'a."

¹⁹ Joon 'in tsá² tyá' Jesús do
 gajmaa¹a la to² tyu²u joon gatyaa¹
 tyú² idø²ø tyá' jmií²¹² pascua do.

²⁰ Joon mo canuu²¹ jmií²¹² joon
 nanéei¹ Jesús coon¹³ dyatooi¹n tsá²
 tyá'a idø²ø. ²¹ Joon la jee²¹² lí néei¹
 gøø²¹ø gajin²in Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jmoo²¹
 joon jaain²¹ jee²¹² 'naa' in'níi¹³naa'
 jna².

²² Joon tsifu joon gajmaa¹a tsá²
 tyá'a fai¹³ 'áai¹. Joon garóon²on tí
 jaain²¹ tí jaain²¹ gaunngii¹ i Jesús:
 —Ñañu¹u', éti jna-a 'i?

²³ Joon gañii¹ i Jesús gajin²in:
 —'In tyé³e'e coon²¹ wúu¹ coon¹³,
 'i-i 'i in'níi¹ jna. ²⁴ 'Ná¹-a tsín¹ jiin¹³
 la jin² ní jí² tyá' Dios cwáain¹ tyá'
 'in Ruui²¹ Tsá² pe ifúu² 'in n'íi
 Ruui²¹ Tsá² do. Tyú²gi tyá'a wa
 mo'o jo galiseen²¹mo.

²⁵ Joon Judas, 'in tí lí n'íi¹ 'ii,
 gajin²in sii²¹i Jesús:

—Tífo² tyi', éti jna-a 'i?

Joon Jesús gañii¹ i gasii²¹i Judas
 jin²in:

—Jiin¹³ la joon niga¹i-'o'o 'nu.

²⁶ Joon la jee²¹² gøø²¹ø gatí²i
 Jesús coon²¹ 'iñi¹, gacwo¹o 'maai¹³
 Dios, joon gajmaa¹a jmai¹²xu jee²¹²
 tsá² tyá'a joon gajin²in:

—Tyee²ee', tsu la lí ngu¹ taan²moo
 lo.

²⁷ Mo ngayuui¹³ joon gatí²i
 coon²¹ po¹³xu lí sí¹ó¹o jmi¹³ wuunjøø¹³
 joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios. Mo
 ngayuui¹³ joon gacwo¹o tsá² tyá'a
 gajin²in:

—'Iin²¹iin 'elo jileei²¹ 'naa', ²⁸ tsu 'e
 lí la lí jmi¹ 'øø³moo lo 'e tí lí tén¹un
 joon coon¹³ 'elo itsín¹ 'e júu³ 'múui².
 Joon 'e jmi¹ 'øø³na itán¹un lo 'iin²
 tsaa² tyá' tsá² fúui¹. ²⁹ Pe fuu²¹²uu

'naa' jo 'e i'né³e'gi' caain²¹ 'e jmi¹³
wuunj¹⁰ lo coon¹³ 'naa' ca mi ti
jmi²¹² ity^u 'N^u 'u³u³ tó² tsá², joon
jmi²¹² joon i'né³e' tún¹ coon¹³ 'naa'.

**Jmo¹² Jesús júu³ Tǎ³ 'e
ijin²in 'e jo cwii¹in Jesús**

³⁰ Joon mo ngayuui¹³ ga'øø¹ø
coon²¹ Salmo joon ngaliín²mo
coon¹³ tsá² tya'a fu yu¹ moo²¹
Olivos. ³¹ Joon gajin² Jesús sii²¹i
tsá² tya'a do:

—'E 'woo¹ no jilee²¹'naa'
ixée¹mo-'oo' coon¹³ jna tsu ni jí²
tya' Dios 'e jin²in: "Ijngaa¹²mo 'in
'aa¹i joo'saa²¹ joon ixée²i joo'saa²¹
tya'a." ³² Pe mi yuui¹³ injmá¹a Dios
injin¹in jna iní³i jée¹³gi lagi 'naa'
fu li sii²¹ Galilea.

³³ Pe jin² Tǎ³ gañi¹i:
—Xufiin¹³ jilee²¹ 'in catyaa² no
ixée²i-tsi coon¹³ 'n^u pe jna lo jo
jmi²¹² xée²i-tsii coon¹³ 'n^u.

³⁴ Pe Jesús gajin²in gasii²¹i Tǎ³
do:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'n^u, 'ni¹
naa¹³ ifoo¹³o 'e jo cwii¹un jna la
n^ugi 'oo¹o tuuitsáa².

³⁵ Pe Tǎ³ do-gi gajin²in tún¹:
—Xufiin¹³ júun³mo coon¹³ 'n^u pe
jo fo³oo wa'a jo cwii¹na 'n^u.

Joon la joon jon gajin² 'in catyaa²
do jon.

**Faa²¹a Jesús júu³ tyǎ² fu
li sii²¹ Getsemaní**

³⁶ Joon gatyaliín² Jesús coon¹³ tsá²
tya'a coon²¹ li sii²¹ Getsemaní joon
Jesús gajin²in:

—Ní²duu¹ lo la 'ii²¹² ní³ii nifo³oo
júu³ tyǎ² li'do.

³⁷ Joon gajée¹mo Tǎ³ coon¹³ 'in
gái¹ jóon¹ Zebedeo ngaliín² coon¹³.

Joon Jesús gatsá² goon²¹ 'e fa¹³ líi²i
'áai¹ joongi gajmaa¹a cu²-tsi 'ña'a
'áai¹. ³⁸ Joon gajin²in:

—'E fa¹³ 'e seen²na lo 'e li'i
ijúun²mo. Ján²duu¹ lo joon jmaa²aa'
lí²ii' coon¹³ jna.

³⁹ Joon gangó¹o Jesús capi¹³
nifugix^u joon gatyí²a lí' ri'íi²in ni
'wó² gamii¹i tyani Dios jin²in:

—N^u¹³, wa x^u'u lí² 'e jo móo³oo
ilí²no pe jo cwoli² jiin¹³ la 'iin²¹²
jna, cwoli² jiin¹³ la 'iin²¹² 'n^u-u.

⁴⁰ Joon ganga²mo tún¹ fu li néei¹
'in gaai²¹ tsá² tya'a joon nateei¹³ 'ido
cwuu²¹mo. Joon gajin²in sii²¹i Tǎ³:

—¿Ti jo nilii¹ 'naa' 'e jo cwuu²¹naa'
coon¹³ jna coon²¹ hora? ⁴¹ Jmaa²aa'
lí²ii' joon faa²aa' júu³ tyǎ² 'e jo
xuu²¹naa' ja'cwoo²¹ 'in 'liii³. 'E la
ja²mo 'i-tsi tsá² jmáa¹a 'e tyǎ² pe²
ngú¹ taain²¹² jo cwo¹.

⁴² Gangó¹ Jesús tún¹ ngafee¹³i
Dios jin²in:

—N^u¹³, wana jo lí² 'e cuu¹³u
imóo³oo wúu¹ no pe cwoli² jiin¹³ la
niga¹i-'o'o² 'n^u.

⁴³ Joon ganga²mo tún¹ joon, joon
nateei¹³ 'ido cwuu²¹mo tún¹ tsu 'áai¹
jlii¹i unní¹i. ⁴⁴ Joon jo gatø²gi 'ido
gango¹o tún¹ ngafaa¹²a júu³ tyǎ²
li gatí² 'ni¹ naa¹³ do. Gajin²in la
nigajin¹ do tún¹. ⁴⁵ Joon ganga²mo
tún¹ li tee¹i 'in gaai²¹ tsá² tya' do
joon gajin²in:

—Cwocwu²¹mogii', cwo'i¹i'x^u
'wó²oo'. Tsu gatí² 'ii²¹ ijaain¹ tsá² 'in
Ruui²¹ Tsá² ja'cwoo²¹o 'in tsá² røøi²¹
tsaa². ⁴⁶ Raan²¹naa' no, moo²¹o' tsu
no-o nijó¹ 'in 'nñii¹ jna do.

Joon itóø² tsá² Jesús 'e si'ñú¹mo

⁴⁷ La jee²¹² faa²¹gi Jesús siin¹³in
gatyía¹ Judas, 'in líi¹i tsá² tya'a

jee²¹² 'in dyatooi¹ do, coon¹³ tsá² fúui¹ lii¹. Joon 'in tsá² do tyaan¹an ñí³ espadas tyaan¹an jon 'no³ 'mó² gatyalfín² to² gatyú² 'in tsá² tyú² to² untás² coon¹³ 'in tsacøøi¹³ tyá' tsá² Israel. ⁴⁸Joon Judas do, 'in i'ñí¹ Jesús, ni gasí²i júu³ coon¹³ 'in tsá² do xiiala lí² ijmáa¹a gajin²in:
—'In jun³uun caain²¹ ju² 'i do. 'I-i 'in saan¹³naa'.

⁴⁹Joon gangatyéen¹in lí siin¹² Jesús joon gajin²in:

—i'Aa²¹²mo'o, tifo² tyi'!

Joon gajun²un caain²¹ ju² 'ido.

⁵⁰Jesús gañii¹i:

—Ru¹u, ¿ee to² ñí²i?

Joon tsifu joon gasan²mo 'in tsá² do Jesús joon gatøø²o 'ido si'ñú¹mo.

⁵¹Joon jaain²¹ jee²¹² 'in tsá² tyá'a do gasø¹²ø ñí³ tyá'a joon gatyú²u cataain²¹² loocwóo¹o jaain²¹ tsalee¹³ tyá' 'in tyú² to² tyá' untás² nifu. ⁵²Pe Jesús gajin²in sii²¹i 'ido:

—Taan¹ ñí³ tyi' tsi 'nú¹ tyá'a. Tsu jileei²¹ 'in jngaai¹² tsá² coon¹³ ñí³ coon¹³ 'ñí³-i jon ijúun²in. ⁵³¿Ti jo ñí²i, lí²-i fuu²¹² jna Ñu³u joon 'ii tsifu insii¹in setenta mil ángeles iun'øø¹i jna? ⁵⁴Pe wa'a lí² la joon, ¿xiiala itsín¹ jiin¹³ la jin² ni jí² tyá' Dios, xiiala 'ná¹ ilí²?

⁵⁵Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² fúui¹ do:

—¿Ee lí 'ñilín²naa' saan¹³aan¹ 'no³ 'mó² coon¹³ ñí³ itøø²øø¹ jna lawa jaain²¹ 'uun²¹? Tsu la coon²¹ jmii²¹² tyíin¹na inu³u cwo¹ fee¹ do 'e³ee 'naa' júu³ tyú² joon jo mo gaseen²¹naa' jna. ⁵⁶Pe la lo-o galí² 'e gatsín¹ júu³ tyá' Dios 'e gataan¹an ni mo'jí² 'in tsá² cwo¹ júu³ tyá' Dios la mo jéei¹.

Joon 'in tsá² tyá' Jesús do gacwiin¹o gatiu²mo Jesús 'ña'a do.

Jesús nasiin¹in tyani jileei¹³ 'in tyú² to² tyá' tsá² Israel

⁵⁷Joon 'in tsá² fúui¹ do 'in gasain¹² Jesús joon gangajaa²¹² ni' 'ido tyani Caifás, 'i-i 'in nifu 'in tyú² to² tyá' untás². Joon do-o nisicaain²¹ tsacøøi¹³ coon¹³ tifo² tyá' ley. ⁵⁸Pe Tú³ do gangaa¹³i cín²mo caluu do joon gatyee¹³i tyá' tyi¹ lí si² 'nú¹ lí néei¹ 'in tyú² to² nifu do. Joon do-o gacwó² Tú³ caluu do coon¹³ 'in 'ii¹³ tyá' 'in tsá² tyú² to² do. 'E 'iin²¹²in jøø²ø xiiala itsangii¹ Jesús.

⁵⁹Joon 'in tyú² to² tyá' untás² do coon¹³ 'in tsacøøi¹³ coon¹³ jileei²¹ 'in catyaa²i²gi 'in tyú² to², 'in sii²¹ Junta Suprema, ga'noo¹on 'ee tsaa² ilijmáa¹a tyá' Jesús, fiin¹³ coon¹³ júu³ tajuu²¹ joon ilí² jnga¹ni 'ido. ⁶⁰Pe jo 'ee tsaa² tyá' Jesús gatsaa¹a jiin¹³ coon²¹ joongi liií¹ fúui¹ tsá² taai² jmoo¹o júu³ tajuu²¹. Pe mo ga'yá² gatsín¹ garoon¹on gái¹ tajuu²¹, ⁶¹'in gajin²in:

—Niganu²¹u jin² 'in tsañu¹ no: “Jna-a lí² fiin¹na 'e cwo¹ fee¹ tyá' Dios no, joon jee²¹² 'ni¹ jmii²¹² lí² jmaa¹³aa tún¹.”

⁶²Joon 'in nifu 'in tyú² to² jee²¹² untás² garoon¹on, joon gajin²in sii²¹i Jesús:

—¿Ti jo ngii²i coonti? ¿Ee 'e tsaa² jmoo¹o 'in tsá² no tyi'?

⁶³Pe Jesús-gi gajaan¹an tii². Joon 'in nifu 'in tyú² to² jee²¹² untás² do gajin²in tún¹ gasii²¹i Jesús:

—Tyani Dios, 'in jiin¹, sii¹³ jna'a, ¿ti 'nu-u Cristo Jóon¹ Dios?

⁶⁴Joon Jesús gañii¹i gajin²in:

—'Ii-gi jna jiin¹³ la foo²¹ 'nə.
Joongi fuu²¹²uu 'naa' imoo²⁰⁰' in
Ruui²¹ Tsá² tyín¹in li' cwoo²¹⁰
Dios tsáa¹. Joon 'in Dios do lí²
jmáa¹a jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in. Imoo²⁰⁰'
'in Ruui²¹ Tsá² do ijó¹ jee²¹² jní¹
tya'cwii²¹.

⁶⁵Joon Caifás do ga'gíi¹i siin¹³in
joon gajin²in:

—'In tsañuu¹ lo nigafaa²¹a 'e lawa
Dios 'ii. Jo 'néi¹-gi tsá² 'in jma¹ júu³
røø²¹. Jileei²¹ 'naa' niganúu¹³uu'
jilaa²¹ júu³ gó² 'e gafaa²¹a.

⁶⁶¿Xiagi la 'i¹-oo' 'naa'?

Joon 'in tsá² néei¹ do gajin²in:

—'Na¹ júun²mo 'ino 'wii¹³ tsaa²
tya'a.

⁶⁷Joon ga'ñíi¹ 'in tsá² do ni² Jesús
joongi gajmee²¹mo 'ido joongi
gajnáa¹a ni² Jesús. ⁶⁸Joon gajin²in
'in tsá² do:

—'Nə-u líi¹u'u Cristo 'in gasiin¹
Dios, laa¹³ jmaa²¹a júu³, 'iin
gatyuun¹in 'nə?

**Jo 'iin²¹²in Tǎ³ jmáa¹a
júu³ 'e cwii¹in Jesús**

⁶⁹Joon la jee²¹² siin¹² Jesús
tyani 'in tsá² do Tǎ³-gi tyín¹in
fu caluu tyai¹ tyi¹. Joon jaain²¹
'yiia²¹² 'in jmoo¹⁰ 'e gø² Caifás do
gangatyéen¹in li tyín¹ Tǎ³ joon
gajin² 'in tsam² do:

—'Nə jon 'in ngi¹ coon¹³ Jesús 'in
jó² Galilea.

⁷⁰Pe Tǎ³ do-gi jo garøø¹i tyani 'in
tsá² fúui¹ néei¹ do, gajin²in:

—Jo ñí³ii 'ee 'e foo²¹o no.

⁷¹Joon gajeein²¹gixu Tǎ³ li
tyín¹in do joon gangó¹ tyan'gixu
li tyi³ 'oo² 'yá² li 'woo²¹ tsá². Joon
jaain²¹gi 'in gangaa¹ 'ii joon gasii²¹i
'in téein² do:

—'In tsañuu¹ no ngii¹⁰ 'ino jon
coon¹³ Jesús tsá² Nazaret.

⁷²Joon xiia²¹gi tún¹ jo garøø¹i Tǎ³
tún¹ ga'íi¹ Dios gajin²in:

—Jo cwii¹na 'in tsañuu¹ no.

⁷³Joon xuu li'íi²¹²xu joon mo
gangatyéen¹in 'in néei¹ do li siin¹²
Tǎ³ joon gajin²in:

—'E la ja²mo, 'nə líi¹u'u jaain²¹
jee²¹² 'ino tsu no li² la faa²¹ 'ido-o
foo²¹ 'nə.

⁷⁴Joon 'láa² Tǎ³ 'wii²¹² ga'íi¹ Dios
jin²in:

—Wa jo fo³oo 'e la jai² ijmee²¹mo
Dios jna, jo cwii¹na 'in tsañuu¹ no.

Joon tsifu joon ga'oo¹⁰ jaain²¹
tuuitsáa². ⁷⁵Joon gati²-tsi Tǎ³ jiin¹³
la nigajin² Jesús gasii²¹i 'ii mo
gajin²in: “La nə'gi i'óo¹⁰ tuuitsáa²,
'ni¹ naa¹³ nifaa¹³a 'e jo cwii¹u'u jna.”
Joon mo gati²-tsi Tǎ³ 'e júu³ do
gacwo'íi¹⁰ fu jee²¹² 'nə¹ joon gatyí²⁰
xuui²¹²-tsi 'ái¹.

Gangajée¹³i tsá² Jesús tyani Pilato

27 Joon mo gajná² do joon
gasii²¹i røø²¹ jileei²¹ 'in tyu²
to² tyai¹ untsá² coon¹³ 'in tsacøøi¹³ tyai¹
tsá² Israel xiiala ilijúuin² Jesús. ²Joon
gangajée¹³mo Jesús si'ñúu¹mo tyani
Poncio Pilato 'in líi¹i to² gobernador.

Mo gajúuin² Judas

³Joon mo galiñii¹i Judas, 'in
ga'niíi¹ Jesús, 'e nisi²¹i tsá² røø²¹
xiiala ijúuin² Jesús gajoo²¹o-tsi 'ái¹
joon ngajoon¹³o 'ido 'e dyadya¹ cuu²
cwataa²¹ tyai¹ 'in tsá² 'in tyu² to² tyai¹
untsá² joongi tyai¹ 'in tsacøøi¹³ do.

⁴Joon gajin² Judas sii²¹i 'in tsá² do:

—Jna-a niga'noo²¹²oo tsaa² mo
ga'ni³na jaain²¹ tsañuu¹ 'in jo 'ee
tsaa² tyai¹ a sá².

'In tsá² do-gi gañii¹:

—Jo 'ee cwáain¹ tyijna'a 'e joon 'e cwáain¹ jon 'e tyi¹nu 'woo'o joon.

⁵Joon Judas coon²¹ gadya² goon²¹ la no-o 'e cuu² do ni 'wó² inuu cwo¹ fee¹ do. Joon gacwo¹fi'o do joon nga¹nuu²¹u 'nii²¹² luu²¹²u 'ña'a, joon coon¹³ la joon gajngaa¹²mo 'ña'a.

⁶Joon 'in tsá² 'in tyu² to² tyá' untsá² do gataa¹³i, gauntii¹i 'e cuu² do. Joon gajin²in:

—Jo tii²¹i taa¹³ jna' 'e cuu² lo tsi li taa¹³ cuu² tyá' cwo¹ tsu cuu² gaciin¹in tyá' ijúuin² tsá²-a no.

⁷Joon tsifu joon gasii²¹i 'in tsá² do rø²¹ iló² coon¹³ sii¹³ 'wó² coon¹³ 'e cuu² do. 'E coon²¹ sii¹³ 'wó² do sii²¹ 'Wó² tyá' Titu². Galó¹ 'e 'wó² ilisá² coon²¹ lí² áí¹ tsá² jalfin² lí¹ xiia²¹ 'in júun²in fuu²¹ do. ⁸Tsu 'wii¹³ joon sii²¹ 'e 'wó² do ca jmi²¹² no, 'Wó² tyá' Jmi¹. ⁹Joon coon¹³ la joon gatsín¹ júu³ tyá' Jeremías, jaain²¹ 'in gacwó¹ júu³ tyá' Dios la mo jéei¹ 'in gajin²in: “Tsá² Israel gajin² icfin¹in 'in tsá² do dyadya¹ cuu² cwataa²¹.

¹⁰Joon coon¹³ 'e cuu² do galó¹ coon²¹ sii¹³ 'wó² tyá' titu² jfin¹³ la to² 'e nigatyu² Ñañu¹u.”

Jesús siin¹²in tyani Pilato

¹¹Gajée¹mo tsá² Jesús tyani 'in gobernador joon 'ido gaunngii¹ 'ii:

—¿Ti 'nu-u Røoi¹³ tyá' tsá² Israel?

Joon Jesús gajin²in:

—Jiin¹³ la nigafaa¹³a no, 'e joon 'e jo¹.

¹²Joon mo ga¹nfi¹ 'in tyu² to² tyá' untsá² coon¹³ 'in tsacøoi¹³ do li coon²¹ gaján¹ Jesús tii². ¹³Joon Pilato gajin²in sii²¹i Jesús:

—¿Ti jo nuu²un jilaa²¹ 'e gó² faa²¹ 'ido tyi¹i?

¹⁴Joon jo 'ee gañii¹i Jesús coonti. 'Wii¹³ joon ganga'goo²¹-tsi 'in gobernador do 'áai¹.

Pilato tyu²u to² ijúuin² Jesús

¹⁵Jiin¹³ la tiisi² mo gatf² jmi²¹² 'e gatf² 'in gobernador do 'ná¹ láa¹i jaain²¹ tsá² taai² 'nuñi³ tyá' 'in tsá² néei¹ 'e fuu²¹ do. ¹⁶Joon jee²¹² jmi²¹² joon 'yuii² jaain²¹ tsá² 'nuñi³ do 'in sii²¹ Barrabás. Tyú²-u cwii¹mo tsá² 'ii. ¹⁷Joon la jee²¹² sicaain²¹ 'in tsá² do gaunngii¹i Pilato 'in tsá² do:

—¿'In-in 'iin²¹²naa' ilaa²¹²na tyii²? ¿Ti 'iin²¹²naa' laa²¹²na Barrabás si Jesús 'in sii²¹ Cristo 'ee?

¹⁸Tsu galili¹³o Pilato 'e 'wii¹³ tsiwúu¹mo 'e gajaan²¹ ni 'ido ja'cwoo²¹⁰.

¹⁹La jee²¹² tyiin¹ Pilato li jmoo¹⁰ 'ii²¹ do gasiin²¹ tsamf² tyá'a coon²¹ júu³ 'e jin²: “Jo ciin¹³ 'wo²o 'áai¹ 'e cwáain¹ tyá' 'in tsá² tyúí¹ no tsu liili¹ caain²¹ 'e gacfi³ cwáain¹ tyá' 'ino coon²¹ 'e canuu²¹.”

²⁰Pe 'in tsá² tyu² to² tyá' untsá² coon¹³ 'in tsacøoi¹³ do gasii²¹i 'in tsá² fúui¹ 'in téein² do wa' ilí² laa¹i Barrabás joon ijúun²mo Jesús. Joon gatii² júu³ tyá'a 'e laa¹i 'ii. ²¹Joon gafeei¹ 'in gobernador do tún¹ 'in tsá² do joon gaunngii¹:

—¿'In jee²¹² 'in gál¹ no 'in 'iin²¹²naa' lá²i?

Joon gañii¹ 'in tsá² do:

—'In²¹²mo'o lá²i Barrabás.

²²Joon gaunngii¹i Pilato tún¹:

—¿'Ee-gi ijmáa³aa tyá' 'in Jesús no, 'in sii²¹ Cristo?

Jilee²¹mo gañii¹i joon:

—iCwotéen¹in tsaa' crúu¹³ 'ino!

²³Joon gañii¹i Pilato tún¹:

—¿'Ee 'e gó² 'e nigajmaa¹a 'ino tyii²?

Pe 'in tsá² do xujoon ga'oo'o tá² líi¹gi gajin²in:

—iCwotéen¹in tsaa' crúu¹³ 'ino!

²⁴Joon mo galili¹³ Pilato 'e jo lí² tii² júu³ tya'a pe líli¹ gato² 'in tsá² do mi¹³ joon gatyú² 'in Pilato do to² 'e jó¹ coon²¹ wúun¹ si'ó¹ jmi²¹ joon garun²un cwoo²¹o tyani 'in tsá² taal²¹² do joon gajin²in:

—Jo tsaa² tyiia ijúuin² 'in tsañu¹ 'in tyúí¹ lo, tsaa² tyi'naa' no.

²⁵Joon jileei²¹ 'in tsá² do gañii¹i:

—Tsaa² tyijna'a coon¹³ xuui²¹² tyioo'o ijúin¹ 'ino.

²⁶Joon Pilato do galáa²mo Barrabás joon gatyú² to² ipóo²i 'ni²¹² Jesús joon gajan² ni 'ido ja'cwoo²¹ 'in tsatéen¹in 'ido tsaa' crúu¹³.

²⁷Mo ngayuui¹³ joon gató¹ 'lúa² Jesús tsi inu¹ li née¹i joon gauncaain²¹ jileei²¹ 'in 'lúa² taain² do li siin¹² Jesús. ²⁸Joon gatyii²¹ siin¹³ 'ido joon gapaa²¹ ni 'ido coon²¹ 'mi² yúun². ²⁹Joon gajmaa¹a coon²¹ corona lí¹ tóon¹ gaton²on tyi² 'ido. Joon gacwo¹o 'ido coon²¹ si²¹ 'e son² 'ido coon¹³ cwoo²¹o tsáa¹. Joon gasi²i 'wojnú¹i tyani 'ido joon ungø¹ ni 'ido. Gajin²in:

—iWóo² cwoseein²¹ 'in róø¹³ tya' tsá² Israel!

³⁰Joon ga'ñíi¹ ni 'ido. Joon coon¹³ si²¹ 'e san²an do gapó²o 'in 'lúa² do tyíi¹. ³¹Joon ngayuui¹³ gaungøø¹ 'in 'lúa² do 'ii joon gatyii²¹o 'e siin¹³ yúun² do joon gatyin²in Jesús 'e siin¹³in do tún¹.

Mo táain² Jesús tsaa² crúu¹³

³²Joon mo gangalín² itsatéen¹in Jesús tsaa' crúu¹³ joon gajii¹n 'in jaain²¹ tsañu¹ li ningalín² do.

Joon 'in 'lúa² do gatyú² to² 'in tsañu¹ do sii²¹ Simón, jaain²¹ tsá² Cirene, 'e cón²on crúu¹³ tya' Jesús.

³³Joon gatyalfín² coon²¹ li sii²¹ Gólgota, øøi²¹-tsi tsá² sii²¹, Cwoon¹ Po¹³ Mootyi² 'Lii²¹². ³⁴Joon do gacwo¹o Jesús vino 'e sicaai¹³ jmi¹³ tsi¹³ tya' joo²¹. Joon mo gatii¹ 'óo¹o 'e vino do sicaai¹³ 'e tyi¹ joon jo ga'un²un.

³⁵Joon mo ngayuui¹³ gatéen¹in Jesús tsaa' crúu¹³ gacoo¹o 'in 'lúa² do mi¹³ 'iin inli¹ siin¹³ Jesús. Joon coon¹³ la joon gatsín¹ júu³ tya' 'in gacwo¹ júu³ tya' Dios la mo jéei¹ mo gajin²in: "Ícóo¹o siin¹³iin, ijmáa¹a jmai²xu¹ 'iin inli¹." ³⁶Joon do-o gacwó²o 'aa¹ ni 'ido. ³⁷Joon ya' tyíi¹ gataan¹an 'e tsaa² tya' Jesús 'e jin²: "In no-o Jesús, Róø¹³ tya' tsá² Israel."

³⁸Joon gatéein² jon gái¹ 'uun²¹ jmai² coon²¹ crúu¹³ tya'a coon¹³ Jesús, jaain²¹ li cwoo²¹o Jesús tsáa¹ joongi jaain²¹ li' cwoo²¹o tooin²¹².

³⁹Joon 'in tsá² 'in la coon²¹ gangíi¹ la jee²¹² taain¹ Jesús tsaa' crúu¹³ joon gajaan¹ jøøi² Jesús gajii²in, gajø²ø mootyíi¹ ⁴⁰gajin²in:

—'Ñu-ñ, 'in fín¹ cwo¹ fee¹ do joon jmaa¹³a jee²¹² 'ni¹ jmi²¹² tún¹, laai²¹² 'wo'o no. Wana Joon¹ Dios 'ñu cwúui¹ tsaa' crúu¹³ no.

⁴¹La joon jon gaungøø¹ 'in tyú² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley coon¹³ tsá² fariseos coon¹³ tsacøø¹³. Joon sfi²i la 'oo²¹ 'ii jin²in:

⁴²—Gaun'láai² 'ino tsá² xeei²¹ pe jo lí² láa¹i 'ña'a. Wana la jai² 'ii Róø¹³ tya' tsá² Israel cwoxáa¹ tsaa' crúu¹³ no joon iun'goo²o 'ii.

⁴³Tsaa¹-tsi 'in tsañu¹ no Dios

jin²in, né²du' wana 'iin²¹²in Dios 'ii
joon 'e láa¹i 'ido 'ii tsu gajin²in 'e
Jóon¹ Dios 'ii.

⁴⁴Joon ca 'in 'uun²¹ 'in taan¹in
coon¹³on do gají²in 'ii jon.

Mo gajúun²mo Jesús

⁴⁵Joon ga'íi² nuu²¹ la caain²¹
juncwii²¹ mo gatí² tyiaa^{ñi}¹ ca 'iin²
'n¹ ca'loo¹. ⁴⁶Joon mo gatí² 'e 'ii²¹
joon ga'oo¹o Jesús tá² gajin²in:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? ('E
'øøi²¹-tsi tsá² gajin²in: Dios tyiaa,
Dios tyiaa, ¿ee lí²i nigatiu²mo'o
jna?)

⁴⁷Inlíi¹³ 'in teein¹ do ganúu²un
joon gajin²in:

—'In tsañuu¹ no tø¹ø Elías 'in
nigacwo¹ júu³ tya' Dios la mo jéei¹.

⁴⁸Joon tsifu joon jaain²¹ 'in teein¹
do gangó¹ cwiin¹ ngatyaan¹ coon²¹
esponja joon gaun¹lá²a esponja do
coon¹³ vino tiin²¹ joon gauntyii¹
nii²¹² sii²¹ joon saa¹³a do 'e la mo
cwo¹o Jesús i'un²un 'e do. ⁴⁹Pe 'in
catyaa¹² do gajin²in:

—Cwoján¹du'; né¹du' wa ijó¹ Elías
jalaa²¹² ni 'ino.

⁵⁰Joon Jesús ga'oo¹o tún¹ tá²
joon gajúun²mo mo ngayuui¹³ jon.

⁵¹Joon tsifu joon ga'gii¹ 'e 'mi² 'í¹i
inu cwo¹ fee¹ do ca ti' yu' ca ti'
'wii²¹². Joongi gajøø²¹ 'wó² joongi
cuun²¹² gajli². ⁵²Joon ganó² 'aan²¹ lí
si'aa²¹² 'lii²¹² joon fúu¹mo 'in najúin¹
'in nigatsaa¹-tsi Dios gajii¹in.

⁵³Joon mo ngayuui¹³ gajii¹in
Jesús ga'wóo²mo 'in tsá² do 'aan¹
tya'a ngatáa¹ 'e fuu²¹ nacwai³
Jerusalén joon fúu¹mo tsá² gangaa¹
'ii.

⁵⁴Joon mo gani² fii²¹² 'láa² coon¹³
'in 'láa² catyaa¹² do 'in 'aai¹ Jesús

xiiala gajøø²¹ 'wó² joon jilaa²¹ 'e
nigangó¹ gafoo¹mo 'áai¹ joon
gajin²in:

—'E la ja²mo Jóon¹ Dios 'in
tsañuu¹ no.

⁵⁵Do-o teein¹ tsamf² fúui¹
wín²gixu jøø²ø. Nigangi¹ 'in tsamf²
do coon¹³ Jesús fu Galilea joon
nigaunjii²in Jesús. ⁵⁶Joon jee²¹² do
sin² María Magdalena coon¹³ María
sáa³ Jacobo coon¹³ José. Sin²mo
jon in sáa³ jóon¹ Zebedeo do.

Teen¹mo tsá² ga'áa²mo Jesús

⁵⁷⁻⁵⁸Capii³ teein¹gi jmi²¹² joon
mo gangó¹ jaain²¹ tsá² sá² cuu²
seen²¹ fuu²¹ Arimatea 'in sii²¹ Sé³.

Gango¹ 'ido tyani Pilato, ngamii¹
cuerpo tya' Jesús. 'Ii jaain²¹ tsá²

'in tsaa¹-tsi Jesús. ⁵⁹Joon gaxía²
cuerpo tya' Jesús joon gaciin¹³in

coon²¹ 'mi² taa²¹ 'e tyú². ⁶⁰In
Sé³ do natyu² to² 'e nalf¹ coon²¹

'aan¹ tya'a tsaa¹ xá¹ 'e tsa'ii²¹ mi
júun²in pe gatan²mo Sé³ Jesús tsi

'aan¹ 'mí² do. Joon² mo ngayuui¹³
gataan¹in Jesús do joon gajni²o

'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do coon¹³ coon²¹
cuun²¹² fee¹ 'áai¹. Joon gangaa¹³mo

mo ngayuui¹³ do. ⁶¹Pe do-o née¹i
María Magdalena coon¹³ 'in María

jaain²¹gi do co' do.

Ngalíin² 'láa² nga'aa²a 'aan¹ tya' Jesús

⁶²Mo ngayuui¹³ jmi²¹² 'e gatyaa¹
tsá² tyú² tya' 'e gatí² jmi²¹² do 'in
tsá² 'in tyu² to² tya' untá² coon¹³
'in tsá² fariseos do ngalíin² ngafee¹³i
Pilato ⁶³gajin²in:

—Tsaa²to² tyi', tii¹²-tsii¹ 'i la gajin²
'in tajuui²¹ do la mo jiin¹gi jiin¹in
mi tí² 'ni¹ jmi²¹² 'e gajúun²in. ⁶⁴Tsu
'wii¹³ joon siin¹u'un 'láa² tsa'áa² 'aan¹

do ca mi tsín¹ 'ni¹ jmií²¹² tsi 'neei² tsalín² tsá² tya'a tsatyí¹ ni 'ido la 'woo¹ joon la joon ilí² jin² in 'e gajjin¹ 'ido jee²¹² 'lií²¹². Tsu la joon 'e ilifee¹ gi 'e tajuu²¹ lagi mo 'wiin²¹² do.

⁶⁵ Joon Pilato do gajin² in sii²¹ i 'in tsá² do:

—Cwoliín² naa' coon¹³ 'lása² joon cwoun'øø¹ naa' aan¹ do jiin¹³ la cwééi¹.

⁶⁶ Joon ngaliín² mo jon li roon¹ on 'aan¹ do. Joon gajnií¹ tyú² 'e 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do. Gataan¹ an sello tya' cuun²¹² 'e sijnií¹ do joon gajaan¹ an 'lása² í'áa¹ 'aan¹ do.

Mo gajjin¹ Jesús

28 Joon mo gangí¹ i jmií²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tya' in tsá² do, mo ti li jná² domingo, 'in María Magdalena coon¹³ 'in María catyaaí² do ngaliín² ngajøø² li roon¹ on 'e 'aan¹ do. ² Joon gajøø²¹ 'wó² 'áai¹. Joon jaain²¹ ángel tya' Ñāññ¹ u' gajgáa¹ i fu ññ¹ fú² joon gajjin¹ in 'e cuun²¹² do 'e sijnií¹ 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do. Joon gacwó¹ o ni cuun²¹² do. ³ Jií¹ i 'áai¹ la jii¹ jí² cwaain¹ ñá³. Joon siin¹³ in taa²¹ la taa²¹ 'moo²¹. ⁴ Joon mo ganí² 'in 'lása² do lo gafoo¹ i joongi gajléé¹ 'áai¹ joon gacii¹³ i lawa'a 'lií²¹² mo coonti. ⁵ Joon 'in ángel do gajin² in sii²¹ i 'in tsamí² do:

—Jo foo¹³ naa'. Ñí² oo 'e 'naa²¹ naa' Jesús 'in gateen¹ in tsá² tsaa' crúu¹³.

⁶ Pe jo 'yuii² gi lo, nigajjin¹ o jiin¹³ la nigajin² in. Ñilíin² naa', jøø² duu' li gaí². ⁷ Cwoliin¹ naa' la jmoono cwojmaa² aa' tsá² tya'a júu³ 'e nigajjin¹ o 'ido. Joon itsáa¹ 'a 'ido nifugi lagi 'ii fu Galilea. Joon do-o

iní² in. Jiin¹³ joon 'e 'ná¹ fuu²¹² uu 'naa'.

⁸ Joon ngaliín¹ mo 'in tsamí² do la jmoono, 'goo²¹ 'áai¹ joongi jløø³ i. Ngaliín¹ cwiin¹ in ngajmaa¹ a júu³ tsá² tya' Jesús. ⁹ Joon la jee²¹² taa² i fu¹ 'in tsamí² do gajnéi¹ Jesús li ngaliín¹ joon gafee¹ i 'ido 'ii. Joon gangatyéen¹ in li siin¹² Jesús joon gasoon¹ on tii² Jesús gaun'goo²¹ o 'áai¹. ¹⁰ Joon gajin² Jesús sii²¹ i 'ii:

—Jo foo¹³ naa', cwojmaa² aa' tsaruu²¹ na júu³ 'e 'ná¹ tsalín² Galilea joon do-o iní² in jna.

Gatyaá¹ 'lása² júu³ xiiala nigalí²

¹¹ La jee²¹² ngaliín¹ 'in tsamí² do joon 'in 'lása² 'in 'oo¹ 'aan¹ tya' Jesús ngaliín² in jaain²¹ gáa¹ i ngajmaa¹³ a 'in tyú² to² untsá² júu³ jilaa² 'e nigalí². ¹² Joon 'in tyú² to² do-gi ngaliín² ngafee¹³ i tsacøø¹³ isíin¹ in røø²¹. Joon gacwo¹² o 'in 'lása² do cuu² 'áai¹ ¹³ joon gajin² in sii²¹ i 'in 'lása² do:

—'Naa' foo² oo': “E tsá² tya' Jesús gangatyíi¹ i cuerpo tya' Jesús la 'woo¹ la jee²¹² nigacwuu² taa'a.”

¹⁴ Joon wa mi liíi¹ gobernador 'e nigacwuu² moo', jna'oo'o tyaa²¹ a'a júu³ coon¹³ on tsu joon jo jngaa¹² i 'naa'.

¹⁵ Joon 'in 'lása² do ga'ii²¹ mo 'e cuu² gacwo¹ 'in tyú² to² do joon ngaliín¹ mo joon gajmaa¹ a jiin¹³ la júu³ gasíi² i coon¹³ 'in tyú² to² do. Joon 'in tsá² Israel ca jmií²¹² no jo¹ o líi² i jiin¹³ la júu³ tajuu²¹ gatyá¹ 'lása² do.

Gasiin¹ in Jesús tsá² tya'a wa tsalín² tsacwo¹ júu³ tyú² tya'a la 'ui juncwii²¹

¹⁶ Joon 'in dyajaain²¹ tsá² tya' Jesús ngaliín² fu Galilea fu

yuui¹³ moo²¹ jiin¹³ la nigajin²
 Jesús. ¹⁷Joon mo gangaai¹ Jesús
 gaun'goo²¹o 'ido 'áai¹. Pe 'inlái¹³
 gacu²xu-tsi líí²i jon'on ñí² ti 'i 'ino.
¹⁸Joon gangatyéen¹in Jesús lí téein²
 tsá² tya'a joon gajin²in sii²¹i 'ido:
 —Nigacwo¹o Dios jna jilaa²¹
 'ii²¹ 'e sá² ñu'fú² coon¹³ 'ii²¹ 'e sá²
 ni cwoo¹³ juncwii²¹. ¹⁹Tsu 'wii¹³
 joon cwolíin²naa' la 'ui juncwii²¹

cwo'ne²naa' tsá² 'e lín² tsá² tyiia.
 Cwosáa¹naa' 'ido jmií²¹ coon¹³ 'e
 sii²¹ Ñu¹u' joongi coon¹³ 'e sii²¹
 Joon¹on joongi coon¹³ 'e sii²¹ 'in
 Espíritu Tyú² tya' Dios. ²⁰Joon
 'ee²ee' 'ido 'e jmaa¹a nuu¹³u jilaa²¹
 to² 'e nigatyu¹uu 'naa'. Joon
 niñii²¹oo' 'e ngíí³ jna coon¹³ 'naa' la
 coon²¹ jmií²¹² ca mi tyéi¹ juncwii²¹.
 Amén.

Júu³ tyú² 'e gajmaa¹ a San Marcos

Cwoo¹o Wó³ saai²¹ tsá² jmií²¹
júu³ tyú² li jo 'in tsá² seen²¹

1 La lo ga'láa² 'wii²¹² júu³ tyú²
tya' Jesucristo, Joon¹ Dios 'ii.

²La lí² 'e gajin¹² Isaías, 'ii jaain²¹
tsá² 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios calii
líi¹:

Dios sii¹ 'in jaain²¹ tsá² 'in tyan¹
júu³ tya'a.

'Ii tsáa¹ jéei¹gi lagi 'nũ.

'Ii tsajmaa¹ júu³ xiiala tya¹ tsá²
tyú² tya'a mi ñi²¹.

³Tá² ni'oo¹o jaain²¹ tsá² coon²¹ li
jo 'in tsá² seen²¹. Jin²in:

“Nũ²duu' nijó² Cristo.

'Ná¹-a tyaa²¹aa' tyú² tyii'.

Tsáa²mo-'oo' 'e tyú¹-moo’”,
jin²in.

⁴La joon mo gajó² Wó³ saai²¹ tsá²
jmií²¹ li jo 'in tsá² seen²¹ gajin²in:

—Ná¹-a unsií²naa' 'e 'i¹-oo' joongi
'ná¹ saa¹naa' jmií²¹. Joon 'ín²mo
Dios tsaa² tyii'. ⁵Jileei²¹ tsá² 'in néei¹
coon²¹ li sii²¹ Judea joongi 'in néei¹
fuu²¹ Jerusalén tsalín² tsanũ²¹ júu³
tya' Wó³ do. Joon la 'ii²¹² jmoó¹o
'in tsá² do tyañii²¹ tya'a tyani Dios
gasaa¹mo Wó³ 'ii jmií²¹ t'i jmií²¹
cwo² Jordán.

⁶Siin³ Wó³ lí¹ coon¹³ jñú² camello.
'E 'ñú¹ tu²gi lí¹ coon¹³ loo²¹. Joon

'e gø¹²ø jmai¹² sinii²¹ coon¹³ to¹² sá²
moo²¹. ⁷Feei²¹ Wó³ tsá² júu³ tyú²
joon gajin²in:

—Mi yuui¹³ jna joon 'injó¹ jaain²¹
tsá² feei¹. 'Ii feei¹gi lagi jna jiin¹³ jo
tíi²na juu¹³na wojní³ii sii¹³ii loo²¹
tsi mii¹. ⁸Jna-a saa²¹na 'naa' jiin¹³
coon¹³ jmií²¹ pe 'ii-gi nicwo¹²o 'naa'
'in Espíritu Tyú² tya' Dios 'e ngi¹
coon¹³ 'naa'.

Wó³ saa¹i Jesús jmií²¹

⁹Jiin¹³ jee²¹² jmií²¹² joon cwa'íi¹
Jesús fuu²¹ Nazaret náa¹ li sii²¹
Galilea. Joon gasaa¹mo Wó³ Jesús
jmií²¹ tsi jmií²¹ cwo² Jordán.

¹⁰Mo gacwa'íi¹ Jesús tsi jmií²¹ do
joon ganii²¹ nó¹ 'oo² ñũ¹fú². Joon
nii²¹ 'in Espíritu Tyú² tya' Dios líi¹
maa²¹² jgaa¹i fu li siin¹²in. Joongi
gajaan¹an fu yũ tyíi¹. ¹¹Joon
ganúu²un coon²¹ júu³ jó² fu ñũ¹fú²
jin²:

—Yuun²¹ tyiia-oo 'nũ 'in 'nee¹na.
'Áai¹ lí¹ jløø¹³na 'wii¹³ 'nũ.

Tyaan¹ Satanás cwáain¹ 'ee líi¹ Jesús

¹²Tsifu joon gangajéi¹ 'in Espíritu
Tyú² tya' Dios Jesús fu coon²¹ li
jo 'in tsá² seen²¹gi. ¹³Joon do-o
gateen¹in Jesús ca tséin¹ tunló¹
jmií²¹² jee²¹² joo²¹ nuu²¹. Joon

Satanás gacón²on cwáain¹ xiiala
líi¹ Jesús. Mi yuui¹³ joon gatyalfín²
ángeles tya' Dios gaunjíi²mo Jesús.

**'Láa² Jesús 'wii²¹² to² tya'a
coon²¹ li sii²¹ Galilea**

¹⁴Mo líi¹in²¹ 'e gaí² Wó³ 'nñí³
joon gangóo¹o Jesús coon²¹ li sii²¹
Galilea. Cwoo¹o Jesús júu³ tyú² tya'
Dios. ¹⁵Joon gajin² Jesús sii²¹i tsá²:
—Gatyíi²¹a, gatí² 'ii²¹. Xuu¹ ná¹gi
'e tí² jiin²¹ wa'a tyú² Dios to² tsá².
Unsí²naa' 'e 'í¹-oo' joon la ja²mo
'í¹-oo' 'e júu³ tya' xiiala 'itiin¹³ tsá² —
jin² Jesús.

**Tøø²¹ Jesús tyúuin² tsá² 'in
saain²¹ joo²¹ taai² jmií²¹**

¹⁶Ngoo²¹o Jesús tí¹ tyíia¹ Galilea
mo ganí²in Simón coon¹³ ruu²¹i
sii²¹ Díí³ 'in saain²¹ joo²¹ taai² jmií²¹
do. Taain²¹² to² pii²¹ 'mó¹ tsi jmií²¹.
¹⁷Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:
—Níliin²duu' coon¹³ jna. Joon
ijmé¹na 'naa' tsá² 'in jée¹i tsá² 'e
licwii¹in Dios.

¹⁸Tsifu joon gatuu²¹u 'mó¹ tya'a
joon gangaliin¹mo coon¹³ Jesús.

¹⁹Joon xu ngoo²¹gi Jesús mo
ganí²in Jacobo coon¹³ ruu²¹i Wó³
jóon¹ Zebedeo. Táa¹i tsi coon²¹
barco 'mii¹ 'núu³ tya'a. ²⁰Joon gatø¹
Jesús 'ii. Do-o gatiui²¹ jmií²¹. Do-o
gajaan¹ Zebedeo coon¹³ tsa'leei¹³
tya'a. Joon Jacobo coon¹³ Wó³
ngalín²mo coon¹³ Jesús.

Jaain²¹ tsá² 'in 'yui 'in 'líi¹³ alma tya'a

²¹Tyaliin¹ Jesús coon¹³ 'in
ngí¹ coon¹³on coon²¹ fuu²¹ sii²¹
Capernaum. Joon mo gatí² jmií²¹²
'e 'ii² 'woo²¹ tsá² Israel gaí² Jesús
'e cwo¹ sinagoga do. Joon galáa²

'wii²¹² 'e²e tsá² júu³ tyú². ²²Líi¹
tsa'goo²¹-tsi tsá² jilaa²¹ 'e jin² Jesús
tsu 'wii¹³ ga'e²e Jesús tsá² lawa
jaain²¹ tsá² feei¹ jon'on la líi¹ 'in
tifo² tya' ley tya' Moisés. ²³Joon tsi
inuu cwo¹ do 'yui jaain²¹ tsá² 'in
'yui 'in 'líi¹³ alma tya'a. Joon gafaa²¹
'in tsá² do cwáain¹ tya' 'in 'líi¹³ do
joon gajin²in sii²¹i Jesús:

²⁴—¿Ee li 'u²¹u jee²¹² jna'a
Jesús tsá² Nazaret? ¿Tí gañí¹'i 'e
untyee¹u'u jna'a? Cwii¹moo 'nu.
Jóon¹ Dios 'nu. 'In tyú¹mo 'nu —
gajin² 'in tsá² do cwáain¹ tya' 'in
'líi¹³ 'yui alma tya'a.

²⁵Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in 'líi¹³
'yui alma tya' 'ido:
—Jo too²¹ mii¹³. Tiui² 'in tsañuu¹
no.

²⁶Joon 'in 'líi¹³ do gajmaa¹a
cii¹ 'in tsañuu¹ do. Joon mi yuui¹³
ga'oo¹o joon gacwa'íi¹ 'in 'líi¹³
'yui alma tya' 'ido. ²⁷Jilee²¹mo
ganga'goo²¹-tsi líili¹. Joon gaunngii¹i
la 'oo¹³ ruu²¹i:

—¿Ee-gi lo no? ¿Ee-gi júu³ 'múui²
lo no? ¿'iin-gi 'in tsañuu¹ lo? Tyu²
to² ca jilee²¹, ca 'in 'líi¹³ taai² alma
tya' tsá² nuu¹²u to² tyu² 'ino.

²⁸Jmoonoo-o galicwii¹in tsá² seein²¹
la caain²¹ Galilea Jesús.

Un'láai² Jesús 'yiaaunsáa³ Simón

²⁹Ga'woo²¹i Jesús 'e cwo¹
sinagoga do joon ngalín¹ fu tya'
Simón coon¹³ ruu²¹i Díí³. Ngoo²¹o
Jacobo coon¹³ Wó³ coon¹³on.

³⁰'Yiaaunsáa³ Simón do raan²¹mo
líi¹i tsaa²¹² tyí². Joon gasii²¹i tsá²
Jesús:

—Tsaa¹²a 'ino.

³¹Joon gangatyéen¹in Jesús
lí raain¹ 'in tsatsaa¹³ do. Joon

gason¹on cwoo²¹o 'ido. Joon mo saa¹²a cwoo²¹o, tsifu joon gajaan¹ 'e líi¹ 'ido. Joon garóon²on 'ido joon gacwoo¹o 'e dø¹ø 'ido.

Un'láai² Jesús fúui¹ tsatsaa¹³

³²Mo galiciin²¹gi joon mo gayoin² ñi¹ joongi mi canuu²¹xu joon gajájei¹³ tsá² jileei²¹ tsatsaa¹³ li siin¹² Jesús. Joongi jajéi¹ tsá² jileei²¹ 'in taai² 'in líi¹³ alma tya'a. ³³La tøø² fuu²¹ gangatyéin¹ 'ooca'ná¹ li tyín¹ Jesús. ³⁴Fúu¹mo 'in gaun'láai² Jesús. 'Láai² nii² jmoowúu¹ líi¹ 'in tsá² do. Joongi fúu¹mo 'in líi¹³ ga'woo¹í Jesús alma tya' tsá². Pe Jesús do jo gacwoo¹o faa²¹ 'in líi¹³ do tsu ñi¹ 'ido 'iin¹ i.

Jesús cwoo¹o júu³ tyú² li sii²¹ Galilea

³⁵Coon²¹ jmii²¹² jéei¹, nuu²¹ mogi jiin¹³ jo røø²mo jnáa¹gi garóon² Jesús. Joongi gacwa'íi¹ 'e fuu²¹ do. Ngoo²¹o ti¹ fuu²¹ li jo 'in tsá² seein²¹gi. Ngafee¹³i Dios. ³⁶Simón coon¹³ 'in catyaa²gi gangalín² nga'nee¹³i Jesús. ³⁷Joon mo gatsee²¹i 'ido joon gajin²in: —Jilee²¹mo 'néei² 'nu.

³⁸Pe 'ii-gi gañii¹i:

—Moo²¹o' li caain²¹ fuu²¹ li' tyan¹. Joongi do-o jon 'ná¹ cwóo³oo júu³ tyú² tsu 'wii¹³ joon 'e gajúu³uu —jin¹² Jesús sii²¹i 'in tsá² do.

³⁹Joon la joon gacwo¹ Jesús júu³ tyú² tya' Dios la caain²¹ li tyu² to² Galilea. Tsi inuu cwo¹ tya' tsá² Israel gacwoo¹o júu³ tyú². Joongi ga'woo²¹i jileei²¹ 'in líi¹³ alma tya' tsá².

Un'láai² Jesús jaain²¹ 'in líi¹ jgoo²¹

⁴⁰Gangatyéin¹ jaain²¹ tsañuu¹ 'in nijgøø¹ li siin¹² Jesús. Gajuu²¹i 'wojní¹i tyani Jesús joon gajin²in:

—Lí²o'o un'láa²mo'o jna wana 'iin²¹²u'un.

⁴¹Joon galifee¹mo-tsi Jesús 'wii²¹² tya'a. Joon ganii¹³o cwoo²¹o gasuu²¹ tya'a. Joon gajin²o:

—'iin²¹²moo 'láa²mo'o.

Cwo'láa²modu'u.

⁴²Mo gajin²in 'elo joon tsifu gajeen²¹mo 'e jngøø¹i. Joon ga'láa²mo coonti. ⁴³Tsifu ga'íi² Jesús júu³ pe lí¹ ga'íi² júu³. Joon gajin²in:

⁴⁴—Jo 'in fu³u coonti jiin¹³ jaain²¹ pe cwoo¹³mo'o; cwo'eei¹³du'u untsá² 'woo²o 'e ga'láa²mo'o. Joon cwo²o Dios la gatyú² Moisés to² wii¹³ 'e galityú¹mo'o.

⁴⁵Pe tsifu joon ngai² 'in tsañuu¹ do ga'láa² 'wii²¹² jmo²o tsá² júu³ 'ee galí². 'Wii¹³ joon Jesús jo lí²gi 'ii²¹ jiin¹³ coon²¹ fuu²¹ la jøø² tsá². Ngii²¹o la caain²¹ caluu li jo 'in tsá² seein²¹. Pe la caan²¹mo jalín² tsá² 'iin²¹²in jøø² 'ii.

Jesús un'láai² jaain²¹ tsá²

'waa²¹ cwoo²¹o tií²i

2 ¹⁻²Ningóo¹³xu tún² mo ga'í² Jesús fuu²¹ Capernaum. Joon mo galíni¹ tsá² tyín¹in coon²¹ inuu galicaain²¹ tsá² fúui¹ líli¹. Gacuu¹ tsá² jiin¹³ jo í²gi inuu. Jo í²gi tsá² 'ooca'ná¹. Joon Jesús gacwoo¹ júu³ tyú² tya' Dios. ³La 'ii²¹² joon tyaliin¹in tyúuin² tsañuu¹. Jée¹i jaain²¹ tsá² sitsuu¹³. Jo lí²gi nii¹²i cwoo²¹o tií²i. ⁴Pe jo lí² tyaliin¹ ca ti li siin¹² Jesús 'wii¹³ fúui¹ líli¹ tsá² taai² inuu do. Joon ganáa¹ coon²¹ too²¹ li 'yu' nú¹. Náa'a 'yu' li tyín¹ Jesús. Joon li ganáa¹ do-o, joon gaxia²¹ 'in tsatsaa¹³ do tsín² ni tyi¹. ⁵Mo ganí² Jesús 'e jo¹o líi² 'in tsá² tyúuin² do. Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsatsaa¹³ do:

—Yuun²¹ tyiia, 'in¹³ moo tsaa² tyi'i.

⁶Pe 'inlîi¹³ tifo² ty'a' ley 'in néei¹ do gai¹-tsi: ⁷“¿Ee li 'e faa²¹ 'in tsañuu¹ lo la no? Júu³ 'laa²¹ ty'a' Dios faa²¹ 'ino. Jiin¹³ jaain²¹ jo lí² 'iin² tsaa² ty'a' tsá². Jiin¹³ 'ña'a Dios lí² 'iin² tsaa² ty'a' tsá²”. ⁸Ñi¹ Jesús 'ee 'i¹-tsi 'in tifo² joon gajin²in:

—¿Ee li 'i¹-oo' la no? ⁹¿Noo 'e jo taa²¹gi fuu²¹²uu 'in tsatsaa¹³ no: “‘in¹³ moo tsaa² tyi'i”, si fuu²¹²uu 'ee; “Raan²un no, saa¹³ tyi¹ raan¹un ni no joon ngi² no”? ¹⁰Pe joon cwolini²ii' 'e jna-a 'in Ruu²¹na Tsá² mo taan¹na fu juncwii²¹ lii²¹oo 'ii¹³na tsaa² ty'a' tsá². Ñi²duu' elo — jin² Jesús sii²¹i tifo² do.

Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsatsaa¹³ do:

¹¹—Nu-u fuu²¹²uu, raan²un no, saa¹³ tyi¹ raan¹un no, joon cweei² fu tyi'i.

¹²Tsifu joon 'in tsatsaa¹³ garóon²on 'a li raain¹ do. Joon saa¹²a tyi¹ ty'a'a do joon gacwo¹¹i la jóø² jilee²¹ 'in taa² do. 'Wi¹³ joon jilee²¹mo ganga'goo²¹-tsi. Joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios joon gajin²in: —Jiin¹³ coon²¹ 'naa¹³ jo mo nee²¹e' 'e la no.

Tø¹ Jesús Leví

¹³Mi la ciin²¹ tún¹ ngóo¹ Jesús ti' tyiia¹ do. Joon jilee²¹ tsá² ngaliin² li siin¹²in. 'E²e Jesús 'ido. ¹⁴La 'ii²¹² mo ngi¹ Jesús do ganí²in Leví jóon¹ Alfeo. Leví do coon²¹ 'laa¹³ li ci¹ tsá² 'laa¹³. Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Moo²¹o coon¹³ jna.

Joon garóon² Leví fu li tyín¹in joon ngoo²¹o coon¹³on. Joon líi¹ fúui¹ 'in coon²¹ 'laa¹³ coon¹³ 'in 'oo² tsaa² ngaliin¹ coon¹³on.

¹⁵Joon gatø¹ Leví Jesús ngaa¹²in coon¹³ 'ido fu ty'a'a. Joon fúu¹mo 'in cón² 'laa¹³ coon¹³ 'in 'oo² tsaa² tyaliin¹ li néei¹ Jesús. Caa²¹mo néei¹ coon¹³ Jesús joon coon¹³ tsá² ty'a'a.

¹⁶Gan² tifo² ty'a' ley coon¹³ tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ fariseos 'e néei¹ gø²ø 'uun²¹un jilee²¹mo coon¹³ Jesús. Joon gajin²in sii²¹i 'in tsá² ngi¹ coon¹³ Jesús do:

—¿Ee li' tyín¹ tifo² tyii' gø²ø 'uun²¹un coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ coon¹³ 'in 'oo² tsaa² tyi¹?

¹⁷Mo ganúu²un Jesús 'elo joon gajin²in:

—Jilee²¹ 'in tyúi¹ jo 'neei¹ timf¹ ty'a' 'i. Pe jilee²¹ 'in tsaa¹³ 'ii' neei¹ timf¹ ty'a'a. Jo goo²¹² jna wa'a tø³øø 'in tyúi¹, gagoo²¹²oo wa'a tø³øø 'in 'oo² tsaa² —jin² Jesús.

Unngii¹ tsá² Jesús cwáain¹

tya' 'e gø² tsá² tyiiañi¹

¹⁸Mo líi¹³ gajmaa¹a tsá² ty'a' Wó³ taa²¹a tyani Dios joon jo gagøø²¹ø. Coon²¹ 'naa¹³ mo jmaa¹a la joon coon¹³ tsá² fariseos 'inlîi¹³ tsá² ngaliin¹ li siin¹² Jesús. Joon gajin² 'in tsá² do sii²¹i Jesús:

—Jmoo¹o tsá² ty'a' Wó³ coon¹³ fariseos taa²¹a tyani Dios. Jo gøø²¹ø. ¿Ee li jo jmoo¹o tsá² tyi'nu-gi la no?

¹⁹Joon gañii¹ Jesús:

—Mo tsaliin² tsá² coon²¹ li cui² cwoo²¹ tsá² 'e gó jmoo¹o wa'a jo gø² mo gø² 'in tsá² gacui² cwoo²¹ do. Jo lí² wa'a jo gø²ø. ²⁰Pe coon²¹ jmi²¹² jéei¹ 'e jo taa²¹²gi 'in tsá² cui² cwoo²¹ do joon lí² jmáa¹a tsá² taa²¹a tyani Dios joon jo dø¹ø.

²¹Jiin¹³ jaain²¹ jo toon¹ 'mi² siin¹³ coon¹³ ca 'no³ 'mi² 'míi². Wa'a jmoo¹o

tsá² la joon mo tsu² 'e 'no¹³ 'mi² 'míi²
do joon ilifee¹gi¹ 'e 'gií²¹ do. ²²Joongi
jiin¹³ jaain²¹ jo tyii²¹a jmi¹³ móo¹ tsi
loo²¹ tsáai². Wana jmoo¹o tsá² la
joon, joon mo 'ya² jmi¹³ móo¹ do joon
idyii¹ 'e loo²¹ tsáai² do. 'Láa²mo jmi¹³
móo¹ itsaíi¹. Joongi tsaíi¹ 'e loo²¹ do.
'Wii¹³ joon tyiia²¹ tsá² jmi¹³ móo¹ do
tsi loo²¹ 'míi² —jin² Jesús.

**Cuun¹ tsá² tya'a mi¹³ trigo
mo jmií²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²**

²³Coon²¹ jmií²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹
tsá² ngaliin¹ Jesús coon¹³ tsá² tya'a
jee²¹² coon²¹ li injná² trigo. Pe 'in
tsá² tya'a do galáa² 'wii²¹² cuun¹un
mi¹³ trigo la 'ii²¹² gangíi¹. ²⁴Joon
gajin² tsá² fariseos sii²¹i Jesús:

—Jóø², ¿ee li' jmoo¹o tsá² tyi'i la
no? Jo tñii² jmáa¹a to² mo jmií²¹²
mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

²⁵⁻²⁶Pe 'i-gi gajin²in:

—Naa'a, ñii²oo' la li 'e gajmaa¹a
'lii²¹² David. David do coon¹³ tsá²
tya'a gauntyéen²in jmií²¹² joon
gatsaun'aai². Jaain²¹ tsá² sii Abiatar
tyu²u to² tya' jilee²¹ untsá² yiia¹³
joon. Joon David ga'ii²¹ tsi inuu tya'
Dios. Joon gagøø²¹ø 'e 'iñi¹ nicwaa¹³
do. Pe jiin¹³ untsá² tñi²i dø¹ø 'e 'iñi¹
do. Joongi gacwo² David 'e 'iñi¹ do
ca 'in tsá² ngi¹ coon¹³on do.

²⁷'Gajmaa¹a Dios jmií²¹² 'ii²¹ 'woo²¹
tsá². 'E jmií²¹² do gajmaa¹a Dios 'e
uncoon¹³on tsá² jon'on gajmee¹i Dios
tsá² wa'a 'e uncoon¹³on 'e jmií²¹² do.
²⁸Wii¹³ joon 'in Ruu²¹na Tsá² lí²-i tyu²
to² tya' jmií²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² —
jin² Jesús.

Jaain²¹ tsá² tuu²¹ cwoo²¹o

3 Ga'ii²¹ tún¹ Jesús 'e cwo¹ tya'
tsá² Israel. Mo gatyiaa²¹ do

joon tyiin¹ jaain²¹ tsá² 'in tuu²¹
cwoo²¹. ²Joon gacón² tsá² fariseos
cwáain¹ wana un'láa²i Jesús 'ii mo
jmií²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². Joon 'e
ilí² xiia'la i'níi¹ Jesús. ³Joon gajin²
Jesús sii²¹ 'in tsá² tuu²¹ cwoo²¹o
do:

—Ráan²un no; jmaa² siin¹²u'un
tún² tsa¹ lo.

⁴Joon gaunngii¹ Jesús 'in tsá²
catyaa² do:

—¿Ee tñi²na' jmoo²¹o' mo jmií²¹²
'ii²¹ 'woo²¹ tsá², 'e tyú² si 'e gó² ee?
¿Tí lí² un'láa²na' tsá² si 'e jngaa¹²na'
tsá² ee? —gajin² Jesús.

Pe 'in catyaa² do lagoon gajaan¹
tii². ⁵Joon gajóøi² Jesús 'in néei¹ do.
Nii²¹-tsi Jesús tya'a. Joon fa'i³ líi²
'wii¹³ jo 'iin²¹² 'in 'ido øøi²¹-tsi. Joon
gasii²¹ Jesús 'in tsatsaa¹³ do:

—Nii¹³ cwoo¹o no.

Joon ganii¹² 'in 'ido cwoo²¹o. Joon
ga'lóo² cwoo²¹o coonti. ⁶Joon
ga'woo²¹mo jilee²¹ tsá² fariseos
joon gasii²i coon¹³ tsá² tya' Herodes
xiiala ilí² jngaa¹²mo Jesús.

Fúui¹ tsá² téein² lí² ti' tyíia¹ do

⁷Joon gangalín² Jesús coon¹³ tsá²
tya'a ti' tyíia¹. Joon líli¹ fúui¹ tsá²
seen²¹ Galilea ngalín² caluu Jesús.

⁸Mo galiñi¹ tsá² jilaa²¹ 'e jmoo¹o
Jesús líi¹ fúui¹ tsá² seen²¹ Judea
ngalín² ngajóøi² Jesús. Joongi
jalín² tsá² seen²¹ Jerusalén coon¹³
tsá² seen²¹ Idumea, joongi coon¹³
tsá² seen²¹ lí² ngoo¹³ jmií²¹ Jordán
jalín². Joon jalín² tsá² ca tñ² lí tyu²
to² fuu²¹ Tiro coon¹³ 'in jalín² ca tñ²
lí tyu² to² fuu²¹ Sidón. Jilee²¹ tsá²
lo ngalín² ngajóøi² Jesús. ⁹Wii¹³
fúui¹ líli¹ tsá² seen²¹ joon gajin²
Jesús sii²¹ tsá² tya'a:

—Tyaa²aa' tyú² coon²¹ barco joon
jo lí² 'la²a 'in tsá² fúui¹ líi¹ no.

¹⁰Líi¹ fúui¹ tsá² nigaun'láai²
Jesús. Joon jilee²¹mo tsatsaa¹³ leei¹²
ruu²¹ 'i in²¹²in soon²¹ tya' Jesús.
¹¹Joon mo ní² jilee²¹ tsá² 'in taai²
'in 'líi¹³ alma tya'a joon gasii²¹
'wojní¹ tyani Jesús joon ga'oo¹
jin²in:

—Jóon¹ Dios 'nũ.

¹²Pe Jesús tyú² to² sii²¹ 'ido:

—Jo fó³oo' coonti 'iin jna.

Jesús tyii¹³in ji dyatuuin¹ tsá² tya'a

¹³Mo gangayuui¹³ joon gasóo²
Jesús coon²¹ moo²¹. Joon gatø¹
Jesús jiin¹³ 'in 'iin²¹²in. Joon
ngalín² 'in tsá² do li siin¹²in.
¹⁴Joon gajmaa¹a Jesús coon²¹ poo²¹²
ti dyatuuin¹. 'Ii ingi¹ coon¹³on.
Joongi sii¹in 'ido tsacwoo¹ júu³ tyú²
tya' Dios. ¹⁵Joon gatyú² Jesús to²
'e un'láai² tsatsaa¹³ joongi 'wooi²¹
jilee²¹ 'in 'líi¹³ taai² alma tya' tsá².
¹⁶In lo-o jee²¹² 'in dyatuuin¹ do:
Simón, 'in sii²¹o jon Tá³. ¹⁷Jacobo
coon¹³ ruu²¹i Wó³, 'in jóon¹
Zebedeo. Jacobo coon¹³ Wó³ do
gaunsii²¹ Boanerges. 'øø¹²¹-tsi tsá² 'e
taain¹ sii²¹ 'Óon² Cwaain'ña³ 'wii¹³
tsifu li'nii²¹-tsi. ¹⁸In catyaa² do
sii²¹ Dii³, Lii²¹², Bartolomé, Untøø²,
Tomóo¹³, Jacobo jóon¹ Alfeo, Tadeo,
Simóoi¹³ tsá² tya' coon²¹ poo²¹² sii²¹
cananistas, ¹⁹coon¹³ Judas Iscariote
'in gajaain¹³ Jesús mo galiciin²¹gi.

**Cwo¹ tsá² tsaa² Jesús 'e
'yuui² 'in 'líi¹³ alma tya'a**

Mo galiciin²¹ joon ga'ii²¹ Jesús
coon²¹ tsi inuú coon¹³ tsá² tya'a.

²⁰Joon galicaain²¹ tsá² fúui¹
líi¹ jiin¹³ jo jøø²i dø¹ø. ²¹Mo

galiñi¹ ruu²¹i Jesús joon jin²in 'e
nicaa²¹²mo Jesús. Joon gajalín²
'iin²¹²in tøø¹ø tyitsaa²¹mo 'ido.

²²Joongi 'in tifo² tya' ley 'in jalín²
ti' Jerusalén gajin²in:

—Beelzebú 'yuui² alma tya' 'ino.
'Wii¹³ joon lí²-i 'woo²i 'in 'líi¹³ taai²
alma tya' tsá² —gajin² 'in tsá² do.
(Beelzebú sii²¹ 'in 'líi¹³ 'in tyú² to²
tya' 'in 'líi¹³ catyaa².)

²³Joon gatø¹ Jesús 'in tifo² tya'
ley do. Joon ga'e² 'ido coon¹³
coon²¹ cwáain¹ do jin²in:

—¿Xiiala li Satanás tyii¹in 'ña'a?

²⁴Wana jee²¹² gobierno tya' tsá²
téein¹ la 'oo²¹ 'ii, 'e gobierno do jo
itaa²¹a. ²⁵Wana la 'oo²¹ tsá² inuú
tya' tsá² tí¹i pe 'in tsá² inuú do jo
itaa²¹a. ²⁶Joon wana 'in 'líi¹³ 'in
tyú² Beelzebú to' jmoó¹o 'nii²¹
la 'oo²¹ jee²¹² 'ii joon jo itaa²¹a.
Jéei¹gixu 'ii-o ityé¹mo coonti.

²⁷Jiin¹³ jaain²¹ jo lí² 'ii²¹ coon²¹ li
tyíin¹ jaain²¹ tsañuú¹ gøø¹³ wana
jo jéei¹gi 'ñuu² tsá² 'ii. Pe wana
jéei¹gi 'ñuu² tsá² 'ii joon lí²-i 'woo²
tsá² jilaa²¹ 'e 'oo¹o.

²⁸'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa'.
Jilee²¹ tsá² 'in 'oo¹o tsaa² lí²-i
'ín²in Dios tsaa² tya' 'ii coon¹³
jilaa²¹ 'e gó² 'e faa²¹a. ²⁹Pe jilee²¹
'in faa²¹a 'e gó² tya' 'in Espiritu Tyú²
tya' Dios coonti jo 'ín² Dios tsaa² tya'
'i. Tsaa² tya'a taa²¹a coon²¹ tøø²mo.

³⁰La joon gajin² Jesús sii²¹ 'ido
'wi¹³ gajin²in tsá² do 'e 'ii-o 'yuui²
'in 'líi¹³ alma tya'a.

Sáa³a coon¹³ ruu²¹i Jesús jalín²

³¹Mo liciin²¹gi joon gatyalín² sáa³
Jesús coon¹³ ruu²¹i. Joon gajaan¹an
caluu. Joon gatø¹ø Jesús. ³²Jilee²¹
'in néei¹ co' li tyíin¹ Jesús gajin²in:

—Saa²a coon¹³ ruu²¹u no-o
natéin² ca'nú¹ 'naa¹i nū.

³³Pe joon Jesús gajin²in sii²¹i
'ido:

—¿'Iin sáa³aa joon 'iin ruu²¹na?

³⁴Joon gajó²ø Jesús la 'ui.

Jó²ø²mo jilee²¹mo 'in néei¹ coon¹³on
joon gajin²in:

—Jileei²¹ 'in néei¹ coon¹³ jna lo 'ii
sáa³aa joongi 'ii ruu²¹na. ³⁵Tsu la
jaain²¹ 'in jmoo¹o la to² tyu² Dios
'ii ruu²¹na joongi 'ii sáa³aa —jin²
Jesús.

Cwáain¹ tya¹ tsá² jñi¹ jún²

4 Coongi tún¹ galáa² Jesús
'wii²¹² 'e 'e²e tsá² júu³ tyú² 'a ti'
tyíia¹ do. Liili¹ fúui¹ tsá² galicaain²¹.
'Wii¹³ joon ga'i²i Jesús tsi coon²¹
barco 'ii¹ ni jmi²¹ joon do-o
gacwoo²¹. Pe jilee²¹mo tsá² gajaan¹
ti' jmi²¹ do. ²Gasi²¹i Jesús 'in tsá²
do 'láai² cwáain¹. Joon mo 'e² Jesús
'in tsá² do joon gajin²in:

³—'Nuu²duu¹ 'elo. Lawa jaain²¹
tsá² 'in ngó¹ gangajñi¹ trigo.

⁴Mo gadya²xu 'e trigo do joon
gaxuu²¹xu mi³ trigo do ti' fu¹.
Joon tsifu gatyalfín² ton¹ joon
gagø²¹o 'edo. ⁵Elfii¹³gi mi³ do
gaxuu²¹ jee²¹² cuun²¹² li jo 'e cwoo¹³
náa¹ 'láai². Joon 'e trigo do tsifu
ga'yíia²¹ 'wii¹³ jo 'láai² cwoo¹³ náa¹
li gaxuu²¹ do. ⁶Joon mo ga'yeei²¹
ñi¹ galifin³in 'wii¹³ jo jmóo³ 'láai²
sá². Joon galityuun²¹. ⁷Elfii¹³gi mi³
gaxuu²¹ jee²¹² 'motóon¹. Pe 'motóon¹
do jmoonogi gacwaain²¹. Joon
galipii³ 'e trigo do. La do-o jon jo lí²
cwo¹ mi³ tya'a. ⁸Joon 'elfii¹³gi mi³
gaxuu²¹ jee²¹² cwoo¹³ 'oo³. Joon
mo ga'yíia¹ joon gacwáan¹mo tyú².
Tsifu gacwo¹ mi³ tya'a. 'Elfii¹³ mi³

do gacwo¹ dyadya¹ mi². 'Elfii¹³gi
gacwo¹ sesente mi³. 'Elfii¹³gi ca
cíein¹³ mi³ gacwo¹ 'e trigo do.

⁹Joongi jin² Jesús:

—Wana sá² loocwoo¹oo', núu²duu¹.

'Ee to² 'iin³ 'e cwáain¹ do

¹⁰Mo ngayuu¹³ joon gatuui¹
Jesús yaai. Jiin¹³ 'in téein²gi co'
li siin¹²in joongi jiin¹³ dyatuuin²
tsá² tya'o gajaan¹gi coon¹³on. Joon
gaunngii¹ 'ii:

—¿'Ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³
gatyá¹²a do?

¹¹Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Ca jiin¹³ 'naa¹ nigacwoo¹o Dios
'e 'øøi²¹-oo' júu³ 'uui²¹ tya'a tya'
xiiala tyú² Dios to² tsá². Pe jileei²¹
'in catyaa² do jmaai¹³ coon¹³
cwáan¹mo nuu¹un. ¹²Lí²-i jóø² 'ido
pe jo ñi¹-i 'ee jnéei². Nuú¹o pe jo
'øøi²¹-tsi. Pe wana tsáai¹-tsi 'e jnéei²
joongi 'øøi²¹-tsi 'ee nuu¹un fowa'a
niunsíi²mo 'e 'i¹-tsi joongi fowa'a
'iin²mo Dios tsaa² tya'a.

**Jesús faa²¹a xiiala 'øøi²¹-tsi tsá²
cwáain¹ tya¹ tsá² jna² trigo do**

¹³Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—¿Xiiagila 'øøi²¹-oo' 'e cwáain¹
catyíia² do wa jo 'øøi²¹-oo' 'e
cwáain¹ lo? ¹⁴'Iin gajñi¹ jún² trigo
do líii¹ lawa'a 'in tsá² 'in 'e¹ júu³
tyú². ¹⁵Joon 'inlíi¹³ tsá² líii¹ la
li 'e jún² trigo 'e gatoo²¹ co' fu¹.
Nuu¹o júu³ tyú² pe mo galiciin²¹ 'a
ganúu²un do joon jó² Satanás tyii²¹
tún¹ 'e júu³ tyú² do 'e nataa¹³ alma
tya' tsá². ¹⁶'Inlíi¹³gi líii¹ la li jún²
'e gangajna² jee²¹² cuun²¹². Nuú¹o
'ido júu³ tyú² joon 'ii²¹mo røø²¹.
¹⁷Pe jo gatoo¹³ jmóo³ 'láai² joon
jo taa²¹a. Ce tsifu 'e gatoo¹³ fa'i³

tya'a si 'e 'in 'eei¹ 'ii 'wii¹³ núu²un
 júu³ tyú² joon tæú²o júu³ tyú². Jo
 seein¹ tá². ¹⁸Inlíi¹³gi líi¹ la li
 jún² 'e gangajna² jee²¹² 'motóon¹.
 Nuú¹o 'ido júu³ tyú². ¹⁹Pe líi¹ 'i-tsi
 jilaa²¹ 'e sá² fu juncwii²¹. 'i-tsi 'e
 lisá² cuu², joon cuu² do coon²¹ 'ii
 too². Joon 'iin²¹²in jilaa²¹ 'e catyia².
 Jilaa²¹ 'elo líi¹ 'i-tsi tsá² jiin¹³ jo
 jøøi²gi wa'a 'i-tsi júu³ tyú². Joon jo
 næú¹³gi. ²⁰Pe 'inlíi¹³gi núu²o joon
 'ii²¹mo júu³ tya' Dios. Joon jmaa¹o
 la to² tyú² Dios. 'i líi¹ la li jún² 'e
 gangajna² li cwoo¹³ 'oo³. 'Inlíi¹³
 líi¹ la li jún² 'e gacwo¹ dyadya¹
 mi³. 'Inlíi¹³gi líi¹ la li jún² 'e gacwo¹
 sesenta mi³ si la li 'e gacwo¹ cíein¹³
 mi³ do 'ee.

Coon júu³ cwáain¹ tya' jf² coo²¹

²¹Joon gajin²o jon Jesús:

—Wana tyan¹ tsá² coon²¹ jf² coo²¹,
 ãti sii²¹i tsi cajóoi¹³ si næ¹ coo²mó²
 'ee? Jo jmoo¹o tsá² la joon. Li yæ¹
 'ii² tsá² jf² coo²¹ do joon coon¹³ la
 joon jnéé²mo tsá². ²²Jilaa²¹ 'e si²mo²
 nano 'ná¹-a jnéé² mi liciin²¹gi.
 Joon jiin¹³ coon²¹ júu³ 'uui²¹
 ilisá² wa'a jo lii¹ tsá². ²³Wana sá²
 loocwoo¹oo, næú²duu¹.

²⁴Joongi jin² Jesús:

—Tyán²duu¹ cwáain¹ jilaa²¹ 'e
 nuu²uun¹. Jileei²¹ 'in núu²unxæ, xæ
 jon i'øøi²¹-tsi. Pe jileei²¹ 'in núu²un
 coon²¹ ce tún² joon tyú²-æ øøi²¹-tsi.
²⁵Joongi jileei²¹ 'in tyú² øøi²¹-tsi
 joon i'øøi²¹gi-tsi. Pe jileei²¹ 'in xæ
 'øøi²¹-tsi joon 'fin²mo-tsi jiin¹³ 'e xæ
 'øøi²¹-tsi do.

**Coon²¹ júu³ cwáain¹ tya'
 jún² 'e cwaain²¹**

²⁶Faa³¹gi Jesús jin²in:

—La tyú² Dios to² la joon líi¹ mo
 jaa²¹in²¹ tsañæú¹ gajni¹ jún² ni 'wó².
²⁷Mi ngayuu¹³ joon tsacwuu²¹mo.
 Mi li ciin²¹xæ tún² joon rón²o.
 Joon 'láa²mo jmi¹ coon¹³ 'woo¹
 gangíi¹³. 'A jún² do nii¹³i joon
 cwaain²¹ pe jo ñi¹ tsá² xiiala
 cwaain²¹. ²⁸Coon¹³ 'ña'a cwoo¹³ do
 cwaain²¹ do. Nifu 'yeei²¹ mo² tya'
 joongi toón¹ tya'a joongi tsatoo¹³
 mi³ tya'a. ²⁹Mo naróo² mi³ tya'a
 joon tsatyæú²¹ tsá², tsatyia¹ tsá²
 tsu gat² tiempo 'e garoo²¹.

**Coon²¹ júu³ cwáain¹ tya'
 jún² mostaza**

³⁰Joon gajin¹ Jesús:

—'E júu³ lo li la li 'e cwáain¹
 fuu²¹²uu 'naa'. ³¹Lawa coon²¹ mi³
 jún² tya' mostaza 'e jñí² tsá² ni 'wó².
 'E joon jún² 'e pii¹³gi la jee²¹² jilaa²¹
 jún² 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹. ³²Pe
 mi jñí² tsá² joon cwaain²¹ coo¹³gi
 lagi jilaa²¹ 'oonuu²¹. Tsí³ cwáa¹
 coo¹³ ca ton¹ 'in 'ii¹ li' yæ¹ lí²-i
 cwaa²¹ næ¹ 'iin¹³ tya'a.

**Coon²¹ 'e gajmaa¹ a Jesús
 tya' coon²¹ júu³ cwáain¹**

³³La joon ga'e² Jesús tsá² júu³
 tyú² coon¹³ 'láai² cwáain¹ la lí¹
 'elo. Ga'e² Jesús tsá² ca jiin¹³ ti
 lí² 'øøi²¹-tsi tsá². ³⁴Jiin¹³ coon¹³
 jmaai¹³ cwáan¹mo si²¹i Jesús tsá².
 Jo jmaa¹³a tsá² fúui¹ júu³ xiiala lí²,
 jiin¹³ tsá² tya'o gajma²a júu³ xiiala
 lí².

**Jesús jmoo¹o 'e jon¹ tyí²
 coon¹³ 'e jnóo¹ jmi¹**

³⁵Jmi²¹² joon mo ga'i² næú²¹ joon
 gasii²¹i Jesús tsá² tya'a:
 —Moo²¹o li' ngoo¹³ tyí¹ no.

³⁶Joon natáa¹ tsá² tya' Jesús tsi barco li tyín¹ Jesús. Joon do-o gatiui²¹ jilee²¹ mo tsá² téein² ti tyíá¹ do. Joon ngaliin¹ gixu barcos 'elíi¹³ coon¹³ on. ³⁷Pe joon garoon¹ on coon²¹ tyí² tá² líli¹. Joon gajnáa¹ jmií²¹ ca tsi barco do. La do-o garøø¹ jmií²¹ tsi barco tya'a. ³⁸Joon raain¹ Jesús cwuu²¹ i ca tí² tū² mii² barco do. Cwuu²¹ i tsín² mootyí¹ i coon²¹ ni tu'mi² xū. Joon gaunjnaa¹ tsi tsá². Joon gajin² in gasii²¹ i 'ii:

—Tífo² tyii¹! ¿Ti jo cwáain¹ tyi¹ i 'e júun² mo?

³⁹Joon garóon² on Jesús. Joon gatyuu¹³ mo 'e tyí² do. Joon gasii²¹ i jmií²¹:

—Jo too²¹ mii¹³, catii².

Joon tsifu gajaan¹ 'e tyí² do. Jilaa²¹ ga'íi² tii². ⁴⁰Joon gasii²¹ i Jesús tsá² tya'a:

—¿Ee lí¹ 'goo²¹ 'líi²¹? ¿Ee lí¹ jo jai² líi² gi¹ Dios?

⁴¹Jileei²¹ tsá² tya'a gafoo¹ i líli¹ joon sfi² i jee²¹² 'ii:

—¿Iin-gi lo no? Jilaa²¹ tyí² joon jilaa²¹ jmií²¹ nuu¹³ an to² tyu² 'ino.

Tsá² Gadara 'in 'yuui² 'in 'líi¹³ alma tya'a

5 Mo gatyaliín² lí¹ ngoo¹³ tyíá¹ cataain²¹ do li seein²¹ tsá² Gadara. ²Mo gacwo'íi¹ Jesús tsi barco do joon gajó² jaain²¹ tsá² 'in 'yuui² 'in 'líi¹³ alma tya'a. Jee²¹² 'aan¹ tya' 'líi²¹² cwo'íi¹ 'in tsá² do. ³Tsu jee²¹² 'aan¹ tya' 'líi²¹² do ni taain¹ 'in tsá² do. Jiin¹³ jaain²¹ jo lí² 'núu¹ i. Jon'on coon¹³ ní³ lí² 'núu¹ i. ⁴Líi¹ 'láai² naa¹³ niga'núui¹ tsá² 'ii coon¹³ ní³. Ní'núu² tsá² tii² cwo²¹ pe joon tsifu 'gii¹ o 'e 'núu¹ cwo²¹.

Joon jmoo¹ o 'no¹³ 'e 'núu¹ tíi¹ i. Jo 'e lí² 'woo¹ tsi. ⁵Lí¹ jmií¹ tiin¹³ lí¹ 'woo¹ ngii¹ la caain²¹ moo²¹ joon la caain²¹ jee²¹² 'aan¹ tya' 'líi²¹² 'oo¹ o taa²¹ líli¹. Joongi tyuu¹² i 'ná'a cuun²¹². ⁶Pe joon wíin² gi mo ganí² Jesús. Joon tsifu cwiin¹ ngóo¹ o ngasii¹ i 'wojní¹ i tyani Jesús.

⁷⁻⁸Mi yuui¹³ joon gajin² Jesús sii²¹ i 'in 'líi¹³ 'yuui² alma tya'a: —Tíui¹ 'in tsañuu¹ no.

Joon ga'oo¹ o tá² líli¹ 'in 'líi¹³ do 'in 'yuui² alma tya' 'in tsañuu¹ do jin² in:

—¿Ee 'ná¹ jmáa³ aa coon¹³ 'nu? Joon¹ Dios 'in tyíin¹ 'núfú² 'nu. Mf³ii tyani¹ i tyani Dios jo jmáa¹ u'un jna.

⁹Joon gaunngii¹ Jesús 'ii:

—¿Xiiala sii²¹ 'nu?

Joon gañii¹ i 'in 'líi¹³ do:

—Legión sii²¹ jna'a 'wii¹³ líli¹ fúu² u'u saan²¹ a'an joon sii²¹ jna'a la joon.

¹⁰Líi¹ gamii¹ 'in 'líi¹³ do tyani Jesús 'a jo øø¹ i 'ido 'ii. ¹¹Joon líli¹ fúui¹ ní¹ taain²¹² gøø²¹ coon²¹ tsa² moo²¹ do. ¹²Joon 'in 'líi¹³ do gasii²¹ i Jesús jin² in:

—Siin¹ jna'a fu li taain²¹² ní³ do. Cwo² o júu³ wa'a tsatoo² o'o alma tya' ní¹ do.

¹³Joon gacwoo¹ Jesús 'ii júu³. Tsifu gacwo'íi¹ 'in 'líi¹³ taai² alma tya' 'in tsañuu¹ do joon gangataa² i alma tya' ní¹ do. Taain²¹² jiin¹³ tún² mil ní¹ 'a tsa² moo²¹ do. Gacwiin¹ 'in 'in ní¹ do gaxuu²¹ yaai tyisii² joon gaxuu²¹ i fu tsi tyíá¹ do. Joon gajgoo²¹ o jmií²¹.

¹⁴In taain²¹² 'aai²¹ ní¹ do ngaliin¹ 'e fuu²¹ do joongi ngaliin¹ la caain²¹ li taain²¹² tsá². Ngajmaa¹³ a tsá² júu³ 'ee-gi líli¹ ní³ tya'a. Joon

gangalíin² tsá² ngajó² 'ee galf².
¹⁵ Joon gatyalíin² tsá² fúui¹ li siin¹²
 Jesús. Joon ganí² 'in tsañuu¹ 'in
 mo ta 'yuui² 'in 'lii³ alma tya'a
 do. Joon nityíin¹ 'in tyi¹ 'i siin¹³ 'in
 røø²¹ jo caai²¹² gi. Ni'láa² mo. Joon
 líi¹ gafoo¹ 'i 'in tsá² tyalíin² do.
¹⁶ Joon jileei²¹ tsá² 'in niganí² 'ee
 galf² tyaa¹ tsá² júu³ 'in tsá² tyalíin²
 do xiiala galíi¹ 'in tsañuu¹ 'in mo
 ta 'yuui² 'in 'lii³ alma tya'a. Tyaa¹ o
 júu³ jon la lí² 'e gangangíi¹ 'in ní¹
 do. ¹⁷ Joon gamíi¹ tsá² fúui¹ líli¹ do
 tyani Jesús wa'a cwo'íi¹ 'ido fuu²¹
 goo¹ o.

¹⁸ Ga'li²¹ Jesús tsi barco do. Joon
 'in tsá² 'in mo ta 'yuui² 'in 'lii³ alma
 tya'a gasii²¹ Jesús wa'a tsalíin²
 coon¹³ 'ido. ¹⁹ Pe jo gacwo¹ Jesús
 júu³. Joon gajin² 'in sii²¹ 'i 'ido:
 —Cwei² fu tyi¹. Cwojmaa¹³ du' júu³
 ruu²¹ u' 'e fee¹ líli¹ 'e nigajmaa¹ a
 Dios 'wii¹³ tyi¹. Joongi líli¹
 nagalifeei¹ -tsi Dios 'wii²¹² tyi¹.

²⁰ Joon gangaa¹³ mo 'in tsañuu¹
 do. Joon ga'láa² 'wii²¹² jmo²⁰ tsá²
 júu³ la caain²¹ fuu²¹ taa¹³ Decápolis.
 Gajmaa¹ a júu³ 'e fee¹ líli¹ 'e
 nigajmaa¹ a Jesús 'wii¹³ 'ii. Joon
 jilee²¹ mo tsá² tsa'goo¹ -tsi líli¹.

**Xuui²¹² tya' Jairo coon¹³ 'in
 tsam² 'in gason¹ siin³ Jesús**

²¹ Gatyia²¹ Jesús li ngoo¹³ tyíia¹
 li cataain²¹ do. Joon gatyalíin² tsá²
 fúui¹ líli¹ li siin¹² 'in. Joon ti' tyíia¹
 do-o gajaan¹. ²² Joon gajó² jaain²¹
 tsá² 'in tyu² to² cwo¹ sinagoga.
 Jairo sii²¹ 'ido. Mo ganí² i Jairo
 Jesús joon gatyíia² 'wii²¹² tii² Jesús.
²³ Joon gamíi¹ tyani Jesús jin² 'in:
 —Íjúun² mo xuui²¹² tsam² tyíia.
 Maa² feei¹ 'o'o 'wii²¹² tyíia. Ní² 'in;

nítaan¹² 'an cwoo¹ o tya'a. Joon
 cwo'láai², cwoseen²¹ mo.

²⁴ Joon gangóo¹ Jesús coon¹³ 'in
 tsañuu¹ do. Pe líi¹ fúui¹ tsá² ngalíin²
 coon¹³ 'on. Joon líli¹ cuu¹³ li ngóo¹
 do. ²⁵ Joon jee²¹² 'in tsá² fúui¹ do
 ningóo¹ jaain²¹ tsam² tsaa¹³.
 Ningóo¹ jiin¹³ dyatun¹ jiin²¹ 'e
 tooin²¹ jmi¹. ²⁶ Niganii²¹ wúu¹ líli¹
 'a lí² mi² tya'a. Joon na'íin² jilaa²¹ 'e
 'oo'xu pe jo mo gajaan¹ 'e líi¹ 'ido
 coonti, xu lí¹ 'e ngafuu¹ gi. ²⁷⁻²⁸ Mo
 ganúu² 'un 'in tsam² do jilaa²¹ 'e
 jmoo¹ o Jesús ga'í¹ -tsi: “Wana
 gason¹ 'oon siin³ 'ino joon i'láa² moo.”
 Joon gangatyéen¹ 'in li caluu Jesús
 joon gason¹ 'on siin³ 'ido. ²⁹ Mo
 gason¹ 'on siin³ Jesús tsifu gajaan¹
 'e tooin²¹ jmi¹ do. Joon galili¹ 'i
 'e ga'láa² mo coonti. ³⁰ Joon mo
 galili¹ 'i Jesús 'a naga'láa² mo jaain²¹
 tsá² coon¹³ 'ii²¹ tya'a joon gajó²
 lí¹ caluu jee²¹² tsá² fúui¹ do. Joon
 gaunngii¹:

—'é'lin gason¹ sin³ 'iin?

³¹ Joon gajin² tsá² tya'a sii²¹ 'i 'ii:

—Moo²¹ o'o líli¹ 'la² tsá² tyi¹
 xiiala lí² unngíi¹ 'u'un: “'é'lin gason¹
 sin³ 'iin?”

³² Pe jóø² Jesús la cataain²¹ caai²¹
 'iin²¹² 'in 'in gason¹ siin³ do. ³³ Joon
 'in tsam² do jlee¹ e joongi 'goo²¹ o
 líli¹ ní¹ o 'ee 'e galf² do. Joon
 ngoo²¹ o li siin¹² Jesús. Joon gasii²¹ i
 'wojní¹ tyani 'ido. Gajin² o la ja² mo
 ce jilaa²¹ 'e galf². ³⁴ Joon gajin²
 Jesús sii²¹ 'i 'in tsam² do:

—Yuu²¹ tyíia, ga'láa² mo'o
 'wii¹³ jo¹ o líí² u. Cwei² júu³ røø²¹.
 Láa² mo'o coonti jmoowú¹ líí¹ u'u.

³⁵ Faa²¹ gi Jesús siin¹² 'in mo
 gatyalíin² tsá². Jalíin² tya' 'in tyu²
 to² cwo¹ do. Joon gajin² 'in tsá²

tyalíin² do sii²¹i jmií²¹ 'in xuui²¹² tsaa¹³ do:

—Najúun²mo yuun²¹ tyi'i. Jo untýíi²in-gi'i 'in tifo² no.

³⁶Pe Jesús, mo ganúu²un 'e faa²¹ 'in tsá² tyalíin² do joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² tyu² to² cwo¹ do:

—Jo foo¹³o, jiin¹³ jo¹o cwolí²naa¹.

³⁷Joon jo 'in cwo¹gi Jesús tsalíin² coon¹³on, jiin¹³ Tá³, coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³ ruu²¹i Jacobo. ³⁸Joon mo gatyalíin² tya¹ 'in tsá² tyu² to² cwo¹ do joon gan²in Jesús tsá² fúui¹ líilí¹. In ci² to² mií¹³ líilí¹.

³⁹Joon ga¹²i Jesús joon jin²in:

—¿Ee lí¹ to² lí¹ mií¹³? ¿Ee lí¹ci² lí¹? Jo mo júuin² 'in xuui²¹² no lí¹ cwuu²¹mo 'ino.

⁴⁰Pe 'in tsá² do gaungøø¹mo Jesús. Joon ga'woo²¹ Jesús tsá² ce jilee²¹mo. Joon gatø¹ø jiin¹³ jmií²¹ coon¹³ sáa³ xuui²¹² tsaa¹³ do, joongi fiin¹³ coon¹³ 'in ngaliin¹ coon¹³on do. Joon ga¹²i lí¹ raain¹ 'in xuui²¹² do. ⁴¹Gason¹ Jesús cwo²¹ 'ido joon gajin²in sii²¹i xuui²¹² do coon¹³ jmií¹ tya'a:

—Talita cumi. ('E øøi²¹-tsi tsá² jin²in: 'Nú fuu²¹²uu mí², ráan²un no.)

⁴²Tsifu joon garóon²on 'in xuui²¹² tsamí² do. Joon gangí¹o. Joon dyatun¹ jiin²gi ngóo¹o. Jilee²¹ tsá² do ganga'goo²¹-tsi. ⁴³Pe joon gaí² Jesús júu³ sii²¹i 'in tsá² taai² tsi inuu do:

—Jo 'iin fu²uu' ce jiin¹³ jaain²¹.

Joon gatyu²u to² wa'a dø¹ 'in xuui²¹² tsamí² 'in najiin¹ do.

Mo ngóo¹on Jesús fu Nazaret

6 Mo ngayuui¹³ gaun'láai² Jesús 'in xuui²¹² tsamí² tsaa¹³

do joon gangaliin¹mo fu goo¹o Nazaret coon¹³ tsá² tya'a. ²Mo tí² jmií²¹² 'ii²¹ woo²¹ tsá² galáa² Jesús 'wii²¹² 'e 'e²e tsá² júu³ tyú² tsi inuu cwo¹ sinagoga si² do. Joon fúu¹mo 'in núu²un 'e faa²¹ 'ido. Joon líí¹ tsa'goo²¹-tsi tsá² joon jin² 'in tsagoo¹o do:

—¿Xiiala galitíi² 'in tsañuu¹ no 'e faa²¹ no? ¿Ee júu³ lo 'e¹ 'ino? ¿Xiiala jmoo¹o jilaa²¹ milagro lo?

³In tsañuu¹ lo jaain²¹ ti¹mo² 'ii. Joon¹ María, joon ruu²¹mo Jacobo coon¹³ Sé³ coon¹³ Judas coon¹³ Simóoi¹³. Joongi ruu²¹i tsamí² seen²¹mo jee²¹² jna¹ lo.

La joon gajin² tsá² Nazaret 'wii¹³ joon jo jo¹ líí²i Jesús. ⁴Pe joon gasii²¹i Jesús 'ii:

—Jilee²¹mo jmoo¹o nuu¹³un jaain²¹ tsá² 'in faa²¹a júu³ tyú² tya' Dios pe tsagoo¹o coon¹³ ruu²¹i 'in seen²¹ inuu tya'a jo cón²on cwáain¹.

⁵'Wii¹³ joon jiin¹³ coon²¹ milagro jo gajmaa¹a do. Xu tsá² gaun'láai².

⁶Líí¹ ganga'goo²¹-tsi Jesús 'wii¹³ jo jo¹ galíi²i tsagoo¹o 'ii. Joon mo galiciíin²¹gi gangó¹ Jesús ga'e²e tsá² la caain²¹ fuu²¹ pi³ taa¹³ lí¹ tyan¹ Nazaret do. Joon ga'e² Jesús 'in tsá² do júu³ tyú².

Jesús síi²¹i jì dyatuuin¹ tsá² tya'a tsacwo¹ júu³ tyú²

⁷Joon gatø¹ Jesús jiin¹³ dyatuuin¹ tsá² tya'a joon gasii¹in 'ido ti¹ ngái¹. Joon gacwoo¹ júu³ 'e lí² 'wooí² 'ido 'in 'líi¹³ taai² alma tya' tsá². ⁸Joon gatyu² to² wa'a jo 'e coon²¹ 'ido jiin¹³ 'mo'u² soon²¹on. Jo lí² coon²¹ jiin¹³ coon²¹ 'iñi¹ jon'gi tu'mi² jon'gi cuu² lí² coon²¹. ⁹Ná¹ 'ø¹ø mií²¹ saa¹³ joon tyi¹i coon²¹ 'mi'tyi² jon'on la

tún². ¹⁰Joongi gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² tya'a do:

—Mi cwotaa²naa' coon²¹ inuu do-o jón²oo' ca mi 'woo²¹naa' 'e fuu²¹ do.

¹¹Wana jo 'iin²¹²in 'in tsá² do 'ii²¹ 'naa' xiiali' cwolfin²naa' si jo núu²un tsá² júu³ tyii' 'ee joon cwo'woo²¹moo' do. Joon xuu²uu' 'laa²¹ toon¹ tii¹³ii' lawa coon²¹ li² 'e jmaa²aa' tya'a. 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa': mi ti 'e 'iin² fu juncwii²¹ iwúu¹ ní² tsá² seen²¹ Sodoma coon¹³ tsá² seen²¹ Gomorra. 'In tsá² fuu²¹ do-o jo ga'ii²¹i júu³ tya' Dios mo ganúu²un. Pe wúu¹gi iní² tsá² 'in jo 'ii²¹ 'naa' li cwolfin²naa' la coon²¹gi tsá² seen²¹ Sodoma coon¹³ Gomorra.

¹²Joon ga'woo²¹mo 'in tsá² tya' Jesús do tsacwoo¹ júu³ tyá². Joon gajin²in sii²¹i tsá² li gatyalfín² 'ido:

—'Ná¹ unsii²¹moo' 'e 'i¹-oo' —jin²in.

¹³Joongi líi¹ fúu¹ 'in 'lii¹³ ga'woo¹i almas tya' tsá². Joon gasoon²¹on aceite tya' tsatsaa¹³ joon coon¹³ la joon galáa²mo.

Najúun²mo Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹

¹⁴Galitsáa¹mo-tsi róøi¹³ Herodes jilaa²¹ 'elo tsu jilee²¹mo tsá² niñii¹ 'e jmoo¹o Jesús. Pe jin²in tsá² 'e nigajjin¹in tún¹ Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹, 'wii¹³ joon líli¹ 'oo¹ Jesús milagro. 'i¹-tsi tsá² 'e Jesús jmoo¹o milagro coon¹³ júu³ tya' Wó³.

¹⁵Pe seen²¹mo 'in gajin²in:

—Elías no.

'Inlíi¹³gi gajin²in:

—'In faa²¹a júu³ tyá² tya' Dios la líi¹ 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios calii 'ino.

¹⁶Joon mo ganúu²un Herodes 'elo joon gajin²in:

—Wó³-o 'ino, joon jna-a gatyu¹uu to² wiin²¹ luu²¹²u. Nigajjin¹o 'ino tún¹ —jin² Herodes.

¹⁷⁻²⁰Herodes do nigacáan¹in 'in tsamí² sii²¹ Herodías. 'In Herodías lo líi¹ 'oo²¹²o Lii²¹² ruui²¹ Herodes. Joon Wó³ do nigasii²¹i Herodes:

—Jo lí² caan²¹u'un 'oo²¹² ruu²¹u tsú seen²¹mogi.

Joon 'wii¹³ joon gali'ee¹mo 'in tsamí² do Wó³. Joon Herodes tyu²u to² 'e tsáí² Wó³ 'nuñi³ 'wii¹³ Herodías. 'Tin²¹²in Herodías wa'a júun²in Wó³ pe jo cwo¹ róøi¹³ Herodes júu³ 'wii¹³ gøø²¹mo Wó³. Joon ñi¹ Herodes 'e Wó³ jaain²¹ tsañuu¹ 'in tyúi¹ joongi jaain²¹ tsá² 'in ñi¹ júu³ tya' Dios. Coon²¹o Herodes cwáain¹ coon¹³ ce tún² jilaa²¹ 'e faa²¹ Wó³ fiin¹³ jo tyá² øøi²¹-tsi. ²¹Joon galí² 'e gajmaa¹²a Herodes jmii²¹² 'e tsín¹ jiin²¹in. Gacwoo¹o 'ee dø² tsacøøi¹³ tya'a coon¹³ 'in tyu² to² 'láa² coon¹³ jilee²¹ tsá² tyiin² seen²¹ li sii²¹ Galilea do. Joon Herodías gatsaa²¹o xiia' la ijmáa¹a. ²²In jamí² Herodías do gaí² jee²¹² li néei¹ 'in tsá² gøø²¹ do. Joon gatséen¹in. Joon líi¹ gatí²-tsi Herodes coon¹³ 'in tsá² néei¹ gøø²¹ coon¹³ 'ido la gatseen¹ 'in simí² do. Joon gajin² róøi¹³ sii²¹i 'in simí² do:

—Mí²i doñi'ee 'iin²¹²mo'o joon cwo¹³oo 'nu.

²³Joon ga'ee²¹ 'in róøi¹³ do tyani Dios 'e cwoo¹o doñi'ee gami¹i 'in simí² do fiin¹³ ca coon²¹ tsa¹ 'a to² líi¹ 'ido. ²⁴Joon gacwo'íi¹ 'in simí² do joon gasii²¹i sáa³a:

—'Ee mí³ii tya' 'ino?

Joon sáa³gi gajin²:

—Sii¹²¹i cwocwoo¹ mootyi² Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹.

²⁵Joon tsifu gaí² tún² 'in simí² do li tyín¹ róøi¹³ joon ngasii¹²¹ 'ido:

—La lo-o 'iin²¹² na: cwo¹² o coon²¹ wúun¹ 'yũ mooty² Wó³ saai²¹ tsá² jmi²¹.

²⁶Joon gajaan¹ 'in róøi¹³ do fa¹³. Pe jo 'ee futyigi tsu nigali'ee² mo Dios icwo¹ doñi'ee mii¹. Joon niganúu² un jileei²¹ 'in néei¹ coon¹³ on do. Jo gatyuu¹² gi to² 'e mii¹ 'in sim² do. ²⁷Tsifu gaty^u róøi¹³ to² jaain²¹ 'lái² 'e tsatyíian¹ mooty² Wó³. ²⁸Joon gangó¹ 'in 'lái² do fu 'ññi³ li 'yuui Wó³ 'e tsaty^u mooty² 'ido. Joon gacóon¹ on 'yũ tsi coon²¹ wúun¹. Joon gacwo¹ o 'in sim² do. Joon 'idogi gacwo¹ o sáa³.

²⁹Mo galiñii¹ tsá² tya' Wó³ 'e najúun² mo joon gangatyian¹ o mootaa² Wó³ joon ganga'áa¹ mo.

Cwo¹ o Jesús 'ñá² mil tsá² 'e dø¹ø

³⁰Mo galiciíin²¹ joon galicaain²¹ dyatuun¹ tsá² tya' Jesús coon¹³ Jesús. Joon gajma¹² a júu³ Jesús jilaa²¹ 'e nigajmaa¹ a joon jilaa²¹ 'e niga'e² e tsá². ³¹Wii¹³ tsataai² tsá² joongi jalíin² tsá² fúui¹ liilí¹ jiin¹³ jo cwo¹ 'ido dø¹ø joon gasii²¹ i Jesús tsá² tya'a:

—Ñilíin² duu' coon¹³ jna. Moo²¹ o', 'yii²¹ a' ta' ti' catá² li jo 'in tsá² seein²¹.

³²Joon ngalíin² mo Jesús coon¹³ tsá² tya'a joon yaamo gataai² tsi coon²¹ barco. 'Iin²¹² in tsalíin² coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹. ³³Pe fúu¹ mo 'in ganí² 'i li ngaliin¹ do. Joon galicwii¹ mo tsá² Jesús. Joon gangalíin² cwiin¹ in coon¹³ tii² o jilee²¹ mo 'in seein²¹ la coon²¹ fuu²¹. Joongi tyalíin² jée¹ gi li ngó¹ Jesús. ³⁴Mo gacwo¹ i Jesús tsi barco gangaa¹ mo tsá² fúui¹ liilí¹. Joon galífee¹ mo-tsi 'wii¹³ tya' 'ido.

Téen¹ in la téein¹ joo'saa²¹ jo 'in fii²¹² seen²¹ mo. Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² 'e² e 'ido júu³ 'lái² liilí¹. ³⁵Joon ni calóo² jalíin² tsá² tya'a li siin¹² in joon sii²¹ 'ido 'ii:

—Ca'lóo² lo joongi jo 'in taain²¹² lo coonti. ³⁶I² júu³ 'in tsá² no wa'a cwotyaliin² mo la caain²¹ fuu²¹ tyan' li taain²¹² tsá² cwoláa¹ a 'iñi¹ dø¹ø, tsu jo 'ee sá² 'e dø¹ 'ino.

³⁷Joon gañii¹ i Jesús:

—Cwoo¹³ 'naa' 'e dø¹ 'ino.

Joon 'in tsá² tya'a do gajin² in:

—Jo liin¹ wa'a tsalaa²¹ a coon²¹ mil tsi catyuu¹³ 'iñi¹ 'e cwoo¹ o'o 'ino 'e dø¹ø.

³⁸Joon gajin² Jesús sii²¹ i 'ido:

—¿Joo' 'iñi¹ 'oo² gi? Cwojøø² duu'.

Mo galiñii¹ i joon gajin² in:

—Ñá² 'iñi¹ sá² gi tyi' coon¹³ gáí¹ gi joo²¹ taai² jmi²¹.

³⁹Joon gaty^u Jesús to² wa'a cwó² 'in tsá² do jmaai¹³ coon¹³ poo²¹² jee²¹² ñii²¹ røø²¹ do. ⁴⁰Joon gacwó² tsá² ti' cíein¹³ joongi ti' cincuenta. ⁴¹Joon gason¹ Jesús 'e 'iñi¹ 'ñá² do joongi jiin¹³ gáí¹ 'in joo²¹ taai² jmi²¹² do. Joon gajøø² li' ñu'fú² joon gacwo¹ o 'maai¹³ Dios tya' 'e 'iñi¹ do. Joon gajmaa¹ a 'no¹³ 'e 'iñi¹ do. Joon gacwo¹ o tsá² tya'a wa'a jmáa¹ a tyíia³ 'e 'iñi¹ do jee²¹² 'in tsá² fúui¹ do. Joongi gajmaa¹ a tyíia³ 'in joo²¹ taai² jmi²¹ gáí¹ do. ⁴²Garó¹ mo tu² jileei²¹ 'in gagøø²¹ do. ⁴³Joongi garó¹ mogi dyatun¹ 'motó² coon¹³ 'no¹³ 'iñi¹ coon¹³ 'no¹³ 'in joo²¹ taai² jmi²¹ do. ⁴⁴Gagøø²¹ 'ná² mil tsañu¹ 'e 'iñi¹ do.

Ngii¹ Jesús tii² i ni jmi²¹

⁴⁵Joon gaty^u Jesús to² 'e tsataai² tsá² tya'a tsi barco. Joon tsalíin²

'ido jéei¹gi lagi 'ña'a li ngoo¹³ tyíia¹ do. Joon 'iin²¹²in tsalín² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Betsaida la 'íi²¹² 'í² Jesús tsá² júu³. ⁴⁶Joon mo ngayuui¹³ joon gangó¹ Jesús fu moo²¹ ngafee¹²i Dios Jmii²¹. ⁴⁷Nicanuu²¹ mo ganii²¹ Jesús 'e barco do. 'Ii²¹ ca tún² tsa¹ ni tyíia¹ do. Pe Jesús-gi siin¹²in ca tsaa¹ moo²¹ do 'ña'a. ⁴⁸Joon ganí² Jesús 'e jo lí² ngíi¹gi barco tya' tsá² tya'a 'wii¹³ líi¹ 'íi¹ tyí² lí' cii¹³. Ta'aa²¹ góo¹ mo gangó¹ Jesús lí ngaliin² tsá² tya'a. Gangó¹o ngíi¹ tii²o ni jmií²¹ do. 'Iin²¹²mo ngíi¹ lí' caai²¹ lí ngaliin¹mo 'ido. ⁴⁹Ganíi²in tsá² tya'a 'ii jó¹ ngíi¹ ni jmií²¹. Galíi¹ 'e tsamoojii¹ jó¹. Joon ga'oo¹ líi¹lí. ⁵⁰Jilee²¹mo ganíi² 'ii. Joon gafoo²mo 'ii. Pe joon gafee²¹mo Jesús 'ii gajin²in:

—iTá² téein¹-oo! iJna-a lo, jo foo¹³naa'!

⁵¹Joon ga'ii²¹o tsi barco lí taai² tsá² tya'a. Joon gaján² 'íi² tyí² do. ⁵²'Áai¹ 'waa^{21a}-tsi tsá² tya' Jesús tsu jo mo toon¹-tsi 'e júu³ tya' 'e iñi¹ do 'wii¹³ joon líi¹ ganga'goo²¹-tsi.

Un'láai² Jesús tsatsaa¹³
seein²¹ lí sii²¹ Genesaret

⁵³Mo gatyaliin² lí ngoo¹³ tyíia¹ ga'núu² barco tya'a coon²¹ tí tyíia¹ lí sii²¹ Genesaret. ⁵⁴Mo cwo'íi¹ 'ido tsi barco tsifu joon galicwii¹in tsá² 'ii. ⁵⁵Joon 'in tsá² do gangaliin¹ cwiin¹in la caain²¹ joon ga'láa² 'wii²¹² jajéei¹ tsatsaa¹³ 'in tsfín² 'mó² fu lí siin¹² Jesús. ⁵⁶La caain²¹ fuu²¹ pí³ si fuu²¹ fee¹ 'ee si tí fuu²¹ 'ee lí tsáa¹ Jesús gatyíia¹ tsá² tsatsaa¹³ tya'a tya'i fu¹ lí ngíi¹ Jesús joon gamíi¹ tyani Jesús wa'a cwo¹ Jesús jiin¹³ tí siin¹³in soon²¹on. Joon

jileei²¹ 'in gason¹ siin¹³ Jesús ga'láa²mo 'i.

'E un'líi¹³ tsá² tyani Dios

7 Joon galicaain²¹ tsá² tya' coon²¹ poo²¹² sii²¹ fariseos coon¹³ 'inlíi¹³ tifo² tya' ley lí siin¹² Jesús. 'In tifo² do jalín² Jerusalén. ²Joon 'in tsá² lo gacón² cwáain¹ 'e 'in tsá² tya' Jesús néei¹ gø¹ø joon 'líi¹² cwoo²¹o. øø¹²¹-tsi tsá² 'e jo mo jngíi² cwoo²¹ la tiisi², 'wii¹³ joon gafaa^{21a} 'láai². ³Jileei²¹ fariseos coon¹³ tsá² seein²¹ Israel jmoo¹o la lí² gajmaa^{1a} 'líi²¹² tsacøøi¹³. Jo dø¹ tsá wana jo jngíi² cwoo²¹ la tiisi² mo jéei¹. ⁴Mo jalín² 'moo¹³ jo dø¹ø wana jo mo run²un cwoo²¹ la tiisi². Joongi líi¹ 'láai² jilaa²¹ tiisi² 'e sá² calii jmoo¹o. Jmoo¹o tsá² la tiisi² run²un tasa 'un²un jmií²¹ joon tsuu² coon¹³ jilaa²¹ nii² 'e jmaai²¹ to² mo gø¹²ø. ⁵Joon 'in fariseos do coon¹³ tifo² tya' ley do gaunngíi¹ Jesús jin²in: —¿Ee lí' jo jmoo¹o tsá² tyí¹ la lí' gajmaa^{1a} 'líi²¹² tsacøøi¹³ tyí'? Gø¹²ø pe jo mo run¹un cwoo²¹o la tiisi².

⁶Joon gañii¹ Jesús:

—Calii 'in gafaa^{21a} júu³ tya' Dios sii²¹ Isaias gajmaa^{1a} coon²¹ jí². Joon tsi jí² do gafaa²¹o xiiala líi²naa' tsá² 'in jo tiin¹³ 'e 'e²e tsá² xeei²¹. Gajin²in ni jí² do:

'In tsá² lo untyúí¹ Dios jiin¹³ coon¹³ 'e faa^{21a} pe jo tí²-tsi jiin¹³ la to² tyu² Dios.

⁷Jo 'e to² 'íi³ 'e un'goo²¹o jna. Jilaa^{21a} 'e 'e²e tsá² jiin¹³ lí' to² tyu² tsá², jin² Isaias.

⁸Faa²¹gi Jesús jin²in:

—Ga'ín²mo-'oo' jilaa²¹ to² tyu² Dios, pe coon²¹ tún² jmoo²oo' la tiisi² 'e jmoo¹o tsá² la mo jéei¹

la rúun¹³ uun¹ tsuu² joongi tasa
'uun²¹ un jmi²¹. Joongi láa² mo 'e li
la li 'elo jmoo² oo' la jmoo¹ o tsá².

⁹La joongi gajin² Jesús:

—'Iin²¹² 'naa' núu³ gi¹ la to² tyu²
'lii²¹² tsacoo¹ i¹³ jon'gi la to² tyu² Dios
la no. ¹⁰La li gajin² Moisés cali¹ mo
gacwo¹ o tsá² ley: "Un'gøø²¹ mo'o
ñu²¹ u coon¹³ saa²¹ a." Joon gajin² in:
"In si²¹ júu³ 'laa²¹ jmi²¹ si sáa³ a
'ee ná¹ jnga² mo tsá² 'ii." ¹¹Pe joon,
'naa'gi¹, jo cwoo² oo' júu³ 'e uncoon¹³
tsá² jmi²¹ si sáa³ a 'ee wana gajin²:
"Jilaa²¹ 'e sá² tyiia 'e lí² uncoon¹³
jna 'nu lí Corbán." (øø¹ i²¹-tsi tsá²
jin² in: nigacwo³ oo Dios.) ¹²Wa'a jin²
tsá² la no, joon 'naa'gi¹ jo cwoo² oo'
wa'a uncoon¹³ on sáa³ jmi²¹. ¹³Mo
jmoo² 'naa' la joon tu¹ oo' júu³ tya'
Dios lawa'a jo 'e tyiin² mo. 'Iin²¹² gi¹
jmoo² oo' tiisi² 'e gacwo¹ tsá² 'naa'
lagi júu³ tya' Dios. Joongi lí¹ 'láai²
tiisi² 'e jmoo² oo' la lí¹ 'elo —jin²
Jesús si²¹ i' in tsá² fariseos coon¹³
tifo² tya' ley.

¹⁴Joon gatø¹ Jesús 'in tsá² fúu¹
taain²¹² do joon gajin² in:

—Nuu² duu' jilaa²¹ 'e fo² oo lo.
Joon cwo'øø¹ i²¹ oo'. ¹⁵Jilaa²¹ 'e gø²
tsá² jo lí² un'lii¹³ 'ii la joon. Jiin¹³
'e woo²¹ tsi tsá² 'e jmoo¹ o 'e faa²¹
tsá² 'e joon un'lii¹³ tsá². ¹⁶Wana sá²
loocwoo¹ oo' núu² duu'.

¹⁷Mo gatíui² Jesús tsá² joon ga'í²
coon²¹ inuu joon gaunngi¹ tsá²
tya'a 'ee 'e júu³ gatyaa¹ do. ¹⁸Joon
gajin² Jesús si²¹ i' ii:

—¿Ti jon'gi 'naa' øø¹ i²¹ oo'? Ní²-i
'naa' 'e jilaa²¹ 'e gø² tsá² jo tsatoo¹³
tsi alma tya' tsá² pe jiin¹³ tu² o.

¹⁹Joon mi yui¹³ joon 'woo²¹ o fu
caluu tún¹. 'Wii¹² joon jo lí² un'lii¹³
tsá² tyani Dios.

'Wii¹³ jiin¹³ coon¹³ júu³ la joon
jin² Jesús 'e lí²-i øø¹ i²¹ tsá² doñi'ee.
²⁰Jin² o jon Jesús:

—'E 'woo²¹ li tsi alma tya' tsá² 'e
joon un'lii¹³ tsá² tyani Dios. ²¹Tsu
li tsi alma tya' tsá² øø¹ i²¹-tsi 'e
'øø¹ i²¹-tsi tsá². Lí¹ alma tya' tsá² 'woo²¹
jilaa²¹ 'e gø² 'e i¹-tsi tsá². Do-o
'i¹-tsi 'e lí² feei² tsam² tsá² xeei²¹ si
doñi'ee 'e gø² i¹-tsi tsá² cwáain¹ tya'
tsam² si tsañuu¹ 'ee. Do-o i¹-tsi tsá²
wa'a jngaa¹² i² tsá² ²²si jmoo¹ o 'uun²¹
'ee. Tsi alma tya'a gali'in²¹² in tsá²
jilaa²¹ 'e sá² tya' tsá² xeei²¹; 'aa¹ a
tsii²¹² wúu¹ i; jmoo¹ o júu³ 'atsaa²¹;
'i¹-tsi jiin¹³ tya' ña'a. Jo lí³ i' 'e jmáa¹ a.
²³'Wii¹³ i¹-tsi tsá² jilaa²¹ 'elo, 'wii¹³
joon 'in lii¹³ mo 'ii tyani Dios.

Jaain²¹ 'yiia²¹² tsá² coon²¹ fuu²¹
'in jo¹ galíi² júu³ tya' Jesús

²⁴Joon gangø¹ Jesús fu coon²¹
fuu²¹ sii²¹ Tiro coon¹³ Sidón. Joon
ga'í² coon²¹ inuu. Joon jo 'iin²¹² in
wa'a liñi¹ tsá² coonti pe jo gali² i
jiin¹³ la gali'in²¹² in. ²⁵Joon tsifu
galiñi¹ jaain²¹ tsam². Joon 'in
xuui²¹² tya' 'in tsam² lo 'yui² 'in
'lii¹³ alma tya'a. Joon gajø² 'in
tsam² do gasii²¹ i 'wojní¹ i wii²¹²
ti² Jesús. ²⁶In tsam² lo galiseein²¹
Sirofenicia, jon' tsagoo¹ tsá² seein²¹
Israel. Pe gajø² jami¹ i tyani Jesús
wa'a tyii² in 'ido 'in 'lii¹³ 'yui alma
tya' jóon'on. ²⁷Pe Jesús gasii²¹ i 'ii:
—Cwo² du'u jéel¹ wa'a øø¹ i²¹ xuui²¹²
lagi tsi²¹ tsu jo tseein²¹ tyii²¹ i' no³
gø² xuui²¹² joon cwóo¹³ o' tsi²¹.

²⁸Pe joon gañii¹ i 'in tsam² do
jin² in:

—Jo¹ o, pe cagi tsi²¹ 'in tee¹²
nu' mesa gø² o 'no³ xuu²¹ mo gø²
xuui²¹².

²⁹Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsam² do:

—Tyú²-u la gafa²'a. Lí²-i cwoo²mo'o no nicwo'íi¹ 'in 'lii¹³' 'yuui² alma tya' xuui²¹² tyi'i.

³⁰Joon mo gatye²i tya'a gatsee²¹i xuui²¹² tya'a raain¹ ni coo'mó². Nicwo'íi¹ 'in 'lii¹³' 'yuui² alma tya' ido.

**Un'láa² Jesús jaain²¹ tsá²
cwuui²¹² jo faa²¹**

³¹Gacwo'íi¹ Jesús co' fuu²¹ Tiro gangíi¹ Sidón joon ngíi¹ fu lí' co' Decápolis, joon gatyí¹ ti' jmi²¹ tyíi¹ Galilea. ³²Joon mo gatyí¹ do joon gangajée¹ tsá² jaain²¹ tsá² cwuui²¹² 'yúcaai²¹² jo faa²¹. Joon gami¹ wa'a taan¹ Jesús cwoo²¹o tya' ido. ³³Joon gangajéei¹ Jesús 'ii coon²¹ lí jo 'in tsá² jóø². Joon gafoø²¹ Jesús uniicwoo²¹o tsi loocwoo²¹ ido. Joon ga'ñíi¹ joongi gali²¹i uniisii¹³ ido. ³⁴Joon gajóø² lí' ñu'fú² gasaai²¹-tsi joon gajin²in: —'Efata! (øø¹'²¹-tsi jin²in: iNéei² 'wo'o!)

³⁵La joon ganó¹ loocwóo¹o. Sii¹³i galí² tyú²-u joon galí²-i faa²¹a røø²¹.

³⁶Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² 'in gajée¹ 'in jo faa²¹ do:

—Jo 'in fuu²uu' ce jiin¹³ jaain²¹.

Pe lí' tyu²gi to² 'e sii²¹o tsá². ³⁷Líi¹ ts'a'goo²¹-tsi tsá², joon jin²in:

—Jilaa²¹ 'e jmoo¹o 'ino 'e tyú² tsu ca 'in cwuui²¹² jmoo¹-o núu²un joongi 'in jo faa²¹a jmoo¹-o 'e faa²¹ ido.

Cwo¹o Jesús tyún² mil tsá² 'e gø²ø

8 Jee²¹² jmi²¹² lo galicaain²¹ tsá² fúui¹ líli¹. Jo 'ee sá² dø¹ coonti. Joon gatø¹ Jesús tsá² tya'a joon gasii²¹ 'ido:

²—Líi¹ fúu² líi²na 'in tsá² lo 'wii¹³ ningó¹ 'n¹ jmi²¹² 'e taain²¹² coon¹³ jna lo. Joon jo 'ee sá²gi dø¹ø coonti.

³Wa'a 'íi³ii júu³ fu tya'a la jo mo gø²ø joon jo lí piín³ ngí¹. 'Inlíi¹³ jalíin² wíin².

⁴Joon gañii¹ tsá² tya'a:

—¿Xiiala lí² cwóo¹³o 'ino 'e dø¹ø? Jo 'in seein²¹ waa'a 'n¹ coonti.

⁵Joon gaunngii¹ Jesús:

—¿Joo¹ 'iñi¹ 'oo²gi 'naa'?

'Ti-gi gajin²in:

—Dyía¹ tigi.

⁶Joon gatyú² Jesús to² wa'a cwó² ni 'wó² do joon gason¹on 'e 'iñi¹ dyía¹ do joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios. Joon gajmaa¹a 'no³ 'e 'iñi¹ do gacwo¹o tsá² tya'a 'e tsajmaa¹a tyíia³ jee²¹² 'in tsá² fúui¹ do. ⁷Joongi ni'aa¹mogi jaain²¹ gáí¹ joo²¹ taai² jmi²¹ pi³. Joon gacwo¹o Jesús 'maai¹³ Dios tya' 'in joo²¹ taai² jmi²¹ pi³ do joon gatyú² to² jmaa¹a tsá² tya'a tyíia³ 'in joo²¹ do. ⁸Tyú²-u gagøø²¹ø jilee²¹mo. Joongi ti²¹gi dyía¹ 'motó² røøi¹ 'e gasái¹. ⁹Xuu jogi tí¹ tyún² mil tsá² 'in gagøø²¹ø do. Joon ga'íi² Jesús 'in tsá² do júu³. ¹⁰Joon 'ña'gi ga'í² tsi coon²¹ barco coon¹³ tsá² tya'a. Joon ngaliin¹ fu coon²¹ lí sii²¹ Dalmanuta.

Mii¹ tsá² fariseos coon²¹ lí²

¹¹Joon jee²¹² jmi²¹² joon gajalíin² 'inlíi¹³ tsá² fariseos joon ga'láa² 'wii²¹² jo cwo¹o júu³ ruu²¹i coon¹³ Jesús. 'lin²¹²in 'in tsá² fariseos do tyaan¹ cwáain¹ xiiala líi¹ Jesús, 'wii¹³ joon gami¹i waa'a 'e² Jesús 'ido coon²¹ lí² tya' ñu'fú². ¹²Pe gasaai²¹-tsi Jesús líli¹ joon gajin²in: —'In tsá² lo jo tsáai¹-tsi Dios mo mii¹ coon²¹ milagro. 'E la ja²mo

fuu²¹²uu 'naa', jiin¹³ coon²¹ li² tya'
milagro jo cwo³oo 'in tsá² lo.

¹³Joon gatúu²mo Jesús 'in tsá² do.
Ngatáa¹ tsi barco joon gangó¹ fu li'
ngoo¹³ tyíá¹ cataain do tún¹.

Tyiian¹³ tya' fariseos

¹⁴'In tsá² tya' Jesús do
niga¹in¹mo-tsi 'e coon²¹ 'ee dø¹ø. Ji
tii² coon²¹ 'iñi¹ nityaan¹ tsi barco do.

¹⁵Joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a:
—Ñí²duu, tí¹moo' coon¹³ tyiian¹³
tya' fariseos joongi tí¹moo' coon¹³
tyiian¹³ tya' tsá² tya' røø¹³ Herodes.

¹⁶Joon tsá² tya'gi galáa² 'wii²¹²
sí²i la 'oo²¹ jee²¹² yaai jin²in:

—'Wii¹³ jo 'e 'iñi² lee²o' 'e joon 'e
gajin²in la no.

¹⁷Ñii¹ Jesús 'ee 'e sí²i 'ido joon
gajin²in sii²¹i 'ido:

—¿'Ee li' foo²¹ 'naa' 'e jo 'oo²oo'
'iñi¹? ¿Ti jo mo 'øø¹²¹-oo'? ¿Ti jo mo
lilii²ii'? ¿Ti 'áai¹ ni 'waa²¹ tyi² 'naa'?

¹⁸¿Ti jo jøø²øø' coon¹³ unní²ii'? ¿Ti
jo nuu²uun' coon¹³ loocwoo²oo'? ¿Ti
jo tii²-oo'? ¹⁹Mo gajmáa³aa tyíá³
'e 'iñi¹ 'ná² do jee²¹² 'ná² mil tsá²,
¿joo²gi 'motó² 'e garøø¹ do?

Joon gajin² tsá² tya'a:

—Dyatun¹gi gatí².

²⁰—Joon mo gajmáa³gii tyíá³
dyíá¹ 'iñi¹ jee²¹² tyún² mil tsá² —
jin² Jesús— ¿joo² 'motó² røø¹ 'e
gatyíian²¹gii?

Joon gajin²in tún¹ tsá² tya'a:

—Dyíá¹gi gatí².

²¹Joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—¿Ti jo mo 'øø²¹ mogi¹-oo'?

Un'láai² Jesús jaain²¹

tsatiui² fu Betsaida

²²Mo gatyaliin² Jesús fuu²¹
Betsaida gangajée¹ tsá² jaain²¹

tsatiui² li siin¹² Jesús. Gamii¹
wa'a soon²¹ Jesús tya'a. ²³Joon
gason¹ Jesús cwoo²¹ 'in tsatiui² do.
Gangajée¹ li' ti' fuu²¹. Joon gasúun²
jmií²e² unni² 'ido. Joongi gataan¹
cwoo²¹o tya' 'ido. Joon gaunngii¹
wana nijnéel²xu. ²⁴Gajøø² 'in tsatiui²
do joon jin²in:

—Jøø³moo tsá². Jøø²na tsá² 'in líii¹
la li 'mó² pe ngii¹o.

²⁵Joon gataan¹ tún¹ Jesús
cwoo²¹o unní² 'ido. 'In tsatiui²
do gajøø²ø coon¹³ ce tún² joon
galáa²mo coonti. Najøø²o jilaa²¹
røø²¹. ²⁶Joon gatyú² Jesús to² 'a
tsei¹² 'ido fu tya'o. Joon gajin²in:

—Jo ngii²¹un 'e fuu²¹ do, jogi 'in
fu²¹u coonti jilaa²¹ 'e nigalí² tyi'i.

Tú³ jmoo¹o júu³ 'e Dios gasii¹in Jesús 'e jmoo¹o tiin¹³ tsá²

²⁷Mo galicíin²gi ngalíin² Jesús
coon¹³ tsá² tya'a fu la caain²¹ fuu²¹
pi³ náa¹ co' Cesarea de Filipo. Li
ngalíin² tya'i fu¹ gaunngii¹ Jesús
sii²¹i tsá² tya'a:

—¿'lin jna jin² tsá²?

²⁸Joon gañii¹ tsá² tya'a:

—'Inlíi¹³ jin² 'e Wó³ saai²¹ tsá²
jmií²¹ 'nu. 'Inlíi¹³gi jin² 'e Elías 'nu.
Joon 'in catyaai²gi jin² 'e jaaain²¹ 'in
gafaa²¹ júu³ tya' Dios calii 'nu.

²⁹Joon gaunngii¹ Jesús tsá² tya'a:

—'Naa²gii¹, ¿'iin jna fáa¹³aa'?

Joon gajin² Tú³:

—'Nu Cristo, 'in gasii¹in Dios 'nu.

³⁰Pe gatyú² Jesús to² 'e jo 'in
sii²¹i tsá² tya'a ce jiin¹³ jaaain²¹ 'e
Cristo 'ii, 'in gasii¹in Dios.

'Hi¹ Jesús júu³ ijúun²in

³¹Joon galáa² Jesús 'wii²¹² 'e²e
tsá² tya'a do jin²in:

—Jna-a 'in Ruu²¹ na Tsá². Joon 'ná¹-a móo³oo wúu¹ liili¹. Jileei²¹ tsacøøi¹³ coon¹³ 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley 'ee¹mo jna. Joon 'ii iŋgaa¹² mo jna pe jiin¹oo tún¹ mi tǝ² nǝ¹ jmi²¹² 'e gajúun²na.

³²Gafaa²¹a coon²¹ júu³ coon²¹ tsáa¹gi. Joon gatø¹ Tú³ Jesús coon²¹ li gáí¹. Joon gajin² Tú² ši²¹ Jesús: —Jo foo³gi'i la no.

³³Pe gajin¹² Jesús ní¹i, gajøøi² tsá² tya'a joon gajin²in ši²¹i Tú³ do: —Jeein¹³ coon¹³ jna. Satanás 'nə tsu jo 'i¹-o' 'nə júu³ tya' Dios. Jiin¹³ jmaai¹³ júu³ tya' tsá²-a 'i¹-o' 'nə.

³⁴Joon gatø¹ tún¹ Jesús tsá² tya'a coon¹³ jileei²¹ tsá² taain²¹² coon¹³on joon gasi²¹i 'ido:

—Wana 'in 'iin²¹²in jalín² coon¹³ jna 'ná¹-a cwo'fin²mo-tsi 'wii²¹² tya' ña'o joon 'ná¹ tyaa¹ tyú² ña'a 'e júun²in lagi ijúun²na. Joon 'ná¹ cwojmaa¹a la to² tyú² jna. ³⁵Tsu jileei²¹ 'in 'iin²¹²in tiin¹³ juncwii²¹ tya' yaai 'e joon i'fin²mo juncwii²¹ tya'a. Pe jileei²¹gi 'in 'iin²in juncwii²¹ tya'a 'wii¹³ jna, joongi 'wii¹³ júu³ tyú² tya' Dios joon tiin¹³mo 'i juncwii²¹ tya'a. ³⁶Jo 'ee to² 'ii³in tya' tsá² wa'a jnaa²¹a la tøøi² cwoo¹³ fu juncwii²¹ pe caa²¹mo alma tya'a li 'ii²¹. ³⁷Jo lí² tyii²¹ tsá² coon¹³ cuu² alma tya'a. ³⁸Wa jaain²¹ 'oo¹o fa'i²¹ 'wii¹³ jna joongi 'wii¹³ júu³ tyiia jee²¹² 'in tsá² jo 'naai² Dios joongi jee²¹² 'in 'oo¹o tsaa² tyi¹ joon jna-a jon, 'in Ruu²¹ Tsá², in'óo³oo fa'i²¹ 'wii¹³ tya' 'ii mi yí³aa coon¹³ ángeles tyúí¹ joon ungoo²¹ tsá² jna la ungoo²¹ tsá² Dios Jmii²¹ nano —gajin² Jesús ši²¹i tsá².

9 Joon gajin² Jesús: —'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'inlíi¹³ jee²¹² 'in téein² lo jo ijúun²in ca ilíni¹ xiiala tyu² Dios to² tsá².

Jesús unsi²¹i 'e líi¹i

²Jnúu² jmi²¹² 'e gangíi¹ joon gajée¹i Jesús Tú³ coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³. Joon ngaliin² coon¹³ 'ido coon²¹ ni moo²¹ ñi¹. Joon do-o gaunsi²¹i Jesús 'e líi¹ tyani 'in catyaa² do. ³Siin¹³in galijii¹ liili¹. Jnéi¹ taa²¹ ca la taa²¹ 'moo²¹ ce jiin¹³ jaain²¹ taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹ mo run²un šiin³ jo lí² ta' taa²¹. ⁴Joon gajnéi¹ 'lii²¹² Elías coon¹³ 'lii²¹² Moisés 'e li téein² do. Joon gasi²¹i coon¹³ Jesús ⁵Joon gajin² Tú³ ši²¹i Jesús:

—Tifo² tyii¹, ilí¹ tyú² 'e toon²¹o'on lo! Jmóo¹³o'o 'ni¹ 'nú¹ pi³. Coon²¹ tyi'nə coongi tya' Moisés coongi tya' Elías.

⁶Pe Tú³-gi do jo ñii¹ 'ee faa²¹a, li' faa²¹a 'goo²¹o. Joon 'goo²¹o jon 'in tsá² gáí¹ do. ⁷Joon gajgø¹ coon²¹ jni¹ yu' li téein² joon ga'í² 'iin³ tya' li téein² 'ido. Joon jee²¹² 'e jni¹ do ganúu²un coon²¹ júu³ 'e jin²:

—'In lo-o yuun²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na. Tyaan²¹duu' cwáain¹ 'e jin²in.

⁸Tsifu joon mo gajøøø² la 'ui jo 'in ganí²gi jiin¹³ jaain²¹, jiin¹³ ña'a Jesús ganí²gi.

⁹Mo gajgaai²¹ 'e moo²¹ do joon gasi²¹i Jesús 'in tsá² gaai²¹ do 'e jo 'in ši²¹i 'ido jiin¹³ jaain²¹ jilaa²¹ 'e ganí² do ca mi jiin¹in tún¹. ¹⁰'Wii¹³ joon ga'maa²¹o 'e júu³ do jee²¹² 'ii. Joon gaunngii¹ jee²¹² ruu²¹i 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² mo gajin² Jesús: “Jjiin¹o tún¹ Ruu²¹i Tsá².” ¹¹Joon gaunngii¹ tsá² tya' Jesús:

—ǃ'Ee lǐ' jin² tifo² tya' ley 'e 'lii²¹²
Elías 'ná' jó¹ nifu?

¹²Joon gañii¹ Jesús sii²¹ 'i'ido:

—'E ja²mo Elías jó¹ nifu. Joon
tyaa¹o tyá² jilaa²¹. Júu³ la ja²mo
gajin² jí² tya' Dios tya' Ruu²¹ Tsá²
mo jin² 'e inii²¹ wúu¹. Joongi jin²
jí² tya' Dios 'e jo 'iin²¹²in tsacøøi¹³
tsáai¹gi-tsi 'ii. ¹³'E ja²mo fo³gii —
jin² Jesús— Elías najó¹ joon 'inlǐi¹³
tsá² gajmee²¹mo 'ii jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in
jiin¹³ la gajin² ni jí² tya' Dios ilí².

Un'láai² Jesús jaain²¹ xuui²¹² 'in
'yuui² 'in 'lii¹³ alma tya'a

¹⁴Joon mo ngayuui¹³ joon ngaliin¹
li néel¹ 'in tsá² tya'a catyaa²gi do.
Joon ganí²in tsá² fúui¹ lǐ¹ taain²¹²
cu' lǐ' li tyin¹ 'in tsá² tya'a catyaa²
do. Joon coon¹³ tifo² tya' ley
téein² jo cwo¹o júu³ ruu²¹. ¹⁵Joon
tsifu mo gajnéel¹ Jesús jilee²¹mo
ganga'goo²¹-tsi. Joon ngaliin¹
cwiin¹in ngaunjiin¹in Jesús. ¹⁶Joon
gaunngii¹ Jesús tsá² tya'a:

—ǃ'Ee júu³ jo cwoo²oo' ruu²¹naa'
coon¹³ 'ido?

¹⁷Joon jaain²¹ 'in tsá² téein² do
gañii¹i:

—Tifo², lo jee²na yuun²¹ tyiia
'in 'yuui² 'in 'lii¹³ alma tya'a. Joon
jo cwoo²¹ faa²¹ 'inlo. ¹⁸Joon
doñixiia' siin¹²mo 'in 'lii¹³ lo jmoo¹o
saain¹ ci¹³i ni'wó² joon 'yee²¹ jon¹
moo'oo²o joongi cuu²¹ moojóon¹on.
'Wii¹³ joon 'wo² ga'íi²-tsi. Nam³oo
tya' tsá² tyi' wa'a 'e tyii²in 'in 'lii¹³
do pe jo gali¹i.

¹⁹Joon gañii¹ Jesús sii²¹ 'i'ido:

—'Naa' lǐi¹naa' tsá² 'in jo jo¹ lǐi²i.
ǃTi wóo²gi 'áai¹ 'ná' taan²¹²na coon¹³
'naa'? ǃTi wóo²gi 'áai¹ 'ná' lifeei¹-tsii

'wii¹³ tyii'? Nijee²¹duu' 'in xuui²¹² do
fu lo.

²⁰Joon ngajée¹mo 'in xuui²¹² do.
Mo ganí²in 'in 'lii¹³ 'yuui² alma tya'
'in xuui²¹² do Jesús joon gajmaa¹a
júuin² ñi¹ 'in xuui²¹² do. Joon
gacii²¹ 'in xuui²¹² do ni 'wó², 'yee²¹
jon¹ moo'oo²o. ²¹Joon gaunngii¹i
Jesús jmii²¹ xuui²¹² do:

—ǃXiati ningóo¹ 'e lǐi¹ la no?

Joon gajin² jmii²¹ xuui²¹² do:

—Ca mo xuui²¹² pi³ 'ii. ²²Joon
lǐi¹ 'láai² naa¹³ nipii¹in ni jí² joongi
tsi jmii²¹ 'e 'iin²¹²in jngaa¹³mo
'ino. 'Wii¹³ joon wana 'e lǐi²i fúu²
cwoliin¹un jna'a joon uncono¹³on
jna'a.

²³Gasii²¹i Jesús 'ii:

—Wa lijai² lǐi²u, jilaa²¹ ilí² tya' 'in
jai² lǐi².

²⁴Joon ga'oo¹o 'in jmii²¹ xuui²¹²
do:

—iJo¹o lǐi²na! iUncono¹³ 'nǔ jna 'e
ilí² jai²gi lǐi²na!

²⁵Mo ganí² Jesús 'e lǐi¹ fúui¹ tsá²
galicaain²¹ gasii²¹ 'in 'lii¹³ do:

—'Nǔ-ǔ 'in jo cwo¹o faa²¹ 'in
xuui²¹² lo jogi cwo¹o núu²un, jna-a
tyu¹³u to² 'e juu¹²u, túui¹ 'in xuui²¹²
no. Jo 'ú²gi' alma tya'a.

²⁶Joon ga'oo¹o 'in 'lii¹³ do joon
gajmaa¹a júuin² ñi¹ tún¹ 'in xuui²¹²
do. Joon gacwo'íi¹. Gatiui² 'in
xuui²¹² do lawa jaain²¹ 'lii²¹². 'E joon
gajin² 'in tsá² fúui¹ do 'e 'lii²¹²mo
'ido. ²⁷Pe joon gason¹ Jesús cwoo²¹
xuui²¹² do joon gasaa¹³a joon
gasiin¹²mo 'in xuui²¹² do.

²⁸Joon mo ga'í² Jesús tsi coon²¹
inu joon gaunngii¹i tsá² tya' 'ii:

—ǃ'Ee lǐ' jo gali² jna'a 'e tyi² jna'a
'in 'lii¹³ do?

29 Jesús-gi gajin²in sii²¹i tsá² ty'a'a:

—Jiin¹³ mo jmoo¹o tsá² taa²¹ tyani Dios joon jo dɔ¹ø joongi feei¹ tsá² Dios, jiin¹³ la joon cwo'fi¹i 'in 'lii¹³ la no.

'fi² Jesús júu³ tún¹ ijúun²in

30-31 Mo gangalíin² 'ido gangí¹i fu Galilea. Joon jo gali¹iin²¹²in Jesús 'e liñii¹ jiin¹³ jaain²¹ 'wii¹³ 'e²o jiin¹³ tsá² ty'a'a. Gajin²in sii²¹i 'ii 'e isaan¹mo tsá² 'in Ruu²¹i Tsá² jaan¹²in ja'cwoo²¹ tsá² joongi ijngaa¹²mo 'ii. Pe mi tsín¹ 'ni¹ jmi¹² ijúun²in joon ijiin¹o tún¹. **32**Pe 'in tsá² ty'a'a do jo øøi²¹-tsi 'e sii²¹ 'ido 'ii. Joongi 'goo¹²¹-o wa' unngii¹gi.

'iin 'in tyiin²gi

33 Joon gatyaliin² fuu²¹ Capernaum. Mo ngataai² Jesús coon²¹ inuu joon gaunngii¹i tsá² ty'a'a:

—¿Ee júu³ jo cwoo²oo' ñilíin²naa' ty'a'i fu¹ do?

34Pe joon li coon²¹ gajaan¹ tii² 'wii¹³ li jalíin² do nasi²i jo cwo¹ júu³ ruu²¹i 'e 'iin 'in tyiin²gi jee²¹² 'ii. **35**Joon gacwó² Jesús. Joon gatø¹ø jiin¹³ dyatuuin¹ tsá² ty'a'a joon gasii²¹i:

—Wana in 'iin²¹²in jmaa¹a to² nifu jee²¹² 'naa' ná¹ jméi¹ 'ña'a lawa'a tsá² 'wéi¹ joon unji²o jon jilee²¹mo 'in catyaa¹² do.

36 Joon gatii²¹ Jesús jaain²¹ xuui²¹² gatyéei¹ tún² tsá¹ jee²¹² li née¹i. Joon gataan¹²in cwáa¹a 'ido joon gajin²in:

37—Wana 'ii²¹ tsá² xuui²¹² la líii¹ 'ino cwáain¹ tyiia, 'ii²¹mo jon 'ido jna. Joon 'in 'ii²¹ jna do pe jon'on

jiin¹³ jna 'in 'ii²¹ 'ido joongi 'ii²¹mo jon 'in gasii¹in jna do.

'In jo 'eei¹ jna' 'nee¹ jna'

38 Joon gajin² Wó³ sii²¹i Jesús: —Tifo², ganee²¹²moo¹o jaain²¹ 'in jin¹² 'e 'wooi²¹ 'in 'lii¹³ taai² alma ty'a' tsá². Joon mo 'wooi²¹ 'in 'lii¹³ do joon jin²in sii²¹i 'in 'lii¹³ do: “Jesús tyu²u to² 'e 'woo²¹moo.” Pe jo ngii¹ 'ido coon¹³ jna' 'wii¹³ joon gatyuu¹³moo¹o.

39Pe gajin² Jesús:

—Jo unttaa¹³naa'. Jiin¹³ jaain²¹ lí² faa²¹ 'e gó² 'wii¹³ tyiajna joongi jmaa¹a coon²¹ milagro coon¹³ to² 'e 'óó³oo. **40**In jo 'eei¹ jna' 'ii jon 'nee¹mo jna'. **41**Doñi¹in 'in 'iin²¹²in uncoon¹³ jna joon cwo¹o 'naa' fiin¹³ coon²¹ vasa jmi²¹ 'wii¹³ tsá² ty'a' Cristo 'naa' la ja²mo sá² 'lee¹²¹i.

'Áai¹ gó² ty'a' 'in 'noo¹ tsaa²

42Faa¹²¹gi Jesús jin²in:

—Áai¹ gó² ty'a' doñi¹in 'in jma¹ 'e lí² 'oo¹o tsaa² 'in xuui²¹² 'in jo¹ líi¹² jna. 'E tyú²gi ty'a'a wa'a nuu¹ tsá² luu²¹²u coon²¹ too¹ fee¹ joon pii¹in tsá² 'ii fu tsi jmi¹ñi³. **43**Wana coon¹³ cwoo¹o jmoo¹ lí² 'óó¹²¹o tsaa² tyú²gi tyi¹i wa'a tyuu³o'o. Tsu tyú²gi wa'a taan²u'un juncwii²¹ coon¹³ coon²¹ cwoo¹o lagi 'a cwóo¹³o li 'ii²¹ coon¹³ ji tún² cwoo¹o. Tsu li 'ii²¹ do jo lí² dyuu¹ tsá² ji² ty'a'a coonti **44**joon jo júuin² joo¹³ jogi guu¹ ji² coonti. **45**Joongi wana tíi¹³¹i jmaa¹ ga'aa¹a tsaa² tyuu³o'o jon. Tsu tyú²gi tyi¹i wa'a jmaa²a to² tyu² Dios mo taan²un juncwii²¹ jluu¹³mo'o lagi tii¹u'u fu li 'ii²¹ coon¹³ ji tún² tíi¹³¹i. Tsu fu li 'ii²¹ do jo lí² dyuu¹ tsá² ji² ty'a'a **46**joon jo júuin² joo¹³ joon

jogi guu¹ jí² tya'a. ⁴⁷Wana unní²i jmo'o 'e lí² 'oo²o tsaa² tyí²du'u coonti tsu tyú²gi tyí¹ 'e 'uu¹u'u coon¹³ coon²¹ unní²i li tyú² Dios to² lagi coon¹³ ji tún² unní²i cwóo¹³ 'o li 'ii²¹. ⁴⁸Tsu li 'ii²¹ do jo júuin² joo¹³ jo'gi jí² coonti.

⁴⁹Tsu jilee²¹mo liñii¹mo coon¹³ jí². Joon 'ná¹ caal²¹ tsá² ñi² jilaa²¹ fa¹ 'e cwo¹ tsá² Dios. ⁵⁰E tyú²-u ñi² pe wana ga'ín¹ jmá² tya', 'ee coon¹³ iliñi³gi tún¹? Cwolí¹naa' la lí¹ ñi² tyú² joon cwolisein²¹moo' 'e tyú² coon¹³ la jaain²¹ la jaain²¹.

Jesús 'e²e tsá² tya' 'e
xeei²¹ tsá² tsamí² tya'a

10 Gacwo'íi¹ Jesús fuu²¹ Capernaum. Gangóo¹ li sii²¹ Judea. Gangóo¹ li' ngoo¹³ jmií²¹ Jordán li 'yeei²¹ ñi¹. Do-o galicaain²¹ tsá² fúui¹ liíi¹ 'e li siin¹²in do. 'E²e Jesús tsá² tún¹ la li 'e gatí²i. ²Joon gangatyéen¹in tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ fariseos li siin¹² Jesús. 'In fariseos do 'iin²¹²in jmáa¹ 'e tøø²¹ Jesús coon²¹ tsaa² tya'a. Joon gaunngii¹i:

—ÍTi cwo¹ ley tya' Moisés júu³ wa'a xeei¹ tsá² 'in gacui² cwoo²¹ coon¹³?

³Joon gañii¹i Jesús:

—Í'Ee to² gatyú² Moisés?

⁴Ii-gi gajin²in:

—Moisés gacwo'o tsá² júu³ 'e cwo¹ tsañuu¹ 'in tsamí² do coon²¹ mo'jí² 'e tíu²mo 'ii. Joon coon¹³ mo'jí² do lí²-i xeei¹ tsá² 'in gacui² cwoo²¹ coon¹³.

⁵Jesús-gi gajin²in:

—Moisés gacwo¹ júu³ 'e joon tsu 'wii¹³ 'e soo²¹ 'oo' 'naa' yaamoo¹.

⁶Pe mo gajmaa¹ Dios la jilaa²¹ 'e

sá² gajmeei¹ Dios tsañuu¹ coon¹³ tsamí². ⁷Wii¹³ joon ilí² tíui² tsañuu¹ jmií²¹ coon¹³ sáa³ joon licaain²¹ coon¹³ tsamí² tya'a. ⁸Jee²¹² 'in gáí¹ do liin¹ lawa jaain²¹ tsá². La joon jo tigi gáí¹. Joon galí¹ 'i jaan²¹mo. ⁹Wii¹³ joon jo lí²gi xeei¹ tsá² 'e gauncaain²¹ Dios.

¹⁰Mo ngataai² coon²¹ inuu joon gaunngii¹ 'i tún¹ tsá² tya'a 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ do. ¹¹Joon gasii²¹ 'i Jesús 'ii:

—'In tsá² 'in tíui² tsamí² tya'a joon cui² cwoo²¹ coon¹³ 'in xeei²¹ unrøøi¹ 'ña'a tsaa². ¹²Wana tsamí² tíui² ñuu¹ tya'a joon cui² cwoo²¹ coon¹³ 'in xeei²¹gi 'e unrøøi¹ 'ña'a tsaa².

Uncwaa¹³ Jesús xuui²¹²

¹³Joon gangajée¹ 'i tsá² jaain²¹ gáí¹ xuui²¹² tyani Jesús joon 'iin²¹²in wa'a son¹ Jesús tya' 'ido. Pe 'in tsá² tya'a do gají²mo 'in tsá² ngajéei¹ xuui²¹² do. ¹⁴Mo ganí² Jesús galí² 'nii²¹-tsi joon gajin²in:

—Cwoo²oo' cwojalíin² 'in xuui²¹² no li siin¹²na. Jo jnií¹³naa' tsu la líi¹ 'in xuui²¹² no líi¹ 'in tyú² Dios to². ¹⁵La ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'in tsá² 'in jo 'ii²¹ to² tyú² Dios lawa jaain²¹ xuui²¹², 'ii jo 'e itsa'ii²¹ coonti li tyú² Dios to².

¹⁶Joon tíi² 'i Jesús 'in xuui²¹² do, gataan¹²in cwáa¹ 'a 'ido joon mo gataan¹an cwoo²¹ tya' 'ido joon gauncwaa¹³i.

Jaain²¹ simii²¹ sá² cuu² jafee¹² 'i Jesús

¹⁷Li ningóo¹ Jesús tún¹ gajó² jaain²¹ tsañuu¹ cwiin¹in gasii²¹ 'i wojnií¹ tyani Jesús. Joon gasii²¹ 'i Jesús:

—Tifo² tyúí¹, é'ee 'ná¹ jmáa³aa 'e tiin¹³ moo juncwii²¹ tyiia?

¹⁸ Joon gajin² Jesús:

—é'Ee lí¹ fu²u jna 'in tyúí¹?

Jaan²¹ mo 'in tyúí¹ joon Dios 'i.

¹⁹ Ní³o'o to² tyú² ley tya' Dios: “Jo foo¹³o tsamí². Jo jngáa¹³ mo'o tsá². Jo jmaa²a 'uun²¹. Jo fu²u júu³ tajuu²¹ jiin¹³ jaain²¹. Jo cón²on tsá² too². Cwoli'gií²¹ mo'o ñh²u coon¹³ saa²a.”

²⁰ Joon gañii¹ 'in tsañuu¹ do:

—Tifo², jilaa¹² 'elo galinuu¹³ oo ca mo galixuu²¹² moo.

²¹ Joon gajóø² Jesús 'ii 'e 'neei²¹ ni 'ido. Joon gasii²¹ 'i:

—Coon²¹ 'e 'ná¹gi tyi'i: cwo'nií²¹² jilaa¹² 'e 'oo²¹²o. Cwo²o jileei²¹ tsá² tañí² joon lí² 'oo²¹²o 'láai²gi ñh²fú². Joon uncaan²¹un coon¹³ jna fiin¹³ ca júun²mo'o tsaa¹ crúu¹³.

²² Pe mo ganúu²un 'elo líí¹ gajmaa¹a fa¹í³ joon nga²mo 'wii¹³ líí¹ galisá² cúu¹u.

²³ Joon gajóø² Jesús cu' lí¹ li siin¹²in joon gajin²in sii²¹i tsá² tya'a:

—Áai¹ tyan¹ to² wa'a cwóí¹ tsá² sá² cuu² 'ña'a tyu² Dios to² 'ii.

²⁴ Tsá² tya'a do líí¹ ganga'goo²¹-tsi 'e gajin² Jesús do. Pe Jesús gafaa²¹a tún¹:

—Yuu²¹ tyiia, líí¹ tyan¹ to² tsáí² jaain²¹ tsá² 'in tsáai¹-tsi 'e sá² cuu² lí tyu² Dios to². ²⁵ Tyan¹gi to² 'e tsáí² jaain²¹ 'in sá² cuu² lí tyu² Dios to² lagi jaain²¹ camello ngii¹ jee²¹² too²¹ tya' moocuu².

²⁶ Mo ganúu²un tsá² tya'a 'elo lílí¹ ganga'goo²¹-tsi. Joon gaunngii¹ la 'oo²¹ ruu²¹i:

—é'lin ilitiin¹³ mo wa la joon?

²⁷ Joon gajóø² Jesús 'ii. Joon gasii²¹ 'ido:

—Jo lí² jmá¹ tsá² tiin¹³ 'ña'a pe líí²¹ Dios, tsu 'e tya' Dios jiin¹³ coon²¹ 'e sá² wa'a jo lí² jmáa¹a.

²⁸ Joon ga'láa² Tú³ 'wii²¹² faa¹²a jin²in:

—Nigatuu²¹² jna'a jilaa¹² 'e 'oo²o'o joongi nigajalí²oo'o coon¹³ 'nñ.

²⁹ Jesús-gi gañii¹:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', doñí¹lin 'in gatú² 'nú¹ si gatíui² ruu²¹i 'ee si jmii²¹ si sáa³ 'ee si 'oo²¹²o si jóon¹on 'ee si tít²o 'wó² tya'a 'ee 'wii¹³ jna-a si 'wii¹³ júu³ tya' xiiala itiin¹³ tsá² 'ee; ³⁰ 'in jmoo¹o la joon i'ii²¹mo cíein¹³ líí²gi 'in taain²¹² fu juncwii²¹ lo. I'ii²¹mo 'nú¹, ruu²¹i, sáa³a, jóon¹on, 'wó² tya'a fiin¹³ wúu¹ inf². Joongi itiin¹³mo mi 'ín² juncwii²¹. ³¹ Pe fúu¹mo 'in líí¹ tsá² tyiin²mo nano pe mi tít² jmii²¹² joon tsá² 'wéi¹ iliin¹. Joon fúu¹mo 'in tsá² 'wéi¹ nano iliin¹ tsá² tyiin² mi tít² jmii²¹² joon.

Xiia'gi tún¹ jmoo¹o Jesús júu³ ijúun²in

³² Ngaliin² Jesús coon¹³ tsá² tya'a soo²¹o fu Jerusalén joon gangó¹ Jesús nifu. Lí³i tsá² tya'a 'e tsáa¹a 'ido fu Jerusalén 'wii¹³ joon líí¹ tsá'goo²¹-tsi tsá² tya'a. Joon 'in catyaaí² do gangaliin² 'goo²¹o. Joon gatø¹ tún¹ Jesús jiin¹³ 'in dyatuuin¹ tsá² tya'a. Joon ga'láa² 'wii²¹² gasii²¹i tsá² tya'a jilaa¹² 'e 'noogi 'e tsangí²i. ³³ Gajin²in:

—Níí²duu' la ngalii²¹i lo fu Jerusalén. Joon do-o injaan¹³in tsá² jna, 'in Ruu²¹na Tsá², tyani 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley. Joon 'ii ityu² to² ijúun²na. Joon injaan¹³in jna ja'cwoo²¹ tsá² coon²¹ fuu²¹. ³⁴ Joon 'in tsá² do iungøø¹i jna

joongi ipóo²i jna joongi i'ñíi¹i ní³ii
joongi ijngaa¹²in jna. Pe mi tsín¹ 'ni¹
jmií²¹² ijiin¹oo tún¹.

Jacobo coon¹¹³ Wó³ mií¹i coon²¹ favor

³⁵Joon gangatyéen¹in Jacobo
coon¹¹³ Wó³ jóon¹ Zebedeo li siin¹¹²
Jesús. Joon gasii²¹i:

—Tifo², 'iin²¹² moo'o 'e jmaa²o'o
coon²¹ 'e mií²¹i.

³⁶Joon gaunngii¹i Jesús:

—¿Ee 'e 'iin²¹²naa' ilí² tyií'?

³⁷'li-gi gajin²in:

—Cwo¹³o jna'a wa'a yii²¹a'a jmaai¹¹³
la cataain²¹ caa¹o'o. Jaain²¹ lí' tsáa¹
jaain²¹gi lí' tooin²¹² mi tyu¹¹³u to².

³⁸Joon gasii²¹i Jesús ii:

—Jo ní³ 'naa' 'ee 'e mí²ii' no.
¿Tí taa²¹ wúu¹ la lí 'e wúu¹ 'e
tsangí²na? ¿Tí lí² júun²naa' la
ijúun²na?

³⁹'li-gi gañii¹i:

—Lí¹³oo'o —jin²in.

Pe Jesús-gi gajin²in:

—Ja²mo, 'naa' 'ná¹ moo²oo' wúu¹
la imó³ jna joon 'ná¹ júun²moo' la
ijúun²na. ⁴⁰Pe 'e cwaa²¹ tsá² caa¹na
lí' tsáa¹ tiin¹¹³ lí' tooin²¹² jo tíi²¹na
cwó³oo 'e joon. Pe 'e tíi²¹ níi²¹ jiin¹¹³
'in nináa¹ tyú² tya'o. 'E lo-o tya' 'e
'iin²¹²in Dios.

⁴¹Joon mo ganúu²un 'in tsá² tya'a
dyéi¹ do gatsa'nií²¹-tsi tya' Jacobo
coon¹¹³ Wó³. ⁴²Pe joon gatø¹ Jesús
'ii joon gajin²in:

—La lí¹ 'e ní² 'naa', 'in tsá² 'in 'oo¹o
to² tya' nacíoi¹³ fu juncwii²¹ tyu²o
to² 'ii²¹. Joongi jileei¹¹³ tsacøøi¹¹³
jee²¹² 'ii tyu²u to² ce tyíi². ⁴³Pe
jo lí² la joon jee²¹¹² 'naa'. Lí' cií¹¹³i
ilí². 'In 'iin²¹²in jméi¹ 'ñá'a tsafeei¹
jee²¹² 'naa', 'ii 'in tíi²¹ uncoon¹¹³o
'in catyaaí²gi do. ⁴⁴Joon doñi¹in

jee²¹² 'naa' 'in tyu² to² nifu, 'ii 'in
uncoon¹¹³ jileei²¹. ⁴⁵Jo mo cwéei¹
'in Ruu²¹i Tsá² wa'a uncoon¹¹³ tsá²
'ii. 'Ii-o gacwée¹ 'e uncoon¹¹³o tsá².
Joongi gacwée¹ 'e cwoo¹ juncwii²¹
tya'a lawa 'e 'laa¹¹³ 'e jmaa¹ tiin¹¹³ tsá²
fúui¹.

Un'láai² Jesús 'in tsatíui² Bartimeo

⁴⁶Joon gatyaliin² Jericó. Joon mo
ga'wooi²¹ Jesús coon¹¹³ tsá² tya'a
coon¹¹³ tsá² fúui¹ líli¹ 'a fuu²¹ do,
do-o nityiin¹in jaain²¹ tsatíui² sii²¹
Bartimeo, jóon¹ Timeo, co' fu¹. Mii¹i
caridad. ⁴⁷Mo ganúu²un 'e gangí¹
Jesús tsá² Nazaret 'in tsatíui² do
galáa² 'wii²¹² 'oo¹o jin²in:

—iJesús, jóon¹ David, fúu²
cwoliin¹un jna!

⁴⁸Fúu¹mo gajíi²mo 'ii jin²in:

—Jo to²o mii¹¹³.

Pe 'ii-gi gatø² tá²gi:

—iJóon¹ David, fúu² cwoliin¹un
jna!

⁴⁹Joon gajaan¹ Jesús. Joon
gajin²in:

—Te'duu' lo.

Joon gangaliin² 'in gasii²¹ 'in
tsatíui² do:

—Tya²-o'o. Ráan²un no tsu do tø¹ø
'nu.

⁵⁰Joon tsifu gatuu²¹ 'mí'jnu³ 'yaa²¹i
joon gaíi² 'e ngatyéen¹in lí siin¹¹²
Jesús. ⁵¹Joon gaunngii¹i Jesús ii:

—¿Ee 'iin²¹²un 'e lí² tyíi'?

In tsatíui² do gañii¹i:

—Tifo², 'iin²¹²na jøø³øø.

⁵²Jesús-gi gajin²in:

—Lí²-i cwoo²o. Ní'láa²mo'o 'wii¹¹³
jo¹o líi²u'u.

Tsifu joon 'in tsatíui² do galí²-i
jøø². Joon gangoo²¹o la caain²¹ tya'i
fu lí ngóo¹ Jesús.

Í² Jesús Jerusalén

11 Mo gatyaliin² tyan'
Jerusalén co' fuu²¹ Betfagé
coon¹³ Betania joon gatyaliin²
tsaa¹ moo²¹ sii²¹ moo²¹ Olivos.
Joon gasii¹ in Jesús gáí¹ tsá² tya'a.
²Gasií²¹i:
—Cwoliin²duu' 'e fuu²¹ pi³ náa¹
do. Mi tyaliin²naa' joon imáa¹naa'
jaain²¹ bu³ siin¹² 'neei²¹². Jaain²¹
bu³ 'in jo mo cwó² jiin¹³ jaain²¹.
Joon laa²¹²naa' joon tó²øø² fu lo.
³Wana 'in jin²in: “Ee li' jmoo²oo' la
no”, joon fuu²uu: “Fii²¹²oo'o 'néi¹ta
'in bu³ lo. Joon tsifu yajaa²¹²na'a
'inlo.”

⁴Joon gangaliin²mo joon
gatsee²¹mo 'in bu³ do siin¹²
'neei²¹² coon²¹ tya'i fu¹ tyan' coon²¹
'ooca'ná¹. Joon gasi²i 'nii²¹² tya' 'ido.

⁵Inlíí¹³ 'in tein¹ do gajin²in:
—¿Ee jmoo²oo'? ¿Ee li' sí¹³ii'
'nii²¹² tya' 'in bu' no?

⁶Li-gi gañii¹i la to² nigatyu²
Jesús 'e jin²in. Joon gacwoo¹ 'ido
ngaliin¹. ⁷Tsifu gatøø¹³o 'in bu'
do li siin¹² Jesús. Joon gaunfuu²¹
sii¹³in moo'wóo¹ bu³ do. Joon
gacwó² Jesús. ⁸Líí¹ fúui¹ 'in ganií¹³
siin³ tya'i fu¹. Inlíí¹³ gatyu²u nii²¹²
moo²¹ joon gatyaa¹a nifu li ngóo¹
Jesús.

⁹La 'in ngaliin² nifu lagi 'in jalfin²
li caluu 'oo¹o. Jøø¹³mo 'oo¹o jin²in:
—iViva tsá² cwaa³mo 'in nigasií¹in
Dios! ¹⁰iLíí¹ tyá² mi tyu² 'ii to² la
to² 'e gatyu² 'lii²¹² róøi¹³ David!
iÑa'ñu¹u uncoon¹³ jna'a! —jin² tsá²
do.

¹¹La joon gaí² Jesús Jerusalén.
Joongi gaí² iyíia² cwo¹ do. Mo
ngayui¹³ gajøø² ce jilaa²¹ 'e sá² la

'ui joon gangaa¹³in fu Betania tún¹
coon¹³ jiin¹³ 'in dyatuuin¹ tsá² tya'a
tsu joon nica'lóo².

Íí² Jesús tsiifú² tya' 'mó² cwaríí³

¹²Mo ca jná² tún¹ mo ga'woo²¹
Jesús Betania joon galili³i un'aa²¹.
¹³Joon wíin² ganií²¹ coon²¹ 'mó²
cwaríí³ tsi mo³. Joon ngajøø²ø
wana tsi cwaríí³ 'e 'mó² do pe jiin¹³
mo³o ganií²¹ mo tyíia² tsu jo mo tíf²
jiin²¹ 'e sá² do. ¹⁴Joon gasií²¹ Jesús
'e 'mó² cwaríí³ do. Joon gajin²in:

—Ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'in dø¹
'oofuu²¹ tyi'nu coonti —jin² Jesús.

Joon ganúu²un tsá² tya'a 'e jin²in
do.

Jesús 'woo¹i tsá² 'in néei¹

i'yíia² cwo¹ 'in 'nii¹i

¹⁵Mo lichii²¹ joon tyaliin²
Jerusalén. Mo gaí² Jesús fu i'yíia²
cwo¹ feei¹ si² do galáa² 'wii²¹²
'woo¹i jileei²¹ 'in 'nii¹ coon¹³ 'in ló².
Gajiin¹mo mesa li néei¹ 'in unfuui²¹²
cuu² joongi li néei¹ 'in 'nii¹ maa²¹².
¹⁶Joon jo cwoo¹ Jesús 'in ngíi¹ tyan'
jiin¹³ coon²¹ laa²¹² lí¹ tsi i'yíia² cwo¹
do. ¹⁷Joon gajin²in:

—Ni jí² tya' Dios jin²:

'Nú³u lo ilisi²¹ 'nú¹ tya' júu³
tyá² tya' la tøøi² cwoo¹³
juncwii²¹.

Pe 'naa'gii¹ najmaa²aa' lawa coon²¹
tsi too²¹ tya' uun²¹ do.

¹⁸Joon jileei¹³ 'in tyu² to² tya'
untsá² coon¹³ 'in tifo² tya' ley
ganúu²un. Joon 'wii¹³ ninga'goo²¹-tsi
tsá² jilaa²¹ 'e 'ee¹ Jesús 'gøø²¹mo 'in
tsacøøi¹³ do coon¹³ tifo² tya' ley.
'Wii¹³ joon ga'noo¹²on xiiala ijngaa¹²i
Jesús. ¹⁹Pe mo gaí² núu³ gacwo'íi¹
Jesús coon¹³ tsá² tya'a 'e fuu²¹ do.

Galityuun²¹ 'e 'mó² cwarí³

20 Mo gajná² 'áa³gi gangí¹i tya'i fu¹ li si¹² 'e 'mó² cwarí³ do. Joon ganí²i 'e 'mó² cwarí³ do nigalityuun²¹ ca tí² jmóo³. **21** Joon gati²-tsi Tú³ joon jin²in sii²¹i Jesús:

—Tífo¹², jøø²du', nigalityuun²¹ 'e 'mó² cwarí³ do 'e gali²i² tsiífú² tya'a do.

22 Joon gañii¹ Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—Jo cuu¹³-oo' coon¹³ Dios. **23** 'E la ja²mo fuu²¹²uu' naa', doñi¹in 'in gajin²in sii²¹i 'e moo²¹ lo: “Jiin¹³ joon 'u²u fu tsi jmi¹ñi¹.” Wana jo toin² 'i¹-tsi joon jo¹o líi² 'e tsiitiin¹³mo 'e la lí² 'e nigajin²in do, joon la joon ilí². **24** 'Wii¹³ joon fuu²¹²uu' naa', jilaa²¹ 'e mǎ²ii' naa' coon¹³ júu³ tyú² wana jo¹o líi²naa' 'e 'ii¹³naa' joon la joon ilí². **25** Mo foo¹³naa' Dios joon seein²¹ jaain²¹ 'in eei¹ 'naa' jmaa²aa' feei¹-oo' tsaa² tya'a. Joon la joon i'íin²mo Ñu¹u' tyiin¹ ñu¹fú² tsaa² tyi'naa'. **26** Wana 'naa' jo 'íin²naa' tsaa² tya' tsá² joon la joon Ñu¹u' 'in tyiin¹ ñu¹fú² jo 'íin² tsaa² tyi'naa'.

To² 'e 'oo¹o Jesús

27 Joon gangalíin² tún¹ fu Jerusalén. La 'ii²¹² ngii¹ Jesús i'yíia² cwo¹ do joon gangatyéen¹in 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tífo¹² tya' ley joongi coon¹³ tsacøø¹³. **28** Joon gaunngii¹ 'ido 'ii:

—'Élin tyu² to² 'e jmoo²o la no? 'Élin gatyú² to² 'e jmaa²a la no?

29 Jesús-gi gañii¹ i sii²¹i 'ido:

—Jna-gi iunngii²duu. Wana gañii²ii' tyiia joongi ifo³oo' naa' 'in tyu² to² 'e jmóo³oo' elo. **30** 'Élin gasii¹in Wó³ saai²¹ tsá² jmi²¹? 'Éti Dios owa tsá² 'ee? Ñii²duu' jna.

31-32 Joon gal'áa² 'in tsá² do 'wii²¹² jo cwo¹o júu³ ruu²¹i, jin²in:

—'ÉEe síi¹³i?

Jo lí² jin²in 'e Dios gasii¹in 'i, jon'gi lí² jin²in 'e tsá² gasii¹in 'i 'wii¹³ 'goo²¹o. Wana gajin²: “Dios gasii¹in 'ii”, joon 'i¹-tsi ijin²in Jesús: 'ÉEe lí² jo jo¹ líi²naa' 'ii? Pe wana gajin²in: “Tsá²-a gasii¹in 'ii”, ityá² nii²¹-tsi jileei²¹ tsá² 'wii²¹² jilee²¹mo 'i¹-tsi 'e la ja²mo Wó³ do cwoo¹ júu³ tyú² tya' Dios.

33 'Wii¹³ joon gasii²¹i 'in tsá² do Jesús:

—Jo ne² jna'a.

Jesús-gi gasii²¹i 'ii:

—Jon'gi jna fo¹³oo' naa' 'in tyu² to² 'e jmóo³oo la no.

Júu³ cwáain¹ tya' tsá² 'in jmoo¹o to² 'e gó²

12 Gal'áa² Jesús 'wii²¹² gatyaa¹ júu³ cwáain¹ ejemplo. Joongi gasii²¹i tsá²:

—Galiseein²¹ jaain²¹ tsá² 'in gajñii¹ 'mó² wuunjøø¹³. Coon²¹ tyiia²¹ fee¹ ngajna². Joon gajmaa^{12a} coon²¹ yá² joongi gajmaa^{1a} coon²¹ li 'woo²¹ jmi¹³ mǎ¹³ wuunjøø¹³ do. Gajmaa¹o jon coon²¹ po¹³ ní¹ li tsaun'øø¹i tyiia²¹ tya'a.

'Mi yuui¹³ joon gatyaa^{1a} cwoo²¹ 'in xeei²¹ 'wó² tya'a do. Joon 'ña'gi gangóo¹ wíin². **2** Mo gatí² jiin²¹ 'e gafuu²¹ mǎ¹³ wuunjøø¹³ do joon gasii¹in jaain²¹ tsaleei¹³ tya'a 'e cón² 'ido jiin¹³ mǎ¹³ wuunjøø¹³ 'e tsíi². **3** Pe 'in tsá² ní² 'wó² do gasaan¹²in 'in tsaleei¹³ tya' fii²¹² 'wó² do. Gajmee²¹i joon gasiin¹in ni 'ido jo 'e tyiian¹ coonti. **4** Joon 'in tsá² fii²¹² 'wó² do gasii¹in jaain²¹gi tsaleei¹³ tya'a. Pe 'inlo-gi gaøø¹ 'in ní² 'wó²

do. Coon¹³ cuun²¹² gauncwuu²¹i 'in tsá² do, galiwúu¹ mootyí¹i. Joongi gají²mo. ⁵Pe gasi¹mo tún¹ jaain²¹gi. 'Ii-gi gajngaa¹²mo. Mo liciin²¹ gasi¹in fúu¹gi pe 'inlfi¹³ gajmee²¹i joon 'inlfi¹³gi gajngaa¹²mo.

⁶Joon jaain²¹ jóon¹on 'na'a 'in seein²¹ tya' fii²¹² 'wó² do 'in 'iin²¹²in 'áai¹. Joon li' tséi¹ gasi¹in 'ii ga'i¹-tsi: "Na¹-a ili'gøø²¹mo yuun²¹ tyiia lo." ⁷Pe 'in tsá² gajmaa¹a to² do gasi²i jee²¹² 'ii: "Inlo-o 'in 'ii²¹ jilaa²¹ 'e 'oo¹o jmi¹ mi júun²in 'ido. Cwojngaa¹²na' 'ino joon ilí² tyijna'o' jilaa²¹ 'e 'oo¹o lo." ⁸La joon gasaan¹²in joon gajngaa¹²mo 'in jóon¹ fii²¹² 'wó² do. Gatyii²mo 'ido li ti' tyiia²¹ do.

⁹Joon, 'é'e ijmá¹ 'in fii²¹² 'wó² do? Ijó¹ tsifu joon ijngaa¹²mo jileei²¹ 'in gajmaa¹a to² do. Joon icwo¹o 'in xeei²¹ 'e 'wó² do.

¹⁰'¿Ti jo mo gauntsáa¹ 'naa' 'e jin² ni jí² tya' Dios?

'E cuun²¹² 'e gapii²¹ 'in jmo¹³o 'nú¹ li' co' lawaa' jo tseein²¹.

Pe 'e joon cuun²¹² nifu. ¹¹Elo-o gajmaa¹a Ña'ñu¹u' joon 'áa¹mo 'ya²gi líi²na'.

¹²'Wii¹³ ñii¹ 'in tsá² do 'e faa²¹a Jesús 'e júu³ cwáain¹ tya'a joon 'iin²¹²in saan¹mo. Pe 'wii¹³ 'gøø²¹mo tsá² gatúu²mo 'ido. Joon ngaliin¹mo.

Júu³ tya' 'e 'nii¹ tsá²

¹³Mo galiciin²¹ gasi¹in tsacøøi¹³ 'inlfi¹³ tsá² fariseos coon¹³ tsá² tya' Herodes li siin¹² Jesús. 'In²¹²in jmá¹ xiiala ili'nfi¹i Jesús coon¹³ júu³ tya'a.

¹⁴Joon gangalín² 'inlo gasi¹i

Jesús:

—Tifo², ne² jna'a 'e 'nu-u fo²o 'e la jai² joon jo nuu¹³un 'ee jin² jiin¹³

jaain²¹ tsá², 'wii¹³ joon jo jmo²o la líi¹ tsá². Jiin¹³ fu² tyá² tya' Dios 'e²o'o. Fu²u jna'a, '¿ti 'ná¹ tyii²¹²i' cuu² tya' tsaa²to² César tyíin¹ Roma owa'a jo tyii²¹²i 'ee? '¿Tyii²¹²i' si jo tyii²¹²i' 'ee?

¹⁵Pe li³i Jesús 'e gó² 'e faa²¹ 'ido. Joon gajin²in:

—'¿Ee li' 'iin²¹²naa' 'e tee²¹ jna? Cwotyian¹duu' coon²¹ cuu² joon jóø³duu.

¹⁶Gangatyian¹o joon mo ganii²¹ Jesús joon gaunngii¹i:

—'¿Iin ni² 'elo joongi 'iin 'e sii²¹ 'e toon¹ lo?

'Ii-gi gañii¹i:

—Tya' César 'edo.

¹⁷Joon gasi¹i Jesús 'ii:

—Cwoo²oo' jon 'in tyu² to² Roma jiin¹³ 'e gatí²i, la joon jon cwoo²oo' jon Dios 'e gatí²i.

Unngii¹ i tsá² Jesús cwáain¹ tya' 'e jiin¹ tsá² tún¹

¹⁸Joon gangalín² li siin¹² Jesús 'inlfi¹³ tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ saduceos. 'In tsá² do 'i¹-tsi 'e jo jiin¹gi tsá² mi júun²in. Joon gajin² 'in tsá² do sii²¹i Jesús:

¹⁹—Tifo², gatyu² Moisés to² jna' wana júin¹ jaain²¹ tsañuu¹ joon jo xuui²¹² seein²¹ tya' tsamí² tya'a 'in ruui²¹ 'in najúin¹ do 'ná¹ cu²mo cwoo²¹o coon¹³ 'in tsamí² 'nfi² do. Joon liseein²¹ yuun²¹ tya' 'in ruui²¹ najúin¹ do. ²⁰Galí² 'e galiseein²¹ dyái¹ simii²¹ la 'oo²¹ ruu²¹i. Joon 'in feei¹gi do gacui² cwoo²¹o. Pe gajún¹mo jo jóon¹on gasái¹. ²¹In li tí² ngái¹ do joon gacui² cwoo²¹o coon¹³ 'in tsamí² 'nfi² do. Jún¹mo jon pe jo 'in jóon¹on 'e gasáa¹i. La joon jon galí² coon¹³ 'in li

gatí² ngaai²¹ do. ²²La joon gacui¹² cwoo²¹ o la ji dyái¹ do coon¹³ 'in tsamí² jaain²¹ do. Pe jiin¹³ jaain²¹ jo gasáai¹ jóon¹on. Coon²¹ mo gajún¹mo jon 'in tsamí² do. ²³Galí²-i la joon, joon nano fu²u jna'a, mi jiin¹in tsá² jee²¹² 'lii²¹², ÷naai jee 'in dyái¹ do iliin¹ tsamí² tya'a? Tsu ji dyái¹ do gacu²mo cwoo²¹o coon¹³ 'in tsamí² do.

²⁴Joon gañii¹i Jesús tya'a:

—Jo joon, li' cii¹²ⁱ 'i¹-oo'naa' 'wii¹³ jo cwii¹ii' jí² tya' Dios jon'gi 'ii²¹ tya' Dios. ²⁵Tsu mi jiin¹ 'in najúin¹ jon'on tsañuu¹ tiin¹³ jon'on tsamí² lí²gi cui² cwoo²¹o. Iliin¹ la líi¹ ángeles taai² ññú². ²⁶Joon fo³gii júu³ xiia' cwáain¹ tya' mi jiin¹ tsá² tún¹. ÷Ti jo mo ññi² 'naa' ni jí² tya' Moisés 'e gafaa²¹ Dios coon²¹ jee²¹² 'mó² 'e coo²¹? Gajin²o la lo: “Jna-a Dios tya' Abraham, joongi tya' Isaac, joongi Dios tya' Jacob”, jin² Dios. ²⁷Coon¹³ la joon 'øøi²¹-tsi tsá² 'e Dios jon'on Dios tya' 'lii²¹² 'i pe Dios tya' 'in nijiin¹in. 'Wii¹³ joon jo la joon 'e 'i¹-oo' no tsu jiin¹in tsá² tún¹.

'E to² tyu² Dios 'e tyiin²gi

²⁸Joon gatyiaa²¹ jaain²¹ tifo² tya' ley. 'Ido-gi ganúu²un 'e sñii¹ Jesús coon¹³ 'in saduceo do. Joon 'wii¹³ ñii¹o 'e nigañii¹i Jesús 'e la ja²mo joon gaunngii¹i jin²in:

—÷Noo 'e nifu tya' jilaa²¹ to² tyu² Dios?

²⁹Jesús-gi gañii¹i:

—'Elo-o nifu tya' jilaa²¹ 'e tyu² Dios to²: “Ñuu²duu' tsá² Israel, 'in Ñañu¹u' Dios jaan²¹mo 'i seein²¹.

³⁰Cwoli'iin²¹²naa' Ñañu¹u' Dios tyii' ce caain²¹-'oo'. Joon cwoli'iin²¹²naa' 'ii coon¹³ jilaa²¹ alma tyii' joongi

coon¹³ jilaa²¹ 'e 'i¹-oo' joongi coon¹³ jilaa²¹ wa² pí³ tyii'. 'Elo-o 'e nifu to² tyu² Dios.” ³¹Joon 'e li tíf² tún² li la li 'elo-o jon: “Cwoli'iin²¹²naa' jileei²¹ tsá² xeei²¹ lawa yaamoo.” Jo 'e sá² 'e to² tyu² Dios 'e tyiin²gi lagi 'elo.

³²Joon gajin² 'in tifo² tya' ley do:

—Tifo², ja²mo júu³ tyi'i. Jo¹o 'e fo² 'nu no. Jaan²¹mo Dios seein²¹.

Jo 'in xeei²¹gi seein²¹ jiin¹³ 'ii-o.

³³Tyiin²gi 'e li'iin²¹²na' Dios ce caain²¹-tsi' joongi 'e 'iin²¹²na' 'ii coon¹³ jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi' joongi coon¹³ jilaa²¹ alma tyi' joongi coon¹³ jilaa²¹ wa² pí³ tyi' joongi un'neei¹na' jileei²¹ tsá² xeei²¹ lawa yiaa-o'. Tyiin²gi 'elo lagi jilaa²¹ fa¹ 'e cwo¹ tsá² Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e jún¹ tsá² ni altar.

³⁴Mo ganí² Jesús 'e gañii¹i 'ido røø²¹ tiin¹³ la ja²mo ce jilaa²¹ joon gasii²¹ⁱ Jesús 'ii:

—Xuu 'ná¹gi 'e tyu² Dios to² 'nu — jin² Jesús.

Joon jiin¹³ jaain²¹gi jo tá²gi-tsi 'e unngii¹gi.

Jóon¹ David Cristo

³⁵Joon tyiin¹ Jesús fu 'iyiaa² cwo¹ 'e²e tsá² joon jin²in:

—÷Xiiala li 'e jin² tifo² tya' ley 'e Cristo jóon¹ David 'i? ³⁶Tsu 'lii²¹² David 'ña'o gajin²in coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios:

Dios Jmii²¹ gasii²¹ⁱ Señor tyiia:

“Ní²i caa¹na tsáa¹ ca mi lii²oo jileei²¹ 'in 'eei¹ 'nu, joongi núu²o jilaa²¹ to² 'e tyu²u.”

³⁷÷Pe xiiala lí² 'e jóon¹ David Cristo? Tsu 'wii¹³ David do gaunsii²¹ 'ii Señor tyiia —gajin² Jesús.

Joon fúu¹mo 'in tsá² taain²¹² do núu²o jløø³mo. Núu²o coon¹³ ce tún² jilaa²¹ 'e jin² Jesús.

'Nii'i Jesús tifo² tya' ley

³⁸La jee²¹² 'e²e Jesús tsá² gajin²o:
—Tíi¹moo' coon¹³ 'in tifo² tya' ley
'in iin²¹²in ngi¹ jee²¹² 'nú¹ coon¹³
'mi² cwaa²¹ joon sii²¹i tsá² 'aa²¹²u
coon²¹ tún². ³⁹'Ii 'noo¹o li tyiin²gi
icwá² inuu cwo¹ sinagogas joongi li
tyú²gi li gø² tsá². ⁴⁰Joongi ngii¹o to²
'uun²¹ 'e sá² tya' tsamí² 'nii² joon
wa'a jo li li³ tsá² jmoo¹-o cwaa²¹
liili júu³ tyú² tya'a. Pe 'ii-gi inii²¹
wúu¹gi.

**Cwáain¹ tya' cuu² 'e gacwo¹
jaain²¹ tsamí² 'nii²**

⁴¹Joon galí²-i cafu mo tyiin¹ Jesús
fu i'yíia² cwo¹ do co' li si' caja to²
tsá² cuu². Jóø² Jesús xiiala to² tsá²
cuu² do. Joon líi¹ fúui¹ 'in sá² cuu²
gato¹o 'láai²gi. ⁴²Jee²¹² lo-o gatyíia²¹
jaain²¹ tsamí² 'nii², jaain²¹ 'yíia'níi²
tañíi² 'áai¹. Joon gato¹o 'in tsamí²
'nii² lo tsi caja tún² centavo pi³ ní³
yúu², 'e tyiin¹xu liili¹. ⁴³Joon gatø¹
Jesús tsá² tya'a joon gasii²¹i:

—'E la ja¹²mo fuu²¹²uu 'naa', 'in
tsamí² 'nii² lo nigacwoo¹ 'láai²gi
tyani Dios la jee²¹² jileei²¹ 'in
nigato¹ cuu² 'e caja lo. ⁴⁴Tsu 'in
catyaaí² do nigacwoo¹ jiin¹³ 'e
nigasáí¹ tya'a pe 'in tañíi² lo
nigacwoo¹ jilaa¹²¹ 'e 'oo¹o tya' 'e
taain¹ fu juncwii²¹.

Ifín¹ tsá² 'e cwo¹ fee¹ do

13 Mo gacwo'íi¹ Jesús fu i'yíia²
cwo¹ fee¹ do jaain²¹ tsá²
tya'a gasii²¹i 'ii jin²in:

—Tifo², ijøø²du'u 'e cuun²¹² lo joon
jóø²du'u 'e 'nú¹ coo¹³ liili¹ no! iLíi¹
'ya²gi jilaa²¹ 'elo!

²Pe Jesús-gi gañii¹i:

—Nano jóø¹³ø 'e 'nú¹ coo¹³ liili¹.
Pe jée¹gixu jo iján² jiin¹³ coon²¹
cuun²¹² 'e sifúui¹gi. Jilaa¹²¹a
ixée²mo.

Li² ilí² la nu'gi i'íin² juncwii²¹

³Joon ngalíin² fu moo¹ Olivos 'e
si¹² tyani 'e cwo¹ fee¹ do. Coon²¹
li tyiin¹ Jesús coon¹³ Tí³ coon¹³
Jacobo coon¹³ Wó³ coon¹³ Dí³
gasii²¹i 'ii Jesús 'uun²¹mo:

⁴—'Ii²¹²i' 'e fuu²¹du'u jna'a, ¿lii ilí²
'e nafaa¹³a do? ¿Noo 'e li² jmáa¹ 'e
jin¹² jilaa²¹ 'elo mi lí²?

⁵Jesús-gi gañii¹i:

—Tíi¹moo' 'e ce jiin¹³ jaain²¹ jo
'in coon²¹ 'naa' too². ⁶Tsu líi¹ fúui¹
'in jalíin² coon¹³ 'e sii²¹ jna. Joon
ijin²in: “Jna-a Cristo.” Joon coon¹³
la joon icon¹on tsá² fúui¹ liili¹ too².

⁷'Pe mi núu³uun¹ 'e faa¹²¹ tsá² 'nii²¹
jmoo¹o tsá² si ijmáa¹a tsá² 'ee jo
foo¹³naa' tsu la joon ilí² pe jon'on
mo tsée¹mogi joon. ⁸La coon²¹ la
coon²¹ nacíoi¹³ itéen²mo jon, joon la
jaain²¹ la jaain²¹ tsaa²to² itéen²mo
jon. Joongi ijøø²¹ 'wó² liili¹ la
caain²¹ juncwii²¹. Joon ilíun'aai²
tsá² joon ito¹ tsá² mii¹³. Joon jiin¹³
coon¹³ 'elo-o i'láa² 'wii²¹² 'e wúu¹
ijó¹.

⁹'Pe lí¹³ii' jmaa²aa', un'øø²naa'
yaanaa' tsu ijaain²¹ tsá² naa' tyani
tsacøø¹³ nisicaain²¹. Joon do-o
i'níi¹ 'naa' joongi ipóo²i 'naa' tsi
inuu cwo¹ sinagogas. Ilitii²¹moo'
cwolfín²naa' tyani tsaa²to² tsafeei¹
joongi tyani røø¹³ 'wii¹³ tyiajna-a.
Joon tyani 'in tsá² do ifoo²oo'
cwáain¹ tyíia. ¹⁰Joon la nu'gi ityéi¹
juncwii²¹ 'ná¹-a tyá² tsá² júu³ tya'
xiiala ijmá¹ Dios tiin¹³ tsá² tyani
jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹.

¹¹Joon mi tsajée¹i tsá²'naa' tyani tsaá²to² jo cuu¹³-'oo' 'e isii²¹'naa'. Jo 'e i¹-'oo', jiin¹³ cwośi¹³'ii' 'e cwo¹ 'in Espíritu Tyú² tya' Dios 'naa' tsu jon' 'naa' 'in faa²¹ do pe 'in Espíritu do faa²¹a. ¹²Ruu²¹mo ijaan²¹i ruu²¹i ijúun²in, joon jmii²¹gi ijaan²¹i jóon¹on. Jileei²¹gi jóon¹on ili'ee¹mo jmii²¹ joongi ijngaa¹²mo. ¹³'Wii¹³ jna-a jilee²¹mo ili'ee¹mo 'naa' pe tya' jileei²¹ 'in jmoo¹o taa²¹ coon¹³ jna ca mi tyei¹ joon itiin¹³mo 'ii.

¹⁴'Lii²¹² Daniel, 'in gacwoo¹ júu³ tyú² tya' Dios, gataan¹an ni mo'j² cwáain¹ tya' jileei²¹ 'in un'lii¹³ tsá² joongi 'in jmoo¹o caai²¹ tsá². Joon mi moo²oo' 'inlo taain¹ li jo t²i taain¹ ('in núu²un, cwo'øø²¹mo-'o'o) joon 'in néei¹ Israel 'ná¹ cwiin¹in fu moo²¹. ¹⁵Mi t²i jmi²¹² joon wana teen¹in caluu¹ ná¹ jo lí² wa'a tsatáa¹i i'woo²¹ 'e sá² tya'a. ¹⁶Joongi wa mo 'in taain²¹² jmoo¹o to² jo lí² cwoťyaliin¹ wa'a tsatyiian²¹ sii¹³in. ¹⁷'Áai¹ gó² tya' tsam² 'in tyéin¹ yuun²¹. Joongi líi¹ fúu² 'in seein²¹ yuun²¹ cuu²¹ t²u²¹ mi t²i 'e jmi²¹² joon. ¹⁸M²i'ii' tyani Dios wa'a jo 'ná¹ cwiin²iin' mi t²i jiin²¹ cwíi². ¹⁹Líi¹ lisá² wúu¹ jee²¹² jmi²¹² joon. Coon²¹ wúu¹ 'e jo mo ñii¹ tsá² ca la mo gajmaa¹a Dios juncwii²¹. Joongi jo lisá²gi mi liciin²¹. ²⁰Joon wana jo unxu²gi Ña'ñu¹u' 'e jmi²¹² joon jo 'in taa²¹ ce jiin¹³ jaain²¹. Pe tsu 'wii¹³ 'iin²¹²mo Dios 'áai¹ 'in tsá² do 'in gatyii¹³in nicalixu²gi 'e jmi²¹² do.

²¹Joon wana 'in sii²¹ 'naa' jin²in: "Jóø²øø, lo siin¹² Cristo" si jin²in 'ee: "Jóø²øø, do-o siin¹² 'i", jo jo¹ cwoliin¹naa'. ²²Jo jo¹ cwoliin¹naa' júu³ tya'a tsu ijalín² tsá² 'in jin²

'e Cristo 'ii si 'in jin² 'ee 'e cwoo¹ júu³ tyú² tya' Dios pe jo jo¹. Jalín² jajmaa¹a lí² milagro 'a coon²¹on tóo² ca 'in gatyii¹³in Dios wa' ilí². ²³Pe gafuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo jée¹gi 'e 'naa' jmaa²aa' lí³-'oo'.

Xiiala ilí² mi cwéeei¹ 'in Ruu²¹i Tsá²

²⁴Faa²¹gi Jesús jin'in:

—Pe jee²¹² jmi²¹² joon, mi yuui¹³ iní² tsá² wúu¹ ilinuu²¹ lí¹ 'ii¹ ñi¹ jon'gi sii²¹ ijnéee²gi. ²⁵Joongi núu¹ ixuu²¹mo 'i. Joongi jilaa²¹ 'e sá² lí¹ yu' juncwii²¹ ijlee¹. ²⁶Joon imáa¹naa' jna, 'in Ruui²¹ Tsá², igóo³oo jee²¹² jní¹. Joon ityu³uu to² joon 'ya²gi jilaa²¹ 'e sá² tyiia. ²⁷Joon isíi³na ángeles tyiia 'e uncaain²¹ jileei²¹ 'in gatyí³na la jee²¹² la tøøi² cwoo¹³ juncwii²¹.

²⁸'Náú²duu' 'e júu³ cwáain¹ tya' 'mó² cwaríi³. Mo sii²¹ cwáa¹a tya' joon nii¹³ mo³ joon ñi¹ tsá² 'e nijó¹ jiin²¹ tya' jmi¹. ²⁹La joon jon mi móo³ 'naa' 'e lí² la 'e fuu²¹²uu 'naa' no liñi²ii' 'e najó² tyan'an, 'e nijatyéen¹³in. ³⁰'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', ilí²-i 'elo la n⁸gi ijúun²in tsá² seein²¹ nano. ³¹I'fin²mo juncwii²¹ joongi i'fin²mo ni 'wó² pe júu³ tyiia jo 'fin² coonti.

³²'Pe jo ñii¹ jiin¹³ jaain²¹ tsá² 'ee 'ii²¹ si 'ee jmi²¹² ilí² jilaa²¹ 'elo. Jon'on ángeles taa²i ñu'fú² ñii¹i. Jon'gi ñii¹ 'in Jóon¹ Dios, jiin¹³ la 'ña'a Dios Jmi²¹ ñii¹i.

³³'Wii¹³ joon tyee²moo' tyú² yaanaa', tyaan²aan' cwáain¹ coon¹³ ce tún². Fee¹³naa' Dios tsu jo 'in ñi¹ mi cwá² hora joon. ³⁴'E lí¹ la lí¹ lawa jaain²¹ tsañuu¹ gacwo'íi¹. Ngóo¹ wín². La jee²¹² icwo'íi¹ do joon gatyú²u to² tsalee¹³. Gacwo¹o

la jaain²¹ to² jmáa¹a. Joon gasii²¹i jaain²¹ wa'a tsa'áa¹ 'ido. ³⁵Gajin²in: Tyee²moo' tyú² yaanaa' tsu jo níi³i' líi icwaa¹'2 'in fii²¹² do. Jo níi³i' si cwaa²'i mi 'íi¹ núu³ si la 'woo¹ tyíá² núu¹ 'ee si mi 'oo¹ tuuitsáa² 'ee si 'e 'aa²¹ 'ee. ³⁶Tyán²duu' cwáain¹ 'e joon 'e tyee²moo' tyú² yaanaa' mi yíi³aa —jin² Jesús.

³⁷Jin²gi jon Jesús:

—'E fuu²¹²uu 'naa 'e fuu²¹²uu jon jilee²¹mo: Tyee²naa' tyú² yaanaa'.

'Noo¹ tsá² xiiala ilí² saan¹in Jesús

14 Tún² jmií²¹² 'ná¹gi wa'a tíf² pascua tya' tsá² Israel coon¹³ jmií²¹² tya' 'e gø² tsá² Israel 'iñi¹ jo tyiian³ 'jéel¹. Jilee¹'21 'in tyu² to² untsá² coon¹³ tifo² tya' ley 'noo¹o xiiala ilí² saan¹in Jesús coon¹³ 'e coon²¹ too². Joon ijngaa¹²mo 'ido. ²Pe jin²in:

—Jo lí² jmoo²¹o' jiin¹³ la tíf² jmií²¹² lo tsu líli¹ ito² tsá² mii¹³.

Jaain²¹ tsamí² súun²un
jmií²¹ jmafuu²¹ tya' Jesús

³Taain¹ Jesús fu Betania tsi inuu tya' Simon 'in jngøø¹'21. La 'ii²¹² tyíin¹in coon²¹ lí si² mesa gatyíi²a jaain²¹ tsamí² tyaan¹ coon²¹ sí² sí²o² jmií²¹ jmafuu²¹ sii²¹ nardo. 'Moo³ tyíin¹ 'e nardo do. Joon 'in tsamí² do gajaa¹a luu²¹² 'e sí³ do joon ga'íi²in 'e jmií²¹ jmafuu²¹ do mootyi² Jesús. ⁴Joon 'inlíi¹³ 'in néel¹ do gali'nii²¹i-tsi joon gasíi²i jee²¹² 'ii:

—'Ee lí' ganga'íi¹ 'e jmií²¹ jmafuu²¹ lo? ⁵Tsu líi² tsa'nii²¹² do coon¹³ coon²¹ mil tsi ca 'no³ cuu². Joon lí cwo¹o tsá² tañíi².

Joon gali'ee¹mo 'in tsamí² do.

⁶Pe gajin²in Jesús:

—Jo 'ee fuu²¹gii¹ 'ino. 'Ee lí' untyíi²naa' 'ino? Coon²¹ 'e tyú²-u gajmaa¹a 'ino tyiia. ⁷Tsu 'in tañíi² ngi¹ coon¹³ 'naa' coon²¹ tøø²mo pe jna-gi jo seen²¹na coon¹³ 'naa' coon²¹ tøø². ⁸In tsamí² lo gajmaa¹o jiin¹³ 'e lí³i, nigaya²o jmií²¹ jmafuu²¹ cuerpo tyiia tya' mi 'á¹na. ⁹'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', doñixiia¹ 'e licwá² júu³ tya' xiiala itiin¹³ tsá² la caain²¹ juncwii²¹ ityá² tsá² júu³ 'e gajmaa¹a 'in tsamí² lo. Joon untii¹³-tsi tsá² 'ii.

'Nii¹i Judas Jesús

¹⁰Joon Judas Iscariote, jaain²¹ jee²¹² 'in dyatuuin¹ tsá² tya'a, gangóo¹ ngasiin¹in coon¹³ 'in tyu² to² tya' untsá² xiiala lí² jaan²¹in Jesús ja'cwoo²¹o 'ido. ¹¹Joon mo ganúu²un 'ido 'elo joon galijlø³mo líli¹. Joon gasii²¹i Judas 'e cwo¹o 'ido cuu². Coon¹³ la joon ga'noo¹²on Judas xiiala jaan²¹in Jesús. Joon ga'noo¹²on 'ee hora 'e ilí² jaan²¹in.

Gø² Jesús coon¹³ tsá² tya'a

¹²Gacwaa²¹ jmií²¹² joon ga'láa² 'wii²¹² jmií²¹² 'e gø² tsá² Israel 'iñi¹ jo tyiian³ 'jéel¹. Mo jmoo¹o tsá² Israel jmií²¹² cwaa²¹ jmií²¹² tya'a 'e joon jngaai¹² tsá² joo'saa²¹ tya' 'e jmií²¹² joon. Joon gaunnngii¹i tsá² tya' Jesús 'ii:

—'Xiiafu 'iin²¹²u'un tsatyaa²¹a'a tyú² 'e tyee²e' tya' jmií²¹² pascua 'e gatí²?

¹³Joon gasii¹in Jesús gái¹ tsá² tya'a sii²¹i:

—Cwolfin²naa' 'e fuu²¹ fee¹ joon do-o imáa¹naa' jaain²¹ tsañuu¹ tyan¹ coon²¹ tsuu² sí²o² jmií²¹. Joon cwolfin²moo' xiiafu lí tsee¹²i.

¹⁴Joon li 'ií¹ do-o jon fú²uu¹ 'in tsá² fii²¹² 'nú¹ do: “Gajin²⁰ Tifo²: ¿Xiia cuarto li ityee²e coon¹³ tsá² tyiia tya' jmií²¹² 'e gatí²?” ¹⁵Joon i'e²e 'naa' coon²¹ cuarto fee¹ 'e nilf² tyú² lí¹ yu'. Do-o tyá²aa' tyú² 'e tyee²e'.

¹⁶Ga'woo²¹mo 'in tsá² tya'a do. Gangaliín²mo 'e fuu²¹ fee¹ do joon galí²-i jilaa²¹ jiin¹³ la gajin² Jesús do. Joon do-o gatyá¹ tyú² 'ee dø¹⁰ tya' jmií²¹² do.

¹⁷Mo gaí¹ nú³ joon gatyí²¹a Jesús coon¹³ jiin¹³ dyatuuin¹ tsá² tya'a. ¹⁸Joon la 'ií²¹² néei¹ gø²⁰ gajin² Jesús sii²¹ tsá² tya'a do:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jaain²¹ jee²¹² 'naa' 'in néei¹ gø²⁰ coon¹³ jna lo ijaan²¹mo jna.

¹⁹Gatoo²¹ faí³ tya' 'in catyaaí² do. Joon gaunngí¹ tì jaain²¹, jin²in:

—¿Tì jna-a 'i?

Joon jaain²¹gi gajin²in:

—¿Tì jna-a 'i?

²⁰Jesús-gi gañií¹ tya' tsá² tya'a:

—'Ii jaain²¹ jee²¹² 'in dyatuuin 'naa' lo. 'In gø²⁰ coon¹³ jna coon¹³ coon²¹ wúun¹ 'ií¹. ²¹La joon ijúuin² 'in Ruu²¹ Tsá² jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios pe fúu² 'in jaain²¹ 'ií do. Tyú²-gi tya' 'in jaain²¹ 'ií do wa mo'o jo galiseen²¹mo.

²²La 'ií²¹² néei¹ Jesús gø²⁰ joon gatø¹i coon²¹ 'iñi¹, gason¹on joon gacwo¹⁰ 'maai¹³ Dios joon gafiin¹in, joon cwo¹⁰o jilee²¹ tsá² tya'a jin²in:

—Tyé²ee' 'e lo tsu cuerpo tyiia-oo lo.

²³Mi yuui¹³ joon gaunrøø¹i coon²¹ vaso vino. Joon mo ngayuui¹³ gacwo¹⁰ 'maai¹³ Dios joon gajmaa¹a jmai'xü 'uun²¹ jilee²¹mo. ²⁴Mo ngayuui¹³ joon gasii²¹i tsá² tya'a:

—'Elo-o jmf³i tya' coon²¹ júu³ 'e 'mfi² 'e nigacwóo³-oo tuun²¹ 'wii¹³ tya' 'in fúui¹ liili¹. ²⁵'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jo 'e duu¹³gi e jmi¹³ 'mi³ wuunjøø³ ca mi cwá² jmií²¹² mi tyú² Dios to². Joongi lí²-i duu¹³uu vino 'múi² tún¹.

Jmoo¹⁰ Jesús júu³ 'e jo irø¹mo Tú³ 'ií

²⁶Mo ngayuui¹³ ga'øø¹⁰ joon ngaliín²mo fu moo²¹ sii²¹ moo²¹ Olivos. ²⁷Joon gasii²¹i Jesús tsá² tya'a:

—Jilee'naa' 'e jo litsáai¹-oo' jna 'e woo¹ no tsu ni jí² tya' Dios jin²in: “Íjngaa¹³ moo 'in 'aai¹ joo'saa²¹ joon ingi¹ situu¹mo 'in joo'saa²¹ do.” ²⁸Pe mi yuui¹³ 'e gajii¹ jna iní³i nifugi la 'naa' fu Galilea.

²⁹Joon gasii²¹i Tú³ 'ií:

—Fiin¹³ jilee²¹mo jo litsáai¹-tsi 'nu pe jna-a jo lí¹na la joon.

³⁰Pe Jesús-gi gasii²¹i 'ií:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'nū, 'e 'woo¹ no la jée¹gi 'i'oo¹⁰ tún² naa¹³ 'in tuuitsáa², 'ni¹ naa¹³ jo røø²¹u 'e cwii¹u'un jna.

³¹Pe 'ií-gi jo gacwoo¹ júu³ jin²in:

—Fiin¹³ júun²mo coon¹³ 'nū jo fo¹³oo 'e jo cwii¹na 'nū.

Joongi jilee²¹mo jin²in la do-o jon.

Faa²¹a Jesús júu³ tyú² coon²¹

lí sii²¹ Getsamení

³²Joon mo gatyaliín² coon²¹ lí sii²¹ Getsemaní joon gasii²¹i Jesús tsá² tya'a:

—Ní²duu¹ lo la 'ií²¹² ní³ii nifoo¹³na Dios.

³³Joon gajée¹i jiin¹³ Tú³ coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³. Joon ga'láa²

'wii²¹² lí² xuui²¹²-tsi joongi 'áai¹ fa'í³ líí²i. ³⁴Joon gajin² Jesús:

—Líí¹ fa'í³ líí²na ca la lí² ijúun²mo, jan²duu¹ lo jo cwocwuui²¹du'naa'.

³⁵Joon gangó¹ Jesús ca nifugixu. Joon gatyii²¹a ni 'wó² joon gamii¹i tyani Dios Jmii²¹ wa'a ilí² si'nee¹³mo 'e jo nii²¹ wúu¹ la lí² ilí² 'e hora joon. ³⁶La jee²¹² faa²¹a fo² do joon gajin²in:

—Ñu¹², tyi'nu-u jilaa²¹a ilí², jo cwo²¹o 'e mó³oo wúu¹ la lí² 'elo. Pe jo cwo²¹o lí² la líí² jna, cwolí²-i la líí²i nu-u.

³⁷Mo ngayuui¹³ do joon gacwéi¹ tún¹ li néei¹ tsá² tya'a joon mo gatyee¹²i joon nitee¹²i 'ido cwuu²¹mo. Joon gasii²¹i Jesús Tá³:

—Simón, ¿ti cwuu²¹mo'o? ¿Ti jo galí² 'e jo cwuu²¹mo'o jiin¹³ coon²¹ hora? ³⁸Unjnaa²¹ 'oo' joon fee¹³naa' Dios joon jo coon²¹ Satanás 'naa' too². 'E la ja²mo, náa¹ tyú² tya' alma tyii¹ 'e 'iin²¹²mo pe cuerpo-gi 'wo² si'í¹-tsi.

³⁹Joon gangó¹ Jesús tún¹, ngafee¹³i Dios tún¹ joon jin²in 'e nafaa²¹a do tún¹. ⁴⁰Joon gacwéi¹ tún¹ joon gatsee²¹i tsá² tya'a tee¹²i cwuu²¹mo tún¹ 'wii¹³ unní¹i do jnií¹ jalicwuu²¹i. Joon jo níí¹ 'ee níí¹i.

⁴¹Gangó¹ Jesús gatí² 'ni¹ naa' joon mo gacwéi¹ tún¹ gajin²in:

—Cwocwuui²¹mo' no. Cwo'ii²¹ 'woo²¹oo'. Naliin¹mo jiin¹³ la no 'wii¹³ nigacwá² hora. Ijaan²¹in 'in Ruu²¹i Tsá² ja'cwoo²¹o 'in 'oo¹o tsaa². ⁴²Raan²naa' no, moo²¹o' no. Ni joo¹-o 'in jaain²¹ jna —gajin² Jesús.

Tee¹ tsá² tyitsaai²¹² Jesús

⁴³Faa²¹gi Jesús siin¹²in mo gacwéi¹ Judas, 'ii jaain²¹ jee²¹² 'in

dyatuui¹ tsá² tya'a. Joon jalín² coon¹³on 'in tsá² fúui¹ líli¹ 'in tyán¹ ní² espadas coon¹³ 'in san¹ 'no³ 'mó². Jalín² to² tyu¹³ 'in tyu¹² to² tya' untsá² joongi to² tyu¹² jileei²¹ tsacøø¹³. ⁴⁴Joon 'in Judas do, 'in gajaain²¹ Jesús, nigacwoo¹ coon²¹ lí² jin²in:

—'In cu¹³uu ju² do 'ii 'i. Seen¹²naa' tá², ñuu²u tyú² líli¹.

⁴⁵Joon mo gatyii²¹a Judas joon gangatyéen¹in lí² siin¹² Jesús joon gasii²¹i:

—Tifo¹², Tifo¹².

Joon gacuu²¹u ju² 'ido. ⁴⁶Joon tsifu gasaan¹²in 'in nitéein¹ do Jesús. Joon gatøø¹⁰ tyitsaa²¹²mo Jesús

⁴⁷Pe jaain²¹ 'in téein² do gasø¹⁰ ní³ espada tya'a joon gatyú²u cataain²¹ loocwoo² tsa'leei¹³ tya' 'in tyu¹² to² tya' untsá² nifu do. ⁴⁸Joon gasii²¹i Jesús 'in catyaa¹² do:

—¿Ti niga'woo²¹naa' coon¹² ní³ espada coon¹³ 'no³ 'mó² wa'a saan¹²naa' jna lawa jaain²¹ 'uun²¹? ⁴⁹La coon²¹ jmii²¹² siin¹²na coon¹³ 'naa' fu i'yíia² cwo¹ do joon jo-gi mo seen¹²naa' jna. Pe 'elo-o ilí² joon itsín¹ jiin¹³ la jin¹² ni jí² tya' Dios. ⁵⁰Joon tsifu joon gacwiin¹in 'in tsá² tya'a 'goo²¹o. Joon Jesús do gajaan¹o.

Gacwiin¹in jaain²¹ simii²¹

⁵¹Pe jaain²¹ simii²¹ 'in paai²¹ 'mi² taa²¹ ngóo¹ caluu lí² ngóo¹ Jesús. Joon gasan¹²mo tsá² 'ii. ⁵²Joon tsifu joon gatú² 'ido 'e 'mi² taa²¹ do joon gacwiin¹o ti' ringúu¹i coonti.

Jesús tyani tsacøø¹³

⁵³Joon gangajée¹ 'in tsá² do Jesús tyani 'in tyu¹² to² nifu tya' untsá²

coon¹³ 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tsacøøi¹³ coon¹³ tifo² tya' ley li sicaain²¹. ⁵⁴Joon wíin²gixu ngóo¹ Tǎ³ caluu joon gatyii²¹a 'ii tyi¹ ca'nu tya' 'in tyu² to² nifu tya' untsá². Joon do-o gacwó²o coon¹³ 'láa² 'in néei¹ do untyaa¹i yaai co' jǐ².

⁵⁵In tyu² to² untsá² coon¹³ jileei²¹ tsacøøi¹³ néei¹ do 'noo¹o coon²¹ tsaa² tya' Jesús 'e 'nii¹i joon lisá² júu³ ijngaa¹²mo 'ido. Pe jo gatsaa²¹a jiin¹³ coon²¹. ⁵⁶Tsu líi¹ fúui¹ 'in faa²¹a júu³ tajuu²¹ tya' Jesús pe jo coon²¹ røø²¹ faa²¹a la jaain²¹. ⁵⁷Inlíi¹³ garóon²on 'nii¹i 'ido coon¹³ júu³ tajuu²¹ jin¹²'in:

⁵⁸—Jna'a ninuu²¹u'u 'e jin¹² 'ino: “Jna ifiin³na 'e cwo¹ fee¹ no 'e nigajmaa¹² tsá² joon jee²¹² 'nǐ¹ jmǐi²¹² isaa¹³aa coon²¹ cwo¹ jon'on jma² tsá².” Júu³ joon ganuu²¹u'u tya' 'in tsá² no —jin¹² 'in tsá² tajuu²¹ do.

⁵⁹Pe jiin¹³ coon²¹ júu³ 'e tyaa¹ lo jo røø²¹ síi¹.

⁶⁰Joon garóon²on jee²¹² 'in tsá² do 'in tyu² to² nifu tya' untsá² joon gaunngii¹ Jesús:

—ǐTi jo 'ee ngǐi²¹i coonti? ǐEe fo²¹o 'wii²¹² tyi¹ no?

⁶¹Pe li goon²¹ gajaan¹ tii² Jesús. Jo 'ee gañii¹i coonti. 'In tyu² to² nifu tya' untsá² do gaunngii¹ tǔn¹ jin¹²'in:

—ǐTi 'nu-u Cristo, 'in Jóon¹ Dios nicwaa¹³?

⁶²Jesús-gi gasii²¹i 'ii:

—Jna-gi 'i. Joon imáa¹naa' 'in Ruui²¹ Tsá² tyíin¹ li' caai²¹ Dios Jmii²¹ tsáa¹. Joongi ijó¹ jee²¹² jnǐ¹ li' yu¹.

⁶³Tsifu joon ga'gǐi¹i sǐin¹³ 'in tyu² to² untsá² do joon gajin²'in:

—Jo 'néi¹gi' 'in jmá² júu³ røø²¹ no. ⁶⁴Ganuu²¹o' jilee²¹na' xiiala nigaungøøi¹ 'ino Dios coon¹³ júu³ tya'a. ǐEe líi²naa' 'e jmoo²¹o' coon¹³ 'ino?

Joon jilee²¹mo gajin²'in 'e 'ná¹ júun²mo Jesús.

⁶⁵Joon 'inlíi¹³ ga'láa² 'wii²¹² 'ñíi¹i Jesús. Gajni¹i unni² 'ido joongi poo¹i Jesús joon sǐi²¹i 'ido jin¹²'in:

—Faa¹³du'u, ǐiin¹ 'in gapooi¹ 'nu?

Joon ga'láa² 'wii²¹² 'ǐi¹³ jnoó¹o mooni² Jesús.

Jo røø¹i Tǎ³ 'e cwii¹mo Jesús

⁶⁶Ca tǐ² 'wii²¹² 'iityi¹ siin¹² Tǎ³. Joon gatyii²¹a jaain²¹ jee²¹² 'in

jmoo¹o 'ee gø² 'in tyu² to² nifu tya' untsá² do. ⁶⁷Joon mo ganǐ²i Tǎ³ 'e siin¹²in do untyaa¹i 'ña'a co' jǐ² joon gajaan¹ jøø²i joon gajin²'in:

—Ngǐ² 'nu jon coon¹³ Jesús tsá² Nazaret.

⁶⁸Pe Tǎ³gi jo garøøi²¹ jin¹²'in:

—Jo cwii¹na 'ino. Jo ñǐ³ii 'ee 'e fo²¹o no.

Joongi gacwo'ǐi¹o li' 'oo¹ li tsataai² tsá². Joon ga'oo¹o tuuitsáa². ⁶⁹In tsamǐ² do gajøø²i Tǎ³ tǔn¹ joon gasii²¹i tǔn¹ 'in téein² do:

—Jaain²¹ tsá² tya' 'ido-o 'in tsañuu¹ lo.

⁷⁰Pe jo garøø¹i Tǎ³ tǔn¹. Jee²¹² catá²-a tǔn¹ 'in téein² do gasii²¹i tǔn¹ Tǎ³:

—La ja²mo, 'nu-u jaain²¹ 'in tya' 'ido tsu 'in seein²¹ Galilea 'nu, joongi la faa²¹ 'ido-o la joon foo²¹ 'nu.

⁷¹Joon ga'láa² Tǎ³ 'wii²¹² faa²¹a 'laa²¹ 'ée¹i Dios jin¹²'in:

—Ni Dios jo cwii¹na 'in tsañuu¹ no 'in 'ée¹naa' no.

⁷²Joon tsifu gatí² tún² naa¹³
ga'oo¹⁰o tuuítáa². Joon gati²-tsi Tú³
do 'ee nigasií²¹i Jesús 'ii: "La jo-gi
mo 'oo¹⁰o tún² naa¹³ tuuítáa² jo
røø²¹u 'e cwii¹u jna 'nñ¹ naa¹³." Joon
mo gati²-tsi Tú³ 'elo joon gatyí²⁰o.

Jesús tyani Pilato

15 Mo gajná² joon, joon
'in tyu² to² tya' untá²
galicaain²¹ tún¹ coon¹³ jileei¹³
tsacøøi¹³ coon¹³ 'in tifo² tya' ley
coon¹ jileei²¹ tsacøøi¹³ 'in tyiin²gi.
Joon ngajée¹i Jesús siñuu¹mo joon
gangajaan¹²in tyani Pilato. ²Joon
gaunngii¹i Pilato Jesús:

—¿Tí 'nñ røøi¹³ tya' tsá² Israel?

Jesús-gi gañii¹i:

—'E joon foo²¹gi 'nñ.

³Jileei²¹ 'in tyu² to² tya' untá²
ga'nñi¹i Jesús liili¹. ⁴Joon gaunngii¹i
Pilato Jesús tún¹ jin²in:

—¿Tí jo 'ee ngí¹²i coonti?

Jøø²du'u xiiala 'nñi¹ 'nñ liili¹.

⁵Pe jo gañii¹i Jesús coonti. 'Wii¹³
joon líi¹ tsa'goo²¹-tsi Pilato.

Sii'in tsacøøi¹³ ijúun²mo Jesús

⁶La nití²i Pilato 'e láa²i jaain²¹
'in 'yuui² 'nñí³ la jee²¹² 'e tí² jmií²¹²
joon. Joon galáa²mo jaain²¹ 'in
muui¹ 'in tsá² do. ⁷Joon 'yuui² 'nñí³
jaain²¹ 'in sii²¹ Barrabás, 'ii jee²¹²
'in nigajngaai¹²gi tsá² coon²¹ li
nigatín¹in coon¹³ tsaa²to². ⁸Joon
gangalfín² tsá² joon gami¹i tyani
Pilato 'e jmá¹ 'ido 'e la tiisi².

⁹Pilato-gi gañii¹i:

—¿Tí 'iin²¹²naa' 'e láa²na Røøi¹³
tya' tsá² Israel?

¹⁰Jin² Pilato la no 'wii¹³ li³o 'e
gajaan¹²in 'in tyu² to² tya' untá²
Jesús 'wii¹³ tsiwúu¹mo tya' Jesús.

¹¹Pe 'in tyu² to² tya' untá² do
nigasií²¹o Pilato 'e tyu²gi wa'a láa¹i
'ido Barrabás. ¹²Joon gaunngii¹i tún¹
Pilato:

—¿'Ee 'iin²¹²naa' lí² coon¹³ 'in sii²¹
Røøi¹³ tya' tsá² Israel lo?

¹³Joon gañii¹i tsá², 'oo¹⁰o tá² liili¹
jin²in:

—iTéen¹in 'ido tsaa' crúu¹³ no!

¹⁴Gasií²¹ Pilato tún¹ 'in tsá² do
jin²in:

—¿'Ee gó² nigajmaa¹a 'inlo?

Pe 'in tsá² do gañii¹i tún¹ tá² liili¹
jin²in:

—iTéen¹in 'ido tsaa' crúu¹³ no!

¹⁵Joon 'wii¹³ 'iin²¹²in Pilato
ján² røø²¹ coon¹³ 'in tsá² do joon
galáa²mo Barrabás joongi gatyí^{2u}
to² póo²i Jesús joon gajaan¹²in 'ido
wa'a téen¹in tsaa' crúu¹³.

¹⁶Mo ngayuu¹³ joon, joon
gatyí¹mo 'láa² Jesús tyani Pilato
joon gangajée¹i 'ii tyi¹ tya' røøi¹³ li
sii²¹ Pretoria. Joon gauncaain²¹ ce
jileei²¹ 'láa². ¹⁷Joon tyii²¹i Jesús
coon²¹ 'mi² yóoin² nñu² la lí¹ 'e tyi¹
røøi¹³. Coon²¹gi corona lí² jmaai²
tóon¹ gaton¹ mootyi² Jesús. Coon¹³
la joon ga'láa² 'wii²¹² lñu²¹i Jesús.
¹⁸Joon ga'láa² tsá² do 'wii²¹² 'aa²¹i
Jesús jin²in:

—iViva Røøi¹³ tya' tsá² Israel!
iWóo²-o cwoseein²¹!

¹⁹Joon coon¹³ 'no¹³ sii² cwaa²¹ gapó²
mootyi² Jesús joon ga'nñi¹i Jesús. ²⁰Mo
ngayuu¹³ gaungøøi¹ la no joon gatyí¹³o
'a 'mi² yóoin² nñu² do joon gaci¹i tún¹
Jesús siin³in do-o. Tsifu joon gatyí¹mo
Jesús itéen¹in 'ido crúu¹³.

Taain¹ tsá² Jesús tsaa' crúu¹³

²¹Jaain²¹ tsá² seein²¹ Cirene sii²¹
Simón, jmií²¹ Alejandro coon¹³

Rufo, najaa¹²ⁱ li tsajmaa^{1a} to². Joon mo gangfi¹ⁱ do 'in 'lää² do gatyu^{2u} to² 'ido wa'a coon²¹ crúu¹³ tyá' Jesús.

²²Joon gangajée¹ⁱ Jesús fu coon²¹ li sii²¹ Gólgota, coon²¹ li 'øøi²¹-tsi tsá² sii²¹ Mootyi² 'Lii²¹². ²³Joon gacwo^{1o} 'ido Jesús vino caai¹³ jmi¹³ 'mó² sii²¹ mirra pe Jesús-gi jo ga'un^{2un} 'edo. ²⁴Joon gateen¹ⁱⁿ tsaa' crúu¹³ do. Joon 'in 'lää² do gajmaa^{1a} jmaai^{2xu} siin¹³ Jesús. Gacoo^{1o} 'iin lii¹ⁱ la jaain²¹ do.

²⁵Iin² ñá³ ningóo¹ mo gateen¹ⁱⁿ Jesús tsaa' crúu¹³. ²⁶Joon gataan^{1an} coon²¹ júu³ yu' tyi² Jesús 'e faa^{21a} 'e ga'ni¹ⁱ Jesús. Faa^{21a} la lo: "Róøi¹³ tyá' tsá² Israel 'ino." ²⁷Caan²¹ mo gataain¹ Jesús tsaa' crúu¹³ coon¹³ gái¹ 'uun²¹, jaain²¹ li' caai tsáa¹ jaain^{21gi} li' caai²¹ tooin²¹². ²⁸La joon 'e gatsín¹ 'e jin² ni jí² tyá' Dios: "Gaun¹ⁱ³ in tsá² 'ii jee²¹² 'in gó²."

²⁹Jileei²¹ 'in ngii¹ⁱ do gajii^{2mo} Jesús joon gajøø^{21ø} mootyi¹ⁱ jin²ⁱⁿ:

—Nu-u 'in ifiin¹ cwo¹ do joon jee²¹² 'ni¹ jmi²¹² ijmáa^{3o} o'ó tún¹, ³⁰laai²¹² 'wo'o no. Cwúui¹ tsaa' crúu¹³ no.

³¹La joon jon 'in tyu² to² tyá' untsá² coon¹³ tifo' tyá' ley gaungøøi¹ Jesús sii²¹ⁱ ruu²¹ⁱ:

—Galáa^{2mo} 'in xeei²¹ joon 'ña'gi jo lí² láí¹ 'ña'a. ³²Wana ganee^{21e} 'e gajngaa¹ⁱ tsaa' crúu¹³ tyá'a 'ña'a joongi lí² jo^{1o} líi² na' 'e 'ii-o Cristo, Róøi¹³ tyá' tsá² Israel.

Joon cagi 'in gataain¹ crúu¹³ coon¹³ Jesús gajii^{2mo} 'ii.

Jún¹mo Jesús

³³Mo gati² tyiaañi¹ galinuu²¹ coonti ca 'iin² 'ni¹ calóo². ³⁴Mo gati² 'e hora joon ga'oo^{1o} Jesús jin²ⁱⁿ:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? ('E 'øøi²¹-tsi jin²ⁱⁿ: Dios tyiia, Dios tyiia, ¿'ee lí' nigatfiu¹³ⁱ u jna?)

³⁵Inlíi¹³ 'in téein² do niganúu^{2un} joon gajin²ⁱⁿ:

—Núu^{2duu}, nitø^{1ø} Elías.

³⁶Joon gangó¹ jaain²¹ cwiin¹ⁱⁿ.

Mo ngayuui¹³ gaun^{1laa} coon²¹ esponja coon¹³ vino tiin²¹ joon gauntiyi²¹ coon nii²¹² sii² gacwo^{1o} Jesús. Joon gajin²ⁱⁿ:

—Jaan^{2duu}, nee^{2du} wana jó¹ Elías jaxáa¹ⁱ 'ino.

³⁷Tsifu joon ga'oo^{1o} Jesús coon²¹ naa¹³ tá² lii¹ⁱ joon gajún^{1mo}.

³⁸Joon coon²¹ mi² 'ii inuu cwo¹ fee¹ do ga'gi²¹ coonti tún² fóo¹³. Tí² yu' joongi ca tí² 'wii²¹² ga'gi²¹.

³⁹Joon 'in tyu² to² 'lää² romano 'in siin¹² tyani li taain¹ Jesús do mo ganii²¹ xiiala ga'oo^{1o} Jesús joongi xiiala gajún¹ 'ido joon gajin²ⁱⁿ:

—'E la ja^{2mo}, 'in tsañuu¹ lo Joon¹ Dios 'i.

⁴⁰Coon²¹ li téein² tsamí² wíin^{2gi} gajøø^{2ø}. Jee²¹² 'ii siin¹² María Magdalena joongi María sáa³ Jacobo 'in xuui^{212gi} Sé³. Joongi siin¹² Salomé do. ⁴¹In tsamí² lo nigangii¹ coon¹³ Jesús. Joongi nigajmaa^{1a} 'e dø¹ 'ido la 'ii²¹² gangii¹ Jesús Galilea. Joongi fúu^{1mo} tsamí² 'in téein² do 'in gangaliin² coon¹³ Jesús Jerusalén.

Ga'á¹mo Jesús

⁴²Joon la xuu tiin^{1xu} 'wii¹³ 'e jmi²¹² tyá' 'e tyaa¹ tyú² ('øøi²¹-tsi tsá² cwoon¹ 'ló¹ jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²) ⁴³joon gajó² Sé³, tsá² seein²¹ coon fuu²¹ sii²¹ Arimatea. In Sé³ no jaain²¹ jee²¹² tsacøøi¹³ joon jaain²¹ tsá² 'in siján^{1an} jmi²¹² mi tyu² Dios to². Jo 'goo^{21o}

coonti. Ga'l¹ 'ido tyani Pilato joon gamii¹o cuerpo tya' Jesús. ⁴⁴Pilato do ganga'goo²¹-tsi 'e najún¹mo Jesús jmoono. Joon gatø¹ø 'in tyu² to² 'lää² do gaunngii¹ wa'a jo¹o gajúun²in. ⁴⁵Mo gajin² 'in tyu² to² 'lää² do 'e jo¹o gajúun²in joon gacwoo¹ Pilato cuerpo tya' Jesús 'e cón² Sé³ do. ⁴⁶Tsifu joon galó² Sé³ do coon²¹ 'mi² taa²¹ tyú². Joon gaxíia² cuerpo tya' Jesús joon gacin¹in 'e 'mi² taa²¹ do. Joon gataan¹²in coon²¹ tsi 'aan¹ li² coon²¹ tsaa¹ xá¹. Joon gasii²¹i coon²¹ cuun²¹² 'ootoo²¹ 'aan¹ do. ⁴⁷Joon gani²¹ María Magdalena coon¹³ María sáa³ Sé³ li ga'ái¹ Jesús do.

Mo gajii¹in tún¹ Jesús

16 Mo gangii¹i jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² joon María Magdalena coon¹³ Salomé coon¹³ María sáa³ Jacobo galó² jmi²¹ jmafuu²¹ 'e tsaxee¹i tya' Jesús. ²Joon 'áa³ jmi²¹² 'lää² 'wii²¹² semóo¹³, mo ga'yeei²¹ ñi¹, tyaliin² li ga'ái¹ Jesús. ³Sii²¹i ruu²¹ⁱ: —¿'lin 'in jan¹ 'e cuun²¹² 'e jni¹ 'oo'aan¹ do? —síi²ⁱ.

⁴Pe mo gani²¹ jo 'e cuun²¹² fee¹ li do. Jo si²gi 'áan³ tya'. ⁵Mo gangatáa¹i tsi too²¹ 'aan¹ do gani²¹i jaain²¹ simii²¹, taa²¹ siin³ lii¹i, tyíin¹in li' caai²¹ 'aan¹ tsáa¹ do. Joon gafoo¹mo 'in tsamí² do. ⁶Pe 'in simii²¹ dogi gasii²¹ⁱ 'ii:

—Jo foo¹³naa'. 'Naa²¹naa' Jesús tsá² Nazaret 'in gateein¹ tsá² tsaa' crúu¹ do. Pe nigajii¹o. Jo 'yui²gi lo. Jóø²duu' li ga'ii²¹ do. ⁷Cwolín²naa', cwosíi¹³ⁱi tsá² tya'a coon¹³ Tí³ 'e tsáa¹a Jesús nifugi tyii' fu Galilea. Joon do-o imáa¹naa' 'i jiin¹³ la nigajin²in.

⁸Joon gangalín²mo cwiin¹in li roon¹ 'aan¹ do 'wii¹³ jleei¹ gafoo²¹ⁱ

lii¹i. Jo 'iin gasii²¹ coonti jiin¹³ jaain²¹ 'wii¹³ gafoo²¹ⁱ lii¹i.

Jesús gajnee¹in tyani María Magdalena

⁹Mo ngayui¹³ joon 'e gajii¹ Jesús, mo gajná² 'e ga'láa² 'wii²¹² semóo¹ do joon gajnée¹in Jesús 'lää² 'wii²¹² tyani María Magdalena, jaain²¹ tsamí² 'in ga'woo¹i Jesús dyái¹ 'in 'lii¹ alma tya'a. ¹⁰Joon 'ido-o gangóo¹ ngasii¹²ⁱ 'in nigangi¹ coon¹³ Jesús. Joon do-o taai¹ xuui²¹²-tsi joon ci²o. ¹¹Joon mo ganúu²un 'ii 'e seen²¹mogi Jesús joongi 'e niganii²¹mo 'in tsamí² do 'ii jo gajo¹ galíi² 'e jin² 'in tsamí² do.

Gajnée¹in tyani gáí¹ tsá² tya'a

¹²Mo ngayui¹³ joon gajnée¹in Jesús xiaa¹²ⁱgi líi¹i tyani gáí¹ tsá² 'in ngaliin¹ coon²¹ tya'i fu¹. ¹³Li-gi ngaliin²mo ngasii¹²ⁱ tsá² tya' Jesús pe jon'gi júu³ tya' 'ii jo¹ galíi²i.

Síi¹i Jesús ji dyajaain²¹ tsá² tya'a

¹⁴Mo liciin²¹xu joon gajnée¹in tún¹ Jesús coon²¹ li néei¹ 'in dyajaain²¹ tsá² tya'a gø²ø. Joon gaunngii¹i tsá² tya'a do xiiala li' 'e jo jo¹ líi² 'ido, joongi 'waa²¹-tsi 'ido tsu 'wii¹³ jo jo¹ galíi² la jileei²¹ 'in gasii²¹ⁱ 'ii 'e nijin¹ Jesús. ¹⁵Joon gajin¹ Jesús sii²¹ⁱ tsá² tya'a:

—Cwolín²naa' la 'ui fu juncwii²¹. Síi¹³ⁱi jileei²¹ tsá² júu³ tyá² tya' xiiala itiin¹³ tsá² tyani Dios. ¹⁶Joon jileei²¹ 'in jo¹ líi² 'e júu³ tyá² do joon 'in sái² jmi²¹ itiin¹³mo 'i. Pe 'in jo jo¹ líi² li 'lii³ itsáa¹. ¹⁷Joon 'in jo¹ líi² ijmáa¹ 'e li² lo: Coon¹³ 'ii²¹ tyiajna i'woo²¹ jileei²¹ 'in 'lii³ taai² almas tya' tsá². Joon ifaa²¹o

jmíi¹ xiia^{'21}. ¹⁸Joongi isaan^{'21}in coon^{'13}
 cwoo^{'21}o mií^{'21} pe jo ijmá^{'1} 'nií^{'21} tya'a.
 Joongi wana 'uun^{'21} 'ootyíi^{'2} jo ijmá^{'1} 'ii^{'21}.
 Joongi táan^{'1}an cwoo^{'21}o tya' 'in tsatsaa^{'13}
 joon 'láa^{'2}mo 'i.

Mo gasoo^{'1}o Jesús fu ñu'fú^{'2}

¹⁹Mo ngayuui^{'13} gafee^{'21}i Jesús
 tsá^{'2} tya'a do joon ganga^{'2}mo

Ña'ñu^{'1}u' Jesús fu ñu'fú^{'2}. Joon
 do-o gangacwaa^{'21} li' caai^{'21} Dios
 Jmii^{'21} tsáa^{'1}. ²⁰Joon ga'woo^{'21}mo
 tsá^{'2} tya'a ngasii^{'12}i tsá^{'2} xiiala itiin^{'13}
 tsá^{'2} la caan^{'21}mo. Joon coon^{'13}
 'ña'a Jesús 'e uncoon^{'13}on. Joon
 coon^{'13} milagro 'e jmoo^{'1}o tsá^{'2} tya'a
 litsáai^{'1}-tsi tsá^{'2} 'e jo^{'1}o júu^{'3} tya'
 Jesús. Amén.

Júu³ tyú² 'e gajmaa¹a San Lucas

Prólogo

1 Fúu¹mo tsá² nigataan¹an ni mo'j² la galf² jilaa²¹ 'e nigalf² jee²¹² jna'. ²Joon 'in tsá² 'in niga'e¹e jna' niganii²¹o ca la mo 'wiin²¹² joon gatyaa¹o júu³. ³La joon jon jna nigacoon²¹oo cwáain¹ coon²¹ tún² ca la mo 'wiin²¹². 'Wii¹² joon líi²na 'e tyú²-u 'e tóon¹³oon ni mo'j² jilaa²¹ la lí² 'e nigalf². ⁴La joon jmáa³aan tsá² tyú¹ Teófilo 'e litsáai¹-o'o 'e la ja²mo jilaa²¹ júu³ 'e niga'e² tsá² 'nə.

**Jaain²¹ ángel jmoo¹o júu³
iliseein²¹ Wó³ saa¹i tsá² jmii²¹**

⁵La jee²¹² líi¹i Herodes róøi¹³ fu li sii²¹ Judea seein²¹ jaain²¹ tsá² Israel 'in sii²¹ Zacarías. Líi¹i tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ Abías. Tsamí² tya'a sii²¹ Elisabet. Jaain²¹ jún² tya' 'líi²¹² Aarón 'ii. ⁶Jiwáa²mo do tyú¹mo tyani Dios i. Joongi jmaa¹a jilaa²¹ tiisi² coon¹³ jilaa²¹ to² tyú² Dios. Jo 'e tsaa² tya'a sá². ⁷Jo 'in xuui²¹² tya'a seein²¹ tsu 'wii¹³ Elisabet do jo lí² tsatyéen¹in. Joongi nitsáa²mo jiwáa²mo.

⁸⁻⁹Cafu mo líi¹i Zacarías untsá² tyani Dios gatíi² tsajiin²¹ fuusún² ni altar tya' Dios. Gatíi² tsajmaa¹a 'elo jiin¹³ la tií²si² 'e jmoo¹o

untsá² do. Gacoo¹o untsá² 'iin²¹²in litsáai¹-tsi 'ee to² ijmáa¹a. Joon mo gatí² 'ii²¹ gaí² Zacarías cwo¹ tya' Dios do 'e tsajiin²¹ fuusún². ¹⁰Jileeí²¹ 'in catyaaí²gi do gajaan¹an caluu faa²¹a júu³ tyú². ¹¹La tsifu joon gajnéi¹ jaain²¹ ángel tya' Dios Jmii²¹ siin¹³in lí¹ tsáa¹ 'e lí juun¹un fuusún². ¹²Mo gajnéi¹ 'in ángel do 'áa¹mo gafooi²¹ Zacarías jiin¹³ jo ñii¹ 'ee jmáa¹a. ¹³Joon 'in ángel do gajin²in sii²¹i 'ii:

—Jo foo¹³o, Zacarías, tsu Dios niganúu²o júu³ tyú² tyi'i. Itsatyéen¹³mo tsamí² tyi'i jaain²¹ yuun²¹. Joon unsii²¹o'o Wó² 'ii. ¹⁴Líi¹ tyuu¹³u jløø¹³mo'o 'wii²¹² tya'a. Fúu¹mo 'in jløø¹³mo 'e galiseein²¹. ¹⁵Tsu 'in yuun²¹ tyi'i do 'in lityú¹mo tyani Dios. Jo 'e 'uun²¹un coonti jon' vino jon'gi máa¹. Joon ca la mi liseen²¹mo un'øø²mo Espíritu Tyú² tya' Dios 'ii. ¹⁶Joon coon¹² júu² tya'o fúu¹mo tsá² seein²¹ Israel ici²o coon¹³ 'Ñañu¹u' Dios tya'a. ¹⁷In Wó³ no tsáa¹a jée¹gi lagi Ñañu¹u' ijmáa¹a la gajmaa¹a Elías. Joon 'ii²¹ tya' 'ii ijmáa¹a 'e jileeí²¹ tsá² coon¹³ jóon¹on iliseein² mo tyú². Joon 'in jo mo nəu¹³ ninuu¹o júu² røø²¹. Joon la joon tyaa¹ tyú² tya'a tsá² i'ii²¹mo Ñañu¹u' —jin² ángel do.

¹⁸Joon Zacarías do gaunngii¹i 'in ángel do:

—Xiiala ijmáa²aa 'e iun'øø¹²na 'elo tsu 'áa¹mo nitsaa¹moo la joon tsaamí² tyiia jon.

¹⁹In ángel do gañii¹i:

—Jna-a Gabriel. Siin¹³moo tyani Dios. 'Ii gasii¹in jna 'e fuu²¹²uu 'nũ. Joongi 'e jmáa³aa 'nũ júu³ jilaa²¹ júu³ tyú² lo. ²⁰Pe nano jo lí²foo¹³gi¹ ca gatsín¹ jilaa²¹ júu³ lo tsu jo gajo¹ lí²u'u júu³ tyiia. 'E júu³ lo 'ná¹ tsín¹ mo gatí² 'ii²¹ tya'a.

²¹La 'ii²¹² joon 'in tsá² catyaa¹² téein² caluu²¹²-u sijéen¹³mo Zacarías. Lí¹ tsa'goo¹-tsi 'wii¹³ lí¹ gali'ii²¹²i inũu cwo¹ do. ²²Pe galili²o 'e nigajóø² coon²¹ lí² tsu 'wii¹³ mo gacwa'ii¹ jo lí² faa¹²¹gi. Joon gajmaa¹a lí² coon¹³ cwoo²¹o tsu jo lí² faa¹²¹gi.

²³La tsifu joon mo gatsín¹ to² tya'a 'e cwo¹ do ganga²mo fu tya'a.

²⁴Mo gangñi¹gixu jmi²¹² joon gacán¹mo tsamí² tya'a yuun²¹. Joon gajaan¹o inũu, jo gacwa'ii¹ ce gatsín¹ 'ñéei² sii²¹. Gajin²in:

²⁵—Ñá'ñũ¹o' nigajmaa¹a coon²¹ 'e tyú² tyiia joon nigatyíi³o fa'ii²¹ tyiia tyani tsá².

**Jaain²¹ ángel jmoo¹o
júu² iliseein²¹ Jesús**

²⁶Ningóo¹ jnúui² sii²¹ 'e tyéein¹ Elisabet do yuun²¹ mo gasii¹in Dios 'in ángel Gabriel do fu coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Nazaret li náa¹ Galilea.

²⁷Ngafee¹³i jaain²¹ simí² sii²¹ María. 'Ido-o náa¹ júu³ tya'a coon¹³ jaain²¹ tsañũu¹ sii²¹ Sé³. Sé³ do jún² tya' 'lii²¹² David 'ii. ²⁸In ángel do gangatyéein¹ li tyín¹in 'in simí² do. Joon gajin²in:

—i'Aa²¹²mo'o fuu²¹²uu 'nũ!

Nigauncwai² Dios 'nũ lí¹gi lagi jileei²¹ tsamí² —jin² ángel do.

²⁹Mo ganii²¹ María 'in ángel do lí¹ ganga'goo²¹-tsi. Joon ga'f¹-tsi 'ee 'øøi²¹-tsi 'e júu³ do. ³⁰Joon 'in ángel do gasii²¹ 'ii:

—Jo foo¹³o, María. Nigajmaa¹a Dios coon²¹ 'e tyú²-u tyi'i.

³¹Cwoliñi²¹in icaan²¹²mo'o yuun²¹ joon liliseein²¹ jaain²¹ yuun²¹ tyi'i 'e unsii²¹o'o JESÚS. ³²In lifee¹mo 'ii. Ilisii²¹ Jóon¹ Dios 'in feei¹gi. Joon Ñá'ñũ¹u' Dios Jmii²¹ icwo²o 'ii 'án³ li gatyú² jún² tya' 'lii²¹² yuun¹³ tya'a David to². ³³Ilíin²in róøi¹³ tya' jileei²¹ tsá² Israel coon²¹ tøø²mo. Jo tyee²¹ 'ii²¹ tya'a coonti.

³⁴Joon gaunngii¹i María 'in ángel do:

—¿Xiiala ilí² 'elo, tsu jo 'in ñũu¹ tyiia seein²¹?

³⁵In ángel do gajin²in:

—Ijoo²¹o Espíritu Tyú² tya' Dios tyi'i. Joon coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios, 'in feei¹gi, icaan²¹un yuun²¹, tsu 'wii¹³ joon ilicwaa³mo 'in yuun²¹ do. Joon ilisii²¹ Jóon¹ Dios. ³⁶Iliseen²¹mo jon jaain²¹ yuun²¹ tya' ruu²¹u Elisabet fiin¹³ nitsáa¹mo. Jin² tsá² 'e jo lí² caain²¹ yuun²¹ pe nano ningóo¹ jnúui² sii²¹ 'e tyéein¹in yuun²¹. ³⁷Tsu 'wii¹³ Dios ce jilaa²¹-a lii¹i —jin² 'in ángel do.

³⁸María do gajin²in:

—Lo-o siin¹³na 'e jmáa³oo jilaa²¹ to² 'e tyu² Ñá'ñũ¹u'. Cwali²-i la lí¹ 'e nigasii²¹i jna.

Mo ngayuui¹³ joon gatúu²mo 'in ángel do 'ii.

Tsafeei¹³ María ruu²¹i Elisabet

³⁹Jee²¹² jmi²¹² joon María do gangóo¹ la jmoono coon²¹ fuu²¹

ná¹ jee²¹² moo²¹. Coon²¹ fuu²¹ náa¹
 cwoo¹³ 'wó² sii²¹ Judea. ⁴⁰Mo
 gatyí¹a tyá' Zacarías do gafee¹i
 Elisabet. ⁴¹Joon mo ganúu² Elisabet
 do júu³ tyá' María do joon 'in
 yuun²¹ 'yuui tu²u gajøø²¹. ⁴²Joon
 'in Espíritu Tyú² tyá' Dios ga'ii²¹
 Elisabet do. Joon ga'láa² 'wii²¹²
 faa²¹a coon¹³ júu³ tá²xu, jin²¹in:

—Nigauncwaa¹³ Dios 'nə líi¹gi lagi
 jilee²¹ tsamí². Joongi nigauncwaa¹³
 Dios yuun²¹ 'in tyéen²un. ⁴³¿Lin
 jna wa'a jó¹ sáa³ Ña'ñu¹'o' jafee¹³i
 jna? ⁴⁴La tsifu mo ganúu³uun júu³
 tyi¹'in yuun²¹ tyiia lo gajøø²¹i
 jløø¹³mo nu¹ tu¹³uu. ⁴⁵Jløø¹³mo'o 'e
 nigalitsáa¹mo-o'o 'e tyú²-u 'ii²¹ tyá'
 Ña'ñu¹'u' 'e nigajin²in.

⁴⁶Joon María do gajin²in:

Fee¹mo Ña'ñu¹'u' 'áai¹.

⁴⁷Joon jløø¹³mo coon¹³ jilaa²¹
 'e jmoo¹o Dios 'in jmoo¹o
 tiin¹³na.

⁴⁸Dios nigacón² cwáain¹ 'e tañí²
 jna.

Tsu fúu² nigalíi¹i jna 'in jmoo¹o
 to² tyú²u.

Pe jilaa²¹ jmií²¹² lí ngóo¹gi
 jilee²¹mo tsá² iuntyú¹mo jna.

⁴⁹Tsu Dios 'in jmií²¹²gi-tsi
 nigajmaa¹a coon²¹ to² fee¹
 tyiia.

Jiin¹³ 'ii-o 'in tyú¹mo.

⁵⁰'Woo²¹-tsio tyá' ce jilee²¹ 'in
 un'goo²¹ 'ii la tsá² seein²¹ nano
 lagi tsá² 'in nogi iliseein²¹.

⁵¹Jilaa²¹ to² fee¹ jmoo¹o Dios.
 'In jmaa¹ jløøi¹³ yaai tyaní¹³i
 ga'aa¹o fa'ii²¹.

⁵²Ga'woo¹mo Dios tsá² 'in tyíin²
 'án³ tyá'a.

Joon jilee²¹ 'in tsá² 'wói¹
 gasaa²¹mo.

⁵³'In sityéein¹³ jmií²¹²
 gaunrøø²¹mo Dios 'ii coon¹² 'e
 tyú²-u.

Pe 'in tsá² sá² cuu² gasii¹in
 líi²mo.

⁵⁴Gauncoon¹³o tsá² Israel 'in
 jmoo¹o to² tyú²u.

⁵⁵Fúu² galíi²¹ 'in jo ga'ín¹-tsi
 júu³ ga'ii¹ 'líi²¹² tsacøøi¹³ tyi'
 Abraham coon¹³ jilee²¹ jún²
 tyá'a coon²¹ tøø²mo

—jin² María do.

⁵⁶Gaai²¹ sii²¹gi gajan¹ María
 coon¹³ Elisabet do. Mo ngayuui¹³
 joon ganga²mo fu tyá'a.

Galiseein²¹ Wó² saai¹ tsá² jmií²¹²

⁵⁷Mo gatsín¹ jmií²¹² 'e Elisabet
 do 'ná¹-a liseein²¹ jóon¹on. Joon
 galiseein²¹mo. ⁵⁸Joon líi¹ jløøi¹³
 jilee²¹ tsá² néei¹ tyan' coon¹³
 jilee²¹ ruu²¹i mo ganúu² 'e tyú²-u
 'e nigajmaa¹a Ña'ñu¹'u' tyá'a. ⁵⁹Mo
 gatí² jñá² jmií²¹² gatí² 'ii²¹ 'ii²¹in
 'in yuun²¹ do lí² jiin¹³ la tiisi².

Jmií²¹² joon 'in tsá² jalíin² tí² jmií²¹²
 gali'iin²¹²in lisii²¹ 'in yuun²¹ do la
 sii²¹ jmií²¹. ⁶⁰Pe sáa³o gajin²in:

—Jon' la joon, 'ná¹-a lisii²¹ Wó³-o.

⁶¹'In catyaa² do jo cwoo¹ júu³,
 jin²in:

—Pe jiin¹³ jaain²¹ tsacøøi¹² tyi¹i jo
 sii²¹ la joon —jin².

⁶²Joon gajmaa¹a lí² coon¹³
 cwoo²¹o tyá' jmií²¹ yuun²¹ do
 'ee 'iin²¹²in lisii²¹ yuun²¹ do.

⁶³'I-igi gamii¹i coon²¹ mo'j². Joon
 gataan¹an ni do 'e lisii²¹o Wó³.
 Ganga'goo²¹-tsi jilee²¹mo. La tsifu
 joon galí²-i gafaa²¹ Zacarías do.

⁶⁴Joon gacwo²o 'maai¹³ Dios.

⁶⁵Coon¹³ 'e lo-o gafoo¹mo jilee²¹
 'in néei¹ la 'ui tsaa¹ moo²¹ lí sii²¹

Judea do. Tyaa¹ júu³ jee²¹² 'ii jilaa²¹
'e nigalf².

⁶⁶ Jileei²¹ 'in nuu¹ un 'elo gacón²
cwáain¹. Joon gajin² in:

—ǎ'Ee ilfin² 'in xuui²¹² no? Tsu 'e
la ja² mo uncoon¹³ Ña'ñu¹ 'u' 'ii.

Júu³ gafaa²¹ Zacarías

⁶⁷ Joon Zacarías, jmii²¹ 'in Wó³
do, røø¹ Espíritu Tyú² tya' Dios
gafaa²¹ a júu² tya' Dios. Jin² in:

⁶⁸ Untyú¹ moo Ña'ñu¹ 'u' Dios Jmii²¹
tya' tsá² Israel.

Tsu nigauncoon¹³ tsá² tya'a joon
gauntiin¹³ mo jna'.

⁶⁹ 'Lií²¹² David gajmaa¹ a la to²
tyu² u joon nigatyí¹² mo Dios
jaain²¹ jún² tya'a 'in pín² gi 'e
ijmáa¹ a tiin¹³ jna'.

⁷⁰ La joon júu³ ga'íi² 'wii²¹² tya' tsá²
tyúí¹ 'in gacwo¹ júu³ tyú² ca
líi²¹².

⁷¹ Ga'íi² júu³ itiin¹³ jna' tya' jileei²¹
'in 'eei¹ jna'.

Joon i'wóo¹ i jna' ja'cwo² o
jileei²¹ 'in 'iin²¹² in jmeei²¹ jna'
jilaa²¹ 'e gó².

⁷² Dios ga'íi² o júu³ tya' 'lii²¹²
tsacøø¹² tyi' 'e fúu² iliin¹ Dios
'ii.

Jo 'iin²-tsi 'e júu³ tyiin² do 'e
nigajmaa¹ a coon¹³.

⁷³ La lo-o 'e júu³ ga'íi² Dios tya'
'lii²¹² yuu¹³ tyi' Abraham:

⁷⁴ Gacwo² o 'ii²¹ 'e tiin¹³ na' 'e lí²-i
tsáa¹ mo-tsi' 'ii.

Jo cu²-tsi' coon¹³ 'in 'eei¹ jna'.

⁷⁵ Joon lí²-i jmoo²¹ o jilaa²¹ to²
tyu² u coon¹³ jilaa²¹ 'e tyú²-u
la 'ii²¹² sáan³ an'.

⁷⁶ Joon 'nu-u, yuu²¹ tyiia, iunsii²¹
tsá² 'nu jaain²¹ tsá² 'in cwó¹
júu³ tya' Dios 'in feei¹.

Joon 'nu-u icwoo²¹ o nifu itya²¹ a
tyú² tsá² 'ii²¹ mo Ña'ñu¹ 'u'.

⁷⁷ Joon la joon litsáai¹-tsi tsá² tya'a
xiiala itiin¹³ Dios tsá² mi
'iin² in tsaa² tya'a.

⁷⁸ 'Wii¹³ fúu² líi² Dios jna' joon
gasii¹ in jóon¹ on 'in nigajmaa¹ a
jná² joo²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹
li ngii²¹ 'i.

⁷⁹ Nigajná² joo²¹ tya' jileei²¹ 'in
néei¹ li nuu²¹,
joongi 'in néei¹ li 'íi¹ foo¹³ 'mó¹.
Joon lí²-i linee²¹ e' xiiala ngii²¹ 'i
'e tyú²-u tyani Ña'ñu¹ 'u',

jin² Zacarías do.

⁸⁰ Joon 'in xuui²¹² Wó³ do
gacwán¹ mo. Joon gali'øø²¹ mo-tsi
'áai¹ jilaa²¹ 'e 'iin²¹² in Dios. Joon
gatéein² coon²¹ li jo 'in tsá² seen²¹
ca gatsín¹ jmii²¹² 'e 'ná¹ licwii¹ in tsá²
Israel 'ii.

Galiseein²¹ Jesús

2 Jee²¹² jmii²¹² joon 'in tsaa¹ to²
tyín¹ Roma sii²¹ Augusto.
Joon 'in Augusto do gatyú² u to² 'e
tsataai² tsá² ni jí² ce jileei²¹ tsá² 'in
seen²¹ coonti. ² 'E jí² lo nifu gal'áa²
'wii²¹² gajmaa¹ a mo líi¹ i Cerenio
to² fu li sii²¹ Siria. ³ Jilee²¹ mo tsá²
'ná¹-a tsalín² fu goo¹ o 'e tsataai² ni
jí². ⁴ 'Wii¹³ joon gacwo¹ 'íi¹ Sé³ fuu²¹
Nazaret náa¹ li sii²¹ Galilea. Joon
gangóo¹ fuu²¹ Belén, coon²¹ fuu²¹
náa¹ li sii²¹ Judea. Do-o li galiseein²¹
'lii²¹² David tsu Sé³ do jaain²¹
jún² 'lii²¹² David. ⁵ Ngóo¹ fu Belén
caan²¹ mo coon¹³ María 'e tsataai² ni
jí². Nináa¹³ a júu³ tya'a 'e tí² li cui²
cwoo²¹ o. Joongi nityéen² mo yuu²¹.
⁶ Joon galí² la 'ii²¹² taain²¹² fu Belén
joon do-o li galiseein²¹ jóon¹ María.
⁷ 'Ido-o jóon¹ on 'láa² 'wii²¹². Joon

gapaa²¹ ni 'ido coon²¹ 'mi². Joon gatyaa¹i coon²¹ tsi momóo¹ tsu jo sá² 'nú¹ li ján³.

**Jaain²¹ ángel jafee¹³i
tsá² 'in 'aai¹ joo'saa²¹**

⁸Tyan¹ fuu²¹ Belén ningi¹ coon²¹ poo²¹² tsá² 'in 'aai¹ joo'saa²¹. Do-o nijoon¹o la coon²¹ 'woo¹ 'aa¹mo joo'saa²¹ tyaa¹. ⁹La tsifu joon gajnéi¹ jaain²¹ ángel tyaa¹ 'Ñāññ¹u'. Joon la tōōi² 'oo² ññfú² tyaa¹ 'Ñāññ¹u' gajná² joo²¹ la cu² li¹ li née¹i. ¹⁰Joon líi¹ gafoo²¹i pe 'in ángel-gi do gajin²in sii²¹i 'ido:

—Jo foo¹³naa' tsu coon²¹ júu³ tyú²-u 'e tyaan² 'e fuu²¹²uu 'naa' ilijlōōi¹³ jilee²¹mo tsá². ¹¹Nano galiseein²¹ fuu²¹ goo¹o David jaain²¹ 'in jmá¹ tiin¹³ 'naa' 'in sii²¹ CRISTO. 'Ñāññ¹u' 'ii. ¹²Lawa coon²¹ li² imáa¹³naa' 'in yuun²¹ do raain¹ coon²¹ tsi momóo¹ sipaa²¹i 'mi² — jin² 'in ángel do.

¹³La tsifu joon co' li siin¹³ 'in ángel do joon gajnéi¹ fúui¹gi ángeles. Joon cwoo¹ 'maai¹³ Dios. Joon jin²in:

¹⁴iCwocwoo¹ 'maai¹³ Dios jilee²¹ 'in néei¹ ññfú²!

La joon jon ni 'wó² cwolisá² 'ii²¹ tyaa¹ tsá² 'in jlōōi¹³ 'wii²¹² tyaa¹.

¹⁵Joon mo ngalfín²in 'in ángeles do fu ññfú² 'in tsá² 'aai¹ joo'saa²¹ do galáa² 'wii²¹² gasii²¹i ruu²¹i: —Moo²¹o'. Mojōō²¹ø fu Belén jilaa²¹ 'e nigali² lo. Mojōō²¹ø jilaa²¹ 'e nigajin² 'Ñāññ¹u'.

¹⁶Joon ngalfín²mo jmoono lí¹. Joon mo gatyalfín²in gatsee²¹mo María coon¹³ Sé³ joongi 'in yuun²¹ do raain¹ tsi momóo¹. ¹⁷Mo gatsee²¹i gatyaa¹o júu³ jilaa²¹ 'e

nigajin² 'in ángel do cwáain¹ tyaa¹ 'in yuun²¹ do. ¹⁸Joon jilee²¹ 'in ganúu² líi¹ tsa'goo²¹-tsi jilaa²¹ júu³ tyaa¹ 'ido. ¹⁹Joon María tii¹³i-tsi jilaa²¹ 'elo. Joon gai¹-tsi 'wii²¹² tyaa¹. ²⁰Joon 'in tsá² 'aai¹ joo'saa²¹ do ngalfín²mo jlōō¹³mo cwáain¹ tyaa¹. Ngalfín²mo un'goo²¹o Dios. Cwoo¹o 'maai¹³ Dios jilaa²¹ 'e niganúu² joongi 'e niganii²¹. Tsa¹ 'wii¹³ jilaa²¹-a nigalf² la nigajin² 'in ángel do sii²¹i 'ii.

**Tsacōōi¹³ tyaa¹ Jesús tyaa¹a cwoo²¹
Dios Jmii²¹ 'in yuun²¹ Jesús**

²¹Mo gatí² jná² jmii²¹² 'e galiseein²¹ Jesús gajmaa¹a tsacōōi¹³ tyaa¹ li² 'ii. Joon gaunsii²¹ JESÚS jiin¹³ la 'e nigajin² 'in ángel do nigasii²¹i María la nu'gi 'e gacaain²¹ María Jesús.

²²Mo gatsiin¹ jmii²¹² 'e gauntyú¹-i jiin¹² la tiisi² tyaa¹ Moisés gangajée¹³mo Jesús fu Jerusalén 'e tyá² cwoo²¹o Dios. ²³La lo-o gajmaa¹a tsu 'wii¹³ ni jí² tyaa¹ 'Ñāññ¹u' jin²: “Jilee²¹ yuun²¹ tsaññu¹ 'in liseein²¹ nifu jmaa¹a tsá² coon²¹ tyaa¹ 'Ñāññ¹u'.” ²⁴Gangalfín²mo gacwo²o 'Ñāññ¹u' Dios jiin¹³ la to² tyu² ni jí² tyaa¹. 'E jin² jí² do 'e 'ná² cwóo¹i tsá² caneei¹ posii²¹² si gáí¹ maa²¹² 'ee lawa coon²¹ fa¹.

²⁵Jee²¹² jmii²¹² joon niseein²¹ Jerusalén jaain²¹ tsaññu¹ sii²¹ Simeón. 'Ii jaain²¹ tsaññu¹ 'in tyúi¹ coon¹³ Dios. Líi¹ un'goo²¹ 'ii Dios. Joongi sijan²o mi jó¹ 'in jmá² tiin¹³ tsá² Israel. Joon 'in Espíritu Tyú² tyaa¹ Dios siin¹³mo coon¹³ Simeón do. ²⁶Nigajin²in Espíritu tyaa¹ Dios 'e jo ijúuin² jiin¹³ la jo mo nii²¹ Cristo 'in siin¹in 'Ñāññ¹u'. ²⁷In tsaññu¹ lo

gangó¹ fu cwo¹ fee¹ si² Jerusalén
to² tyu² Espíritu Tyú² tya' Dios.
Joon mo gajalín² in tsacøø¹³ tya'
Jesús coon¹³ on fu cwo¹ 'e jmáa¹
jiin¹³ la to² tyu² ley. ²⁸Joon gariin¹
'in Simeón do 'in yuun²¹ do. Joon
gacwo²⁰ 'o maai¹³ Dios. Jin² in:

²⁹ Ña'ñu¹ u, lí²-i cwo³⁰ 'o júun² moo
'e tyú²-u, tsu nigauntsiin¹ mo
'ii²¹ 'e gajmaa² a coon¹³ tsá²
tyi'i.

³⁰ Nigamá¹ moo coon¹³ unní³⁰⁰ 'in
jmá² tiin¹³ tsá²,

³¹ 'in nigasín² un tyani jileei²¹ tsá².

³² Joon 'ino-o lí¹ i lawa coon²¹ jí² 'e
jnéei² tya' jileei²¹ 'in jo seein²¹
Israel.

Joon coon²¹ 'e tyú²-u tya' tsá²
tyi'i 'in seein²¹ Israel.

³³ Sé³ coon¹³ sáa³ Jesús lí¹

ganga'goo²¹-tsi jilaa²¹ 'e gajin²
Simeón cwáain¹ tya' xuui²¹² do.

³⁴ La 'i²¹² joon gataain² Simeón
cwa¹³ 'ii. Joon gajin² in sii²¹ i María,
sáa³ Jesús:

—'In yuun²¹ lo 'yuui 'ii²¹ 'e jmáa¹ a
'e cii¹² i tsá² Israel sixu 'e rón² on
'ee. 'E joon lawa coon²¹ lí² 'e lí¹ fúui¹
'in faa²¹ 'laa¹²¹ tya'a. ³⁵ Coon¹³ 'e
la joon 'e nilí² xiiala 'i¹-tsi tsá² la
jaain²¹ la jaain²¹. Joon 'e tyi'nu-u
jilaa²¹ 'elo lawa coon²¹ ñí³ 'e galí² tsi
alma tyi'i —jin² Simeón do.

³⁶ Do-o jon 'yuu² i jaain²¹ tsamí² 'in
nisii²¹ Ana. Jamí¹ i jaain²¹ tsañu¹
sii²¹ Fanuel. 'Ido-o lí¹ i tsá² tya'
coon²¹ poo²¹² tsá² seein²¹ Israel 'in
nisii²¹ Aser. Ana do-o tí² i cwoo¹⁰
júu³ tya' Dios. Lí¹ natsáai² tsu
simii²¹² gi 'ii la mo gacui² cwoo²¹⁰.
Joon dyá¹ i jin²¹ nigacwoo²¹ coon¹³
ñu¹ tya'a. ³⁷ Joon nano ningóo¹
dyajñu² jin²¹ 'ná¹ gi itsín¹ coon²¹

cíein¹³ jiin²¹ in. Jo ga'woo² i 'e cwo¹
do. 'Yuu² i cwo¹ la 'woo¹ tiin¹³ la
jmii¹ 'e untyú¹ i Ña'ñu¹ u. Faa²¹⁰
júu³ tyú² joongi jo gøø²¹⁰ la tií² si².
³⁸ 'In tsamí² do gangatyéein¹ la tsifu
joon. Joon mo ngayuui¹³ gacwo²⁰
'maai¹³ Dios galáa² 'wii²¹² gafee²¹
tsá² cwáain¹ tya' 'in yuun²¹ Jesús
do. Fee²¹ i jilee²¹ mo 'in siján² 'ii²¹
iláa² mo 'in seein²¹ Jerusalén.

Nga² mo Jesús fu Nazaret

³⁹ Mo ngayuui¹³ gauntsiin¹
jilaa²¹ 'e tyu² to² ni jí² tya'
Ña'ñu¹ u' gangaliin¹ mo fu Galilea.
Gangaliin¹ in fu goo¹⁰ Nazaret.
⁴⁰ Joon 'in yuun²¹ do gacwán¹ mo.
Lí¹ gi pí²-tsi joongi lí¹ gi øøi²¹ gi-tsi.
Joon lí¹ gauncwai¹³ Dios 'ii.

Xuui²¹² Jesús 'yuui² cwo¹ fee¹ sii² Jerusalén

⁴¹ Joon tsacøøi¹³ tya'a la coon²¹
jiin²¹ tsalín² Jerusalén 'e tsajøø²
jmii²¹² sii²¹ pascua mo tií¹³-tsi tsá²
Israel mo gacwa'woo²¹ i tsacøøi¹³
tya'a Egipto. ⁴² Mo gatsín¹ Jesús
dyatun¹ jiin¹ in ngalín² mo coon¹³
tsacøøi¹³ tya'a fu Jerusalén jiin¹³ la
tiísi² 'e tí² jmii²¹² do. ⁴³ Mo gacii¹² i
jaliin¹ mo gatséi¹ jmii²¹² do 'in
xuui²¹² Jesús do gajaan¹⁰ fu cwo¹
fee¹ Jerusalén. Ce jiin¹³ jo galili³
tsacøøi¹³ tya'a. ⁴⁴ Gaí¹-tsi 'e jaa¹³ mo
Jesús jee²¹² tsá² fúui¹ lílí¹ do. La
joon ngatái² fu² coon²¹ jmii²¹².
Joon ga'naa¹² i jee²¹² tsaruui²¹
coon¹³ jilee²¹ 'in cwii¹ ingi. ⁴⁵ Pe jo
gatsee²¹ i. Joon ngalín² mo tún¹ fu
Jerusalén 'e tsa'nee¹³ i 'ido fu joon.
⁴⁶ Joon mo gatsín¹ ni¹ jmii²¹²
joongi gatsee²¹ i 'ido fu inu¹ cwo¹
do. Tyiin¹³ in jee²¹² tifo² tya' ley

nuu¹u joongi ungii¹i 'ido. ⁴⁷Jileei²¹
'in nuu¹u júu² tya'a líí¹ tsa'goo²¹-tsi
jilaa²¹ júu³ cwáain¹ cwoo¹ Jesús
coon¹³ jilaa²¹ 'e 'øøi²¹-tsi.
⁴⁸Mo gani²¹i tsacøøi¹³ tya'a 'ii líí¹
gang'a'goo²¹-tsi. Joon gajin² sáa³a:
—Yuu²¹ tyiia, ¿'ee lí' gacwoo¹³o
jna'a fa'í³ la no? Nuu²¹u coon¹³ jna líí¹
cu¹²-tsii¹i naga'nee¹³na'a 'nu.

⁴⁹Joon gasii²¹ Jesús 'ii:
—¿'Ee lí' naa²¹naa' jna? ¿Ti jo ní²ii'
'e 'ná²a jmá³aa jilaa²¹ to² 'e nicwo¹
Nuu³uu jmá³aa?

⁵⁰Pe tsacøøi¹³ tya'a jo ga'øøi²¹-tsi
'e gajin² Jesús gasii²¹i 'ii.

⁵¹Joon gangaliin¹mo coon¹³ Jesús
fu Nazaret. La joon galinuu¹³u
to² tyu²u. Pe sáa³o jo ga'ín¹-tsi
jilaa²¹ 'elo. ⁵²La joon Jesús líí¹ tyú²
gacwáan¹in. Joongi 'øøi²¹gi-tsi.
'Yaa¹mo-tsi Dios coon¹³ Jesús. La
joon jon 'yaa¹mo-tsi jileei²¹ tsá²
coon¹³ Jesús.

Cwoo¹ júu³ Wó³ saai¹ tsá²
jmií²¹ lí jo 'in tsá² seein²¹

3 Ningóo¹ dya'ná² jiin²¹ 'e
Tiberio 'in tyiín¹³ Roma
líí¹i tsaa²to² nifu. Joon Poncio
Pilato-gi líí¹i tsaa²to² fu Judea. Joon
Herodes-gi líí¹i tsaa²to² fu Galilea.
Joon ruu²¹i dogi sii²¹ Lii²¹² tyu²u to²
fu Iturea coon¹³ lí sií²¹ Traconite.
Joon Lisania¹ líí¹i tsaa²to² fu
Abilinia. ²Joon Anás coon¹³ Caifás
líí¹i untsá² 'in tyiín¹gi nifu. La 'ii²¹²
joon taain²¹² Wó³ jóon¹ Zacarías
coon²¹ lí jo 'in tsá² seein²¹. Joon
gacwo²o Dios 'ii coon²¹ júu³ 'e
tya¹ tsá². ³Joon Wó³ gangíi¹ la
caain²¹ co' ti' jmií²¹ Jordán 'e sii²¹i
tsá² 'e 'ná²-a unsií¹ 'e 'i¹-tsi jilaa²¹ 'e
gó² joon 'ná²-a saai²¹ jmií²¹. Joon

la joon 'iin²mo tsaa² tya'a. ⁴Elo-o
gauntiin¹³mo jiin¹³ la jin² ni jí² 'e
gajmaa¹ 'a 'in gacwo¹ júu² tyú² ca
líí²¹² 'in sii²¹ Isaías:

Tá² coon²¹ ní'oo¹o jaain²¹ tsá²
fu coon²¹ lí jo 'in tsá² seein²¹.
Nijin²in:

“Íjó¹ Nā'nū¹u. Tyaa²aa' tyú² tyii'
i'ii²¹mo' 'ii.

Tsáa¹mo-'oo' 'e tyú¹mo'.
Jmáa²aa' fu uncwii²¹ tyii' lawa
coon²¹ fu¹ coon²¹ tsáa¹.

⁵Unrøø¹mo' jilaa²¹ juu¹³ cwó².
'E unrøø²¹mo' jilaa²¹ po³ moo²¹.
Joongi fu¹ tuu²¹ nijmaa²aa' tsáa¹.
Jilaa²¹ fu¹ gó² 'ná² lí² røø²¹.

⁶Joon jileei²¹ tsá² taain²¹²
juncwii²¹ ni ní²o xiiala tiin¹³
Dios tsá².”

Jin² jí² tya' Dios do.

⁷Mo tsalíin² tsá² 'e saai¹ Wó³ 'ii
jmií²¹ joon jin²in Wó³:

—iTsá² 'in coon²¹ tsá² to² 'naa!
¿'iin nigasií¹³ 'naa' 'e laa²¹²naa'
yaanaa' jee²¹² coon²¹ wúu¹ 'e
nijatyéein²? ⁸Cwojmáa²aa' jiin¹³ la
tíi² jmá¹ 'in nigajo²-tsi. Joon jo
'i¹-oo': “Jo 'e tsangíi¹na' tsu jún² tya'
'líí²¹² Abraham jna”, tsu fuu²¹²uu
'naa' 'e ca 'e cuun²¹² roon¹ lo lí² jmá²
Dios jún² tya' 'líí²¹² Abraham. ⁹Dios
nityaa¹ tyú² nityi² tya'a 'e tyu²u
'mó², joon jilaa²¹ 'mó² 'e jo cwó²
'oofuu²¹ tyú² tya'a ityu²o joon ijún²
coon¹³ jí² —jin² Wó².

¹⁰Joon gaunngii¹ 'in tsá² do 'ii
jin²in:

—¿'Ee-gi 'ná² jmoo²¹o'on jon?

¹¹Wó²gi gajin²in sii²¹i 'ido:

—Jileei²¹ 'in 'oo¹o tún² 'mítyi² 'ná²-a
cwo¹o coon²¹ tya' 'in jo 'oo¹o coon²¹ tí².

¹²Gajalíin²mo jon 'inlíí¹³ 'in cón²
'laa¹³ tya' 'e 'nií¹ tsá² wa'a 'e saai²¹

jmi²¹. Joon gaunngii¹i, jin²in sii²¹i Wó²:

—Tifo², é'ee 'ná¹ jmó³ jna'a?

¹³Joon gajin² Wó³:

—Jo m²i¹ l¹i¹gi j¹in¹³ la 'i¹i²¹ na tyan¹.

¹⁴Inl¹i¹i¹³gi 'láa² gaungii¹i 'i¹i j¹in²in:

—Jna'gii¹i, é'ee-gi 'ná² jmoo²¹o'o?

Joon gajin² Wó³:

—Jo t¹i¹ tyi²i¹i coon²¹ t¹i² tya' doñ¹iin tyitsaa¹²¹², jogi tyi²i¹i¹ cuu² coon¹³ tajú³. Cwoli'yaa¹mo-'oo' j¹in¹³ la 'lee¹³naa¹.

¹⁵In tsá² do téen² 'áai¹ sijáan¹³an. Joon 'i¹-tsi wana jon' Wó² no l¹i¹i² Cristo 'in sín¹ Dios. ¹⁶Pe Wó³ dogi gajin²in sii²¹i jileei²¹:

—Jna-a, 'e la ja²mo j¹in¹³ coon¹³ jmi²¹ saa²na 'naa' jmi²¹. Pe jó¹-o jaain²¹ 'in cwó¹i Espíritu Tyú² tya' Dios 'in ng¹i coon¹³ 'naa'. Joon iuntyú¹mo 'naa' coon¹³ coon²¹ lawa coon²¹ j¹i². Joon 'oo¹gi 'i¹i²¹ lagi jna ce j¹in¹³ jo t¹i²na 'e sii¹³i¹ loo²¹ tsi m¹i²¹²i. ¹⁷Ijó¹o ijmáa¹ la jmoo¹ tsá² mi untyuu²¹ trigo. Mo untyuu²¹ trigo do tyi¹³o jilaa²¹ jún² tyú² joon coon¹o fu tya'a. Pe jilaa²¹gi tyi¹ dya²o ni j¹i² li jo guu²¹.

¹⁸Coon¹³ láai²gi júu³ la lo-o ga'e² Wó³ tsá² júu³ tyú². ¹⁹Joon ca-gi tsaa¹to² Herodes gajín²mo tsu 'wii¹³ Herodes do tyín¹³in coon¹³ Herodías tsam¹² tya' ruu²¹i Lii²¹² lawa tsam¹² tya'o. Gajín²mo jon 'wii¹³ jilaa²¹gi 'e gó² nigajmaa¹a. ²⁰Joon coon¹³ jilaa²¹ 'elo-o gajmaa¹ 'e gó²gi ca gataan¹²in Wó³ nuñ¹³.

Saa¹ Wó³ Jesús jmi²¹

²¹La nu'gi 'e l¹i² jilaa²¹ 'elo mo gangi¹ Wó³ saa¹ tsá² jmi²¹ joon

gasaa¹mo jon Jesús jmi²¹. Joon la 'i¹i²¹² cwo²o 'maai¹³ Dios ganó¹ 'ooñu¹fú². ²²Joon 'in Espíritu Tyú² tya' Dios gajngáa¹i l¹i¹i¹ maa²¹² fu li siin¹³ Jesús. Joon ganúu² coon²¹ júu³ jó¹ fu nu¹fú² 'e j¹in²:

—Nu-u yuu²¹ tyiia 'in 'i¹i²¹²na.

Jileei²¹ 'li¹²¹² tsacó¹ tyi¹ Jesucristo

²³Ningóo¹ Jesús j¹in¹³ dyadya¹ j¹in¹in xul¹i¹ xuxaa¹ la mo ga'láa² 'wii²¹² cwoo¹o júu³ tyú² tya' Dios. J¹in¹³ la 'øøi²¹-tsi tsá² 'e 'i¹i jóon¹on Sé³. Sé³ do-gi jóon¹on Elí. ²⁴Elí do-gi jóon¹on Matat. Matat do-gi jóon¹on Leví. Leví do-gi jóon¹on Melqui. Melqui do-gi jóon¹on Jana. Jana do-gi jóon¹on Sé³. ²⁵Sé³ do-gi jóon¹on Matatías. Matatías do-gi jóon¹on Amós. Amós do-gi jóon¹on Nahum. Nahum do-gi jóon¹on Esli. Esli do-gi jóon¹on Nagai. ²⁶Nagai do-gi jóon¹on Maat. Maat do-gi jóon¹on Matatías. Matatías do-gi jóon¹on Semei. Semei do-gi jóon¹on Sé³. Sé³ do-gi jóon¹on Judá. ²⁷Judá do-gi jóon¹on Joana. Joana do-gi jóon¹on Resa. Resa do-gi jóon¹on Zorobabel. Zorobabel do-gi jóon¹on Saltiel. Saltiel do-gi jóon¹on Neri. ²⁸Neri do-gi jóon¹on Melqui. Melqui do-gi jóon¹on Adi. Adi do-gi jóon¹on Cosam. Cosam do-gi jóon¹on Elmodam. Elmodam do-gi jóon¹on Er. ²⁹Er do-gi jóon¹on Josué. Josué do-gi jóon¹on Eliezer. Eliezer do-gi jóon¹on Jorim. Jorim do-gi jóon¹on Matat. ³⁰Matat do-gi jóon¹on Leví. Leví do-gi jóon¹on Simeón. Simeón do-gi jóon¹on Judá. Judá do-gi jóon¹on Sé³. Sé³ do-gi jóon¹on Jonán. Jonán do-gi jóon¹on Eliaquim. ³¹Eliaquim do-gi

jóon¹on Melea. Melea do-gi jóon¹on Mainán. Mainán do-gi jóon¹on Matata. Matata do-gi jóon¹on Natán. ³²Natán do-gi jóon¹on David. David do-gi jóon¹on Isaí. Isaí do-gi jóon¹on Obed. Obed do-gi jóon¹on Booz. Booz do-gi jóon¹on Salmón. Salmón do-gi jóon¹on Naasón. ³³Naasón do-gi jóon¹on Aminadab. Aminadab do-gi jóon¹on Aram. Aram do-gi jóon¹on Esrom. Esrom do-gi jóon¹on Fares. Fares do-gi jóon¹on Judá. ³⁴Judá do-gi jóon¹on Jacob. Jacob do-gi jóon¹on Isaac. Isaac do-gi jóon¹on Abraham. Abraham do-gi jóon¹on Taré. Taré do-gi jóon¹on Nacor. ³⁵Nacor do-gi jóon¹on Serug. Serug do-gi jóon¹on Ragau. Ragau do-gi jóon¹on Peleg. Peleg do-gi jóon¹on Heber. Heber do-gi jóon¹on Sala. ³⁶Sala do-gi jóon¹on Cainán. Cainán do-gi jóon¹on Arfaxad. Arfaxad do-gi jóon¹on Sem. Sem do-gi jóon¹on Noé. Noé do-gi jóon¹on Lamec. ³⁷Lamec do-gi jóon¹on Matusalén. Matusalén do-gi jóon¹on Enoc. Enoc do-gi jóon¹on Jared. Jared do-gi jóon¹on Mahalaleel. Mahalaleel do-gi jóon¹on Cainán. ³⁸Cainán do-gi jóon¹on Enós. Enós do-gi jóon¹on Set. Set do-gi jóon¹on Adán. Joon 'in Adán do jóon¹on Dios 'ii.

**Satanás coon²¹on cwáain¹ 'e jmoo¹o
Jesús coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹**

4 Jesús røø²¹mo 'in Espiritu Tyá² tya' Dios gaci¹²i fu t'i jmi²¹Jordán. Joon 'in Espiritu do-o gangajéi¹ 'ii coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹. ²Do-o gateen¹in tunló¹ jmi²¹². Jo 'ee gagøø²¹ø jjiin¹³xu. Jee²¹² jmi²¹² joon gatsaa²¹² un'aa²i.

Joon Satanás do gacón²du cwáain¹ xiiala lñii² Jesús. ³Joon gajin² Satanás do gasii²¹ 'ii:

—Wana Jóon¹ Dios 'nu jmaa²a 'e cuun²¹² lo lñ¹ 'iñi¹.

⁴Pe Jesús-gi gañii¹:

—Jin² ni jí² tya' Dios: “Jon¹ jii¹³ coon¹³ 'iñi¹ 'e seein²¹ tsá², ca-gi jilaa²¹ júu³ tya' Dios seein²¹ tsá².”

⁵Joon gangajéi Satanás do Jesús coon²¹ moo²¹ ñii¹ lñ². Joon ga'e²e Jesús coon²¹ catá² la tøøi² fuu²¹ 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹. ⁶Joon gajin²:

—Nicwo¹³oo 'nu jilaa²¹ 'ii²¹ tya' jilaa²¹ 'e fuu²¹ lo coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya³gi tya'a. Tsu jna niga'ii¹³na jilaa²¹ 'elo. Joon cwo³oo doñi'ii¹in 'in 'yaa¹-tsii. ⁷Cwo³oo 'nu wana sii¹³i 'wojni²i tyani³ii joongi mi¹³i tyani³ii.

⁸Pe Jesús-gi gañii¹:

—Jeen¹³mo'o coon²¹on coon¹³ jna. Satanás 'nu. Tsu ni jí² tya' Dios jin²: “Un'goo²¹ 'naa' jii¹³ 'ña¹-o Dios. Joon untiin¹³ moo' jii¹³ la to² tyu² 'ii.”

⁹Mo ngayuui¹² joon Satanás do gangajéi¹ Jesús fu Jerusalén. Joon gasaa¹ ti tyu¹ cwo¹ fee¹ do. Joon gajin² Satanás gasii²¹i Jesús:

—Wana Jóon¹ Dios 'nu cwo² cwotee¹²u ni 'wo² ¹⁰tsu ni jí² tya' Dios jin²:

Dios cwoo²¹ 'ii²¹ 'e jalfin² ángeles tya'a 'e aa¹ 'nu. ¹¹Nisaan²¹in 'nu coon¹³ cwoo²¹o. Joon jo liwúui¹ tii¹³i coon¹³ cuun²¹².

¹²Jesús-gi gajin²in:

—Jin²in jon ni jí² tya' Dios: “Jo jmaa²a litsáa¹-o'o Ña'ñu¹u' Dios.”

¹³Mo jo gatsaa²¹a Satanás 'e jmaa²¹gi coon¹³ Jesús

gangawíin²mo coon¹³ Jesús coon²¹ sii¹³.

Jesús 'láa² 'wii²¹² to² tya'a fu Galilea

¹⁴ Jesús do nga²mo fu Galilea røø²¹mo 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. Joon líi¹ faa²¹ tsá² 'wii²¹² tya'a la caan²¹mo co' do. ¹⁵ Joon Jesús ga'e³e tsá² tsi inuu la caan²¹mo cwo¹ sinagoga. Joon jilee²¹mo untyúí¹ 'ii la caan²¹mo do.

Jesús ngaa¹²i fu Nazaret

¹⁶ Joon gangai² Jesús fu Nazaret. Fuu²¹ do-o lí gacwáan¹in. Joon mo gatí² jmií²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² ngaa¹³i fu cwo¹ sinagoga tya' tsá² Israel si² do jiin¹³ la tiisi² tya'a. Joon gajmaa¹a siin¹²in 'e faa²¹a jí² taa¹³ júu³ tyú² tya' Dios. ¹⁷ Joon gacwo² tsá² 'ii coon²¹ jí² tya' 'in gafaa²¹ júu³ tyú² ca líi²¹² sii²¹ Isafas; joon mo ganá¹ joon gatsaa²¹a coon²¹ lí jin² la lo:

¹⁸ In Espíritu Tyú² tya' Ña'ñu¹u' ngii¹ coon¹³ jna tsu nigauntyú¹mo jna 'e cwó²oo júu³ tyú² tya'a tya' jilee²¹ tsá² tañí².

Joongi 'e jmáa³aa júu³ xiiala iláa²mo jilee²¹ 'in sijní¹³.

Joongi unjnaa¹ unni² jilee²¹ tsá² 'in tíuui².

Joongi jmáa³aa tiin¹³ jilee²¹ tsá² 'in jmaai²¹ tsá².

¹⁹ La joon lisá²-a júu³ 'e gacwaa²¹² jiin²¹ mo jmoo¹o Ña'ñu¹u' 'e tyú²-u tya' tsá².

²⁰ Mo ngayuui¹² joon gajni¹ Jesús 'e jí² do joon gacwo²o 'in tsá² 'in uncoon¹³ 'in tyú² to² cwo¹ do. Joon gacwoo²¹-o. Joon jilee²¹mo 'in tsá² taai² cwo¹ do jøø² Jesús 'áai¹.

²¹ Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² gafaa²¹a jin²in:

—Nano-o nigatsín¹mo 'e jin² ni jí² tya' Dios lo tyaní²ii' —jin² Jesús.

²² Jilee²¹mo tsá² faa²¹ a tyú² tya' Jesús. Joongi líi¹ tsa'goo²¹tsi júu³ 'ya¹² 'e sii²¹ Jesús 'ii. Joon gaunngii¹i la 'oo²¹ jee²¹² 'ii. Jin²in:

—¿Tí jon' 'in lo-o 'in jóon¹ Sé³ do?

²³ Joon gasii²¹i Jesús 'ii:

—'E la ja²mo ifu³naa' jna 'e júu³ lo: “Timí¹, un'láai² 'wo'o.” Joongi 'e fú²uu' jna: “Jilaa²¹ 'e ganuu²¹u' 'e gajmaa²a fu Capernaum jmaa²a jon fuu²¹ góo²o lo.”

²⁴ Joon gafaa²¹gi Jesús gasii²¹i 'ido:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', ce jiin¹³ jaain²¹ tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú² jo faa²¹ tsagoo¹o tyú² tya'a. ²⁵ 'E ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'e fúui¹ 'yiia'ní² 'in seein²¹ fu Israel mo gacwo¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Elías júu³ tyú² tya' Dios. Joon jo gajó² jmi¹ 'ni¹ jiin²¹ tsi ca'no³. Joon líi¹ galisá² 'oo² la caain²¹ fuu²¹. ²⁶ Pe Dios jo gasii¹in Elías tya' jiin¹³ jaain²¹ 'yiia'ní² 'in néei¹ fu Israel do. Gasii¹mo Dios 'ii tya' jaain²¹ 'yiia'ní² 'in seein²¹ fu lí sii²¹ Sarepta tyan' co' fuu²¹ Sidón.

²⁷ Líi¹ jon seein²¹ tsatsaa¹³ jgøø¹³ fu Israel jee²¹² jmií²¹² tya' tsá² gacwo¹ júu³ tyú² sii²¹ Eliseo. Pe jiin¹³ jaain²¹ jo ga'láai². Jiin¹³ Naamán 'in seein²¹ lí tyú² to² Siria gaun'láai² Eliseo — jin² Jesús.

²⁸ Mo ganúu² jilee²¹² 'in tsá² táai² cwo¹ do jilaa²¹ 'elo líi¹ gatí² 'nii²¹-tsi. ²⁹ Joon garóon². Joon gatyii¹mo Jesús fu caluu²¹² fuu²¹ do. Joon gangajée¹³i Jesús fu coon²¹ yu' moo²¹ lí náa¹ fuu²¹ do. Do-o la mo 'iin²¹²in 'e 'lee¹²i Jesús fu tyi² xá²

do. ³⁰Pe Jesús-gi gangíi¹ tún² tsá¹ jee²¹² 'ii. Joon ganga¹mo.

**Jesús un'láai² jaain²¹ tsá² 'in
'yuui² 'in 'lîi¹³ alma tya'a**

³¹Joon gangó¹ Jesús fuu²¹ Capernaum, coon²¹ fuu²¹ náa¹ li sii²¹ Galilea. Joon do-o gajaan¹an 'e²e tsá² fu inu¹ cwo¹ sinagoga mo tî² jmi¹²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². ³²Lîi¹ tsa'goo²¹-tsi tsá² jilaa²¹ 'e 'ee¹e tsu 'wii¹³ faa²¹a lawa jaain²¹ 'in 'oo¹o to².

³³Cwo¹ do-o 'yuui jaain²¹ tsá² 'in 'yuui² 'in 'lîi¹³ alma tya'a. Joon ga'oo¹o jin²in:

³⁴—Tûu¹ jna'a. ¿'Ee li' 'u¹'u jee²¹² jna'a, Jesús tsá² Nazaret? ¿Tî ñi²'i 'e untyee¹u jna'a? Ñî²oo 'iin 'nû. 'In tyú¹mo tya' Dios 'nû —jin² 'in 'lîi¹³ do.

³⁵Pe Jesús gajî²in 'in espíritu gó² do. Joon gajin²in:

—iCa tii²! iTiui² 'in tsañu¹ lo!

Joon 'in espíritu gó² do gajmaa¹a ci¹²¹mo 'in tsañu¹ do ni 'wó² tyani jilee¹²¹ 'in táai² do. Joon gacwo¹fi¹o 'in espíritu gó² 'ii. Ce jiin¹³ coon²¹ 'e gó² jo gajmee¹²¹i. ³⁶Joon jilee¹²¹mo gafoo¹i. Joon gasi¹²¹i ruu²¹i:

—¿'Ee-gi júu³ 'elo? ¿'Ee to² 'oo¹o 'in tsañu¹ lo? iJóø² xiiala tyu¹²u to² 'in espíritu gó² do, gaty¹²u to² 'woo¹i, joon ga'woo¹mo!

³⁷Joon lîi¹ faa²¹ tsá² tya' Jesús la caan²¹mo co¹ do.

**Un'láai² Jesús 'yiaunsáa³
Simóoi¹³, 'in sii²¹o jon Tû³**

³⁸Joon gacwo¹fi¹ Jesús fu cwo¹ do. Joon gangaa¹²i fu tya' Simóoi¹³. Joon 'in 'yiaunsáa³ Simóoi¹³ nitsaa¹³o joongi 'yu tyí²mo. Joon

gami¹i tyani Jesús 'wii²¹² tya' 'ido. ³⁹Joon gangatyéen¹ Jesús tyani li raain¹ 'ido. Joon ga'wó² 'e tyí²in do. Joon gajeen²¹mo. La tsifu joon garóon²o joon ga'láa² 'wii²¹² 'e unji¹mo 'in tsá² do.

Un'láai² Jesús fúui¹ tsatsaa¹³

⁴⁰Mo gayoin² ñi¹ jilee¹²¹ 'in 'aai¹ tsatsaa¹³, coon¹³ 'láai² nii² jmoowúu¹ 'e tyaan¹ tsá² gangajée¹³i li siin¹³ Jesús. Joon gauntsii¹ Jesús cwo²¹o tya' 'ido. Joon gaun'láa²mo fúu¹mo tsatsaa¹³. ⁴¹Joongi ga'woo¹ 'in 'lîi¹³ taai² alma tya' tsá². Joon mo ga'woo¹i gajin²in:

—Jóon¹ Dios 'nû.

Pe Jesús-gi gajî²mo 'ido, jo gacwo¹gi faa²¹ 'ido tsu ñi²¹ 'in 'lîi¹³ do 'e 'ii-o Cristo.

Jesús cwoo¹ júu³ fu Galilea

⁴²Mo gajná² jmi¹²¹² Jesús do gacwo¹fi¹o 'e fuu²¹ do. Joon gangóo¹ coon²¹ li 'ña'a. Pe 'in tsá² do ga'na²mo 'ii. Joon gatyaliin²mo li siin¹² Jesús. 'Iin²¹²in jni¹²¹i wa'a jo tsáa¹a. ⁴³Pe Jesús-gi gajin²in:

—'Ná²-a cwóo³oo júu³ tyú² tya' xiiala tyu¹² Dios to² tsá² ce jilaa²¹ fuu²¹ tsu 'wii¹³ cwáain¹ la lo-o gagoo²¹²oo.

⁴⁴La joon gangí¹ Jesús cwoo¹o júu³ tyú² la caain²¹ cwo¹ sinagoga li san² Galilea.

**Tsá² saain² joo²¹ jmi¹²¹
coon¹³ 'ii²¹ tya' Jesús**

5 Coon²¹ naa¹³ galí² siin¹³ Jesús ti¹ jmi¹²¹ tyí¹a li sii²¹ Genesaret. Joon lîi¹ fúui¹ tsá² gatyaliin². Joon li¹ cuu¹² li¹ li siin²¹ Jesús tsu 'iin²¹²in núu¹un júu³

tyá² tya' Dios. ²Joon ganí² Jesús tún² barco líí² sí'í¹³ co' do. Jo 'in tsafí²¹² do seein²¹. Ní'woo²¹mo caluu²¹² run¹²un núu³ tya'a'. ³Joon ga'í² Jesús tsi coon²¹ barco do 'e nitya' Simóoi¹³. Joon gatyú² Jesús to² nga'ii²¹ 'ido ga'la²gixu 'e barco do ti tsigi jmií²¹. Joon gacwó¹ Jesús tsi barco do. Joon ga'láa² wii²¹² 'e²e tsá² júu³ tyú² ti li tyín¹in do. ⁴Mo ngayuui¹³ ga'e²e tsá², joon gasii²¹i Simóoi¹³:

—Tyán² barco lo ti li 'o² jmií²¹. Joon 'íi³íi' núu³ tyii'. Joon saan¹³naa' joo²¹ jmií²¹.

⁵Simóoi¹³gi gañii¹i:

—Tífo¹², la tøøi² 'woo¹ nigajmoo²¹o'o to² saain²¹ joo²¹ pe coonti jo 'in mo taan¹³na'a. Pe nano 'wii¹³ tyu²gi to² 'íi³duu núu³ tyiia.

⁶Mo ngayuui¹³ gajmaa¹a la joon líi¹ fúui¹ joo²¹ jmií²¹ gali¹i ca ga'gi²¹ núu³ do. ⁷Joon gajmaa¹a li² gasii²¹i 'in tsá² ngi¹ coon¹³on do, 'in taai² barco coon²¹ do 'e tsaliin² tsauncoon¹³on. Gajalín²mo. Joon gaunrøø¹mo la ji tún² barco ca xuu jo gatá². ⁸Mo ngayuui¹³ 'elo Simóoi¹³ Tú³ gasii²¹i wojní¹i tyani Jesús. Joon gajin²in:

—Túui² jna Ña'ñu¹u' tsu jaain²¹ 'in 'oo¹o tsaa² jna.

⁹Simóoi¹³ do líi¹ ganga'goo²¹-tsi coon¹³ 'in catyaa²gi 'in téein² coon¹³ do mo ganií² jileei²¹ joo²¹ jmií²¹ do. ¹⁰Líi¹ jon ganga'goo²¹-tsi Jacobo coon¹³ Wó³ jóon¹ Zebedeo. 'Ii jmoo¹o to² caain²¹ coon¹³ Simóoi¹³ do. Pe joon gasii²¹ Jesús Simóoi¹³ do:

—Jo foo¹³naa'. La mo jée¹ jmoo²oo' to² saain²¹ joo²¹ jmií²¹ pe nano jmáa³aa' to² tyiia saan¹³naa' tsá².

¹¹Joon gatyii²¹ barco do fu ti' jmií²¹. Do-o gasáa¹a coon²¹ tyaa¹. Joon ngalín²mo coon¹³ Jesús.

Un'láai Jesús jaain²¹ tsá² lííi¹ jgøøi²¹

¹²Gatyía¹ Jesús coon²¹ fuu²¹. Joon ganí² jaain²¹ tsañuu¹ lííi¹ jgøøi²¹ 'ii. Joon gasii²¹i moojní¹i ca ni 'wó² tyani Jesús. Joon gamii¹i tyani Jesús, gajin²in:

—Ña'ñu¹u', wa' 'iin²¹²u'un lí²-i un'láa²u jna.

¹³Joon gason¹ Jesús tya' 'ido. Gajin²in:

—'Iin²¹²moo un'láa²na 'nu.

Jmáa³oo 'láa²-o —jin² Jesús.

La tsifu mo gajin²in 'elo gajeen²¹mo 'e jgoo²¹ do tya'a.

¹⁴Joon gatyú² Jesús to² 'e jo 'in sii²¹i ce jiin¹³ jaain²¹. Gasii²¹o 'ido:

—Cwoo²¹o jiin¹³ tyani untsá². Joon untyúí¹ 'wo'o coon¹³ to² 'e nigatyú² Moisés. Coon¹³ 'e la joon liñi² tsá² 'e niga'láa²mo'o.

¹⁵Jin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do la do, pe jilaa²¹ 'e tyú² 'e jmoo¹ Jesús 'áai¹gi gafaa²¹ tsá² tya'a. Joon fúui¹gi tsá² licaain²¹ janúu² júu³ tya'a, joongi 'e un'láa²i Jesús 'ii coon¹³ jmooowúu¹ 'e tyaan¹an. ¹⁶Pe Jesús gatyín¹mo ña'a coon²¹ li jo 'in tsá² seein²¹. Joon do-o ngafee¹³i Dios.

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsá²

sitsuu¹³ cwoo²¹ tii²

¹⁷Coon²¹ jmií²¹² 'yuui Jesús coon²¹ tsi inuu 'e²e tsá². Joon néei¹ 'in líi¹³ tsá² fariseo coon¹³ tífo² tya' ley 'in nijalín² la caain²¹ co' Galilea coon¹³ Judea coon¹³ Jerusalén. Coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios jmoo¹o Jesús un'láai² jileei²¹ tsatsaa¹³. ¹⁸La 'ii²¹² joon

gatyalfin² jaain²¹ gáí¹ tsañuu¹ jée¹
jaain²¹ tsá² sitsuu¹³ cwoo²¹ tii² 'in
raan¹ in coon²¹ nityi¹. La 'iin²¹² mo
taan¹ in inuu do joon tyáa¹ tyani
Jesús. ¹⁹Pe jo gatsaa²¹ a xiia¹ fu
tsataa² tsu líí¹ fúui¹ tsá² taai².
Joon gasoo²¹ o fu yu¹ 'nú¹ do. Joon
gajan² an coon²¹ sii¹³ teja. Joon
gaxáa² 'in tsatsaa¹³ do tsiin¹ in
nityi¹ do jee²¹² tsá² fúui¹ do tyani
li siin¹³ Jesús do. ²⁰Mo ganí² Jesús
'e tsáa¹ mo-tsi 'ido joon gasii²¹ 'i 'in
tsatsaa¹³ do:

—Tsañuu¹, niga'fin² mo tsaa² tyi¹.
²¹Joon 'in tifo² tyá¹ ley coon¹³

tsá² fariseo do ga'láa² 'wii²¹² 'i-tsi.
Jin² in:

—'In tsañuu¹ lo faa²¹ a 'laa²¹ tyá¹
Dios coon¹³ júu³ tyá'a. Ce jiin¹³
jaain²¹ jo 'in lí² 'fin² tsaa² tyá¹ tsá²
ce jiin¹³ 'ña'a Dios.

²²Tsu nii² Jesús jilaa²¹ 'e 'i-tsi 'in
tsá² do joon gajin² in:

—'Ee lí¹ 'i 'oo' la no? ²³¿Noo
'e jogi tyán¹ to² fuu²¹² uu 'in tsá²
lo: “Jo 'ee tsaa² røøi²¹ gi¹”, owa
fu²¹² uu 'ee: “Ráan² un no, ngi²
no”? ²⁴Pe nano ijmáa³ aa tyani² 'ii' 'e
tsáa¹ mo-'oo' 'e Ruu²¹ i Tsá² tii² 'fin²
tsaa² tyá¹ tsá² mo taain¹ fu juncwii²¹.

Joon gajin² in sii²¹ 'i 'in tsá² 'in
sitsuu¹³ cwoo²¹ tii² do:

—'Nu-u, fuu²¹² uu. Ráan² un, saa¹³
tyi¹ tyi¹, cwee²¹ fu tyi¹ —jin² Jesús.

²⁵La tsifu joon 'in tsá² sitsuu¹³
cwoo²¹ tii² do garoon¹ on tyani jilee¹
'in tsá² do. Joon gasaa¹³ a tyi¹ tyá'a
li raan¹ in. Joon gangaa¹² i fu tyá'a
cwo² o 'maai¹³ Dios. ²⁶Jilee²¹ mo
ganga'goo²¹ -tsi. Joon gacwo² o 'maai¹³
Dios. 'Goo²¹ o liili¹ gajin² in:

—Nano niganee²¹ e coon²¹ 'e fee¹
'áai¹.

Tøø²¹ Jesús Leví

²⁷Mo ngayuu¹³ jilaa²¹ 'elo
gacwo¹ 'i Jesús. Joon ganí² jaain²¹
'in cón² 'laa¹³ 'e 'nii¹ tsá² sii²¹ Leví.
Tyíin¹³ in coon²¹ li cí¹ tsá² 'laa¹³ tyá¹
jilaa²¹ 'e 'nii¹ i. Joon gasii²¹ i Jesús
'ido, jin² in:

—Ná¹ coon¹³ jna.

²⁸Joon garóon² Leví do. Gatú² o
jilaa²¹. Joon gangóo¹ coon¹³ Jesús.

²⁹Mo li ciin²¹ gixu joon gajmaa¹ a
Leví coon²¹ jmi²¹² fee¹ li fu tyá'a
tyá¹ Jesús. Joon líí¹ fúui¹ 'in cón²
'laa¹³ tyá¹ 'e 'nii¹ tsá² taai² coon¹³.
'In líí¹³ gi tsá² néei¹ coon¹³. ³⁰Pe
tsá² fariseo coon¹³ 'in tifo² tyá¹ ley
ga'láa² 'wii²¹² sii²¹ i tsá² tyá¹ Jesús,
jin² in:

—'Ee lí¹ i cø²øø¹ joongi 'ú² uu'
coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ tyá¹ 'e 'nii¹ tsá²
coon¹³ 'in catyaa² gi 'in røøi²¹ tsaa²?

³¹Jesús-gi gasii²¹ i 'ido:

—Jo 'néi¹ timí¹ tyá¹ jilee¹ 'in
tyúi¹. 'Né¹ mo jiin¹³ tyá¹ tsatsaa¹³.

³²Jo mo gagoo²¹² oo wa'a tø¹³øø
jilee¹ 'in tyúi¹. Tø¹³oo jiin¹³ 'in
røøi²¹ tsaa² 'e jaa²¹ a-tsi.

Ungii¹ i tsá² Jesús xiiala jmoo¹ tsá² taa²¹ a jo gøø²¹ ø

³³Joon gaungii¹ i 'in tsá² do Jesús
jin² in:

—'Ee lí¹ jmoo¹ 'in tsá² ngi¹ coon¹³
Wó³ taa²¹ a jo gøø²¹ ø joongi faa²¹ a
júu³ tyá²? Joon la joon jon jmoo¹
tsá² fariseo. Pe tsá² tyi¹ gi¹ gø² o
joongi 'un² o —jin² 'in tsá² do.

³⁴Joon gajin² Jesús:

—'Goo²¹ wa'a jo dø¹ tsá² mi tyalfin²
coon²¹ li gacui² cwoo²¹ tsá² la 'ii²¹²
tyíin¹³ 'in tsá² gacui² cwoo²¹ do
gø² ø. ³⁵Pe ijø² coon²¹ jmi²¹² mo jo

seein²¹gi 'in tsá² gacui² cwoo²¹ do jee²¹² 'naa'. Joon jmi²¹² joon lí²-i jmá¹ tsá² taa²¹a jo døø²¹ø.

³⁶Gajin²in jon Jesús gasii²¹i 'ido 'e cwáain¹ lo:

—Jin²in tsá² 'e jo tyú² wa'a tyú² tsá² ca'no¹³ siin¹³ 'mí² joon taan¹²an coon¹³ siin¹³ tsáai². Wana gajmaa¹ tsá² la joon tsaí¹³i siin¹³ 'mí² joon jo jnee¹in røø² coon¹³ siin¹³ tsáai² do. ³⁷Joongi tún² jo lí³ wa'a tyiia²¹ tsá² jmi'móo¹ 'mí² tsi loo²¹ tsáai² tsu wana gajmaa¹ tsá² la joon 'e jmi'móo¹ do mo 'yá² joon 'gí¹o 'e loo²¹ tsáai² do. Joon la joon 'e tsaí¹³ jmi'móo¹ coon¹³ 'e loo²¹ do. ³⁸Tsu 'ná²-a tyiia²¹ tsá² jmi'móo¹ 'mí² coon²¹ tsi loo²¹ 'mí². Joon la joon røø²¹ tsatiin¹³. ³⁹Jo 'iin²¹²in tsá² 'uun²un vino 'múui² tsifu mo ngayuu¹³ gaun¹ tsá² vino tsáai² tsu jin² tsá² 'e jmá²gi vino tsáai².

Tsá² tya' Jesús cuun¹ mi² trigo mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²

6 Coon²¹ jmi²¹² galí² mo gatí² jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² ngóo¹ Jesús coon²¹ jee²¹² lí sijna² trigo. Joon tsá² tya'a ngalín² cuun¹un mi² trigo do. Joon untyuu²¹ coon¹³ cwoo²¹o. Joon gøø²ø mi² tya'. ²Joon 'in líi¹³ tsá² fariseo gaunngii¹i sii²¹i 'ido:

—¿Ee lí jmoø²oo' to² 'e jo tñi² jmoø¹ tsá² mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo² tsá²?

³⁻⁴Jesús-gi gañii¹:

—Tyú²-u ní³ 'naa' 'e gajmaa¹ 'lii²¹² David. Coon²¹ jmi²¹² gaíi²¹ coon¹³ tsá² seein²¹ tyú² coon¹³ mo gatsá² un'áai² fu tsi inuu cwo¹ tya' Dios. Joon gagøø²¹ø 'e iñi¹ ni cwaai³ fiin¹³ jiin¹³ untsá² tñi² gøø¹ø 'e iñi¹

do. ⁵La joon jon Ruu²¹i Tsá² tñi²mo tyu²u to² mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsá² tyuun²¹ cwoo²¹o

⁶Mo gatí² coon²¹gi jmi²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² Jesús ngaíi²¹ fu inuu cwo¹. Joon ga'láa² 'wii²¹² 'e² tsá². Joon do-o 'yúui² jaain²¹ tsá² 'in tyuun²¹ cwoo²¹ tsáa¹. ⁷Joon 'in tifo² tya' ley coon¹³ tsá² fariseo jøø²i Jesús. Gacón² cwáain¹ wana iun'láai² Jesús 'in tsá² do mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². Coon¹³ 'e la joon lí²-i jmáa¹a tsaa² tya' Jesús. ⁸Pe Jesús ñi¹o 'e 'í¹-tsi 'in tsá² do. Joon gasii²¹i 'in tsá² tyuun²¹ cwoo²¹ do: —Ráan²un. Jmáa² siin¹³u'un tún² tsá² no.

Joon garóon² 'in tsá² do. Joon gajmaa¹ siin¹²in. ⁹Joon gajin² Jesús gasii²¹i 'in tsá² catyaaí² do:

—Niunngii²duu 'naa', ¿ee 'e tñi² jmaa¹ tsá² mo 'e jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá², ti 'e tyú² owa 'e gó² 'ee? ¿Ti 'e jmá¹ tsá² tiin¹³ tsá² owa 'e jóoin² tsá² 'ee?

¹⁰Joon gajøø²i Jesús jileei²¹ 'in téein² co' lí siin¹³in. Joon gasii²¹i 'in tsañuu¹ do:

—Ni¹³ cwoo¹o.

Joon gajmaa¹ 'in tsá² do. Joon ga'lóo² cwoo²¹. ¹¹Pe 'in catyaaí²gi do gatsá² 'nii²¹-tsio. Joon ga'láa² 'wii²¹² unngii¹ la 'oo²¹ jee²¹² 'ii 'ee ijmaa¹a 'e gó² tya' Jesús.

Tyii¹³in Jesús ji dyatuuin¹ tsá² tya'a

¹²Jee²¹² jmi²¹² joon gangó¹ Jesús fu coon²¹ moo²¹. Ngafaa¹²a júu³ tyú². Joon do-o gajaan¹ la tøø²mo 'woo¹ fee¹i Dios. ¹³Joon mo

gajná² joon gatø² Jesús tsá² tya'a
'in ngí¹ coon¹³. Joon gatyí¹³ in
dyatuuin¹ jee²¹² 'ii. 'Ti 'in galisii²¹
apóstol. (øøi²¹-tsi tsá²: tsá² tya'a 'in
gasii¹in.) ¹⁴'In lo do 'in sii²¹ Simóoi¹³,
'in gaunsii²¹o jon Tú³. Jaain²¹gi
'in sii²¹ Dfi³, ruu²¹i Simóoi¹³. 'In
catyaa²gi do sii²¹ Jacobo coon¹³
Wó³ coon¹³ Lii²¹² joongi coon¹³
Bartolomé coon¹³ ¹⁵Untøø³ coon¹³
Tomóo¹³. Joongi coon¹³ Jacobo jóon¹
Alfeo coon¹³ Simóoi¹³, jaain²¹ tsá²
tya' coon²¹ poo²¹² sii²¹ cananista.
¹⁶Coon¹³ Judas ruu²¹i Jacobo
coon¹³ Judas Iscariote, 'in mo
liciiin²¹ ga'niin¹ Jesús.

Ga'e² Jesús tsá² fúui¹

¹⁷Jesús gajgái¹ fu moo²¹ do
coon¹³ 'in tsá² ngii¹ coon¹³. Joon
gajaan¹ coon²¹ ni míi³ coon¹³ 'in
ngii¹ coon¹³. Joon líi¹ fúui¹ tsá²
seen²¹. 'In tsá² do nijalíin² la caain²¹
li san² Judea coon¹³ Jerusalén
coon¹³ li tyú² to² Tiro coon¹³ Sidón.
'In tsá² lo nijalíin² 'e janúu² júu³ tya'
Jesús. Joongi jalíin² wa'a un'láai²
Jesús 'ii jilaa²¹ jmoowúu¹ 'e tyaan¹.
¹⁸Joongi jileei²¹ 'in ní² wúu¹ coon¹³
espíritu gó² un'láa²mo. ¹⁹Jileei²¹ mo
tsá² 'iin²¹² 'in 'in soon²¹ on tya' Jesús
tsu tyú² jmoó¹o míi¹ coon¹³ jilaa²¹
'ii²¹ tya'o. Joon galáa²mo jileei²¹.

Cwoo¹ Jesús júu³ xiiala seen²¹ tsá² tyú²

²⁰Joon gajøøi² Jesús tsá² ngii¹
coon¹³. Joon gajin²in:
—Tyú²-u si'fi¹³-oo' tsá² tañíi² 'naa',
tsu ityú² Dios to² 'naa'.
²¹Tyú²-u si'fi¹³-oo' 'naa' 'in un'aa²
no, tsu mi li ciin²¹ nirø¹mo tu¹uu¹.

'Tyú²-u si'fi¹³-oo', 'naa' 'in ci² nano,
tsu mi li ciin²¹gi nilijløø¹³moo'.

²²Tyú²-u si'fi¹³-oo' jileei²¹ 'naa'
mo 'eei¹ tsá² 'naa', joongi mo 'wooi¹
tsá² 'naa' fu caluu, mo faa²¹a tsá²
'laa²¹ tyii', mo faa²¹ tsá² gó² 'wii¹³
tyii' tsu 'wii¹³ ngii¹ii' coon¹³ 'in
Ruu²¹i Tsá². ²³Unjløøi¹³ 'yaanaa'
coon¹³ 'e jmi²¹² joon tsu líi¹ fee¹gi
tyii' mo tyalíin²naa' ñu'fú². La joon
jon gajmaa¹ 'in 'lii²¹² tsacøøi¹³ tya'
'in tsá² no, gajmee²¹ 'in tsá² 'in
gacwo¹ júu³ tyú² calií.

²⁴Líi¹ fúu² 'naa' tsá² sá² cuu² tsu
nigali'óo²oo' 'e tyú² seen²¹naa'.

²⁵Líi¹ fúu² jileei²¹ 'in seen²¹ tyú²
nano tsu mi li ciin²¹gixu nityaa²¹²
un'aa²naa'.

'Líi¹ fúu² 'naa' 'in jløøi¹³ nano tsu
mi li ciin²¹gixu 'incii¹³oo' coon¹³
jilaa²¹ faí².

²⁶Líi¹ fúu² 'naa' jileei²¹ 'in faa²¹
tsá² tyú² tyii' nano tsu la joon
gajmaa¹ 'lii²¹² tsacøøi¹³ tya'a coon¹³
'in gacwo¹ júu³ gó² lawa júu³ tyú².

'E² Jesús tsá² 'e 'ná² 'iin²¹² tsá² 'in 'eei¹ 'ii

Faa²¹gi Jesús jin²in:

²⁷—Pe jilee²¹naa' 'in nuu¹u júu³
tyiia fuu²¹²uu 'elo: Cwoli¹in²¹²moo'
jileei²¹ 'in 'eei¹ 'naa'. Joongi
jmaa²aa' jilaa²¹ 'e tyú² tya'a.
²⁸Cwauncwaa¹³naa' jileei²¹ 'in
un'lii¹³ 'naa'. Mf²ii¹ 'wii²¹² tya'a tyani
Dios jileei²¹ 'in cwo¹ tsaa² 'naa'.
²⁹Wana 'in gapó² cataain²¹ ni¹i,
cwoo¹³o wa'a pó² 'e cataain²¹gi
do. Wana 'in gatyí² 'mi² tyiá² tyi'i
cwoo¹³o cwotyaa²¹ jon 'e 'mi²
tyii¹³i. ³⁰Cwoo¹³ doni¹in 'in gamí¹.
Wana 'in gacón² 'e 'óo²-o'o jo míi²gi.

³¹ Jmaa²aa' tya' tsá² xeei²¹ ce jilaa²¹ 'e 'iin²¹²naa' 'e jmá¹ tsá² tyii'.

³² Jmaa²aa' 'e tyú² jon' jiin¹³ tya' 'in tsá² 'in néci¹ naa' tsu tsá² gó² jmoo¹o 'e tyú² tya' jiin¹³ 'in 'iin²¹²mo. ³³ Jo jmaa²aa' 'e tyú² wana jmoo²oo' tyú²-u jiin¹³ tya' 'in tyúi¹ coon¹³ 'naa' tsu cagi 'in jo tyú¹mo jmoo¹o la joon. ³⁴ Joongi jo jmaa²aa' 'e tyú² wana tyí²oo' jiin¹³ coon¹³ 'e líi² 'naa' 'e joon¹³on jilaa²¹ tún¹ tsu la joon jon 'in gó² tyí²o tya' 'in gó². 'i¹-tsi 'e 'ii²¹mo jilaa²¹ tún¹ tya' 'ido. ³⁵ Pe 'naa' ná¹ un'nee²¹naa' ce jileei²¹ 'in 'eei²¹ 'naa'. Ná¹-a jmaa²aa' jilaa²¹ 'e tyú¹ tya'a. Ná¹-a tyí²oo' tya'a. Cwoo²oo', jo 'e 'i'gi-'oo' 'e có²gi' tún¹ jiin¹³ xu. Tsa la joon jon lí² lifee¹gi jilaa²¹ 'e cwo¹ Dios 'naa'. Joon la joon líin²naa' jóon¹ Dios 'in Ní¹gi. Tsa 'in feei¹-tsi 'ii coon¹³ jileei²¹ 'in jo cwoo²¹ 'maa¹³i 'ii coon¹³ jileei²¹ 'in gó². ³⁶ Cwoli¹woo¹-oo' jon la 'woo¹-tsi Nū¹u'.

Jo jmaa²aa' tsaa² tya' tsaruu²¹naa'

'E²gi Jesús tsá² gajin²in:

³⁷ —Jo cwó²oo' tsaa² tya' tsaruu²¹naa' la joon jon Dios jo icwó¹ tsaa² tyii'. Jo piin²¹²naa' tsá² xeei²¹ la joon jon Dios jo píin² 'naa'. ³⁸ Cwoo¹³gi' tsá² xeei²¹ 'e tyú² la joon jon cwo²gi Dios 'naa' 'e tyú². Mo tyaa¹ 'ii²¹ tyii' coon¹³ 'mó² 'ii²¹ cwuu²¹ ró²i²¹gi tó²oo'. Tá²gi taa²aa'. Nijmaa¹ Dios 'ii²¹ tyii' coon¹³ 'ii²¹ 'e 'naa' gajmee¹³ 'naa' to² coon¹³ tsá² xeei²¹.

³⁹ Jesús gasii²¹gi tsá² cwáain¹ lo: —Jo líi¹i jaain²¹ tsatiuu² 'méei² jaain²¹gi tsatiuu² tsu la jiwáa²mo ixuu²¹i coon²¹ tsi too²¹. ⁴⁰ Xufiin¹³ cwo²-tsi 'áai¹ 'in untsáa¹ do pe jo

lí² tñi²gi jiin¹³ la tñi² tifo² tya'a. Pe mo natíi² tyú²-u itñi² la tñi² tifo² tya'a.

⁴¹ 'Áai¹ jo tyan¹ to² lí² jó¹³ø coon²¹ tyi¹ 'yü unni² ruu²¹u. Pe joon jo mo tyaan²du'u cwáain¹ coon²¹ po'mó² sicu¹³ unni²¹i 'wo'o. ⁴² Xiiala tá²-o'o fu³u ruu²¹u?: “Ru¹u' cwodu' tyí³ii tyi¹ 'yü unni²¹i.” Pe jo mo tyan¹du'u cwáain¹ xiiala lí¹ po'mó² 'yü unni²¹i 'wo'o. iTsá² tajuui²¹ 'nū! Tyi²du' jéei¹ po'mó² 'yü unni²¹i joongi lí² jó¹³ø 'e lí² tyi³i tyi¹ 'yü unni² ruu²¹u —gajin² Jesús.

Cwii¹ tsá² 'mó² 'oofuu²¹ 'e 'oofuu²¹ si'ñi¹

⁴³ Faa²¹gi Jesús jin²in:

—Jo sá² 'mó² 'oofuu²¹ tyú² 'e cwo¹ 'oofuu²¹ gó² jon'gi sá² 'mó² 'oofuu²¹ gó² 'e cwo¹ 'oofuu²¹ tyú². ⁴⁴ Cwii¹ tsá² 'mó² 'e 'ñi¹ 'oofuu²¹ coon¹³ 'oofuu²¹ si'ñi¹. Jo cun¹ tsá² mi³ cworíi³ 'e tsi wuu²¹ tóon¹ fii¹. ⁴⁵ Jileei²¹ tsá² tyúi¹ faa²¹o jilaa²¹ 'e tyú²-u tsu tsi alma tya'o náa¹ jilaa²¹ 'e tyú². Jileei²¹gi tsá² gó² faa²¹o jilaa²¹ 'e go tsu tsi alma tya'o náa¹ jilaa²¹ 'e gó². Ce jilaa²¹ 'e gafaa²¹ tsá² coon¹³ 'oo²o 'e jalí² tsi alma tya'a tsá² joon.

Tún² nii² tiifuu²¹ 'e jmoo¹o tsá²

⁴⁶ Jesús jin²in:

—'Naa' fuu²¹ jna: “Ñañu¹u'.” Pe jogi jmoo²oo' la to² tyu³uu. ⁴⁷ Fú³duu 'naa' xiiala líi² jileei²¹ 'in jalín² janúu² júu³ tyiia, joongi jmoo¹o la to² tyu³uu. ⁴⁸ Líi¹i lawa jaain²¹ tsañuu¹ 'in gajmaa¹² coon²¹ 'nú¹. Pe nifu gálin¹ 'in 'o² lílil¹. Joongi gajmaa¹a tiifuu²¹ ni cuun²¹² do. Joon la joon mo gali¹láai² jmii²¹ do líi¹ ga'la²a 'e 'nú¹ do. Pe jo gali²i gatyíian² tsu 'wi¹³ ni cuun²¹² lí¹

tiifuu²¹ do. ⁴⁹Pe jileei²¹ 'in nuu¹un
joon jo jmoo¹⁰ la to² tyu³uu líí²
lawa jaain²¹ tsañuu¹ 'in gajmaa¹²a
'nú¹ ni 'wó². Jo 'ee tiifuu²¹ gasii²¹i.
Joon mo gali'láai² jmií²¹ joon
gatyíian²⁰ 'e 'nú¹ do. Joon gaci²mo.
Joon nga'íí¹ coonti —jin¹² Jesús.

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsa'leei¹²
tya' jaain²¹ 'lái² tya' Roma

7 Mo ngayuu¹³ gatséi¹ gafeei²¹
Jesús 'in tsá² do joon gangóo¹
fu Capernaum. ²Do-o ni seein²¹
jaain²¹ 'in tyu² to² cíein¹³ 'lái² tya'
Roma. Joon ni'áa¹ jaain²¹ tsá²
tya'a 'in ni'lin²¹²in líí¹. Niraain¹ ti
lí júun²mo. ³Mo ganúu² 'in tyu²
to² 'lái² do 'e faa¹² tsá² tya' Jesús
joon gasii¹in jaain²¹ gáí¹ tsacoo¹³
jee²¹² tsá² Israel 'e tsamií¹ tyanií¹
wa'a jó¹ jaun'láai² tsá² tya'a. ⁴Joon
gangatyéein¹ 'in tsá² do tyani Jesús.
Joon galáa² 'wii²¹² gamií¹ tyani
Jesús, jin²in:

—'In tyu² to² 'lái² do tíí²mo 'e
uncoon¹³on ⁵tsu líí¹ fee¹-tsi tya'
fuu²¹ goo²¹⁰!. Joon 'i-o tyu² to² líí¹
cwo¹ tyii¹.

⁶Joon gangó¹ Jesús coon¹³on. Pe
mo gatyíia¹ tyani co' lí si² 'nú¹ do
joon 'in tyu² to² 'lái² do gasii¹in
jaain²¹ tsá² seein²¹ tyú² coon¹³ 'e
tsasii¹³i Jesús:

—Ní'fii²¹i, jo untyíin²gi 'wo'o, tsu
jo tíí²na 'u²u inuu tyiia. ⁷Wii¹³
joon jo gatá²-tsii ga'nee²¹na 'nə.
Lí goon foo¹²¹o'o joon la joon
i'lái²mo tsá² tyiia. ⁸Lawa'a jna
'ii¹³moo to² tyu² tsá² xeei²¹ joongi
tyu³oo to² tsá². Joon mo tyu³uu
to² 'e tsalíin² tsá², tsalíin²mo jon.
Joongi motyu³uu jó¹, jó¹-o. Joongi

mo tyu³uu to² tsá² tyiia jilaa²¹a
jmoo¹-o.

⁹Joon mo ganúu² Jesús 'elo líí¹
ganga'goo²¹-tsi. Joon gajóoi² jileei¹³
tsá² jalíin² coon¹³ do. Joon gajin²in:
—'E la ja²mo, jiin¹³ jaain²¹ jee²¹²
tsá² Israel jo mo gatsee²¹na 'in
tsáai¹-tsi la tsáai¹-tsi 'in tsañuu¹ lo.

¹⁰Joon mo gangaliin¹ 'in tsá²
gasii¹in do gatsee²¹i 'in tsá² do
nityú¹mo.

Gajmaa'a Jesús gajjin¹
jóon¹ jaain²¹ 'yiia'níí²

¹¹Mo ngayuu¹³ jilaa²¹ 'elo
Jesús ngóo¹ fu coon²¹ fuu²¹ sii²¹
Naín. Joon ngaliin²mo coon¹³
tsá² ngi¹ coon¹³on coon¹³ fúui¹gi
tsá² xeei²¹. ¹²Joon mo gatyíia¹ co'
fuu²¹ do ganií²¹ jéei¹ tsá² jaain²¹
'líí²¹² itsa'áa¹³i. Jiin¹³ 'in do-o jóon¹
'yiia'níí² 'in niseein²¹. Líí¹ fúui¹ tsá²
seein²¹ fuu²¹ do ngaliin² coon¹³on.
¹³Mo ganií¹in Jesús 'ii fúu² galíí²
'ido. Joon gajin²in gasii²¹i 'ido:

—Jo cii²¹i.

¹⁴Joon gangatyéein¹ Jesús. Joon
gasuu²¹ 'e cwóo¹ do. Joon 'in tyan¹
cwóo¹ do gajan¹⁰. Joon gasii²¹
Jesús 'in 'líí²¹² do:

—Simii²¹, jna-a fuu²¹²uu 'nə:

iRaan²un no!

¹⁵Joon 'in tsá² nigajúin¹ do
nigacwoo²¹-o. Joon galáa² 'wii²¹²
faa²¹a. Joon Jesús gajaan²¹mo
sáa³⁰ 'ido. ¹⁶Mo ganií²¹ 'in tsá²
taain²¹² do jilaa²¹ 'elo jmai² 'in
gafoo²¹mo. Joon galáa² 'wii²¹²
cwo¹²⁰ 'maai¹³ Dios. Jin²in:

—Jaain²¹ tsá² feei¹ 'in cwo¹ júu²
tyú² nigajnéi¹ jee²¹² jna¹.

Jin²⁰o jon:

—Dios nigajó² 'e uncoon¹³ on fuu²¹ goo²¹o'.

¹⁷La tóø² Judea coon¹³ la cu' li' li san¹² galiñii¹ tsá² 'e nigajmaa¹ a Jesús.

Tsá² 'in gasii¹ in Wó³ saai¹ tsá² jmi²¹

¹⁸In tsá² ngii¹ coon¹³ Wó³ gajma²o júu³ jilaa²¹ 'e nigalí². Mo galiñi² Wó³ 'elo joon gatø²ø ngái¹ jee²¹² 'ii. ¹⁹Joon gasii¹ in tyani Jesús 'e tsasi¹³i wana jo²o 'i-o Cristo 'in 'ná² jó¹ owa'a sijéen¹ in 'in xee²¹mo 'ee. ²⁰In tsá² gasii¹ in Wó³ do gangatyéen¹ mo li siin¹² Jesús. Joon gasii²¹ 'ido:

—Wó³ saai¹ tsá² jmi²¹ nigasii¹ in jna'a 'e unngii² 'i 'nu wana 'nu-u Cristo 'in 'ná² jó¹ owa 'ná²-a jeen²na'a 'in xee²¹mo 'ee.

²¹La tsifu joon mo gatyaliin² 'in tsá² do, Jesús gaun'láai² fúui¹ tsatsaa¹³ coon¹³ jmoowúu¹ tsáai² coon¹³ 'láai² nii²gi jmoowúu¹. Ga'wool¹ 'in 'lii¹³ táai² alma tya' tsá². Líi¹ jon fúui¹ tsatiui² gaun'láai².

²²La joon gasii²¹ Jesús 'in tsá² do:

—Cwoliin²naa', joon cwosi²'ii' Wó³ la li 'e nigañí²'ii' joongi ninúu²u'u. Cwosi²'ii' xiiala la lí² jóø² tsatiui². Joongi tsajluui¹³ lí²-i ngí³. Joongi tsá² jgøø²¹ ga'láa²mo. Joongi tsá² cwuu²¹² nuu¹o. Joongi 'lii²¹² gajii²¹o. Joongi tsá² tañí² nuu¹o júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá². ²³Jløø³mo 'áai¹ jileei²¹ 'in jo cu²-tsi coon¹³ jna.

²⁴Mo ngayui¹³ gangaliin² 'in tsá² gasii¹ in Wó³ Jesús ga'láa² 'wii²¹² gasii²¹ tsá² cwáain¹ tya' Wó³, jin²in:

—'Naa' jo mo tyalíin²naa' tyajøø²oo' li jo 'in tsá² seein²¹ coon²¹

tó² 'e jøø²¹ coon¹³ tyí². ²⁵Jon'gi mo tyajøø²¹ 'naa' jaain²¹ tsá² 'in tyi² 'mi² tyú². Niñí³ 'naa' jileei²¹ 'in tyi³ 'mi² tyú² 'in seein²¹ tyú² 'i néei¹ lacaain²¹ tya' røø¹³mo. ²⁶'Naa' nigatyajøø²¹²naa' jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ tyú². Joon la joon gañí²'ii'. La joon fo²oo 'e 'ido-o 'in tyín²gi la jee²¹² jileei²¹ 'in nigacwo¹ júu³ tyú². ²⁷Tsu cwáain¹ tya' 'ii la mo gajin² ni jí² tya' Dios la lo:

Síi³na tsá² tyan¹ júu³ tyú² nifugi li cwóo²o. Joon 'e tyáa² tyú² tsá² 'ii²¹mo 'nu.

²⁸E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jee²¹² jileei²¹ tsá² jo mo cwaí² jaain²¹ tsá² 'in cwo¹ júu³ tyú² 'in feei¹gi lagi Wó³ sai¹ tsá² jmi²¹. Pe doñi¹in 'in 'wóí¹gi 'in seein²¹ li tyu² Dios to² 'ido 'in feei¹gi lagi Wó³.

²⁹Mo ganuu¹un jileei²¹ tsá² 'elo coon¹³ 'in cón² 'laa¹³ tya' jilaa²¹ 'e 'nií¹ tsá² 'in nigasaai¹ Wó³ jmi²¹ gajin²o 'e ja²mo Dios. ³⁰Pe 'in tsá² fariseo coon¹³ tifo² tya' ley 'in cwóí¹ yaai 'e saai¹ Wó³ 'ii jmi² jo ga'i²¹i jilaa²¹ 'e la mo 'iin²¹² Dios jmáa¹ a 'wii²¹² tya'a. ³¹Gajin²gi Jesús:

—Nanogi cóon³duu cwáain¹ xiiala líi¹ tsá² 'in seein²¹ nano. Fo³duu xiiala líi¹. ³²Líi¹ la líi¹ xuui²¹² 'in néei¹ to² coo¹o la caain²¹ fu 'moo¹³. Tøø²¹² xuui²¹² ngii¹ coon¹³ jin²in: “Xuui²¹u'u lúu¹ pe jo tseen²¹²naa'. 'øø²¹øø coon²¹ júu³ fa'i³ tyii' pe jo ci²ii.” ³³Gajó² Wó³ saai¹ tsá² jmi²¹ joon jo 'ee gø²ø 'iñi¹ jon'gi vino 'uun²¹un. Joon 'naa'gi' foo²¹oo' 'e tyaan¹ coon²¹ espíritu gó². ³⁴Joon mo ngayui¹³ joongi gagó² jna 'in Ruu²¹na Tsá². Gø³oo joongi gu³oo. Joongi foo²¹oo' 'e jlo² tu³uu, 'e gø³øø joongi gu³uu líi¹gi. Joongi

foo²¹oo' 'e seen²¹na tyú² coon¹³
jileei²¹ 'in røøi²¹ tsaa² coon¹³ 'in
cón² 'laa¹³ tya' 'e 'nii¹ tsá². ³⁵Iliñi¹
tsá² 'e jmi¹-tsi Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e
jmoo¹ 'in jai² líi² 'ii.

**Tyíin¹³ 'in Jesús fu tya' jaain²¹
tsá² fariseo sii²¹ Simóoi¹³**

³⁶Jaain²¹ tsá² fariseo gatø¹ø Jesús
'e tsa'ee²¹ 'e 'í¹ fu tya'a. Joon gangó¹
Jesús fu tya'a. Joon jiin¹³ la tíi³i²
gacwoo²¹ Jesús caai¹ mesa. ³⁷Joon
galiñi¹ jaain²¹ tsamí² 'in nirøøi²¹
tsaa² 'in seen²¹ 'e fuu²¹ do 'e
nigangó¹ Jesús nga'ee²¹ 'í¹ fu tya' 'in
fariseo do. Joon gatyí¹a 'in tsamí²
do tyaan¹ coon²¹ tsuú² lí¹ cūun²¹²
alabastro si²o jmi²¹ jmafuu²¹.

³⁸Joon líli¹ ci²i xuui²¹²-tsi. Gatyí¹a
caluu li tyíin¹² Jesús. Joon galáa²
'wi²¹² garun²un tíi² Jesús coon¹³
jmi²¹ toon²¹ uní¹i. Mo ngayuui¹³
joon gauntyuun²¹ coon¹³ jñutyí¹i.
Joon gajun¹un tíi² Jesús. Joongi
ga'íi² jmi²¹ jmafuu²¹ tíi² Jesús.

³⁹Joon mo ganí² 'in tsá² fariseo
'in nigatø¹ Jesús do joon ga'í¹-tsi:
“Wana 'in tsañuu¹ no 'e la jai² jaain²¹
tsá² cwo¹ júu³ tyú² nilili³o 'iin 'in
sá² tya'a. ⁴⁰Joongi nilili³o xiiala líi¹
'in tsamí² do. Tsu jaain²¹ tsamí² 'in
røøi²¹ tsaa² no.” Joon gasii²¹ Jesús
'in tsá² fariseo do:

—Simóoi¹³, sá² coon²¹ 'e fuu²¹²uu
'nu.

Joon gañii¹ 'in tsá² fariseo do:

—Faa¹³du', tifo².

⁴¹Joon gajin² Jesús:

—Lawa gáí¹ tsañuu¹ nirøøi²¹ cuu²
tya' jaain²¹ tsañuu¹ 'in tyí² cuu².

Jaain²¹ 'ido nirøøi²¹ ná² cfein¹³
cuu². 'In jaain²¹ dogi nirøøi²¹ ca'no³
cfein¹³. ⁴²Joon jo nii²¹ 'e ityí²gi 'e

røøi²¹ tya' 'ido. Joon 'in tsá² tyí²
cuu² do galifee¹mo-tsi 'e røøi²¹
'ido tya' la jiwaa²mo. Joon nano
jmáa²du' júu³, 'iin jee²¹² ngái¹ do
'in gali'in²¹²gi 'in tsá² tyí² cuu² do?

⁴³Joon gañii¹ Simóoi¹³:

—Líi²na 'in tsañuu¹ 'in garøøi²¹gi
líi¹gi.

Joon gajin² Jesús:

—Jo²o júu³ tyí¹i.

⁴⁴Joon gajøøi² Jesús 'in tsamí² do.
Joon gasii²¹ Simóoi¹³:

—Jøøi²¹²du' 'in tsamí² lo.

Ga'uu²¹²uu fu tyí¹i. Joon jo
gacwo²o jmi²¹ 'e ruun¹³uun tíi³ii,
pe 'in tsamí² logi garun²un tíi³ii
coon¹³ jmi²¹ toon²¹ unní¹i. Joon
gauntyuun²¹ coon¹³ jñutyí¹i. ⁴⁵Jo
gajiin¹ 'in tyia pe 'in tsamí² logi jo
mo jan¹ jun²o tíi³ii jiin¹³ la ga'uu²¹
tyí¹i. ⁴⁶Jo ga'ee² 'e aceite mootyí³ii,
pe 'i-gi nigaxéi² jmi²¹ jmafuu²¹ tíi³ii.
⁴⁷'Wi¹³ joon fo³oo: Líli¹ røøi²¹ tsaa²
pe 'ee²¹o xiiala 'iin²na tsaa² tya'a tsu
'wi¹³ líi¹ gali'in²¹² jna. Pe jileei²¹
tsá² 'in xuu tsaa² 'iin²na tya'a 'e joon
xuu 'e 'iin²¹²in jna —jin² Jesús.

⁴⁸Joon gajin² 'in sii²¹ 'i 'in tsamí² do:
—Niga'íin¹ moo tsaa² tyí¹i.

⁴⁹Joon jileei²¹ tsá² 'in nijalíin²
néei¹ do coon¹³ 'i galáa² 'wi²¹² síi¹
jee²¹² 'ii:

—'Íin 'in tsañuu¹ lo 'e ca jigi tsaa²
tya' tsá² 'iin²in?

⁵⁰Pe Jesús-gi gasii²¹ 'i 'in tsamí² do:

—Nigajmaa²¹²aa tiin¹³mo'o tsu
'wi¹³ ja²mo galíi²u. Jløø³mo'o
cwoo²mo'o.

**Tsamí² 'in gauncoon¹³ Jesús
coon¹³ 'e jmaa²¹ 'i to²**

8 Mo ngayuui¹³ jilaa²¹ 'elo Jesús
ngii¹ la caan²¹mo fuu²¹ coo¹³

coon¹³ fuu²¹ pi³ do. Cwoo¹o júu³ tyú² joongi¹ 'e² tsá² xiiala tyu² Dios to² tsá². Ngalfin²mo coon¹³ ji dyatuuin¹ tsá² tya'a. ²Ngalfin²mo jon 'in líi¹³gi tsamí² 'in niga'wooi¹ 'in líi¹³gi taai² alma tya'a coon¹³ láai² nii²gi jmoowúu¹. Jee²¹² 'ii ngóo¹ Maríá 'in sii²¹ Magdalena. 'Ido-o niga'wooi¹ dyái¹ 'in líi¹³gi taai² alma tya'a. ³Do-o jon ngóo¹ Yawuun², tsamí² tya' jaain²¹ tsañuu¹ sii²¹ Chuza 'in líi¹³ to² tya' Herodes. Do-o jon ngóo¹ Susana coon¹³ 'in líi¹³gi tsamí² 'in uncoon¹³ Jesús coon¹³ jilaa²¹ 'e jmaa²¹i to².

Tyaa¹ Jesús júu³ cwáain¹ tya' jaain²¹ tsá² jñí² mǐ³ jún²

⁴Líi¹ fúui¹ tsá² ga'wooi²¹ la caain²¹ fuu²¹ do 'e tsajøøi²¹² Jesús. Joon mo galicaain²¹ tsá² fúui¹ líi¹³ joon gafaa²¹ Jesús coon¹³ coon²¹ cwáain¹. Gajin²in:

⁵—Lawa jaain²¹ tsá² gacwo'íi¹ ijñí² mǐ³ jún². La 'íi²¹² ngóo¹ dya²a 'e mǐ³ jún² do 'e líi¹³ mǐ³ jún² do gaxuu²¹ tya'i fu. Joon ga'ø²ø tsá² joongi gagøø²¹ø tón¹-on 'e mǐ³ do. ⁶Joon 'e líi¹³gi gaxuu²¹ jee²¹² cuun²¹². Joon mo ga'yíia¹ ñi¹ galityuun²¹ tsu jo 'ee cwoo¹³ sá². ⁷'E líi¹³gi gaxuu²¹ jee²¹² tón¹. Joon gajgoo²¹o coon¹³ 'e tón¹ ga'yíia¹ caain²¹ coon¹³ do. ⁸Pe 'e líi¹²gi mǐ³ jún² do gaxuu²¹ jee²¹² cwoo¹³ li tyú². Joon mo gacwáin¹ tyú²u gacwo¹. Ca cíein¹³ mǐ³ líi¹³gi la ca mǐ³ gacwo¹.

Mo ngayuu¹³ gafaa²¹ Jesús 'elo joon gasii²¹i tsá² coon¹³ coon²¹ júu³ tá² líi¹³:

—Wa'a sá² loocwoo¹oo', núu²duu¹.

'Ee lo 'íi³ 'e cwáain¹ do

⁹Joon gaunngii¹i tsá² tya'a:

—'Ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ cwáain¹ tya' jún² do?

¹⁰Joon gasii²¹ Jesús 'ii:

—Dios ijmaa¹a 'e liñí² 'naa' coon²¹ júu³ 'uui²¹ tya'a. Coon²¹ júu³ tya' xiiala ityu² Dios to² tsá². Pe 'in catyaa²gi fuu²¹²uu coon¹³ jmai² júu³ cwáan¹mo. Tsa joon mo jóø² jan²o lawa'a jo jóø²o. Joongi mo ganúu²o ján² lawa'a jo 'ee ga'øøi²¹-tsio.

Jesús faa²¹a xiiala 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ cwáain¹ tya' tsá² jñí² mǐ³

¹¹Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—'Elo-o 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ cwáain¹ lo: 'E mǐ³ jún² do li la li júu³ tya' Dios. ¹²Joon mo gaxuu²¹ 'e jún² tya'i fu do 'e gagøø²¹ ton¹ 'øøi²¹-tsi tsá² la li mo ganúu² tsá² júu³ tyú². Joon 'in líi¹³gi jóo¹o joon tyí²o júu³ tyú² do yu tsi alma tya'a. Joon jo lí²-in litsáai¹-tsi 'e tiin¹³in. ¹³Joon mo gaxuu²¹ jún² do jee²¹² cuun²¹² 'øøi²¹-tsi tsá² li la li mo ganúu² tsá² júu³ tyú². Yaa¹mo-tsi ga'ii²¹i 'e júu³ tyú² do. Pe mǐ³ ti 'ii²¹ iní²in wúu¹ 'wii¹³ tya' 'e júu³ do ilicoon²¹on. Líi¹³ la li coon²¹ sa¹³ 'mó² 'e jo jmóo³ láai² sá². Jo ta²¹a. ¹⁴Mo gaxuu²¹ 'e mǐ³ jún² jee²¹² tón¹ do 'øøi²¹-tsi lawa'a mo ganúu² tsá² júu³ tyú². Nu¹o pe ngalín²mo jiin¹³ la fu¹ taai². Jiin¹³ la gajgoo²¹ 'e sa¹³ do jee²¹² tón¹ do lawa la joon jon jileei²¹ 'in ngí¹ cu²-tsi coon¹³ jilaa²¹ 'e tyíin² coon¹³ jilaa²¹ 'e tyú² seein²¹. Jo 'ee garoo²¹ mǐ³ tya'a. ¹⁵Joon mo gaxuu²¹ jún² do jee²¹² cwoo¹³ 'oo¹³ 'øøi²¹-tsi tsá² mo ganúu² tsá² júu³ tyú² do. Nu¹o joon cón²o cwáain¹ 'e júu³ tyú² do. Joon jmoo¹-o taa²¹a. Joon 'e la joon garoo²¹ láai²gi.

Júu³ cwáain¹ tya¹ po¹³ jí² coo²¹

16 Jin²gi Jesús:

—Ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'iin dyi²
coon²¹ jí² joon mi yuui¹³ joon jlii²¹
si sii²¹ i nu¹ coo¹mo² 'ee. Mo dyi²
tsá² jí² li' yu'u sii²¹ tsá² joon jnéei²
tya¹ jileei²¹ 'in tsá² taai²¹. ¹⁷Ce
jiin¹³ coon²¹ 'e si¹mo² jo lí² wa'a jo lí²
jneeí¹. Jon'gi sá² coon²¹ júu³ 'uui²¹
wa'a 'e jo lii¹ tsá². Joon nilisá² júu³.

¹⁸'La joon núu²duu¹ tyú² tsu
jileei²¹ 'in 'ii²¹mo júu³ tyú² do cwo²
Dios 'e 'øøi²¹-tsi tyú²gi. Pe jileei²¹
'in jo 'ii²¹ 'e júu³ tyú² do cwo² Dios
'e jo 'øøi²¹-tsi coonti.

Sáa³ Jesús coon²¹ ruu²¹i

¹⁹Joon gatyaliin² ruu²¹i Jesús
coon¹³ sáa³a li siin¹² Jesús. Pe jo
lí² tsatyéein¹ tyan¹ tsu líi¹ fúui¹ tsá²
taai²¹. ²⁰Pe 'in líi¹³ tsá² gasii²¹o
Jesús:

—Saa²¹a coon¹³ ruu²¹u téein²
caluu. Joon 'iin²¹in jøøi² 'nu.

²¹Pe joon gajin² Jesús:

—Jileei²¹ 'in nuu¹ júu³ tyú² tya'
Dios joongi cón²du cwáain¹ coon²¹
tún² 'ii sáa³aa joongi 'ii ruu²¹na.

Un'woo² Jesús tyí² 'ii¹ ni jmií²¹

²²Coon²¹ jmií²¹² galí² ngaí² Jesús
tsi coon barco coon¹³ tsá² tya'a.
Joon gasii²¹i:

—Tsaa²¹a li' ti cataain² tyíia¹ no.

Joon ngaliin²mo. ²³Joon la 'ii²¹²
ngaliin² ni jmií²¹ do-o gacwuu²¹mo
Jesús. Joon galí² li ngaliin² do gaíi²
coon²¹ tyí² tá² li' 'e ni jmií²¹ do. Joon
ga'láa¹ 'wii²¹² garø¹mo jmií²¹ tsi
barco do. Joon ga'íi¹ fo²-tsi li táai²
do itá². ²⁴Joon ngaliin² gaunjnaa¹-tsi
Jesús. Joon gasii²¹i Jesús:

—iTifo²¹! iTifo²¹! iNitee²mo'!

Joon garóon² Jesús. Joon ga'woo¹ 'e
tyí² do coon¹³ 'e jnoo¹ jmií²¹ do coon¹³
júu³ tya'a. Joon coon²¹ ga'íi² tii².

²⁵Joon gajin² Jesús gasii²¹i tsá² tya'a:

—¿'Ee li' jo tsáai¹-oo'?

Pe 'ido-gi gafoo²¹mo. Joon
tsa'goo²¹-tsi. Joon gaunngii¹i ruu²¹i
la jaain²¹ la jaain²¹:

—¿'Iin 'in tsañuu¹ lo 'e tyu²o to²
tyí² coon¹³ jmií²¹² joon nuu¹³o?

**Tsá² 'in 'yuui² 'in 'liii³ alma
tya'a 'in seein²¹ fu Gadara**

²⁶Pe gatyaliin²mo fu cwoo¹³ sii²¹
Gadara. 'E náa¹ li' ngoo¹³ tyíia¹ do
tyani Galilea. ²⁷Mo gacwo'íi¹ Jesús
fu tsi barco do gangatyéein¹ jaain²¹
tsañuu¹ seein¹ fuu²¹ do. Lií²¹² 'áai¹
ningóo¹ 'in tsañuu¹ do 'yuui jaain²¹
'in 'liii³ alma tya'a. Jo tyi²gi 'mi².
Jon'gi jon'gi inuu. Jee²¹² 'aan¹ tya'
'lii²¹² joon'on. ²⁸Mo ganií¹in Jesús
joon gasii²¹i 'wojnií¹ tyani Jesús.
Joon ga'oo¹o jin²in:

—¿'Ee jmaa²¹a tyíia, Jesús? Jóon¹
Dios 'in níi¹mo 'nu. Mí³ii tyani²¹ 'e
jo 'e²¹e wúu¹ jna.

²⁹La lo-o gajin²in tsu 'wii¹³ Jesús
nigatyu²u to² 'in espíritu taai² alma
tya' 'ido 'e 'woo²¹mo. Líi¹ 'láai² fu
'in espíritu gó² do nigasaan¹in 'in
tsá² do. Joon niga'ñuu² tsá² cwoo²¹
tii². Niga'ñuu² coon¹³ cadena joon
jo laai²¹gi. Pe 'gii¹o cadena do. Joon
'in espíritu gó² taai² jmoo¹o cwiin¹
'ido ti li jo 'in tsá² seein²¹. ³⁰Joon
gaunngii¹i Jesús 'ii:

—¿Xiiala sii²¹ 'nu?

'Ido-gi gañii¹i:

—Legión-mo sii²¹ jna.

'E lo-o gajin²in tsu 'wii¹³ líi¹ fúui¹
espíritu gó² 'in nigataai² alma

tya'a. ³¹Joon 'in espíritu do gami²i Jesús 'e jo sii¹²in 'ii li 'líi³. ³²Joon líi¹ fúui¹ ní¹ taai² gø¹²ø co² do. Joon 'in espíritu gó² do gami²i Jesús 'e cwoo²¹ tsataai² tu² 'in ní¹ do. Joon gacwóo¹o Jesús 'ii²¹. ³³Joon 'in espíritu do ga'woo²¹mo tya' 'in tsañuu¹ do. Joon ngataai² tu² 'in ní¹ do. Joon 'in ní¹ do gacwiin¹in li sijí² joon gapée¹i xuu¹²i tsi tyíia¹ do. Joon do-o gajgoo¹²o jmií²¹.

³⁴Mo gani² jileei¹² 'in 'aai¹ ní¹ do jlai²¹ 'e galf² gafo¹mo 'áai¹ joon gacwiin¹o. Joon gangaliin¹ ngajmaa¹²a júu³ tsá² fuu²¹ coon¹³ la caain²¹gi li taain²¹² tsá². ³⁵Joon ga'woo²¹mo 'in tsá² seein²¹ do ngajøø²ø jilaa²¹ 'e nigalí². Mo gatyalíin² ti li siin¹² Jesús gatsee²¹mo 'in tsañuu¹ 'in niga'wooi²¹ espíritu gó² alma tya' 'ido. Tyíin¹³in 'wii²¹² tií² Jesús. Tyi²¹i 'mi¹² joon nigaí¹²i-tsi. Joon gafo¹mo 'in tsá² do. ³⁶Joon jileei¹² 'in niganí² gatya¹o júu³ xiiala niga'láai² 'in tsañuu¹ 'yuui 'in 'líi³ alma tya' do. ³⁷Coon¹³ cwáain¹ lo-o jileei¹² tsá² seein²¹ li sii²¹ Gadara do ga'láa² 'wii²¹² mií¹i tyani Jesús 'e cwo'íi¹o 'e fuu²¹ do, tsu líi¹ 'goo²¹o. La joon ngaí² Jesús tsi barco. Joon ganga²mo. ³⁸La nu'gi 'e tsee¹²i, 'in tsañuu¹ 'in ga'wooi²¹ 'in 'líi³ alma tya' do gamií¹i tyani Jesús 'e tse¹²mo coon¹³on. Pe Jesús-gi gatyú²u to² 'e ján²o. Joon gasii²¹i 'ido:

³⁹—Cweei¹ fu tyi¹i joon cwotyaa²a júu³ jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a Dios coon¹³ nu.

Joon ganga²mo 'in tsañuu¹ do. Joon gatya¹o júu³ la jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a Jesús 'wii²¹² tya'a.

**Jamíi¹i Jairo coon¹³ tsamí²
'in gasú² siin³ Jesús**

⁴⁰Mo gacii¹² Jesús fu 'ngoo¹³ jmií²¹ do ga'ii²¹mo tsá² 'ii jløø¹³mo tsu jilee²¹mo sijéen¹³in 'ii. ⁴¹Joon gacwéi¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Jairo. 'Ii 'in tyu¹² to² cwo¹. 'In tsañuu¹ lo gasii²¹i 'wojnií¹i 'wii²¹² tií² Jesús joon gamií¹ tyani Jesús 'e tsáa¹a fu tya'a. ⁴²Jaain²¹mo jóon¹ seein²¹ 'in ngóo¹ dyatun¹ jiin¹. 'In raain¹ ti li júun²mo. Mo gangó¹ Jesús líi¹ fúui¹ tsá² ngaliin² coon¹³on. 'Áa¹mo cuu¹² li ngaliin² do.

⁴³Joon jee²¹² 'ii ngóo¹ jaain²¹ tsamí² tsaa¹³. Ningóo¹ dyatun¹ jiin²¹ 'e niganii²¹ wúu¹ 'áai¹ coon¹³ 'e jmoowúu¹ tuuin²¹ do. Joon 'áa¹mo niga'íin² cuu² coon¹³ timí¹. Nigatsaa²¹² jilaa²¹ 'e 'oo¹o pe jo mo ga'láai². ⁴⁴Joon gangatyéen¹in li caluu Jesús. Joon gasuu²¹ ti' siin³ 'ido. Joon la tsifu joon gawuun¹³mo tuuin²¹. ⁴⁵Joon gaunngii¹i Jesús: —'Lin gasú² sin³iin?

Jilee²¹mo tsá² jo júu³ gatyaa¹a. Joon Tá³ coon¹³ 'in catyaaí²gi do gajin²in:

—Tifo¹², líi¹ cuui²¹ tsá² 'nu joongi 'lee¹²i tsá² nu. Joon unngii²¹i: —'Lin gason¹ tyií¹?

⁴⁶Joon gajin² Jesús:

—Líi¹³moo la líi¹i seein²¹ 'in gasú² tyiia tsu galili³oo gaun'láa²moo jaain²¹ tsá² coon¹³ 'ii²¹ tyiia.

⁴⁷Mo galili³i 'in tsamí² do 'e galili²¹ Jesús 'e niga'láa²mo joon gajó² jlee¹i. Joon gasii²¹i 'wojnií¹i tyani Jesús. Joon gatyaa¹a júu³ tyani jileei²¹ tsá² do 'ee cwáain¹ nigason¹on siin¹³in joon xiiala

niga'láa²mo coon¹³ jmoowúu¹ 'e tyaan¹. ⁴⁸Joon gasii²¹ Jesús 'ii:

—Niga'láa²mo'o, 'mí², tsu 'wii¹³ nugalitsáa¹mo-'o'o jna. Jløø¹³mo'o icwoo²mo'o.

⁴⁹Siin¹²mogi Jesús faa²¹gi mo gatyáa¹ jaain²¹ 'in jó¹ fu tya' Jairo, 'in tyu² to² cwo¹ do. Joon gasii²¹i Jairo jin²in:

—Najuun²¹mo yuun²¹ tyi'i. Jo untyiin²gi 'in tifo² no.

⁵⁰Pe ganúu² Jesús joon gajin²in:

—Jo jmaa²¹'a 'goo²¹'o canii² jmáa² tsáai¹-o'o. Joon 'iláa²mo yuun²¹ tyi'i.

⁵¹Mo gatyáa¹ Jesús 'a inu² do joon jo gacwoo¹ ngatáai² jiin¹³ jaain²¹ 'in catyáai². Jiin¹³ Tú³-u ngaí² coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³. Joongi jiin¹³ jmii²¹ 'in yuun²¹ do coon¹³ jiin¹³ sáa³'o ngaí². ⁵²Jilee²¹mo tsá² ci²i xuui²¹²-tsi tya' 'ido. Joon gajin² Jesús:

—Jo cf²ii' tsu jo mo júuin¹ 'in yuun²¹ no jiin¹³ lí' 'e cwuu²¹mo.

⁵³Pe jmai² 'in gangíi³i tsu ñi¹'o 'e najuun²¹mo 'ido. ⁵⁴Joon gason¹ Jesús cwoo²¹'o tya' 'in najóin¹ do. Joon gafaa²¹a coon¹³ coon²¹ júu³ tá² lí², jin²in:

—Simí², ráan¹un.

⁵⁵Joon gajin¹'o 'ido tún¹. Joon la tsifu joon garóon². Joon gatyu² Jesús to² 'in tsá² do 'e cwoo²¹xu 'e dø¹ 'ido. ⁵⁶Joon líi¹ tsa'goo²¹-tsi tsacøøi¹³ tya'a. Pe joon gatyu² Jesús to² 'e jo 'in sii²¹i ce jiin¹³ jaain²¹ jilaa²¹ 'e nigalí¹ do.

**Sii²¹i Jesús ji dyatuuin¹ tsá²
tya'a 'e tsacwo¹ júu³ tyú²**

9 Jesús gauncaain²¹ ji dyatuuin¹ tsá² tya'a joon gacwo²⁰'o 'ido 'ii²¹ to² jmáa¹'a 'e 'wooi²¹ 'ido jilee²¹

nii² espíritu gó² taai² alma tya' tsá² joongi un'láai² tsatsaa¹³:

²—Síi³'na 'naa', jin²in, 'e cwoliin²'naa cwocwo²'oo' tsá² júu³ tyú² tya' xiiala tyu² Dios to² tsá² joongi un'láa²'naa tsatsaa¹³.

³Joongi sii²¹ Jesús 'ii:

—Jo 'ee cón²'oon' coonti tya' tya'i fu lí cwoliin²'naa'. Jo són²'oo' 'mo'u² jon'gi cón²'oon' mora². Jon'gi cón²'oon' 'iñi¹ jon'gi cuu² cón²'oon'. Tyaan¹'aan' jmai² coon²¹ 'mi² tyí²'ii' jo cón²'oon' tún². ⁴Joon jmoo³ joon³ coon²¹ 'ná¹ lí tyalíin²'naa', do-o jon²'oon' jiin¹³ la i'woo²¹'naa' 'e fuu²¹ do. ⁵Joon doñixiia¹ lí jo 'iin²¹²'in tsá² 'ii²¹ 'naa' joon xu²'uu' 'laa²¹ toon²¹² tí¹³'ii' lawa coon²¹ lí² 'e jmá²'aa' cwáain¹ tya'a.

⁶Joon ga'woo²¹mo. Joon ngalíin² lacaain²¹ lí san² do ngacwoo¹ júu³ tyú² tya' xiiala tyu² Dios to² tsá². Joongi gaun'láai² jilee²¹ tsatsaa¹³ 'in seein²¹ lacaain²¹ do.

Mo gajúin¹ Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹

⁷Tsaa²⁰ Herodes mo galiñii¹ jilaa²¹ 'e jmoo¹'o Jesús jiin¹³ jo ñii¹ 'ee í-tsi tsu 'wii¹³ 'inlíi¹³ tsá² jin²in 'e Wó³-o nigajin¹in jee²¹² 'lii²¹².

⁸Inlíi¹³gi tsá² jin²in 'e nigajnéi¹ jaain²¹ tsá² nigacwo¹ júu³ tyú² sii²¹ Elías. 'Inlíi¹³gi jin²in 'e nigajin¹in jaain²¹ tsá² 'in nigacwo¹ júu³ tyú² calii. ⁹Pe joon gajin² Herodes:

—Jna-a tsai¹ gatyu³uu to² gawuun²¹ mootyi² Wó³. ¿'lingi 'in lo 'in núu³uu faa²¹ tsá² líli¹?

'Áai¹ líi¹ gajóoin²-tsi Herodes wa'a tyii¹²'a xiiala nii¹in Jesús.

Cwoo¹ Jesús 'e gø² 'ná² mil tsá²

¹⁰Mo gatyaliin¹in tsá² tya' Jesús joon gasii²¹'o jilaa²¹ 'e nigajmaa¹'a.

Joon gajée¹i Jesús 'ii 'e gangalín² coon²¹ co² fuu²¹ Betsaida. ¹¹Joon mo galiñi¹ tsá² joon ngalín²mo jon. Joon ga'ii²¹ Jesús 'ii. Joon gasii²¹i 'ido xiiala mo tyú² Dios to² tsá². Joon gaun'láai² tsatsaa¹³.

¹²Ningóo¹ nica'lóo²xu. Joon gangatyéen¹in tsá² tya' Jesús. Joon gasii²¹i 'ido:

—T¹² júu³ tsá² 'e cwotyalfín² 'ii²¹xu 'woo²¹o. Joongi tsa'naa²¹xu 'e dø¹ø 'e li tyan' no tsu 'e li toon²¹²on' lo jo 'ee sá² coonti.

¹³Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Cwoo¹³xu 'naa' 'ino 'e dø¹ø.

Joon gajin² tsá² tya'a do:

—Jo 'ee sá² coonti. Lii²mo jiin¹³ 'ñá² 'iñi¹ joongi gá¹mo joo²¹ taai² jmi²¹. Joon xiiala lí² laa²¹na'a 'e dø¹ jileei²¹ 'in tsá² lo.

¹⁴Tsu tii² la coon²¹ 'ñá² mil 'in tsá² do. Joon gajin² Jesús gasii²¹i tsá² tya'a:

—Sii¹³ tsá² cwocwaa¹ ti' coon²¹ 'iin¹³ ca'no¹³ cfein¹³.

¹⁵La joon gajmaa¹a. Gacwó² jilee²¹mo. ¹⁶Joon gason¹ Jesús ji 'ñá² 'iñi¹ do coon¹³ 'in gáí¹ joo²¹ taai² jmi²¹ do. Joon gajøø² fu yu' fu uncwii²¹. Joon gacwo²o 'maai¹³ Dios tya' 'e dø¹ø do. Joon mo ngayuui¹³ gajmaa¹a 'no¹³ joon gacwo²o tsá² tya'a 'e jmaa¹a jmai²xu jee²¹² tsá² do. ¹⁷Jilee²¹mo tsá² gagøø²¹ø ce ganeei¹³ tyú²-tsi. Joon mo ngayuui¹³ joon jilaa²¹ 'no¹³ 'e gasái¹ garøø²mogi dyatun¹ 'motó²gi.

Jmaa¹ Tú³ júu³ 'e Jesús líi¹i Cristo

¹⁸Coon²¹ jmi²¹² mo gafaa²¹a Jesús júu³ tyú² coon²¹ li yaa-i joon téen²mo tsá² tya'a coon¹³on. Joon gaunngii¹ Jesús:

—¿'In jna jin² tsá²?

¹⁹Idogi gañii¹, jin²in:

—'Inlíi¹³ tsá² jin²in 'e 'nu-u Wó³ saai¹ tsá² jmi²¹. 'Inlíi¹³gi tsá² jin²in 'e 'nu-u Elías. Pe 'inlíi¹³ jin²in 'e 'nu-u jaain²¹ tsá² 'in nigacwo¹ júu³ tyú² calii 'in nigajiin¹ tún¹.

²⁰Joon gaunngii¹ tún¹ Jesús:

—¿'Naa'gii, 'ee fó²oo' 'in jna?

Joon gañii¹ Tú³ do jin²in:

—'Nu-u Cristo Joon¹ Dios.

Jesús jmoo¹o júu³ xiiala mi júun²in

²¹Pe Jesús líi¹ ga'ii¹ júu³ joongi gauntsaa¹²i 'e jo 'in sii²¹ tsá² tya'a 'elo ce jiin¹³ jaain²¹. ²²Joon gajin²in:

—'In Tsá² Ruu²¹mo tsá² noogi iní² wúu¹ líli¹. Joongi jo 'ii²¹ tsacøø¹³ 'ii. Caan²¹mo coon¹³ 'in tyú² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley ijaan²¹in injnga²mo 'i. Pe mo ti 'ni¹ jmi²¹² ijmáa¹a jiin¹o tún¹.

²³Mo ngayuui¹³ joon gasii²¹i jileei²¹:

—Wana 'in 'iin²¹²in jó¹ coon¹³ jna cwojmaa¹a 'iin²-tsi jilaa²¹ 'e 'oo¹o. 'Ná²-a cwotyaan¹an crúu¹³ tya'a la coon²¹ jmi²¹² joon cwojaa¹ coon¹³ jna. ²⁴Tsu jileei²¹ 'in 'iin²¹²in láí¹ yaai icaa²¹mo fu juncwii²¹ tya'a. Pe jileei²¹ 'in caai²¹ fu juncwii²¹ tya' 'wii²¹² tyiia 'in tiin¹³mo 'ii. ²⁵Jo 'ee to² 'ii³ tya' tsá² wa'a 'e galí² tya'a la tóøi² fu juncwii²¹ joon caa²¹mo fu juncwii²¹ tya'a 'ñá'a. ²⁶Tsu wana 'in ga'aa¹ fa'ii²¹ 'wii²¹² tyiia coon¹³ jilaa²¹ júu³ tya' xiiala mo tyú² Dios to² la joon jon jna, 'in Ruu²¹na Tsá², ni 'aa²¹oo fa'ii²¹ 'wii²¹² tya'a mi yíi³aa lawa Róøi¹³ coon¹³ 'ii²¹ tya' Ña'ñu¹u' coon¹³ jileei²¹ ángeles tya'a. ²⁷'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' 'inlíi¹³ jee²¹² 'in téein² lo nano jo

ijúun²in nu'gi la jo mo gatyú² Dios to² tsá².

Unsíi² Jesús la líi¹i

²⁸Mo gatí² jná² jmii²¹² 'e gafaa²¹ Jesús 'elo joon gasoo¹o coon²¹ moo²¹ 'e tsafaa¹²a júu³ tyú². Ngoo²¹-o coon¹³ Tá³ coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³. ²⁹Joon la 'ii²¹² faa²¹ Jesús júu³ tyú² la tðøi² níi¹i coonti coon²¹ galisí²mo la 'ii¹. Joongi siin¹³in gali taa²¹ jii¹ líli¹. ³⁰Joon gajné¹ gáí¹ tsañuu¹ co' li siin¹²in. Gajná² joo²¹ la 'ui li siin¹³in. Jaain²¹ sii²¹ Moisés, jaain²¹gi sii²¹ Elías. ³¹Téein² coon¹³ Jesús síi¹ xiiala mi jóon²in. 'E 'ná² nii²¹ wúu¹ fu Jerusalén. ³²Líi¹ jalicwuu¹ Tá³ coon¹³ 'in tsá² catyaa²¹gi do. Pe jo gacwuu²¹. Joon ganii²¹o jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Jesús. Joon ganíi²in ji gáí¹ tsañuu¹ do 'in téein² coon¹³on. ³³Mo gangalíin² 'in tsá² do co' li siin¹² Jesús joon gajin² Tá³ do:

—Tifo¹², ilíi¹ tyú² 'e toon²¹o'on lo! Jmoo²¹o'o 'ni¹ 'nú¹ lo; coon²¹ 'nú²u coongi tya' Moisés coongi tya' Elías.

Pe Tá³ do coonti jo níi¹ jilaa²¹ 'e faa²¹a. ³⁴La 'ii²¹² faa²¹a do-o gajó² coon²¹ jníi¹ 'e gaciin¹³in. Joon gafoo¹mo mo gataái² jee²¹² jníi¹ do. ³⁵Joon ganuu¹ coon²¹ júu³ jee²¹² jníi¹ do 'e gajin² 'elo:

—Yuun²¹ tyiia 'in 'iin²¹²na lo. Nuú²uu¹ júu³ tya'a.

³⁶Mo ngayuui¹³ gafaa²¹a 'e júu³ do joon ganíi²mo jiin¹³ 'ñá'a Jesús. Jo 'ee gajin²in coonti jon'gi gasii²¹i tsá² ce jilaa²¹ 'e niganí²i.

Gaun'láai² Jesús jaain²¹ simii²¹ 'in 'yuui 'in líii³ alma tya'a

³⁷Mo gajná² jmii²¹² do coon²¹ gajgáa¹ 'i 'e moo²¹ do joon líi¹ fúui¹

tsá² ngaunjiin²¹in Jesús. ³⁸Joon jaain²¹ tsañuu¹ 'in ngó¹ jee²¹² tsá² do gasii²¹i coon²¹ júu³ tá² líi¹, jin³in: —Tifo¹², jmaa²¹a feei¹ 'o'o jøøi²¹²du' yuun²¹ tyiia lo tsu camuui¹³ 'in no seein²¹ tyiia. ³⁹'Yuui jaain²¹ espíritu gó² 'e jmoo¹ 'e 'oo¹o joongi joon²¹in níi¹i. Joongi 'yee²¹ jon¹ moo'oo²o. Joongi 'e²e wúu¹. Jo 'iin²¹²in túu¹i.

⁴⁰Nigamí³oo tyani tsá² tyi¹ 'e tyíi²mo 'in 'líii³ 'yuui alma tya'a pe jo mo gali²i.

⁴¹Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² fúui¹ do:

—iTsá² 'in jo tsáai¹-tsi 'naa'! Jiin¹³ 'e gó² 'øøi²¹-oo'. Jo ní³ii líi²¹ 'e 'ná²-a 'e siin¹³na coon¹³ 'naa' joongi jmaa³aa taa²¹a 'wii²¹² tyi¹.

Joon jin² Jesús sii²¹i jmii²¹ xuui²¹² do:

—Ñijee¹du' yuun²¹ tyi¹i fu lo.

⁴²Pe mo gangatyéen¹ 'in simii²¹ do 'in espíritu gó² do gapín² 'ii ni 'wó². Gajmaa¹a 'e gajooiin²¹ níi¹i 'ido tún¹. Pe Jesús gatyú² to² 'in espíritu do wa'a cwo'íi¹. Joon gaun'láa²mo 'in simii²¹ do. Joon gajaan¹mo 'ido jmii²¹. ⁴³Jilee²¹mo tsá² ganga'goo²¹-tsi jilaa²¹ 'e jmii²¹² cii¹³ Dios jmaa¹a.

Jmoo¹ Jesús júu² xiiala mi júun²in

La 'ii²¹² jmoo¹o tsa'goo²¹-tsi tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e faa²¹ Jesús joon gasii²¹i Jesús tsá² tya'a:

⁴⁴—Nuú²duu¹ coon²¹ tún² 'elo. Joon jo cwa'iin¹³ 'oo'. Jna-a 'e Ruu²¹na Tsá². Pe 'ná²-a ijaain²¹ tsá² jna ja'cwoo²¹ tsá².

⁴⁵Pe tsá² tya' Jesús do jo ga'øøi²¹-tsi jilaa²¹ 'e sii²¹i 'ii tsu jo mo galisá² 'ii²¹ wa'a 'øøi²¹-tsi. Joon 'goo²¹-o wa'a mi²¹i Jesús wa 'e nijin²in la líi 'e najin²in.

'E²e Jesús tsá² 'iin 'in tyín¹³gi ni fu

46 Joon tsá² tya'a galáa² 'wii²¹² jo cwo²o júu³ ruu²¹i 'iin jee²¹² 'ii 'in tyín¹³gi. 47 Pe Jesús galili³o jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi 'ido. Joon gasaan¹²in jaain²¹ xuui²¹² joon gasiín²¹in jee²¹² 'ii.

48 Joon gasii²¹i 'ido:

—Jileei²¹ 'in 'ii²¹ 'in xuui²¹² lo coon¹³ 'e sii²¹ jna 'ii²¹mo jon jna. Joon jileei²¹ 'in 'ii²¹ jna 'ii²¹mo jon 'in gasii²¹in jna. Jileei²¹ 'in 'woi¹gi jee²¹² 'naa' 'ii 'in tyín¹³gi la jee²¹² jileei²¹.

'In jo jmoo¹ 'e gó² tyi¹ 'ii 'in tyúi¹ coon¹³ jna'

49 Joon gajin² Wó³ gasii²¹i Jesús: —Tifo², nigajøø²¹øø jaain²¹ 'in ngí¹ to² 'wooi¹ espíritu gó² coon¹³ 'e sii²¹ 'nu. Joon gauntsaa¹³ moo'o tsu jo ngii¹ coon¹³ jna'.

50 Joon gajin² Jesús gasii²¹i 'ido:

—Jo unttaa¹³ naa' tsu jileei²¹ 'in jo jmoo¹o 'e gó² tyi¹ 'ii 'in uncaain²¹ coon¹³ jna'.

Jíín²mo Jesús Jacobo coon¹³ Wó³

51 Mo gatí² li tsei² Jesús fu ñufú² ga'ii²¹o fu¹ tsáa¹a fu Jerusalén tá²-a taain²-tsi. 52 Joon gasii¹in tsá² tya'a nifugi. Joon ngalín² coon²¹ fuu²¹ 'e náa¹ co' Samaria gamii¹ li ján².

53 Pe tsá² seein²¹ Samaria do jo ga'ii²¹i Jesús tsu galili³o 'e tsáa¹ 'ido fu Jerusalén. 54 Mo ganí² tsá² tya'a Jacobo coon¹³ Wó³ 'elo joon gasii²¹i:

—Ñañ¹u¹, çja 'iin²¹²u'un wa'a siin²¹na'a júu³ 'e xii¹a goon²¹ po³ jí² fu yu¹ fu juncwii² tya'a? Joon ityee²¹mo coon²¹ tya' jilee²¹i 'in tsá² no la gajmaa¹a jaain²¹ tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú² calii 'in sii²¹ Elías.

55 Joon gajøøi² Jesús 'ii joon gajin²in:

—'Naa'a jo ñí²ii' coonti xiiala líii¹ espíritu jeei¹³ 'naa'. 56 Jna-a, 'in Ruu²¹na Tsá², jo góo³oo wa'a 'e 'iin²¹²na fu juncwii²¹ tya' tsá² xuli¹ jmáa³aa tiin¹³mo tsá².

Joon gangalín² coon fuu²¹ pi³ li xiia'.

'Ee 'ná² jmaa¹a wa'a 'iin²¹² tsá² ngí¹ coon¹³ Jesús

57 Mo gangalín² fu¹ táai² jaain²¹ tsañuu¹ nijin² gasii²¹i Jesús:

—'Iin²¹²na ní³ii coon¹³ 'nu doñixiia' ca cwoó²¹o.

58 Joon gañii¹ Jesús:

—Jileei²¹ cwii¹ sá² too²-o tsa' xá² joongi jileei²¹gi ton¹ sá² sfi²-i pe jna-a Ruu²¹na Tsá² jo 'óo³oo xiia' li cwuu²¹na.

59 Joon gajin² Jesús gasii²¹i jaain²¹gi:

—Na¹ coon¹³ jna.

Pe 'idogi gajin²in:

—Cwó³du'u cata ní³ii jeei¹ ni'áai¹duu ññ¹³uu.

60 Joon gajin² Jesús:

—Já¹du' cwo'aa¹i 'in jo tsáai¹-tsi jna 'in líi²¹² do. Pe 'nu-u cwoó²du'u, cwocwo²¹o júu³ tyú² tya' xiiala mi tyu² Dios to² tsá².

61 'In xeei²¹gi gajin²in:

—Ñañ¹u¹ 'iin²¹²na ní³ii coon¹³ 'nu pe jeei¹ cwoó²du'u ni'i³ii júu³ tsá² néei¹ inuu tyiia.

62 Pe Jesús gajin²in:

—Tsu lawa jaain²¹ tsá² 'in galáa² 'wii²¹² núu²un júu³ tya' Dios pe jo gacón² cwáain¹ coon²¹ tún². Jo tii²i 'ii²¹ Dios 'ii li tyu² Dios to².

Sii'in Jesús setenta tsá² 'e tsacwo¹ júu³ tyú²

10 Mo ngayuu¹³ jilaa²¹ 'elo joon gatyiin¹² Jesús

coon²¹gi setenta tsá² tún¹. Joon gasii¹in ti' gáí¹ ti' gáí¹ tyanií¹i 'e tsacwoo¹ júu³ tyú² la caain²¹ fuu²¹ li 'ná² tsáa¹a. ²Joon gasii¹²¹i:

—'E la ja²mo, líí¹ fúu¹ tsá² seein²¹ 'in 'ná²gi núu² júu³ 'e 'iin²¹²mo Dios tsá². Pe xu tsá² seein²¹ 'e lí² tsaliín² tsajmáa² júu³. 'Wii¹³ joon m²ií¹ tyani Dios 'in 'iin²¹²in tsá² wa'a sín¹gi tsá² 'in cwó¹gi 'e júu³ lo. ³Cwoliín²naa'. Tyán²aan' cwáain¹ tsu sší³na 'naa' lawa joo'saa¹²¹ yuun²¹ jee²¹² 'yiia¹ tsiinu²¹. ⁴Jo 'ee cón²oon' jon' mora² jon'gi tuloo²¹ taa¹³ cuu² jon'gi mii¹³ií¹. Joon jo un¹³ií²¹² yaanaa' foo¹³naa' tsá² tya'i fu¹. ⁵Mi cwotaa²¹naa' tsi inuu¹ jée¹ foo¹²¹oo' 'in tsá² do: “Mii²¹ií¹ tyani Dios 'e uncwaa¹³i inuu¹lo.” ⁶Wana 'in tsá² do røø²¹ 'ii²¹ tya'a i'ii²¹mo coon²¹ 'e tyú² la li 'e nuu¹. Wana jo la joon jo tii² 'e júu³ tyú² do. ⁷Do-o jóon¹³oo', dogi jon cøø²øø' joongi 'úu²uu' jilaa¹²¹ 'e cwoo¹ 'naa' tsu jilee¹²¹ tsá² 'in jmoo¹o to² tii²mo 'e 'uun¹²¹un dø¹ø. Jo ngí²ií¹ la tyi 'nú¹. ⁸Wana xiia' fu li gatyalíín²naa' 'ii²¹ tsá² 'naa' cø²øø' jilaa¹²¹ 'e cwo²o 'naa'. ⁹Un'láa²naa' tsatsaa¹³ 'in seein²¹ do. Joon sii¹³ii': “Tya'an nijó¹ 'e tyu¹² Dios to² 'naa'.” ¹⁰Pe wana gatyalíín²naa' coon²¹ fuu²¹ li jo 'ii²¹i tsá² 'naa' cwo'woo²¹naa' tya'i fu¹ joon fóo¹³oo' la lo: ¹¹“Cagi 'laa²¹ sá² góo²oo' lo 'e taa¹³ mii²¹ií¹ xu²u'u' lo lawa coon²¹ li² 'e jmoo²¹o'o tya' 'e gó² tyii'. Pe cwoliín²ií¹ 'áa¹mo nijatyéen¹in 'e tyu¹² Dios to² 'naa'.” ¹²'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa' —jin² Jesús—, mi 'íin² fu juncwii²¹ líí¹gi wúu¹ inf² 'in tsá² seein²¹ fuu²¹ do lagi tya' tsá² seein²¹ fuu²¹ Sodoma.

Tsá² néei¹ fuu²¹ 'e jo nuu¹³

¹³'Fuu²¹²uu 'naa' tsá² néei¹ Corazin. Fuu²¹²uu 'naa' jon tsá² néei¹ Betsaida. Wa'a la caain²¹ fuu²¹ Tiro coon¹³ Sidón wa galí² coon²¹ milagro 'e nigalí² jee²¹² 'naa' ca la mo jéei¹ la mo 'iin²¹²in unsíi² 'e 'i¹-tsi. Joongi 'e tyii¹ coon²¹ 'mi² lí¹ tyiia²¹² joon ga'í²i fó² mootyí¹i lawa coon²¹ li² 'e gajo²o-tsi. ¹⁴Pe mi 'iin²in fu juncwii²¹ 'naa²¹a líí¹ wúu¹gi móo³naa' lagi 'in tsá² néei¹ Tiro coon¹³ Sidón. ¹⁵Joongi 'naa'a 'in néei¹ Capernaum, ʔti líí²naa' isaa¹²¹ 'naa' fu 'ñu¹fú²? Xujoon ixaa²¹moo' fu li 'ii²¹. ¹⁶Jilee¹²¹ 'in nuu¹u júu³ tyii' —jin² Jesús sii²¹i tsá² tya'a—, nuu¹o jon júu³ tyiia. Jilee¹²¹ 'in jo 'ii¹² 'naa' la joon jon jo 'ii¹i jna. 'In jo 'ii¹³ jna la joon jon jo 'ii¹i 'in gasii¹in jna.

Joon mi yuui¹³ gajin² Jesús 'elo gangalíín²mo tsá² tya'a do.

Gacwoliín²mo tsá² 'in gasii¹in Jesús

¹⁷Joon gacwoliín²mo 'in setenta tsá² do jløø¹³mo jin²in:

—Ñáñu¹u', cagi espíritu gó² galinuu¹³o to² tyuu¹³ jna'a coon¹³ 'e sii²¹ nu.

¹⁸Joon gajin² Jesús:

—Jo²o. Gamóo³oo xiiala mo gatøø²¹i Satanás fu yu' fu juncwii²¹ lawa coon²¹ jí² cwaain²¹ 'ná². ¹⁹Jna gacwo²oo 'naa' 'ii²¹ 'e øø¹³øø' moo'woo²¹ mii²¹ coon¹³ ticún³ joongi ilii²¹oo' jilaa²¹ wa' pí³ tya' tsá² 'liii³. Joon jo tí² 'nii²¹ tyii'. ²⁰Mo tyú²uu to² 'in 'wó¹i 'in 'liii³ taai² alma tya'a tsá² joon 'woo²¹mo jon pe jo jmaa²aa' jløø¹³naa' 'wii¹³ joon, pe jmáa²aa' jløø¹³naa' tsu

'wii¹³ nigatyii¹³ mo Dios 'naa' 'e
cwolfín² naa' ñũfú².

Jløø³ mo Jesús

²¹La tsifu joon gajmaa¹ 'in Esritu
Tyú² tya' Dios galijløø¹³ mo Jesús.
Joon gajin² in:

—Cwóó³ oo 'maai¹³ Ña'ñũ¹ 'u'.
'Nũ-ũ fii²¹² ni 'wó² joongi fu
juncwii²¹. Cwóó³ oo 'maai¹³ tsũ
niga'máa² o'o jilaa²¹ júu³ tyi¹ 'e
jo ñí² tsá² jmi¹-tsi coon¹³ 'in tsá²
'øøi²¹-tsi. Joon niga'ee¹² o'o tyani
tsá² 'woi¹ 'in líi¹ la líi¹ xuui²¹² 'in jo
mo gauntsáa¹. Tsũ la joon Ña'ñũ¹ 'u'
nigali'iin²¹² mo'o.

²²Ñũ² oo nigacwo² o' jna jilaa²¹.
Ce jiin¹³ jaain²¹ tsá² jo lí² licwii¹ in
Jóon¹ Dios jiin¹³ 'ña'a Dios Jmii²¹
cwii¹ in 'ii. La joongi jon ce jiin¹³
jaain²¹ jo lí² licwii¹ in Dios Jmii²¹
jiin¹³ 'ña'a Jóon¹ on licwii¹ in 'i coon¹³
jileei²¹ 'in 'iin²¹² in 'in Jóon¹ o 'e
licwii¹ in 'ii.

²³Joon gajøøi² Jesús tsá² tya'a.
Joon jin² in gasii²¹ 'i ido:

—Jløø³ mo ce jileei²¹ 'in jøø²
jilaa²¹ coon¹³ unní¹ 'i 'e jøø² 'naa'.
²⁴Tsũ 'ela ja² mo fuu²¹² uu 'naa', líi¹
fúui¹ tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú² cali¹
coon¹³ jileei²¹ røøi¹³ nigali'iin²¹² in
jøø² jilaa²¹ 'e jøø² 'naa' nano. Pe jo
gangoo¹ o. Nigali'iin²¹² in núu² un
ce jilaa²¹ 'e núu² uu nano. Pe jo
ganúu² un.

Lawa jaain²¹ tsá² Samaria

²⁵Joon garoon¹ jaain²¹ tifo² tya'
ley. Joon gangasii¹² i Jesús. 'Iin²¹² in
jøø² do xiiala líi¹ i Jesús. Joon
gaunngii¹ i:

—Tifo², 'e'e ná¹ jmáa³ aa itiin¹³ na
fu juncwii²¹ tyiaa?

²⁶Joon gañii¹ Jesús:

—'Ee to² tyu² ni jí² tya' ley?
¿Xiiala gafaa¹² a 'e ley do líi² u?

²⁷Joon gañii¹ 'in tifo² tya' ley do:
—“Cwoli'née¹ mo'o Ña'ñũ¹ 'u' Dios
tyi¹ la tóøi² alma tyi¹, joongi coon¹³
la tóøi² 'waa²¹ pí² tyi¹, joongi
coon¹³ la tóøi² 'e 'i¹-o'o. Joongi
cwoli'née¹ mo'o tsagóo² o lawa'a
woo² o'o” —jin² tifo² tya' ley do.

²⁸Joon gajin² Jesús:

—Tyú²-ũ nigafaa¹³ a. Wana
gajmaa¹³ a jilaa²¹ 'elo tiin¹³ mo'o.

²⁹Pe 'in tifo² tya' ley do 'iin²¹² in
untýú¹ mo 'ña'a joon gajin² in
gasii²¹ i Jesús:

—'Lin tsagóo³ oo?

³⁰Joon gajin² Jesús:

—Lawa jaain²¹ tsá² gajgáa¹
fu¹ tya' i fu Jerusalén 'e tsáa¹ a fu
Jericó. Joon gasain² 'uun²¹ 'ii. Joon
ga'uun²¹ o ce jilaa²¹ a cagi siin¹³ in.
Joongi gajmee²¹ i líi¹ coon²¹ xũu jo
gajnga² mo. ³¹La coon²¹ jo ngaa²¹ mo
joon jaain²¹ untás² gajgáa¹ 'e fu¹
do-o jon. Pe mo ganí² 'ido lí¹ ti'
gangáí¹. ³²La joon jon jaain²¹ gi tsá²
levita gangáí¹ i fu do. Joongi coon²¹
tsáa¹ joon gangáí¹ i mo ganí². ³³Pe
jaain²¹ tsá² coon²¹ fuu²¹ 'in seein²¹
Samaria 'in gangáí¹ i fu do-o jon.
Joon mo ganí² 'ido joon fúu² galíí¹ i.
³⁴Joon gangatyéen¹ in lí ráain² 'in
tsañũ¹ do. Joon gajmaa¹ o m¹ lí
sicwuu²¹ tya' 'ido. Gasuun²¹ aceite
coon¹³ vino. Joon gapaa²¹ a 'mí² lí
sicwuu²¹ tya' 'ido. Joon gatyée¹ mo
'ido bu³ tya'a. Joon gangajée¹ 'ido
coon²¹ lí cwóí¹ ján². Joon ga'aa¹ i.
³⁵Mo gajná² jmi²¹² do itsei² 'in tsá²
do joon gatyii²¹ xũ cuu² gacwo² o
fii²¹² 'e 'nú¹ do. Joon gasii²¹ i ido:
“Jøø² 'in tsañũ¹ no. Jøø² du' joon

wana galí¹gi¹ cuu² no icá³oo tyi¹i mi li gaa¹³na.”

³⁶Joon gajin² Jesús gasii²¹i 'in tifo³ tya¹ ley do:

—é¹lin lí²u jee²¹² 'in gaai²¹ do galí¹i lawa jaain²¹ tsagoo¹o 'in tsañuu¹ 'in gajmeei²¹ 'uun²¹ do? —jin² Jesús.

³⁷Joon gajin² tifo² tya¹ ley do:

—'In tsá² coon²¹ fuu²¹ do 'in fúu² galí¹i 'in tsá² sicwuui²¹ do.

Joon gajin² Jesús gasii²¹i 'ido:

—Ngí², cwajmáa² ce tí² la joon.

Jesús tyín¹³in tya¹ Marta coon¹³ María

³⁸Joon ngoo²¹² Jesús la fu¹ 'yúu²i. Joon gatyí¹a coon²¹ fuu²¹. Joon do-o jaain²¹ tsamí² sii²¹ Marta gató¹ø fu tya'a. ³⁹Joon Marta do seein²¹ jaain²¹ ruu²¹i sii²¹ María. Joon 'ido-o gacwoo²¹ 'wii²¹² tíi² Jesús 'e 'iin²¹²in núu² jilaa²¹ 'e jin² Jesús. ⁴⁰Pe Marta do lí¹ cwo²-tsi coon¹³ jilaa²¹ to² jmoo¹o. Joon gangatyéin¹³ li tyín¹ Jesús joon gasii²¹i:

—Ñáñu¹u, é²ti jo cu²xu-'o'o coonti 'in ruu²¹na no coonti tuui¹ jna 'ñii'a coon¹³ jilaa²¹ to² jmoo³oo? Sii¹³i cwouncoon¹³xu jna.

⁴¹Joon gañii¹ Jesús:

—Marta, é²ee lí¹ cu²-'o'o coon¹³ jilaa²¹ to² 'e jmoo²o? ⁴²Pe coon²¹ 'e sá² 'e tyiin²gi. María lo nigatyii¹³o coon²¹ 'e tyú²gi. Joon ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'in cwooi²¹ tyí² tya'a.

'E²e Jesús tsá² tya'a xiiala faa²¹ tsá² júu³ tyú²

11 Cafu mo galí² gafaa²¹ Jesús júu³ tyú² joon mo ngayuui¹³ gafaa²¹a joon jaain²¹ jee²¹² tsá² tya'a gasii²¹i Jesús:

—Ñáñu¹u, 'e²e jna'a xiiala faa¹³a júu³ tyú² la ga'e² Wó³ tsá² tya'a.

²Joon gajin² Jesús:

—Mi fó²oo' júu³ tyú² tyii¹ fá²aa' la lo:

Ñáñu¹u tyín¹u'un ñu¹fú² tyi¹i.

Jiin¹³ 'nu-u 'in tyú¹ la jee²¹²

jileei²¹ 'in seein²¹.

Tyuu²¹ to² jna'a.

Fu ñu¹fú² jilaa²¹ ilí² jiin¹³ la 'iin²¹²u'un.

Jmáa² jon ni cwoo¹³ juncwii²¹.

³Cwo³o jna'a 'e liin¹ 'e tyée³e'e jmií²¹² no.

⁴Joon 'iin¹u'un tsaa² tyii¹i tsu la joon jon jna'a 'iin²moo'o tsaa² tya' jileei²¹ 'in gajmaa¹a 'e gó² tyii¹i.

Unøø¹u'u jna'a 'e jo 'naa¹³a'a tsaa².

⁵Gajin²in jon Jesús gasii²¹i 'ido:

—Jmoo¹³du' cwáain¹ lawa jaain²¹ jee²¹² 'naa' 'in 'aa'i jaain²¹ tsá² seein²¹ tyú² coon¹³. Joon la 'woo¹ tyíia² náu¹ ngóo¹-o fu tya' 'ido. Joon gasii²¹i 'ido: “Jmáa² fee¹-'o'o, tyí³ta'a 'ni¹ 'iñi¹ ná³aa. ⁶Tsu jaain²¹ tsá² seen²na tyú² coon¹³ sá² coon²¹ lí¹ jaa¹²i. Joon gacwaa¹²i fu tyíia joon jo 'ee 'óo³oo coonti wa'a 'e cwo³oo.” ⁷Joon 'in dogi gajin²in ca ti tsi inuu li raain²: “Jo untyí²u jna tsu sijni¹ 'nú³uu. Joongi yuu²¹ tyíia tee¹³mo coon¹³ jna cwuu²¹mo ni coo'mó². Jo lí² raan²¹na wa'a 'e lí² cwo³oo 'nu coonti.” ⁸'E la ja²mo fo³oo —jin² Jesús— fiin¹³ jo roon¹on 'e cwo²o 'ido tsu 'wii¹³ tsá² seein²¹ tyú² coon¹³on do ilí² roon¹on cwo²xu 'ido la coon²¹ 'e jo untyí²gi 'ido 'ii. Joon cwo¹o jiin¹³ 'e 'ná¹xu. ⁹'E la joon fuu²¹²uu 'naa,

mí²íi' tyani Dios tsu joon cwo²o 'naa'. 'Nee¹³naa' tsu joon tyee²¹moo'. Pó²oo' ooca'nú¹ tsu joon inaa²¹o. ¹⁰Tsu jileei²¹ 'in mī¹ 'ii²¹mo. Joongi jileei²¹ 'in 'noo² tyiia¹³o. Joongi jileei²¹ 'in pó² ooca'nú¹ naa²¹o tya' 'i.

¹¹Jmoo² joon² jaain²¹ 'naa' líi¹naa' tsacó¹³ 'i, 'iti cwo²oo' yuun²¹ tyii' coon²¹ cuun²¹² wa mo gami¹i 'iíi¹? 'iti cwo¹³naa' jaain²¹ mii²¹ wa mo móo¹i joo²¹ taai² jmi²¹, ¹²owa cwo¹³naa' 'ee jaain²¹ ticún³ wa mo gami¹i coon²¹ mootú²? ¹³Pe wana 'naa', 'in jo tyú¹naa' cwo²oo' yuun² tyii' 'e tyú² xiati líi¹gi icwo²o Nāñu¹'u' tyiin¹ nūfú² 'in Espiritu Tyú² tya'a tya' jileei²¹ 'in mī¹.

Cwo² tsá² tsaa² Jesús 'e coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in líi¹i jmo¹o

¹⁴Seein²¹ jaain²¹ tsá² 'in ga¹r² 'in 'líi¹³ alma tya'a. Joon jo cwo¹ faa²¹ 'ido. Mo gatyii¹ Jesús 'in 'líi¹³ 'yuui alma tya'a gal²-i faa²¹o. Joon líi¹i ganga'goo²¹-tsi tsá² 'elo. ¹⁵Pe 'in líi¹³gi gajin²in:

—'In tsañu¹ lo 'wooi¹ 'in 'líi¹³ coon¹³ 'ii²¹ tya' Beelzebú 'in tyu² to² 'ii.

¹⁶In xeei²¹gi gali'in²¹²in coon²¹du cwáain¹ xiiala líi¹ Jesús joon gami¹i coon²¹ milagro. ¹⁷Pe níi¹ Jesús 'ee 'i¹-tsi 'in tsá² do. Joon gasii²¹i 'ii:

—Lawa coon²¹ fuu²¹ 'e tún² 'ii¹³ líi² joon tii¹i jee²¹² yaa-i. 'E fuu²¹ do jo taa²¹a. Joon wana tii¹i tsá² la 'oo²¹ ruu²¹i tsi inu¹ jo taa²¹a. ¹⁸Xiiala il² tyu² Satanás to² wa'a téen¹in jiin¹³ la 'ña'a? Pe 'naa' fó²oo' 'e 'wóo³na 'in 'líi¹³ coon¹³ 'ii²¹ tya' Beelzebú. ¹⁹Wana jmáa³aa la joon,

é¹lin coon²¹ cwo¹ 'ii²¹ tsagoo²oo' wa'a 'wooi¹ 'ido 'in 'líi¹³ taai² alma tya' tsá²? Coon¹³ to² 'e jmoo¹ 'ii-o cwoliñ¹ tsá² 'e li' ci¹² fó²oo'.

²⁰Coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios 'wóo³na espí¹ritu gó² —jin² Jesús—, joon coon¹³ 'e joon 'øøi²¹-tsi tsá² 'e nigacwa¹ 'ii²¹ tya' Dios jee²¹² 'naa'.

²¹Lawa jaain²¹ tsañu¹ pí²-tsi joongi 'oo¹o ñí³ wa'a un'øøi¹ 'ña'a joon jøø²o tya'a. Jilaa²¹ 'e si'móo¹ tya'a jo lí² coon¹ tsá² coonti. ²²Pe wana tyiia¹ jaain²¹ 'in pí²gi-tsi lagi 'ii joon líi¹i 'ii. Joon 'woo²¹-o jilaa²¹ ñí³ tya'a 'e gajmaa¹ 'e jo cu²-tsi. Joon gajmaa¹ mai²xu ce jilaa²¹ 'e ga'wo²o tya' 'ido.

²³Jileei²¹ 'in jo faa²¹ tyú² tyiia 'laa²¹a faa²¹a tyiia. Joongi jileei²¹ 'in jo jéi¹ tsá² 'e uncaain²¹ coon¹³ jna jmaa¹a 'e 'eei¹ tsá² jna.

'Ee¹³ Jesús tsá² xiiala líi² espí¹ritu gó²

²⁴Faa²¹gi Jesús jin²in:

—Mo cwo¹íi¹ espí¹ritu gó² tya' tsá² ngi¹o la caain²¹ cwo¹³ tyuun²¹ 'noo²¹o li ján². Joon mo jo tyii¹a joon 'i¹-tsi: “Nii¹³ moo fu tyiia li gajúu³uu.” ²⁵Mo gatyee¹²i joon ní²in 'in tsañu¹ do lawa coon²¹ 'nú¹ 'e líi² joongi sii¹i tyú². ²⁶Joon tsaa²¹o tsate² 'e dyá¹gi espí¹ritu 'in 'líi¹³gi. Joon jilee²¹mo itsataa²i tya' 'in tsañu¹ do. Joon líi¹ galigoo²¹gi seein²¹ 'in tsañu¹ nano lagi mo jéi¹.

'E jløø¹³mo la jai²

²⁷La 'ii²¹² siin¹² Jesús faa²¹a 'elo jaain²¹ tsamí² jee²¹² 'in tsá² do ga'oo¹o jin²in:

—líi¹ tyú¹-i 'in ningatyéin¹ nu joongi 'in gacwo¹ tuu²¹ cu²u!

28 Jesús-gi gajin²in:
—iPe líi¹gi tyúí¹ 'in ganúu² joongi
nuu¹³o júu³ tya' Dios!

Tsá² gó² mií¹i coon²¹ milagro

29 La 'i²¹² joon líi¹ ngafúui¹ tsá²
la cu² lí¹ li siin¹² Jesús joon galáa²
Jesús 'wii²¹² gafaa²¹a sii²¹i 'ido:

—Tsá² gó² 'in seein²¹ nano mií¹i
coon²¹ li² milagro. Pe jiin¹³ coon²¹
li² ilisá² tya' 'in tsá² no jiin¹³ la
li² gacwoo¹ jaain²¹ tsá² 'in gacwo¹
júu³ tyú² calii sii²¹ Jonás. **30** Lawa
Jonás, 'ii jaain²¹ lawa coon²¹ li² 'e
galí² tya' tsá² seein²¹ Nínive. La
joongi jna 'in Ruu²¹na Tsá², jna-a
lawa coon²¹ li² tya' tsá² seein²¹ nano.
31 Mi 'iin² fu juncwii² ilí² 'ii²¹ tya'
tsá² seein²¹ nano jaain²¹ 'in tyú² to²
coon²¹ fuu²¹ náa¹ li' cwoo²¹ tooin²¹²
li' yuui² ní¹ niroon²¹ nijmáa¹a
'ii²¹ tya'a tsu 'ii gajó² li wiingi ni
cwoo¹³ fu juncwii²¹ 'e janúu²du
jilaa²¹ 'e jmií¹-tsi Salomón. Joon
'elo seen²¹mo jaain²¹ 'in feei¹gi lagi
Salomón. **32** Jileei²¹ tsá² seein²¹
fuu²¹ Nínive do mi 'iin² fu juncwii²¹
niroon²¹ mi jmáa¹ Dios 'ii²¹ tya'
tsá² seein²¹ nano. Joon icwoo¹ tsaa²
tya'a. Tsa tsá² seein²¹ Nínive do
gaunsií²¹mo 'e 'i¹-tsi mo gaíí² Jonás
do júu³ tyú² tya' Dios. Joon nano
lo-o seein²¹ jaain²¹ 'in tyúí¹gi lagi
Jonás.

Jí² coo²¹ tya' tsá²

33 'Ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'in dyi²
coon²¹ jí² joon sii²¹i coon²¹ li 'uui²¹
jon'gi nu' coon²¹ cwóo¹. Sii²¹i tsá²
coon²¹ yu'-u joon jnéei² tya' tsá² 'in
taai². **34** Unni² tsá² 'e lí lawa coon²¹
jí² coo²¹ tya' tsá² wana tyú² unni²
tsá² la joon jon róoí³ coon¹³ 'e tyú²

la tóoí². Joon ngii¹ li jná². Pe wana
gó² unni² tsá² la joon jon gó² la
tóoí². Ngii¹o li nuu²¹. **35** Tíi²mo'o ní²¹i
'e tyú² 'e jo ngí²¹i li nuu²¹. **36** Wana
røø²¹u coon¹³ 'e jí² do jiin¹³ capi²
jo 'ii²¹gi nuu²¹ la joon jon nijøø²o'o
coon²¹ tyaa² lawa mo coo²¹ jí² jnéei²
tyi'i.

Jíi²mo Jesús tsá² fariseo

37 Mo gatséi¹ gafaa²¹ Jesús 'elo
jaain²¹ tsá² fariseo gatøø¹o Jesús
fu tya'a 'e dø²ø. Gaí² Jesús joon
gacwoo²¹ ti' mesa. **38** Ganga'goo²¹-tsi
tsá² fariseo do mo ganí²i 'e jo
gauntiin¹²in Jesús 'e run¹²un cwoo²¹
jiin¹³ la tiisi¹² la nu'gi dø²ø. **39** Pe
joon gajin¹² Jesús:

—'Naa', tsá² fariseo, ruun¹³naa'
jiin¹³ li' caluu coon²¹ vaso coon¹³
wúun¹ pe 'naa'gii¹ li' tsi sirøø²¹moo'
coon¹³ jilaa²¹ 'e niga'uun²¹²uun'
joongi coon¹³ jilaa²¹ 'e nigatyáa²aa'
coon¹³ 'e gó². **40** 'Tsá² bón¹ 'naa'! ¿Ti
jo ní²¹i' 'in gajmaa¹ li' caluu 'ii-gi jon
gajmaa¹ li' tsi? **41** La joon cwoo²¹xuu'
tsá² tañí² 'e dø²ø 'uunni² tyii' la
joon jilaa²¹a nilí² tyú² tyii'.

42 'Fúu² 'naa' tsá² fariseo, cwo¹²naa'
Dios diesmo tya' jilaa²¹ 'oosee²¹²
coon¹³ jilaa²¹ 'oo² ruda coon¹³
jilaa²¹ nii²gi 'oonuu²¹, pe coonti jo
unjii² 'naa' 'e jmaa²aa' 'e tyú² tya' tsá²
jon'gi 'iin²¹²naa' Dios. 'Elo-ogi ná¹
jmaa²aa' la jéei¹gi. Pe la joon jon jo
'iin²-oo' 'e jmaa²aa' 'e xiia²¹gi do.

43 'iFúu² 'naa' tsá² fariseo, 'iin²¹²naa'
ní²¹i' li tiií² cwa² 'in tyiin²mo inuu
cwo¹ tyii' sii²¹ sinagogas! Joongi
'iin²¹²naa' 'e li'gøø²mo tsá² 'naa' mo
ngí²¹i' jee²¹² 'nú¹.

44 'iFúu² 'naa' tifo¹² tya' ley coon¹³
'naa' tsá² fariseo! Li' cii¹²i jmoø²oo'

'e 'é²ee' tsá² no. Líi¹naa' la li 'e 'aan¹
 roon¹ jo jné³in do-o. Jilee²¹mo tsá²
 ngíi¹mo li ni do-o mo jo li²i.

⁴⁵Joon gañii¹i jaain²¹ tifo² tya' ley
 jin²in:

—Tifo², jilaa²¹ 'e fó²o no lawa'a 'e
 fu²u jna'oo'o.

⁴⁶Joon gajin² Jesús:

—iFúu² 'naa' jon tifo² tya' ley!
 Coon¹³ tiisi² tyii' cwó²oo' tsá² coon²¹
 laa²¹² 'e jo roon²¹ jiin¹³ jaain²¹.
 Joon jogi 'iin²¹²naa' uncóon¹³oon'
 jiin¹³xh.

⁴⁷iFúu² 'naa', jmoo²¹oon' ni'aan¹
 tya' tsá² 'in nigacwo² júu³ tyú² calií
 'in nigangaa¹² 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyii'
 calií! ⁴⁸La no-o 'øøi²¹-tsi 'e røø²¹
 síi¹³naa' coon¹³ 'e gajmaa¹ 'lii²¹²
 tsacøøi¹³ tyii'. 'li-o nigajngaa¹²i
 joon 'naa'gii' jmoo²¹oo' ni'aan¹ tya'o.

⁴⁹Joon ñí² Dios mo nigajin²in:
 “Síi³na tsá² cwo² júu³ tyú² tyiia coon¹³
 'in líi¹³gi tsá² tya'a joon 'in líi¹³
 ijnga²mo 'in líi¹³gi 'øø¹mo.” ⁵⁰Wii¹³
 joon tsá² seen²¹ nano nityi²¹o
 cwáain¹ tya' tsá² 'in nigacwó² júu³
 tyú² tya' Dios 'in nigajúin¹ ca mo
 nigaroon¹ cwoo¹³ juncwii²¹. ⁵¹Ityi²
 jmi¹ 'øøi² ca Abel joongi ca tí²
 Zacarías 'in nigajngaa¹³i 'oo² cwo¹
 do. 'Wii¹³ joon fo³oo icon¹ Dios
 cwáain¹ tya' 'in nigajúin¹ la joon 'in
 seen² nano icon¹ cwáain¹ tya'a.

⁵²iFúu² 'naa' tifo² tya' ley! Tsu
 ñí² 'naa' xiiala li cwii¹in tsá² Dios pe
 yaaigii' jo mo jmaa²aa' jogi cwó²oo'
 'e licwii¹in 'in xeei²¹ Dios.

⁵³Mo gasii²¹ Jesús 'ii 'elo 'in tifo²
 tya' ley do coon¹³ tsá² fariseo líi¹
 gatí² 'nii²¹-tsi 'ido tya'a. Joon ga'láa²
 'wii²¹² gauntyí² coon¹³ júu³ 'láai²
 líli¹. ⁵⁴Coon²¹ cwáain¹ wa'a isá²
 coon²¹ júu³ 'e xiiala i'nií¹ ni do.

'E²e Jesús tsá² 'e jo jmoo¹o
 la jmoo¹o tsá² tajuui²¹

12 La jee²¹² joon galicaain²¹
 tsá² fúui¹ líli¹ ca 'øøi²¹
 tsaruu²¹ 'i la jaain²¹ la jaain²¹. Joon
 ga'láa² Jesús 'wii²¹² síi²¹i tsá² tya'a:
 —Lii¹³ jmaa²aa' coon²¹ tún² 'e 'i¹-tsi
 tsá² fariseo no. Jmoo¹-o lawa 'in
 tyú¹mo 'ii. ²Tsu jiin¹³ coon²¹ júu³
 'uuin²¹ 'e sá² wa'a jo líi¹ tsa². Jon'gi
 jiin¹³ coon²¹ 'e si'mó¹ wa'a jo li
 sá² júu³. ³Joongi la joon jon wa'a
 'e nifaa²¹ tsá² linuu²¹ inuu²¹ joon
 lijmií²¹². Joongi jilaa²¹ 'e síi¹ tsá²
 'uuin²¹ 'e jni¹ 'ná¹ inúu² cayu² 'ná¹.

'In jo cwooi¹ 'gøøi²¹ tsá²

⁴Faa²¹²gi Jesús:

—La lo-o fuu²¹²uu 'naa' 'wii¹³
 tyú²-u seen²¹na coon¹³ 'naa'. Jo
 foo¹³naa' 'in jngaai¹³ tsá² pe mi
 yuu¹³ joon jo 'e sá²gi jmáa¹a.
⁵Fuu²¹²oo 'naa' 'in cwooi¹ jmaa²aa'
 'gøø²¹naa'. Jmaa²oo' 'gøø²¹naa' 'in
 mi yuu¹³ jngai² tsá² tyú²o jon to²
 'e tsalín² li 'lii³. Jmaa²oo' 'gøø²¹naa'
 'ii.

⁶¿Ti jo 'niíi¹ tsá² 'ñeei² tón¹ coon¹³
 jee²¹² tún² wi³? Pe Dios-gi jo
 'ín²-tsi ce jiin¹³ jaain²¹ tón¹ do. ⁷Ca
 jilaa²¹ jñú² tsí³ mootyí²i' nigaun¹i²¹
 Dios la ca mi³ la ca mi³-i. Jo
 jmaa²aa' 'goo²¹ tsu tyín¹gi 'naa'a
 lagi tón¹ fúui¹gi.

'Ná¹-a røøi¹ tsá² 'e cwii¹in
 Jesucristo tyani tsá²

Faa²¹²gi Jesús:

⁸—'E fuu²¹²uu 'naa', jilee¹i²¹ 'in
 jin²in 'iin jna tyani tsá², jna-a
 jon, 'in Ruu²¹na Tsá², ifo³oo jon 'e
 cwii¹na 'ii tyani ángeles tya' Dios

Jmii²¹. ⁹Pe jileei²¹ 'in jo røøi²¹
cwii¹in jna tyani tsá² la joon jon jna
jo røø¹na 'ii tyani ángeles tya' Dios.

¹⁰Doñi'in 'in gafaa²¹a 'laa²¹ tyiia
'e Ruu²¹na Tsá², lí²-i 'íin²mo tsaa² do
tya'a pe jileei²¹ 'in faa²¹ júu³ 'laa²¹
tya' 'in Espíritu Tyá² tya' Dios jo lí²
'íin²gi 'e tsaa² do tya'a.

¹¹Mi tsajéi¹³ tsá² 'naa' inuu
cwo¹ si tyani 'in jmoo¹ 'ii²¹ 'ee si
tyani tsaa²to² 'ee jo cuu¹³-'oo' xiiala
ifó²oo' si xiiala ingí²ii' 'ee. ¹²Mi tí²
'ii²¹ joon 'íee²¹² 'in Espíritu Tyá² tya'
Dios 'naa' xiiala 'ná² fó²oo'.

Fo' 'íi¹ mo sá² cuu²

¹³Jaain²¹ jee²¹² tsá² do gasii²¹;
Jesús:

—Tífo¹², sii¹³ ruu²¹na cwocwoo¹-o
jiin¹³ tyiia³ 'e gati²na.

¹⁴Joon gajin¹² Jesús sii²¹ 'ido:

—Tsañuu¹, é'in gajin¹² 'e líi¹na
tsaa²to² si 'in jmoo¹ jmai'xú jee²¹²
'naa' 'ee?

¹⁵Gajin¹²o jon:

—Tyaan²duu' cwáain¹ joongi
un'øøi¹³ yaanaa' wana caníi²
'iin²¹²naa' cuu² tsu fu juncwii²¹ tya'
tsá² jon' wa'a jilaa²¹ 'e 'oo¹ tsá².

¹⁶Joon gasii²¹ 'e cwáain¹ lo:

—Galisein²¹ jaain²¹ tsá² sá² cuu².
Joon cwoo¹³ 'wó² tya'a líi¹ 'láai²
garoo²¹ 'e gajñii²¹ do. ¹⁷Joon 'in tsá²
sá² cuu² do ga'i¹-tsi: “É'e ijmaa³aa
coon¹³ jilaa²¹ 'e garoo²¹ tyiia lo?
Jo 'óo³gii xiia' lí to³oo.” ¹⁸Joon
ga'i¹-tsi jin²in: “Líñí³oo xiiala
ijmaa³aa. Cii¹³moo jilaa²¹ 'nú³uu lo.
Joon ijmaa¹³aa 'e fee¹gi. Joon do-o
i'máa³aa jilaa²¹ 'e roo²¹ tyiia coon¹³
jilaa²¹ 'e 'óo³oo. ¹⁹Joon ifuu²¹²uu
'ñii'a: Alma tyiia, cwo'i²¹ 'woo²¹o
tsu 'láa²mo 'e nisi²mo²o. Taa²¹o

tya' 'láa²mo jiin²¹. 'In²¹in, tyee²¹.
Unjløøi¹³ 'wo'o.” ²⁰Pe Dios gasii²¹ 'ii:
“Tsañuu¹, 'in jo 'øøi²¹-tsi 'nu. Nano-o
ijuun²¹mo'o. Joon jilaa²¹ 'e 'oo²o'o,
é'in lí² tya'?” ²¹La joon tsangii¹ 'in
tsá² 'in 'iin²¹² 'e sá² tya' 'ña'a 'láai¹
líi¹ pe joon tañíi²mo tyani Dios 'i
—jin² Jesús.

Un'øø²mo Dios jóon'on

²²Mo ngayuu¹³ joon²¹ gasii²¹
Jesús tsá² tya'a:

—'E joon fuu²¹²uu 'naa'. Jo
cuu¹³-'oo' coon¹³ jilaa²¹ 'e cøø²øø'
taa²¹²naa' fu juncwii²¹ jon'gi coon¹³
siin²ii' 'e cii²ii'. ²³Fu juncwii²¹
tya' tsá² 'e tyiin²gi lagi 'e dø² tsá².
Joongi 'e cuerpo tya' tsá² tyiin²gi
lagi siin¹³ tsá² 'e tyi²i. ²⁴Tyaan²duu'
cwáain¹ lawa jaain²¹ tyalaa²¹ jo
jñii¹ jon'gi roo¹ tya'a jon'gi 'oo¹ lí
'má¹ jon'gi tyuu²¹ sá² lí to²o. Pe Dios
cwoo¹ 'e gø¹²ø. Joon 'naa', tyiin²gi
'naa' lagi ton¹. ²⁵é'in jee²¹² 'naa' 'e
'áai¹gi cu¹²-tsi gajmeei¹ 'ña'a coon²¹
ñii²gi coon¹³ 'e cu¹²-tsi do? ²⁶Wa jo
lí² jmaa²aa' ce jiin¹³ 'e xugi coon¹³
'e cu¹²-'oo', é'ee lí' cu¹²-'oo' coon¹³
jilaa²¹ 'e fee¹gi? ²⁷Tyaan²duu'
cwáain¹ xiiala cwáain¹ lí³ 'e jo 'ee to¹
jmoo¹o. 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa',
ca 'lii²¹² røøi¹³ Salomón jo galisá²
siin¹³ 'e 'ya²gi tya'a lagi 'e lí³ do.
²⁸Wana ijma¹ Dios 'e 'ya²gi 'oonuu²¹
'e sá² nano jee²¹² tyiia²¹ joongi mi
jná² tsa'oo²¹ ijún² coon¹³ jí² 'e ja²mo
ityi² Dios 'naa' 'mi². íTsá² 'in jo
tsáai¹-tsi 'naa'! ²⁹Jo ngí²ii' 'e cu¹²-'oo'
'e 'nó²oo' 'e cøø²øø' joongi 'e 'ú²uu'.
³⁰Tsu tsá² 'in jo tsáí¹-tsi Dios 'in
seein²¹ fu juncwii²¹ ngi¹o 'noo²¹o
jilaa²¹ 'elo, pe 'naa' seen²¹mo jaain²¹
Ñá²uu' 'in ñi¹ jilaa²¹ 'e 'ná²gi tyii'.

31 'Áai¹gi tyú² wa'a 'e cwooi¹³ naa'
yaanaa' 'e tyu¹² Dios to² 'naa' joon
i'i¹³ mo jilaa²¹ 'elo.

Jilaa²¹ 'e tyú² fu ñu¹fú²

32 Faa²¹gi Jesús:

—Tsá² tyiia, jo jmoo²gii¹ 'goo²¹-'oo'.

Tsu xuu¹ 'naa' pe Ñú²uu¹ 'áa¹mo
'yáai²-tsi cwo¹o 'naa' to² 'e 'oo¹o.

33 'Ná²i¹ jilaa²¹ 'e sá² tyii¹ joon
cwo²oo¹ 'in sityéin¹ jmi¹².

Jmaa²aa' la joon coon²¹ tuloo²¹ tyii¹
'e jo litsái¹ joon 'áai¹gi ilisá² tyii¹ fu
ñu¹fú² 'e jo tyá¹. Jileei²¹ 'uun²¹ jo lí²
tsataa² do jon'gi joo¹³ fu² lí² ngí¹.

34 Xiia¹ li 'óo²oo' jilaa²¹ 'e 'yaa¹'-oo'
do-o joon i'i¹-'oo'.

'Ná²-a náa¹ tyú² tyá' tsá²

35 Faa²¹gi Jesús:

—'Ná²-a tyá²aa' tyú² tyii¹. 'Ná²-a
téen³naa' coon¹³ jí² 'e coo²¹.

36 Jmáa²aa' lawa tsaleei¹³ 'in
sijéen¹³ in fii²¹². Mi cwaa¹i fii²¹²i li
cui¹² cwo²¹ tsá² joon pó² 'ooca'ná¹
do tsifu lí² no²¹o 'ooca'ná¹. 37 'Áa²mo
tyú² 'ii²¹-tsi 'in tsaleei¹³ do 'in jo
cwuu²¹i mi cwaí¹² fii²¹². Tsu júu³
ja²mo fuu²¹²uu¹ 'naa', 'in fii²¹²i do
ityá² tyú² siin³ 'ido joongi iunji²mo
'ido. Joon ityu¹²u to² cwá¹ tsá² li
si¹² mesa 'e dø¹². Joon cwaa²¹o
dø¹². 38 Fiin¹³ la 'woo²¹ tyiia² núu¹
cwaa²¹i si la ngóo¹ ca jná² 'ee
tyú² 'ii²¹-tsi tsaleei¹³ wana 'in
jnaa¹-tsi mi tyee¹³i fii²¹²i do. 39 Joon
cwoliñi²ii¹ 'elo, wana jaain²¹ tsá²
fii²¹² 'ná¹ ini¹ 'ee 'ii²¹ cwée¹i 'uun²¹
nijmaa¹o li²o. Joon jo ná¹ 'núu¹u 'e
jma² 'ido 'uun²¹. 40 La joon jon 'naa'
cwotyá²aa' tyú² tyii¹ tsu coon²¹ wa
jo 'i¹-'oo' ijó¹ 'in Ruu²¹i Tsá² —jin²
Jesús.

**Lawa tsaleei¹³ 'in tyúi¹
coon¹³ 'in jo tyúi¹**

41 Joon gaunngii¹ i Tú³ sii²¹i Jesús:
—Ñá¹ñu¹u, çti gafaa¹³a 'e cwáain¹
lo jiin¹³ tyijna'a owa'a tyá' ce jileei²¹
tsá² 'ee?

42 Jin² Jesús:

—çlin tsaleei¹³ 'in tyúi¹ joongi 'in
'øøi²¹-tsi mo tyu¹² fii²¹²i to² 'e tyaa¹
cwo²¹ jileei²¹ tsá² taai² inuu¹ 'e
cwo¹ 'e dø¹²ø mi tí² 'ii²¹? 43 'Áa¹mo
tyúi¹ 'in tsaleei¹³ mi tyee¹¹²
fii²¹²i tyee¹³mo 'ido jmaa¹a la to²
nigatyú¹²u. 44 'E la ja²mo fo³oo, 'in
fii²¹² do nityaa¹o cwo²¹ 'ido jilaa²¹
'e 'oo¹o 'e tyu¹² 'ido to². 45 Pe wana
'in tsaleei¹³ do 'i¹-tsi 'e li¹¹i²¹² mogi
fii²¹²i do tyee¹²i joon 'láa² wii²¹²
jii²in 'in tsaleei¹³ catyaa¹ do.
Joongi 'láa² wii²¹² gø¹²ø joongi
'uun²¹o. Joon li¹fin²mo. 46 Joon 'in
fii²¹² do ijó¹ coon²¹ jmi¹² 'e jo
sijée¹³in tsaleei¹³ tyá'a do. Jon'gi
ñi¹ 'ee 'ii²¹. Joon líi¹ i'e² 'ido wúu¹.
Joon idye²mo 'ido fu li¹ 'ii²¹ coon¹³
jileei²¹ 'in jo nuu¹²u.

47 'Jileei²¹ tsaleei¹³ 'in ñii¹o
jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in fii²¹²i pe jo
tyaa¹ tyú² jon'gi unji²i i'e²o wúu¹
joongi ijme¹³mo líi¹i. 48 Pe jileei²¹
tsaleei¹³ 'in jo ñii¹ pe jmoo¹-o
jiin¹³ 'e tí²i xugi wúu¹ in² 'ii. 'In
nigacwo²o Dios 'láai²gi im¹ jo
Dios 'láai²gi. Joon 'in jo cu¹²-tsi
coon¹³ líi¹i im¹ 'ido 'láai¹gi.

Gajó¹ Jesús wa'a jmáa¹a tún² 'ii¹³ tsá²

49 Joon faa²¹gi Jesús:

—Gagoo²¹² jna ga'uu²na jí² ni
cwo¹³ fu juncwii²¹. Joon tsei¹²
nisijaan¹oo wa'a icoo²¹. 50 'Ná²-a
tsangí¹na coon²¹ 'e la jai². Joon

lí² móo³oo wúu¹ ca gatséi². ⁵¹¿Ti líí²naa' 'e gagoo²¹²oo 'e sín¹ tsá² róø² coon¹³ tsaruu²¹i nicwoo¹³ fu juncwii²¹? Fo³oo 'e jo la joon. Jiin¹³ gagoo²¹²oo wa'a jmáa³aa 'ii¹³ tya' tsá². ⁵²Tsu nano la ngóo¹ 'naai¹³ 'in tsá² coon²¹ inuu ilíin² tún² 'ii¹³. Wana néei¹ 'néei² tsá² tsi coon²¹ inuu gaai²¹ ilí'ee²¹i 'in gál¹ do, joon 'in gál¹ do ilí'ee²¹i 'in gaai²¹ do. ⁵³In jmii²¹ do niseein²¹ gó² coon¹³ jóon¹on. La joon gó² seein²¹ jóon¹on coon¹³ jmii²¹. Joon sáa³gi seein²¹ gó² coon¹³ jamí¹i. Jamí¹i la joon jon seein²¹ gó² coon¹³ sáa³a. Joon 'yiaaunsáa³ niseein²¹ gó² coon¹³ tsaunloo²¹ tya'a. Joon tsaunloo²¹ tya'gi niseein²¹ gó² coon¹³ 'yiaaunsáa³a.

**Tíi²mo tsá² coon²¹ cwáain¹
xiiala ngóo¹ tiempo**

⁵⁴Gasi¹²¹i jon Jesús tsá²:

—Mo moo²oo' rón² jni¹ lí' li yuuin¹² ní¹ joon jin² tsá² ijó¹ jmf¹. Joon 'e la joon lí². ⁵⁵Joon mo 'ii¹ tyí² lí' tooin²¹² li yuuin¹³ ní¹ joon jin² tsá² ilityí² 'yiaa²¹ no. Joon 'e la joon lí². ⁵⁶Naa', ilíí¹naa' tsá² 'in jo untiin¹³ 'e é²ee' tsá²! Tyú²-u nii² 'naa' xiiala lí² juncwii²¹ joongi cwoo¹³ fu juncwii²¹. ¿Xiiala jo ní²ii' 'ee jiin²¹ taan²¹²naa'?

**Cwoján² mii¹³ 'e seen²¹un
coon¹³ tsá² 'in 'eei¹ 'nu**

⁵⁷Faa¹²¹gi Jesús:

—¿Ee lí' jo jmaa²aa' 'ii²¹ la 'oo²¹ yaanaa' coon¹³ coon²¹ 'ii²¹ 'e tyú²? ⁵⁸Wana 'in jmoo¹o tsaa² tyi¹ joon cwóo²o coon¹³on tyani tsaa²to² pe 'nu-u jmaa²a coon²¹ tún² coon¹³on la 'ii²¹² cwolfiin²naa' tya'i fu. Joon

jo tsajéi¹ 'nu tyani 'in jmoo¹o 'ii²¹. Tsu 'in jmoo¹o 'ii²¹ dogi nijaan²¹ 'in 'nu miyóo¹³. ⁵⁹Joon miyóo¹³ dogi tsajéi¹ 'nu 'nuñi³. 'E la ja²mo fo³oo jo júu¹³u do ca gatyí²¹ 'e róø²u tya'a joon gatsee²¹ coonti.

'E tyiin²gi 'e unsíi² tsá² 'e 'i¹-tsi

13 Jee²¹² jmii²¹² joon gatyaliin² tsá² sii²¹i Jesús xiiala gajngaa¹²¹i Pilato tsá² seein²¹ Galilea. Joongi xiiala gacaa¹²¹ Pilato jmi¹ 'óø²i 'in tsá² do jmi¹ joo²¹ núu³ 'e gajngaa¹³¹ 'in tsá² do tya' 'e un'goo²¹ Dios. ²Joon gajin² Jesús: —¿Ti 'i¹-oo' 'e jilaa²¹ 'elo nigangíi¹ 'in tsá² seein²¹ Galilea do tsu 'áai¹gi røøi²¹ tsaa² lagi 'in tsá² ca tyaai²¹ do 'in seein²¹ Galilea? ³Pe jna fo³oo jon' la joon. Joon wana 'naa' jo unsíi²naa' 'e 'i¹-oo' la joon jon ijuun²¹mo 'naa'. ⁴¿Ti líí²naa' 'e 'áai¹gi røøi²¹ tsaa² 'in dyajíí² tsá² gajúin¹ do mo gacii¹²¹ 'e po¹² níi¹³ tya' Siloé? ¿Ti 'áai¹gi røøi²¹ tsaa² 'ido lagi jileei²¹ 'in néei¹ Jerusalén? ⁵Pe jna fo³oo jon' la joon. Joon la joon wana 'naa' jo unsíi²naa' 'e 'i¹-oo' la joon jon i'íin²mo 'naa'.

Júu³ tya' 'mocwaríi³ 'e jo 'oofuu²¹ tsí³

⁶Joon gajin² Jesús 'e cwáain¹ lo tya' 'in tsá² do:

—Jaain²¹ tsañuu¹ ni'oo¹o 'mocwaríi³ sijná² cwoo¹³ 'wó² tya'a. Joon ngajóø²ø wana tsí³ cwaríi³. Pe jo 'ee gatsaa¹²¹a ce jiin¹³ coon²¹. ⁷Joon gasii²¹i 'in tsá² jóø² cwoo¹³ 'wó² tya'a do: “Jóø²du, ningóo¹ ni¹ jiin²¹ góo³oo ga'naa¹³aa cwaríi³ 'e² 'mó² lo pe jo mo gatsaa¹³aa. Tyuu¹³ coonti 'e 'mó² no tsu lí' ti' jmoo¹gi jín¹ cwoo¹³ 'wó².” ⁸Pe 'in tsá² jóø²

cwoo¹³ 'wó² do gañii¹i: 'Ñi'fii²¹i',
cwojan¹du' coon²¹ jiin²¹gi. Joon nogi
tyí³aa jla¹ cwoo¹³ joon to³oo 'oo³.
⁹Jongaa²¹mo wana nicwo¹, wana jo
gacwo¹ joon tyu³oo."

**Un'láai² Jesús jaain²¹ tsamí² 'in tuu²¹
moo'wó¹ mo jmií²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²**

¹⁰Coon²¹ jmií²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²
Jesús 'yuui cwo¹ 'e²e tsá². ¹¹Joon
do-o 'yuui jaain²¹ tsamí² ningóo¹
dyajná² jiin²¹ 'e 'yuui jaain²¹ espíritu
gó² alma tya'a 'e nigajmaa¹a tuu²¹
moo'wó¹. Joon jo lí² siin¹² 'ña'a røø²¹
coonti. ¹²Mo gani² Jesús 'ii joon
gatø²ø. Joon gajin²'in:

—Tsamí², ni'láa²mo'o 'e jmoowúu¹
tyán²an no.

¹³Joon gataan¹ cwoo²¹o tya' ido.
Joon la tsifu joon ganií¹³mo 'ña'a
'in tsamí² do røø²¹. Joon galáa²
'wii²¹² cwo²o 'maai¹³ Dios. ¹⁴Pe 'in
tsá² tyu² to² cwo¹ sinagoga do gatí²
'nií²¹-tsi tsu 'wii¹³ gaun'láai² Jesús
'ido mo jmií²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². Joon
'in tyu² to² cwo¹ do gasii²¹i tsá²:

—Sá²-a jñúu² jmií²¹² 'e lí² to². Lí²-i
jalíin² tsá² jee²¹² jmií²¹² joon ilí²
mí¹ tya'a. Joon jo jalíin² jmií²¹² 'ii²¹
'woo²¹ tsá².

¹⁵Joon gajin² Jesús:

—'Naa' líí¹naa' tsá² 'in jo untiin¹³
jiin¹³ 'e 'é²ee' tsá². ¿Tí jo siií¹³naa'
doñi'in jee²¹² 'naa' si joo²¹ si bu¹³
'ee cwotya'iin²¹xu mo jmií²¹² 'ii²¹
'woo²¹ tsá²? ¹⁶Joongi 'in tsamí² lo
jún² 'lii²¹² Abraham-mo 'ii. Joon
ningóo¹ dyajna¹ jiin²¹ jmoo¹ 'in
'lii¹³ tsaa¹³ 'in tsamí² no. ¿Tí jo lí²
un'láai² coon²¹ jmoowúu¹ tyaan¹ mo
jmií²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²?

¹⁷Mo ngayuui¹³ gajin² Jesús 'elo
jileei²¹ tsá² 'in 'eei¹ 'ii ga'aa¹o fa'ii²¹.

Pe jileei²¹gi tsá² jløø³i coon¹³ jilaa²¹
'e fee¹ 'e gajmaa¹ Jesús.

Cwáain¹ tya' jún² jon² tasa

¹⁸'E joon gajin² Jesús:

—¿Xiiala cwooí²¹ lí² li tyu² Dios
to²? ¿Joon 'ee coon¹³ 'e lí² jmaa¹
coon²¹ røøi²¹ coon¹³ joon? ¹⁹'E lí² la
lí² jún² jon² tasa 'e jñí² tsá² cwoo¹³
'wó² tya'a. Joon do-o cwaain²¹ ca
galí² 'mó² fee¹. Cagi ton¹ jmaa¹ sñi²i
ni cwáa¹ 'mó² do.

Júu³ cwáain¹ tya' tyiian³

²⁰Joon gajin² Jesús:

—¿Xiiala cwooí²¹ 'e jmáa³aa 'e
litsáai¹-tsi tsá² li tyu² Dios to²? ²¹'E
lí² lawa tyiian¹³ 'e gacaai²¹ tsamí²
'ni¹ cwaa¹³ fu² 'iñi¹. Joongi ca galí²
con² 'e fu² 'iñi¹ la tøøi²¹.

Cwáain¹ tya' 'ooa'nú¹ cuu¹³

²²Gangóo¹gi Jesús fu Jerusalén.
Ngíi¹ fuu²¹ coo¹³ joongi fuu²¹ pi¹³.
La caain²¹ joon li ga'ee¹e. ²³Joon
gaunngii¹xu tsá² 'ii:

—Ña'ñu¹u, ¿ti xu-u 'in itiin¹³?

Joon gañii¹ Jesús:

²⁴—Tyán²duu' cwáain¹ xiiala
ngii²¹²naa'. Tyán²duu' cwáain¹ 'e
ngii²¹²naa' lí' 'ooa'nú¹ li cuu¹³ tsu
'e la ja²mo fo³oo: líí¹ fúu¹ tsá²
'iin²¹²in tsataai² pe jo lí². ²⁵Tsu mi
yuui¹³ 'in tsafii²¹² 'nú¹ do iroon¹
jnií¹ 'ooa'nú¹ joon 'naa' téen¹naa lí'
caluu pó²oo' 'ooa'nú². Joon ifó²oo':
"Na² no, tsañu¹." Pe 'ii-gi iñii¹i:
"Jo ñí³ii 'in 'naa'." ²⁶Joon 'naa'
ifó²oo': "Niga'nee²¹e, nigatyee²¹e'
coon¹³ 'nu. Joon 'nugi niga'e²e jna'a
tya'i fu¹ tyii¹." ²⁷Pe 'ido-gi niñii¹i:
"Jna fo³oo: jo ñí³ii xiia seen²¹naa'.
Tíuui¹duu' jna jileei²¹ 'naa' 'in

jmoo²oo' jilaa²¹ 'e gó²." ²⁸Do-o cwotyí¹³i' joongi cwocuu¹³naa' moojón²oon' mi máa¹³naa' Abraham coon¹³ Isaac coon¹³ Jacob coon¹³ jileei²¹ tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú² calii. Do-o taa²mo li tyú² Dios to² joon 'naa'gi' taa²¹²naa' fu caluu. ²⁹Tsu ijalíin²mo tsá² fu li 'yei²¹ ñi¹ joongi fu li' li yuui¹³ ñi¹. Joongi li' caai²¹ tsáa¹ li' li 'yei²¹ ñi¹ joongi li' caai²¹ tooin²¹² li' li 'yei²¹ ñi² ijalíin² tsá². Joon icwaa¹ dø²ø li tyú² Dios to² tsá². ³⁰Joon 'inlái¹³ siciin²¹ nano 'ii ijmáa¹ a nifu, joongi 'inlái¹³ 'in sijéi¹ nano 'ii ijmáa¹ a li ciin²¹.

Ci²i Jesús 'wii²¹² tya' Jerusalén

³¹Jee²¹² jmi²¹² joon gatyaliin² 'inlái¹³ tsá² fariseo. Joon gajin²in sii²¹i Jesús:

—Lo-o júu¹³u nano tsu Herodes 'iin²¹²in jnga²mo 'nu.

³²Joon gani¹i Jesús:

—Cwolíin²naa' joon cwo¹si¹³i' 'in gó² do: “Jøø²du' no. Jmi²¹² no joongi tsa'oo²¹ 'woo²na espíritu gó² alma tya' tsá². Joongi un'láa²na tsatsaa¹³. Joongi yíia¹ untyé¹moo to² tyiia.” ³³Joon níi³oo jii¹³ la fu¹ 'yúu³na no coon¹³ tsa'oo²¹ joongi 'yíia¹. Tsu jii¹³ fu Jerusalén lí² júun²in jaain²¹ tsá² cwo¹ júu³ tyú².

³⁴iTsá² Jerusalén, tsá² Jerusalén, 'naa' jnga¹³naa' jileei²¹ tsá² cwo¹ júu³ tyú² joongi tyú²uu' cuun²¹² jileei²¹ tsá² 'in gasii¹in Dios ijma²a 'naa' júu³ 'e fu¹ taa²naa'! iJoon jna-a gali¹iin²¹²na 'e uncaan²¹na 'naa' la jmo¹o jaain²¹ tuiyú² 'e uncaain²¹ tuti¹² nu' cwáa¹a! iPe jo gali¹iin²¹²naa'! ³⁵Jøø²du' 'naa' isiján¹ 'naa' ituu¹mo 'naa'. Joon fuu²¹²uu 'naa' 'e jo jøøi²gi 'naa' jna ca mi

gacwá² jmi²¹² ifó²oo': “Cwaa¹³mo 'in jó¹ coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹u.”

Gaun'láai² Jesús jaain²¹ tsañuu¹ 'in líii¹ jmoowúu¹ 'e yiián²¹ tya'a

14 Galf² coon²¹ jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² 'e gangóo¹ Jesús nga'ee²¹ 'e fu tya' jaain²¹ 'in tyú² to² fariseo. Joon 'inlái¹³ tsá² fariseo gacoon²¹ cwáain¹ do. ²Joon tyiin¹ jaain²¹ tsañuu¹ jee²¹² 'in tyan¹ jmoowúu¹ 'e yiián²¹ tya'a. ³Joon gajin² Jesús sii²¹i tifo² tya' ley coon¹³ tsá² fariseo:

—¿Ti cwooi¹ un'láai² tsá² jaain²¹ tsatsaa¹³ mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² owa jo lí² 'ee?

⁴Pe 'ido-gi gajoon¹ ti-i. Joon gataan¹ Jesús cwo²¹o 'in tsatsaa¹³ do joon gaun'láa²mo. Joon gasii²¹i 'ido 'e tsee²¹mo 'ido. ⁵Joon gasii²¹i Jesús tsá² fariseo do:

—¿Iin jee²¹² 'naa' wana gatøøi²¹ bu¹³ tyii¹ si joo'tsáa² 'ee coon²¹ tsi too²¹, ti jo tyiin¹³naa' la tsifu fiin¹³ jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²?

⁶Joon 'in tsá² do jo ñii² 'e ñii¹gi jii¹³ coon²¹.

Tsá² 'in tøø²¹ø tsá² li cuui¹³ cwo²¹ tsá²

⁷Mo gani²¹ Jesús jileei²¹ tsá² 'in gatø¹ tsá² li cuui¹³ cwo²¹ tsá² 'noo²¹o li cwaa¹a li tyiin²gi joon gasii²¹i Jesús 'e cwáain¹ lo:

⁸—Wana 'in gatø¹ 'nu coon²¹ li cuui¹³ cwo²¹ tsá² jo ní²¹i 'e 'mosí¹ nifu tsu coon²¹ jo ngá¹mo cwéei¹² jaain²¹ 'in tyiin²gi lagi 'nu. ⁹Joon 'in gatø¹ 'naa' cwee¹i sii²¹i 'nu: “Cwóo¹³o 'ino 'mosí¹ tyiin¹u'un no.” Joon la joon ráan²un coon¹³ fa'i²¹. Cwaní²¹i 'mosí¹ ca li gatséi². ¹⁰Li

cii¹³i jmaa²a. Mo tɔ¹ tsá² 'nɛ coon²¹ li cuui¹³ cwoo²¹ tsá² ní²i 'mosí¹ li tsé². La coon¹³ mi jó¹ 'in gatɔ¹ 'nɛ sii²¹i 'nɛ: “Ngíi²¹² ní²i 'e 'mosí¹ nifu do.” La joon 'e tyá²gi tyi¹i tyani 'in néei¹ coon¹³ 'nɛ. ¹¹Tsɛ jileei²¹ 'in jmaai²¹ cɔɔ¹³ yaai, 'i li tséi¹ joon jileei²¹ 'in jmaai²¹ yaai li tséi² 'ii nifu.

¹²Gasi²¹o joon 'in tsañu¹ 'in nigatɔ¹ 'ido:

—Mo 'iin²¹²u'un tɔ² tsá² cwo²xu¹ 'e dɔ¹ 'ido jo tɔ² 'in seein²¹un tyá² coon¹³ jon'gi ruu²¹u jon'gi tsá² néei¹ co' li tyiin¹u'un wa' 'in sá² cuu². Tsɛ ici²o tún¹ icwó²o do. ¹³Jo jmaa²a la joon, pe mo 'ee coon²¹ jmi²¹² jmaa²a tɔ² jileei²¹ tsá² tañi²mo coon¹³ jileei²¹ 'in 'wo² si¹i-tsi coon¹³ tsajluui¹³ coon¹³ tsatiui². ¹⁴La joon tyá²-u 'i¹-o'o tsɛ 'ii jo lí²gi tyí² tyi¹i 'e cwo²o do. La joon ityii²¹² tyi¹i mi jiin¹ jileei²¹ 'in jo rɔɔ¹ tsaa².

Júu³ cwáain¹ tya' coon²¹ jmi²¹² 'e gajmaa¹ jaain²¹ tsá²

¹⁵Mo ganúu² jaain²¹ 'in néei¹ gɔɔ²¹ coon¹³ Jesús 'e do joon gajin²in sii²¹i 'ii:

—'In jlɔɔ¹³mo 'in dɔ¹ 'iñi¹ li tyu² Dios to² tsá².

¹⁶Joon gajin² Jesús:

—Jaain²¹ tsañu¹ gajmaa¹a coon²¹ jmi²¹² li gɔ² tsá². Joon gatɔ¹ fúui¹ tsá² 'e dɔ¹o do. ¹⁷Joon mo gatí² 'ii²¹ 'e dɔ¹ tsá² gasii¹in tsaleei¹³ tya'a 'in ngajmaa¹³a júu³ 'in tsá² nitɔ¹o do. Jin²in: “Naná¹-a tyá².” ¹⁸Joon jilee²¹mo ga'láa² 'wii²¹² mii¹i jmi²¹² 'aa²¹². 'In ni fu do gajin²in: “Jmáa² feei¹-o'o jo ní³ii. No-o tá²gi galoo²¹²oo coon²¹ cwoo¹³ 'wó².

Joon 'ná¹ ní³ii nijó²o. ¹⁹'In xeei²¹gi jin²: “Feei¹du-o'o 'wii²¹² tyiia. Niló²na 'néei² jmuui¹ joo²¹. 'Inijó²duu wa'a tii²i jii¹i.” ²⁰'In xeei²¹gi jin²: “La gangayuu¹³ mogi cui² cwó³oo joon jo lí² ní³ii.” ²¹Joon mo gangai² 'in tsaleei¹³ do, ngajmaa¹²a júu³ ñi¹fii²¹² 'i do. Joon lí¹ gatí² 'nii²¹-tsi tsafii²¹² do. Joon gasii²¹ 'tún¹ 'ido: “Jmoonoo cwoo¹³o jee²¹² 'ná¹ 'e fuu²¹ lo. Cwotee² 'e jileei²¹ tsá² tañi² coon¹³ tsá² 'wo² si¹i-tsi coon¹³ tsajluui¹³ coon¹³ tsatiui².” ²²Mo ca'loo¹gixu joon gajin² 'in tsaleei¹³ tya'a do: “Nigajmáa³oo to² gaty²u do. Joon sá²gi li cwá² tsá².” ²³Joon gajin² 'in tsafii²¹² do gasii²¹ 'tún¹ tsaleei¹³ tya'a: “Cwoo¹³o tya'i fu¹ ca tɛ² fuu²¹ coonti. Cwote² 'e tsá² tyitsaai²¹² 'in xeei²¹gi cwongíi¹, tsu cworɔɔ²¹ tyiia lo coonti. ²⁴Tsɛ fo³oo ce jiin¹³ jaain²¹ 'in gatɔ²oo nifu jo idɔ¹gi jiin¹³ coon²¹ 'yu¹oo² 'e 'uunñi² sá² tya' jmi²¹² tyiia lo,” jin² 'in tsafii²¹² —gajin² Jesús.

Wa'a ingí¹ tsá² coon¹³ Jesús 'ná¹ tuu²¹ jilaa²¹ 'e 'oo¹o

²⁵Fúu¹mo tsá² ngalíin² coon¹³ Jesús. Joon gajin¹³ Jesús ní¹i joon gajin²in:

²⁶—Wana 'in 'iin²¹²in jó¹ coon¹³ jna 'ná¹-a li 'iin²¹²in jna. Wana jo 'iin²¹²in jna lí¹gi lagi jmi²¹ joongi lagi sáa³a, lagi tsamí² tya'a, lagi jóon¹on, lagi ruu²¹i, joongi ca fu juncwii²¹ tya'a 'ña'a jo lí² líin² 'ido tsá² tyiia. ²⁷Wa 'in jo náa¹ tyá² tya'a júuin² la ijúuin² jna jo lí² líin² tsá² tyiia. ²⁸Wana jaain²¹ jee²¹² 'naa' 'iin²¹²in jmaa¹²a coon 'ná¹, ɛti jo jéei¹ tyí¹du cwáain¹ xiiati jiin¹² 'íin²

wana 'yeei¹? ²⁹Tsu wana jmo¹²o tiifuu²¹ joongi gatsá² cúu¹u la jo mo 'yeei¹ 'núu¹u joon i'láa² tsá² 'wii²¹² ungøø²mo 'i. ³⁰Ijin²in: “In tsañuu¹ no galáa² 'wii²¹² jmaa¹²a joon jo lí² un'yeei¹gi.” ³¹Wana jaain²¹ røøi¹³ 'iin²¹²in jmaa¹a 'nfi³ coon¹³ jaain²¹gi røøi¹³, ðti jo cwá²a nifu joon i'i¹-tsi wa'a ilíin² dyái¹ mil 'láa² tya'a ilii¹i 'in dyái² mil 'láa² tya' 'in røøi¹³ jaain²¹gi do? ³²Joon wana jo lí², la 'ii²¹² 'e taain²¹² wíin²gi 'in tsá² røøi¹³ jaain²¹gi do joon isín¹mo tsá² tya'a mií¹i júu² røø²¹. ³³La joon jon jmo²¹ joon jaain²¹ 'naa' 'in jo tuu¹ jilaa²¹ 'e 'oo¹o jo lí² líin² tsá² tyiia.

Mo jo ñi²gi ñi²

³⁴“Ee tyá²-u ñi² pe wana jo ñi²gi xiiala cwooi¹ 'e liñi²gi tún¹. ³⁵Jo 'e to² 'iin³gi tya' cwoo¹³ 'wó² jon'gi tya' poo²¹² 'oo². Ligon dya²a tsá². Jileei²¹ 'in núu² cwonuu¹o.

Júu³ cwáain¹ tya' joo'saa²¹ si'ii²¹²

15 Jileei²¹ tsá² cón² 'laa¹³ 'e 'nií¹ tsá² coon¹³ tsá² røøi²¹ tsaa² gangatyéen¹in li siin¹² Jesús 'e núu² júu³ tya'a. ²Wii¹³ joon tsá² fariseo coon¹³ tifo¹² tya' ley 'laa²¹ gafaa²¹a tya' Jesús jin²in:

—‘In tsañuu¹ lo 'ii²¹mo jileei²¹ 'in røøi²¹ tsaa² joongi gøø²¹o coon¹³ 'ido.

³Joon gasii²¹i Jesús 'ii 'e cwáain¹ lo:

⁴—‘Iin jee²¹² 'naa' wana 'aa¹i cíein¹³ joo'saa²¹ joon tsa'ii²¹² jaain²¹ jee²¹² 'ii, ðti jo tiui²¹ 'in catyaa² do jee²¹² nuu²¹ joon tsa'nee¹²i 'in jaain²¹gi do ca gatsee²¹i? ⁵Joon mo gatsee²¹i gauntseen¹ yu' 'nóo¹on jløø³mo. ⁶Joon mo gatye¹²i tya'a

gauncaain²¹ tsá² seein²¹ tyá² coon¹³ coon¹³ tsá² néei¹ co' li tyiin¹in. Joon gasii²¹i: “Jløø³naa' jmaa²aa' coon¹³ jna tsu nigatsee¹³mo 'in joo'saa²¹ 'in ga'ín¹ tyiia do.” ⁷La joon jon fuu²¹²uu 'naa' mo joo²¹-tsi jaain²¹ tsá² røøi²¹ tsaa² jløøi¹³gi 'áai¹ fu ñu'fu 'wii¹³ 'ii lagi 'in noventa y nueve tsá² 'in jo 'oo¹o tsaa², 'in jo 'ná² jaa²¹-tsi.

Júu³ cwáain¹ tya' cuu² si'ii²¹²

⁸Faa²¹gi Jesús:

—‘Wa' jaain²¹ tsamf² 'in 'oo¹o dyá² cuu² joon ganga'ín¹ coon²¹ cuu² do, ðti jo dyi¹i coon²¹ jf² joon 'ya¹a inuu do? Coon²¹ tún² 'noo¹o ca gatsaa²¹a. ⁹Joon mo gatsaa²¹a joon uncaain²¹ tsá² seein²¹ tyá² coon¹³ coon¹³ tsá² 'in néei¹ co' li tyiin¹in. Joon sii²¹i 'ido: “Jløø³naa' jmaa²aa' coon¹³ jna tsu nigatsaa²¹oo cuu 'e nga'ín¹.” ¹⁰La joon jon fuu²¹²uu 'naa', jløø³mo ángeles tya' Dios mi jaa²¹-tsi xufiin¹³ jaain²¹ tsá² 'in røøi²¹ tsaa².

Júu³ cwáain¹ tya' jaain²¹ simii²¹ 'in gatiui²¹ jmií²¹

¹¹Gajin²in jon Jesús gasii²¹i tsá²: —‘Lawa jaain²¹ tsañuu¹ 'aa¹i gáí¹ simii²¹ tya'a. ¹²Joon jaain²¹ 'in xaa²¹i'gi do gasii²¹i jmií²¹: “Ñu², cwo²o jna jiin¹³ tyiia tya' cwoo¹³ 'wó² 'e gatií²na.” Joon gajmaa¹a jmií²¹ do jmai²xu jee²¹² 'ii jilaa²¹. ¹³Xu-u ngoo²¹gi joon 'in xaa²¹i'gi do gajmaa¹² caain²¹ jilaa²¹ 'e 'oo¹o. Joon gangóo¹ coon²¹ fuu²¹ li wíin². Joon do-o ga'ín² cúu¹u jilaa²¹ coon¹³ 'e gó². ¹⁴Joon mo gatsá² cúu² do ga'í² coon²¹ 'oo² 'e fuu²¹ li ngóo¹on do. Joon gatsá² un'aa²i.

¹⁵Joon ganga'náa² to² jmáa¹a coon¹³ jaain²¹ tsá² seein²¹ 'e fuu²¹ do. Joon 'idogi gasii¹ ni 'ido li roon¹ 'wó² tya'a 'e tsá'áa¹ i ñí¹. ¹⁶Joon 'áa¹mo gali'in²¹² in unró²i tu'u coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² ñí¹ do. Pe jiin¹³ jaain²¹ jo 'in cwo¹. ¹⁷Joon ga'i¹-tsi: "Jó²í¹³ tsaleeí¹³ 'in jmoo¹o to² tya' nũ³u saai²¹gi 'e gó²joon jnagi fu lo júun³na 'oo². ¹⁸Nii¹³mo fu li tyiin¹ ñũ³u. Joon fuu²¹²uu: Ñũ³, fee¹ niga'lee²¹ na tyani Dios joongi tyani'i. ¹⁹Joon jo cwooi¹ 'e jmáa²gi'i yũu²¹ tyi'i jna. Jmaa¹³ cwáain¹ lawa jaain²¹ tsaleeí¹³ tyi'i jna."

²⁰Joon gangaa¹³mo fu tya jmii²¹. 'Wiin²gi ná¹ tyee¹²i li siin¹² jmii²¹ mo gani²in jmii²¹ 'ii. Galifeeí¹mo-tsi 'wii²¹² tya'a. Joon gangóo¹o cwiin¹ ngajeen² ni 'ido. Joon ga'i³mo 'ido. Joon gariin¹in joongi gacu¹u 'oo² 'ido. ²¹Joon gasii²¹i jóon¹ 'ii: "Ñũ³, niga'lee²¹mo tyani Dios joongi tyani'i. Jo tñi²gi 'e fo²o yũu²¹ tyi'i jna." ²²Pe jmii²¹ dogi gasii²¹²i tsaleeí¹³ tya'a: "Tyí² goon' jmoono coon²¹ mi² 'e tyú²gi la jee²¹² jilaa²¹, joon tyiin¹³goon' yũu²¹ tyiia lo. Joongi toon²¹goon' ñí³ unni²¹² cwo²¹o. Joongi 'ó²i¹³ goon' mi²i. ²³Joon cwo²tée¹ee' jaain²¹ joo²¹ xuui²¹² 'in na'ooi¹³. Joon jngaa¹³naa', cwo²tyé³e' joongi cwojmo²¹o' jmii²¹². ²⁴Tsũ 'in yũu²¹ tyiia lo líi²na 'e nijuun²¹mo pe nano nigacwa²mo tún¹. 'In ninga'ín¹³mo pe gatsee²¹mo'o tún¹." Joon ga'láa² 'wii²¹² jmaa¹a jmii²¹².

²⁵'La jee²¹² joon 'in jóon¹ 'in nifeeí¹gi jee²¹² to² taain¹. Joon mo gatyee¹²i tyan' co' náu¹u joon ganú² nináa¹ súuin¹³. ²⁶Joon

gatø¹ø jaain²¹ 'in tsá² do joon gaunngii¹ 'ee jmii²¹² nináa¹. ²⁷Joon gajin² 'in tsá² do: "Nigacwa²mo ruu²¹mo'o. Joon gatyu¹² ñũ²¹u to² gajngaa¹²i jaain²¹ joo²¹ 'ooi¹³ tsũ gacwa²mo tyú¹mo jo tsaa¹³a." ²⁸Joon gatsá² 'nii²¹-tsi 'in ruu²¹i nifeeí¹gi do. Joon jo 'iin²¹²in tsá'ii²¹ fu tsi. Joon gacwo'íi¹ jmii²¹ 'e gamii¹i tyani 'ido 'e tsá'ii²¹. ²⁹Pe gajin² 'in simii²¹ gasii²¹i jmii²¹: "Niñii²¹o'o joo¹³ jiin²¹ 'e nigajmáa³aa to² tyani'i. Pe jiin¹³ coon²¹ naa¹³ jo mo cwo¹³o jna jiin¹³ jaain²¹ chivo-pi¹ 'e jmáa³aa jmii²¹² coon¹³ tsá² seein²¹ na tyú² coon¹³. ³⁰Pe la no 'e gacwai² 'in yũu²¹ tyi'i no. Nga'ín¹in cúu²u coon¹³ tsam². Joon gajngáa¹³u'un 'in joo²¹ 'ooi¹³gi no." ³¹Joon gajin² jmii²¹ do: "Yũu²¹ tyi', coon²¹ tø²mo tyiin¹u'un coon¹³ jna. Joon jilaa²¹ 'e 'óo³oo lo 'e tyi-o'o. ³²Joon nano tyiin²mo jmoo²¹o' jmii²¹² joongi jlø³na' tsu 'in ruu²¹u 'e líi²na najuun²¹mo pe cwa²mo tún¹. Líi²na 'e ninga'ín²mo joon nigatsee²¹mo'o tún¹."

Júu³ cwáain¹ tya' tsaleeí¹³
'in gajmaa¹a 'e gó²

16 Gajin²in jon Jesús sii²¹i tsá² tya'a:

—Galiseeí²¹ jaain²¹ ñí'fi²¹² sá² cuu² joon seein²¹ jaain²¹ 'in tyu² to² tsaleeí¹³ tya'a. Joon gajma²a tsá² 'in ñí'fi²¹² do júu³ 'e 'in tsá² tyu² to² do 'áai¹ 'ín²in cuu² tya'a. ²Joon 'in ñí'fi²¹² do gatø¹ø 'ido. Joon gasii²¹²i: "¿Ti jo² 'e sii²¹ tsá² jna cwáain¹ tyi'i? Joon¹²du'u cwáain¹ to² jmoo²¹o tsu jo jmáa²gi'i to² coon¹³ jna. Jo cwooi tyu²gi'i to² tsaleeí¹³ tyiia no."

³Joon ga'i¹-tsi 'in tsá² tyu² to² do: "É'e ijmaa³aa? Tyí¹mo ñí'fíi³ii jna jee²¹² to² tya'a. Jo 'waa²¹ pí² 'óo³oo wa'a jmáa³aa to² jee²¹² tyiia²¹ joon 'óo³oo fa'i²¹ wa'a mf³ii caridad. ⁴Ñíi³oo 'ee jmáa³aa 'e 'ii²¹mo tsá² jna inu³ tya'a mo jo to² 'óo³gii." ⁵Joon gatø¹ø ti' jaain²¹ ti' jaain²¹ 'in røøi²¹ tya' ñí'fii²¹²i. Joon gaunngii¹i 'in nifu: "¿Xiiati røø²¹u tya' ñí'fii²¹²i?" ⁶Idogi jin²: "Røø²¹moo cíein¹³ barril aceite." Joon 'in tsá² tyu² to² do sii²¹i 'ido: "Lo-o saan¹³aan mo'jí² tyi'i. Ní²du' jmoono joon jmáa² coon²¹ 'e coon²¹ tsá²gi." ⁷Joon gaunngii¹i 'in xeei²¹²gi tún¹: "Nugi, ¿xiiagi ti røø²¹u?" Idogi jin²in: "Cíein¹³ 'motuu¹ trigo." Joon gasii²¹i: "Lo-o saan¹³aan mo'jí² tyi'i. Jmáa² coon²¹gi jiin¹³ ochenta." ⁸Pe galili²i ñí'fii²¹² do 'e líi¹ øøi²¹-tsi 'in tyu² to² do coon¹³ 'e gajmaa¹a do. Tsu lí²gi tsá² 'in jo tsaa²-tsi Dios coon¹³ 'e jmoo¹o la jaain²¹ la jaain²¹ lagi 'in tsaa²-tsi Dios. ⁹Fuu²¹² jna 'naa' —jin² Jesús— jmáa² 'naa' 'in liseein²¹ tyú² coon¹³ 'naa' coon¹³ 'e 'oo²oo' fu juncwii²¹. Joon mi tyá¹ jilaa²¹ 'e sá² fu juncwii²¹ iseen²¹mo 'in 'ii²¹ 'naa'. In'ii²¹ 'naa' li taan²¹²'naa' coon²¹ tøø²mo. ¹⁰Wa jmoo¹ tsá² 'e tyú² fiin¹³ capii¹³ 'e 'oo¹o, ijmaa¹o 'e tyú² jon wa'a sá² láai². Pe wana coon²¹ too² tya' capii¹³, icono²¹o jon too² tya' 'e láai². ¹¹Wana jo jmoo²oo' tyú² coon¹³ jilaa²¹ 'e sá² fu juncwii²¹ lo 'e jo tyiin² xiiala líi²'naa' icwo¹o Dios 'naa' 'e sá² 'e tyiin² la jai². ¹²Wana jo gajmaa²aa' røø²¹ coon¹³ 'e sá² tya' 'inxeei²¹ jo cwooi¹ cwo¹o 'naa' 'e tyii' yaanaa'.

¹³'Ce jiin¹³ jaain²¹ tsa'leei¹³ jo lí² jmaa¹a to² tyu² gáí¹ ñí'fii²¹². Tsu nilí'ee¹mo jaain²¹ joon 'in jaain²¹gi do nilí'nee²¹mo si ilityúu¹mo coon¹³ jaain²¹ joon coon¹³ 'in jaain²¹gi do gó²o liseein²¹. Jo lí² 'iin²¹² tsá² Dios la jee²¹² 'iin²¹²in cuu².

¹⁴'In tsá² fariseo do 'in líi¹ 'iin²¹²in cuu² núu²o jilaa²¹ 'elo. Joon gaungøø¹mo Jesús. ¹⁵Joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Ngii²¹naa' coon¹³ 'e tyú² jee²¹² tsá² pe ñí¹ Dios 'ee líi²'naa'. Jilaa²¹ 'e 'øøi²¹-tsi tsá² 'e tyiin² 'e joon 'e 'ee¹mo Dios.

'Ná² untsiin¹ ley tya' Moisés

¹⁶Jin² Jesús:

—Ca mo jó¹ Wó³ gatyu²u to² 'e ley tya' Moisés coon¹³ 'e júu³ tya' tsá² cwo¹ júu³ tyú² calií. Ca 'yiia¹³ joon galisá² júu³ tyú² xiiala mi tyu² Dios to² tsá². Joon jilee²¹mo cwooi¹ pí² tsataai²¹² li tyu² Dios to².

¹⁷Tyan¹gi to² jo tsín¹ jiin¹³ coon²¹ letra tya' ley la coon²¹gi 'iin² coonti jilaa²¹ yu¹ fu juncwii²¹ coon¹³ cwooi¹³ fu juncwii²¹.

Jesús 'e² e tsá² 'e tsaa² fee¹
wa'a 'øøi¹ tsá² tsamí² tya'a

¹⁸'Wana jaain²¹ tsaññu¹ 'ee¹mo tsamí² tya'a joon cui² cwooi²¹ coon¹³ 'in xeei²¹ fee¹ tsaa² nooi¹on. Joon wana cui² tsá² cwooi²¹ coon¹³ 'in tsamí² do la joon jon fee¹ tsaa² nooi¹on.

Cwáain¹ tya' jaain²¹ tsá² sá²
cuu² coon¹² Lázaro

¹⁹Gajin²in jon Jesús gasii²¹i tsá²:
—Lawa jaain²¹ tsá² sá² cuu² 'in tyi¹ jmaai¹³ siin¹³ tyú² joongi

'ya²gi. Joon la coon²¹ jmi²¹²
jmaa¹a jmi²¹² coon¹³ 'e 'ya²gi liili¹.
²⁰Galiseen²¹ mo jon jaain²¹ tsá²
tañí² 'in sii²¹ La². La tøø² ngúu¹
sirøø²¹ 'mi². Joon gacwó²o ni wó²
'ooca'nú¹ tya¹ 'in tsá² sá² cuu² do.
²¹'In tsá² tañí² do 'iin²¹² in røø²¹
tu²u coon¹³ jilaa²¹ 'e xuu²¹ 'wii²¹²
mesa li gø² 'in tsá² sá² cuu² do.
Joon cagi tsi²¹ jalfín² li tyiin¹ 'in
'e 'lu²u li jgoo²¹ tya'a. ²²Coon²¹
jmi²¹² gajuun²¹ mo 'in tsá² tañí²
do. Joon ángeles gatøø² mo 'ii 'e
cwaa¹ coon¹³ Abraham fu ññ¹fú².
La joon jon gajuun² mo 'in tsá² sá²
cuu² do. Joon ga'aa¹ mo tsá² 'ii.
²³'In tsá² sá² cuu² do 'áai¹ ganí² in
wúu¹ li tsalín² 'in najúin². Joon
gasaa¹³ a unní¹i. Joon wíin² ganí² in
Abraham coon¹³ La². ²⁴Joon
ga'oo¹o jin² in: "Ñu¹u' Abraham,
fúu² cwolín² un jna. Síi² in La²
no cwoun¹lá²xu unniicwoo²¹o
coon¹³ jmi²¹². Joon cwojaa²¹²,
cwouncwii²¹xu unniisii¹³ii tsu líi¹
móo³oo wúu¹ jee²¹² jí² lo." ²⁵Pe
joon gajin² Abraham: "Yuu²¹ tyi',
cwotii¹³du-'o'o 'áai¹ tyú² 'íi¹-'o'o mo
gateen²¹² un fu juncwii²¹. Joon La²
logi 'áai¹ gó² gangii¹. Joon nano
tyú² seein²¹ lo. Joon 'nugi moo²o
wúu¹. ²⁶Coon²¹gi 'e sá² lo. Sá² goon²¹
juu¹³ cwó² jee²¹² jna'a coon¹³ 'nu.
Jileei²¹ 'in 'iin²¹² in tsalín² fu no
jo lí². La joongi jileei²¹ 'in 'iin²¹² in
jalfín² lí¹ lo jo lí²." ²⁷Joon gajin² 'in
tsá² sá² cuu² do: "Míi³ii tyani¹i jon,
ñu³ Abraham, sii²¹u La² no fu tya'
ñu³uu. ²⁸Seen²¹ mo 'ñéi²gi ruu²¹na.
Cwofee¹i la joon jon jo cwo²o wa'a
jalfín² lo 'a li tyafó² ní² tsá² wúu¹."
²⁹Pe joon gajin² Abraham gasii²¹i
'ido: "Oo¹-o 'ido jilaa²¹ 'e nigajin²

Moisés coon¹³ tsá² cwo¹ júu³ tyú².
Lí²-i unjii²¹o 'ido júu³ tya¹ 'ii."

³⁰Joon gañii¹ 'in tsá² sá² cuu² do:
"E ja²mo, ñu³ Abraham, pe wana
tyíia¹ jee²¹² 'ii jaain²¹ 'in nigajúin²
ija²a-tsi." ³¹Joon gajin² Abraham:
"Wana jo 'iin²¹² in núu³ júu³ tya'
Moisés coon¹³ tsá² cwo¹ júu³ tyú²
jon'gi inúu²un júu³ tya¹ jaain²¹ 'in
nigajii¹ jee²¹² 'íi²¹²."

Tsaa¹³ wa'a un'leei²¹ tsá² tsaruu²¹i

17 Gajin² in jon Jesús gasii²¹i
tsá² tya'a:

—'Láa²mo sá² 'e jmoo¹ un'leei²¹
tsá² pe fúu² 'in tsá² jmoo¹ un'leei²¹
'in xeei²¹ do. ²'Áai¹gi tyú² tya'a
wa'a 'ñuu¹ tsá² coon²¹ too¹ lúu¹u
joon piin¹ in tsi jmi²¹ñi³ la coon²¹
jo jmáa¹ a i'leei²¹gi 'in xuui²¹² lo.
³Un'øø¹duu' yaanaa' coon²¹ tún².
'Wana jmaa¹ a ruu²¹u 'e gó² tyi'i
joon fu²u: "Jo jmaa²gi." Joon wa
gaunsii² 'e 'i¹-tsi jmáa² feei¹-'o'o
'wii²¹² tya'a. ⁴Xuifiin¹³ dyí¹ naa¹³ la
coon²¹ jmi²¹² gajmaa¹ 'ido 'e gó²
tyi'i pe joon dyí¹ naa¹³ cwooi¹ sii²¹
'nu: "Jo jmáa³gi." Cwooi¹ jmaa²o'o
fee¹-'o'o 'wii²¹² tya'a.

Xiiala ilitsáai¹gi-tsi tsá²

⁵Joon gajin² tsá² tya' Jesús sii²¹ 'ii:
—Jmáa² 'e lijai²gi-tsii¹ 'nu.

⁶Joon gajin² Jesús:

—Wuxu¹ tsáai¹du¹-'oo' fiin¹³ la
ti camí³ jún² jon² tasa lí²-i fú²uu'
'e 'mó² fee¹ lo: "Ráain²du'u no
cwojñ²i 'wo'o tsi jmi²¹ñi³." Joon
ninúu²o 'e 'mó² do júu³ tyii¹.

Jilaa²¹ 'e 'ná¹ jmá² tsá² 'e tyiin²

⁷'Wana 'in jee²¹² 'naa' seein²¹
jaain²¹ tsa'leei¹³ tyii¹ 'in jaai¹³ jee²¹²

to², ngajii²¹i si nga'aa¹ joo²¹ 'ee, xufo'o fú²uu': "Ngi¹¹i²¹², ní²¹i, tyee¹³ 'í¹." ⁸Jon' la joon tñi² faa²¹ tsá². Tyú²gi isii²¹ tsá² 'ii: "Tyá¹ tyú² 'e dðø¹³øø. Cwoo¹³ 'o'o tyá¹ tyú² dðø¹³øø joongi 'e duu¹³uu joon mi yuui¹³ joon 'uu¹²u, cøø¹²ø." ⁹¿Ti cwooi¹ cwo¹o 'maai¹³ tsalee¹³ tya'a mo jmoo¹o jiin¹³ to² 'e tyu²u? ¹⁰La joon jon 'naa', mi yuui¹³ jmaa²aa' jilaa²¹ to² tyu² Dios 'ná¹ fó²oo': "Tsalee¹³ tyio'o jna'a 'in jo 'ee to² ti tsu nigajmoo²¹o'o jiin¹³ 'e ná¹ jmoo²¹o'o."

**Jesús un'láai² dyéi¹ tsá² 'in
líi² jmoowúu¹ jgøøi²¹**

¹¹Mo gangóo¹ Jesús la fu¹ 'yuui fu Jerusalén. Gangñi¹in la caain²¹ li sii²¹ Samaria coon¹³ Galilea. ¹²Mo gatyí¹a coon²¹ fuu²¹ pi³. Joon ga'wooi²¹ dyéi¹ tsá² 'in líi¹ jmoowúu¹ jgøøi²¹. Pe wíin² gajaan¹ li siin¹²in Jesús. ¹³Joon ga'oo¹o jin²in:

—iJesús, Tifo², fúu² cwoolfín²un jna'a!

¹⁴Joon mo gajøøi² Jesús 'ii joon gajin²in:

—Cwoolfín²naa' cwo'ee¹³naa' untsá² yaanaa¹.

Joon la 'ii²¹² ngalfín² fu¹ joon ga'láa²mo. ¹⁵Joon jaain²¹ jee²¹² 'ii do mo gani²i 'e ga'láa²mo joon gacii¹³o cwoo¹o 'maai¹³ Dios coon¹³ júu³ tá² líli¹. ¹⁶Joon gasii²¹i wojni¹i tyani Jesús. Joon gaxiia¹ níi¹i gajun²un ca ti ni 'wó² 'e cwoo¹o 'maai¹³ Jesús. Joon 'in tsá² lo seein²¹ li sii²¹ Samaria. ¹⁷Joon gajin² Jesús:

—¿Ti jo ga'láai² ce ji dyéi¹ do? ¿Náai¹³gi 'in níu²gi do? ¹⁸¿Ti jiin¹³

ino-o tsá² coon²¹ fuu²¹ nigacii¹³o cwoo¹o 'maai¹³ Dios?

¹⁹Joon gasii²¹i 'in tsañuu¹ do: —Ráan²un no. Cwei¹².

Niga'láa²mo'o tsu jo²o galí²u'u.

**'E² Jesús tsá² xiiala mi
cwá² 'e tyu² Dios to² tsá²**

²⁰Tsá² fariseo gaunngii¹i Jesús líi²¹² mi cwá² 'e tyu² Dios to². Joon gajin² Jesús:

—Mi cwá² 'e tyu² Dios to² joon¹² wa'a coon²¹ 'e lí² jøø² tsá². ²¹Jo lí² wa'a jin² tsá² 'elo si 'e do-o 'ee. Tsu nigalí²-i 'e tyu² Dios to² jee²¹² 'naa'.

²²Joon gasii²¹i Jesús tsá² tya'a: —Nicwaa²¹² jmi²¹² mi li 'iin²¹²naa' jøø²øø' 'e jmi²¹² 'e jna-a, 'in Ruu²¹na Tsá², 'láa² 'wii²¹² tyu²u to². Joon jo lí² jøø² 'naa'. ²³Joon isii²¹ tsá² 'naa': "Lo-o siin¹²in", si "Do-o siin¹³in", 'ee. Pe jo cwoolfín²naa' coon¹³on. ²⁴Tsu lawa coon²¹ jí² cwaain² 'ná³ 'e jná² joo²¹ ca ti' cataain²¹ li' caluu fu juncwii²¹ la joon jon jna 'in Ruu²¹na Tsá² mi cwá² jmi²¹² tyiia. ²⁵Pe jéei¹ nifu 'ná¹ mó³oo wúu¹ líli¹. Joon tsá² seein²¹ nano 'in jo 'e 'ii²¹ jna. ²⁶Jiin¹³ la galí² jmi²¹² mo seein²¹ Noé la joon jon ilí² jmi²¹² mi gó² jna 'in Ruu²¹na Tsá². ²⁷Gø²ø tsá² joongi 'un² tsá² joongi cui² cwoo²¹ tsá². Joon gacwooi¹ tsá² jamí¹i 'e cui² cwoo²¹ ca jmi²¹² mo galí² Noé fu tsi barco do. Joon gajó² coon²¹ jmi¹ joon jilee²¹mo gajúun²mo jon. ²⁸La joon galí² mo seein²¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Lot. Gø²ø joongi 'un²un. Joon galó² joongi 'nií¹i. Jnií¹ tsá² joongi jmoo¹³ tsá² 'nú¹. ²⁹Pe mo gacwoí¹ Lot 'e fuu²¹ Sodoma Dios gasii¹in coon²¹ jmi¹ 'e lí² jí² caai¹³ cuun²¹² 'e

coo²¹. Joon gatsee²¹ mo jileei²¹ 'in néei¹ fuu²¹ do. ³⁰La joon ilí² mi jnee²¹ na 'in Ruu²¹ na Tsá².

³¹'Mo ti jmií²¹² joon wana 'in téein² yu' nú¹ joon 'oo¹o jilaa²¹ si'mo² inuu tya'a jo cwoxaa¹ ja'woo¹²o. Joon wa' 'in téein²¹ jee²¹² tyiia²¹ jo cwojaa²¹i fu tya'a. ³²Cwotii¹³ 'oo' e galí² tya' tsamí² tya' Lot. ³³Jileei²¹ 'in 'iin²¹² in tiin¹³ fu juncwii²¹ tya'a 'iin² mo joon. Pe jileei²¹ 'in 'iin² fu juncwii²¹ tya'a tiin¹³ mo joon.

³⁴'E la ja² mo fo³oo: 'E 'woo¹ joon wana teeí¹³ gáí¹ tsá² ni coo'mó² yatée³ee jaain²¹, 'in jaain²¹gi jan¹. ³⁵Gái¹ tsamí² taai²¹² tsii¹i caain²¹, yatée³ee jaain²¹ 'in jaain²¹gi jan¹. ³⁶Gái¹ tsañuu¹ taain²¹² jee²¹² to² yatée³ee jaain²¹ 'in jaain²¹gi jan¹.

³⁷Mo ganú² tsá² tya'a 'elo joon gaunngii¹:

—¿Xiiala li ilí² 'elo, Ña'ñu¹u'?

Joon 'ii-gi gajin²in:

—Jileei²¹ 'in jo cwoi¹ 'ña'a 'e tyu² Dios to² 'ii 'iin² mo.

Júu³ cwáain¹ tya' jaain²¹ tsamí² 'nii² coon¹³ tsá² jmoo¹ 'ii²¹

18 Joon gasii²¹ Jesús tsá² 'e cwáain¹ lo 'e 'ee¹ xiiala 'ná² faa²¹a tsá² júu³ tyú² joon jo cu¹²-tsi coon¹³ Dios. ²Joon gajin²in:

—Lawa coon²¹ fuu²¹ galiseein²¹ jaain²¹ tsá² jmoo¹o 'ii²¹. Jo tsaa¹²-tsi Dios jon'gi un'goo²¹ tsá². ³Fuu²¹ do-o jon seein²¹ jaain²¹ 'yiia'ñí² 'e coon²¹ tøø² mo tsafee¹²i 'in tsá² jmoo¹o 'ii²¹ do. Tsamí²¹ 'e jmaa¹ 'ido 'ii²¹ coon²¹ mii¹³ 'e seein²¹ coon¹³ 'in 'eei¹ 'ii. ⁴Wóo²-o 'ái¹ nangóo¹ 'e jo 'iin²¹² in 'in tsá² jmoo¹o 'ii²¹ do 'e jmáa¹ 'ii²¹. Joon mo

galiciíin²¹gi ga'i¹-tsi: “Jo tsaa¹²-tsii Dios jon'gi tsá² un'góo³oo pe tsu 'wii¹³ untyíi² 'in 'in tsamí² lo jna jmáa³oo 'ii²¹ tya'a ⁵la coon²¹ jo untyíin²gi jna.”

⁶Joon gajin² Jesús:

—Núu²duu¹ 'e 'øøi²¹-tsi tsá² júu³ tya' 'in tsá² jmoo¹o 'ii²¹ 'e gó² do. ⁷¿Ti líi²naa' 'e li'ii²¹²-i Dios un'øø¹i tsá² tya'a, 'in nigatyíi¹²in, 'in nimíi¹i tyaníi¹ la 'woo¹ la jmií²? ⁸Fuu²¹²uu 'naa' 'e la jmoono-o íjmáa¹ 'ii²¹ tya' 'ido. Pe jna-a, 'in Ruu²¹ na Tsá² mi yíi³aa, ¿ti liseein²¹gi tsá² ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'in tsaa¹²gi-tsi jna?

Júu³ cwáain¹ tya' jaain²¹ tsá² fariseo coon¹³ jaain²¹ 'in cón² 'laa¹³ 'e 'nii² tsá²

⁹Gasii²¹i jon Jesús coongi cwáain¹ tya' 'inlíi¹³ 'in jmaai²¹ yaai 'e tyú¹-i joon un'woo¹i tsá² catyaaí²gi. Joon jin²in:

¹⁰—Gái¹ tsañuu¹ ngalíin² fu cwo¹. Ngafaa¹³a júu³ tyú². Jaain²¹ jee²¹² 'ii líi¹i tsá² fariseo, 'in jaain²¹ dogi líi¹i tsá² cón² 'laa¹³ 'e 'nii² tsá². ¹¹In tsá² fariseo do siin¹²in, joon gafaa²¹a la lo: “Ña'ñu¹u' Dios, cwóo³oo 'maa²u'un tsu² jo líi¹na la líi¹ 'in tsá² catyaaí² do. Jo líi¹na la 'in jmoo¹o 'uun²¹, lagi 'in jo nuu¹³. Jo líi¹na la líi¹ tsá² 'in fee²¹i tsamí². Ce jiin¹³ capii³ jo líi¹na la líi¹ 'in cón² 'laa¹³ 'e 'nii² tsá² lo. ¹²Tún² fu 'gø¹³øø tyiiañi¹ la coon²¹ semóo¹³. Joon cwo³oo 'nu coon²¹ 'e jee²¹² dyá² 'ii¹³ 'e gajna²aa.” ¹³Pe 'in tsá² cón² 'laa¹³ 'e 'nii² tsá² do wíin² gajaan¹. Joon jo tá²-tsi saa¹²a unníi¹ fu yu' juncwii²¹. Jiin¹³ 'e gajmaa¹a tyuun¹ nitsi¹-o. Joon gafaa²¹a: “Ña'ñu¹u' Dios, cwolifee¹mo-'o'o 'wii²¹² tyiia

tsu 'áa¹mo røø²¹na tsaa².” 14^E la ja²mo fo³oo 'e nigauntyú¹mo Dios 'in tsá² cón² 'laa¹³ tya¹ 'e 'nií¹ tsá² do pe 'in jaain²¹ do jiin¹³ la líí²mo líí²i. Tsu jileei²¹ 'in jmaa²¹i yaai cøø¹³gi xujoon li'weei²¹gi 'ii pe jileei²¹ 'in un'weei²¹ yaai joon licøøi¹³gi.

Uncwaa³i Jesús xuui²¹²

15 Jajée¹mo tsá² xuui²¹² tya'a li siin¹² Jesús 'e taan¹ cwoo²¹ tya¹ 'ido. Pe joon mo ganí¹ tsá² tya'a ga'láa² 'wii²¹² øø¹³mo jileei²¹ 'in jajéei¹ xuui²¹² do. 16 Joon gatø¹ Jesús 'in xuui²¹² do. Joon gajin²in:

—Cwóo²oo' cwojaliin² xuui²¹² tyaní³ii joon jo øø²¹²naa' tsu li tyu² Dios to² líin² jmai² 'in líí¹in la 'ii-o jon. 17^E la ja²mo fo³oo jileei²¹ 'in jo cwoo¹ 'e tyu² Dios to² 'ii lawa jaain²¹ xuui²¹² jo líí² tsataai² li tyu² Dios to².

Jaain²¹ tsá² sá² cuu² fee²¹i Jesús

18 Jaain²¹ 'in tyu² to² gaungii¹ i Jesús:

—Tifo² tyúí¹, ¿'ee 'ná² jmáa³aa 'e tiin¹³ na juncwii²¹ tyiia?

19 Joon gasii²¹ Jesús 'ii:

—¿'Ee líí¹ fu²u jna 'in tyúí¹?

Jaan²¹mo 'in tyúí¹ seein²¹gi, jiin¹³ 'ñ'a Dios. 20 Ní³o'o jiin¹³ la to² tyu² Moisés: “Jo foo¹³o tsamí². Jo jngáa¹un tsá². Jo jmaa²a 'uun²¹. Jo jmaa²a júu³ tajuu²¹. La joon jo con²on tsá² too² ce jiin¹³ jaain²¹. Cwoli'gøø²¹mo'o ñu²¹u coon¹³ saa²a.”

21 Joon gajin² 'in tsañuu¹ do:

—Jilaa²¹ 'elo nigalinuu¹³u ca la mo xuu²¹²mo.

22 Moganú² Jesús 'elo joon gajin²in:

—Coon²¹gi 'e 'ná² jmaa²a. Ní³i jilaa²¹ 'e 'oo²-o'o joon cwo²¹o tsá² tañí². Joon líí¹gi ilí¹oo²-o'o ñu²¹fú². Mi yuui¹³ joon na¹ coon¹³ jna.

23 Pe mo ganú² 'in tsanuu¹ do 'elo 'áa¹ faí³ gajmaa¹a tsu 'áa¹mo sá² cuu² tya'a. 24 Mo ganí² Jesús xiiala faí³ jmaa¹a joon gajin²in:

—'Áa¹mo tyan¹ to² cwóoi¹ tsá² sá² cuu² yaai wa'a tyu² Dios to² 'ii! 25 Áaí¹gi tyan¹ to² tya¹ jaain²¹ camello 'e ngíi¹ too²¹ li ngí¹ ñí¹ tya¹ moocúu³ lagi jaain²¹ tsá² sá² cuu² tsa'ii¹in ñu²¹fú².

26 'In ganú² 'elo gajin²in:

—¿Xiia¹gi la itiin¹³ tsá²?

27 Joon gajin² Jesús:

—Jilaa²¹ 'e jo líí² jmaa¹a tsañuu¹ líí²-i jmá¹ Dios.

28 Joon gajin² Tú³:

—Ñáñu¹u, jna'a nigatuu²¹²oo'o jilaa²¹ 'e 'oo²¹o'o joon nijalii²¹i coon¹³ nu.

29 Joon gajin² Jesús:

—'E la ja²mo fo³oo, 'e doñi¹in si tuu²¹ 'nú¹u si tiui² sáa³a jmií²¹ 'ee si ruu²¹i 'ee si tsamí² tya'a 'ee si jóon¹ 'ee 'wii²¹² tya' cwáain¹ 'e tyu² Dios to² 30 líí¹gi 'ii²¹i fu juncwii²¹ lo. Joon mi júun²in 'ii²¹mo jon coon²¹ juncwii²¹ tya'a 'e ta²a coon²¹ tøø²mo.

Jesús jmoo¹o júu³ 'e ti li júun²in

31 Jesús gatø¹ø coon²¹ ji dyatuuin¹ tsá² tya'a joon gasii²¹i 'ido:

—Nano tsaa²¹a' fu Jerusalén.

Do-o líí² tsín¹ jilaa²¹ 'e gafaa²¹a tsá² gacwo¹ júu³ tyú² calií cwáain¹ tya¹ 'in Ruu²¹na Tsá². 32 Jaaan²¹in tsá² 'ii tyani tsá² jalín² wíin². Joongi niungøøi¹ tsá² 'ii. Joon ijmee²¹i tsá² 'ii. Joongi i'ñí¹ tsá² tya'a. 33 Joongi

ipóoi² tsá² 'ii. Mi yuui¹³ joon
ijnga²mo tsá² 'ii. Pe mi tɬ² 'ni¹ jmi²¹²
ijiin¹o jee²¹² 'lii²¹².

³⁴Pe 'idogi coonti jo ga'øøi²¹-tsi. Jo
ñi¹ 'ee 'e sii²¹ Jesús 'ii. Lawa coon²¹
júu³ 'e jo ñi¹ xiiala 'ee i'øøi²¹-tsi.

Un'láai² Jesús jaain²¹ tsá² tiui² seein²¹ Jericó

³⁵Xuu¹ ná²gi 'e tyí¹a Jesús fuu²¹
Jericó. Jaain²¹ tsá² tiui² tyiin¹in
caai¹ fu¹ mi¹ caridad. ³⁶Mo
ganúu²un ningí¹i tsá² fúui¹ líli¹
joon gaunngí¹i tsá² 'ee-gi gal².
³⁷Joon gajin² tsá² 'e Jesús tsá²
Nazaret 'in ngí¹i no. ³⁸Joon ga'oo¹o
'in tsá² do jin²in:

—iJesús, Joon¹ David, fúu²
cwoiin²un jna!

³⁹Pe 'in tsá² do 'in ngalíin² nifu
gasii²¹i 'ido:

—Ca tii², jo to²o mi¹¹³.

Joon jo cwofaa²¹gi 'ido. Pe 'ii
coon²¹ 'ii¹³gi tá² 'oo¹o:

—iJoon¹ David, fúu² cwoiin²un
jna!

⁴⁰Joon gajan¹ Jesús joon gatyú²u to²
'e tsatee²¹² tsá² 'ido. Joon mo gatyí¹a
tyan² joon gaunngí¹i Jesús 'ii:

⁴¹—ǃ'Ee 'iin²¹²u'un ijmaa³aa tyi¹i?

Joon gañi¹ 'in tsá² tiui² do:

—Ña'ñu¹u', 'iin²¹²na ijóø³oo.

⁴²Joon gajin² Jesús:

—Jóø²o'o tsu 'wii¹³ nigalija²mo líi²u.

⁴³Joon la tsifu joon 'in tsá² tiui²
do gajóø²o. Joon gangóo¹o coon¹³
Jesús cwo²o 'maai¹³ Dios. Joon
jileei²¹ tsá² 'in gajóø² 'elo la joon
jon gacwo²o 'maai¹³ Dios.

Jesús coon¹³ Zaqueo

Joon ga¹2 Jesús fuu²¹ Jericó.

²Joon do-o niseein²¹ jaain²¹

tsá² sá² cuu² 'in ni sii²¹ Zaqueo. 'Ii
tyu² to² jileei²¹ 'in cón² 'laa¹³ 'e 'nii¹
tsá². ³In Zaqueo lo 'iin²¹²in jóø²i
Jesús. 'Iin²¹²in licwii¹in pe jo lí² tsu
líi¹ pi¹³ 'ii. Joon líi¹ fúui¹ tsá² taai².
La 'ii²¹² ngí¹i Jesús 'e fuu²¹ do ⁴joon
gangóo¹ Zaqueo do cwiin¹in nifugi
'e 'iin²¹²in jóø²i. Joon gasoo² coon²¹
yu¹ 'mó² si² co² fu¹ li 'ná² ngí¹i
Jesús. ⁵Joon mo gangí¹i 'ido joon
gajóø² fu yu¹. Joon gajin²in:

—Zaqueo, cwúui¹ jmoonoo tsu no
'ná¹ níi³ii nijáan³aan fu tyio¹o.

⁶Joon gajngáa¹i Zaqueo jmoonoo.
Joon líi¹ jløø¹³i ga'ii²¹i Jesús. ⁷Mo
gani² 'in tsá² fariseo do jilaa²¹ 'elo
joon galáa² 'wii²¹² gafaa²¹a 'laa²¹
tya¹ Jesús joon jin²in 'e Jesús
nigajaan¹ tya¹ jaain²¹ tsá² róøi² tsaa².
⁸Joon Zaqueo do gajmaa¹a siin¹²in
joon gasii²¹i Jesús:

—Jóø²du, Ña'ñu¹u', cwo¹³oo tsá²
tañí² coon¹³ tsá² jii¹³ 'e 'óo³oo.
Joon wana nigajmaa³aa 'uun²¹ coon¹³
júu³ tajuu²¹ nicí³oo tyán² 'ii¹³gi líi¹.

⁹Joon gajin² Jesús:

—No-o gatyí¹a 'e tiin¹³ tsá² taai²
inu¹ lo. No-o ilíin² 'in tsañuu¹ lo
jún² tya¹ 'lii²¹² Abraham. ¹⁰Tsu
jna, 'in Ruu²¹na Tsá², gagoo²¹²oo 'e
'naa²¹na tsá² joongi 'e jmóo³oo tiin¹³
tsá² 'in róøi² tsaa².

Júu³ cwáain¹ tya¹ dyá² cuu² cwanáa¹

¹¹La 'ii²¹² núu²un tsá² júu³ tya¹
Jesús faa²¹a 'e júu³ lo joon gasii²¹i
coon²¹ cwáain¹ tsu tyan¹ niteein¹
co' Jerusalén. Tsu 'in tsá² fúui¹ ngí¹
coon¹³ Jesús do tya¹ fu¹ líi²i 'e ti
li tɬ² 'e tyu² Dios to² tsá². ¹²Joon
gasii²¹i Jesús 'ido:

—Lawa jaain²¹ tsá² 'in líii¹ tsafeei¹.
Joon gangóo¹ coon²¹ fuu²¹ wíin²

i'ii²¹i to² róøi¹³ 'e fuu²¹ wíin²
do. Joon mi yuui¹³ joon cii¹²i
fuu²¹ goo¹o. ¹³Pe la nu'gi cwo'íi¹i
gatø¹ dyéi¹ tsa'leei¹³ tya'a. Joon
gajoon²¹o la jaain²¹ la jaain²¹ 'ido
jmaai¹³ coon²¹ cuu² 'e tyíin² líi¹.
Joon gasii²¹i 'ido: "Jmaa²aa' to²
coon¹³ 'e cuu² lo ca mi cwaa²¹na."
¹⁴Pe tsagoo¹o do 'ee¹mo 'ii. Joon
gasii¹in júu³ ca li ngóo¹on 'e jin¹²:
"Jo 'iin²¹²na' wa'a líin² 'in tsaññu¹
lo róøi¹³ tyii'i." ¹⁵Pe ga'ii²¹mo
to² róøi¹³ do. Joon ganga²mo fu
goo¹o. Joon mo gatye¹²i joon
gatø¹ tsa'leei¹³ tya'a 'in ngacwo²o
cuu² do. 'iin²¹²in litsáai¹-tsi xiiati
nigajna²a la jaain²¹ 'ido. ¹⁶In gatyá¹
nifu gajin²in: "Ñi'fii²¹i, 'e cuu² do
nigacwáa¹mo dyá²gi." ¹⁷Joon 'in
róøi¹³ do gajin²in: "Áa¹mo tyá².
Jaain²¹ tsa'leei¹³ tyú¹mo 'nu. Nano,
'wii¹³ 'e nigalityú¹mo'o coon¹³ 'e
xuu, cwóo³oo 'e tyuu¹²u to² jee²¹²
dyá² fuu²¹." ¹⁸In xeei²¹gi gatyá¹
joon gajin²in: "Ñi'fii²¹i, 'e cuu² do
nigacwáan¹mo ñá²gi." ¹⁹La joon
jon gasii²¹i 'in róøi¹³ do 'ii: "Nu-gi
lí² tyuu¹²u to² ñá² fuu²¹." ²⁰Joon
'in xeei²¹gi gatyá¹. Joon gajin²in:
"Ñi'fii²¹i, lo-o roon¹ 'e cuu² do.
Ga'máa³oo gaci¹i coon²¹ póo¹.
²¹Gali'gøø²¹mo 'nu tsu jaain²¹
tsá² 'waa²¹-tsi 'nu. Joon ñi³oo 'e
cóon¹³o'o 'e jo gacwo²o. Joon
coon¹²on li jo gajñi¹²in." ²²Joon
gajin² róøi¹³ do: "Tsa'leei¹³ 'in
gó² 'nu. Coon¹³ júu³ tyii'o'o jmo²o
'ii²¹ tyi'i. Ñi²i 'e líi¹na jaain²¹ tsá²
'waa²¹-tsi. Joon cón³oon li jo 'e
gacwóo³oo. Joongi cón³oo coon²¹ li
jo 'e gajñi²¹²ii. ²³¿Ee li jo gata²a
cuu² banco joon lí² 'ii¹³na láai²gixu
mi tyee¹²na tyiia?" ²⁴Joon gajin²

róøi¹³ do sii²¹i 'in téein² do: "Tyí²ii'
'e cuu² no. Joon cwó²oo' 'in 'oo¹
dyá² no." ²⁵Joon gajin² 'in téein²
do: "Pe ñi'fii²¹i, ni'oo¹o 'ido dyá²
cuu²." ²⁶Joon gañi¹i 'in róøi¹³ do:
"Fuu²¹²uu 'naa: jileei²¹ 'in 'oo'o líi¹gi,
la joon líi¹gi icwóo³oo. Pe jileei²¹
'in jo 'oo'o li' woo¹³gi 'e ca pi³ 'e
'oo'o. ²⁷Joon jileei²¹ 'in 'eei¹ jna,
'in jo 'iin²¹²in jmaa³aa róøi¹³ tya'a
cwotee²duu' lo joon jngaa¹³naa'
tyan³ii lo."

Jesús tsa'ii²¹ fu Jerusalén

²⁸Mo ngayuui¹³ gajin² Jesús
'elo joon gangóo¹ la fu 'yúu¹i fu
Jerusalén. ²⁹Xuu ná²gi tyí¹a fuu²¹
Betfagé coon¹³ Betania co' moo²¹ sii
Olivos. Joon gasii¹in gáí¹ tsá² tya'a.
³⁰Joon gasii²¹i 'ido:

—Cwoliin²naa' 'e fuu²¹ pi³ náa¹
tyan² do. Joon mi tyalín²naa' joon
ityee²naa' jaain²¹ bu³ neei²¹². Ce
jiin¹³ jaain²¹ jo 'in mo cwó². Sii¹³
'nii²¹² tya'a joon tó²øø' fu lo. ³¹Joon
wana 'in gajin²in: "¿Ee li'i sii¹³i'
'nii²¹² tya'a?" Joon fú²uu: "Néi²ta
cata Ña'ñu¹u."

³²Joon ngalín²mo tsá² tya'a. Joon
gatsee²¹mo jiin¹³ la lí² 'e nigajin²
Jesús. ³³Joon teen²¹²mo si¹i 'nii²¹²
tya' bu³ do joon gaunngii¹ 'in tsá²
fii²¹² do:

—¿Ee li'i sii¹³i' 'nii²¹² tya' bu³ no?

³⁴Idogi gañi¹i:

—Ña'ñu¹o' néi²ta cata.

³⁵Joon gatøø²¹o 'ido tyani Jesús.
Joon gaunfuu²¹ siin¹³in moo'wóo¹
bu³ do. Joon gatyée¹e Jesús
moo'wóo¹ bu³ do. ³⁶La 'ii²¹² ningóo¹
Jesús joon gani¹³ tsá² siin¹³in tya'i
fu¹. ³⁷Mo gatí² lixaa¹ moo²¹ Olivos
jileei²¹ tsá² jo² líii² 'in ngalín²

coon¹³on galáa² 'wii²¹² ga'oo¹ jløø³i.
Joongi gauntýúu¹ Dios coon¹³
jilaa²¹ milagro 'e niganí²i. ³⁸Joon
jin²in:

—l'In cwaa³mo Róøi¹³ 'in jó¹
coon¹³ júu³ tya' Ñañu¹u! 'iTyú²-u 'íi¹
ñu'fú²! 'l'In tyú¹mo Dios!

³⁹Joon 'inlái¹³ tsá² fariseos 'in
téein² jee²¹² 'in tsá² do gasii²¹i 'ido:

—Sii¹³ tsá² ngí¹ coon¹³ 'nu 'e jo
cwota²a lí¹ mii¹³.

⁴⁰Joon gajin² Jesús:

—'E la ja²mo fo³oo, wana 'inlo 'e
jo to²o mii¹³ cagi 'e cuun²¹² roon¹
lo ito²o mii¹³.

⁴¹Mo gatyí¹a tyan² gajóø²ø Jesús
fuu²¹ Jerusalén joon gatyí²i 'wii²¹²
tya'a. ⁴²Jin²in:

—Wuxu¹u 'øøi²¹-oo' fiin¹³xu.
Jmii²¹² no-o jmii²¹² tyii¹, 'in jmá¹
'ii²¹ røø² tyii¹ nigacwéi¹. Pe nano
'e si'mo². Joon jo lí² jóø²øø. ⁴³Pe
ijó² coon²¹ jmii²¹² 'e gó² tyii¹ mi
jalíin² tsá² 'in 'eei¹ 'naa'. Joon
ijmáa¹a coon²¹ po³ cwoo¹³ ñíi¹ cu²
lí¹ lí¹ née¹naa'. Joon nitsatái² joon
nijmeei²¹ 'naa' la 'uui². ⁴⁴Joon iffin²
'e fuu²¹ lo ti ni'wo². Itsajngaa¹³i
tsá² néee¹ lí¹ tsi joon jo isái²gi jiin¹³
coon²¹ cuun²¹² 'e sifúui¹ tsu jo
galiñii² 'naa' mo gajó² Dios itiin¹³
'naa'.

Untyú² Jesús 'e cwo¹ fee¹ si² do

⁴⁵Joon ga'ii²¹ Jesús tsi inuu cwo¹
fee¹ si² Jerusalén do joon galáa²
'wii²¹² ga'øø¹ 'in 'ñii¹ coon¹³ jileei²¹
'in ló¹. ⁴⁶Joon gajin²in gasii²¹i 'in
taai² do:

—Ni jí² tya' Dios jin²: “Ñú³uu
'elo lí¹ tsalíin² tsá² tsafee¹³i Dios pe
'naa'gii¹ nigajmaa²aa' lawa coon²¹
too²¹ xá² tya' 'uun²¹.”

⁴⁷La coon²¹ jmii²¹² ga'ee¹ Jesús
inuu cwo¹ fee¹ do. Pe tsá² tyu²
to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya'
ley la joon jon 'in tyu² to² fuu²¹
do 'noo²¹o xiiala ijngaa¹³i Jesús.
⁴⁸Pe jo 'e tyii²a xiiala ijmáa¹a tsu
jilee²¹mo tsá² taai² jløø³mo núu²o.

To² 'e 'oo¹ Jesús

20 Coon²¹ jmii²¹² 'yuu²i Jesús
fu tsi inuu cwo¹ fee¹ 'e
'e²e tsá². Joon cwoo¹ júu³ tyú² tya' 'e
tiin¹³ tsá². Joon gatyaliin² 'in tyu²
to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley
coon¹³ tsacøøi¹³. ²Joon gajin²in
sii²¹i Jesús:

—Jmáa²du'u júu³, ¿'ee coon¹³ to² 'e
jmoo²¹o jilaa²¹ 'elo? ¿'lin gacwo² 'nu
'e to² do?

³Joon gañii¹i Jesús:

—La joon jon jna unngii¹duu 'naa'.
Ñii²duu: ⁴¿'lin gasii¹in Wó³ saai¹ tsá²
jmii²¹? ¿Tí gasii¹in Dios 'ii owa'a tsá²
'ee?

⁵Joon galáa² 'wii²¹² jo cwo²o júu³
ruu²¹i jee²¹² 'ii. Jin²in:

—¿'Ee faa²a? Wana faa²a 'e Dios
gasii¹in, joon iñii¹i: “¿'Ee lí¹ jo
'ii¹³naa' júu³ tya'a?” ⁶Joon wana
faa²a 'e tsá²-a jilee²¹mo tsá² ityuu¹²i
jna' cuun²¹² tsu tsái¹-tsi tsá² 'e faa²¹
Wó³ do cwáain¹ tya' Dios.

⁷Joon gañii¹i jin²in:

—Jo nee²e'e 'iin gasii²in Wó³ saai¹
tsá² jmii²¹.

⁸Joon gajin² Jesús:

—La joon jon jna jofo³oo 'ee coon¹³
to² 'e jmoo³oo 'elo.

Júu³ cwáain¹ tya' tsá² jñi¹ wuunjøø¹³

⁹Joon galáa² Jesús 'wii²¹²
gafaa²¹a. Joon gasii²¹i tsá² 'e
cwáain¹ lo:

—Lawa jaain²¹ tsañuu¹ 'in gajñi¹ wuunjøø¹³ cwoo¹³ 'wó² tya'a. Joon gacwo²⁰ 'áai¹ tsá² xee²¹ mo. Joon gangóo¹ li xiia²¹. Wóo² gali¹fi¹.
¹⁰ Joon la jee²¹² joon gat² jiin²¹ 'e garoo²¹ mi¹² wuunjøø¹³ do. Joon gasii¹ in jaain²¹ tsa'leei¹³ tya'a 'e tsamfi¹ i tya' 'in jmoo¹⁰ to² do jiin¹³ 'e gatfi² tya' fi²¹² cwoo¹³ 'wó² do. Pe 'idogi gajmee²¹ mo 'ido. Joon gasiin¹³ mo 'ido tún¹ jo 'ee gacwo²⁰ coonti. ¹¹ Joon 'in tsá² fi²¹² do gasii¹ in jaain²¹ gi tsa'leei¹³ tya'a. La joon jon 'ido gajii². Gajmee²¹ mo 'ido. Joon gasiin¹³ mo jon jo 'ee gacwo²⁰ coonti. ¹² Joon 'in tsá² fi²¹² do gasii¹ in 'in xee²¹ gi. Pe 'idogi la joon jon gajmee²¹. Joon ga'woo¹ caluu.

¹³ Mo gangfi¹ 'elo 'in tsá² fi²¹² 'wó² do gai¹-tsi: “¿Ee jmaa³ aa no? Isfi³ na yuun²¹ tyiia 'in 'iin²¹² na 'áai¹. Joon mi ní² i yuun²¹ tyiia foowa nijmaa¹⁰ nuu¹³ un.” ¹⁴ Pe joon mo gani² i 'in tsá² jmoo¹⁰ to² do 'ido joon gasii²¹ i ruu²¹² i: “In lo-o 'in 'ii²¹ 'e sá² tya' jmii²¹. Cwojngaa¹³ na' 'ii joon jna'o' ilfi² na' fi²¹² 'wó² do.” ¹⁵ Joon gatyii¹ mo caluu joon gajngaa¹³ mo.

Joon gaunngii¹ i Jesús:

—¿Ee cwoo¹ jmaa¹⁰ 'in fi²¹² cwoo¹³ 'wó² do coon¹³ 'in tsá² do? ¹⁶ Itsaa¹⁰ joon tsajngaa¹³ i 'in tsá² jmoo¹⁰ to² do. Joon cwo²⁰ 'in xee²¹ mo cwoo¹³ 'wó² do.

Mo ganúu² un 'in tsá² taai² do 'elo joon gajin² in:

—iJo cwo¹ Dios ingiii¹ 'elo!

¹⁷ Joon gajøø² i Jesús 'ii. Joon gajin² in:

—¿Ee cwoo¹ i 'øø²¹-tsi tsá² 'e júu³ taa¹³ jí² tya' Dios? 'E jin²:

'E cuun²¹² 'e nigapi² tsa² jmoo¹³ 'nú¹ 'e joon galf² cuun²¹² nifu.

¹⁸ Doñi¹ in gatøø²¹ ni cuun²¹² do li'no²⁰ 'ii. Joon wana gatoo²¹ 'e cuun²¹² do tya' tsá² fu² ilfi².

Júu³ tya' cuu² 'e cón² tsá² li 'nii¹

¹⁹ 'E jmi¹² joon 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley 'iin²¹² in saan¹ in Jesús do. Tsa nii¹⁰ 'e cwáain¹ 'e nagafaa²¹ Jesús do cwáain¹ tya' 'ii-o. Pe 'gøø²¹ mo tsá². ²⁰ Joon gasii¹ in tsá² lawa tsá² tyúi¹ 'e tsasi¹³ i coon¹³ júu³ tajuu²¹ lawa júu³ jai² wa ilí² cwoo¹⁰ tsa² coon¹³ júu³ tya'a. Joon ijaan²¹ in tyani 'in 'oo¹ to². ²¹ Joon gaunngii¹:

—Tifo², ne²⁰ oo¹⁰ 'e fo²⁰ joongi 'e²¹ e júu³ jo². Jmoo²⁰ 'ii²¹ røø². Jo con²⁰ on cwáain¹ wa tsá² sá² cuu² si tsá² tañi² 'ee. Jiin¹³ fu¹ tyú² tya' Dios 'e²¹ e. ²² Si¹³ jna'a, ¿ti cwoo¹ tyí²¹ 'laa¹³ tya' tsa² to² tyiin¹ Roma? ¿Cwoo¹ owa jo cwoo¹ 'ee?

²³ Pe galili³ i Jesús jilaa²¹ 'e gó² 'e 'i¹-tsi 'ido. Joon gasii²¹ i 'ido:

—¿Ee li¹ jmaa² aa' lawa coon²¹ nilá² coon¹³ júu³ tajuu²¹? ²⁴ La 'ee¹ duu¹ jna coon²¹ cuu², nee²¹ e. ¿Lin ni² 'inlo? ¿Ee tyan¹ 'e sii²¹ 'in taai² lo?

Joon gañii¹ i 'in tsá² do:

—Tya' tsa² to² tyiin¹ Roma.

²⁵ Joon gajin² Jesús:

—Cwoo²⁰ oo' tsa² to² jiin¹³ 'e tñi² joon cwoo²⁰ oo' Dios jiin¹³ 'e tya'o.

²⁶ Joon jo gali¹ i wa'a 'e tee²¹ Jesús jiin¹³ coon²¹ tsa² coon¹³ jilaa²¹ 'e faa²¹ a jee²¹² tsá². Li¹ cii¹² i, ganga'goo²¹⁰-tsi tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e faa²¹ a. Joon gajaan¹ tii².

Unngii¹ i tsá² xiiala mi jiin¹ tsá²

²⁷ Mo ngayuu¹³ joon 'inlfi¹³ tsá² saduceos gangaliin¹ ngajøø² Jesús. Tsá² saduceos jin² in 'e jo jo² jiin¹ gi tsá² mo najúun² in. Joon gajin² in sii²¹ i Jesús:

²⁸—Tifo², Moisés gataan¹ ni jí² tya'a 'e júu³ lo: “Wana jaain²¹ tsañuu¹ júun² in joon gatúú² tsamí² tya'a 'ña'a jiin¹³ jaain²¹ jóon¹ jo seein²¹. Ruu²¹ 'in najóin¹ 'ná² cu²¹ cwoo²¹ coon¹³ 'in tsamí² 'ña'a do. Joon liseein²¹ yúun²¹ cwáain² tya' ruu²¹ 'in najóin¹ do.” ²⁹La joon galf² dyái¹ ruu²¹ 'in seein²¹. 'In nifu gacu² mo cwoo²¹. Joon jo 'in yúun²¹ liseein²¹ tya'a. Gajúun¹ mo 'ido. ³⁰Joon 'in tíf² gái¹ do gacu² mo cwoo²¹ coon¹³ 'yiaa'ní² do. La joon jon gajúun¹ mo. Jo 'in yúun²¹ seein²¹ tya'a. ³¹Joon 'in gatí² gaai²¹ gacu² mo cwoo²¹ coon¹³ 'ido. La joon ji dyái¹ do gajúun¹ mo. Ce jiin¹³ jaain²¹ yúun²¹ jo liseein²¹ gi tya'a. ³²La joon jon gajúun¹ mo 'in tsamí² do. ³³Joon mi jiin¹ 'in, 'i'in jee²¹² 'in dyái¹ do icwaaí²¹ tsamí² tya' 'ido?

³⁴Joon gañii¹ i Jesús:

—Mo taain²¹² tsá² 'e fu juncwii²¹ lo tsañuu¹ coon¹³ tsamí² cu² mo cwoo²¹. ³⁵Pe jileei²¹ 'in tyaliin¹ juncwii²¹ cataain²¹ joon jiin¹ 'in jee²¹² 'lii²¹² do jo cuui¹³ gi cwoo²¹ ruu²¹ 'in jon'gi cwooi¹ gi tsá² jóon¹ on wa'a icui² cwoo²¹. ³⁶Jon'gi lí² juuin²¹ gi tsu nalí¹ i lawa'a ángeles. Jóon¹ Dios 'ii tsu 'wii¹³ nigajiin¹ o. ³⁷Cagi Moisés 'ña'a gajmaa¹ a júu³ 'e jiin¹ 'lii²¹². Mo gajóo² 'e 'mó² pi³ 'e coo²¹ do gaunsii²¹ 'Nañu¹ u' Dios tya' Abraham coon¹³ tya' Isaac coon¹³ tya' Jacob. ³⁸Pe Dios jon' Dios tya' 'lii²¹², Dios tya' tsá² jiin¹ 'ii tsu tyani Dios seen²¹ mo jilee²¹ mo.

³⁹Joon 'inlíi¹³ tifo² tya' ley gasii²¹ 'i 'ii jin² in:

—Áa¹ mo tyú² foo²¹ 'o, Tifo².

⁴⁰Joon jo gatá² gi-tsi 'e unngii¹ gi.

¿Ti jún² tya' 'lii²¹² David Cristo?

⁴¹Joon gajin² Jesús:

—¿Xiiala lí² 'e jin² tsá² 'e Cristo jún² tya' 'lii²¹² David? ⁴²Ña'a David do gajin² in jee²¹² jí² Salmo: “Ñañu¹ u' Dios gajin² in sii²¹ 'i 'Nañu¹ u': Ní² lí² caa²¹ na tsáa¹ ⁴³ca mi tyée¹³ na jileei²¹ 'in 'eei¹ 'nu 'wii²¹² tíf¹³ i.” ⁴⁴¿Pe xiiala lí² Cristo lí² jóon¹ David tsu 'ña'a David gaunsii²¹ 'ii 'Nañu¹ u'?

Jesús cwo² o tifo² tya' ley tsaa²

⁴⁵Jilee²¹ mo tsá² núu² un mo gasii²¹ Jesús tsá² tya'a:

⁴⁶—Tí¹ moo' coon¹³ tifo² tya' ley. Tí¹-tsi ngii¹ coon¹³ siin³ cwaa²¹. Joon 'iin²¹² in 'e feei²¹ tsá² 'ii coon²¹ tún². Joongi 'noo¹ o 'mosí¹ si² nifu icwaa²¹ fu tsi inuu cwo¹. Joon 'iin²¹² in 'mosí¹ tya' tsá² 'in tyíin² mo lí² gø² tsá². ⁴⁷Joon tyii²¹ o 'nú¹ 'yiaa'ní² joon faa²¹ a júu³ tyú² 'e cwaa²¹ wa'a coon²¹ on tsá² too². Pe 'ái¹ gi wúu¹ inii²¹ 'ido.

Cuu² gacwo¹ 'yiaa'ní²

21 Tsi inuu cwo¹ ganí² i Jesús tsá² sá² cuu² 'in to² cuu² tsi caja lí² to² tsá² cuu². ²Ganí² mo jon jó¹ jaain²¹ 'yiaa'ní² tsá² tañí² 'áai¹ 'in gato² tún² cuu² yúun². ³Joon gajin² Jesús:

—'E la ja² mo fo² oo 'in 'yiaa'ní² tsá² tañí² lo nigacwoo¹ o láai² gi la jee²¹² jileei²¹. ⁴Tsu jileei²¹ 'in catyaaí² do cwoo¹ o jiin¹³ 'e sáai² tya'o. 'Inogi tañí² mo 'áai¹ pe nigacwoo¹ o jiin¹³ 'e sá² tya'a.

Jesús tyaa¹ júu³ i'íin² tsá² 'e cwo¹ do

⁵In líi¹³ tsá² sí¹ i jee²¹² yaai xiiala jnéei² 'e cwo¹ fee¹ do tsu 'áai¹ 'ya² gi jilaa²¹ cuun²¹² coon¹³ jilaa²¹ 'e cwoo¹ tsá² 'yaaí¹-tsi. Joon gajin² Jesús:

6—Nijóø³øø coon²¹ jmi²¹² mi fiin²¹ jilaa²¹ 'e jøø²øø. Jiin¹³ coon²¹ cuun²¹² jo 'e sá²gi ni 'e ruui²¹ do.

Li² ilí² la nū¹gi mi i'íin² juncwii²¹

7Joon gaunngii¹ i tsá² Jesús:

—Tifo¹, ílii ilí² jilaa²¹ 'elo? íNoo coon²¹ li² mi lí² jilaa²¹ 'elo?

8Joon gajin² Jesús:

—Tíi¹moo' jon. Jo cwóo¹³naa' yaanaa' 'in coon²¹ 'naa' tóo². Tsu líi¹ fúui¹ 'in jaliin¹ 'in jin² sii²¹ i 'naa': “Jna-a Cristo.” Joongi jin²in: “Nano gatí² 'ii²¹ ilí² sá² 'ii²¹.” Pe 'naa' jo unjii²ii' júu³ tya'a. 9Joon mi núu¹³uu' 'e faa²¹ tsá² tya' 'nii²¹ joongi 'e tíi² tsá² jee²¹² yaai jo foo¹³naa'. Tsu 'e joon 'ná¹ ilí² nifu. Pe 'ná¹gi ityá¹ 'ii²¹ ilí² la joon.

10Joon gafaa²¹gi Jesús:

—Coon²¹ fuu²¹ itéen¹in coon¹³ fuu²¹ xiia'. Coongi fuu²¹ xiia' ijmáa^{1a} 'nii²¹ coon¹³ fuu²¹ dogi. 11Joongi ijøø²¹ 'wó² líilí². Joon líi¹ i'í² 'oo² coon¹³ jmoowúu¹ la caain²¹ coonti. Joongi yu' juncwii²¹ imoo²oo' jilaa²¹ 'e fo² coon¹³ li² 'e coo¹³gi.

12'Pe la nū¹gi insaan²mo tsá² 'naa'. Joon øø¹mo tsá² 'naa'. Joon tsajée¹ 'naa' li lí² sá² 'ii²¹ tyii' fu cwo¹. Joon itaa²¹ 'naa' nuñi³. Joon tsajée¹ 'naa' tyani røø¹³ coon¹³ tsá² 'oo¹ to² tsu 'wii¹³ jo²o líi²naa' jna. 13Coon¹³ 'e la joon lisá² coon²¹ 'ii²¹ 'e foo²oo' 'e tyú² 'wii²¹² tyiia. 14Tyá² 'oo' mi ngíi² joon, jo cuu¹³ 'oo' 'ee ifoo²oo' cwáain¹ tyii-oo' la jéei¹. 15Tsu jna-a icwóo³oo júu³ joongi 'e jmi¹ 'oo' ce jiin¹³ jaain²¹ tsá² lí² líi¹ 'naa' jon'gi lí² faa²¹ 'laa²¹ tyii'. 16Pe 'naa' i'níi²mo tsá² 'naa'. Cagi 'ñu³uu' coon¹³ ruu²¹naa' coon¹³ tsá² seen²naa' tyú² coon¹³ i'níi² 'naa'.

Ijnga²mo tsá² 'inlíi¹³ 'naa'. 17Joon jilee²¹mo tsá² seen²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ ni li 'eei¹ 'naa' 'wii¹³ jo²o líi²naa' jna. 18Pe jiin¹³ coon²¹ jñu¹ tsi tyí²ii' i'íin². 19'Wii¹³ 'e taa²¹ 'oo' joon itiin¹³naa' juncwii²¹ tyii'.

20'Mi jøø²naa' 'láa² la 'uui fuu²¹ Jerusalén joon lí² 'nii²¹oo' 'e ti li 'íin²mo. 21Joon jilee²¹ 'in néei¹ fu Judea 'ná¹ cwiin²¹o fu moo²¹. La joon jon jilee²¹ 'in néei¹ fuu²¹ Jerusalén 'ná¹ 'woo²¹mo do. Joongi jilee²¹ 'in taain²¹² jee²¹² to² jo li jaliin¹in. 22Tsu jmi²¹² joon jmi²¹² 'e ní² tsá² wúu¹. Jee²¹² jmi²¹² joon itséin¹ jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios. 23Líi¹ fúu² tsamí² 'in tyéein¹ yuun²¹ si 'in cuu²¹ tuu²¹ 'ee. Tsu líi¹ wúu¹ 'in néei¹ la caain²¹ fuu²¹ do. Jmáa^{1a} Dios 'ii²¹ tya' 'in tsá² do. 24'Inlíi¹³ ijúun³in coon¹³ 'ñí³. 'Inlíi¹³gi insaan²mo tsá² joon tsajée¹ la caain²¹ fuu²¹ li wíin². Joon tsá² jalíin² wíin² ity²u to² Jerusalén ca mi tyeei¹ jmi²¹² tya' tsá² 'in jo seen²¹ Israel.

Xiiala ilí² mi jó² 'in Ruu²¹i Tsá²

25Joon ñi¹ coon¹³ sii²¹ coon¹³ núu¹ icwoo¹o li². Joon ni cwoo¹³ 'wó² téein² tsá² 'goo²¹-tsi. Xéei²-tsi tsá² coon¹³ 'e 'iin² jmi¹ñi³ coon¹³ 'e jnóo¹ jmi²¹. 26Joon nityu²-tsi tsá² coon¹³ 'e fo² mi 'i¹-tsi jilaa²¹ 'e gó² ijó² fu juncwii²¹. Tsu jilaa²¹ 'ii²¹ tya' juncwii²¹ 'ii²¹ yu' ilí² jleei¹. 27Mi yuui¹³ joon imáa¹³naa' 'in Ruu²¹i Tsá² jó² jee²¹² jní¹ coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ tya'a coon¹³ jilaa²¹ 'ya²gi tya'a. 28Joon mi 'láa² 'wii²¹² lí² jilaa²¹ 'elo tyá² 'oo' joon sáa¹³aa' mootyí²ii' tsu jmoono itiin¹³naa'.

29Gasii²¹o jon Jesús 'e cwáain¹ lo:

—Jóø²duu¹ jilaa²¹ 'mó² cwaríi³ coon¹³ jilaa²¹gi níi¹ 'mó². ³⁰Mo gani²ii¹ gani¹³ 'mo² 'mó² sii²¹ níi²oo¹ yaanaa¹ 'e nijatyéén¹ jiin²¹ jmf¹. ³¹La joon jon mi moo²oo¹ ilf² jilaa²¹ 'elo níi²oo¹ 'e nijatyéen¹mo 'e tyu² Dios to².

³²'E la ja²mo fo³oo, jilaa²¹ 'elo nilí² la nu¹gi ijúun²in tsá² 'in seein²¹ nano. ³³Cwoo¹³ 'wó² coon¹³ juncwii²¹ 'ii²¹ yu¹ ityé²emo pe júu³ tyiia jo tyé²i coonti.

³⁴Tíi¹moo¹, jo unbaan¹naa¹ yaanaa¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e gó². Jo ngii²ii¹ to² 'iin¹. Jo unbaan¹naa¹ yaanaa¹ 'e 'i¹-oo¹ jmaai¹³ 'e jmaai¹ to² tyii¹. Tsa la joon jo xuu²¹naa¹ lawa nilá² mi cwá² 'e jmi²¹² do. ³⁵Lawa coon²¹ nilá² lí¹ 'e jmi²¹² do 'e taain¹³ jileei²¹ tsá² 'in néei¹ la caain²¹ cwoo¹³ juncwii²¹. ³⁶Tyaa²aa¹ tyú² tyii¹. Foo²oo¹ júu³ tyú² coon²¹ tøø²mo. La ilí² lá²naa¹ ilí² lá²naa¹ jilaa²¹ 'elo 'e ná² ilí². Joongi lí²-i tyaliin²naa¹ tyani 'in Ruu²¹i Tsá².

³⁷Mo jmi²¹² ga'ee¹ Jesús inuu cwo¹ joon mo 'woo¹ ngajáan¹an fu moo²¹ sii²¹ Olivos. ³⁸Joon jileei²¹ tsá² jaliin¹ la coon²¹ mo 'aa²¹ fu cwo¹ fee¹ 'a núu²un júu³ tyaa¹.

'Noo² tsá² xiiala saan²¹in Jesús

22 Nigajatyéen¹mo tyan² jmi²¹² 'e gø² tsá² 'iñi¹ 'e jo tyiia³ jeei¹. 'øø¹²¹-tsi tsá² jmi²¹² 'e sii²¹ pascua. ²Joon 'in tyu² to² tyaa¹ untsá² coon¹³ tifo² tyaa¹ ley 'noo¹on xiiala ijngaa¹³i Jesús pe 'gøø²¹mo tsá².

³Joon ga'í² Satanás alma tyaa¹ Judas, 'in sii²¹o jon Iscariote. Jaain²¹ jee²¹² dyatuuin¹ tsá² tyaa¹ Jesús 'ii.

⁴Ido ngóo¹o ngafee¹³i 'in tyu² to²

untsá² coon¹³ 'in tyu² to² 'in jóø² inuu cwo¹ do. Joon ngafee¹³i 'ido xiiala jmáa¹a cwáain¹ 'e 'í¹ Jesús ja'cwoo²¹. ⁵Idogi galijløø¹³mo. Joon gaunrøø¹ júu³ 'e cwó² Judas cuu². ⁶Joon ga'ii²¹mo. Joon galáa² 'wii²¹² 'noo¹²on xiiala jaan²in Jesús mo ga'í² tii², mo jo tsá² seein²¹.

Li gatséi¹ gø² Jesús coon¹³ tsá² tyaa¹

⁷Joon gatí² jmi²¹² 'e gø² tsá² 'iñi¹ 'e jo tyiian³ jeei¹. Joon jngaai¹³ tsá² joo'saa²¹ jiin¹³ la tiisi¹². ⁸Joon gasii¹in Jesús 'in sii²¹ Tí³ coon¹³ jaain²¹gi 'in sii²¹ Wó³ joon gasii²¹i 'ii²¹.

—Cwoliin²naa¹ joon cwotyá²aa¹ tyú² 'e tyé²e 'e gatí² jmi²¹².

⁹Idogi gaunngii¹:

—¿Xiia 'iin²¹²u'un tsatyaa²¹a'a tyú²? —gajin¹²in sii²¹i Jesús.

¹⁰Joon gajin¹² Jesús:

—Mi cwotaa²¹naa¹ 'e fuu²¹ joon jiin¹naa¹ jaain²¹ tsañuu¹ 'in tyiian¹ coon²¹ tsuu² si'o² jmi²¹. Cwoliin²naa¹ caluu-u ca xiia²¹ 'ná¹ li 'í²i. ¹¹Joon fuu²uu¹ 'in fi²¹² 'ná¹ do:

“La lo-o jin² tifo² tyii¹ sii²¹i 'nø: ¿Xiiali cwo²o yii²¹a'a tyee²e'e coon¹³ tsá² tyiia tyaa¹ jmi²¹² 'e gatí²?”

¹²Joon ni'e²e 'naa¹ coon²¹ tsi inuu fee¹ li ñii². Do-o tyaa²aa¹ tyú².

¹³Joon ngaliin²mo. Joon galí² jiin¹³ la nigajin¹² Jesús. Joon gatyyaa¹ tyú² 'e dø¹ø mo gatí² jmi²¹² do.

¹⁴Mo gatí² 'ii²¹, joon gacwó²o Jesús coon¹³ tsá² tyaa¹ 'e dø¹ø.

¹⁵Joon gajin¹² Jesús:

—'Áa¹mo nagali'in²¹²na jmáa³aa coon¹³ 'naa¹ 'e tyee²e' tyaa¹ 'e jmi²¹² lo la nu¹gi ijúun²na! ¹⁶Tsa fuu²¹²uu 'naa¹ 'e jo jmáa³gii ca mi tí² 'ii²¹ 'e tyu² Dios to².

17 Joon gason¹ on coon²¹ wúun¹ xú si'o² vino joon gacwo² o 'maai¹³ Dios joon gajin² in:

—Jun² 'elo, joon jmaa² aa' jmai² xú jee²¹² 'naa'. 18 Tsu la lo-o fo³ oo, jo jmi²¹² yaai¹³ gi duu¹³ uu jmi³ mi³ wuunjøø¹³ ca mi tyu² Dios to².

19 Mo ngayuui¹³ joon gason¹ on coon²¹ 'iñi¹. Joon gacwo² o 'maai¹³ Dios joon gajmaa¹ a ca'no¹³. Joon gacwo² o tsá² tya'a sii²¹ 'ido:

—'E lo-o cuerpo tyiia ijoon¹³ oo 'wii²¹² tyii'. Jmaa² aa' 'elo joon iti¹ 'oo' jna.

20 La joon jon gajmaa¹ a coon¹³ coon²¹ wúun¹ xú do mo ngayuu¹³ gagøø¹²¹ ø. Joon gajin² in:

—'E wúun¹ xú lo lawa coon²¹ 'ii'²¹ 'e 'múui². Joon 'e jmi¹ 'øø³ na lo 'e nituun²¹ 'wii²¹² tyii' 'e li² tya' 'e 'ii'²¹ 'múui² do.

21 'Pe nano cwoo²¹ tsá² 'in i'ni¹¹ jna roon¹ coon¹³ cwóo³ oo ni mesa lo. 22 Pe jna-a 'in Ruu²¹ na Tsá² nilí²-i jiin¹³ la 'ii'²¹ nicalisá². Pe 'áa¹ mo fúu² 'in 'ni¹¹ jna.

23 Joon ga'láa² tsá² tya'a 'wii²¹² gaunngii¹ i jee²¹² 'ii:

—¿'lin jee²¹² jna' 'in jmoo¹ o 'e gó² lo?

Gasíi² i jee²¹² 'ii 'iin 'in tyiin² gi jee²¹² 'ii

24 Mo ngayuui¹³ joon gasíi² i jee²¹² 'ii 'iin 'in tyiin² gi jee²¹² 'ii. 25 Joon gajin² Jesús gasíi²¹ i 'ii:

—Jileei²¹ røø¹³ 'in tyu² to² ni cwoo¹³ juncwii²¹ tyu² o to² ce caain²¹-tsi. Joongi jileei²¹ tsacøø¹³ 'ii tya' 'ii lawa 'ña'o sii²¹ tsá² tyúi¹.

26 Pe 'naa'gii' jo tíi² naa' jmaa² aa' la joon. Li² cii¹² i jmoo² 'naa'. Jileei²¹ 'in tyiin² gi jee²¹² 'naa' 'ná² síi¹³ naa'

lawa 'in xuui²¹² gi. Joon 'in tyu² to² 'naa' 'ná¹ jmaa¹ o la jmoo¹ o tsaleei¹³. Jo cwoo¹ tyu² to². 27 ¿'lin 'in tyiin² gi awa 'in tyín¹ gø² ø si 'in gatyáa¹ tyú² 'ee? Pe jna-a 'yuu² na jee²¹² 'naa' lawa jaain²¹ 'in tyaa¹ tyú².

28 'Naa' nigangi²¹ i coon¹³ jna coon²¹ tóøi² la li 'e móo³ oo wúu¹. 29 'E joon jna cwo³ oo 'naa' coon²¹ li ityu² u² to² la li² 'e gacwo² Ñu³ u² jna. 30 'E joon ilí² cøø² øø' joongi 'uu² uu' coon¹³ jna mi tyu³ u² to². Joongi iní² ii' áan³ tyii' lawa tsacøø¹³ 'e jmaa¹ aa' 'ii'²¹ tya' 'in dyatun¹ poo²¹² tsá² seen²¹ Israel.

Jmoo¹ Jesús júu³ 'e jo røø¹ i Tú³ 'e cwii¹ in 'ii

31 Gajin² in jon Ña'ñu¹ u¹:

—Simóoi¹³, Satanás nigamóoi¹ 'naa' 'e jøøi¹² 'naa' la mo untyú² tsá² trigo 'e coon²¹ cwáain¹ 'naa'. 32 Pe jna nigamí³ ii tyani Dios 'wii²¹² tyi'i 'e jo tú² u¹ 'e jo² cwołín² un. Joon mi jaa²¹ -o'o cwoytií¹² a-tsi 'in tsaruu²¹ u.

33 Joon gajin² Simóoi¹³ do:

—Ña'ñu¹ u¹, naná¹ a tyú² tyiia 'e ní³ ii nuñí³ coon¹³ 'nu ca xufiin¹³ jún¹ moo coon¹³ 'nu.

34 Joon gajin² Jesús:

—Tú³, fuu²¹² uu 'nu 'e jmi²¹² no-o la nu'gi i'ó¹ tuuitsáa² jo røø¹ u 'e cwii¹ un jna 'ni¹ naa¹³.

Ityée¹ mo júu³ tya' Jesús

35 Joon gaunngii¹ i Jesús:

—Gasíi² na 'naa' jo 'ee tuloo²¹ tyán² aan', jon'gi cuu² tyán² aan', jon'on mii¹³ ii' ga'øø¹³ øø, ¿ti 'ee gali'ná¹ gi tyii'?

'Ido-gi gajin² in:

—Jiin¹³ coon²¹ jo 'ee ga'naai²¹ tyi jna'a.

³⁶Joon gajin² Jesús:

—E ningóo¹ lí' cih¹² i no joon jileei²¹ 'in 'oo¹ tuloo²¹ 'ná² cwotyaa²¹o.

Joongi 'in 'oo¹ cuu² 'ná² cwotyaa²¹.

Joongi jileei²¹ 'in jo 'oo¹ ñí³ 'ná²

cwo'nií¹ 'mí² tyíá² tya'a joon ló² ñí³

tya'a. ³⁷Tsu la ja²mo fo³oo, 'ná²-a

tsangí¹ na jilaa²¹ la lí' e tyaan²¹ ni

jí² tya' Dios 'e jin²: “Sí²i la jee²¹²

yaai 'e tsá² gó² 'ii.” Tí lí' tsín¹ jiin¹³

la jin¹² jí² cwáain¹ tyiia.

³⁸Joon gajin² 'ido:

—Sá² tún² ñí³ lo.

Joon gañii¹ Jesús:

—Naleen¹mo jon.

Ngó¹ Jesús lí' sii²¹ Getsemaní

ngafee¹² i Dios

³⁹Joon gacwo¹íi Jesús. Joon jiin¹³

la tiisi² tya'a gangóo¹ fu moo²¹

Olivos. Joon gangaliin¹mo tsá² tya'a

coon¹²on. ⁴⁰Mo gatyálíin² do joon

gasii²¹ Jesús 'ii:

—Mí²íi tyani Dios 'e jo xuu²¹naa²¹ tsaa² tyii'.

⁴¹Joon gangawíin² Jesús coon²¹

jiin¹³ la wíin² mo tyu² tsá² cuun²¹².

Joon gasii¹ i wojní¹i. Joon faa²¹a

júu³ tyú². ⁴²Joon gajin²in:

—Ñu², wana 'iin²¹²un un'øø²¹u jna

'e jo móo³oo wúu¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e

'ná² lí². Pe jo lí² jiin¹³ la 'iin²¹²na pe

jiin¹³ la 'ii²¹ tyi'.

⁴³Joon gajnéi¹ jaain²¹ ángel jó¹ fu

ñu²fú² joon gacwoo²¹gi 'waa²¹ pí².

⁴⁴Joon gaí² 'e nii²¹ wúu¹ lílilí¹. Joon

gamii¹ i 'wii²¹² tya'a coon¹³ 'láai²gi

'waa²¹ pí². Joon ga'yá² untyiia²¹

tya'a lí' la lí' jmi¹ 'e xuu²¹ ni 'wó².

⁴⁵Mo rón² joon ngaa¹²in lí

téin² tsá² tya'a. Joon gatsee²¹i

'ido cwuu²¹mo coon¹³ jilaa²¹ faí³.

⁴⁶Joon gajin²in:

—¿Ee lí' cwuu²¹naa'? Ráan²naa',

fee¹²naa' Dios joon jo xuu²¹naa'

tsaa² tyii'.

Tøø¹ tsá² Jesús 'núu¹i

⁴⁷Faa²¹gi Jesús siin¹²in mo

gacwoíin² tsá² fúu¹. Joon jaain²¹

jee²¹² jí' dyatuuin¹ tsá² tya'a 'in sii²¹

Judas jó¹ nifu tya' 'in tsá² do. 'Ii

ngatyeen¹in lí' siin¹² Jesús ijun¹²un

ju¹² Jesús. ⁴⁸Joon gajin² Jesús:

—Judas, ¿ti ga'ñii²¹²un jna, 'in

Ruu²¹na Tsá², coon¹³ 'e gajiiin¹in

ju¹³uu?

⁴⁹Jileei²¹ 'in téin² coon¹³ Jesús

mo ganí² i jilaa²¹ 'e lí² gajin²in sii²¹²i

Jesús:

—¿Jatii²i coon¹³ ñí³ 'ee?

⁵⁰Joon jaain²¹ jee²¹² 'ii

gauncwuu²¹i jaain²¹ tsa'leei¹³ tya'

'in tyu² to² untsá² nifú². Gatyu²u

cataain²¹ loocwo² lí' tsáa¹. ⁵¹Joon

gajin² Jesús:

—Cwoján²xu la no. Jo caai¹³gi'

'ino.

Joon gasúu² Jesús loocwo² 'ido

joon ga'láa²mo tsifu. ⁵²Joon gajin²

Jesús sii²¹² 'in nijalíin² 'e tøø¹ 'ii.

Sii²¹² 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³

'in tyu² to² 'in jóø² inuu cwo' coon¹³

tsacøø¹³:

—Nañilíin²naa' coon¹³ ñí³ coon¹³

'mó² 'e tøø²øø² jna lawa jaain²¹ 'uun²¹.

⁵³La coon²¹ jmii²¹² 'yuu²na jee²¹²

'naa' tsi inuu cwo¹ fee¹ do. Joon jo

mo gaseen²naa' jna coonti. Pe jiin¹³

lo-o 'ii²¹ tyii' mo ga'íi² nuu²¹.

Jo róøi¹ Tú³ 'e cwii¹in Jesús

⁵⁴Joon gajée¹ i Jesús si'núu¹mo fu

tya' 'in tyu² to² untsá² nifú². Joon Tú³

ngaa¹³i caluu Jesús wíin²gixu. ⁵⁵Joon do-o gajjin² coon²¹ jí² tún² tsa² tya¹ tyi¹ do. Joon do-o gacwó²o cu¹ li¹ li coo²¹ jí² do. Tǎ³-gi do-o jon tyíin¹in.

⁵⁶Joon jaain²¹ tsamí² 'in jmoo¹o to² inuu do mo ganí²i tyíin¹ Tǎ³ co¹ jí² do joon gajaan¹ jóǒi² 'ido. Joon gajin²in: —Ngii¹ jon 'in tsañuu¹ lo coon¹³ 'ido.

⁵⁷Joon jo garóǒ¹i Tǎ³, gajin²in:

—Tsamí², jo cwíi¹na 'ido.

⁵⁸Mo galí² ciíin²¹gixu joon 'in xee²¹mo gasii²¹i 'ii:

—'Nú-ú, jaain²¹ jee²¹² 'ii.

Joon gajin² Tǎ³:

—Jon¹ 'i jna, tsañuu¹.

⁵⁹Coon²¹ hora ngóo¹gixu mo gajin² 'in xeei²¹ gasii²¹i 'ii:

—'E la ja²mo ngii¹ 'in tsañuu¹ lo coon¹³on tsu 'in seein²¹ Galilea lo.

⁶⁰Joon gajin² Tǎ³:

—Tsañuu¹, jo ní³ii 'ee 'e fo²o.

La tsifu joon, la 'ii²¹² faa²¹gi Tǎ³ ga'oo¹ jaain²¹ tuuitsáa². ⁶¹Joon jiin²¹ 'ña'a Jesús ní¹i gajóǒi² Tǎ³. Joon gati²-tsi Tǎ³ jiin¹³ la nigajin² Jesús sii²¹i 'ii: “La nú¹gi i'oo¹ tuuitsáa² jo rǒǒ²¹u 'e cwíi¹u jna 'n¹i naa¹³.”

⁶²Joon gacwo¹ Tǎ³ joon gati²o xuui²¹²-tsi 'áai¹.

Ungóǒi¹ tsá² Jesús

⁶³Jileei²¹ tsá² do 'in 'aa¹i Jesús gaungóǒi¹ 'ii 'áai¹ joongi gajmee²¹mo liíi¹. ⁶⁴Gajni¹ unní¹ 'ido joon gapoo²¹ ní² 'ido joon gasii²¹i 'ii:

—Faa¹³du, 'i'in pó² tyi¹i?

⁶⁵Joongi 'láai² júu³ 'laa²¹ gafa²o tya¹ Jesús.

Ngó¹ Jesús tyani tsá² 'in tyiin²gi tya¹ tsá² Israel

⁶⁶Mo gajná² joon galicaain²¹ tsacóǒi¹³ tya¹ tsá² Israel coon¹³ 'in

tyu² to² untsá² coon¹³ tifo² tya¹ ley. Joon gangajée¹ Jesús li sicaain²¹ tsá² 'in tyiin²gi do. Do-o gaunngii¹i:

⁶⁷—Sii¹³ jna'a, 'iti 'nú Cristo?

Joon gañii¹i Jesús:

—Wana fo³oo, jo jo² ilíin²naa¹ júu³

tyiia. ⁶⁸Joongi wa'a unngí³ii 'naa¹ jo ní²ii' jon'gi jo laa²¹²naa¹ jna. ⁶⁹Pe ca nano-o ca li ngoo²¹gi jna-a, 'in Ruu¹²¹na Tsá², ninii²¹²ii cáai¹ Dios Jmii²¹ li' tsáa¹.

⁷⁰Joon jilee²¹mo gaunngii¹i:

—'Tí 'nú-ú Jóon¹ Dios?

Joon gañii¹i Jesús:

—Jnagii¹ 'i jiin¹³ la nafaa¹³naa¹.

⁷¹Joon gajin²in jee²¹² 'ii do:

—Jo 'ee júu³ 'ná¹gi jna. Yiiana¹ jon ninuu^{21u} júu³ tya'a.

Jesús tyani Pilato

23 Joon jilee²¹mo garoon¹ joon gangajée¹i Jesús tyani Pilato. ²Do-o galáa² 'wii²¹² jmoo¹o tsaa² tya¹ Jesús jin²in:

—Nigatsee²¹na'a 'in tsañuu¹ lo 'e¹e tsá² tyii¹ 'e faa²¹ 'laa²¹ tya¹ 'in tsaa²to² tyíin¹ Roma. Jin²in 'e jo 'ná² tyii²ii' 'laa¹³ 'e 'nii¹ tya¹ 'in tyu² to² nifu tyíin¹ Roma. Joongi jin²in 'e 'ii Cristo, 'e 'óǒi²¹-tsi tsá² 'e jaain²¹ rǒǒi¹³ 'ii.

³Joon gajin² Pilato:

—'Tí 'nú-ú Róǒi¹³ tya¹ tsá² Israel?

Joon gajin² Jesús:

—La joon nigafaa¹³gi'i.

⁴Joon gajin² Pilato sii²¹i 'in tyu² to² tya¹ untsá² coon¹³ 'in tsá² catyaa²gi:

—Jiin¹³ coon²¹ jo mo gatsaa¹³aa tsaa² tya¹ 'in tsañuu¹ no.

⁵Pe 'idogi gafaa²¹a tá²gi jin²in:

—Jileei²¹ 'in núu²un júu³ tya¹ 'ino 'iin²¹²in to² mií¹³. Joon ga'e¹o júu³

tya'a la caain²¹ Judea. Ga'láa² 'wii²¹²
fu Galilea joon ca logi ga'ee¹ júu³
tya'a.

Jesús tyani Herodes

⁶Mo ganúu²un Pilato 'elo joon
gaunngii¹ i wana seein²¹ Jesús fu
Galilea. ⁷Joon mo gajin² tsá² joon,
joon gasii¹in tyani Herodes 'in
tyu² to² Galilea. Joon jee²¹² jmi²¹²
joon taain¹ fu Jerusalén. ⁸Mo
gani²i Herodes Jesús jløø¹³mo 'áai¹
tsu ningóo¹ 'e gali'in²¹²in jøøi²
Jesús. Ninuu¹o faa²¹ tsá² cwáain¹
tya'a. Joon ni'in²¹²in jøø² coon²¹
milagro 'e jmá¹ Jesús. ⁹Lái¹ 'láai²
'e gangii¹ pe Jesús coonti jo 'ee
gañii¹i. ¹⁰Do-o jon téein² 'in tyu²
to² tya' untsá² coon¹³ tifo² tya' ley.
'li jmoo¹o tsaa² fee¹ tya'a coon¹³
'láai²gi liili¹. ¹¹Joon Herodes coon¹³
'láa² tya'a gatyii²mo Jesús joongi
gaunngøø¹mo. Joon gatyii²¹in Jesús
coon²¹ 'mi² jii¹ la li siin¹³ røøi¹³.
Joon gasii¹³mo tún¹ tyani Pilato.
¹²Jmi²¹² joon røø²¹ gasii²i Pilato
coon¹³ Herodes tsu la mo jéei¹³
'ee¹mo ruu²¹i.

Nigalisá² 'ii²¹ ijnga²mo Jesús

¹³Joon gauncaain²¹ Pilato 'in
tyu² to² tya' untsá² coon¹³ tsacøøi¹³
joongi coon¹³ jilee²¹ tsá². ¹⁴Joon
gajin²in sii²¹i 'ido:

—'Naa-a ñijee²¹naa' 'in tsañuu¹
lo foo²oo' 'e jmoo¹o 'ido to² tsá²
mii¹³. Pe jna-a ga'no³oo tsaa² tya'a
tyani²ii' pe jo gatsaa³aa. Joon
jøø²oo' 'e jo 'ee tsaa² sá² tya'a coonti
jiin¹³ la tsaa² jmoo²oo'. ¹⁵La joon
jon Herodes 'in nigasiin¹²mo tún¹
fu lo jo nigatsaa²¹a tsaa² tya' 'ido.
Nijøø²oo' 'e jo 'ee tsaa² sá² tya'a wa'a

'e tñii² júun²in. ¹⁶E³duu wúu¹ joon
mi yuui¹³ joon láa²moo.

¹⁷Pilato jiin¹³ la tiisi² 'ná² láai²
jaain²¹ tsá² 'yuui²¹² 'nuñ³ jiin¹³
jee²¹² jmi²¹² joon. ¹⁸Joon jilee²¹mo
ga'láa² 'wii²¹² ga'oo¹. Jin²in:

—iJngai²ta 'ino! Cwolaai²¹
Barrabás.

¹⁹In Barrabás do nigataan¹²in
'nuñ³ 'wii¹³ nigajmaa¹a 'e tsá² fuu²¹
lo jmoo¹o 'nii²¹ coon¹³ tsaa²to²
tyiin¹ Roma. Joon nigajnga²mo
tsá². ²⁰Pilato do 'iin²¹²in láai² Jesús.
Joon gasii²¹i tsá² tún¹. ²¹Pe 'idogi
ga'oo¹ tá²gi gajin²in:

—iTáan¹in tsaa² crúu¹³! iTáan¹in
tsaa² crúu¹³!

²²Joon mo gatf² 'ni¹ fu joon gajin²
Pilato:

—¿Ee 'e gó² nigajmaa¹a? Jna-a jo
gatyii³aa jiin¹³ coon²¹ tsaa² wa'a
ijúun²in. 'E³duu wúu¹ joon mi
yuui¹³ joon iláa²moo.

²³Pe 'ido-gi gañii¹i tá² liili¹. Gamii¹i
wa'a táan¹in tsaa² crúu¹³. Joon gati²
júu³ tya' 'in tsá² do coon¹³ 'in tyu² to²
tya' untsá². ²⁴Joon Pilato do gajmaa¹a
'ii²¹ jiin¹³ la gali'in²¹²in 'in tsá² do.

²⁵Joon galáa²mo jiin¹³ Barrabás 'in
'yuui² 'nuñ³ 'wii¹³ gajmaa¹a 'nii²¹ joon
gajngaa¹³i tsá². Joon gajaan²¹mo
Jesús jiin¹³ la nigamii¹ 'in tsá² do.

Táan¹in Jesús tsaa² crúu¹³

²⁶La 'ii²¹² ngalfín² jée¹i Jesús 'e
táan¹in crúu¹³ gasaan¹²in jaain²¹
tsañuu¹ 'e coon²¹ crúu¹³ tya' Jesús.
Simóoi¹³ sii²¹ 'in tsá² do. Galiseein²¹
coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Cirene. 'In jai¹³ fu
coon²¹ fuu²¹ pi³ 'e ná¹ co' do. Joon
joo²¹o caluu.

²⁷Joon fúu¹mo tsá² ngalfín²
coon¹³on coon¹³ tsamf² 'in ngalfín²

ci¹². Joon 'oo¹o tá² coon¹³ jilaa²¹ fa'í³
'wii²¹² tya'a. ²⁸Joon gajóø²i Jesús 'ii
joon gasii²¹²i 'ido:

—Tsamí² seein²¹ Jerusalén, jo cii²ii'
'wii²¹² tyia. Tyí¹³i' 'wii²¹² tyii' yaanaa'
joongi 'wii²¹² tya' yuun²¹ tyii'. ²⁹Tsu
nijó² jmi²¹² mi jin² tsá²: “Tyú¹mo
'in jo galiseein²¹ jóon¹on, joon 'in
jiin¹³ cafu jo gangatyéein¹ yuun²¹,
'in jiin¹³ coon²¹ naa¹³ jo gacuu²¹
xuui²¹² tuu²¹ tya'a.” ³⁰Mi tí² 'ii²¹ joon
ni'láa² tsá² 'wii²¹² faa²¹a sii²¹i moo²¹
coon¹³ jilaa²¹ tií²¹: “Cwoxaa²o joon
cwojlií¹³u'u jna'a.” ³¹Tsu wana galí²
jilaa²¹ 'elo coon¹³ jna 'in jo røøi²¹
tsaa², ð'ee coon¹³ ilí² coon¹³ tsá²
goo²oo' 'in røøi²¹ tsaa² 'áai¹?

³²Jée¹mo jon gáí¹gi 'in røøi²¹ tsaa²
ijngaa¹³i caain²¹ coon¹³ Jesús. ³³Mo
gatyaliin² coon²¹ li sii²¹ Mootyi²
'Lii²¹² joon do-o gateein¹ Jesús tsaa¹
crúu¹³ coon¹³ 'in tsá² gáí¹gi do.

Jaain²¹ lí¹ tsáa¹ jaain²¹gi lí¹ tuuin²¹².

³⁴Joon la 'ii²¹² taain¹ Jesús tsaa¹
crúu¹³ joon gajin²in:

—Ñu³, feei¹ jmaa²-o'o 'wii²¹² tya'
'in tsá² no tsu joñi¹i 'ee 'e jmoó¹o.

Joon 'in 'láa² do gacoo¹o xiiala
ijmáa¹ jmai²xu jee²¹² 'ii siin¹³ Jesús.

³⁵Jileei²¹ tsá² téen²mo jóø²ø joon
cagi tsacøøi¹³ ungøøi¹ Jesús jin²in
sii²¹i 'ido:

—Galáa²mo 'in xeei²¹ 'ii. Joon
cwoláai² 'ña'a wana si najai² 'ii
Cristo, 'in nityi¹²in Dios.

³⁶La joon jon 'láa² do ungøø¹mo
Jesús. Gangatyéen¹in ca tyan² joon
gacwo²o Jesús vino tin¹³. ³⁷Joon
jin²in:

—Wana 'nu Røøi¹³ tya' tsá² Israel
laai²¹² 'wo'o.

³⁸Joon nigataan¹ tsá² coon²¹ júu³
yu' tyí¹i 'e jin²: “Inlo-o Røøi¹³

tya' tsá² Israel.” 'E júu³ do lí² jmí¹
griego coon¹³ jmí¹ latín coon¹³ jmí¹
hebreo.

³⁹Jaain²¹ 'in tsá² røøi²¹ tsaa² 'in
táain² co' do gasii²¹i Jesús jin²in:

—Wana 'nu Cristo laai²¹² 'wo'o
joongi laai²¹² jna'a.

⁴⁰Pe 'in jaain²¹gi do gatyuu¹²i júu³
tya' 'in jaain²¹ do. Joon gasii²¹i 'ido:

—Jmaa² 'gøø²¹u Dios tsu 'e
røø²¹na' tsaa². ⁴¹Jna' 'e tii²mo'
nee²¹e' wúu¹ tsu tyii²¹² jna' tsaa²
tyii-o' 'e nigajmoo²¹o'. Pe 'in tsañuu¹
lo jo 'ee gajmaa¹a 'e gó².

⁴²Joon gajin²in sii²¹i Jesús:

—Cwotii¹³-o'o jna mi 'ii¹³u to² 'e
gatii²u.

⁴³Joon gañii¹i Jesús:

—'E la ja²mo fo³oo, no-o tyalii²¹i'
caan²¹mo coon¹³ jna fu ññfú².

Júun²mo Jesús

⁴⁴Ningóo¹ la tyiañi¹ mo galinu²¹
ni cwoo¹³ juncwii²¹ gata¹² ca gatí²
'in² 'ni¹ ca 'lloo². ⁴⁵Joon ñi¹ galiniui²¹.

Joon inuu cwo¹ fee¹ si² do li 'ii¹
'mi², ga'gii¹ tún² tsa² 'e 'mi² 'ii¹ do.

⁴⁶Joon ga'oo¹ Jesús jin²in:

—Ñu³, ja'cwoo¹o ityiaa¹³ alma
tyiaa.

Joon mo ngayui¹³ gajin² 'elo
joon gajúun¹mo.

⁴⁷Mo gani²i 'in tyu¹² to² fii²¹² 'láa²
do jilaa²¹ 'e galí² joon gacwoo¹
'maai¹³ Dios jin²in:

—'E la ja²mo 'in tsañuu¹ lo 'in
tyúui¹ 'áa¹mo no.

⁴⁸Jileei²¹ tsá² 'in téen²in jóø²ø
jilaa²¹ 'e galí² gangaliin¹ fa'í³ tyuun¹
ni tsí². ⁴⁹Pe jileei²¹ 'in cwii¹in Jesús
coon¹³ tsamí² 'in nigangi¹ coon¹³on
tí² Galilea wíin² jaan¹ jóø²ø jilaa²¹
'elo.

Ga'á²mo tsá² Jesús

⁵⁰Niseen²¹mo jaain²¹ tsañuu¹ tyúi¹, jo tsaa² røøi²¹, 'in nisii²¹ Sé². 'In seein²¹ fuu²¹ sii²¹ Arimatea li tyu² to² Judea 'ii. 'Ti jaain²¹ jee²¹² tsacøøi¹³ 'in tyu² to² tsá² Israel. ⁵¹'In Sé² lo sijaan¹o mi tyu² Dios to². La joon jo røø²¹ sfi²i coon¹³ jilaa¹²¹ 'e gajmaa¹ tsá² do. ⁵²'Wii¹³ joon gangajøøi² Pilato joon gangami¹i cuerpo tya' Jesús. ⁵³Mo ngayuui¹³ gaxaa²¹i Jesús tsaa' crúu¹³ joon gaciin²in coon¹³ 'mi² taa²¹. Joon ga'áa²mo tsi coon²¹ aan¹ lf² tsaa' xá¹ li jo 'in mo ga'áai² jiin¹³ jaain²¹. ⁵⁴'E jmi²¹² no cwoun'ló² tya' jmi²¹² 'e 'ii²¹ woo²¹ tsá². Joon ti li 'láa² 'wii²¹² 'e jmi²¹² do.

⁵⁵'In tsamf² 'in ningii¹ coon¹³ Jesús fu Galilea gangaliin² joon gajøø²o 'oo² too²¹ 'aan¹ joongi xiiala roon¹ cuerpo tya' Jesús. ⁵⁶Joon mo ngaliin¹ fu tya'a joon gatyaa¹ tyú² jmi²¹ jmafuu²¹ coon¹³ noo²¹². Joon gajaan¹o jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² jii¹³ la to² tyu².

Gajiin¹in Jesús

24 Jmi²¹² ga'láa² 'wii²¹² semóo¹ 'in tsamf² do gangaliin² 'áa³ 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do. Tyaan¹an jmi²¹ jmafuu²¹ 'e nigatyaa¹ tyú². Joon ngaliin²mo tsamf² catyaa²gi coon¹³on. ²Mo gatyaliin² joon gatsaa²¹ 'e cuun²¹² jni¹ 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do jo si²gi 'áan³ tya'. ³Joon ngataa²mo pe jo gatsaaa²¹a cuerpo tya' Ña'ñu¹'u' Jesús. ⁴La 'ii²¹² téein² jo ñi¹ 'ee jmaa¹a coon²¹ gagoo¹-o téein²¹ gáí¹ tsañuu¹ 'in tyi² 'mi² jii¹ co' li téein². ⁵Joon gata²a

'in tsamf² do níi¹ ni 'wó² gafoo²¹i liili¹. Joon gajin² 'in tsañuu¹ do: —¿Ee li'i 'naa²¹naa' tsá² jiin¹ jee²¹² 'lii²¹²? ⁶Jo 'yuu²gi lo. Najiin¹o. Cwoti¹³-oo' la gajin²in mo gateein¹ Galilea. ⁷Gajin²in 'e 'in Ruu²¹i Tsá² 'ná² tsee¹²¹i ja'cwoo²¹ tsá² røøi²¹ tsaa² 'e taan²in tsaa' crúu¹³. Joon mi t² 'ni jmi²¹² joon jiin¹o.

⁸Joon gati²-tsi júu³ tya' Jesús. ⁹Joon mo ngayuui¹³ gaci¹²¹i 'a 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do joon gasii²¹o ji dyajaa²¹ tsá² tya' Jesús do coon¹³ tsá² catyaa²gi 'e nigalf². ¹⁰'In ngacoon¹ júu³ tyani tsá² tya' Jesús do sii²¹ María Magdalena coon¹³ Juana coon¹³ María sáa³ Jacobo coon¹³ tsamf² catyaa²gi. ¹¹Pe tsá² tya' Jesús do galí¹i 'e sixeei²¹²-tsi 'in tsamf² no. Joon jo jo² galí²i.

¹²Pe gacwo'fi¹ Tú³ joon gangóo¹ cwiin¹ fu 'oo²¹ too²¹ 'aan¹ do. Joon mo gajøø² joon gani²i 'e 'mi² taa²¹ do roon¹ li' caai²¹. Joon ganga²mo fu tya'a tsa'goo²¹-tsi jilaa²¹ 'e galí².

Tsalíin² tsá² Emaús

¹³Jmi²¹² joon gáí¹ jee²¹² 'ii do ngaliin² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Emaús 'e ti' jiin¹³ dyacon²¹ kilómetros jiin¹³ Jerusalén. ¹⁴Ngaliin² tyaa¹ júu³ jilaa²¹ 'e nigalf² do. ¹⁵La 'ii²¹² tyaa¹ júu³ síi¹ 'e cwáain¹ do joon gangatyéein¹ Jesús. Joon ga'láa² 'wii²¹² ngii¹ coon¹³on. ¹⁶Fiin¹³ jøø²o pe jo cwooi¹ licwii¹in 'ido. ¹⁷Joon gaunngii¹i Jesús 'ii:

—¿Ee 'e síi¹³naa' li cwolfiin²naa' no? ¿Ee li'i 'e ngii²iin' jmoø²oo' fa'i³?

¹⁸Jaain²¹ jee²¹² 'ii 'in sii²¹ Cleofas gañii¹i:

—La tóo²mo juncwii²¹ ñi¹i jilaa²¹
'e nigalf² Jerusalén jee²¹² jmi²¹²
lo. ¿Tì jaain²¹ 'nũ-ũ 'in jó¹ fu do jo
nagaliñ³'in?

¹⁹Joon gajin² Jesús:

—¿Ee ngalf²?

Joon gasii²¹'i 'ido:

—La lĩ² 'e galf² cwáain¹ tya' Jesús
tsá² Nazaret. Jaain²¹ tsá² cwo¹ júu³
tyú² joon to² fee¹ gajmaa¹a joon
júu³ 'gøøi¹² gafaa²¹a tyani Dios
coon¹³ tyani tsá² taain²¹² juncwii²¹.
²⁰Joon 'in tyú² to² tya' untsá² coon¹³
tsacøøi¹³ tyi' gajaan²¹mo 'ido 'e
júun²mo 'ido joongi taan¹in tsaa'
crúu¹³. ²¹Jna'oo'o mo lĩ²na'a 'e
ijmáa¹a tiin¹³ tsá² seein²¹ Israel. Joon
no nangóo¹ 'nĩ jmi²¹² 'e gajúun¹in.
²²Joon 'inlĩi¹³ tsamĩ² nangaliin² 'áa³
'oo²¹ too²¹ 'aan¹. ²³Joon jo gatsaa²¹a
cuerpo tya'a. Joon gajaliin¹ jajmaa¹²a
jna'a júu³ 'e niganii²¹ ángeles 'in
gasii²¹ 'ii 'e gajii¹in Jesús. ²⁴Joon
'inlĩi¹³gi tsá² jna'a gangaliin²mo 'oo²¹
too²¹ 'aan¹ do. Joon jin²o la li 'e jin²
'in tsamĩ² do, pe jo gangaa¹ Jesús.

²⁵Joon gajin² Jesús:

—iLĩ¹ jo tsáai¹-oo' 'naa'! Áai¹
un'ii²¹²gi yaanaa' 'e litsáai¹-oo' la
gajin² tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú².
²⁶¿Tì jo 'ná² nii²¹ Cristo wúu¹ la
nũ'gi i'ii²¹i to² tya'a ñũfú²?

²⁷Joon ga'láa² Jesús 'wii²¹² tyaa¹
júu³ la jin² ni jí² tya' Dios. Ga'láa²
'wii²¹² coon¹³ jí² tya' Moisés joon mi
yuui¹³ joon gatyaa¹gi júu³ cwáain¹
tya' 'e jí² catyiaa²gi tya' tsá² gacwo¹
júu³ tyú² calii. Gatyaa¹ júu³ jilaa²¹a
'e faa²¹ cwáain¹ tya' 'ña'a.

²⁸Mo gatyaliin¹ la fuu²¹ li ngaliin¹
do joon gajmaa¹a Jesús 'e tsáa¹gi la
fu¹ 'yúu²i. ²⁹Pe 'ido-gi gamii¹ 'e jaan¹
Jesús, jin²in:

—Ján² coon¹³ jna'a tsu nica'loo¹.
Joongi ti lĩ² linũ²¹.

Joon ga'ii²¹ Jesús 'e jaan¹
coon¹³on. ³⁰Joon nityiin¹in caain²¹
'e dø²ø² 'iĩ¹ coon¹³ 'ido. Joon
gason¹o 'iĩi¹ joon gauncwaa¹³i.
Joon gajmaa¹a 'no³. Joon gacwo¹o
'ido. ³¹La tsifu joon ganó¹ unnĩ¹in
'in tsá² do. Joon galicwii¹mo Jesús.
Pe coon²¹ gaguu¹mo. ³²Joon gasii²¹
jee²¹² 'ii:

—'E la ja²mo lĩi¹ tyú¹gi ga'ii²-tsi' la
jalii²¹'i sĩi¹³'i tya' fu¹ 'e tyaa²¹a júu³
cwáain¹ tya' jí² tya' Dios.

³³Joon jo 'ee gaun'ii²¹²gi. Tsifu
joon gangatáa¹ fu¹ fu Jerusalén.
Joon do-o gatsee²¹i ji dyajaain²¹
tsá² tya' Jesús sicaain²¹ coon¹³ tsá²
catyaa². ³⁴Joon gasii²¹'i 'in tsá²
néei¹ Jerusalén 'ii:

—'E la ja²mo nagajii¹in Jesús.
Joon niganii²¹mo Simóo¹³.

³⁵Joon 'in tsá² gáí¹ do gatyaa¹ júu³
'e ningangii¹ tya' fu¹ joon xiiala
nigalicwii¹in Jesús mo gajmaa¹
Jesús tyíia³ 'e 'iĩi¹ do.

Jné¹mo Jesús jee²¹² tsá² tya'a

³⁶Téen²mogi faa²¹a 'e cwáain¹ do
mo gajnéi¹ Jesús jee²¹² 'ii li téein².
Joon gajin²in:

—Tyú²-ũ 'iĩ¹ jee²¹² 'naa'.

³⁷Ido-gi gafoo¹²mo. Joon lĩi¹
'goo²¹o. 'ĩ¹-tsi 'e jaain²¹ tsa'mootyí²
ní²in. ³⁸Pe gajin² Jesús:

—¿Ee li'ĩ jo tsáai¹-oo' coon¹³
almas tyii²? ³⁹Jøø²øø² cwóo³oo
coon¹³ tĩi²ii. Tsei² jna-a lo. Sũ¹³
joongi jøø²øø² tsu jaain²¹ tsa'mootyí²
jo ngú¹ sá² jon'gi moo¹ taai² la 'óo³
jna.

⁴⁰Mo gajin²in 'elo joon ga'ee¹
cwoo²¹o coon¹³ tĩi¹i. ⁴¹Pe 'ido-gi jo

tsáa¹ mogi-tsi coon¹³ 'e jløø¹³ i coon¹³
'e tsa'goo²¹-tsi. Joon gasii²¹ Jesús 'ii:
—¿Tí 'oo² xuu¹ 'uunni² 'e døø¹³ øø?

⁴² Joon gajin² in:

—'E lo-o ca'no³ joo²¹ taai² jmi²¹ 'e
too² coon¹³ ca'no³ xü wa¹ to².

⁴³ Joon ga'ii²¹ mo Jesús 'edo joon
gagøø²¹ o tyani 'ido. ⁴⁴ Joon gasii²¹ i
'ii:

—Jilaa²¹ 'e nagangii¹ na jiin¹³ la
nigafuu²¹² uu 'naa' mo gataain¹ gii
coon¹³ 'naa'. Fuu²¹² uu 'naa' jilaa²¹
'ná¹ tséin¹ tyiia 'e taa¹³ ni jí² tya'
Moisés coon¹³ jí² tya' tsá² gacwo¹
júu³ tyú² calii coon¹³ 'e jí² sii²¹
salmos.

⁴⁵ Joon gajmaa¹ Jesús 'e
gangaai²¹-tsi 'ido 'e jin² ni jí² do.

⁴⁶ Joon gasii²¹ i 'ido:

—La lo-o jin² ni jí² tya' Dios 'e
Cristo 'ná¹ nii²¹ wúu¹ joongi júun² in,
joon mi tí² jmi²¹² 'ni¹ 'ná¹ jiin¹ o
jee²¹² 'lii²¹². ⁴⁷ Joon coon¹³ jiin¹³

'e sii²¹ 'ii 'ná¹ cwo¹ tsá² júu³ la
tøøi² juncwii²¹. 'E 'láa² tsá² 'wii²¹²
ti' Jerusalén 'e cwoo¹ júu³ 'e 'ná¹
ja² a-tsi tsá² tyani Dios joon 'iin² mo
tsaa² tya'a. ⁴⁸ Joon 'naa' líi¹ naa' tsá²
'in jmaa¹ a júu³ røø²¹ tya' 'e cwáain¹
lo. ⁴⁹ Tyaa¹ aa' cwáain¹, jna-a isíi³ na
jee²¹² 'naa' jiin¹³ 'e gajin² Ñü³ oo. Pe
jan² duu' Jerusalén lo ca ga'ii¹³ naa'
'in Espíritu Tyú² tya' Dios ijó¹ fu
ñü¹ fú².

Nga² mo Jesús fu ñü¹ fú²

⁵⁰ Joon gangajée¹ i Jesús 'ido fu li
ngíi¹ tí² fuu²¹. Ca Betania ngaliin².
Joon gasaa¹ Jesús cwoo²¹ o. Joon
gauncwaa¹³ i. ⁵¹ Joon mo ngayuui¹³
gauncwaa¹³ i joon gatyii¹ mo 'ña'a.
Joon ganga² mo fu ñü¹ fú². ⁵² Joon
'ido mo ngayuui¹³ gaun'goo²¹ joon
gangaliin¹ mo fu Jerusalén jløø¹³ mo.
⁵³ Gangataai² cwo¹ fee¹ do cwoo¹
'maai¹³ Dios. Amén.

Júu³ tyú² 'e jmaa¹ a San Juan

'In Júu³ tya' Dios galí¹i tsá²

1 La mo jéei¹ mo ga'láa² 'wii²¹² 'e sá² 'e galisá² seen²¹ mo jaain²¹ 'in sii²¹ Júu³ tya' Dios. Joon 'in Júu³ do tyiin¹ coon¹³ Dios Jmii²¹ la joon 'in Júu³ do líi¹ mo jon Dios Jmii²¹. ²La mo 'wiin²¹² 'ii-o siin¹² in coon¹³ Dios Jmii²¹. ³Joon to² tyú² u Dios Jmii²¹ 'ii-o gajmaa¹ a jilaa²¹ 'e sá². Joon jiin¹³ coon²¹ 'e sá² jo sá² wa jo gajmaa¹ a 'ii. ⁴'Ii-o cwoo¹ o juncwii²¹ tya' tsá². Joon lawa jí² coo²¹ líi¹ i tsu coon¹³ 'e jí² do-o jnéi¹ tsá² xiia²¹ fu tsaliin². ⁵Joon 'e jí² coo²¹ do cwoo¹ o jí² tya' a li 'ii¹ nnu²¹ joon 'e nnu²¹ do jo mo líi¹³ i dúu¹ u 'e jí² do.

⁶Joon Dios gasii¹ in jaain²¹ tsá² sii²¹ Wó³. ⁷'In Wó³ do gajó² fu juncwii²¹ ifaa²¹ o cwáain¹ tya' 'e jí² do 'e coon¹³ la joon ilí² ñi¹ tsá² 'e gacwa¹² 'e jí² tya' Dios, joon jo¹ o iliin¹ in. ⁸'In Wó³ do jo líi¹ i 'e jí² do jiin¹³ 'e gasii¹ in Dios 'ii 'e faa²¹ a cwáain¹ tya' 'e jí² do. ⁹Joon 'e jí² 'e jai² do niga'láa² 'wii²¹² cwoo¹ o 'e jí² tya' a fu juncwii²¹ joon jnéé² mo tsá² xiiala ngii¹ i tyani Dios.

¹⁰Gateen¹ in 'in Júu³ tya' Dios do fu juncwii²¹ joon xúfiin¹³ 'ii-o gajmaa¹ a fu juncwii²¹ to² tyú² Dios 'in tsá² taan²¹² in fu juncwii²¹ jo

mo galicwii¹ in. ¹¹Gacwaa¹³ i fu ni cwoo¹³ juncwii²¹ tya' a pe 'in tsagoo¹ o jo ga'ii²¹ 'ii. ¹²Pe seen²¹ mo 'in ga'ii²¹ 'ii joon jo¹ o galí¹² i. Joon tya' 'in tsá² 'in jmoo¹ o la joon cwói¹ Dios 'ii iliin¹ jóon¹ Dios. ¹³Joon 'in tsá² 'in liin¹ jóon¹ Dios do jon'on galiseein²¹ la liseein²¹ yuun²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ jon'gi galiseein²¹ to² tyú² tsá² jon'gi liseein²¹ la galiseein²¹ jóon¹ tsam¹² coon¹³ tsañuu¹ i tsu líi¹ i jóon¹ Dios 'ii.

¹⁴Joon 'in Júu³ tya' Dios 'in seen²¹ coon¹³ on la mo 'wiin²¹² galí¹ i tsá² joon gacwoo²¹ o jee²¹² jna' coon²¹ sii¹³. Joon 'iin²¹² in tsá² 'áai¹ joon jmaai² júu³ ja² mo faa²¹ a. Galee²¹ e' cwáain¹ 'e líi¹ i to² fee¹ gi joon 'e to² 'e líi¹ do 'e tíi² i jiin¹³ 'ii-o tsu jiin¹³ 'ii-o Jóon¹ Dios Jmii²¹. ¹⁵Joon Wó³ gafaa²¹ o 'wii²¹² tya' 'e Júu³ do joon gajin² in sii²¹ i tsá² fúui¹:

—Mo gafuu²¹² uu 'naa': “Jaain²¹ 'in jó¹ ciin²¹ gi lagi jna, 'ii 'in feel¹ gi lagi jna tsu naseen²¹ mo jéei¹ gi lagi jna. Ino-o 'i” —jin² Wó³.

¹⁶Joon tsu 'wii¹³ feei¹ -tsi 'áa¹ mo ga'ii¹³ mo' 'e tyú² tyi¹ la ca 'ii¹³.

¹⁷Joon 'e ley do Moisés gacwo¹ o tsá² to² tyú² Dios pe 'e liñi¹ tsá² 'e 'iin²¹² in Dios 'ii joon jilaa²¹ júu³ 'e jai² née³ e' tsu 'wii¹³ gacwéi¹

Jesucristo fu juncwii²¹. ¹⁸ Jiin¹³ jaain²¹ tsá² jo mo gangaa¹ i Dios Jmii²¹ jiin¹³ ca fu, pe 'in jaan²¹ mo Jóon¹ on niga'e² mo jna' Dios Jmii²¹. Joon tii²¹ i 'in Jóon¹ on do 'e² mo jna' xiiála líi¹ i Dios tsu tyiin¹ mo coon¹³ i Dios Jmii²¹.

Wó³ saai²¹ tsá² jmii²¹ faa²¹ a 'wii²¹² tyá' Jesucristo

¹⁹ Jee²¹² jmii²¹² joon 'in tsá² Israel née¹ i Jerusalén gasii¹ in 'inlíi¹³ untsá² coon¹³ 'inlíi¹³ tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ levitas 'e tsafee¹³ Wó³. Joon mo gatyalíin² li taan¹ in Wó³ do gaunngii¹:

—'In 'nũ?

²⁰ Joon coon¹³ coon²¹ júu³ coon²¹ tsáa¹ gañii¹:

—Jon'on jna Cristo.

²¹ Joon gaunngii¹ gi 'in tsá² do:

—'In 'nũ jon? 'Tí 'nũ-ũ Elías, 'in tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú² tyá' Dios calii líi¹?

Joon Wó³ do gañii¹:

—Jon'on jna 'i.

Joon tsifu gaunngii¹ gi:

—'Áai¹ ti lí jó¹ jaain²¹ tsá² 'e ijacwoo²¹ júu³ tyá' Dios; 'tí 'nũ-ũ 'i?

Joon gañii¹ i Wó³:

—Jon'on jna 'i.

²² 'In tsá² do gajin² in sii²¹ i Wó³:

—'In 'nũ jon? tsu ná¹-a lee²¹ 'e e júu³ tyá' 'in tsá² 'in gasii¹ in jna'a.

¿Ee sii¹³ i' cwáain¹ tyi¹?

²³ Wó³ dogi gañii¹:

—Jna jaain²¹ 'in ngi¹ to² 'oo¹ o fu coon²¹ lí jo 'in tsá² seen²¹, jna fuu²¹² uu tsá²: “Ná²-a ná³ coon²¹ fu¹ coon²¹ tsáa¹ tyá' Ñāñũ¹” —gajin² Wó³ do. La nigajin² 'in tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyá' Dios calii 'in sii²¹ Isaías.

²⁴ 'In tsá² do 'in jalín² jafee¹³ i Wó³ do jalín² to² tyu² tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ fariseos. ²⁵ Joon 'in tsá² jaliin¹ do gaunngii¹ i jin² 'in gasii²¹ i Wó³:

—'Ee lí' saa¹ u'u tsá² jmii²¹ wa'a jon'on Cristo 'nũ, jon'on Elías 'nũ, jon'on 'in cwoo¹ o júu³ tyá' Dios 'nũ?

²⁶ Joon Wó³ do gañii¹:

—Jna-a sáa¹³ na tsá² jmii²¹ jiin¹³ coon¹³ jmii²¹; pe seen²¹ mo jaain²¹ tsá² jee²¹² naa¹ 'in jo cwii¹ naa¹.

²⁷ Joon fee¹ i' gi 'ii lagi jna xufiin¹³ ciin²¹ gixu lagi jna. Jo tii² na sii¹³ ii loo²¹ tsi mii¹.

²⁸ Jilaa¹²¹ 'elo 'e galí² coon²¹ lí sii²¹ Betábara lí 'ngoo¹³ jmii²¹ Jordán lí 'yee²¹ ñi¹. Tsu do-o taan¹ in Wó³ saa¹ i tsá² jmii²¹.

Wó³ sii²¹ i tsá² 'iin Jesús

²⁹ Mo gajná² jmii²¹² joon Wó³ gangaa¹ i Jesús jatyéen¹ in co¹ lí siin¹³ Wó³. Joon Wó³ do gasii²¹ i 'in tsá² téen² in do:

—Tyaan² aan¹ cwáain¹. Ino-o 'in 'iin² tsaa² tyá' tsá² taain²¹² fu juncwii²¹ 'in gasii¹ in Dios. Líi¹ i lawa joo'saa²¹ 'in jngaai¹³ tsá² Israel coon¹³ la joon 'iin² in tsaa² tyá' tsá². ³⁰ Nigafo¹³ oo cwáain¹ tyá'a mo gafuu²¹² uu naa¹: “Ciin²¹ gi lagi jna ijó¹ jaain²¹ gi 'in fee¹ i' gi lagi jna tsu 'ii 'in seen²¹ jée¹ gi lagi jna.” ³¹ Ce jiin¹³ jna jo ñí¹³ ii 'iin¹ i, pe gagoo²¹² oo sáa¹³ na tsá² jmii²¹ cwáain¹ 'e licwii¹ in tsá² seen²¹ Israel 'i.

³² Joon jin² in Wó³ sii²¹ i tsá²:

—Gamáa¹ moo 'in Espíritu Tyú² tyá' Ñāñũ¹ i líi¹ i maa²¹² jgáa¹ i fu ñũfú² joon gajaan¹ an coon¹³ Jesús do.

³³ Jo mo licwii¹ na pe 'in nigasii¹ in jna 'e sáa¹³ na tsá² jmii²¹ sii²¹ i jna: “Imáa¹ mo'o 'in Espíritu Tyú² tyá'

Ña'ñu¹u' xáa¹i joon iján² tya' jaain²¹ tsá². Joon 'in tsá² do-o isáa¹i tsá² jmii²¹ coon¹³ Espíritu Tyú² tya' Dios." ³⁴Joon gamáa¹moo joon jmóo³oo júu³ jai² 'e 'ido-o líi¹i Jóon¹ Dios Jmii²¹.

'In tsá² tya'a Jesús gatø²ø nifu

³⁵Mo gajná² joon, jon do-o tún¹ nisiin¹²in Wó³ coon¹³ gáí¹gi 'in ngí² coon¹³on. ³⁶Joon mo ganí²i Wó³ ngí¹i Jesús, joon gajin²in:

—Jøøi²duu', 'ino-o 'in gasii¹in Dios ityí²i tsaa² tya' tsá² lawa jaain²¹ joo'saa²¹ xuui²¹² 'in jngaai¹³ tsá² 'in tyí²i tsaa² tya'a.

³⁷Joon 'in gáí¹ 'in ngí² coon¹³ Wó³ do mo ganúu²un 'e faa²¹a 'ido la do joon gangaliin² coon¹³ Jesús.

³⁸Joon gajin¹² Jesús níi¹i jøø²ø ni 'ido 'e ngaliin²mo 'ido coon¹³on. Joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—¿'lin 'naa²¹naa'?

Joon gañii¹i 'ido:

—Tifo² tyii¹i, ¿xiia tyi' 'nu?

³⁹Jesús gajin²in:

—Ñiliin¹naa', cwojóø²duu'.

Joon gangaliin¹mo 'ido joon gani²¹o xiia' tya' Jesús. Joon ca'lóo² 'e jmii²¹² joon 'e ningó¹ 'iin² tyán² ca'lóo² joon ganiuu²mo.

⁴⁰Joon Andrés sii²¹ jaain²¹ jee²¹² 'in gáí¹ do 'in ganúu²un júu³ tya' Wó³ joon ngaliin¹mo coon¹³ Jesús. Joon ruu²¹i Dii³ do tsá² ngaa¹³i coon¹³ sii²¹ Simón Pedro. ⁴¹Joon Dii³ do tsifu nga'nee¹³i Simóoi¹³ joon gasii²¹i:

—Nitsee²¹moo'o Mesías (Mesías 'øøi²¹-tsi tsá² Cristo coon¹³ jmíi¹ tya'a Dii³ do. Joon coon¹³ jmíi¹ 'øøi²¹-tsi tsá² Cristo 'in gatyii¹³in Dios Jmii²¹.)

⁴²Mo ngayuui¹³ joon tø²ø Dii³ Simóoi¹³ fu li tyíin¹ Jesús. Joon mo ganí² Jesús 'ii joon gajin²in sii²¹i Tú³:

—Simón sii²¹ 'nu, jóon¹ Jonás 'nu, pe ciiin²¹gi 'ilisi²¹ 'nu Cefas ('e 'øøi²¹-tsi tsá² Pedro.)

Jesús tø²ø Felipe coon¹³ Natanael

⁴³Mo gajná² joon gali'in²¹²in Jesús tsáa¹a coon²¹ li sii²¹ Galilea. Joon do-o gatsee²¹i jaain²¹ tsá² sii²¹ Felipe, joon gajin²in:

—Moo²¹o' coon¹³ jna.

⁴⁴Joon 'in Lii²¹² do tsagoo¹o Dii³ coon¹³ Tú³ jaliin¹ coon²¹ fuu²¹ li sii²¹ Betsaida. ⁴⁵Joon Lii²¹² do ngóo¹o nga'nee¹³i Natanael joon mo gatsee²¹i joon sii²¹i:

—Ninee²¹²moo'o 'in tsañuu¹ do 'in faa²¹a Moisés ni jí² tya' 'e ley do, joon 'in faa²¹a 'in tsá² 'in gacwo¹o júu³ tya' Dios la mo jéei¹. Jesús 'ii, 'in jóon¹ José 'in seein²¹ fuu²¹ li sii²¹ Nazaret.

⁴⁶Joon gajin²in Natanael:

—¿Ee gon 'e tyú² 'e cwo'fii¹ Nazaret?

Joon gañii¹i Lii²¹² do:

—Ñijøø²du'.

⁴⁷Joon mo ganí²i Jesús jatyéen¹in Natanael, joon gajin²in:

—Logi nijó¹ jaain²¹ tsá² 'in la ja²mo seein²¹ Israel, jo tajuui²¹ lí¹.

⁴⁸Joon gaunngii¹i Natanael:

—¿Xiiala lí² 'e cwii¹u jna?

Joon Jesús-gi gañii¹i:

—Nimáa¹moo 'nu 'wii²¹² 'mó² cworíi³ tyíin¹u'u la nu'gi itøø²¹ Lii²¹² 'nu.

⁴⁹Joon gajin² Natanael sii²¹i Jesús: —Tifo² tyii¹i, 'nu Jóon¹ Dios Jmii²¹; 'nu Røøi¹³ tya' tsá² Israel.

⁵⁰ Joon gañii¹i Jesús:

—¿Tì jo¹o líi²u jna tsu 'wii¹³
gafuu²¹²uu 'nu 'e gamáa¹na 'nu
'wii²¹² 'mó² cwarí³? Nogi imóo³gi¹
'e fee¹gi lagi la lí² 'e gañi²i do.

⁵¹ La joon jón² gajin² Jesús:

—'E ja²mo 'e fo³oo lo, 'naa'oo'
imoo²oo' ná¹ fu ññ¹fú² joon
imáa¹naa' ángeles tya' Dios Jmii²¹
soo²o joongi jgaa²¹i li siin¹³in jna
'in Ruu²¹na Tsá².

**Ngó¹o Jesús coon²¹ li gacui²
cwo²¹ tsá² fu li sii²¹ Caná**

2 'Ní¹ jmií²¹² ningóo¹ joon
gangó¹ sáa³ Jesús coon²¹ fuu²¹
sii²¹ Caná 'e ná¹ li sii²¹ Galilea.
Ngajóøø coon²¹ li cui² cwo²¹ tsá².
²Ngó¹o jon Jesús coon¹³ tsá² tya'a li
gatøø tsá² 'ii 'e li cui² cwo²¹ tsá².
³Joon la 'ii²¹² joon gatsá²-a 'e vino
'uun²¹un tsá². Joon gajin²in sáa³
Jesús sii²¹i 'ii:

—Jo sá²gi vino 'uun²¹un tsá².

⁴Pe joon gajin²in Jesús:

—Saa²¹², ¿'ee li 'e fu²u jna la joon?

Jo mo tí² 'ii²¹ tyiia.

⁵Pe sáa³ Jesús gasii²¹i 'in tsá²
jmoo¹o tyíia³ taa²i do:

—Jmaa²aa' jilaa²¹ 'e jin²in.

⁶Joon do-o táan² jnúu² tu² 'e lí¹
cuun²¹² 'e nijmaai²¹ 'in tsá² do to²
jiin¹³ la lí 'e nití²i run²un. La coon²¹
tu² do 'e ní⁶ ochenta joongi 'e ó²
cíein¹³ litro jmií²¹. ⁷Jesús gajin²in
sii²¹i 'in tsá² jmoo¹o tyíia³ do:

—Tyíi¹³aa' jmií²¹ la røøi¹ tu² no.

Joon gaunrøø¹mo la tsijmuui²¹.

⁸Mo ngayuui¹³ joon gajin²in Jesús
sii²¹i 'ido:

—'Naa' natyiin²xuu' capi¹³ joon
cwocwóo¹³oo' 'in náa¹ ni² li ti
jmií²¹².

La joon gajmaa¹a. ⁹Joon 'in tsá²
náa¹ ni² li ti jmií²¹² do ga'un¹xu
capi¹³ 'e jmií²¹ do 'e galí¹ vino, pe jo
nii¹i xiia fu sá² 'edo. Jiin¹³ la yaamo
'in jmoo¹o tyíia³ do ñii¹i. Tsu 'li-o
gatyiin¹in 'e jmií²¹ do tsi tu². La
joon 'in náa¹ ni² do gatø²o 'in tsá²
gacui² cwo²¹o. ¹⁰Joon gajin²in:

—Jiin¹³ joon tií² 'e si² tya' tsá² 'e
cwo¹o tsá² vino tyú²gi tya' jilee²¹
'in tsá² taa² do nifu joon mo
ngayuui¹³ ga'un¹un 'láai² joon
cwo¹o tsá² vino 'wéi¹gi. Pe 'nu-u
ga'ma²a 'e vino tyú²gi ca li gatséi¹.

¹¹Elo gajmaa¹a Jesús fu li sii²¹
Caná li tyú² to² Galilea. 'E joon
milagro 'e gajmaa¹a nifu 'e ga'ee¹e
xiiala líi¹i. Joon 'in tsá² ngí¹i
coon¹³on jo¹o líi²i.

¹²Mo ngíi¹ 'e galí² la do gangóo¹
coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Capernaum.
Ngalín² coon¹³ sáa³a joongi coon¹³
ruu²¹i joongi coon¹³ 'in tsá² 'in
ngí² coon¹³on. Joon do-o gajaan¹an
coon²¹ tún² jmií²¹².

**Jesús gauntyá²o 'e cwo¹
fee¹ si² Jerusalén**

¹³Tsu najatyéein¹ jmií²¹² pascua tya'
tsá² Israel gangó¹ Jesús fu fuu²¹ li sii²¹
Jerusalén. ¹⁴Joon inuu cwo¹ fee¹ si²
do gatsee²¹i tsá² 'in 'nií¹i joo²¹ joongi
'in 'nií¹i joo'saa²¹ joongi 'in 'nií¹i
maa²¹² joongi tsá² 'in née¹i li unsii²¹i
cuu² tya' tsá². ¹⁵Joon mo ganí²i
Jesús 'elo joon gajmaa¹a coon²¹ sii² 'e
tsí³ nii²¹² loo²¹ ya'. Joon ga'woo¹mo
jilee²¹ 'in taa²i co' cwo¹ do fu caluu
coon¹³ jilee²¹ 'in joo'saa²¹ joongi
coon¹³ joo²¹. Joongi tya' 'in unsii²¹i
cuu² do gadya²o cúu¹u ni'wó³ joongi
gajiin¹mo mesa tya'a. ¹⁶Joongi jin²in
sii²¹i 'in tsá² 'nií²¹i maa²¹².

—iWooi²naa' 'in no caluu! iJo jmaa²aa' 'moo¹³ inuu tya' Nū³uu!

¹⁷Joon gati²-tsi tsá² ngí¹i coon¹³ 'on 'e júu³ tyú² taa¹³ ni jí² tya' Dios 'e jin²: “Áa¹ mo 'iin²¹² na 'nu²u joon jo cwóo³oo wa'a jmaa¹ tsá² 'e gó² tya'a.”

¹⁸Joon 'in tsá² seein²¹ Israel do gaunngii¹ 'ido:

—¿Ee li² lí² jmaa²a jøø²¹ø'ø 'e cwee¹ 'i 'e tsáai¹-tsii¹ 'e tii²u jmaa²a 'elo?

¹⁹Joon Jesús gajin²i sii²¹i 'in tsá² do:

—Xee²naa' 'e cwo¹ lo joon jee²¹² 'ni¹ jmi²¹² iun'yee¹ moo tún¹.

²⁰Joongi gañii¹ 'in tsá² Israel do:

—Tonló¹ tsi jnúu² jiin²¹ gala¹ii²¹² 'in gajmaa¹³a 'e cwo¹ lo; ¿ti 'nugi lii¹ 'i jmaa¹³a jee²¹² 'ni¹ jmi²¹²?

²¹Pe li¹ jin² Jesús cwáain¹ tya' 'e cwo¹ tsu cuerpo tya'a 'ña'o 'e ee¹ do. ²²Wii¹³ cwáain¹ la joon mo gajii¹ 'in Jesús jee²¹² 'lii²¹² joon gati¹-tsi 'in tsá² ngí² coon¹³ 'on 'e la lí² 'e nijin² do jo¹o galí²i 'e júu³ taa¹³ ni jí² tya' Dios coon¹³ 'e júu³ 'e la lí² 'e nijin² Jesús.

Jesús ñii¹o jilaa²¹ 'e 'i-tsi tsá²

²³La 'ii²¹² taan¹ 'in Jesús fu Jerusalén do la 'ii²¹² joon gati² jmi²¹² pascua joon fúu¹mo 'ái¹ jo¹o galí²i 'ii. Jo¹o galí²i coon¹³ jilaa²¹ milagro nigajmaa¹ a Jesús. ²⁴Pe cu¹u-tsi Jesús coon¹³ 'ido tsu goon¹³ ñii¹o 'e 'i-tsi 'ido. ²⁵Jo 'in tyéen¹ 'in jmi²¹² wa' 'in jma² 'ii júu³ xiiala líi¹ tsá² tsu 'ña'o niñii¹ jilaa²¹ 'e 'i-tsi tsá².

Jafee¹³i Nicodemo Jesús

3 'Yiia¹³ joon seein²¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Nicodemo, líi¹ tsá²

fariseo. 'Ti 'in jée¹ jaain²¹ jee²¹² tsacøø¹³ 'in tyu²u to² jee²¹² 'in tsá² Israel. ²Joon 'in Nicodemo do ningóo¹o ngafee¹³i Jesús lí¹ canuu²¹. Joon nigasii²¹i:

—Tifo² tyii¹, nee²oo'o 'e Dios gasii¹ 'in 'nu 'le² 'e jna'a tsu ce jiin¹³ jaain²¹ jo lí² jma¹ milagro la lí¹ 'e lii¹ 'nu wa jo uncoon¹³ 'on Dios 'nu.

³Joon gajin² 'in Jesús sii²¹i 'ii:

—'E júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'nu, 'in jo liseein²¹ 'múui² jo lí² tsatáa¹ lí¹ tyu² Dios to².

⁴Joon gaunngii¹ Nicodemo:

—Pe ¿xiiala ilí² 'e liseein²¹ 'múui² jaain²¹ tsá² feei¹? ¿Ti lí² tsa¹ii¹ 'nu tu²u sáa³ wa'a liseein²¹ tún¹?

⁵Joon Jesús-gi gani¹i:

—'E júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'nu, 'in tsá² 'in jo mo galiseein²¹ coon¹³ jmi²¹ joongi coon¹³ 'in Espíritu Tyú² tya' Dios jo lí² tsatáa¹ lí¹ tyu² Dios Jmi²¹ to². ⁶Tsu tsá²-a líi¹ 'in galiseein²¹ saa³ jmi²¹ tsá² pe jilee¹ 'in 'ii²¹ juncwii²¹ tya'a tya' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios lawa'a coon²¹ juncwii²¹ 'e cwo¹ Dios.

⁷Jo tsa'goo²¹ 'o'o 'e fuu²¹²uu 'nu: “Jilee²¹ mo 'ná¹ liseein²¹ 'múu²i.”

⁸Coon²¹ tyí² 'e 'ii¹ doñixiia¹ joon núu²un tsá² pe jo ñi¹ tsá² xiia¹ najó² si xiia¹ tsáa¹ 'ee. La joon jon líi¹ 'in nigacwo¹ 'in Espíritu Tyú² tya' Dios juncwii²¹ tya'a.

⁹Joon gaunngii¹ Nicodemo tún¹:

—¿Xiiala ilí² 'elo?

¹⁰Joon Jesús-gi gañii¹:

—¿Ti 'nu-u jaain²¹ tifo² jee²¹² tsá² Israel 'in tii²¹ 'ái¹ joon jo øø¹ 'o'o 'elo? ¹¹'E júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'nu, jna'a faa¹³ a'a jiin¹³ 'e née³ 'e. Joon júu³ ja²mo jmoo²¹ o'o jiin¹³ 'e niganee²¹ 'e. Pe 'naa' jo

jo¹ líi²naa¹ 'e sii¹³i. ¹²Wana jo jo¹ líi²naa¹ 'e fuu²¹²uu 'naa¹ cwáain¹ tya¹ 'e juncwii²¹ lo, 'áai jo i'øø²¹'oo¹ cwáain¹ tya¹ ñũfú² fuu²¹²uu 'naa¹.

¹³Ce jiin¹³ jaain²¹ jo mo ngó¹o fu ñũfú² jiin¹³ 'ii 'in nigajgái¹ fu ñũfú². Joon jiin¹³ jna-a 'in Ruu²¹na Tsá² 'in gacwo² ñũfú² nigajmaa¹a la joon. ¹⁴Joon la gasaa¹i Moisés 'in mii²¹ líi¹ ñí³ tsaa¹ 'mó² 'e jøø²¹ tsá² 'ii fu li jo 'in tsá² seein²¹ wa'a un'láai² Dios 'ii, la joon jon 'ná¹ saa¹i tsá² 'in Ruui²¹ Tsá² tsaa¹ 'mó². ¹⁵Joon jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii jo tee²¹i li 'ii²¹ pe taa²¹a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo.

'iin²¹²in Dios tsá² taain²¹² fu juncwii²¹

¹⁶Tsu 'áa¹mo gali'iin²¹²in Dios tsá² taain²¹² fu juncwii²¹, tsu 'wii¹³ joon gacwóo¹i 'in jaan²¹mo Jóon¹on ijúun²in 'wii²¹² tya¹ tsá². 'E tya¹ jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii jo itsáa¹a fu li 'ii²¹ pe taa²¹a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. ¹⁷Jo gasii¹in Dios Jóon¹on fu juncwii²¹ wa'a jmoo¹o 'ii²¹ 'e júun²in tsá², gasii¹mo wa'a jmaa¹a tiin¹³ tsá² 'wii¹³ 'ii-o.

¹⁸Jileei²¹ tsá² 'in jai² líi²i 'in Jóon¹ Dios do, jo ijmaa¹a Dios 'ii²¹ tya'a wa'a tsáa¹a li 'ii²¹ pe tya¹ jileei²¹ 'in jo jai² líi² 'ii nigajmaa¹a Dios 'ii²¹ tya'a itsáa¹a li 'ii²¹ tsu jo mo galijai² líi²i 'in jaan²¹mo Jóon¹ Dios Jmii²¹. ¹⁹Nigajmaa¹a Dios 'ii²¹ itsalín² li 'ii²¹ 'in jo jai² líi²i Jóon¹on tsu 'in tsá² do jmoo¹o 'e gó². Joon mo gajó² 'e jí² 'e jai² 'e cwo¹ tsá² ñii¹i xiiala ngii¹i tyani Dios jo ga'ii²¹ 'in tsá² do 'e jí² do tsu tí²gi-tsi ngii¹i li nuu²¹ lagi li sá² jí². Joon tsu 'wii¹³ joon nigajmaa¹a Dios 'ii²¹ tya'a. ²⁰Jileei²¹ 'in jmoo¹o 'e gó² 'aa¹o 'e jí² do joon

jo tsatyéen¹en co¹ 'e jí² do tsu jo 'iin²¹²in 'e liñii¹i tsá² 'e gó² jmoo¹o.

²¹Pe tsatyéen¹mo co¹ 'e jí² do jileei²¹ 'in tí²-tsi jilaa²¹ 'e jai² tsu 'iin²¹²in liñii¹i tsá² 'e yaai¹-tsi Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o.

**'E faa²¹a Wó³ saai²¹ tsá²
jmií²¹ cwáai¹ tya¹ Jesús**

²²Mo ngayuui¹³ joon, ningaliin²mo Jesús coon¹³ 'in tsá² ngi¹ coon¹³on fu li sii²¹ Judea. Joon do-o gajaan¹an coon²¹ sii¹³xu saa¹i tsá² jmií²¹. ²³Taain¹ Wó³ fu li sii²¹ Enón co¹ Salim. Saa¹i Wó³ jon tsá² jmií²¹ tsu 'áai¹ sá² jmií²¹ do. Joon do-o gajalín²mo tsá² wa'a saa¹i Wó³ 'ii jmií²¹. ²⁴Jilaa²¹ 'elo gal² la nu'gi gataain¹³ tsá² Wó³ nuñí³.

²⁵Joon 'inlíi¹³ tsá² 'in ngii¹i coon¹³ Wó³ galáa² 'wii²¹² jo cwo¹o júu³ ruu²¹i coon¹³ 'inlíi¹³ tsá² Israel cwáain¹ tya¹ 'e run²un tsá² jiin¹³ la tiisi². ²⁶Joon ngalín², ngafee¹³i Wó³ joon gajin²in sii²¹i Wó³ do:

—Tifo¹² tyii¹, 'in taain¹ coon¹³ 'nu li' ngoo¹³ jmií²¹ Jordán li 'yee²¹ 'ñi¹ joon gasii¹³i jna'a cwáain¹ tya'a; nano saa¹i tsá² jmií²¹ joon jilee²¹mo tsá² ngii¹i coon¹³on.

²⁷Joon jin² Wó³ sii²¹i 'ido:
—Cwó² Dios jilaa²¹ 'e sá² tya¹ tsá². Joon jiin¹²xu jo 'ee 'oo¹o wana jo mo cwó² Dios. ²⁸Naa¹ niganuu²uun¹ júu³ tyiia mo gafuu²¹²uu 'naa¹ júu³ coon²¹ tsáa¹ 'e jon'on jna Cristo. Jna jaain²¹ tsá² gasii¹in Dios ing³ii tyaní¹in 'e jmoo¹³oo tsá² júu³ 'e tí² li jó¹ Cristo. ²⁹Joon jløø³moo 'e tsalín² tsá² tsanuu²uun¹ júu³ tya¹ 'ido. Jmóo³-oo la jmoo¹o tsá² mo tsalín² fu li cui² cwoo²¹ tsá². Jløø³mo 'in tsá² do 'wii²¹² tya¹ tsá² gacui²

cwoo²¹. Ga'ii²¹ mo 'in tsamf² do 'ii. La joon jon jna jløø¹³ moo mo 'ii²¹ tsá² 'in Cristo do. ³⁰Na²-a 'e lifeel¹gi 'ii joon jna ixaal¹gii —jin² Wó³ do cwáain¹ tya' Jesús.

Faa²¹ a tsá² jiin¹³ 'e ñii¹i

Faa²¹gi Wó³ do jin²in:

³¹—'In gajgái¹ fu juncwii²¹ feei¹gi 'ii²¹ lagi jileel²¹ tsá². 'In tsá² taain²¹² fu juncwii²¹ lo ñii¹o jiin¹³ 'e sá² fu juncwii²¹ lo, la joon sii¹i. Pe 'in nicwa'íi¹ ñu'fú² jgáa¹i fu juncwii²¹ feei¹gi 'ii lagi jileel²¹ tsá², ³²joon jmoo¹o júu³ jai² jilaa²¹ 'e niganii²¹²in coon¹³ jilaa²¹ 'e niganúu²un. Pe jiin¹³ jaain²¹ jo 'in jo¹ líi²i júu³ tya'a. ³³Pe jilee²¹ 'in 'ii²¹i júu³ tya'a jmo²o tsá² júu³ 'e júu³ jai² 'e júu³ tya' Dios do. ³⁴Joon 'ii 'in gasii²in Dios faa²¹a jmai² júu³ tya' Dios, tsu gacwóoi¹ Dios 'in Espíritu Tyú² tya'a 'e gasá¹i. ³⁵Joon 'áa¹mo 'iin²¹²in Dios Jmii²¹ Jóon¹on joon gajan²an cwoo²¹o jilaa²¹ 'e sá². ³⁶Jileel²¹ 'in jai² líi²i 'in Jóon¹ Dios do taa²¹a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. Pe 'e²e Dios wúu¹ 'áai¹ jileel²¹ 'in jo 'ii²¹i Jóon¹on. Joon jo taa²¹a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo.

Jesús jin²in sii²¹i jaain²¹ tsamf² cwáain¹ júu³ tya' Dios

4 Galiñii¹ 'in tsá² fariseos 'e fúu¹mo tsá² gangalín² coon¹³ Jesús lagi Wó³. La joon jon fúu¹mo 'in saai¹ jmii²¹ lagi Wó³. ²Pe tsei² jo saai¹ Jesús tsá² jmii²¹ jiin¹³ 'in ngi¹ coon¹³o 'in saai¹ tsá² jmii²¹. ³Joon mo galiñii¹i Jesús 'elo joon gacwo'íi¹ fu li sii²¹ Judea joon itsee¹³i fu li sii²¹ Galilea.

⁴⁻⁸Joon fu li ngangíi¹ 'ná¹ ngíi¹i coon²¹ li sii²¹ Samaria. Joon náa¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Sicar. Joon co' joon roon¹on coon²¹ sii¹³ 'wó² 'e gacwo¹ 'líi²¹² Jacob jóon¹on 'líi²¹² Sé² calii. Joon nityí³ coon²¹ too²¹ li nisá² jmii²¹ 'e sii²¹ la sii²¹ Jacob. Jesús tyaliin¹ coon¹³ tsá² tya'a 'in ngíi¹i coon¹³ 'e li tyí³ too²¹ do mo tí² tyiiañi¹ joon ni'woo²¹-o 'áai¹. Joon tsá² tya'a do nilíin² 'e fuu²¹ ni náa¹ tyan¹ do ningalá¹ 'e idø¹ø. Joon gacwó² Jesús caai² li tyí³ too²¹ do. La 'íi²¹² tyiin¹in joon tyá¹ jaan²¹ tsamf² seein²¹ Samaria tsacoon¹ jmii²¹ 'e tsi too²¹ do. Joon gajin² Jesús:

—Cwoo¹³xu jna jmfí¹³i.

⁹Joon 'in tsamf² do nigajin²in sii²¹i Jesús:

—¿Xiiala 'e mii¹³ 'nu jna jmii²¹, tsu tsá² seein²¹ Israel 'nu joon jnagi 'in seein²¹ fu Samaria?

(Joon gajin²o la joon tsu jo tyá² seein¹ coon¹³ 'in tsá² seein²¹ fuu²¹ do.) ¹⁰Joon gañii¹i Jesús:

—Waxu¹ li 'nu ñi²i jilaa²¹ 'e cwo¹ Dios joon 'iin 'in mi¹ jmii²¹ líi²u, 'nu-u nogi mfi¹²i jna-a joon jnagii icwo²oo 'nu jmii²¹ 'e jiin¹in.

¹¹Joon gañii¹i 'in tsamf² do sii²¹i Jesús:

—Tsañuu¹ jo ñi²i xiiala søø¹³ø jmii²¹ 'e tsi too²¹ no jiin¹³ 'nii²¹² jo tyan²an tsu 'o²o 'e tsi too²¹ no. ¿Xiiala icwo²o jna² jmii²¹ 'e jiin¹? ¹²Líi²¹² tsacøøi¹³ tyl¹ 'in ningii¹i Jacob 'in gasáa¹ 'e too²¹ sá² jmii²¹ no tyi jna'a. Tsu 'e jmii²¹ sá² noo jon ga'un¹un 'ña'a coon¹³ jóon¹on joongi coon¹³ joo'núu³ tya'a. ¿Ti joon líi²u 'e feei¹gi 'nu lagi 'ii?

¹³Joon gajin²in Jesús:

—Jileei²¹ 'in 'uun²¹ 'e jmi²¹ no
'in 'yá² 'unjmi²¹ mo 'i tún¹. ¹⁴Pe
jileei²¹ 'in 'uun²¹ 'e jmi²¹ cwóo³ jna
jo jmi²¹² 'ya²gi 'unjmi²¹. Tsu jmi²¹
'e cwóo³ jna li lawa coon²¹ li nii¹³
jmi²¹ 'e li tsi alma tya'a. Joon 'e
jmi²¹ 'e nii¹³ do icwoo¹o juncwii²¹
tya'a 'e seein²¹ coon²¹ tøø²mo.

¹⁵Joon gajin²in 'in tsamf² do:

—Tsañu¹, si cwoo¹³ jna 'e jmi²¹
no tsu joon jo 'yá²gi unjmi²¹na.
Joon jo 'ná²gi yatyin³aan jmi²¹ 'e
li tyi³ too²¹ lo.

¹⁶Joon gajin²in Jesús:

—Cwoo¹², cwotee² 'e ñu¹ tyi'i.
Joon ñiliin¹naa' fu lo.

¹⁷Joon gani¹ 'in tsamf² do:

—Jo seein²¹ ñu¹ tyiia.

Joon gajin²in Jesús:

—Jo¹o júu³ tyi'i 'e foo²¹o jo nu¹
tyi'i seein²¹. ¹⁸Tsu nigacu²mo
cwoo¹o 'ná² naa¹³, joon 'in
coon¹³on la no jon¹ ñu¹ tyi'i 'i. 'E
nija¹²mo 'e foo²¹o.

¹⁹Mo ganúu²un 'in tsamf² 'e júu³
do joon gajin²in:

—Tsañu¹, 'i¹-tsii 'e lí¹u'u jaain²¹
tsá² 'in cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios.

²⁰Lii²¹² tsacøø¹³ tyii¹ 'in galiseein²¹
Samaria gaun'goo²¹o Dios 'e moo²¹
lo. Pe 'naa', tsá² seein²¹ Israel, foo²¹
'naa' 'e jiin¹³ fuu²¹ li sii²¹ Jerusalén
li lí² un'goo²¹o tsá² Dios.

²¹Joon gañii¹ Jesús:

—Jo¹ cwolii¹un jna, yá³, 'e
nijatyéen¹mo tyan²an 'e un'goo²oo'
Ñañu¹ jo tyiin² ñilfin²naa' 'e
moo²¹ lo jogi tyiin² cwolfín²naa'
fu Jerusalén. ²²Naa' tsá² seein²¹
Samaria, jo ñii²ii' naa' 'iin 'in
un'goo²oo'. Pe jna'a né²oo'o 'iin 'in
un'goo²¹o'o, tsu Dios gacwo¹o jna'a
tsá² saan²¹a'an Israel 'e júu³ tya' 'e

tiin¹³ tsá². ²³Pe itf²-i 'ii²¹ joon 'ii²¹
joongi tf² la no wana 'e la jai¹² 'e
un'goo²¹o tsá² Ñu¹u' iun'goo²¹o 'ii
jiin¹³ coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in Espíritu
Tyú² tya'a joongi coon¹³ 'e la
jai¹². Tsu la joon 'iin²¹²in Ñu¹u' 'e
un'goo²¹o tsá² 'ii. ²⁴Tsu Dios 'in
Espíritu Tyú² joon tsu 'wii¹³ joon
'in un'goo²¹o 'ii 'ná¹ un'goo²¹o coon¹³
'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyú² tya'a
joongi coon¹³ 'e la jai¹².

²⁵Joon gajin²in 'in tsamf² do:

—Jna niñi²oo ijó¹ Mesías
—øøi²¹-tsi tsá² 'e Cristo do—; joon
mi cwee¹ joongi ijin²in sii²¹ jna'
jilaa²¹.

²⁶Jesús-gi gajin²in:

—Jna-a 'in fee¹²ee 'nu, jnagii jon
fuu²¹²uu 'nu. Jna-a 'i.

²⁷Tsifu joon gatyaliin¹ tsá² tya'a
gani'goo²¹o-tsi 'e Jesús do siin¹³in
fee²¹i jaain²¹ tsamf². Pe jiin¹³ jaain²¹
jo tá²-tsi wa 'e ungi¹ 'ee 'iin²¹²in
'ido owa 'ee-gi júu³ tyaa¹ 'ido.

²⁸Joon 'in tsamf² do, do-o gatuu¹u
tsuu¹u joon gangaa¹³mo fu 'e fuu²¹
'ido-o. Joon ganijmaa¹³a tsá² júu³:

²⁹—Ñijøø²¹²i duu¹ jaain²¹

tsañu¹ 'in nigasi¹²¹i jna jilaa²¹ 'e
nigajmáa³aa. ¿Wa jon¹ 'ino-o 'in
Cristo?

³⁰Joon ga'woo²¹ 'e fuu²¹ do joon
ganilfin² li siin¹²in Jesús. ³¹La
'ii²¹² joon 'in ngf¹i coon¹³ Jesús do
gami¹i tyani 'ido, gajin²in sii²¹
'ido:

—Tifo¹² tyii¹, cøø²¹xu¹.

³²Pe joon 'ii gajin²in:

—'Óo³oo 'e døø¹³øø li 'naa' jo ñf³oo'.

³³Joon 'in ngf¹i coon¹³ 'ido
gacaain¹³ 'wii²¹² unngii¹i ruu²¹²:

—¿Xufoo' seen²¹in 'in nijacon¹on 'e
dø²ø 'ino 'ee?

³⁴Pe joon gajin²in Jesús sii²¹i
'ido:

—Mi jmáa³aa jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in
'in gasii²¹in jna joongi 'e tyee²¹ to²
tya'a 'e joon lawa unñi² tyiia. ³⁵'Naa'
foo²¹oo': "Ná²gi tyúuin² sii²¹ 'e
joongi ilee²¹e' jilaa²¹ 'e garoo²¹";
pe jna fuu²¹²uu 'naa': tyán²duu'
cwáain¹ li sijna² la gatón¹ náa²
nilií²¹² coon¹on tsá². ³⁶Joon jileei²¹
'in jmoo¹o to² joon coon¹o jilaa²¹ 'e
garoo¹o do 'e joon 'e nic² tyá'a.
Joon 'e garoo¹o do 'e coon¹on 'in tsá²
do li la líi¹i 'in tsá² 'in 'ii²¹ juncwii²¹
tya'a 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo mo jai²
líi² 'e júu³ tya' Dios. Joon coon²¹
la joon jløø¹³mo coon²¹ caan²¹mo
'in gajñi²i coon¹³ 'in gacón¹on do.
³⁷Tsu júu³ ja²mo 'e gasii²¹i tsá²: "In
gajñi²i do jmai² tyiin²mo coon¹³ 'in
gacón¹on do." ³⁸Jna-a gasí²na 'naa'
'e cwotyiin²aan' 'e do li jo 'e gajñi²ii'
do. In xee²¹mo gajmaa¹a to² do joon
'naa'gii' coon²¹ tyatyiin²¹oo' 'e to²
nijmaa¹a 'ido —jin² Jesús do.

³⁹Joon fúu¹mo 'in tsá² seen²¹in 'e
fuu²¹ do li tyu² to² Samaria jo¹o
galíi²i Jesús 'wii¹³ 'e júu³ gatyá¹ 'in
tsamí² do mo gajin²in: "In tsañuu¹
no gajin²in jilaa²¹ 'e nigajmáa³aa."

⁴⁰Joon mo gajalín² 'in tsá² seen²¹in
Samaria do gami¹i tyani Jesús wa
iján²an 'ido coon¹³on. Joon Jesús
gajaan¹an tún² jmií²¹² coon¹³ 'ido.
⁴¹Joon fúui¹ lí¹ líi¹gi 'in jo¹ galíi²i
mo ganúu²un jilaa²¹ 'e jin² Jesús.
⁴²Joon jin²in 'in tsá² do sii²¹i 'in
tsamí² do:

—Nogi jo¹o nilíi²i jna'a jon' wa'a
jiin¹³ júu³ 'e ni tya³ 'nu pe jna'a
niní³oo'o júu³ tya'a joon nee²oo'o 'e
ja²mo Cristo 'ii 'in jmoo¹o tiin¹³ tsá²
taan²¹²in juncwii²¹.

'Un'láai² Jesús jóon¹ jaain²¹
tsá² 'in 'oo¹o to²

⁴³Mo gangíi¹ tún² jmií²¹² joon
gacwoí¹ Jesús li sii²¹ Samaria
joon gangóo¹-o fu¹ 'yúu²i fu li sii²¹
Galilea. ⁴⁴Jo gajaan¹an fuu²¹ li
sii²¹ Nazaret la li 'e nigajin²in 'ña'a
Jesús, "Jaain²¹ 'in tsacwo¹o júu³
tyú² jo 'ii²¹i tsagoo¹o 'ii." ⁴⁵Joon
mo gatyí¹a li sii²¹ Galilea joon 'in
tsá² seen²¹in joon ga'ii²¹mo 'ido 'e
tyú²-u. Tsu 'in tsá² do ni' nilíin²mo
li ti jmií²¹² pascua fu Jerusalén.
Joon do-o niganii²¹i jilaa²¹ 'e
nijmaa¹a Jesús li ti jmií²¹² do.

⁴⁶Joon gacií¹³i Jesús, gangaa¹³i
tún¹ fuu²¹ Caná náa¹ li sii²¹ Galilea.
Fuu²¹ joon li nijmaa¹a jmií²¹ 'e
galíi¹ vino. Joon tyín¹in fuu²¹
Capernaum jaain²¹ 'in ni'oo¹o to²
fee¹ tyani² røøi¹³. Joon seen²¹in
jaain²¹ jóon¹on 'in nitsaa¹³. ⁴⁷Joon
mo ganúu²un 'in tsá² 'oo¹o to² do 'e
nityía¹ Jesús fu Galilea, jaa¹³i fu
li sii²¹i Judea, joon gangó¹o 'in tsá²
do gangamií¹i tyani Jesús wa 'ii²¹i
'ido itsáa¹ fu tya' 'in tsañuu¹ do
tsajmaa¹a mí¹ tya' jóon¹on 'ido. Tsu
ti li ijúun¹mo 'ido. ⁴⁸Joon Jesús do
gajin²in gasii²¹i 'ido:

—'Naa' jo jo¹ líi²naa' wa jo jéei¹³
gañii²i lí² coon¹³ jilaa²¹ milagros.

⁴⁹Pe 'in tsá² 'oo¹o to² do gajin²in:
—Laa¹³xu¹ góo³oo, líi³na ti jo
jmaa²a feei¹-'o'o 'wii²¹² tyiia wa'a
tsá²a' cwojmaa¹³a mí¹ tya' yuun²¹
tyiia la nu'gi ijúun²in.

⁵⁰Joon gajin²in Jesús:

—Cwooi¹³ fu tyi¹i tsu yuun²¹ tyi¹i
nityú¹mo.

Joon 'in tsañuu¹ do jo¹o líi²i júu³
tya' Jesús joon ganga²mo. ⁵¹Joon

ngóo¹o gatye²mo tya'a mo ga'wooi²¹
tsa'leei¹³ tya'a gangaunjiin¹ 'ii. Joon
gajin²in 'in tsa'leei¹³ tya'a do:

—Nityú¹mo yuun²¹ tyi'i do.

⁵²Joon gaunngii¹i 'ee 'ii²¹ 'e
galáa²i 'in jóon¹on do. Joon

gajin²in 'in tsa'leei¹³ do:

—Ca mo tyíia² la ngó¹o 'iin² coon²¹
gacwó² tyíi².

⁵³Joon galili¹³ jmi²¹ 'in xuui²¹²
do 'e 'ii²¹ joon mo gajin² Jesús do:
“Cwooi¹³ fu tyi'i tsu yuun²¹ tyi'i
nityú¹mo.” Joon 'ña'a 'in tsá² 'oo¹o
to² do jo¹o líi²i Jesús coon¹³ 'in tsá²
seein²¹ inu² tya'a.

⁵⁴Elo galí² ti tún² milagro 'e
gajmaa¹a Jesús mo tyee¹³i Galilea
jaa¹³i Judea.

Gaun'láa²i Jesús jaain²¹ tsá² 'ii¹³ tá²
cwo²¹o tií²i co' li si² pila Betesda

5 Mo ngayuui¹³ 'elo joon gatí²
jmi²¹² tya' tsá² seein²¹ Israel
joon Jesús gangó¹o tún¹ fu fuu²¹ li
sii²¹ Jerusalén. ²Ce cu² jiin²¹ 'e fuu²¹
do li goon²¹ yá² lí² cuun²¹² ñíi¹ 'áai¹.
Joon tyí³ coon²¹ 'ooca'nú¹ fee¹ 'e sii²¹
la sii²¹ Joo'saa²¹. Joon co' joon náa¹
coon²¹ pila fee¹ 'e 'o² jmi²¹ 'e sii²¹
Betesda coon¹³ jmi¹ 'e sii²¹ hebreo.
Joon cu' li' do joon sá² 'ná² 'ooca'nú¹
coo¹³. ³Joon do-o teeí¹³ tsatsaa¹³
fúui¹ 'e ni 'wó². Tsá² 'in tyan¹ jilaa²¹
nii² jmoowú¹. Seein²¹ 'in túi¹,
joongi seein²¹ 'in jlui¹³, joongi
seein²¹ 'in 'íi¹ tá² cwo²¹o tií². Joon
'in tsatsaa¹³ do 'in jáan¹³an ijøø²¹ 'e
jmi²¹ do. ⁴Joongi la coon²¹ naa¹³
jgaa¹ jaain²¹ ángel li náa¹ pila do
joon jø¹ø jmi²¹ do. Joon 'in nifu
'in ga'f² tsi jmi²¹ do joon galáa²mo
coon¹³ 'e jmoowú¹ tyaan¹an do.
⁵Joon do-o niraan¹in jaain²¹ tsá²

'in ni'oo¹o dyadya¹ tsi jná² jiin²¹ 'e
nitsaa¹³a. ⁶Joon mo ganí²in Jesús
'indo 'e raan¹in joon galili¹³ Jesús 'e
líi¹-i nitsaa¹³a 'ido joon nigajin²in
Jesús:

—¿Ti 'iin²¹²un 'láa²o?

⁷Joon gañii¹i 'in tsatsaa¹³ do:

—Tsañu¹, jo 'in seein²¹ taan²¹i
jna tsi pila no mo jøø²¹ jmi²¹. La
coon²¹ naa¹³ mo 'iin²¹²na 'úu³uu 'in
xee²¹mo tsáí² jéei¹gi lagi jna.

⁸Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in
tsatsaa¹³ do:

—Ráan²un no, joon saa¹³ tyi¹
raan¹un, joon ngi² no.

⁹Joon tsifu joon galáa²mo 'in
tsañu¹ do. Joon gasaa¹³ tyi¹ tya'a
joon galáa² 'wii²¹² gangi¹i. Pe 'e
jmi²¹² joon jmi²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹
tsá², ¹⁰joon gajin² 'in tsá² seein²¹
Israel 'in taan²¹²in do sii²¹i 'in tsá²
galáa²i do:

—Jmi²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² no. Jo
cwo²¹i ngi²i, tyan²¹an tyi¹ tyi¹.

¹¹Joon gañii¹i 'in tsañu¹ do:

—'In gaun'láa²i jna joon gajin²in
sii²¹i jna: “Saa¹³ tyi¹ raan¹un
tsíin²un joon ngi² no.”

¹²Joon gaunngii¹i 'ido jin²in:

—¿'lin gasii²¹i 'nu la joon 'e saa¹³a
tyi² tyi¹ joongi ngi² no?

¹³Pe 'in tsañu¹ do jo ñii¹i 'iin 'in
gaun'láa²i 'ii do tsu 'áa¹mo fúui¹ tsá²
'in taa²i do, joon Jesús ni'ngaa¹³mo.

¹⁴Mo ngí²i joon gajii²in Jesús 'in
tsañu¹ do co' cwo¹ fee¹ do. Joon
gajin² Jesús sii²¹i 'ido:

—Ni'láa²mo'o no, jo 'laa²¹²gi¹ si
no-o gaci² jo¹gi 'e mo líi¹u'u do.

¹⁵Joon ganga²mo 'in tsañu¹ do
ganijmaa¹³a 'in tsá² seein²¹ Israel
júu³ 'e Jesús do-o 'in nigaun'láa²i 'ii.

¹⁶Joon tsu 'wii¹³ gaun'láa²i Jesús 'in

tsá² do jmií²¹² 'e 'ii'²¹ 'woo'²¹ tsá² 'e
joon 'áai'¹ gauntyíi² in 'in tsá² seen²¹
Israel do Jesús, 'iin²¹² in jngá² mo
'ido. ¹⁷Pe Jesús-gi gasii'²¹ 'ido:

—Ñu'¹³uú gajmaa¹ a to² ca jmií²¹²
no la joon jna jon jmóo³oo to².

¹⁸'Wii'¹³ joon 'in tsá² seen²¹ Israel
do 'áai'¹gi gali'iin²¹² in jngaa¹³ⁱ
'ido. 'Tin²¹² in jngaa¹³ⁱ 'ido tsu jo
gauntiin¹³ⁱ in 'e ley tya' jmií²¹² 'ii'²¹
'woo'²¹ tsá², joon mo gajin² in 'e Dios
jmií²¹ joon gajmee¹ 'i' ña'a coon²¹
røø²¹ mo coon¹³ Dios Jmií²¹.

To² 'e 'oo'o Joon¹ Dios

¹⁹Joon gajin² Jesús:

—'E júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'naa', jo
lí² jmaa¹ 'a in Joon¹ Dios jiin¹³ coon²¹
wa'a 'ña'a. Jmoo¹-o jiin¹³ 'e nii²¹ⁱ
jmoo¹o Jmií²¹ do. Jilaa²¹ 'e jmoo¹o
Jmií²¹ do jmoo¹-o jon 'in Joon¹on
do. ²⁰Joon Dios Jmií²¹ 'iin²¹² mo
'áai¹ Joon¹on joongi 'e²o jilaa²¹ 'e
jmoo¹o, joon nogi 'iee^{21gi} 'e fee^{1gi}
'áai¹ 'e itsa'goo²¹-oo'. ²¹La jmoo¹o
Dios Jmií²¹ 'e jiin¹ 'lii'²¹² joon cwo¹o
juncwii²¹ tya'a, la joon jon 'in
Joon¹on cwo¹o juncwii²¹ tya' jiin¹³
'in 'iin²¹² in cwo¹o. ²²Joon 'in Jmií²¹
do jo jmoo¹o 'ii'²¹ tya' jiin¹³ jaain²¹
pe jiin¹³ Joon¹on do nicwo¹o 'ii'²¹
'e lí² jmáa¹ 'a 'ii'²¹ tya' jileei²¹. ²³'E
coon¹³ la joon ilitsáai¹-tsi tsá² la
tsáai¹-tsi tsá² Dios Jmií²¹. Wana jo
tsáai¹-tsi tsá² Joon¹on Dios Jmií²¹
joon la joon jon jo tsáai¹-tsi tsá²
Dios Jmií²¹ tsu Dios Jmií²¹ gasii¹ in
Joon¹on do.

²⁴'Tsu júu³ ja²mo 'e fuu²¹²uu 'naa':
Jileei²¹ 'in cón² cwáain¹ 'e fo³oo
lo joongi ja²mo líi²ⁱ 'in gasii¹ in jna
taa²¹ juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo.
Joon jo jmá¹ 'a Dios 'ii'²¹ tya'a 'e

tsáa¹ a lí 'lii'¹³ tsu jo júuin²gi, jiin¹o
coon²¹ tøø²mo. ²⁵'Tsu júu³ ja²mo 'e
fuu²¹²uu 'naa', nogi ijó¹-o 'ii'²¹ joon
jmií²¹² no-o do, inú¹un 'lii'²¹² júu³
tya' Joon¹on Dios joon jileei²¹ 'in
ganúu²un seen²¹ mo coon²¹ tøø²mo.
²⁶'Tsu Dios Jmií²¹ cwo¹o 'ña'a
juncwii²¹ tya'a 'ña'a la joon jon Dios
Jmií²¹ gacwo¹o Joon¹on 'ii'²¹ 'e lisá²
juncwii²¹ tya'a 'ña'a. ²⁷Joon Dios
Jmií²¹ gacwo¹o Joon¹on to² ijmáa¹ 'a
'ido 'ii'²¹ tya' tsá² tsu Ruu²¹mo Tsá²
'ii'. ²⁸Jo cwo¹tya'goo²¹-oo' coon¹³
jilaa²¹ 'elo —jin² in Jesús— tsu
icwá² 'ii'²¹ mi nú¹un jileei²¹ 'lii'²¹²
júu³ tya'a ²⁹joon i'woo²¹ 'i tsi 'aan¹
tya'a. Jileei²¹ 'in nigajmaa¹ 'a 'e
tyú² ijiin¹o joon iseen²¹ mo coon²¹
tøø²mo; pe jileei²¹ 'in gajmaa¹ 'a 'e
gó² ijiin¹o 'e ilisá² 'ii'²¹ tya'a joon
tsaliin² fu lí 'lii'¹³.

To² 'oo'o Jesús

³⁰'Jna, jo lí¹ii jmáa³aa cwáain¹
tyiia 'ñii'a jiin¹³xu —jin² in Jesús—.
Jmáa³aa 'ii'²¹ jiin¹³ la to² nuu¹³oo,
joon røø²¹ 'ii'²¹ jmáa³aa. La joon
jo jmáa³aa jiin¹³ la 'iin²¹²na 'ñii'a
'ná¹-a jmáa³aa jiin¹³ la 'iin²¹² in
Ñu'¹³uú, 'in gasii²¹ in jna. ³¹Jo lí²
fo³oo 'wii²¹² tyiia 'ñii'a tsu jo tyiin².
³²Seen²¹ mo jaain²¹gi tsá² xeei²¹ 'in
faa²¹ 'a 'wii²¹² tyiia joon ñi³oo 'e jin²
'ido 'e tyín¹³ mo joon. ³³Joon 'naa'
gasii²¹ naa' 'in ganiunngi¹ 'i Wó³ do
cwáain¹ tyiia joon 'e júu³ gafaa²¹ 'a
'ido 'e ja²mo joon. ³⁴Jo 'ná¹ 'ii'¹³na
júu³ 'e faa²¹ 'a jaain²¹ tsá² cwáain¹
tyiia. Jiin¹³ fo³oo la joon 'e ilí²
tiin¹³ naa' 'wii¹³ 'e júu³ tya'a Wó³
cwáain¹ tyiia. ³⁵Wó³ do líi¹ 'i lawa
coon²¹ jí² 'e coo²¹ joongi jná² joo²¹.
Joon 'naa'gi' galijløø³mo' coon²¹

sii¹³xu coon¹³ 'e jí² do. ³⁶Pe jilaa²¹ 'e jmóo³oo 'e tyú²gi 'e joon lagi 'e júu³ tya¹á Wó³. Joon jilaa²¹ 'e jmóo³oo 'e joon gajin²in Nū¹u 'e jmáa³aa. Jilaa²¹ 'elo 'e ja²mo 'e gasii¹in Nū¹u 'jna. ³⁷La joon jon 'in Nū¹u 'in gasii¹in jna faa²¹o 'wii²¹² tyiia xúfiin¹³ jo mo ganú²uun¹ júu³ tya'a, jon'gi mo gañí² 'naa'. ³⁸Joon 'e júu³ tya'a jo mo gaí² tsi alma tyii¹ tsu jo jo¹ líí²naa' Nū¹u 'do 'in gasii¹in jna. ³⁹E la joon 'naa' untsáa¹³oo 'e Jí² tya' Dios coon²¹ ce tún² 'áai¹ tsu 'i¹-oo' jee²¹² joon ityii²aa' juncwii²¹ tyii¹ itaa²¹ coon²¹ tθ²mo pe la jee²¹² joon gat² unní²'ii' li faa²¹a cwáain¹ tyiia. ⁴⁰Joon 'naa' jo 'iin²¹²naa' 'wa' iliin²naa' jna i'i¹³naa' 'e juncwii²¹ do.

⁴¹Jna rθ²¹ náa¹ tyiia wana tsáai¹-tsi tsá² jna owa jo tsáai¹-tsi tsá² jna 'ee. ⁴²Pe jna, cwii¹moo 'naa', joon nĩ³oo 'e jo 'iin²¹²naa' Dios Jmii²¹. ⁴³Jna nigoo²¹²oo cwáain¹ tya' Nū¹³u pe 'naa' jo ga'i¹³naa' jna. Pe wa'a cwéé¹i jaain²¹ 'in xee¹²¹ 'in jó¹o cwáain¹ tya'a 'ñá'a joon 'i¹³moo' 'i. ⁴⁴¿Xiiala jo¹ iliin¹ 'naa' jiin¹³ la 'e tsáai¹-oo' yaanaa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'? Joon jo cón² 'naa' cwáain¹ wa' jθ³mo Dios cwáain¹ tyi'naa'. ⁴⁵Jo jmáa³aa tsaa² tyii¹ tyani Nū¹³u. Moisés, 'in jo cu¹²-oo' coon¹³, 'ii 'in cwo¹ 'naa' tsaa². ⁴⁶Wana jai² líí²naa' 'e gajin² Moisés, la joon jon jo¹o ilfin²naa²¹ jna tsu jí² gajmaa¹a Moisés do faa²¹ a cwáain¹ tyiajna. ⁴⁷Pe wa jo jo¹ líí²naa' 'e jí² gajmaa¹a Moisés, ¿xiiaagi la jo¹ ilfin²naa' júu³ 'e fuu²¹²uu 'naa'?

Cwo¹o Jesús 'ná² mil tsá² 'e dθ¹θ

6 Mo gangii¹i 'elo gangóo¹o Jesús fu li 'ngoo¹³ tyíí¹ sii²¹

Galilea, sii²¹ jon Tiberias. ²Joon 'áai¹ fúui¹ tsá² ngaliin²in ciin²¹gi tsu goon¹³ niní² jilaa²¹ milagro joongi niun¹láa²i tsá² 'in tsaa¹³.

³Joon nigasóo²o Jesús coon²¹ moo²¹ joon do-o gacwó² coon¹³ tsá² 'in ngi¹ coon¹³on. ⁴Joon ti li tí² jmii²¹² pascua tya' tsá² Israel. ⁵Joon mo gajóθ² Jesús joon ganí² tsá² fúui¹ 'in jaliin² caluu joon gasii²¹i Lii²¹²:

—¿Xiia 'e tsalaa²¹²a 'e dθ¹ 'in tsá² fúui¹ no?

⁶Jesús gasii²¹i Lii²¹² do la joon tsu 'iin²¹²in litsáai¹-tsi 'ee ijin² Lii²¹², tsu 'ña'a Jesús niñii¹o xiiala ijmáa¹a. ⁷Joon gajin² Lii²¹²:

—Jo leen²¹in cuu² jiin¹³ 'e 'lee¹³i tsá² tya' jí² jñé¹i sii²¹ wa 'e li 'laa²¹²a 'iñi¹ dθ¹ 'in tsá² no fiin¹³ jmai²xu-u 'e tii²xu la jaain²¹ tsá².

⁸Joon jaain³¹ 'in ngi¹ coon¹³on do, 'in sii²¹i Díí³, ruu²¹i Simón Pedro, gajin²in:

⁹—Lo-o siin¹³ jaain²¹ xuui²¹² 'in san¹² 'ná² 'iñi¹ joon gáí¹gi joo²¹ taai² jmii²¹. Pe jo li tsanú²un 'elo tya' 'in tsá² fúui¹ lo.

¹⁰Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² ngii¹i coon¹³:

—Síí¹³ii' 'in tsá² no cwocwaa²¹a.

Joon 'áai¹ sá² ñii²¹ do joon gacwó²o 'in 'ná² mil tsá². ¹¹Joon ga'i²¹i Jesús 'e 'iñi¹ do. Gacwo¹o 'maai¹³ Dios joon mo ngayuui¹² joon gacwo¹o 'in coon¹³on do. Joon 'in tsá² do gajmaa¹a jmai²xu cwo¹o 'in tsá² fúui¹ 'in née¹i do. Joon la joon jon gajmaa¹a jmai²xu 'in joo²¹ taa²i jmii²¹ do. Cwo¹o jiin¹³ la 'iin²¹²in do. ¹²Joon mo garó¹i tu² 'ido joon gajin²in Jesús sii²¹i 'in ngii¹i coon¹³on:

—Ngii¹³ii' jee²¹² tsá² no, tyiin²aan' jilaa²¹ 'e gasá¹i joon jo tsa'í¹ jiin¹³xu.

¹³Joon gacoon²¹o, joon 'e 'no² 'e gasá¹i tya¹ 'e 'ñá² 'iñi¹ do garó¹mo dyatún² mi¹tó³. ¹⁴Joon mo ganí² 'in tsá² do 'e milagro do 'e gajmaa¹a Jesús, joon gajin²in:

—'In tsañuu¹ no 'e la ja²mo 'in 'ná¹ ijó¹o ni cwoo¹³ juncwii²¹ cwo¹o júu³ tyá² tya¹ Dios.

¹⁵Pe joon galili¹³i Jesús 'e 'iin²¹²in 'in tsá² do 'e tøø¹ 'ido tyitsaa²¹mo wa ilin¹in 'ido róøi¹³ tya¹o, joon gajeen²¹mo Jesús 'ñá¹o tún¹ jee²¹² moo²¹.

Ngii¹i Jesús ni jmii²¹

¹⁶Joon mo canuu²¹ 'in tsá² 'in ngi¹ coon¹³ Jesús gajgá¹mo fu li náa¹ tyíia¹ do. ¹⁷Joon gangatáa¹i tsi coon²¹ barco joon gata²mo fu¹ itáan¹in li 'ngoo¹³ tyíia¹ do li sii²¹ Capernaum. Joon 'aa²¹ mo niniuu²¹ mogi joon jo mo tyee¹³ mogi Jesús. ¹⁸Joon garóon²on coon²¹ tyí² tá² 'ái¹ joon gajnáa¹a jmii²¹ tsaa¹ barco. ¹⁹Joon mo ningó¹o jiin¹³ 'ñá² si jnúu² kilómetro ni jmii²¹ joon gani²mo Jesús 'e nijó¹-o jatyéen¹in tyan¹ li ngó¹on barco. Joon gafoo¹³mo. ²⁰Pe Jesús gajin²in sii²¹i 'ido:

—Jna-a lo. Jo jmoo¹oo' 'goo²¹oo'.

²¹Joon jløø¹³mo 'in tsá² do ga'ii²¹mo Jesús tsi barco do. Joon la 'ii²¹² do-o tyalín²mo 'wó² tyuun²¹ li 'ná² li nitsalín² do.

'Naa²i tsá² Jesús

²²Mo gajná² joon 'in tsá² gajan¹an li la 'ngoo¹³ tyíia¹ do galili¹²i 'e 'in tsá² ngi¹i coon¹³on do-o gacón² 'e barco do tsu jiin¹³ do-o 'e barco 'e sá². Joon gañii¹ 'e jo gangó¹on Jesús coon¹³ 'ido. ²³La 'ii²¹² joon

gatyali² barcos xiia²¹ taa²i tsá² 'in jalín² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Tiberias tyan¹an li gacwo¹ Jesús 'maai¹³ Dios cwáain¹ tya¹ 'iñi¹ gagøø²¹ø 'in tsá² do. ²⁴Joon mo galili¹³ 'in tsá² do 'e jo taan¹in Jesús jon'gi tsá² tya¹a taan²¹²in joon gangataa²mo tsi barco do joon gangalín²mo jon fuu²¹ li sii²¹ Capernaum ganga'nee¹³i Jesús.

Lawa 'í² 'e gø¹³ tsá² cwo¹o
waa²¹ pí² tya¹ tsá² la joon jon
Jesús cwoo¹o fu juncwii²¹ tya¹
tsá² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo

²⁵Joon mo gatyaliín² li 'ngoo¹³ tyíia¹ do joon gatsee¹²¹i Jesús joon gaunngii¹i:

—Tífo² tyii¹i, ðliigi gacwe²o'o lo?

²⁶Pe Jesús-gi gajin²in:

—'E ja²mo fuu²¹²uu 'naa',
'naa²¹naa' jna tsu gatyee²¹oo' ce ró¹i
tuu¹uu' jon'gi wa 'wii¹³ øøi²¹-oo'
'e li² milagro gajmáa³aa do. ²⁷Jo
jmaa²aa' to² wa 'ná¹ 'e jnaa¹aa' 'e
cøø²øø' 'e tyá² jmoono pe jmaa²aa'
to² tya¹ 'e jnaa¹aa' juncwii²¹ tyii¹ 'e
taa²¹ coon²¹ tøø²mo. Joon jna-a,
Ruu²¹na Tsá² cwó³oo 'e juncwii²¹ do
tsu coon¹³ 'e li² milagro 'e jmóo³oo
do jmaa¹a Dios Jmii²¹ júu³ 'e
jmoo³oo to² 'e tyu²u.

²⁸Joon gaunngii¹ 'in tsá² do:

—Wa'a jmó²o'o to² tya¹ Dios, ð'eegi
'ná² jmaa²¹a'a?

²⁹Joon gañii¹i Jesús:

—'E 'ná¹ jmaa²aa' to² tya¹ Dios 'e
jo¹o liin¹naa 'in gasii¹in Dios Jmii²¹.

³⁰I-gi gaunngii¹i:

—'Ee li² cwee¹i 'e jmaa²a jøø²¹øø
tsu joon jo¹ lii¹na'a 'nu? 'Ee 'e
jmaa²a? ³¹Li²¹² tsacøøi¹³ tyi¹ 'in
ningii² gagøø²¹ø 'e sii²¹ maná coon²¹

cwoo¹³ li tyuun²¹. Jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios: “Dios gacwo¹o 'in tsá² do 'iñi¹ jó¹o fu ñu'fú².”

³² Joon gañii¹ i Jesús:

—E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa': Jon' Moisés 'in gacwo¹ 'naa' 'e 'iñi¹ jó¹o fu ñu'fú², pe Ñu³oo 'in gacwo¹ 'naa' 'e 'iñi¹ la jai² 'e jó¹o fu ñu'fú². ³³ Tsu 'e 'iñi¹ 'e cwo¹ Dios Jmii²¹ 'e gajgó¹ fu ñu'fú² joon, 'e 'iñui¹ do-o 'e cwo¹ fu juncwii²¹ tya' tsá².

³⁴ Joon 'in tsá² do gajin²in sii²¹i Jesús:

—Tsañuu¹, cwoo¹³ jna'a coon²¹ tøø²mo 'e 'iñi¹ no.

³⁵ Joon Jesús-gi gajin²in:

—Jna-a 'e 'iñi¹ no 'e cwo¹ juncwii²¹ tya' tsá². Joon jileei²¹ 'in uncaan²¹in coon¹³ jna jo jmi²¹² 'yá² un'áa¹i joongi 'in jó¹ lí²i jna jo jmi²¹² 'yá² unjmúu¹i. ³⁶ Pe jiin¹³ la 'e nifuu²¹²uu 'naa', jo jó¹ lí²naa' jna xufiin¹³ wa niñii¹i. ³⁷ Jileei²¹ 'in gacweei¹² Ñu³uu jna inuncaan²¹in coon¹³ jna joon jileei²¹ in uncaan²¹in coon¹³ jna jo 'woo²na fu caluu. ³⁸ Tsu jo gó²oo ni cwoo¹³ juncwii²¹ wa'a 'e tyu³uu to² 'ñii'a, gagó³oo ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'e jmáa³aa jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in 'in gasii¹in jna. ³⁹ Joon 'e 'iin²¹²in Ñu³uu 'in gasii¹in jna 'e jo tsañi¹i jiin¹³ jaain²¹ 'in nigacwoo¹³i jna. Iin²¹²in 'e jmáa³aa jiin¹in 'in tsá² do mi ti jmi²¹² li gatséi¹. ⁴⁰ Jiin¹³ 'e 'iin²¹²in 'in gasii¹in jna 'e jileei²¹ 'in jóø²i jna, Jóon¹on Dios jna, joongi jó¹o lí²i jna, itaa²¹a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. Joongi jna-a jmáa³aa ijiin¹o mi ti jmi²¹² li gatséi¹.

⁴¹ Joon coon¹³ 'e júu³ tya' Jesús lo ga'láa² 'in tsá² Israel do 'wii²¹² gasii²i cwáain¹ tya' Jesús 'e 'wii²¹²

gajin²in: “Jna-a 'e 'iñi¹ 'e gajó² ñu'fú².” ⁴² Joon gajin²in 'in tsá² do:

—Ino-o Jesús jóon¹on José.

Cwii¹mo' jmi²¹i joongi cwii¹mo' sáa³a. ¿Xiiala li 'e jin²in 'e gajgáa¹i ñu'fú²?

⁴³ Joon Jesús gasii²¹i 'ido:

—Jo sñi¹³naa' jee²¹² yaanaa' cwáain¹ tyajna. ⁴⁴ Jiin¹³ jaain²¹ jo 'iin uncaan²¹in coon¹³ jna wa jo 'iin cwoo¹³i Ñu¹u' jna. Joon jna-a jmáa³aa ijiin¹in mi ti jmi²¹² li gatséi¹. ⁴⁵ Jee²¹² jí² tya'a 'e gajmaa¹a 'in tsá² cwo¹o júu³ tyú² tya' Dios calii 'e 'e jin¹: “Dios i'e²e jileei²¹ tsá².” La joon jileei²¹ 'in nuu¹u júu³ tya' Ñu¹u' joon galicwii¹mo, joon 'ii 'in tsá² in uncaan²¹in coon¹³ jna².

⁴⁶ Jiin¹³ jaain²¹ tsá² 'in taan²¹²in ni cwoo¹³ juncwii²¹ jo mo gani¹in Dios Jmii²¹. Pe seein²¹ jaan²¹mo 'in gajó² fu ñu'fú² jiin¹³ 'ii nigani¹in Dios Jmii²¹. ⁴⁷ E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa'; 'in jai² lí²i jna 'oo¹o juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. ⁴⁸ Jna-a 'e 'iñi¹ 'e cwo¹o fu juncwii²¹ tya' tsá² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. ⁴⁹ In 'lii²¹² tsacøø¹³ tyii¹ 'ii 'in gagøø²¹ø 'e sii²¹ maná fu cwoo¹³ tyuun²¹ do joon jo gasi'neei¹³ gajún¹mo. ⁵⁰ Pe jna fo¹³oo cwáain¹ tya' 'e 'iñi¹ 'e gajó² fu ñu'fú², joon jileei²¹ 'in gagøø²¹ø 'e 'iñi¹ do jo júun²in. ⁵¹ Joon jna-a 'e 'iñi¹ do 'e cwo¹o juncwii²¹ tya' tsá² 'e gajó² fu ñu'fú². Joon jileei²¹ 'in gø²ø 'e 'iñi¹ lo taa²¹a juncwii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. Joon 'e 'iñi¹ icwóó³oo lo, 'ñii'a lo. Icwóó³oo 'wii²¹² tya' jileei²¹ 'in taan²¹²in ni cwoo¹³ fu juncwii²¹ 'e lí² sá² juncwii²¹ tya'a —jin² Jesús.

⁵² Joon ga'láa² 'in tsá² Israel 'wii²¹² jo cwo¹o júu³ ruu²¹i, jin²in:

—¿Xiiala icwo¹i 'ña'a ityee¹³ jna' 'ii?

53 Joon gajin² in Jesús:

—E la ja² mo fuu²¹² uu 'naa', wa'a jo cō¹³θ¹ 'naa' iñi¹ ngú¹ Ruu²¹ i Tsá², joongi wa'a jo 'úu¹³ uu' jmi¹ 'θ² i jo sá² juncwii²¹ tyii'. **54** Pe jileei²¹ 'in gō¹² iñi¹ ngúu³ uu joongi 'in 'uun²¹ un jmi¹ 'θ² na taa²¹ juncwii²¹ ty'a'a coon²¹ tō²mo. Joon jna-a jmáa³ aa ijiin¹ in mi ti jmi²¹² li gatséi¹. **55** Tsu ngú¹ taan² na joongi coon¹³ jmi¹ 'θ² na 'e la ja² mo cwo¹ o 'waa²¹ pi² ty'a' tsá². **56** Joon jileei²¹ 'in gō¹² ngú¹ taan² na joongi 'uun²¹ un jmi¹ 'θ² na incaan²¹ in coon¹³ jna, joongi jna coon¹³ 'ii. **57** Joon ñu¹u', 'in gasi²¹ in jna sá²-a juncwii²¹ ty'a'a, joon 'ii-o cwo¹ o jna juncwii²¹ tyiia. La joon jon jna jileei²¹ 'in 'ii²¹ 'waa²¹ pi² tyiia cwo² oo juncwii²¹ ty'a'a joon. **58** Fo³ oo cwáain¹ ty'a' 'e iñi¹ 'e gajó² fu ñu¹fú². Joon 'e iñi¹ no jo li la li 'e sii²¹ maná 'e gagō²¹ 'lii²¹² tsacō¹³ tyii' 'in ningfi², gagō²¹ o 'e maná do pe jo gasi¹nee¹² jún¹ mo. Pe 'in gō¹² 'e iñi¹ 'e fuu²¹² uu 'naa' lo itaa²¹ fu juncwii²¹ ty'a'a coon²¹ tō²mo 'i —jin² Jesús.

59 Jesús ga'ee¹ 'e júu³ lo 'e la caan²¹ in tsá² inuu cwo¹ i sinagoga 'e si² coon²¹ fuu²¹ li sii²¹ Capernaum.

Júu³ ty'a' 'e seein²¹ tsá² coon²¹ tō²i

60 Joon mo ganúu² un tsá² 'e júu³ lo joon fúu¹ mo 'áai¹ 'in ngi¹ coon¹³ Jesús jin² in:

—Wúu¹ mo 'áai¹ i'ii²¹ tsá² 'e júu³ lo. ¿Iin in unji² 'e júu³ lo?

61 Joon galili³ Jesús 'e júu³ síi¹ 'in tsá² do joon gaunngii¹ i sii²¹ 'ido:

—¿Ti jo ti²-oo' 'e júu³ tyiia lo?

62 ¿Ee i'i¹-oo' wa'a ñii¹ 'ii' 'in Ruu²¹ i Tsá² sóo² o fu ñu¹fú² li mo tyiin¹ in la jéei¹? **63** 'E cuerpo ty'a' tsá² jo

to² 'íi³ in 'e joon, jiin¹³ espíritu ty'a' tsá² 'e taa²¹ juncwii²¹ ty'a' coon²¹ tō²mo. Joon 'in Espíritu Tyú² ty'a' Dios cwo¹ o juncwii²¹ ty'a' espíritu ty'a' tsá². Joon 'e júu³ fuu²¹² uu 'naa' lo cwáain¹ ty'a' 'e espíritu do. Joon coon¹³ 'e júu³ fo³ oo lo lí²-i cwo¹ o juncwii²¹ ty'a' tsá² 'e taa²¹ coon²¹ tō²mo. **64** Pe seen²¹ mo jee²¹² 'naa' 'in jo jo¹ líi² —jin² Jesús.

Tsu ñii¹ i Jesús ca la mo 'wiin²¹² 'iin 'in jo jo¹ líi² 'ii joongi ñii¹ o 'iin 'in 'ñii¹ i 'ii. **65** Joon gajin² in sii²¹ 'i 'in tsá² do:

—'Wii¹³ joon nifuu²¹² uu 'naa' 'e jiin¹³ jaain²¹ jo lii¹ uncaa²¹ in coon¹³ jna wa'a jo 'in mo cwóo¹ i ñu¹u' jna.

66 Mo ngi² i gajin² Jesús 'e júu³ lo, fúu¹ mo 'in tsá² 'in la mo ta ngi¹ i coon¹³ on gatíu² mo 'ii, joon jo ngi¹ gi 'ido coon¹³ on. **67** Joon gaunngii¹ i Jesús sii²¹ i la ji dyatuuin¹ tsá² ty'a'a do:

—¿Ti 'iin²¹² naa' cwoliin¹ naa' jon?

68 Pe joon gajin² Simón Pedro:

—Ñañu¹u', ¿iin coon¹³ tsaa²¹ a'a?

Jiin¹³ júu³ tyi'i no 'e cwo¹ juncwii²¹ ty'a' tsá² 'e taa²¹ coon²¹ tō²mo.

69 Joon jna'a jo¹ o nil³ na'a 'nū joon ne² oo'o 'e 'nū-u Cristo, Jóon¹ on Dios Jmii²¹ 'in seein²¹ coon²¹ tō²mo.

70 Joon Jesús gajin² in:

—Xufiin¹³ 'ñiia'oo nigaty¹² moo 'naa' ji dyatuuin¹ 'naa' pe jaain²¹ 'naa' líi¹ 'in 'lii³ mo.

71 Faa²¹ a Jesús cwáain¹ ty'a' 'in sii²¹ Judas Iscariote, jóon¹ on Simón, tsu 'ii in'nf¹ i Jesús ciin²¹ gi. Ijmáa¹ a la joon xufiin¹³ líi¹ i tsá² ty'a' Jesús jee²¹² 'in dyatuuin¹ do.

Ruu²¹ i Jesús jo jai² líi² i

7 Mo ngayuu¹³ gajin² Jesús 'e júu³ lo joon gangii¹ i la caain²¹

Galilea. Jo 'iin²¹² in ján² coon²¹ li sii²¹ Judea tsu 'in tyu² to² tsá² Israel 'iin²¹² in jnga² mo 'ido. ²Joon tsu 'wii¹³ ti li ti jmi²¹² tyá' tsá² Israel 'e sii²¹ 'e jmi²¹² jon¹ tsá² tsi 'nú¹ nuu²¹, ³'in ruu²¹ i Jesús gajin² in sii²¹ 'ido:

—Jo jon¹³ on lo, cwoo¹ i fu Judea 'e coon¹³ la joon 'in ngí¹ coon¹³ 'nú 'in taan²¹² in lijó² jilaa²¹ 'e jmoo²¹ o. ⁴Joon wana 'iin²¹² un 'e li cwii¹ in tsá² 'nú jo jmaa²¹ a milagro tyi¹ li 'uui²¹. Jmaa²¹ a li jó² jilee²¹ tsá² wana ijmaa²¹ a milagro.

⁵Jin² ruu²¹ i la joon tsu jo jo¹ lí²¹ ruu²¹ i 'ii. ⁶Joon gajin² Jesús sii²¹ 'ido:

—Jo mo ti 'ii²¹ tyiia, pe tyi'naa' jmoo²¹ joon²¹ coon²¹ hora 'e tyú²-u. ⁷In tsá² taan²¹² in juncwii²¹ jo 'ee¹ i 'naa' pe 'ee¹ mo jna tsu jna-a jmoo³ oo júu³ rø²¹ 'e jilaa²¹ 'e jmoo¹ o jmai¹² 'e gó². ⁸Cwolín² naa' fu li ti jmi²¹² tsu jna jo ní³ ii tsu jo mo gatséi¹ cwáain¹ tyá' 'ii²¹ tyiia.

⁹Joon mo ngayuui¹³ gajin² in 'elo, gajan¹ o coon²¹ li sii²¹ Galilea.

Jesús 'e² e tsá² li ti jmi²¹² 'e sii²¹ i jmi²¹² 'e jon¹ on tsá² tsi 'nú¹ nuu²¹

¹⁰Pe mo ngayuui¹³ gangalín² in ruu²¹ i Jesús, Jesús gangó¹ o ciin²¹ mo fu li ti jmi²¹² do. 'Uun²¹ mo tyí¹ a, jo gangii¹ i jee²¹² tsá². ¹¹Joon 'in tsá² Israel do 'áa¹ mo 'naa¹ i 'ido 'ii jee²¹² li ti jmi²¹². Jin² in:

—¿Xiiafu tyee¹ i 'in tsañuu¹ no?

¹²Joon jee²¹² 'in tsá² taan²¹² in li ti jmi²¹² do 'áa¹ mo sí¹ i cwáain¹ tyá' Jesús do. 'Inlí¹³ jin² in: “Jaain²¹ tsañuu¹ 'in tyú¹ mo 'ino.” Pe 'inlí¹³ gi jin²: “Jon¹ 'in tyú¹ no, tsu 'in coon²¹ on tsá² too² 'ino.”

¹³Pe jiin¹³ jaain²¹ jo faa²¹ a jná² nii² in 'wii²¹² tyá' 'ido, tsu 'wii¹³ gøø²¹ mo 'in tyu² to² tsá² Israel do.

¹⁴Joon jmi²¹² do ningó¹ o coon²¹ tsá¹ mo ga¹² Jesús inuu cwo¹ fee¹ si² do, joon ga¹² láa² 'wii²¹² 'e² e tsá² júu³ tyú². ¹⁵Joon 'áai¹ ninga¹ goo²¹ -tsi 'in tsá² tyu² to² Israel do joon gajin² in:

—¿Xiiala li 'e galitií²¹ i 'in tsañuu¹ no jilaa²¹ 'e jin² in no, tsu jo mo gauntsáa¹ a?

¹⁶Joon Jesús-gi gañii¹ i:

—Jilaa²¹ 'e 'ée³ ee lo jon¹ 'e tyiia lo tsu 'e tyá' in gasii¹ in jna. ¹⁷Joon wa 'iin²¹² in jaain²¹ tsá² jmaa¹ a la to² tyu² Dios Jmi²¹, joon iliníi¹ i 'e 'ée³ ee lo júu³ tyá' Dios si 'e fo³ oo la 'øø¹²¹ -tsii 'ñii¹ a ee. ¹⁸In faa²¹ a jilaa²¹ 'e 'øø¹²¹ -tsi yaai 'e la joon wa' 'e un'goo²¹ o tsá² 'ii-o. Pe 'in faa²¹ a 'wii²¹² tyá' inxeei¹²¹ 'e un'goo²¹ o tsá² 'in gasii¹ in 'ii-o infaa²¹ a 'e la ja² mo jo júu³ tajuu²¹ lí².

¹⁹'Moisés gacwo¹ 'naa' 'e ley do, ¿ja jo'? Pe jiin¹³ jaain²¹ 'naa' jo gauntiin¹³ naa' 'e ley do. ¿Ee li 'iin²¹² naa' jngaa¹³ naa' jna?

²⁰Joon 'in tsá² taan²¹² in do gañii¹ i:

—'In lí¹³ mo 'yuui² alma tyi¹ i. ¿'In 'iin²¹² in jngai² 'nú?

²¹Joon gajin² Jesús:

—Gajmaa³ aa coon²¹ milagro jmi²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² 'e joon ni'goo²¹ -'oo' jilee²¹ naa'. ²²Moisés do gacwo¹ o 'naa' 'e tii² 'e nisii²¹ jee²¹² 'naa' 'e sii²¹ circuncisión (pe jon¹ 'ñá'a Moisés gasi²¹ i tii², 'li²¹² tsacøø¹³ tyá'a 'in ningii² mo gasii²¹ 'e tii² do). Tsu 'wii¹³ joon jmoo² 'naa' 'e tiisi² no mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². ²³Joon 'naa' 'e untiin¹³ naa' 'e

ley tya' Moisés jmoo²oo' li² xuui²¹²
tsañuu¹ 'e sii²¹ circuncisión xufiin¹³
jmi¹²¹² 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá². Wa 'naa'
jmoo²oo' la joon jmi¹²¹² 'ii²¹ 'woo²¹
tsá², ¿e li' jmoo²oo' 'nii²¹-oo' tyiia
'wii¹³ gaun'láa²na jaain²¹ tsañuu¹
jmoowúu¹ 'e tyaan¹an jmi¹²¹² 'ii²¹
'woo²¹ tsá²? ²⁴Jo cwojmaa²aa' 'ii²¹
jiin¹³ la 'øøi²¹-oo' yaanaa'. Mo
jmoo²oo' 'ii²¹, cwojmaa²aa' coon²¹
tsáa¹.

Jesús faa²¹a xiaifu nijaa¹³i

²⁵Joon 'inlíi¹³ 'in taan²¹²in
Jerusalén do ga'láa² 'wii²¹² unngii¹³i,
jin²in:

—¿Ti jon' 'ino 'in 'naa¹i 'ido 'e
jngaa¹³i? ²⁶No siin¹³in faa²¹a jee²¹²
tsá² jná² nii²mo joon jiin¹³ jaain²¹
jo 'in sii²¹ 'ii. Xufoo¹³ líi²i tsaa²to² 'e
'ino-o Cristo 'in gasii¹in Dios Jmii²¹.
²⁷Pe jna' ne²o' xiaifu li gajó² 'in
tsañuu¹ no pe mi jó¹ Cristo jiin¹³
jaain²¹ jo 'in ñi¹i xiaifu li jó¹o, —jin²
'in tsá² do.

²⁸Joon mo ganúu²un Jesús 'elo li
siin¹³in 'e²e tsá² júu³ tyú² inuu cwo¹
fee¹ do, joon gafaa²¹a tá², jin²in:

—¿Ti jo¹ 'e cwii¹mo 'naa' jna? ¿Ti
jo¹ ñi²oo' xiaifu li gó³oo? Jo mo
gó³oo 'wii²¹² tyiia 'ñii¹a. Pe gó³oo
to² tyú² jaain²¹ 'in ja²mo seen²¹, 'in
jo cwii¹naa'. ²⁹Pe jna, cwii¹mo tsu
gó³oo fu li tyiin¹in joongi 'ii-o sii¹in
jna —jin² Jesús.

³⁰Joon 'iin²¹²in 'in tsá² do
saan¹mo 'ii tsajée¹i fu 'nuñ³. Pe
jiin¹³ jaain²¹ jo gason¹ tya'a tsu jo
mo gatí² 'ii²¹ tya'a. ³¹Pe fúu¹mo 'ái¹
'in jo¹o galíi² 'ii. Joon gafaa²¹a 'ido
jin²in:

—'Láai² milagro jmaa¹a 'in tsañuu¹
no. ¿Ti 'ná¹ jmá¹a Cristo mi jó¹o

'láai²gi milagro lagi 'in tsañuu¹ no?
Jo 'ná¹ líi²na'a. Líi²na'a 'e Cristo 'ino.

**Coon²¹ poo²¹² tsá² sii²¹ fariseo
sii¹in 'ii¹³ moyóo¹³ 'in taa²-i cwo¹
fee¹ do tsaseen¹³in Jesús**

³²Joon mo ganúu²un 'in tsá²
coon²¹ poo²¹² sii²¹i fariseo 'e faa²¹a
tsá² cwáain¹ tya' Jesús gasii¹i røø²¹
coon¹³ 'in tyú² to² untsá² do 'e sii¹in
'ii¹³ moyóo¹³ 'in taa²i cwo¹ fee¹ do
tsaseen¹³in Jesús. ³³Joon gajin²in
Jesús:

—Taain²¹²taa coon¹³ 'naa' coon²¹
ca tá² joon mi yuui¹³ joon nii¹³moo
tún¹ fu li tyiin¹in 'in gasii¹in jna.

³⁴Joon 'naa' 'inaa¹³moo' jna pe jo
tyee¹naa' jna tsu jo li tyalíin²naa' fu
li nii¹³na.

³⁵Joon gacáin¹ unngii¹³i ruu²¹i 'in
tyú² to² tsá² Israel do, jin²in:

—¿Xiaifu li tsei² 'ino 'e jo
tyee¹na? Wa jo tsáa¹a 'ino fu li
taan²¹²in tsá² Israel jee²¹² tsá²
faa²¹a jmi¹i griego, joon i'e²e 'in tsá²
faa²¹a jmi¹i griego júu³ tya'a. ³⁶¿Ee
'øøi²¹-tsi 'e gasii²¹i jna' 'e nee¹³na'
joon jo tyee¹na' tsu jo li tsaa²¹a'
xiaifu li tsáa¹a?

**Júu³ tyú² tya' 'e juncwii²¹
icwo¹o Espíritu Tyu**

³⁷'E jmi¹²¹² tyiin²gi la jee²¹² jilaa²¹
'e li gatséi¹ 'e jmi¹²¹², joon jmi¹²¹²
joon garoon¹on Jesús gafaa²¹a tá²,
jin²in:

—Wana 'in 'i¹-tsi 'e licwii¹in Dios
Jmii²¹ lawa jaain²¹ tsá² 'in unjmuu²i
'ái¹ 'i¹-tsi 'e tyee¹³i li sá² jmi¹²¹ 'ná¹
'e jai² líi²i jna. Joon lawa tsá² 'in
ga'un²un jmi¹²¹ tyú²-u 'i¹-tsi la joon
jon 'in jai¹² líi²i jna tyú² 'i¹-tsi 'e
licwii¹in Dios. ³⁸Tsu tya' jileei²¹ 'in

jai¹² líi²i jna ilí² tya'a la lí¹ 'e jin²
ni jí² taa¹³ júu³ tyú² tya' Dios 'e
jin²: "Alma tya' 'in jai² líi²i ilí² lawa
coon²¹ jmií²¹ fee¹ 'e nii¹³ coon²¹
tøø²mo. Joon la cwaá¹a tí¹ jmií²¹
do 'e cwaan²¹mo jilaa²¹ nuu²¹ la
joon jon 'e jmií²¹ nii¹³ alma tya' tsá²
icwo¹⁰ juncwii²¹ tya' tsá² 'e taa²¹
coon²¹ tøø²mo."

³⁹Coon¹³ 'e la joon 'øøi²¹-tsi 'e
faa²¹ Jesús 'e 'ii²¹ 'in tsá² jai² líi²i
'ii 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. Tsa 'in
Espíritu Tyú² do jo mo ga'lí¹ alma
tya' 'in jai² líi²i 'ii tsa jo mo júin¹
Jesús wa' 'e 'ii²¹ 'e 'ya²gi tya'a 'e
cwo¹⁰o Dios Jmií²¹ 'ii.

**Jileei²¹ tsá² jmai² tyii²mo
'i¹-tsi 'wii²¹² tya' Jesús**

⁴⁰Inlíi¹³ jee²¹² 'in tsá² do mo
ganúu²un 'e júu³ lo, joon gajin²in:
—'E ja²mo 'ino 'in tsañuu¹ 'in ná¹
jó¹ cwo¹⁰o júu³ tyú².

⁴¹Inlíi¹³gi jin²in:

—Cristo no.

Pe 'in xeei²¹gi gañii¹:

—¿Xiiala cwo¹i 'e Galilea 'e jó¹
Cristo? ⁴²Ni jí² tya' Dios faa²¹a 'e
jún² tya' 'líi²¹² røøi³ David Cristo.
Joon wa'a jún² tya' David 'ná²-a
liseein²¹ Belén li galiseein²¹ David
do.

⁴³La joon gaxé¹i tsá², galí² tsá²
coon²¹ tún² poo²¹² 'wii²¹² tya' Jesús.

⁴⁴Inlíi¹³ 'iin²¹² in tøø¹⁰ 'ido 'nũí³ pe
jiin¹³ jaain²¹ jo gasan¹² nii 'ido.

'In tíi²i to² do jo jai² líi²i Jesús

⁴⁵Joon 'in 'ii¹³ moyóo¹³ taai²¹²
cwo¹ fee¹ ngalín² tún¹ fu li née¹i
'in fariseos do coon¹³ 'in tsá² tyu²
to² untsá², joon 'in née¹i do sii²¹i
'ii¹³ moyóo¹³:

—¿'Ee lí¹ jo té²ee' 'ido?

⁴⁶Joon gañii¹ 'in 'ii¹³ moyóo¹³ do:

—iJiin¹³ jaain²¹ jo mo gafaa²¹a la
lí¹ 'e faa²¹a 'in tsañuu¹ no!

⁴⁷Joon gajin²in 'in tsá² fariseos do
sii²¹i 'ii¹³ moyóo¹³:

—¿Ti gacwoo²i yaanaa' con²
'ido 'naa' too²? ⁴⁸Ce jiin¹³ jaain²¹
tsacøøi¹³ 'in tyu² to² jna' jo jo¹ mo
galí²i, jon'gi tsá² fariseos do jo¹
líi²i. ⁴⁹Pe jiin¹³ tsá² 'in jo cwii¹ 'e
ley do ja²mo líi²i, joon Dios ijmáa¹a
'ii²¹ tya' 'ido.

⁵⁰Joon jaain²¹ tsá² 'in nityiin¹³
jee²¹² fariseos do 'in nisii²¹
Nicodemo, 'in ningó¹⁰o ngafee¹³i
Jesús li canuu²¹. Joon nigasií²¹i 'in
catyaaí² do:

⁵¹—Jiin¹³ la tyu² to² ley tyi' jo
li un'li¹³i jmoo²¹⁰ 'ii²¹ tya' jaain²¹
tsañuu¹ 'e jo mo ganú²u nifu 'ee 'e
gó² 'e nigajmaa¹a.

⁵²Joon gañii¹ 'in tsá² do sii²¹i
Nicodemo:

—¿Ti 'in seen²¹in Galilea 'nu jon?
Untsáa¹³du' jí² tya' Dios joon liñf²i
ce jiin¹³ jaain²¹ tsá² cwo¹⁰o júu³ tya'
Dios jo mo jó² fu Galilea.

Tsamí² 'in ga'leei²¹

⁵³Joon la jaain²¹ la jaain²¹
ngaliin¹mo fu tya'a.

8 Pe Jesús ngóo¹⁰ fu coon²¹
moo²¹ li sii²¹ Olivos. ²Mo jná²
joon 'aa²¹a nga²mo fu inuu cwo¹
fee¹ si² Jerusalén. Joon jileei²¹ tsá²
gangalín² li siin¹³in Jesús. Joon
gacwó² Jesús joon ga'láa² 'wii²¹²
ga'e²e tsá² júu³ tyú². ³Joon 'in
tifo² tya' ley do joongi coon¹³ tsá²
fariseos nijée¹i jaain²¹ tsamí² 'in
gatsee²¹i 'in ngó¹⁰o 'no¹³ láa¹ coon¹³
tsañuu¹. Joon gasiin¹in tún² tsa²

jee²¹² 'in tsá² taai² do, ⁴joon gasii'²¹ⁱ
'in tsá² do Jesús:

—Tifo'² tyii'i, 'in tsamf'² lo
nigaseen'¹³ moo'o li ngó¹o 'no'³ 'lál'a
coon'¹³ tsañuu'¹. ⁵Joon 'e ley tya'
Moisés tyu'^{2u} to² jna'a 'e jngaa'¹³ na'a
coon'¹³ cuun'²¹² jileei'²¹ 'in 'lál'a la
'lál'a 'in tsamf'² no. ¿Nú-gi xiiala
foo'²¹ⁱo?

⁶Jin'² 'in tsá² do la joon sii'²¹ⁱ
Jesús coon'¹³ 'iin'²¹² in tsái¹-tsi 'ee
ijin'² Jesús tsu la joon wa iuntyifu'¹
'nñi'¹ Jesús. Joon gajuu'²¹ⁱ Jesús 'ñā'a
joon ga'lál'a² 'wii'²¹² jmaa'¹ letra ni
'wó². ⁷Joon 'in tsá² do ngó¹gi 'naai'¹³
'e unngii'¹. Joon ganii'¹³ⁱ Jesús 'ñā'a,
joon gasii'²¹ⁱ 'in tsá² do:

—Jmoo'²¹ joon'²¹ jaain'²¹ 'naa' 'in jo
mo ga'nóo²o tsaa² joon 'ii tyu'^{2u} 'e
cuun'²¹² do nifu.

⁸Joon gajmaa'¹ 'in tuu'²¹ⁱ,
gajmaa'¹ letra ni 'wó² tún¹. ⁹Joon
mo ganúu'^{2un} 'in tsá² do 'e júu³ lo
joon ga'aa¹o fa'ii'²¹. Joon ga'woo'²¹ⁱ ti'
jaan'²¹ mo, ga'lál'a² 'wii'²¹² 'in yuu'^{13gi}
ga'woo'²¹ⁱ nifu li tséi'^{1gi} ga'woo'²¹ⁱ
'in xaa'^{1gi}. Joon mo gatoo'¹ 'woo'²¹ⁱ
jileei'²¹ joon 'ñā'a Jesús gatuui'¹³ⁱ
coon'¹³ 'in tsamf'² do. ¹⁰Joon ganii'¹³ⁱ
Jesús 'ñā'a, joon mo gajóø^{2ø} jo 'iin
seein'²¹ jiin'¹³ jaain'²¹, jiin'¹² tsamf'²
do 'in tyíin'^{1gi}, joon gasii'²¹ⁱ 'in
tsamf'² do:

—Yá³, ¿naaigi 'in jmoo¹o tsaa²
tyi'i? ¿Ti jiin'¹³ jaain'²¹ jo 'iin gapfín'²
'nu?

¹¹Joon gajin'² 'in tsamf'² do:

—'Un², jiin'¹³ jaain'²¹ jo 'iin cwo'¹o
jna tsaa².

Joon gajin'² Jesús sii'²¹ⁱ 'in tsamf'²
do:

—Jon'gi jna pfiin'^{2na} 'nu. Cwooi'¹³
no, jo cwo'laa'²¹² gi'i.

Jesús líi'¹ 'yiia'²¹ ti ni
cwoo'¹³ fu juncwii'²¹

¹²Jesús sii'²¹ⁱ tsá² tún¹, joon
gajin'²ⁱⁿ:

—Jna-a líi'¹ na 'yiia'²¹ ti ni cwoo'¹³
fu juncwii'²¹. La jnaa'²¹ tsá² coon'¹³
'yiia'²¹ tya' ñi'¹ la joon jon tsu 'wii'¹³
jna ilinñi'¹ tsá² xiiala 'e ngí'²ⁱ tyani
Dios. Joon 'in ngi'¹ coon'¹³ jna sá²-a
'yiia'²¹ tya'a 'e cwo'¹o juncwii'²¹ tya'a.
Joon jo jmi'²¹² ngi'¹ li nuu'²¹.

¹³Joon jin'² 'in tsá² fariseos do
sii'²¹ⁱ Jesús:

—'Nu foo'²¹ⁱo cwáain'¹ tyi'i 'wo'o, 'e
foo'²¹ⁱo do jo to² 'ii'³ⁱⁿ.

¹⁴Joon Jesús-gi gañii'¹ⁱ:

—Tyíin'^{2mo} júu³ tyiia xufiin'¹³ jna
'ñii'a fo'^{3oo} cwáain'¹ tyiia. Pe 'ñii'aoo
ñí'³ⁱⁱ fu li gagoo'²¹²oo joongi fu li
ní'³ⁱⁱ. Pe 'naa'gi' jo ñí'²ⁱⁱ xiiafu li
gagoo'²¹²oo jon'gi fu li ní'³ⁱⁱ. ¹⁵'Naa'
jmoo'^{2oo} 'ii'²¹ jiin'¹³ la 'ii'²¹ tya' tsá²
taan'²¹²ⁱⁿ juncwii'²¹. Pe jna-a, jo 'in
'ii'²¹ tya'a jmóo'^{3oo}. ¹⁶Pe wa jmáa'^{3aa}
'ii'²¹ tya' tsá², jmáa'^{3aa} 'ii'²¹ røø²¹, tsu
jo jmóo'^{3oo} 'ii'²¹ 'ñii'a, Ñu'^{3oo}, 'in
gasii'¹ⁱⁿ jna jmóo'^{3oo} 'ii'²¹ caan'²¹ mo
coon'^{13on}. ¹⁷Ni ley tyi'naa' faa'^{21a}:
wana seein'²¹ gá'¹ 'in jmoo¹o júu³
røø²¹ faa'^{21a} røø²¹, joon 'ná'-a
'ii'^{13moo} júu³ tya'a. ¹⁸Joon 'ñii'a
fo'^{3oo} 'wii'²¹² tyiia 'e la goo'^{21o}o
coon'¹³ Ñu'^{1u} 'in gasii'¹ⁱⁿ jna.

¹⁹Joon gaunngii'¹ⁱ 'in tsá² do sii'²¹ⁱ
Jesús:

—¿Xiiafu tyíin'¹ ñu'^{2u}?

Joon gajin'²ⁱⁿ Jesús:

—'Naa' jo cwii'^{1naa} jna jon'gi
Ñu'^{3uu} cwii'^{1naa}. Tsu wa'a cwii'^{1naa}
jna, cwii'^{1moo} jon Ñu'^{3uu}.

²⁰Jesús gajin'²ⁱⁿ 'elo la 'ii'²¹² 'ee'^{1e}
júu³ tyú² inuu cwo'¹ fee'¹ do co' li

roon¹on cwóo¹ to² tsá² cuu². Pe
ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'iin²¹ gasan¹² ni
Jesús tsu jo mo ti 'ii²¹ tya'a.

Xiiafu tsei² Jesús

²¹ Jesús sii²¹gi 'in tsá² do:

—Nii¹³ moo jna, joon 'naa'gii'
'naa¹³ moo' jna pe mi júun²naa'
røø²¹ moo' tsaa². Joon fu li nii¹³ na
jo lí² cwolín²naa'.

²² Joon 'in tyu² to² tsá² Israel do
faa²¹a, ¿wa jon' ijngai² 'ino 'ña'o
'e sii²¹i jna' 'e jo lí² tsaa²¹a' fu li
tsee¹³i?

²³ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá²
do:

—'Naa', 'in seein²¹ li 'wii²¹² lo 'naa',
pe jna 'in seein²¹ li yu³ do: 'naa'
jiin¹³ 'in niseein²¹ fu juncwii²¹ lo-o
pe jon' jiin¹³ 'in seein²¹ fu juncwii²¹
lo jna. ²⁴ Tsu 'wii¹³ joon fuu²¹²uu
'naa' mi júun²naa' røø²¹ moo' tsaa².
Mi júun²naa' røø²¹ moo' tsaa² tsu jo
mo galijai² galí²naa' jna jiin¹³ la lí'
'e líí'na.

²⁵ Joon gaunngii¹ 'in tsá² do:

—¿'Iin-gi 'nø joon?

Joon gajin² Jesús:

—Ca la mo 'wii²¹²mo gafuu²¹²uu
'naa' 'iin jna. ²⁶ Låa²mo 'nogi 'e
'ná¹ fuu²¹²uu 'naa' xiiala líí'naa'.
Pe fuu²¹²uu 'naa' tsá² taan²¹²in
juncwii²¹ jiin¹³ 'e ninúu³oo faa²¹a
'in gasii¹in jna joon jmai² 'e ja²mo
faa²¹a 'ido.

²⁷ Pe 'in tsá² do jo mo ga'øøi²¹-tsi
'e faa²¹a 'ido cwáain¹ tya' Ñu¹u'.

²⁸ Tsu 'wii¹³ joon gajin² Jesús sii²¹i
'in tsá² do:

—Mi saa¹³naa' jna, 'in Ruu²¹i
Tsá², joon ilicwii¹naa' jna jiin¹³ la
líí'na. Joon ilíí²ii' 'e jo jmóo³oo ce
jiin¹³ coon²¹ 'e øøi²¹-tsii' ñii'a. Pe

jiin¹³ 'e ga'e²e Ñu¹u' jna fuu²¹²uu
'naa'. ²⁹ Tsu 'in gasii¹in jna 'ii-o ngí¹i
coon¹³ jna. Joon Ñu³uu jo mo
gatiuu²i jna 'ñii'a, tsu jna jmóo³oo
jiin¹³ 'e 'yaa¹-tsi.

³⁰ Joon mo gajin² Jesús 'elo
'áa¹mo fúui¹ 'in jo¹ galí¹ 'ii.

Xiiala líí'i jóon¹on Dios joongi 'in jo la líí'i coon¹³ tsaa² tya'a

³¹ Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá²
Israel 'in jo¹ galí¹ 'ii:

—Wa gasii¹³naa' yaanaa' tá²,
jo túu²uu 'e nigafuu²¹²uu 'naa',
nilíin²naa' tsá² tyiia 'e la jai².

³² Joon ilíí²ii' la jai², joon coon¹³ 'e
la jai² do ilåa²moo'.

³³ Joon gajin² 'in tsá² do:

—Jún² tya' Abraham-mo
jna'a, joon ce jiin¹³ cafu jo mo
gajmoo²¹o'o to² tya' 'in seein²¹ fuu²¹
xiia' wa 'nogi 'e låa²na'a. ¿'Ee líí' 'e
fu²¹u jna'a 'e låa²na'a?

³⁴ Joon gajin²in Jesús:

—'E júu³ ja²mo fuu²¹²uu 'naa'
lo, jileei²¹ 'in 'lá¹a tsaa² tyí¹ jo la
tí¹i coon¹³ tsaa² tya'a. ³⁵ Jaain²¹
tsa'leei¹³ jo jmi²¹² wa'a ilíin² tsá²
inuu. Pe jaain²¹ jóon¹on tsá² 'in líí¹i
tsá² inuu coon²¹ tøø²mo 'i. ³⁶ Joon
wana 'in Jóon¹on Dios jmaa¹a
låa²naa', joon la joon 'e ja²mo 'e in
låa²naa'. ³⁷ Niñí³oo 'e 'naa'oo' jún²
tya' 'líí²¹² Abraham, pe 'iin²¹²naa'
jngaa¹³moo' jna tsu jo 'ii¹³naa' 'e
nifuu²¹²uu 'naa'. ³⁸ Pe fo³oo jiin¹³ 'e
ni'e¹²e Ñu³uu jna joon 'naa' jmaa²aa'
jiin¹³ 'e nijin² ñu²uu'.

³⁹ Joon 'ii dogi gañii¹i:

—Abraham-mo ñu¹ jna'a.

Pe Jesús gasii²¹i 'ido:

—Waxu líí' 'e jai² 'e ñu¹ 'naa'
Abraham ijmáa¹³naa' la lí' 'e

gajmaa¹a. ⁴⁰Xu¹fiin¹³ wa'a fuu²¹²uu 'naa' 'e júu³ jai² 'e ga'e²e Dios jna, pe 'naa' 'iin²¹²naa' jngaa¹³moo' jna. iAbraham jo gajmaa¹a la joon!

⁴¹'Naa' 'ná¹ jmaa²aa' la joon la li 'e gajmaa¹a ñu²u.

Joon 'ii dogi gajin²in:

—Jna'a jo líi¹na'a tsá² 'in jo jmii²¹ seein²¹ tsu seein²¹ jaan²¹⁰ ñu¹u'u 'in sii²¹ Dios 'i.

⁴²Jesús joon gasii²¹i 'ido:

—Waxu li' 'e la jai² ñu²naa' Dios Jmii²¹ 'e la 'iin²¹²moo' jna, tsu goo²¹²oo fu tyani Dios, joon lo-o tyín¹na. Jon' gagoo²¹²oo cwáain¹ tyiia 'ñii'a tsu Dios Jmii²¹ gasii¹in jna. ⁴³¿'Ee li'i jo 'e øøi²¹oo' 'e fo³oo lo? Jo øøi²¹oo' tsu jo 'iin²¹²naa' núu³oo' júu³ tyiia. ⁴⁴Joon ñu²naa' 'in 'lii³mo 'ii. Joon jóon¹on 'ii 'naa' 'e joon 'iin²¹²naa' jmaa²aa' 'e 'iin²¹²in 'ii tsu ca la mo nifu gajngaa¹³i 'in 'lii³ do tsá². Ce jiin¹³ cafu jo mo gajmaa¹a 'e jai² jogi faa^{21a} 'e jai². Mo faa^{21a} júu³ tajuu²¹ faa^{21a} jiin¹³ la 'e lí² líi¹. Tajuu²¹mo 'ii, joon jilaa²¹ júu³ tajuu²¹ 'e faa^{21a} tsá² 'in 'lii³mo jmii²¹i 'e júu³ tajuu²¹ joon. ⁴⁵Pe jna fo³oo 'e ja²mo, joon 'naa' jo jo¹ líi²naa' jna. ⁴⁶¿Ti seein²¹ jaain²¹ jee²¹² 'naa' 'in jma¹a júu³ røø²¹ 'e 'oo² jna tsaa² tyi¹? Joon wa'a fuu²¹²uu 'naa' júu³ 'e jai², ¿'ee li' jo jo¹ líi²naa' jna? ⁴⁷Jileei²¹ 'in jóon¹on Dios nuu¹o júu³ tya' Dios, pe 'naa'gi' jon' jóon¹on Dios 'naa' tsu 'wii¹³ joon jo 'iin²¹²naa' nuu²uu' júu³ tya' Dios —jin² Jesús sii²¹i 'in tyu² to² tsá² Israel do.

Cristo 'in niseein²¹ jéei¹gi
lagi 'lii²¹² Abraham

⁴⁸Joon gajin² tsá² Israel sii²¹i 'ido:

—'E ja²mo mo nigafaa¹³a'a 'e tsá² seein²¹ Samaria 'nu joongi 'e 'yuui² 'in 'lii³mo alma tyi'i.

⁴⁹Joon Jesús-gi gañii¹i:

—Jo 'in 'lii³ 'yuui² alma tyiia.

Jilaa²¹ 'e jmoo³oo jmai² tya' 'e untyuu²¹²na ñu³oo pe 'naa'gi' jmai² 'e un'lii³moo' jna. ⁵⁰Pe jna jo 'noo¹³oon wa' 'e untyuu²¹²i tsá² jna xu¹fiin¹³ seein²¹ jaain²¹ 'in 'noo¹on la joon, joon 'ii jmoo¹o 'ii²¹. ⁵¹'E la ja²mo fuu²¹²u 'naa', jileei²¹ 'in unji²i júu³ tyiia 'e fo³oo lo, jo jmi²¹² ijúun²in.

⁵²Joon gajin² 'in tyu² to² tsá² Israel sii²¹i Jesús:

—Nogi tsei² 'e ja²mo líi²na'a 'e 'yuui² 'in 'lii³mo alma tyi'i. 'Lii²¹² Abraham joongi jileei²¹ 'in cwo¹o júu³ tyú² 'in gajún¹mo 'i joon 'nugi fu²¹u jna'a: "In unji²i jilaa²¹ 'e fo³oo lo, jo jmi²¹² ijúun²in." ⁵³¿Ti líi²u 'e feei¹gi' la 'lii²¹² nu¹u' Abraham? Gajún²mo 'i la joon jon gajún²mo 'in gacwo¹o júu³ tyú² la mo jéei¹. ¿Tin 'nu líi²u jon?

⁵⁴Jesús gajin²in:

—Jo lí² untyuu²¹²na 'ñii'a, tsu wana untyuun²¹²na 'ñii'a jo to² 'ii³in. Pe 'in untyuu²¹²u jna ñu³oo 'i, tsu 'ii jon foo²¹ 'naa' Dios tyii. ⁵⁵Pe 'naa' jo cwii¹naa' 'ii. Pe jna cwii¹moo. Joon wa jna fo³oo 'e jo cwii¹na 'ido joon jna tajuu²¹moo la líi¹ 'naa'oo'. Pe la jai² cwii¹moo joongi unji²oo 'e jin²in. ⁵⁶'Lii²¹² tsafeei¹ tyii' Abraham galijløøi¹³ 'áa¹mo mo galiñii¹ iní² jmi²¹² tyiia. Gani²¹, joon galijløøi¹³ 'áa¹.

⁵⁷Joon gajin²in 'in tyu² to² tsá² Israel do sii²¹i Jesús:

—Jo mo 'oo²gi' cincuenta jiin²¹. ¿Xiiala lí² 'e foo²¹o 'e gañii¹³u'u Abraham?

⁵⁸ Joon gajin² Jesús:

—'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa',
la nū'gi 'e la seein²¹ Abraham,
niseen²¹mo jna —jin² Jesús.

⁵⁹ Joon 'in tsá² do gasaa¹³a
cuun²¹² ityuu¹³i Jesús. Pe Jesús do
ga'mée¹mo 'ña'a joon cwo'hi¹o 'e cwo¹
fee¹ do. Joon ganggi¹i jee²¹² 'ido,
ganga²mo.

Un'láa²i Jesús jaain²¹ tsá² tiui²

9 Joon li ganggi¹i do nii²in
jaain²¹ tsañuu¹ 'in nigangaa¹³i
tiui². ²Joon 'in tsá² ngi¹i coon¹³on
do nigaunngii¹ 'ido, joon
nigajin²in:

—Tifo² tyii¹i, 'éee li' gangaa¹³i 'in
tsañuu¹ tiui²? 'Xūfo' røøi²¹ sáa³
jmi²¹ tsaa² 'ee si' røøi²¹ 'ña'a no tsaa²
'ee?

³ Joon gajin² Jesús:

—Jo galí² tiui² cwáain¹ tya' tsaa²
tya'a 'ña'a jon'gi tsaa² tya' sáa³
jmi²¹; 'e galí² tiui² 'wii¹³ tya' coon¹³
'e la joon ilí² 'e'e Dios tsá² jilaa²¹ 'e
lí² jmáa¹a. ⁴Ná¹-a jmáa³aa to² tya'
'in gasii¹in jna mo jmi²¹² tsu najó²-o
'e li nuu²¹ joon jo 'iin lii¹gi jmá¹ to².
⁵La 'hi²¹² 'e taan¹na 'e fu juncwii²¹ lo
lí¹na jf² coo²¹ 'e ni cwoo¹³ juncwii²¹
lo.

⁶ Joon mo ngayuui¹³ gajin²in 'e
júu³ lo Jesús gañí¹³i ni 'wó² joon
gajmaa¹a xū capiléen³ jiin¹ coon¹³
jmi²¹ 'e'e. Joon gasoon²¹on unni²
'in tsá² tiui² do. ⁷ Joon gajin²in sii²¹i
'in tsá² tiui² do:

—Cwó², cworuun¹³un unni²i
coon¹³ jmi²¹ 'in 'o² tsi pila sii²¹
Siloé —'øøi²¹-tsi tsá² 'e sii²¹, 'in
gasii¹in do, coon¹³ jmi¹.

Joon gangoo²¹-o 'in tsá² tiui²
do, niruun¹³un unni¹in joon mo

gacii¹³i joon nijnaa²¹o. ⁸ Joon 'in
tsá² née¹i tyan¹ li tyiin¹in 'in tuu² do
coon¹³ tsá² 'in niganí²in 'in tiui do
gajin²in:

—'Éti jon¹ 'ino 'in tsá² la mo
tyiin¹in 'in mi¹i caridad?

⁹ Inlí¹³ gajin²in:

—'Inoo do.

'Inlí¹³gi gajin²in:

—Jon¹ 'ino do, pe coonti-i la joon
jnée²i.

Pe 'ña'a 'in tsá² do 'e noo²¹²ta tiui²
gajin²in:

—Jna-a 'in tsá² ta tiui² do.

¹⁰ Joon gaunngii¹ 'in tsá² do:

—'Xiiala li 'e nijnaa²¹o'o?

¹¹ Joon gani¹i 'in tsá² ta tiui² do:

—Jaain²¹ tsañuu¹ sii²¹ Jesús 'in
gajmaa¹xū jiin¹ gasúun²un unni³ii,
joon jin²in sii²¹i jna²: "Cwó² fu li
náa¹ pila sii²¹i Siloé, joon roon¹³on
unni²i." Joon gangoo²¹²oon joon
mo garuun¹³uun unni³ii do joon
galí² jnaa²¹oo.

¹² Joon gaunngii¹ 'in tsá² do sii²¹i
'in tsá² ta tiui² do:

—'Náai¹³gi 'in tsañuu¹ do?

Joon gajin² 'in tsá² ta tiui² do:

—Jo ñii²ii naai¹.

**'In tsá² fariseos unngii¹ 'in tsá²
ta tiui² do xiiala galí¹ jnaa²¹a**

¹³ Joon 'in tsá² taai² do nijaa²¹²mo
'in tsá² ta tiui² do tyani tsá² fariseo.

¹⁴ Pe jmi²¹² 'ii¹ 'woo²¹ tsá² 'e jmi²¹²
'e gaun'láa²i Jesús 'in tsá² tiui² do.

¹⁵ Wii¹³ joon gaunngii¹ 'in fariseos
do 'in tsá² ta tiui² do xiiala galí² 'e
la no nilí²-i jóø²ø. Joon gajin²in
'ido:

—Jiin¹in gasúun²un 'ido unni³ii
mo ngayuui¹³ joon joon garuun¹³oo,
'wii¹³ joon nijnaa²¹oo la no.

¹⁶Joon 'inlñii¹³ tsá² fariseo jin²in:

—'In tsañuu¹ 'in gajmaa¹a 'elo jo gajmaa¹a 'ii²¹ tya¹ Dios tsu jo tsáa¹-tsi jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá².

Pe 'inlñii¹³gi gajin²in:

—¿Xiiala lí² jmáa¹a 'e lí² milagro no wa'a røøi²¹ tsaa² tyi¹?

Coon¹³ la joon galí² tún² poo²¹² 'ii.

¹⁷Joon gaunngii¹ i tún¹ 'in tsañuu¹ ta tiui² do:

—'Nü-gi, ¿xiiala foo²¹'o cwáain¹ tya¹ 'in tsañuu¹ 'in gacwo¹'o unní²'i do?

Joon 'i-gi gajin²in:

—Jna fo³'oo, jaain²¹ tsá² 'in cwo¹'o júu³ tyú² tya¹ Dios 'ido.

¹⁸Pe 'in tyu² to² tsá² Israel jo jo¹ mo líi²mogi 'e ta tiui² 'in tsañuu¹ do ce gatø¹'o 'in sáa³ jmi²¹ 'in tsá² niláa²i do. ¹⁹Joon gaunngii¹ tsacøøi¹³ tya¹ 'in tsá² do:

—¿Ti 'ino-o yuun²¹ tyii¹ 'in ca la mo gangaa¹³mo 'e foo²'oo' nitiiu²mo? ¿Xiiala lí 'e la no nijnaa²¹'o?

²⁰Joon tsacøøi¹³ tya¹ 'in tsá² ta tiui² do gañii¹:

—Ne²'oo'o 'e yuun²¹ tyi-oo'o 'ino, joon ca la mo gangaa¹³i tiuu²mo. ²¹Pe jo né²e'e xiiala lí 'e la no nijnaa²¹'o. Jo mo la né²e'e 'iin gaun¹lá² unní¹i. Unngii¹ duu¹ 'ña'a no, tsu tsá² 'in nifee¹mo no. 'Ña'a noo jmá¹a júu³ røø²¹.

²²Jmii²¹i gajin²in la joon tsu 'wii¹³ 'e 'goo²¹-o. Tsu 'in tyu² to² tsá² Israel gasí²i røø²¹ 'e jo cwo¹gi tsataa²i inuu cwo¹ sinagoga jileei²¹ 'in jin² 'e Cristo Jesús. ²³Tsu 'wii¹³ joon gajin² tsacøøi¹³ tya¹a: “Unngii¹duu¹ 'ña'a no, tsu tsá² 'in nifee¹mo no.”

²⁴Joon gatø¹ø 'in tyu²u to² tsá² Israel do 'in tsañuu¹ ta tiui² do, joon gasii²¹:

—Sii¹³ jna'a júu³ ja²mo tyani Dios.

Jna'a ne²'oo'o 'e tsá² røøi²¹ tsaa² tyi¹ 'ino.

²⁵Joon gañii¹ 'in tsá² ta tiui² do:

—Jo ñi³ jna ti røøi¹ 'ino tsaa² tyi¹ si jo røøi²¹ 'ee. Jiin¹³ 'e ñi³ii 'e jna-a tsá² ta tiuu²mo joon la no nijnaa²¹'oo.

²⁶Joon gaunngii¹ 'in tsá² do tún¹:

—¿Ee gajmaa¹a tyi¹? ¿Xiiala jmaa¹a 'e gacwo¹'o 'nñ unni²'i?

²⁷Joon 'in tsá² ta tiui² do gajin²in:

—Nifuu²¹²gi jna 'naa' joon jogi unjii²ii. ¿Ee lí 'iin²¹²naa' 'e fo³'oo tún¹ 'e nifo³'oo do? ¿Ti 'iin²¹²naa' líin²naa' tsá² tya¹a?

²⁸Joon 'in tyu² to² tsá² Israel do gauntyí²in 'ido joon gasii²¹ 'ido:

—'Nü-u, líi²u'u tsá² tya¹ 'in tsañuu¹ do pe jna'gii¹ líi²na'a tsá² tya¹ Moisés ²⁹tsu jna'a ne²'oo'o 'e Dios nigafee²¹mo Moisés pe 'in tsañuu¹ do jo né²e'e xiia fu seein²¹.

³⁰Joon 'in tsá² ta tiui² do gajin²in:

—'Áa¹i tsa'góo²-tsii¹ 'e foo²¹ 'naa' 'e jo ñi²ii' xiia' seein²¹ 'ido pe 'ido nigacwo¹'o jna unní³ii! ³¹Tyú²-u né² jna' 'e jo unjii²i Dios júu³ tyú² 'e faa²¹a tsá² røøi²¹ tsaa² tyi¹. Unjii²i Dios jiin¹³ júu³ tya¹ tsá² 'in un'goo²¹'o 'ii joongi jmoo¹'o 'ido jiin¹³ 'e 'iin²¹²in Dios. ³²Jo mo li sá² júu³ 'e galí jnaa²¹a jaain²¹ tsañuu¹ 'in tiui² ca la mo gangaa¹³i. ³³Wa' 'in tsañuu¹ no jo gasii¹in Dios 'ii jo 'e lí² jmáa¹a jiin¹³ coon²¹.

³⁴Joon 'in tyu² to² tsá² Israel gajin²in sii²¹i 'in tsá² ta tiui² do:

—'Nü-u, 'in gangaa¹³ coon¹³ tsaa² tyi¹, joongi 'iin²¹²un 'e³'e jna'a júu³ tyú².

Joon gatyii¹mo 'in tsá² ta tiui² do jee²¹² 'ii.

Lawa jaain²¹ tsá² tiuu²mo 'in jo jmoo¹'o jiin¹³ la 'iin²¹²in Dios

³⁵Joon galiñii¹i Jesús 'e gatyii¹in tsá² Israel 'in tsá² ta tiui² jee²¹² 'ii

joon mo jiin¹ in Jesús 'in tsá² ta tiui²
do joon gajin² in sii²¹ i 'ido:

—¿Tí jo¹ líi² u Jón¹ on Dios?

³⁶ Joon gajin² 'in tsañu¹ do:

—Sii¹³ jna 'iin²¹² 'i tsu joon jo¹ o
líi² na 'ii.

³⁷ Joon gajin² Jesús:

—'In niñí¹ mo 'nu 'i. Jna-a 'i 'in
sii¹³ u coon¹³ on.

³⁸ Joon 'in tsañu¹ do tsifu
gasii²¹ moojní¹ tyani Jesús joon
gajin² in:

—Jo¹ o líi² na 'nu, Ña ñu¹ u.

Joon gaun'goo¹ o Jesús.

³⁹ Joon gajin² Jesús:

—Jna goo²¹² oo ni cwoo¹³ juncwii²¹
lo 'e ná¹-a li sá² 'ii²¹ 'e li jnaa²¹ 'in
tiui² joon 'in jnaa²¹ ilitiuu² mo
cwáain¹ tya' júu³ tyú² tya' Dios.

⁴⁰ Joon 'in líi¹³ tsá² fariseos 'in
taai² do coon¹³ Jesús mo ganúu² un
'e júu³ do joon gaunngii¹ i sii²¹ i
Jesús:

—¿Tí joon tsá² tiuu² mo jna'a jon?

⁴¹ Joon gajin² Jesús:

—Wa'a 'naa' 'e tiuu² naa' jo 'e tsaa²
røø²¹ naa' cwáain¹ tya' tsaa² tyi¹. Pe
'e foo² oo' 'e jnaa²¹ oo' joon 'oo² oo'
tsaa² tyi¹.

Júu³ tya' li náa¹ 'yá²

10

Faa²¹ gi Jesús:

—'E la ja² mo fuu²¹² uu
'naa' —jin² Jesús— jilee¹ 'in jo
tsataai² li 'oo² 'yá² li taai² joo'saa²¹
pe tsataai² fu li' li xiia' uun²¹ 'i. ²Pe
'in tsá² li 'oo² 'yá² do 'ii 'in tsá² 'in
ngí¹ to² 'aa¹ joo'saa²¹ do. ³Joon 'in
tsá² 'in ní² 'oo² 'yá² do inó² 'e 'oo²
'yá² do tya' 'in tsá² 'in 'aa¹ joo'saa²¹
'e tsá² 'ido. Joon 'in joo'saa²¹ do
cwii¹ o jmi¹ tya' 'in 'aa¹ 'ii. Joon 'in
tsá² 'aa¹ joo'saa²¹ do ñi¹ o 'ee sii²¹

'ido la jaain²¹ la jaain²¹. Joon 'woo¹
ni 'ido fu caluu. ⁴Joon mo ngayuu¹¹³
'woo¹ ni 'in joo'saa²¹ do jilee¹ 'in joon
'in 'aa¹ 'ii gangí¹ ngóo¹-o nifugi
li ningalín² 'in joo'saa²¹ do. Joon
'in joo'saa²¹ do ngalín² caluu tsu
cwii¹ 'ido jmi¹ tya'a. ⁵Pe jo tsalín²
'in joo'saa²¹ do caluu 'in jo cwii¹ in
xujoon 'e cwiin¹ o, tsu jo cwii¹ jmi¹ i
tya' 'in tsá² jo cwii¹ in —jin² Jesús.

⁶ Jesús gatyaa¹ 'e júu³ lo tya' 'e
'e² e tsá² pe 'in tsá² fariseos do jo
ga'øø¹²¹-tsi 'e cwoo¹ i 'øø¹²¹-tsi 'e júu³
do.

Jesús líi¹ 'in 'aa¹ i joo'saa²¹ 'in tyúi¹

⁷ Joon gajin² Jesús tún¹ sii²¹ i 'in
tsá² do:

—'E la ja² mo fuu²¹² uu 'naa': Jiin¹³
jna-a líi¹ na 'oo² 'yá² do 'e li tsataai²
joo'saa²¹, tsu la taai² joo'saa²¹ tsi
'yá² coon¹³ 'oo² 'yá² do la joon jon
'wii¹³ jna-a lí²-i tsataai² tsá² ñu¹ fú².

⁸ Jilee¹ 'in jalín² jée¹ gi la jna
'uun²¹ 'i, la jo unjii² in 'in joo'saa²¹
do 'in jo cwii¹ in la joon jon jo
unjii² in 'in tsá² tsataai² ñu¹ fú² 'in
jalín² jée¹ gi lagi jna. ⁹ Jna-a líi¹ na
'e 'oo² 'yá² do joon jilee¹ 'in tsataai²
'wii¹³ jna itiin¹³ mo 'ii. Lí¹ i lawa
joo'saa²¹ 'in tsataai² tsi 'yá² joongi
'woo¹ i seen²¹ in tyú² sá² 'e dø¹ ø.

¹⁰ 'Pe 'in 'uun²¹ do canii² jó²
jajmaa¹ a 'uun²¹, joongi jajngaa¹³ i 'in
joo'saa²¹ do joongi tyaa¹ cwiin¹³ in.
Pe jna nigoo²¹² oo 'e cwoo² oo
juncwii²¹ tya' tsá² joon jna cwóo³ oo
coon²¹ juncwii²¹ tya'a 'e tyú² 'áa¹ mo.
¹¹ La 'in tsá² tíi² i tyú² 'aa¹ i joo'saa²¹
la joon jon jna tíi² moo tyú² 'aa² na
tsá². 'In tsá² 'in tíi² i tyú² 'aa¹ i
joo'saa²¹ cwoo¹ o juncwii²¹ tya'a
'wii²¹² tya' joo'saa²¹ 'áa¹ i. ¹² Pe 'in

ní² joo'saa'²¹ 'e lee'¹³ mo jo jmoo'¹ o la
 joon tsu mo ní² in jó¹ jaain²¹ 'yiia'¹
 lobo joon gatíuu² mo joo'saa'²¹ 'aa'i,
 gacwiin¹ o tsu jo 'née² e 'in joo'saa'²¹
 do tsu jon' joo'saa'²¹ tya'a. Joon 'in
 'yiia'¹ lobo do gasan² mo 'in joo'saa'²¹
 do joon 'in catyaaí² do gaxé¹ mo.
 13 In tsañuu¹ do gacwiin¹ o tsu
 jmoo'¹ o to² 'lee'¹³ mo jo 'ee cwáain¹
 tya'a 'in joo'saa'²¹ do.

14-15 Jna-a líi¹ na tsá² 'in tíi² i tyú²
 'aa'i joo'saa'²¹. La cwíi¹ in Ñu³uu
 jna la joon jon cwíi¹ moo. La joon
 jon cwíi¹ moo tsá² tyiia 'in jai² líi²
 jna 'in líi¹ i lawa joo'saa'²¹ tyiia.
 Joon 'ido cwíi¹ mo jna jon. Joon
 cwó³oo juncwíi²¹ tyiia 'wii²¹² tya'
 'in joo'saa'²¹ do. 16 Joon 'aa² mogíi
 joo'saa'²¹ xeei²¹ 'in taa² i tsi 'yá² lí
 xiia' 'in jon' taai² tsi 'yá² lo, 'ná¹
 nitee²oo jon. Joon íjmáa¹ a nuu¹³ o
 júu³ tyiia joon jilee²¹ mo tsataai²
 coon²¹ 'yá² tya'a joon jaan²¹ mo 'in
 'aa'i 'ii.

17 'Nee¹ mo Ñu³uu jna tsu
 cwó³oo juncwíi²¹ tyiia 'wii²¹² tya'
 tsá² joon íñii¹ moo tún¹. 18 Ce jiin¹³
 jaain²¹ jo 'in jnga² i jna pe 'ñiia'oo
 cwó³oo juncwíi²¹ tyiia tsu jiin¹³ la
 joon 'iin²¹² na. 'E tíi² moo cwó³oo
 joon coon¹³ la joon íñii¹ moo tún¹.
 Tsu 'ii²¹ joon nijmaa¹ a Nu³uu —jin¹²
 Jesús.

19 Joon mo ganúu² un tsá² Israel
 'e júu³ lo joon gacoon²¹ gi tún² un
 gaxeei¹ yaai. 20 Joon fúui¹ tsá² jee²¹²
 'ii do gajin² in:

—'Ee lí 'e unjíi² i' júu³ tya' 'in
 tsañuu¹ no tsu 'in 'líi³ mo 'in yuui²
 alma tya' 'ino joongi yu caa²¹² mo
 'ino?

21 Pe 'inlíi¹³ gi gajin² in:

—Wa'a 'yuui² 'in 'líi³ alma tya'
 tsá² jo lí² faa'²¹ a tsá² la no. Jo lí²
 cwó¹ o espíritu gó² unni² tya' jaain²¹
 tsañuu¹ 'in tiui².

'In tyu² to² tsá² Israel untyíi² in Jesús

22 Ningóo¹ o jiin²¹ cwíi² joon gatí²
 jmií²¹² 'e unjmuu²¹² i tsá² Israel cwo¹
 fee¹ si² fu Jerusalén tíi² la joon
 nigasi² 'e unjmuu²¹² i tsá² la coon²¹
 jiin²¹ ca la mo nigayee²¹ i. 23 Joon sá²
 coon²¹ ni'nú¹ fee¹ tya' cwo¹ do 'e
 sii²¹ i Salomón joon ni'nú¹ joon ngíi
 Jesús. 24 Joon 'in tsá² seein²¹ Israel
 do gajmaa¹ a coon²¹ líi²¹ ce cu² jiin¹
 lí siin¹² in Jesús joon gajin² in sii²¹ i
 'ido:

—'Lii ca 'e cwo² o jna'a 'e la né² e'e
 'iin 'nu? Wana 'nu Cristo sii¹³ jna'
 coonti júu³ coon²¹ tsáa¹.

25 Jesús gajin² in:

—Nífuu²¹² jna 'naa' pe 'naa' jo jo¹
 líi² naa' jna. Jilaa²¹ 'e jmóo³ oo to²
 tyu² Ñu³oo 'e ni'e¹² e 'naa' 'e Cristo
 jna. 26 Pe 'naa' jo jo¹ líi² naa' tsu jo
 líi¹ naa' joo'saa'²¹ tyiia jiin¹³ la lí 'e
 nigafuu²¹² uu 'naa' la mo jée¹. 27 Tsu
 joo'saa'²¹ tyiia cwíi¹ o jmíi¹ tyiia
 joongi cwíi¹ moo joon 'ii-gi jalín² mo
 coon¹³ jna. 28 Joon jna icwó³ oo
 juncwíi²¹ tya' 'e taa²¹ coon²¹ tøø² mo
 joon jo jmií²¹² 'iin² gi. Joon jiin¹³
 jaain²¹ jo 'iin tyí² in 'ido ja'cwóo³ oo.
 29 Ñu³oo nicwoo¹³ i jna joon 'ii-gi
 'in feei¹ gi la jee²¹² jilee²¹ joon
 jiin¹³ jaain²¹ jo 'in lí² tyí² in 'ido
 ja'cwoo²¹ o. 30 Jna-a coon¹³ Ñu³u',
 jaan²¹ mo jna'a líi¹ na'a.

31 Joon 'in tyu² to² tsá² Israel do
 son² on cuun²¹² la mo 'e tyuu¹³ i
 Jesús. 32 Joon gajin² in Jesús sii²¹ i
 'ido:

—'Láa²mo 'e tyú² nigajmáa³aa tyani 'naa' coon¹³ 'ii'²¹ tya' Ñu¹³uu žnool 'e tyú² lo 'e tyuu¹³naa' jna cuun²¹²?

³³Joon gajin²in 'in tsá² tyu² to² Israel do:

—Jo tyuu¹³na'a 'nu cuun²¹² cwáain¹ tya' 'e tyú² nigajmaa¹³a pe cwáain¹ 'e nigafaa¹³a 'laa²¹ tya' Dios coon¹³ júu³ tyi'i. Tsu 'nu-u jaain²¹ tsañuu¹ 'in jmaa¹i 'ña'a Dios.

³⁴Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do:

—Ni jí² ley tyi'naa' 'e faa²¹a 'e jin²in Dios: “Naa' líi¹naa' dioses jon.” ³⁵Né²o' 'e jin² jí² tya' Dios joon jo lí² wa' jo røø²¹²na'. Joon Dios gaunsii²¹i jna' 'in 'ii'²¹ júu³ tyú² tya'a, “dioses.” ³⁶Joon wa gatyii¹in Dios jna joongi sii¹in jna ni cwoo¹³ fu juncwii²¹, žxiiala líi¹naa' 'e foo²oo' 'e nifo³oo júu³ 'laa²¹ mo gafo³oo Joon¹on Dios jna? ³⁷Joon wa jo jma³aa jilaa²¹ 'e jmoo¹o Ñu¹³uu joon jo 'ná¹ jo¹ líi²naa' jna. ³⁸Pe wa'a jma³aa, xufiin¹³ jo jo¹ líi²naa' jna, jo¹ cwołiin²naa' jilaa²¹ 'e jmóo³oo 'e coon¹³ la joon 'e liní²ii' coonti 'e ngi¹i Ñu¹³u' coon¹³ jna joongi jna ngii³oo coon¹³ Ñu¹³u'.

³⁹Coongi tún¹-un 'iin²¹²in 'in tyu² to² tsá² Israel do saan¹i pe Jesús galáa²mo 'ña'a.

⁴⁰Joon Jesús gangaa¹³i fu li 'ngoo¹³ jmi²¹ sii²¹ Jordán li' li 'yeel²¹ ñi¹. Joon joon gajaan¹an li mo ta natyiin¹in Wó³ nisaa¹i tsá² jmi²¹² ca la jéel¹³. ⁴¹Joon fúu¹mo tsá² 'in gangaliin² ngajøø² Jesús. Joon jin² 'in tsá² do cwáain¹ tya' Jesús:

—'E la ja²mo xufiin¹³ jo gajmaa¹a Wó³ do jiin¹³ coon²¹ li² milagro pe

jilaa²¹ 'e gajin²in 'wii²¹² cwáain¹ 'in tsañuu¹ no 'e nilaja²mo.

⁴²Joon fúui¹ 'áa¹mo tsá² 'in jo¹o galíi² Jesús li taain¹ do.

Mo gajúin¹ Láزارo

11 ¹⁻²Joon née¹i gaai²¹ la 'oo²¹ ruu²¹i coon²¹ fuu²¹ li sii²¹ Betania, Láزارo coon¹³ María coon¹³ Marta. 'In María do, 'ii' in nigaxée²i jmi²¹ jmafuu²¹ tii² Jesús joon gauntyuun²¹ tii² Jesús coon¹³ jnutyi²o. La 'ii'²¹² joon galitsaa¹³a Láزارo do. ³Joon gasii¹in 'in gáí¹ ruui²¹ Láزارo do júu³ fu li taain² Jesús, sii²¹i 'ido:

—'Áa¹mo jo¹ tsaa¹³a amigo tyi'i Láزارo.

⁴Joon mo ganúu²un Jesús 'elo, joon gajin²in:

—Jo ijúun¹in coon¹³ 'e jmoowúu¹ do 'e 'íi³in to² tya' 'e 'e²e tsá² jiin¹³ 'ii'²¹ tya' Dios Jmii²¹ joon coon¹³ la joon jon iliñi¹ tsá² 'ii'²¹ tya' Joon¹on Dios.

⁵⁻⁶Joon mo ganúu²un Jesús 'e júu³ lo 'e tsaa¹³ Láزارo gajaan¹o tún² jmi²¹²gi fu li taan¹in xufiin¹³ 'áa¹mo 'iin²¹²in Marta coon¹³ ruu²¹i Láزارo. ⁷Mo ngayuii¹³ joon gajin² Jesús sii²¹i tsá² 'in ngi¹i coon¹³on:

—Tsaa²¹a tún¹ fu Judea.

⁸Joon gajin² 'in ngi¹i coon¹³on do:

—Tifo² tyi'i, žti coon²¹gi tún¹ 'iin²¹²u'un cwoo¹³o? Jo 'ái¹ mo ngó¹ 'e 'iin²¹²in 'in tsá² do jngaa¹²i 'nu coon¹³ cuun²¹².

⁹Jesús do gajin²in:

—Sá² dyatun¹ hora 'e ti 'yiia²¹. Wa 'e ngi¹ tsá² mo jmi²¹² jo tyuin² tsá² tsu sá²-a 'yiia²¹ tya' juncwii²¹ lo tya' 'e jnée²in jøø² tsá². ¹⁰Pe wa ngi¹

tsá² mo canuu²¹, tyui² tsá² tsu jo
'yiaa²¹ jnéé² in.

¹¹ Mo ngayuui¹³ joon gajin² Jesús
sii²¹ tsá² tya'a:

—Nicwuu²¹ mo amigo tyi' Lázaro.
Pe no cun'un ní² ii niunjnaa¹-tsi.

¹² Joon gajin² in 'in tsá² ngí¹
coon¹³ on do:

—Ñañu¹ u, wana jiin¹³ 'e nicwuu¹
lí²-i un'láa² mo 'ña'a. Jo 'ná¹ gi
cwoo¹³ o.

¹³ Pe Jesús gajin² in 'e 'øøi²¹-tsi
júu³ tya'a 'e nijún¹ mo Lázaro joon
ga'øøi²¹-tsi 'in tsá² 'in ngí¹ coon¹³ on
do 'e faa²¹ a Jesús 'e jiin¹³ 'e canii² 'e
cwuu¹ mo 'ido. ¹⁴ Joongi gajin² Jesús
la tí²:

—Nijún¹ mo Lázaro. ¹⁵ Joon
jløø² moo 'e jo nitiin¹³ taan¹ na do
tsu coon¹³ la joon 'e tyú² gi tyii'
tya' 'e ja² mo líi² naa'. Pe tsaa²¹ a'
tsajøø²¹² na'.

¹⁶ Joon gajin² Tomás, 'in nisii²¹ jon
Gemelo, sii²¹ i 'in tsá² ngí¹ coon¹³ on
Jesús catyaa² do:

—Tsaa²¹² jna' jon, joon júun² na'
caan²¹ mo coon¹³ on.

Jesús unjiin¹ in tsá² jee²¹² 'líi²¹²

¹⁷ Joon mo gatyía¹ Jesús Betania
ningó¹ o tyán² jmi²¹² jiin¹³ la
ní'ái¹ Lázaro. ¹⁸ Joon tsu 'wii¹³
náa¹ tyan' Jerusalén Betania, ti
tún² kilómetros tsi ca'no³ o, ¹⁹ joon
'aa¹ mo fúui¹ tsá² seein²¹ Israel
ningalíin² nifee¹³ i Marta coon¹³
María cwo¹ o 'ido fo'fee¹ i cwáain¹
tya' 'e gajúin¹ ruui²¹ 'ido. ²⁰ Joon
mo galíin¹ i Marta 'e ngó¹ o jmoo²¹
tye² mo Jesús joon cwo'íi¹ i Marta
nijeen² en ni 'ido. Pe María-gi do
gajaan¹ o inuu. ²¹ Joon gajin² Marta
sii²¹ i Jesús:

—Ñañu¹ u, wa mo'o tyíin¹ u'un jo
gajúun¹ in ruu²¹ na do. ²² Pe jna ní³ oo
'e cwo¹ o Dios 'nu jilaa²¹ 'e mi³ i.

²³ Joon gajin² Jesús sii²¹ i Marta:
—Injiin¹ in ruui²¹ 'nu tún¹.

²⁴ Marta-gi gajin² in:

—Jo¹ o, jna ní³ oo 'e injiin¹ o mi ti
jmi²¹² li gatséi¹ mo jiin¹ in 'líi²¹².

²⁵ Joon gajin² in Jesús sii²¹ i 'ido:

—Jna-a jon jmáa³ aa 'e jiin¹ in
tsá² jee²¹² 'líi²¹², jna-a cwo³ oo
tsá² juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹ coon²¹
tøø² mo. 'In jo¹ líi² i jna xufiin¹³
júun² in, ijiin¹ o tún¹. ²⁶ Joon jilee²¹
'in jiin¹ 'in jo¹ líi² i jna jo júun² in.
¿Ti jo¹ líi² u 'e júu³ lo?

²⁷ Joon gajin² in tsamí² do:

—Ñañu¹ u, jo¹ o líi² na 'e 'nu-u
Cristo, Jóon¹ on Dios Jmii²¹ 'in 'ná¹
jó¹ o ni cwoo¹³ juncwii²¹.

**Jesús xuui²¹²-tsi mo tyíi¹ a
ni 'aan¹ tya' Lázaro**

²⁸ Joon mo ngayuui¹³ gajin²
Marta 'e júu³ lo gangaté² e ruu²¹ i
María sii²¹ i 'ido 'uun²¹ mo:

—Nicwa¹² mo Tifo² tyi' joon
gajmaa¹ a júu³ tøø²¹ ø 'nu.

²⁹ Joon mo ganúu² un María 'e
júu² do tsifuu garoon¹ on gangóo¹ o
ngafee¹³ i Jesús. ³⁰ Jo gaí¹ in Jesús
ti 'i fuu²¹ do pe do-o tyíin¹ in li
gafee¹² i Marta 'ii. ³¹ Joon mo ganí² i
'in tsá² Israel 'in taai² cwo¹ o fo'fee¹ i
María 'e garoon¹ on 'ido ce tyíi²
cwo'íi¹ 'ido fu caluu joon ngalíin²
caluu María líi² i 'e tsá¹ 'ido fu ni 'aa¹
do 'e ngatyii¹³ i 'ido.

³² Joon mo gatyía¹ María li
siin¹³ in Jesús, joon gasi²¹ i wojní¹ i
tyani Jesús joon jin² in:

—Ñañu¹ u, wa mo'o tyíin¹ u'un jo
gajúun¹ ruu²¹ na do.

³³ Joon mo ganí² Jesús 'e ci²i
 María coon¹³ 'in tsá² Israel 'in
 ningalíin² coon¹³ María joon
 galili²i Jesús faí²-i 'áai¹ joongi
 gangatyin²-tsi. ³⁴ Joon gaunngii¹i:
 —¿Xiia lí' ga'áa¹naa'?

Joon 'ido-gi gajin²in:
 —Ña'ñu¹u, na¹ du' cwojoo²ø.
³⁵ Joon gatyí²i Jesús. ³⁶ Joon
 gajin² 'in tsá² Israel do:
 —Jóø²duu' áa¹mo ni 'iin²¹in ni
 'ido.

³⁷ Pe 'inlíi¹³ jee²¹² 'in tsá² seen²¹
 Israel do gajin²in:
 —In no-o 'in gacwo¹o unni² 'in tsá²
 tiui² do, ¿ti jo 'ee nilii¹i jmá¹xu tya'
 'e jo júuin² Lázaro no?

Gajin¹in Lázaro

³⁸ Joon Jesús ngatyin²-tsi tún¹,
 joon gangatyéen¹in ni 'aa¹ do. Joon
 'e 'aa¹ do nilí² too²¹ xá² joon ni injni¹
 coon¹³ coon²¹ cuun²¹² fee¹. ³⁹ Joon
 gajin² Jesús:

—Jan² cuun²¹² 'e injni¹ 'oo² no.
 Joon Marta, ruui²¹ 'in líi²¹² do
 gajin²in:

—Ña'ñu¹u, wa jo nijmaa²¹a tsu
 ningóo¹on tyén² jmií²¹² jiin¹³ la
 júin¹ Lázaro.

⁴⁰ Pe joon gajin²in Jesús:
 —Nifuu²¹²oo 'nu wana jo¹ líi²u
 imóo³o'o xiiala 'e tsafee¹mo Dios.

⁴¹ Joon gajan²o cuun²¹² do joon
 gajoo²ø Jesús fu yu' joon faa²¹a júu³
 tyú², jin²in:

—Nu¹³, cwo³-oo 'nu maa¹³mo'o tsu
 niganúu²o'o júu³ tyiia. ⁴² Jna ñí³oo
 'e nuu²¹o'o júu³ tyiia coon²¹ tóø²mo.
 Foo¹³na 'nu 'wii²¹² tya' 'e jóø²ø 'in tsá²
 no 'e ilitsáai¹-tsi 'e 'nu-u gasii¹un jna.

⁴³ Mo ngayuii¹³ jin²in la joon,
 joon ga'oo¹o tá², tóø²ø Lázaro:

—iLázaro, júu¹ fu lo!

⁴⁴ Joon 'in líi²¹² do gacwo¹i'o joon
 'in paa²¹ 'mi²i cwoo²¹o coon¹³ tií²i
 joon 'in jni² 'mi²i tsi ní¹i. Joon
 gajin²in Jesús:

—Sii¹³ cwoo²¹o tií²i cwoytye²¹mo.

Síi¹i tsá² røø²¹ saan¹in Jesús

⁴⁵ Joon fúu¹mo tsá² Israel 'in
 ningalíin² coon¹³ María joon ganí²
 'e nigajmaa¹a Jesús jo¹o líi²i. ⁴⁶ Pe
 'inlíi¹³ 'in tsá² do ngalíin² nijmaa¹³a
 tsá² fariseos júu³ jilaa²¹ 'e niganii²¹i
 'e gajmaa¹a Jesús. ⁴⁷ Joon 'in tsá²
 fariseos do joongi coon¹³ 'in tyu² to²
 untsá² do gauncaain²¹ yaai coon¹³
 jileei²¹ tsacoo¹³ joon gajin²in:

—¿Ee ijmo²¹o? 'In tsanu¹ no
 'áa¹mo jmoo¹o lí² milagro. ⁴⁸ Wana
 tuu²¹²na' ino, jilee²¹mo jo¹o ilíin²
 'ii. Joon 'in tsá² 'oo¹o to² Roma
 ijalíin² 'e jafiin²mo cwo¹ fee¹ tyi'
 joongi ija'iin²mo jna'.

⁴⁹ Pe jaain²¹ jee²¹² 'ii do 'in sii²¹
 Caifás 'in tyu² to² fii²¹² untsá² jiin²¹
 joon gajin²in:

—'Naa' jo ñí²i' jiin¹³xu, ⁵⁰ jon'gi
 lí²naa' 'e tyú² tyi-o' 'e júuin²
 jaan²¹mo tsañuu¹ tya' goo²¹o' lagi 'e
 'iin²in la tóø²i lí saan²¹an'.

⁵¹⁻⁵² Pe Caifás do jo gajin²in jiin¹³
 'e 'øø²¹-tsi 'ña'a, Dios gacwo¹ 'ii 'e
 ga'øø²¹-tsi 'e faa²¹a do 'e ijúuin²
 Jesús 'wii²¹² tya' jileei²¹ 'in seen²¹
 Israel. Jon' ijúuin² 'wii²¹² tya' jiin¹³
 tsá² 'in seen²¹ Israel pe ijúuin² tya'
 iuncaain²¹ jileei²¹ jóon¹on Dios
 'in née¹i lí caain²¹ ni cwoo¹³ fu
 juncwii²¹. 'E gacwo¹o Dios 'ii 'e
 ga'øø²¹-tsi la do tsu 'wii¹³ tsafee¹
 tyu² to² fii²¹² untsá² 'ii. ⁵³ Ca jmií²¹²
 joon gasíi² 'in tsá² 'oo¹o to² do
 seen²¹ Israel xiiala ijngaa¹³i Jesús.

54 Wii¹³ joon jo lí² ngi¹gi Jesús jee²¹² tsá² seein²¹ Israel, joon gacwa'íi¹o fu lí¹ Judea joon gangóo¹o co' coon²¹ cwoo¹³ tyuun²¹ fu lí¹ sii²¹ Efraín. Joon do-o gajaan¹an coon¹³ 'in ngi¹i coon¹³on.

55 Joon xu 'ná¹gi ti jmií²¹² pascua tya' tsá² Israel. Joon fúu¹mo tsá² 'in née¹i 'e fuu²¹ náa¹ la caain²¹ co' Jerusalén ngaliín² fu Jerusalén nu'gi lagi ití² jmií²¹² pascua 'e tsaruuin¹³ yaai joon coon¹³ la joon lityúu¹i.

56 In tsá² jalíin²in Jerusalén ngii¹i 'naa¹²i Jesús joon la 'íi²¹² taai² inuu cwo¹ fee¹ do unngii¹i ruu²¹i:

—Xiiala líi²u, íti ijó¹o lí¹ ti jmií²¹² lo owa jo jó¹ 'ee?

57 Joon 'in tsá² fariseos coon¹³ 'in tyu² to² untsá² nityu²u to² wana 'in niñí²in xia¹ tyíin¹in Jesús joon ná¹ cwatyajmaa¹³ 'ido 'ii júu³ tsu joon isaan¹mo 'ido.

Jaain²¹ tsamí² xée²i Jesús jmií²¹ jmafuu²¹

12 Jñúu² jmií²¹²gi ná¹ ti jmií²¹² pascua gangó¹on Jesús fu Betania lí¹ tyíin¹ Lázaro 'in gaunjiin¹in Jesús jee²¹² 'líi²¹². **2** Joon do-o gatyaa¹ tyú² 'e dø²ø tsá² 'e jløø¹³i 'e tyíin¹ Jesús jee²¹² 'ii. Marta tyaa¹ 'uunñi² ni mesa la 'íi²¹² tyíin¹ Lázaro coon¹³ Jesús gø¹²ø. **3** La 'íi²¹² joon tyei² María tyiin¹an jmií²¹ jmafuu²¹ 'éein³ ti coon²¹ tsá² litro 'e tyíin¹ 'moo³ 'áa¹mo. 'E jmií²¹ jmafuu²¹ 'e sii²¹ nardo do gasóon²on tii² Jesús joon mo ngayuu¹³ joon tsifu gasii²¹i coon¹³ jnú² tyíi¹i. Joon la caain²¹ tsi inuu garø¹i jma² tya' 'e jmií²¹ jmafuu²¹ do. **4** Joon jaain²¹ 'in tsá² tya' Jesús 'in sii²¹ Judas Iscariote, jóon¹on Simón, 'in ti lí¹ 'nii¹i Jesús gajin²in:

5—Í'Ee lí¹ jo ga'nii²¹² 'e jmií²¹ jmafuu²¹ do 'e uncon¹³ tya' 'in tanií²in tsu tyíin¹ la ti 'e jnaa¹a tsá² jee²¹² coon²¹ jiin²¹?

6 Pe Judas do jo gajin²in wa' 'e jo¹ 'nee¹i tsá² tañí²in, 'e gajin²in la do tsu 'uun²¹ 'ii joongi tsu 'wii¹³ 'e 'ii-o náa¹ cwoo²¹o tu'mi² taa¹³ cuu². Joon 'wo²o 'e cuu² taa¹³ tsi. **7** Joon gajin² Jesús sii²¹i Judas do:

—Jo jnií¹³ nu'u, tsu lawa 'e sóon²i jna mi 'á¹na. **8** Coon²¹ tøø²mo seein²¹ tsá² tanií²in jee²¹² 'naa' 'e lí² uncóon¹³oon' pe jna jo coon²¹ tøøi² iseen²¹na jee²¹² 'naa'.

Síi¹ 'in tyu² to² untsá² 'e jngaa¹³mo Lázaro

9 Joon mo galiñii¹ tsá² Israel 'e tyíin¹ Jesús fuu²¹ Betania joon 'áa²mo fúui¹ ngaliín² ngajøø²¹²i Jesús, jon' wa' jiin¹³ 'e 'iin²¹²in níi²in Jesús 'e 'iin²¹²in níi²mo jon Lázaro 'in gajmaa¹a Jesús gajiiin¹in jee²¹² 'líi²¹². **10** Joon gasíi¹ 'in tsá² tyu² to² untsá² do røø²¹ 'e jngaa¹³mo jon Lázaro, **11** tsu 'wii²¹² tya' 'ido-o fúu¹mo tsá² Israel jo¹o galíi¹i Jesús joon gatuu²mo 'in untsá² do.

Mo ga'í² Jesús Jerusalén

12 Fúu¹mo 'áai¹ tsá² 'in gangaliín² Jerusalén lí¹ ti jmií²¹² pascua. Mo jná² joon mo galiñi¹i 'in tsá² fúui¹ do ityií¹a Jesús 'e fuu²¹ do, **13** joon ganga'naa¹a ni moo²¹ joon ga'woo²¹i ngajeen¹in Jesús, joon faa²¹a tá¹, jin²i:

—Í'In tyú¹mo Dios! Í'In cwaa¹³mo 'in gajø² cwáain¹ tya' Ña'nñu¹u! Í'In cwaa¹³mo 'in Røøi¹³ tya' tsá² Israel!

14 Joon Jesús gatsee²¹i jaain²¹ bu¹³ joon gacwó²o 'ido jiin¹³ la lí² 'e faa²¹a ni jí² tya' Dios:

¹⁵ Jo toon²oon' fo¹²-'oo' tsá² seein²¹
fuu²¹ li sii²¹ Sion.

Jóø²duu' no-o cwé¹ Róøi¹³ tyii',
tyiin¹ jaain²¹ bu¹³.

¹⁶La mo 'láa² 'wii²¹² jo 'øøi²¹-tsi
'in tsá² ngi¹i coon¹³ Jesús jilaa²¹ 'e
nigalf². Pe mo ngayuui¹³ gangai²
Jesús fu ñu¹fú² joongi gati²¹i-tsi 'e
jilaa²¹ 'elo 'e toon²¹² ni jí² 'e faa²¹a
cwáain¹ tya' Jesús joon la joon
nigajmaa¹a tya' 'ido.

¹⁷'In tsá² 'in nitéen²in coon¹³ Jesús
la mo gatø¹² Jesús Lázaro 'oo² 'aan¹
joon gaunjiin¹o jee²¹² 'lii²¹², 'in tsá²
do 'áa¹mo tyaa¹a júu³ cwáain¹ tya'
jilaa²¹ 'e gani²i. ¹⁸Tsu 'wii¹³ 'e júu³
gatyaa¹ 'ido joon ga'woo²¹i 'in tsá²
fúui¹ do ngajéen²in Jesús. ¹⁹Joon 'in
tsá² fariseos sii¹i la jee²¹² yaai:

—Jóø²oo', jo jmé¹i tyi' jilaa²¹ 'elo.
Ñii²duu', jilee²¹mo tsá² ngaliin²
coon¹³ 'ii.

**'Inlúii¹³ tsá² faa²¹a jmíi¹
griego 'naa¹i Jesús**

²⁰Jee²¹² 'in tsá² ngaliin² fu li gati²
jmi²¹² Jerusalén seein²¹ 'inlúii¹³ 'in
nifaa²¹a jmíi¹ griego. 'E nijaliin² 'e
un'goo²¹o Dios. ²¹'In tsá² faa²¹a
jmíi¹ griego do gangatyéen¹in co'
li siin¹²in Felipe 'in seein²¹ coon²¹
fuu²¹ li sii²¹ Betsaida náa¹ cwoo¹³
'wó² tya' Galilea. 'In tsá² griego do
gamii¹ tyani Lii²¹² do sii²¹i 'ido:

—Tsañuu¹, 'iin²¹²na'a nee²¹²na'a
Jesús.

²²'In Lii²¹² do ngajmaa¹³a júu³
Andrés joon mo ngayuui¹³ joon
ngaliin² mo je wáai² do ngatyaa¹a
júu³ coon¹³ Jesús. ²³Joon gajin²in
Jesús:

—'E gatyíi¹a gati²-i 'ii²¹ 'e untyú²i
Dios jna, 'in Ruui²¹ Tsá², mi

júun²na. ²⁴'E la ja²mo fuu²¹²uu
'naa', wa ca mi¹² trigo 'e jo jni²i tsá²
ni 'wó² joon wa jo júun²mo, joon
la mo lii²¹² ca mi¹²i. Pe wa najúin¹
'e ca mi¹² do joon 'e iyii¹a 'láai²gi.

²⁵Jileei²¹ 'in un'øøi¹ juncwii²¹ tya'a
icaa²mo juncwii²¹ tya'a pe 'in jo
tsáai¹-tsi juncwii²¹ tya'a 'e ni cwoo¹³
juncwii²¹ lo iun'øø¹i juncwii²¹ tya'
'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. ²⁶Wana 'in
'iin²¹²in jma¹a to² tyu³ñu³ ná²a 'e
jo tiui² jna. Joon doñixiia¹ siin¹³na
joon jon siin¹²in 'in jmoo¹o to²
tyu³ñu³. Joon iuntyú¹mo Ñu³ñu³ 'ii.

Jesús jmoo¹o júu³ 'e ti li júuin²

²⁷'No no 'áai¹ ni¹i-tsii tya' 'e
tsangii¹na —jin¹²in Jesús—. ¿Ee
ifo³oo? ¿Ti lí² fo³oo: “Ñu³, un'øøi¹
jna wa'a jo cwotyangíi²na jilaa²¹
'e itsangíi²na?” Pe jo lí² fo³oo la
joon tsu¹ 'ii²¹ joon 'yuu²na. Ifo³oo:
²⁸“Ñu³, 'ii²i 'wo²o coon¹³ 'e la joon
un'goo²¹o tsá² 'nu” —jin¹² Jesús
sii²¹i Jmii²¹ tyiin¹ ñu¹fú².

Joon ganuu¹un coon²¹ júu³ jó¹ fu
nu¹fú² 'e nijin¹²in:

—Ni'e²moo 'ñii'a joongi i'ée¹³moo
'ñii'a tún¹ tya' 'e un'goo²¹o tsá² jna.

²⁹'Inlúii¹³ 'in tsá² téen²in do jin¹²i:
—Cwaain² 'ñá³ 'in nigaóon²on do.
'In líi¹³gi gajin²in:

—Jaain²¹ ángel gafee²¹i Jesús.

³⁰Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá²
do:

—Jon' gafaa²¹a 'e júu³ lo 'wii²¹²
tyiajna, 'e gafaa²¹a 'wii²¹² tyi'naa¹oo'.

³¹Pe 'e la no-o gati³ 'e jma¹a Dios 'ii²¹
tya' tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹.
Joon la no i'wó¹mo Dios 'in tyu² to²
ni cwoo¹³ juncwii²¹. ³²Joon mi sá¹i
tsá² jna tsaa¹ 'mó² joon ityiin²¹an
jna jileei²¹ tsá² —jin¹² Jesús.

³³ Joon coon¹³ la joon gajmaa^{1a} 'e i'øøi²¹-tsi tsá² xiiala mi júun²ⁱⁿ.

³⁴ Joon gañii¹ⁱ 'in tsá² do:

—Ninú³oo'o li faa^{21a} jí² tya' ley tyii¹ 'e Cristo seein²¹ coon²¹ tøø^{2mo}. ĆXiiala li 'e foo^{21o} 'e 'ná¹-a sá¹ⁱ tsá² tsaa' 'mó² 'in Ruui²¹ Tsá² no? Ć'lin 'in Ruui²¹ Tsá² no?

³⁵ Joon gajin² Jesús sii²¹ⁱ 'in tsá² do:

—Joon jee²¹² 'naa' coo^{21gi} jí² pe coon²¹ catá^{2-a}. Ngii²ⁱⁱ 'la ĥi²¹² 'e jnéé^{2mogii} coon¹³ 'e jí² lo tsu joon jó¹ linuu²¹ li ngii²ⁱⁱ, tsu 'in ngi¹ⁱ li nuu²¹ jo ñii¹ⁱ xiiafu tsáa^{1a}. ³⁶Jo¹ cwolfín^{2naa} 'e jí² lo la ĥi²¹² 'e 'oo^{2gii} tsu coon¹³ la joon ilíin^{2naa} tsá² tya' 'e jí² lo.

Joon mo ngayuui¹³ gajin²ⁱⁿ 'e júu³ lo, ganga^{2mo} Jesús, ganga'mée^{13mo} mo 'ña'a tya' 'in tsá² do.

'Inlíi¹³ tsá² Israel jo jo¹ líi²ⁱ Jesús

³⁷ Jesús gajmaa^{1a} 'lää^{2mo} li² milagro 'e nijøø^{2ø} 'in tsá² do pe jo jo¹ líi^{2mogii}, ³⁸tsu 'ná^{1gi} 'e litiin¹³ jiin¹³ la li 'e nigataan^{1an} ni jí² 'in tsá² 'in gacwo^{1o} júu³ tyú² ca la jéei¹ 'in sii²¹ Isaías:

Ñañu^{1u}, Ć'iin 'in jo¹ nilíi² júu³ tyú² tyi'?

Ć'In niga^{e2} Ñañu^{1u} 'ii²¹ tya'a?

³⁹Tsu 'wii¹³ joon jo lí² jo¹ líi²ⁱ 'in tsá² do. Joon gataan^{1an} Isaías ni jí² tya'a:

⁴⁰ Dios 'e gajmaa^{1a} tiui² 'ido joongi gajmaa^{1a} 'e 'waa²¹ alma tya' 'ido,

tsu joon jo cwolijøø^{2ø} 'ido coon¹³ unní¹ⁱ joongi jo cwo'øøi^{21-tsi} coon¹³ alma tya'a,

joongi jo cwojalín² fu li siin¹³ na wa 'e un'lää^{2na}.

⁴¹ Isaías gajin²ⁱⁿ 'e júu³ lo tsu 'e gacii^{1o} 'e tyú² tya' Jesús. Joongi 'e tya¹ 'ido júu³ 'wii²¹² tya'a.

⁴²Fúu^{1mo} 'in tsá² Israel jo^{1o} líi²ⁱ Jesús pe jo faa^{21a} la joon jee²¹² tsá² tsu 'wii¹³ 'gøø²¹ mo tsá² fariseos. Cagi tsacøøi¹³ seein²¹ Israel jo^{1o} líi²ⁱ Jesús. Li 'goo^{21o} wa gatyii¹ⁱⁿ tsá² 'ii fu caluu cwo¹. ⁴³In tsá² do 'iin²¹²ⁱⁿ 'e seein²¹ tyú^{2gi} coon¹³ tsá² lagi wa 'e iseein²¹ 'ido tyú² coon¹³ Dios.

**Júu³ tya' Jesús faa^{21a}
ijmáa^{1a} 'ii²¹ tya' tsá²**

⁴⁴Joon Jesús gafaa^{21a} tá², jin²ⁱⁿ: —'In jo¹ líi²ⁱ jna jon' jiin¹³ jna jo¹ líi²ⁱ, jo^{1o} jon líi²ⁱ Ñu^{1u} 'in gasii¹ⁱⁿ jna. ⁴⁵In níi²ⁱⁿ jna níi^{2mo} jon 'in gasii¹ⁱⁿ jna. ⁴⁶Gagoo^{212oo} ni cwoo¹³ juncwii²¹ lawa coon²¹ jí² coo²¹ joon jileei²¹ 'in jai² líi²ⁱ jna jo ján¹ li 'ii¹ⁱ nuu²¹. ⁴⁷Wana seein²¹ 'inlíi¹³ nuu^{1un} júu³ tyiia, joon jogi unjíi²ⁱ, jon' jna jmá^{3a} 'ii²¹ tya'a tsee¹³ⁱ li 'lii³, tsu jo gagoo^{212oo} 'e jmá^{3aa} 'ii²¹ tya' tsá² 'e tsalín² li 'lii³ 'in taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹. Pe gagoo^{212oo} 'e jmá^{3aa} 'e tiin^{13mo} tsá². ⁴⁸In jo tsáai^{1-tsi} jna joongi jo unjíi²ⁱ júu³ tyíia ni'oo^{1o} coon²¹ 'e 'lei² 'ii li 'lii³. 'E júu³ nifo^{3oo} 'e joon 'e 'lei² 'ii li 'lii³ jmi²¹² mi 'iin² juncwii²¹. ⁴⁹Tsu jo fo^{3oo} 'e 'øøi²¹-tsii 'ñii^{1a}, Ñu^{1u}, 'in gasii¹ⁱⁿ jna-a, 'ii gacwo^{1o} jna jilaa²¹ 'e 'ná¹ fuu^{212uu} tsá² joongi 'e 'ná¹ 'e^{3ee} tsá². ⁵⁰Joon ñi^{3oo} jilaa²¹ to² tyu² Ñu^{13uu} cwo^{1o} tsá² juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹ coon²¹ tøøi². La joon 'e fo^{3oo} lo fo^{2oo} jiin¹³ la to² tyu² Ñu^{1u} 'in jna.

Jesús run^{2un} tii² tsá² tya'a

13 'Yiia¹³ cwounló¹ pascua galiñii¹ⁱ Jesús 'e gati²⁻ⁱ

'ii'²¹ 'e ituii² tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹, joon itse² mo fu li tyiin¹ Jmii²¹i. 'Áa¹ mo gali'in²¹² in tsá² tya'a 'in taain²¹² ni cwoo¹³ fu juncwii²¹. Joon la no i'é¹ mo 'ña'a jiin¹³ la ti 'e gali'in²¹² in tsá².

2-4 'In 'lii³ mo ni'í³i alma tya' Judas Iscariote, jóon¹ on Simón. Joon Judas do 'í¹-tsí¹ níi¹i Jesús. Pe Jesús niñii¹³ 'o 'e gajó² o li tyiin¹³ in Dios Jmii²¹ joongi joon itsee¹³i tún¹. Joongi niñii¹³ 'o 'e Jmii²¹ do-o nigacwo¹ 'ii to² 'e tyu² o to² jilee¹²¹. Tsu 'wii¹³ joon la 'ii²¹² 'e tyiin¹³ in gø²ø¹ í¹ canuu²¹ coon¹³ tsá² tya'a joon gajmaa¹ a siin¹² i li si² mesa joon gatyii¹²¹ 'o 'mi² cwa²¹ 'e tyi¹²i. Joon ga'aa¹²¹ i coon²¹ 'mi² toalla ñuu¹²¹ i. 5 Joon gatyii¹²¹ a jmi²¹ tsi coon²¹ 'ú¹ ñí³. Joon ga'láa² 'wii²¹² run² un tii² tsá² tya'a, joon gauntyuun²¹ o coon¹³ 'mi² toalla 'e in'aa¹³ 'ñuu¹²¹ i.

6 Joon mo gatí² irun² un tii² Simón Pedro, joon gajin² in 'ido:

—Ña'ñu¹u, éti¹ 'n u iruun¹³ un tii³ jna?

7 Joon gañii¹ i Jesús:

—Jo øøi¹²¹ 'o'o la no 'e jmoo³ oo pe ciiin²¹ xu i øø¹²¹ mo 'o'o.

8 Pe Tú³ dogi gajin² in:

—Jo jmi²¹² ruun¹³ un tii³ jna.

Joon gajin² in Jesús:

—Wa jo ruun¹³ un tii¹³ i jo lí² liin² u tsá² tyiaa.

9 Joon gajin² Simón Pedro:

—Wana 'e la joon, Ña'ñu¹u, jon' jiin¹³ tii³ i ruun¹³ un, ruun¹³ o'o cwóo³ oo joongi mootyí³ ii.

10 Pe gajin² in Jesús sii²¹ i Tú³ do:

—'In ningayuu¹³ galo¹ o jo li 'ná¹ idyii¹ i tya'a jiin¹³ tii² o 'ná¹ idyii¹ i tsu nilo¹ o. Joon nilaa¹ naa' xufiin¹³ i jo jilee²¹ naa'.

11 Tsu niñii¹³ o Jesús 'iin in'nf¹ i 'ii 'wii¹³ joon jin² in: “Jo mo laa¹ naa' jilee²¹ naa'.”

12 Joon mo ngayuu¹³ garun² un tii² 'ido jilee¹²¹ joon gaci¹ o siin¹³ in 'mi² cwa²¹ do tún¹, joon gacwó² o tún¹ li si² mesa. Joon gajin² in sii²¹ i tsá² tya'a do:

—éTi øøi¹²¹ 'oo' 'e nijmá³ aa? 13 'Naa' fuu² uu' jna: “Tifo² tyi¹.” Joongi gasii² ii' jna: “Ña'ñu¹u.” Joon 'e tii² moo' fuu² uu' jna la joon tsu 'ii jna. 14 Joon wana jna garuun¹³ un tii¹³ i' joon líi¹ moo Tifo² tyii' joongi Ña'ñu² u, la joon jon 'naa' 'ná¹ jon rúun¹³ un tii² ruu¹²¹ naa'. 15 Jna-a ni'e² ee 'naa' xiiala 'e jmaa² aa' jiin¹³ la li 'e nigajmá¹ jna. 16 'E la ja² mo fuu²¹² uu' naa', ce jiin¹³ jaain²¹ tsalee¹³ jo fee¹ i la fee¹ i ñifi¹²¹² i. Ce jiin¹³ jaain²¹ 'in sii¹ i tsá² wa 'e fee¹ i gi lagi 'in sii¹ in 'ii. 17 Joon wana øøi¹²¹ 'oo' 'elo, jløø³ moo' wa' jmoo² oo'.

18 'Pe jo fo² oo 'wii²¹² tyii' jilee²¹ naa'. Jna niñi² oo 'iin 'in nityi³ na. 'Ná¹ a untiin¹³ la li 'e faa²¹ a ni jí² tyaa¹³ júu³ tyá² tya' Dios 'e jin¹²: “Jaain²¹ 'in gø² coon¹³ jna nijmaa¹ a 'e gó² tyiajna.” 19 Jmoo¹³ oon 'naa' júu³ jéei¹ tsu joon mi lí² 'e ja² mo líi² naa' 'e jna-a Cristo jiin¹³ la li 'e nifuu²¹² uu' naa'. 20 'E la ja² mo fuu²¹² uu' naa', jilee¹²¹ 'in 'ii²¹ i 'in gasii² na, 'ii²¹ mo jon jna. Joon jilee¹²¹ 'in 'ii²¹ i jna 'ii²¹ mo jon 'in gasii¹ in jna.

Jesús tyaa¹ a júu³ 'e Judas 'in 'nf¹ i 'ii

21 Joon mo ngayuu¹³ gajin² in Jesús 'elo joon galityin² tsi 'áa¹ mo alma tya'a joon gajin² in:

—'E la ja² mo fuu²¹² uu' naa', jaain²¹² jee²¹² 'naa' i'nf¹ mo jna.

²²Joon 'in tsá² tya'a do galáa² 'wii²¹² jóø²¹ ruu²¹ la jaain²¹ la jaain²¹ jo ñii¹ naai¹ 'in jin² 'in Jesús. ²³Jaain²¹ jee²¹² tsá² tya'a do 'in 'nee¹ Jesús 'áai¹ tyiin¹ in gø¹²ø caai¹ li tyiin¹ Jesús. ²⁴Joon Simón Pedro do gajmaa¹ a li² tya'a wa'a cwounngii¹ 'iin 'in 'í¹ Jesús 'e faa²¹ a la do. ²⁵Joon 'in tsá² do 'in 'nee¹ Jesús joon ganityéen¹ 'in tyan'gi joon jin² 'in:

—Ñáñu¹u, ¿'lin 'in 'ee¹u'u?

²⁶Joon gajin²¹ Jesús:

—'Oo³duu coon²¹ 'no¹³ 'iñi¹ tsi 'uunñi², joon 'in cwo³oo do, 'ii do.

Joon mo ngayuui¹³ gajin² 'in la joon, joon ga'oo²¹ 'no¹ 'iñi¹ do tsi 'uunñi² joon gacwo¹o Judas Iscariote, jóon¹on Simón. ²⁷Joon tsifuu mo gatí² Judas 'e 'iñi¹ do joon ga'í² 'in 'lii¹³ alma tya'a. Joon gajin² Jesús sii²¹ 'ido:

—'E 'nogi jmaa²¹a, jmaa²¹a jmoono.

²⁸Pe jiin¹³ jaain²¹ 'in 'nee¹ gø¹²ø ni mesa do jo mo 'øø²¹ mogi-tsi 'e 'wii²¹² 'e gajin² 'in 'ido la do. ²⁹Joon tsu 'wii¹³ Judas do 'e 'in 'mo³o tu'mi² taa¹³ cuu², 'inlii¹³ ga'í¹-tsi 'e Jesús sii²¹ 'ido 'e tsalá¹ 'e 'ná² tya' mi ti jmi²¹² sixu 'e cwo¹xu tsá² taní² cuu². ³⁰Joon mo ngayuui¹³ gøø²¹ø Judas 'e 'no³ 'iñi¹ do joon gacwo¹í¹o tsifu tsu canuu²¹.

**Jesús tyu² to² 'e 'ná¹
'nee¹mo tsaruu²¹**

³¹Mo ngayuui¹³ cwo'í¹ Judas, joon gajin² Jesús sii²¹ tsá² tya'a: —La no iní² tsá² 'e 'ya²gi tya' 'in Ruui²¹ Tsá². Joon 'wii¹³o iní² tsá² 'e 'ya²gi tya' Dios Jmii²¹. ³²Joon wana 'in Ruui²¹ Tsá² do 'é² 'e 'ya²gi tya' Dios Jmii²¹, joon Dios

Jmii²¹ i'é²o jon 'e 'ya²gi tya' Jóon¹on. Joon la jmoono ijmáa¹a. ³³Tsaru¹u, jo taain²¹²gi coon¹³ 'naa' 'wóo². 'Naa' 'inaa¹³ moo¹ jna, pe la li 'e gafuu²¹²uu 'in tsá² Israel do la joon fuu²¹²uu 'naa': Jo lí² cwo'liin²naa' fu li nii¹³ jna. ³⁴Icwo³oo 'naa' 'e júu³ 'múui² lo 'e jmaa²aa': 'e un'nee¹naa' ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. La 'nee¹na 'naa' la joon jon 'ná¹ 'e 'nee¹naa' ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. ³⁵Si na 'nee¹mo ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' jilee²¹mo tsá² seen²¹ ni cwo¹³ juncwii²¹ ilili¹³o 'e 'naa'oo' lí¹naa' tsá² tyiia.

**Jesús jmoo¹o júu³ 'e Pedro
jo røø¹ 'i cwíi¹ 'in Jesús**

³⁶Joon Simón Pedro gaunngii¹ sii²¹ Jesús:

—¿Xiiafu cwo²u, Ñáñu¹u?

Joon gajin² Jesús:

—Fu li nii¹³ jna jo lí² cwo²u la no coon¹³ jna pe ciin²¹gi ñi¹³u'un.

³⁷Joon gajin² Tú³:

—Ñáñu¹u, ¿'Ee lí² jo lí² tsaa²¹a' caain²¹? La no nináa¹ tyú² tyiia 'e júun²na 'wii²¹² tyi'i.

³⁸Joon gajin² Jesús:

—¿Ti jo¹ nináa¹ tyú² tyi'i 'e júun²mo'o 'wii²¹² tyiia? 'E la ja²mo fuu²¹²uu 'nu, pe joon 'e ifo²o 'ni¹ naa¹³ 'e jo cwíi¹u jna la nu'gi i'ó¹o tuitsáa².

**Jesús líi¹ 'i fu¹ 'e ngoo¹³ fu lí
tyiin¹ Ñáñu¹u Dios Jmii²¹**

14 Faa²¹gi Jesús: —Jo cwotaan²¹²naa' cu²-'oo'. Jo jmaa²aa' cuu¹³-'oo' coon¹³ Dios jon'gi cuu¹³-'oo' coon¹³ jna jon. ²Fu li tyiin¹ Nu³u jo²¹ áa¹mo li cwá²a tsá². Wa jo la joon

lí² nifuu²¹²oo 'naa'. Joon inii¹³ na nityí³aa tyú² coon²¹ li ní³ii'.
³Níi¹³ na nityí³aa tyú² joon mi yuu¹³ joon yíia³oo tún¹, yatee²ee 'naa', tsaa²¹a' coon¹³ jna. Joon coon¹³ la joon ili'yíi²¹a' coon¹³ jna li tyíin¹³ na. ⁴Ñí³ii' 'naa' fu li níi¹³ na joongi níni²oo' fu¹ lí' li níi¹³ na.

⁵Joon gajin² Tomás síi²¹i Jesús:
 —Ñáñu¹u', jo ne² jna'a xiia fu cwoo²¹o, ÷xiiala 'e la ne²e'e fu¹ lí' li cwoo²u?

⁶Joon gajin² Jesús:
 —Jiin¹³ jna-a 'e fu¹ do, joongi jiin¹³ jna-a 'e júu³ jai², joongi jiin¹³ jna-a cwó³oo juncwii²¹ tya' tsá². Jiin¹³ 'wii¹³ jna-a 'e lí² tyaliin¹ in tsá² li tyíin¹ Ñáñu¹u' Dios Jmii²¹.
⁷Joon wana galicwii¹moo' jna joon ilicwii¹moo' joon Ñu³uu. Ca lano joongi li ngóo¹gi cwii¹moo' Ñu³uu joon nijó²moo'.

⁸Joon gajin² Felipe síi²¹i Jesús:
 —Ñáñu¹u', cwoo¹³du' jna'a 'e nee²¹² na'a Ñáñu¹u' Dios Jmii²¹, coon¹³ la joon líin²mo tyii¹.

⁹Joon Jesús-gi gañii¹:
 —Níngóo¹ 'áai¹ 'e taan²na jee²¹² 'naa' Felipe, ÷ti joon jo mo cwii¹mogi¹ jna? Tsu 'in ní² jna níi²mo jon Ñáñu¹u' Dios Jmii²¹, ÷'ee líi¹ 'e mí²i 'e 'ee¹³ na 'naa' Ñáñu¹u' Dios Jmii²¹? ¹⁰÷Ti jo jo¹ líi²u 'e ngii¹ Ñáñu¹u' Dios Jmii²¹ coon¹³ jna joongi jna ngíi³oo coon¹³ 'ii? Jilaa²¹ 'e fo²oo jo fo²oo 'e 'í¹-tsii 'ñii¹a. Ñáñu¹u' Dios Jmii²¹ 'in ngii¹ coon¹³ jna, 'ii-o 'in jmoo¹o 'e to² tya'a lo. ¹¹Jo¹ cwoíin²naa' jna 'e fuu²¹²uu 'naa' 'e jna-a ngii²ii coon¹³ Ñáñu¹u' Dios Jmii²¹ joongi 'ii ngii¹o jon coon¹³ jna. Joon wa jo jo¹ líi²naa' jna 'wii²¹² júu³ tyiia

jo¹o cwoíin²naa' jna 'wii²¹² tya' jilaa²¹ to² 'e jmóo³oo. ¹²'E la ja²mo fuu²¹²uu 'naa', 'in jo¹ líi²i jna íjmá¹o jon la jmóo³oo joongi íjmá¹a 'e fee¹gi lagi jna tsu níi¹³ moo fu lí tyíin¹ Ñáñu¹u' Dios Jmii²¹. ¹³Joon jilaa²¹ 'e mí² 'naa' coon¹³ 'e la síi²¹ jna, jna íjmá³oo tyii¹ tsu coon¹³ la joon 'í¹i Jóon¹on Dios 'ña'a jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Jmii²¹. ¹⁴Jna-a íjmá³aa doñí¹ee 'e mí² 'naa' coon¹³ 'e la síi²¹ jna.

Jesús cwoo¹o júu³ tya'a isíi¹ in 'in Espíritu Tyú² tya' Dios Jmii²¹

¹⁵'Sino 'naa' 'nee¹moo' jna íjmaa²aa' to² tyu³uu. ¹⁶Joon ímí³ii tyani Ñáñu¹u' Dios 'e síi¹ in jaain²¹gi 'in cwo¹ 'naa' fo'fee¹ in síi²¹ Espíritu tya' 'e jai². Joon 'ii ing¹ coon¹³ 'naa' coon²¹ tóø². ¹⁷In tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹, 'in jo cwii¹ in Dios, jo lí² 'ii²¹ in tsu jo lí² jóø³i jogi lí² licwii¹ in. Pe 'naa' nicwii¹moo' tsu ngii¹o coon¹³ 'naa' joongi i'ii²¹mo alma tyii¹ joon 'e 'yuu²i coon²¹ tóø²mo. ¹⁸Jo tuu²na 'naa' lawa xuui²¹² 'ñii², tsu yíia³oo itaan²¹² na coon¹³ 'naa'. ¹⁹Çiin²¹gixu tsá² taan²¹² in ni cwoo¹³ juncwii²¹ jo níi²gi jna pe 'naa' máa¹moo' jna. Joon tsu 'wii¹³ ijiin¹ jna 'wii¹³ joon ijiin¹ 'naa' jon. ²⁰Joon mi ti jmi²¹² joon, joon ilíi³ 'naa' 'e 'yuu²na alma tya' Ñu³oo joon 'naa'gi' taa²naa' alma tyiajna-a joon jna-gi 'yuu²na alma tyi'naa'oo. ²¹Jilee²¹ 'in ñi¹i joongi 'in íjmá¹a to² tyu²uu 'in 'íi¹i yaai 'e ja²mo 'nee¹i jna. Joongi Ñu³uu ili'nee¹mo jon 'ii, joon jna 'nee¹moo jon. Joon 'íi¹moo jon 'ñii¹a 'ii —jin² Jesús.

²²Joon Judas (jon' Iscariote 'ii) gajin² in síi²¹i Jesús:

—Ñá'ñu¹u, ¿'ee li' i'íi' 'wo'o jna'a pe jo' i'íi' 'wo'o tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹?

²³Joon gajin² Jesús:

—'In' 'nee¹i jna unjii²o' 'e fo²oo joon ili'nee¹mo Ñu³uu³ 'ii. Joongi Ñu³uu³ ijá²oo'o coon¹³on 'e toon²¹²o'on alma tya'a. ²⁴Joon 'in jo' 'nee¹i jna jo unjii²i 'e fo²oo. 'E júu³ tyú² 'e nuu²¹ 'naa' jon' 'e tyajna, 'e tya' Ñu¹o' in gasii¹in jna.

²⁵Fuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo la 'ii²¹² 'e taan¹na coon¹³ 'naa'. ²⁶Pe Ñá'ñu¹u Dios isi¹in 'in Espíritu Tyú² tya'a coon¹³ 'e la sii²¹ jna 'e cwo³oo 'naa' fo'fee¹. Joon 'in Espíritu do i'e² 'naa' jilaa²¹ joongi 'e untii¹³ 'oo' jilaa²¹ 'e nifuu²¹²uu 'naa'.

²⁷'Coon²¹ 'e tyú² cwóo³oo 'naa' 'e tyú² si'íi¹ 'oo' la tyú² 'i'íi¹-tsii. Joon jo li la li 'e tyú² 'in 'íi¹-tsi tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹. Jo cu² 'oo' jogi jmaa²aa' 'goo²¹oo'. ²⁸Ninúu²oo' 'e nifo²oo 'e nii¹³ moo joongi 'e yíia³oo 'e taan²¹²na coon¹³ 'naa' tún¹. Joon wana jo¹ 'nee¹naa' jna ilijøø³moo' mi liñí²i' 'e nii¹³na li tyiíin¹ Ñu¹u, tsu 'in feei¹gi 'i lagi jna. ²⁹Fuu²¹²uu 'naa' 'elo jéei¹gi tsu mi lí² joon jo¹ ilíin²naa'.

³⁰'Jo fú³gií 'láai² 'áai¹ 'naa' tsu nijó¹-o 'in tyú² to² ni cwoo¹³ juncwii²¹ lo. Joon xufiin¹³ jo to² cwooi¹ tyú² jna ³¹la joon ná¹ lí² tsu coon¹³ la joon ilíñí² tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'e 'nee¹mo Ñu¹u' joongi jmóo³oo jilaa²¹ to² tyú²u. Téen²naa' jmaa²aa'. Moo²¹na.

Cwáain¹ tya' wuunjøø³

15 'E²gi Jesús tsá² tya'a jin²in: —Coon²¹ wuunjøø³ lí² 'mó² 'ñá² coon¹³ jilaa¹³ cwáa¹ tya'a.

Joon seen²¹mo jaain²¹ 'in un'øøi¹ sa³ do. Joon jna-a líí²na lawa 'mó² 'ñá² wuunjøø³ joon 'naa' 'in jai² líí²i jna líí¹naa' lawa cwáa¹ do. Joon 'e tyú² seein²¹ 'in jai² líí²i Dios li la li 'oofuu²¹ 'in'íi¹³ tya'a. Joon Ñu³uu³ líí¹i lawa 'in un'øøi¹ sa³ do. ²Joon 'in un'øøi¹ wuunjøø³ tyú¹o jilaa²¹ cwáa¹ 'e jo cwoo¹o 'oofuu²¹ pe ji²i to² tya' jilaa²¹ cwáa¹ 'e cwoo¹o 'oofuu²¹ 'e joon cwoo¹o 'láai²gi. La joon jmoo¹o Ñu³uu³, tyuu¹³i jileei²¹ 'in jo 'in'íi¹³ 'oofuu²¹ tya'a. Pe jileei²¹ 'in 'in'íi¹³ 'oofuu²¹ tya'a untyúu¹ Dios 'ii wa'a si'íi¹³ 'láai²gi 'oofuu²¹. ³Coon¹³ júu³ tyiia 'e ga'e²ee 'naa' nigalityúu¹moo'. ⁴Joon la siseen¹³ cwáa¹ wuunjøø³ 'mó² 'ñá², la joon jon 'naa' 'ná¹ seen²¹naa' 'in caan²¹naa' coon¹³ jna la 'in caan²¹na coon¹³ 'naa'. Coon²¹ cwáa¹ wuunjøø³ jo lí² cwoo¹o 'oofuu²¹ tya'a wa jo siseen¹³ 'mó² 'ñá² tya'a, la joon jon 'naa' jo lí² cwoo²oo' 'oofuu²¹ tyii' wa jo seen²¹naa' 'in caan²¹naa' coon¹³ jna.

⁵Jna-a líí¹na 'mó² 'ñá² do joon 'naa' líí¹naa' cwáa¹ do. Joon jileei²¹ 'in ngí¹ sicaaain²¹ coon¹³ jna joongi jna sican²¹na coon¹³ 'ido, 'láai² 'oofuu²¹ 'in'íi¹³ tya'a. Tsu 'naa' jo lí² jmaa²aa' jiin¹³xu wa'a jo uncoon¹³ jna 'naa'. ⁶Joon jileei²¹ 'in jo jón² sicaaain²¹ coon¹³ jna líí¹i la li coon²¹ cwáa¹ wuunjøø³ 'e gapí² joon galityuun²¹ joon tsuu¹³u tsá² joon dya² tsá² ni jí² 'e jún¹.

⁷Joon wana ján²naa' sicaan²¹naa' coon³ jna joon jo tsuu²uu³ júu³ tyiia lí²-i m'íi² doñí²ee 'iin²¹²naa' joon cwo³-oo 'naa'. ⁸Mo si'íi¹³ 'láai² 'oofuu²¹ tyii' un'goo²¹o tsá² Ñu³uu³ joon coon¹³ la joon 'ii¹ 'naa' yaanaa'

'e líin²naa' tsá² tyiia. ⁹Nee¹moo 'naa' la 'nee¹i Ñu¹u' jna, ngíi¹³ii', jmoo²oo' ce jilaa²¹ 'e iin²¹²na.

¹⁰Wa'a jmaa²aa' jilaa²¹ to² tyu³uu ngíi¹³ii', jmoo²oo' 'e li'nee¹moo 'naa'. Tsu jmóo³oo jilaa²¹ to² tyu² Ñu³uu joon ngíi¹³ii, jmóo³oo 'e li'neemo jna.

¹¹Fuu²¹²uu 'naa' la joon 'e lí² jmaa²aa' jløø³naa' coon¹³ jna joon jo 'ná¹ 'e jløø³naa'. ¹²Joon 'e to² tyu³uu li la li 'elo: 'nee¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' jiin¹³ la 'nee¹moo 'naa'. ¹³Joon 'ii¹i tsá² 'ña'a 'e 'nee¹i 'in seein²¹ tyú² coon¹³ mi júun²in 'wii²¹² tya'o. Jo sá² 'e fee¹gi lijmaa¹a. ¹⁴Joon 'naa' líi¹naa' tsá² seein²¹ tyú² coon¹³ jna wa jmoo²oo' jilaa²¹ to² tyu²uu. ¹⁵Jo mo gafuu²¹²uu 'naa' lawa tsa'leei¹³ tyiia pe gafuu²¹²uu 'naa' lawa tsá² seein²¹ tyú² coon¹³ jna, tsu 'in tsa'leei¹³ jo ñii¹i 'e jmoo¹o fii²¹²i. Pe gafuu²¹²uu 'naa' tsá² seein²¹ tyú² coon¹³ jna tsu n'e²ee 'naa' jilaa²¹ 'e gasi²¹i Ñu³uu jna. ¹⁶Jo gatyii¹³naa' jna pe jna-gi gatyí²na 'naa' 'e jmaa²aa' to² tya' Dios joon 'lää²mo 'oofuu²¹ ilisá² tyii'. Joon 'iin²¹²na 'e wóo² taa²¹ 'e 'oofuu²¹ tyii' do. 'E la joon icwó¹ Ñu¹u' jilaa²¹ 'e m¹i tsá² coon¹³ la sii²¹ jna. ¹⁷Joon 'e lo-o to² tyu³uu: 'nee¹moo' la jaain²¹ la jaan²¹naa'.

'Ee¹mo 'in tsá² 'in tí²-tsí
jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹ Jesús

¹⁸Faa²¹gi Jesús:

—Wa 'ee¹mo 'in tsá² 'in tí²-tsi jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹ 'naa', cwoliñ²ii' 'e gali'ee²mo 'ido jna nifu. ¹⁹Joon wa'a 'iin²¹²naa' jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹ ili'nee¹mo 'naa' jileei²¹ tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ la 'nee¹mo 'in tsá² tya'a catyaa². Pe

jna-a ga'woo²¹moo 'naa' jee²¹² 'in tsá² do 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ tsu 'wii¹³ joon 'ee¹mo 'in tsá² do 'naa' tsu jo líi¹naa' tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹. ²⁰Untii¹³-oo' 'e júu³ gafuu²¹²uu 'naa': "Jo fee¹gi jiin¹³ jaain²¹ tsa'leei¹³ lagi fii²¹²i." Wana ga'øø¹ 'in tsá² do jna, la joon jon in'øø¹²¹ 'naa' jon. Joon wana gajmaa¹a nuu¹³un tsá² júu³ tyiia la joon jon ijmá¹a nuu¹³un júu³ tyii'. ²¹Joon tsu 'wii¹³ jo cwii¹in 'in tsá² do 'in gasii¹in jna ijmáa¹a jilaa²¹ 'elo tyi'naa' tsu líi¹naa' tsá² tyiia.

²²Joon wa mo'o jo gagoo²¹²oo fuu²¹²uu 'in tsá² do jo 'ee tsaa² sá² tya'a. Pe gagoo²¹²oo joon nano jo tíi²igi 'noo¹o tsaa². ²³Joon jileei²¹ 'in 'ee¹i jna 'ee¹mo jon Ñu³uu.

²⁴Joon wa mo'o jo gajmaa³aa jee²¹² 'ido to² 'e jo gajmaa¹a jiin¹³ jaain²¹ jo 'ee tsaa² sá² tya'a. Pe ganí²i 'in tsá² do jilaa²¹ 'e gajmaa³aa. Joon xufiin¹³ ganí²i jilaa²¹ 'e gajmaa³aa, gali'ee¹mo 'in tsá² do jna, joon gali'ee¹mo Ñu³uu. ²⁵Pe 'ná¹ lí² jilaa²¹ 'elo 'e coon¹³ la joon lí² untiin¹³ 'in 'e júu³ taa¹³ ley tya'a 'e jin²: "Xufiin¹³ jo tíi²i gali'ee¹mo 'in tsá² do jna."

²⁶Síi³na 'naa' 'in Espíritu 'e la Jai² 'in jai¹ fu li tyíin¹ Ñu¹u', ijó¹o cwáain¹ tya' Ñu¹u'. Joon mi jó¹ ifaa²¹o 'wii²¹² tyiia. ²⁷La joon jon 'naa' isi²¹²naa' tsá² 'wii²¹² tyiia tsu gangí²ii' coon¹³ jna ca mo 'wiin²¹².

16 'Fuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo 'e jo tiui¹-oo'. ²Twoo¹mo tsá² 'naa' caluu cwo¹ sinagogas tya'a joon ti li tyíia¹ jmi²¹² mo líi²i 'in tsá² 'in jngaa¹³i 'naa' 'e jmoo¹o to² tyu² Dios. ³Jmóo¹o la joon tsu jo mo galicwii¹in Ñu¹u'

jon'gi galicwii¹in jna. ⁴Fuu²¹²uu
'naa' jilaa²¹ 'elo joon mi lí² joon
itisii¹³ 'oo' 'e gafuu²¹²uu 'naa'²¹ —
jin² Jesús.

**'E jmoo'o 'in Espíritu
Tyú² tya' Dios Jmii²¹**

Faa²¹gi Jesús:

—Jo gafuu²¹²uu 'naa' 'elo mo
'wiin²¹² tsu taan²na jee²¹² 'naa'.
⁵Pe nano nii¹³moo fu li tyín¹ 'in
gasii¹in jna. Joon jiin¹³ jaain²¹ jee²¹²
'naa' nigaunngii¹ xiiafu nii¹³na. ⁶Li'
jmoo²oo' faí³ tsu 'wii¹³ fuu²¹²uu
'naa' 'elo. ⁷Pe fuu²¹²uu 'naa' la jai':
'e tyú²gi tyii' 'e nii¹³na, tsu wa'a jo
nii¹³na jo ijó¹ ingí¹ coon¹³ 'naa' 'in
icwo¹o 'naa' fo'feei¹. Pe wa nii¹³na
isii²na 'ido. ⁸Joon mi jó¹ 'ido 'in tsá²
taain²¹² juncwii²¹ icon²¹ cwáain¹
'ña'a 'e jo røø²¹ 'i¹-tsi cwáain¹ tya'
'e røø²¹ tsaa², jon'gi cwáain¹ tya'
xiiala ngí¹ tsá² tyú² tyani Dios,
jon'gi røø²¹ 'i¹-tsi cwáain¹ tya' ijmá¹a
Dios 'ii²¹ tya'a. ⁹Røø²¹ tsaa² tsu
jo jai² líí²i jna. ¹⁰Joon iliní¹ 'e fu¹
coon²¹ tsáa¹ tsu nii¹³na fu li tyín¹
Ñu¹u'. Joon jo móo¹gi' jna. ¹¹Joon
iliní¹ 'in tsá² do ijmá¹a Dios 'ii²¹ tya'
tsá² tsu nigajmaa¹ 'a 'ii²¹ tya' 'in líii¹³
'in tyu¹² to² fu juncwii²¹ lo.

¹²'Áai¹ 'láai² jilaa²¹ 'e 'i¹-tsii
fuu²¹²uu 'naa' pe nano 'naa' jo líi¹ii'
'ii¹³naa'. ¹³Pe mi jó¹ 'in Espíritu 'e
la Jai², 'ii 'in 'e²e 'naa' jilaa²¹ 'e
la jai², tsu jo ifaa²¹ 'a 'in Espíritu
do cwáain¹ tya' 'ña'a. Ifaa²¹o jiin¹³
jilaa²¹ 'e ninúu²un, joon isii²¹i 'naa'
jilaa²¹ 'e 'ná¹ lí². ¹⁴Iuntyúu¹ jna tsu
i'e²e 'naa' júu³ tyiia. ¹⁵Joon jilaa²¹
júu³ tya' Ñu¹u' la joon jon júu³ tyiia.
Tsu 'wii¹³ joon lí²-i fuu²¹²uu 'naa' 'in
Espíritu do i'e²e 'naa' júu³ tyiia.

Faí³ seen²¹naa' pe ilijløø¹³moo'

¹⁶'E coon²¹ nogi jó¹ 'e jo máa¹moo'
jna pe jée¹gixu joon imáa¹moo' jna
tún¹ tsu nii¹³na fu li tyín¹ Ñu¹u' —
jin² Jesús.

¹⁷Joon gaunngii¹ 'in tsá² tya'a do
la jee²¹² 'ii:

—É'e cwoo¹i 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³
no 'e gatyaa¹ 'ido? Gafaa²¹ 'a jna' 'e
coon²¹ nogi jó¹ 'e jo nee²¹²mo' pe
mi lí² ciin²¹gixu nee²¹²mo' tún¹.
Joon jin²in 'e lí² la joon tsu tse³mo
li tyín¹ Ñu¹u'. ¹⁸É'e 'øøi²¹-tsi tsá²
júu³ tya'a 'e jin² "coon²¹ nogi jó¹?"
Jo 'øøi²¹-tsi' 'ee faa²¹ 'a 'ino.

¹⁹Joon galiní²mo-tsi Jesús 'e 'in
tsá² do 'iin²¹²in unngii¹ tsu 'wii¹³
joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsá² do:

—Jna gafuu²¹²uu 'naa' 'e coon²¹
nogi jó¹ 'e jo máa¹moo' jna, joon
ciin²¹gixu imáa¹naa' jna tún¹.
É'ti 'inoo júu³ tyiia 'e sí¹³ii' jee²¹²
yaanaa? ²⁰'E la ja²mo fuu²¹²uu
'naa', icii²ii' 'e joongi faí³ jmoo²oo'
pe 'in tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹
lo, jløø¹³mo 'e seen²¹in. Joon xufiin¹³
faí³ jmoo²oo', 'e faí³ do jmoo²oo'
ilisi²i 'e seen²¹moo' jløø¹³moo'. ²¹'E
li la li mo liseein²¹ yuun²¹. Wúu¹
ni² 'in sáa³a yuun²¹ do tsu gatí²
'ii²¹ iliseein²¹ yuun²¹ tya'a. Pe mo
galiseein²¹ yuun²¹ do jo tí²gi-tsi
sáa³ 'e wúu¹ gani²¹i do tsu
jløø¹³mo 'áai¹ 'e galiseein²¹ jaain²¹
xuui²¹² tsañu¹. ²²La joon jon
'naa' jmoo²oo' faí³ nano pe la joon
góo³oo yajøø²na 'naa' tún¹ la joon
jløøi¹³ alma tyii' 'áai¹. Joon jiin¹³
jaain²¹ jo lí² tyii¹ 'e jløøi¹³ yu alma
tyii'.

²³Joon mi tí² jmii²¹² joon jo 'e
iunngii¹ii' jna jiin¹³xu. 'E la ja²mo

fuu²¹²uu 'naa': Ñu¹u' icwo¹o 'naa'
 jilaa²¹ 'e m¹³i' coon¹³ la sii²¹ jna.
²⁴Ca nano jo mo gamf²i' coon¹³
 la sii²¹ jna jiin¹³xu. M¹³'naa'
 joon i'i¹³naa' 'e coon¹³ la joon
 ilijlØ³naa' 'áai¹.

'E nali²i Jesús 'e sá² juncwii²¹

²⁵Nifuu²¹²uu 'naa' coon¹³ júu³
 jni²i' pe ti li t²i' 'i²¹ 'e jo fuu²¹²gii
 júu³ jni²i' pe ifuu²¹²uu 'naa' cwáain¹
 tya' Ñu³uu coon¹³ júu³ coon²¹ tsáa¹.
²⁶Joon mi ti' jmi²¹² joon imf²i'
 coon¹³ la sii²¹ jna pe jo 'ná¹gi m¹³i'ii
 tyani Ñu¹u' 'wii²¹² 'naa' ²⁷tsu 'ña'a
 Ñu¹u' 'nee¹mo 'naa'. 'Nee¹mo Ñu¹u'
 'naa' tsu 'wii¹³ gali'nee¹moo' jna,
 joon jo¹o líi²naa' 'e Dios gasii²¹in
 jna. ²⁸Gajúu³uu fu li tyiin¹ Ñu¹u'
 joon gagoo²¹²oo 'e juncwii²¹ lo.
 Joon nano itú³uu 'e juncwii²¹ lo
 joon nii¹³moo tún¹ fu li tyiin¹ Ñu¹u'.

²⁹Joon gajin²in tsá² tya'a sii²¹i
 Jesús:

—Nano foo²¹gi' coon¹³ júu³
 coon²¹ tsáa¹ jo foo²¹gi' coon¹³ júu³
 jni²i'. ³⁰Ni lee²¹e'e cwáain¹ 'e ñi²i
 jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi tsá², joon jo 'ná¹ wa'a
 unngii¹ tsá² 'nu. Tsu 'wii¹³ joon
 jo¹o líi²naa' 'e gañi²i li tyiin¹ Dios
 Jmii²¹.

³¹Joon Jesús-gi gañi¹i:

—¿Ti jo¹ jo¹o líi²naa'? ³²Ijó¹o
 'i²¹ joon 'i²¹ joon ixee²¹moo',
 joon ituu²moo' jna. Pe jo 'ñii¹a 'e
 jóon³oon tsu sii¹³mo Ñu¹u' coon¹³
 jna. ³³Fuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo 'e
 jo cu¹³-'oo' coon¹³ jna joon coon¹³
 la joon seen²naa' tyú². La 'ii²¹²
 taan²¹²naa' jee²¹² tsá² 'in t²i'-tsi 'e
 sá² juncwii²¹ imoo²oo' wúu¹. Pe
 tá² taain²¹²-'oo' tsu nigali¹oo 'e sá²
 juncwii²¹ —gajin² Jesús.

Faa²¹a Jesús júu³ tyú² tya' tsá² tya'a

17 Joon mo ngayui¹³
 gafaa²¹a Jesús 'e júu³ no
 joon gasaa¹³a ní¹i gajØ²Ø ñu¹fú²
 joon gafaa²¹a júu³ tyú², gajin²in:
 —Ñu¹³, 'e gat² 'i²¹ tyiia.

Untyúu¹³u yuun²¹ tyi'i, joon
 coon¹³ la joon jon iuntyúu¹ 'nu.
²Nu nigacwo²o 'i²¹ yuun²¹ tyi'i
 'e lí² tyú²o to² jilee¹ tsá². Joon
 lí² cwoo¹o coon²¹ juncwii²¹ 'e
 taa²¹ coon²¹ tØ²mo jilee¹ 'in
 gacwoo¹³mo'o 'ido. ³Joon 'e
 juncwii²¹ do 'e taa²¹ coon²¹ tØ²mo
 li la li 'e cwii¹mo 'in tsá² do 'nu, 'in
 jaan²¹mo Dios 'in jai² joongi 'e
 cwii¹mo jon Jesucristo 'in gasii¹un.

⁴Jna nigauntyúu¹moo 'nu jiin¹³
 la taan²na fu juncwii²¹ lo, joon
 gajmáa³oo jiin¹³ la t²i to² gatyú²u
 jmáa³aa ⁵Joon nano, Ñu¹³, cwo¹²o
 'e siin¹³na tyani'i coon¹³ jilaa²¹ 'e
 'ya¹²gi tyiia 'e ga'oo²oo mo tyiin¹na
 coon¹³ 'nu la nu'gi garón¹ ni cwoo¹³
 juncwii²¹.

⁶Niga'e²ee 'in tsá² 'in ga'woo²u'u
 jee²¹² 'in tsá² t²i'-tsi 'e sá² juncwii²¹
 xiiala líi²u. Ga'wóo²u'u 'in tsá² do
 wa'a cwoo¹³u jna. Tsá² tyi'i 'ido
 joon gacwoo¹³u jna 'e liin¹mo tsá²
 tyiia. Joon 'in tsá² do gajmaa¹a
 nuu¹³un júu³ tyi'i. ⁷Joon galiñi¹o
 'e 'nu gacwo¹²o jna jilaa²¹ 'e sá²
 tyiia. ⁸Joon gacwo³oo 'in tsá² do
 'e júu³ tyi'i 'e nigacwoo¹³o jna,
 joon gaii¹mo. Gacón²o cwáain¹ 'e
 gagoo²¹²oo fu li tyiin¹u'un joon
 jai²mo líi²i 'e gasii¹un jna.

⁹Joon m¹³i'ii tyani'i 'wii²¹² tya' 'in
 tsá² do 'in gacwoo¹³u jna tsu tsá²
 tyi'i 'ido. Jo m¹³i'ii 'wii²¹² tya' 'in tsá²
 'in t²i'-tsi 'e sá² juncwii²¹. ¹⁰Jilee¹21

tsá² tyiia líi²i jon tsá² tyi'i. La joon jon 'in tsá² tyi'i líi²i jon tsá² tyiia. Joon 'wii¹³ jmoo¹o 'ido 'e tyá² faa²¹ tsá² tyá² tyiia.

¹¹Jo joon²gii ni cwoo¹³ juncwii²¹ tsu ni¹³ moo iní³ii coon¹³ 'nə pe 'in tsá² tyi'i do jíán²a fu juncwii²¹. Nə³, 'nə-u jaain²¹ 'in tyú² tyanii²¹i, un⁰ø¹u'u coon¹³ 'ii²¹ tyi'i 'in tsá² do 'in gacwoo¹³u jna 'e coon¹³ la joon 'e coon²¹ júu³ síi¹ lagi síi¹³i. ¹²La 'ii²¹² taan²na coon¹³on gaunjíi³na coon¹³ 'ii²¹ tyi'i 'in tsá² do 'in gacwoo¹³u jna joon ga'aa²moo. Joon ce jiin¹³ jaain²¹ jo nga'iin², ga'lin²mo jiin¹³ 'in 'líi¹³ do 'in ná¹ 'iin² 'e coon¹³ la joon 'e tiin¹³ jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios.

¹³Joon nano 'e nii¹³na li tyíin¹u'un, pe la 'ii²¹² taain²gii fu juncwii²¹ lo fuu²¹²uu 'e júu³ lo 'e líj⁰ø³mo 'ido 'ái¹ coon¹³ la jløø³na. ¹⁴Gacwo²oo 'ido júu³ tyi'i, joon gali'ee¹mo 'in tsá² tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ 'ii, tsu 'in tsá² tyi'i do jo líi¹i tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ la jo líi¹na jon. ¹⁵Jo mí³ii tyani'i wa'a 'wóo²u'u 'in tsá² do jee²¹² 'in tsá² tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹, mí³ii tyani'i wa'a jiin¹³ 'aa²mo'o 'e jo líi¹ 'in 'líi¹³ 'ii. ¹⁶La jo tí²-tsii jilaa²¹ 'e sá² fu juncwii²¹ la joon jon 'in tsá² do jo tí²-tsi. ¹⁷Untyúu¹mo'o 'in tsá² do coon¹³ 'e jai² líi²i 'e lí² jmáa¹a to² tyi'i. Joon júu³ tyi'i 'e la ja²mo. ¹⁸Joon la gasii¹un jna jee²¹² 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹ la joon jon jna síi³na 'in tsá² no jee²¹² 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹. ¹⁹Joon 'wii¹³ 'ii-o untyúu¹na 'nii'a 'e coon¹³ la joon ilityúu¹ 'ido coon¹³ 'e la jai².

²⁰Mí³ii tyani'i 'wii²¹² tya' 'ino joon jon' jiin¹³ tya' 'ino mí³ii tyani'i

pe mí³ii jon 'wii²¹² tya' jileei²¹ 'in jo¹ líi²i jna ciin²¹gi mi nuu¹un júu³ tya' 'ido. ²¹Mí³ii tyani'i 'e coon²¹ júu³ síi¹ 'ido, 'e seein²¹ caain²¹ coon¹³ jna, la 'yú¹ 'nə alma tyiia joon la joon jon 'yú¹na alma tyi'i. Mí³ii tyani'i 'e coon²¹ júu³ síi¹ 'e coon¹³ la joon 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹ ilijo² líi²i 'e gasii¹un jna. ²²Nigacwo²oo 'ido 'e 'ii²¹ tyiia 'e gacwo²o jna 'e coon¹³ la joon coon²¹ júu³ síi¹ 'ido la síi¹³i. ²³Jna 'yú¹na alma tya'a la joon jon 'nə-u 'yú¹u alma tyiia, la joon jon síi¹ 'ido coon²¹ júu³ joon 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹ icon²¹on cwáain¹ 'e gasii¹un jna. Joongi icon²¹on cwáain¹ 'e 'nee¹mo'o 'in tsá² tyiia jiin¹³ la 'nee¹u jna.

²⁴Nə³, 'nə-u gacwoo¹³u 'in tsá² do tyiia joon 'iin²¹²na wa'a taan²in fu li tyíin¹na 'e coon¹³ la joon lí² níi¹o 'e 'ya²gi tyiia 'e gacwo³o jna. Gacwo²o jna 'e 'ya²gi tyiia do tsu 'wii¹³ gali'nee¹mo'o jna la nə'gi garoon¹on ni cwoo¹³ juncwii²¹. ²⁵Nə³, røø²¹ 'ii²¹ jmoo²o, joon xúfiin¹³ 'in tsá² 'in tí²gi-tsi 'e sá² juncwii²¹ jo cwii¹in nə, pe cwii¹moo nə. Joon galiñi²i 'in tsá² tyiia do 'e gasii¹un jna. ²⁶Joon gajmáa³aa 'ido júu³ xiiala líi²u, joon íjmáa³oo jon. Íjmáa³aa 'ido júu³ xiiala 'nee¹u jna 'e coon¹³ la joon lí² 'nee¹ 'ido tsá² la 'nee¹mo'o jna joon 'nii'a 'yú¹na alma tya'a.

Jee¹mo tsá² Jesús

18 Mo ngayui¹³ faa²¹a Jesús 'e júu³ lo ga'wóo²mo Jesús coon¹³ tsá² tya'a joon ngalín² li ngoo¹³ cwo² 'e sii²¹ Cedrón. Joon do-o ga'í²i Jesús coon¹³ tsá² tya'a

coon²¹ li sijna² 'mó² olivos. ²Joon ñii¹i Judas, 'in ti li'ñí¹i Jesús jee²¹² 'mó² do tsu 'láai² naa¹³ ngóo¹o Jesús do coon¹³ tsá² tya'a. ³Joon do-o gatyí¹a Judas, jee¹mo coon²¹ poo²¹² láa² coon¹³ 'inlñí¹³ 'íi¹³ tya' 'e cwo¹ fee¹ do. Jalín² to² tyu¹² 'in tyu¹² to² untsá², joongi to² tyu¹² tsá² fariseos. Joon san¹an ñí³ joongi san¹an jí² coon¹³ 'no¹³ cñí¹. ⁴Joon tsu 'wii¹³ ñii¹o Jesús jilaa²¹ 'e 'ná¹ ilí² gacwo¹íi¹o joon gaunngíi¹:
—¿'In 'naa²¹naa'?

⁵Joon gañii¹ 'in tsá² do:
—'Nee¹³na'a Jesús tsá² Nazaret.
Joon gajin²i Jesús sii²¹i 'ido:
—Jna-a 'ii.

Joon Judas, 'in ga'ñii¹i Jesús, siin¹³mo jee²¹² 'ii do. ⁶Joon mo gajin² Jesús: “Jna-a 'ii”, 'in tsá² fúui¹ do gajin¹in li' caluu joon gaci¹²mo ni 'wó². ⁷Joon gaunngíi¹i Jesús tún¹:
—¿'In 'naa²¹naa'?

Joon gajin² 'in tsá² do:
—'Nee¹³na'a Jesús tsá² Nazaret.

⁸Joon Jesús-gi gajin²in:
—Gafuu²¹²uu 'naa' 'e jna-a 'ii. Joon wana 'naa²¹moo' jna cwo²oo' wa'a cwolíin²mo 'in catyaaí² no.

⁹Coon¹³ la joon gatiin¹³ júu³ tya' Jesús mo gajin²in: “Jee²¹² jileei²¹ 'in gacwoo¹³i Ññ¹u' jna, jo ga'íin² jii¹³ jaain²¹.” ¹⁰Joon Simón Pedro do, 'in 'oo¹o coon²¹ ñí³, gasø¹o joon gatuu¹u loocwóo¹o tsáa¹ tya' jaain²¹ tsaleei¹³ tya' 'in tyu¹² to² untsá². Malco sii²¹ 'in tsaleei¹³ do. ¹¹Pe Jesús gatyu¹² Pedro to² jin²in:
—Ton²-o'o ñí³ tyi¹ 'nú¹ tya¹a, 'Ná² móo³oo jilaa²¹ wúu¹ icwo² Ññ¹u' jna.

Jesús tyani Anás

¹²Joon 'in 'láa² do coon¹³ 'in tyu¹² to² 'ii caan²¹mo coon¹³ 'in 'ii¹³

tya' tsá² Israel do gasan¹²mo Jesús, ga'ñuu¹u cwo¹o 'ido. ¹³Joon gatø¹o fu tya' Anás, tsajmii²¹ Caifás. Caifás do líi¹ 'in tyu¹² to² nifu tya' untsá² jii²¹ no. ¹⁴La mo jéei¹ 'in Caifás do gajin²in sii²¹i tsá² Israel 'e tyu¹²gi tya'a wa'a júun²in jii¹³ jaan²¹mo tsá² tya' goo¹o.

Jo røø²¹i Tú³ 'e cwii¹in Jesús

¹⁵Simón Pedro coon¹³ jaain²¹gi tsá² tya' Jesús ngaliin² caluu Jesús. Joon 'in tyu¹² to² nifu tya' untsá² galicwii¹mo 'in tsá² jaain²¹ do, tsu 'wii¹³ joon líi¹o ga'íi¹ coon¹³ Jesús tya' i tyi¹ tya' 'in tyu¹² to² nifu do. ¹⁶Pe Tú³ dogi gajaan¹an lí' caluu' 'ooca'nú¹ do. Pe 'in jaain²¹ do 'in cwii¹in 'in tyu¹² to² do gangø¹o, ngafee¹³i 'in tsamí² 'in 'oo¹o 'ooca'nú¹ do joon ga'íi¹mo jon Tú³. ¹⁷Joon 'in tsamí² do 'in 'oo¹o 'ooca'nú¹ gajin²in, sii²¹i Tú³ do:
—¿Tí jon' nu-u jaain²¹ tsá² tya' 'ido?

Joon Tú³-gi ganií¹i:

—'Un², 'e wa jon' jna-a 'ii.

¹⁸Joon tsu 'wii¹³ cwii² jmoo¹o 'in tsaleei¹³ coon¹³ 'in 'ii¹³ do gajmaa¹a coon²¹ jí² lí tyaaí¹ tsá². Joon do-o siin¹³in. Do-o jon siin¹³in Tú³ untayaa¹³i 'ñá'a.

Unngíi¹ 'in tyu¹² to² nifu Jesús

¹⁹Joon ga'láa² 'wii²¹² 'in tyu¹² to² nifu untsá² unngíi¹i Jesús cwáain¹ tya' 'in tsá² ngí¹ coon¹³on joongi cwáain¹ tya' 'e 'ee¹ do. ²⁰Joon Jesús do gajin²in sii²¹i 'ido:

—Nigafuu²¹²uu tyani jileei²¹ tsá².

Ga'e²ee tsá² inuu cwo¹ sinagogas joongi inuu 'e cwo¹ fee¹ lí licaain²¹ tsá² Israel, jii¹³ coon²¹ jo 'ee

gafo²oo li 'uui²¹. ²¹ ¿Ee li unngii¹ii' jna? Cwounngii¹duu' 'in ganúu²un júu³ tyia tsu ñii¹o 'ido jilaa²¹ 'e ga'é³ee.

²² Mo gajin² Jesús 'elo jaain²¹ 'ii¹³ tya' cwo¹ fee¹ do 'in sin² do 'e gajnáa¹ ni² Jesús, joon gajin²in: —¿Ee li' gañii¹'i 'in tyu² to² nifu untsá² la no?

²³ Joon Jesús-gi gañii¹i: —Faa²¹du' 'e gó² 'e gafo²oo wa gafo²oo 'e gó², pe wa gafo²oo 'e tyu²-u, ¿ee li' gajnaa¹'a ní³ii?

²⁴ Joon mi yuui¹³ joon gasii¹in Anás Jesús, siñuu¹mo, tyani Caifás 'in tyu² to² nifu tya' untsá².

Jo røøi²¹ Tú³ tún¹ Jesús

²⁵ La 'ii²¹² untyaa¹'i Tú³ 'ña'a gajin³ 'in tsá² do sii²¹i Tú³ tún¹:

—¿Ti jon' 'nu-u jaain²¹ tsá² tya' 'ino?

Pe jo garó¹i Tú³, joon gajin²in:

—'Un², 'e wa jon' jna-a 'ii.

²⁶ Joon jaain²¹gi tsa'leei¹³ tya' 'in tyu² to² nifu tya' untsá² siin¹³in do. Ruu²¹mo 'in gatú² Tú³ loocwóo¹o. Joon 'in tsa'leei¹³ no gajin²in sii²¹i Tú³:

—¿Ti jon'on gamaa²¹²mo 'nu jee²¹² 'mó² do coon¹³ 'ido?

²⁷ Joon jo garó¹i Tú³ tún¹, joon tsifu joon ga'oo¹o jaain²¹ tuuitsáa².

Sin¹mo Jesús tyani Pilato

²⁸ Mi yuui¹³ joon gatyii¹mo 'in tsá² do Jesús tya' Caifás joon gajee¹mo tyani Pilato. 'In Pilato do líi¹i gobernado to² tyu² Roma. La ngoo¹gi gataai² 'wó² ijná² joon jo ga'ii¹'i 'in tsá² Israel do tyani gobernado tsu jo 'iin²¹²in un'lii³i yaai jiin¹³ la tiisi². Tsa wa mo'o

gaun'liii³ yaai jo lí² dø¹ø 'uunñi² tya' pascua. ²⁹ Tsa 'wii¹³ joon gacwo'íi¹ Pilato ngafee¹³i 'in tsá² do:

—¿Ee tsa² cwo²oo' 'ino? —jin²in.

³⁰ Joon gañii¹'i 'in tsá² do jin²in:

—Wa jo 'lii³mo 'ino, jo lí²

jee²¹²na'a tyani¹.

³¹ Joon gajin² Pilato sii²¹i 'in tsá² do:

—'Ná¹ jøø²moo' 'ino, cwojmaa²aa' 'ii²¹ tya' 'ino jiin¹³ la to² tyu² ley tyi'naa¹.

Pe 'in tsá² Israel do gajin²in sii²¹i Pilato:

—Pe jna'a, tsá² Israel, jo tii²¹na'a wa'a jngaa¹³na'a tsá².

³² Coon¹³ la joon gauntiin¹³mo júu³ tya' Jesús 'e xiiala ijúun²in.

³³ Joon ga'í² Pilato inuu palacio tya'a joon gatø¹ø Jesús joon gaunngii¹i jin²in:

—¿Ti 'nu-u 'in Røøi¹³ tya' tsá² Israel?

³⁴ Joon gajin² Jesús:

—¿Ti la 'i¹-o'o 'wo'o si 'e gafee¹i tsá² 'nu cwáain¹ tyiia 'ee?

³⁵ Joon Pilato-gi gañii¹i:

—¿Ti líi²u 'e tsá² Israel jna? Tsá² goo²o coon¹³ 'in tyu² to² untsá² 'in gajajee¹ 'nu tyani³ii. ¿Ee goon²¹ gó² gajmaa²a tyani 'ido?

³⁶ Joon gajin² Jesús:

—Jo líi¹na røøi¹³ fu juncwii²¹ lo. Wa'a líi¹na la joon 'e gatiin²mo tsá² tyiia 'e jo gataan¹³mo tsá² Israel jna. Pe líi¹na røøi¹³ fu li xiia²¹.

³⁷ Joon gajin² Pilato:

—¿Ti joon røø¹³mo 'nu?

Joon Jesús gañii¹i:

—Jna-a røøi¹³ jiin¹³ la foo²¹ 'nu-u. Cwáain¹ joon galiseen²¹na, joon cwáain¹ joon goo²¹²oo ni cwoo¹³

juncwii²¹. Gagoo²¹²oo gafo²oo júu³ 'e la ja²mo. Joon jileei²¹ 'in galinuu¹³, nuu¹o jilaa²¹ 'e fo²oo.

³⁸Joon Pilato-do gajin²in:

—¿Noo 'e júu³ do 'e jai²?

Ty^u² tsá² to² ijúun²in Jesús

Mo ngayuu¹³ gaunngii¹i Pilato Jesús 'elo, gacwo¹¹i tún¹, ngafee¹³i 'in tsá² Israel do tún¹. Jin²in:

—Jo gatsa³aa ce jiin¹³ coon²¹ tsaa² tya¹ 'in tsañuu¹ no. ³⁹Pe sá² coon²¹ tiisi¹² tyii¹ 'e láa²na jaain²¹ tsá² 'yui² 'nuñ³ mi ti jmi¹² pascua no. ¿Ti 'iin²¹²naa' wa'a láa²na tyii¹ 'in Róøi¹³ no tya¹ tsá² Israel?

⁴⁰Joon 'in tsá² do ga'oo¹o, jin²in:

—iJo láa²u 'ino! iCwoláa²u'u Barrabás tyii¹!

'In Barrabás do 'uun²¹ 'i.

19 Joon 'in Pilato gaty^u²u to² láa² wa'a tsajée¹i ipóo²i.

²Joon 'in 'láa² do gajmaa¹a coon²¹ corona li jmai¹² tóon¹, joon gaton¹on tyi² Jesús. Joon gatyii¹³in 'in 'láa² do Jesús coon¹³ coon²¹ 'mi² nuu¹. ³Joon gajatyéen¹in joon gaunlee¹i jin²in:

—iWóo²o seen²¹ 'in Róøi¹³ tya¹ tsá² Israel!

Joon gajnáa¹a.

⁴Joon gangó¹o Pilato caluu tún¹ ngafee¹³i tsá² Israel, jin²in:

—Tyaan²aan' cwáain¹, tyiin³duu 'in tsañuu¹ no 'e litsaa²mo-'oo¹ 'e jo gatsa³aa tsaa² tya'a jiin¹³ coon²¹.

⁵Joon gacwo¹¹i Jesús 'e inuu do 'e 'yu' tyii¹i corona li tóon¹, joon tyi²i 'mi² nuu¹ do. Joon gajin² Pilato sii²¹i 'in tsá² Israel do:

—iLo-o siin¹³in 'in tsañuu¹ do!

⁶Joon mo gani¹i 'in 'in tyu³ to² untasá² joongi 'in 'ii¹³ do Jesús joon galáa² 'wii²¹² 'oo¹o tá², jin²in:

—iCwotáan²in tsaa' crúu¹³ 'ino! iCwotáan²in tsaa' crúu¹³ 'ino!

Joon gajin² Pilato sii²¹i 'in tsá² do:

—'Naa' jeei¹duu', joon cwotéen¹naa' 'ido tsaa' crúu¹³ yaanaa'. Pe jna-a cwáain¹ tyiia jo gatsa³aa tsaa² tya'a jiin¹³ coon²¹.

⁷Pe 'in tsá² Israel do gañii¹i:

—Sá² coon²¹ ley tyii¹i, joon 'e ley do jin²in 'e 'ná¹ júun²in 'ido tsu gajmee¹mo 'ña'a Joon¹on Dios.

⁸Joon mo ganúu²un Pilato 'e júu³ lo 'goo¹gi 'áai¹. ⁹Joon gaí²i tún¹ palacio tya'a joon gaunngii¹i, sii²¹i Jesús:

—¿Xiiafu seen²¹u?

Pe Jesús do jo gañii¹i jiin¹³xu.

¹⁰Joon Pilato gajin²in:

—¿Ee li' jo ngá¹³i? ¿Ti jo ñí²i 'e tií²¹moo tyu²u to² taan²u tsaa' crúu¹³ si laa²¹²moo 'nu' ee?

¹¹Joon Jesús-gi gañii¹i:

—'Nu-u jo lí² tyu²u to² jna wa'a jo cwoo¹³i Dios tyi¹i. Tsu 'wii¹³ joon fee¹gi tsaa² tya' 'in tsá² 'in gajajée¹i jna tyani¹i lagi tsaa² tyi¹i.

¹²Tsifu joon galáa² Pilato 'wii²¹² 'noo¹on xiiala lí² laai²¹ Jesús. Pe 'in tsá² Israel do ga'oo¹o, jin²in:

—iWa'a láa²u 'ino jo tyá² seen²¹u coon¹³ 'in tyu² to² nifu tyiin¹ Roma! iDoñi¹in 'in jmee¹i 'ña'a róøi¹³ la jmoo¹o 'ido, faa²¹a 'laa²¹ tya' 'in tyu² to² nifu tyiin¹ Roma!

¹³Joon mo ganúu²un Pilato júu³ tya'a, joon gaty^u²u to² láa² tsajée¹i Jesús fu li jmoo¹o 'ii²¹ tya' tsá². Joon do-o gacwoo¹o Pilato ni 'mosí¹³ tya'a ijmáa¹a 'ii'. Ni 'wó² do li si² 'mosí¹³ tya'a taa¹³ jmai¹² cuun²¹² coo¹³. Joon do-o galisii²¹ tsá² faa²¹a jmí¹i hebreo, Gabata.

¹⁴Ningóo¹o itf² tyíá² ñi¹ cwoun¹ló¹ jmií²¹² pascua. Joon gajin² Pilato sii²¹i 'in tsá² Israel do:

—iLo-o siin¹³ róøi¹³ tyi'naa'!

¹⁵Pe 'idogi ga'oo¹o tá², jin²in:

—iCwojúun²mo 'ino tsaa' crúu¹³ tya'a! iCwojúun²mo 'ino tsaa' crúu¹³ tya'a!

Pilato do gajin²in:

—¿Ti 'iin²¹²naa' wa'a jngaa¹³na róøi¹³ tyii'?

Pe 'in tyú² to² untsá² do gajin²in:

—Jo róøi¹³ xeei'gi seein²¹ tyijna'a jiin¹³ 'in tyú² to² nifu tyiin¹ Roma líi'i róøi¹³ tyijna'a.

¹⁶Li gatséi¹ gajoon¹³ Pilato Jesús tya' 'in tsá² do wa'a téen¹ 'in 'ido tsaa' crúu¹³. Joon 'in tsá² do gajée¹mo Jesús.

Gateen¹in Jesús tsaa' crúu¹³

¹⁷Gacwo'íi¹ Jesús tyaan¹an crúu¹³ tya'a, tsaliin² coon²¹ li sii²¹ Mootyi² 'Lii²¹². Joon coon¹³ jmií¹ hebreo sii²¹ Gólgota. ¹⁸Joon do-o gateen¹in tsaa' crúu¹³ caan²mo coon¹³ gáí'gi tsañuu¹, jmai² jaain²¹ la cataain²¹² caai¹ Jesús. ¹⁹Joon gatyu²u Pilato to² 'e toon²¹²on tsá² coon²¹ júu³ yuu¹³ tyi² crúu¹³ tya' Jesús 'e jin²: “Jesús tsá² Nazaret, Róøi¹³ tya' tsá² Israel.” ²⁰Joon fúu¹mo tsá² Israel gauntsáa¹ 'e júu³ do tsu¹ 'e júu³ do li 'ni¹ 'ii¹³ jmií¹, jmií¹ hebreo, jmií¹ griego joongi jmií¹ latín. Joon li tyan' ciudad do li gateen¹in tsá² Jesús tsaa' crúu¹³.

²¹Tsu 'wii¹³ joon 'in tyu² to² untsá² tya' tsá² Israel gajin²in sii²¹i Pilato:

—Jo tóon¹³on 'e júu³ do 'e jin² “Róøi¹³ tya' tsá² Israel.” 'E tyú²gi wa'a tóon¹³on: “'In 'in gajin²in 'e líi'i Róøi¹³ tya' tsá² Israel.”

²²Pe gañii¹ Pilato:

—Jiin¹³ la 'e tóon³oon, la joon ilí².

²³Joon 'in tyúuin² láa² do 'in gateen¹in Jesús tsaa' crúu¹³ gajmaa¹ 'a jmai²xu siin¹³ Jesús la 'oo²¹ yaai. Joon coon²¹gi 'no³ 'mi² 'e tyú² gasái¹. 'E 'mi² do lí¹ coon²¹ 'no³ 'mi². ²⁴Joon 'in láa² do jin²in sii²¹i la 'oo²¹ 'ii:

—Jo dyii²¹ 'e 'mi² no, tsacoo²¹o, joon jøø²¹ø¹ 'iin 'in líi¹i.

Joon coon¹³ la joon gauntiin¹³in 'e júu³ taa¹³ jí² tya' Dios 'e jin²: “Gajmaa¹ 'a jmai²xu sin¹³in jee²¹² 'ii, joon tya' sin¹³in dya¹ 'a mi³.” La joon gajmaa¹ 'a 'in láa² do.

²⁵Joon tyan' li si² crúu¹³ tya' Jesús siin¹³in sáa³ Jesús coon¹³ tsam² ruu²¹ sáa³, coon¹³ María tsam² tya' Cleofas joongi coon¹³ María Magdalena. ²⁶Joon gajøø²i Jesús sáa³ joongi jaain²¹ tsá² tya'a 'in 'nee¹mo 'áai¹ joon gajin² Jesús sii²¹i sáa³:

—Saa²¹², jin²in —lo-o siin¹²in yuun²¹ tyi¹.

²⁷Joon gajin²in sii²¹i tsá² tya'a do: —Lo-o siin¹² in saa²a.

Joon jmií²¹² joon ga'i²i 'in tsá² tya' Jesús do María, sáa³ Jesús, inuu tya'a.

Júun²mo Jesús

²⁸Noo²¹²xu mo galiñii¹ Jesús 'e jilaa²¹ gauntiin¹³in, 'e untiin¹³in jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios, Jesús gajin²in:

—'Unjmií²na.

²⁹Joon do-o si² coon²¹ tsuu² si'oo¹o vino tiin²¹. Joon 'in tsá² do gauncwii²¹i coon²¹ lawa joo²¹ 'e sii²¹ esponja coon¹³ vino do. Joon gatyin² 'e joo²¹ do nii²¹² sii² mó²

sii²¹ hisopo joon gasaa¹³ a 'oo²o Jesús. ³⁰Joon mo ngayuui¹³ ga'un¹un Jesús 'e vino tiin²¹ do joon gajin²in:

—Jilaa²¹ 'e la tí²-i lí².

Joon tsifu joon gajó¹ tyíi¹i joon gajúun²mo.

'Yaa²¹a 'láa² 'mosuun²¹ caa¹i Jesús

³¹Cwounló² jmií²¹² no tya' pascua, joon tsu 'wií¹³ coon²¹ jmií²¹² fee¹ 'áai¹ mi jná² joon jo 'iin²¹²in 'in tsá² Israel wa'a taain²gi tsaa' crúu¹³ 'in tsá² do mi tí² jmií²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² ijó¹. Joon ngaliín²mo 'in tsá² do tsamí¹ Pilato wa'a tyu²u to² fiin¹in tsaa'mootií² 'in tsá² taan¹in crúu¹ do. Joon jmoono ijúun²in joon lí² xiia¹ cuerpos tya'a. ³²Joon 'in 'láa² ngaliín² ngaffin¹in tsaa'mootií² tya' 'in nifu do joongi tya' 'in jaain²¹gi do 'in gateen¹in tsaa' crúu¹ coon¹³ Jesús. ³³Pe mo ngaliín² ngatyéen¹in caai²¹ Jesús galili¹³i 'e najún¹mo Jesús tsu 'wií¹³ joon jo gafiin¹in tsaa'mootií² 'ido.

³⁴Li coon²¹ ga'ya¹a 'in 'láa² do 'mosuun²¹ caai²¹ Jesús joon tsifu la joon gatuun²¹un jmi¹ sicaai¹³ jmií²¹. ³⁵Joon 'iin 'in jmaa¹a júu³ lo 'e gani² joon jmoo¹o júu³ jai². Nii¹o 'e júu³ la ja²mo faa²¹a joon jmaa¹a 'naa' júu³ 'e lí² jo¹o líi²naa'. ³⁶Joon jilaa²¹ 'elo gali² wa'a untiin¹³mo 'e júu³ taa¹³ ni jí² tya' Dios 'e jin²: “Ce jiin¹³ coon²¹ mootaa²i iffín¹³in.” ³⁷Joon li xiia¹ jin²in ni jí² tya' Dios: “Íjóø²i tsá² 'in niga'yá² tya'a.”

'Aa¹mo tsá² Jesús

³⁸Mo ngayuui¹³ gajúun²in Jesús jaain²¹ 'in jai² líi²i Jesús sii²¹ José ngamii¹i Pilato wa'a cwo¹ 'ido

cuerpo tya' Jesús. 'In Sé³ no ja²mo coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Arimatea joon 'uun²¹mo ngii¹ coon¹³ Jesús tsu 'goo²¹o 'in tsá² tyu² to² tya' Israel. Ga'ii²¹mo Pilato júu³ tya'a joon gangó¹o Sé³ ngatyiin¹an cuerpo tya' Jesús. ³⁹Joon 'in Nicodemo, 'in ngafee¹³i Jesús li 'woo¹, gatyíi¹³a tyaan¹an 'oo²¹ jmafuu²¹ mirra coon¹³ áloes ti dyadya¹ kilo. ⁴⁰Je wáai² do gapaa¹³i cuerpo tya' Jesús coon¹³ 'mi² caai¹³ 'oo²¹ jmafuu²¹ do jiin¹³ la tiisi¹² tya' tsá² Israel mi 'áa¹³i tsá². ⁴¹Tyan¹ li taan¹in Jesús tsaa' crúu¹³ sá² goon²¹ jee²¹² mó². Joon jee²¹² do sá² goon²¹ 'aan¹ tya' 'líi²¹² tsi too²¹ tsaa' xá². Jo mo ga'aa¹i tsá² tsá² 'e tsi too²¹ do, jiin¹³ jaain²¹. ⁴²Tsi 'aan¹ do-o ga'aa¹i cuerpo tya' Jesús tsu tyan'an 'áai¹, joongi ti li 'láa² 'wií²¹² jmií²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² Israel.

Mo gajiin¹ Jesús jee²¹² 'líi²¹²

20 'Aa²¹ jmií²¹² láa² 'wií²¹² semóo¹³ ngóo¹o María Magdalena fu li niga'áai¹ Jesús. 'Nuu²¹ mogi. Joon ganii²¹i 'e jo si²gi 'áan³ tya'a 'e cuun²¹² 'in jni¹ 'oo²¹ 'aan¹ do. ²Joon gangóo¹ cwiin¹in fu li taain²¹ Simón Pedro coon¹³ 'in jaain²¹gi tsá² tya' Jesús 'in 'nee¹i Jesús 'ái¹. Joon gajin² María do sii²¹i 'ido:

—Nigatyii¹mo tsá² Ña'ñu¹u' tsi 'aan¹ joon jo nee³e'e xiiafu ngajée¹³i.

³⁻⁴Joon Tú³ coon¹³ 'in tsá² tya' Jesús catyaa² ngaliín²in cwiin¹in fu li roon²¹on 'aan¹ do. Joon 'in jaain²¹ do, cwii²¹gi cwiin¹in lagi Tú³ joon tyíi¹a 'aan¹ do nifu. Joon nga'ee²¹²e 'oo²¹ 'aan¹ jóøø. ⁵Nii²¹o 'e 'no³ 'mi² roon¹on do pe jo ga'í²i 'aan¹ do. ⁶Mi

yuui¹³ joon gatyíi¹a Simón Pedro caluu joon gaí²o tsi 'aan¹ do. Nii²¹o jon 'e 'no³ 'mi² roon¹on do. ⁷Nii²¹o jon 'e 'mi² 'e gapaa²¹i ni² Jesús jo roon¹on coon¹³ 'e 'no³ 'mi² 'e catyíia² pe ijuui¹³ roon¹on coon²¹. ⁸Joon gaí²i jon 'in tsá² jaain²¹ do 'in gatyíi¹a nifu 'aan¹ do, joon ganii²¹i jilaa²¹ 'e nigalí² joon jo¹o galí²i. ⁹Joon jo mo ga'øøi²¹-tsí jiin¹³ la nijin² ni jí² tya' Dios 'e 'ná¹ jiin¹ Jesús jee²¹² líi²¹². ¹⁰Joon gangaa¹³mo 'in tsá² tya'a do fu tya'a.

Jné¹i Jesús tyani María Magdalena

¹¹Pe 'in María do gajaan¹an caluu 'oo²¹ 'aan¹, gatyí²i. La 'íi²¹² cí²i do gaíi¹i jøø²ø tsi 'aan¹ do. ¹²Joon do-o gangoo²¹o gáí¹ ángeles tyí²i 'mi² taa²¹. Do-o née¹i li garoon¹on cuerpo tya' Jesús. Joon jaain²¹ tyíin¹ yu li garoon¹on tyíi¹ joon jaain²¹gi tyíin¹ 'ée² tíi² Jesús. ¹³Joon gaunngíi¹ 'in ángeles do 'ii:

—Tsamí², ¿'ee li cíi²¹i?

Joon gajin² 'in tsamí² do:

—Cí²oo tsu nigajee¹mo tsá² Ñu³ Fíi³ii joon jo ní³ii xiiafu ngajée¹i.

¹⁴Joon mo gajin²in 'elo gajin¹in níi¹i joon gangóo¹o Jesús siin¹³in do. Pe jo galilí¹³i 'e Jesús 'ii. ¹⁵Joon gaunngíi¹ Jesús sii²¹i 'ido:

—Tsamí², ¿'ee li cíi²¹i? ¿'lin 'naai²¹ 'nu?

Joon tsu 'wii¹³ 'i¹-tsi 'e 'in 'aa¹a 'wó² do fee¹³i 'ii gajin²in:

—Tsaññu¹, owa gajee²mo'o, foo²o xiiafu gatuu²¹u'u joon jna-a nitee²¹²ee.

¹⁶Joon gajin² Jesús sii²¹i 'in tsamí² do:

—iMaría!

Joon María do gajin¹mo joon gajin²in sii²¹i Jesús coon¹³ jmi¹i hebreo:

—iRaboni! —'e 'øøi²¹-tsi tsá² jin²in: Tífo² tyí.

¹⁷Joon Jesús-gi gajin²in:

—Jo 'li²u'u jna, tsu jo mo ngóo³gii li tyíin¹ Ñu³uu. Pe cwoo²¹o, cwosii¹³i 'in ruu²¹na 'e nii¹³na li tyíin¹ Ñu³uu 'in líi¹i Ñu²uu' jon, li tyíin¹ Dios tyíia 'in líi¹i jon Dios tyii¹.

¹⁸Joon gangóo¹o María Magdalena do ngajmaa¹a 'in tsá² tya' Jesús júu³ 'e niganí²in Ña'ññu¹u' Jesús joon 'e nigafee²¹i 'e júu³ do.

Jnéi² Jesús tyani tsá² tya'a

¹⁹Canuu²¹ jmi²¹² joon, jmi²¹² 'láa² 'wii²¹² semóo¹³ 'in caan²¹in tsá² tya' Jesús. Joon tsu 'wii¹³ 'gøø¹mo tsá² tyu² to² tya' Israel 'in jni¹i ca'nú¹. Joon gaí²i Jesús tún² tsa² jee²¹² 'ii joon gaí¹i júu³ jin²in:

—Tyú²-u cwoseen²¹naa'.

²⁰Mo ngayuui¹³ joon ga'e²e Jesús tsá² tya'a cwoo²¹o, caa¹i. Joon 'in tsá² tya'a do galijløø¹³mo 'áai¹ mo jøø²i Ña'ññu¹u' Jesús. ²¹Mo ngayuui¹³ joon gajin² Jesús sii²¹i 'ido tún¹:

—Tyú²-u cwoseen²¹naa'. La gasii¹in Ñu¹u' jna la joon jon sii¹na 'naa'.

²²Joon gaxuu¹u' ni² 'ido joon gajin²in:

—Cwo'ii¹³naa' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios Jmi²¹. ²³Wa'a 'naa' jmaa²aa' feei¹-oo' tsaa² tya' tsá², si'lin²mo tsaa² tya' 'ido. Pe joon wa'a jo jmaa²aa' feei¹-oo' tsaa² tya' tsá² jo si'lin²in tsaa² tya' 'ido.

Tomás gangaa¹mo Ña'ññu¹u'

²⁴Pe jaain²¹ jee²¹² 'in apóstoles tya' Jesús 'in sii²¹i Tomás jo tyíin¹in mi tyíi¹a Jesús. Suuin²¹² 'in Tomás do. ²⁵Joon 'in tsá² tya'a catyaa² gajin²in sii²¹i 'ii:

—Ganee²¹² moo'o Ña'ñu^{1u} 'Jesús.

Pe 'in Tomás do gajin²ⁱⁿ:

—Jo ijai¹² líi² na wa jo nijó³⁰⁰

li ga'yá² cwotóon¹ cwoo^{1o}, joon

ngíi³ na unnicwóo^{3oo} li ga'yá²

cwotóon¹ do joongi ngíi³ na

cwóo^{3oo} li ga'yá² 'mosuun²¹ caa¹ⁱ.

²⁶La coon²¹ dyá¹ 'in caain²¹ tsá²

tya'a coon²¹ inu^u joon taan^{2mo}

Tomás coon^{13on}. Joon xufiin¹³

tyú² injni¹ jni'ná¹ ga¹² Jesús joon

gajmaa^{1a} siin¹³ⁱⁿ tún² tsa¹² jee²¹² 'ii.

Joon ga¹ⁱ júu³ jin²ⁱⁿ:

—Tyú²-u cwoseen^{21naa}.

²⁷Mi yuui¹³ joon gajin²ⁱⁿ sii²¹ⁱ

Tomás:

—Ngíi^{2u} unnicwoo^{2o} lo joon

jó⁰²⁰ li ga'yá² cwotóon¹ cwóo^{3oo}.

Xá² cwoo^{2o} joon taan¹ caa^{1na}. Jo

ngíi^{21gi} 'e jo jai¹² líi^{2u} la joon

cwolitsáa^{1mo}-o'o.

²⁸Joon gañii¹ⁱ Tomás jin²ⁱⁿ:

—iÑu^{1fii} 'ii, joongi Dios tyiia 'nu!

²⁹Joon gajin² Jesús sii²¹ⁱ 'ido:

—Tomás, jo^{1o} galíi^{2u} jna tsu

'wii¹³ gañi^{2mo} o' jna. Pe jló^{3mo} 'in

jai¹² líi²ⁱ jna xufiin¹³ jo mo ngaa¹ⁱ

jna.

'Yuto² tya' 'e jí² lo

³⁰Líi¹ 'láai^{2gi} li² milagro gajmaa^{1a}

Jesús tyani tsá² tya'a 'e jo taa¹³ 'e

jí² lo. ³¹Pe 'e jí² lo taa¹³ jilaa²¹ 'e

júu³ lo 'yuto² 'e li² jai¹² líi^{2naa} 'e

líi¹ⁱ Jesús Cristo, Joon^{1on} Dios.

Joon tsu 'wii¹³ jo^{1o} líi^{2naa} Jesús 'e

seen^{21moo} coon²¹ tó^{02mo} coon¹³

'ii²¹ tya' 'e sii²¹ 'ii.

Jnéi¹ Jesús tyani dyái¹ tsá² tya'a

21 Mo ngayuui¹³ joon gajnéi²

Jesús tyani tsá² tya'a

coon²¹ fu li ti² tyíia¹ sii²¹ Tiberias.

La no galí²: ²Dyái¹ tsá² tya' Jesús

taain²¹² caan^{21mo}. 'In tsá² do

sii²¹ Simón Pedro, coon¹³ Tomás

suuin²¹², coon¹³ Natanael, joon

jaain²¹ tsá² seein²¹ Caná náa¹ li

sii²¹ Galilea 'ii. Taain²¹² jon 'in gáí¹

jóon^{1on} Zebedeo coon¹³ gáí^{1gi} tsá²

tya' Jesús. ³Joon Simón Pedro do

gajin²ⁱⁿ sii²¹ⁱ 'in catyaa¹² do:

—Níi³ⁱⁱ, niseen^{12na} joo¹²¹ jmi²¹.

Joon gajin² 'in catyaa¹² do:

—Jna'a jon tsa^{21a} coon¹³ 'nu.

Joon ngalíin^{2mo}, ngatáa¹ⁱ coon²¹

barco. La tó⁰ⁱ² 'woo¹ táa¹ⁱ 'naa¹ⁱ

joo¹²¹ jmi²¹ pe jo gataan¹³ⁱⁿ jiin¹³

jaain²¹. ⁴Mo ti li ngó^{1o} cajná² gajnéi¹

Jesús li ti' tyíia¹ do pe jo galicwii¹ⁱⁿ

tsá² tya'a 'ii. ⁵Joon gajin² Jesús

sii²¹ⁱ 'in tsá² taai² barco do:

—'Naa', éti jo mo taan^{13naa}?

Joon 'in tsá² do gañii¹ⁱ:

—'Un², jiin¹³ jaain²¹.

⁶Joon gajin² Jesús sii²¹ⁱ 'ido:

—Li' tsáa¹ caai²¹ barco do nii¹³ⁱⁱ

núu³, joongi iteen^{13naa} joo¹²¹.

La joon gajmaa^{1a}, joon jo lí²

saa^{13a} 'e núu³ tsi barco tsu rø^{01mo}

joo¹²¹ jmi²¹ do. ⁷Joon 'in tsá² tya'

Jesús 'in 'nee¹ⁱ Jesús 'áai¹ gajin²ⁱⁿ

sii²¹ⁱ Tú³:

—iÑa'ñu^{1u} 'ido!

Joon mo ganúu^{2un} Simón Pedro

'e jin²ⁱⁿ: “Ña'ñu^{1u} 'ido”, joon gaci²ⁱ

siin¹³ⁱⁿ (tsu gatyii¹ 'e saan¹ⁱⁿ

joo¹²¹ jmi²¹). Joon mo ngayuui¹³

joon ga'íi²ⁱ tsi jmi²¹ itsáa^{1a} li sin²

Jesús. ⁸Joon 'in tsá² tya'a catyaa¹²

'in taai² barco do gatyalíin^{2mo} ti'

jmi²¹ do jñuu^{1u} núu³ do rø⁰ⁱ¹ joo¹²¹

jmi²¹. Ga'ii²¹ barco do li 'oo² coon²¹

cíein¹³ metros 'e li' ti' do. ⁹Joon mo

cwo'íi¹ 'e barco do li' cwoo¹³ tyuun²¹

gajnéi¹ⁱ coon²¹ jí² li coo²¹ jí² joon

ni jí² do untýúun² in jaain²¹ joo²¹ jmií²¹. Joon náa¹ 'iñi¹ caai²¹ do.

¹⁰ Joon gajin² Jesús sii²¹ 'i in tsá² do:
—Cwotyíin² naa' jaain²¹ gáí¹ gi joo²¹ do 'in la ngayuui¹³ gataan¹³ naa' do.

¹¹ Joon Simón Pedro ga'í² tsi barco do joon gaun'ó¹ 'i e núu³ do fu nitsaa². Røø¹ mo 'e núu³ do joo²¹ jmií²¹ cøøi¹³, ti jiin¹³ coon²¹ cíein¹³ tsi ca'no³ tsi gi gaai²¹. Joon xufiin¹³ 'áa¹ mo røøi¹ 'e núu³ do jo ga'gií²¹.

¹² Joon gajin² Jesús sii²¹ 'i ido:

—Ñilíin² naa', cøø¹³ xuu¹.

Joon jo gatá²-tsi jiin¹³ jaain²¹ tsá² tya'a do wa'a unngii¹ 'i in 'ii tsu ñi'o 'e Ña'nú¹ 'u' Jesús 'ii. ¹³ Joon gajatyéen¹ mo Jesús joon gajmaa¹ a jmai² xú 'e 'iñi¹ do jee²¹² 'ii. La joon gajmaa¹ a coon¹³ 'in joo²¹ jmií²¹ do.

¹⁴ Ningóo¹ 'nfi¹ naa¹³ 'e gajné¹ i Jesús tyani tsá² tya'a mi yuui¹³ gajii¹ in jee²¹² 'li²¹².

Jesus sii¹ i coon¹³ Simón Pedro

¹⁵ Mo ngayuui¹³ gagøø²¹ ø gaunngii¹ i Jesus sii²¹ i Simón Pedro:

—Simón, jóon¹ on Jonás, çti 'nee¹ mo'o jna 'láai² gi lagi 'in no?

Joon Tú³ do gañii¹ i:

—Joon, Ña'nú¹ 'u', ñi² o'o 'e 'iin²¹² moo 'nú.

Jesús-gi gajin² in:

—Joon, cwo²¹ o 'e dø² joo'saa²¹ xui²¹² tyiia.

¹⁶ Joon gatí² tún² naa¹³ 'e gaunngii¹ i jin² in:

—Simón, jóon¹ on Jonás, çti 'nee¹ mo'o jna?

Joon gañii¹ i Tú³ do:

—Joon, Ña'nú¹ 'u', ñi² o'o 'e 'iin²¹² moo 'nú.

Joon gajin² Jesús:

—Joon, 'aa² mo'o joo'saa²¹ tyiia.

¹⁷ Joon gatí² 'nfi¹ naa¹³ 'e gaunngii¹ i Jesús 'ii, jin² in:

—Simón, jóon¹ on Jonás, çti 'iin²¹² mo'o jna?

Joon Tú³ do gajmaa¹ o fa'í³ tsu wií¹³ Jesús nigaunngii¹ i 'nfi¹ naa¹³ wa'a 'iin²¹² in Tú³ 'ii. Joon Tú³ gajin² in sii²¹ i Jesús:

—Ña'nú¹ 'u', ñi² o'o jilaa²¹. Ñi² o'o 'e 'iin²¹² moo 'nú.

Joon gajin² Jesús:

—Joon, cwo²¹ o 'e dø² joo'saa²¹ tyiia. ¹⁸ 'E la ja² mo fuu²¹² uu 'nú: mo lí¹ u'u simii²¹ gatyii¹ 'i siin²¹ in 'wo'o joon gatyii² a doñixiia¹ fu 'iin²¹² u'un. Pe mi lí yuu¹³ 'nú inii¹³ i cwaa¹ a joon tsá² xee²¹ mo ityii¹³ i 'nú siin²¹ in joon ijee²¹² mo tsá² 'nú xiia¹ li jo 'iin²¹² u'un cwoo¹³ o.

¹⁹ Coon¹³ 'e júu³ joon gajmaa¹ a Jesús júu³ xiiala ijuun² in Tú³ joongi xiiala iuntyúu¹ i Dios. Mo ngayuui¹³ i joon gajin² Jesús sii²¹ i Tú³:

—i'Na¹ coon¹³ jna!

'In tsá² 'in 'iin²¹² in Jesús

²⁰ Joon gajii¹ in Tú³ ñi¹ i joon gajøø² i jaai¹³ caluu 'in tsá² tya' Jesús do 'in 'née¹ i Jesús 'ido. 'In tsá² do tyíin¹ in caai¹ Jesús mo gagøø²¹ ø lí tséi¹ do. Joon gaunngii¹ i Tú³ sii²¹ i Jesús: “Ña'nú¹ 'u', ç'iin 'in 'nfi¹ i 'nú?” ²¹ Joon mo gangaa²¹ i Tú³ 'ii, gajin² in sii²¹ i Jesús:

—Ña'nú¹ 'u', coon¹³ 'in no, ç'ee 'ilí²?

²² Joon Jesús do gañii¹ i:

—Wa' 'iin²¹² na 'e seein²¹ 'ido ca mi gaa¹³ na tún¹, ç'ee cwáain¹ tyi'nú? Jiin¹³ cwáain¹ tyi' 'e 'na¹ coon¹³ jna.

²³ Joon coon²¹ júu³ 'atsaa²¹ gasii¹ i 'in tsá² jai² lí² i Jesús 'e jo ijuun² in 'in tsá² do tsu Jesus gajin² in: “Wa' 'iin²¹² na 'e seein²¹ 'ido ca mi gaa¹³ na

tún¹, ¿'ee cwáain¹ tyi'nũ?" Pe jo gajin²in 'e jo ijúun²in, gajin²o: "Wa' 'iin²¹²na 'e seen²¹ 'ido ca mi gaa¹³na tún¹, ¿'ee cwáain¹ tyi'nũ?"

²⁴Joon 'in tsá² tya' Jesus no, 'ii 'in nigataan¹an ni jí² 'e júu³ lo. Joon

'ii jin²in 'e ja²mo júu³ tya'a. Joon nee²¹e' 'e ja²mo júu³ tya'a.

²⁵Joon 'láai²gi nigajmaa¹a Jesús. Joon wana to²o tsá² ni jí² jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a Jesús iunrøøi¹ jí² 'láai² 'áai¹. Amén.

'E la gajmaa¹a tsá² tya' Jesús

Dios icwó² Espíritu Tyú² tya'a

1 ¹⁻²Coon¹³ jí³ tyiia la mo 'lái²
'wii²¹² nifu, tsá² tyúí¹ Teofilo,
gajmaa¹³aa 'nu júu² ce jilaa¹²¹ 'e ga'lái²
Jesús 'wii²¹² jmáa¹a joongi 'e ga'e²e
tsá² ca gangaa¹²¹i ññ'fú². La jo mo
'yaa¹i Jesús ññ'fú² gauncoon¹³ Espíritu
Tyú² tya' Dios 'ii 'e icwo¹o tsá² tya'a,
'in gatyí¹³in, to² 'e ná¹ jmaa¹a. ³Mo
gangáí² gajúin¹ Jesús do gajné¹mo 'e
jiin¹o jee²¹² tsá² tya'a. La jee²¹² tunlo¹
jmií²¹² do jnéé²mo jee²¹² tsá² tya'a.
Joon gajmaa¹a 'lái² nii² to² 'e 'ee¹ 'e
nigaliya²mo 'e seen²¹mogi, 'e jo lí²jin²
tsá² 'e jo nijo¹. Joongi gajin²o xiiala mi
tyú² Dios to² tsá².

⁴La jee²¹² ngi¹gi Jesús coon¹³ tsá² tya'a
ga'í² júu³ 'e jo mo 'woo²¹duu' Jerusalén
lo ca gatséin¹ júu³ ga'í² Dios Jmii²¹.

⁵—'E ja²mo —jin² Jesús sii²¹i tsá²
tya'a do—, Wó³-o gasaa¹ tsá² jmií²¹
jiin¹³ coon¹³ jmií²¹ pe ciin²¹gixu
icwoo¹²¹i Dios 'naa' 'in Espíritu Tyú²
tya'a iuncoon¹³ 'naa'.

Ngaai¹² Jesús fu ññ'fú²

⁶Cafu mo gaicaain²¹ Jesús coon¹³
tsá² tya'a gaunngii¹ tsá² tya'a 'ii:

—Ña'ññ¹u, éti gatí² 'ii²¹ 'e
laa²¹²mo'o tsá² Israel joon la joon
lí²-i tyu¹u to² yaai?

⁷Joon gañii¹i Jesús:

—Jo tñii² 'naa' liñí³ii' lii²¹² tsei¹² 'e ilí²
jilaa¹²¹ 'elo. Jiin¹³ 'ña'a Ña'ññ¹u' Dios
Jmii²¹ tñii² liñii¹i lii²¹² 'e ijmáa¹ 'elo.

⁸Pe ijoo²¹-o 'in Espíritu Tyú² tya' Dios
joon 'ii ingí¹ coon¹³ 'naa'. Joon 'ii²¹
tya' 'ii cwolíin²naa' Jerusalén, joongi
la caain²¹ li san¹² Judea, joongi li sii²¹
Samaria coon¹³ la caain²¹ li wíin²gi
ni cwoo¹³ juncwii²¹. Icwolíin²naa'
cwojmaa²aa' júu³ 'iin jna.

⁹Mo ngayuui¹³ gajin² 'elo, la 'ii²¹²
jóø²mogi 'ido 'ii, joon gasaa¹mo Jesús.
Nga¹²¹i fu yu'. Joon gajó² coon²¹
jnií¹ gacii¹²¹i Jesús. Joon jo jnéei²gi.

¹⁰Téen²mogi 'ido jóø²ø fu ññ'fú² la
'ii²¹² ngaa¹²¹i Jesús. Joon gajnéi¹ co' li
téein² 'ido gáí¹ tsaññu¹ taa²¹ siin¹³in.

¹¹Joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—Tsaññu¹ seen²¹ Galilea jo 'ee
to² 'ii³in-gi téen²naa' lo jóø²øø fu yu'
juncwii²¹. 'In Jesús no, 'in cwo'í¹ jee²¹²
'naa' ngaa¹²¹i fu yu' do coon²¹ røø²¹ 'ii
la mo ngaa¹²¹ do, la joon jon ijó¹ tún¹.

**Tyii¹³in Matías 'a 'ii²¹in
cwáain¹ tya' Judas**

¹²Joon ngaliin²mo 'a moo²¹
sii²¹ Olivos do. Joon ngaliin¹ tún¹
Jerusalén 'e ná¹ coon²¹ sii¹³xu jiin¹³
la to² gatyú² ley tya' Moisés 'e
sá² ngi¹ tsá² mo jmií²¹² 'ii²¹ 'woo²¹

tsá². ¹³Mo tyaliin¹in 'e fuu²¹ do gasoo²o coon²¹ 'nú¹ li tĩ² tún² fúi¹. 'In gatyaliin¹in do sii²¹ Tĩ³ coon¹³ Jacobo coon¹³ Wó³ coon¹³ Dĩ³ coon¹³ Tomó³ coon¹³ Bartolomé coon¹³ Untø² coon¹³ Jacobo, jóon¹ Alfeo, coon¹³ Simóoi¹³, jaain²¹ tsá² tya' coon²¹ poo²¹² sii²¹ cananistas. Joon coon¹³ Judas ruu²¹i Jacobo, ¹⁴Jilee²¹mo 'in li caain²¹ coon¹³ ruu²¹i Jesús coon¹³ María sáa³ Jesús coon¹³ 'in tsamĩ² catyaa² do. Licaain²¹ fee²¹i Dios.

¹⁵Jiin¹³ jee²¹² joon galicaain²¹ tsá² jiin¹³ coon²¹ cíein¹³ tsi dyáai² 'in jai² líi². Joon gajmaa¹a Tĩ³ siin¹³in jee²¹² tsaruu²¹i, joon gajin²in sii²¹i 'in tsá² catyaa² do:

¹⁶—Tsaruu¹u, 'ná¹-a tsín¹ jiin¹³ la gataan¹an 'lii²¹² yuu¹³ David ni jí² tya' Dios coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios. David do gafaa²¹o xiiala 'e itsangĩi² Judas. 'Ii-o jee²¹² 'in gasaain¹² Jesús. ¹⁷Judas jaain²¹² jee²¹² jna'a, joon tĩ²mo jmáa¹a to² coon¹³ jna'a. ¹⁸Pe joon ngoo²¹-o Judas ngala¹ coon²¹ si² 'wó² coon¹³ 'e cuu² gajna¹an coon¹³ 'e gó² gajmaa¹a do. Tsifu joon gacii¹²i lí¹ sijii². Joon ga'gii²¹i tu²u. Joon ga'woo²¹o jilaa²¹ 'un'mii²¹i. ¹⁹Joon mo galiĩ¹ 'in seein²¹ Jerusalén do joon gaunsii²¹ 'e 'wó² do Acéldama, øoi²¹-tsi tsá² sii²¹ Coon²¹ Sii¹³ Tyiia²¹ 'in 'O² Jmĩ¹. ²⁰Tsu 'wii¹³ ni Salmos jin¹² la no:

Cwosiĩ²¹ 'nú¹u situu¹mo.

Jo 'in seein²¹gi 'in cwaa²¹gi.

Joongi jin²in:

Cwocwoo²oo' 'in xee²¹mo 'in jmá¹ to² jmoo¹o 'ido.

²¹'Wii¹³ joon tsajmoo²¹o 'elo — jin¹² Tĩ³—. Jee²¹² jna' jeei¹ 'inlĩi¹³

tsá² 'in ningi¹ coon¹³ jna' la tøøi² nigangii²¹i coon¹³ Jesús. ²²Ca la mo gasaa¹ Wó³ Ña'ñu¹u' Jesús jmii²¹ joon ca gangaa¹²i ñu¹fú². Tyii¹³mo' jon jaain²¹ jee²¹² 'ii wa'a 'in licaain²¹ coon¹³ jna'a 'e ijmáa¹a júu³ 'e nijiin¹in Jesús —gajin² Tĩ³.

²³Joon ga'woo¹i gáí¹ tsá² jee²¹² 'ii. Jaain²¹ 'in sii²¹ Sé³, 'in sii²¹o jon Barsabás, sii²¹o jon Justo. 'In jain²¹gi do sii²¹ Matías. ²⁴⁻²⁵La 'ii²¹² fee²¹i Dios jin²in:

—Ña'ñu¹u, 'nu-u jøø²ø jilaa²¹ alma tya' tsá². 'Ee¹³du' jna'a 'naai²¹² 'in jee²¹² gáí¹ lo nityi¹u'u 'in jmá¹ to² tsá² tya' Jesús cwáain¹ tya' Judas. Gajaan¹an Judas do 'e to² jmoo¹o 'wii¹³ tsaa² tya'o. Joon ngoo²¹-o li 'iin²¹²mo.

²⁶Joon gacoo¹o jee²¹² 'ii. Joon gatĩ²mo Tii¹³. Tsifu joon ga'ĩ² Tii¹³ do cwáain¹ tya' Judas jee²¹² 'in dyajaain²¹ tsá² tya' Jesús.

Mo gajó² Espíritu Tyú² tya' Dios

2 Mo gatsín¹ cincuenta jmii²¹² mo gangĩ²i cwaa²¹ jmii²¹² gatĩ² jmii²¹² sii²¹ Pentecostés. Coon²¹ li sicaain²¹ la jilee²¹mo 'in jai² líi². ²La 'ii²¹² joon coon²¹ ga'iin² lí¹ yu' lawa mo 'ii¹i tyí² tá² líli¹. Ga'iin² la tøøi² inuu li néei¹ 'ido. ³Joon gajnéi¹ coon²¹ 'e li la li sii¹³ jí² li néei¹ la jaain²¹. ⁴Joon ga'ĩ² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios almas tya' ce jilee²¹mo 'in néei¹ do. Joon ga'láa² 'wii²¹² faa²¹ jmai¹² jmii¹ xiia²¹ 'e cwoo¹o 'in Espíritu Tyú² do faa²¹a.

⁵Jee²¹² jmii²¹² lo fúu¹mo tsá² Israel 'in untiin¹³ to² tyu¹² Dios sicaain²¹. Jalfin² Jerusalén la caain²¹ juncwii²¹. ⁶Mo ganúu²un 'e ga'iin² do joon galicaain²¹ 'in

tsá² do li ga'in². Pe jo ñii¹ 'in tsá²
fúui¹ do 'ee niga² mo ganúu² un la
jaain²¹ la jaain²¹ 'in tsá² tya' Jesús
do faa²¹ a jmi¹ tya'a. 7 Jmai¹² 'in
ganga'goo²¹-tsi. Joon jmai¹² 'in
gafo² mo joon sá¹ i jee²¹² 'ii:

—'Owa'a jon 'in seein²¹ Galilea
jileei²¹ 'in faa²¹ a no. 8 ¿Xiiala lí¹ 'e
nũu²¹ un' faa²¹ a jmi¹ tyi jna'? 9-11 Lfi¹
fúui¹ tsá² seein²¹ lo, 'in seein²¹
Partia, Media, Elam, Mesopotamia,
Judea, Capadocia, Ponto, joon li
sii²¹ Asia seein²¹ lo. Seen²¹ mo jon
'in jalii² Frigia, Panfilia, Egipto
joongi Africa li' ngoo¹³ gi li' Cirene.
Joongi tsá² seein²¹ Roma 'in seein²¹
lo. Caa¹² mo 'inlfi¹³ 'in seein²¹
Israel ca la mo galiseen²¹ mo coon¹³
'inlfi¹³ gi 'in nigatú² mo dioses tya'a
'in gajmeei¹ tsá² joon niga'ii²¹ mo
jon 'in Dios tya' tsá² Israel. Caa¹² mo
tsá² seein²¹ Creta coon¹³ Arabia pe
jilee²¹ mo' nũu²¹ un' faa²¹ a coon¹³
jmi¹ tyi-o' júu³ tyú² tya' Dios.

12 Jilee²¹ mo tsa'goo²¹-tsi pe joon jo
'øøi²¹-tsi 'ee gafi². Joon gaunngii¹ i
ruu²¹:

—¿Ee 'øøi²¹-tsi jilaa²¹ 'elo?

13 Pe 'inlfi¹³ gi ungøø¹ i, jin² in:

—Tsá² 'in¹ mo no.

'E gasii²¹ Tú³ tsá²

14 Joon gajmaa¹ a Tú³ siin¹³ in
coon¹³ ji dyajaain²¹ apóstoles
catyaa² do joon gafaa²¹ a tá² jin² in:
—Tsá² seein²¹ Israel, joongi coon¹³
tsá² seein²¹ Jerusalén, cwoliñi² ii'
'elo. Joongi núu² duu' coon²¹ tún² 'e
ifo³ oo lo. 15 'In tsañũu¹ lo jon 'in
'iin¹ no la lí² 'e i¹-oo' tsu² aa²¹ gi lo.
Jo mo tí² 'ii²¹ wa'a ngi¹ tsá² 'iin¹.
Jiin¹³ la 'iin²¹ ñú² ningóo¹. 16 'Elo-o
gatsín¹ 'e gajin² 'in gafaa²¹ a júu³

tya' Dios calii sii²¹ Joel. Joel do
gajin² in:

17 La lo-o gajin² Dios:

La nũ'gi mi 'iin² juncwii²¹
icwo¹³ oo Espíritu Tyú² tyiia
la jileei²¹ 'in taain²¹² fu
juncwii²¹.

Yũu²¹ tyii¹ tsañũu¹ coon¹³
yũu²¹ tyii¹ tsam² ifaa²¹ a
cwáain¹ tyiia.

Joongi simii²¹ sá² coon²¹ iní² i.

Joongi yũ¹³ icwuu²¹ mo ilisá²
tyisáa² tya'a.

18 Nicwóo³ oo 'in Espíritu Tyú²
tyiia 'e jmi²¹² joon tya' jileei²¹
'in jmoo¹ o la to² tyú³ u la
tsañũu¹ teen¹³ la tsam².

Joon ifaa²¹ o cwáain¹ tyiia.

19 Lí¹ yu' juncwii²¹ 'ée³ ee 'a
tsa'goo²¹ 'oo'.

Jmáa³ oo jon lí² li ni 'wó².

Coon¹³ jmi¹, joongi coon¹³ jni¹
tya' uñi² ijma³ aa 'e lí² do.

20 La nũ'gi 'e icwá¹ jmi²¹² tya'
Ña'ñu¹ u' Jesús, coon²¹ jmi²¹²
fee¹ joongi coon²¹ jmi²¹²
'ya¹² gi líli¹, ilinũu²¹ li 'í¹ in ñi¹.

Joongi sii²¹ gi ilin¹ la lí¹ jmi¹.

21 Joon jilee²¹ mo 'in gamii¹ i coon¹³
'e sii²¹ Ña'ñu¹ u' itiin¹³ mo.

La joon júu³ niga'ii² Joel cwáain¹
tya' Dios Jmi²¹ —jin² Tú³.

Faa²¹ gi Tú³ jin² in:

22 —'Wii¹³ joon nũu² duu', tsañũu¹
seein²¹ Israel, jilaa²¹ 'e ifuu²¹² uu
'naa' lo —jin² Tú³—. Tyú²-u ñi³ oo'
jilaa²¹ milagro 'ya² gi 'e gajmaa¹ a
Jesús tsá² Nazaret coon¹³ 'ii²¹
tya' Dios Jmi²¹ jee²¹² 'naa'. Joon
coon¹³ jilaa²¹ 'e gajmaa¹ a Jesús do
gajmaa¹ a Dios júu³ 'e Jesús jaain²¹
tsá² 'in 'iin²¹² in. 23 Pe jo 'ee futyí³ la
mo gajaain²¹ tsá² 'ii jee²¹² 'naa' tsu

'yũ to²-o 'e ni¹i-tsi Dios ca la mo jée¹mo. 'Naa'gii¹ gaseen²moo', joon cwáain¹ tyi'naa'oo' gajngaa¹³i tsá² gó² 'ii, gateen¹in tsaa' crúu¹³. ²⁴Pe Dios Jmii²¹ gajmaa¹a jiin¹o tún¹. Nigaláa²mo tsu feei¹gi 'ii lagi 'mó¹. Jo lí² tyũ² 'mó¹ 'ii to². ²⁵Joon 'lii²¹² róø¹³ David gafaa²¹a ni jí² tya' Dios cwáain¹ tya' Jesús mo gajin²in:

Máa¹moo Ña'ñũ¹u' Dios coon²¹ tøø²mo tyani³ii.

Li caa²¹na tsáa¹ siin¹²in joon jo 'ee jiin¹³ coon²¹ goo²¹oo.

²⁶'Wii¹³ joon jløø³mo alma tyiia.

Joon coon¹³ mooóó³oo fo³oo

jmai² júu³ tyú²-ũ.

'Wii¹³ joon mo 'ii²¹ 'woo²¹

cuerpo tyiia jo 'ee cu²-tsii coonti.

²⁷Tsu ñi³oo 'e jo saa¹²a alma tyiia jee²¹² 'lii²¹².

Joongi jo cwo²¹o 'e ixia²¹

cuerpo tya' 'in gatyii¹³in.

²⁸Ga'ee¹³o'o jna xiiala ngfi³ii

coon²¹ fu¹ coon²¹ tsáa¹ 'e cwo¹

juncwii²¹ tya' tsá².

Joon nigalijløø¹³moo 'wii¹³

cwoo²¹o coon¹³ jna.

La joon gajin² David cwáain¹ tya' Jesús.

²⁹'Tсарu¹u', tyú²-ũ ñii²¹i 'e 'lii²¹²

tsafei¹ tyi' David juun²¹mo. Joon

ga'áa²mo tsá² 'ii. Joon 'aan¹ tya'a

roon¹gi coon¹³ jna' ca jmi²¹² no.

³⁰Pe David do jaain²¹ 'in gafaa²¹a

júu³ tyú² tya' Dios. Joon ñii¹o David

'e gasii²¹i Dios 'ii 'e tyi²mo jaain²¹

tyii²¹a 'in cwa¹ cwáain¹ tya'a. ³¹La

joon 'lii²¹² David do lawa jøø²o ca

la jée¹mo 'a ijiin¹in Cristo. Joon

gajin²in 'e jo ján² alma tya'a jee²¹²

'lii²¹². Jon'gi xiia² moo¹ taa²i. ³²Ña'a

Dios Jmii²¹ gajmaa¹a jiin¹ 'in Jesús

no. Jilaa²¹ 'elo ganee²¹e'e. ³³Joon gatø¹ Dios Jmii²¹ 'ii li' cwoo²¹o tsáa¹. Joon gacwo¹o Dios Jmii²¹ 'ii 'in Espiritu Tyú² tya'a la li 'e nigajin²in. Joon jilaa²¹ 'e nigalf² nano, joongi nijøø²øø² joongi ninũu²uun¹ 'e gajmaa¹a 'ii-o joon. ³⁴⁻³⁵Jon' David do 'in gangaai¹³ fu ñũfú² tsu 'ña'a'o gajin²in:

Dios Jmii²¹ gasii²¹i Ña'ñũ¹u' jin²in:

“Ñi³i caa¹na tsáa¹ ca mi jmáa³aa

'ii²¹ 'e tyée¹na 'wii²¹² tñi¹³i

jileei²¹ 'in 'eei¹ 'nũ.”

³⁶'Jileei²¹ tsá² Israel, cwoliñi³oo' 'e la ja²mo 'in Jesús, 'in gatéen¹naa' tsaa' crúu¹³, Dios gajmee¹ 'e 'ii Ñi'fi²¹²i joongi 'in jmaa¹a tiin¹³naa' sii²¹ Cristo. La joon gajin² Tú³ sii²¹i 'in tsá² fúui¹ do.

³⁷Joon mo ganúu²un 'in tsá² do 'elo joon ga'aa¹a fa¹³ joon gaunngii¹i Tú³ coon¹³ 'in tsá² tya' Jesús catyaa¹i do:

—Tsарu¹u', ¿'ee 'ná¹ jmo²¹o'o?

³⁸Joon gañii¹ Tú³:

—Cwojaa²¹ 'oo' coon¹³ Dios joongi cwosaa²¹naa' jmi²¹ la jaan²¹naa' coon¹³ la sii²¹ Jesucristo. Joon la joon iin²mo Dios tsaa² tyii'. La joon jon icwo¹o Dios 'naa' 'in Espiritu Tyú² tya'a. ³⁹'E júu³ lo 'e tyi'naa'oo' coon¹³ yuun²¹ tyii'. Joongi tya' jileei²¹ 'in seein²¹ wíin². Joongi tya' jileei²¹ 'in tøø¹ø Ña'ñũ¹u' Dios Jmii²¹.

⁴⁰Coon¹³ 'e júu³ lo gafaa²¹a Tú³. Joon coon¹³ láai²gi júu³ tyú² gafaa²¹a jin²in:

—Woo²¹naa' yaanaa' jee²¹² 'in tsá² gó² no.

⁴¹Joon gasaa¹mo jmi²¹ jileei²¹ 'in gacón² cwáain¹ júu³ tya'a. Jiin¹³

jmi²¹² joon galicaan²¹ mogi coon¹³
'in jai² líi² ca 'ni¹ mil-gi tsá². ⁴²Joon
coon²¹ tún¹-un gacón² cwáain¹
jilaa²¹ 'e 'ee¹ 'e 'in apóstoles tya'
Jesús do. Tyú²-u seen²¹ la jaain²¹
la jaain²¹. Joongi galicaain²¹ fee²¹ i
Dios joongi gajmaa¹ a jmai² xu 'iñi¹.

**Xiiala nigajmaa¹ a 'in
jai² líi² Jesús nifu**

⁴³Joon líi¹ tsa'goo²¹-tsi tsá².
Joon 'in tsá² tya' Jesús do líi¹ láai²
milagro gajmaa¹ a coon¹³ jilaa²¹
li². ⁴⁴Jilee²¹ 'in nigajai² líi² do
líi¹ røø²¹ sfi¹. Jmaa²¹ i to² jmai² xu
jmai² xu-u la jaain²¹ la jaain²¹ jilaa²¹
'e 'oo¹o. ⁴⁵Joongi ga'ni¹ i jilaa²¹ 'e
'oo¹o. Joon jmoo¹o jmai² xu cuu²
coon¹³ la jaain²¹ la jaain²¹ xia'ti
sityéin¹³ jmi²¹² jee²¹² 'ii. ⁴⁶La
coon²¹ jmi²¹² la coon²¹ jmi²¹²
licaain²¹ inuu cwo¹ fee¹ tya' tsá²
Israel. La caain²¹ inuu tya'a jmoo¹o
jmai² xu 'iñi¹. Gø¹²ø jløø¹³ mo
coon¹³ 'e 'yaa¹-tsi alma tya'a. Joon
gacwoo¹-o 'maai¹³ Dios. ⁴⁷Joon la
jilee²¹ mo jin²o 'e tsá² tyú²-tsi 'in tsá²
jai² líi². La coon²¹ jmi²¹² gajmaa¹ a
Ñañ¹u 'e ngafúu¹ mo 'in jo¹ líi².
Joon 'in jai² líi² do uncaan¹ mo
coon¹³ 'in catyaa² do.

Galáa² mo jaain²¹ tsá² jluui¹³

3 Coon²¹ jmi²¹² nica'lóo² xu,
ngóo¹ 'iin² 'ni¹, mo gat² 'ii²¹
'e faa²¹ a tsá² júu³ tyú². Joon Tú³
coon¹³ Wó³ gasóo²o caan²¹ mo
fu inuu cwo¹ fee¹ tya' tsá² Israel.
²Tsajée¹ i tsá² jaain²¹ tsá² jluui¹³
tyan' 'oo² cwo¹ do li ingí¹ i.
Jluu¹³ mo ca la mo galiseen²¹ mo.
Joon la coon²¹ jmi²¹² tsajée¹
tsá² 'ii fu coon²¹ 'oo² cwo¹ do sii²¹

'Ya² gi 'e mi¹ i caridad jilee²¹ 'in
tsatáa¹ i cwo¹ do. ³Mo ganí² 'in tsá²
jluui¹³ do itsataai² Tú³ coon¹³ Wó³
inuu cwo¹ do joon gami¹ i coon²¹
caridad. ⁴Joon gajóø² Tú³ coon¹³
Wó³ do 'ii. Joon gajin² Tú³:
—Jøø²¹² du' jna'a.

⁵Joon gacon² 'in tsá² jluui¹³ do
cwáain¹ coon²¹ tún². 'E sá² 'ee
cwo¹ o 'ido 'ii líi² i. ⁶Joon gasii²¹ i
Tú³ 'ii:

—Jo 'óo³ oo cwataa²¹ jon'gi
cwanáa¹³ sá² tyiia pe jiin¹³ 'e
'óo³ oo lo cwo³-oo 'nñ. Coon¹³ 'ii²¹
tya' 'e sii²¹ Jesucristo tsá² Nazaret,
ráan² un, ngi² no.

⁷Joon gason¹ Tú³ cwo²¹ o tsáa¹.
Joon gauncoon¹³ on jmaa¹ a siin¹² in
'ido. La 'ii²¹² joon galipín² mo moo¹
taa¹³ luu²¹² ti² i. ⁸Joon ga'í² i 'in tsá²
jluui¹³ do fu yu'. Joon galáa² 'wii²¹²
ngi¹ i ti² i. Joon ga'í² 'í² i fu tsi inuu
cwo¹ do coon¹³ Tú³ coon¹³ Wó³.
'í² i jløø¹³ i líli¹. Cwo¹ o 'maai¹³ Dios.
⁹Joon jilee²¹ mo tsá² 'in téin² do
jóø² 'ii ngi¹ i cwo¹ o 'maai¹³ Dios.
¹⁰Jmai² 'in tsa'goo²¹-tsi 'e gani²¹ do
'wii¹³ ñi¹ o 'e ido-o 'in tsá² jluui¹³ 'in
tyín¹ 'oo²¹ cwo¹ i sii²¹ 'Ya² gi mi¹ i
caridad.

**Júu³ gafaa²¹ a Tú³ coon²¹
ni'nú¹ fee¹ sii²¹ Salomón**

¹¹'In tsá² jluui¹³ 'in ni'láai² do jo
mo gatíui² Tú³ coon¹³ Wó³ coonti.
Joon jilee²¹ tsá² 'in téin² 'in yíia²
cwo¹ do ngalín² cwiin¹ in fu li
téin² Tú³ do. Téen² in coon²¹ ni'nú¹
fee¹ 'e sii²¹ Salomón. ¹²Mo ganí² Tú³
'elo joon gasii²¹ i tsá² 'in jalín² do:
—Tsá² seen²¹ Israel, 'éee li'
tsa'goo²¹ 'oo'? 'Éee li' jóø² naa' jna'a
lawa yiia-oo'o nigaun'láa² na'a 'in

tsañuu¹ lo? ¿Ti i¹-oo' e nigangi¹
'in tsá² lo coon¹³ 'ii²¹ tyijna'oo'o
si 'wii¹³ i' e tyúi¹ jna'a 'ee? ¹³Jo lí²
la joon, Dios, 'in gaun'goo²¹ o 'líi²¹²
tsacøøi¹³ tyi' Abraham coon¹³ Isaac
coon¹³ Jacob, nigacwóo¹ i jóon¹ on
Jesús, 'in feei¹ gi la jee²¹² jileei²¹
pe 'naa' nigajaan¹³ moo' i tyani 'in
tyu² to². Joon mo gali'in²¹² mo
Pilato 'e iláa² i pe 'naa'gii' jo
gali'in²¹² naa'. ¹⁴E 'ii¹³ e mfi²ii'
láai² jaain²¹ 'in tyúi¹, 'in jo 'ee tsaa²
røøi²¹, naa'gii' gamfi²ii' galáai² jaain²¹
tsá² gó² 'in røøi²¹ tsaa². ¹⁵La joon
gajngaa¹³ moo' 'in cwo¹ juncwii²¹
tyi'. Pe Dios gajmaa¹ a gajjin¹ o
tún¹. Joon jna'gii' faa¹³ a' e ja² mo
jilaa²¹ 'elo. ¹⁶Joon 'in tsañuu¹ lo,
'in cwii¹ moo', Dios gaun'láa² mo tsu
'wii¹³ jo¹ o líi² Jesús. Jmai² coon¹³
'ii²¹ tyi' e sii²¹ Jesús nigalipín² mo
tii² i la li nigañi²ii'.

¹⁷Niñf³oo, tsaru¹u, 'e 'naa'oo'
coon¹³ tsacøøi¹³ tyi' mo
gajngaa¹³ naa' Jesús do gajmaa²aa'
'e jo øøi²¹ 'oo'. ¹⁸Pe la joon gatsín¹
'e nii²¹ Cristo wúu¹ jiin¹³ la gajin²
tsá² tyúi¹ coon¹³ 'in gacwo¹ júu³
tyú² tyi' Dios la jéei¹gi. ¹⁹'Wii¹³
joon 'ná¹-a jaa²¹ 'oo' joon cii¹³ 'oo'
coon¹³ Dios joon la joon 'iin² mo
tsaa² tyii'. Joon ijó¹-o Ñañu¹u 'e
untyúu¹ mo 'naa'. ²⁰La joon 'e isí¹ in
Dios Jesús, 'in sii²¹ jon Cristo, 'wii²¹²
tyi'naa'. ²¹Fiin¹³ ca la mo ññfú²
tyín¹ Jesucristo ca mi tyá² Dios tyú²
ce jilaa²¹. La joon gajin² tsá² tyúi¹
'in gacwo¹ júu³ tyú² tyi' Dios calií.
²²La joon gajin² 'líi²¹² Moisés sii²¹ i
'líi²¹² tsacøøi¹³ tyi'. Jin²o: "Ñañu¹u'
Dios 'e isí¹ in jaain²¹ 'in cwo¹ júu³
tyú² jee²¹² 'naa', tsaru¹u, jiin¹³ la
gasii¹ in jna. Cwolinúu¹³ uun¹ jilaa²¹

'e jin² in ²³tsu jileei²¹ 'in jo nuu¹³ 'in
cwo¹ júu³ tyú² do 'e 'iin² mo 'i jee²¹²
tsagoo¹o." La joon gajin² Moisés.

²⁴Joon la joon jileei²¹ 'in gacwo¹
júu³ tyú² tyi' Dios ca Samuel nifu
gafaa²¹ cwáain¹³ tyi' e jmi² lo.

²⁵Joon jilaa²¹ júu³ tyi'naa'oo' lo
'e ga'íi² Dios la mo jéei¹ coon¹³
tsá² 'in cwo¹ júu³ tyú² tyi'a. 'E
tyú² tyi-oo' mo ga'íi² Dios coon²¹
júu³ jéei¹gi coon¹³ 'líi²¹² tsacøøi¹³
tyi' mo gajin² in sii²¹ i Abraham:

"Jileei²¹ tsá² taain²¹² fu juncwii²¹
ilicwaa¹³ mo mi jó¹ yuun²¹ tyi'i."

²⁶Mo gajmaa¹ a Dios jiin¹ Jóon¹ on
gasii¹ in nifu tyani²ii' iuncwaa¹³ i
'naa'. Joon la joon 'e uncoon¹³ o 'naa'
'e tú²oo' jilaa²¹ 'e gó².

Tá² coon¹³ Wó³ tyani 'in tyu² to²

4 Faa²¹gi Tá³ coon¹³ Wó³
téen² in mo gatyálín² untsá²
coon¹³ 'in tyu² to² 'in tsá² 'in ní²
inu cwo' fee¹ do. Joongi ngaliin²
'inlíi¹³ tsá² tyi' coon²¹ poo²¹² sii²¹
saduceos. ²Nii²¹-tsi 'wii¹³ Tá³
coon¹³ Wó³ e² e tsá² júu³ tyú²
joongi 'wii¹³ jin² in la mo gajin¹
Jesús la joon jon ijiin¹ in tsá². ³Joon
tsifu joon gasan² ni 'ido. Joon
ngajée¹ i 'nuñf³ ca nuu¹ tsu nica'lóo²
do. ⁴Pe fúu¹ mo 'in niganúu² un 'e
júu³ do jo¹ o líi². Joon jileei²¹ 'in
jai² líi² t² 'ná² mil jmai² tsañuu¹.

⁵Mo gajná² jmi²¹² joon galicaain²¹
fu Jerusalén 'in tyu² to² tyi' tsá²
Israel coon¹³ tsacøøi¹³ coon¹³ tifo²
tyi' ley. ⁶Joongi néei¹ Anás 'in
tyu² to² tyi' untsá², coon¹³ Caifás
coon¹³ Juan, coon¹³ Alejandro.
Joon gauncaain²¹ jileei²¹ tsá² inuu
tyi' tsacøøi¹³ tyi' untsá². ⁷Joon
gatyú² u to² gajalín² Tá³ coon¹³

Wó³. Joon gasiin¹² in tún² tsa². Joon gaunngii¹ i' in tyu² to² do 'ii:

—¿'Iin 'ii²¹ tya'a si coon¹³ 'e sii²¹ 'in xeei²¹gi 'ee gajmaa^{2aa} jilaa²¹ 'elo?

⁸Joon Tú³ jin²in coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios:

—Tsacøøi¹³ 'e fuu²¹ lo joongi tsacøøi¹³ tya' tsá² Israel: ⁹wana 'iin²¹² naa' unngii¹ 'i' jna'a coon²¹ 'e tyú²-u gajmoo²¹ o'o tya' jaain²¹ tsatsaa¹³ 'e xiiala galáai². ¹⁰Joon jna'a jmoo²¹ o'o júu³ tyani²ii'. Cwoliñi³ii' jilee²¹ tsá² Israel 'e 'in tsañuu¹ 'in siin¹² tyani²ii' lo nano nigaláai² coon¹³ 'e sii²¹ Jesucristo tsá² Nazaret. 'Ii 'in gatéen¹naa' tsaa¹ crúu¹³ do. Joon Dios gajmaa^{1a} jiiin¹ tún¹. ¹¹'In Jesús lo líi¹ lawa coon²¹ cuun²¹² nifu pe 'naa'gii' lawa 'in jmoo¹ o to² do nigajaan²aan' li' co'o. ¹²Ce jiiin¹³ jaain²¹ 'in taain²¹² juncwii²¹ jo lí² jmáa^{1a} tiin¹³ naa' tsu² Dios nigacwoo¹ o 'e jiiin¹³ Jesús tii²i jmáa^{1a} tiin¹³ naa' —jin² Tú³ do.

¹³Mo gani² jilee²¹ 'in tyu² to² do xiiala jo 'goo²¹ Tú³ coon¹³ Wó³ faa^{21a} joon galili^{3o} 'e jo 'e jí² tii²¹ 'ido jon'gi 'ee to² 'oo¹ o ganga'goo²¹-tsi. Joon galiñii¹ 'e 'ido-o 'e nigangi¹ coon¹³ Jesús.

¹⁴Joongi 'in tsá² 'in nigaláai² do, do-o siin¹² in jee²¹² 'ii-o. 'Wii¹³ joon jo 'ee sá² 'e faa²¹gi coonti. ¹⁵Joon gatyú^{2u} to² 'e 'woo²¹ mo li sicaain²¹ do. Joon gasíi² la jee²¹² yaa-mo 'ee 'e 'ná² jmáa^{1a}. ¹⁶Joon gajin²in:

—¿'Ee jmoo²¹ o' coon¹³ 'in tsá² do? Jilee²¹ mo 'in seein²¹ Jerusalén niñi¹ o jilaa²¹ li² nigajmaa^{1a} 'in tsá² no. Coon²¹ milagro fee¹ liili¹ nigajmaa^{1a} 'ido. Joon jo lí² faa^{13a} 'e jon' la joon galí². ¹⁷Tsatáan^{13a}

fo²-tsi 'e jo faa²¹gi jiiin¹³ jaain²¹ cwáain¹ tya' Jesús. Joon coon¹³ 'e la joon jo núu²gi tsá².

¹⁸Joon 'in tsá² do gatø^{1ø} tún¹ Tú³ coon¹³ Wó³. Joon gatyú^{2u} to² la jo faa²¹gi 'ido coonti, jon'gi 'e²gi tsá² cwáain¹ tya' Jesús. ¹⁹Pe joon gañii¹ Tú³ coon¹³ Wó³:

—Í²du¹-oo' yaanaa' no. ¿Ti tyú²gi tyani Dios 'e jmoo²¹ o'o núu^{13u} to² tyu² 'naa' lagi to² tyu² Dios 'ee? ²⁰Tsu jna'a jo cwoo¹ tuu^{21u} 'e faa^{13a} jilaa²¹ 'e ganee²¹ 'e joongi ganuu^{21u}.

²¹Joon 'in tyu² to² do gaton¹on fo²-tsi pe galáa²mo 'ido. Jo gatsaa^{21a} xiiala ijmeei²¹ ni 'ido wúu¹ tsu 'gøø²¹ mo tsá². Jilee²¹ mo tsá² cwo¹ o 'maai¹³ Dios jilaa²¹ 'e nigalí². ²²In tsá² 'in galáai² coon¹³ milagro do ningoo^{21-o} tunló² jiiin²¹ lí¹gixu.

Mii¹-o tyani Dios 'in jai² líii² 'e jo cu²-tsi joon 'e tá²-a taain²¹²-tsi

²³Mo galáai² Tú³ coon¹³ Wó³ joon nigaliin² mo fu li néei¹ 'in tsaruu²¹ⁱ catyaa² do. Joon gatyaa¹ júu³ la jilaa²¹ 'e nigajin² 'in tyu² to² tya' untsá² do coon¹³ tsacøøi¹³ do.

²⁴Joon mo ganúu²un, jilee²¹ mo gami¹i si²¹ⁱ Dios:

—Ñáñu^{1u}, 'nu-u Dios 'in gajmaa^{1a} ñu¹fú² joongi ni 'wó², joongi jmi¹ñi¹³ coon¹³ jilaa²¹gi 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹. ²⁵Joon 'lii²¹² tsafeei¹ tyii¹ David, 'in gajmaa^{1a} jiiin¹³ la to² gatyuu^{12u}, gafaa^{21a} cwáain¹ tyi¹ mogajin² in coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tyi¹:

¿'Ee lí² to² lí¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ mi¹í¹³?

Joongi 'i¹-tsi tsá² jmai² 'e jo 'ee to² 'íi³ mo.

²⁶ Jileei²¹ tsaa'to² garóon².
Joongi tsacøøi¹³ 'e fuu²¹
galicaain²¹.
Joon gajmaa¹a 'ee¹i Ña'ñu¹u'
Dios joongi coon¹³ 'in gasii¹in
Dios sii²¹ Cristo.

²⁷ Tsu ja²mo 'e fuu²¹ lo galicaain²¹
Herodes coon¹³ Poncio Pilato
coon¹³ tsá² seein²¹ li xiia'gi coon¹³
tsá² Israel. Joon galicaain²¹ 'e
jmáa¹a 'e gó² tya' yuun²¹ tyi'i
Jesús 'in 'iin²¹²un. ²⁸ Joon la jon
gajmaa¹a jilaa²¹ to² 'e nityu¹²¹u
'e ilí² joongi jilaa²¹ 'e ni'i¹-o'o.

²⁹ Joon la no coon²¹du'u cwáain¹
fo² gaton¹on. Cwoo¹³ jna'a yuun²¹
tyi'i 'e jo ngii²¹i'i cu²-tsii¹. La
joon jo 'goo²¹-oo'o 'e cwoo²¹o'o
júu³ tyú² tyi'i. ³⁰ Joon mi²¹i'i
tyani²¹ 'e cwo²¹o jna'a 'ii²¹ tyi-o'o 'e
un'láa²na'a jileei²¹ tsatsaa¹³ joongi
coon¹³ 'e sii²¹ yuun²¹ tyi'i Jesús
jmoo²¹o'o jilaa²¹ li² coon¹³ milagro
fee¹.

³¹ Mo ngayuui¹³ gafaa²¹a júu³ tyú²
tya'a 'e lí² licaain²¹ do joon gajøø²¹
'wó² tá² líli¹. Tsifu joon galiseein²¹
waa²¹ pí² coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in
Espíritu Tyú² tya' Dios. Joon jo
'goo²¹gi faa²¹a júu³ tyú² tya' Dios.

Jilaa²¹ 'e sá² tya' jilee²¹mo 'in jai² líii²

³² Ca nii² 'e 'i¹-tsi jileei²¹ 'in
nijo¹ líii². Joongi coon²¹ røø²¹ líi¹i
jilee²¹mo. Ce jiin¹³ jaain²¹ jo jin²
wa'a 'e 'oo¹o tya'a 'ña'a. Jilaa²¹
jmai² tya' jilee²¹mo. ³³ Faa²¹gi 'in
apóstoles tya' Jesús do 'e nigajiin¹in
Ña'ñu¹u' Jesús. Joon taain²¹² tá²-tsi
líli¹. Joon Dios gataa¹³i cwa³
jilee²¹mo. ³⁴ Jiin¹³ jaain²¹ jo 'oo¹o
faí³ 'wi¹³ jilee²¹mo 'in 'oo¹o 'wó²
si 'nú¹ 'ee ni'ni¹o. ³⁵ Joon jilaa²¹ 'e

sá² cwo¹o tsá² apóstoles. Joon
'ii-gi gajmaa¹a jmai²xu la jaain²¹ la
jaain²¹ xiiala sityécin¹ tsá² jmi²¹².

³⁶ Lawa la lo-o jmoo¹o jileei²¹.
Seein²¹ jee²¹² 'ii jaain²¹ jún² Leví
'in sii²¹ Sé³. Galiseein²¹ coon²¹ 'wó²
roon¹ ni jmi²¹ sii²¹ Chipre. Joon 'in
apóstoles do gaunsii²¹o 'ii Bernabé.
(øøi²¹-tsi tsá² sii²¹: 'in untyú²-tsi
tsá².) ³⁷ In tsañu¹ lo ga'ni¹i coon²¹
sii¹³ 'wó² tya'a. Joon 'e cuu² gatí²i
do ngacoon¹on joon gacwo¹o tya'
apóstoles do.

Tsaa² tya' Ananías coon¹³ Safira

5 Pe jaain²¹gi tsá² sii²¹ Ananías
coon¹³ 'oo²¹²o 'in sii²¹ Safira
ga'ni¹i coon²¹ sii¹³ 'wó². ² In tsá² lo
gasí²i røø²¹ coon¹³ 'oo²¹²o. Joon
gasáa¹³gixu 'e cuu² do tya'a. Joon
ngacwoo²¹o 'in apóstoles do lawa'a
la jilaa²¹a. ³ Joon gajin² Tú³ sii²¹i
'ii:

—Ananías ¿'ee lí' nigaí² 'in 'líii³
alma tyi'i 'e gaungøø¹u 'in Espíritu
Tyú² tya' Dios? Gasaa²¹²gi 'e cuu²
gatí²u tya' 'wó² do. ⁴ Wó² tyi-o'o
do mo ga'ni²¹²naa'. Joon 'e cuu²¹
gatí²u tyi-o'o jon, lí²-i jmaa²aa' la
'iin²¹²naa'. ¿'Ee lí' ga'i¹-oo' la joon?
Nigafáa¹³a coon²¹ júu³ tajuu²¹ tyani
Dios jon tyani tsá².

⁵ Mo ganúu²un Ananías 'elo tsifu
joon gaci²mo jún¹mo. Jmai² tsá² 'in
gaføø²mo mo ganúu²un 'elo. ⁶ Joon
gatyalfin² jaain²¹ gáí¹ simii²¹ 'in
gapaa²¹ 'ii' mí². Joon ngajée¹ 'ido
'ii nga'áa¹³mo.

⁷ Ji 'ni¹ hora gangí²i mo ngayuui¹³
joon jon gaí² 'oo²¹²o Ananías. Jo ñii¹i
coonti 'ee galí². ⁸ Joon gaunngii¹i Tú³:

—¿Tí la gajin²in do-o gacíin² 'wó²
ga'ni²¹in do?

Joon gañii¹i:

—Jiin¹³ la do-o gacñiin².

⁹Joon gasii²¹i Tú³ 'ii:

—¿Ee li' gasfín¹³naa' røø²¹ 'e coón¹³oon' 'in Espíritu Tyú² tya' Ñañu¹u' Dios too²? Caluu no-o nijaliin¹ 'in nga'áai¹³ ñuu¹ tyi'i. Joon 'nu-gi 'injéi¹ 'ino.

¹⁰Tsifu joon cñi¹²i 'wii²¹² tñi² Tú³.

Joon mo ngataai² 'in simii²¹ do joon gangaa¹ 'in tsamf² ni 'lii²¹²mo jon. Joon gatyii¹i, nga'aa²mo caai¹ li si'aa¹²¹² ñuu¹ tya'a do. ¹¹Joon jilee²¹mo tsá² 'in jai² líi² Jesús coon¹³ 'in galiñii¹ jilaa²¹ 'elo gafoo²i líi¹i.

Fúu¹mo 'in gaun'láai² coon¹³ milagro

¹²Láa¹mo li² coon¹³ milagro gajmaa¹a apóstoles jee²¹² tsá². Joon galicaain²¹ tsá² coon²¹ ni'nu¹ sii²¹ Salomón. ¹³Fúu¹mo 'in catyaa¹² do jo 'iin²¹² 'in uncaain²¹ coon¹³ 'ii tsu 'wii¹³ 'goo²¹-o. Pe jilee²¹mo tsá² faa²¹a tyú²-u tya'a. ¹⁴Líi¹ fúui¹ tsañuu¹ coon¹³ tsamf² 'in nigalijai² líi² Ñañu¹u' Jesús. ¹⁵Joon ga'woo¹²¹ tsá² 'in tsatsaa¹³ tya'i fu¹. Tya'i fu¹ tee¹²i coo¹³ 'mó² si ni jmoo²¹ 'ee. Joon mo ngñi¹ Tú³ fiin¹³ jiin¹³ tñi¹³ 'iin¹³ tya'a joon 'láa²mo. ¹⁶Joon jilee²¹ tsá² 'in seen²¹ fuu²¹ co' Jerusalén do jajée¹i tsatsaa¹³ tya'a si 'in 'yuu¹² 'in 'líi¹³ alma tya'a 'ee joon jilee²¹mo 'láa²mo.

Gatain² tsá² Tú³ coon¹³ Wó³ 'nuñí³

¹⁷Joon ga'aa¹a tsiuwú¹ jilee²¹ 'in tyu² to² tya' untsá² joongi tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ saduceos. ¹⁸'Wii¹³ joon gasan²mo tsá² 'in apóstoles do joon gataan¹² 'in 'nuñí³. ¹⁹Pe jaain²¹ ángel tya' Ñañu¹u' Dios ganá¹ 'e

'nuñí³ do la 'woo¹. Joon ga'woo¹mo 'ido. Joon gasii²¹i 'in ángel do 'ii:

²⁰—Cwolín²naa' fu inuu cwo¹ do. Cwojmaa²aa' júu³ xiiala ngi¹ tsá² coon²¹ fu¹ coon²¹ tsáa¹ tya' Dios.

²¹Mo ganúu²un 'elo joon ngatáa¹i fu cwo¹ do. 'Aa²¹ mo gajná² ga'láa² 'wii²¹² 'e²e tsá².

La 'ii²¹² joon 'in tyu² to² tya' untsá² joongi 'in téein² coon¹³on galicaain²¹ 'e Junta Suprema tya'a. ('øøi²¹-tsi tsá² 'e licaain²¹ jilee¹²¹ tsacøø¹³ tya' tsá² Israel.) Joon gatyu²u to² gajaliin² 'in apóstoles do 'in taai² 'nuñí³. ²²Mo gatyaliin² 'ii¹³ tsi 'nuñí³ do jo gatsee¹²¹gi jiin¹³ jaain²¹. Joon ngaliin¹ tún¹. ²³Ngacoon¹on júu³ li néei¹ tsacøøi¹³ do gajin²in:

—Mo gatyalii²¹i 'nuñí³ do gatsaa²¹a'a tyú² sijni¹. Joongi 'oocañú² do téen²mo 'láa² 'aa¹a. Pe mo ganaa²¹²a'a jiin¹³ jaain²¹ jo 'in seen²¹gi li' tsi do.

²⁴Mo ganúu²un tsacøøi¹³ tya' untsá² coon¹³ 'in tyu² to² 'in ní² cwo¹ do jilaa²¹ 'elo joon gaunngii¹i ruu²¹i:

—Júu³ tya' fo², ¿xiiala iján² jilaa²¹ 'elo?

²⁵La jee²¹² joon tyía¹ jaain²¹ tsañuu¹ jin²in:

—Inuu cwo¹ do 'yuu¹² 'in tsañuu¹ 'in gatai² 'naa' 'nuñí³ do. Do-o 'yuu²i 'e²e tsá² júu³ tyú².

²⁶Joon ngaliin² moyóo¹³ coon¹³ 'ii¹³ tya'a. Joon ngatee¹ 'ido tún¹. Jo 'ee gajmee²¹i ni 'ido 'wii¹³ 'goo²¹o wana gatyuu¹² tsá² 'ii cuun²¹².

²⁷Mo tyaliin¹ 'in tee¹e ngajée¹i tyani tsacøøi¹³. Joon 'in tyu² to² tya' untsá² do gajin²in:

²⁸—Jna'a nigauntsaa¹³ moo'o 'naa' coonti 'e jo 'e²gii¹ júu³ tya' Jesús

do. Pe 'naa'gii¹ li' cii¹³i nigajmaa²aa'. Nigaró¹mo la tøø² Jerusalén coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ee²ee'. Joon 'naa'oo' 'iin²¹²naa' cwo¹ jna'a tsaa² 'e gajúin¹ 'in tsañuu¹ do.

²⁹Joon gañii¹ Tá³ coon¹³ 'in apóstoles catyaa² do:

—'E tíí²mo jna'a jmoo²¹o'o nñu¹³ 'u'ñ to² tyú² Dios lagi to² tyú² tsá². ³⁰Dios tya' líi²¹² tsacøøi¹³ tyii¹ 'ii gajmaa¹ a jiin¹ Jesús 'in gajngaa¹³naa' tsaa' crúu¹³ do.

³¹Joon Dios gasaa¹ 'ii 'e cwaa²¹ lí' cwoo²¹o tsáa¹. Joongi nicwo¹o to² fee¹ joongi 'e jmaa¹ a tiin¹³ tsá². Joon la joon lí²-i jaa²¹-tsi jilee¹²¹ tsá² Israel. Joongi 'iin²mo tsaa² tya'a. ³²Faa¹³ jna'a 'e la ja²mo jilaa²¹ 'elo. Joongi 'in Espíritu Tyú² tya' Dios, 'in Dios cwóo¹ jilee¹²¹ 'in nñu¹³ to² tyú² Jesús, jmáa¹ a júu³ 'e ja²mo jilaa²¹ 'elo.

³³Mo núu²un jilaa²¹ 'elo líí¹ gatsá² 'nii²¹-tsi. Joon la mo 'iin²¹²in jnga²mo 'ido. ³⁴Jaain²¹ tsá² sii²¹ Gamaliel, 'in líí¹ tsá² tya' fariseos, 'in tyíin¹ lí sicaain²¹ 'ido. Líí¹ tifo² tya' ley. Áa¹mo un'goo¹ tsá² 'ii. Joon garóon² lí tyíin¹in, joon gatyú²u to² ga'woo¹²¹ 'in apóstoles do. ³⁵Joon gasii²¹ 'in tyú² to² do jin²in:

—Tsá² Israel, tíí¹moo' 'e jmaa²aa' coon¹³ 'in tsañuu¹ no. ³⁶Cwotii¹³du-'oo' xugi mo ngóo¹ ga'yeei²¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Teudas. Tsá² tyiin²mo 'ii gajin²in 'ñá'a. Joon gajée¹ tyún² ciein¹³ líí¹gi tsá² tya'a. Pe mo ngayuui¹³ gajngaai¹³ tsá² 'ii jilee¹²¹mo tsá² tya'a gasojó¹mo. Joon gatsé¹mo jilaa²¹. ³⁷Mo galiciin²¹gixu joon, mo gatáin¹ jilee²¹ tsá² jí², ga'yeei²¹ jaain²¹ tsá² seein²¹ Galilea sii²¹ Judas. Joon

fúu¹mo tsá² gajée¹ 'ii. Pe la joon jon gajngaa¹³mo tsá² 'ii. Joon jilee²¹mo jon tsá² tya'a sojó¹mo. ³⁸'Wii¹³ joon túu¹naa' 'in tsañuu²¹ no. Joon jo untyíí²naa' 'ii. Wana júu³ tya' 'in tsá² lo jmai² júu³ tya' tsá² joon tyee²¹mo jon. ³⁹Pe wana júu³ tya' Dios jo lí² 'iin²naa'. Tíí¹moo', jo tíí¹³naa' coon¹³ Dios.

⁴⁰Joon gatii¹²i júu³ tya' Gamaliel do joon galinuu¹²u jilee²¹mo. Joon gasii²¹mo røø²¹. Joon gatø¹ø 'in apóstoles do tún¹. Joon gajmee²¹mo 'ido. Joongi gauntsaa¹³mo 'a jo faa²¹gi 'ido júu³ tya' Jesús. Joon galáa²mo. ⁴¹Joon ga'woo²¹mo 'in apóstoles do tyani tsacøøi¹³ do. Jløø³mo ngaliin² 'wii¹³ Dios gacwoo¹o wa'a ganií²¹ wúu¹ 'wii¹³ tya' Jesús. ⁴²Ca inñu¹ cwo¹ lagi inñu¹ tya' tsá² jo gatú²gi 'e 'e²e tsá² júu³ tyú². Joongi faa²¹ a cwáain¹ tya' Jesucristo la coon²¹ jmii²¹².

Gatyii¹²in dyái¹ tsá² 'in uncoon¹³ apóstoles do

6 Jee²¹² jmii²¹² joon gangafúu²mo 'in jo¹ lííi². Joon 'in faa²¹ jmíi¹ griego galáa² 'wii²¹² jmoo¹o tsaa² tya' 'in faa²¹ jmíi¹ tya' tsá² Israel. Jin²o:

—Mo jmoo¹o tsá² jmai²xu la coon²¹ jmii²¹² 'in 'yiia'níí² tyii¹ xugi tíí² gø¹ø lagi 'in 'yiia'níí² catyaa².

²Joon gatyú² jí dyatuuin¹ apóstoles to² wa'a galicaain²¹ ce jilee¹²¹ 'in jai² lííi² do. Joon gasii²¹²¹:

—Jo tseein²¹ wa'a tñu²¹u 'e cwoo²¹o júu³ tyú² tya' Dios 'e jmoo²¹o jmai²xu 'e dø¹ tsá². ³'Wii¹³ joon, tsaru¹u, 'nee¹naa' dyái¹ tsá² jee²¹² 'naa' 'in jo cu²-'oo' coon¹³, tsá² 'in 'øø¹-tsi joon 'in 'oo¹o 'ii²¹

tya' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. Joon cwóo¹³oo' 'ido-o 'e to² no cwojmaa^{1a} jmai²xu. ⁴Pe jna'gi¹i canii² 'e faa^{13a}'a fo¹² joongi 'ee^{13e}'e jilaa²¹ júu³ tyú² tya' Dios.

⁵Røø²¹ gasí²ⁱ jilee²¹mo. Joon gatyii¹³in Tée¹³, jaain²¹ 'in tsá²-tsi Dios líli¹. 'Áai¹ nũu¹³un to² tyu² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. Jaain²¹gi 'in sii²¹ Lii²¹², coon¹³ Prócoro, coon¹³ Nicanor, coon¹³ Timón, coon¹³ Parmenas. Joongi jaain²¹ 'in seen²¹ fu Antioquía 'in sii²¹ Culáa¹³. Culáa¹³ do 'in niga¹ⁱii²¹ tiisi² tya' tsá² Israel ca la mo jée¹mo. ⁶Joon ngajée¹i tyani 'in apóstoles do. Joon 'ii-gi gafaa^{21a} júu³ tyú² joongi gataan^{1an} cwo^{21o} tya' 'ido.

⁷Líi¹ nganii¹²ⁱ 'e júu³ tyú² tya' Dios do. Joongi 'in jai² líii² 'in néei¹ Jerusalén líi¹ ngafúu²ⁱ. Joongi fúu²mo untsá² tya' tsá² Israel galija²mo líii².

Gasain² tsá² Tée¹³

⁸'Áa¹mo gauncoon¹³ Dios 'e 'iin²¹²in Tée¹³ tsá². Jaain²¹ 'in 'oo^{1o} 'ii²¹ tya' Dios 'ii. 'Láai² líi² coon¹³ milagro gajmaa^{1a} jee²¹² tsá² do. ⁹Joon 'inlíi¹³ tsá² tya' coon²¹ cwo¹ sinagoga 'e sii²¹ Esclavos Libertados coon¹³ 'inlíi¹³ tsá² seen²¹ Cirene, coon¹³ tsá² Alejandría, coon¹³ tsá² Cilicia, coon¹³ 'inlíi¹³ tsá² seen²¹ Asia ga'láa² 'wii²¹² jo cwo¹ júu³ ruu²¹ⁱ coon¹³ Tée¹³ do. ¹⁰Pe jo líi² líi¹ⁱ 'in tsá² do coon¹³ 'e júu³ røø²¹ 'e faa^{21a} Tée¹³ do. Jo líi² líi¹ⁱ tsu Tée¹³ do faa^{21a} 'ii²¹ tya' 'in Esíritu Tyú² tya' Dios. ¹¹Joon 'in tsá² do gatyii^{21o} 'leei¹³ 'in gafaa^{21a} júu³ tajuu²¹ jin²ⁱⁿ: —Niñu³oo'o 'e faa²¹ 'ido 'laa²¹ tya' Moisés coon¹³ Dios.

¹²Joon la joon gajmaa^{1a} gatí² 'nii²¹-tsi tsá², coon¹³ tsacøøi¹³, coon¹³ tifo¹² tya' ley. Joon coon¹³ la joon gasaan² ni Tée¹³ do. Joon ngajée¹ⁱ li náa¹ Junta Suprema. ¹³Joon ga'naa¹²ⁱ 'inlíi¹³ tsá² 'in jmá² júu³ tajuu²¹ jin²ⁱⁿ:

—'In tsañu¹ lo jo mo tuu²¹ faa^{21a} júu³ 'laa²¹ tya' 'e cwo¹ nacwai³ lo joongi tya' ley. ¹⁴Ninũu²¹uun faa^{21a} 'e 'in Jesús tsá² Nazaret do 'e ifiin¹mo 'e cwo¹ lo. Joongi 'e iunsíi²¹ jilaa²¹ tiisi² tyi' 'e gacwo^{1o} Moisés jna'.

¹⁵Joon 'in tyu² to² do coon¹³ jilee²¹gi 'in néei¹ do mo gajøø² ni² Tée¹³ do ganii²¹ li níi¹ la li ni² ángel.

Faa^{21a} Tée¹ 'wii¹³ tya' 'ña'a

7 Joon 'in tyu² to² tya' untsá² do gaunngii¹ Tée¹³ jin²ⁱⁿ:

—¿Ti jo^{1o} jilaa²¹ 'elo?

²Joon 'ii-gi gañii¹ⁱ:

—Tсарu^{1u} joongi jilee²¹ tsacøøi¹³ tyi', nũu^{2duu} 'e ifo^{3oo} lo. Ña'ñu^{1u} Dios 'in tyiin¹ ñu¹fú² ga'ee^{12mo} 'ña'a 'lii²¹² tsafeei¹ tyi' Abraham mo gacwó²gita fu Mesopotamia la nu¹gi itsacwaa^{1a} fu Harán. ³Joon gajin² Dios sii²¹ⁱ 'ii: “Tu^{13u} goo^{21o} lo joongi jilee²¹ ruu^{21u}. Joon cwo^{21o} coon²¹ 'wó² li i'é⁴ee lo.” ⁴Joon gacwo¹ⁱ Abraham li sii²¹ Caldea. Joon gangacwaa²¹ fu li sii²¹ Harán. Pe mo gajúin¹ jmii²¹ joon jajée¹mo Dios Abraham fu li seen²¹naa' nano. ⁵Pe jo 'ee gasáa^{1a} coonti tya' 'ido fu lo. Jiin¹³ coon²¹ sii^{13xu} li sii^{21xu} tií²ⁱ jo sá². Jiin¹³ jo mo seen²¹mogi jóon^{1on}, joon Dios ga'íi² júu³ Abraham 'e cwo^{1o} jóon^{1on} 'e 'wó² do. ⁶Joon gajin²ⁱⁿ

jon Dios sii²¹i Abraham 'e jileei²¹ tyí^{2a} 'e tsacwaa²¹ a goo^{1o} tsá² xeei²¹ ca gatsín¹ tyún² cíein¹³ jiin²¹. Jin^{2o} jon inii²¹ wúu¹. Joon tsá² xee²¹ mo 'in tyú² to² 'ii. ⁷Pe joon gajin² Dios: “Jna-a jmáa³aa 'ii²¹ tyá' 'in tyú² to² tyí^{2a} do. Mi yuui¹³ joon, joon i'woo² moo 'ido. Joon lo-o lí² ijmáa^{1a} to tyiaja.” ⁸Dios gasí²i coon²¹ júu³ jai² coon¹³ Abraham. Joon gatyú^{2u} to² 'e jmá² 'ido li² circuncisión tyá' jóon^{1on}. 'E li² do coon¹³ 'e joon tí²ⁱ-tsi tsá² 'e júu³ gaí² Dios do. 'Wii¹³ joon mo galiseein²¹ jóon^{1on} sii²¹ Isaac, joon gajmaa^{1a} Abraham 'e li² circuncisión do tyá' jóon^{1on}. Gatyú^{2u} loo²¹ yú' cúun¹ 'in xuui²¹² tsañú¹ do. Joon Isaac-gi gajmaa^{1o} jon 'e li² do tyá' jóon^{1on} 'in sii²¹ Jacob. Jacob-gi gajmaa^{1o} jon 'e li² do tyá' 'in dyatuuin¹ jóon^{1on} 'in galiseein²¹ tyá'a. Joon 'in dyatuuin¹ do-o galí¹ⁱ tsacøøi¹³ tyá' dyatun¹ poo²¹² tyá' tsá² Israel 'e sá² nano.

⁹'In xuui²¹² tyá' Jacob do, 'in galí¹ⁱ tsacøøi¹³ tyí', ga'aa^{1a} tsiuwúu¹ tyá' ruu²¹ⁱ sii²¹ Sé³. Joon ga'nii¹ mo 'ido tyá' tsá² 'in tsaliín² Egipto. Pe Dios gauncoon¹³ Sé³ do. ¹⁰Joon galáa² mo coon¹³ jilaa²¹ faí³ tyá' 'ido. Joon gajmaa^{1a} 'e jmií¹ gi-tsi Sé³. Joon gajmaa^{1a} 'e gali'in²¹² in Faraón 'ii. Faraón sii²¹ 'in róøi¹³ tsá² Egipto do. Joon 'in Faraón do gatyú^{2u} to² 'e ga'í² Sé³ tsaa'to² tyá'a. Joon gatyú^{2u} Sé³ to² la tøøi² Egipto, ca jilee²¹ tsá² néei¹ inuu tyá' róøi¹³ do gatyú^{2u} Sé³ do to².

¹¹Joon ga'í² gon 'oo² la Egipto coon¹³ Canaán li néei¹ 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyí'. Joon jo nñi¹ gi 'ee dø^{1ø}. ¹²Pe mo galiñii¹ⁱ Jacob 'e sá² trigo fu Egipto do joon gasii¹ in

jóon^{1on} 'in líii¹ la líi¹ⁱ tsacøøi¹³ tyí'. Do-gi galáa² 'wii²¹² ngaliín². ¹³Mo gatí² tún² naa¹³ tyaliín² do, 'in Sé³ do gajin^{2o} 'e ruu²¹ mo 'ido. Joon galiñii¹ⁱ 'in róøi¹³ tyíñi¹ Egipto do xiiala nilí²ⁱ tsacøøi¹³ tyá' Sé³.

¹⁴Joon gatyú² Sé³ to² wa'a jalíin² jmii²¹ coon¹³ jileei²¹ ruu²¹ⁱ. Gatí²⁻ⁱ ca'no¹³ cíein¹³ tsi dyiia'néei² tsá² coon'tya. ¹⁵La joon galí² gangó^{2-o} Jacob fu Egipto. Joon do-o li gajúun¹ in coon¹³ jileei²¹ 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyí'. ¹⁶Joon moo¹ taai² 'in Jacob do ngalii¹ gixu fu Siquem. Joon do-o ga'áa¹ⁱ coon²¹ tsi 'aan¹ nigaló² Abraham tyá' 'lii²¹² tyá'a. Hamor sii²¹ 'in ga'nii¹ⁱ 'e 'aan¹ do.

¹⁷'La do-o gangó¹ ca gatsín¹ júu³ jai² 'e gasí²ⁱ Dios coon¹³ Abraham. Tí'xu-u gangafúu² mo tsá² seein²¹ Israel li nanée¹ⁱ Egipto do. ¹⁸Joon ga'í² jaain²¹ róøi¹³ to² Egipto do 'in jo cwii¹ in 'lii²¹² Sé³ do. ¹⁹In róøi¹³ do gacon^{1on} too² 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyí'. Joongi ga'e^{2e} wúu¹. Joon gatyú^{2u} to² 'e túu² mo 'ido la jaain²¹ xuui²¹² tsañú¹ tyá'a mi liseein²¹. Joon la joon júun² mo 'ido. ²⁰Yiia¹³ joon galiseein²¹ Moisés, 'ii jaain²¹ yuun²¹ 'in gali'in²¹² in Dios. Gaai²¹ sii²¹ gauncwaain²¹ tsacøøi¹³ tyá'a inuu tyá'a. ²¹Mo gatí² 'ii²¹ 'e gatíui² sáa^{3a} 'ii la joon galí² 'e 'ñá'a 'in jamí¹ⁱ róøi¹³ do gatøø^{1o} 'in yuun²¹ do. Joon gauncwaain²¹ lawa jóon^{1-o}. ²²'Wii¹³ joon gauntsáa¹ Moisés jilaa²¹ 'e tíi²¹ⁱ tsá² Egipto. 'Wii¹³ joon tyú^{2-u} gatii²¹ⁱ jilaa²¹ 'e faa^{21a} joongi jilaa²¹ 'e jmoó^{1o}.

²³'Tunló¹ jiin²¹ ningóo¹ 'e seein²¹ mo gali'in²¹² in tsafee¹³ⁱ tsagoo^{1o}.

²⁴Joon li ngóo¹ do gani² jaain²¹ tsá² Egipto taai² tíi¹ⁱ coon¹³ tsagoo^{1o}

Israel. Joon 'iin²¹² in Moisés do un'øø¹ tsagoo¹o. Joon gacoon²¹-o tya'a, gajngaa¹³mo 'in tsá² Egipto do. ²⁵Pe 'i'-tsi Moisés 'e lí² líi¹ tsagoo¹o tsu Dios nigasii¹in 'ii' e tsaláai² 'ido. Pe tsagoo¹o do jo líi² la joon. ²⁶Mo gajná² joon ganí² Moisés taa²i tsagoo¹o tíi¹i. Joon la mo 'iin²¹²in tyáai¹ 'nii²¹ joon gasii²¹i: "La 'oo²¹ ruu²¹ moo¹ tíi¹³ naa'. 'Ee lí' jmaai¹³ ruu²¹ naa' la no?" ²⁷Pe tsifu joon jaain²¹ 'in tíi¹ do ga'leei¹³gon Moisés. Joon gasii²¹i 'ii: "¿lin gatyu² to² 'e jmaa²a 'ii²¹ tyii¹ lawa tsaa²to²? ²⁸¿Ti 'iin²¹²un jngaa¹³un jna la gajngaa¹³un 'in tsá² Egipto do tyíia²?" ²⁹Mo ganúu²un Moisés 'elo gacwiin¹o. Ngoo²¹-o lí sii²¹ Madián. Do-o gateen¹in lawa tsá² seein²¹ lí wíin². Joon do-o galiseein²¹ gáí¹ jón¹on.

³⁰'Ngó¹ Moisés coon²¹ lí jo 'in tsá² seein²¹ co' coon²¹ moo²¹ sii²¹ Sinaí. Do-o taain¹ ningóo¹ tunló¹ jiin²¹ mo gajnéi¹ jaain²¹ ángel. 'In ángel do 'yuui² coon²¹ jee²¹² mó² pi³ 'e lí la lí 'e coo²¹ jf². ³¹Joon líi¹ ganga'goo²¹-tsi Moisés mo ganí² 'edo. Joon gangatyéen¹in tyan'gi wa'a jóø² tyú²gi. Joon ganúu²un coon²¹ júu³ tya' Ña'ñu¹'u' 'e jin². ³²"Jna-a Dios tya' 'lí²¹² tsacøøi¹³ tyi'í Abraham, coon¹³ Isaac, coon¹³ Jacob." Tsifu joon gajlé¹mo Moisés. 'Goo²¹-o. Jo tá²gi-tsi jóø². ³³Joon gajin² Ña'ñu¹'u' sii²¹i 'ii: "Woo¹³ mfi¹³i no, tsu lí øø²¹ø no lí cwaa¹³mo no. ³⁴Nimóo³-oo 'e niganí² yuun²¹ tyiia wúu¹ Egipto. Ganúu³oo ci²i 'wii¹³ joon gacwú¹na ilaa²¹na 'ii. Na¹du' jon. Sfi²na 'nu fu Egipto." La joon jin² júu³ ganúu²un Moisés.

³⁵'Coon¹³ 'in ángel 'in ganéi¹ tyani Moisés jee²¹² mó² pi³ 'e

coo²¹ do gasii¹in Dios Moisés lawa jaain²¹ tsafeei¹ 'in jmaa¹a láa²i tsagoo¹o. Fiin¹³ la mo jéei¹ 'in tsagoo¹o do jo mo ga'ii²¹ 'e tyu²u to² 'ii. Joon nigajin² tsagoo¹o sii²¹i 'ii: "¿lin nigatain² 'nu lawa tsaa²to² si 'in jmoo¹o 'ii²¹ 'ee?" ³⁶Moisés do ga'woo²¹ 'lí²¹² tsacøøi¹³ tyi' Egipto do. Joongi gajmaa¹a jilaa²¹ milagro coon¹³ lí² 'e fuu²¹ joon. Joongi lí ganó¹ coon²¹ jmi¹ñi³ sii²¹ Mar Rojo. Joongi gajmaa¹a milagro lí caain²¹ lí jo 'in tsá² seein²¹ do la jee²¹² tunló¹ jiin²¹. ³⁷'In Moisés do gasii²¹i tsá² Israel: "Dios ityii¹³in jaain²¹ la 'oo²¹ jee²¹² ruu²¹ naa' 'in cwo¹ júu³ tyú² tya'a jee²¹² 'naa'. Jiin¹³ la 'ii²¹ 'oo² jna-a jon 'i'aa¹." ³⁸Gateen¹in 'in Moisés lo coon¹³ tsá² Israel 'e lí jo 'in tsá² seein²¹ do. Mo gafee¹i 'in ángel do Moisés lí moo²¹ sii²¹ Sinaí, Moisés-gi gasii²¹i 'lí²¹² tsacøøi¹³ tyi' 'e júu³ do ga'íi² tya' xiiala 'e téein² tsá² tyú². Coon¹³ la joon ga'ii¹³ naa' 'e júu³ do.

³⁹'Pe 'lí²¹² tsacøøi¹³ tyi' jo gali'in²¹²in núu²un. Joon gajii²mo Moisés. Joon la mo 'iin²¹²in 'lí²¹² tsacøøi¹³ tyi' tsaliin¹ fu Egipto tún¹. ⁴⁰Joon gasii²¹i 'in tsá² do Aarón: "Íi²¹i'í jmee¹²un dioses tyii¹ 'in tsalín² jee²¹² jna'a. Tsu jo nee²e 'e galíi¹ 'in Moisés 'in ga'woo¹ jna'a Egipto do." ⁴¹Joon gajmee¹i jaain²¹ joo²¹ xuui²¹² ilíi¹ la líi¹ fií²¹² tya'a. Joon gajngaa¹³i joo¹núu³ 'e cwooi¹³ 'in fií²¹² tya'a 'in líi¹ joo²¹ xuui²¹² do. Joon gajmaa¹a jløø³i coon¹³ 'e nigajmeei¹ coon¹³ cwoo²¹o do. ⁴²Joon gatúu²mo Ña'ñu¹'u' Dios. Joon ga'láa² 'wii²¹² fee¹i jiin¹³ náu¹ 'in 'ii¹³ yu' juncwii²¹. La gajin² ní jf² tya' 'in cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios:

'Naa', tsá² Israel, jin² Dios: ¿Ti gacwooi¹³ naa' jna 'in joo'núu³ 'in nigajngaa¹³ naa' do la 'ii²¹² taan²¹² naa' tunló¹ jiin²¹ li jo 'in tsá² seein²¹ do?

⁴³ Jon'on la joon. Gatyii²ii' capillas pi¹³ tya' dios tyii' 'in sii²¹ Moloc, joongi núu¹ tya' dios 'in sii²¹ Renfán.

'Ii gajmee²¹² naa' yaanaa' ifoo¹³ naa'.

'Wii¹³ joon i'woo² moo' naa' fu goo² oo'.

Joon sfi³ na' naa' ca li ngíi¹ gi fuu²¹ Babilonia.

⁴⁴ Mo gatéein² 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi' 'e cwo¹³ tyuun²¹ li jo 'in tsá² seein²¹ do ga'oo¹ coon²¹ 'nú¹ 'mi² 'e li la li cwo¹ tya'a li 'maa¹ a jilaa²¹ cuun²¹² toon²¹² ley. Moisés gajmaa¹ a 'e 'nú¹ 'mi² do la lí² 'e niganii²¹, jiin¹³ la nigatyú² Dios to² 'e jmáa¹ a. ⁴⁵ 'In 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi' ga'ii²¹ mo' 'e 'nú¹ 'mi² do. Joon gacoon²¹ -o mo gali² i' 'e 'wó² do coon¹³ tsafeei¹ tya'a Josué. Dios ga'wooi²¹ 'in mo néei¹ 'e 'wó² do, joon gacwo¹ 'i-i-o. La joon ngó¹ ca la mo gaí² 'lii²¹² røøi¹³ David to². ⁴⁶ Dios gali'iin²¹² in David. Joon David-gi gali'iin²¹² in jmaa¹² a coon²¹ cwo¹ li seein²¹ Dios tya' 'lii²¹² Jacob. ⁴⁷ Pe jóon¹ David sii²¹ Salomón² -mo gamaa¹³ a 'e cwo¹ do cwáai¹ tya' David. ⁴⁸ Pe Dios, 'in fee¹ mo, jiin¹³ ñu'fú² tyiín¹ in jo tyiín¹ in cwo¹ jmo¹ o tsá². Jiin¹³ la gajin² 'in cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios do:

⁴⁹⁻⁵⁰ Ñu'fú² -u tyiín¹ na jon, jin² Dios. Jiin¹³ coon²¹ 'nú¹ jo lí² jmaa¹³ a tyiia, jin² Dios.

Jon'gi án³ li 'ii²¹ 'woo²¹ oo' ná² -a, tsu jilaa²¹ 'e sá² jna- a gajmáa³ aa.

⁵¹ 'Pe 'naa'gii' —jin² Tée¹³ do— coon²¹ tøø² mo najmaa² aa' 'waa²¹ -oo'. Sá² loocwoo¹ oo' pe jo nuu² uun' joon alma tyii' lawa'a jo cwii¹ naa' Dios. Jo nuu¹³ uun' jon'gi jmaa² aa' la to² tyu² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. Røø²¹ líi¹ naa' coon¹³ 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyii'. ⁵² 'Lii²¹² tsacøøi¹³ tyii' do gamee²¹ mo jileei²¹ 'in cwo¹ júu³ tyú² cali do. 'I-i-o gajngaa¹³ i 'in gajin² 'e ijó¹ jaain²¹ 'in jmá¹ 'ii²¹ røø²¹. Joon mo gajo² 'in jmá¹ 'ii²¹ røø²¹ do 'naa'gii' gajaan¹³ moo' joongi gajngaa¹³ moo'. ⁵³ Fiin¹³ niga'ii¹³ naa' 'e ley do coon¹³ 'ii²¹ tya' ángel pe jo galinuu¹³ uun'. Jilaa²¹ 'elo gajin² Tée¹³ do.

Jún¹ mo Tée¹³

⁵⁴ Pe joon jileei²¹ 'in néei¹ do mo ganúu² un 'elo gatsá² 'nii²¹ -tsi. Joon gacuu²¹ i moojóon¹ on líli¹.

⁵⁵ Pe Tée¹³ do røø²¹ mo 'in Espíritu Tyú² tya' Dios gajøø² ø lí' yu'. Joon ganii²¹ o xiiala jná² joo²¹ Dios. Joon do-o siin¹² Jesús lí' cwo²¹ Dios tsáa¹ coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ tya'a.

⁵⁶ Joon gajin² Tée¹³:

—iJøø² duu'! Jøø³ oo sino² 'oo² ñu'fú². Joon do-o máa¹ moo Jesús, 'in Ruu²¹ i Tsá², siin¹³ mo lí' caai¹ Dios Jmii²¹ tsáa¹.

⁵⁷ Pe 'in tsá² do jo taa²¹ gi núu² un. Joon gajni¹ o loocwóo¹ o joon ga'oo¹ o tá² líli¹. Canii² ngaliin² cwiin¹ in gasan² mo 'ido. ⁵⁸ Joon gatyii¹ mo 'ido 'e fuu²¹ do. Joon gatyuu¹² i cuun²¹² líli¹. 'In gafaa²¹ a 'laa²¹ tya' 'ido gasáa¹ o siin¹³ in 'e jøø² ø jaain²¹ tsañuu¹ 'in sii²¹ Saulo.

⁵⁹ Joon la 'ii²¹² tyuu¹² tsá² 'ii cuun²¹² joon gasii²¹ i Tée¹³ Jesús jin² in:

—Ńa'ñu¹u' Jesús, 'ii¹³ alma tyiia.

⁶⁰Mo ngayuui¹³ lo gasii²¹i
wojní¹i, joon ga'oo¹o tá² lílil¹ jin²in:
—Ńa'ñu¹u', jo cwo²'o tsaa² tya'a 'e
jmoo¹o lo.

Mo ngayuui¹³ gafaa²¹a 'elo tsifu
joon jún¹mo.

Saulo jmaa²¹i 'in jai² líi²

8 ¹⁻²Røø²¹ gasii²¹i Saulo 'e gajúin¹
Tée¹³ do. Joon 'inlíi¹³ tsá² 'in
'iin²¹²in Dios ganga'áa¹²mo Tée¹³ do.
'Áa¹mo galixuui²¹²-tsi tya' 'ido.

Jee²¹² jmi²¹² joon galáa² 'wii²¹²
gajmee²¹i tsá² lílil¹ jilee²¹i 'in jo¹ líi²
néel¹ Jerusalén. Jilee²¹mo 'in jai²
líi² ga'woo²¹mo Jerusalén. Ngaliin²
la caain²¹ Judea coon¹³ Samaria.
Jiin¹³ apóstoles do gajan¹gi. ³La 'ii²¹²
joon 'øø¹mo Saulo jilee²¹i 'in jai² líi².
Tsa'i²¹ la coon²¹ 'nú¹ la coon²¹ 'nú¹-u
jnuu¹i la tsañuu¹ tiin¹³ la tsam².
'Woo¹i tsataa¹²i 'nuñ³.

Cwo¹ tsá² júu³ tyú² li sii²¹ Samaria

⁴Pe 'in ga'woo²¹i Jerusalén do
gatya¹o júu³ tya' xiiala 'e tiin¹³ tsá²
doñixiia¹ tyaliin². ⁵Jaain²¹ jee²¹² 'ii
do, 'in sii²¹ Lii²¹², gangóo¹on coon²¹
fuu²¹ náa¹ li sii²¹ Samaria. Joon
galáa² 'wii²¹² faa²¹a tya' Cristo do.
⁶Fúu¹mo tsá² galicaain²¹ nuu¹un
coon²¹ tún²-un 'e faa²¹a Lii²¹² do.
Joon gajøø²o jilaa²¹ li² 'e jmoo¹o
coon¹³ milagro. ⁷Fúu¹mo 'in taai²
'in 'líi² alma tya'a 'woo²¹mo. Joon
'in 'líi² 'in 'wooi²¹ do ga'oo¹o lílil¹.
Joongi fúu¹mo 'in sitsuu¹³ cwoo²¹ tii²
coon¹³ 'in jluui¹³ galáa²mo. ⁸'Wii¹³
joon jløø³mo jilee²¹mo 'in néel¹ 'e
fuu²¹ do.

⁹Pe seen²¹ jaan²¹ tsá² 'e fuu²¹ do
'in sii²¹ Simóoi¹³ 'in gauntsáa¹ júu³

loo¹ ca la jéei¹gi. Jin²o 'ña'a jon 'e
jaain²¹ tsá² tyiin²mo 'ii. ¹⁰Jilee²¹mo
nuu¹un coon¹³ tún²-un la tsacøø¹³
tiin¹³ la 'in xuui²¹²gi. Jin²o 'e coon¹³
'ii²¹ fee¹ tya' Dios ngi¹ 'in tsalaai¹ no.

¹¹Jo¹o líi² tsá² 'ii tsu¹³
ningóo¹o ungøø¹i tsá² coon¹³ jilaa²¹
júu³ loo¹ tya'a. ¹²Pe mo galíi² tsá²
jo¹o júu³ tya' Lii²¹² do fúu¹mo 'in
gasaai¹ jmi²¹ la tsañuu¹ tiin¹³ la
tsam². Cwoo¹ Lii²¹² do júu³ tya'
xiiala tyu² Dios to² tsá². Júu³ tyú²
tya' Jesucristo cwoo¹o. ¹³Joon 'in
Simóoi³ do jo¹o jon galíi²i. Joon
gasaai¹mo jmi²¹. Galáa² 'ido
'wii²¹² ngii¹ coon¹³ Lii²¹² do. Líi¹
tsa'goo²¹-tsi jilaa²¹ milagro coon¹³
li² 'e jmoo¹o 'ido.

¹⁴Mo galiñii¹ 'in apóstoles néel¹
Jerusalén 'e ninúu²o júu³ tya' Dios
'in néel¹ Samaria do joon gasii¹in Tú³
coon¹³ Wó³. ¹⁵Joon mo gatyaliin²
do gafee²¹i Dios 'wii²¹² tya' 'in
jo¹ líi²i do 'e cwooi¹³ Dios 'ii 'in
Espíritu Tyú² tya'a. ¹⁶Tsu jo mo 'í²gi
Espíritu Tyú² tya' Dios jiin¹³ jaain²¹.
Li coon²¹ nisaa¹mo jmi²¹ jiin¹³
coon¹³ la sii²¹ Ńa'ñu¹u' Jesús-gi.
¹⁷Joon gataan¹an Tú³ coon¹³ Wó³
cwoo²¹o tya' 'ido. La joon ga'ii²¹i
Espíritu Tyú² tya' Dios.

¹⁸⁻¹⁹Mo gani² Simóoi¹³ 'e galí²
Espíritu Tyú² tya' tsá² mo gataan¹an
apóstoles cwoo²¹o joon gajin²in
sii²¹i 'in tsá² tya' Jesús do:

—Cwóo³-oo cuu² wa'a cwoo²oo'
jna 'ii²¹ 'e ilí² jmáa³aa la no. Joon
mi tón³oon cwóo³oo tya' doñi¹in
joon 'ii²¹mo jon 'in Espiritu Tyú²
tya' Dios —gajin² Simóoi¹³ do.

²⁰Joon gajin² Tú³ sii²¹i 'ii:

—Cwo'iin²mo cuu²u la tyan 'wo'o
coon¹³ li 'ii²¹ tsu¹³ 'wii¹³ ga'i¹-o'o

'e jilaa²¹ 'e cwo¹ Dios lí²-i ló¹ tsá² coon¹³ cuu². ²¹Jo tñi² 'nə coonti 'e to² lo jon'gi lí² jmáa³aa tsu jo tsáa¹ 'i¹-o'o tyani Dios. ²²Cwojaa²¹-'o'o 'e gó² jmoo²o no. Mí²'i tyani Dios wa'a i'in²mo tsaa² tyi'i jilaa²¹ 'e gó² 'i¹-o'o no. ²³Galili³oo 'e 'áa¹ ngí²'i tsiwúu¹u. 'Áa¹mo røø²¹u tsaa².

²⁴Joon gajin² Simóol¹³ do:

—Mí²'i tyani Ña'ñu¹u 'wii²¹² tyiia 'e jo 'ee cwotyangí¹na coonti jilaa²¹ 'e nífaa¹³aa no.

²⁵Mo ngayuu¹³ gafaa²¹a 'in tsá² tyaJesús do jilaa²¹ 'e ganii²¹ coon¹³ jilaa²¹ júu³ tyá² tya' Dios ngaliin² la caain²¹ fuu²¹ pi³ li sii²¹ Samaria do. Ngacwoo¹ júu³ tyá² tya' xiiala tiin¹³ tsá². Joon ngaliin¹in tún¹ fu Jerusalén.

Lii²¹² 'e²e jaain²¹ tsá² seein²¹ Etiópía

²⁶Mo ngayuu¹³ jilaa²¹ 'elo jaain²¹ ángel tya' Ña'ñu¹u gasii²¹i Lii²¹²:

—Ráan²un no, cwó² li' tooin²¹² li yooi¹³ ñi¹. Cwoo¹²o fu¹ ngóo¹ Jerusalén tyiia¹³ fu Gaza.

'E fu¹ do-o ngíi¹ li' cwoo¹³ tyuun²¹.

²⁷Garoon¹on Lii²¹² joon ngo¹-o. Joon 'yuu²i fu¹ li ngóo¹ do joon gatsee²¹i jaain²¹ tsá² te² 'in seein²¹ Etiópía. Jaain²¹ tsá² tyiin² 'in má¹ cuu² tya' tsamí² sii²¹ Candace 'in tyu² to² tyíin¹ Etiópía lawa røøi¹³. Ngafee¹²i Dios fu Jerusalén. ²⁸In tsañuu¹ lo ningaa¹²i fu goo¹o. 'Yuu²i coon²¹ tsi care³ tya'a. Ngaa¹²i untsáa¹a júu³ tya' Dios 'e gataan¹an 'lii²¹² Isafás ni mo'jí². Isafás do-o jaain²¹ 'in gacwo¹ júu³ tya' Dios calii. ²⁹Joon gajin² Espíritu Tyá² do sii²¹i Lii²¹²:

—Cwotyéen¹un li si² care³ do.

³⁰Joon mo ngatyéein¹ Lii²¹² do joon ganúu²un 'e untsáa¹ 'ido jí² tya' Isafás do. Joon gaunngii¹ 'ido:

—¿Ti 'øøi²¹-'o'o 'e untsáa¹a no?

³¹Joon gajin² 'in tsañuu¹ do:

—¿Xiiala lí² 'øøi²¹-tsii mo jo seein²¹ wa'a 'in cwo¹ jna cwáain¹? Wúu² no, 'yii²¹a' coon¹³ jna.

³²Jee²¹² jí² tya' Dios li untsáa¹ do jin² la no:

Lawa jaain²¹ joo'saa²¹ 'in jéei¹

tsá² jngaa¹³i si 'in joo'saa²¹

yuun²¹ 'in gajan¹ tii² tyani 'in

tyu² jnú²,

la joon jo 'ee gajin²gi coonti.

³³Fiin¹³ jo tsaa² 'oo¹o pe ngoo²¹-o tyani 'in 'oo¹o to².

Pe jo 'ii²¹ galisá² tya'a.

¿Xiiala lí² tyá² tsá² júu³ jilaa²¹ 'e

gó² gajmaa¹a tsá² goo¹o tya'a?

Tsu gajngaa¹³mo. Jo seein²¹gi

juncwii²¹.

³⁴Joon 'in tsá² tyiin² do gaunngii¹i Lii²¹²:

—Jmaa² feei¹-'o'o sii¹³du' jna, ¿iin cwáain¹ tya'a faa²¹a 'in cwo¹ júu³ tyú² lo? ¿Ti tya' ña'a si tya' 'inxeei²¹ 'ee?

³⁵Joon ga'láa² Lii²¹² doo 'wii²¹² faa²¹a 'e li untsáa¹ do. Joon ga'e²e jilaa²¹ júu³ tya' Jesús. ³⁶Joon mo gangíi¹ coon²¹ li sá² jmií²¹ 'in tsá² tyiin² do gajin²in:

—Lo-o sá² jmií²¹. ¿Ti jo lí² saa²¹na jmií²¹?

³⁷Lii²¹²gi gasii²¹i 'ii:

—Wa jai² líi²u ce caain²¹-'o'o, lí²-i.

Joon gañii¹ 'in tsañuu¹ do:

—Líi²moo 'e Jóon¹ Dios Jesucristo.

³⁸Joon gatyú²u to² wa'a jan¹ care³ do. Joon gajngá¹mo li sá² jmií²¹ do.

Joon gasaa¹i Lii²¹² 'ii jmií²¹. ³⁹Mo

ga'woo¹i li sá² jmií²¹ do 'e gatøø²¹o

'in Espíritu Tyú² tya' Ña'ñu¹u

Lii²¹² do. Joon 'in tsá² tyiin² do

jo ganíi²gi 'ii. Pe ngoo²¹-o la fu¹

'yuu²mo. Tyú²-u ga'í²-tsi. ⁴⁰Coon²¹ fuu²¹ li sii²¹ Azoto gajnéi¹ Lii²¹² do. Ngoo²¹-o la coon²¹ fu¹ 'ee¹e júu³ tya' xiiala 'e tiin¹³ tsá² ca gatyí¹a coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Cesarea.

Gajo¹o-tsi Saulo

9 La 'íi²¹² joon jo mo jan¹ Saulo do toon¹²¹on fo²-tsi tsá². 'Iin²¹²in jnga²mo 'in jo¹ líi² Ña'ñu¹u' Jesús. ²Wii¹³ joon gamii¹i coon²¹ jí² tyani tsaa²to² tya' untsá². 'Iin²¹²in tsáa¹a coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Damasco tsa'nee¹²¹i 'in jai² líi² tsi inuu cwo¹ sinagogas si² 'e fuu²¹ do. Tsatee²i taan¹'in 'nñí³ fu Jerusalén do la tsañuu¹ tiin¹³ la tsamí². ³Pe la 'íi²¹² ngóo¹ tya' fu¹ do li tí² li tyíia¹ fuu²¹ Damasco. Joon coon²¹ gajná² joo²¹ co¹ li ngóo¹on. Coon²¹ 'yiia²¹ jó² fu ñu¹fú². ⁴Joon gaci²mo Saulo ni 'wó². Joon ganúu²un coon²¹ júu³ 'e jin¹²:

—Saulo, ¿'ee li' ØØ²¹u jna?

⁵Joon Saulo-gi gañii¹i:

—¿'Iin 'nu, Señor?

Joon gajii¹i 'e júu³ do:

—Jna-a Jesús 'in ØØ²¹u no.

'Woo²¹-o'o jmaai²¹ 'wo'o la mo jmoo¹o joo²¹ jii¹ mo 'Ø²Ø nii²¹² 'mó² sũu²¹.

⁶Saulo do-gi gajlé¹i 'goo²¹o.

Gajin²in:

—Ña'ñu¹u', ¿'ee 'iin²¹²un jmáa³aa?

Joon Ña'ñu¹u' Jesús gasii²¹i 'ii:

—Ráan²un no. Cwoo¹u 'e fuu²¹ do. Do-o ijin²in 'ee 'ná¹ jmaa²a.

⁷Jileei²¹ 'in tsañuu¹ 'in ngalín² coon¹³ Saulo do líi¹ gafoo¹i.

Ganúu²un 'e júu³ do pe jo 'iin ganíi²in coonti. ⁸Joon garóon²on tún¹ Saulo li raain¹ ni 'wó² do, pe mo gatyaa¹ unní¹i jo lí² jóØ²gi. La joon ngóo¹ fu Damasco san² tsá²

cwoo²¹o. ⁹Do-o gateein¹ 'ni¹ jmií²¹² tiui². Jo 'ee gØ²Ø jon'gi 'uun²¹un coonti.

¹⁰Fuu²¹ do-o seein²¹ jaain²¹ 'in jo¹ líi² sii²¹ Ananías. Joon ganéi¹ Jesús tyaní¹i lawa tsaci¹. Joon gasii²¹i 'ii: —iAnanías!

Joon 'ii-gi gañii¹i:

—Lo-o tyíin¹³na, Ña'nu¹u'.

¹¹Joon Ña'nu¹u' gasii²¹i 'ii:

—Ráan²un, cwó² fu calle sii²¹

Coon²¹ Tsáa¹ no. Joon mo tyii¹²¹a

tya' jaain²¹ 'in sii²¹ Judas fu¹³u

wa'a tyíin¹ jaain²¹ tsá² Tarso sii²¹

Saulo. Do-o tyíin¹in fee¹i Dios.

¹²Lawa 'e ci¹o niganíi²in jaain²¹ tsá² sii²¹ Ananías gaí² li tyíin¹in joon gataan¹an cwoo²¹o tya'a 'e lí²-i jóØ² tún¹.

¹³Mo ganúu²un Ananías 'elo gajin²in:

—Ña'nu¹u', fúu¹mo 'in nigatya¹ júu³

tya' 'in tsañuu¹ no. Joongi ninúu³oo

jilaa¹²¹ 'e gó² jmoo¹o tya' 'in jai² líi²

'nu 'in néei¹ Jerusalén. ¹⁴E joon

gajó² Saulo do la to² tyú² untsá² 'e

tØØ¹ 'nñí³-i jileei²¹ 'in fee¹i 'nu.

¹⁵Pe Ña'nu¹u' gasii²¹i 'ii:

—Cwó², tsu nityíi¹³moo 'ido 'e

cwoo¹o júu³ tyiia tya' tsá² seein²¹

fuu²¹ li xiia'gi, joongi tyani róØi¹

coon¹³ tsá² Israel. ¹⁶Jna-a jmáa³aa

'ii²¹ xiati wúu¹ inií²¹ wii²¹² tyiia.

¹⁷Joon ngóo¹ Ananías fu li tyíin¹

Saulo do. Mo gatan¹an cwoo²¹o tya'

'ido joon gajin²in:

—Ru¹u' Saulo, 'in Ña'nu¹u' Jesús

'in gajnéi¹ tya' fu li ñi¹i do, 'ii

gasii¹in jna ijmáa³aa 'e jóØ²Ø tún¹

joongi 'e unróØ¹ 'in Espíritu Tyú²

tya' Dios alma tyi'i.

¹⁸Tsifu joon gaxuu²¹ 'e li la li wii³ joo²¹ taai² jmií²¹ unní¹i. Joon

gajó³o rø²¹ tún¹. Mo ngayuui¹³ joon garoon¹on joon gasaai¹ jmi²¹.
¹⁹Mo gø²¹ø²¹ 'íi¹ joon gacoon²¹o waa²¹ pí² tya'a. Joon gajaan¹gixu coon²¹ tún² jmi²¹²gi coon¹³ 'in jai¹² líi² néei¹ Damasco do.

Cwoo¹o Saulo júu³ tyú² fu Damasco

²⁰Tsifu ga'láa² Saulo 'wii²¹² cwoo¹o júu³ tyú² tya' Jesús la caain²¹ inu² cwo' sinagoga tya' tsá² Israel. 'Ee¹o 'e Joon¹ Dios Jesús.
²¹Líi¹ tsa'goo²¹-tsi jilee¹²¹ 'in nuu¹un júu³ tya'a. Joon sfi¹:

—¿Tí jon¹ 'in no 'in gangi¹ 'øø¹ 'in jai¹² líi² Jesús 'in néei¹ Jerusalén do? ¿Tí jon¹ 'in no-o 'in jó² jatee¹e tsá² tsajaan¹²in tyani tsaa¹to² tya' untsá² do?

²²Pe coon¹²¹ 'ii¹³gi jo 'goo²¹ Saulo gacwoo¹o júu³ tyú². 'Ee¹e 'e Jesús do-o 'e la jai¹² 'ii 'in nigasi¹in Dios 'e ijmáa¹a tiin¹³ tsá². Líi¹ gafaa²¹a Saulo ca gaxéi¹-tsi tsá² Israel néei¹ Damasco do.

Cwiin¹in Saulo

²³Wóo²gixu ngó¹ mo gasíi²i tsá² Israel rø²¹ 'e ijnga¹²mo Saulo. ²⁴La coon²¹ jmi¹ la coon²¹ 'woo¹ tsajeen² ni 'ido 'oo² li suui²¹ 'e fuu²¹ do 'e ijngaa¹³mo 'ido. Pe 'indogi galiñii¹o.
²⁵Pe 'in jai¹² líi² do coon²¹ 'woo¹ gataan¹³ ni 'ido coon²¹ tsi 'motó³. Joon la joon gaxáa² ni 'ido líi¹ coon²¹ tsaa¹ 'oo²¹ li injuun¹ la 'ui tí¹ fuu²¹ do. Joon la joon galáa²mo Saulo do.

Taain¹ Saulo Jerusalén

²⁶Mo gatyá¹ Saulo Jerusalén joon 'iin²¹²in uncaain²¹ coon¹³ 'in jo¹ líi² do. Pe jilee²¹mo tsá² 'gøø²¹mo 'ii. Jo jo¹ líi² 'e nija²mo líi² 'ido

Jesús. ²⁷Joon gajée¹mo Bernabé Saulo tyani 'in apóstoles do. Joon do-o gatyá¹o júu³ xiiala niganíi² Saulo Ña'nu¹u' Jesús tya¹ fu¹ do. Joongi xiiala nigasi¹²¹ Jesús 'ii. Joon gajin²o jon xiiala jo cu¹²-tsi Saulo gacwoo¹o júu³ tya' Jesús fu Damasco. ²⁸Mo ngayuui¹³ joon gajaan¹an Saulo Jerusalén do. Caan²¹mo gangi¹i coon¹³ 'in jai¹² líi² catyaa¹² do. ²⁹Jo cu¹²-tsi faa¹²¹a júu³ tya' Ña'nu¹u' Jesús. Tyaa¹a júu³ joongi jo cwo¹o júu³ ruu²¹i coon¹³ tsá² Israel 'in faa¹²¹a jmi¹ griego. Pe 'ii-gi ga'noo¹²on xiiala 'e ijngaa¹³i 'ii. ³⁰Mo galiñii¹ 'in jai¹² líi² Jesús catyaa¹² do ngajée¹i Saulo coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Cesarea. Joon do-gi ganga¹²mo fu Tarso.

³¹Jilee²¹mo 'in jo¹ líi² jo 'iin 'in untyíin²gi 'ii la caain²¹ Judea, coon¹³ Galilea coon¹³ Samaria. Tya¹-tsi líi¹ 'e lí² jai¹²gi líi². Seein²¹ canii² gøø²¹mo Ña'nu¹u' Jesús. Joon gauncoon¹³ 'in Espíritu Tyú² 'ii 'e seen²¹mo jløø³mo. Joon gangafúu²mo 'in jai¹² líi².

Galáa²mo Eneas

³²La 'ii²¹² ngi¹ Tú³ fee¹i tsaru¹u' la caain²¹ joon ngóo¹-o ngafee¹²i 'in jai¹² líi² néei¹ Lida. ³³Joon do-o gatsee¹²¹i jaain²¹ tsá² sii²¹ Eneas. Jñá² jiin²¹ ningóo¹ raan¹in coo¹mo² 'wii¹³ jleei¹ sitsuu¹³ cwoo²¹o tii²i.
³⁴Joon gajin² Tú³ sii²¹i 'ii:
 —Eneas, coon²¹ gaun'láa²mo Jesucristo 'nu. Ráan²un no. Tsuu¹³ 'mi'jñu¹u.

Tsifu joon garáan²mo Eneas do. ³⁵Joon jilee¹²¹ 'in néei¹ fuu²¹ Lida coon¹³ Sarón gajóø²mo 'ii. Joon gatuu²¹o la tiisi² goo¹o la mo jée¹. Joon galijai¹² gali¹²i Ña'nu¹u' Jesús.

Mo gajin¹ in Dorcas

³⁶E jmi²¹² joon jon galiseein²¹ jaain²¹ tsam² 'in jai² líi² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Joep. 'In tsam² lo sii²¹ Tabita. Pe coon¹³ jmi¹ griego sii²¹ tsá² 'i Dorcas. 'In tsam² lo jmoo¹ o jilaa²¹ 'e tyá² tya' tsá². Uncoon¹³ o jileei²¹ 'in sityéen¹³ jmi²¹². ³⁷Jee²¹² jmi²¹² joon gaton¹ tsaa¹³ 'a 'in Dorcas do. Joon gajún¹ mo. Joon mo ngayui¹³ galaai²¹ tsá² 'i joon gatain² tsá² 'i li tǎ² tún² fúu¹ 'nú¹. ³⁸Tyan¹ an Lida náa¹ fuu²¹ Joep li taain²¹² Tǎ³ do. Joon mo ganúu² un 'in tsá² jai² líi² do 'e Tǎ³ taain¹ Joep do gasii¹ in gáí¹ tsañu¹ 'e tsasii¹² i do:

—iJmaa² feei¹ 'o'o! iUn¹ø¹ø!

Tsaa³ du' fu Joep do. iJo un¹ii²¹² u!

³⁹Joon ngoo²¹ o Tǎ³ coon¹³ 'i. Joon mo gatyii¹ a do ngajéi¹ tsá² 'i li raain¹ 'li²¹² do. Joon jileei²¹ tsam² 'nñi² néei¹ ci² i. Xuui²¹² tsi 'áai¹. Ga'e² e Tǎ³ jilaa²¹ 'mi² 'e nigajmaa¹ a mo seein²¹.

⁴⁰Pe Tǎ³ gi ga'woo¹ i jilee²¹ mo. Joon gasii²¹ i wojní¹ i gafaa²¹ a júu³ tyá². Joon jóø² i 'in 'li²¹² do joon gajin² in:

—Ráan² un, Tabita.

Joon ganá¹ 'in tsam² do unní¹ i. Mo ganí² Tǎ³ do joon garoon¹ on gacwó².

⁴¹Joon Tǎ³ gi gason² on cwoo²¹ o gajmaa¹ a siin¹² in. Mo ngayui¹³ joon gatø¹ø 'in tsaru¹ u' catyaa² do coon¹³ 'in tsam² 'nñi² do. Joon ga'e² e 'ido 'e nijiin¹ in. ⁴²Jilaa²¹ 'elo galiñii¹ i tsá² seein²¹ Joep do. Joon fúu¹ mo gatsa² tsi Ña'ñu¹ u Jesús. ⁴³Joon 'lää² mo jmi²¹² gateein¹ Tǎ³ 'e fuu²¹ do tya' jaain²¹ tiloo²¹ sii²¹ Simóoi¹³.

Tǎ³ cwo¹ o Cornelio júu³ tyá²

10 Fu Cesarea do-o seein²¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Cornelio.

Jaain²¹ 'in tyu¹² to² tya' coon²¹ cíein¹³ 'lää² jee²¹² coon²¹ poo²¹² 'lää² sii²¹ Italiano. ²Tsaa² tsi coon¹³ la tøø² tsá² inuu tya'a. Un'goo²¹ o Dios. Joon cwo¹ o cuu² 'e uncoon¹³ on tsá² Israel. La coon²¹ jmi²¹² fee¹ i Dios. ³Coon²¹ jmi²¹² ningóo¹ la 'iin²¹ 'ni¹ ca'lóo² mo gajnéi¹ jaain²¹ ángel tya' Dios li tyíin¹ in. Joon gajin² in:

—iCornelio!

⁴Joon gafoo¹² mo Cornelio. Joon gajaan¹ an jóø² i 'in ángel do. Joon gaunngii¹:

—Señor, ¿'ee fú³ xu'u jna?

Joon 'in ángel do-gi gasii²¹ i 'ii:

—Ninúu² Dios júu³ tyá² tyi'i.

Joongi ninii²¹ o xiiala uncoon¹³ on 'in 'oo¹ o faí³. ⁵Sii²¹ u tsá² tyi'i 'e fuu²¹ Joep do 'e tsatee¹ e Simóoi¹³, 'in sii²¹ o jon Tǎ³. ⁶Tyíin¹ in tya' jaain²¹ tiloo²¹ 'in sii²¹ o jon Simóoi¹³. Si² 'núu¹ u tyan' ti' jmi¹ñi³ do. 'i ijin² 'e 'ná² jmaa² o'o no —gajin² 'in ángel do.

⁷Mo gangaa¹² i 'in ángel do joon gatø¹ø Cornelio do gáí¹ tsá² tya'a coon¹³ jaain²¹ 'lää² 'in tsaa² tsi Dios. Joongi jo cu² tsi coon¹³ on.

⁸Gajma² o 'ido júu³ jilaa²¹ 'ee galf². Joon gasii¹ in fu Joep.

⁹Mo gajná² jmi²¹² joon taa² mogi fu¹, ti lí² tyalín² Joep. La 'ii²¹² joon Tǎ³ gi gasoo² o yu' nú¹ li lí² tún² fúu¹. La tyíia² ni¹ i gasoo² o ngafee¹² i Dios. ¹⁰Áa¹ mo niun'áa¹ i. 'Iin²¹² in dø¹ø. Joon la 'ii²¹² náa¹ tyá² 'e dø¹ø joon ganii²¹ coon²¹ lawa 'e ci'i¹. ¹¹Jóø² o lawa ganó² fu yu' juncwii²¹. Joon ganii²¹ jó² fu ni 'wó² lawa coon¹ 'mi² taa²¹ fee¹ líli¹. 'E si'ñáa¹ u ji tyán² tyuui¹³. ¹²'E ni 'mi² do tsín¹³ jileei²¹ nii² joo'nuu²¹ 'in sá² tyán² ti² coon¹³ mii²¹ coon¹³

'in sá² cwáa¹. ¹³Joon ganúu²un Tú³
do coon²¹ júu³ 'e jin¹²:

—Nano Tú³, jngaa¹²i joongi cuu¹i
'in no.

¹⁴Pe Tú³-gi do gañii¹:

—Un², Ña'ñu¹u', jo mo gø¹øø
jilaa²¹ 'e gó² 'e jo tiñ¹na.

¹⁵Joon ganúu²un tún¹ 'e júu³
gajin¹²:

—E gauntyúí¹ Dios jo foo²¹'o 'e
gó².

¹⁶Ni¹ naa¹³ galí² 'elo. Mo ngayuui¹³
joon gasoo² tún¹ 'e 'mi² taa²¹ do fu
yü'. ¹⁷In tsá² 'in gasii¹in Cornelio do
nigajaliñ²mo unngii¹ tya' Simóoi¹³.
La 'ii²¹² 'i¹-tsi Tú³ jilaa²¹ 'e ganii²¹
do-o gatyaliñ² 'in tsá² do 'ooca'ná¹.
¹⁸Tø¹ø wa tyíñ¹ jaain²¹ tsá² sii²¹
Simóoi¹³, 'in sii²¹o jon Tú³. ¹⁹La 'ii²¹²
'i¹gi-tsi Tú³ 'e lawa'a gaciñ¹ do gasii²¹i
'in Espíritu Tyá² tya' Dios 'ii:

—Ñíí², gaai²¹ tsañuu¹ 'naai¹³ 'ñu.
²⁰Cwúi¹ no, cwó² coon¹³on jo 'ee
'i¹gi-o'o coonti tsu jna-a gasíí²na 'ido.

²¹Joon jgá¹mo Tú³ li teein¹ 'in tsá²
gasii¹in Cornelio do. Joon gasii²¹i:

—Jna-a 'in naa²¹naa' no. ¿Ee to
ñilíñ²naa'?

²²'Ido-gi gañii¹:

—Jalii²¹i' to² tyu¹² jaain²¹ fii²¹²
'láa² sii²¹ Cornelio, jaain²¹ tsá² tyúí¹
'in tsaa¹²-tsi Dios. Jileei²¹ tsá² seein²¹
Israel jin²in 'e tsá² tyú¹mo 'ii. Dios
gasii¹in jaain²¹ ángel tya'a 'e jma¹²a
júu³ Cornelio do 'e tøø²¹ø 'ñu fu
tya'a 'e núu¹un júu³ tyi¹.

²³Joon gacwo¹ Tú³ gataa²mo inuu.
Joon do-o gajaan¹an canúu¹. Mo
gajná² jmií²¹² joon ngaliin¹mo Tú³
coon¹³ 'ii. Ngaliñ²mo jon 'in jai² lííi²
néei¹ Jope do.

²⁴Mo gajná² jmií²¹² joongi tún¹
tyaliñ² Cesarea li sijéen¹in Cornelio

'ii. Sicaain²¹ coon¹³ ruu²¹i coon¹³
'inlííi¹³ tsá² seein²¹ tyú² coon¹³ 'in
nigatø¹ Cornelio do. ²⁵Mo gatyíá¹
Tú³ do tsifu joon cwo'ñi¹ Cornelio
ngajéein¹ 'ii. Joon gasii²¹i wojníí¹i
tyani Tú³ 'e untyúui¹ 'ii. ²⁶Pe Tú³
do-gi gasaa¹³mo 'ii. Joon gajin²in:
—Jmaa² siin¹³un. Tsañuu¹ la 'ñu
jon jna.

²⁷La 'ii²¹² tyaa¹ júu³ ngataa²i.
Ga'ii²¹ li fúui¹ tsá² néei¹. ²⁸Joon
gajin¹² Tú³ sii²¹i 'ii:

—Ñii²¹ 'naa' 'e jo tñii² tsá² Israel
'e uncaain²¹ coon¹³ tsá² seein²¹ li
xiia'. Jon'gi tsataai² inuu tya'a. Pe
Dios ni'e²o jna 'e jo tñi²na fo¹³oo 'e
gó² 'e jiin¹³ jaain²¹. ²⁹Wii¹³ joon tsifu
gagó³oo 'e gate¹² 'e jna do. Jo 'ee fo¹³oo
coonti. 'iin²¹² na líñii² 'ee to² tó²øø jna.

³⁰Joon gañii¹ Cornelio do:
—Tyún² jmií²¹² ningóo¹ jiin¹³ la
'ii²¹ nano tyíñ¹na lo. Jmóo³oo taa²¹
jo mo gøø²¹øø 'i³ii. Foo¹³na Dios la
ca'loo. La jee²¹² joon gajnái¹ jaain²¹
tsá² jii¹ siin¹³ líli¹. ³¹Joon gasii²¹i jna:
“Cornelio, nanúu²un Dios júu³ tyá²
tyi¹i. Joon nacón² cwáain¹ tya' jilaa²¹
'e nigauncoon¹³on jileei²¹ 'in 'oo¹o
fa¹³. ³²Sii¹in 'in tsaliñ² 'e fuu²¹ Jope
do. Tsatee¹ 'in sii²¹ Tú³, 'in sii²¹o jon
Simóoi¹³. Tyíñ¹in tya' jaain²¹ tiloo²¹
'in sii²¹o jon Simóo¹³mo. Si² 'núu¹u
tyan' ti jmií¹ñi¹³. Mo cwée¹i joon
ityá² júu³ coon¹³ 'ñu.” ³³Joon tsifu
joon gasíí²na 'in ja'nee¹³ 'ñu. Tyá²-u
nigajmaa¹³a gañi¹o'o. Joon lo-o
náa¹oo'o tyani Dios. 'Ii²¹i' nuu²¹u'u
jilaa²¹ 'e nigatyú² Ña'ñu¹u' to² 'e fu¹³u
jna'a —jin² Cornelio.

Júu³ gatyaa¹ Tú³ inuu tya' Cornelio

³⁴Joon ga'láa² Tú³ 'wii²¹² faa²¹a
jin²in:

—Niñí³oo no 'e tyani Dios jilee²¹mo tsá² coon²¹ røø²¹mo. ³⁵Joon 'ii²¹mo doñí¹iin tsá² seein²¹ Israel tiin¹³ 'in jo seein²¹ joon wa'a tsaa²-tsi 'ii joon jmoo¹o 'e tyú². ³⁶Dios gasi¹in Jesucristo jee²¹² tsá² Israel. 'Ii Ñu¹'u' jilee²¹o'. Joon gajmaa¹a júu³ xiiala tyia²-tsi tsá² Dios 'e jo téen¹in coon¹³on. ³⁷Tyú²-u ní²ii' 'e galí² goo¹o tsá² Israel. Ga'láa² 'wii²¹² Galilea mo ngayuui¹³ gacwo¹ Wó³ júu³ tyú² 'e ná² saai¹ tsá² jmi²¹.

³⁸Joon ñii²¹oo' xiiala gacwo¹ Dios 'in Jesús tsá² Nazaret do 'in Espíritu Tyú² tya'a. Joon gacwo¹o 'ii²¹ tya'a. La joon gangíi¹ lacaain²¹ jmoo¹o 'e tyú². Joon un'láai² jileei²¹ 'in ní² wúu¹ 'ii²¹ tya' 'in líi¹³. Jilaa²¹ 'elo gajmaa¹a tsu ngí¹ Dios coon¹³ 'ii. ³⁹Nigane²¹²oo'o jilaa²¹ 'e lí². Jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Jesús lacaain²¹ Judea coon¹³ 'e fuu²¹ Jerusalén. Mo gangíi² joon gajngaa¹³mo tsá² 'ii. Gateen¹in tsá² 'ii tsaa¹ crúu¹³ do. ⁴⁰Pe Dios gajmaa¹a jiin¹o mo tí² ní¹ jmi²¹². Joon gajmaa¹a jné¹mo tún¹ jee²¹² jna'a. ⁴¹Pe jiin¹³ coon¹³ jna'oo'o gajnée¹i jon' jileei²¹ tsá². Jiin¹³ 'in gatyí¹²in Dios la jée¹mo gajnée¹i 'e cón² cwáain¹ 'ii-o. Caan¹mo tún¹ gatyée²e'e joongi née²e'e coon¹³on mo gangíi² jiin¹in do. ⁴²Joon gasi¹in jna'a sii¹³i' tsá² 'e Dios gatyée¹i 'in Jesús lo 'e jmá¹ 'ii²¹ tya' tsá² jiin¹ lagi 'in nijúin¹. ⁴³Joongi ca la jée¹mo jileei²¹ 'in gacwo¹ júu³ tyú² tya' Dios gajin²o xiiala líi¹ Jesús 'e jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii 'iin²mo tsaa² tya'a coon¹³ 'ii²¹ tya' 'e sii²¹o.

'Ii²¹mo Espíritu Tyú² la 'in jo seein²¹ Israel

⁴⁴Faa²¹gi Tú³ siin¹²in mo gajó² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios 'e ga'í² almas

tya' jileei²¹ 'in nuu¹un júu³ tya'a do. ⁴⁵Líi¹ tsa'goo²¹-tsi tsá² Israel 'in jo¹ líi² 'in gajalíin² coon¹³ Tú³ do. La ga'í² Espíritu tya' Dios alma tya' tsá² Israel do-o la joon jon niga'í² Espíritu tya' Dios tya' 'in jo seein²¹ joon. ⁴⁶Nuu¹o faa²¹ 'ido jmíi¹ xiia' joon gauntyúí¹ Dios jmai² coon¹³ júu³ tya'. ⁴⁷Joon gajin² Tú³:

—¿Tí lí² jo cwoo²¹o' saai¹ 'in tsá² lo jmi²¹ tsu niga'ii²¹ mogi Esíritu Tyú² la ga'ii¹³na'?

⁴⁸Joon gatyú²u to² gasaai¹ 'ido jmi²¹ coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹'u' Jesús. Mo ngayuui¹³ joon, joon gami²i Tú³ wa'a jaain²¹²ta 'ido coon²¹ tún² jmi²¹² coon¹³on.

Jmaa¹²a Tú³ tsá² 'in jai¹² líi² néei¹ Jerusalén júu³ jilaa²¹ 'e nigali²

11 Ganúu²un 'in apóstoles coon¹³ 'in tsaru¹u' catyaa¹i néei¹ Judea 'e niga'ii²¹mo júu³ tyú² tya' Dios cagi¹ 'in jo seein²¹ Israel. ²Mo gacwai² Tú³ Jerusalén 'inlíi¹³ tsá² Israel 'in jai¹² líi² ga'láa² 'wii²¹² unngíi¹:

³—¿Ee lí² gatyíi²a tyatya¹³a júu³ coon¹³ 'in tsá² jo seein²¹ Israel? Joongi gatyatyee²¹ 'e coon¹³on.

⁴Joon ga'láa² Tú³ 'wii²¹² gatyaa¹ júu³ la jilaa²¹a 'e nigali² do ca la nifu. Joon gajin²in:

⁵—Do-o taan¹na Jope do. Joon la jiin¹³ foo¹³na Dios do-o gamóo³oo coon²¹ lí². Coon²¹ lí² 'e lí la lí coon²¹ 'mi² taa²¹. Gamóo³oo jgó² s'ñáú¹u ji tyún² tyuui¹³. Joon gacwá² tí² tyani³ii. ⁶Mo gajóo³oo coon²¹ tún² lí² tsi, joon gamáa¹na jileei²¹ nii² joo'nuu²¹ 'in tyúí¹ tiin¹³ 'in gó². Joongi máa¹na mii²¹ coon¹³ 'in sá² cwáa¹. ⁷Joongi ganúu³un coon²¹

júu³ 'e jin¹²: “Ráan²un, Tú³. Jngaai¹³ 'in joo²¹ lo joongi cøø²¹xu'u.” ⁸Pe joon gafo³oo: “Jo lí² døø¹³døø¹³elo, Ñu², tsu jiin¹³ cafu jo mo gatoo¹³ 'óo³oo jilaa²¹ 'e gó² 'e jo tñi² dø¹ tsá² Israel.” ⁹Joon gajin² 'e júu³ do sii²¹ i jna tún¹: “Jilaa²¹ 'e untyúí¹ Dios jo foo¹³ 'o 'e gó².” ¹⁰La joon galí² 'ni¹ naa¹³. Joon mo ngayuui¹³ joon gasoo² fu ñu¹fú². ¹¹La 'ii²¹² joon gatyaliin² gaai²¹ tsañuu¹ 'in 'naa¹ jna 'e 'ná¹ li tyiin¹ na do. Nijaliin² fuu²¹ Cesarea. ¹²Joon 'in Espíritu Tyú² tya' Dios gasii¹mo jna 'e gangóo¹oo coon¹³ 'in tsá² do jo cu²-tsii. Joon ngaliin²mo ji jñúu² tsaru¹ 'u no. Joon jile¹oo'o ngatoo²¹ 'o'o tsi inuu tya' 'in tsá² do. ¹³Joon 'in tsá² do gatyaa¹ júu³ la li 'e gani²¹ jaain²¹ ángel 'in siin¹³ tyani¹i. Joon gasii²¹ 'in ángel do 'ii: “Sii¹ in jaain²¹ gáí¹ tsá² tyi¹ fu 'e fuu²¹ Jope do. Tsate²du jaain²¹ tsá² sii²¹ Simóoi¹³, 'in sii²¹o jon Tú³. ¹⁴Joon 'ii 'in 'e² 'naa' xiiala taan²¹² 'naa' coon¹³ Dios coon¹³ jileei²¹ tsá² taai inuu tyi¹i.” ¹⁵Mo galáa² 'wii²¹² gafo³na joon gajo² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. Galí² li licaan²¹ na'a do. Joon 'ii²¹mo jileei²¹ 'in néei¹ inuu do la lí² mo galí² 'in alma tyijna' la mo 'wiin²¹². ¹⁶Joon gati²-tsi la lí² 'e gajin² Ña'ñu¹u: “E jo¹ 'e Wó³-o gasaa¹ tsá² jmi²¹ jiin¹³ coon¹³ jmi²¹ pe Dios icwoo¹² 'i 'naa'gi¹ 'in Espíritu Tyú² tya'a wa'a ngi¹ coon¹³ 'naa'.” ¹⁷Pe wana gacwo¹ Dios 'ii la lí² 'e nigacwo¹o jna' 'in nigajo¹ líi² Ña'ñu¹u Jesús, 'i in lí¹ na 'e fo³oo 'laa²¹ tya' Dios? —jin² Tú³. ¹⁸Mo ganúu²un 'in tsá² jo¹ líi² néei¹ fu Jerusalén do gajaan¹an tii². Joon gacwo¹o 'maai¹³ Dios gajin²in:

—iCa-gi 'in jo seein²¹ Israel
Dios nigacwo¹o coon²¹ 'ii²¹ 'e lí²
jaa²¹a-tsi joon 'e tiin¹³mo!

'In jai² líi² 'in seein²¹ Antioquía

¹⁹Mo ngayuui¹³ gajngaa¹³i tsá² Téé¹³ galáa² 'wii²¹² ga'øø¹i 'in catyaa²gi 'in tsáai¹-tsi Dios. Joon 'in líi¹³ gacwiin¹in fu Fenicia. 'In líi¹³gi gacwiin¹in fu Chipre joongi Antioquía. Joon do-o galáa² 'wii²¹² cwoo¹o júu³ tyú² tya' Dios jiin¹³ tsá² Israel. ²⁰Pe 'in líi¹³ 'in jai² líi² tsá² seein²¹ Chipre coon¹³ Cirene gangaliin² fu Antioquía. Do-o galáa² 'wii²¹² cwoo¹o júu³ tyú² tya' Ña'ñu¹u Jesús. ²¹Ca-gi 'in jo seein²¹ Israel gacwoo¹o. 'Aa¹mo gauncoon¹³ Ña'ñu¹u 'ii. Joon la joon fúu¹mo galijai² líi². Joon galáa² 'in tsá² do 'wii²¹² tsaa¹-tsi Ña'ñu¹u.

²²Mo ganúu²un 'in jo¹ líi² 'in néei¹ Jerusalén 'e júu³ lo gasii¹in jaain²¹ tsá² sii²¹ Bernabé 'in gangó¹ fu Antioquía. ²³Mo gatyá¹ Bernabé do gacón² cwáai¹ 'e Dios gajmaa¹a jilaa²¹ 'e ganúu²un 'e galí² do. Joongi galijløø³mo. Joon ga'ii² júu³ Bernabé jileei²¹ 'in tsá² do cwotyia²-tsi ce caain²¹-tsi Ña'ñu¹u. ²⁴Tsá² tyú¹mo 'in Bernabé do. Ja²mo líi² Jesús. Joon galinuu¹³un 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. Joon la joon líi¹ fúu¹ tsá² gatsa²-tsi júu³ tya' Jesús.

²⁵Mo ngayuui¹³ jon gangó¹ Bernabé fu Tarso. Nga'nee¹³i jaain²¹ tsá² sii²¹ Saulo. Mo gatsee²¹i joon gatøø¹ø fu Antioquía. ²⁶Joon do-o gateen¹-in la tøøi² coon²¹ jiin²¹ jee²¹² 'in tsá² jai² líi² do. Do-o ga'e²e fúu¹mo tsá². Joon fu Antioquía do-o

ga'láa² 'wii²¹² 'e galisii²¹ 'in jai² líi²
Cristo, cristianos.

²⁷ Jee²¹² jmií²¹² lo-o 'inlfií¹³ 'in
cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios ga'woo²i
Jerusalén. Joon ngalín² fu
Antioquía. ²⁸ Joon jaain²¹ jee²¹² 'ii,
'in sii²¹ Agabo, gajmaa¹a siin¹² 'in
jee²¹² la 'oo²¹ tsaru¹'u' néei¹ do.
Joon coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú²
tya' Dios gafaa²¹a ijó¹ goon²¹ 'oo² la
tøøi² ni cwo¹³ juncwii²¹. La joon
galí² jiin²¹ mo gatyú² røøi¹³ Claudio
to². ²⁹ Joon 'in tsá² jai² líi² 'in néei¹
fu Antioquía do gaun¹²'i júu³ 'e
uncoon¹³ on tsaru¹'u' 'in néei¹ Judea.
Joon cwo¹o la jaain²¹ la jaain²¹
jiin¹³ ti lí² líi¹. ³⁰ La joon gajmaa¹a.
Joon gasiin¹² 'in 'e cuu² do coon¹³
Bernabé coon¹³ Saulo.

Jngaa¹² mo tsá² Jacobo joongi
taain¹ tsá² Tú³ 'nuñí³

12 Jee²¹² jmií²¹² joon ga'láa²
Herodes 'wii²¹² ga'øø¹ mo
'inlfií¹³ 'in jai² líi². ² Joongi gatyú²
to² 'e gajngaai¹² tsá² Jacobo ruu²¹i
Wó³ coon¹³ ñí³. ³ Mo galili³i 'e
gatí²-tsi tsá² Israel 'e gajmaa¹a do
joon gasaan¹² 'in Tú³. Jilaa²¹ 'elo galí²
la 'ii²¹² 'e gatí² jmií²¹² mo gø² tsá²
'iñi¹ 'e jo tyiian² jeei¹. ⁴ Joon gatyú²
Herodes to² 'e 'aa¹i tyún² poo²¹² 'láa²
Tú³ do. La coon²¹ poo²¹² tí¹ tyúuin²
'láa² do. Joon gataan¹ 'in Tú³ do 'nuñí³.
Do-o ga'ai¹ 'láa² do 'ii. Líi²i Herodes
itsajée¹ Tú³ fu tyani tsá² Israel mi
ngíi² cwaá²¹ jmií²¹². ⁵ La joon líi¹
tyú² sijñíi¹³ Tú³ 'nuñí³. Pe 'in jai² líi²
líi¹ fee¹i Dios 'wii²¹² tya' Tú³ do.

Dios tyii¹ 'in Tú³ 'nuñí³

⁶ 'E 'woo¹ joon la nu'gi jmií²¹² 'e
ityii¹ 'in Herodes Tú³ 'e tsajée¹i

tyani tsá² Israel raan¹ mo Tú³ jee²¹²
gái¹ 'láa² do. Do-o raan¹ 'in cwuu²¹i
siñúu¹³ mo coon¹³ cadenas. Joon
'inlfií¹³ gi 'láa² do téen² mo 'oo² 'nuñí³
do. ⁷ La tsifu joon gajnéi¹ jaain²¹
ángel 'in gasii¹ 'in Dios. Joon gajná²
joo²¹ tsi 'nuñí³ do. Joon 'in ángel
do ga'lii²¹ moo¹ wó¹ Tú³ do. Joon
gaunjnaa¹-tsi Tú³ do. Joon gajin² 'in
sii²¹ 'ido:

—Jmoonoo ráan²un.

Tsifu joon gaxuu²¹ cadena 'e
'núu¹ u cwo²¹o Tú³ do. ⁸ Joon gajin²
'in ángel do:

—Jmoonoo 'núu² tuu¹ 'u. 'øø¹³
míi¹³ 'i no.

Mo ngayuui¹³ gajmaa¹a Tú³ jilaa²¹
'elo gajin² ángel sii²¹ 'ii:

—Jmoonoo tyán² 'mijñu¹ u joon na¹
coon¹³ jna.

⁹ Joon gacwo¹ 'i Tú³ caluu coon¹³
'in ángel do. Jiin¹³ jon¹³ líi² jo¹
jilaa²¹ 'e gajmaa¹a 'in ángel do.
'Áai¹ gi galí² 'e lawa'a coon²¹ 'e cii¹o.

¹⁰ Joon gangí¹ mo li téen² 'in 'in 'láa²
nifu. Joon la joon gangí¹ mo li ti
tún². Joon la joon gatyaliin² mo li
si² jni¹ nú¹ do li gasuui²¹ 'ooca'nú¹.
Joon 'e jni¹ nú¹ do lí¹ jmai² ñí³. Joon
mo gatyaliin² 'ooca'nú¹ do, ña'a
ganó¹. Joon ga'woo²¹ mo. Joon
ngaliin² caan²¹ mo coon²¹ sii¹³ xu.
Joon gatúu² mo 'in ángel do 'ii. ¹¹ Mo
galili³ Tú³ 'e la ja² mo jilaa²¹ 'elo
joon ga'i¹-tsi:

—No-gi jo¹ líi² na 'e nigasii¹ 'in
Ña'ñu¹ u ángel tya'a 'e galaai¹ jna
tyani Herodes do joon jilaa²¹ gi 'e la
mo 'iin²¹² 'in tsá² Israel jmee²¹ jna.

¹² Jmai² 'edo-o 'i-tsi Tú³ gangaa¹²i
fu tya' María sáa³ Wó³, 'in sii²¹o jon
Marcos. Do-o li licaain²¹ jileei²¹ 'in
nigafaa²¹ júu³ tyú² 'wii²¹² tya'a.

¹³Mo gapoo²¹ 'ooca'nú¹ do joon gajó² jaain²¹ simf² sii²¹ Rode. Ngajó² 'iin do. ¹⁴Mo galicwii¹ jmií¹ tya' Tú³ do jo ganá¹ 'ooca'nú¹ do. Joon ga'ii²¹ jløø³ mo cwiin¹ in gajmaa¹² a tsá² catyaa¹² gi do júu³ 'e Tú³-u siin¹² in 'ooca'nú¹ do. ¹⁵Pe 'in tsá² do gasii²¹ i

—i'Tsá² caa²¹² mo 'nū!

Pe la jin²⁰ o jin² in 'e jo¹⁰ o siin¹² Tú³. Pe joon gajin² 'in tsá² do:

—Jon' Tú³ 'in siin¹² ca'nú¹ do.

Ángel tya'o do.

¹⁶La 'ii²¹² joon siin¹²⁰ o Tú³ poo²¹ 'ooca'nú¹ do. Joon mo ganá¹ 'ooca'nú¹ do joon gajó² mo gafoo¹ mo. ¹⁷Pe Tú³ do gajmaa¹ a coon²¹ li² coon¹³ cwoo²¹⁰ 'e jo cwota³ tsá² do mii¹³. Joon gatyaa¹ júu³ xiiala galaa¹ 'in ángel do 'ii tsi 'nūí³ do. Joon gajin² in:

—Sii¹³ Jacobo coon¹³ tsaru¹ u'.

Joon gacwo'ii¹ Tú³. Gangóo¹ fu li xii'a.

¹⁸Mo gajná² jmií²¹² do ganá¹ 'goo²¹ jiiin¹³ la 'oo²¹ jee²¹² 'in 'lää² do tsu jo ñii¹ 'e ee gal² coon¹³ Tú³ do. ¹⁹Joon gatyú² Herodes to² 'e 'naa¹²¹ mo 'ido. Pe mo jo gatsee²¹ i gajmaa¹ a cwáain¹ tya' 'in 'lää² do. Joon gatyú² u to² ijúun² mo 'ido. Pe mo li ciin²¹ xu joon gacwo'ii¹⁰ o Herodes coon²¹ li sii²¹ Judea. Joon ngacwaa¹ a coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Cesarea.

Xiiala mo gajúin¹ Herodes

²⁰In tsá² seein²¹ Tiro coon¹³ Sidón 'ná²-a tsaláa¹ 'e dø¹⁰ fu li tyú² Herodes to². Pe gatf² 'nii²¹-tsi Herodes tya' 'in tsá² do, 'wii¹³ la joon 'iin²¹² in 'in tsá² do ilisá² 'ii²¹ røø²¹. Joon gajaan²¹ an cuu² tya'

jaain²¹ tsá² 'in 'oo¹⁰ o to² tya' Herodes do 'e 'ido-o faa²¹⁰ o 'wii²¹² tya'a.

²¹Joon tyú² Herodes do to² 'in tsá² do ilicaain²¹ coon²¹ jmií²¹². Joon mo gatf² 'e jmií²¹² joon, joon ci¹ Herodes siin¹³ røø¹³. Joon gacwó²⁰ 'áan³ tya'a. Joon gacwo¹⁰ 'in tsá² do cwú¹. ²²Joon galáa² 'in tsá² do 'wii²¹² faa²¹ a tá²:

—i'In tsañuú¹ 'in faa²¹ no jon' tsá² no, Dios no! —jin² 'in tsá² do.

²³Joon 'wii¹³ nigaunfee¹ mo 'ña'a tyani Dios, jo mo gauntyú¹ Dios, gajó² jaain²¹ ángel tya' Dios Jmii²¹. Joon gajmaa¹ a galitsaa¹² a Herodes. Joon gajuun¹ in Herodes do. Gagøø²¹ joo¹³ 'ii.

²⁴Joon la joon líi¹ nganii¹³ júu³ tyú² tya' Dios.

²⁵Mo gatséi¹ to² tya' Bernabé coon¹³ Saulo ga'woo²¹ mo Jerusalén do. Ngaliin¹ mo tún¹ fu Antioquía coon¹³ jaain²¹ 'in sii²¹ Wó³. Sii²¹ o jon Marcos.

'Láa² Bernabé coon¹³ Saulo 'wii²¹² tsalíin² tsacwoo¹ júu³ tyú² tya' Jesús

13 Jee²¹² 'in jai² líi² néei¹ fu Antioquía do-o seein²¹ inlíi¹³ 'in cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios joongi 'e² e tsá². Jaain²¹ jee²¹² 'ii sii²¹ Bernabé jaain²¹ gi sii²¹ Simón, 'in sii²¹ o jon Negro. Jaain²¹ gi sii²¹ Lu¹³, 'in seein²¹ fu Cirene. Jaain²¹ gi sii²¹ Manaén, 'in gacwaa²¹ caain²¹ coon¹³ Herodes. (Herodes do-o gatyú² u to² coon²¹ li sii²¹ Galilea.) Joon jaain²¹ gi 'in sii²¹ Saulo. ²Joon coon²¹ jmií²¹² la 'ii²¹² faa²¹ a 'in tsá² do júu³ tyú² jmoo¹⁰ o taa²¹ a jo mo gøø²¹⁰. La 'ii²¹² joon gajin² Espíritu Tyú² tya' Dios sii²¹ i 'ii: —Cwotyii¹³ naa' Bernabé coon¹³ Saulo ijmáa¹ a to² la li 'e nigafuu²¹² uu —jin² 'in ángel do.

³Joon gajmaa¹-o taa²¹a jo gagøø²¹ø 'in tsá² do ca mo ngayuui¹³ gafaa²¹a júu³ tyú². Joon 'in tsaru¹u' do gaí² cwoo²¹o mooty² Bernabé coon¹³ Saulo. Joon coon¹³ 'e la joon gaí¹o júu³ ruu²¹i.

**Cwo¹ apóstoles júu³ tyú² tya'
Jesús fu li sii²¹ Chipre**

⁴La joon gasi¹in Espíritu Tyú² tya' Dios 'ii. Ngalfín² fu Seleucia. Mo gatyalfín² do-o joon ngatáa¹i tsi coon²¹ barco. Joon gatyalfín² coon²¹ 'wó² roon¹ tún² tsa¹ jmi¹ñi¹³ sii²¹ Chipre. ⁵Mo gatyalfín² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Salamina galáa² 'wii²¹² cwoo¹o júu³ tyú² tya' Dios tsi inuú cwo¹ sinagoga si² do. Joon ngóo¹ coon¹³on jaain²¹ 'in sii²¹ Wó³ 'e uncoon¹³ 'ii. Ngii¹-i la caain²¹ do. ⁶Joon gatyalfín² coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Pafos. Joon do-o gatsee²¹i jaain²¹ tsá² Israel 'in sii²¹ Barjesús. Tíi²i júu³ loo¹. Coon²¹on tsá² too², gajin²in 'e 'ii-o cwoo¹o júu³ tyú² tya' Dios. ⁷In tsalaai¹ do tyíin¹in coon¹³ jaain²¹ 'in tyú² to² sii²¹ Sergio Paulo. Jaain²¹ tsá² jmi¹-tsi 'in Sergio do joon gatyú²u to² 'e gajó² Bernabé coon¹³ Saulo tsu 'iin²¹²in nuu¹un júu³ tyú² tya' Dios. ⁸Pe 'in tsalaai¹ do sii²¹o jon Elimas. (øøi²¹-tsi tsá² sii²¹ Tsalaai¹.) Joon 'in tsalaai¹ do gauntyíi²in Bernabé coon¹³ Saulo tsu jo 'iin²¹²in 'e jo¹ liin¹ Sergio do. ⁹Joon 'in sii²¹ Saulo do, sii²¹o jon Poo², sirøøi²¹ Espíritu Tyú² tya' Dios alma tya'a. Joon gajøøi² coon²¹ tún² liili¹. ¹⁰Joon gajin²in sii²¹i Elimas do:

—i'In coon²¹ tsá² too² 'nu-u! Joon 'in 'lii³mo 'nu. 'In 'aa¹ jilaa²¹ 'e tyú² 'nu, joon jmoo²o jilaa²¹ 'egó². ¿Ee

li' fu²u tsá² 'e júu³ gó² 'e júu³ tyú² tya' Ña'ñu¹u? ¹¹Pe la nano-o ilisá² coon²¹ 'ii²¹ tyi¹i icwó² Ña'ñu¹u. Ilituu²u. Jo lí² jøø¹³ø 'yia²¹ 'íi¹ juncwii²¹ coon²¹ sii¹³xu —jin² Poo² do.

La tsifu joon galituu²mo. Jo jnaa²¹gi coonti. Joon ga'naa¹²i jaain²¹ 'in tsajaa²¹²i 'ii. ¹²Galija²mo líi² 'in Sergio do mo gan²in jilaa²¹ 'elo. Lí¹ ganga'goo²¹-tsi jilaa²¹ júu³ cwáain¹ tya' Jesús.

**Poo² coon¹³ Bernabé ngataa²i
fu Antioquía li san² Pisidia**

¹³Poo² coon¹³ tsá² coon¹³on ngataa²i tsi coon²¹ barco fu Pafos do. Joon ngaliin² fu Perge 'e náa¹ li sii²¹ Panfilia. Pe do-o gatúu²mo Wó³ 'ii. Joon ganga²mo fu Jerusalén. ¹⁴Mo li ciin²¹gi 'in catyaa² do-gi gangíi¹ fu Perge. Joongi tyalfín² fu Antioquía náa¹ li sii²¹ Pisidia. Mo jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² ngataa²i tsi inuú cwo¹ sinagoga tya' tsá² Israel. Do-o gacwó²o. ¹⁵Joon jaain²¹ tsá² do gauntsáa¹a coon²¹ sii¹³xu li sii²¹ ley tya' Moisés. Jaain²¹gi coon²¹ sii¹³ tya' jí² 'e gajmaa¹ 'in gafaa²¹a júu³ tyú² tya' Dios calií. Mo ngayuui¹³ joon 'in tsafeei¹ tya' cwo¹ do gatyú²u to² gajin²in: —Taru¹u, wana 'oo²oo² coon²¹ júu³ tyú² tya' 'in tsá² néei¹ no, lí²-i foo²oo² nano.

¹⁶Joon garoon²on Poo² li tyíin¹, gajmaa¹a coon²¹ lí² coon¹³ cwoo²¹o 'e ján² tsá² tii². Joon gajin²in:

—Núu²duu¹ tsá² Israel joongi jileei²¹ 'in tsáai¹-tsi Dios. ¹⁷Dios tya' tsá² Israel nigatyíi¹²in 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi¹. Joon mo gateen¹in li sii²¹ Egipto, do-o gangafúu²mo

tsacøøi¹³ tyi' fiin¹³ jo taain²¹²gi
 goo¹⁰. Mo la ciin²¹ joon Dios
 ga'woo²¹ mo 'a Egipto do coon¹³ 'ii²¹
 tya'a. ¹⁸Joon gacwoo²¹o Dios 'in
 tsá² do jilaa²¹ 'e ná¹ la 'ii²¹² gangii¹
 li jo 'in tsá² seein²¹ jiin¹³ la gatséi¹
 tunló¹ jiin²¹. ¹⁹Joon ga'in¹ ca la
 dyá¹ fuu²¹ náa¹ fu li sii²¹ Canaán
 do. Joon gacwo¹⁰ ji dyá¹ fuu²¹ do
 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi' 'e galf² tya'a. ²⁰Mo
 la ciin²¹ joon²¹ gatyú² Dios to² 'e
 liseein²¹ tsá² jmáa¹ 'a 'ii²¹ jee²¹² 'ii 'in
 tyú² to² 'ii. La joon galí² ca gatséin¹
 tyún² cíein¹³ tsi ca'no³gi cíein¹³ jiin²¹.
 Ca mo gasii¹in Dios jaain²¹ 'in cwo¹
 júu³ tyú² tya'a sii²¹ Samuel. ²¹Mo
 ngayuui¹³ joon gamú¹i tsacøøi¹³
 tyi' jaain²¹ røøi¹³ 'in tyú² to² 'ii.
 Joon gacwóo¹ Dios 'ii jaain²¹ røøi¹³
 sii²¹ Saúl. Jóon¹ Cis 'ii. Benjamín
 sii²¹ 'lii²¹² tsafeei¹ tya'a. Tunló¹ jiin²¹
 gatyú² Saúl do to² lawa røøi¹³. ²²Mo
 la ciin²¹ joon gatyii¹mo Dios 'ii 'e
 jo 'ee to² tyú²gi. Joon gacwo¹⁰ 'lii²¹²
 David 'e tyú²u to² cwáain¹ tya' Saúl.
 Joon gajin² Dios: “Ñíi³oo 'e David,
 jóon¹ Isaí do, jaain²¹ 'in 'i-tsi la
 'i-tsii. Joon 'e 'ii-o ijmáa¹ a jilaa²¹ to²
 'e tyú³uu.” ²³Jaain²¹ jún² tsaruu²¹i
 'lii²¹² David do galisii²¹ Jesús. Joon
 Dios gajmaa¹ 'e Jesús do 'in jmaa¹
 tiin¹³ tsá² Israel. Jilaa²¹ 'elo nigajin²
 Dios calii. ²⁴La nu'gi ijó¹ Jesús gajó²
 Wó³ saai¹ tsá² jmii²¹. Joon gacwo¹⁰
 jileei²¹ tsá² Israel júu³ tyú² jin²in:
 “E 'ná¹-a sáa¹naa' jmii²¹. Joongi
 unsíi²naa' 'e 'i-oo.” ²⁵Ti li jatyéein¹
 'e tyéi¹ to² jmoo¹⁰ Wó³ joon gajin²in:
 “Tsá² xee²¹mo jna jon' jna 'i 'in
 líi²naa'. Mi yuui¹³ jna ijó¹ jaain²¹gi 'e
 jiin¹³ jo tti²na jmáa³aa situu²¹na 'e
 sii¹³ii loo²¹ tsi mii¹i” —jin² Wó³ saai¹
 tsá² jmii²¹.

²⁶Joon tyaa¹gi Poo² júu³:
 —Tsaruu¹u, líi¹naa' jún² tya' 'lii²¹²
 Abraham coon¹³ jileei²¹ 'in tsáai¹-tsi
 Dios. Tyi'naa'oo' 'e júu³ lo tya' xiiala
 'e tiin¹³ tsá². ²⁷Jileei²¹ 'in galiseein²¹
 Jerusalén joongi tsacøøi¹³ tya'a jo
 ñii¹ 'in Jesús do. Jon'gi øøi²¹-tsi
 júu³ tya' 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios
 calii fiin¹³ untsáa¹⁰ júu³ tya' 'ido la
 coon²¹ mo sóo¹. Joon 'in tsá² do mo
 ga'ñii¹ Jesús do gauntsiin¹in júu³
 tya' 'in gafaa²¹ a júu³ tya' Dios calii.
²⁸Joon mo jo gatsaa²¹ a jiin¹³ coon²¹
 tsaa² tya' 'ido gamii¹ Pilato wa'a
 ityú²u to² jnga²mo. ²⁹Joon la joon
 mo gatsín¹ jilaa²¹ 'e jin² ni jí² tya'
 Dios cwáain¹ tya' 'ii. Joon gaxii²
 tsá² cuerpo tya'a tsaa² crúu¹³. Joon
 ga'aa¹mo tsá² 'ii. ³⁰Pe Dios gajmaa¹⁰
 'e gajii¹o jee²¹² 'lii²¹². ³¹Joon líi¹
 'láai² jmii²¹² gangii² 'in Jesús do
 gajnéi¹ tyani 'in ningaliin² coon¹³on
 fu Galilea mo ngóo¹ fu Jerusalén.
 Joon la joon 'in tsá² do jmoo¹⁰ júu³
 jilaa²¹ 'e ganii²¹ sii²¹⁰ tsá².
³²Joon la joon jmoo¹³o júu³
 'naa' jilaa²¹ júu³ tyú² 'e nigacwo¹⁰
 Dios 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi'. ³³Joon mo
 gaunjiin¹in Dios Jesús coon¹³ 'e
 joon nigauntsiin¹mo 'ii²¹ tya'a la
 lí² 'e nigajin²in sii²¹i 'lii²¹² tsacøøi¹³
 tyi'. Jilaa²¹ 'elo niganee²¹e'e. La lí²
 'e nigajin² ni jí² tya' Dios. Núu²uu¹ li
 ti tún² salmo: “Yuuu²¹ tyia-oo 'nu.
 Nano-o nicwóo³-oo juncwii²¹ tyi'i”,
 jin² Dios Jmii²¹. ³⁴Jin²in jon júu³
 tya' Dios: “Icwo¹³oo 'naa' 'e cwaai³
 la li 'ii²¹ 'e gafuu²¹²uu 'lii²¹² David.”
 Coon¹³ 'e júu³ lo-o ga'ii² Dios Jmii²¹
 júu³ 'e iunjiin¹⁰ Jesús jee²¹² 'lii²¹².
 Joon 'e jo iixia²¹ cuerpo tya'a.
³⁵Jee²¹² salmo xiaa' jin² David do
 sii²¹i Dios: “Jo icwoo²¹⁰ 'e iixia²¹

cuerpo tya' tsá² tyi'i, 'in gatyii¹³un."

³⁶Pe David do-o gauncoon¹³on tsá² jiin¹³ la mo seein²¹ la li 'e gatyú² Dios to². Joon mo li ciin²¹ gajún¹mo jon. Ga'aa¹mo tsá² 'ii. Joon gajgoo²¹ cuerpo tya' 'ido. ³⁷Pe cuerpo 'e nigajmaa¹a Dios gajjin¹ do jo gajgoo²¹ 'e joon. ³⁸Tsaru¹u', 'ná¹-a líní³'ii' 'e Dios lí²-i 'iin² tsaa² tya' tsá² 'wii²¹² cwáain¹ tya' Jesús do. ³⁹Wii²¹² tya' 'ii-o jileei²¹ 'in tsáai¹-tsi 'ii 'iin²mo tsaa² tya'a. Pe jilee²¹ 'in 'iin²¹²in jmá¹ jiin¹³ la to² tyú² Moisés jo 'iin²in tsaa² tya' 'ii. ⁴⁰Tí¹moo', un'øøi¹ yaanaa'; xuun cwolf² la li 'e gajin² tsá² gafaa²¹a júu³ tya' Dios calii mo gajin²in:

⁴¹Jóo²duu' tsá² 'in un²gøøi¹

Dios, tsá² 'goo²¹-oo' joongi cwojuun²naa'.

Tsu jna-a Dios, joon jmóo³oo coon²¹ to² fee¹ 'e jo jai² ilí²naa' fiin¹³ jmoo¹³o tsá² 'naa' júu³.

La joon jin² jí² tya' Dios jin² Poo² do.

⁴²Mo gacwo'í¹ Poo² coon¹³ tsá² ngí¹ coon¹³ 'e cwo¹ sinagoga do 'in tsá² jo seein²¹ Israel gami¹'i 'e cwo¹ Poo² 'e júu³ do mi ti tún² jmi²¹² 'ii²¹ 'woo¹²¹ tsá². ⁴³Mo ngayuui' gatséi¹ 'e sicaain²¹ tsá² 'in taai² cwo¹ do fúu¹mo tsá² Israel gauncaain²¹ coon¹³ Poo² joongi coon¹³ Bernabé. Joongi gauncaain²¹ 'inlí¹³ tsá² 'in jo seein²¹ joon pe niga'láa²o 'wii²¹² tsáa¹mo-tsi Dios la lí¹i tsá² seein²¹ Israel. Joon Poo² coon¹³ Bernabé ga'í² júu³ 'e jo 'iin²-tsi xiiala 'neei¹ Dios tsá².

⁴⁴Mo gatí² tún² jmi²¹² 'ii²¹ 'woo¹²¹ tsá² do galicaain²¹ jilee²¹mo 'in tsá² seein²¹ 'e fuu²¹ do 'e janúu² júu³

tya' Dios do. ⁴⁵Mo ganí²i 'in tsá² Israel do 'e lí¹ fúu¹ tsá² galicaain²¹ ga'aa¹a tsiuwúu¹. Joon ga'láa² 'wii²¹² jo cwo¹o júu³ ruu²¹i coon¹³ Poo². Joon ga'láa² 'wii²¹² jíi²in Poo².

⁴⁶Joon Poo² coon¹³ Bernabé do jo 'goo²¹o coonti gafaa²¹a jin²in:

—'Naa'-a tíi²naa' nuu²uu' júu³ tyú² tya' Dios nifu tsu tsá² Israel 'naa'. Pe jogi 'iin²¹²naa' cwoiin²naa' coon¹³ Dios coonti. Tsu la joon tsáa³oo'o tsacwoo²¹o'o júu³ 'in jo seein²¹ Israel do. ⁴⁷Tsu la joon nigatyú² 'Nā'nū¹u' to² ni jí² tya'a 'e jin²:

Nigajmé¹na 'nū lawa jí² 'e coo²¹

tyani tsá² taain²¹² fu juncwii²¹.

'Ná¹-a maa²a júu³ tya' xiiala 'e tiin¹³ tsá² la tøøi² ni cwoo¹³ juncwii²¹.

⁴⁸Mo ganúu²un 'in tsá² jo seein²¹

Israel do 'elo lí¹ gatí²-tsi. Joon ga'láa² 'wii²¹² gajin²in 'e 'áa¹mo tyú² 'e júu³ tya' 'Nā'nū¹u'. Joon galija²mo líi² jileei²¹ 'in nigatyiin¹³ Dios. ⁴⁹Joon la joon gafaa²¹a tsá² júu³ tyú² tya' Dios la caain²¹ li san² 'e fuu²¹ do. ⁵⁰Joon 'in tsá² seein²¹ Israel do gasí²i coon¹³ tsacóø¹³ 'in tyiin²gi seein²¹ 'e fuu²¹ do coon¹³ 'inlí¹³ tsamí² tyúí¹ 'in tsaa¹-tsi dioses tya'a 'áai¹ joon coon¹³ la joon ga'láa² 'wii²¹² untyí²in Poo² coon¹³ Bernabé. Joon gatyii¹mo 'e fuu²¹ do.

⁵¹Pe Poo² coon¹³ Bernabé ga'wo²o mi²i. Joon gaxu²u 'laa²¹ toon²¹² mi²i lawa coon²¹ li² 'e fuu²¹ do 'e nigajmaa¹o coon²¹ 'e gó². Joon ngaliin²mo fuu²¹ Iconio.

⁵²Pe 'in jai² líi² 'in néei¹ Antioquía do lí¹i jløø³i, joon røø¹mo 'in Espíritu Tyú² tya' Dios.

Poo² coon¹³ Bernabé taain²¹² Iconio

14 Mo gatyaliin² Poo² fu Iconio gangataai² caan²¹mo

fu cwo¹ sinagoga. Joon gafaa^{21a} coon²¹ júu³ 'in sicaain²¹ do. Joon líí¹ fúui¹ tsá² Israel do coon¹³ tsá² jo seen²¹ joon gaja^{2mo} líí². ²Pe 'in tsá² Israel do 'in jo jo¹ líí² gajmaa^{1a} 'e ga¹-tsi 'in tsá² jo seen²¹ Israel do jilaa²¹ 'e gó² tya¹ 'in tsá² jai² líí² do. ³Wii¹³ joon líí¹ wóo² gajaan^{1an} do. Jo 'goo^{21o}. Gacwoo^{1o} júu³ 'wii¹³ jo cu¹²-tsi coon¹³ Ñāññ^{1u}. Joon Ñāññ^{1u} gacwoo^{1o} li² coon¹³ milagro 'e jmoo^{1o} 'in tsá² do. Coon¹³ 'e la joon litsáa^{1mo}-tsi tsá² 'e la ja^{2mo} 'iin^{212mo} Dios tsá² la lí² 'e faa^{21a} 'in tsá² do. ⁴Pe 'in tsá² fuu²¹ do jo cwo^{1o} júu³ ruu²¹ⁱ. 'Inlíí¹³ tsá² faa^{21a} tyú² tya¹ tsá² Israel do joon 'inlíí¹³ gi faa^{21a} tyú² tya¹ tsá² tya¹ Jesús do. ⁵Joon 'in jo jo¹ líí² seen²¹ Israel coon¹³ 'in jo seen²¹ joon síi² rø²¹ coon¹³ 'in tsaa^{1to} do itsaji¹ⁱ joongi itsatyuu¹²ⁱ cuun²¹² 'ido. ⁶Pe mo galili¹³ⁱ Poo² coon¹³ Bernabé do gacwiin^{1o} fu Listra coon¹³ Derbe 'e náa¹ li sii²¹ Licaonia coon¹³ la cu¹ lí¹ joon. ⁷Do-o jon nigacwoo^{1o} júu³ tyú² tya¹ xiiala 'e tiin¹³ tsá².

Tyuu¹³ tsá² cuun²¹² Poo²

⁸Fu Listra do galiseein²¹ jaain²¹ tsaññ¹ 'in jo lí² ngi¹. Do-o tyifin¹ⁱⁿ tsu tsá² jluui¹³ ca la mo li seen^{21mo}. Jiin¹³ coon²¹ naa¹³ jo mo gangi¹ⁱ. ⁹Joon 'in tsaññ¹ do nuu^{1o} jilaa²¹ júu³ tya¹ Poo² do. Joon gajøø¹² Poo² do 'ii. Joon galili¹³ⁱ Poo² do 'e 'ii-o jo^{1o} líí² Dios 'e 'lää^{2mo}. ¹⁰Joon gajin¹² Poo² coon¹³ coon²¹ júu³ tá² líli¹ⁱ:

—Røø²¹ sii²¹ tíí¹³ⁱ.

Joon 'in tsaññ¹ do gasii^{21o} tii²ⁱ. Coon²¹ gaíi²ⁱ la no-o. Tsifu joon gangi^{1o}. ¹¹Mo gani²ⁱ 'in tsá² fuu²¹

do jilaa²¹ 'e gajmaa^{1a} Poo² do joon ga'láa² 'wii²¹² ga'oo^{1o} coon¹³ jmí¹ tya¹ tsá² seen²¹ Licaonia, jin²ⁱⁿ:

—iDios 'in líí¹ la líí¹ tsá²-a nigajgái¹ fu li saa^{212an}!

¹²Jin²ⁱⁿ 'in tsá² do 'e Bernabé do líí¹ⁱ dios tya'a 'in sii²¹ Júpiter joongi 'e Poo² do líí¹ⁱ dios tya'a 'in sii²¹ Mercurio, tsu 'ii líí¹ⁱ 'in faa²¹ do. ¹³Joon 'e cwo¹ tya¹ Júpiter do si¹ tyan¹ ti¹ fuu²¹ do. Joon 'in untsá² do gajajée¹ⁱ joo²¹ joongi jilaa²¹ lí¹³ 'ya^{12gi} li suui²¹ fuu²¹ do. 'I-i coon¹³ 'in tsá² do 'iin²¹²ⁱⁿ un'goo^{21o} Poo² coon¹³ Bernabé do. Ijngaa¹²ⁱ 'in joo²¹ do 'e un'goo^{21o} dios tya'a. ¹⁴Pe mo ganúu^{2un} 'in tsá² tya¹ Jesús do, Bernabé coon¹³ Poo², jilaa²¹ 'elo, ga'láa² 'wii²¹² ga'gii²¹ⁱ siin¹³ⁱⁿ. Joon ngataa¹² jee²¹² 'in tsá² do 'oo^{1o} jin²ⁱⁿ:

¹⁵—iTsaññ¹! ¿'Ee lí¹ jmoo^{2oo} la no? 'I tsá² la 'naa¹-a jna'a! Canii² to² nijalii²¹ⁱ 'e sii¹³ⁱ 'naa¹ 'e júu³ tyú² 'e tá^{3oo} jilaa²¹ 'elo 'e jo 'ee to² tí¹. Joon ngi^{3oo} coon¹³ Dios, 'in seen^{21mo}, tsu 'ii gajmaa^{1a} juncwii²¹. Joongi 'ii gajmaa^{1a} ni cwoo¹³ coon¹³ jmi^{1ñi} joongi jilaa²¹ 'e sá² jee²¹² 'ii. ¹⁶La mo jéei¹ gacwoo^{1o} 'e ngi¹ jileei²¹ tsá² jiin¹³ xiiala 'iin²¹²ⁱⁿ. ¹⁷Pe cwoo^{1o} li² 'e seen^{21mo} coon¹³ jilaa²¹ 'e tyú² 'e jmoo^{1o}. No sí¹ⁱⁿ jmí¹ li saan^{212an} roo²¹ jilaa²¹ 'e jñii²¹ⁱ. Joon cwo^{1o} jna¹ la líín^{2mo} 'e tyú^{1na}—jin² Poo².

¹⁸Pe fiin¹³ gacwoo^{1o} Poo² jilaa²¹ 'e júu³ lo 'in tsá² do 'iin^{212mogi} jngaa¹²ⁱⁿ 'in joo²¹ do. 'Iin²¹²ⁱⁿ un'goo^{21o} 'in tsá² do.

¹⁹Joon gatyaliin² jaain²¹ gái¹ tsá² Israel 'in néei¹ fu Antioquía coon¹³ 'in néei¹ Iconio. Joon gali^{1o} gasii²¹ⁱ

tsá² 'e tyuu¹³ mo cuun²¹² 'in Poo² do. La joon gajmaa¹a. Joon gajñuu¹in li' ti' fuu²¹ do. Lái² 'e nijúun²mo 'ido. ²⁰Pe joon mo galicaain²¹ jaain²¹ gái¹ 'in jai² láii² do cu' li' li raain¹ Poo² do joon garóon²-o. Gaí²-o 'e fuu²¹ do tún¹. Mo gajná² jmií²¹² joon ga'woo²¹ mo coon¹³ Bernabé. Ngaliín² fu Derbe.

²¹Mo gacwoo¹o júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá² tya' 'in néei¹ Derbe do láii¹ fúui¹ tsá² gajai² láii². Mo ngayuui¹³ joon ngaliin¹ tún¹ fu Listra coon¹³ Iconio coon¹³ Antioquía. ²²Do-o nigatyaa¹-tsi 'in nigajai² láii² li ningaliin¹ do. Gajin²in sii²¹ 'ido: —Ná¹-a jai²gi liin²¹naa' júu³ tya' Jesús. Ná¹-a nee²¹e' wúu¹ jiin¹³ la joon lí²-i tsatoo²o' li tyu² Dios to² — gajin² Poo² do.

²³Joongi gatyii¹³ mo tsacøøi¹³ 'in tyu² to² jee²¹² 'in jai² láii² la coon²¹ fuu²¹. La jo mo gøø²¹ø gafaa²¹o júu³ tyú² jin²in:

—Na'ñu¹u, uncoon¹³ jileei²¹ tsá² lo tsu nigalija²mo láii² nñ.

Poo² coon¹³ Bernabé tsataai² tún¹ fu Antioquía 'e náa¹ li sii²¹ Siria

²⁴Mo ngayuui¹³ gangíi¹ fu li sii²¹ Pisidia gatyaliin¹ li sii²¹ Panfilia. ²⁵Do-o gacwoo¹o júu³ tyú² fuu²¹ sii²¹ Perge. Joongi tyaliin¹ fu Atalia. ²⁶Do-o ngataai² tsi barco. Joon ngaliin¹ tún¹ fu Antioquía li ga'láa² 'wii²¹² 'ee¹ júu³ tyú². Mo ga'woo²¹ 'e fuu²¹ do nifu jileei²¹ 'in jai² láii² Dios do nigami¹o Dios, 'in 'iin²¹²in tsá², 'e uncoon¹³on Poo² coon¹³ Bernabé jilaa²¹ to² 'e nigaun'yee¹mo nano. ²⁷Joon mo gatyaliin¹ fu Antioquía do gauncaain²¹ jileei²¹ 'in jai² láii². Joon Poo² coon¹³ Bernabé

gatyaa¹ júu³ ce jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Dios li ngaliín². Gajin²o xiiala gajmaa¹a Dios 'e gajo¹o láii² 'in jo seein²¹ Israel. ²⁸Joon Poo² coon¹³ Bernabé gajaan¹an coon²¹ sii¹³ coon¹³ 'in tsá² jo¹ láii² néei¹ do.

Mo gangóo¹ Poo² li licaain²¹ tsaru¹u' Jerusalén

15 Jee²¹² jmií²¹² joon 'inláii¹³ tsá² ga'woo²¹ fu Judea. Mo gatyaliin² Antioquía do ga'láa² 'wii²¹² 'e²e 'in jo¹ láii² do 'e ná¹ jmáa¹a 'ido jiin¹³ la tiisi² to² 'e nigatyú² Moisés. Jiin¹³ la joon lí² tiin¹³ mo tsá². Láii¹ jo cwo¹ Poo² coon¹³ Bernabé júu³ ruu²¹i coon¹³ 'in tsá² do. ²Pe Poo² coon¹³ Bernabé galisá² 'ii²¹ tya'a coon¹³ 'in tsá² do 'e 'ii-o coon¹³ 'inláii¹³ catyaa¹i do itsaliin¹ Jerusalén tsafee¹²i 'in apóstoles néei¹ do coon¹³ 'in tsacøøi¹³ tya' 'in jai² láii² do cwaain²¹ tya' 'e júu³ do.

³Joon 'in jai² láii² fu Antioquía do ngóo¹o 'ii¹ júu³ Poo² coon¹³ 'in catyaa¹i do. Joon gangíi¹ la caain²¹ fuu²¹ náa¹ li sii²¹ Fenicia coon¹³ Samaria. Li ngaliín² do gatyaa¹ júu³ 'e xiiala nigatuu²¹ 'in jo seein²¹ Israel tií² tsáai² tya'a joon gatsa²a-tsi Dios. Joon jileei²¹ 'in jai² láii² láii¹ jløø³i mo ganúu²un 'e cwáain¹ lo.

⁴Mo gatyaliin² Poo² coon¹³ Bernabé fu Jerusalén 'in tsá² 'in jai² láii² néei¹ do coon¹³ apóstoles coon¹³ tsacøøi¹³ ga'ii²¹mo 'ii. Joon Poo² coon¹³ Bernabé do gatyaa¹o júu³ xiiala nigajmaa¹a Dios 'wii²¹² tya'a li ningaliín² do. ⁵Pe 'inláii¹³ tsá² fariseos 'in nigajai² láii² gajmaa¹a siin¹²in joon gajin²in:

—Jileei²¹ 'in nijai² lííi² 'in jo seein²¹ Israel 'ná¹-a jmáa¹a jiin¹³ la to² tyú¹² Moisés.

⁶Joon galicaain²¹ jileei²¹ apóstoles coon¹³ tsacøøi¹³ do 'e lí² 'í¹du¹-tsi 'e júu³ lo. ⁷Mo ngayuii¹³ gatyaa¹ coon²¹ júu³ cwaa²¹ garóon² Tš³ li tyíin¹in joon gajin²in:

—Tsarú¹u, ñí²-i 'naa' 'e ningóo¹on coon²¹ sii¹³ mo gatyíi¹³in Dios jna jee²¹² 'naa' 'e cwóo³oo júu³ tya' xiiala 'e tiin¹³ tsá² tya' 'in jo seein²¹ Israel. Joon lí² ja²mo lííi². ⁸Joon Dios, 'in ñí¹ jilaa²¹ 'e 'í¹-tsi tsá² nigacwóo¹o lí² 'e niga'ii²¹mo 'in jo seein²¹ Israel. Nigacwo¹o 'in Espíritu Tyú² tya'a la li 'e nigacwo¹o jna'. ⁹Coon²¹ røø²¹ líí¹na' tyani Dios lagi 'ii. Gauntyú¹mo Dios 'ii mo galijai² lííi². ¹⁰Joon nano, 'e 'ee lí¹ jo jo¹ líí²naa' tsá² Israel jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a Dios? Cwoo²oo' coon²¹ to² 'ii²¹ 'e jo lí² jmáa¹a. Ca 'líi²¹² tsacøøi¹³ tyi' coon¹³ jna' jo mo gali¹í¹. ¹¹Lí¹ cii¹²i nitiin¹³mo' jiin¹³ la lí² 'e nigatiin¹³ 'in tsá² catyaa¹ do. Jo 'ee gacfiin² tyi'. Untiin¹³mo Ñāñu¹ 'e Jesucristo jna' tsu 'wii¹³ 'iin²¹²mo jna'.

¹²Mo ngayuii¹³ joon jmai² 'in gajaan¹an tii². Joon ganúu²o la 'ii²¹² tyaa¹ Bernabé coon¹³ Poo² júu³ jilaa²¹ lí² coon¹³ milagro 'e nigajmaa¹a Dios jee²¹² 'in jo seein²¹ Israel do. ¹³Mo ngayuii¹³ gafaa²¹a joon gajin² Jacobo sii²¹i 'in tsá² sicaain²¹ do:

—Tsarú¹u, náu²duu¹ júu³ tyiia: ¹⁴Simóoi¹³ Tš³ lo nigatyaa¹a coon²¹ júu³ xiiala nigatyíi¹³in Dios nifu 'in jo seein²¹ Israel 'e galitsáa¹mo-tsi 'ii. La joon galíi¹mo tsá² tya' Dios. ¹⁵Jilaa²¹ 'elo lí¹ la lí¹ 'e gatón¹ mo'j²

tya' 'in gafaa²¹a júu³ tyú² tya' Dios calii. La nigajin² ni jí² tya' Dios:

¹⁶Yiia²oo tún¹ mi tyá² jilaa²¹ 'elo. Joon jmaa¹³oo tún¹ 'ná¹ David 'e nisiciii¹³ no.

Un'mii²mo jilaa²¹ 'e sá²gi joon isaa¹³oo, jin² Dios.

¹⁷Joon la joon jileei²¹ 'in seein²¹gi lí²-i 'naa²¹i Ñāñu¹ 'e Dios.

Joon jilee²¹ tsá² jo seein²¹ Israel 'in nityi²na lí²-i fee¹i jna.

¹⁸Ca la mo jée²mo Dios gajmaa¹a júu³ jilaa²¹ ijmáa¹a.

Jin² jí² tya' Dios jin² Jacobo.

¹⁹Faa²¹gi Jacobo jin²in:

—'Wii¹³ joon, tsarú¹u, la lo-o líí²na: 'E tyú²gi wa'a jo untyíi²ingi 'in jo seein²¹ Israel 'in nigatú² tii² tsáai² tya'a joon nigatsáa¹-tsi Dios. ²⁰Liin¹mo wa'a jiin¹³ 'e táan³a' ni jí² 'e jo lí²-i dø¹ 'uunní² 'e nisii²¹ tsá² tyani dioses tya'a. Joongi jiin¹³ coon¹³ 'oo²¹o lí² cwuu²¹ tsá². La joongi 'oo²¹ tsá² jiin¹³ coon¹³ ññu¹ tya'a. Joongi jo lí² dø¹ ngú¹ joo²¹ 'in nigawuui²¹ tyí², jon'gi jmi¹ lí²-i dø² tsá². ²¹Tsu ca mo líi la coon²¹ mo tí² jmi²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² 'e²e tsá² inñu cwo¹ sinagoga la coon²¹ fuu²¹ jiin¹³ ley tya' Moisés —jilaa²¹ 'elo gajin² Jacobo.

²²Joon la joon 'in apóstoles coon¹³ 'in tsacøøi¹³ coon¹³ 'in jai² lííi² do galisá² 'ii²¹ 'e tyii¹³in jaain²¹ gáí¹ jee²¹² 'ii 'e síi¹in fu Antioquía coon¹³ Poo² coon¹³ Bernabé. Joon gatyíi¹³in Judas 'in sii²¹o jon Barsabás, coon¹³ Silas. 'Ii jaain²¹ 'in tyiin²gi jee²¹² 'in tsarú¹u do. ²³Joon coon¹³ 'ii-o gasii¹in 'e jí² do. 'E jí² do jin² la lo:

“Aa²¹²mo' faa¹³ jna'a. Jna'a, apóstoles tya' Jesús, coon¹³

tsacøøi¹³, coon¹³ 'in jai² líi²
 catyaa², 'aa²¹²moo' sii¹³i 'i' 'naa²¹
 jileei²¹ tsaru¹'u' 'in jo seein²¹ Israel
 'in néei¹ Antioquía coon¹³ 'in
 seein²¹ li sii²¹ Siria coon¹³ Cilicia.
²⁴Niganúu²oo'o 'e jaain²¹ gái¹ tsá²
 Israel 'in jai² líi² néei¹ Jerusalén
 nigacwalíin² li seen²¹naa'. Joon
 nigauntyí²in 'naa'. 'In tsá² do jo
 gasii²¹²na'a. Niganúu²oo'o 'e coon¹³
 júu³ tya'a nigaxé²mo-'oo'. Nigajin²in
 'e 'ná¹ 'ii¹³naa' li² 'e nigacwo¹ Moisés.
 Jin²in jon 'e 'ná¹ jmaa²oo'o jii¹³
 la 'ii²¹ tya'o. ²⁵Niga¹i-tsi¹i jilaa²¹
 'elo. Joon røø²¹ gasii²¹i 'e tyú² 'e
 tyii¹³na'a jaain²¹ gái¹ jee²¹² jna'a
 'in jalíin² fu li seein²¹ 'naa' coon¹³
 Bernabé coon¹³ Poo² 'in 'iin²¹²na'a.
²⁶Ido-o nigalíin² tóin¹ 'mó¹ 'wii²¹²
 tya' Ñāñu¹'u' Jesucristo. ²⁷Joon
 sii²¹²na'a Judas coon¹³ Silas ifee¹i
 'naa' jilaa²¹ 'e faa¹²¹ 'e jí² lo. ²⁸In
 Espíritu Tyú² tya' Dios niga'e²e
 jna'a joon jna'a nigasii²¹i røø²¹ 'e
 jo cwoø¹³gii¹ 'naa' coon²¹ to² 'e
 'ii²¹-gi. Jii¹³ 'e tyiin²gi la lí² 'elo.
²⁹Jo cøø²øø¹ jilaa²¹ ngu¹ 'e nigasii²¹
 tsá² tyani dioses tya'a. Jon'gi jmi¹
 cøø²øø¹. Jon'gi cøø²øø¹ ngu¹ joo²¹ 'in
 júuin² wuui²¹ tyí². Joongi jii¹³
 coon¹³ 'oo²¹²o lí² cwuui²¹ tsá² joon
 tsam² jii¹³ coon¹³ ññu¹ tya'a lí²
 cwuui²¹. Wana 'má²aa' jilaa²¹ 'e júu³
 lo canii²mo iliseen²¹naa'. Jii¹³ la
 joon júu³ tyii¹."

³⁰La joon ngataa²mo fu¹
 ngaliin¹in fu Antioquía. Mo
 gatyaliin¹in joon gauncaan²¹mo 'in
 tsá² jo¹ líi². Joon gacwo¹o 'e jí² do.
³¹Mo gajøø²ø 'in tsá² jo¹ líi² do 'e jí²
 do líi¹ jløø³i jii¹³ cwáain¹ 'e cwo¹o
 'in tsá² do. ³²Judas coon¹³ Silas do
 tíi²¹mo 'e cwo¹ júu³ tya' Dios 'wii¹³

joon gacwoo¹o júu³ 'in tsá² do. Joon
 líi¹ fúui¹ 'in tsaru¹'u' 'in gatyá¹-tsi.
³³Mo gangí²i coon²¹ tún² 'ni¹ jmi²¹²
 'in tsaru¹'u' seein²¹ Antioquía do
 gaí²o júu³ 'e ngaliin¹mo fu li jalíin².
³⁴Pe Silas do-gi gatyá¹-tsi 'e ján²-o.
³⁵Poo² coon¹³ Bernabé gaján²o
 jon fu Antioquía do. 'Ii coon¹³
 'in catyaa² do-gi ga'e²o joongi
 gacwoo¹o júu³ tyú² tya' Dios.

Tsacwo¹ Poo² tún¹ júu³ tyú² tya' Dios

³⁶Mo licíiin²¹ jmi²¹² joon gajin²
 Poo² sii²¹i Bernabé:
 —Tsa²¹a' tún¹ tsafee¹³na' jileei²¹
 tsaru¹'u' 'in néei¹ la caain²¹ fuu²¹ li
 ningalii²¹i cwoø²¹o júu³ tyú² tya'
 Dios. Tsajøø²¹ø xiiala seein²¹.
³⁷Pe Bernabé do 'iin²¹²in jée¹i Wó³,
 'in sii²¹ jon Marcos. ³⁸Pe Poo² do
 gajin²in:

—Áai¹gi tyú² wa'a jo jee²¹²mo',
 tsu nigatúu²mo jna' Panfilia do. Jo
 gangóo¹on coon¹³ jna' li ngalii²¹i do.
³⁹Líi¹ gasii²¹ 'e ca gajmaa¹a tsá²
 jmai² tyiin¹ la jaain²¹ la jaain²¹.
 Bernabé do gatyii¹³in Marcos
 joon coon¹³ 'ii ngataa²i tsi coon²¹
 barco. Joon ngalíin² fu Chipre.
⁴⁰La 'ii²¹² joon Poo² do gatyii¹³in
 Silas. Mo ngayuui¹³ gaí² tsaru¹'u'
 júu³ gamii¹ tyani Ñāñu¹'u' 'e ngii¹o
 coon¹³on, ga'woo²¹mo. ⁴¹Joon
 gangí¹i fu lí¹ li sii²¹ Siria joongi
 Cilicia. Do-o gatyá¹-tsi 'in jo¹ líi² li
 la caain²¹.

Timoteo gauncaain²¹ coon¹³ Poo² coon¹³ Silas

16 Poo² coon¹³ Silas gatyaliin²
 fuu²¹ sii²¹ Derbe coongi li
 sii Listra. Joon do-o gatsee²¹i jaain²¹

'in jai¹² líi² sii²¹ Timoteo. 'Ii jóon¹ jaain²¹ tsamí² 'in niseein²¹ Israel. Pe jmií²¹gi jon' tsá² Israel. ²'In jai¹² líi² seein²¹ fu Litra coon¹³ Iconio tyú² faa¹²a tya' Timoteo do. ³Joon gali'in²¹²in Poo² wa'a 'e tsáa¹a Timoteo coon¹³on. Joon 'e jo faa¹²gi tsá² Israel 'laa¹² tya' Timoteo Poo² do gatyú²u to² 'e liin¹ Timoteo 'e li² circuncisión tya' tsá² Israel, tsu ñií¹ tsá² 'e tsá² griego jmií²¹ 'ii. ⁴La caain²¹ fuu²¹ li ngaliin² gajmaa¹a júu³ jiin¹³ la nigajin² jí² tya' 'in apóstoles coon¹³ 'in tsacøø¹³ 'in néei¹ Jerusalén. ⁵Joon gauntya¹-tsi jileei²¹ 'in ni jai¹² líi². La coon²¹ jmií²¹² gangafúu²mo 'in jai¹² líi².

Jaain²¹ tsá² seein²¹ Macedonia gajnéi¹ tyani Poo²

⁶'In Espíritu Tyú² tya' Dios jo gacwoo¹o 'e tsacwó²o Poo² júu³ tyú² tya' Dios fu co' li sii²¹ Asia. Joon la joon gangí¹mo la caain²¹ li sii²¹ Frigia coon¹³ li sii²¹ Galacia. ⁷⁻⁸Joon gatyaliin²mo fu ti' Misia. 'i¹-tsi 'e tsataa²i li sii²¹ Bitinia. Pe 'in Espíritu Tyú² tya' Dios jo cwoo¹o. 'Wii¹³ joon gangí¹mo coon²¹ tsáa¹ co' li sii²¹ Misia. Joon gatyaliin²mo fu Troas coon²¹ fuu²¹ náa¹ ti' jmií¹³. ⁹Joon do-o ganí²i Poo² coon²¹ 'e canuu²¹ coon²¹ li². Ganií²¹ jaain²¹ tsañuu¹ 'in seein²¹ li sii²¹ Macedonia. Siin¹²in joon gamii¹i tyani Poo² gajin²in:

—Na¹ fu Macedonia. Na¹, unconon¹³ jna'a.

¹⁰Mo ngayuui¹³ ganí²i Poo² 'e li² lo, jna-a, Lucas gauncaan²¹na coon¹³ Poo² do. Joon gatyaa²¹a'a tyú² tyií¹. Ngalií²¹i'i fu Macedonia. Tsáa¹mo-tsií¹ 'e la ja²mo Dios

nigasií¹in jna'a tsacwoo²¹o'o júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá².

Poo² coon¹³ Silas gatyaliin² fu Filipos

¹¹Ngatoo²¹o'o tsi coon²¹ barco fu Troas. Joon ngalií²¹i'i coon²¹ tsáa¹ fu coon²¹ cwoo¹³ tyuñ²¹ roon¹ ni jmií²¹ sii²¹ Samotracia. Joon mo gajná² jmií²¹² joon gatyalií²¹i'i fu Neápolis. ¹²Mo ngayuui¹² joon ga'woo²¹o'o gangalií²¹i'i fu Filipos. Coon²¹ fuu²¹ li tyú² to² Roma. Coon²¹ fuu²¹ 'e tyiin²gi la caain²¹ li catyiaa² Macedonia. Do-o gatoo²¹on coon²¹ tún² 'ni' jmií²¹². ¹³Coon²¹ mo sóo¹ jmií²¹² 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² Israel ngalií²¹i'i li gasuui²¹ fuu²¹ do. Coon²¹ li ti' jmií²¹. Coon²¹ li licaain²¹ tsá² tsafaa¹²a júu³ tyú². Do-o gayii²¹a'a gacwóo¹³o'o júu³ tyú² 'inlíi¹³ tsamí² 'in nigalicaain²¹. ¹⁴Jaain²¹ jee²¹² 'in tsamí² do sii²¹ Lidia. Lidia do galiseein²¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Tiatira. Joon jmoo¹o to² 'nií¹ 'mi² nuu¹ tyú². Nitsáa¹-tsi Dios. La 'ii²¹² nuu¹un 'e júu³ tya' Poo² do Dios gajmaa¹a 'e ga'øø¹²-tsi. ¹⁵Joon gasáa²mo jmií²¹ coon¹³ la tøøi² inuu tya'a, Mo ngayuui¹³ joon gamii¹i tyanií²¹i'i jin²in:

—Jmaa² fee¹-'oo' pe wana ja²mo líi²naa' 'e tsáa¹mo-tsií¹ Dios, mo¹o' fu tyiia —jin² Lidia do.

Joon gajmaa¹a 'e tyitsaa²¹²mo 'e gajóon¹³on.

¹⁶Cafu galí² mo ngalií²¹i'i ti li tsafaa¹³a'a júu³ tyú² gatseei²¹na'a jaain²¹ simí² 'in 'oo¹o coon²¹ espíritu 'e jmoo¹² júu³ tya' 'e unngii¹ tsá². Joon líí¹ jnaa²¹ 'in ñií²¹² cuu² coon¹³ 'e júu³ jmoo¹²o do. ¹⁷'In simí² lo ga'láa² 'wii²¹² gangii¹ caluu Poo² joongi caluu²¹u'u. Ga'oo¹o tá² jin²in:

—'In tsá² lo jmo¹o la to² tyu²
Dios, 'in ñii²gi. Joongi tyaa¹ júu³
xiiala lí² tiin¹³ tsá² —jin² simí² do.

¹⁸Jiin¹³ la joon ngii¹i faa¹a la
coon²¹ jmií²¹² ce jiin¹³ do-o gata¹gi
Poo² nuu¹un júu³ tyá¹ 'in tsamí² do.
Joon gajjin¹³ níi¹i joon gajin²in
sii²¹i 'in espíritu 'yuui² alma tyá¹ 'in
simí² do:

—Coon¹³ 'ii²¹ tyá¹ 'e sii²¹
Jesucristo, tyu¹³u to² 'e júu¹³u
alma tyá¹ 'in simí² lo —jin² Poo².

La tsifu joon gacwo¹íi¹ 'in espíritu
gó¹ do.

¹⁹Mo galiñi¹ jileei²¹ ñi¹fii²¹i 'in
simí² do 'e jo lí²gi jnaa¹a cuu²
coon¹³on joon gasaan¹²in Poo²
coon¹³ Silas. Joon ngajée¹i tyani
tsaa²to² lí 'moo¹³ nifu. ²⁰La joon
gatyálin²mo tyani tsaa²to² 'in
jmo¹o 'ii²¹ nifu. Joon gacwoo¹o
tsaa² jin²in:

—'In tsá² Israel lo ngii¹i untyíi²in
goo²¹²o. ²¹Ee¹e jilaa²¹ cwáain¹ 'e jo
tií²¹na' jmo²¹o tsu tsá² Roma jna¹ —
jin² ñi¹fii²¹² 'in simí² do.

²²Joon fúui¹gi tsá² galáa² 'wii²¹²
faa²¹a 'laa²¹ tyá¹ Poo² do. 'In tsaa²to²
do gatyú²u to² 'e gacwó² siin¹³
'in tsá² do. Joon gapóo¹i coon¹³
sii² 'ido. ²³Mo ngayuii¹³ gapóo¹i
lii¹i gataa¹i 'nuñi³. Joon gatyú²u
to² 'in tyu² to² 'nuñi³ do 'e tsa²aa²i
Poo² coon²¹ tún². ²⁴Mo ngayuii¹³
ganúu²un 'in tyu² to² 'nuñi³ do
jilaa²¹ 'elo gangajée¹i Poo² coon¹³
Silas ti tyan¹ tsi 'nuñi³ do. Joon
gato¹o 'mó² luutii²i 'ido.

²⁵La 'woo¹ tyianúu¹ Poo² coon¹³
Silas do née¹i faa²¹a júu³ tyú² joon
gaøø¹ø 'e un'goo²¹o Dios. Jileei²¹ 'in
catyaa² do 'in taai² 'nuñi³ do nuu¹o
jilaa²¹ 'elo. ²⁶La tsifu joon gajøø²¹

goon 'wó² tá² lii¹i. Gadyeei¹³ goon
la tøø² 'nuñi³ do. Fuxu tsifu joon
ganó¹ jilaa²¹ 'oo² 'nuñi³ do. Joon
gaxuu²¹u jilaa²¹ cadena 'e 'ñúu¹u
cwoo²¹o 'in tsá² taai² do. ²⁷Mo
gajná²-tsi 'in tyu² to² 'nuñi³ do
ganii²¹ 'e niganó¹ jilaa²¹ 'ooa²na¹
do. Líi² 'e niga'woo¹mo coon²¹
tya¹. Joon gatyii¹ ñi³ tyá¹ 'e la mo
ijngaai¹³ 'ña'a. ²⁸Joon gafaa²¹a Poo²
tá² lii¹i jin²in:

—Xuun¹³ jmeei¹³ wo'o tsu lo-o
taan² jna'a coon²¹ tyá¹.

²⁹Joon 'in tyu² to² 'nuñi³ do
gami¹i coon²¹ jí² jnee². Joon ga'ii²¹
cwiin¹in jleei¹ 'goo²¹o lii¹i. Joon
gasii²¹i 'wojnii¹ tyani Poo² coon¹³
Silas. ³⁰Joon ga'woo²¹mo 'ido. Joon
gaunngii¹i sii²¹i 'ii:

—Tsañuu¹, 'ée 'ná¹ jmáa³aa 'e
itiin¹³ moo?

³¹'Ido-gi gañii¹i:

—Cwotya¹-o'o Ña'ñu¹u' Jesucristo.
Joon la joon tiin¹³mo'o coon¹³ tsá²
inuu tyi¹i.

³²Joon gacwo¹o Poo² júu³ tyú² tyá¹
Jesús 'ido coon¹³ jileei²¹ 'in taai² inuu
tyá¹ 'in tsá² do. ³³Joon 'woo¹ joon
garun²un 'in tyu² to² 'nuñi³ do moo'wó¹
Poo² coon¹³ Silas li icwu²¹. Joon 'ii
coon¹³ tsá² inuu tyá¹a gasáa²mo jmií²¹.
³⁴Mo ngayuii¹³ joon gatø¹o fu tyá¹a.
Do-o gacwoo¹o 'e gagøø²¹²ø Poo² coon¹³
Silas. Joon jløø¹³mo la tøø² inuu tyá¹a
tsu nigatsáa¹mo-tsi Dios.

³⁵Mo gajná² 'aa²¹ 'in tsaa²to² nifu
do gasii¹in 'ii¹³ tyá¹ 'e tsa'woo²i 'in
taai² 'nuñi³ do. ³⁶Joon gajin² 'in
tyu² to² 'nuñi³ do sii²¹i Poo² do:

—Ningii¹mo 'ii²¹ 'e laa²¹²moo 'naa'.
La joon nili²-i 'woo²¹naa¹ 'e tyú²-u.

³⁷Pe Poo²gi gajin²in sii²¹i 'in 'ii¹³
do:

—Cwosii¹³du'u 'in tyu² to² do 'e tsá² Roma jna'a. Tyíá² do nigapóo²ⁱ jna'a tyani tsá² fuu²¹. Jo gacón^{2du} 'ii²¹ coon²¹ tún². Joongi gataa¹²ⁱ jna'a 'nuñí³. Joon nano-gi 'iin²¹²in laa¹ jna'a 'uuin²¹. 'Ee sa lí² la joon. Ce cwojalíin^{2du} yaai do ja'woo²ⁱ jna'a.

³⁸In 'ii¹³ do ngatya¹ júu³ tyani 'in tsaa'to² nifu do. 'Ido-gi gafoo^{1mo} mo ganúu^{2un} 'e 'in tsá² Roma 'ii. Joon ngalíin^{2mo} gamii¹ⁱ wa'a jmáa^{1a} 'ido fee¹-tsi. ³⁹Joon ga'woo^{1mo} 'ido fu 'nuñí³. Joon gamii¹ⁱ tyani Poo² coon¹³ Silas wa'a 'woo¹²ⁱ tsifu 'e fuu²¹ do. ⁴⁰Mo ga'woo²ⁱ 'nuñí³ do ngalíin^{2mo} fu tya' 'in tsamí² sii²¹ Lidia do. La nūgi 'e tsalíin² ngajøø²¹ⁱ tsaru^{1u} joon gatya^{1gi}-tsi 'ido. Joon ngalíin^{2mo}.

Gato¹ tsá² mii¹³ fu Tesalónica

17 La caain²¹ tya'i fu¹ lí ningalíin² Poo² coon¹³ Silas gangíi¹ⁱ fuu²¹ 'e sii²¹ Anfípolis coon¹³ Apolonia. Joon mo ngayuu¹³ joon gatyalíin^{2mo} fu lí sii²¹ Tesalónica. Do-o si² coon²¹ cwo¹ sinagoga tya' tsá² Israel. ²La jee²¹² 'ni¹ semóo¹ Poo², jiin¹³ la tii² nisi² tya'a, ngóo¹ fu cwo¹ do mo gati² jmií²¹² 'ii²¹ 'woo¹²ⁱ tsá² Israel. ³Ngatya^{1a} júu³ joon jo cwo^{1o} júu³ ruu²¹ⁱ coon¹³on. Pe tyú^{2-u} ga'e^{2e} tsá² xiiala jin¹² jí² tya' Dios 'e Cristo 'ná^{1a} a nii²¹ wúu¹. Joon mi yuu¹³ júun²ⁱⁿ 'e 'ná^{1a} a jiin¹ⁱⁿ tún¹. Joon gajin²ⁱⁿ sii²¹ⁱ 'in tsá² do:

—'In Jesús 'in fuu²¹²uu 'naa' lo, 'ii jon Cristo, 'in nigasii¹ⁱⁿ Dios íjmá¹ tiin¹³ tsá².

⁴Inlííi¹³ tsá² Israel do nigajo¹ líi²ⁱ. Joon gauncaain²¹ coon¹³

Poo² coon¹³ Silas. Joon fúu^{1mo} 'in jo seein²¹ Israel jo¹ galíi²ⁱ. Nitsáa^{1mo}-tsi Dios coon¹³ 'inlííi¹³ tsamí² tyiin^{2gi}. ⁵Pe niga'aa^{1a} tsiiwúu¹ 'inlííi¹³ tsá² Israel 'in jo jo¹ líi². Gauncaain²¹ 'ido 'inlííi¹³ tsá² 'líi¹³ soo²¹-tsi 'in ngi¹ jøø¹² jee²¹² 'nú¹. Gajmaa^{12a} coon²¹ poo²¹² joon gatya¹ 'goo²¹ 'e fuu²¹ do. Gangii¹ⁱ 'e fuu²¹ do 'naa¹²ⁱ Poo² coon¹³ Silas. Joon gangataa²ⁱ coon²¹ inuu tya' jaain²¹ tsá² sii²¹ Jasón. ⁶Pe mo jo gatsee²¹ⁱ Poo² coon¹³ Silas do gajnúu¹ⁱ 'in tsá² sii²¹ Jasón do coon¹³ 'inlííi¹³ tsá² jo¹ líi². Ngajée¹ⁱ tyani tsaa'to² do joon ga'oo^{1o} jin¹²ⁱⁿ:

—'In tsañuu¹, 'in nigauntyí²ⁱⁿ la tøø¹² juncwii²¹ nigajalíin² lí lo jon, ⁷joon 'in Jasón lo niga'ii^{21mo} fu tya'a. Jilaa¹²ⁱ 'e 'ee^{1e} 'in tsá² no faa^{12a} 'laa¹²ⁱ tya' 'in tyu² to² nifu 'in tyíin¹ Roma. Tsu jin¹²ⁱⁿ 'e seen^{21mo} jaain²¹ røø¹³ 'in sii²¹ Jesús 'in fee¹ⁱgi lagi 'in tyu² to² Roma.

⁸Mo ganúu^{2un} 'elo 'in tsá² do coon¹³ 'in tsaa'to² galáa² 'wii²¹² to^{12o} mii¹³. ⁹Pe Jasón coon¹³ 'in catyaa^{2gi} do gacwoo^{1o} cuu² 'e tsáa^{1mo}-tsi 'in tsaa'to² do 'e i'woo^{21mo} Poo² coon¹³ Silas 'e fuu²¹ do. Joon galáa^{2mo} 'ido.

Poo² coon¹³ Silas tsalíin² Berea

¹⁰La tsifu joon 'in tsaru^{1u} do ga'woo^{21mo} Poo² coon¹³ Silas coon²¹ 'e canuu²¹. Ngalíin² fu Berea. Mo gatyalíin² do joon ngalíin² cwo¹ sinagoga. ¹¹Wo^{2gi}-tsi 'in tsá² néee¹ Berea do lagi 'in tsá² néee¹ Tesalónica. Joon lí^{1gi} 'yaai¹-tsi ga'ii²¹ⁱ júu³ tyú². La coon²¹ jmií²¹² gauntsáa^{1a} júu³ tyú² tya' Dios. Gacón^{2du} cwáain¹ wana 'e jo^{1o} 'e

faa²¹ a 'in tsá² do. ¹²Wii¹³ joon líi¹ fúu¹ 'in gajo¹ líi². Jee²¹² 'in nijai² líi² do seein²¹ tsamí² tyiin²gi 'in faa²¹ a jmi¹ griego. Joon jo¹o galíi² 'inlíi¹³ tsañuu¹. ¹³Mo galiñi¹ tsá² Israel néei¹ Tesalónica 'e Poo² taan¹in fu Berea cwoo¹o júu³ tyá² tyá' Dios ngalíin² ngajmáa² mii¹³. ¹⁴Pe 'in tsá² jai² líi² seein²¹ do la tsifu joon gasii¹in Poo² li ti' jmi¹ni³. Pe joon Silas coon¹³ Timoteo gajaan¹o fu Berea. ¹⁵In ningalíin² coon¹³ Poo² ngajée¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Atenas. Joon cwoliin¹in tún¹ gatyaa¹ júu³ 'e Silas coon¹³ Timoteo 'ná² tsalíin² tsauncaain²¹ coon¹³ Poo la jmoono.

Mo taain¹ Poo² fu Atenas

¹⁶La 'ii²¹² jáan¹in Poo² Silas coon¹³ Timoteo fu Atenas do líi¹ fa¹³ líi¹. Tšu líi¹ 'láai² nii² dioses 'in tsaa²-tsi 'in tsá² do. ¹⁷Tšu 'wii¹³ joon ngafaa¹²o fu cwo¹ sinagoga joongi coon¹³ 'in catyaa² 'in tsaa²-tsi Dios. La coon²¹ jmi²¹² ngafaa¹²o coon¹³ jilee²¹ 'in taa²i moo¹³ do. ¹⁸Inlíi¹³ tsá² 'in untsáa¹ júu³ tyá' coon²¹ poo²¹² 'e sii²¹ epicúreos coon¹³ 'inlíi¹³gi 'in niuntsáa¹ júu³ tyá' coon²¹ poo²¹² 'e sii²¹ estoicos gatsee²¹i Poo² joon ga'láa² 'wii²¹² gasíi²:

—¿Ee 'e jin² 'in tsañuu¹ no? 'Áai¹ tyafa² tyaa¹ 'a 'goo²¹.

'Inlíi¹³gi jin²in:

—La líi¹ 'in tyá¹ coon²¹gi júu³ tyá' dioses 'in xee²¹mo no.

La lo gajin²in tsu 'wii¹³ Poo² do tyaa¹ júu³ tyá' Jesús joongi tyá' xiiala galí² mo gajjin¹in. ¹⁹Joon 'in tsá² do ngajée¹i Poo² fu coon²¹ li sii²¹ Areópago. Do-o li tiíi²¹ licaain²¹

mo sá² jilaa²¹ 'e sfi¹i. Joon gasii²¹i 'ido:

—Lo-o 'ná² li ñii²'in jilaa²¹ 'e 'múui² 'e tyá² 'a 'e²e. ²⁰Fu²¹u jna'a coon²¹ júu³ 'e jo mo nuu²¹u jii¹³ coon²¹ naa¹³. 'Ii²¹²oo'o tsáai¹-tsii¹ 'ee 'øø¹-tsi 'e júu³ no —jin² 'in tsá² do.

²¹Tšu jilee²¹ 'in seein²¹ Atenas coon¹³ jilee²¹ 'in jalíin² li xiia¹ 'in néei¹ do canii² 'iin²¹²in 'e nuu¹un si 'e faa²¹ 'a 'e jmai² 'e 'múu²mo.

²²Joon gamaa¹ 'a Poo² siin¹²in jee²¹² 'in tsá² do 'e fu yu¹ moo²¹ li sii²¹ Areópago do. Joon gajin²in:

—Núu³duu¹ tsá² seein²¹ Atenas. Nicón³oo cwáain¹ 'e 'áai¹gi tsáai¹-oo' jilee²¹ dioses tyii'. ²³Tšu mo ningíi³ joo³øø la caain²¹ li un'goo²oo' dioses tyii' joon gatsaa³aa ni altar tyii' coon²¹ júu³ 'e jin²: “Tyá' 'in dios 'in jo mo galicwii¹naa.” Pe 'in dios 'in un'goo²oo' no pe jo cwii¹naa' no 'in lo-gi 'in Dios 'in foo¹³na coon¹³ 'naa'.

²⁴“In Dios lo fii²¹² juncwii²¹ joongi ni cwoo¹³ juncwii²¹ tsu nigajmaa¹o juncwii²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e sá². Jo seein²¹ 'ido tsi inuu cwo¹ 'e jmoo¹o tsá². ²⁵Jon'gi sityéen¹in jmi²¹² jilaa²¹ 'e jmá¹ tsá². Tšu 'ii-o nigacwo¹o jna' jilaa²¹ juncwii²¹ tyi'. 'Ii-o nicwoo¹o tyi² 'e lee²¹e, coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo²¹o jna' to².

²⁶Coon¹³ coon²¹ jmi¹ øø²mo gajmee¹i jilee²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹. Joon 'ii gatyu² to² lí²-i liseein²¹ tsá² joongi li icwá² tsá². ²⁷In²¹²in Dios 'e 'naa²¹mo tsá² 'ii. Coon¹³ la joon tyee¹³mo tsá² 'ii tsu jo wíin² seein²¹ Dios li saan²¹ jna' la jaan²¹na'. ²⁸Tšu 'ii²¹ tyá' Dios saan²¹o' joongi ngii²¹i. Joongi jmoo²¹o' jilaa²¹a. La gajin² 'inlíi¹³

poetas tyii': "Jóon¹ Dios jna'."

²⁹Wana jóon¹ Dios jna' jo 'i'-tsi' 'e Dios líi'i lawa jaain²¹ fii²¹² 'in gajmeel¹ tsá² 'ña'a 'in líi¹ cwanáa¹ si cwataa²¹ 'ee si cuun²¹² 'ee. ³⁰La mo jéei¹ la jo mo ñi¹ tsá² jo mo gajmaa¹ a Dios jilaa²¹ 'e jmoo¹ o tsá². Pe nano nityu² to² 'e jileei²¹ 'in seein²¹ doñixiia¹ 'e unsíi² mo 'e 'i'-tsi. ³¹Tsu nigatyii¹³ Dios coon²¹ jmii²¹² mi jmáa¹ 'ii²¹ tya' tsá² seein²¹ juncwii²¹. Joon coon²¹ tsáa¹ 'ii²¹ tya'a. Joon ijmáa¹ a 'ii²¹ coon¹³ jaain²¹ tsanuu¹ 'in nigatyii¹³ in. Joon la joon gacwo¹ Dios coon²¹ li² mo gaunjiin¹ 'in 'in Jesús do jee²¹² 'lii²¹² —jin² Poo² do sii²¹ 'in tsá² do.

³²Joon mo ganúu² un júu³ tya' 'e jiin¹ tsá² jee²¹² 'lii²¹² 'inlíi¹³ do gaungøø¹ mo Poo² do. 'Inlíi¹³ gi gajin² in:

—'E tyú² gi wa'a nuu²¹ 'u' 'e júu³ lo mo coon²¹ tún².

³³Joon gatúu² mo Poo² 'ii. ³⁴Pe 'inlíi¹³ tsá² do jo gatúu² Poo² do. Gajo¹ o líi² i. Jaain²¹ jee²¹² 'in jo¹ galíi² do 'in sii²¹ Dionisio. 'Ii jaain²¹ 'in tyú² to² Areópago do. Joongi jo¹ o galíi² jaain²¹ tsamí² sii²¹ Dámaris coon¹³ 'inlíi¹³ gi.

Poo² taain¹ fu Corinto

18 Mo ngayuii¹³ joon gacwo'íi¹ Poo² fuu²¹ Atenas. Joon gangóo¹ on coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Corinto. ²Joon do-o gatsee²¹ i jaain²¹ tsá² Israel 'in sii²¹ Aquila, 'in galiseein²¹ coon²¹ li sii²¹ Ponto. La mo jéei¹ gixu Aquila do coon¹³ 'oo²¹² o, 'in sii²¹ Priscila, ga'woo²¹ i Italia gatyaliin² fu Corinto do. Ga'woo²¹ mo do tsu 'in tyú² to² nifu 'in sii²¹ Claudio gatyú² u to²

'e 'woo²¹ mo jilee²¹ tsá² Israel 'e Roma do. Joon ngafeei¹³ Poo² do 'ii. ³Coon²¹ to² 'e nijmoo¹ o coon¹³ Poo². Jmoo¹ o 'nu'mi² tsu 'wii¹³ joon do-o gajaan¹ o joon gajmaa¹ o to² coon¹³ on. ⁴La coon²¹ jmii²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² Israel ngóo¹ Poo² fu cwo¹ sinagoga. Do-o gacwoo¹ o júu³ tya' Dios. 'Iin²¹² in 'e litsáa¹ mo-tsi tsá² júu³ tya' Jesús. Gacwo¹ o júu³ tsá² Israel joongi 'in jo seein²¹ joon.

⁵Mo gatyaliin² Silas coon¹³ Timoteo jalíin² fu Macedonia. Poo² canii² gajmaa¹ a gacwoo¹ o júu³ tyú². Gasii²¹ i júu³ coon²¹ tsáa¹ tya' tsá² Israel 'e Jesús do 'ii Cristo 'in sijéen¹ in. ⁶Pe 'idogi gasii² i yaa-i galáa² 'wii²¹² faa²¹ a 'laa²¹ tya' Poo². Joon Poo² do gajø² ø siin¹³ in lawa coon²¹ li² joon gajin² in:

—Tsa² tyii' yaamoo¹ 'ejo tiin¹³ gii'. Jo tsa² tyiia tsu líi¹ nigajmáa³ oo júu³. La nano-o 'e níi³ oo tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel.

⁷Joon gacwo'íi¹ o 'e cwo¹ do. Joon gangaa¹² i fu tya' jaain²¹ tsá² sii²¹ Justo. 'Ii jaain²¹ 'in un'goo²¹ Dios. Tyíin¹ in caai¹ cwo¹ do. ⁸Joon jaain²¹ 'in sii²¹ Crispo, 'in tyú² to² cwo¹ do, galitsáa¹ mo-tsi Ña'ñu¹ 'u' Jesús coon¹³ la tøøi² inuu tya'a. La joon fúu¹ mo tsá² seein²¹ Corinto do galitsáa¹ mo-tsi mo ganúu² un 'e júu³ tyú² do. Mo gajo¹ líi² gasáa² mo jmii²¹. ⁹Joon Dios gasii²¹ i Poo² coon²¹ lawa 'e cií¹ jin² in:

—Jo jmáa³ a 'goo²¹ 'o 'e cwo³ o júu³ tyú². Jo jón³ on tií² ¹⁰tsu siin¹³ moo coon¹³ 'nu. Joon jo 'in cwéei² saain¹ 'nu jmee²¹ i 'nu jilaa²¹ 'e gó². Líi¹ fúu¹ tsá² tyiia 'in seein²¹ 'e fuu²¹ lo —jin² Dios.

¹¹La joon Poo² gajaan¹ o coon²¹ jiin²¹ tsi ca'no¹³ 'e fuu²¹ Corinto do.

'Ee¹e júu³ tyú² tya' Dios jee²¹² 'in tsá² do.

¹²Pe la jee²¹² jmií²¹² joon gatyú² Galión to² li sii²¹ Acaya. Joon jee²¹² jmií²¹² joon 'in tsá² Israel do galicaain²¹ gafaa^{21a} 'laa²¹ tya' Poo³. Joon ngajée¹i Poo² tyani tsaa'to² 'in tyú² to² do. ¹³Joon 'in tsá² Israel do gacwoo¹o Poo² tsaa² tyani 'in tyú² to² do jin²in:

—'In tsañuu¹ lo ngii¹ to² 'e²e tsá² júu³ 'e ná¹-a tsá²-tsi tsá² Dios 'e jo 'ee tiisi².

¹⁴Poo² ningóo¹ 'e faa²¹o mo gajin² Galión, 'in tyú² to² do, gasii²¹ⁱ tsá² Israel do:

—Tsá² Israel, núu²duu¹ 'e ifo³oo lo. Wana coon²¹ 'e niga'lee²¹ⁱ 'in tsá² lo si coon²¹ tsaa² fee¹ inúu³oo coon²¹ tún² júu³ tyii¹. ¹⁵Pe wana jiin¹³ coon²¹ la tiisi² tyii¹ jiin¹³ la 'oo²¹ yaamoo' unrø^{21oo} 'e júu³ lo yaamoo'. Tsu jo 'iin²¹² moo jmáa³aa 'ii²¹ jilaa²¹ 'e júu³ lo.

¹⁶Joon ga'woo²¹mo tyitsaa²¹²mo fu caluu. ¹⁷Joon jileei²¹ tsá² 'in faa²¹ jmií¹ griego 'in jo sein²¹ Israel gasaan¹²in jaain²¹ tsá² sii²¹ Sóstenes 'in tyú² to² cwo¹ do. Joon gajmee²¹ⁱ tyani 'in tsaa'to² do. Pe coonti jo 'ee gaunjíi²ⁱ Galión do.

Poo² gangáa¹³ⁱ tún¹ fu Antioquía

¹⁸Wóo²gixu gajaan¹ Poo² do mo ngayuui¹³ jilaa²¹ 'elo. Mo liciin²¹ joon ga'íi²o júu³ tsaru^{1u} do. Joon caan²¹mo ngalfin² coon¹³ Priscila coon¹³ Aquila. Joon fu Cencrea do nigauntsiin¹in Poo² coon²¹ 'ii²¹ tya'a 'e nigamaa^{1a} joon gatyú^{2u} po'tyíi¹. Mo ngayuui¹³ joon nga'ii²¹o tsi coon²¹ barco. Joon ngalfin²mo fu Siria. La nu'gi¹ 'e tyalfin² Siria

tyalfin² ¹⁹coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Efeso. Do-o gatúu²mo Poo² Priscila coon¹³ Aquila. Joon ngoo²¹-o cwo¹ sinagoga. Do-o ngasiin¹in coon¹³ tsá² Israel 'in licaain²¹. ²⁰Joon 'ido-gi gamii¹i tyani Poo² wa'a iján¹ wóo²gi pe jo gali'in²¹²in. ²¹Pe Poo² ga'íi²o júu³ 'ido gajin²in:

—'Ná¹-a taan¹na fu Jerusalén tsu 'ná¹-a jmaa¹³aa jmií²¹² 'e nijó¹. Pe wana cwo¹ Dios 'ii²¹ yafoo¹³moo 'naa' tún¹.

Joon nga'ii²¹o tsi coon²¹ barco. Joon gacwo'íi¹o fu Efeso. ²²Mo gatyee¹²ⁱ fu Cesarea joon ngóo¹ Poo² fu Jerusalén. Do-o ngafee¹³ⁱ 'in jai² líi² néei¹ do. Mo ngayuui¹³ joon ngoo²¹-o fu Antioquía. ²³Do-o gajaan¹an coon²¹ sii¹³ cwaa²¹xu. Mo ngayuui¹³ joon gangoo²¹-o tún¹, gangáa¹ la coon²¹ fuu²¹ li sii²¹ Galacia coon¹³ Frigia. Do-o gatyá¹gi-tsi 'in nijo¹ líi².

Apolos cwoo¹o júu³ fu Efeso

²⁴La jee²¹² jmií²¹² joon gatyía¹ fu Efeso jaain²¹ tsá² Israel 'in sii²¹ Apolos. Nigaliseein²¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Alejandría. Lí¹ tyú² tíi²¹ cwoo¹o júu³ tyú². Joongi líi¹ tyú² cwii¹i jí² tya' Dios. ²⁵Joon nigauntsáa¹o fu¹ tya' Ñanu^{1u}. Mo faa^{21a} yaai¹-tsi líi¹. Joon 'ee¹e la ti cwáain¹ tya' Jesús fiin¹³ ñi¹o jiin¹³ la gasaa¹ Wó³ tsá² jmií²¹. ²⁶Gatyaa¹ Apolos do júu³ tsi cwo¹ sinagoga. Jo cu²-tsi. Pe mo ganúu²un Priscila coon¹³ Aquila júu³ tya'a gatø¹ Apolos do coon²¹. Joon gacwo¹gi cwáain¹ tya' Jesús tyú²gi 'ido. ²⁷La mo 'iin²¹²in Apolos tsáa^{1a} fu li sii²¹ Acaya 'in jai² líi² do gauncoon¹³on. Joon 'in tsaru^{1u} do gacwo¹o Apolos

coon²¹ jí² 'a 'ii'²¹mo 'in tsaru¹u' néei¹ li tsáa¹a 'ii. Mo gatyí¹a fu Acaya do líi¹ tyú² gauncoon¹³on 'in tsaru¹u' 'in nicalijai¹² líi¹² 'wii'¹³ fee¹mo-tsi Dios tya'a. ²⁸Nigatyaa¹ júu³ tyani jileei²¹ tsá² xiiala nigacai¹²-tsi tsá² Israel. Joon coon¹³ jí² tya' Dios gajmaa¹a júu³ 'e Jesucristo 'in sijéen¹in do. Joon 'in tsá² seein²¹ Israel do jo lí² wa'a jo cwo¹o júu³ ruu²¹i.

Poo² taain¹ Efeso

19 La 'ii'²¹² taain¹ Apolos fu Corinto do Poo² gangá¹i fu tsaa¹ moo²¹. Joon gajgáa¹i fu Efeso. Do-o gatsee²¹i 'inlíi¹³ 'in jai¹² líi¹². ²Joon gaunngii¹i:

—¿Tí niga'ii'¹³naa' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios mo galitsáai¹-oo'?

'Ido-gi gañii¹i:

—Coonti jo mo ganuu²¹u'u 'e seein²¹ Espíritu Tyú² tya' Dios.

³Joon gajin¹² Poo² gasii²¹i 'ido:

—¿Xiiala nigasáa²naa' jmi²¹?

'Ido-gi gañii¹i:

—Jiin¹³ la nigasaai¹ Wó³ tsá² jmi²¹.

⁴Poo²-gi gajin²in:

—Mo gasaa¹ Wó³ tsá² jmi²¹ lawa'a coon²¹ lí² 'e unsí²mo tsá² 'e 'i¹-tsi. Pe gajin²o 'e ná¹-a tsáai¹-tsi tsá² 'in jó¹ ciin²¹gixu lagi 'ii. Joon 'ii Cristo.

⁵Mo ganúu²un 'elo jilee²¹mo gasáa²mo jmi²¹ coon¹³ 'e sii²¹ Ña'nú¹u' Jesús. ⁶Joon mo gataan¹an Poo² cwo¹o tya' 'in tsá² do gajó² 'in Espíritu Tyú² li téen²in. Joon ga'láa² 'wii²¹² gafaa²¹a jmi¹ xiia²¹. Joon gacwo¹o júu³ 'e nigacwo¹ Dios. ⁷In tsá² do tí¹ 'ii dyatuun¹ coon'tya.

⁸La 'ii'²¹² jiin¹³ la gatsín¹ gaai²¹ sii²¹ Poo² tsaa²¹o fu cwo¹ sinagoga.

Joon ngacwo¹o júu³ jo cu¹²-tsi. Joon líi'²¹o tya¹-tsi tsá² xiiala mi tyu¹² Dios to² tsá². ⁹Pe 'inlíi¹³gi gali'waa²¹-tsi. Joon jo jo¹ galí¹i lí' faa¹²gi 'laa²¹ tya' júu³ tyú² do tyani tsá². Joon gatyii¹mo Poo² 'ña'a jee²¹² 'in tsá² do. Joon gatøø¹o jiin¹³ 'in nijai¹² líi¹² do coon²¹. Ngaliin² coon²¹ li untsáa¹ tsá² tya' jaain²¹ tsá² sii²¹ Tiranno. Joon do-o gasíi² la coon²¹ jmi²¹². ¹⁰La joon do-o gateen¹in ce gatsín¹ tún² jiin²¹. Joon jilee²¹mo 'in seein²¹ la caain²¹ li sii²¹ Asia ganúu²o júu³ tyú² tya' Ña'nú¹u' Jesús. Lagi 'in tsá² Israel lagi 'in tsá² jo seein²¹ joon ganúu²o. ¹¹Dios nigajmaa¹a coon²¹ milagro fee¹ 'wii¹³ cwáain¹ tya' Poo² do. ¹²Cagi póo¹ si 'no¹³ 'mí² 'ee 'e nigasoin²¹ Poo² tsalii¹ fu li tee¹² tsatsaa¹³ joon 'láa²mo coon¹³ jmoowúu¹ 'e tyaan¹. Joon jileei²¹ espíritu gó² 'woo²¹mo alma tya'a.

¹³Pe 'inlíi¹³ tsá² seein²¹ Israel do 'in jalíin² li xiia¹ 'in 'wooi¹ espíritu gó² tya' tsá² gali'in²¹²in 'wóo¹i espíritu gó² coon¹³ 'e sii²¹ Ña'nú¹u' Jesús. Joon gajin²in sii²¹i 'in'lii¹³ 'yuui² alma tya' tsá²:

—Tyu¹³u to² 'woo²¹naa' coon¹³ 'e sii²¹ Jesús, 'in Jesús 'in faa^{21a} Poo² júu³ tyú² tya'a do.

¹⁴La joon nigamaa¹a dyái¹ jóon¹ tya' jaain²¹ tsá² Israel 'in sii²¹ Esceva, 'ii tsafeei¹ 'in tyu¹² to² untsá². ¹⁵Pe mo gajmaa¹a 'elo 'in'lii¹³ do gañii¹i:

—Cwii¹moo Jesús do. Cwii¹mogii jon Poo². ¿Pe 'iin-gi 'naa'?

¹⁶Mo ngayuui¹³ joon 'in tsá² taai² 'in'lii¹³ alma tya'a do ga'íi² jee²¹² 'in tsá² do. Coon¹³ waa²¹ pí² tya'a gali¹o jileei²¹ 'in tsá² do. Gajmee²¹i

'ido liili¹. Ce gacwiin¹in fu caluu ti¹ ringúu¹i joongi sicwuu²¹i. ¹⁷Joon jilee²¹ 'in tsá² Israel coon¹³ 'in jo seein²¹ joon 'in néei¹ Efeso do galiñi¹i joon líi¹ gafo¹i. Joon líi¹ gaun'goo²¹ tsá² Ña'ñu¹u' Jesús.

¹⁸Joon fúu¹mo 'in nijo¹ líi² jalíin² jatya¹ júu³ jilaa²¹ 'e gó² 'e nigajmaa¹a la mo jéei¹. ¹⁹Fúu¹mo 'in nigauntsáa¹ júu³ loo¹ tyaa¹ jí² ty'a. Joon gajún²o tyani tsá². Mo gajmaa¹²a cwáain¹ ty'a 'e jí² lo gacíin² tún² cíein¹³ tsi ca'no³ mil cuu². ²⁰La joon fúu¹mogi tsá² ganúu²o júu³ ty'a Ña'ñu¹u'. Joon gatsá²-tsi tsá² Dios mo nii²¹ 'ii²¹ ty'a' Dios.

²¹Mo ngayuui¹³ jilaa²¹ 'elo Poo² ga'i¹-tsi 'e tsafee¹²i tsá² 'in néei¹ fu li sii²¹ Macedonia coon¹³ li sii²¹ Acaya. Joon ingí¹mogi ca ti¹ Jerusalén. Joon gajin²in:

—Mi yuui¹³ níi³ii fu Jerusalén 'ná¹-a jon níi³ii fu Roma.

²²La 'ii²¹² jan¹ Poo² coon²¹ sii¹³gixu fu Asia gasii¹mo Timoteo coon¹³ Erasto, 'in jmoo¹o to² coon¹³on, fu Macedonia.

To² tsá² mii¹³ fu Efeso

²³⁻²⁴La jee²¹² jmi²¹² joon jaain²¹ tsá² sii²¹ Demetrio gajmaa¹a mii¹³ ty'a cwáain¹ tyú² ty'a Jesús. Demetrio do-o jaain²¹ 'in jmoo¹o to² coon¹³ cwataa²¹. Jmoo¹-o jilaa²¹ 'e 'ya²gi ty'a jaain²¹ diosa ty'a 'in sii²¹ Diana. Joon líi¹ jnaa¹a cuu² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o coon¹³ jilee²¹gi 'in jmoo¹o to² coon¹³on. ²⁵Joon gauncaain²¹ jilee²¹ 'in jmoo¹o to² coon¹³on coon¹³ jilee²¹ tsá² 'in jmoo¹o to² la do. Joon gajin²in sii²¹i 'in tsá² do:

—Tsañuu¹, jnaa¹o' jilaa²¹ 'e tsangíi²na' 'e tyú²-u saan²an' coon¹³ jilaa²¹ to² 'e jmoo²¹o'. ²⁶Pe la lí² 'e jøø²¹ø' joongi nuu²¹u' la li júu³ ty'a¹ Poo² do ngii¹ jin²in 'e jilee²¹ dioses 'in jmaai¹ tsá² jon' dioses 'i. Joon la joon fúu¹mo 'in nigajai² líi² júu³ ty'a. Jon' jiin¹³ lo-o pe la caain²¹ li sii²¹ Asia. ²⁷'Áai¹ tyafó² gó² tyi' tsu jilaa²¹ to² 'e jmoo²¹o' lo itsa'íi¹-i. La joon intú² tsá² cwo¹ ty'a diosa tyi' sii²¹ Diana. Nee²o' 'e jilee¹³ tsá² Asia coon¹³ la tøøi² juncwii²¹ un'goo²¹o 'ii. Pe nano 'áai¹ fo² ty'a diosa tyi' 'in fee¹ wana jo 'in un'goo²¹gi 'ii —jin² Demetrio do.

²⁸Mo ganúu²un jilaa²¹ 'elo líi¹ gatsá² 'nii²¹-tsi joon ga'oo¹o:

—iFee¹mo diosa tyi'! iFee¹mo Diana, diosa ty'a 'in néei¹ Efeso!

²⁹Líi¹ gatya¹a 'in tsá² do 'goo²¹. Gasan¹²mo jaain²¹ tsá² sii²¹ Gayo coon¹³ jaain²¹gi 'in sii²¹ Aristarco. Gái¹ tsá² seein²¹ Macedonia 'in ngí¹ coon¹³ Poo² do. Tsifu joon gajnúu¹in ti li si² 'nú¹ li licaain²¹ tsá² fuu²¹ do. ³⁰Joon Poo² la mo 'iin²¹²in tsa'ii²¹ tsafee¹²i 'in tsá² do pe 'in jai² líi² catyaa² do jo gacwoo¹o. ³¹Joon 'inlíi¹³ tsacøøi¹³ seein²¹ Asia do 'in seein²¹ Poo² tyú² coon¹³ gasii¹in júu³ 'e jo tsáa¹ 'ii jee²¹² do. ³²'Áai¹ sicaai¹³ 'e faa¹²¹a tsá² do la jaain²¹ la jaain²¹ tsu jiin¹³ jo ñii¹gi 'ee to² 'e nigalicaain²¹ do. ³³Joon 'in tsá² Israel do gatyii¹³in jaain²¹ tsá² sii²¹ Alejandro 'in gajmaa¹a coon²¹ li² coon¹³ cwoo²¹o. 'iin²¹²in faa¹²¹a cwáain¹ ty'a. ³⁴Pe mo galili¹³i 'in tsá² fúui¹ do 'e tsá² Israel do joon ga'oo¹o wóo² liili¹. Xuu¹ jogi gatí² tún² hora ga'oo¹o 'ido jin²in:

—iFee¹mo Diana diosa tyi' 'in néei¹ Efeso!

³⁵Joon 'in tijí² tyiin¹ fuu²¹ do mo gali¹i 'íí² tii² jee²¹² 'in tsá² do gajin²in:

—Tsá² seein²¹ Efeso, la tøø²mo juncwii²¹ ñii¹i 'e fuu²¹ Efeso lo 'e tíí²mo un'øø¹²¹mo cwo¹ tyá' diosa 'in feei¹ sii²¹ Diana 'in nigatøøi¹²¹ fu yu¹ juncwii²¹. ³⁶La joon jo cweei¹ faa²¹a tsá² 'laa²¹. Coon'tún²duu'. Jo jmaa²duu' jiin¹³ la jo mo tyaa²aa' cwáain¹. ³⁷Tsu 'in tsañuu¹ 'in jajeei¹ 'naa' lo jo 'ee mo gajmaa¹a jon'gi mo gafaa²¹a 'laa²¹ cwáain¹ tyá' diosa tyii'. ³⁸Wana 'in Demetrio no coon¹³ jilee²¹ 'in jmoo¹o to² coon¹³ sá² coon²¹ tsaa² cwó² tyá' don'iin, lí²-i tsalíin² tyani tsaa'to². 'I-gi unrøø²¹ júu³ no. ³⁹Wana 'oo² 'naa' coon²¹ júu³ xiia²¹gi lí²-i m'ií² 'e licaain²¹ tsá² coon²¹ tyá¹. Joon sáí¹³oo' júu³ ja²mo. ⁴⁰Tsu 'íi¹-i fo² tyi' wana galiñi¹ tsaa'to² tyu² to² fuu²¹ lo la lí² 'e nigajmaa²aa' no. Jo 'ee líí¹³ cwáain¹ sá² cwoo²¹o' tyá' 'e mii¹³ 'e nigalí² no.

⁴¹Joon mo ngayuu¹³ gajin² 'elo gali¹i júu³ gajø²mo tsá².

Poo² tsáa¹a fu li sii²¹ Macedonia coon¹³ li sii²¹ Grecia

20 Mo gatséi¹ jilaa²¹ 'e mii¹³ do gatø¹ø Poo² jilee²¹ tsá² jo¹ líí². Joon gacwo¹o cwáain¹ 'ido. Mo ngayuu¹³ joon gali¹o júu³ 'ido. Garøø¹in joon gangoo²¹o fu Macedonia. ²Joon ngafee¹²i jilee²¹ 'in néei¹ la náa¹ fuu²¹ do. Gatya¹gi-tsi tsaru¹u' coon¹³ júu³ tyá'a. Mo ngayuu¹³ joon gatyá¹ fu li sii²¹ Grecia. ³Do-o gajaan¹an gaai²¹ sii²¹. Ni'yuui² fu¹ 'e tsáí² barco 'e tsáa¹a fu Siria mo galili¹³i 'e 'in tsá² Israel do 'iin²¹²in saan¹mo

'ii. 'Wii¹³ joon gali¹-tsi gajaa¹²i fu lí¹ cwoo¹³ tyuun²¹. Joon gangáí¹ fu Macedonia tún¹. ⁴Gangalíin² caan²¹mo coon¹³ Sópater, jaain²¹ tsá² seein²¹ Berea. Joongi coon¹³ Aristarco coon¹³ jaain²¹ tsá² sii²¹ Segundo, 'in seein²¹ fu Tesalónica. Ngalíin²mo jon Gayo, 'in seein²¹ Derbe, coon¹³ Timoteo. Joongi ngalíin²mo Tíquico coon¹³ Trófimo 'in néei¹ fu lí¹ sii²¹ Asia. ⁵In tsaru¹u' no gangajée¹mo joon ngajeen²in jna'a fuu²¹ sii²¹ Troas ⁶Pe jna'gií¹ ga'woo²¹o'o fu Filipos mo gangáí² jmií²¹² 'e gø² tsá² 'iñi¹ 'e jo jeei¹ tyiian¹³. Joon ngatoo²-oo'o tsi coon²¹ barco. Tyá¹oo'o fu Troas mo gatí² 'ná² jmií²¹²gi. Do-o gajoon²¹o'on dyáí¹ jmií²¹²gi.

Taain¹ Poo² fu Troas

⁷Mo gatí² domingo galicaain²¹ tsá² 'in jo¹ líí² íjmáa¹a jmai¹²xu 'iñi¹ 'e untii¹³-tsi 'e gajmaa¹a Jesús. Joon Poo²-gi ga'ee¹e júu³ tyú². Tsu 'wii¹³ 'ná¹-a cwo'íi¹ mi jná² jmií²¹² joon líí¹ cwaa²¹ gafaa²¹a. Ca gatí² 'woo¹ tyianúu¹ gafaa²¹a. ⁸Coon²¹ tsi inuu¹ ñíi¹ li sicaain²¹. Joon líí¹ 'láai² jicoo²¹ 'in 'íí¹³. ⁹Joon jaain²¹ simii²¹ sii²¹ Eutico tyíin¹in 'ootoo²¹ do. 'Wii¹³ cwaa²¹xu júu³ 'e gatyaa¹ Poo² do 'in simii²¹ do gatsá²-a jelicwuu²¹i. Joon la 'íí²¹² tyíin¹ do gacwuu²¹mo. Joon do-o gatøø²¹i tí yu¹ lí¹ tíí² 'ni¹ fúui¹ do. Mo gasaa¹i tsá² 'ii¹ ni'lii²¹²mo. ¹⁰Joon gajgái¹ Poo² fu yu¹ do. Joon gatyaa¹ 'ña'a lí raain¹ 'in simii²¹ do. Joon garøø¹in 'ido. Joon gasii²¹i 'in tsaru¹u' do: —Jo foo¹³naa' tsu 'in jiin¹ 'ino.

¹¹Joon gasóo²o tún¹ Poo² lí¹ yu¹ lí sicaain²¹. Gajmaa¹o jmai¹²xu 'iñi¹

do 'e untii¹³-tsi. Mo ngayuu¹³ joon gagøø²¹ 'íi¹. Joon gafaa²¹ o tún¹ ce gajná². Joon gacwo'í¹o. ¹²Joon 'in simi¹²¹ do tee¹o jii¹. Jilee²¹mo gatyá¹-tsi liili¹.

**Tsá² ngí² coon¹³ Poo²
tsalíin² fu Mileto**

¹³Gaunrøø²¹o júu³ jile¹oo'o la gajin² Poo² 'e tsajéen²na'a 'ii fu Asón. Jile¹oo'o ngatoo²o'o tsi coon²¹ barco. Jii¹³ Poo² do gajaan¹gi 'wii¹³ 'iin²¹²in ngí¹ tií²o. Joon ngalii²oo'o fu Asón. Do-o li gajéen²na'a Poo². ¹⁴Mo galicaain²¹ coon¹³ jna'a tsi barco do ngalii²oo'o fu Mitilene. ¹⁵Ga'woo²¹-oo'o joon. Mo gajná² joon gangii²¹²moo'o fu coon²¹ li sii²¹ Quío. Mo gajná² jmií²¹² tún² gatyalii²¹i'i coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Samos. Fu Trogilio gajóon¹³o'on catá² pe mo gajná² jmií²¹² joon gatyalii²¹i'i fu Mileto. ¹⁶La joon gajmóo¹³o'o tsu Poo² do jo 'iin²¹²in ján² wóo² fu Asia do. Jo 'iin²¹²in tsáa¹ fu Efeso do tsu 'iin²¹²in tyee¹²i la jmoonogi fu Jerusalén. 'Iin²¹²in wa'a ilí² téen¹in fu Jerusalén mo ti jmií²¹² sii²¹ Pentecostés.

**Tyaa¹ Poo² júu³ coon¹³
tsacøøi¹³ néei¹ Efeso**

¹⁷La 'ii²¹² taain¹ Poo² fu Mileto do gatyü²u to² gajalín² tsacøøi¹³ tyá¹ 'in jo¹ lííi² néei¹ Efeso do. ¹⁸Mo gatyalín² joon gasii²¹i Poo² 'ii: —Ñí³oo' xiiala nigangí³i ca la mo 'lái² 'wii²¹² ngóo³oon fu li sii²¹ Asia. ¹⁹La coon²¹ jmií²¹² mo taan¹na jee²¹² 'naa' jmóo³oo jii¹³ la to² tyü² Ñāñü¹u Jesús. Jo mo gaunfee¹na 'ñii¹a. Liili¹ xuui²¹²-tsii. Joon la jee²¹² joon líi¹ gauntyíi²in tsá² Israel

jna. ²⁰Pe jo gatüü²¹²üü jilaa²¹ 'e ga'e¹ee 'naa' 'e tyú²-u tyi-oo'. Ga'ee²¹²ee tyani tsá² fúui¹ joongi tsi inüü tyii'. ²¹Fúu¹mo tsá² Israel lagi 'in jo seein²¹ joon nigafuu²¹²uu 'e jaa²¹a-tsi coon¹³ Dios joon cwotyaa²¹²-tsi Ñāñü¹u' Jesucristo. ²²Nano ní³ii fu Jerusalén la nigatyü² to² 'in Espíritu Tyú² tyá' Dios fiin¹³ jo ñi²ii 'ee tsangí²na mi tyee¹²na. ²³Canii²mo 'e ñi²ii doñi'ee fuu²¹ 'e ní³ii 'in Espíritu Tyú² tyá' Dios jma²a jna júu³ 'e mi tyee¹²na do i'ú³uu 'nüñ³. Joongi imóo³oo wúu¹. ²⁴Pe jilaa²¹ 'elo jo 'ee cu²-tsii. Jogi cu²-tsii wana gajún¹na. Jii¹³ canii² 'e 'iin²¹²na 'e untyee¹na to² tyiia jløø³moo. Untyee¹moo to² 'e nigacwo¹o Ñāñü¹u' Jesús jna: 'e cwóo³oo júu³ tyá' xiiala untiin¹³ Dios tsá².

²⁵'La mo jéei¹ ngí³ii jee²¹² 'naa' gacwóo³oo júu³ tyá' xiiala tyü² Dios to² tsá². Pe nano tsáa¹mo-tsii 'e jii¹³ jaain²¹ jee²¹² 'naa' 'e jo máai¹gi' jna. ²⁶'Wii¹³ joon fuu²¹²u 'naa' nano jo tsaa²gi tyiia tyá' jii¹³ jaain²¹. ²⁷Nigacwó³-oo jilaa²¹ 'ii²¹ tyá' Dios. Jii¹³xü jo 'uun²¹mo gajmáa³aa. ²⁸Nano un'øøi¹gixüü 'yaanaa'. Joongi un'øø¹naa' jilee²¹ 'in jai² lííi². Tsü 'in Espíritu Tyú² tyá' Dios nigatyée¹i 'naa' 'e un'øø¹naa' jilee²¹ 'in nigajai² lííi² Ñāñü¹u'. Coon¹³ jmi¹ 'øø²i do niga'iin²mo tsaa² tyii'. ²⁹Tsu ñi²oo mi nii¹³na lo ijalín² tsá² xee²¹mo 'in xéi¹-oo'. Joon jo tyá²gi-oo' Jesús. Jalín² 'in tsá² do lawa joo²¹ 'líii¹ iuntyee¹mo joo²¹ tyúi¹. ³⁰Joon jee²¹² 'naa'gi' seen²¹mo jaain²¹ gái¹ i'e²e tsá² júu³ tajuu²¹ lagi júu³ jai². 'Iin²¹²in 'e 'in jai² lííi² Jesús jo¹o liin¹in júu³

tya'a. ³¹Ti¹ moo'. Cwotii¹³-oo' e 'ni¹ jiin²¹ cwo²oo' naa' júu³. La jmi²¹² tiin¹³ la 'woo¹ jo mo gatuu²¹²uu xuui²¹²-tsii nigacwo²oo' naa' cwáain¹ la jaain²¹ la jaan²¹naa'.

³²Nano, tsaru¹u', gatyaa¹oo ja'cwoo²¹ Dios 'naa' joongi 'e júu³ tya'a 'e 'e²e jna' xiiala 'iin²¹²in Dios tsá². 'E júu³ lo 'oo¹-o waa²¹ pí² áai¹. Coon¹³ 'e júu³ joon jo tū²uu' fu¹ tya' Jesús ca gatyaliin²naa' áan³ tyii' 'e Jesús nigajmaa¹a tya' jileei²¹ 'in nigauntyúu¹i. ³³Jo mo gali¹iin²¹²na jiin¹³xu cuu² tsá² si siin¹³ tsá² 'ee coonti. ³⁴Ní³ 'naa' 'e nigajmaa³aa to² coon¹³ cwóo³oo 'e nigali¹oo²-oo jilaa²¹ 'e tyiin²gi tyiia coon¹³ jileei²¹ 'in ngi¹ coon¹³ jna. ³⁵Líi¹ niga'e²ee 'e ná¹-a jmaa¹a tsá² to² 'e uncoon¹³on jileei²¹ 'in 'oo¹o faí³. Cwotii¹³-oo' júu³ tya' Ñañu¹ñ Jesús la mo gajin²in 'ña'a: "Áai¹gi tyú² siíi¹-tsi' mo uncoon¹³on tsá² xeei²¹ lagi 'e uncoon¹³ tsá² xeei²¹ jna'."

³⁶Mo ngayuu¹³ gajin² Poo² jilaa²¹ 'elo gasii²¹i wojnií¹i. Joon gafaa²¹a júu³ tyú² coon¹³ 'in tsá² do. ³⁷Joon jilee²¹mo tsá² do galixuu²¹²-tsi. Joon garøø¹in Poo² do. Joongi gacuu²¹u 'oo²o 'ido. ³⁸Joon líi¹ faí³ líi¹i tsu¹ 'e nigajin² Poo² 'e jo nii²gi tsá² do 'ii. Mo ngayuu¹³ joon gangaliin²mo caain²¹ coon¹³ Poo² ca ti li íi¹ barco do.

Poo² tsáa¹a fu Jerusalén

21 Mo gatuu²¹²na'a 'in tsaru¹u' do joon ngatoo²¹o'o coon²¹ barco. Joon ngalii²¹i'i coon²¹ tsá¹ li li sii²¹ Cos. Mo gajná² jmi²¹² joongi gatyalii²¹i'i fu Rodas. Mo ga'woo²¹o'o joon gatyalii²¹i'i ti Pátara. ²Pátara do-o gatsaa²¹a'a

coon²¹ barco 'e tsá¹ fu Fenicia. Joon ngatoo²¹o'o joon ngalii²¹oo'o. ³Mo ngalii²¹i'i ganee²¹e'e coon²¹ cwoo¹³ tyuu²¹ 'e roon¹on ni jmi¹ñi¹³ 'e sii²¹ Chipre. Roon¹on li' cwoo²¹o'o tooin²¹². Ngalii²¹i'i Siria tsu¹ 'e barco do 'ná¹-a saa¹²a laa²¹² fu Tiro. Joon ngatoo²¹o'o. ⁴Gatseei²¹na'a 'in jai² líi¹² néei¹ Tiro do. Joon ga'yii²¹a'a dyá¹ jmi²¹² coon¹³on. Joon 'in Espíritu Tyú² tya' Dios gajmaa¹²a júu³ tya' 'in tsá² do cwáain¹ tya' Poo² joon gasii²¹i Poo² do wa'a jo tsáa¹a 'ido fu Jerusalén. ⁵Mo gatsín¹ 'e jmi²¹² joon ga'woo²¹o'o. Joon 'in tsá² do coon¹³ 'oo²¹²o coon¹³ xuui²¹² tya'a ngajée¹i jna'a ti li suui²¹ fuu²¹ do. Do-o gasii¹³i'i wojnií²¹i'i gafaa¹³a'a júu³ tyú². ⁶Mo ngayuu¹³ joon gai¹³oo'o júu³ la jaain²¹ la jaain²¹. Jna'oo'o ngatoo²¹o'o tsi barco do pe 'ii-gi ngaliin¹mo fu tya'o.

⁷Ga'woo²¹o'o Tiro do joon gatyalii²¹i'i fu Tolemaida do. Do-o ngafee¹³na'a 'in tsaru¹u' néei¹ do. Joon gajoon¹o'on coon²¹ jmi²¹². ⁸Mo gajná² jmi²¹² joon jile¹oo'o 'in ngii²¹i'i coon¹³ Poo² do ga'woo²o'o joon gatyalii²¹i'i fu Cesarea. Do-o ngatyalii²¹i'i fu li tyiín¹ Lii²¹². 'Ii cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios. 'Ii jaain²¹ jee²¹² 'in dyái¹ tsá² do 'in gajmaa¹a jmai²xu 'uunñi² fu Jerusalén. Do-o gajóon¹³o'on coon¹³on. ⁹Lii²¹² do seein²¹ tyúuin² jamíi¹ 'in jo mo cuui¹³ cwoo²¹. 'Ido-o 'ii²¹i júu³ cwo¹ Dios cwo¹o tsá². ¹⁰La 'ii²¹² toon²¹o'on do coon²¹ tún² jmi²¹² cwéi¹ jaain²¹ tsá² sii²¹ Agabo, 'in nijó² fu li sii²¹ Judea. Gacwo¹ Dios 'ii júu³ 'e noo²¹²gi ilí². ¹¹Joon mo gacwée¹i jee²¹² jna'a gatyii¹ loo²¹

'núu¹ tyu² Poo². Joon gañuu²un cwoo²¹ tií² Poo² do. Joon gajin²in:

—La lo-o jin² Espíritu Tyú² tya' Dios. “In tsá² Israel iñúu¹ fii²¹² e loo²¹ lo mi tyee¹² fu Jerusalén. Joon ijaan²¹ tyani tsá² 'in jo seein²¹ Israel” —la joon gajin² Agabo do.

¹²Mo ganuu²¹u'u e júu³ lo jna'a coon¹³ 'in néei¹ do gamii²¹i tyani Poo² wa'a jo tsáa¹ fu Jerusalén.

¹³Pe Poo² dogi gañii¹:

—¿Ee li' cfi²i? ¿Ee li' jmoo²oo' e jaa²¹-tsii? Tsu 'wii²¹² tya' Nañu¹u' Jesús jna ninaa²¹²aa tyú² tyiia jon' jiin¹³ e 'ñuu²na pe cagi e júun²na mi tyee¹²na Jerusalén —jin² Poo² sii²¹i tsá² do.

¹⁴Mo jo gali¹gii¹ gajoon¹o'on jo 'ee gasii¹³gii¹. Jiin¹³ e gasii¹³i:

—Cwoli²-i jiin¹³ la 'ii²¹ tya' Nañu¹u' Jesús.

¹⁵Mo ngayuui¹³ 'elo gatyaa²¹o'o tyú² tyii¹. Joon ngalii²¹i fu Jerusalén. ¹⁶Joon ngaliin²mogi coon¹³ jna'a 'inlfi¹³gi 'in tsá² jai² líi² seein²¹ fu Cesarea. Jee²¹² 'in tsá² do ngóo¹ jaain²¹ tsá² seein²¹ Chipre sii²¹ Mnasón. Calii, 'áa¹mo ningóo¹, e jai² líi². Tya' 'ii gajoon²o'on mo tyalii²¹i.

Tsafeei¹³ Poo² Jacobo

¹⁷Mo gatyalii²¹i fu Jerusalén do jløø³mo tsaru¹u' do ga'ii²¹mo jna'a.

¹⁸Mo gajná² jmi²¹² joon gangóo¹ Poo² coon¹³ jna'a e ngafee¹³na'a Jacobo. Joon do-o jon néei¹ jileei²¹ tsacøø¹³ tya' 'in jai² líi². ¹⁹Joon Poo² do gafee¹mo 'in tsá² néei¹ do. Ga'láa² 'wii²¹² tyaa¹ a júu³ la coon²¹ la coon²¹ e nigajmaa¹ a Dios jee²¹² 'in tsá² jo seein²¹ Israel mo gacwoo¹ o júu³ tyú² tya' Dios. ²⁰Mo

ganúu²un 'in tsá² do la jilaa²¹ e gajin² Poo² do ga'láa² 'wii²¹² untyúu¹ i Dios. Joon 'in tsá² do gasii²¹ i Poo²:

—Tyú²-u, ru¹u', pe nijøø²o'o joo¹³ mil tí² tsá² Israel 'in nijo¹ líi². Joon 'in tsá² lo jin²in e 'ná¹ jmá¹ tsá² jilaa²¹ to² tyú² Moisés.

²¹Joon ninúu²un 'in tsá² do e 'nu-u niga'ee¹³ e tsá² Israel 'in néei¹ fu li wíin² e lí²-i tñu² jiin¹³ la to² tyú² Moisés. Joon ninúu²un e niga'ee¹³u e jo 'ná¹ 'ii²¹gi tsá² lí² tya' Moisés jon'gi jmá¹gi la tiisi² tyi'. ²²¿Xiiala ijmo²¹o'? Tsu mi iñi¹ tsá² Israel e nicwéi¹o'o lo ilicaan²¹mo. ²³Áai¹gi tyú² wa'a jmaa² a jiin¹³ la no: Seen²¹mo jee²¹² jna'a tyúuin² tsañuu¹ 'in 'ná¹ jmá¹ coon²¹ 'ii²¹. ²⁴Jee¹ coon¹³ 'nu joongi untyúu¹ 'wo'o coon¹³on. Tyii² 'i laa¹³ cwáain¹ tya' 'in tsá² no. Tsu la joon lí²-i síi² tyíi¹. Joon la joon cón²on tsá² cwáain¹ e jo jo¹ e niganúu²un. Ilitsáa¹mo-tsi e jmoo²¹gi to² tyú² ley tya' Moisés. ²⁵Pe 'in tsá² jo seein²¹ Israel 'in nigajai² líi² canii² 'ná¹ jmáa¹ a jiin¹³ la to² e nigatyuu¹³o'. Jo lí² dø¹ø ngú¹ e nigasii²¹ tsá² tyani dioses tya'a jon'gi jmi¹ jon'gi ngú¹ joo²¹ 'in niwuuin²¹ tyí² jo lí² dø¹ø. Joongi jiin¹³ coon¹³ tsam² tya'a lí² cwui²¹ tsá². La joongi tsam² jiin¹³ coon¹³ nuu¹ tya'o lí² cwui²¹.

Gasaan²¹mo tsá² Poo² li 'yui² cwo¹ fee¹

²⁶Joon gajé¹mo Poo² ji 'in tyúuin² tsá² do. Mo gajná² jmi²¹² joon gauntyú¹mo 'ña'a jiin¹³ la tiisi² coon¹³ 'in tsá² do. Mo ngayuui¹³ joon ga'ii²¹o fu cwo¹ e gajmaa¹²a

tsá² júu³ líi²¹² itsín¹ jmíi²¹² jiin¹³ la tiisi¹² do. 'øøi¹-tsi tsá² 'e la jaain²¹ la jaain²¹ tsá² 'ná¹-a cwo¹o Dios tya'a jiin¹³ la tiisi¹².

²⁷Pe la 'ii²¹² taai² inuu cwo¹ do 'e tí² litsín¹ dyá¹ jmíi²¹² joon 'inlíi¹³ tsá² Israel 'in néei¹ li sii²¹ Asia gani²¹ Poo² do. Joon galáa² jaain²¹ gáí¹ 'in tsá² do 'wii²¹² to²o mii¹³. La joon jilee²¹mo tsá² gato²o mii¹³. Joon gasan²mo Poo². ²⁸Joon ga'oo¹o:

—iTsañuu¹ seein²¹ Israel, uncoon¹³ jna'a! 'In lo-o 'in tsañuu¹ 'in ngí¹ la caain²¹ 'e²e jilee²¹ tsá² 'e gó² tya' goo²o' joongi tya' ley tya' Moisés. Joongi 'laa²¹ faa²¹a tya' cwo¹ fee¹ lo. Joongi nano nijée¹ tsi inuu cwo¹ lo 'inlíi¹³ 'in jo seein²¹ Israel. Joon nigaun'lii¹³o 'e cwaai³ lo —jin² 'in tsá² do.

²⁹Jilaa²¹ 'elo gajin²in tsu 'wii¹³ niganí²mo 'e fuu²¹ do coon¹³ jaain²¹ tsá² sii²¹ Tróximo 'in seein²¹ Efeso. Joon 'i¹-tsi 'e Poo² do nigajée¹mo 'ii fu cwo¹ do.

³⁰Joon jilee²¹ 'in tsá² do galicaain²¹ cwiin¹in. Joon gatyaa¹ 'goo²¹. Joon gasan²mo Poo² do. Joon gajnú¹in fu caluu cwo¹ do. Tsifu joon gajni¹o 'ooca'nú¹ do.

³¹La mo 'iin²¹²in inga²mo Poo² mo gacwá² júu³ tyani 'in tyu² to² nifu 'láa² 'in néei¹ do. Gacwá² júu³ 'e jilee²¹ tsá² seein²¹ Israel nigajmaa¹a mii¹³. ³²Joon 'in tyu² to² do gauncaain²¹ 'láa² tya'a coon¹³ 'inlíi¹³ 'in tyu²gi to². Joon gatyaliín² cwiin¹in li téein² 'in tsá² to² mii¹³ do. 'In tsá² do gatúu²mo jo jmaai²¹gi Poo² mo gani²¹ 'in tyu² to² do coon¹³ 'láa² tya'a. ³³Joon 'in tyu² to² do ngatyéen¹in li siin¹²

Poo². Joon gasan²mo 'ido. Joon gatyu²u to² wa'a ga'núu²in coon¹³ tún² cadena. Mo ngayuu¹³ joon gaunngii¹ 'in tsá² 'in nigajmeei²¹ Poo² do, 'iin 'i joongi 'ee-gi gó² nigajmaa¹a? ³⁴Pe 'in tsá² do galáa² 'wii²¹² ga'oo¹o sicaa¹³mo. La coon²¹ jo cwó² wa'a 'øøi²¹-tsi 'in tyu² to² do. Joon gatyu²u to² gangai² Poo² fu li taai² 'láa² do. ³⁵Mo gatyaliín² 'oojáain¹³ li taai² 'láa² do 'in 'láa² do gasaa¹i fu yu'u Poo² do tsu líi¹ to² tsá² mii¹³. ³⁶Jilee²¹ 'in jalíin² caluu-u 'oo¹o jin²in:

—iCwojúun²mo 'ino!

Poo² faa²¹a 'wii²¹² tya'a tyani tsá²

³⁷La nu'gi itsa¹li²¹ Poo² li taai² 'láa² do gasii²¹ coon¹³ jmíi¹ griego 'in tyu² to² 'láa² do:

—¿Ja líí² fuu²¹²uu 'nu cajaan²¹²mo júu³?

'In tyu² to² do gajin²in:

—¿Tí líí² fo²o jmíi¹ griego? ³⁸¿Tí jon' nu-gi 'in tsá² seein²¹ Egipto 'e ningóo¹xu 'e galicaain²¹ coon²¹ poo²¹² tsá² gajmaa¹a 'nii²¹ coon¹³ tsaa²to²? ¿Tí jon' nu fii²¹² 'in jée¹i tyún² mil tsá² li jo 'iin tsá² seein²¹ 'in gajmaa¹a 'nii²¹?

³⁹Joon gajin² Poo² sii²¹i 'ido:

—Jna-a tsá² Israel. Galiseen²¹na coon²¹ fuu²¹ 'e sii²¹ Tarso. Tyíin¹moo coon²¹ fuu²¹ 'e tyiin²gi li san' Cilicia. Pe un'øø²ø jmaa²a fee¹-o'o cwo²o 'e foo¹³na 'in tsá² lo —jin² Poo².

⁴⁰Joon gacwo¹-o 'in tyu² to² do 'ii. Poo² do gajmaa¹a siin¹²in 'e yu' 'oojáain¹³ do. Joon coon¹³ cwoo²¹o gajmaa¹a li² 'e jo to²gi tsá² mii¹³. Mo ga'íi² tii² joon gafaa²¹o 'ido coon¹³ jmíi¹ sii²¹ hebreo. Joon gajin²in:

22 —Tсарu¹u' coon¹³ tsacøøi¹³ tyi', núu²duu' jilaa²¹ 'e ifo³oo 'wii²¹² tyiia lo.

²Mo ganúu²un 'e faa²¹ Poo² jmíi¹ hebreo do liili¹gi tii² ga'íi². Joon gajin²gi Poo² do:

³—Tsá² seein²¹ Israel jna. Galiseen²¹na fu Tarso li san¹² Cilicia. Pe gacwáan¹na fu Jerusalén lo. Tifo¹² Gamaliel ga'e¹²e jna. Gauntsáa¹oo jilaa²¹ tii² 'e si² tya' tsacøøi¹³ tyi'. Joon jo mo tiui¹²-tsii 'e jmóo³oo jilaa²¹ to² tyu² Dios la lí² 'e jmoo³oo' jmi²¹² no. ⁴La mo jéei¹ niga'øø¹moo 'in nijai² líi² Jesús. Ca nigajngaa¹²¹moo 'inlíi¹³. 'Inlíi¹³gi gataa²¹na 'nuñi³ tsañuu¹ lagi tsamí². ⁵In tyu² to² tya' untsá² coon¹³ jilee²¹ tsacøøi¹³ ñii¹o joon lí²-i sii²¹i 'naa' 'e nigacwo¹o jna coon²¹ jí² 'e tyáan³aan tya' tsagoo²¹⁰ 'in néei¹ fu Damasco do. Ngóo¹-oo fu do. Nga'nee²¹na 'in jai¹² líi² Jesús 'e tø³øø si'ñúu¹mo 'ido fu Jerusalén lo. Joon i'e¹²ee wúu¹.

Poo² tyaa¹ júu³ xiiala nigajoo²¹-tsi

⁶Pe la 'íi²¹² ngóo³oon tya'i fu¹ do ityíia¹ fu Damasco do la tyiiañi¹ mo gajná² joo²¹ ce cu' lí¹ lí ngóo³oo do. Coon²¹ 'yiia²¹ jó² fu ñu'fú². ⁷La tsifu joon gaci¹²na ni 'wó². Joon ganúu³uun coon²¹ júu³ 'e gasii²¹i jna: “Saulo, ¿'ee lí 'øø¹u'u jna?”

⁸Joon gaunngii²íi: “¿Lin 'nu no, Señor?” Joon gasii²¹i jna: “Jesús tsá² Nazaret jna 'in øø¹u no.” ⁹Joon 'in téein² coon¹³ jna ganií²¹⁰ 'e gajná² joo²¹ do joon gafoo¹mo 'áai¹ pe jo ganúu²un 'e júu³ 'e gafaa²¹ do. ¹⁰Joon gafo¹oo: “¿Ee 'ná² jmáa³aa, Ña'ñu¹u?” Joon gajin²in sii²¹i jna: “Raan²un, cwó² fu Damasco.

Do-o isii²¹ tsá² 'nu 'ee 'ná¹ jmaa²a.” ¹¹Coon¹³ 'e jí² do galituu²moo.

Joon 'in tsá² ngalii²¹i coon¹³ do gason¹on cwóo³oo ca gatyalii²¹i fu Damasco do.

¹²Do-o niseein²¹ jaain²¹ tsañuu¹ 'in nisii²¹ Ananías. Jiin¹³ la tiisi¹² tya' Moisés 'e nijmoo¹o. Joon jilee²¹ tsá² Israel néei¹ Damasco do lí¹ tyú² faa²¹a tya' 'ido. ¹³Ananías do gacwée¹ lí tyiín¹na, joon gasii²¹i jna: “Tsaru¹u' Saulo, cwolijnaa²¹o'o tún¹.” La tsifu joon gajóø²oo tún¹. Joon gajøø²¹²moo 'ii. ¹⁴Joon gajin²in sii²¹i jna: “In Dios tya' tsacøøi¹³ tyi' nigatyiin¹² 'nu ca la mo jéei¹ 'e litsáa¹mo-'o'o jilaa²¹ 'e yaa¹mo-tsi. Joongi ijóø²du'u Jesús, 'in tyú¹, 'e nuu²un júu³ tya'o. ¹⁵Tsu 'nu-u ifoo¹³o tyani jilee²¹ tsá² 'wii²¹² tya'a. Joongi itya²a júu³ jilaa²¹ 'e niganuu²un coon¹³ jilaa²¹ 'e nigajøø²¹⁰. ¹⁶Joon nano, ¿'ee líi gaun¹²i²¹²? Ráan²un no. Cwoo¹³o saa¹u jmi²¹. Cwolitsáa¹mo-'o'o jiin¹³ 'e sii²¹ Na'ñu¹u Jesús, coon¹³ la joon 'iin²mo tsaa² tyi'i.” La joon jin² Ananías do —jin² Poo².

Poo² tyaa¹ júu³ xiiala gasii¹in Dios 'ii tya' 'in tsá² jo seein²¹ Israel

¹⁷Jin²gi Poo² do:

—Mo ganga²na fu Jerusalén tún¹ la 'íi²¹² foo¹³na Dios 'yuu²na cwo¹ fee¹ lo lawa'a 'e cíi³oo gamá¹na Ña'ñu¹u Jesús. ¹⁸Joon 'ii gasii²¹i jna: “Jmoonoo cwoo¹³-'o'o. Júu¹ Jerusalén lo tsu jo 'ee unjíi² 'in tsá² no jilaa²¹a 'e foo²¹o 'wii²¹² tyiia no.” ¹⁹Joon gafuu²¹uu: “Ña'ñu¹u 'ñii¹ 'in tsá² no 'e ningóo³oo la jilaa²¹ cwo¹ tya' tsá² Israel ngajée²na 'nuñi³ jilee²¹ 'in tsáai¹-tsi 'nu.

Joongi gajmee¹³ na 'ii. ²⁰ Joon la mo gatuun²¹ jmi¹ øøi² tsá² tyi'i sii²¹ Téé¹³, 'in nigafaa²¹ 'wii¹² tyi'i, jna-a jon siin¹² na do røø²¹ gasii¹³ 'i 'e gajngaai¹² tsá² 'ii. Joon ga'maa²¹ oo siin¹³ 'in jileei²¹ 'in gajngaai¹² 'ii.”
²¹ Pe Ña'ñu¹ 'u' do gasii²¹ 'i jna:
 “Cwoo²¹ o tsu isii³ na 'nu coon²¹ li wiin² tya' tsá² jo seein²¹ Israel.”

Poo² tyani 'in tyu² to² fii²¹² 'lää²
²² Ce jiin¹³ 'e juu³ lo ganúu² gi 'in tsá² do joon galáa² 'wii²¹² faa¹² a, ga'oo¹ o jin² in:
 —iCwojúuin² 'in tsañuu¹ no! Jo tii² i seein²¹ gi 'ino.
²³ Líi¹ ga'oo¹ o 'in tsá² do. Joon gajø¹² ø siin¹³ in joongi dya² 'a 'laa²¹ fu yu'. ²⁴ In tyu² to² fii²¹² 'lää² do gatyu² u to² 'e tsa¹² Poo² li taai² 'lää² do. Joongi gatyu² u to² ipoo² i. La joon ijmaa¹ a juu³ 'ee li' 'e to² o 'in tsá² do mii¹³ 'wii²¹² tya'a. ²⁵ La 'ii²¹² 'ñuu¹ in Poo² do ipoo² i joon gajin² in Poo² sii²¹ i 'in tyu² to² 'lää² do:
 —¿Tí sá² 'ii²¹ ipoo²¹² naa' jaain²¹ tsá² seein²¹ li tyu² to² Roma jiin¹³ la jo gajmaa² aa' 'ii²¹ røø²¹?

²⁶ Mo ganúu² un 'in tyu² to² 'lää² do jilaa²¹ 'elo joon gangasii¹² i 'in tyu² to² fii²¹² 'lää² do jin² in:
 —Tíi¹ mo coon¹³ jilaa²¹ ijmaa² a tsu 'in tsá² lo fuu²¹ Roma goo¹ o.

²⁷ Joon 'in tyu² to² fii²¹² 'lää² do gangatyéen¹ in joon gaunngii¹ i:
 —¿Tí jo¹ fuu²¹ Roma goo² o?
 Joon gañii¹ i Poo² gajin² in:
 —Jo¹ o.

²⁸ Joon gajin² 'in tyu² to² fii²¹² 'lää² do:
 —Áa¹ mo nigacfiin² cuu² tyiia 'e galí¹ na tsá² seein²¹ Roma.
 Joon gajin² Poo² tún¹:

—Jna líi¹ na ca la mo liseen²¹ moo.
²⁹ Joon 'in niga'núui¹ Poo² do galáa² mo tsifu. Gafoo¹ mo cagi 'in tyu² to² fii²¹² 'lää² do mo galili¹³ i 'e fuu²¹ Roma goo¹ 'ido tsu 'wii¹³ niga'núu² mo Poo² do.

Poo² tsáa¹ a tyani 'in tyiin² gi tsacøøi¹³ 'in seein²¹ tya' tsá² Israel

³⁰ Mo gajná² jmi²¹² joon tsu 'wii¹³ 'iin²¹² in 'in tyu² to² fii²¹² 'lää² do litsáai¹ tsi 'ee tsaa² cwo¹ tsá² Israel Poo² do, joon gatyu² u to² galicaain²¹ jileei²¹ 'in tyu² to² tya' untsá² coon¹³ 'in tyiin² gi. Joon gatyu² u to² gajó² Poo² do tyani¹ i.
23 Poo² gajøøi² jileei²¹ tsá² tyiin² 'in néei¹ do. Joon gajin² in:

—Tсарu¹ u, nigataan²¹² na ca jmi²¹² no 'yaa¹ i-tsii. Jiin¹³ xu jo 'óo³ oo fa'i²¹ tyani Dios.

² Joon 'in tyu² to² nifu tya' untsá², 'in sii²¹ Ananías do, gatyu² u to² gasii²¹ i 'in téein² co' li siin¹² Poo² 'e jnáa¹ a moo'oo² Poo² do. ³ Poo² dogi gañii¹ i:

—iIjmeé²¹ mo Dios 'nu! Líi¹ u'u lawa coon²¹ 'oo²¹ 'e gasuun² un tsá² jiinloo²¹² 'e jo jnéei² tsá² jilaa²¹ 'e gó² 'e taa¹³. No-o tyiin¹ u'un jmoo² o 'ii²¹ tyiia la to² tyu² ley. ¿Ee li' tyu² u to² ijmeei²¹ tsá² jna la jo to² tyu² ley?

⁴ Joon 'in téein² do gasii²¹ i 'ii:
 —¿Ee li' foo²¹ o 'laa²¹ tya' 'in tsá² tyu² to² nifu tya' untsá² tya' Dios?

⁵ Joon gajin² Poo²:

—Tсарu¹ u, jo mo galiñii¹ i 'e 'in no tyu² u to² tya' 'untsá². Tsu jin² ni jí² tya' Dios: “Jo cwooi¹ faa²¹ tsá² 'laa²¹ tya' jaain²¹ tsaa² to² 'in tyu² to² fuu²¹ goo¹ o.”

⁶Joon galili¹³i Poo² 'e 'in tsá² sicaain²¹ do tún² 'ii¹³ líi¹i. 'Inlíi¹³ líi¹i saduceos. 'Inlíi¹³gi líi¹i fariseos. Joon gafaa²¹ Poo² tá²:

—Tsuu¹u, tsá² fariseo jna. Joon tsacøøi¹³ tyiia líi¹i fariseos. ¿Ee líi¹ cwoo²oo' jna tsaa² 'wii¹³ líi²na 'e jiin¹ tsá² tún²?

⁷Mo ngayuui¹³ gajin²in 'elo 'in tsá² fariseos do coon¹³ tsá² saduceos galáa² 'wii²¹² jo cwo¹o júu³ ruu²¹i. Joon galí² coon²¹ tsá² fariseo do coon¹³ tsá² saduceos ⁸tsu 'in tsá² saduceos do galí¹-tsi 'e jo jiin¹gi tsá² tún¹. Joongi 'i¹-tsi 'e jo jo¹ 'e seein²¹ ángeles jon'gi seein²¹ tsa'mootyí². Pe 'in tsá² fariseos do jo¹o líi² jilaa²¹ 'elo. ⁹Jilee²¹mo ga'oo¹o. Pe 'inlíi¹³ tifo² tyá¹ ley 'in líi¹i fariseo gajin²in:

—'In tsañuu¹ lo jo 'ee 'e gó² mo gajmaa¹ 'ino. Wana nigafee¹i tsa'mootyí² si ángel 'ee tii²¹mo' wa jo faa³a' 'laa²¹ tyá¹ Dios.

¹⁰Líi¹ jo gacwo¹ júu³ ruu²¹i cagi 'in tyu² to² fii²¹² 'láa² do gafoo¹mo wana gajmaa¹a 'no³ Poo². La joon gatyu²o to² 'láa² 'e tsatyíi¹ Poo² jee²¹² 'in tsá² do. Joon tsajée¹ fu líi¹ taai² 'láa² do.

¹¹Joon 'woo¹ joon ganéi¹ Ña'ñu¹u tyani Poo². Joon gasii²¹i:

—Tyá²-o'o. La líi² 'e nigafaa¹³a 'wii²¹² tyiia 'e Jerusalén lo, la joon jon ifoo³o 'wii²¹² tyiia fu Roma.

'I¹-tsi tsá² Israel ijngaa²¹mo Poo²

¹²Mo gajná² jmií²¹² joon 'inlíi¹³ tsá² Israel røø²¹ gasíi²i wa'a ijngaa²¹mo Poo². Joon gamaa¹a 'ii²¹ 'e jo 'ee dø¹ø joon'gi 'ee 'uun²¹un jiin¹³xu ca galí¹i. ¹³Tíi¹ jiin¹³ tunláí¹ líi¹gixu 'in tsañuu¹ 'in nigacwo¹ júu³

la joon. ¹⁴Gangalín² tyani 'in tyu² to² tyá¹ untsá² coon¹³ tsacøøi¹³ tyá¹ tsá² Israel joon gajin²in sii²¹i 'ido:

—Jna'a nigacwoo²¹o'o júu³ joon nigajmoo²¹o'o 'ii²¹ 'e jo 'ee tyee²¹e'e jiin¹³ la ijngaa¹³na'a Poo² do. ¹⁵La joon 'naa' coon¹³ 'in catyaaí² 'in 'oo¹o to² jee²¹² 'in tyiin²gi cwosii¹³i 'in tyú² to² tyá¹ fii²¹² 'láa² do 'e tsa'oo²¹-o cwojajée¹ tyani²i. Cwosii¹³duu¹ 'e 'iin²¹²naa' núu³gi' cwáain¹ tyá'a 'e líi¹í'oo' 'e tyú²gi. Joon la joon 'mee²¹²moo'o yiaa' tyá'i fu¹. Joon ijngaa¹²moo'o la nu'gi icwée²in.

¹⁶Pe jaain²¹ jóon¹ tsamí² ruu²¹i Poo² do galiñii¹ 'e júu³ do. Joon gangóo¹ líi¹ taai² 'láa² do. Gangajmaa¹³a Poo² júu³. ¹⁷Mo ngayuui¹³ joon gatø¹ Poo² jaain²¹ 'in tyu² to² 'láa² do gasii²¹i:

—Jéei¹du' 'in xuui²¹² lo tyani 'in tyu² to² fii²¹² 'láa² tsu sá² 'e jin²in sii²¹i 'ii.

¹⁸'In tyu² to² tyá¹ 'láa² do gangajée¹mo tyani 'in tyu² to² fii²¹² 'láa². Joon gajin²in:

—'In Poo² 'in 'yuui² 'nuñí³ do gatø¹ø jna. Joon gamii¹ 'e gajée²na 'in xuui²¹² lo 'e sá² coon²¹ 'e jin²in.

¹⁹Joon 'in tyu² to² fii²¹² 'láa² do gason¹on cwoo²¹o 'in xuui²¹² do. Joon ngajée¹ coon²¹ líi¹ yaai. Joon gasii²¹i 'ido:

—¿Ee 'iin²¹²u'un fu³u jna?

²⁰'In xuui²¹² dogi gajin²in:

—'In tsá² Israel do røø²¹ nigasíi²i ijngaa¹³i Poo² tsa'oo²¹. Coon¹³ júu³ tajuu²¹ imi²i 'nu wa'a cwojee¹u tyani tsacøøi¹³ 'in tyiin²gi lawa'a 'e 'iin²¹²in litsáai¹gi-tsi cwáain¹ tyá¹ Poo². ²¹Pe jo jo¹ cwolií¹u tsu tunláí¹ líi¹gixu tsá² tyá'a 'in nisi'maai² tyá'i

fu¹. Joon 'in tsá² do nigajmaa¹a 'ii'²¹ 'e jo 'ee dø¹ø jon'gi 'e 'uun²¹un ca ijngaa¹²ⁱ Poo². Joon nano jiin¹³ canii² ijan²gi jiin¹³ júu³ tyi-o'o.

²² Joon 'in tyu² to² fii²¹² 'lää² do ga'i¹o júu³ xuui²¹² 'e jo 'in sii²¹i ce jiin¹³ jaain²¹ 'e nigajmaa¹a júu³.

Ja²¹in Poo² tyani 'in 'oo'o to² fee¹ 'in sii²¹ Féé¹³

²³ In tyu² to² fii²¹² 'lää² do gatø¹ø gáí¹ 'in tyu² to² 'lää² do. Joon gajmaa¹a 'ii'²¹ 'ii ityaa¹ tyú² cíein¹³ 'lää² 'e ngi¹ tii² coon¹³ sesenta-gi 'in cwá² cwa². Joongi tún² cíein¹³gi 'in san² 'mosuun²¹ cwa²¹. Ido-o tsajée¹i Poo² fu Cesarea la 'iin² ñá¹ canuu²¹. ²⁴ Joon gatyu²u to² 'e tyaa²¹ tyú² jaain²¹ gáí¹ cwa² cwá² Poo². Joon gajmaa¹a 'ii'²¹ 'e tsajée¹i Poo² tyú¹mo tyani 'in 'oo'o to² sii²¹ Féé¹³. ²⁵ Coon¹³ 'lää² do gasii¹in coon²¹ jí² 'e jin²:

²⁶ “‘Aa²¹²mo'o fo³oo. Jna-a Claudio Lisias. 'Aa²¹²mo'o 'nũ gobernador Féé¹³ 'in un'góo³ jna liilí¹. ²⁷ In tsá² seein²¹ Israel lo nigasan²mo 'in tsañu¹ no. Joon la mo 'iin²¹²in jnga²mo. Pe mo galiñ³ii 'e tsá² Roma 'ii joon ngalii²¹i'i coon¹³ 'lää² tyiia. Joon galaa²¹²mo. ²⁸ Joon gatø³øø 'in tyiin²gi jee²¹² tsá² seein²¹ Israel tsu gali'iin²¹²na liñ³ii tsaa² ty'a. ²⁹ Canii² ga'niñi¹ jiin¹³ cwáain¹ ty'a ley ty'a yaamo. Jo sá² 'ii'²¹ wa'a ijúuin² jon'gi wa'a tsa'ii²¹ 'nuñ³. ³⁰ Pe mo galili³ii 'e tsá² Israel nigajmaa¹a 'ii'²¹ ijnga²mo 'wii¹³ joon tsifu-u gasí¹³mo. Joon nigamí³ii jileei²¹ 'in cwo¹ tsaa² ty'a 'e cwofaa²¹o tyani-o'o jilaa²¹ 'laa²¹ 'e faa²¹a. Jiin¹³ joon júu³ tyiia, feei¹du'-o'o.”

³¹ La joon 'in 'lää² do jiin¹³ 'ii'²¹ 'e ni'oo¹o ngajée¹mo Poo². 'Woo¹ joon gatyaliin²mo ti coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Antípatris. ³² Joon mo gajná² jmií²¹² joon 'in 'lää² ngi¹ tii² do gajaliin¹mo fu li taai². Joon 'in néei¹ cwa² do gangaliin²mo la fu¹ taai² coon¹³ Poo². ³³ Joon mo gatyaliin² fu Cesarea 'in tyu² to² 'lää² do gacwo¹o gobernador do 'e mojí² do. Joon do-o gajaan²¹mo Poo². ³⁴ Mo gajøø² gobernador 'e mojí² do joon gaunngii¹ xiia goo¹o Poo² do. Mo galiñii¹ 'e goo¹o Poo² sii²¹ Cilicia joon gajin²in:

³⁵—Mo cwoíin² 'in jmoo¹o tsaa² tyi'i joongi inúu³oo.

Joon gatyu²u to² ga'í² Poo² palacio ty'a Herodes. Do-o ga'aa¹mo 'lää² 'ii.

Poo² faa²¹a 'wii²¹² ty'a tyani Féé¹³

24 'Ná² jmií²¹²gi gangíi¹ mo gatyá¹ Cesarea jaain²¹ 'in tyu² to² ty'a untsá² sii²¹ Ananías. Tyaliin² coon¹³ 'inlñi¹³ tsacøø¹³ coon¹³ jaain²¹ 'in faa²¹ 'wii²¹² ty'a 'in sii²¹ Tértulo. Gatyaliin² tyani 'in tyu² to² do 'e jmáa¹a tsaa² ty'a Poo². ² Mo gajajée¹ 'in tsá² sii²¹ Tértulo ga'láa² 'wii²¹² gajmaa¹a tsaa² ty'a. Joon gain²in sii²¹i Féé¹³ do:

—Feei¹du'-o'o tsaa²to² tyií¹. Cwáain¹ tyi-o'o 'e sá² 'ii'²¹ 'e tyú²-u la caain²¹ goo²¹o'o. Joon jo fa'í³ saan²¹a'an. ³ La caain²¹ goo²¹o'o nee²e'e'elo joon cwo²¹o'o 'maa¹³mo'o. ⁴ Pe li la coon²¹ jo un'ii²¹²gii 'nũ jmaa²a feei¹-'o'o núu³du'u coon²¹ cata. ⁵ Nigatseei²¹ jna'a 'in tsañu¹ lo ngii¹ untyí²in jna'a. Ngii¹i coon²¹on tsá² Israel too² la 'ui juncwii²¹. 'In no-o jaain²¹

tsá² nifu tya' tsá² 'in untsáa¹ a júu³ tya' jaain²¹ tsá² Nazaret. ⁶Joon gaun¹lii¹³ i cwo¹ fee¹ tyii¹. 'Wii¹³ joon gaseen¹³ moo¹o ijmo²¹o'o 'ii²¹ tya'a la to² tyu² to² tyii¹. ⁷Pe 'in tyu² to² fii²¹² 'lää² do 'in sii²¹ Lisias ga'lii²¹ jee²¹² jna'a coon¹³ 'e gøø¹² i lii¹. Joon gatyii¹mo 'ido. ⁸Joon gajin²'in 'e jileei²¹ 'in cwo¹ tsaa² 'ná² jaliin² tyani¹. 'Nü-ü lí unngii²du'u joon lii²¹'i no-o júu³ jai² jilaa²¹ 'e tsaa² jmo²¹o'o tya'a —jin² Tértulo do.

⁹'E ja²mo júu³ tya'a jin² jilee²¹ tsá² Israel téein² co' do. ¹⁰Joon 'in 'oo¹o to² do gajmee²¹ i Poo² coon²¹ li² ifaa²¹ a. Joon Poo² do gajin²'in:

—'Yaa¹mo-tsii jna 'e fo³oo 'wii²¹² tyiia tyani¹ tsu níi³oo 'e ningóo¹xu 'áai¹ 'e jmo² 'nü 'ii²¹ 'e fuu²¹ lo.

¹¹'Nü-ü litsáai¹du-'o'o wana jo¹. Ningóo¹ jiin¹³ dyatun¹ jmi²¹² 'e gatyí³aa Jerusalén 'e un'goo¹o Dios.

¹²Joon la 'ii²¹² 'yuu²na cwo¹ fee¹ do si 'yuu²na cwo¹ pi³ tya'a 'ee si doñixiia¹ 'e fuu²¹ do 'ee 'in tsaññu¹ no jo mo gatsee²¹ i jna 'e jii¹³na coon¹³ jiin¹³ jaain²¹. Jon'gi mo gatsee²¹ i jna 'e cwo²oo tsá² cwáain¹ wa'a to² mi¹³. ¹³In tsá² lo jo lii¹ i jilaa²¹ 'e tsaa² cwo¹o jna no. ¹⁴Pe jiin¹³ canii² 'e røø²¹²na tyani¹ 'e un'goo²¹ jna Dios tya' tsacøøi¹³ tyiia coon¹³ coon²¹ júu³ 'múui² 'e 'in tsá² lo jin² 'e gó². Pe jo¹o líi²na jilaa²¹ júu³ toon²¹² jí² tya' ley coon¹³ júu³ tya' 'in gafaa²¹ a 'wii²¹² tya' Dios calií. ¹⁵La líi² i 'ii-o jon líi²na 'e Dios ijmaa¹ a jiin¹ tsá² la 'in tyúi¹ tiin¹³ la 'in gó². ¹⁶'Wii¹³ joon cwo²-tsii 'e jo líí³oo tsaa² tyani Dios si tyani tsá² 'ee.

¹⁷"Wóo²xu ningóo¹ 'e ngí³ii la caain²¹ li xiia¹ joon gatyee²mo¹o fu

góo³oo 'e gacwo¹oo cuu¹ tsagóo³oo 'in tañí². Joongi gacwo¹oo 'ñii¹ a 'maai¹³ Dios. ¹⁸La joon 'yuu²na jmóo³oo inüu cwo¹ fee¹ do mo ganí²mo jna jaain²¹ gáí¹ tsá² Israel 'in néei¹ li sii²¹ Asia. Do-o ganí²mo jna tsi inüu cwo¹ fee¹ do 'yuu²na iuncwaa¹³ na jiin¹³ la tiisi² do. Pe xüu tsá² seein²¹ coon¹³ jna jon'gi gato² tsá² mi¹³. ¹⁹Pe 'ii 'in 'na¹ jalíin² 'e jmáa¹ a tsaa² tyiia wuxüu tsaa² tyiia. ²⁰Wana jogi la joon cwojin¹³du 'in néei¹ lo wana gatsaa²¹ a coon²¹ tsaa² tyiia mo gasiin¹²na tyani tsá² tyiin²gi tya' tsá² Israel. ²¹Jiin¹³ 'e gafo¹oo tá² mo siin¹²na jee²¹² 'ii: "Ti jmi²¹² no jmo²oo' 'ii²¹ tyiia tsu 'wii¹³ jo¹o líi²na 'e jiin¹in tsá² jee²¹² 'lii²¹²" —jin² Poo².

²²Mo ganúu²un Fée¹³ do 'elo tsu 'wii¹³ røø²¹ 'ñii¹ cwáain¹ tya' 'in jai² líi² Jesús gatyuu¹²mo 'e júu³ do. Joon gajin²'in:

—Mi cwee¹ 'in tyu² to² fii²¹² 'lää² do sii²¹ Lisias joongi ityee¹mo júu³ 'e cwáain¹ tyii¹ lo.

²³Joon Fée¹³ do gatyü²u to² fii²¹² láa² do 'e jo mo láa²mogi Poo². Pe gacwoo¹o 'ii²¹ 'e tsalíin² tsá² seein²¹ Poo² tyá² coon¹³ 'e tsafee¹³ 'ido. Joongi 'e cwo¹o 'e dø¹ 'ido.

²⁴Mo gangíi² coon²¹ tún² jmi²¹²gi gatyía¹ Fée¹³ coon¹³ 'in tsamí² tya'a 'in sii²¹ Drusila. 'Ii-i jaain²¹ tsamí² 'in seein²¹ Israel. Joon gatyü²u to² gajó² Poo². 'Iin²¹²in núu¹un xiiala lí² tsáai¹-tsi tsá² Jesucristo. ²⁵La 'ii²¹² mo faa²¹ a Poo² xiiala ngi¹ tsá² fu¹ coon²¹ tsáa¹, joongi xiiala tyu² tsá² to² yaai, joongi xiiala mi jmáa¹ Dios 'ii²¹ tya' tsá² gafoo¹mo Fée¹³ do. Joon gajin²'in:

—Cwoo¹ mo nano. Joon mi jóøi²gii itø¹³øø 'nū tún¹.

²⁶I¹-tsi Fée¹³ icwo¹ Poo² 'ii cuu² joon iláa²mo. 'Wii¹³ joon líi¹ 'láai² naa¹³ nigatø¹³øø Poo² 'e sín¹in coon¹³on. ²⁷La joon gangíi¹ tún² jiin²¹gi mo cwoíi¹ Fée¹³ 'e to² 'oo¹o do. Joon 'in tsá² sii²¹ Porcio Festo gaí² cwaain²¹ tya'a. Tsu 'iin²¹²in Fée¹³ do iliseein²¹ røø²¹ coon¹³ tsá² Israel jo galáai¹ Poo² do.

Poo² tyani Festo

25 Gatyíi¹a Festo gaíi²¹mo to² tya' Fée¹³. Mo gatsín¹ 'ni¹ jmií²¹² gacwoíi¹i Cesarea gangóo¹ fu Jerusalén. ²Mo gatí² do-o 'in tyú² to² tya' untsá² coon¹³ tsá² Israel 'in tyiin²gi gacwoo¹o coon²¹ tsaa² tya' Poo². ³Joon gamíi¹i tyani 'ido lawa coon²¹ júu³ jai² 'e siin¹²in Poo² fu Jerusalén. Pe 'ii²¹ tya'a ijnga²mo Poo² tya'i fu¹. ⁴Pe gajin² Festo 'e fu Cesarea siin¹² Poo² joon 'ii-o 'i¹-tsi 'e tsáa¹ fu do jmoo¹ joon coon²¹ jmií²¹². ⁵Joon gajin²in:

—Doñi¹in jee²¹² 'na' 'in 'oo¹o to² 'ná¹ cwoíin²naa' fu Cesarea coon¹³ jna. Joon wana 'in tsaññu¹ do niga'aa¹ coon²¹ tsaa² fee¹ lí²-i jmaa²aa' tsaa² tya'a.

⁶Líi²mo jñá² si dyá² jmií²¹² gajan¹gi Festo fu Jerusalén do. Joon ganga²mo fu Cesarea. Joon mo gajná² jmií²¹² joon gacwó² 'áan³ tya'a lí lí tñi² cwaa²¹. Joon gatyú²u to² jó² Poo². ⁷Joon mo gaí² Poo² gajatyéen¹in tsá² Israel 'in nigatyalíin² Jerusalén. Joon gajmaa¹a 'láai² tsaa² tya' Poo². Pe jiin¹³ coon²¹ jo gali¹i. ⁸Joon gafaa²¹a Poo² 'wii²¹² tya'a:

—Jiin¹³ coon²¹ tsaa² jo 'ee mo 'nó³oo. Jo mo gafo¹oo 'laa²¹ tya'

ley tya' tsá² Israel jon'gi tya' cwo¹ fee¹ tya'a. Jon'gi mo fo¹oo 'laa²¹ tya' tsaa²to² nifu tyíin¹ Roma —jin² Poo².

⁹Tsu 'wii¹³ 'iin²¹²in Festo jmaa¹a tyú²-u coon¹³ tsá² Israel joon gaunngii¹i Poo² do:

—¿Ja 'iin²¹²u'un cwoo¹³o fu Jerusalén. Joon do-o ijmáa¹a 'ii²¹ tyi'i?

¹⁰Joon gañii¹i Poo² do:

—Siin¹²na tyani 'in 'oo¹o to² Roma lí cwoo¹i lisá² 'ii²¹ tyiia. Tsu tyú²-u ñí²i 'e jo 'ee tsaa² mo ga'nó³oo tya' tsá² Israel. ¹¹Wana niga'nó³oo coon²¹ tsaa² 'e tií²¹moó júun²moó jo cwoo¹i fo¹oo wa'a jo júun²na. Pe wana jogi sá² coon²¹ júu³ jo¹ la lí 'e tsaa² cwoo²¹ no jiin¹³ jaain²¹ jo 'oo¹o 'ii²¹ 'e jaa²¹in jna tyaní¹i. Mí³oo 'e 'in 'oo¹o to² nifu do 'ñá¹o jmáa¹a 'ii²¹ tyiia —gajin² Poo² do.

¹²Joon mo ngayuui¹³ gafaa²¹a Festo coon¹³ 'in tyú² to² coon¹³on joon gajin²in:

—Nigamí³i 'e lisá² 'ii²¹ tyi'i tyani 'in 'oo¹o to² nifu. Joon do-o icwoo¹³o.

Poo² tyani røøi¹³ Agripa

¹³Mo gangíi² coon²¹ tún² jmií²¹²gi 'in røøi¹³ Agripa coon¹³ Berenice tyalíin² fu Cesarea. Tyalíin² ngafee¹²i Festo. ¹⁴Do-o gajaan¹an wóo²xu. Joon mo gatyaa¹a Festo júu³ coon¹³ 'in røøi¹³ do cwáain¹ tya' Poo² gajin²in:

—Lo-o 'yuui² jaain²¹ tsanu¹ 'nuñí³ 'in gasáai¹ Fée¹³. ¹⁵Mo gataan²¹²na Jerusalén 'in tyú² to² tya' untsá² coon¹³ tsacøøi¹³ tya' tsá² Israel gacwolín² gacwoo²¹ tsaa² tya' 'ino. Gamíi¹i 'e jmáa³aa 'ii²¹ tsaa² tya'a.

16 Jna-gi gafuu²¹²uu 'e jo lí² tsu jo si² tii² la joon tya' tsaa²to² née¹ Roma. La nu'gi ilisá² 'ii²¹ 'e júuin² jaain²¹ tsá² 'ná¹-a téein² 'in cwo¹ tsaa² tyani¹ 'i la jaain²¹ la jaain²¹. Coon¹³ la joon lí²-i un⁰⁰¹mo yaai coon¹³ tsaa² 'e cwoo¹o fuu²¹²uu. 17 La joon mo jalín² fu lo jo 'ee gaun¹³ii²¹²gii 'ñii'a. Pe mo gajná² joon ganí³ii 'áan³ tyiia li gatii²¹na. Joon gatyu¹uu to² gajó² 'in tsañuu¹. 18 Pe jileei²¹ 'in jalín²mo gajmaa¹a teen¹ 'in 'e cwoo¹o tsaa² tya'a jo 'ee gasí²i 'laa²¹ tya' 'ino la mo 'i¹-tsii. 19 Lii²mo jiin¹³ tsaa² tya'a 'e cwoo¹o jiin¹³ tii² 'e si² tya'o coon¹³ jaain²¹ tsá² sii²¹ Jesús 'in gajúin¹. Pe 'in Poo² do jin² 'in 'e nijjin¹o. 20 Joon jna-a tsu jo ñi³ii 'ee jmáa³aa jiin¹³ 'e cwáain¹ lo gaunngii²ii Poo² wa'a 'iin²¹² 'in tsee¹²i fu Jerusalén 'e lisá² 'ii²¹ tya'a 'e cwáain¹ lo. 21 Pe 'i-gi gami²i jna 'e 'iin²¹² 'in lisá² 'ii²¹ tya'a tyani 'in tyu² to² nifu 'in sii²¹ Augusto. 'Wii¹³ joon gatyu²uu to² 'e jo mo láa²mogi ca mi lí² sí³na tyani 'in tyu² to² nifu do —jin² Festo do. 22 Joon gajin² róoi¹³ Agripa do sii²¹i Festo:

—'Iin²¹²mo jna jon núu³duu júu³ tya' 'in tsañuu¹ no.

Joon gajin² Festo:

—Tsa'oo²¹ inúu³du'u.

23 Mo gajná² jmi²¹² joon ngataa²i Agripa coon¹³ Berenice li²-i lii²¹² 'ya²gi 'áai¹. Do-o ngataa²i tsi li sicaain²¹ tsá² coon¹³ 'in tyu² to² fii²¹² 'láa² coon¹³ tsá² tyiin²gi 'e fuu²¹ do. Joon Festo do gatyu²uu to² ijó¹ Poo². 24 Joon gajin²in:

—Róoi¹³ Agripa, coon¹³ tsá² 'in sicaain²¹ coon¹³ jna'a, lo-o siin¹² 'in tsanuu¹ no. Fúu¹mo tsá² Israel

nigasii²¹i jna 'laa²¹ tya' 'ino. La Jerusalén tiin¹³ lagi lo jo mo gajan¹ sii²¹i jna 'e tñii² júuin² 'in tsá² lo. 25 Pe líi²na 'e jo 'ee mo gajmaa¹a wa'a 'e tñii² júun²in. 26 Pe jo mo galiñi³ii røø²¹ wa'a sí³na jí² tyani fii³ii. 'Wii¹³ tya' joon tyu³uu to² jajée¹i tyani²ii. Joongi tyani 'nu-ü 'e tyiin²gi røøi¹³ Agripa. Jmaa² fee¹-o'o unngii²du'u wa'a lisá² coon²¹ júu³ 'e sii¹³na. 27 Tsa fa'i²¹i líi²na 'e sii¹³na jaain²¹ tsá² 'yuuu² 'nuñi³ la jo mo ñi³ii 'ee tsaa² tya'a.

Poo² faa²¹a 'wii²¹² tya'a
tyani róoi¹³ Agripa

26 Joon gajin² Agripa gasii²¹i Poo²:

—Lí²-i foo²¹o cwáain¹ tyi'i 'wo'o.

Joon Poo² do gajmaa¹a li² coon¹³ cwoo²¹o. Joon gafaa²¹a la lo:

2—Líi² jløø¹³na 'e lí²-i fo³oo tyani'i róoi¹³ Agripa 'e un⁰⁰²¹na 'ñii'a tya' jileei²¹ tsá² Israel 'in nigafaa²¹ 'laa²¹ tyiia. 3 Tsa ñi³o'o la jilaa²¹ tii² 'e si² tya' tsá² Israel. Joon ñi³o'o jilaa²¹ cwáain¹ 'e síi¹³i. 'Wii¹³ joon mi³ii 'e núu³du'u coon²¹ tún².

Tyaa¹a Poo² júu³ xiiala
gangii¹ 'i la nu'gi gajoo²¹-tsi

4 Jilee²¹mo tsá² Israel ñi¹o xiiala mo gataan²¹²na jee²¹² 'ii fu góo³oo coon¹³ Jerusalén ca la mo xuu²¹²na. 5 Ñi¹o joon lí²-i faa²¹o wa' 'iin²¹² 'in 'e líi¹na fariseo ca la mo simi²¹moo. Joon 'in tsá² 'in líi¹ fariseo do cwo¹ogi-tsi jmoo¹gi jilaa²¹ tii² 'e si² tyii¹ la jee²¹² jile¹i'i. 6 Pe nano cwo¹ 'ido jna tsaa² 'wii¹³ tsáai¹-tsii 'e Dios jmáa¹a jiin¹ 'lii²¹² la li 'e nigajin² 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyii¹i. Fiin¹³ jilee²¹mo tsá² Israel sijan¹o mi

tsín¹ 'e 'ii²¹ do 'e júu³ nigaʰi² Dios.
 7 La jì dyatún¹ poo²¹² tsá² goo²¹o'o
 la jmi²¹² tiin¹³ la 'woo¹ sija¹¹o.
 Pe 'wii¹¹³ sijaan²aan 'e joon, røø¹¹³
 Agripa, cwo¹¹ 'ido jna tsaa² nano.
 8 ʰAa¹ wúui¹ 'e jo¹ lîi³u 'e jmoo¹o
 Dios 'e jiin¹ tsá² tún¹, ¿ja jo¹¹?

**Tyaa¹a Poo² júu³ xiiala mo gangii¹
 gajmee²¹i tsá² 'in jo¹ lîi² Jesús**

9 ʰNii¹a la mo jee¹ gaʰi¹-tsii
 ijmee¹¹³na tsá² 'in nigajo¹¹ lîi² Jesús
 tsá² Nazaret. 10 La joon gajmáa³aa
 fu Jerusalén. Joon coon¹³ to² 'e tyu²
 'in tyu² to² tya¹ untsá² gataa¹²na
 'nuñ³ fúui¹ lîli¹ 'in nigajai² lîi².
 Joon mo gajngaai¹² tsá² 'i røø²¹
 sii¹¹³i. 11 Lîi¹ l'aa² fu ga'e¹ee tsá²
 wúu¹ mo jo garøø¹i jilaa¹²¹ 'e jo¹
 lîi². Jilaa¹²¹ elo gajmáa³aa la caain²¹
 cwo¹¹ sinagogas. Lîi¹ gauntyí¹²na
 'ido cagi ganga'øø³na fu li wíiin².

**Tyaa¹a Poo² júu³ tún¹
 xiiala mo gajo¹¹-tsi**

12 Coon¹¹³ cwáain¹ la joon ngóo³oo
 fuu²¹ sii²¹ Damasco. Ngóo³oo
 tyaan²aan coon²¹ jí² 'e cwo¹o 'in
 tyu² to² tya¹ untsá². Coon¹¹³ jí²
 do-o isaan¹¹³moo tsá² jo¹ lîi². 13 Pe
 la joon galí² tyiia tya¹i fu¹ li li
 ningóo³oon do. Mo gat² tyiiañi¹¹
 gamóo³oon coon lawa 'yíia² ñi¹¹ 'e
 gajná² joo²¹ jo¹ fu li yu¹. Pe 'e
 'gøø¹¹²gi lagi 'yíia² ñi¹¹. Gajná² cu¹
 li¹ li siin¹¹³na coon¹¹³ 'in ngalii²¹i
 coon¹¹³ do. 14 Joon jilee¹²¹oo'o
 gacii¹²¹na'a ni 'wo². Joon ganúu³uun
 coon²¹ júu³ 'e gasii²¹ jna coon¹¹³ jmi¹¹
 hebreo: "Saulo, ¿ee li¹ øø¹u jna? Tsu
 'wo'o jmaai¹¹³ 'wo'o la mo jmoo¹o
 joo²¹ jii¹ mo øø¹ø mo 'yá² fii²¹²i
 sii² suun¹²¹ tya'a." 15 Joon gafo¹oo:

"¿Iin 'nu no, Señor?" Joon gasii²¹²i
 Ña'ñu¹u' Jesús jna: "Jna-a Jesús,
 jna 'in øø¹u no. 16 Pe ráan²un no.
 Jmaa²¹a siin¹¹²u'un tsu nigajné¹na
 tyani¹¹ 'e jmaa²¹a jilaa¹²¹ to² tyu¹³uu.
 Joongi ifoo¹²¹o jilaa¹²¹ 'e nigañii²¹i
 coon¹¹³ jilaa¹²¹ imoo²o'o 'wii²¹² tyiia
 mi li ciin²¹gi. 17 Iun'øø¹²¹na 'nu
 tyani tsá² Israel coon¹¹³ jilee¹¹²¹ tsá²
 'in néei¹ li wíin². Joon jee¹¹²¹ 'in
 tsá² néei¹ wíin² do sîi³na 'nu nano
 icwoo³o. 18 Cwooi¹³du¹ jee¹¹²¹ 'in tsá²
 do tsu nano ngii¹i lawa tsá² tiuu²mo.
 Joon ino¹³o unni¹¹i. Sîi³duu 'nu 'e
 cwosîi²du¹ jilaa¹²¹ 'e gó² 'i-tsi ca 'e
 tyú². Joon iláa²mo'o 'ido ja'cwoo²¹
 'in lîi³ joon tsataa²mo ja'cwoo²¹
 Dios. Joongi ilija¹²mo lîin² jna. Joon
 coon¹¹³ 'e la joon lí²-i 'iin²moo tsaa²
 tya'a. Joon 'ii²¹mo coon²¹ áan³
 tya'a 'e oo¹o Dios tya¹ jilee¹¹²¹ 'in
 nigauntyú¹i."

**Tyaa¹a Poo² júu³ xiiala
 gacwoo¹o júu³ tyú²**

19 La joon, røø¹¹³ Agripa,
 galinuu¹¹³oo jilaa¹²¹ júu³ 'e gasii²¹²¹
 Jesús jna fu yu¹ ñu¹fu² do. 20 Ga'láa²
 'wii²¹² cwóo³oo júu³ tyú² nifu 'in
 néei¹ Damasco. Mo ngayui¹¹³
 joon gacwóo³oo júu³ tyú² tya¹ 'in
 néei¹ Jerusalén coon¹¹³ la caain²¹
 li sii²¹ Judea coon¹¹³ jilee¹¹²¹ 'in jo
 seein²¹ Israel. Gafuu²¹²uu 'e 'ná²
 jaa¹²¹-tsi joon lí² tsáa¹mo-tsi Dios.
 Joon cwojmaa¹o la jmoo¹o tsá² 'in
 nigajo¹²-tsi. 21 Wii²¹² cwáain¹ la
 lo-o gasain² tsá² Israel jna fu inuu
 cwo¹ fee¹ tya'a do. La mo 'iin²¹²in
 jngaa¹²i jna. 22 Pe coon¹¹³ 'e joon
 jo gajo¹¹-tsii tsu gauncoon¹¹³ Dios
 jna ca nano. Cwo³oo júu³ tyú² tya¹
 jilee¹¹²¹ la 'in tañí² tiin¹¹³ la tsacøø¹¹³

'in tyiin²gi. Gafuu²¹²uu jiin¹³ la gajin¹² 'in tsá² gafaa²¹ júu³ tya' Dios calii coon¹³ la gajin¹² Moisés 'e 'ná¹ ilí². ²³Gajin¹²o Moisés 'e Cristo 'ná¹ nii²¹ wúu¹. Joon mi yuui¹³ joon júun¹mo. Joon 'ii-o nifu ijiin¹in jee²¹² 'lii²¹². Joon icwó² júu³ coon¹³ jna'a tsá² Israel coon¹³ tsá² seein²¹ li xiia' 'e jileei²¹ 'in jai¹² líi² 'ii ijiin¹o tún¹ la gajin¹in —jin² Poo² do.

Poo² tyá²-tsi Agripa 'e ijai¹² líi²

²⁴Mo gafaa²¹ Poo² 'elo 'wii²¹² tya'a joon 'in Festo do ga'oo¹o jin²in:

—i'Yü caa²¹²mo'o, Poo², coon¹³ jilaa¹ 'e nigauntsáa¹³a nigalicaa²¹²mo'o!

²⁵Pe Poo² do gañii¹i:

—Jmaa²a fee¹-o'o, Festo, pe jo 'yü caa²¹²na. Li' cii¹²i lí². Júu³ røø²¹ jilaa²¹ 'elo. Jiin¹³ júu³ ja²mo fo³oo.

²⁶Lo-o tyiin¹ røøi¹³ Agripa 'in cwii¹i jilaa²¹ 'elo. 'Wii¹³ joon jo cu¹²-tsii fo³oo tyani¹i tsu tsáa¹mo-tsii 'e ñi¹o jilaa²¹ 'elo. Jilaa²¹ 'elo jo gali'uuin²¹ —jin² Poo² sii²¹i tsá² do.

Joon gajin² Poo² sii²¹i røøi¹³ Agripa:

²⁷—¿Ti jo¹ líi²u, røøi¹³ Agripa, jilaa²¹ júu³ 'e gafaa²¹ 'in cwo¹ júu³ tyú² calii? Ñi¹oo 'e jo¹o líi²u.

²⁸Joon gajin² Agripa do:

—Coon²¹xu-u jogi tyá²-o'o jna 'e jo¹ líi²na Cristo.

²⁹Joon gañii¹i Poo²:

—Coon²¹xu li¹ si 'e 'láai² 'ee 'áai¹ 'ya²gi wa'a icwó² Dios ilitsáa¹mo-'o'o lawa jna. Pe jon' jiin¹³ 'nu 'wo'o pe ce jilee²¹mo 'in nuu¹un júu³ tyiia la nano. Pe jo 'núu¹ cadena cwo²¹o la 'núu¹ cwóo³oo lo.

³⁰Mo ngayuui¹³ gajin² Poo² jilaa²¹ 'elo garóon² røøi¹³ coon¹³ 'in 'oo¹o

to² gobernador coon¹³ Berenice coon¹³ jileei²¹gi 'in néei¹ do. ³¹Joon gangalín²mo li xiia' li jo nuu¹un Poo² li ngatya¹ júu³ do. Ngasíin¹in 'e júu³ síi¹i jee²¹² 'ii. Jin²in síi¹i:

—'In tsañuu¹ lo jo 'ee mo gajmaa¹a wa'a 'e tñi² júuin². Jiin¹³ jo tñi² 'yuui²gi 'nñi¹³.

³²Joon gajin² Agripa gasii²¹i Festo: —Lí²-i wuxu' nicaláa²mo'o 'in tsañuu¹ lo wa'a jo 'ña'a mo gamii¹i 'e ilisá² 'ii²¹ tya'a tyani 'in tyu² to² nifu tyiin¹ Roma.

Sii'in Poo² fu Roma

27 Mo gaun'ii²¹i júu³ 'e siin¹²in jna'a fu li sii²¹ Italia joon gatyaa¹ 'ido Poo² cwo²¹ 'in tyu² to² cíein¹³ 'láa² 'in sii²¹ Julio. Gatyaa¹ cwo²¹ 'inlñi¹³gi 'in taai² 'nñi¹³ coon¹³ Poo² do. 'In Julio do tyu² to² cíein¹³ 'láa² jee²¹² coon²¹ poo²¹² 'láa² sii²¹ Augusto. ²Gangatoo²¹o'o coon²¹ tsi barco 'e jó¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Adramitio. Jaain²¹ tsá² sii²¹ Aristarco, 'in seein²¹ fu Tesalónica 'e náa¹ li sii²¹ Macedonia ngoo²¹-o jon coon¹³. 'E barco do itsá² la caain²¹ li sii²¹ Asia. ³Mo gajná² jmi¹² joon gatyalii²¹i fuu²¹ Sidón. Do-o 'in Julio do gajmaa¹a feei¹-tsi tya' Poo². Gacwoo¹o 'ii²¹ 'e tsafeei¹³ Poo² jileei²¹ 'in seein²¹ tyú² coon¹³ 'e fuu²¹ do. 'Ido-gi gaunjí²mo Poo² do. ⁴Mo ga'woo²¹o'o fu Sidón do gangii²¹²na'a li' caluu coon²¹ cwo²¹ 'in roon¹ ni jmi²¹ sii²¹ Chipre li jo jnóo¹ tyí² 'áai¹. Ngalii²¹i' la joon tsu 'wii¹³ líi¹ gaí² tyí² li' li ngalii²¹i' do. ⁵Gangii²¹²na'a coon²¹ tsáa¹ tyani li sii²¹ Cilicia coon¹³ Panfilia. Joon gatyalii²¹i coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Mira náa¹ li sii²¹ Licia.

⁶Do-o 'in tyu² to² 'lää² do gatsaa²¹ a coon²¹ barco 'e jó¹ fu Alejandría 'e tsáa¹ fu Italia. Joon gatyu² u to² ngatoo²¹ o'o. ⁷Lää² mo jmi²¹² ngatoo²¹ o'o fu¹. Waa²¹² mo gangalii²¹ i'i. Lái¹ tyan¹ to² gatyalii²¹ i'i tyani coon²¹ li sii²¹ Gnido. Tyan¹ to² 'áai¹ tsu líi¹ ga'íi² tyí² lí¹ li ngalii²¹ i'i do. 'Wii¹³ joon gangii²¹² na'a tyani li sii²¹ Salmón. Joon gangii²¹ jna'a lí¹ cwoo²¹ o'o tsáa¹ coon²¹ cwoo¹³ roon¹ ni jmi²¹ sii²¹ Creta li jo 'íi² tyí² 'áai¹. ⁸Gangii²¹² moo'o tyan¹ to² ca gatyalii²¹ i'i coon²¹ 'áa³ tyú² tya' barco. Tyan'an coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Lasea.

⁹'Áa² mo nigali¹ i'i²¹² na'a wóo² 'áai¹. Joon níi¹ fo² 'e tsatoo² gii¹ fu¹ ni jmi²¹ tsu ningíi¹ mo jmi²¹² 'e gø² tsá² Israel tyiañi¹. Tyan'an nijó¹ jiin²¹ 'e 'íi² tyí² 'áai¹. 'Wii¹³ joon gacwó¹ Poo² coon²¹ cwáain¹. ¹⁰Joon gajin² in: —Tsañuu¹, líi² na 'e líi¹ 'íi¹ fo² 'e fu¹ ngalii²¹ i'i no. Joon cu² u-tsii¹ 'e si no-o ga'iin² barco no coon¹³ jilaa²¹ laa²¹². Cagi jna' cweei¹ júun² na'.

¹¹Pe 'in tyu² to² 'lää² do ligi gaunji²¹ i' tya' 'in fii²¹² barco do coon¹³ 'in tyu² to² barco lagi Poo². ¹²Joon tsu 'wii¹³ 'e 'áan³ do lí¹ li ngalíin² do jo tseein²¹ wa'a ingíi¹ i' mi ti jiin²¹ 'íi² tyí² xuu jogi jilee²¹ mo ga'í¹-tsi 'e 'áai¹ gi tyú² wa'a i'wooi²¹ do. 'Iin²¹² in wa'a ilí² tyalíin² fu Fenice. Tsa Fenice do coon²¹ fuu²¹ náa¹ ti' jmi²¹ tyu² to² Creta do. Joon roon¹ 'e fuu²¹ li jo tií¹³ tyí² 'áai. Do-o itéen¹ in jiin¹³ la ti jiin²¹ 'e jo 'íi² gi tyí².

'Áai¹ 'íi¹ tyí² ni jmi¹ ñi³

¹³Joon ti' xuu mo ga'láa² 'wii²¹² 'íi² tyí² lí¹ caai¹ tsá² tooin²¹² lí

yooi¹² ñi¹ líi¹² ilí²-i tsalíin². Joon ga'woo²¹ oo'o. Joon gangii²¹² na'a co' ti' jmi²¹ Creta do. ¹⁴Mo ngayuu¹³ xu joon gajnáa¹ coon²¹ tyí² 'gøø¹³ 'áa¹ tsaa' barco do. 'E tyí² joon sii²¹ Nordeste. ¹⁵Joon ga'láa² 'wii²¹² ga'la² a. Tsa 'wii¹³ jo líi²¹ i'i tsajée¹ gii¹ coon¹³ tyí² do gacwoo²¹ o'o gajée¹ mo jna'a. ¹⁶Gangii²¹² na'a caluu coon²¹ cwoo¹³ pi¹³ roon¹ ni jmi²¹ sii²¹ Claudi li jo 'íi² tyí² 'áai¹. Lái¹ gacwoo²¹ o'o to² yiaa' gali¹ oo'o gatyii²¹ i'i móo¹ 'e jó² caluu barco do. ¹⁷Mo ngayuu¹³ gasaa¹ a'a móo¹ do joon gajmee¹³ na'a to² 'nii²¹² mi² cu' lí¹ barco do. Coon²¹ 'e do-o cwo¹ gi pí². Tsa 'wii¹³ 'goo²¹ o' tsataai² jee²¹² too¹³ 'e sii²¹ Sirte gaxíia¹ o' mi¹² jni¹³ tyí². Joon cwo¹-o wa'a gajée¹ mo tyí² 'ii. ¹⁸Mo gajná² jmi²¹² joon líi¹ 'íi² tyí². Joon ga'láa² 'wii²¹² gadya¹ a laa²¹² ni jmi¹ ñi³ do la coon²¹ jo 'ii²¹ gi. ¹⁹Mo gatí² ni¹ jmi²¹² coon¹³ cwoo¹ o'o gadyí¹³ a'a tsi jmi²¹ jilaa²¹ 'e jmaai¹ to² tya' barco do. ²⁰Lái¹ 'láai² jmi²¹² gangíi¹ jo mo gajnée¹ i' ñi¹ jon'gi núu¹. Coon¹³ jilaa²¹ tyí² 'e niga'í² do ga'í²-tsii¹ 'e jo lí² tein¹³ gii¹ coonti.

²¹Lái¹ 'láai² jmi²¹² ningóo¹ 'e jo mo tyée³ e'e. Joon Poo² gajmaa¹ a siin¹² in jee²¹² 'in tsá² do. Joon gajin² in:

—Tsañuu¹, tyú² gi woxu² ganúu² oo' jilaa²¹ 'e gafo³ oo do, womo jo ga'woo² oo' 'e Creta do. Joon jo galí² 'e fa'í³ lo. ²²Pe nano tya²-oo' tsu jiin¹³ jaain²¹ 'naa' jo júuin² gii¹ fiin¹³ ga'iin² mo barco no. ²³Tsa ca nuu²¹ gajnéi¹ jaain²¹ ángel 'in gasii¹ in Dios 'aai¹ jna. Joongi jmóo³ oo la to² tyu² u. ²⁴In ángel

do gasii²¹i jna: “Jo jmaa²a 'goo²¹o, Poo², tsu 'ná¹-a tyée¹u'u tyani 'in tyu² to² nifu tyiin¹ Roma. Tsa 'wii¹³ cwáain¹ tyio¹ Dios iun¹øø¹i jileei²¹ 'in téein² coon¹³ 'nu 'e tsi barco no.”
 25 'Wii¹³ joon, tsañuu¹, —jin² Poo² do— tya¹-'oo' tsu jo cu²-tsii coon¹³ Dios. Jo¹o líi²na jilaa²¹ 'e gasii²¹ 'in ángel do jna. 26 'Ná¹-a ixuu²¹na' nitsaa² caai¹ cwoo¹³ tyuun roon¹ ni jmi²¹ —jin² Poo².

27 Coon²¹ canuu²¹ mo gatsín¹ tún² semóo¹³ 'e gangii²¹²na'a Claudia do gatyalii²¹i'i coon²¹ ni jmi²¹ sii²¹ Adria. Gajnáa¹ ty² cu¹ lí¹ li ngalii²¹i'i do. La 'woo¹ tyiianuu¹ 'in tyan¹ barco do galili¹³i 'e nigatyéen¹in lí¹ coon²¹ cwoo¹³ tyuun²¹. 28 Joon gatyaa¹ 'ii²¹ xiiati jiin¹³ 'o² jmi²¹ do. Joon ni'o² dyadya¹ tsi jnú² metros. Joon mo gatí² nifugixu gatyaa¹ 'ii²¹ tún¹. Joon ni'o²gixu jiin¹³ dyíia² dyíia¹ metros. 29 Tsa 'goo²¹o wana gatyuin² cuun²¹² joon gaxíia² tyún² ñi'loo³ lí¹ caluu barco do. Joon jaan¹ la 'ii²¹² ca jná². Seein²¹ faí³. 30 La 'ii²¹² joon 'in tyan¹ barco do 'iin²¹²in cwiin¹o 'e tsi móo¹ do. Joon coon¹³ cwáain¹ la joon gaxíia²o móo¹ do tsi jmi²¹. Jmoo¹-o lawa'a ixíia² ñi'loo' do lí¹ tyani barco do. 31 Joon gajin² Poo² gasii²¹i 'in tyu² to² 'láa² do:

—Wana 'inlo jo ján¹ tsi barco lo jo lí² tiin¹³naa¹.

32 Joon 'in 'láa² do gatyú²o 'nii²¹² mi² si'núu¹u 'e do. Joon gangoo¹³ móo¹ do.

33 Joon la ti lí¹ jná²-a Poo² gacwo²o cwáain¹ 'in tsá² do 'e dø¹xu jile'i¹. Joon jin²in:

—Níngóo¹ tún² semóo¹ 'e 'naa' jo mo gacwú¹naa' jon'gi mo tyee²ee'.

34 Mí³ii tyaní³ii' 'e cøø¹³xuu¹ capi¹³ tsu 'elo-o 'e tyiin²gi 'e tiin¹³moo'. Ce jiin¹³ jaain²¹ 'naa' jo 'ee incwuu¹21.

35 Mo ngayuu¹³ gajin² Poo² jilaa²¹ 'elo gatíi² coon²¹ 'iñi¹. Joon gacwo¹-o 'maai¹³ Dios tyani jileei²¹. Joon gajmaa¹a ca 'no³. Joon ga'láa² 'wii²¹² gagøø²¹ø. 36 Tsi fu joon jileei²¹ gatyaa¹-tsi. Joon ga'láa² 'wii²¹² gagøø²¹ø. 37 Joon jee²¹² jile¹'e'e coontya dyíia¹ tyuun¹moo'o jo ti jna'a 'ni¹ cíein¹³ tsi barco do. 38 Joon mo ngayuu¹³ gagøø²¹ø yaai¹-tsi jile¹'e'e joon gadya²a trigo tsi jmi²¹ñi³. Coon¹³ 'e la joon jo 'ii²¹gi barco do.

Nga'oo²¹o barco jee²¹² too¹³

39 Mo gajná² 'in tyaan¹ barco do jo galicwii¹ cwoo¹³ do. Pe gani²¹ coon²¹ cwáa¹ jmi²¹ jee²¹² nitsaa². Joon gasii²i wa'a lí² tsatyéein¹ barco do. 40 Joon gatyú²u 'nii²¹² mi² tya' ñi'loo³ do. Gatú²o tsi jmi²¹ do. Ga'í²o jla¹ 'mopiin¹² 'e jmaa²¹i to² 'e jiin¹³ barco do. Joon gasaa²¹o lí¹ 'ii¹ ty² 'e 'mi² 'ii¹ tyani barco do. Joon 'e barco do ga'láa² 'wii²¹² gangatyéen¹mo fu nitsaa². 41 Pe mo gatyí¹a fu lí¹ seein²¹ tún² cwáa¹ jmi²¹² do, do-o ganga'oo²¹ 'e barco do jee²¹² too¹³. Lí¹ tá² gason¹ jiin¹³ jo lí² jøø²¹gi. Joon lí¹ caluu barco do ga'láa² 'wii²¹² gaffin¹mo coon¹³ 'e jmi²¹ jnóo¹ do. 42 'In 'láa² do la mo 'iin²¹²in inga²mo 'in taai² 'nuñí³ do la coon²¹ jo cwoo²¹ cwii¹ 'ido la 'ii²¹² cwa²a tyii²¹. 43 Pe 'in tyu² to² 'láa² do jo 'iin²¹²in júuin² Poo² do. Joon jo gacwoo¹o júu³ 'e júuin² 'ido. Pe gatyú²u to² jileei²¹ 'in tii²¹ cwa² tyii²¹ tsataa²mo jmi²¹ nifu. Cwotyalín²mo fu cwoo¹³

tyuun²¹. ⁴⁴Joon 'in catyaai²gi do gangalín²mo tsíin¹in ni 'mojiin²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'no³ barco do. Coon¹³ 'e la joon gatiin¹³mo jilee²¹ 'in tsá² do fu cwoo¹³ tyuun²¹.

Poo² taain¹ coon²¹ cwoo¹³ sii²¹ Malta

28 Mo gatiin¹³na'a jile¹'e'e coon'tya galinee²'e'e 'e cwoo¹³ do nisii²¹ Malta. ²Jilee²¹ 'in niseein²¹ do líí¹ gaunjí²in jna'a. Joon gajmaa¹²a coon²¹ poo²¹² jf² fee¹ tsu 'wii¹³ líí¹ cwíí². Joongi líí¹ tsáa¹ jmi¹. Joon gasii²¹i jna'oo'o jile¹'e'e 'e tsatyéé¹na'a 'e untyaa¹na'a yíia'a. ³Joon Poo² gauntiíi¹xu coon²¹ poo²¹² 'no³ cwuu²¹² tyuun²¹. Joon la 'ii²¹² gadya¹²a jee²¹² jf² do gacwo¹³'i'i jaain²¹ mii²¹ cwii¹in 'wii¹³ tyíí². Joon gacuu²¹u cwoo²¹ Poo². ⁴Mo gani² 'in tsá² do 'e 'ií¹in mii²¹ do cwoo²¹ Poo² joon gasíi²i jee²¹² 'ii: —Jaain²¹ 'in jngaai¹² tsá²-a 'in tsañuu¹ lo. Fiin¹³ ga'ii¹³mo ni jmi¹ñi³ pe 'ií²¹ tya' Dios jo cwo¹gi seein²¹.

⁵Joon gapiin² Poo² 'in mii²¹ do ni jf². Joon jo 'ee galíi¹. ⁶Jilee²¹mo sijan² 'e iyíian²¹ cwoo²¹o li gacuu²¹ mii²¹ do si jee²¹² cata 'ee icii¹²i jún¹mo. Pe líí¹ sijáan¹an. Joon mo gani²¹ jo 'ee lí² itsangíi² 'ido gaunsíi²mo 'e 'i¹-tsi. Joon ga'láa² 'wii²¹² faa²¹a 'e Poo² do líí¹i jaain²¹ dios.

⁷Tyan' co' do-o roon¹on coon²¹ cwoo¹³ 'wó² tya' jaain²¹ tsañuu¹ sii²¹ Publio. 'Ido-o 'in tyiin²gi 'in seein²¹ do. Joon 'ii ga'ii²¹i jna'a. Joon gaunjíi²in jna'a tyá² líili¹ jee²¹² 'ni¹ jmi²¹². ⁸Galí² 'e jmi²¹ Publio do niraain¹ tsaa¹³a. 'Yu tyíi²in joongi siui¹²i. Poo² ngafee¹²i 'ido. Joon mo

ngayuui¹³ gafaa²¹a júu³ tyá² ga'íi³ cwoo²¹o tya' 'ido. Joon gaun'láa²mo. ⁹Mo galiñi¹i jilee²¹ tsatsaa¹³ 'in seein²¹gi do gajalín² joon ga'láa²mo. ¹⁰Joon líí¹ gaun'goo²¹ jna'a. Mo ngayuui¹³ joon ngatoo²o'o barco xiia²¹. Joon gacwo¹o jna'a jilaa²¹ 'e tyiin²gi tyii¹ li tsaa²¹a'a.

Poo² gatyíi¹a fu Roma

¹¹Mo gangíi² gaai²¹ sii²¹ 'e toon²¹o'on do joon ngatoo²o'o tsi coon²¹ barco 'e gajan¹ la 'ii²¹² gangíi¹ jiin²¹ tya' tyí² do. Coon²¹ barco 'e nijó² fu Alejandría. Jée¹mo tyani coon²¹ lí² lííi¹ dioses 'in sii²¹ Cástor coon¹³ Pólux. ¹²Joon gatyalii²¹i coon²¹ fuu²¹ ti' jmi²¹ sii²¹ Siracusa. Do-o gatooon²¹o'on 'ni¹ jmi²¹². ¹³Mo ga'woo²o'o joon gangíi²¹²na'a tyan' ti'jmi²¹ ca gatyalii²¹i fu Regio. Mo gajná² jmi²¹ joon ga'íi² tyí² fu lí' tooin²¹² li yooín¹³ ni¹. Joon mo gatí² tún² jmi²¹²gi gatyalii²¹i fu Puteoli. ¹⁴Do-o gatsee²¹na'a 'inlíi¹³ tsaru¹u. Gasíi²¹i jna'a 'e joon²o'on coon²¹ semóo¹ coon¹³on. Mo ngayuui¹³ joon ga'woo²o'o joon ngalii²¹i fu Roma. ¹⁵Joon 'in tsá² jai² lííi² néei¹ Roma do niganúu²o júu³ 'e jo¹o'o. Joon gajaunjiin¹in jna'a ti tya' fu¹ li sii²¹ Foro de Apio, joongi li sii²¹ Tres Tabernas. Mo gani² Poo² gacwo¹o 'maai¹³ Dios joon gatyá²gi-tsi. ¹⁶Mo gatyalii²¹i Roma do 'in tyu² to² láa² do gajaan²¹mo 'in ngalín² nuñí³ do tyani fi²¹² 'in tyu² to² láa². Pe Poo² gacwoo²¹ coon¹³ jaain²¹ láa² 'in 'aai¹ 'ii.

Poo² cwoo¹o júu³ fu Roma

¹⁷Ni¹ jmi²¹²gi gangíi¹ 'e gatyéi² Poo² joon gatyú²u to² 'e jalín² tsá²

Israel 'in tyiin²gi 'in néei¹ Roma.

Joon mo galicaain²¹ 'ido gajin²in:

—Tsaru¹u, fiin¹³ jo 'ee gó² 'e
gajmáa³aa tya' tsá² Israel coon¹³
jilaa²¹ tií² 'e si² tya' líi²¹² tsacøi¹³
'wii¹³ joon gataan¹³na 'uu²¹²uu
'nūñi³ Jerusalén. Joon gajaan²¹in
jna tyani 'in oo¹o to² Roma.

¹⁸Mo ngayuui¹³ gaunngii¹i jna
gali'in²¹²mo lá¹mo jna tsu jiin¹³
coon²¹ jo 'ee tsaa² tyiia gatsaa²¹a
wa'a ijngaa¹²ⁱ jna. ¹⁹Pe 'in tsá²
seen²¹ Israel do jo 'iin²¹²in ján²
røø²¹. 'Wii¹³ joon gamfi³ii 'e 'in
tyu² to² nifu ijmaa¹a 'ii²¹ tyiia
fiin¹³ jo 'ee tsaa² sá² jmaa³aa tya'
tsagóo³oo. ²⁰'Wii¹³ joon nigatø¹øø
'naa' 'e jøø³øø joongi fuu²¹²uu 'naa'.
Máa¹moo' jna si'núu¹³na cadena
cwóo³oo tsu 'wii¹³ líi²na la líi²
jileei²¹ tsá² Israel. Líi²na 'e Dios
ijmaa¹a tiin¹³na' —jin² Poo².

²¹Joon 'in tsacøi¹³ do gajin²in:

—Jna'a jiin¹³ coon²¹ jí² jo mo
'ii¹³na'a tya' tsá² néei¹ Judea cwáain¹
tyi'i. Jon'gi tsagoo²¹²o' néei¹ do
wa'a nijalín² faa²¹a 'laa²¹ tyi'i.

²²Iin²¹²mo jna'a nuu²¹u'n jilaa²¹ 'e
'í¹-o'o. Tsu née² jna'a 'e la caan²¹mo
faa²¹ tsá² 'laa²¹ cwáain¹ tya' 'e júu³
'múui² lo —gajin²in.

²³La joon gataan² coon²¹ jmi²¹²
gatyalín² fúui¹ tsá² li tyíin¹ Poo²
do. Joon ca'aa²¹ tiin¹³ ca nuu²¹
faa²¹a Poo² cwáain¹ tya' xiiala
tyu² Dios to² tsá². Coon¹³ jí² tya'
Moisés joongi coon¹³ jí² tya' tsá² 'in
gacwo¹ júu³ tyá² calii, coon¹³ 'e la

joon gatyá¹-tsi tsá² do wa'a ja²mo
líi² Jesus. ²⁴Joon 'inlíi¹³ ga'ii²¹mo
jilaa²¹ 'e faa²¹ Poo² do. 'Inlíi¹³gi
jo jo¹ galíi². ²⁵Galáa² 'wii²¹²
ngaliin¹mo tsu 'wii¹³ jo røø²¹ síi²ⁱ
jee²¹² 'ii. Joon gajin² Poo²:

—'E ja²mo gafaa²¹a 'in Espíritu
Tyú² tya' Dios mo gacwo¹o jaain²¹
tsá² 'in gafaa²¹ júu³ tya' Dios calii
'in sii²¹ Isafas 'e júu³ lo 'e jin¹²:

²⁶Ngí¹ cwosii¹³ 'in tsá² no: 'Naa'
nuu²uun' pe jo 'øø¹21-'oo'.
'Naa' jøø²øø' pe jo coon²oon'
cwáain¹.

²⁷Tsu ningali'waa²¹a-tsi 'in tsá²
no.

Líi¹ gó² nuu¹un.

Yaamo jni¹i unní¹i la coon²¹ jo
jóø².

Jo-gi nuu¹un coon¹³ loocwóo¹o.

Jon'gi 'øø¹21-tsi.

Jon'gi ci¹2i coon¹³ jna wa'a
un'láa²na.

²⁸Cwoliñi³oo' 'e nano tiin¹³

lingoo¹gi icwo³oo tsá² 'in jo seen²¹
Israel 'e júu³ lo tya' xiiala untiin¹³
Dios tsá². Joon inuu¹o.

²⁹Mo ngayuui¹³ gajin² Poo² 'elo
'in tsá² Israel do gangalín² síi²ⁱ líli¹
jee²¹² 'ii.

³⁰Poo² do gajaan¹gi tún² jiin²¹gi
coon²¹ inuu¹ li ci¹21 'laa¹³. Joon
'ii²¹mo jileei²¹ 'in tsalín² tsajøø¹212
'ii. ³¹Lí²-i cwo²o júu³ tyú² tya'
doñi'in xiiala tyu² Dios to² tsá².
Joon ga'e²e cwáain¹ tya' Ña'ñu¹u'
Jesucristo jiin¹³ jo 'iin untyí²ingi
'ii.

Jí² gasii¹in San Pablo tíi²i 'in tsá² jai² lííi² Jesucristo 'in néei¹ Roma

Síi²i Poo² 'e jí² lo tya' tsá² néei¹ Roma

1 Jna-a, Poo², síi²na 'e jí² lo
tyi'naa' 'in néei¹ Roma.
Jmóo³oo jiin¹³ la to² tyu² Jesucristo.
Joon Dios Jmii²¹ gatyii¹³in jna 'e
líi¹na apóstol tya'a. Joon gatø²
Dios jna 'e cwóo³oo júu³ tyú² tya'a
tya' xiiala itiin¹³ tsá².

²Joon ni jí² tya' Dios 'e gajmaa¹a
'in tsá² 'in nigacwo²o júu³ tya' Dios la
mo jéei¹, Dios gaíi²i júu³ la mo jéei¹
cwáain¹ tya' 'e júu³ tyú² do. ³Joon
'e júu³ do faa²¹a cwáain¹ tya' Jón¹
Dios Jesucristo 'in líi¹i Ña'ñu¹u'. Joon
cwáain¹ tya' 'e gacwéi¹ 'in Jesucristo
lo juncwii²¹ galíi¹i jún² tya' líi²¹²
róø¹³ David. ⁴Pe joon mo gajii¹in
jee²¹² líi²¹² gajmaa¹a 'in Espíritu
Tyú² tya' Dios júu³ 'e Jón¹ Dios 'ii,
'in líi¹ to² fee¹gi 'ii. ⁵Joon coon¹³ 'e
gajmaa¹a Jesucristo 'wii²¹² tyii¹
ga'i¹³na'a 'e 'iin²¹²in Dios Jmii²¹ jna'a
joon 'e cwoo²¹o júu³ tya'a la caain²¹
ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'e liseein²¹ 'in jo¹
líi²in joon jmáa¹a nuu¹³u. ⁶Joon 'naa'
líi¹naa' tsá² 'in niganúu²un 'e júu³ do,
joon Dios tø²ø 'naa' 'e líin²naa' tsá²
tya' Jesucristo.

⁷Síi³na 'e jí² lo tyi'naa' 'in néei¹
Roma 'in Dios 'iin²¹²in joon gatø²ø

'e líin²in tsá² tya'a. Mf³ii tyani Dios
Ñu¹u' joongi Ña'ñu¹u' Jesucristo 'e
cwauncwaa¹³i 'naa' joon 'e seen²¹naa'
'e tyú².

Tin²¹²in Poo² tsafee¹³i 'in néei¹ Roma

⁸Nifu, coon¹³ 'e gajmaa¹a
Jesucristo 'wii²¹² tyi' 'iin²¹²na
cwóo³oo 'maai¹³ Dios Jmii²¹ 'wii¹³
jileei¹²¹ 'naa' tsu la caain²¹ juncwii²¹
faa²¹a tsá² xiiala jai² líi²naa' Dios.

⁹Joon Dios ñi¹o xiiala tií¹³-tsii
'naa' coon¹³ júu³ tyú² tyiia. Joon ce
caain²¹-tsii jmóo³oo la to² tyu² Dios,
cwóo³oo júu³ cwáain¹ tya' Jón¹on.

¹⁰Mf³ii tyani Dios wa'a lí² gó³oo
yajø²na 'naa' coon¹³ 'e 'yaa¹-tsi
Dios tsu ningóo¹ 'áai¹ 'e 'iin²¹²na
gó³oo. ¹¹Tsu 'iin²¹²na gó³oo wa lí²
cwóo³oo 'naa' coon²¹ 'e uncoon¹³
'naa' 'e lí² ngí²naa' 'e tyú²gi coon¹³
Dios, joon 'e seen²¹naa' 'e tá²gi
taain²¹² 'oo' coon¹³ 'e jai² líi²naa'.
¹²Pe fo³oo 'e lí² tya¹-tsi' la 'oo²¹
yii-a' coon¹³ la jai² líi²naa' la líi¹i
jna'a.

¹³Tsaru¹u', 'iin²¹²na 'e líi² 'naa'
'e 'láai² naa¹³ ga'i¹-tsii wa igó³oo
yajø²¹²na 'naa' pe ca nano jo mo
gali³ii gó³oo. Niga'i¹-tsii gó²oo wa
lí² 'fin³ to² júu³ tyiia jee²¹² 'naa' la

nigalf² 'in³ to² li catyiaa². ¹⁴Tsu jna-a tñ²na fuu²¹²uu jilee²¹mo tsá², la tsá² néei¹ fuu²¹ si moo²¹ 'ee, 'in 'øøi²¹-tsi si jo 'øøi²¹-tsi 'ee. ¹⁵Joon tsu cwáain¹ tyiaa nináa¹ tyú² tyiaa icwo³oo 'naa' 'in néei¹ Roma 'e júu³ tyú² tya' Dios tya' xiiala itiin¹³ tsá².

**Untyúi¹ Dios tsá² jiin¹³
coon¹³ 'e jai² líi² tsá²**

¹⁶Jo fa'ii²¹ líi²na júu³ tya' Dios 'e jmoo¹o tiin¹³ tsá² tsu 'e júu³ lo 'ii²¹ tya' Dios 'e jmá¹ tiin¹³ jilee²¹ tsá² 'in jai² líi². 'E júu³ lo ijmá¹ tiin¹³ tsá² Israel nifu pe jmá¹o jon tiin¹³ tsá² 'in jo seein²¹ Israel. ¹⁷Joon 'e júu³ lo 'e² e jna' 'e jmoo¹o Dios tyúi¹ tsá² jiin¹³ coon¹³ 'e jai² líi² tsá². Tsu jin²in ni jí² tya'a: "Jilee²¹ 'in 'ii²¹ Dios coon¹³ 'e jai² líi² iseen²¹mo coon²¹ tøø²mo."

Tsaa² tya' tsá²

¹⁸Joon née³oo' i'é² Dios, 'in tyíin¹ ñúfú², wúu¹ 'áai¹ 'in 'eei¹ 'ii joon jmoo¹o 'e gó². Coon¹³ 'e gó² jmoo¹o 'in tsá² no jñii²¹mo 'e jai² tya' Dios. ¹⁹Tyú² ñii¹ 'in tsá² no jilaa²¹ 'e lí² cwii¹in tsá² Dios tsu 'ña'a Dios niga'e² 'ii. ²⁰Tsu lí²-i liñi¹ tsá² 'e jo jnéei¹ tya' Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Dios. Ca mo garón¹ juncwii²¹ liñi¹ tsá² tyú² 'e Dios 'ii joon 'oo¹ 'ii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. Joon coon¹³ la joon jo lí² wa jo tsaa² tya' 'ido sá². ²¹Xuñiin¹³ 'in tsá² do galicwii¹mo Dios la joon jo mo gaun'goo²¹o 'ii 'ido lawa Dios jon'gi nigacwo¹o Dios 'maai¹³. Xujoon li' ga'laa²¹ 'wii²¹² 'i¹-tsi 'e jo 'ee to² 'ii³. Galinuu¹gi 'e gó² 'e 'øøi²¹-tsi. ²²Jin²in 'in tsá² no 'e ñii²¹²-tsi pe coon¹³ la joon galíi¹ tsá² caa²¹mo.

²³Joon gaunsíi² 'e 'ya²gi tya' Dios Jmii²¹, 'in jo tyéi¹, tya' dioses jmee¹i tsá² 'in líi¹ la líi¹ tsá², 'in tyéi¹. Joon ca dioses tya'a 'in líi¹ la líi¹ joo²¹ tsí² cwáa¹, si mii²¹ 'ee, si joo²¹ ti tyún² tií² 'ee, gajmee¹ 'in tsá² do.

²⁴Tsu 'wii¹³ joon gatúu²mo Dios Jmii²¹ 'ii ilii¹ 'in tsá² do jmáa¹a jiin¹³ 'e gó² la tí²-tsi. La joon gajmaa¹a jilaa²¹ 'e gacwo¹o tsá² fa'ii²¹ coon¹³ la jaain²¹ la jaain²¹ 'in catyaa². ²⁵Gatúu²mo Dios Jmii²¹ 'ii tsu 'wii¹³ jo jo¹ galíi² 'e jai² tya' Dios pe jo¹o galíi² 'e júu³ tajuu²¹ do. Joon 'in tsá² do gaun'goo²¹o joon gajmaa¹a nuu¹³ 'e gajmaa¹a Dios la íi¹³ 'e un'goo²¹o Dios Jmii²¹. iJiin¹³ 'ii-o 'e tíi² 'e un'goo²¹o tsá² coon²¹ tøø²mo! Amén.

²⁶Tsu 'wii¹³ joon gatúu²mo Dios Jmii²¹ 'in tsá² do 'e jmáa¹a jiin¹³ la 'iin²¹²in yaai 'e cwo¹o tsá² fa'ii²¹. Joon ca tsamí² gaunsíi² 'e jmoo¹o la tíi² jmáa¹a coon¹³ tsañuu¹. ²⁷La joon jon tsañuu¹ gatúu²o jmoo¹o la tíi² jmáa¹a coon¹³ tsamí² joon suun¹mo tsañuu¹ ruu²¹i. Joon tsañuu¹ jo jmáa¹a la 'oo²¹ 'ii 'e cwo²o fa'ii²¹ tsá². Joon moo¹ taa²¹²i 'e iní²i wúu¹ 'wii¹³ 'e gó² jmoo¹o.

²⁸Joon tsu 'wii¹³ jo 'iin²¹²in 'in tsá² do licwii¹ingi Dios Jmii²¹, nigatúu²mo Dios 'ii 'ilí² jmáa¹a 'e jo tíi² jmáa¹a. ²⁹In tsá² 'in líi² la joon sirøø¹i jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹o: láa¹a coon¹³ tsamí², joon sóo²-tsi, joon suun¹mo 'e sá² tya' tsá² xeei²¹. Sirøø¹i 'e tsí² wúu¹ 'ido, joon tsá² 'in jngaai¹³ tsá² 'ii, joon ngii¹ to² 'noo¹ mii¹³, joongi tajúu³i. Joongi faa²¹a 'e gó² tya' tsá², jmaa¹a júu³ 'atsaa²¹. ³⁰Cwo²o tsaa² tsá² xeei²¹ 'uuin²¹ joon 'e¹mo Dios, joon

ungøø¹i tsá² xeei²¹ joon jmoo¹o
jloo¹³ joon 'gøøi¹³ 'áai¹ júu³ tya'a.
'In tsá² la 'ii jooin²-tsi jmáa¹a 'e gó²
joon jo jmáa¹a nnu¹³ tsacøøi¹³
tya'a. ³¹Tsá² 'in jo øøi²¹-tsi 'ii, jo
untsiin¹ júu³ tya'a joon 'wa²-tsi joon
jo ñii¹i xiiala jmaa¹a fee¹-tsi tya'
tsá² xeei²¹, jo lii¹i jmáa¹a 'wo²-tsi
tya' tsá² xeei²¹. ³²Tyú²-u ñi¹ 'in tsá²
lo to² gatyú² Dios, ñi¹o jon 'e tii²i
júuin² 'in jmoo¹o 'e gó² lo pe jo 'ee
líii¹ 'ee jmoo¹-o jiin¹³ la jmoo¹o do.
Joon ca jløøi¹³ wa ní² 'iin jmoo¹o la
do-o jon.

Dios jmaa¹a 'ii²¹ 'e la jai²

2 Tsu 'wii¹³ joon 'nu-u, doñi¹iin
líi¹u'u, 'in jmaa¹o 'ii²¹ tya' tsá²
xeei²¹ jo lí² wa'a jo tsaa² tyi¹í sá².
Tsu mo jmoo²¹o 'ii²¹ tya' tsá² xeei²¹
'e piin²¹² 'woo²¹¹o tsu jmoo²¹o jiin¹³
la jmoo¹o 'ido. ²Pe née³oo' 'e jmoo¹o
Dios 'ii²¹ røø² mo 'íí² júu³ tya' 'in
gajmaa¹a 'e gó² do. ³¿Ti líi²u 'e láa²u
'e 'ii²¹ ijmáa¹a Dios tya' tsá²? Tsu
'nu-u jmoo¹²o 'ii²¹ tya' 'in tsá² do 'in
jmoo¹o 'e gó² pe jmoo²¹o jon jiin¹³ la
jmoo¹o 'ido. ⁴¿Ti jo tsáai¹-o'o 'e tyú²
jmoo¹o Dios tyi¹ 'e 'wo²-tsi 'wii²¹²
tyi'? ¿Ti jo ñi²¹i 'e 'wo²-tsi Dios
'wii²¹² tyi¹ 'e jmáa¹a 'e jaa¹²¹-'o'o
coon¹³ Dios? ⁵Áai¹ 'wa²-'o'o joon
jo mo gajoo¹²¹-'o'o joon coon¹³ la
joon unfee¹gi¹ 'e wúu¹ imóo¹³o mi
tí² jmi²¹² ijmá¹ Dios 'ii²¹ røø²¹, ⁶mo
cón² Dios tya'a la coon²¹ nigajmaa¹a
tsá². ⁷Pe icwó² Dios coon²¹ juncwii²¹
'e taa²¹a coon²¹ tøø²mo jilee¹²¹ 'in
ga'no² 'e 'ya²gi tya'a, joon 'in
'í² júui³, joon 'in ga'no²o 'e taa²¹
coon²¹ tøø²mo coon¹³ 'e tyú² 'e
nigajmaa¹a. ⁸Pe 'nii²¹-tsi Dios i'e²e
'ii wúu¹ 'in 'iin²¹²in jiin¹³ 'ña'a, 'in

jo jmoo¹o nnu¹³u la jai¹ jiin¹³
jmaa¹o nnu¹³un tya' jilaa¹²¹ 'e gó².
⁹Joon ilisá² wúu¹ joongi faí³ tya'
'in jmoo¹o 'e gó² joon nifu tya' tsá²
Israel pe ilisá²-a jon tya' tsá² 'in
jo seein²¹ Israel. ¹⁰Pe la joon jon
icwo¹² Dios 'in jmoo¹o 'e tyu² 'e 'ya²gi
tya'a coon¹³ yu² júu³i joon iliseein²¹
tyú²-u nifu tya' tsá² Israel pe la joon
jon ilí² tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel.

¹¹Tsu jo jmoo¹o Dios coon²¹
la jaain²¹ la jaain²¹ tsá², coon²¹
røø²¹mo jilee¹²¹mo tyaní¹i. ¹²Jilee¹²¹
'in ga'no² tsaa² jo mo galicwii¹ 'e
ley tya' Moisés jo ijmá¹ Dios 'ii²¹
tya'a coon¹³ 'e júu³ taa¹³ ley do
pe jo sineei¹³ tsaliín²mo li 'ii²¹. Pe
jilee¹²¹ 'in ga'no² tsaa² galicwii¹ 'e
ley tya' Moisés do ijmá¹ Dios 'ii²¹
tya'a jiin¹³ la jin² ley do. ¹³Tsu 'in
tsá² 'in nuu¹un 'e ley tya' Moisés
do pe jo jmoo¹o, jo untyú¹ Dios 'ii.
Untyú¹ Dios jiin¹³ 'in tsá² do 'in
jmoo¹o nnu¹³un 'e ley do. ¹⁴Tsu mo
jmoo¹o 'in tsá² jo seein²¹ Israel jiin¹³
la to² tyu² ley tya' Moisés, xufiin¹³
jo cwii¹ 'e ley do, 'e lí² lawa ley tya'
'ña'a. ¹⁵Joon coon¹³ 'e jmoo¹o do lí²
lawa toon¹on 'e ley do tsi alma tya'a.
Joon mi tí² jmi²¹² ilisá² 'ii²¹ tya'a
'e 'í¹-tsi 'ña'a icwó¹o tsaa² si faa¹²¹a
'wii²¹² tya'a 'ee. ¹⁶Joon jmi²¹² joon
ijmá¹ Dios 'ii²¹ jilaa¹²¹ 'e gajmaa¹a
tsá² 'uuin²¹ coon¹³ 'e gajmaa¹a
Jesucristo. Joon 'e 'ii²¹ ijmáa¹a ilí¹
la li 'e júu³ gacwó² jna tya' xiiala
itiin¹³ tsá².

Xiiala líi¹i tsá² Israel coon¹³ ley tya' Moisés

¹⁷Pe 'nu-u fu²¹u tsá² 'e líi¹u'u tsá²
Israel, joon 'í¹-o'o 'e coon¹³ ley tya'
Moisés do iseen²¹mo'o tyú²-u joon

unjløøi¹³ 'wo'o coon¹³ Dios tyi'i.
¹⁸Ñí²-o'o 'e 'yaaí¹-tsi Dios joon 'e ley
do 'e² 'nũ tyíi¹³ 'i 'e tyiín²gi. ¹⁹Joon
coon¹³ 'e 'øøi²¹-o'o líí²u 'e líi²i
uncoon¹³ 'on 'in tsá² 'in jo cwíi¹in
Dios tyi'i tsu 'in tsá² do líí¹ lawa
tsá² tiuí² jo ñí² xiiafu tsalíi². Líí²u
'e líí¹u'u lawa jí² coo²¹ tyá' tsá² néei¹
lí nũ²¹. ²⁰Líí²u 'e líi¹ 'i cwo²o
cwáain¹ 'in báí¹ joon líí¹u'u tifo² tyá'
xuui²¹². Tsu 'i¹-o'o 'e coon¹³ 'e ley
do 'oo²o jilaa²¹ 'e jai² 'e 'øøi²¹-tsi
tsá². ²¹Joon 'nũ-u 'in 'e² tsá² xeei²,
'ée líi¹ jo 'e² 'e 'wo'o? 'Nũ-u cwo²o
júu³ tyá' Dios 'e jo jmá¹a tsá² 'uun²¹,
'ée líi¹ jmaa²a 'uun²¹ 'wo'o? ²²'Nũ-u
foo²¹o 'e jo lí² fee²¹ tsá² tsamí² tyá'
tsá² xeei², 'ée líi¹ jmoo²o la joon
'wo'o? 'Nũ-u galíe¹mo'o dioses 'in jo
jai² tyá' tsá², 'ée líi¹ 'úun²un 'e sá²
cwo¹ tyá'a? ²³Unjløøi¹³ 'wo'o coon¹³
ley do pe ifaa²¹ tsá² gó² tyá' Dios
tsu 'wii¹³ jo jmoo²on la to² tyu²u 'e
ley do. ²⁴Tsu ni jí² tyá' Dios jin': "In
tsá² jo seein²¹ Israel faa²¹a gó² tyá'
Dios tsaa² tyi'naa'."

²⁵'E la ja²mo 'íi³mo to² 'wa'a líí¹i
tsá² lí² circuncidado. ('øøi²¹-tsi tsá²
'e lí² do 'e gacwo²o Dios Abraham
mo ga'íi²i júu³ jai² tyá'a do. Gatuu¹u
loo²¹ yu' cúun¹ xuui²¹².) 'Íi³mo to² 'e
lí² do wa'a jmá¹ tsá² nũ¹³un 'e ley
tyá' Moisés do. Pe wa jo jmá¹ tsá²
nũ¹³un 'e ley do 'e lí¹ lawa jo 'ee
galíi¹ 'e lí² do. ²⁶Joon wana jmoo¹o
tsá² jiin¹³ la to² tyu² ley do pe jo
mo ga'íi²¹ 'e lí do ílí²in tyani Dios
lawa galí¹ 'e lí² do tyá'a. ²⁷Joon 'in
nigajmaa¹a nũ¹³un 'e ley do, fiin¹³
jo ga'íi²¹ 'e lí² do, íjmáa¹ 'i²¹ tyi'i
'in niga'íi²¹ 'e lí² do pe jo gajmaa²a
nũ¹³un fiin¹³ 'oo²o 'e ley do
toon¹on ni jí². ²⁸Joon jon' tsá² Israel

la jai² 'ii 'in niga'íi²¹ jiin¹³ 'e lí² do
ngú¹ taan²¹²in. Joon 'e circuncisión
la jai² jon' jiin¹³ 'e lí² do 'e jmá¹ tsá²
coon¹³ ngú¹ taain²¹² tsá². ²⁹In tsá²
'in líí¹ tsá² Israel la jai² líí¹ la joon
coon¹³ 'e 'i¹-tsi. Joon 'e circuncisión
la jai² lí la lí coon²¹ to² gajmaa¹a
'in Espíritu Tyá² tyá' Dios coon¹³
'e 'i¹-tsi tsá² jon'on 'e loo²¹ itá² tsá²
do la to² tyu² ley. Joon 'in líí¹
circuncisión la jai' jon' wa' 'ii²¹ tsá²
'ii pe Dios 'in 'ii²¹ 'ii.

3 Wana la joon, 'ée to² 'e jmaai¹
wa'a líí¹ tsá² tsá² Israel si 'ee to²
'íi³ 'ee wa'a líí¹ tsá² lí² circuncisión?
²Áa¹mo 'íi³ to² líí²na joon tyá' láai²
'iin¹³. Nifu gacwo¹o Dios 'in tsá²
Israel do 'e júu³ tyá² tyá'a. ³'Ee
líí²u? Wa mo jo gajai² galíi² 'inlíi¹³
'in tsá² do, 'iti líí²u 'e coon¹³ la joon
jo iuntsiin¹ Dios 'e júu³ ga'íi² do?
⁴Jo lí² la joon! Tsu Dios íjmáa¹a la
jai² xufiin¹³ jilee²¹mo tsá² tajúu³i.
Tsu ni jí² tyá' Dios jin²in:

Íjin²in tsá² 'e jai² jilaa²¹ 'e
nigafaa¹³a,
joon mi jmá¹ tsá² 'ii²¹ tyi'i
icwo'íi¹u'u 'in tyúí¹.

⁵Pe wana tsaa² tyi' jmaa¹i to² 'e
'ee¹ 'e jmoo¹o Dios 'ii²¹ røø²¹, 'iti
jon' 'e gó² jmoo¹o Dios mi 'e² 'e jna'
wúu¹? ('E fo³oo jiin¹³ la 'i¹-tsi tsá².)
⁶Jo lí² la joon! Tsu wana lí² jmá¹
Dios 'e gó², 'ixiiala lí² jmá¹ 'ii²¹ tyá'
tsá² taan²¹²in juncwii²¹?

⁷Joon wana júu³ tajuu²¹ tyiia
jmaa¹i to² 'e jmoo¹o 'ya²gi 'e jai²
tyá' Dios, 'ée lí¹ 'óo³gii tsaa²? ⁸Wa
lí la joon, 'ée lí¹ jo jmoo²¹o 'e gó²
tsu coon¹³ la joon 'e lifee¹gi 'e tyá²?
'Inlíi¹³ 'in 'iin²¹²in jmá¹ 'e gó² tyi'i
'e jin²o 'e la joon 'é² jna'a. Pe tíí²mo
'in tsá² do 'ii²¹ 'e wúu¹ iní².

Jilee²¹ o' rōō² na' tsaa²

9 Ē'ee líí² u? Ētí tyúí¹ gi tyijna' 'e líí¹ na' tsá² Israel lagi 'in catyaaí² do? IJo lí la joon! Tsu rōō² na' tsaa² la tsá² Israel lagi tsá² 'in jo seein²¹ Israel. 'E coon¹³ la joon tyu² tsaa² to² jileeí²¹ tsá². 10 Joon ni jí² tya' Dios jin² in:

Jo 'in seein²¹ 'in tyúí¹ tyani Dios jiin¹³ jaain²¹ jo seein.

11 Jo 'in seein²¹ 'in øøí²¹ tsi. Jiin¹³ jaain²¹ jo seein²¹ 'in naa¹ i Dios.

12 Jilee²¹ mo ningalíin² lí caai²¹. Jo 'ee to² 'iin³ jiin¹³ jaain²¹.

Jo 'in seein²¹ 'in jmá¹ a 'e tyú², jiin¹³ jaain²¹ jo¹ seein²¹.

13 'E júu³ 'e 'woo²¹ 'oo² o lí la lí 'e jmá¹ 'e 'woo²¹ coon²¹ aa¹ tya' líí²¹² 'e sínó¹.

Joon coon¹³ ni sii¹³ i jmoo¹ o júu³ tajuu²¹.

Joon lawa 'ootyíí² tya' mii²¹ taa¹³ a 'oo² o.

14 Jmaai¹³ júu³ 'laa²¹ coon¹³ júu³ tsii²¹² wúu¹ i 'yeeí²¹ 'oo² o.

15 Coon¹³ jon¹ on tí² to² 'iin²¹² in jngaa¹³ i tsaruu²¹ i.

16 Doñixiia' tsalín² 'in tsá² do jmai² mii¹³ mo coon¹³ 'e gó².

17 Joon 'e fu¹ 'e ngí¹ tsá² 'e tyú² jo mo galicwii¹ 'in tsá² do.

18 Jo 'ee í¹ tsi wa' un'goo²¹ o Dios.

19 Joon né² o' 'e jilaa²¹ 'e jin² 'e ley 'e sá² la mo jéeí¹, jin² o tya' 'in tsá² 'in tíí² i jmá¹ 'e ley do. Joon coon¹³ la joon jo lí² faa²¹ gi cwáain¹ tya' tsaa² tya'a. Joon coon¹³ la joon jileeí²¹ tsá² taaín²¹² juncwii²¹ tíí² i 'e ilisá² 'ii²¹ tya'a. 20 Tsu Dios jo untyúí¹ jiin¹³ jaain²¹ tsu 'wii¹³ nigajmaa¹ a la to² tyu² ley do. 'E ley do jmaa¹ i to² jiin¹³ 'e liné² o' 'e niga'ná² a' tsaa².

Jmaa¹ a Dios tiin¹³ tsá² jiin¹³ coon¹³ 'e jai² líí² i tsá²

21 Pe nano né² o' xiiala lí² untyúí¹ Dios tsá² jo 'ee unjí² i 'e ley do. Joon 'e jí² 'e taa¹³ ley do joon 'e jí² gajmaa¹ a 'in tsá² gacwó² 'e júu³ tya' Dios la mo jéeí¹ faa²¹ o cwáain¹ tya' elo. 22 La lo lí² untyúí¹ Dios jileeí²¹ tsá² 'in jai² líí² i. Untyúí¹ mo Dios jileeí²¹ 'in jai² líí² 'e gajmaa¹ a Jesucristo 'wii²¹² tya'a. Joon jilee²¹ mo coon²¹ rōō²¹ líí¹ i la jaain²¹ la jaain²¹; 23 tsu jilee²¹ mo niga'nóo² o tsaa² joon jiin¹³ jaain²¹ wa galíí¹ i la 'iin²¹² in Dios. 24 Pe Dios untyúí¹ tsá² coon¹³ 'e fee¹ tsi, jo 'ee gajmaa¹ a tsá², tsu jmoo¹ o Dios tiin¹³ tsá² jiin¹³ coon¹³ 'e gajmaa¹ a Cristo Jesús 'wii²¹² tya'a. 25 Joon Dios gacwoo¹ i Cristo lawa coon²¹ fa¹ i tya' tsaa² tya' tsá² mo gajúun² in. Joon mo jai² líí² tsá² Cristo 'íi³ mo to² 'e fa¹ do. Joon coon¹³ la joon ga'e² Dios tsá² 'e xúfiin¹³ 'wó¹ tsi coon¹³ 'e tsaa² ga'nóo² o tsá² la mo jéeí¹ rōō²¹ 'ii²¹ tya'a. 26 'E' e tsá² jon 'e rōō²¹ 'ii²¹ tya' Dios nano joon rōō²¹ 'ii²¹ tya'a ciiin²¹ gi mi untyúú¹ i tsá² 'in jai² líí² i Jesús.

27 Wa lí¹ la joon, ěti lí² jmoo²¹ o' jloo¹³ 'e tyú¹ na? Jo lí¹ i la joon. Tsu jo mo galí¹ i 'e tyú¹ na' tsu 'wii¹³ gajmoo²¹ o' jiin¹³ la to² tyu² ley do, inlíi¹ o' jmoo²¹ o' 'e tyú¹ na' tsu 'wii¹³ ja² mo galíí² na' Jesucristo. 28 Coon¹³ la joon né² o' 'e untyúí¹ Dios tsá² tsu 'wii¹³ 'e jai² líí² i tsá² jo cwáain¹ cón² Dios wa nigajmaa¹ a la to² tyu² ley.

29 Ētí líí¹ Dios Jmii²¹ jiin¹³ Dios tya' tsá² Israel? Ētí jon' líí¹ mo jon Dios tya' tsá² 'in jo seein²¹ Israel? Tyú² né² e' 'e 'ii-o líí¹ i Dios

tya' tsá² 'in jo seen²¹ Israel ³⁰tsu
jiin¹³ jaan²¹mo Dios seen²¹. Joon
untýúí¹ Dios 'in líí¹ lí² circuncisión
tsu 'wii¹³ jai² líí² joon untýú¹mo
jon 'in jo líí¹ 'e lí² do tsu 'wii¹³ jai²
líí². ³¹Wa lí la joon, ʔti jo jmoo²¹o'
coon¹³ 'e jai² líí²na' 'e jo 'ee to² 'íi³gi
'e ley do? 'iEsa la joon! Lí' cii¹³i
jmoo²¹o'. Jmoo²¹o' 'e iuntsiin¹ tsá² 'e
jin² 'e ley do.

Xiiala gauntyúí¹ Dios Abraham

4 ʔ'Ee ifá³a' cwáain¹ tya' 'líí²¹²
tsá² feei¹ tyi' Abraham?
²Tsu wana gauntyúí¹ Dios Jmii²¹
Abraham tsu 'wii¹³ 'e tyá² 'e
nigajmaa¹a lí²i jmáa¹a Abraham
'e unjløøi¹³ 'ña'a. Pe jo lí² unjløøi'
'ña'a tyani Dios. ³Pe ni jí² tya' Dios
jin²in: "Ja²mo galíi²i Abraham Dios,
joon coon¹³ la joon gauntyú¹mo
Dios 'ii." ⁴Tsu mo jmoo¹o tsá² to²
'in fií²¹² do jo cí¹ 'e leei¹³ tsá² do
lawa' 'e yaai¹-tsi pe lawa'a 'e røø²¹i.
⁵Pe wana jai² líí² tsá² Dios, 'in
untýúu¹i 'in røø²¹ tsaa², joon jo 'ee
gajmaa¹a 'in tsá² do, pe coon¹³ 'e jai²
líí² 'in tsá² do untýú¹mo Dios Jmii²¹
'ii. ⁶Joon 'líí²¹² David gajin²in xiiala
jløøi¹³ 'in tsá² 'in gauntyúí¹ Dios
Jmii²¹ jmaai¹³ coon¹³ 'e jai² líí² jo
'e cwáain¹ gacón² 'e gajmaa¹a 'in tsá²
do. ⁷Tsu David do gajin²in:

Jløø¹³mo jileei²¹ 'in nigajmaa¹a
Dios fee¹-tsi 'wii¹³ tsaa² tya'a.
Joon niga'in¹mo-tsi 'e niga'láa²
'ido.

⁸Jløø¹³mo jon 'in tsá² do 'in jo
cwáain¹ cón² Dios tsaa² tya'a.

⁹Jo gacwó² Dios 'e lijløøi¹³ jiin¹³
'in tsá² 'in niga'ii²¹ 'e lí² circuncisión
do pe nigacwó² tya' 'in jo líí¹ 'e lí²
do jon. Pe gafaa¹³a' 'e nigauntyúí¹

Dios Abraham tsu 'wii¹³ jai² galíi²i.
¹⁰Pe né²o' 'e nigauntyúí¹ Dios
Abraham la nũ'gi 'e ga'ii²¹ Abraham
'e lí² circuncisión do. ¹¹Joon tsu
'wii¹³ gaja²mo galíi² Abraham
Dios gacwo¹o Abraham 'e lí² do 'e
lí la lí coon²¹ sello 'e nigauntyúí¹
Dios 'ii xũfiin¹³ jo galí¹ 'e lí² do.
Joon coon¹³ la joon galí¹ 'e líi²in
Abraham 'in jmii²¹ jon tya' jileei²¹
'in jai² líí² Dios Jmii²¹ la jo mo
ga'ii²¹i 'e lí² circuncisión do. La joon
jon lí² untýúí¹ Dios 'ii coon¹³ 'e jai²
líí²i. ¹²Líí¹mo Abraham jmii²¹ tsá²
'in niga'ii²¹i 'e lí² circuncisión do.
Pe jon'on tya' 'in tsá² do 'in ga'ii²¹i
jiin¹³ 'e lí² do tya' cuerpo tya'a pe
tya' 'in tsá² 'in niga'ii²¹ 'e lí² do la
joon jon ja²mo líí² la jai² galíi²
'líí²¹² tsafeei¹ tyi' Abraham la nũ'gi
ga'ii²¹i 'e lí² circuncisión do.

'Ii²¹mo tsá² 'e júu³ ga'íi²i Dios coon¹³ 'e jai² líí²i

¹³Joon Dios ga'íi²i júu³ tya' 'líí²¹²
Abraham coon¹³ jún² tya'a i'ii²¹mo
'e juncwii²¹ lo lawa coon²¹ 'e gatíi²i
tya'a. Pe jo ga'íi²i Dios 'e júu³ do
tya' Abraham tsu 'wii¹³ nigajmaa¹a
Abraham nũ¹³un 'e ley do, pe
ga'ii²¹mo Dios Abraham 'e tyá²
tsu 'wii¹³ 'e jai² galíi²i. ¹⁴Joon
wana jiin¹³ 'in tsá² 'in nigajmaa¹a
nũ¹³un 'e ley do i'ii²¹i 'e júu³ jai²
ga'íi²i Dios jo 'ee to² 'íi³ 'e jai² líí²i
tsá² joon 'ee júu³ jai² do 'e ga'íi²i
Dios Jmii²¹ jo 'ee to² tí². ¹⁵Tsu 'e
ley do jmoo¹-o jiin¹³ 'e 'e¹² Dios tsá²
wúu¹; pe mo jo ley sá² jo lí² 'láa² tsá²
tya' ley.

¹⁶Joon coon¹³ la joon 'ii²¹mo tsá²
'e júu³ ga'íi²i Dios coon¹³ 'e jai² líí²i,
lawa coon²¹ 'e yaai¹-tsi Dios 'e jo

jnaa¹ tsá²; 'e coon¹³ la joon ilí² tya'
jileei²¹ jún² tya' líi²¹² Abraham.
'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ jai² do jon'
jiin¹³ tya' 'in jmoo¹o nnu¹³ 'un 'e ley
do, tya'a jon 'in jai² líi² la nigajai²
galíi² Abraham do, 'in líi¹ jmií²¹
jileei²¹ 'in jai² líi² tyani Dios 'in
jai² galíi² 'ii. ¹⁷La gajin² Dios
sií²¹ i Abraham do mo gajin² in:
“Gajmé¹ na 'nu ilíin² un jmií²¹ tsá²
fúui¹.” Joon Dios do cwó²o juncwii²¹
tya' 'in najúin¹ joon jmáa¹ a lisá² li jo
'e mo lisá² la mo jéi¹.

¹⁸Jo cu²-tsi Abraham coon¹³ Dios.
Joon xufiin¹³ nasuun¹ mo 'e liseein²¹
yuu²¹ tya'a jo¹o galíi² júu³ jai²
gaíi² Dios tya'a, joon coon¹³ la
joon galíi¹ “jmií²¹ tsá² fúui¹”, jiin¹³
la gajin² Dios: “Jiin¹³ la tí² núu¹ la
joon ilí² tí² jún² tyí¹.” ¹⁹Pe xufiin¹³
xuu¹ ná¹gi tsín¹ coon²¹ cíein¹³ jiin²¹
jo gatuu²¹ 'e jai² líi² mo gaí¹-tsi
xiiati jiin²¹ ningóo¹o 'ña'a coon¹³
tsamí² tya'a Sara do 'in nasuun¹ mo
'e caan²¹ in yuu²¹. ²⁰Jo gacu²-tsi
Abraham do jon'gi wa' jo jai² galíi²
'e júu³ jai² 'e gaíi² Dios tya'a.
Jiin¹³ jai²gi galíi² jo cu²-tsi. Joon
gaun'goo²¹o 'ido Dios. ²¹Joon jo¹
galíi² Abraham 'e lí² untsiin¹ Dios
'e júu³ jai² gaíi² do. ²²Tsu 'wii¹³
joon gauntyú¹ mo Dios 'ii coon¹³ 'e
jai² líi².

²³Joon gataan¹ an Dios ni jí² 'e
nigauntyú¹ i Abraham jon' jiin¹³
'wii¹³ tya' Abraham do, ²⁴pe
gataan¹ o ni jí² 'wii¹³ tyijna' jon. Tsu
iuntyú¹ mo Dios jileei²¹ 'in jai²
líi² 'ii, 'in nigajmaa¹ a jiin¹ Nañu¹
Jesús jee²¹² líi²¹². ²⁵Tsu Dios
gacwóo¹ i Jesús ijúun¹ in ityí² tsaa²
tyi' joon gajmaa¹ a jiin¹ 'ido tún¹ 'e
lí² jmaa¹ 'e liseen²¹ na' tyú² tyaní¹ i.

Wana jai² líi² na' jo 'e tsaa² røø²¹ na'

5 Joon la joon tsu 'wii¹³
nigauntyú¹ mo Dios jna'
coon¹³ 'e jai² líi² na' cwosaan²¹ o' tyú²
tyaní¹ i 'wii¹³ 'e nigajmaa¹ a Ñañu¹
Jesucristo 'wii²¹² tyi'. ²Tsu coon¹³ 'e
jai² galíi² na' nigaíi¹³ na' 'e fee¹-tsi
Dios 'wii²¹² tyi' coon¹³ 'e gajmaa¹ a
Cristo tyijna'. Joon jmoo²¹ o' jløø¹³ na'
siján³ an' i'ii¹³ na' 'e 'ya²gi tya' Dios.
³Pe jon' jiin¹³ 'elo, pe jmoo²¹ o'
jløø¹³ na' coon¹³ 'e wúu¹ nee²¹ en' tsu
nee²¹ o' 'e nee²¹ en' wúu¹ 'e 'e² e jna'
'e jmoo²¹ o' taa²¹ a. ⁴Joon 'e jmó² o'
taa²¹ a do jmoo¹ o' júu³ 'e nali¹ i'. Joon
'e gali¹ i' joon tsáa¹ mo-tsi' 'e lí² jmá¹
Dios 'e júu³ gaíi² do. ⁵Joon jo faíi²¹
líi¹ na' coon¹³ 'e tsáai¹-tsi' tsu Dios
nigacwo¹ o' jna' Espíritu Tyú² tya'a,
joon 'in Espíritu Tyú² do 'e² e jna'
xiiala 'iin²¹² in Dios tsá². Joon coon¹³
'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyú² do lí²-i
'iin²¹² mo' tsá² la 'iin²¹² in Dios tsá².

⁶Tsu la 'ii²¹² jo lí² jmó² na' tiin¹³ na'
yiia', 'in Cristo do, mo gatí² 'ii²¹,
gajúun² in 'wii²¹² tya' tsá² gó². ⁷Áai¹
tyan¹ to² wa'a júuin² tsá² 'wii²¹²
cwáain¹ tya' tsá² xeei²¹ xufiin¹³ 'in
tyú² mo 'in júuin² do. Li cón² jo
ngáa¹ mo wa 'áa¹ mo tyúi¹ 'in ná¹
júin¹ do iliseein²¹ jaain²¹ tsá² 'in
lí² júuin² cwáain¹ tya' 'in tyúi¹ do.
⁸Pe Dios, tsu 'wii¹³ 'iin²¹² in 'e² e
jna' xiiala 'iin²¹² in jna' gacwoo¹ o'
júin¹ Cristo 'wii²¹² tyi' xufiin¹³
tsá² røø²¹ tsaa² jna'. ⁹Joon nano,
nigauntyú¹ mo Dios jna' coon¹³ 'e
gajmaa¹ a Cristo tyi' mo gajúun² in.
Joon coon²¹ 'ii¹³gi líi² na' iláa¹ i jna'
'e wúu¹ li tséi¹ 'wii²¹² tya'a. ¹⁰Tsu
wana gajmaa¹ a Dios 'e seen²¹ na' tyú²
coon¹³ on la 'ii²¹² 'eei² na' 'ii coon¹³

no gajúun²in Jóon¹on; coon²¹ 'ii'¹³gi líí'na' ijmáa¹a tiin¹³na' coon¹³ 'e seen²¹in tsu nano seen²¹na' tyú² coon¹³on. ¹¹Pe jon' jiin¹³ 'elo, pe jmoó²¹o' jløø¹³na' coon¹³ Dios 'wii'¹³ 'e gajmaa¹a Ña'ñu¹u' Jesucristo 'wii'²¹²tyi', tsu 'wii'¹³ Cristo saan²¹an' tyú² coon¹³ Dios Jmii²¹.

Adán coon¹³ Cristo

¹²Joon galí² tsaa² juncwii²¹ 'wii'¹³ 'e galáa¹a jaain²¹ tsá² joon júun²mo tsá² 'wii'¹³ 'e tsaa² do 'e galí² juncwii²¹. Joon coon¹³ la joon 'ná¹ júun¹mo jileei²¹ tsá² tsu jilee²¹mo niga'noo¹o tsaa². ¹³La nu'gi 'e lisá² ley niga'noo¹o tsá² tsaa² xufiin¹³ jo gacón² Dios cwáain¹ mo jo ley mo sá². ¹⁴Pe ca ga'noo¹o Adán do tsaa² ca gacwo¹ Dios Moisés 'e ley do gajúun²mo 'in niga'noo¹o tsaa² xufiin¹³ jo galáa¹a la galáa¹ Adán do. Joon mo 'øøi'²¹-tsi tsá² 'e gajmaa¹a Adán do coon¹³ la jon lí² 'øøi'²¹-tsi 'ee 'ná¹ jmáa¹a Cristo, 'in ijó¹ ciin²¹gi.

¹⁵Pe 'e cwo² Dios tsá² 'yaa¹-tsi jo li la li 'e tsaa² ga'noo¹o Adán. Tsu coon¹³ coon²¹ tsaa² do, 'e ga'noo¹o jaain²¹ tsá², fúu¹mo tsá² gajúin¹. Pe 'e nigacwoó¹ Dios 'e tiin¹³ tsá², jo 'ee 'laa¹³ tyfin¹, 'wii'¹³ jaain²¹, Jesucristo, fee¹gi lagi 'e tsaa² do, joon tyú²-u tyá' tsá² fúui¹. ¹⁶E tsaa² do tyá' jaain²¹ tsá² jo li la li 'e jmoó¹o Dios tiin¹³na'. Tsu coon¹³ 'e coon²¹ tsaa² do galisá² 'ii'²¹ tyá' tsá² fúui¹. Pe coon¹³ 'e jmoó¹o Dios tiin¹³ tsá², xufiin¹³ 'láai¹ tsaa² ga'noo¹o tsá² iuntyú¹mo Dios 'ii' jo 'e 'laa¹³ 'ná¹. ¹⁷Galí² ijúun²in tsá² 'wii'¹³ tyá' tsaa² tyá' jaain²¹ tsá². Pe coon²¹ 'ii'¹³ 'líí¹gi tyá' 'in untyú¹ Dios, jo 'ee 'laa¹³

'ná¹, ilí² tyú²-u to² 'e juncwii²¹ múui² 'wii'²¹² tyá' 'in tsá² jaain²¹ 'in sii²¹ Jesucristo.

¹⁸Coon¹³ cwáain¹ tyá' Adán do galisá² 'ii'²¹ tyá' tsá² fúui¹ 'wii'¹³ tsaa² tyá' jaain²¹ tsá² do. Pe cwáain¹ tyá' Jesucristo do gauntyú¹mo Dios jileei²¹ 'wii'¹³ 'e tyú²-u gajmaa¹a 'in tsá² jaain²¹ do. ¹⁹'øøi'²¹-tsi tsá², 'e coon¹³ 'e jo gajmaa¹a nuu¹³un jaain²¹ tsá², fúu¹mo ga'noo¹o tsaa² pe la joon jon 'e gajmaa¹a nuu¹³un jaain²¹ tsá² joon galí² 'e tyú¹mo fúui¹ tyani Dios.

²⁰Joon 'e ley do 'e gajó² 'e lifee¹gi tsaa² tyá' tsá². Pe li ganga'láai¹gi tsaa² tyá' tsá² 'e feei¹-tsi Dios galifee¹gi jon. ²¹Galí²-i la joon 'e la gajúuin² tsá² 'wii'¹³ 'e tsaa² ga'noo¹o 'e feei¹-tsi Dios lí²-i jmá¹ tsá² tyú² tyaní¹i joon cwo¹o jna' coon²¹ juncwii²¹ 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo 'wii'¹³ cwáain¹ tyá' Ña'ñu¹u' Jesucristo.

Na'lii²¹²mo' wa' naa²¹gi' tsaa² pe jiin¹o' coon¹³ Cristo

6 ¿Ee ijmoó²¹o' jon? ¿Ti 'naa²¹gi' tsaa² 'e coon¹³ la joon lí² 'e 'i Dios jna' xiiala fee¹-tsi tyi'? ²i'Esa la joon! Tsu na'lii²¹²mo' wa' naa²¹gi' tsaa². Joon wa la joon jo lii¹gi' sáan¹³an' 'noo²¹o' tsaa². ³¿Ti jo ñí² 'naa' 'e jile¹e' gasaa²¹na' jmi²¹ 'e ilicaan²¹na' coon¹³ Cristo Jesús, mo gasaa²¹na' jmi²¹ lawa'a 'e gajuun²¹mo' coon¹³on? ⁴Lawa ga'á¹mo' caan²¹mo coon¹³ Cristo joon na'lii²¹²mo'. Joon coon¹³ la joon lí²-i jiin¹i' tún¹ 'e lisáan¹³an' coon²¹ juncwii²¹ 'múui². Tsu coon¹³ la joon gajiin¹in Cristo jee²¹² 'lii²¹² coon¹³ 'ii'²¹ 'ya²gi tyá' Nu¹u'.

⁵Tsu wana uncaan²¹na' coon¹³
Cristo mo gajúun²in; la joon jon
iuncaan²¹na' coon¹³on mo gajii¹in.
⁶Tsu nee²¹o' 'e mo gajúin¹ Cristo
tsaa¹ crúu¹³ jna'o' 'e líi¹na' lawa
mo jéei¹ gajúun²mo' jon coon¹³on
tsaa¹ crúu¹³ do. Joon coon¹³ la joon
lí² 'íin² 'e 'líi¹na' tsá² 'in ngii¹i to²
'noo¹o tsaa². Joon jo líi¹gi' tsaleei¹³
jmoo²¹o' nuu¹³u' jii¹in¹³ la to² tyu²
tsaa² 'e gó². ⁷Tsu 'líi²¹² jo lí²gi
'noo¹o tsaa². ⁸Wa mo'o gajúun²na'
coon¹³ Cristo tsáa¹mo-tsi' isaan²¹o'
coon¹³on, ⁹tsu nee²¹o' 'e mo
ngayuu¹³ gajii¹ Cristo jee²¹³ 'líi²¹²
do coonti jo jmi²¹² wa'a júuin²gi
tún¹. Jo lí²gi tyu² 'mó¹ to² 'ii. ¹⁰Tsu
mo gajúin¹ Cristo, cafu gajúun²in
cwáain¹ tya' tsaa², pe nano la
seen²¹mo seen²¹ tya' Dios. ¹¹La
joon jon 'naa' cwolíi¹naa' 'e 'líi²¹²naa'
wa' 'noo¹gii' tsaa² pe cwoseen²¹naa'
jii¹iin¹ tya' Dios sicaan²¹naa' coon¹³
Ñāñu¹u' Cristo Jesús.

¹²Tsu 'wii¹³ joon jo cwo²naa'
yaanaa' 'e tyu² tsaa² to² 'naa' 'e jo
jmaa²aa' nuu¹³uun¹³ jilaa²¹ 'e gó² 'e
soon²¹in ngú¹ taan²¹²naa'. ¹³Jo
cwoo²oo' ngú¹ taan²¹²naa', jii¹in¹³
xu, wa'a 'noo¹gii' tsaa². Li' cii¹³i
jmaa²aa'. Cwoo²oo' ngú¹ taan²¹²naa'
Dios lawa tsá² 'in nijúin¹ joon
gajii¹in¹ tún¹. Cwo²naa' yaanaa'
Dios 'e jmaa²aa' 'e tyú². ¹⁴Tsu 'e tsaa²
do jo lí²gi tyu² to² 'naa'. Joon jo
líi¹naa' tsá² 'in 'ná² jmá¹ 'e ley dó²,
pe líi¹naa' tsá² 'in ga'ii²¹ 'e feei¹-tsi
tya' Dios.

Júu³ cwáain¹ tya' 'in tyu² to² jna'

¹⁵¿Ee líi²naa'? ¿Ti 'naa²¹gi' tsaa²
tsu 'wii¹³ líi¹na' tsá² 'in jo 'ná²
jmoo²¹gi' 'e ley do pe líi¹na' tsá² 'in

niga'ii²¹ 'e feei¹-tsi tya' Dios? 'Esa
la joon! ¹⁶Tsu tyú² ní² 'naa', wa cwó²
tsá² yaai, 'e jmáa¹a to² tya' jaain²¹
ní'fii²¹² tsá² 'e jmáa¹a nuu¹³uun¹³, líi¹i
tsá² tya' 'in ní'fii²¹² do. Joon 'ná²
jmáa¹a nuu¹³uun¹³ to² tyu² 'ido. La
joon ilí² wa'a cwo² tsá² yaai 'e
líi¹i tsá² 'in tyu² tsaa² to² 'ii, joon
ijúun²in lí tyéi¹, si cwo² tsá² yaai
'ee²¹ 'e jmáa¹a nuu¹³uun¹³ to² tyu²
Dios 'e seen²¹ coon²¹ juncwii²¹ 'e
coon²¹ tsáa¹. ¹⁷Pe cwocwó³o'
'maai¹³ Dios, xufiin¹³ galíi¹naa'
tsá² 'in tyu² tsaa² to² la mo jée¹,
nigajmaa²aa' nuu¹³uun¹³ la jai¹² 'e
júu³ tyú² niga'e² tsá² 'naa'. ¹⁸Joon
mo galáa²naa' jee²¹² tsaa² ga'ii¹³naa'
'e jmaa²aa' coon²¹ juncwii²¹ coon²¹
tsáa¹. ¹⁹(Joon fuu²¹²uu 'naa' coon¹³
júu³ 'e sñi¹ tsá² 'e coon¹³ la joon²¹
lí 'øøi²¹ 'oo'.) Joon la gacwoo²naa'
yaanaa' la mo jéei¹ 'e jmaa²aa' jilaa²¹
'e 'leei²¹ tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e gó², la
joon jon nano, cwoo²naa' yaanaa'
jmaa²aa' coon²¹ juncwii²¹ coon²¹
tsáa¹ 'e líin²naa' coonti tsá² tya' Dios.

²⁰La 'ii²¹² líi¹naa' tsá² 'in tyu²
tsaa² to² jo mo gajmaa²aa' coon²¹
juncwii²¹ coon²¹ tsáa¹. ²¹Pe ¿ee
gajmaa²aa' coon¹³ 'e gajmaa²aa' la
mo jéei¹ 'e la no cwó² 'naa' fa'íi²¹?
Jii¹in¹³ 'e júun²moo'. ²²Pe nano
niláa²moo' tsaa² joon ga'ii¹³naa' 'e
jmaa²aa' la to² tyu² Dios. Joon
coon¹³ 'elo líi¹naa' tsá² tya' Dios,
joon lí tyéi¹ i'ii¹³naa' coon²¹
juncwii²¹ itaa²¹a coon²¹ tøø²mo.
²³'E 'leei¹³ tsá² 'e jnaa¹a mo 'noo¹o
tsaa² jii¹in¹³ 'e 'ná¹ júun²mo. Pe
cwo¹o Dios tsá², jo 'e 'laa¹³ tyíin¹,
coon²¹ juncwii²¹ 'e taa²¹a coon²¹
tøø²mo sicaain²¹ coon¹³ Ñāñu¹u'
Cristo Jesús.

Lawa'a icuu¹³ mo cwoo²¹ o tsá²
coon¹³ Jesús mo jai² líi² i tsá² 'ii

7 Tsaru¹u', cwii^{oo} 'e ley do, joon
ñí³oo' 'e 'ná¹ jma¹ tsá² 'e ley
do jiin¹³ la jee²¹² 'e seen²¹ mo tsá².
²Lí¹ lawa jaain²¹ tsam² 'in nicuui¹³
cwoo²¹o. La 'ii²¹² seen²¹ 'in ñuu¹
tya'a do sicíin¹in coon¹³ 'ido jiin¹³ la
to² tyu² ley do. Pe wana nijúin¹ ñuu¹
tya'a galáa²mo 'in tsam² do 'e to²
tyu² ley do 'e sicaain²¹ coon¹³ 'ido.
³La joon wana tiui² tsam² ñuu¹ ty'a'a
la tyi seen²¹ ñuu¹ ty'a'a do, joon
cuu²¹i cwoo²¹o coon¹³ tsá² xeei²¹
joon 'noo¹o tsaa² lawa 'e cwuu¹
coon¹³ tsá² xee²¹mo. Pe wana nijúin¹
ñuu¹ ty'a'a, galáa²mo 'in tsam² do
'e to² tyu² ley do joon lí²-i cuu²¹i
cwoo²¹o tún¹ jo 'e tsaa² 'noo¹o.

⁴La joon jon 'naa', tsaru¹u', lawa'a
nijún¹moo' 'e tyu²gi ley to² 'naa' 'in
sicaain²¹ coon¹³ Cristo. Joon coon¹³
la joon ilisá² coon²¹ 'e xiia²¹ ityu²
to² 'naa'. Joon nano nalíi¹naa' tsá²
tya' Cristo 'in nigajiin¹ jee²¹² 'líi²¹².
'E coon¹³ la joon 'e 'ín³na' to² ty'a'
Dios. ⁵Tsu la jee²¹² 'e seen²¹na' 'e
'ná¹ jmoo²¹o' jiin¹³ la 'iin²¹²in ngu¹
taan²¹²na', 'e ley do 'e jmái¹ to² 'e
unjnaa¹a-tsi 'e gó² 'e 'í¹-tsi ngu¹
taan²¹²na'. Joon 'elo jmaai¹ to² jiin¹³
'e 'ná¹ júun²mo'. ⁶Pe nano nijúun²mo'
'e lí² tyu²gi ley to² jna' la galí¹ la mo
jéel¹, joon naláa²mo' 'e lí² jmoo²¹o'
la to² tyu² Dios coon¹³ 'e juncwii²¹
'múui² 'e gacwó²o Espíritu Tyú²
tyijna' jon' wa' jmoo²¹o' la to² tyu² 'e
ley tsaa¹ do 'e toon¹on ni mo'jí² do.

'E² 'e ley do jna' 'ee 'e tsaa²

⁷¿Tí lí² faa¹³a' jon 'e ley do 'e
lí¹ tsaa²? 'iEsa lí² la joon! Pe jo

mo galicwii¹na' tsaa² wa jo mo
galisá² ley do. Tsu wana 'e ley do
jo mo gajin²in: "Jo cwoosoon²un 'e
sá² ty'a' tsá² xeei²¹", jo mo galiñí³ii
'e tsaa² wa'a soon²in tsá² 'e sá² ty'a'
tsá² xeei²¹. ⁸Joon tsifu mo nú³uun
'e ley do, 'e gó² 'e 'yu ngu¹ taan²¹²na
galáa² 'wii²¹² 'e sóoin² jilaa²¹ níi² 'e
gó² 'e sá². Tsu mo jo ley sá² jo cwíi³
jna tsaa². ⁹Galisá² coon²¹ sii¹³ mo
jo mo cwíi³ii tsaa² tsu jo ley do
sá², joon galíi¹na 'e tyú¹moo tyani
Dios. Pe mo ngíi²gi joon gajó² 'e
ley do, joon 'e gó² 'e 'í¹-tsii lawa'a
gajiin¹o tún¹ joon galiñí³ii xiiala
gó² 'e líi¹na tyani Dios. ¹⁰Joon 'e
ley do 'e gacwó² Dios 'e liseen²¹na
tyú² tyaní¹i galí¹i galiñí³ii 'e
seen²¹na 'e jmóo³oo 'e gó²; joon 'e
gó² do lawa'a gajmáa³aa coon²¹
coon¹³ Dios. ¹¹Tsu 'e gó² 'e 'í¹-tsii
gacon¹²on jna too² coon¹³ 'e ley do.
Galíi²na 'e uncaan²¹na coon¹³ Dios
pe gajmáa³aa coon²¹.

¹²Joon 'e ley do 'e tyú² 'áa¹mo
do; joon jilaa²¹ to² tyu² Dios 'e
tyú² 'áa¹mo jon. Jmaai¹³ 'e røø²¹
tyu² Dios to² 'e jmaai¹ to² ty'a'
tsá². ¹³Wana la joon, ¿ti gajmaa¹a
'e tyú² do 'e líi¹na coon²¹ coon¹³
Dios? 'iEsa la joon! 'E gó² 'e 'í¹-tsii
do gajmaa¹a 'e líi¹na coon²¹ coon¹³
Dios. Joon coon¹³ la joon ga'e¹²e
jna xiiala lí¹ tsaa². 'E tyú² ga'e¹²e
jna xiiala lí¹ tsaa² 'e coon¹³ la joon
líñí³ii xiiala gó² 'áai¹ lí¹ tsaa² do.

¹⁴Nee²¹o' 'e gacwó²o 'in Espíritu
Tyú² ty'a' Dios 'e ley do. Pe ngu¹
taan²¹²na tyu² to² jna joon líi¹na
lawa jaain²¹ tsalee¹³ ty'a' tsaa² 'in
lí² jmái¹ ñuu¹³un jiin¹³ la to² tyu²
tsaa² do. ¹⁵Tsu jo 'øøi²¹-tsii jilaa²¹
'e jmóo³oo; jo jmóo³oo jiin¹³ la

'iin²¹² na xujoon jmóo³oo jilaa²¹ 'e jo tɛ²-tsiioo. ¹⁶Pe wana jmóo³oo jiin¹³ la jo tɛ²-tsii jmóo³oo, coon¹³ la joon jmóo³oo júu³ 'e tyú² 'e ley do. ¹⁷Joon jon' jna 'e 'in jmoo¹o 'e gó² do pe 'e gó² 'e 'yü ngú¹ taan²¹² na. ¹⁸Tsu ñí²oo 'e jo 'ee tyú² sá² tyiia jee²¹² ngú¹ taan²¹² na tsu 'iin²¹² na jmáa³aa 'e tyú² pe jo tɛ²na. ¹⁹Jo jmáa³aa 'e tyú² 'e 'iin²¹² na xujoon jmáa³gii 'e gó² 'e jo 'iin²¹² na jmáa³aa. ²⁰Wana jmóo³oo 'e jo 'iin²¹² na jmáa³aa joon jon' jna-a 'in jmoo¹o 'e do pe 'e gó² 'i¹-tsii 'yü ngú¹ taan²¹² na 'e jmoo¹o 'e do.

²¹La lo tsangí²na: mo 'iin²¹² na jmáa³aa 'e tyú² joon xu 'e gó² jmóo³oo joon. ²²Coon¹³ 'e 'øøi²¹-tsii tɛ²-tsii 'e ley tya' Dios, ²³pe li³i 'e 'yü ngú¹ taan²¹² na coon²¹ 'e jñii²¹ jo cwo² 'e jmáa³aa jiin¹³ la 'iin²¹² na. 'E jñii²¹ do li la li coon²¹ ley tya' 'e gó² 'e 'yü ngú¹ taan²¹² na 'e tyu² to² jna 'e joon jo cwo² láai² jna.

²⁴!Tsá² 'in fúu² 'áai¹ jna! ¿'iin 'in iláa¹i jna coon¹³ 'e ngú¹ taan²¹² na ijmáa¹a ijúun²na? ²⁵Ña'a Dios Jmii²¹ lí² láai¹ jna coon¹³ 'e gajmaa¹a Ña'ñu¹u' Jesucristo 'wii²¹² tyi'. iMaa¹³mo Dios! Joon coon¹³ jilaa²¹ 'e 'iin²¹² na jmáa³aa 'e ley tya' Dios do tyu²u jna to² pe coon¹³ 'e ngú¹ taan²¹² na lí¹na tsa'leei¹³ tya' 'e ley tya' 'e gó² 'e 'yü ngú¹ taan²¹² na.

**Xiiala lí¹ 'e juncwii²¹ cwó²
Espíritu Tyú² tya' Dios Jmii²¹**

8 Joon nano jo jmá¹ Dios 'ii²¹ tya' jileei²¹ 'in sicaain²¹ coon¹³ Cristo Jesús, 'in jo ngí¹ to² jmoo¹o 'e 'yaa¹-tsi ngú¹ taain²¹² pe jmoo¹-o 'e 'yaa¹-tsi 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. ²Joon 'e ley tya' 'in Espíritu

Tyú² do 'in gacwo² jna juncwii²¹ 'e sicaan²¹ na coon¹³ Cristo Jesús nigaláai¹ jna tya' 'e ley tya' 'e gó² do joon wa'a 'e 'ná¹ júun²na. ³Tsu Dios gajmaa¹a coon¹³ Cristo do jilaa²¹ 'e jo lí² jmáa¹a 'e ley tya' Moisés jiin¹³ coon²¹ jmií²¹². Tsu 'e ngú¹ taan²¹² na' do gajmaa¹a la wa'a jo 'ee 'ii²¹ galisá² tya' 'e ley do 'e untsiin¹in. Pe Dios gasi¹in Joon¹on 'e tsa'íi² ngú¹ taan²¹² na' 'e gacwói¹ 'ña'a lawa coon²¹ fa¹ 'e tyí² tsaa² tya' tsá². Joon coon¹³ la joon gajmaa¹a 'ii²¹ tya' tsaa² 'e 'yü ngú¹ taan²¹² na. ⁴La lo gajmaa¹a 'e coon¹³ la joon lí² jmoo²¹o' jilaa²¹ 'e tyú² jiin¹³ la to² tyu² ley do, jo 'ná² ngí²gi to² tyu² 'e ngú¹ taan²¹² na' pe lí² ngii²¹i jiin¹³ la 'iin²¹² in 'in Espíritu Tyú² do.

⁵Joon 'in tsá² 'in ngí¹ to² jmoo¹o jiin¹³ la to² tyu² ngú¹ taan²¹² in, cu²-tsi jiin¹³ coon¹³ 'e jmaai¹ to² ngú¹ taan²¹² in do. Joon 'in ngí¹ to² jmoo¹o jiin¹³ la 'iin²¹² in Espíritu Tyú² do 'i¹-tsi jiin¹³ tya' 'in Espíritu do. ⁶Joon wa ngí¹ tsá² cu²-tsi jiin¹³ coon¹³ 'e jmaai¹ to² ngú¹ taan²¹² in jmaai¹³ jiin¹³ 'e júun²mo pe wa 'i-tsi tsá² jiin¹³ tya' 'in Espíritu Tyú² do jmaai¹³ 'e seen²¹mo tsá² joon si'íi¹ tyú²-tsi tsá² tyani Dios. ⁷Joon jileei²¹ 'in ngí¹ cu²-tsi do lawa'a 'e¹mo Dios tsu jo 'iin²¹² in jon'gi cwói¹ 'ña'a wa'a tyu²u ley do to² 'ii. ⁸Tsu 'wii¹³ joon, 'in ngí¹ to² jmoo¹o jiin¹³ la to² tyu² ngú¹ taan²¹² in jo lí² jmáa¹a la 'yaa¹-tsi Dios.

⁹Pe 'naa' jo ngí²ii to² jmoo²oo' jiin¹³ 'e 'yaa¹-tsi ngú¹ taan²¹² naa', pe 'e 'yaa¹-tsi 'in Espíritu Tyú² do. Tsu 'in Espíritu Tyú² do 'e 'yuu¹mo ngú² taan²¹² naa'. Joon wana jo 'yuu¹i 'in Espíritu Tyú² do ngú¹

taan²¹² in tsá² jo líi¹ 'in tsá² do tsá² tya' Cristo. ¹⁰Pe wana 'yuu¹ i Cristo ngú¹ taan²¹² naa', 'in alma tyi'naa' jiin¹⁰ o tsu nigauntyú¹ mo Dios 'naa' xufiin¹³ ngú¹ taan²¹² naa' 'ná¹ ijúun² 'in 'wii¹³ tya' tsaa². ¹¹Joon wana 'in Espíritu Tyú² tya' 'in nigajmaa¹ a jiin¹ Cristo Jesús jee²¹² 'líi²¹² 'yuu¹ i jee²¹² 'naa', la joon jon 'in Dios do 'in gajmaa¹ a jiin¹ Jesús ijmaa¹ a jiin¹ jon cuerpos tyii¹ 'e 'ná¹ júun² 'in. Coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu tya' Dios 'in 'yuu¹ i jee²¹² 'naa' ijmaa¹ a jiin¹ 'naa'.

¹²Tsu 'wii¹³ joon, tsaru¹ u', jo tti² na' ngí² i to² tyu² ngú¹ taan²¹² naa'. ¹³Tsu wana ngí² ii' jiin¹³ la to² tyu² ngú¹ taan²¹² naa', ná¹ júun² naa'; pe wana coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² do jmoo² oo' 'e lawa'a 'e júun² mo ngú¹ taan²¹² naa'. Joon jo jmoo²¹ gi' la to² tyu² 'e coon¹³ la joon 'e seen²¹ naa'.

¹⁴Jileei²¹ 'in 'e'e 'in Espíritu tya' Dios xiiala 'ná¹ ngí¹ líi¹ i jóon¹ Dios.

¹⁵Tsu 'in Espíritu 'in niga'ii¹³ naa' jo líi¹ la líi¹ espíritu 'in tyu² to² 'íi³ 'naa', 'in lí² jmá¹ 'goo² oo'. In Espíritu 'in niga'ii¹³ naa' nigajmee¹ i jna' jóon¹ Dios. Joon coon¹³ 'in Espíritu do fee¹³ na' Dios: "Ñu¹ u".

¹⁶Joon 'in Espíritu do røø²¹ sší¹ i coon¹³ espíritu tyi' 'e líi¹ na' jóon¹ Dios. ¹⁷Joon ilfin² na' jóon¹ on i'ii¹³ na' 'e tti² na' jiin¹³ la júu³ ga'íi² i Dios tyijna'. Caan²¹ mo coon¹³ Cristo i'ii¹³ na' 'e tti² na' do. Tsu mo nee²¹ en' wúu¹ caan²¹ mo coon¹³ Cristo la joon jon i'ii¹³ na' caan²¹ mo coon¹³ on 'e 'ya² gi tya'a.

¹⁸Tsu líi² na' 'e wúu¹ nee²¹ e' nano jo 'ee to² tí² mi uncfiin² 'e wúu¹ do coon¹³ 'e 'ya² gi ijnee²¹ tyijna' mi

liciiin²¹ gixu. ¹⁹Tsu la tøøi² juncwii²¹ sijáan¹ an 'áa¹ mo ca mi tí² 'ii²¹ icwó² Dios jóon¹ on jilaa²¹ 'e tti² i. ²⁰Tsu 'e juncwii²¹ lo gal¹ 'e jo 'ee to² 'íi³ -in. Gal² -i la joon jon' wa'a gali'ii²¹² in 'e fu juncwii²¹ la joon, pe tsu 'wii¹³ i la joon gali'ii²¹² in Dios Jmii²¹. Joon sijáan¹ an ca mi líi sší² i. ²¹E juncwii²¹ lo sijáan¹ an ca mi láai² 'e gó² sijnii¹³ tya'a joon lí² 'ii²¹ i 'e 'ya² gi 'e siláa² i la siláai² jóon¹ Dios. ²²Joon ca jmi²¹² no jilaa²¹ 'e gajmaa¹ a Dios 'oon² on. 'Oon² on la 'oon² on tsam² mi líi cuu²¹ tya'a iliseein²¹ jóon¹ on. ²³Joon jiin¹³ 'e gajmaa¹ a Dios do 'oon² on pe jna' jon 'ón² on' xufiin¹³ niga'ii¹³ na' 'in Espíritu Tyú² do lawa coon²¹ 'e tsáai¹ tsi' i'ii¹³ na' jilaa²¹. 'Ón² on' áai¹ joon siján³ an' ca mi líin¹ na' jóon¹ Dios 'in 'in gacwaan¹³ in. Joon coon¹³ la joon 'e ngú¹ taan²¹² na' ilí² siláa² ²⁴tsu natiin¹³ na' coon¹³ 'e siján³ an'. Pe wana jøø² tsá² 'e sijáan¹ an joon jo sijáan¹ gi. Tsu wana 'e jøø² tsá² jo ná² sijáan¹ an. ²⁵Pe wana jo jøø²¹ 'e 'e siján³ a' ná¹ jon² du' coon²¹ tún².

²⁶Coon¹³ la joon jon 'in Espíritu Tyú² do tya' Dios unconon¹³ jna' coon¹³ jilaa²¹ wa jo pí³ -tsi'. Tsu jo né² na' faa¹³ a júu³ tyú² jiin¹³ la tti² jna'. Pe 'in Espíritu Tyú² do mi¹ i tyani Dios 'wii²¹² tyi' coon¹³ 'e saai¹ -tsi 'e jo lí² faa²¹ a coon¹³ jmi¹ tya' tsá². ²⁷Joon Dios, 'in ní² jilaa²¹ 'e 'i¹ -tsi tsá², ní² o 'e 'iin²¹² in jin² in 'in Espíritu Tyú² do tsu 'wii¹³ 'in Espíritu do mi¹ i 'wii²¹² tya' 'in cwii¹ in Dios jiin¹³ la 'i¹ -tsi Dios.

Lí¹ i' sicaan²¹ na' coon¹³ Cristo

²⁸Tsu né² o' 'e jilaa²¹ 'e tsangí² na' gajmaa¹ a Dios 'e sá² 'e tyú² tya' 'in

'iin²¹²in 'ii, 'e tyú²-u tya' 'in gatø²
Dios iuntsiin¹ jiin¹³ la 'iin²¹²in.
²⁹Tsu 'in galicwii¹in Dios la mo jéei¹,
'ii jon nigatyii¹³in Dios ca la mo
'wii²¹² wa'a ilí²in la líi¹ Joon¹on,
'e coon¹³ la joon 'in jóon¹on do
ilí²in 'in feel¹gi jee²¹² 'in ruu²¹i
fúui¹ do. ³⁰Joon 'in nigatyii¹³in
Dios ca la mo 'wii²¹², gatø¹o jon;
joon 'in nigatø¹²ø, nigauntyú¹mo
jon; joon 'in nigauntyú¹ Dios, 'ii jon
gacwo¹ Dios ilí²in la líi¹ Joon¹on
do.

³¹¿Ee jon 'e faa¹³a' cwáain¹ tya'
'elo? Wana 'i¹-tsi Dios 'e tyú² tyi',
jo 'ee cwáain¹ tyi' wa 'ei¹ tsá² jna'.
³²Tsu wana jo¹ gasáa¹ Dios Joon¹on
pe gajaan²¹mo Joon¹on 'wii²¹²
tyijna', ¿ti jo cwo¹ Dios jna' jilaa²¹
caan²¹mo coon¹³ Joon¹on? ³³¿'iin
lí² cwo²o tsaa² 'in nigatyii¹³in Dios?
Tsu Dios 'in niga¹ii²¹ 'ii. ³⁴¿'iin lí²
píi²in lí 'ii²¹? Tsu Cristo 'in nigajúin¹
'wii²¹² tya'a. Joon 'ii-o gajjin¹in jee²¹²
'lí²¹² joon nano tyín¹ lí' cwo²
Dios tsáa¹, mi¹i 'wii²¹² tyi'. ³⁵¿'iin
jon lí² jmáa¹a 'e jo 'iin²¹²gi Dios
jna'? ¿Ti lí² jmáa¹a 'e wúu¹ né²e' 'e
jo 'iin²¹²gi Dios jna', si lí² jmáa¹a 'e
faí³ sáan³an' 'ee 'e jo¹ 'iin²¹²gi Dios
jna'? La joon jon wa'a øøi¹ tsá² jna',
si júun²na¹ 'oo² 'ee, si ná² sin¹in' 'ee,
si toon²¹on' tóin¹ 'mó¹ 'ee, si ti lí jó¹
'mó¹ tyi' 'ee. ¿Ti lí' 'elo jmáa¹a 'e jo
'iin²¹²gi Dios jna'? ³⁶La gajin² ni jí²
tya' Dios:

'Wii²¹² tyi'i sáan³an' tóin¹ 'mó¹ la
coon²¹ jmi²¹²;
joon líi² tsá² 'e líi¹ jna' la líi¹
joo'saa²¹ 'in jngaai¹³ tsá².

³⁷Pe coon¹³ jilaa²¹ 'elo, jna'
líi¹na' tsá² 'in galí²i jo 'ee galí²
tya'a. Galí¹i 'wii¹³ cwáain¹ tya'

'in nigali¹iin²¹²in jna'. ³⁸Joon
tsáa¹mo-tsii 'e jo sá² jiin¹³ coon²¹ ilí²
jmáa¹a 'e jo 'iin²¹²gi Dios jna'; tsu
wa júun²na' si seen²¹na' 'ee jo lí².
Jon' 'in ángeles si 'in tyú² to² 'ii 'ee;
jon'gi 'e 'ii²¹ 'e sá² tya'a; 'e tsangí²na'
no si itsangí²na' tsa'oo²¹, 'yíia¹ 'ee;
³⁹jon'gi 'e sá² fu ñii¹³ si 'e sá² fu
'wóo¹ 'ee si jee²¹² coon²¹ 'e catyíia²
'e gajmaa¹a Dios jo lí² jmáa¹a 'e
jo 'iin²¹²gi Dios jna' lagi 'e²e jna'
'iin²¹²in jna' mo gasii¹in Cristo Jesús
Ña'ñu¹u'.

Nigatyii¹³in Dios tsá² Israel

9 Mi fo³oo 'ee fo³oo jmai² 'e
ja²mo la tñii² 'in líi¹ tsá² tya'
Cristo. Jo jmóo³ jna júu³ tajuu²¹ tsu
'in Espíritu Tyú² tya' Dios jmo²o
jna júu³ coon¹³ 'e 'i¹-tsii 'e ja²mo
júu³ tyíia. ²Áa¹mo xuui²¹²-tsii joon
'áa¹mo cu²-tsii tya' tsá² góo³oo
Israel. ³Joon ca 'iin²¹²na 'e líin²na
coon²¹ coon¹³ Cristo 'e píi²in Dios
jna wa'a lí² 'e tyú² tya' ruu²¹na
tsagóo³oo. ⁴Tsu 'in tsá² do líi¹ jún²
tya' Israel joon Dios niga¹ii²¹mo
'ido lawa jóon¹on. Joon gaí² Dios
jee²¹² 'in tsá² do 'e cwá² coon¹³ 'e
'ya²gi tya'a joon gajmaa¹a júu³ 'ee
'iin²¹²in jmáa¹a. 'In tsá² do ga'ii²¹i
'e ley tya' Moisés do, joongi xiiala
lí² un'goo²¹ tsá² Dios. Ga'ii²¹mo jon
jilaa²¹ júu³ 'e gaí²i Dios. ⁵'In tsá² lo
líi¹ jún² tya' 'in tsacøøi¹³ tyi' nifu,
joon cwáain¹ tya' 'e ngú¹ taain²¹²
tsá² Cristo gangaa¹³in jee²¹² 'in tsá²
do. Joon Cristo líi¹i Dios joon tyu²u
to² jilaa²¹. Cwocwaa¹³mo coon²¹
tøø²mo. Amén.

⁶Pe jo mo gaján² 'e júu³ gaí²i
Dios tya' tsá² Israel wa jo mo gatsín¹.
Tsu jileei²¹ 'in líi¹ jún² tya' Israel jo

líi¹ la jai² tsá² Israel. ⁷Joon jileei²¹ jún² tya' Abraham jo líi¹ jóon¹ 'in la jai² tsu Dios nigajin² 'in sii²¹ 'ii: "Jiin¹³ coon¹³ Isaac do ilisá² jún² tyi¹." ⁸'øø²¹ mo-tsi' coon¹³ 'e júu³ lo 'e galíi¹ tsá² jóon¹ Dios jon' wa' cwáain¹ tya' tsacøø¹³ tya'a. Xujoon, jiin¹³ 'in tsá² do 'in 'ii²¹ 'e júu³ gaíi² Dios galíi¹ jún² tya'a. ⁹Tsu 'e júu³ gaíi² Dios tya' Abraham gajin² 'in: "Mi cwá² 'ii²¹ joon, góo³oo, joon iliseein²¹ jaain²¹ jóon¹ 'in Sara do."

¹⁰Jon'on jiin¹³ 'e no. Tsu 'in jóon¹on gáí¹ tya' Rebeca do jaan²¹ mo jmii²¹ seein²¹, 'in 'líi²¹² tsafeei¹³ tyi' Isaac do. ¹¹⁻¹³Pe la jo mo seen²¹ mogi 'in xuui²¹² do jon'gi 'e mo gajmaa¹ a jiin¹³ xu, 'e gó² si 'e tyú² 'ee, gajin² 'in Dios sii²¹ i Rebeca do: "In xuui²¹² tyi' i nifu íjmáa¹ la to² tyú² 'in xaai²¹ gi do." Coon røø²¹ faa²¹ a 'e júu³ lo la gafaa²¹ a júu³ tya' Dios lí¹ li xiia²¹ 'e jin² 'in: "Iin²¹² na Jacob, pe 'e¹ moo Esaú", jin² Dios. Coon¹³ la joon galí² 'e tñi² Dios tyii¹³ 'in doñi¹ 'in tsá² 'in tyii¹³ 'in, jiin¹³ la gaí¹-tsi joon jo cwáain¹ gacón² 'e gajmaa¹ 'in tsá² do.

¹⁴¿Ee faa¹³ a cwáain¹ tya' 'e júu³ lo? ¿Ti jmoo¹ o Dios 'e gó²? 'Esa la joon! ¹⁵Tsu Dios gajin² 'in gasii²¹ Moisés: "Ilifeei¹-tsii tya' 'in tsá² 'in 'iin²¹² na jmáa³ aa feei¹-tsii tya'a, joon fúu² ilíi² na 'in tsá² do 'in 'iin²¹² na líi² na la joon tya'a." ¹⁶Joon coon¹³ la joon nee²¹ 'e 'e jon' tya' 'in tsá² 'in 'iin²¹² 'in si tya' 'in tsá² 'in cwo²-tsi 'áai¹ 'ee pe 'ña'a Dios ilifeei¹-tsi. ¹⁷Tsu ni jí² tya' Dios jin² 'in la gajin² Dios gasii²¹ 'in røø¹³ tya' Egipto: "Gajmee¹ na 'nu røø¹³ jiin¹³ wa' ilí² 'e² ee tsá² 'ii²¹ tyiia, joon jiin¹³ wa' ilicwii¹ 'in tsá²

jna la caain²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹."

¹⁸La joon ilifeei¹-tsi Dios tya' 'in tsá² 'in 'iin²¹² 'in jmáa¹ a feei¹-tsi tya'a joon íjmée¹ 'i waa²¹-tsi 'in tsá² 'in 'iin²¹² 'in jmée¹ 'i la joon.

¹⁹Pe ifo² jna: "Wana la joon, ¿ee lí¹ cwo² Dios tsá² tsaa²? Tsu, ¿iin lí² jo jmá¹ a jiin¹³ la 'iin²¹² 'in Dios?"

²⁰Pe 'nu jaain²¹ tsañu¹, ¿iin líi² u wa'a jo cwo² júu³ ruui²¹ coon¹³ Dios? Jmoo²¹ o la 'in jmoo¹ o coon²¹ tsuu² lí¹ cwoo¹³ 'e jin² sii²¹ 'in nigajmaa¹: "¿Ee lí¹ nigajmee¹³ u'un jna la no?" ²¹Tsu 'in jmoo¹ o tsuu² tñi² mo jmá¹ a jiin¹³ la 'iin²¹² 'in coon¹³ 'e cwoo¹³ do. Lí²-i jmáa¹ a coon²¹ tsuu² 'e 'ya² gi coon¹³ po¹³ cwoo¹³ do si lí²-i jmáa¹ a jon coon²¹ tsuu² 'e jo¹ tyiin² cuu² 'áai¹ coon¹³ 'e po¹³ cwoo¹³ do 'ee.

²²¿Ee lí² faa¹³ a tya' Dios? Jo lí² faa¹³ a jiin¹³ xu wa 'iin²¹² 'in Dios 'e² e tsá² xiiala 'e¹ i tsaa² joon xiiala fee¹ to² tya'a joon gajmaa¹ a taa²¹ a coon²¹ tún² tya' 'in tñi² ní² wúu¹ joon 'in 'in¹ 'iin² mo. ²³Tsu coon¹³ la joon gajmaa¹ a júu³ xiiati fee¹ 'e 'ya² gi tya'a tya' 'in tsá² do 'in galifee¹-tsi tya'a. Joon Dios nigatyii¹³ 'in 'in tsá² do la mo jée¹ wa'a 'ii²¹ 'e 'ya² gi tya'a do. ²⁴Joon gatøø¹³ Dios jna, joon 'inlíi¹³ jna' líi¹ na tsá² Israel joon 'inlíi¹³ gi jna' líi¹ na tsá² 'in jo seein²¹ Israel. ²⁵Jiin¹³ la gajin² Oseas ni jí² tya'a mo gafaa²¹ a cwáain¹ tya' Dios, gajin¹ 'in:

'In tsá² 'in jo mo galíi¹ tsá² tyiia, 'ii iunsíi³ ii tsá² tyiia.

Joon 'in tsá² 'in jo mo galíi¹ 'iin²¹² na 'ii iunsíi³ ii 'in 'iin²¹² na.

²⁶Joon 'e cwoo¹³ do lí¹ gafuu²¹² uu 'in tsá² do: "Jon'on tsá² góo³oo

'naa'”, cwoo¹³ joon ilisii²¹ii'
joo¹n Dios 'in jiin¹.

²⁷Pe cwáain¹ tya' tsá² Israel, Isaías gajin²in: “Xufiin¹³ 'in jún² tya' tsá² Israel tí² la tí² too¹³ taa¹³ tsi jmi'ñi³ tí² jiin¹³ coon²¹ poo²¹²xu 'in tiin¹³,
²⁸tsu Ña'ñu¹u iuntsiin¹ júu³ tya'a tya' 'e cwoo¹³ lo ce tí² la jin²in joon la jmoonoo ijmáa¹a.” ²⁹Jiin¹³ la gajin² 'in Isaías do la nu'gi:

Wa mo'o jo gasáí¹ Ña'ñu¹u, 'in feei¹gi, jún² tyijna',
joon 'e galíi¹na' la líi¹ 'in tsá² seein²¹ Sodoma coon¹³ Gomorra.

**Cuu²¹i tsá² Israel jmáa¹a
la 'iin²¹²in Dios**

³⁰¿Ee faa¹³a cwáain¹ tya' 'elo? 'In tsá² 'in jo seein²¹ Israel 'in jo mo ganoo¹³on wa' untyúí¹ Dios 'ii tsu 'wii¹³i 'e jmaa¹a, gauntyú¹mo Dios 'ii coon¹³ 'e jai² galíi². ³¹Pe tya' 'in tsá² Israel do, jo mo galí¹ wa'a untsiin¹ 'e ley do 'e ná² jmáa¹a wa'a untyúí¹ Dios 'ii. ³²Tsu 'in tsá² Israel do gali'iin²¹²in wa'a untyúí¹ Dios 'ii 'wii¹³i 'e jmoo¹o do jon' wa' 'wii¹³i 'e jai² líi²i. Tsu 'wii¹³i joon gatyuun¹³in tsaa² cuun²¹² sii²¹ “cuun²¹² tyuun¹³ tsá²” 'e líi¹i Cristo. ³³Joon jí² tya' Dios jin² cwáain¹ tya' 'e cuun²¹² do:

Sii²i fu Sión coon²¹ cuun²¹² tyuun¹³ tsá² joon 'e cuun²¹² do jmáa¹a cií² tsá².

Joon jileei²¹ 'in jai² líi²i 'ii jo 'ee tsatyin²-tsi coon¹³.

10 Tsaru¹u, jiin¹³ 'e 'iin²¹²na 'áai¹ joon 'e júu³ tyú² 'e foo¹³na Dios 'wii²¹² tya' 'in tsá² Israel ijmáa¹a Dios tiin¹³ 'ii. ²Tsu fo²oo 'wii²¹² tya'a 'e 'áa¹mo

un'goo²¹o 'in tsá² Israel do Dios pe jo røø²¹ ñii¹ xiiala lí² un'goo²¹o 'a la jai² Dios. ³Jo 'øøi²¹-tsi xiiala untyúí¹ Dios tsá² joon 'iin²¹²in wa'a untyúí¹ Dios 'ii jiin¹³ la 'i¹-tsi yaai. Jo cwéí¹ yaai wa' untyúí¹ Dios 'ii jiin¹³ la 'iin²¹² Dios. ⁴Tsu Cristo do líi¹i 'in lí¹ gatséi¹ tya' 'e ley tya' Moisés do joon untyúí¹mo Dios jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii.

⁵Joon mo gafaa²¹a Moisés tya' xiiala ilí² untyúí¹ Dios tsá² coon¹³ 'e ley do, gataan¹an ni mo'jí² 'e júu³ lo: “‘Tin tsá² 'in untsiin¹ jiin¹³ la to² tyu² ley, iliseen²¹mo coon¹³ 'edo.” ⁶Pe la lo gajin²in tya' xiiala ilí² untyúí¹ Dios tsá² coon¹³ 'e jai² líi² tsá²: “Jo foo¹³o coon¹³ 'e 'i¹-o'o: ¿‘Tin 'in lí² so¹o fu ñu'fú² wa'a xaa¹i Cristo? ⁷Jon'gi foo¹³o: ¿‘Tin 'in lí² xaa¹i fu li 'ii²¹ wa'a jmáa¹a so¹o Cristo jee²¹² ‘líi²¹²?” ⁸¿Ee jin²in wa'a la joon? 'E jin²in: “‘E júu³ jai² lo 'íi¹ co' liséen²un, ca tsi nu¹ 'oo¹³o 'íi¹ joon lí² 'i¹du-'o'o 'e júu³ lo.” Joon 'e júu³ lo 'e sfi¹³ jna'a li la li 'e júu³ 'ee²¹e cwáain¹ tya' 'e jai² líi² tsá². ⁹Tsu wana coon¹³ júu³ tyi¹i jmoo²o júu² 'e líi¹i Jesús Ña'ñu¹u joon wana jai² líi²u 'e nigajmaa¹a Dios 'ii jiin¹ jee²¹² ‘líi²¹², itiin¹³mo'o. ¹⁰Tsu coon¹³ 'e 'i¹-tsi tsá² ja²mo líi² tsá² wa'a iuntyúí¹mo Dios 'ii, joon coon¹³ júu³ tya'a jmo²o tsá² júu³ 'e cwii¹in Jesucristo joon coon¹³ la joon tiin¹³mo 'ii.

¹¹La jin² ni jí² tya' Dios: “Jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii jo tsatyin²-tsi tya'a.”

¹²Tsu tyani Dios coon²¹ røøi²¹ tsá² Israel lagi 'in tsá² catyaaí² ni cwoo¹³ juncwii²¹. Joon Na'ñu¹u líi¹i Ña'ñu¹u tya' jileei²¹ tsá² joon cwoo¹ ce gasáí¹ tya' jileei²¹ 'in mf¹.

¹³Tsu jin²in ni jí² do: “Jileei²¹ 'in mí¹ coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu^{1u} 'in tiin¹³ mo 'ii.” ¹⁴Pe, ÷xiiala lí² mí¹ tsá² wa' mo jo jai² galí²i? Joon, ÷xiiala lí² jai² lí²i tsá² Cristo wa jo mo ganúu²un tya'a? Joon, ÷xiiala lí² nuu¹un tsá² wa jo 'in mo seein²¹ wa'a jmaa¹³a júu³? ¹⁵Joon, ÷xiiala lí² jmaa¹³a tsá² júu³ wa'a jo¹ mo sii¹in tsá² 'ii? Jiin¹³ la nigajin² ni jí² tya' Dios: “i'Áa¹mo 'ya²gi 'e tií²i tya' 'in tsá² 'in tsacwó² júu³ tya' xiiala seein²¹ tsá² tyú² coon¹³ Dios joon 'in cwó² 'e júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá²!”

¹⁶Pe jon' jileei²¹ jmaa¹ nuu¹³un 'e júu³ tyú² do tya' 'e tiin¹³ tsá². La gajin² Isafas ni jí² tya' Dios: “Ña'ñu^{1u}, ÷'lin galijai² galí²i júu³ tyii¹?” ¹⁷Tsu 'e jai² 'e nigalí²i tsá² galí¹ tsu 'wii¹³i niganúu²un 'e júu³ do. Joon 'e júu³ nuu¹u do 'e júu³ cwáain¹ tya' Cristo.

¹⁸Pe unngii²ii nu: ¿Ti jo mo nuu¹u tsá² Israel 'e júu³ do? iNiganuu¹o! Tsu ni jí² tya' Dios jin²in:

Niganúu²un tsá² júu³ tya'a la caain²¹ ni cwó¹³ juncwii²¹.

Joon 'e júu³ sí¹i nigatyí¹a ca ti¹³ ni wó².

¹⁹Pe unngii²gii nu: ¿Ti jo mo ga'øø¹21-tsi tsá² Israel 'e júu³ ninúu²un do? Tsu gajin² Moisés:

Ijmée¹na 'naa' 'e tyíin²-oo' tya' tsá² coon²¹ fuu²¹ 'in lí²naa' 'e jo líin² 'ido tsá² tyiia; joon ijmée¹na 'naa' 'nii²¹-oo' coon¹³ coon fuu²¹ 'in lí²naa' 'e jo 'øø¹21-tsi 'ido.

²⁰Joon Isafas do coon²¹ tsáa¹gi gajin²in:

Nigatsee²¹i jna 'in tsá² 'in jo mo ga'naai¹³ jna; joon gajné¹na tyani 'in tsá² do 'in jo mo gamú¹i jna.

²¹Joon mo gafaa²¹ Isafas do cwáain¹ tya' tsá² Israel, gajin²in: “La coon²¹ jmi²¹² 'i³ii cwóo³oo 'e tø²øø tsá² 'in jo jmoo¹o nuu¹³, 'in tsá² 'in jo tsi tsagoo²¹o.”

Tsá² Israel 'in natiin¹³

11 Wana la joon, ¿ti nigatiui² Dios tsá² tya'a tsá² Israel? i'Esá la joon! Tsu jna-a lí¹na tsá² Israel. Joon lí¹na jún² tya' Abraham joon 'lii²¹² tsafeei¹ tyiia sii²¹ Benjamín. ²Jo mo gatiui² Dios tsá² tya'a 'in nigalicwii¹in la mo jéei¹. Tsu ñí² 'naa' la jin² ni jí² tya' Dios cwáain¹ tya' Elías mo gafaa²¹a Elías júu³ tyú² joon gacwoo¹o tsaa² tya' tsá² Israel. Elías do gajin²in sii²¹i Dios: ³“Ña'ñu^{1u}, nigajngaa¹³mo 'ino tsá² tyi¹ 'in cwóo¹o júu³ tyú² tyi¹ joon nigafiin¹in ni altar tyi¹i. Joon jiin¹³ jna-a seen²¹na joon 'iin²¹²in 'ino jngaa¹³mo jna jon.” ⁴Pe Dios gañii¹: “Nigajmá³aa coon²¹ dyí¹a mil tsá² tyiia 'in jo gasii²¹ 'wojní¹i tyani 'in tsá² cun'uu¹³ sii²¹ Baal.” ⁵La joon jon nano nigasáai¹xu Dios coon¹³ 'e feei¹-tsi tya'a 'inlí¹³ii tsá² Israel ilí²in tsá² tya'a. ⁶Joon gali²¹ Dios 'in tsá² do coon¹³ 'e feei¹-tsi tya' 'ido jon' wa gali²¹i tya' 'e nigajmaa¹ 'ido. Tsu wana gali²¹i Dios 'ido tya' 'e tyú² 'e nigajmaa¹ 'ido gali²¹i 'wii¹³ galifee¹-tsi tya' 'ido. ⁷¿Ee ifa²a cwáain¹ tya' elo? 'In tsá² Israel do gali²¹in²¹²in wa'a 'ii²¹ Dios 'ii pe jo 'ee gali²¹i pe jiin¹³ 'in gatyii¹³in Dios gali¹o. Joon galibán¹mo 'in catyaa², ⁸jiin¹³ la gajin² ni jí² tya' Dios: “Dios jmaa¹ 'e ituun²mo 'e i¹-tsi 'in tsá² do; gacwo¹ 'ido unní¹i pe jo jna²a, joongi gacwo¹ 'ido loocwóo¹o pe

jo nuu¹un, joon la joon lɪ² ca jmi²¹²
no.” ⁹Joon 'lii²¹² David gajin²in:

Cwolɪ² e tyú² seein²¹ coon¹³ 'e
gøø²¹ lawa coon²¹ ni lá², 'e
coon¹³ la joon ityuun¹in joon
ini² wúu¹.

¹⁰Cwolitiui² unni¹i joon jo jna²gi,
cwolɪ² 'e lituu²¹ moowó¹o coon¹³
laa²¹² 'e tyaan¹an coon²¹
tøø²mo.

'In tiin¹³mo 'in tsá² jo seein²¹ Israel

¹¹Unngí³ii 'naa', mo gatyuin² tsá²
Israel, ɛti gaci¹³i coonti? i'Esa la
joon! Xu li' ci¹³i galí. Tsu coon¹² 'e jo
gajmaa¹a nuu¹³un tsá² Israel do galí²
ijmá¹ Dios tiin¹³ tsá² 'in jo seein²¹
Israel, 'e coon¹³ la joon ili'iin²¹²in tsá²
Israel 'e la joon jon. ¹²Joon wana galí²
'e tyú² tya' tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'e
jo gajmá¹a tsá² Israel nuu¹³un, joon
ga'laa¹a tsá² Israel ilisá² 'e tyú² tya'
tsá² 'in jo seein' Israel, ixiiála fee¹gi
ilisá² mi 'ii²¹ Dios 'ii tún¹!

¹³Pe 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'naa', 'in jo
seein²¹ Israel. Dios gasii²¹in jna 'e
cwó³ jna júu³ tyú² tya' tsá² 'in jo
seein²¹ Israel. Joon fee¹ jmóo³oo to²
tyiia, ¹⁴'e coon¹³ la joon ili'iin²¹²in
'inlɪi¹³ tsagóo³oo jmaa¹a la gajmaa²¹a'
la joon itiin¹³in. ¹⁵Tsu wa mo'o
gatiui² Dios tsá² Israel joon coon¹³
joon galiseein²¹ 'in tsá² taain²¹²
juncwii²¹ tyú² tyani Dios, ɛ'ee ilí² mi
'ii²¹ Dios 'ii tún¹? 'Ilí² 'e iliseen²¹mo
tún¹ 'in nijúin¹ do. ¹⁶Tsu wana joon²¹
tsá² tya' Dios 'e con² nifu la joon jon
nigajoon²¹o la tøø² con² do. Joon
wana tya' Dios 'e jmóo³ tya' coon²¹
'mó² la joon jon tya' Dios 'e cwáa¹
tya'a.

¹⁷E lɪ¹ la lɪi¹ 'inlɪi¹³ tsá² Israel
lɪi¹ cwáa¹ tya' 'mó² olivo nawuun²¹

joon 'naa' lɪi¹naa' lawa cwáa¹ tya'
'mó² olivo 'e cwaain²¹ jee²¹² nuu²¹
'e si'láa¹ jee²¹² 'e 'mó² olivo 'ee
tyú² do. Joon coon¹³ la joon galí²
ga'ii¹³naa' 'e pí²-tsi tya' jmóo³ 'e
'mó² olivo tyú² do. ¹⁸Pe jo jmaa²aa'
jlóø¹³naa' lagi 'in tsá² Israel 'in
lɪi¹ la lɪ¹ cwáa¹ tya' 'mó² olivo 'e
nasiwuun²¹. Wa jmoo²oo' la joon,
cwotii¹³ 'oo' jo 'ii²¹ 'e jmóo³ do wa
pí³-tyii' pe 'naa' 'ii¹³naa' wa' pí³ tya'
'e jmóo³ do.

¹⁹Coon²¹ jo¹ ngaa²¹²mo ifu²¹u
jna: “Ja²mo júu³ tyi'nɛ, pe
siwuun²¹ 'e cwáa¹ do 'e lí² 'láa¹na
coon¹³ 'e 'mó² olivo tyú² do.” ²⁰Joon,
“tyú²-u”, fuu²¹²uu, pe 'e cwáa¹ olivo
nasiwuun²¹ do, nasiwuun²¹ tsu 'wii¹³
jo jai² mo galí²i joon 'nu ni'láa¹u'u
coon¹³ 'e 'mó² do jiin¹³ tsu 'wii¹³
jai² lí²u. Tsu 'wii¹³ joon, jo jmoo²o
jloo³, jiin¹³ ngi¹i coon²¹ tún². ²¹Tsu
wana jo gajmaa¹a Dios feei¹-tsi tya'
'in tsá² 'in lɪi¹ la lɪ¹ cwáa¹ siwuun²¹
tya' 'e 'mó² tyú² do coon²¹xu jo 'e
ijmáa¹a feei¹-tsi tyi'i wa'a jo jai²
lí²u. ²²Cón²on cwáain¹ xiiala
feei¹-tsi Dios pe cón²on cwáain¹
jon xiiala coon²¹ tsáa¹ jmoo¹o Dios.
Nigajmaa¹a coon²¹ tsáa¹ coon¹³ 'in
nigatyuun¹³in do, pe fee¹mo-tsi tyi'i.
Pe 'ná¹ 'ii¹³gi' 'e feei¹-tsi tyi'i tsu
wana jo la joon, tsu iwiin²¹ 'nu jon.
²³Pe joon wana jai² líin²in 'in tsá²
Israel do tún¹ ilí² 'láa¹ Dios 'ii tún¹
jee²¹² 'mó² tyú² do. Tsu tíi²mo Dios
'láa¹ 'e lɪ¹ nisiwuun²¹un. ²⁴Tsu wana
'nu, 'in lɪi¹ cwáa¹ 'mó² olivo gacwáin¹
jee²¹² nuu²¹, ga'láa²u coon¹³ 'e 'mó²
olivo 'e tyú² la jo tíi² jmá¹ tsá², ɛti
jon' jogi tyán² to² wa'a 'e 'laa¹ 'ii tún¹
cwáa¹ tya' 'e 'mó² olivo tyú² do tún¹,
joon la no lɪi¹ 'in tsá² Israel do?

Itiin¹³ tsá² Israel li gatséi¹

25 Tsaru¹u', 'e jo líin²naa' tsá² ñii²¹²-tsi yaanaa', 'iin²¹²na 'e liñí² 'naa' 'e júu³ 'uui²¹ lo: nigalibáin¹ 'in tsá² Israel jiin¹³ ca gatí² la tí² 'in tsá² jo seein²¹ Israel. **26** Joon mo lí² la joon jileei²¹ tsá² Israel itiin¹³in jiin¹³ la nigajin² jí² tya' Dios:

'In jmoo¹o láai² tsá² ijó¹ fu Sión, joon ja'woo¹³o jilaa²¹ 'e gó² jee²¹² tsá² Israel.

27 Joon, 'elo ilisá² júu³ tyiia²¹² isí¹³na coon¹³on, "Íc³íi jilaa²¹ tsaa² tya'a."

28 Joon cwáain¹ tya' 'e júu³ tya' xiiala itiin¹³ tsá² 'in tsá² Israel do galíi¹ lawa tsá² 'in 'ei¹ Dios 'e ilisá² goon¹ fo² feei¹ tyii'. Pe 'iin²¹²mogi Dios 'ii tsu tyii¹³in 'líi²¹² tsacøi¹³ tya'a. **29** Tsu jilaa²¹ 'e cwó² Dios jo tyii²¹ tún¹. Joon jo jaa²¹-tsi wana nagatø¹ø tsá². **30** Jo gajmaa²aa' núu¹³uun¹ tya' Dios la mo jée¹, pe niga'i¹³naa' 'e feei¹-tsi Dios tyii' tsu 'wii¹³ jo gajmaa¹a nuu¹³un 'in tsá² Israel do. **31** Joon galí² 'e jo nuu¹³un tsá² Israel 'e coon¹³ la joon lí² jmá¹ Dios feei¹-tsi tya'a jiin¹³ la nigajmaa¹a tyii'. **32** Tsu Dios gajmaa¹a 'e jo jmáa¹a nuu¹³un jileei²¹ 'e coon¹³ la joon lí² jmáa¹a feei¹-tsi tya' jileei²¹.

33 Líli¹ feei¹-tsi Dios tya' tsá², joon líli¹ jmi¹-tsi joon 'áa¹mo øøi²¹-tsi. Jiin¹³ jaain²¹ jo lí² øøi²¹-tsi jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi Dios jon'gi lí² øøi²¹-tsi tsá² 'e jmoo¹o Dios cwáain¹ tya' tsá². **34** "¿Iin 'in øøi²¹-tsi 'e 'i¹-tsi Ña'ñu¹u? si ¿iin ga'e¹² 'e 'ii 'ee? **35** ¿Iin nigacwo² Na'ñu¹u' 'e jmáa¹a 'e røø²¹i Na'ñu¹u' 'ii? **36** Tsu jilaa²¹ 'e sá² nigacwo¹o Dios joon 'ii

gajmaa¹a jilaa²¹ 'e sá², joon jilaa²¹ 'e sá² 'e tya'o." iCwoungoo²¹o tsá² Dios coon²¹ tøø²mo! Amén.

'Ná¹ cwoi² tsá² yaai Dios

12 Tsu 'wii¹³ joon tsaru¹u', mí³íi tyaní²ii' coon¹³ 'e feei¹-tsi tya' Dios, 'e cwóo¹³naa' yaanaa' lawa coon²¹ fa¹ 'e jiin¹ tya' Dios. 'E coon¹³ la joon líi¹naa' jiin¹³ tsá² tya' Dios tsu 'elo 'e tí²-tsi Dios. Tsu 'elo 'e tí²na' jmoo²¹o' lawa tsá² 'in øøi²¹-tsi. **2** Joon jo seen²¹naa' jmaa²aa' jiin¹³ la tyu¹² to² 'e juncwii²¹ lo. Unsí²naa' 'e 'i¹-oo' 'e coon¹³ la joon lí² unsí²naa' 'e jmoo²oo'. 'E coon¹³ la joon lí² liñí²ii' 'e 'iin²¹²in Dios 'e tyú²-u, joongi 'e 'yaai-tsi joongi 'e sitsiin¹.

3 Tsu fuu²¹²uu 'naa' jileei²¹ 'naa' coon¹³ 'e feei¹-tsi Dios gajmaa¹a tyiia: xuun 'i¹-oo' yaanaa' líi¹gi la gatí²naa'. Tyú²gi wa'a 'i¹-oo' coon¹² tún², jiin¹³ la 'e nigacwo¹ Dios 'naa' 'e jai² líi²naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. **4** Tsu lawa cuerpo tya' tsá² 'e lí² 'láai² 'ii¹³ joon la coon²¹ 'ii¹³ jmaa²¹i to² pe jo jmoo¹o la jmoo¹o 'ii¹³ catyiia². **5** La joon líi¹ jna'. 'Láai² 'ii¹³ to² 'e jmaai²¹ jna' la jaain²¹ la jaan²¹na'. Joon sicaan²¹na' lawa coon²¹ cuerpo tya' Cristo. Joon xufiin¹³ fúu¹o' 'e sicaan²¹na' tí² ca'ii¹³ tí² ca'ii¹³ 'e líi¹na' coon²¹ cuerpo.

6 Joon Dios nigacwo¹o jna' 'láai² 'ii¹³ to² ilí² jmoo²¹o' la jaain²¹ la jaan²¹na'. Nigacwo¹ Dios tsá² to² lí² jmáa¹a la jaain²¹ la jaain²¹ jiin¹³ la 'iin²¹²in. Joon jile¹ 'e ná¹ jmoo²¹o' 'e to² do gacwo¹ Dios jna' coon²¹ tún². Wana gacwo¹ Dios tsá² to² 'e jma²a tsá² júu³ tyú² tya'a, 'ná¹ cwo¹ 'in tsá² do júu³ coon¹³ jilaa²¹ 'e jai² líi²i.

⁷Joon wana gacwo¹ Dios tsá² to² wa'a unjii²in tsá² xeei²¹, 'ná¹ unjii²in 'in tsá² do 'e tyú². Joon wana gacwo¹ Dios tsá² to² wa'a 'e²e tsá² xeei²¹, 'ná¹ cwo¹-tsi 'ido 'e²e tsá². ⁸Joon wana gacwo¹ Dios tsá² to² wa'a tyá¹-tsi tsá² xeei²¹, 'ná¹ cwo¹-tsi jmaa¹a. Joon wana gacwo¹ Dios tsá² to² 'e cwo²o cuu² tsá² xeei²¹, 'ná¹ cwo² 'e cuu² do 'e coon²¹ 'e i¹-tsi. 'In tyú² to² 'ná¹ tyú²u to² coon²¹ tún², joon 'in uncoon¹³on 'in seen²¹ fa¹i³ 'ná¹ jmaa¹a 'e jløø³mo.

'E 'ná¹ jmaa¹a 'in jai¹² líi²i Cristo

⁹Cwoli¹iin²¹²naa' 'a la jai¹² la jaain²¹ la jaan²¹naa'. Cwoli¹ee¹moo' 'e gó² joon jmaa²aa' 'e tyú². ¹⁰'Ná¹ li¹iin²¹²naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' jiin¹³ la 'iin²¹²in tsá² la 'oo²¹ ruu²¹i. 'Ná¹ tsáai¹-oo' la jaain²¹ la jaan²¹naa' líi¹gi lagi yaanaa'.

¹¹Jo cwolfín²naa' tsá² 'in fui¹². Cwoo²oo' pí³ yaanaa' wa'a jmaa²aa' to² tya' Ña¹ñu¹u' ce caain²-oo'.

¹²Jmaa²aa' jløø³naa' coon¹³ 'e sijaan²¹aan'. Taa²¹ jmaa²aa' mo moo²oo' wúu¹. Joon jo cwo¹íin²-oo' wa'a foo²¹oo' júu³ tyú².

¹³Uncoon¹³on' 'in tsá² jai¹² líi²i Cristo 'in seen²¹ fa¹i³ joon 'ii¹³moo' 'e tyú²-u 'in jafeei¹³ 'naa'.

¹⁴Mí²ii' wa'a uncwaa¹³ Dios 'in jmaa¹²¹ 'naa'. Mí²ii' wa'a uncwaa¹³ Dios 'ii, jo mí²ii' wa'a jmeei²¹ Dios 'ii.

¹⁵Jmaa²aa' jløø³naa' coon¹³ 'in tsá² 'in jløø¹³ joon ci²ii' coon¹³ 'in tsá² 'in ci²i.

¹⁶Cwoseen²¹naa' coon²¹ 'e líi²naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. Jo jmaa²aa' jløø³ 'naa' pe ngí²ii' coon¹³ 'in tsá² 'wéi¹ do. Jo cwolfín²naa' tsá² 'in líi¹i 'in ñii²¹²-tsi 'áai¹.

¹⁷Jo cóon¹³oon' tyii' 'e gó² jmoo¹o tsá² tyii' tya' jiin¹³ jaain²¹. Cwoo¹³-oo' wa'a jmaa²aa' jmaa¹¹³ 'e tyú² tyani jileei²¹ tsá². ¹⁸Jmaa²aa' xiia²¹ jiin¹³ lí² 'e seen²¹naa' tyú² coon¹³ jileei²¹ tsá². ¹⁹Tsaru¹u', 'in 'iin²¹²na, jo coon¹³naa' tyii' yaanaa' pe cwoo²oo' 'a 'e² Dios wúu¹ 'ñāo 'ido. Tsu ni jí² tya' Dios jin²in: "Jna-a tíi²na 'e²e wúu¹, jna-a icí³ii tya' 'ino, jin¹² Ñā¹ñu¹u'." ²⁰Joon gajin²in: "Wana un'aa² 'in 'ei¹ 'nu, cwoo¹³xu 'e dø¹o. Joon wana unjmú¹i, cwoo¹³xu 'e 'uun²¹un. Tsu wana jmoo²o la joon icwo²o fa¹ii²¹ tya' 'in 'ei¹ 'nu 'e lí¹ lawa'a xu¹²u mí³ jí² yu' tyii¹i." ²¹Jo cwo¹o wa'a lii²¹ 'e gó² nu; jmaa²a 'e lii¹i 'e gó² do coon¹³ 'e tyú².

13 Jileei²¹ tsá² 'ná¹ jmaa¹a nuu¹³un jiin¹³ la to² tyú² tsaa²to². Tsu Dios cwoo¹o jilaa²¹ to² 'e sá² joon Dios siin²¹in jileei²¹ tsaa²to². ²Joon jileei²¹ 'in jo jmoo¹o nuu¹³un to² tyú² tsaa²to² lawa jo jmoo¹o nuu¹³un to² tyú² Dios tsu Dios gacwo¹o 'in tsaa²to² do 'e to² 'oo¹o. Joon 'in jo jmoo¹o nuu¹³ 'ii in'láa¹ joon inii²¹² wúu¹. ³Tsu 'in tsaa²to² do jo jmaa¹ to² wa'a toon²¹on fo¹²-tsi tya' 'in jmoo¹o 'e tyú² pe tya' 'in jmoo¹o 'e gó². 'Íti 'iin²¹²u'u seen²¹u'un 'e jo fo¹² 'íi¹ tyi¹i tyani tsaa²to²? Wa'a 'iin²¹²u'un la joon, jmaa²a 'e tyú² joon 'in tsaa²to² do ilitsáai¹-tsi 'nu. ⁴Tsu 'in tsaa²to² do jmoo¹o to² tya' Dios 'e seen²¹un tyú². Pe wana jmoo²o 'e gó² 'ná² líin²u 'e 'goo²¹o. Tsu 'íi³mo to² 'e 'oo¹o tsaa²to² 'ii²¹ 'e 'e²e tsá² wúu¹. Joon Dios gacwo¹o 'ido to² 'e 'oo¹o wa'a lí² 'e²e wúu¹ coon²¹ tsáa¹ tya' 'in jmoo¹o 'e gó². ⁵Tsu 'wii¹³ joon

'áa¹mo tyiin² wa'a jmaa²a nũu¹³u
to² tyu² tsaa²to². 'E coon¹³ la joon
jon' wa' 'e tyu²mo'o 'e wúu¹ do pe
jmoo²o la ñi²i tii²mo'o jmoo²o.
⁶Joon tsu 'wii¹³ joon ci²ii' 'laa¹³ tya'
tsaa²to² tsu 'in tsaa²to² do jmoo¹o to²
tya' Dios joon la joon jmoo¹o.

⁷Ci²ii' 'e jilaa²¹ 'e røø²¹naa'.
Wana røø²¹naa' cuu² 'e 'ii³in
tsá², ci²ii'. Joon wana røø²¹naa'
cuu² tya' 'laa¹³ 'e ñii¹i tsá², ci²ii'
jon. Jmaa²aa' nũu¹³u tya' 'in ná¹
jmaa²aa' nũu¹³u joon un'goo²¹oo'
'in ná¹ un'goo²¹oo'. ⁸Jo cworøø²¹naa'
tya' jiin¹³ jaain²¹. Cworøø²¹naa'
jiin¹³ 'e ná¹ li'ii²¹²naa' la jaain²¹
la jaan²¹naa'. Tsu 'in 'iin²¹²in 'in
catyaa¹² nigajmaa¹o jilaa²¹ jiin¹³
la to² tyu² ley do. ⁹Tsu 'e ley do
jin²in: "Jo foo¹³o tsam¹² tya' tsá²
xeei²¹, jo jngaa¹³un tsá², jo jmaa²a
'uun²¹, jo fu²u júu³ tajuu²¹ jiin¹³
jaain²¹, jo jmaa²a 'iin²¹²un 'e sá² tya'
tsá² xeei²¹." Pe 'e ley lo, joon coon¹³
jilaa²¹ ley catyiaa² 'e sitsiin¹ coon¹³
'e júu³ lo: "Cwoli'ii²¹²mo'o tsagoo²o
jiin¹³ la 'iin²¹²u'un 'wo'o." ¹⁰In
'iin²¹²in tsagoo¹o jo 'ee 'e gó² jmoo¹o
tya' 'ido. Joon coon¹³ la joon 'in
'iin²¹²in tsagoo¹o iuntsiin¹ 'e ley do.

¹¹Joon, tsu 'wii¹³ ñi²oo' xiiala ngó¹
tiempo, 'ná¹ jnaa¹-oo' 'e cwuu²¹moo'
tsu tyan'gi najó² 'e tiin¹³na' lagi
la mo 'wiin²¹² mo gajai² galí²na'.
¹²Ningó¹ xuu²¹² niui²¹gi joon
najatyéen¹mo 'e jná² jmi²¹² tsu
'wii¹³ joon 'ná¹ tũu²¹²u' 'e jmoo²¹o'
la jmoo¹o tsá² li nũu²¹; joon 'ná¹
tyi¹³i ñi² la tyan'an 'láa² 'in ngi¹ li
jné² joo²¹. ¹³Cwongf²i' la tñii² ngi¹
'in ngi¹ mo jmi¹. Jo ngf²i' to² 'iin¹
jon'gi tyá²a' jmi²¹² li to²o tsá² mii¹³.
Jo ngf²i' to² feei²¹ tsam¹² jon'gi

ngf²i' to² jmoo¹o 'e gó². Jo 'ná²a'
mii¹³ jon'gi' 'áa³a' tsiwúu¹. ¹⁴Ná¹
cwojmaa²aa' la gajmaa¹a Ña'ñu¹u'
Jesucristo joon jo 'i¹-oo' wa' jmaa²aa'
jiin¹³ la 'yaa¹-tsi ngú¹ taan²¹²naa'.

Jo fó²oo' 'e gó² tya' tsaru¹u'

14 Joon wana sein²¹ tsá² 'in xu
jai² líi² 'ii¹³naa' 'ido jee²¹²
'naa' pe jo cwo²o júu³ ruu²¹naa'
tya' cwáain¹ 'e jo 'ee to² 'iin³. ²Tsu
'inlíi¹³ líi² 'e lí² dø² doní²ee 'e
sá² pe sein²¹gi 'inlíi¹³ 'in xu jai²
líi² 'in gø²o jiin¹³ jon². ³Joon 'in
tsá² do 'in lí² dø² doní²ee 'e sá² jo
tñi² faa²¹a 'e gó² tya' 'in tsá² 'in jo
gøø²¹ jilaa²¹ 'ii¹³. La joon jon 'in tsá²
do 'in jo gøø²¹ jilaa²¹ níi³ 'e sá² jo
tñi² faa²¹a 'e gó² tya' 'in tsá² do 'in
gøø²¹ doní²ee 'e sá², tsu na'li²¹mo
Dios 'ii²¹. ⁴Xiiala cwó¹¹ faa²¹ tsá² 'e
gó² tya' jaain²¹ 'in jmoo¹o to² tya' tsá²
xeei²¹? Tsu cwáain¹ tya' fi²¹²o 'ido
lí² 'ii²¹ wa jmoo¹o 'e tyú² si 'e gó² 'ee.
Joon tyú²-u icwo'ñi¹ tsu Ña'ñu¹u' lí²
jmaa¹a taa²¹ 'ido.

⁵La joon jon seen²¹mo jon tsá² 'in
'i¹-tsi 'e tyiin²gi coon²¹ jmi²¹² lagi 'e
jmi²¹² catyiaa², joon seen²¹mo 'in
'i¹-tsi 'e coon²¹ røø²¹ jilaa²¹ jmi²¹².
Joon jileei²¹ 'ná¹ litsáai¹-tsi 'ña'a.
⁶In un'øøi¹ coon²¹ jmi²¹², un'øøi¹ 'e
jmi²¹² do 'e un'goo¹o Ña'ñu¹u'. La
joon jon jmoo¹o 'in jo un'øøi¹ jiin¹³
coon²¹ jmi²¹². Jo un'øøi¹ jmi²¹² tsu
coon¹³ la joon líi²i 'e un'goo¹o Dios.
La joon jmoo¹o 'in gøø²¹ jilaa²¹ 'ii¹³,
gøø²¹o 'e un'goo¹o Dios tsu gacwo¹o
'maai¹³ Dios. Joon 'in jo gøø²¹ jilaa²¹
'ii¹³, jo gøø²¹ø 'e un'goo¹o Dios joon
gacwo¹o 'maai¹³ Dios.

⁷Tsu jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² jna' 'e
seen²¹na' jiin¹³ tyi¹yiia' jon'gi

júun²na' tyi'yiia'. ⁸Tsu wa' seen²¹na', seen²¹mo' tya' Ña'ñu¹u' joon wana nijúun²na' júun²mo' tya' Ña'ñu¹u' jon. Joon wa seen²¹na' si júun²na' 'ee líí¹na' tsá² tya' Ña'ñu¹u'. ⁹Tsu Cristo gajúun²in joon gajjin¹o tún¹ joon coon¹³ la joon galí¹i Ña'ñu¹u' tya' 'in nigajúin¹ coon¹³ 'in jiin¹.

¹⁰Pe 'nu-u, ¿'ee líí¹ jmoo²¹o 'ii²¹ tya' ruu²¹u? ¿'Ee líí¹ jmoo²¹o 'e jo tsáai¹-o'o 'ii? Tsu jilee²¹na' ná¹ tsaa²¹a tyani Cristo ilisá² 'ii²¹ tyi'.

¹¹Tsu ni jí² tya' Dios jin²in:

'Ee la ja²mo seen²¹na, jin²
Ña'ñu¹u'. Joon coon¹³ 'e
joon 'e jai² ijuu²¹ jileei²¹ tsá²
'wojní¹i tyani³ii.

Joon jileei²¹ icwo² 'maai¹³ Dios
'e tyú¹mo 'ii.

¹²Joon jilee²¹na' ná¹ jni²¹i' cwáain¹
tyi' tyani Dios la jaain²¹ la jaan²¹na'.

**Jo jmaa²aa' wa'a tyuuin²
tsaruu²¹naa' wa' tee²¹i coon¹³ tsaa²**

¹³Tsu 'wii¹³ joon jo faa¹³a' 'e gó² tya' la jaain²¹ la jaain²¹ tsá². Lí¹ cii¹³i jmaa²aa' faa¹³aa' 'laa²¹, cwo¹²-oo' jo jmaa²aa' jiin¹³xu wa'a tyuuin² tsaruu²¹naa' wa'a xuu²¹i coon¹³ tsaa². ¹⁴Ñí²oo joon tsáa¹mo-tsii coon¹³ Ña'ñu¹u' Jesús 'e jo 'e sá² jiin¹³ coon²¹ 'e gøø²¹ tsá² wa'a jmoo¹o 'leei²¹ tsá², pe wana 'i¹-tsi tsá² 'e 'lee²¹i 'ña'a, joon 'lee²¹mo joon. ¹⁵Joon wana coon¹³ 'e tyé²e' jmoo²¹o 'e 'leei²¹ tsaru¹u' jo ngí²i' la 'iin²¹na' 'ii. Tsu 'wii¹³ joon jo jmoo²¹o' coon¹³ 'e tyé²e' wa' 'leei²¹ 'in tsaru¹u' do tsu gajúin¹ Cristo 'wii¹³ tya'a. Tsu wana 'leei²¹ 'in tsaru¹u' la joon, niga'leei²¹mo jiin¹³ tsu 'wii¹³ nigatyé²e' jiin¹³ 'e 'iin²¹mo'. ¹⁶Tsu 'wii¹³ joon jo

cwo²¹o' coon¹³ 'e jmoo²¹o' 'e faa²¹a tsá² 'e gó² tya' 'e sá² 'e tyú² tyi'.

¹⁷Tsu 'e tyu² Dios to² tsá² jo lí¹ jiin¹³ coon¹³ 'e gøø²¹ tsá² si 'e 'uun²¹ tsá² 'ee. 'E tyu² Dios to² tsá² lí¹ lawa coon²¹ juncwii²¹ tya' tsá² coon²¹ tsáa¹, 'e lí¹ 'e seein²¹ tsá² tyú² tyani Dios, joon 'e seein²¹ tsá² jløø³mo coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios. ¹⁸Joon 'in jmoo¹o la joon to² tyu² Cristo, 'e 'yaa¹-tsi Dios tya'a joon ifaa²¹ tsagoo¹o 'ee tyú² tya'a.

¹⁹Joon la joon cwocwoo¹³-tsi' 'e jmoo²¹o' jiin¹³ 'e saan²¹a' tyú²-u la 'oo²¹ jna', joon iuncóon¹³on' la jaain²¹ la jaan²¹na' 'e tsáai¹gi-tsi' 'e jai² líí²na'. ²⁰Tyú²gi wa jo jmoo²¹o' 'e jo 'ee to² 'íi³ 'e gajmaa¹a Dios coon¹³ 'e tyé²e'. Tsu né²o' 'e la ja²mo 'e tyú² jilaa²¹ 'e gøø²¹ tsá², jo jmoo¹o 'leei²¹ tsá² pe 'e gó² jmoo²¹o' wana tyé²e' 'e jmá¹ 'e xuui²¹ tsaa² tsaru¹u'. ²¹'E tyú²gi wa jo tyú³u' ngú¹, si 'né²e' vino 'ee, si jmoo²¹o', 'ee doñi'ee ijmá¹ tyuuin¹³ tsaru¹u' si jmoo²¹o' xuui²¹ tsaa² 'ee, si jmoo²¹o' 'e xugi tsáai¹-tsi 'ido Dios 'ee. ²²Tsu 'e jai² 'e tsáai¹-tsi' la jaain²¹ la jaan²¹na' 'ná¹-a 'e tsáai¹-tsi' tyani Dios. iJoon jløø³mo 'in tsá² jo cwo¹²o 'ña'a tsaa² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o! ²³Pe wana 'in gø¹² cu²-tsi 'nool¹o tsaa² coon¹³ 'e gøø²¹ do tsu jo mo gøø²¹ wa 'e tsáai¹-tsi, joon jilaa²¹ 'e jmoo¹o tsá² 'e jo tsáai¹-tsi, 'nool¹o tsaa².

**Jmaa²a 'e 'yaa¹-tsi tsaruu²¹u
jon' 'e 'yaa¹-o'o 'wo'o**

15 Joon jileei²¹ jna' 'in tsáai¹-tsi líí¹gi ná¹ uncóon¹³on' coon²¹ tún² 'in tsá² catyaa² 'in xugi jai² líí²i, joon jo jmoo²¹o' jiin¹³ 'e 'yaa¹-tsi' yiia'.

²La jaan²¹na' 'ná² jmoo²¹o' jiin¹³ la 'yaa¹-tsi ruu²¹i 'e sá² 'e tyá² tya'a joon ilitsáa¹gi-tsi 'e jai² lí²na'.

³Tsu Cristo jo gajmaa¹a 'e 'yaa¹-tsi 'ña'a, tsu ni jí² tya' Dios jin² xiiala nigal¹: "Jna-a ga'i¹¹³na 'e júu³ 'laa'²¹ 'e gacwoi¹² tsá² 'naa'." ⁴Tsu jilaa²¹ 'e gataan¹an tsá² ni jí² tya' Dios la mo jée¹, gataan¹an i'e²e jna' 'e coon¹³ la joon 'e sá² 'e sijaan²¹²an' tsu 'wii¹³ 'e júu³ taa¹³ 'e jí² do ijmá¹a taa²¹ jna' joon icwo²o jna' fo'fee¹ tyi'. ⁵Cwocwo²o Dios 'naa' 'e seen²¹naa' jløø³naa' coon¹³ 'in catyaa² do. Joon Dios do lí² cwo²o 'naa' 'e jmaa²aa' taa²¹ joon lí² cwo²o 'naa' fo'fee¹ tyii'. Cwouncoon¹³ Dios 'naa' 'e canii²mo 'i¹-oo' coon¹³ 'in catyaa² do la gajmaa¹a Cristo Jesús, ⁶'e coon¹³ la joon jilee²¹naa' lí² ungoo²¹oo' coon²¹ caain²¹ Dios, 'in Jmii²¹ Ñāñu¹u' Jesucristo.

**'E júu³ tyá² tya' tsá² 'in
jo seen²¹ Israel**

⁷Tsu 'wii¹³ joon 'ii¹³naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' jiin¹³ la ga'i¹²¹ Cristo jna' 'e coon¹³ la joon un'goo²o tsá² Dios. ⁸Tsu fuu²¹²uu 'naa' 'e Dios gasiin¹in Cristo gauncoon¹³on tsá² Israel 'e coon¹³ la joon gauntsiin¹ júu³ ga'i¹i tya' 'lii²¹² tsacøø¹³ tyi'. Joon coon¹³ la joon gajmaa¹a Dios júu³ 'e jo cuu²¹i júu³ tya'a. ⁹Gajó² jon Cristo 'e lí² un'goo²¹o tsá² 'in jo seen²¹ Israel Dios tsu 'wii¹³ 'e fee¹-tsi tya' 'ido. La gajin² ni jí² tya' Dios:

Tsu 'wii¹³ joon iun'góo³oo 'nu
jee²¹² tsá² 'in jo seen²¹ Israel.
Joon i'øø³øø coon²¹ icwó³oo
máa¹³u'un.

¹⁰Joon lí² lí² xiia²¹ jin² ni jí² do:

Cwojløø³naa' tsá² jo seen²¹

Israel, coon¹³ 'in tsá² tya' Dios.

¹¹Joon lí² lí² xiia²¹gi jin²:

Cwoo¹³ 'naa' 'maai¹³ Ñāñu¹u'

jilee²¹naa' tsá² taain²¹² ni

cwoo¹³ juncwii²¹.

Joon faa¹³aa' xiiala fee¹ 'ii

jilee²¹ tsá².

¹²Joon Isaías gataan¹an jí² do jin²in:

Lawa coon²¹ jmóo³ 'mó² 'e 'yee¹²¹

sun¹³ tya' la joon inii¹³ jaain²¹

tsá² jee²¹² jmóo³ Isaí.

Joon ityu²u to² jilee²¹ tsá² jo

seen²¹ Israel.

Joon 'in tsá² do 'in jo seen²¹

Israel 'e jo cu²-tsi coon¹³ 'ii.

¹³Joon nano m³ii tyani Dios, 'in cwo² jna' 'e sijaan²¹²an', m³ii wa'a cwo² Dios 'naa' 'e jløø³naa' 'áa¹ joon 'e iliseen²¹naa' tyá² coon¹³ 'ii 'wii¹³ ja²mo lí²naa' 'ii. Joon m³ii 'e coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyá² tya' Dios 'e lí² un'láa²naa' 'e i'øø²¹gi-'oo' 'e sijaan²¹²an' ca gasá¹.

¹⁴Joon 'naa' tsaru¹u', tsáa¹mo-tsii 'e 'naa' seen²¹naa' 'e tyúmoø', joon øø²¹mo-'oo' jilaa²¹ joon tii²moø' cwoo²oo' tsá² cwáain¹ la jaain²¹ la jaan²¹naa'. ¹⁵Pe, tsaru¹u', tsu 'wii¹³ 'e fee¹-tsi Dios tyiia 'e fuu²¹²uu 'naa' coon¹³ 'e jí² lo coon¹³ júu³ coon²¹ tsáa¹, 'e coon¹³ la joon jo 'in²-oo'. ¹⁶Gajmaa¹a Dios fee¹-tsi tyiia 'e jmáa³aa jiin¹³ la to² tyu² Jesucristo jee²¹² tsá² 'in jo seen²¹ Israel. Joon 'e to² jmóo³oo do 'e cwó³oo 'e júu³ tya' Dios tya' 'e tiin¹³ tsá². Joon yu to² cwó³oo 'e júu³ lo 'e lí² lín²in 'in tsá² jo seen²¹ Israel do lawa coon²¹ fa¹ 'in nigatyii¹³in Espíritu Tyá² 'e ti¹-tsi Dios.

¹⁷Joon tsu 'wii¹³ lí¹na tsá² tya' Cristo Jesús 'áa¹mo jløø³na coon¹³

'e to² gajmáa³aa tya' Dios. ¹⁸Joon fuu²¹²uu 'naa' jiin¹³ la gajmaa¹a Cristo 'wii¹³ jna wa'a ilí² jmá¹ nñu¹³ tsá² jo seein²¹ Israel. Joon jilaa²¹ 'elo galf² júu³ fo²oo coon¹³ 'e gajmáa³aa. ¹⁹Galf² la joon jon coon¹³ 'ii²¹ tya' lí² joongi tya' milagros joongi coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú². Joon coon¹³ la joon nigacwó³oo júu³ ce jilaa²¹ tya' xiiala itiin¹³ tsá² 'wii¹³ cwáain¹ tya' Cristo. Nigacwó³oo 'e júu³ lo ca Jerusalén joongi la caain²¹ fuu²¹ ca tyá¹ fu cwoo¹³ lí sii²¹ Ilírico. ²⁰Joon nigacwo¹³-tsii 'e cwó³oo 'e júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá² lí jo mo ganúu²un tsá² jiin¹³ cafu xiiala gajmaa¹a Cristo tya' tsá², 'e coon¹³ la joon jo jmóo³oo to² lí ng'anaa¹ tsá² xeei²¹ jmoo¹o to² la lo. ²¹Pe la jin¹² ni jí² tya' Dios:

'In jo mo ganúu²un jiin¹³ coon²¹ naa¹³ cwáain¹ tya' Cristo inúu¹un júu³ tya' 'ido. Joon in'øø¹²¹-tsi 'in tsá² do 'in jo mo ganúu²un cwáain¹ tya'a.

'Tin²¹² Poo² tsáa¹a fu Róma

²²Tsu 'wii¹³ joon jo gali¹ii yafoo¹³na 'naa' xufiin¹³ 'láai² naa¹³ gali'in²¹²na góo³oo. ²³Pe nano niga'yee²¹mo to² tyiia fu lí taan²¹²na lo. Joon tsu 'wii¹³ nigali'in²¹²na ca la mo jéei¹ 'áai¹ yafoo¹³na 'naa', ²⁴'i¹-tsii yafoo¹³na 'naa' mi ngí³na ní³ii fu lí sii²¹ España. Joon líi²na wa'a ilí² uncoon¹³naa' jna 'e fu¹ 'yuu²na do mi yui¹³ 'e li'yaai¹-tsii 'e jóó²na 'naa'. ²⁵Pe nano ningóo³oo 'yuu²na fu¹ ní³ii Jerusalén 'e nicóon³xuu 'e cwo³oo 'in ru¹u' 'in néei¹ do. ²⁶Tsu 'in tsaru¹u' néei¹ lí sii²¹ Macedonia

coon¹³ 'in néei¹ lí sii²¹ Acaya niga¹i¹-tsi wa'a 'e uncaain²¹xu cuu² 'e sín¹in tya' 'in tsaru¹u' tañí² néei¹ Jerusalén. ²⁷Joon 'yaa¹mo-tsi 'e gajmaa¹a la lo tsu lawa 'e róó²mo 'ido. Tsu 'in tsá² jai² líi²i néei¹ Jerusalén do nigajmaa¹a coon¹²¹ 'e tyú² tya'a 'e jai² líi²i coon¹³ 'in tsá² do 'in jo seein²¹ Israel do. Joon 'in tsá² jo seein²¹ Israel do cwáain¹ tya'o ná¹ jmáa¹a coon¹²¹ 'e tyú² tya'a coon¹³ 'in tsá² Israel do. ²⁸Joon mo ga'yeei²¹ 'e cwáain¹ lo, joon nijoon¹³oo 'e cuu² do, ijúu³uu fu España do, joon yafoo¹³na 'naa' mi ngí³na. ²⁹Joon tsáa¹mo-tsii igaa¹³na fu lí née¹naa' i'ii¹³na' coon²¹ caan²¹mo 'e cwaai¹³ tya' júu³ tya' Cristo do.

³⁰Tsaru¹u', mí³ii tyani²ii' coon¹³ 'e tsáa¹mo-tsi' Ña'ñu¹u' Jesucristo joongi coon¹³ 'e 'ii²¹ 'e cwo²o Espíritu Tyú² do jna' 'e 'iin²¹²mo' 'ii, coon¹³ joon mí³ii tyani²ii' 'e cwoo²oo' pí³ yaanaa' caan²¹mo coon¹³ jna 'e mí²ii' tyani Dios 'wii²¹² tyiajna. ³¹Mí²ii' tyani Dios wa'a iláa²mo jna ja'cwoo²¹ 'in jo jai² líi² néei¹ Judea joon wa'a i'ii²¹mo røø²¹ 'in tsaru¹u' néei¹ Jerusalén 'e cuu² tyáan³aan do. ³²Mí²ii' jon, wa' 'iin²¹²in Dios, icwéi¹na yajóø²na 'naa' jløø¹³moo joon i'ii²¹xu 'woo²¹oo jee²¹² 'naa'. ³³Mí³ii tyani Dios, 'in cwó² 'e seein²¹ tsá² tyú² coon¹³, 'e iuncoon¹³ 'naa'. Amén.

Sii¹i Poo² 'aai²¹² tsá²

16 Fuu²¹²uu 'naa' wa'a 'ii¹³naa' coon²¹ tún² 'in tsam² ru¹u' Febe. Gauncoon¹³ 'áai¹ 'ido 'in tsá² jai² líi²i Cristo 'in néei¹ fuu²¹ Cencrea. ²Ii¹³naa' 'ii coon¹³ 'e

sii²¹ Ña'ñu¹u' la tñi²i jmá¹ tsá² la 'oo²¹ ru¹u' 'in jai² líi² Cristo. Joon 'naa' uncon¹³oon' Febe do coon¹³ jilaa²¹ 'e jmaai¹ to² tya'a tsu¹ 'in lo nigauncoon¹³ tsá² fúui¹ 'áai¹ la joongi jon nigauncoon¹³o jna jon.

³Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' Priscila coon¹³ Aquila 'in nigajmaa¹a to² tya' Cristo Jesús coon¹³ jna. ⁴E tooin² mó¹ 'ii²¹ tya'a 'e galaai²¹ jna 'e fo² 'e 'ii¹ tyiia ijúun²na do. Joon jna cwóo³oo 'maai¹³ 'ido joon jon' jiin¹³ jna cwóo³oo 'maai¹³ pe jileei²¹ tsaru¹u' 'in jai² líi²i Cristo 'in jo seen²¹ Israel. ⁵Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' jileei²¹ tsaru¹u' 'in jai² líi²i 'in licaain²¹ inuu tya' Priscila coon¹³ Aquila do. 'Aa²¹²mo'o fo²oo jon Epeneto, jaain²¹ tsá² 'in 'iin²¹²na 'áai¹ joon 'ii nifu jee²¹² 'in néei¹ li sii²¹ Acaya do ja²mo galíi² Cristo. ⁶Aa²¹²mo'o fo²oo María 'in nigajmaa¹a to² 'áai¹ jee²¹² 'naa'. ⁷Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' 'in tsagóo³oo Andrónico coon¹³ Junias. Caan²¹mo táa¹ 'ido coon¹³ jna tsi 'nuñi³ joon tyá²-u cwii¹in 'in tsá² tya' Cristo 'in líi¹ apóstoles 'ii. Joon jo¹o galíi² Cristo la jéei¹gi jna.

⁸Aa²¹²mo'o fo²oo fuu²uu' Amplias, 'in líi¹ tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na coon¹³ 'e jai² líi²na' Ña'ñu¹u'. ⁹Aa²¹²mo'o fo²oo Urbano 'in nigajmaa¹a to² tya' Cristo Jesús coon¹³ jna'a, la joon jon Estaquis, 'in tsá² 'in 'iin²¹²na. ¹⁰Aa²¹²mo'o fo²oo fuu²uu' Apeles, 'in nigacwo³íi¹ tyá² jilaa²¹ wúu¹ 'áai¹ ganii²¹ wii¹³ 'e jai² líi²i Cristo. La joon jon 'aa²¹²moo' fo²oo 'in tsá² néei¹ inuu tya' Aristóbulo. ¹¹Aa²¹²mo'o fuu²uu' 'in tsagóo³oo Herodión. La joon jon fuu²uu' 'in tsá² néei¹ inuu Narciso 'in jai² líi²i

Ña'ñu¹u'. ¹²Aa²¹²moo' fuu²uu' jon Trifena coon¹³ Trifosa 'in jmoo¹o to² tya' Ña'ñu¹u'. 'Aa²¹²mo'o fuu²uu' jon 'in tsam² ru¹u' 'in 'iin²¹²na', Pérsida, 'in nigajmaa¹a to² tya' Ña'ñu¹u' 'áai¹. ¹³Aa²¹²mo'o fo²oo fuu²uu' Rufo, 'in tsá² jai² líi²i Cristo 'in 'yu júu³i 'áai¹, coon¹³ sáa³o 'in nigaíi¹ lawa sáa³aa jon. ¹⁴Aa²¹²moo' fo²oo fuu²uu' jon Asíncrito, coon¹³ Flegonte, coon¹³ Hermas, coon¹³ Patrobas, coon¹³ Hermes, coon¹³ jileei²¹ tsaru¹u' 'in taain²¹² coon¹³ 'ii. ¹⁵Aa²¹²moo' fuu²uu' jon Filólogo, coon¹³ Julia, coon¹³ Nereo coon¹³ tsam² ruu²¹i, coon¹³ Olimpás coon¹³ jileei²¹ tsaru¹u' 'in jai² líi² 'in taain²¹² coon¹³.

¹⁶Aa²¹²naa' la 'oo²¹ ru¹u' la jaain²¹ la jaan²¹naa' cuu²uu' caai²¹ ni² ruu²¹naa'. Jileei²¹ 'in jai² líi² Cristo 'in néei¹ lo sii¹in 'aa²¹²naa'.

¹⁷Tsaru¹u', m³i tyani²i 'e cóon²oon' cwáain¹ 'in tsá² do 'in jmoo¹o poo²¹² jee²¹² 'naa' coon¹³ 'e ee¹e si jmoo¹o tyuúin²¹ tsá² 'ee joon 'noo¹o tsá² tsaa². Tsu jilaa²¹ 'elo lí¹ cii¹³i lí¹ la niga'e² tsá² 'naa'. Jmaa²aa' coon²¹ coon¹³ 'in tsá² no, ¹⁸tsu¹ 'in tsá² no jo jmaa¹ 'ii²¹ to² tya' Ña'ñu¹u' Jesucristo. 'In tsá² no jmaa¹a 'ii²¹ to² jiin¹³ 'e ijmaa²¹i to² ña'o joon júu³ tya'a 'áai¹ to² joongi 'áai¹ jlóo³ joon coon¹³ júu³ joon cón² too² tsá² jo lí²i. ¹⁹Joon jilee²¹mo ñi² xiiala jmoo² 'naa' núu¹³mun' joon tsu 'wii¹³ joon jløø³moo coon¹³ 'naa'. Joon 'iin²¹²na ilíin²naa' tsá² 'in 'yuui¹³ 'e jmá¹ 'e tyú² jon' wa'a 'in jmá¹ 'e gó². ²⁰Joon 'in Dios 'in jmoo¹o 'e seen²¹ tsá² tyú² tyani¹i jmoono idyee¹³i 'in 'lii¹³ Satanás

'wii²¹² tí¹³ii' in'øø¹³naa' 'ii.
Cwauncwaai¹³ Ña'ñu¹u' Jesucristo
'naa'.

²¹Sii¹mo jon 'aa²¹²naa' 'in tsá²
sii²¹ Timoteo 'in jmoo¹o to² coon¹³
jna. Sii¹mo jon Lucio, coon¹³
Jasón coon¹³ Sosípater 'in líi¹i
tsagóo³oo.

²²Joon jna-a, Tercio, 'in
nigataan¹an ni jí² 'e júu³ lo sfi³na
jon 'aa²¹²naa' lawa tsá² 'in jai² líi²i
Cristo jon.

²³Aa²¹²moo' jon jin² Gayo, 'in
fií²¹² 'nú¹ li tyíin¹³na joon cwoo¹o
'ido jon 'núu¹u li licaain²¹ 'in
jai² líi²i Cristo. La joon jon sii¹in
Erasto 'aa²¹²mo 'naa'. Erasto do
líi¹i 'in naní² cuu² tya' fuu²¹ lo.
Joon 'in tsaru¹u' Cuarto sii¹in
'aa²¹²moo'.

²⁴Cwouncwaai¹³ Dios jileei²¹ 'naa'.
Amén.

Júu³ li gatséi¹

²⁵Joon nano cwoun'goo²¹o' Dios
'in lí² jmá¹ 'e pí³gi-'oo' coon¹³ 'e
júu³ tyú² tyiia tya' xiiala itiin¹³
tsá². Cwóo³ jna 'e júu³ lo joongi
'e² jna tsá² cwáain¹ tya' Jesucristo.
Joon 'e júu³ tyú² do jmoo¹o júu³ 'e
júu³ 'uuin²¹ gasáa¹a Dios ca la mo
'wiin²¹² juncwii²¹. ²⁶Pe nano coon¹³
'e to² tyú² 'in Dios 'in seein²¹ coon²¹
tøø²mo, nigajmaa¹a júu³ coon¹³ 'e
jí² tya' Dios 'e gajmaa¹a 'in tsá² 'in
nigacwó¹ júu³ tya' la mo jéei¹. Joon
'e júu³ 'uuin²¹ do gajmaa¹a Dios 'e
cwii¹i jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹
'e coon¹³ la joon lí² jo¹o lín²in joon
lí² jmáa¹a nuu¹³un.

²⁷i'li²¹mo Dios 'e un'goo²¹o tsá²
'ii 'wii¹³ Jesucristo coon²¹ tøø²mo!
Joon jiin¹³ 'ii-o líi¹ Dios 'in ñii²¹²-tsi.
Amén.

Jí² 'lǎa² 'wii²¹² gasii¹in San Pablo tíi²i 'in tsá² 'in néei¹ Corinto

Poo² gasii²in 'e jí² lo tya' 'in
jai² líi²i Dios néei¹ Corinto

1 Jna, Poo², 'in sii¹i 'e jí² lo. Joon
líi¹na apóstol tya' Jesucristo
coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios 'in gatyii¹³in
jna. Coon²¹ caan²¹mo sii²¹na'a 'e
jí² lo coon¹³ ru¹u' sii²¹ Sóstenes.
²Síi³na 'e jí² lo tyi'naa' tsaru¹u' 'in
cwii¹in Dios néei¹ fuu²¹ sii²¹ Corinto.
Joon líin²moo' tsá² tya' Dios tsu
licaan²¹moo' coon¹³ Cristo Jesús.
Joon Dios gatø²ø 'naa' galíi²naa'
tsá² tya'a 'in tyúi¹ coon¹³ jileei²¹gi
'in un'goo²¹o Ñāñu¹u' Jesucristo
'in néei¹ la caain²¹gi li xiia²¹. 'Ii
tsá² feei¹ tya' 'ii joongi tyijna' jon.
³Cwauncwaa¹³mo Ñu¹u' Dios coon¹³
Ñāñu¹u' Jesucristo 'naa' joon
canii²mo liseen²¹naa'.

Galicwaa¹³moo' 'wii¹³i Cristo

⁴Dios gauncwaa¹³ 'naa' joongi
'wii¹³i Cristo Jesús. 'E joon fuu²¹²uu
'maai¹³ coon²¹ tøø²mo. ⁵Wii¹³i
icaan²¹moo' coon¹³ Cristo do; Dios
nigacwo¹o 'naa' 'e tyú² 'í¹-oo', lagi
jilaa²¹ 'e foo¹oo' joongi jilaa²¹ 'e
ñii²ii'. ⁶Joon jilaa²¹ júu³ 'e gatyá³aa
cwáain¹ tya' Cristo galí¹ ja²mo
jee²¹² 'naa'. ⁷Wii¹³ joon la lo jo 'ee

li'øøi²¹ tyii' jilaa²¹a 'e cwo¹² Dios tsá²
la 'ii²¹² ijaan²aan' jmií²¹² mi ijneeí²¹
Ñāñu¹u' Jesucristo tún¹. ⁸Joon 'ii
isaan²¹in 'naa' tá² ca li tséi¹. La joon
jo 'in cwo¹ 'naa' tsaa² coonti mi
ngíi² 'ii²¹ jmá¹a Ñāñu¹u' Jesucristo.
⁹Dios gatø²ø 'naa' ilicaan²¹naa'
coon¹³ Jóon¹on Jesucristo. Joon 'in
Dios do, 'in gatø²ø 'naa', jo tsacoo²¹
júu³ tya'a.

'In sixéei¹³ jee²¹² 'naa'

¹⁰Tsaru¹u, mǎ³ii tyaní²ii' coon¹³
'e sii²¹ Ñāñu¹u' Jesucristo, síi¹³naa'
røø²¹, jo xeei²¹ ruu²¹naa'. Síi¹³moo'
røø²¹, coon²¹ 'í³-oo', coon²¹ 'e
jmaa²aa'. ¹¹Fo¹³oo la joon, tsaru¹u,
'wii¹³ 'inlíi¹³ tsá² inuu tya' Cloé
gajin¹²o 'e jo cwo¹² júu³ ruu²¹naa'.
¹²øøi²¹-tsi tsá² 'e 'lǎa²mo 'í¹-oo' la
jaain²¹ la jaan²¹naa'. 'Inlíi¹³ jin²in:
"Tsá² tya' Poo² jna"; 'inlíi¹³gi jin²in:
"Tsá² tya' Apolos jna"; 'inlíi¹³gi
jin²in: "Tsá² tya' Tǎ³-u jna";
'inlíi¹³gi jin²in: "Tsá² tya' Cristo
jna." ¹³ǎ¹Ti líi²moo' 'e 'iin²¹² Cristo
wa'a líi²naa' poo²¹² jee²¹² 'naa'?
ǎ¹E wa líi²naa' 'e gasaa²naa' jmií²¹
coon¹³ 'e sii²¹ Poo²? iJo lí¹ la joon!
¹⁴Maa¹³mo Dios jo gasáa¹na jmií²¹
jiin¹³ jaain²¹ 'naa', jiin¹³ 'ñā'a Crispo

coon¹³ Gayo. ¹⁵Wii¹³ joon jo 'in lí² jin² coonti 'e gasáa²¹i jmi²¹ coon¹³ 'e sii²¹ jna. ¹⁶Fiin¹³ nigasáa¹³ mogii jmi²¹ 'in tsá² inuu tya' Estéfnas pe jo tií¹³-tsii gasáai¹³gii jmi²¹ 'in xeei²¹gi. ¹⁷Nañu¹u' Cristo jo gasii¹in jna wa'a sáa¹³na tsá² jmi²¹. Gasii¹in jna 'e jmaa¹³aa tsá² júu³ xiia¹la itiin¹³mo tsá² tyani Dios. Joon gajma¹³aa tsá² júu³ coon¹³ júu³ coon²¹ tsáa¹, la joon liñi² tsá² xiiala gajúin¹ Fii²¹²i' tsaa' crúu¹³ tya'a. Joon coon¹³ 'e júu³ coon²¹ tsáa¹ do jo tsaíi¹ wa'a pí³ 'e oo¹o 'e júu³ do tya' xiiala itiin¹³mo tsá² tyani Dios.

Jmi¹-tsi 'in jai² líi²i Cristo

¹⁸Jileei²¹ 'in ngaliin¹ li gó² jo tsáai¹-tsi 'e júu³ tya' xiiala mo gajúin¹ Fii²¹²i' tsaa' crúu¹³ tya'a 'e 'iin² tsaa² tya' tsá². Júu³ tya' tsá² caa²¹mo joon líi²i. Pe tyijna'gi, 'in gajmaa¹a Dios tiin¹³na, 'ii²¹ tya' Dios 'a la joon. ¹⁹Jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios:

Jna-a i'íin¹³na 'e 'i¹-tsi 'in jmi¹-tsi,
joon 'in tá¹-tsi, ijni¹³na tya'a 'e jo 'yeei²¹ to² tya'a.

²⁰Wa'a la joon 'ee to² 'íi³gi 'in jmi¹-tsi, si tifo² 'ee, si 'in jo cwó² júu³ 'e li juncwii²¹? Jo 'ee to² 'iin²gi 'ido tsu Dios gajmaa¹a 'e jilaa²¹ 'e jooi¹-tsi 'ido lawa júu³ tya' tsá² caa²¹mo. ²¹Ñi¹ Dios 'e jmoo¹o, joon jo gacwo¹ Dios 'e ilicwii¹in 'in jmi¹-tsi 'ii coon¹³ jilaa²¹ 'e jooi²¹-tsi. Pe Dios-gi gali¹iin²¹²in jmáa¹a tiin¹³ tsá² coon¹³ júu³ tyá² tya' jileei²¹ 'in jai² líi²i 'ii-o xufiin¹³ 'in catyaa²i'gi líi²i júu³ tya' tsá² caa²¹²mo lo.

²²In tsá² Israel mii¹i coon²¹ milagro joon litsáai¹-tsi. Joon 'in tsá² griego-gi

jmaai² 'iin²¹²in lijmi¹-tsio ²³pe jna'gii¹ tyaa²¹a'a júu³ tya' Cristo 'in gateen¹in tsá² tsa' crúu¹³ do-o. Faíi²¹i 'aa¹a 'in tsá² Israel 'wii¹³i 'e júu³ lo joon 'in tsá² jo seein²¹ Israel líi²i júu³ tya' tsá² caa²mo joon. ²⁴Pe tya' jileei²¹ 'in gatø² Dios ilfin²in tsá² tya'a, xufiin¹³ tsá² Israel si jo tsá² Israel 'ee, 'ii²¹ tya' Dios jmoo¹o Cristo tiin¹³ tsá² joongi 'e jmi¹-tsi. ²⁵Wa'a líi²i tsá² 'e jo jmi¹-tsi Dios, 'ii 'in jmi¹gi-tsi lagi 'e jmi¹-tsi tsá² juncwii²¹. Joongi wa'a líi²i tsá² jo 'oo¹o Dios pí², 'ii 'in 'oo¹gi pí² lagi tsá² juncwii²¹. ²⁶Ii²¹du-'oo', tsaru¹u', xiiala líi¹naa' mo gatø² Dios 'naa', xuu 'naa' líi¹naa' tsá² jmi¹-tsi tyani tsá² juncwii²¹, joongi xuu 'naa' 'oo¹o to², joongi xuu líi¹naa' tsá² tyiin². ²⁷Pe Dios-gi gatyii¹³in 'in tsá² líi¹i tsá² báí¹ 'e coon¹³ la joon cwo¹o faíi²¹i 'in jmi¹-tsi. La joon jon gatyii¹³ Dios 'in tsá² líi²i tsá² jo pí²-tsi joon coon¹³ la joon jon cwo¹o faíi²¹ 'in pí²-tsi. ²⁸Joon la joon Dios gatyii¹³in 'in líi¹i tsá² jo tyiin², 'in jo tsáai¹-tsi tsá², ('in jo to² 'íi³ do) 'ii 'in tyá² røø²¹ tya' 'in líi²i tyiin²gi. ²⁹La joon jiin¹³ jaain²¹ jo 'in lí² jmaa¹gi jløø³ tyani Dios. ³⁰Pe 'ña'a Dios nigauncaan²mo 'naa' coon¹³ Cristo. Joongi 'wii¹³ Cristo do-o galijmi¹-'oo', 'wii¹³ 'ii gauntyúu¹mo Dios 'naa' la joon ilí² jmaa²aa' jilaa²¹ to² tyu²u joongi tiin¹³moo' tyanií¹i. ³¹Jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios: "Wa'a 'iin²¹² tsá² unjløøi³ yaai 'ná¹-a unjløøi³ yaai coon¹³ Nañu¹u' Jesucristo."

Jo¹o líi²naa' tsu 'wii¹³ 'ii²¹ tya' Dios

2 Tsaru¹u', mo gatyáa³aa júu³ jai² tya' Dios jee²¹² 'naa', jo gafo²oo júu³ jmi¹-tsi jon'gi júu³ taai²¹² 'áai¹. ²Mo gatyáa³aa júu³ coon¹³ 'naa' jo júu³ xiia'gi gatyáa³aa,

gatyáa³oo jmaai² júu³ la mo gangi¹ⁱ
 Jesucristo juncwii²¹ joongi la mo
 gajúin¹ Jesucristo tsaa¹ crúu¹ tya'o.
³Gasiin²¹ na 'ñii'a wéi¹ coonti-i
 tyani²ⁱⁱ, jlée³moo 'goo²¹oo wa jo
 gatyáa³aa la ti jilaa^{21a} 'e júu³ tyú²
 do. ⁴Jo gauntsáa¹na-'oo' coon¹³ júu³
 jmií¹-tsi; gauntsáa¹moo-'oo' tsu
 'wii¹³ ga'e^{2e} 'e Espíritu Tyú² tya'
 Dios 'naa' joon coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios
 galitsáa¹mo-'oo' 'e júu³ lo. ⁵Tsu 'wii¹³
 joon 'ii²¹ tya' Dios lija²mo líf²naa'
 jon' wa'a coon¹³ júu³ jmií¹-tsi tya'
 tsá².

**Licwii¹mo tsá² Dios 'wii¹³
 Espíritu Tyú² tya'a**

⁶Pe 'e la ja²mo, jna'a tyaa^{21a}a
 júu³ 'e jmií¹-tsi tya' jileei²¹ 'in tyú²
 'øøi²¹-tsi 'e jai² líf²ⁱ. Pe 'e júu³ do
 tyii¹ jo li la li 'e júu³ jmií¹-tsi tya' 'in
 tsá² taan²¹²in juncwii²¹ lo jon'gi la
 li 'e júu³ tya' 'in 'oo'o to² 'e juncwii²¹
 lo, tsu ti li tyé¹mo 'in tsá² do. ⁷La
 ti júu³ faa²¹oo'o jmaai² júu³ 'e
 'í¹-tsi Dios. Júu³ 'e Dios ga'e^{2e} tsá²
 tya' nano. Ni'ii²¹²-tsi Dios jée¹mo
 xiiala ijmáa^{13a} tyú¹mo tsá² ca nū'gi
 ijmaa^{21o} 'e juncwii²¹ lo. ⁸'Wii¹³
 joon jiin¹³ jaain²¹ 'in 'oo'o to²
 juncwii²¹ lo jo ga'øøi²¹-tsi, tsu wa
 mi'í ga'øø²¹mogi-tsi 'in 'oo'o to² do
 jo gateen¹gi Ña'ñu^{1u} Jesucristo do
 tsaa¹ crúu¹³ tya'a. ⁹Pe jiin¹³ la jin²
 ni jí² tya' Dios:

Tya' 'in tsá² 'in 'iin²¹²in 'ii,
 nigatyaa¹ Dios tyú² 'e sá² tya'a
 coon²¹ 'e jo 'in mo gani² jogi
 'in nuu¹un jon'gi 'in mo 'í¹-tsi
 coonti.

¹⁰Joon jilaa²¹ 'elo 'ña'a Dios
 gajmaa^{1a} 'e liné^{3e} coon¹³ 'ii²¹ tya'
 'in Espíritu Tyú² tya'o. Joon 'in

Espíritu Tyú² tya'a do jóø^{2o} ce
 jilaa²¹, ce jilaa²¹ 'e 'í¹-tsi Dios 'ña'a
 lí² jóø^{2ø}.

¹¹Lawa tsá², jo ñi¹i tsá² 'ee 'í¹-tsi
 tsá² la jaain²¹ la jaan²¹in, yaamo
 alma tya' tsá² ñii¹i 'ee 'í¹-tsi. 'Wii¹³
 la joon jiin¹³ 'ña'a 'in Espíritu
 tya' Dios ñii¹i jilaa²¹ 'e 'í¹-tsi Dios.
¹²Joon jna'o' ga'ii¹³mo' 'in Espíritu
 tya' Dios do, jo'on ga'ii¹³na' espíritu
 tya' tsá² taan²¹²in juncwii²¹ lo.
 Joon 'wii¹³ 'in Espíritu Tyú² do-o
 'øø²¹mo-tsi jilaa²¹ 'e gacwo¹ Dios
 jna' yaai¹-tsi. ¹³La joon tyii^{21a}a 'e
 júu³ 'e gacwo¹ Espíritu Tyú² do jna'a
 tya' 'in niga'ii²¹ 'in Espíritu Tyú² do.

¹⁴'In jo mo 'ii²¹ 'in Espíritu Tyú²
 do jo 'ii²¹i júu³ tyú² tya' Espíritu
 Tyú² tya' Dios 'e tyaa^{21a}a tsu líf²ⁱ 'e
 júu³ tya' tsá² caa²¹mo joon. Jo lii¹ⁱ
 'øøi²¹-tsi 'e júu³ tyaa^{21a}a lo tsu jiin¹³
 Espíritu tya' Dios lí² má¹ 'øøi²¹-tsi.
¹⁵Pe 'in tsá² 'in niga'ii²¹i 'in Espíritu
 Tyú² tya' Dios lí²-i cón² cwáain¹ ce
 jilaa^{21a}. Joon ce jiin¹³ jaain²¹ tsá²
 'in jo cwii¹in Dios jo lí² 'øøi²¹-tsi
 xiiala 'í¹-tsi 'in tsá² 'in cwii¹in.
¹⁶Jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios: '¿'Lin
 niga'øøi²¹-tsi 'a 'í¹-tsi Dios? ¿'Lin lí²
 'e² Dios?' Pe jna'gi 'í¹-tsi la 'í¹-tsi
 Cristo.

Tsa'leei¹³ tya' Dios jile^{1e}

3 Tsaru^{1u}, jo lí² fú² jna 'naa'
 lawa tsá² 'in 'oo'o Espíritu
 Tyú² tya' Dios. Gafuu²¹²uu 'naa'
 lawa tsá² taan²¹²in juncwii²¹, 'in
 jo cwii¹in Dios. 'Naa' líf¹naa' lawa
 xuui²¹² jo mo cwáain¹mo. Jo mo
 gauncwaan¹naa' cwáain¹ tya' Cristo.
²Jmaai² júu³ jo taa²mo ga'e¹ee 'naa'.
 Lawa yuun²¹ 'uun²¹ fi² jo mo li
 dø^{2ø} 'í¹, la joon jon jna jo lí² 'e¹ee

'naa' coon¹³ júu³ taai²¹². Pe jo mo li'øøi²¹-oo' júu³ taai²¹², ³tsu 'i'gi-oo' la 'i'-tsi tsá² taain²¹² juncwii²¹. La 'ii²¹² 'oo'oo' tsiwúu¹, 'noo'oo' mii¹³, joongi xeei² ruu²¹ naa' jmaa¹² la 'i'-tsi tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'i'-oo' joongi jmoo²oo' jmaa¹² 'a la jmoo¹o tsá² taain²¹² juncwii²¹ lo. ⁴Tsu wa mo jin² tsá²: “Tsá² tya' Poo²-o jna”, joon 'in líi¹³gi jin²¹in: “Tsá² tya' Apolos jna”, jmoo²oo' la jmoo¹o tsá² taain²¹² juncwii²¹.

⁵Pe, ¿iin 'in Poo² do? ¿'lingi 'in Apolos do? Caníi³ líi²mo'o tsá² tya' Dios, joon 'wii¹³ jna'oo'o ja²mo galíi²naa' Ña'ñu¹'u' Jesucristo. Jmoo²¹² jna'a la jaain²¹ la jaan²¹na'a jiin¹³ la to² gatyu² 'ña'a Dios.

⁶Lawa coon²¹ 'e jñíi² tsá² lí² 'e júu³ tya' Dios, joon jna-a gato²o 'e jún² do, joon Apolos-gi ga'ee¹ e jmi²¹ pe 'ña'a Dios gajmaa¹a gacwáin¹ 'e jún² do. ⁷La joon lí², 'in gajñi² lo coon¹³ 'in ga'ee¹ e jmi²¹ do jo 'ee to² 'íi³ jiin¹³ 'ña'a Dios 'in tyiin²gi tsu 'ii jmoo¹o cwaain²¹ jilaa^{21a}. ⁸In jñí² jún² do la joon jon 'in 'ee¹ e jmi²¹ coon²¹ røø²¹mo, pe Dios tyí² 'lee¹³ⁱ la jaain²¹ la jaain²¹ jiin¹³ la to² gajmaa¹o. ⁹Pe jna'a caan²¹mo jmoo²¹o'o to² tya' Dios joon 'naa'gi' líi¹naa' lawa coon²¹ tyiia²¹ li jmoo¹o Dios to².

Joongi líi²mo'o jon lawa coon²¹ 'nú¹ 'e jmoo¹³ Dios. ¹⁰Joon Dios gajmee¹i jna lawa jaain²¹ tifuu²¹ 'a jmaa¹³aa tiifuu²¹ do joon 'in xee²¹mo 'in uncwaan²¹in 'oo²¹ do. Joon jileei²¹ 'in uncwaan²¹in 'oo²¹ ni tiifuu²¹ do 'ná¹-a coon²¹ cwáain¹ xiiala jmáa¹a. ¹¹Joon jiin¹³ jaain²¹ li jma²gi coon²¹gi tiifuu²¹ xiia', tsu 'ña'a Jesucristo líi¹i 'e tiifuu²¹

do. ¹²Pe ni do lí²-i uncwaan²¹ tsá² coon¹³ cwanáa¹, si coon¹³ cwataa²¹ 'ee, si coon¹³ cuun²¹² 'moo¹³ 'ee 'e ta'a 'wóo²o. Lí²-i jon uncwaan²¹ tsá² coon¹³ 'mó², si coon¹³ 'nuu²¹ 'ee si coon¹³ mo² cwañi¹ 'ee 'e jo ta'a 'wóo²o. ¹³Joon mi cwá² jmi²¹² icwée²i Cristo tún¹, røø²¹ líñí² tsá² 'ee coon¹³ gajmaa^{13a} 'e 'nú¹ do. Tsu 'e jmi²¹² joon ijó¹ coon¹³ jí²i joon coon¹³ 'e jí² joon ilíni¹ tsá² 'ee to² nijmaa¹a tsá² si 'e tyú² si 'e gó² 'ee la jaain²¹ la jaain²¹. ¹⁴Joon wa 'nú¹ 'e tyú² nigajmaa^{13a} tsá² jo coo¹o coon¹³ 'e jí² do pe 'in 'iíi²¹mo 'lee¹³ⁱ. ¹⁵Pe wa'a 'in nigajmaa^{13gi} 'nú¹ gó², 'e coo²¹-o joon. Joon jilaa^{21a} i'íin²mo tya'a, jiin¹³ 'ña'o tiin^{13gi} tyani Dios lawa jaain²¹ 'in galáa²i 'ña'a jee²¹² jí².

¹⁶¿Ti jo ní³ 'naa' 'e líi¹naa' lawa cwo¹ tya' Dios Jmi²¹ joon 'in Espíritu Tyú² tya' Dios do tyiin¹³mo jee²¹² 'naa'? ¹⁷Joon wa'a 'in 'iin²¹²in xéi¹ cwo¹ tya' Dios, Dios-gi 'íin²mo 'ii tsu cwo¹ tya' Dios 'e cwaa¹³mo joon. Pe 'naa' yaamoo¹ líi¹naa' 'e cwo¹ joon.

¹⁸Jo cón²oon' 'naa' too² yaanaa', wa' 'in líi² 'e jmi²¹-tsi 'i jiin¹³ la líi¹i 'in tsá² jmi²¹-tsi taain²¹² juncwii²¹ 'ná¹-a líin²in lawa jaain²¹ 'in jo 'ee tií²¹i coonti joon coon¹³ la joon lí²-i líin²in jaain²¹ 'in jmi²¹-tsi la jai². ¹⁹Wa'a tya' Dios 'in líi¹i jmi²¹-tsi 'e juncwii²¹ lo lawa tsá² caa²¹mo 'i. Ni jí² tya' Dios jin²: “Dios jmoo¹o xuui²¹ yaai 'in tií²¹i coon¹³ yaamo 'e tií²¹i do.” ²⁰Jin²o jon 'e jí² do: “Ña'ñu¹'u' ñi²o 'e jilaa²¹ 'e 'i'-tsi 'in jmi²¹-tsi jo 'ee to² 'íi³ 'e joon.” ²¹Tsu 'wii¹³ joon jiin¹³ jaain²¹ jo lí² unjløøi³ yaai wa'a líi²i líi¹i tsá²

tya' tsá². Pe 'e tǎi²i 'naa'a jilaa²¹ 'e sá². ²²Poo² si Apolos 'ee, si Tú³ 'ee si juncwii²¹ lo 'ee, si 'e seen²¹ mogii¹ 'ee, si 'e najúun² moo¹ 'ee, si jilaa²¹ 'e sá² nanó² 'ee, si jilaa²¹ 'e ilisá² 'ee jilaa²¹ a tyi'naa'a. ²³Joon 'naa' líi¹naa' jóon¹on Cristo, joon 'in Cristo do tya' Dios 'i.

To² 'ná¹ jmaa'a apóstoles

4 'í¹-oo' jna'a lawa tsá² 'in uncoon¹³ Cristo, 'in náa¹ cwoo²¹o'o 'ná¹a 'e¹² tsá² 'e 'i¹-tsi Dios. ²La joon wa'a 'ee náa¹a cwoo²¹o tsá² júu³ tyú² tya' Dios 'ná¹ jmáa¹a 'i júu³ la tí³i, joon la joon tsáa¹mo-tsi tsá² 'ii. ³Pe jna, xuu cu¹²-tsii wa'a 'naa' iin²¹²naa' jmaa²aa' 'ii²¹ tyiia si tyí³aa tyani 'in 'oo¹o to² 'ee. Ce jiin¹³ 'ñii'a jo jmóo³oo 'ii²¹ tyiia. ⁴Joon jon'gi 'ñii'a jo ñíi³ii ti 'óo³oo tsaa², 'elo jon' 'øøi²¹-tsi wa'a jna 'e jo 'óo³oo tsaa² pe 'ñā'a Ñāññ¹u' ijmāa¹a 'ii²¹ tyiia. ⁵Tsu 'wii¹³ la joon, jo cón²oon' cwáain¹ xiiala seein²¹ 'in xeei²¹ la nu'gi iti² jmi¹² icwée²¹ Ñāññ¹u' Jesucristo. Ján²duu' cón²oon' cwáain¹ ca mi cwée²¹ Ñāññ¹u' Jesucristo, 'ñā-o i'wo²o li jnee²¹ la jilaa²¹ 'e si'mo² li nuu²¹ no. Mi tí² 'e jmi¹² joon, joongi ijmá¹a Ñāññ¹u' Jesucristo ilíñi² jileei²¹ la jilaa²¹a 'e ni¹-tsi tsá² la jaain²¹ la jaain²¹. Joon Dios-gi ifaa²¹-o 'ee 'e tyú² gajmaa¹a tsá² la jaain²¹ la jaain²¹.

⁶Tsaru¹u', tyí³aa 'e júu³ lo cwáain¹ tya' Apolos coon¹³ jna 'e tyú² tyi'naa', tsu 'iin²¹²na 'e líñi³oo' jo ngii²¹²gii' jiin¹³ la jin² jí² tya' Dios. Joon la joon jiin¹³ jaain²¹ jo unjløøi³ yaai coon¹³ jaain²¹ tifo², jo'gi ijmāa¹a 'e jo tsáai¹-tsi 'in jaain²¹.

⁷Í¹lin 'in jmoo¹o tyú²gi tyii' lagi 'in catyaa²gi? Í¹Ee 'oo²¹²oo', ti jon'on Dios gacwoo¹o? Joon wana 'ii-o gacwoo¹o jilaa²¹ 'e 'oo²¹²oo', í¹ee lí² unjløøi³ yaanaa¹ 'e 'oo²¹²oo' do lawa'a yaanaa¹ gajmaa²aa' 'e 'oo²¹²oo' do?

⁸Nalíi¹naa' lawa'a 'e líi¹naa' tsá² sá² cuu², 'oo²oo' jilaa²¹ 'e 'iin²¹²naa'. Líi¹naa' 'e 'naa'oo' nityu²uu' to² lawa røøi¹³. Joon jna'gii' lí¹ co'o 'lee¹³naa' jna'a. Áa¹mo 'iin²¹²na wa xu'u ja²mo 'e líi¹naa' røøi¹³ joon ca jna'oo'o lí²-i jon tyuu¹³u'u to² coon¹³ 'naa'. ⁹Líi²na la líi¹ jna'a 'in líi¹i apóstoles ni¹i sáa¹i Dios jna'a ti li tsé¹mo. Líi¹na'a lawa 'inlíi¹³ 'in niteen¹en ijúun²mo. Nalíi¹na'a lawa coon²¹ 'e sá² tsa'goo²¹-tsi tsá² jileei²¹ 'in taain²¹² juncwii²¹ la jileei²¹ ángeles lagi jileei²¹ tsá² jóø²mo jna'a. ¹⁰Líi²i tsá² lawa tsá² caa²¹mo jna'a 'wii¹³i cwáain¹ tya' Cristo joon 'naa'gii' líi²naa' 'e líi¹naa' tsá² jmi¹-tsi cwáain¹ tya' Cristo. Líi¹na'a tsá² 'wóo²mo la 'ii²¹² 'naa'gii' líi²naa' 'e líi¹naa' tsá² pí²-tsi. Jo tsáai¹-tsi tsá² jna'a, pe 'naa'oo' un'goo¹o tsá². ¹¹Ca nanoo²¹² nili'øø¹mo 'e tyee²e'e, nilí² unjmi¹²na'a, nili'øø¹i si²i'in, nijmee²¹mo tsá² jna'a, jogi tyii²¹i'i sá². ¹²Joongi ni'woo²¹-oo'o to² jmoo¹ to². Joon mo jíi²in tsá² jna'a, jna'gii' si¹³i, "Ná¹ uncwaa³mo Dios 'naa'." øø¹mo tsá² jna'a pe jmoo²¹o'o taa²¹-oo'o. ¹³Líi¹³i faa²¹ tsá² 'wii²¹² tyii²¹i'i pe fee¹mo-tsii¹ júu³ tyaa²¹a'a coon¹³on. Jmaai²¹ tsá² jna'a lawa tyi¹ taa¹³ juncwii²¹, lagi wa 'e tí¹ co' tsá²a jmaai²¹ tsá² jna'a ca jmi²¹ no.

¹⁴Jo jmóo³oo 'e jí² lo wa'a cwo²oo 'naa' fa'ii²¹, jmóo³oo 'e jí² lo lawa'

cwo³oo cwáain¹ yuun²¹ tyiia 'in
'iin²¹² moo. ¹⁵Xuufiin¹³ 'naa' áa¹naa'
tifo² tyii' fúui¹ 'in' é² cwáain¹ tyá'
Cristo, pe jaan²¹ mo' ñá²uu' seein²¹
cwáain¹ tyá' mo galija² mo líi²naa'
joon jna-a 'i. Tsu 'wii¹³ 'i' e' júu³ tyú²
tyá' xiiala itiin¹³ tsá² tyani Dios 'e
gatyáa³aa coon¹³ 'naa' galija² mo
líi²naa' Cristo Jesús. ¹⁶Tsu 'wii¹³
joon m³ii tyani²¹ii' tyan²aan' cwáain²
xiiala jmóo³oo joon la joon jmaa²aa'.

¹⁷Tsu 'wii¹³ gali¹iin²¹² na' a
untii¹³ duu-'oo' xiiala mo gang³ii
jee²¹² 'naa' lawa jaain²¹ tsá² 'in
jai² líi² Cristo, 'wii¹³ joon sfi³na
Timoteo, 'in' iin²¹² na. Lawa yuun²¹
tyiia-oo 'i coon¹³ to² jmoo²¹o' o' tyá'
Ñáñu¹u'. Joon, untiiin¹³ in júu³ tyá'a.
'li-o 'e' i'e' e' 'naa' la li 'e' ga'éé³ee la
caain²¹ jee²¹² tsá² 'in' jai² líi² Cristo.
¹⁸Inlíi¹³ jee²¹² 'naa' gaunjloøi¹³ yaai,
líi² 'e' jo cwéi³gii jee 'naa'. ¹⁹Pe
'i¹-tsii yíia³oo la jmoono wa icwo¹
Ñáñu¹u'. Joon iyajóø³oo ti 'e' ijmá²
'in tsá² unjløøi¹³ yaai do 'e' la líi² 'e'
faa²¹a do. Yajóø³oo wa'a cwo¹o
Dios wa² pí² tyá' 'ido si jo cwo¹o
'ee. ²⁰Tsu li tyu² Dios to² tsá² jon' li'i
júu³ pe coon¹³ 'ii²¹ tyá'o to² 'e' tyu²u
tsá². ²¹¿Ee 'iin²¹²naa' jmá³aa tyii'
mi cwéi¹na, ti 'e' e'ee 'naa' wúu¹,
owa'a 'iin²¹²naa' jmáa³aa tyú²-tsii,
un'née³moo 'naa' 'ee?

Coon²¹on cwáain¹ 'e' ga'láa²a tsá²

5 Niñi¹i tsá² 'e' jaain²¹ jee²¹² 'naa'
tyíin¹in coon¹³on lawa tsamí²
tyá'o jaain²¹ tsá² neei¹³ sáa³a. 'E
lo-o coon²¹ 'e' gó² líli¹ ca jiin¹³ 'in jo
cwii¹in Dios jo tii²¹ jmáa³a. ²iJoon
jløø²mogi 'naa'! iPe tyú²gi wa'a
ngi²ii' faíi²¹! 'In tsá² 'in' gajmaa³a 'e'
gó² lo tyú²gi wa'a gajeen²¹ mo jee²¹²

'naa'. ³Joon xuufiin¹³ jo siin¹³ na la
si'yee²¹ na jee²¹² 'naa' pe 'fi³-tsii 'naa'
joon nigajma¹oo 'ii²¹ tyá' 'ido 'in
gajmaa³a 'e' gó² do lawa'a siin¹³ moo
coon¹³ 'naa'. ⁴Uncaan²¹naa'
ruu²¹naa' coon¹³ 'e' sii²¹ Ñáñu¹u'
Jesucristo. Joon siin¹³ moo coon¹³
'naa' coon¹³ jilaa²¹ 'e' 'i¹-tsii. La
joon jon 'ii²¹ tyá' Ñáñu¹u' Jesús
uncoon¹³on 'naa'. ⁵Joon ná¹
tyíi¹³ moo 'in' tsañuu¹ galáa³a
do 'in' tyiin¹³ jee²¹² 'in' jo¹ líi² do,
jaan¹³naa' Satanás, joon coon¹³ la
joon i'fin²mo 'e' ngú¹ taan¹in pe
itiin¹³ mo alma tyá'a mi jó¹o tún¹
Ñáñu¹u'.

⁶Jo líi² unjløøi¹³ 'naa' yaanaa'
coon¹³ 'e' jmoo²oo' lo. ¿Ti jo ñii²ii'
júu³ 'e' jin² tsá²: “Coon¹³ ca pii³
tyiian¹³ caai²¹ tsá² 'e' con² do coon¹³
'e' joon jmoo¹o roon¹on la tøøi² con²
do?” ⁷Tá²uu' jilaa²¹ 'e' gó² jmoo²oo'
'e' li la li tyiian¹³ tsáai² 'e' jmoo¹o
'láa¹ tyá' tsá². Joon ilíin²moo' lawa
'iñi¹ mfi² 'e' jo tyiian¹³ jeei¹ tsu la
joon tsai² líi¹naa'. Tsu nigajún¹ mo
Cristo 'ña'a' wii²¹² tyijna¹o; ngangí²i
la ngangí²i joo'saa²¹ yuun²¹ jngai²
tsá² Israel cuu²¹i mo ti jmi²¹²
pascua. ⁸La joon jmoo¹³o' jmi²¹²
pascua tyi' la ti la líi¹-i coon¹³ 'e'
tsáai¹-tsi' joongi 'e' jai² líi²na' 'e' li
la li 'iñi¹ jo jeei¹ tyiian¹³. Jon'on
jmoo²¹o' jmi²¹² pascua tyi' coon¹³
jilaa²¹ 'e' gó² jmoo²¹o' jon'gi' coon¹³
'e' gó² 'i¹-tsi' 'e' li la li 'e' tyiian¹³ tsáai²
do.

⁹Ni jí¹ tyiia 'láa² 'wii²¹² do
gafuu²¹²uu 'naa' jo sfi¹naa' røø²¹
coon¹³ 'in' ngi¹ to² 'láa¹ coon¹³
tsamí² xeei²¹ si tsamí² ngii¹ to²
'láa¹ coon¹³ tsañuu¹ xeei²¹ 'ee.
¹⁰Jo 'øøi²¹-tsi 'e' fuu²¹²uu 'naa' wa'a

tá²naa' coonti tsá² taain²¹² juncwii²¹
'in 'lái¹, si 'in tsii²¹ cuu² lílil¹ 'ee,
si 'in jmoo¹o 'uun²¹ 'ee, si 'in
ungoo²¹o 'in jon'on Dios la jai¹² tsu
'ná¹ 'woo²¹moo' 'a juncwii²¹ lo wa
jo 'iin²¹²naa' seen²¹naa' jee²¹² tsá² la
'ii. ¹¹ØØ²¹-tsi 'e gafoo²¹oo do jo 'ná¹
sii²¹naa' røø²¹ coon¹³ jiin¹³ jaain²¹
'in jin² 'e jai¹² líí²i Cristo pe la 'ii²¹²
joon ngí¹ 'lái¹o, si tsii²¹mogi cuu²
lílil¹ 'ee, si ungoo²¹o 'in jon' Dios la
jai¹² 'ee, si jmoo¹o júu³ 'atsaa²¹ 'ee, si
ngí¹ to² 'uun²¹ 'máa¹ 'ái¹ 'ee, si 'in
jmoo¹o 'uun²¹ 'ee²¹. Jiin¹³ jo cøø²¹ø'
caain²¹ coon¹³ 'in la 'i. ¹²⁻¹³Tsu jo
tii²na jmaa³aa 'ii²¹ tya' 'in jo jai¹²
líí²i Cristo tsu Dios 'in jma¹a 'ii²¹
tya'a. Pe 'naa'gii' tii²¹naa' jmaa²aa'
'ii²¹ tya' jilee²¹ 'in jin² 'e jai¹² líí²i
Cristo. 'Wii¹³i joon tyii²moo' 'in tsá²
ga'noo¹o tsaa² no jee²¹² 'naa'.

'Ná¹ jmaa²aa' 'ii²¹ tyii' la
'oo²¹ jee²¹² yaamoo'

6 Wa mo sá² coon²¹ mii¹³
jee²¹² 'naa' joon 'in xeei'gi
'ná¹ nuu¹un, 'é'ee lí¹ tá²-oo' mí²ii'
ilí² 'ii²¹ tyani 'in jo cwii¹in Dios la
cwii¹in jna' lagi 'e mí²ii' tyani 'in
tsá²-tsi Dios? ²¿Tí jo ní²ii' 'e 'naa' 'in
tsá²-tsi Dios ijmaa²aa' 'ii²¹ tya' tsá²
taain²¹² juncwii²¹ lo? Joon wana
'naa' ijmaa²aa' 'ii²¹ tya' tsá² taain²¹²
juncwii²¹, lí² jmaa²aa' jon 'ii²¹ jilaa²¹
cwáain¹ pi³ 'e sá² jee²¹² 'naa'. ³¿Tí
jo ní²ii' 'naa' ijmo²¹o 'ii²¹ ca tya'
ángeles tya' Dios? Joon wa' la joon
tá²gi galí² jmoo²¹o 'ii²¹ 'a lí² 'e
juncwii²¹ lo. ⁴Wana 'naa' tíí¹naa'
cwaain¹ tya' 'e sá² juncwii²¹ lo, lí²i
mí²ii' ilí² 'ii²¹ tyani doñi¹in tsá²
'wó¹i jee²¹² 'in jai¹² líí²i. ⁵Fuu²¹²uu
'naa' la joon, joon i'aa²aa' fa'ii²¹. ¿Tí

jo 'in seein²¹ jiin¹³ jaain²¹ jee²¹²
'naa' 'in lí² jma¹a 'ii²¹ jee²¹² la 'oo²¹
ruu²¹naa' 'in jai¹² líí²i? ⁶¿Tí ná¹
'nií¹ tsaruu²¹ tyani 'in jmoo¹o 'ii²¹
'in jo tsá²-tsi Dios?

⁷Joon 'e tíí¹naa' la 'oo²¹ ruu²¹naa'
jmoo¹o 'e faa²¹ tsá² 'laa²¹ tya' 'e
jai¹² líí²naa' tsu jo untiin¹³naa' júu³
tyii'. Tyú²gi wa'a jo mii¹³ jmaa²aa'
mo nasá² 'ii²¹ 'e gó² tyii'. Tyú²gi jon
wa'a jo mii¹³ 'e ga'uun¹un tsá² tyii'.
⁸Pe 'naa'oo' jmoo²oo' 'e gó²gi. 'Tí²¹ 'e
gó² 'iin²¹²naa' jmaa²aa', joon ca la
'oo²¹ ruu²¹naa' 'iin²¹²naa' jmaa²aa'
'uun²¹.

⁹⁻¹⁰¿Tí ní² 'naa' 'in jmoo¹ 'e gó² jo
itíí² 'í²i lí tyu² Dios to²? Jo cón²oon'
tóo² yaanaa', jo itsa¹í² lí tyu² Dios
to² jilee²¹ 'in 'lái¹ coon¹³ tsamí²
'in jon' 'oo²¹²o jon'gi itsa¹í² lí tyu²
Dios to² 'in ungoo²¹o dios tya'a 'in
gajmeei¹ tsá², jon'gi 'in fee¹i tsamí²
xeei'gi. Jon'gi itsa¹í² 'in tsaññu²¹ do
'in 'lái¹a la 'oo²¹ tsaññu²¹, jon'gi 'in
jmoo¹o 'uun²¹, jon'gi 'in 'iin²¹²in cuu²
ái¹, 'in ngí¹ to² 'ín¹, 'in jmoo¹o
'atsaa²¹, si 'in tyí²i cuu² tsá² xeei' 'ee
jo itsa¹í² lí tyu² Dios to². ¹¹Joon la
joon galí¹i 'inlíí¹³ 'naa' pe lawa
garun¹o nigajmeei¹ Dios 'naa' 'in
tyú¹i, gatyí¹³in Dios 'naa' 'e líín²naa'
tsá² tya'a nigauntyuu²¹mo Dios 'naa'
coon¹³ 'e sii²¹ Ñāññu¹ Jesús joongi
coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyú² tya'
Dios tyi'.

Jmaa¹i to² cuerpo tyii' tya' 'e tyú²-u

¹²Jin² tsá²: "Lí²-i jmoo¹o tsá²
doñi¹ee 'e 'iin²¹²in." Joon jna
fuu²¹²uu 'e jo¹o júu³ tya'a pe jilaa²¹
'e jmoo¹o tsá² jo jmé¹i tya'a. Jo¹o,
lí²i jmaa³aa doñi¹ee 'e 'iin²¹²na, pe jo
cwóo³oo wa'a jiin¹³ coon²¹ tyuu¹³u

to² jna. ¹³Ja²mo júu³ 'e jin² tsá²:
 “Jmaa¹i to² 'uunñi² tya' tu² tsá², la
 joon jon, tu² tsá² jmaa¹i to² tya'
 'uunñi².” Pe ji tún² do iuntyee¹mo
 Dios. Jo gajmaa¹a Dios 'e cuerpo
 tya' tsá² wa'a 'láa¹a coon¹³ tsamí².
 Gajmaa¹a Dios 'e cuerpo tya' tsá²
 tya' Ñaññu¹u', la joon joon Ñaññu¹u'
 tya' cuerpo tya' tsá². ¹⁴Joon la
 gajmaa¹a Dios jiin¹in Ñaññu¹u', la
 joon jon ijmáa¹a jiin¹in coon²¹ 'ii²¹
 tya'a.

¹⁵¿Ti jo ñí² 'naa' 'e la jaain²¹ la
 jaan²¹naa' líi¹naa' lawa coon²¹ ti'
 ca'naa¹³i cuerpo tya' Cristo? ¿Wa
 lí² la joon, xiiala iliuncaan²¹naa'
 'e ti' ca'naa¹³ cuerpo tya' Cristo
 coon¹³ jaain²¹ 'yiiacuungó²? iJo
 lí² jmoo²¹o' la joon coonti! ¹⁶¿Owa
 jo ñí² 'naa', mo fee²¹i tsá² jaain²¹
 'yiiacuungó² líin²mo 'ido lawa coon²¹
 cuerpo coon¹³ 'in 'yiiacuungó² do?
 Jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios, “In
 gáí¹ do ilíin¹in lawa jaan²¹mo.”

¹⁷La joon jon, mo uncaan²¹in tsá²
 coon¹³ Ñaññu¹u' ilíin²in lawa coon²¹
 espíritu coon¹³ Ñaññu¹u' do.

¹⁸Cwíin¹iin' jon jilaa²¹ 'e 'láa¹³aa'
 coon¹³ tsamí². Jilaa²¹ tsaa² 'e
 catyíia² do 'e 'noo¹ tsá² lí' caluu²¹²
 cuerpo tya'a pe mo fee²¹i tsá² tsamí²
 xeei¹ 'noo¹o tsaa² lí' tsi cuerpo tya'a.
¹⁹¿Ti jo ñí³ 'naa', 'e cuerpo tyii¹ lí la
 lí coon²¹ cwo¹ tya' 'in Espíritu Tyú²
 'in gacwooi¹³ Dios 'naa'? Jo líi¹naa'
 tsafii²¹² yaanaa' ²⁰tsu Dios galøø²¹i
 'naa' 'e 'moo¹³ 'áai¹. Tsu 'wii¹³ joon
 'ná¹-a ungo¹oo' Dios coon¹³ jilaa²¹
 'e jmoo¹o cuerpo tyii¹.

Júu³ cwáain¹ tya' mo cui² cwoo²¹ tsá²

7 No ingíi³ii júu³ tyii¹ 'e taa¹³
 jí² do 'e gasíi²naa' jna. 'Áai¹gi

tyú² wa'a 'e jo cui² cwoo²¹ tsá². ²Pe
 tsu 'wii¹³ 'áai¹gi 'láa¹a tsá² coon¹³
 tsamí², 'áai¹gi 'ná¹ 'aa¹i tsá² tsamí²
 tya'a la jaain²¹ la jaain²¹, la joon
 jon la jaain²¹ tsamí² 'ná¹-a 'aa¹i ññu¹
 tya'a la jaain²¹. ³Joon 'in tsaññu¹
 do 'ná¹ untiin¹³in coon¹³ jaan²¹mo
 tsamí² tya'a la joon jon tsamí² do
 'ná¹ untiin¹³in coon¹³ jaan²¹mo ññu¹
 tya'a. ⁴In 'oo²¹²o tsá² jo lí¹ tyu²u
 to² cuerpo tya'a 'ña'a, 'e cuerpo
 tya'a, tya' ññu¹ tya'o. La joon jon
 'e cuerpo tya' tsaññu¹ jo lí² tyu²u
 to² cuerpo tya'a 'ña'a pe tya' 'oo²¹²o
 cuerpo tya'a. ⁵Wa'a tsaññu¹ si
 'oo²¹²o 'ee 'iin²¹²in 'e nuu¹un Dios
 coon²¹ sii¹³xu, 'ná¹-a sfin¹in røø²¹
 coon¹³ 'oo²¹²o si ññu¹ tya'a 'ee 'e jo
 cwuu¹i caain²¹ la 'ii²¹² fee¹i Dios.
 Mo gangñi² joon 'ná¹-a cwuu¹i
 caain²¹ tún¹ 'e coon¹³ la joon jo cwo¹
 'e 'ii¹in Satanás joon i'nóo¹on tsaa²
 'in jo tyu²u to² 'ña'a.

⁶Fuu²¹² 'naa' jilaa²¹ 'elo jon'on
 tyu¹u to² 'naa'. ⁷Tsu 'ñii¹a 'iin²¹²na
 wa'a jo cui² cwoo²¹ tsá² la líi¹i jna.
 Pe ñi¹oo 'e Dios nigacwo¹ xiiala
 ijmáa¹a la jaain²¹ la jaain²¹. Seen²¹
 'inlíi¹³ taa²¹a jo cuui¹² cwoo²¹o,
 seen²¹gi 'in jo taa²¹.

⁸Fuu²¹²uu jileei²¹ 'in jo mo cuui¹²
 cwoo²¹o coon¹³ jileei²¹ 'yiiáññi²
 tyú²gi tya'a wa'a jo cuui¹² cwoo²¹o
 la líi¹i jna. ⁹Pe tyú²gi icui² cwoo²¹o
 lagi isoon¹in cagi 'láa¹a. 'Ná¹-a cui²
 cwoo²¹o wa jo lí² tyu²u to² 'ña'a.

¹⁰Pe tya' jileei²¹ 'in nicui²
 cwoo²¹o tyu²u to² 'e jo lí² tuu²¹i
 'oo²¹²o ññu¹ tya'a. Jon'on jna 'in
 tyu²u to² lo jiin¹³ 'ña'a, Ñaññu¹u'
 tyu²u to² lo. ¹¹Pe wana gatuu²¹i
 'oo²¹²o ññu¹ tya'a jo lí² cui² cwoo²¹o
 coon¹³ tsá² xeei¹ jiin¹³ lí² licaain²¹

coon¹³ ñuu¹ ty'a. La joon jon tsañuu¹ jo lí² tuu²¹ 'oo²¹²o.

¹²Fuu²¹²uu 'in catyaa² júu³ tyiia jon'on ty'a Ña'ñu¹u'. Wa jo jai² líi² 'oo²¹²o tsañuu¹ 'in jai² líi² Cristo pe 'iin²¹²in 'in 'oo²¹²o ján² coon¹³on jo lí² tuu²¹ 'in tsañuu¹ do 'ii. ¹³La joon wa jo jai² líi² ñuu¹ ty'a tsamf² 'in jai² líi² pe 'iin²¹²in 'in tsañuu¹ ján² coon¹³on jo lí² tuu²¹ 'in tsamf² do 'ii. ¹⁴Tsu 'in tsañuu¹ do 'in jo jai² líi² 'ii²¹ 'e tyú² ty'a Dios 'wii¹³ ja²mo líi² 'oo²¹²o. Joon 'in tsamf² 'in jo jai² líi² 'ii²¹ 'e tyú² ty'a Dios 'wii¹³ ja²mo líi² ñuu¹ ty'a. Wa jon' la joon 'in xuui²¹² ty'a ilin²in la líi¹ xuui²¹² ty'a tsá² 'in jo jo² líi². Pe jo líi¹ la joon tsu 'ii²¹mo 'e tyú² ty'a Dios tsu 'wii¹³ ja²mo líi² sáa³ jmii²¹. ¹⁵Pe wana 'in tsañuu¹ si 'in tsamf² do 'in jo jai² líi² 'iin²¹²in tuu²¹mo 'oo²¹²o si ñuu¹ ty'a 'ee cwolf² jmáa¹a. Joon mo gangai² 'in jo jo² líi² do joon galáa²mo 'in jai² líi² tsu gatø² Dios jna' 'e toon²¹on' fu juncwii²¹ lo 'e tyú²-u. ¹⁶Tsu jo iñii²¹²-tsi 'in tsamf² 'in jai² líi² wa'a ijai² líi² ñuu¹ ty'a 'wii¹³ 'ii-o. Joon 'in tsañuu¹ do 'in jai² líi² jo ñii¹in ti ijai² líi² 'oo²¹²o 'wii¹³ 'ii-o.

¹⁷Pe la lo-o tyu³uu to² jee²¹² jileei²¹ 'in jai² líi² Cristo, jileei²¹ 'ná¹-a jmáa¹a jiin¹³ la nigacwo¹ Ña'ñu¹u' 'ii ijmáa¹a, jiin¹³ la líi¹ mo gatø² Dios 'ii. ¹⁸Wa'a líi¹ tsá² circuncidado, 'øøi²¹-tsi tsá²; tsá² seen²¹in Israel, mo gatø² Dios 'ii, 'ná¹-a líi¹gi circuncidado. Pe jo líi¹ la joon mo gatø² Dios 'ii jo ná¹ 'ii²¹ 'e li² circuncisión do. ¹⁹Jo tyiin² wa'a ga'ii²¹ si jo ga'ii²¹ 'ee 'e li² do, jiin¹³ 'e tyiin² 'e jmoo¹o tsá² nuu¹³u 'e to² tyu² Dios. ²⁰Jileei²¹ tsá² ná¹

jmáa¹a jiin¹³ la 'e gajmaa¹a mo gatø² Dios 'ii. ²¹Wana galíi¹u'u tsa'leei¹³ ty'a tsá² jo jmaa²¹a cu²-o'o. Pe wa galí² 'iláa¹u'u 'wo'o cwojmáa¹³a.

²²Jileei²¹ 'in nilíi¹ esclavo mo gatø² Dios 'ii lawa'a jaain²¹ 'in niláa²mo líi¹ ijmáa¹a jilaa²¹ to² tyu² Ña'ñu¹u'. Joon jileei²¹ 'in niláa²mo mo gatø² Dios 'ii lawa esclavo ty'a' Cristo líi¹ no. ²³Dios nicaløø²mo 'naa' (coon¹³ jmi¹ 'øø¹ Joon'on) 'e 'moo³ 'áai¹ tsu 'wii¹³ joon jo cwo²oo' wa'a jme²i tsá² 'naa' lawa esclavos ty'a. ²⁴Joon, tsaru¹u', ná¹-a jmaa²gii¹ jiin¹³ la gajmaa²aa' mo gatø² Dios 'naa' pe nano líi¹naa' tsá² ty'a Dios.

²⁵Jo 'óo³oo júu³ gacwo¹ Ña'ñu¹u' fuu²¹²uu 'in jo mo cui² cwoo²¹o pe fuu²¹²oo 'e 'í¹-tsii joon lí²-i jo cu²-tsi tsá² tyiia tsu galifee¹mo-tsi Ña'ñu¹u' tyiia. ²⁶Tsu 'wii¹³ taa²¹²mo 'áai¹ 'e toon²¹on' fu juncwii²¹ 'í¹-tsii wa'a líi¹gi tsá² jiin¹³ la líi¹. ²⁷Wana seein²¹ tsamf² tyi'i jo 'noo¹³o xiiala itúu¹u'u tsamf² tyi'i. Joon wana jo seein²¹ tyi'i jo 'náa¹u'u. ²⁸Pe wa' cu²mo cwoo²¹o jo tsaa² 'noo²¹o. La joon jon ty'a simi² wa' cu²mo cwoo²¹o jo tsaa² 'nóo¹o. Pe jileei²¹ 'in cu²mo cwoo²¹o iseein²¹ fa'í³ mo taan²¹²in fu juncwii²¹. Joon cwo'oo cwáain¹ 'ido 'e jo cui²gi cwoo²¹o 'e joon jo tyan¹gi 'e fa'í³ do.

²⁹Tsaru¹u', elo-o 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'naa': Xu tiempo sá²gi. Joon nano ca lí² ngoo²¹²gi 'in tsá² 'aa¹ 'oo²¹²o 'ná¹-a 'í¹-tsi cwáain¹ ty'a Dios la 'í¹-tsi 'in tsá² 'in jo seein²¹ 'oo²¹²o. ³⁰La joon jon, 'in tsá² xuui²¹²-tsi 'ná¹-a jmáa¹a la jmoo¹o tsá² 'in jo xuui²¹²-tsi. Joon 'in tsá² jløø³mo 'ná¹-a jmáa¹a la jmoo¹o tsá² 'in jo jløøi³. Joon 'in tsá² 'in ló¹ 'e sá²

juncwii²¹ lo 'ná¹-a jmáa¹a lawa'a jon' tya'o 'e galó¹ do. ³¹Joon 'in tsá² 'in jmai² to² 'e sá² juncwii²¹ lo 'ná¹-a jo líi¹i tyú²u to² 'e sá² fu juncwii²¹ lo. Tsu 'e juncwii²¹ lo jøø²¹øø²¹ ngoo²¹o ti li ityeei²¹.

³²'Iin²¹²na 'e taan²¹²naa' 'e jo cu²-oo' coon¹³ 'e sá² fu juncwii²¹ lo. Joon mo 'ña' tsá², jo 'oo²¹²o seein²¹, 'í¹-tsi jiin¹³ 'e sá² tya' Ñañu¹u', joon 'iin²¹²in jmáa¹a jiin¹³ la 'iin²¹²in 'ii. ³³Pe joon mo naseein²¹ 'oo²¹²o tún² 'í¹-tsi. 'Iin²¹²in jmáa¹a to² tyú² Ñañu¹u' pe cu²u-tsi coon¹³ 'e sá² fu juncwii²¹ joon 'iin²¹²in jmáa¹a 'e tyú²-u coon¹³ 'oo²¹²o. ³⁴La joon jon tsamí² 'in nicui² cwoo²¹o. Cu²u-tsi coon¹³ 'e sá² fu juncwii²¹ joon 'iin²¹²in jmáa¹a tyú²-u coon¹³ ñuu¹ tya'a. Pe 'in tsamí² 'in jo seein²¹ ñuu¹ tya'a 'í¹-tsi jiin¹³ 'e sá² tya' Ñañu¹u', joon 'iin²¹²in cwo²i 'ña'a Dios tiin¹³ la ngu¹ taan¹in lagi alma tya'a.

³⁵Fuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'elo 'e tyú² tyii' jon'on wa'a 'e tyuu¹³ 'naa' pe 'iin²¹²na 'e taan²¹²naa' jiin¹³ la tii²naa' joon canii²mo 'í¹-oo' cwáain¹ tya' Ñañu¹u'.

³⁶Wana seein²¹ jamí² tsá² joon 'in jamí¹i do ngí¹ nili²o joon jmi¹i do líi²i 'e tyú²gi wa'a cuu²¹i cwoo²¹o jamí¹i do tsu 'wii¹³ naraa²¹mo. Wa'a seein²¹ 'in mú¹i 'ii, lí¹-i cu²mo cwoo²¹o 'ido jo tsaa² 'nóo¹o. ³⁷Pe wana 'í¹-tsi jmi¹i 'ido 'e tyú²gi tya' jamí¹i 'e jo cu²mo cwoo²¹o, joon jo cwóo¹i mo múu¹i tsá² 'ii, jmoo¹o 'ido 'e tyú². ³⁸La joon, 'in cwóo¹i jamí¹i do 'e cu²mo cwoo²¹o jmoo¹-o 'e tyú² pe 'in jo mo cwóo¹i jmoo¹-o 'e tyú²gi.

³⁹Jo cwo¹ ley wa'a tuu²¹i tsamí² ñuu¹ tya'a la 'ii²¹² seein²¹gi ñuu¹

tya'a. Pe wana gajúin¹ ñuu¹ tya'a joon tuu²mo 'ña'a 'in tsamí² do, 'in tsamí² do lí²-i cu²mo cwoo²¹o coon¹³ doñi¹in yaa¹-tsi wa'a ja²mo líi²i 'in tsañuu¹ do Cristo. ⁴⁰Pe 'í¹-tsii 'e jløø¹³mogi 'in tsamí² do wa'a jo cui²gi cwoo²¹o tún¹. Joon líi²na 'e 'í¹-tsii la 'í¹-tsi 'in Espíritu Tyú² tya' Dios.

Cwáain¹ tya' 'uunñi² 'e tya¹a tsá² lawa fa¹ tyani dios tya'a 'in gajmee¹i tsá²

8 Joon nano fuu²¹²uu 'naa' cwáain¹ tya' 'e 'uunñi² 'e tya¹a tsá² tyani dios tya'a 'in gajmee¹i tsá² lawa fa¹. 'E la ja²mo, sá²-a 'e 'øø²¹mo-tsi' pe jilaa²¹ 'e 'øøi²¹-tsi' 'e unjløøi¹³ yiia'. Pe wana 'nee²¹²na' ru¹u' joon 'e jmoo²¹o' 'e pí²gi-tsi'. ²Wa 'í¹-tsi tsá² 'e 'øøi²¹gi-tsi jo mo galiñii¹ la jai². ³Wa mo gali'iin²¹²in tsá² Dios, joon Dios galicwii¹mo 'ido.

⁴Tsu 'wii¹³ joon mi sá¹³i' cwáain¹ tya' 'uunñi² 'e tya¹a tsá² tyani dioses tya'a nee²¹e 'e jaan²¹mo Dios seein²¹, joon jileei²¹ dioses catyaa²gi do 'e un'goo²¹o tsá² jon' wa' jai² 'ido.

⁵Tsá²-a gajmee¹mo dioses tya'a 'in líi¹i la lí¹ 'e sá² fu juncwii²¹, la joon jon 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹ joongi un'goo²¹o 'ii. Coon¹³ la joon lí²-i 'í¹-tsi tsá² 'e fúu¹mo dioses seein²¹ joon fúu¹mo fii²¹²i' seein²¹. ⁶Xufiin¹³ gajmee¹mo tsá² dioses tya'a fúu¹ pe tyijna'o' jaan²¹mo Dios seein²¹, jiin¹³ 'ña'a Dios Jmii²¹. Dios Jmii²¹ do gajmaa¹a jilaa²¹ 'e sá² joon 'wii¹³ 'ii-o toon²¹on'. Seen²¹mo jon jaan²¹mo Ñañu¹u', joon Jesucristo 'ii. 'Wii¹³ 'ii-o galisá² jilaa²¹ 'e sá² ca la jeei²¹ jna' yiia'.

⁷Pe jo jileei²¹ 'in jai² líi²i Cristo ñi¹ 'e júu³ lo. Joon 'inlíi¹³ 'in gatya¹a

'uunñi² tyani dioses tya'a jiin¹³ la tiisi² la mo jeei¹ 'i¹-tsi gajmaa¹ 'e gó² wa'a dø¹ø 'e 'uunñi² do tsu 'i¹gi-tsi 'e ja²mo seein²¹ 'in dioses gajmeei¹ tsá². Jo mo galitii²¹ 'i la jai² joon 'wéi¹gixu 'e 'i¹-tsi. ⁸Jo 'ii²¹ Dios tsá² 'wii¹³ tya' 'e gø² tsá². Jo lityú¹gi' tyani Dios wa'a tyé³e' si gó²gi' 'ee wa jo tyé³e'. ⁹Pe tii¹moo' coon¹³ jilaa²¹ 'e ilí² jmaa²aa' 'e jo jmaa²aa' 'nóo¹o tsaa² 'in tsá² 'in jo mo røø²¹ 'øøi²¹-tsi 'e jai² líi²i. ¹⁰Tsu wa mo'o jaain²¹ tsá² 'in jo tii²¹ 'e tyú² 'inee²mo 'nu 'in tii²¹ tyú² 'u²u cwo¹ li un'goo²¹o tsá² dioses tya'a joon wa' dø¹ø 'uunñi² tyá¹ tsá² tyani dioses tya'a, ityaa²¹²-tsi 'in tsá² do idø¹²ø jon 'e 'uunñi² 'e gatyá² tsá² tyani dioses tya'a 'in jo jai². ¹¹Joon tsu 'wii¹³ 'øø²¹mo-'o'o jilaa²¹ 'elo jo jma¹ 'nii²¹ tyi'i, pe 'in tsá² jo tii²¹ tyú² do 'iin²¹² 'in jmaa¹ la gajmaa² 'nu, la joon 'iin²¹mo-tsi Cristo. Pe gajún¹mo Cristo 'wii²¹² tya' 'in tsá² do lagi jún¹ 'wii²¹² tyi'i. ¹²Tsu 'wii¹³ joon mo 'laa²¹² 'a la no tya' jaain²¹ tsaru¹u' 'in jo 'øøi²¹-tsi tyú² la 'øøi²¹-tsi' 'laa²¹²o'o jon tya' Cristo. ¹³Joon wana i'nóo¹o tsaa² 'in ruu²¹na' tsu 'wii¹³-i tya' 'e gø¹³øø, 'e tyú²gi jo jmi²¹² cu¹³gií ngú¹ wa'a la joon jo i'nóo¹o 'ido tsaa².

'E tii²i jmaa¹ 'a apóstol

9 Jna-a tii²na jmaa³aa jilaa²¹ ilí² jmaa¹ 'a jaain²¹ apóstol tsu gamaa²¹moo Jesús, Ña'ñu¹u'. Joon 'naa¹-a, ja²mo líi²naa' Cristo 'wii¹³i to² 'e nigajmaa³aa tya' Ña'ñu¹u'. ²'In xeei' lí²-i jin²in 'e jo líi¹na apóstol, pe 'naa' 'in née¹i Corinto 'in jai² líi²i Cristo líi¹naa' lawa coon²¹ sello 'e ja²mo gatyii¹³in Ña'ñu¹u' jna 'e líi¹na apóstol tya'a.

³'Elo-o fuu²¹²uu 'in tsá² 'in faa²¹ 'laa²¹ tyiia: ⁴Tii²na 'ii²¹ jilaa²¹ 'e cwo¹ tsá² jna 'e 'né³e' joongi 'e tyé³e', ⁵tii²moo jon wa'a 'áa³na tsamí² 'in jai² líi²i Cristo la 'áa²i 'in apóstoles catyaa²gi, la jmoo¹o 'in ruu²¹i Ña'ñu¹u' coon¹³ Tii³. ⁶¿'Owa' líi²naa' 'e jiin¹³ Bernabé coon¹³ jna jo tii²na'a tii²¹u' to² 'e lí² cwoo²¹o'o júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá²? ⁷¿'In 'láa² ná¹ tyí² 'e jma²i to² tya'a? ¿'In jmoo¹o to² jee²¹² wuunjøø¹³ joon jo cuu²¹u mi³ wuunjøø¹³ do? ¿'In 'aa²¹²i joo'núu³ joon jo 'uun²un fi² tya' 'ido? ⁸Jo fuu²¹²uu la joon wa'a jiin¹³ 'e jooi²-tsi tsá² tsu 'e ley tya' Moisés jin²in la joon jon. ⁹Tsu ni jí² tya' ley do 'e jin²: "Jo toon¹³on noo¹³ ta¹i' joo'tsáa² mo 'ø²ø trigo." Joon jo gajin²in Dios la joon 'wii¹³ 'i¹-tsi jiin¹³ tya' joo'tsáa². ¹⁰'E gajin²o 'e iliné³e' xiiala ná¹ jmoo²¹o'. 'E tya' 'e tyú² tyi' 'e ley lo tsu 'in tsá² 'in jii¹i ná¹ jii¹ 'e sijaan²¹ i'ii²¹i 'e tii²i tya' 'e garoo²¹o jiin¹³ la 'ii²¹i 'in tsá² 'in 'ø² do. ¹¹Joon mo ga'ee¹³e 'naa' cwáain¹ tya' 'e fu¹ tyú² tya' Dios 'e lí² lawa 'e nigajñii²¹i jún² tya' júu³ tyú² tya' Dios jee²¹² 'naa'. Joon nano, ¿ti jo tii²na'a i'ii¹³na'a 'e galí² tyii' 'e lí² lawa 'e garoo²¹o? ¹²Joon wana tsá² xeei²¹ tii²i 'ii²¹i 'lee¹³i, jna'gii¹ tii²gii¹ 'áa¹gi.

Joon xufiin¹³ tii²na'a 'ii¹³na'a la joon, jo gajmoo²¹o'o. Li cií¹³-i gajmoo²¹o'o. Jna'a gata²-oo'o jilaa²¹ 'e coon¹³ la joon jo jmoo²¹o'o jii¹ cwáain¹ tya' Cristo 'e gacwoo¹³o'o 'naa'. ¹³Ñí² 'naa' 'e jileei²¹ 'in jmoo¹o to² 'yuui¹ cwo¹ fee¹ tya' tsá² Israel døø²¹ø 'e sá² cwo¹ do. 'øøi²¹-tsi tsá² 'e 'in tsá² 'in jun¹ 'e fa¹ cwo¹ tsá² jun¹ ni altar, 'in tsá² do tii²i cuu²¹u 'e

ngú¹ tya' 'in joo'núu³ 'in cwóí¹ tsá².
¹⁴La joon gatyu¹u to² Ña'ñu¹u' e
 jileei²¹ 'in cwo¹ júu³ tyú² tya' 'e
 tiin¹³ tsá² lí²-i 'ii²¹ 'e 'lee¹³ 'in tsá²
 'in nuu¹un júu³ tyú² tya'a. ¹⁵Pe jiin¹³
 ca fu jo ga'ii¹³na 'e gatí²na jon'gi
 sší³na 'e jí² lo tyi'naa' wa'a cwo²oo'
 jna no. 'Iin²¹²gii júun³na 'oo² lagi 'e
 mǝ³ii cuu² tsu 'wii¹³ cwóo³oo 'e júu³
 tyú² tya' Dios. Jløø¹³moo cwóo³oo 'e
 júu³ do 'e 'yaaí¹-tsii.

¹⁶Tsu jo cwóo³oo 'e júu³ tya' 'e
 tiin¹³ tsá² wa'a 'e unjløø¹³ 'ñii'a,
 tsu gatyaa¹o Dios cwóo³oo. Joon
 fúu²-u jna wa jo cwóo³oo 'e júu³ do.
¹⁷Tsu 'wii¹³ joon mo jmóo³oo 'e
 'yaaí¹-tsii 'e jløø³moo 'áai¹ pe wa'a
 jmóo³oo 'e lí² tsai¹² 'ná¹ jmáa³aa,
 'ná¹ jmáa³oo tyitsaaí²¹² tsu gatyaa¹a
 Dios cwóo³oo. ¹⁸Joon 'e 'lee¹³na 'e
 jmoo¹o jløø³moo 'áai¹ 'e cwóo³oo 'e
 júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá² jon'gi 'e
 cóon³oon cuu² jiin¹³ la tǝí²na 'ñii'a
 lawa jaain²¹ 'in cwo¹ júu³ tya' Dios.

¹⁹Joon xufiin¹³ líí¹na 'in tsá² 'in
 iláa²mo, jiin¹³ jaain²¹ lí² tyu² to²
 jna, pe gajméí¹na 'ñii'a 'e líí¹na lawa
 jaain²¹ esclavo tya' jileei²¹ tsá² 'e
 coon¹³ la joon fúu¹mogi tsá² ijai²
 líí²i Cristo 'wii¹³-i jna. ²⁰Mo ngǝí³ii
 jee²¹² tsá² Israel líí¹na lawa jaain²¹
 tsá² Israel 'e coon¹³ la joon ijai² líí²i
 Cristo. Joon xufiin¹³ jo tyu²gi jna
 to² 'e ley tya' Moisés mo ngǝí³ii jee²¹²
 'in jmoo¹o nuu¹³u 'e ley do jmoo²oo
 jon nuu¹³u 'e coon¹³ la joon ilí²
 jai² líí²i 'ii Cristo. ²¹Joon mo ngǝí³ii
 jee²¹² tsá² 'in jo jmoo¹o nuu¹³u 'e ley
 tya' Moisés la joon ngǝí³ii 'e coon¹³
 la joon ilí² jai² líí²i 'ii Cristo. Pe
 tyu²u-gi jna to² 'e ley tya' Dios tsu
 jmóo³oo nuu¹³u 'e ley tya' Cristo.
²²Mo ngǝí³ii jee²¹² 'in tsá² 'in jo

røø²¹ 'øøí²¹-tsi 'e jai¹² líí²i jmóo³oo
 la jmoo¹o 'e coon¹³ la joon ilí² jai¹²gi
 líí²i 'ii Cristo. Jmóo³oo jiin¹³ la
 jmoo¹o coon¹³ doñi¹in ngǝí³ii 'e
 coon¹³ la joon wa'a ilí² jmáa¹a Dios
 tiin¹³ 'ido. ²³Jmóo³oo jilaa²¹ 'elo
 'wii²¹² tya' 'e júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³
 tsá², tsu 'iin²¹²na 'ii¹³na 'e tyú²-u 'e
 cwo¹²o 'e júu³ tyú² do tsá².

²⁴Ñí² 'naa' mo cwiin¹in tsá²
 carrera joon jileei²¹ do cwíin¹in pe
 jaan²¹mo jee²¹² 'in cwiin¹in do ilíi¹i.
 Joon juncwii²¹ tyi' li la li coon²¹
 carrera, tsu 'wii¹³ joon cwiin²in' la
 li 'e ilí¹i. ²⁵Joon jileei²¹ 'in 'iin²¹²in
 líi²¹ mi cwiin¹in coon²¹ carrera
 tyu²u to² 'ña'a joon jo jmoo¹o 'e
 jmoo¹o 'nii²¹ tya'a. Joon 'in tsá² do
 jmoo¹o la joon wa'a ilí² líi¹i coon²¹
 premio lawa coon²¹ corona lí² mo¹²
 lí³ cwuu²¹ 'e jo ta²a. Pe jna'o' tyu²u
 to² yiia' 'e lí¹i' jon coon²¹ premio. Pe
 'e premio do ilí¹i' ita² coon² tøø²mo.
²⁶Joon cwáain¹ tyiia, jo cwíin³iin
 carrera tyiia lawa jaain²¹ tsá² tiuuí²,
 ñí²oo lí¹ ní³ii. Joon juncwii²¹ tyiia
 lí¹ lawa coon²¹ 'e tǝí¹ tsá² joon jo
 uní¹³ii wa' pí² tyiia faa¹³na tyí².
²⁷Pe 'e³ee wúu¹ cuerpo tyiia, joon
 tyu¹³u to² 'e jmoo¹o jiin¹³ la
 'iin²¹²na tsu jo 'iin²¹²na 'oo²oo fa'ii²¹
 tyani Dios tsu jo gatséí¹ carrera
 tyiia 'e tyú² xufiin¹³ niga'e¹²ee tsá²
 xeei' 'e 'ná¹ jmáa¹a.

Júu³ cwáain¹ tya' dioses
 gajmee¹i tsá² 'in jo jai²

10 'Iin²¹²na 'e ilíí² 'naa',
 tsaru¹u, 'e jníí¹ do gajée¹mo
 jileei²¹ 'in 'líi²¹² tsacøøí¹³ tyi'. La
 joon jon jileei²¹ 'líi²¹² tsacøøí¹³
 tyi' do gangǝí²i 'e Mar Rojo do.
²Joon lawa'a 'e uncaan²¹na' coon¹³

Cristo mo saa²¹² na' jmi²¹, la joon gauncaan²¹ in jileei²¹ 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi' coon¹³ Moisés mo gajée¹ mo 'e jni¹ do 'li joon gangfi²¹ 'e Mar Rojo do. ³Joon jileei²¹ 'ido gagøø¹ø 'e 'iñi¹ 'e gacwo¹o Dios 'ii. ⁴Joon jileei²¹ 'ido ga'uun²¹o 'e jmi²¹ gacwo¹o Dios 'ii. Tsu ga'uun²¹o 'in tsá² do 'e jmi²¹ ga'yeei²¹ tsaa² cuun²¹² do. Joon lí² la lí¹i Cristo 'e cuun²¹² do. Joon ngi¹ Cristo coon¹³ 'in tsá² do. ⁵Xuñi¹³ joon, coon²¹xu jo jileei²¹ 'in 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi' do gajuun²¹² mo li taa²i cwoo¹³ tyuun²¹ do, tsu jo gajmaa¹ la ti¹-tsi Dios.

⁶Joon jilaa²¹ 'elo galf² 'e cwo¹o jna' cwáain¹ wa'a jo 'iin²¹²na' jmoo²¹o 'e gó² la nigajmaa¹ 'ido. ⁷Tsu 'wii¹³ joon jo ungoo²o 'in dioses 'in jmee¹i tsá² 'in jo jai² la nigajmaa¹ 'inlñi¹³ 'in tsá² do. Tsu nigajin² ni jí² tya' Dios: "In tsá² do gacwoo²¹²o gagøø¹ø joongi ga'uun²¹un, joon mi yuui¹³ joon garoon²¹on gajmaa¹³a jmi²¹²." ⁸La joon jon jo tseein²¹ wa'a fee¹³na' tsam² xeei' la nigajmaa¹ 'inlñi¹³ 'in tsá² do joon 'wii¹³ joon nigajúin¹ dyaaiñii¹ mil tsá² jee²¹² coon²¹ jmi²¹². ⁹Jo tseein²¹ jon wa¹ jo lee²¹² jna' cwáain¹ xiiala lí¹i Ñaññu¹u' wa'a 'wo²-tsi áai¹ la nigajmaa¹ 'inlñi¹³ jee²¹² 'ii joon mi²¹ gacuu²¹i joon fúui¹ gajúin¹. ¹⁰Jo tseein²¹gi jon wa'a cwoo¹³o Dios tsaa² lagi gacwo¹o 'inlñi¹³ 'in tsá² do Dios tsaa² joon Dios gasii¹in jaain²¹ ángel tya' 'in jngaa¹³ 'ii.

¹¹Jilaa²¹ 'elo galf² tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ tyi' joon Dios gataan¹an ni jí² tya'a 'e 'e²e jna' 'in taan²¹²in juncwii²¹ 'e ti li tyéi¹. ¹²Tsu 'wii¹³ joon 'in i¹-tsi 'e øøi²¹-tsi tyú² ná¹

ngi¹ coon²¹ tún² wa'a jo xuui²¹i tsaa² tya'a. ¹³Joon 'e tsaa² 'ilí² xuui²¹naa' coon²¹ røø²¹ coon¹³ 'e tsaa² ilí² xuui²¹i jileei²¹ tsá² catyaa². Pe jo cu²-oo' coon¹³ Dios tsu jo cwo¹ wa'a seen²¹naa' fa¹i³ gøøi¹³gi lagi itaa²¹aa'. Tsu wana sá² fa¹i³ gøøi¹³ Dios icwo²o 'naa' xiiala lí² 'woo²¹naa' 'e fa¹i³ do. Joon la joon itaa²¹aa'.

¹⁴Tsu 'wii¹³ joon tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, jo ngii²¹gi¹ li siin¹ dioses jmee¹i tsá² 'e un'goo²oo'. ¹⁵Fuu²¹²uu 'naa' lawa tsá² 'in øøi²¹-oo', joon 'naa' lí²-i cón²oon' cwáain¹ wa jo¹ si jo jo¹ 'ee júu³ tyiia. ¹⁶Mo 'né³e 'e ió¹ copa nicwaa¹³ 'e nigacwoo¹³o 'maai¹³ Dios 'e iuncaan²mo' coon¹³ jmi¹ øøi² Cristo. La joon jon mo tyé³e 'e 'iñi¹ 'e jmoo²¹o jmai¹³xu jee²¹² jna' 'e iuncaan²mo' coon¹³ cuerpo tya' Cristo. ¹⁷Joon xuñi¹³ fúu¹mo', tyé²e 'e 'iñi¹ coon²¹ do joon tsu 'wii² joon lí¹na' coon²¹ cuerpo tyi'.

¹⁸La nigajmaa¹ 'in tsá² Israel mo gajmaa¹ fa¹, mo gagøø¹ø 'e nigacwo¹ lawa coon²¹ fa¹, jaain²¹mo lí¹i coon¹³ 'e fa¹ do. ¹⁹Jo 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'e 'oo¹o 'ii²¹ 'in dioses jmee¹i tsá² 'in jo jai², jon'gi fuu²¹²uu 'e tyú²gi 'e ngú¹ 'e tyá² tsá² tyani dioses tya' lagi 'e ngú¹ xiia¹. ²⁰Jiin¹³ 'e 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'naa', 'in tsá² 'in jo cwii¹in Dios Jmii²¹ mo cwo¹o fa¹ dioses tya'a, cwo¹o 'e fa¹ do tya' 'in espíritu gó² jon' tya' Dios Jmii²¹. Joon jo 'iin²¹²na uncaan²¹naa' yaanaa' coon¹³ 'in espíritu gó² do. ²¹Jo lí² 'uu¹³uu' 'e copa tya' Ñaññu¹u' 'e un'goo¹oo' 'ii la 'ii²¹² un'goo¹oo' 'in espíritu gó² do. Jon'gi lí² cii¹³i 'e tya' Ñaññu¹u' la 'ii²¹² cii¹³i 'e tya' 'in

espíritu gó² do. ²² ¿Tí tyú²gi wa'a 'e jmoo²¹o' 'e tsa'nii²¹-tsi tya' coon¹³ Nāñu¹u? ¿Tí gøø¹³gi jna' lagi 'ii?

Jo si'núu¹ 'in jai² líi² Cristo

²³ Ja²mo, lí²-i jmoo¹o tsá² jilaa²¹ doñi'ee 'e 'iin²¹²in pe jon' jilaa²¹ 'e jméi¹ tya'a. Lí²-i jmoo¹o tsá² jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in pe jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in tsá² jmáa¹a jo uncoon¹³ wa'a 'e cwii¹ingi Dios. ²⁴ Ná¹-a jmoo¹o tsá² 'e tyú¹ tya' 'in xeei' jon' 'e tyú² tya' 'ña'a.

²⁵ Cøø¹³øø¹³ jilaa²¹ 'e nii¹i lí' moo¹³ jo unngii²ii' wa gatyá² tsá² tyani dioses tya' 'e lí² ñí²ii' wa lí² cíi¹³ii' si jo lí² 'ee. ²⁶ Tsa tya' Nāñu¹u fu juncwii²¹ lo coon¹³ jilaa²¹ 'e sá³.

²⁷ Joon wa jin² jaain²¹ tsá² 'in jo jai² líi² Cristo sii¹²¹ 'i nū: “Ja tsaa²¹a, tsatyé³exu.” Joon wa'a 'iin²¹²u'un cwoo²u'u, cwotyé²du'u, jo unngii²in wa nigatyá²a 'e 'uunñi² do tyani dioses tya'a. ²⁸ Pe wana gajin² tsá²: “Nigatyá²a tsá² 'e 'uunñi² lo tyani dioses tya'a lawa coon²¹ fa¹”, jo cøø¹³ø. Tsa wana gatyé¹² 'e 'in jaain²¹ do 'in jo røø²¹ øøi²¹-tsi ixuu¹²¹ tsaa² tya'a tsu 'wii¹³ gatyé¹² 'e. ²⁹ Fuu²¹²oo 'e 'øøi²¹-tsi 'in jaain²¹ do jon'on 'e 'øøi²¹ 'o'o.

Pe lí²-i unngii¹i tsá²: “¿Ee lí' ná¹ jmáa³aa jiin¹³ la 'i¹-tsi tsá² xeei' 'in jo 'øøi²¹-tsi røø²¹? ³⁰ Tsa wana gacwóo³oo 'maai¹³ Dios Jmii²¹ tya' 'e gø²øø, ¿ee lí² lí² cwo¹ tsá² jna tsaa²?” ³¹ Pe 'naa' wa cøø²øø' si 'uu²uu' 'ee, si doñi'ee ijmáa²aa' 'ee, jmáa²aa' jilaa²¹ 'e cwo¹ tsá² 'maai¹³ Dios. ³² Coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo²oo' jo cwo¹o wa' ixuu²¹i jiin¹³ jaain²¹ tsá² tsaa² tya'a, wa'a tsá² Israel, si jo tsá² Israel 'ee, si 'in jai² líi² Dios 'ee. ³³ Tsa jna-a, cwáain¹ tyiia, cwo²-tsii

jmáa³aa jilaa²¹ 'e 'yaa¹-tsi tsá² xeei'. Jo 'noo¹³oo jiin¹³ 'e tyú² tyiia pe 'e tyú² tya' tsá² xeei' 'noo¹³oo, 'e coon¹³ la joon itiin¹³in.

11 Joon 'naa', jmaa²aa' la jmóo³oo tsu jna-a jmáa³aa la gajmaa¹a Cristo.

Xiiala 'ná¹ jmáa¹a tsam² mi licaain² 'in jai² líi²

² Tsaru¹u, júu³ tyú² fuu²¹²uu 'naa' tsu coon²¹ tøø²mo until¹³-oo' jna, joon jmoo²oo' jiin¹³ la tí² 'e júu³ gacwo²oo 'naa'. ³ Pe 'iin²¹²na 'e lí'øø²¹mo-'oo' 'e Cristo líi¹i lawa'a mootyi² tya' jileei²¹ tsañuu¹, joon tsañuu¹ do lawa mootyi² tya' 'oo²¹²o la líi¹i Dios mootyi² tya' Cristo. ⁴ Wana jlí² tsá² mootyí¹i mi faa²¹a júu³ tyú² si cwoo¹o júu³ tyú² 'e gacwo¹ Dios 'ii 'ee jee²¹² lí sicaan²¹in 'in jai² líi²i lawa'a 'e cwoo¹o fa'i²¹ mootyí¹i. ⁵ Pe wana tsam² faa²¹a júu³ tyú², si cwoo¹o júu³ gacwo¹o Dios 'ii 'ee joon jo jlí² mootyí¹i lí² lawa fa'i²¹ tya' mootyí¹i. 'E lí² lawa'a 'e nigasií¹i jñú² mootyí¹i. ⁶ Wa jo 'iin²¹²in tsam² jlí² mootyí¹i 'ná¹-a tyu²u jñú² tyí¹i. Pe wana fa'i²¹ líi²i 'e gawuun²¹ tyí¹i si 'e gasií¹ 'ee, 'ná¹a jlí² mootyí¹i jon. ⁷ Jo jméi¹ wa'a jlí² tsá² mootyí¹i tsu la líi¹i Dios líi¹i. Joon 'e 'ya²gi tya' Dios líi¹i tsá². Pe 'e 'ya²gi tya' tsá²-a líi¹i tsam². ⁸ Joon mo gajmee¹ Dios tsá², gajmée¹mo tsam² coon¹³ ca'naai¹³ tsañuu¹ jon'on tsañuu¹ coon¹³ ca'naai¹³ tsam². ⁹ Gajmee¹mo Dios tsam² 'wii²¹² tya' tsañuu¹ jon'on tsañuu¹ 'wii²¹² tya' tsam². ¹⁰ Tsa 'wii¹³ joon 'ná¹ jlí² tsam² mootyí¹i 'e lí¹ lawa coon²¹ lí² 'e nuu¹³ joongi 'wii¹³ tya'

ángeles. ¹¹Pe tyani Dios jo seein²¹ tsañuu¹ wa jo seein²¹ tsamf² la joon jon jo seein²¹ tsamf² wa jo seein²¹ tsañuu¹. ¹²E la ja²mo gajmee¹i Dios tsamf² coon¹³ ca'naai¹³ tsañuu¹ pe ja²mo jon 'e liseein²¹ tsañuu¹ tya' tsamf². Joon jilaa²¹ 'e sa 'wii¹³ tya' Dios.

¹³I²du¹-oo' yaanaa' wa 'e tyú²-u 'e faa²¹a tsamf² júu³ tyú² líi² tyíi¹i.

¹⁴Tsú jo cwaa²¹ cwaan²¹in jñú² tsañuu¹ la cwaa²¹ jñú² tsamf², joon fa'i²¹ líi¹i wa'a cwaan²¹in cwaa²¹.

¹⁵Pe cwaa²¹ cwaan²¹in jñú² tsamf² joon lawa coon²¹ 'e 'ya²gi tya'a tsu Dios gacwo¹o tsamf² jñú² cwaa²¹ 'e lí² lawa coon²¹ 'e jl² mootyíi¹i. ¹⁶Pe wana 'iin²¹in tsá² jo cwo¹o júu³ ruu²¹i cwáain¹ lo, cwoliñi²¹i 'e jon jna'a jon'gi 'in jai² líi²i Dios catyaa²i jo jmoo²¹o'o la tiisi² lixiia¹.

'E gó² jmoo²oo' cwáain¹ tya' 'uunñi² tya' Ña'ñu¹u'

¹⁷E júu³ lo ifuu²¹²uu 'naa' jon'on júu³ tyú² tyii¹, tsu ninúu³oo 'e gó² jmoo²oo' mo licaan²¹naa' jon'on 'e tyú². ¹⁸E fo³oo nifu 'e jin² tsá² 'e jmoo²oo' poo²¹² jee²¹² 'naa' mo licaan²¹naa' un'goo¹oo' Dios. Joon sá²-a coon²¹ 'e la jai² líi²na 'e júu³ do. ¹⁹E la ja²mo ná¹-a ilí² poo²¹² jee²¹² 'naa' 'e coon¹³ la joon ilí² ñí² tsá² 'iin 'in la jai² jai² líi²i Cristo. ²⁰Joon tsu 'wii¹³ 'e poo²¹² 'e galí² jee²¹² 'naa' mo licaan²¹naa' jo cóo¹³øø' jiin¹³ la ti 'e 'uunñi² tya' Ña'ñu¹u'. ²¹Tsu mi t² 'i²¹ 'e dø¹ tsá² do, jée¹gi tsalíin²in 'inlñi¹³ joon døø²¹ø 'uunñi² tya'a 'ña'a joon la 'ii²¹² joon 'inlñi¹³gi gajaan¹-o la un'áa¹i do. Joon 'inlñi¹³gi galí¹fin¹mo. ²²¿Ti jo 'oo²oo' tyii¹ li

lí² cóo¹³øø' joongi li lí² 'uu²uu'? Tsu mo jmoo²oo' la joon lawa'a 'e jo tsáai¹³-oo' 'in tsá² catyaa² 'in jai² líi²i Dios joon cwoo²oo' fa'i²¹ 'in jo sá² tya'a. ¿Ee ifuu²¹²uu 'naa'? 'E cwáain¹ 'e júu³ lo jo lí² fuu²¹²uu 'e tyú² tyii¹.

Xiiala 'ná¹ jmaa²aa' cwáain¹ tya' 'uunñi² tya' Ña'ñu¹u'

²³Pe Ña'ñu¹u' 'ña'a ga'e²e jna 'e júu³ lo cwáain¹ tya' 'uunñi² tya'a. 'E nuu²¹ mo ga'ni¹i Judas Ña'ñu¹u' Jesús, 'e la nuu²¹ joon gason² Jesús coon²¹ 'iñi¹. ²⁴Joon mo ngayuu¹³ gacwo¹o 'maai¹³ Dios, gajmaa¹a 'no³ 'e 'iñi¹ do, joon gajin²in sii²¹i tsá² tya'a: "Tyee²ee', tsu lawa'a 'e cuerpo tyiia 'e si'no³ tya' 'e tyú² tyii¹. Joon mo cøø²øø' untii¹³du¹-oo' jna." ²⁵La joon jon, mo ngayuu¹³ gagøø²¹ø 'in tsá² do, gacón² Jesús coon²¹ copa vino, joon gajin²in: "E copa lo lí² lawa coon²¹ júu³ 'múui² 'e tyiin² 'e lí² coon¹³ jmi¹ 'øø¹na. Lacafu 'uu²uu' 'elo untii¹³du¹-oo' jna." ²⁶Joon lacafu cøø²øø' 'e 'iñi¹ lo joon lacafu 'uu²uu' 'e copa 'e 'ó² vino lo jmoo¹³oo' júu³ ca mi cwée¹i tún¹ 'e nigajún¹mo Ña'ñu¹u' Jesús 'wii²¹² tyi¹.

Tyá² tyú² yaai ilí² døø²¹ø 'e 'uunñi² tya' Ña'ñu¹u'

²⁷Tsu 'wii¹³ joon, doñi¹in 'in gøø²¹ø 'e 'iñi¹ do si 'un²un 'e copa tya' Ña'ñu¹u' 'ee, jo tsi tsa'goo¹, 'e galáa¹a coon¹³ cuerpo tya' Ña'ñu¹u' la joon jon coon¹³ jmi¹ 'øø¹i. ²⁸E tyiin² 'áai¹ jon 'e cón² tsá² cwáain¹ xiiala líi¹i 'ña'a la jée¹gi idø²ø 'e 'iñi¹ do si 'un²un 'e copa 'in 'ó² vino do 'ee. ²⁹Tsu wana dø² tsá² joongi 'un² tsá² 'e lí² lawa cuerpo tya'

Ñāñu¹u' joon jo mo gacón² cwáain¹
 xiiala líi¹i 'ña'a, gøø²¹ø joongi
 'un²un lawa coon²¹ wúu¹ 'e²e 'ña'a.
³⁰Tsu 'wii¹³ joon seen²¹mo 'inlíi¹³
 tsatsaa¹³ joon 'in wo² si¹³i¹³-tsi jee²¹²
 'naa' no. Joon 'inlíi¹³gi nijún¹mo.
³¹Pe wana lee²¹e cwáain¹ yiia'
 xiiala líi¹na', joon jo 'e tsaa² lí² sá²
 tyi' 'e icwo¹o Ñāñu¹u' jna'. ³²Pe mi
 jmaa¹a Ñāñu¹u' 'ii²¹ tyi', joon 'e¹e
 jna' wúu¹, jmoo¹o la joon wa'a jo 'ná¹
 tsaa²¹a lí 'ii²¹ coon¹³ 'in tsá² xeei²¹
 'in taan²¹²in fu juncwii²¹ lo.

³³La joon tsaru¹u' mo
 uncaan²¹naa' 'e tyee²ee' 'e 'uunñi²
 tyā Ñāñu¹u' jaan²naa' la jaain²¹ la
 jaan²¹naa'. ³⁴Joon wa un²aa²naa',
 tyee²ee' tyii'. Joon coon¹³ la joon jo
 i'ná¹ 'e²e Dios 'naa' wúu¹ tsu 'wii¹³
 'e gó² jmoo²oo' mo la caan²¹naa'.
 Joon 'e júu³ catyia² lí² unrøø²na mi
 yajøø³na 'naa'.

**Cwo¹o Espíritu Tyú² 'waa²¹ pí³
 ijmá¹a tsá² 'e gacwoo¹o**

12 Tsaru¹u', fuu²¹²uu 'naa' no
 cwáain¹¹ tyā 'e 'waa²¹ pí³
 'e cwo¹o 'in Espíritu Tyú² tsá² ilí²
 jmaa¹a 'e to² gacwoo¹o la jaain²¹ la
 jaain²¹.

²Tyú²-u ñí² 'naa', tsaru¹u', 'e
 la nu'gi galija²mo galí²naa'
 Cristo líi¹naa' tsá² 'in xeei²¹-tsi 'e
 jo¹o galí²naa' dioses tyii' 'in jo
 faa²¹ gajmee¹i tsá². ³Tsu 'wii¹³
 joon 'iin²¹²na iliní² 'naa' 'e jiin¹³
 jaain²¹ jo lí² faa²¹a coon¹³ 'ii²¹
 tyā 'in Espíritu Tyú² tyā Dios wa
 ngajin²in: "iJo ñí³ii 'iin²¹ta no
 Jesús!" La joon jon jiin¹³ jaain²¹ jo
 lí² jin²: "iNañu¹-o Jesús!" wa jo mo
 gacwoo¹o 'ii²¹ 'in Espíritu Tyú² tyā
 Dios 'ii.

⁴Láai² nii² to² sá² 'e cwoo¹o
 'in Espíritu Tyú² tyā Dios tsá² 'e
 ijmáa¹a, joon cwoo¹-o jon 'waa²¹
 pí³ 'e iuntsiin¹mo. Pe jaan²¹mo 'in
 Espíritu Tyú² do. ⁵Láai² 'ii¹³ 'e
 sá² ilí¹ uncoon¹³ tsá² tsaxeei²¹ pe
 jaan²¹mo Ñāñu¹u' seein²¹. ⁶Joon
 xufiin¹³ jmoo¹o tsá² to² tyā
 la ca 'ii¹³, jaan²¹mo 'in Dios 'in
 uncoon¹³ 'in tsá² do la jaain²¹ la
 jaain²¹. ⁷Joon 'wii¹³ jna' la jaain²¹
 jna', 'in Espíritu Tyú² do 'e² tsá² 'e
 'ii²¹ tyā Dios 'e jmoo¹o 'e tyú² tyā
 jileei²¹. ⁸Joon 'wii¹³ 'in Espíritu
 Tyú² do cwo¹o Dios 'inlíi¹³ to²
 wa'a faa²¹a júu³ 'e 'i'-tsi Dios. Joon
 'wii¹³ Espíritu joon-on cwo¹o Dios
 'inlíi¹³gi to² wa'a faa²¹a júu³ 'e
 ñii²¹²-tsi 'áai¹. ⁹Joon 'inlíi¹³gi
 jo¹gi líi²i Dios 'wii¹³ 'in Espíritu
 do. Joon 'wii¹³ 'in Espíritu Tyú²
 do 'inlíi¹³gi 'ii²¹i 'ii²¹ ilí² un'láa²i
 tsatsaa¹³. ¹⁰Joon 'inlíi¹³gi 'ii²¹i
 'ii²¹ ilí² jmaa¹a milagros. Joon tsá²
 xeei' faa²¹o júu³ cwo¹ 'ii' 'wii¹³ 'in
 Espíritu do. Joon tyā 'in xeei'gi
 cwo¹o Dios 'ii²¹ 'e iliníi¹i waa'a
 faa²¹a jaain²¹ espíritu 'in jo jai² si
 faa²¹a 'ee 'in Espíritu jai² tyā Dios.
 Joon 'in xeei'gi 'ii²¹i 'ii²¹ 'e faa²¹a
 jmíi¹ xiia' 'e jo 'øøi²¹-tsi tsá², joon 'in
 xeei'gi 'ii²¹i 'ii²¹ ilí² jmá²a tsá² júu³
 'ee 'øøi²¹-tsi 'e júu³ gafaa²¹ 'ido. ¹¹Pe
 jilaa²¹ 'e jmoo¹o 'in tsá² lo, jmoo¹-o
 'ii²¹ tyā 'in jaan²¹mo Espíritu Tyú²
 tyā Dios. Joon 'in Espíritu Tyú² do
 cwo¹o tsá² to² jmáa¹a la jaain²¹ la
 jaain²¹ jiin¹³ la 'iin²¹²in 'ña'a.

Lawa coon²¹ cuerpo jna'

¹²'E cuerpo tyā Cristo lí² 'láai² 'ii¹³
 pe coon²¹ cuerpo tyā'a sá²; la joon
 jon jna' 'in jai² líi²i 'ii, fúu¹mo

jna' pe lawa coon²¹ cuerpo líi¹na'.
¹³ Joon mo galijai¹² galíi²na' Cristo lawa'a 'e gasaa¹mo 'in Espíritu jaain²¹ do jna' jmií²¹ 'e líi¹na' coon²¹ cuerpo. Xufiin¹³ tsá² Israel jna' si tsá² jo seein²¹ joon 'ee, si tsá² tyú¹² tsá² to² 'ee, si tsá² 'in jo tyú¹² tsá² to² 'ee galíi¹na' lawa jaan²¹na'. Lawa'a 'e nigané³e' tyá' jaain²¹ Espíritu.

¹⁴ 'E cuerpo tyá' tsá² lí² 'láai² 'ii¹³ jon'on wa'a ca'ii¹³. ¹⁵ Joon wa'a lí² jin² tií² tsá²: "Jo líi¹na cwoo²¹ tsá² tsu 'wii¹³ joon jo líi¹na 'no³ cuerpo tyá' tsá²." Joon xufiin¹³ jin²in la joon pe líi¹mogi 'no³ cuerpo tyá' tsá². ¹⁶ Joon wana jin² loocwo² tsá²: "Jo líi¹na mi² unni² tsá² tsu 'wii¹³ joon jo líi¹na 'no³ cuerpo tyá' tsá²." Joon xufiin¹³ jin²in la joon pe líi¹mogi 'no³ cuerpo tyá' tsá². ¹⁷ Tsu ÷xiiala lí² nuu¹ tsá² wa'a cuerpo tyá' tsá² li la li jiin¹³ ca mi² unni¹i? La joon jon wa'a cuerpo tyá' tsá² li la li jiin¹³ unni² tsá² xiiala lí² con¹ tsá² jma¹. ¹⁸ Pe Dios gataan¹³-o la ca 'ii¹³ cuerpo tyá' tsá² jiin¹³ la 'iin²¹²in. ¹⁹ Joon wa'a jiin¹³ ca 'no³ galisá² jo galí² coon²¹ cuerpo. ²⁰ Joon la no-o galí² xufiin¹³ 'láai² 'ii¹³ 'e sá² pe galí² coon²¹ cuerpo.

²¹ Joon tsu 'wii¹³ joon 'e unni² tsá² jo lí² jin²in sii²¹i cwoo²¹ tsá²: "Jo jmií²¹² intyéen¹na 'nu." Jon'gi lí² jin² mootyí² tsá² sii²¹i tií² tsá²: "Jo jmií²¹² 'intyéen¹na 'nu." ²² Jon'on la joon tsu 'e 'no³ cuerpo 'e 'wéi¹gi 'e tyiin²gi. ²³ Joon 'e 'no' cuerpo-gi 'e jo tsáai¹-tsi' jlii²¹i coon²¹ tún². Joon 'e 'no³ cuerpo 'e jo 'iin²¹²na' jøø¹ tsá² un'jøø²¹na' 'e jo jøø² tsá². ²⁴ Pe jo un'jøø²¹na' 'e 'no³ cuerpo 'e jo 'e to² 'iin³ wa'a jøø² tsá². Joon Dios gajmaa¹ 'e cuerpo tyá' tsá² 'e 'no³

xaai²¹gi tsáa¹mo-tsi tsá² 'áai¹gi 'e coon¹³ la joon la ca 'no' cuerpo 'e unjií² 'e 'no³ catyiia do. ²⁵ Joon jo lí² 'no³ 'e cuerpo do. ²⁶ Joon wana ca 'no³ cuerpo ní¹ wúu¹ lawa'a 'e wúu¹ la tøøi². Joon jløø¹³mo la tøøi² wa'a ga'ii²¹ ca 'no' 'e tyú² tyá'a.

²⁷ La joon jon 'naa', 'in jai¹² líi²i Cristo, líi¹naa' lawa cuerpo tyá' Cristo, joon la jaan²¹naa' líi¹naa' lawa ca 'no³ 'e cuerpo do. ²⁸ Joon Dios cwo¹ 'inlíi¹³ jee²¹² 'in jai¹² líi²i Cristo to² 'e 'ná¹ jmaa¹a. 'E nifu gacwo¹ Dios 'e líin²in 'inlíi¹³ apóstoles; joon 'e tí² tún² 'e cwo¹o tsá² tsá² júu³ 'e gacwo¹o Dios 'ii. Joon 'e tí² 'ni¹ 'e líin²in tsá² tifo². Mi yuui¹³ joon 'in tsá² 'in lí² jmaa¹a milagros, joon 'in un'láa²i tsatsaa¹³, joon 'in lí² uncoon¹³ tsá² xeei', joon 'in tiíi²¹ tyú²u to² 'in catyaaí² do. Gacwo¹o jon 'inlíi¹³ 'e lí² faa²¹a jmií¹ xiaa'. ²⁹ ¿Ti líi¹ jileei²¹ apóstoles, owa'a líi¹i jileei²¹ tsá² 'in cwo¹o tsá² júu³ 'e gacwo¹ Dios 'ii? ¿Ti líi¹i jileei²¹ tifo²? ¿Ti jmoo¹o jileei²¹ milagros? ³⁰ ¿Ti lí² jileei²¹ un'láa²i tsatsaa¹³? ¿Ti lí² faa²¹a jileei²¹ jmií¹ xiaa'? ¿Ti lí² jmoo¹o jileei²¹ tsá² júu³ 'ee 'jøøi²¹-tsi tsá² 'e jmií¹ xiaa²¹ faa²¹ tsá² do? Tyú²u 'jøøi²¹-tsi' 'e jon'on la joon. ³¹ Cwoo¹³-oo' 'e 'ii¹³naa' 'e tyú²gi cwo¹o Dios tsá² jmaa¹a jee²¹² 'in jai¹² líi²i. Pe ifuu²¹²uu 'naa' coon²¹ to² 'e tyú²gi 'áai¹ ijmaa²aa'.

To² nifu 'e 'ná¹ jma¹ tsá²

13 Xufiin¹³ lí²-i fuu²¹²uu jilaa²¹ jmií¹ sí¹i tsá² joon ca jmií¹ tyá' ángeles tií²na pe jo 'iin²¹²na Dios jon'gi tsá² xeei' líi¹na jiin¹³ la lí² coon²¹ ní³ 'e pó² tsá² 'e 'iin²in tá² si

coon²¹ mi² ñi³ taliin² 'ee 'e to² mii¹³ 'áai¹. ²La joon jon, xufiin¹³ lí²-i fuu²¹²uu tsá² júu³ 'e ga'ii¹³na cwo¹o Dios jna, joon 'øøi²¹ jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi Dios 'uun²¹²mo, joon ñii²oo jilaa²¹, joon xufiin¹³ lí²-i jan²aan moo²¹ 'e si² do 'áan³ tya'a coon¹³ 'e jai² líi²na pe jo 'iin²¹²na Dios jon'gi tsá² xeei' jo 'ee to² 'iin³gi. ³Joon xufiin¹³ jmoo³-oo jmai²xu jee²¹² tsá² jilaa²¹ 'e 'óo³oo, joon xufiin¹³ cwo³oo ca cuerpo tyiia 'e ijúun³na 'wii²¹² tya' tsá² pe jo 'iin²¹²na Dios jon'gi tsá² xeei' jo 'ee to² 'ii³ tyiia.

⁴Tsu fee¹mo-tsi 'in 'iin²¹²in Dios coon¹³ tsá² xeei'. 'Wo²-tsio jon'on tsii²¹² wúu¹i, jon'gi faa²¹a júu³ 'gøøi¹³ 'áai¹, jon'gi unjløøi³ yaai. ⁵Jo líi¹i tsá² 'in faa²¹a júu³ 'laa²¹ jon'gi 'in jii¹³ 'i¹-tsi yaai, jon'gi 'in 'nii²¹-tsi, jon'gi 'in 'yü²-tsi 'in tsá² 'in 'iin²¹²in Dios coon¹³ tsá² xeei'. ⁶Joon jo jmoo¹o jløø³i tsaa² tya' 'in xeei', pe jløø³mo coon¹³ jilaa²¹ 'e la jai². ⁷In tsá² 'in 'iin²¹²in Dios coon¹³ tsá² xeei' jmoo¹o taa²¹ coon¹³ jilaa²¹, joon jo cu²-tsi coon¹³ tsá² xeei', 'i¹-tsi jii¹³ 'e tyú² tya'a, jo tiuu²i.

⁸Jo 'e ityéi¹ 'e 'iin²¹²in tsá² Dios coon¹³ tsá² xeei'. Pe ijó¹o coon²¹ jmi²¹² 'e jo tyiin²gi i'ii¹³naa' júu³ gacwo¹ Dios tsá² xeei', jon'gi tyiin²gi 'e faa²¹ tsá² coon¹³ jmi¹i xiaa', jon'gi tyiin²gi 'e ñi¹ tsá². ⁹Tsu nano jo galicwii¹na' la tøøi², la joon jon jo fuu²¹² jna' la jilaa²¹ júu³ tya' Dios ¹⁰pe mi licwii¹na' la tøøi² ixee¹mo 'e jo cwii¹na' no.

¹¹Mo galí² xuu²¹²na gafaa²¹aa la faa²¹a xuui²¹², joon 'øøi²¹-tsii la 'øøi²¹-tsi xuui²¹² joon ga'í²-tsii la 'i¹-tsi xuui²¹², pe mo galí² fee¹na gatúu³uu jilaa²¹ 'e lí² la mo

xuu²¹²na. ¹²La joon nano mi ine² jna' jilaa²¹ 'e sá² tya' Dios lawa coon²¹ 'e icaai¹³, lawa'a 'e jøø²¹ø' coon²¹ 'u² gó². Pe mi tí² jmi²¹² joon ijøø²¹ø' nfi¹ jo 'ee sicaai¹³gi. Tsu nano jo tsai² cwii¹na 'ii 'e tyú², pe mi tí² jmi²¹² joon ilicwii¹moo jii¹³ la tí², la cwii¹in Dios jna la no. ¹³Jilaa²¹ 'e jai² líi²i tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e sijéin¹³ tsá², coon¹³ 'e 'iin²¹²in tsá² Dios coon¹³ tsá²² xeei' taa²¹a coon²¹ tøø²mo pe 'e tyiin²gi jee²¹² 'e 'ni¹ lo 'e 'iin²¹²gi tsá² Dios coon¹³ tsá² xeei'.

Jmíi¹ xiaa' 'e sáa¹ tsá²

14 Tsu 'wii¹³ joon cwo¹³-oo' 'e 'iin²¹²naa' Dios coon¹³ tsá² xeei'. Joon la 'ii²¹² joon cwoli'ii²¹²naa' 'e cwo¹o Dios 'naa' coon²¹ to² jmaa²aa' jee²¹² 'in jai² líi²i Cristo. Joon 'iin²¹²gi' 'e cwo¹o Dios 'naa' 'e to² do 'e foo²oo' júu³ tya'a 'e ga'ii¹³naa' cwo¹ 'ido. ²Tsu 'in tsá² 'in faa²¹a jmi¹i xiaa' si²¹i Dios jon'on tsá² tsu jo 'øøi²¹-tsi tsá² xeei'. Faa²¹-o 'ii²¹ tya' 'in Espíritu Tyú² pe jmaai¹³ júu³ 'uun²¹mo. ³Pe 'in tsá² 'in faa²¹a júu³ 'e gacwo¹ Dios 'ii faa²¹o 'e lí² jai²gi líi²i tsá², si 'e tya²-tsi tsá² 'ee si¹i cwo¹ tsá² fo'fee¹i 'ee. ⁴In tsá² 'in faa²¹a jmi¹i xiaa' 'e lí² jo¹gi líi²i 'ña'a pe 'in faa²¹a júu³ gacwo¹ Dios 'ii 'e lí² jai²gi líi²i 'in catyaa² 'in jai² líi²i Cristo.

⁵'iin²¹²na wa'a lí² jileei²¹ 'naa' foo²oo' coon¹³ jmi¹i xiaa' pe 'iin²¹²mogii 'áai¹ 'e foo²oo' júu³ gacwo¹ Dios 'naa'. Tyú²gi 'e faa²¹ tsá² 'e júu³ joon lagi 'e faa²¹ tsá² coon¹³ jmi¹i xiaa' 'e jo 'øøi²¹-tsi tsá². Pe jmée¹mo to² 'e jmi¹i xiaa' do wa'a seein²¹ jaain²¹ jee²¹² do 'in lí²

jma² tsá² júu³ 'ee 'øøi²¹-tsi tsá² 'e júu³ xiia' do joon coon¹³ la joon lí² fee¹gi 'e jai² líi²i 'in jai² líi²i Cristo 'in ganúu²u. ⁶Joon, tsaru¹u, jo 'e to² 'íi³ tyii' wa'a cwée¹na jee²¹² 'naa' joon sší³na 'naa' coon¹³ jmíi¹ xiia' 'e jo 'øø²¹mo-'oo'. Pe jmaa¹i to² tyii' wa'a cwóo³oo coon²¹ júu³ 'e gacwo¹ Dios jna 'e 'øøi²¹-tsii, si coon²¹ júu³ jmíi¹-tsi 'ee, si coon²¹ júu³ ga'ii¹³na cwo¹ Dios jna 'ee, si coon²¹ júu³ tya' xiiala 'ná¹ ngí¹i tsá² 'ee. Jmaa¹i to² tyii' 'e júu³ joon.

⁷Jiin¹³ la lí² lúu¹ 'e xúu² tsá² si tun¹ 'ee 'e jo 'iin²in røø²¹. Wa'a jo 'iin²in 'e lúu¹ do jiin¹³ la to² tyú² solfa jo ilíi² tsá² 'ee sóoin¹ 'iin². ⁸La joon jon coon¹³ 'e lúu¹ 'lái² 'e xúu² tsá² lí náa¹ nii²¹, wa'a jo røø²¹ 'iin²in jo 'e tyú² tya¹ 'lái² 'e tsalíin² jee²¹² 'nii²¹. ⁹La joon lí² coon¹³ 'naa', wa'a sší²¹ tsá² 'naa' coon¹³ jmíi¹ 'e jo 'øøi²¹-'oo', xxiiala ilí² 'øø²¹mo-'oo' 'e jin²in? Lawa'a 'e gafaa²¹o jee²¹² tyí². ¹⁰E la ja²mo 'lái² jmíi¹ sá² 'e sší¹ tsá² la 'ui juncwii²¹ joon 'in tíi²¹ 'e jmíi¹ do 'øø²¹mo-tsi. ¹¹Pe wa jo 'øøi²¹-tsii 'e jmíi¹ fee¹ tsá² jna lawa tsá² coon²¹ fuu²¹ líi¹na tya'a la joon jon 'ido tyiajna. ¹²Joon, tsu 'wii¹³ joon, tsu 'wii¹³ 'iin²¹²naa' áai¹ 'e cwo¹ 'in Espíritu Tyú² tya' Dios 'naa' to² jmaa²aa' jee²¹² 'in jai² líi²i Cristo, cwo¹³-'oo' i'ii¹³naa' 'e tyiin²gi 'e to² do 'e uncoon¹³ 'in tsá² xeei' do 'in jai² líi²i Cristo 'e ilí² jai²gi líi²i.

¹³Joon 'in tsá² 'in faa²¹a jee²¹² 'naa' coon¹³ jmíi¹ xiia²¹ 'ná¹-a mf² tyani Dios wa'a cwo¹ Dios 'ii 'ii²¹ ilí² jma²a júu³ 'naa' 'ee 'øøi²¹-tsi 'e gajin²in do. ¹⁴Wa'a fuu²¹²uu coon²¹ júu³ tyú² coon¹³ jmíi¹ xiia' 'e jo 'øøi²¹-tsii jiin¹³ espíritu tyiia 'in

faa²¹a 'e júu³ tyú² do joon jo 'ee to² 'íi³ 'e 'øøi²¹gi-tsii. ¹⁵¿Wa lí² la joon, 'ee 'ná¹ jmáa³aa? Ifuu²¹²uu júu³ tyú² tyiia coon¹³ espíritu tyiia pe la joon jon coon¹³ 'e 'øø²¹mo-tsii. I'óø³øø jon coon¹³ espíritu tyiia pe i'óø³oo jon coon¹³ 'e 'øø²¹mo-tsii. ¹⁶Tsu wa'a jiin¹³ coon¹³ espíritu tyi'i un'goo¹o Dios 'in tsá² 'in gacwéi¹ jee²¹² 'naa' jo i'øøi²¹-tsi 'e 'ma²u'un cwo²¹o Dios, joon jo lí² uncaan²¹in coon¹³ 'nø coon¹³ 'e fo²¹o do. ¹⁷Joon xúfiin¹³ 'áa¹mo tyú² 'e júu³ fo²¹o do jo iuncoon¹³ 'in tsá² do wa'a jai²gi ilíi²i. ¹⁸Cwo³oo 'maai¹³ Dios 'e fuu²¹²gii lagi jileei²¹ 'naa' coon¹³ jmíi¹ xiia'. ¹⁹Pe mo nitaan²¹²na jee²¹² 'in jai² líi²i Cristo 'iin²¹²gii 'áai¹ wa fuu²¹²uu fiin¹³ 'ná² júu³ 'e 'øøi²¹-tsi 'in tsá² do 'e 'e¹² 'ido lagi dyá² mil júu³ xiia' 'e jo 'øøi²¹-tsi.

²⁰Tsaru¹u, jo 'i¹-oo' la 'i¹-tsi xuui²¹². Cwoliin¹naa' lawa' yuun²¹ cwáain¹ tya' jilaa²¹ 'e gó² pe lawa'a tsacøøi¹³ 'in nii²¹²-tsi coon¹³ jilaa²¹ 'e 'i¹-oo'. ²¹Ni jí² tya' ley 'e jin²: "Ifuu²¹²uu 'in tsá² lo coon¹³ jmíi¹ xiia', coon¹³ tsá² coon²¹ fuu²¹ 'in faa²¹a jmíi¹ 'e jo 'øøi²¹-tsi pe jo icón² 'in tsá² do cwáain¹ tyiia, jin²in Nāñu¹u." ²²Coon¹³ la joon ilí² tíi²¹na' 'e 'e jmíi¹ xiia' faa²¹ tsá² 'ii²¹ tya' Espíritu tya' Dios lí² lawa coon²¹ lí² tya' 'in jo jai² líi²i Dios. Pe mo faa²¹ tsá² júu³ cwo¹ Dios 'ii 'e lí² lawa coon²¹ lí² tya' 'in jai² líi²i Dios. ²³Joon wa foo²oo' jileei²¹ 'naa' jmai² jmíi¹ xiia' la 'ii²¹² incaan²¹naa' joon 'inlíi¹³ 'in jo ní¹ si jo jai² líi²i 'ee i'ii²¹i jee²¹² 'naa', tti jon' ijin² 'in tsá² do: Joon galí² tsá² caa²¹mo 'naa'? ²⁴Pe wana jileei²¹ 'naa' foo²oo' jmai² júu³ cwo¹

Dios 'naa' joon 'i'ii²¹ i jee ²¹² 'naa' 'in tsá² 'in jo jai² líí² i si 'in jo ní¹ 'ee ilí² tsáa¹ mo-tsi 'e røø²¹ i tsaa² joon icón² 'ii²¹ tyá' 'ñá'a. ²⁵ Joon ilíí¹ la tí² jiin¹³ 'la 'i¹-tsi mi nuu¹ 'un 'e júu³ foo² 'oo' 'naa' joon isi¹ 'i woní¹ 'i tyani Dios, joon ijin² 'in 'e la ja² 'mo seein²¹ Dios jee²¹² 'naa'.

Jmaa² 'aa' jilaa²¹ coon²¹ tún² -un

²⁶ La joon, tsaru¹ 'u, mo licaan²¹ 'naa' jmoo² 'oo' jilaa²¹ 'e lijai² 'gi líí² i jileei²¹ 'in jai² líí² i Cristo. La jaan²¹ 'naa' lí² -i jmáa¹ 'a coon²¹ sóoin¹ 'e cwo¹ 'o 'maai¹³ Dios si coon²¹ júu³ 'e 'e² 'e tsá² 'ee, si coon²¹ júu³ 'e gacwo¹ Dios 'e 'ilíøø²¹ 'mo-'oo' 'ee, si lí² -i faa²¹ 'a tsá² coon¹³ jmí¹ 'i xiia' 'ee, si lí² -i jma² tsá² júu³ 'ee øøi²¹ -tsi 'e júu³ xiia' do 'ee. Pe jilaa²¹ 'e jmoo² 'oo' jmai² ilijai² 'gi líí² 'naa'. ²⁷ Joon wa'a faa²¹ tsá² coon¹³ jmí¹ 'i xiia' 'ná¹ faa²¹ tsá² ti' ca jaain²¹ joon jiin¹³ gáí¹ lí² faa²¹ 'a si wa fúui¹ 'ee gaai²¹ lí² faa²¹ 'a. Joon 'ná¹ liseein²¹ tsá² 'in lí² jma² 'a júu³ 'ee øøi²¹ -tsi 'e jmí¹ 'i xiia' do. ²⁸ Joon wa jo 'in seein²¹ 'in lí² jma² 'a júu³ 'e jmí¹ 'i xiia' do 'e tyú² 'gi wa'a ján² tií² 'ido lí sicaan²¹ 'naa' joon fee¹ 'i 'ñá'a coon¹³ Dios. ²⁹ Joon 'in faa²¹ 'a júu³ cwo¹ Dios 'ii jiin¹³ gáí¹ si gaai²¹ 'ee lí² -i faa²¹ 'a joon 'in catyaaí² 'gi do 'ná¹ jmáa¹ 'a 'ii²¹ 'wa røø²¹ si jo røø²¹ 'ee. ³⁰ Joon wa'a faa²¹ tsá² joon la 'ii²¹² joon Dios cwo¹ tsá² xeei¹ 'in tyí¹ 'in do coon²¹ júu³ 'gi, 'in faa²¹ 'a nifu dogi 'ná¹ ján² faa²¹ 'a. ³¹ Joon coon¹³ la joon jileei²¹ 'naa' 'in 'ii²¹ júu³ cwo¹ Dios 'naa' lí² -i foo² 'oo' ti' jaain²¹ ti' jaain²¹ joon jileei²¹ ilitii²¹ 'mo joon itya² 'gi -tsi. ³² Lí² -i tyú² to² espí¹ 'itu yaai 'in tsá²

'in gacwo¹ Dios júu³ do. ³³ Tsu Dios líí¹ i Dios 'in jmoo¹ 'o coon²¹ tún² jon' wa'a to² 'o mií¹³.

Joon la jmoo¹ 'o jileei²¹ tsaru¹ 'u' catyaaí² la caain²¹ lí jai² líí² tsá² ³⁴ jo cwói¹ faa²¹ 'a tsamí² jee²¹ licaain²¹ tsá² jai² líí² i Cristo, tsu tsaa¹³ 'mo la joon. 'Ná¹ jmáa¹ 'a nuu¹³ 'u jiin¹³ la to² tyú² ley tyá' Dios. ³⁵ Wa 'iin²¹² 'in litsáai¹ -tsi 'ná¹ unngii¹ i nuu¹³ 'u tyá'a mo cwoliin¹ 'in tyá'a. Tsu 'e gó² wa'a faa²¹ 'a tsamí² jee²¹² lí lí caain²¹ tsá².

³⁶ Untii¹³ 'du-'oo' 'e júu³ tyú² tyá' Dios jo mo galáa² 'wii²¹² jee²¹² 'naa' jon'gi jiin¹³ 'naa' 'in ga'ii²¹ 'i 'e júu³ tyú² do. ³⁷ Joon wa 'inlíí¹³ jee²¹² 'naa' 'i¹ -tsi 'e ga'ii²¹ to² tyú² Dios 'e cwoo¹ 'o júu³ gacwo¹ 'o Dios 'ii, si 'i¹ -tsi 'ee 'e faa²¹ 'a 'ii²¹ tyá' Espí¹ 'itu Tyú² cwolií¹ 'o 'e júu³ fuu²¹² 'uu' 'naa' lo lawa' júu³ 'e gatyú² to² 'ñá-'o Ñá'ñu¹ 'u'. ³⁸ Joon wa jo 'iin²¹² 'in licwii¹ 'i 'e júu³ tyá' Dios lo joon jo 'ná¹ licwii¹ 'in tsá² 'ii.

³⁹ Joon, tsaru¹ 'u, cwoo¹³ 'oo' 'e 'ii¹³ 'naa' júu³ 'e gacwo¹ Dios 'naa' joon jo tsaaí¹³ faa²¹ tsá² coon¹³ jmí¹ 'i xiia'. ⁴⁰ Pe coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo² 'oo', jmoo² 'oo' jmai² 'e røø²¹ joongi coon²¹ tún².

Mo gajii¹ Cristo jee²¹² 'ii²¹²

15 Joon nano, tsaru¹ 'u, 'iin²¹² 'na untii¹³ 'ii-'oo' 'naa' tún¹ 'e júu³ tyú² tyá' 'e tiin¹³ tsá² 'e gacwo³ 'oo' 'naa' la mo jéeí¹. Joon ga'ii¹³ 'naa' 'e júu³ tyú² do joon tá² taan²¹² 'naa' coon¹³ 'e júu³ do. ² Joon coon¹³ 'e júu³ tyú² do gauntiin¹³ 'naa' wa'a jo tuu² 'u' 'e júu³ gacwo³ 'oo' 'naa' wa'a jo 'e to² 'íi³ 'gi 'e jai² galíí² 'naa'.

³Tsu gacwo³oo 'naa' 'e júu³ tyiin²gi 'e ga'ii¹³na. Ga'e²ee 'naa' 'e gajúin¹ Cristo 'wii²¹² tsaa² tyijna' jiiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios. ⁴Ga'e³ee 'naa' jon 'e ga'aa¹mo tsá² 'ii pe mo gangí²i 'nfi¹ jmií²¹² gajiiin¹o tún¹ jiiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios. ⁵Joon gajné¹mo tyani Tí³ joon mi yuui¹³ joon tyani 'in apóstoles tya'a. ⁶Joon mo ngayuui¹³ joon gajné¹mo tyani tsaru¹u 'in ná² cíein¹³ líí¹³gi 'e coon²¹ tiempo do. Joon seen²¹mogi fúui¹ 'in tsá² do, xufiin¹³ 'inlíí¹³ nigajún¹mo. ⁷Mo ngayuui¹³ joon gajné¹mo tyani Jacobo, joon mo liciin²¹gi joon tyani jileeí²¹ apóstoles catyaaí²gi.

⁸Joongi li gatséi¹ gajné¹mo tyani³ii joon líí¹na lawa jaain²¹ 'in galiseein²¹ 'e gó². ⁹Joon jna-a 'in 'wéi¹gi la jee²¹² jileeí²¹ 'in apóstoles do. Ca jo tíí²na wa unsii²¹ tsá² jna apóstol tsu niga'ó¹mo 'in tsá² 'in gajai² líí²i Cristo. ¹⁰Pe tsu 'wii¹³ fee¹mo-tsi Dios tyiia líí¹na jiiin¹³ la líí¹mo. Joon 'e galí² feei¹-tsi tyiia jo gangó¹ li caai¹, li cii¹³ gajmaa¹a tsu jna-a gajmaa³aa to² 'áai¹gi lagi 'in catyaaí²gi do. Pe jon'gi jna 'in gajmaa¹a 'e to² do, 'e feei¹-tsi Dios 'wii²¹² tyiia gacwo¹o jna pí³. ¹¹Coon²¹ røø²¹ 'e júu³ cwoø¹³o'o 'naa' joon jo 'ee to² 'íi³ wa'a jna-a si 'ido 'ee, pe 'naa'gii¹ laja²mo galíí²naa' 'e júu³ do.

Xiiala ilí² mi jiiin¹ tsá² jee²¹² 'líí²¹²

¹²Pe wana ga'ee¹³e'e 'naa' 'e Cristo nigajiiin¹o jee²¹² 'líí²¹², ÷xiiala líí² jin² 'inlíí¹³ jee²¹² 'naa' 'e jo jiiin¹gi tsá² jee²¹² 'líí²¹²? ¹³Tsu wa mo jo ijiin¹ tsá² jee²¹² 'líí²¹² jiiin¹³ 'ñā'a Cristo jo mo gajiiin¹in jee²¹² 'líí²¹². ¹⁴Joon wa

jo mo gajiiin¹in Cristo jee²¹² 'líí²¹² 'e júu³ tyá² do 'e fuu²¹u 'naa' jo 'ee to² 'íi³ joon jo 'ee to² 'íi³gi 'e nigalijai² galíí²naa'. ¹⁵Joon wa mo jo gajiiin¹in Cristo jee²¹² 'líí²¹² galíí¹na' tsá² tajúu³i cwáain¹ tya' Dios, tsu nigasii¹³oo'o 'e Dios nagaunjiin¹in Cristo jee²¹² 'líí²¹². Joon wa mo'o jo¹o 'e jo jiiin¹in tsá² jee²¹² 'líí²¹² la joon jon jo gaunjiin¹in Dios Cristo jee²¹² 'líí²¹². ¹⁶Tsu wa jo jiiin¹gi 'líí²¹² jon'gi gajiiin¹ Cristo jee²¹² 'líí²¹².

¹⁷Joon wa jo mo gajiiin¹in Cristo jo 'ee to² 'íi³ 'e nigajai² galíí²naa' 'in Cristo do. Joon røøi²¹gii¹ tsaa² tyii'. ¹⁸Joon jo tiin¹³mo 'in tsá² 'in najóin¹ jo¹o líí²i Cristo. ¹⁹Joon wa 'e jai² líí²na' Cristo jmaa¹i to² tyi' jiiin¹³ mo toon²¹²on' fu juncwii²¹ lo líí²na' tsá² 'in fúu²-u 'áai¹.

²⁰Pe 'e la ja²mo nigajiiin¹in Cristo jee²¹² 'líí²¹² joon líí¹i lawa' 'e 'oofuu²¹ 'e cún¹ tsá² nifu 'e garoo²¹. 'Ii gajiiin¹o jéei¹gi lagi jileeí²¹ 'in jiiin¹in. ²¹Joon la ga'naai²¹ 'wii²¹² 'e júun²in tsá² 'wii²¹² tya' jaain²¹ tsá² la joon jon 'wii²¹² tya' jaain²¹ tsá² ijiin¹in tsá² jee²¹² 'líí²¹². ²²Tsu jilee²¹mo nigajúin¹ 'wii²¹² 'e gajmaa¹a Adán do, la joon jon jileeí²¹ líí²-i jiiin¹in 'wii²¹² 'e gajmaa¹a Cristo. ²³Joon ijiin¹o la jaain²¹ jiiin¹³ la tíí²i, Cristo nifu, líí¹i la líí² 'e 'oofuu²¹ 'e cún tsá² nifu, joon mo ngayuui¹³ joon, mi cwee¹i Cristo tún¹ ijiin¹o jon jileeí²¹ 'in líí¹i tsá² tya'a. ²⁴Joon mo ngayuui¹³ joon ijó¹ jmií²¹² li tséi¹, joon Cristo i'fín²in jilaa²¹ to² coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ 'e sá² joon ijon²-o ja'cwoø²¹o Dios Jmii²¹ jilaa²¹ 'e tyu²u to² 'ii. ²⁵Tsu Cristo ná¹ tyu² to² jilaa²¹ ca gali²o jileeí²¹ 'in 'eei¹ 'ii. ²⁶Joon 'e júuin² tsá² líí² la líí²i jaain²¹ 'in 'eei¹ 'ii. Pe li gatséi¹

i'ín²in jon Cristo 'e júu² tsá². ²⁷Tsu Dios gacwo¹o Cristo 'e ilí² tyu²u to² jilaa²¹ pe mo gajin² 'e júu³ tya' Dios la joon 'øøi²¹-tsi tsá² 'e jo gacwo¹o Dios Cristo wa tyu²u to² 'ii, tsu 'ii-o gacwo¹o wa'a tyu²u to² jilaa²¹. ²⁸Joon mo ga'yee²¹ 'i 'e tyu² Cristo to² jilaa²¹ joon icwóo¹ 'i ña'a Cristo 'e ityu² Dios to² 'ii tsu 'ii Jóon¹on Dios. Joon coon¹³ la joon Dios 'e ilí² tyu²u to² la jilaa²¹.

²⁹Joon seen²¹mo 'inlíi¹³ 'in saai²¹ tsá² jmi²¹ tya' 'in najúin¹. Pe wa jo ijiin¹in jee²¹² 'lii²¹² 'in najúin¹ do, ¿ee li' saai²¹ 'in tsá² do jmi²¹ tya' tsá² xeei²¹, tsu jo ijiin¹in tún¹?

³⁰Joon, wa jo ijiin¹in tsá² tún¹, ¿ee li' toon²¹² jna'a tooin¹ 'mo¹ la coon²¹ tøøi²? ³¹Tsu la coon²¹ jmi²¹ tsaai¹³ ilí² júun²na. Joon ja²mo júu³ tyiia. Joon ja²mo jon júu³ tyiia 'e 'áa¹mo jløø¹³na 'e ja²mo jon líi²naa' Ñañu¹u Jesucristo. ³²Joon ¿ee gajmee¹ tyiia mo gatí¹na coon¹³ 'in tsá² née¹ Efeso do 'in líi¹ lawa' joo²¹ 'lii¹³ wa jo ijiin¹in tsá² tún¹ jee²¹² 'lii²¹²? Wa jo ijiin¹in tsá² jee²¹² 'lii²¹² 'øøi²¹ mogi-tsi 'in tsá² 'in jin²in: “Cwotyé³e joongi cwo'ne³e' tsu tsa'oo¹gi júun²mo.”

³³Jo cwoo²oo' wa'a cón² tsá² 'naa' too². 'E lí² jiin¹³ la jin² tsá²: “Wa'a 'in tyúi¹ ngí¹ coon¹³ 'in tsá² 'in jmoo¹o 'e gó² un'lii³i 'in tyúi¹ do.” ³⁴Cwongí²ii' tún¹ coon²¹ fu¹ coon²¹ tsáa¹, ngí²ii' coon²¹ tún² joon jo 'noo²oo' tsaa² tsu 'inlíi¹³ jee²¹² 'naa' jo cwii¹in Dios. Fuu²¹²uu 'naa' 'e wa'a cwo³oo 'naa' fa'ii²¹.

Xiiala líi¹ tsá² mi jiin¹in

³⁵Pe lí²-i unngii¹ tsá²: “¿Xiiala ijiin¹in tsá² jee²¹² 'lii²¹²? ¿Xiiala

ilí² cuerpo tya'a?” ³⁶Lawa'a tsá² caa²¹mo 'in unngii¹ wa' la joon. Tsu mo jní² tsá² jún², 'e jún² do 'e gajní² tsá² 'ná¹ júun²mo wa' icwaan²¹in 'e saa²¹ tya'a do. ³⁷'E jún² 'e jní² tsá² jo li la li 'e saa²¹ inii¹³ do. Jiin¹³ 'e li la li coon²¹ mi³ trigo si coon²¹ mi³ xiia' 'ee do. ³⁸Pe mo ngayuui¹³ joon gacwo¹ Dios 'e mi³ jún² do la li 'e 'iin²¹²in. ³⁹Joon jo jilaa²¹ cuerpo 'e jo coon²¹ røøi²¹ lí². Ca 'ii¹³ 'e ngú¹ taan²¹²in tsá², joon ca 'ii¹³gi 'e ngú¹ taan²¹²in joo'núu³ la joon jon ngú¹ ton¹ 'e xiia' lí², joon ngú¹ xiia' tya' joo²¹ taai² jmi²¹. ⁴⁰La joon jon sá² cuerpo tya' 'in taan²¹²in fu ñu'fú² la joon jon sá² cuerpo xiia' tya' 'in taan²¹²in fu juncwii²¹. Joon 'e 'ya²gi tya' 'e cuerpo sá² fu ñu'fú² sisí¹mo coon¹³ 'e 'ya²gi tya' cuerpo sá² fu juncwii²¹. ⁴¹'E jná² joo²¹ tya' ñi¹ sisí²mo coon¹³ 'e jná² joo²¹ tya' si²¹, la joon jná² joo²¹ tya'a sisí²mo coon¹³ 'e jná² joo²¹ tya' núu¹. La joon jee²¹² 'in núu¹ do jmaai¹³ tyiin²gi 'ii. ⁴²La joon lí² mo jiin¹ tsá² jee²¹² 'lii²¹². Ga'aa²¹mo tsá² ngú¹ 'e ilí² jgoo²¹ pe ijiin¹in 'e jo igoo²¹gi. ⁴³Aa²¹mo 'e jo tsáai¹-tsi tsá² pe ijiin¹in coon²¹ 'e 'ya²gi 'áai¹. 'Aa²¹mo 'e 'wó¹ pe ijiin¹in 'e 'gøøi¹³ 'áai¹. ⁴⁴'Aa²¹mo tsá² coon²¹ cuerpo 'e sá² fu juncwii²¹ pe ijiin¹in coon²¹ cuerpo 'e sá² fu ñu'fú². Tsu wana sá² cuerpo fu juncwii²¹ lo la joon jon sá² cuerpo fu ñu'fú².

⁴⁵Tsu la joon jin² júu³ tya' Dios: “In tsañu¹ nifu, Adán, ga'ii²¹mo juncwii²¹ tya'a”, pe 'in Adán 'in ti gáí¹, jaain²¹ espíritu 'ii joon 'ii cwoo¹ juncwii²¹ tya' tsá². ⁴⁶'E cuerpo 'e i'ii¹³na' 'e icwo² Cristo jna' lí² fu ñu'fú² jo 'ii¹³na' nifu pe ga'ii¹³na'

nifu coon²¹ cuerpo lí² fu juncwii²¹ lo. Pe ciiin²¹gi i'ii¹³na' e cuerpo jó¹ fu ñu'fú². ⁴⁷In tsañuu¹ nifu galí¹i cwoo¹³, pe 'in ti gáí¹ do jó¹ fu ñu'fú². ⁴⁸Joon jilaa²¹ cuerpo tya' tsá² taan²¹²in fu juncwii²¹ lo li la li cuerpo tya' 'in nifu do, lí¹i cwoo¹³. Pe 'e cuerpo jó¹ fu ñu'fú² lí¹i la lí¹i 'in ti gáí¹ do 'in cwéí¹ fu ñu'fú². ⁴⁹Joon la galí¹na' la galí¹i 'in nifu do, la joon jon ilí¹na' la lí¹i 'in cwéí¹ fu ñu'fú².

⁵⁰Fuu²¹²uu 'naa', tsaru¹u', jo lí² tsa'ii²¹i li tyu² Dios to² 'e ngú¹ taan²¹²na' tsu 'e jo ta² jo lí² uncaan²¹in coon¹³ 'e ta² coon²¹ tøø²mo. ⁵¹Pe 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'naa' coon²¹ júu³ 'uuin²¹: Jo jilee²¹na' ijúun²na' pe jilee²¹e' iunsi²¹mo'. ⁵²E cataa²¹² ilisi²¹na', jiin¹³ coon¹³ 'e jøø²¹ unni² tsá² ilisi²¹na' mi ñuu²¹u' 'e 'iin² 'e lúu¹ tya' Dios li tséí¹. Tsu i'iin²in 'e lúu¹ do joon iunjiin¹in Dios 'in nijúin¹ 'e jo júuin²gi joon jna'gi ilisi²¹na'. ⁵³Tsu 'e ngú¹ taan²¹²na' no 'e jo taa²¹ ná¹ lisi²¹i coon¹³ 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. 'E cuerpo tyi' 'e lí² júuin² ná¹ lisi²¹i coon¹³ 'e jo júuin²gi. ⁵⁴Joon mi lí² jilaa²¹ 'elo, mi lisi²¹i ngú¹ taan²¹²na' 'e jo taa²¹ coon¹³ 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo, joon mi lisi²¹i cuerpo tyi' ilí² júuin² coon¹³ 'e jo júuin²gi itiin¹³in jiin¹³ la jin² ni jí² tya' Dios: "Gatsé¹mo coonti 'e júuin²gi tsá² tsu galí¹o Dios. ⁵⁵Jo 'goo²¹gi' wa' ijúuin²gi' tsu jo tyu²gi 'mó¹ jna' to²." ⁵⁶Tsu la mo jééí¹ lí²-i tyu²u jna' to² coon¹³ 'e tsaa² ga'naa²¹ jna' joon 'e ley do ga'e²o jna' jilaa²¹ tsaa² 'e ga'naa²¹a'. ⁵⁷Pe cwoo²¹o' maai¹³ Dios 'e 'wii²¹² Ña'ñu¹u' Jesucristo Dios ga'ín²in tsaa² tyi' joon jo 'ná¹gi

ñuu²¹u' to² tyu² 'mó¹ ijúun²na'. ⁵⁸Joon tsu 'wii¹³ joon, tsaru¹u' tá² taain²¹-oo', joon jo tú²uu' 'e jai² lí²naa', cwojmaa²gi' 'e to² gacwo¹ Ña'ñu¹u' 'naa' jmaa²aa' tsu ñi³ 'naa' 'e jilaa²¹ 'e jmoo²oo' sicaan²¹naa' coon¹³ Ña'ñu¹u' jon'gi 'e ngó² li caai²¹.

Sáa¹³naa' cuu² tya' tsaru¹u'

16 Joon cwáain¹ tya' 'e cuu² isaa¹³ 'naa' tya' 'in tsaru¹u' 'in jai² lí²i, cwojmaa²aa' jiin¹³ la nigafuu²¹²uu 'in jai² lí²i nééí¹ li sii²¹ Galacia. ²Gafuu²¹²uu 'ido wa'a la coon²¹ jmi²¹² 'e 'láa² 'wii²¹² semóo¹ la jaain²¹ 'ná¹ saa¹³xu jiin¹³ la nigajna²a. Joon coon¹³ la joon jo 'ná¹ un'laa²¹i mi cwéí¹na. ³Joon mi cwéí¹na isi²¹na tsá², 'in gatyii¹³naa', 'e tsacoon¹on 'e cuu² do fu Jerusalén. Joon icwo³oo jí² tya' 'in tsá² do 'in tsacoon¹on cuu² do tya' 'in tsaru¹u' nééí¹ Jerusalén. ⁴Joon wana jméí¹ tyiia ní³ii jon, joon 'in tsá² do lí² tsalíin²in coon¹³ jna.

'E i'-tsi Poo² lí' tsáa'a

⁵Yuu²na fu¹ ingí³na fu li sii²¹ Macedonia joon mi yuui¹³ joon icwéí¹na fu Corinto. ⁶Joon coon²¹ jo ngá¹mo wa' ijoon²¹oo coon¹³ 'naa' coon²¹ sii¹³xu, si ijoon²¹oo coon¹³ 'naa' la tøø² jiin²¹ cwii²¹ 'ee. Joon 'naa', ilí² uncoon¹³naa' jna fu¹ 'yuu²na. ⁷Tsu jo 'iin²¹²na wa'a jiin¹³ 'e jøø³na 'naa' li ngí³na. Pe 'iin²¹²na jóon³oon coon¹³ 'naa' coon²¹ sii¹³xu wa'a cwoo¹i Ña'ñu¹u'. ⁸Pe ijóon³oo lo fu Efeso ca mi ngíi² jmi²¹² Pentecostés tsu ⁹xufiin¹³ fúu¹mo 'in 'eei¹ jna lo pe fee¹gi to² sá² tyiia 'e lí² lawa coon²¹ 'e ino².

¹⁰Joon cwoo¹³-oo' 'e tyú²-u 'íi¹-tsi Timoteo mi cwee¹i tsu jmoo¹-o jon 'ido to² tya' Ña'ñu¹-u' jiin¹³ la jmoo³ jna. ¹¹Tsu 'wii¹³ joon jo cwoo²oo' wa'a jiin¹³ jaain²¹ jo tsáai¹-tsi 'ii. Jajøø²¹²i jna 'wii¹³ joon uncoon¹³naa' 'ii fu¹ 'yúu¹i coon¹³ 'e tyú²-u. Joon lo-o sijeen²na'a coon¹³ 'in tsaru¹u' catyaa² 'ii.

¹²Joon cwáain¹ tya' 'in tsaru¹u' Apolos do. 'Áa¹mo gam³ii tyaní¹i wa'a itsajøø¹i naa' coon¹³ 'in tsaru¹u' catyaa² pe jo mo gali'iin²¹²in nano. Joon joo²¹-o mi jóø²i.

'Aa²¹²-o jin² Poo²

¹³Li³ jmaa²aa' joon tá¹ taain²¹²-oo' coon¹³ 'e jai² líi²naa'. Jo jmaa²aa' 'goo²oo', ngii²ii' la tñii² ngi¹ tsá² 'in uncoon¹³ Dios 'ii. ¹⁴Joon jilaa²¹ 'e jmoo²oo', jmoo²oo' tsu 'wii¹³i 'iin²¹²gii' 'áai¹ Dios coon¹³ tsá².

¹⁵Joon, tsaru¹u', ñí² naa' 'e Estéfanos coon¹³ 'in tsá¹ inuu tya'a 'ii nifu jai² galíi²i 'e júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá² jee²¹² 'in néei¹ fu li sii²¹ Acaya. Joon gacwo²-tsi gaunjíi²in 'in jai² líi²i Cristo catyaa². ¹⁶Tsu 'wii¹³ joon m³ii tyaní²ii' wa'a

ijmaa²aa' núu¹³uu' tsá² la 'ii la joon jon jileei²¹ 'in uncoon¹³ joon 'in jmoo¹o to² tya' Dios. ¹⁷Galijløø³moo 'e cwoliin² Estéfanos, coon¹³ Fortunato, coon¹³ Acaico. 'In do gajmee¹i tyiia 'e jo lí² jméi¹ naa' tsu jo toon²¹²o'o coon¹³ naa'. ¹⁸Tsu 'in tsá² do gauntyú²-tsii la joon jon naa' gauntyuu²¹-oo'. Ná¹-a un'goo³o' tsá² la 'ii.

¹⁹Aa²¹²moo' fuu²¹²uu jin² 'in jai² líi²i Cristo 'in néei¹ la caain²¹ li sii²¹ Asia. La joon jon jin² Aquila coon¹³ Priscila coon¹³ jileei²¹ 'in jai² líi²i Cristo 'in uncaan²¹in inuu tya'a 'e un'goo²¹o Dios. Jin²in la 'oo²¹ ru¹u' coon¹³ Ña'ñu¹-u'. ²⁰Joon jileei²¹ 'in jai² líi²i Cristo néei¹ lo jin²in: "Aa²¹²moo'." Fee¹³naa' 'e tyú²-u la jaiin²¹ la jaan²¹naa' la 'oo²¹ ruu²¹naa'.

²¹Jna-a, 'in sii²¹ Poo², jmoo³oo 'e júu³ lo coon¹³ cwóo³oo.

²²Cwoli'ee¹mo Dios jileei²¹ 'in jo 'iin²¹²in Ña'ñu¹-u' Jesucristo. i'Ná¹ jee²¹² jna, Ña'ñu¹-u'!

²³Cwouncwaai³ Ña'ñu¹-u' Jesucristo naa'. ²⁴Joon cwoliñí²ii' 'e 'iin²¹²na naa' 'wii¹³i Cristo Jesús. Amén.

Jí² ti tún² 'e gasii¹in San Pablo tíi²i 'in tsá² 'in néei¹ Corinto

Siin²¹in Poo² 'e jí² lo tya' 'in
jai² líi²i néei¹ Corinto

1 Jna-a, Poo², sfi³na 'e jí² lo
tyii' tíi²i 'in tsá² néei¹ Corinto.
Joon jna-a, Poo², líi¹na apóstol
tya' Jesucristo to² tyú² Dios Jmii²¹.
'Øøi²¹-tsi tsá² 'e gatyii¹³in Dios jna
'e cwo³oo tsá² júu³ tyú² tya'a. Siin²¹²
jna'a caan²¹mo coon¹³ tsaru¹u'
Timoteo 'e jí² lo tíi²i 'in tsá² jai²
líi²i Dios 'in néei¹ fuu²¹ Corinto
coon¹³ jileei²¹ 'in jai² líi²i licaain²¹
li sii²¹ Acaya. ²Cwauncwaa³i Ñũ¹u'
Dios coon¹³ Ña'ñũ¹u' Jesucristo
jilee²¹naa' 'e cwoseen²¹naa' tyú²-u.

Ní² Poo² wúu¹

³Cwoo¹³ jna'a 'maai¹³ 'in Dios
tya' Ña'ñũ¹u' Jesucristo, 'ii Jmii²¹o
jon. Joon fee¹mo-tsi 'wii²¹² tyii¹ 'in
Jmii²¹ do. Cwo¹o 'in Dios do jna'a
jilaa²¹ fo'fee¹ tya'a. ⁴Joon Dios do
cwo¹o jna'a jilaa²¹ fo'fee¹ coon¹³
jilaa²¹ wúu¹ nee²¹e 'e coon¹³ la
joon jna'oo'o lí²-i cwóo¹³o 'e
fo'fee¹ do 'e gacwo¹o Dios jna'a tya'
tsá² xeei²¹ 'in seen²¹in faí². ⁵Tsu
lagi nee²¹e 'e wúu¹ 'áai¹ 'e gani²
Cristo la joon jon 'ii¹³na'a coon²¹
fo'fee¹ tya'a. ⁶Tsu 'wii¹³ joon mo

ganee²¹e 'e wúu¹ joon gacwo¹ Dios
jna'a fo'fee¹ coon¹³ la joon 'e galisá²
fo'fee¹ tyii¹ 'e cwóo¹³o 'naa'. Joon
coon¹³ 'e fo'fee¹ 'e ga'ii¹³na'a joon
gacwóo¹³o 'naa' jon, coon¹³ la joon
taa²¹ jmaa²aa' 'e fee¹-oo' coon¹³
'e wúu¹ i'óo²oo' 'e li la li 'e wúu¹
ganee²¹e. Jmoo¹o Dios la joon
ilisá² fo'fee¹ tyii¹ joon itiin¹³naa'.
⁷Joon jo cu²-tsii¹ coon¹³ 'naa' tsu
nee²¹oo'o 'e xufiin¹³ ñí³ 'naa' wúu¹
la ganee²¹e la joon jon 'ii¹³naa'
fo'fee¹ tya' Dios la ga'ii¹³ jna'a.

⁸Tsaru¹u', 'iin²¹²na'a 'e liñii²¹ 'naa'
'e faí³ 'e galiseen²¹na'a coon²¹ li
sii²¹ Asia. Tsu 'áa¹mo ganee²¹e
wúu¹ ca jiin¹³ jo itaa²¹giíi. Joon
galíi²na'a 'e jo iwóo¹³o 'e jiin¹i'in.
⁹Líi¹na'a la líi¹i tsá 'in ti li ijúun²mo.
Pe coon¹³ la joon ga'e¹² Dios jna'a
xiiala ngii²¹i jo cu²-tsii¹ coon¹³on.
Joon 'in Dios do jmoo¹o jiin¹in tsá²
'in najúin¹. Dios do ga'e¹² jna'a wa'a
ngii²¹i coon¹³ 'wa'pí³ tya'a jon'gi
coon¹³ 'wa'pí³ tyii¹ yiaa'. ¹⁰Dios
ga'wooi¹ jna'a jee²¹² 'e faí³ do
ijúun²na'a joon ca no nogi i'wóo¹i
jna'a. Joon jo cu²-tsii¹ wa'a iwóí¹gi
jna'a tsa'oo²¹ 'yíia¹ ¹¹wa'a 'naa'gií
uncoon¹³ jna'a coon¹³ 'e júu³ tyú²
tyii¹. Joon mi láí¹ Dios jna'a 'wii¹³

júu³ tyá² láai² do 'e gafuu²¹² 'naa'
do joon fúu¹mo icwo² Dios 'maai¹³.

**Cwoo¹ Poo² cwáain¹ 'e jo
mo cwée¹ i Corinto**

12 Jløø¹³ moo'o 'wii¹³ 'e 'i¹-tsii¹ 'i 'e
nigangii²¹² 'i tyani² 'ii' 'e tyá²-u
joon jo mo tyii¹ 'a'a 'naa' tóo²
jiin¹³ xh. Gauncoon¹³ Dios jna'a 'e
gajmoo²¹ 'o'o tyani tsá² la joon 'e
tyá²-u jon' wa'a 'e jmi¹-tsii¹. 13 Joon
mo gasii²¹² na'a jí² tii² 'naa' 'e taa¹³
jiin¹³ 'e júu³ tyii¹ 'e lí² unttaa¹³ naa'
joon lí² øø²¹ mo-'oo'. Joon ga'i¹-tsii
'e lí² øø²¹ mo-'oo' tyá²-u. 14 Tsu nano
cwii¹ moo' jna'a capii³ pe 'iin²¹² na 'e
ilicwii¹ moo' jna'a 'e tyá² gi 'e coon¹³
la joon lí²-i jmaa² aa' jløø³ naa' 'wii¹³
jna'a, lagi ijmoø²¹ 'o'o jløø³ na'a 'wii¹³
'naa' mi tí² jmi¹ icwée¹ i Ñāññ¹ u'
Jesucristo.

15 Jo¹ o galí² na jilaa²¹ 'elo, joon
tsu 'wii¹³ joon, ga'i¹-tsii yajøø² na
'naa' nifu 'e coon¹³ la joon lí²-i
jløø³ naa' tún² fu. 16 'E ga'i¹-tsii li
gangii²¹² na lí² née² naa' mi ní³ 'ii fu lí
sii²¹ Macedonia. Joon mi gaa¹³ na
tún¹ foo¹³ na 'naa'. Joon mi yuui¹³
joon lí² uncoon¹³ 'naa' jna fu¹
'yuu² na fu Judea. 17 'E tii lí² naa' 'e
túin¹ júu³ tyiia mo ga'i¹-tsii jmóo³ oo
'elo pe jo gajmáa³ aa? 'E tii lí² naa'
'e lí¹ na la lí¹ 'i 'in tsá² taan²¹² in
juncwii²¹ 'in jo untii¹³ júu³ tya'a?
'E tii lí² naa' ifuu²¹² uu 'naa': "E joon
ilí²", pe 'i¹-tsii 'e jon² la joon ilí²;
si ifuu²¹² uu 'naa' 'ee: "Jon² la joon
ilí²", pe 'i¹-tsii 'e joon ilí²? 18 'Esa la
joon-on, tsu Dios jma² a 'naa' júu³ 'e
jo lí¹ na'a tsá² túin¹ júu³ tya'a. 19 Tsu
Cristo Jesús, 'in Joon¹ Dios, jo lí¹ 'i
la lí¹ 'i 'in túin¹ júu³ tya'a, joon
Silvano, coon¹³ Timoteo coon¹³ jna

cwoo¹³ 'o'o 'naa' jiin¹³ 'e júu³ tya' 'ii.
Jmai¹² júu³ ja¹² mo 'e sá² tya' Cristo.
20 Joon jilaa²¹ júu³ ga'ii¹ Dios
itiin¹³ in coon¹³ Cristo. Joon tsu
'wii¹³ joon un'góo³ o' Dios mi sfi¹³ 'i
'e ja¹² mo júu³ tya'a 'wii¹³ Cristo
Jesús. 21 Joon 'in Dios do, 'ii 'in
nigajmaa¹ a taa²¹ -a jna'a joongi taa²¹
'naa' jon. Joon 'ii gatii¹³ in jna'a.
22 Joon lawa sello tya'a gateen¹ in
jna' 'e lí¹ na' tsá² tya'a joon gasii²¹ i
Espíritu Tyá² tya'a tsi jna' 'e lí¹ 'i
lawá coon²¹ 'e sijni¹³ 'e 'ii¹³ na'
jilaa²¹ 'e tí² na'.

23 Pe fuu²¹² uu 'naa' tyani Dios jo mo
gacwéi¹ na jee²¹² 'naa' 'in néé¹ Corinto
tsu jo mo gali'in²¹² na jmáa³ aa 'e gó²
coon¹³ 'naa'. 24 Jo mo gali'in²¹² na'a
tyuu¹³ u'u 'naa' to² 'ee ná¹ jai² lí² naa',
jiin¹³ gali'in²¹² na'a 'e lijløø³ mogii¹ tsu
tá² taan²¹² naa' coon¹³ 'e jai² lí² naa'.

2 Joon tsu 'wii¹³ joon ga'i¹-tsii jo
góo³ gi 'e lí¹ na faí³ tsu ná¹ -a
jii³ na 'naa' joon si cwo³ oo 'naa' faí³.
2 'E Xiiala ilí² jmáa³ aa jløø³ na coon¹³
'in do 'in jmáa³ aa jmaa¹ a faí³ 'ido?
Coon¹³ la joon jo lí² jmáa³ aa jløø³ na
coon¹³ 'naa'. 3 Tsu 'wii¹³ joon gajii³ na
'naa' coon¹³ 'e jí² do 'e gasii³ na 'naa'
tsu jo 'iin²¹² na góo³ oo wa'a jmáa³ aa
faí³ coon¹³ 'in ná¹ unjløø³ na coon¹³.
Tsu lí² na wa'a ijløø³ na la joon jon
'naa' ijmaa² aa' jløø³ naa'. 4 Joon mo
gajmáa³ aa 'e jí² do joon ga'óo³ oo
faí³, xuui²¹²-tsii gatoo²¹ o jmi²¹ uní³ ii
tsu jo 'iin²¹² na jmáa³ aa 'e 'óo² oo' faí³
coon¹³ 'e jí² do. Gali'in²¹² na 'e lí² ñí² ii'
xiiati 'áai¹ 'e 'iin²¹² na 'naa'.

**Jmaa² aa' feei¹ 'oo' 'wii²¹²
tya' 'in galáa¹ do**

5 Joon jon'on jiin¹³ jna 'in
ga'aa¹ a faí³ 'wii¹³ 'e gajmaa¹ a 'in

tsá² do pe joon ga'aa²xuu' fa'í³ jon.
 Gafuu²¹²uu 'naa': "Ga'aa²xuu' fa'í³"
 tsu jo 'iin²¹²na lifee¹gi tsaa² tya'
 'ido. ⁶Joon 'e wúu¹ ganí² 'in tsá² do
 to² tyuu²¹naa' la jee²¹² fúu¹moo',
 líin²mo 'e wúu¹ do. ⁷Joon nano 'ná¹
 jmaa²aa' feei¹-'oo' 'wii²¹² tya'a, joon
 'ná¹ cwo²oo' fo'feeí¹ tya'a 'e coon¹³
 la joon jo lí² xuui²¹²gi-tsi. ⁸Tsu
 'wii¹³ joon mǝí³ii tyani²'ii' 'iin²¹²moo'
 'ido tún¹ jiin¹³ la nigali¹iin²¹²moo'.
⁹Joon mo gajmaa³aa 'e jí² do,
 gajmaa³-oo yuto² ijø³na wa'a
 'iin²¹²naa' jmaa²aa' jiin¹³ la fuu²¹²uu
 'naa'. ¹⁰Joon wana jmaa²aa' feei¹-'oo'
 coon¹³ doñi¹iin tsá², jna-a jon
 feei¹mo-tsii tya'a. Jmóo³oo feei¹-tsii
 tya'a, wa'a la jai² niga¹láa¹a tyiia.
 Jmóo³oo la joon 'wii²¹² tyii' tyani
 Cristo. ¹¹Jmóo³oo la joon 'e jo lí²
 tsa'í² Satanás jee²¹² jna' tsu ñé³o'
 xiiala jmoo¹o 'ido.

Mo taan¹in Poo² fu Troas

¹²Joon mo gacwéi¹na 'e fuu²¹
 Troas 'e cwó³oo 'e júu³ tyú² tya'
 Cristo tya' 'in néei¹ do lawa'a
 gana¹ Dios coon²¹ fu¹ fee¹ tyiia 'e
 icwó³oo 'e júu³ tya' Ña'ñu¹u'. ¹³Pe jo
 gatsee²¹na 'in tsaru¹u' Tito 'e fuu²¹
 do, joon gajmaa¹a cu¹²u-tsii tsu jo
 gatsee²¹na. Tsu 'wii¹³ joon ga'í³ii
 júu³ 'in tsá² do joon gangóo³oon fu
 lí sii²¹ Macedonia.

Lí²o' 'wii¹³i Cristo

¹⁴Cwóo¹³o' 'maai¹³ Dios tsu coon¹³
 'ii²¹ tya'a ilii¹i' 'in líii¹³ do 'wii¹³
 Cristo Jesús. Joon la nii¹³ coon²¹
 jma² jmafuu²¹ la caain²¹, la joon
 gajmaa¹a Dios 'wii¹³ jna'a, gani¹³ 'e
 júu³ tyú² tya'a la caain²¹ lí lí² nuu¹
 tsá². ¹⁵Tsu, jna'o, lí¹na' lawa coon²¹

'e líi¹na' jmafuu²¹ 'e cwo¹o Cristo
 Dios. Joon 'e jmafuu²¹ do nii¹³ la
 'o¹² 'in tiin¹³in tiin¹³ la 'in jo tiin¹³in.
¹⁶Joon tya' 'in jo tiin¹³ 'e jmafuu²¹
 do lí² lawa coon²¹ jma² jmaxuu² 'e
 jngoo¹² tya' tsá². Nuú¹o pe jo nuu¹³u.
 Pe tya' 'in tsá² 'in tiin¹³ 'e jma² do
 lí lawa coon²¹ jmafuu²¹ 'e cwo¹
 fu juncwii²¹ tya' tsá². Joon jiin¹³
 jna'oo'o lí² jma¹ jilaa¹² 'elo tsu jo
 líi¹na'a la líi¹ 'in catyaa¹² 'in cwo¹
 júu³ tya' Dios wa'a lí² jna¹a cuu².
¹⁷Lí¹ cii¹³i jmoo²¹o'o, tsu faa¹³a'a
 'e cwáain¹ tya' Cristo tyani Dios
 coon²¹ cee tún²-un lawa tsá² 'in
 gasii²¹in Dios.

'E júu³ 'múui² 'e ga'íi¹ Dios

3 Mi faa¹³ jna'a la no, éti líi²naa'
 'e jiin¹³ 'e untyuu²¹²na'a
 yiia'a tún¹? éSi líi²naa' 'ee 'e ná¹-a
 cwoo¹³o'o 'naa' jí² 'e jin² xiiala
 líi¹na'a, si ná¹-a 'ee mi²¹i' 'naa' 'e
 cwo²oo' jna'a jí² la joon la jmoo¹o
 'inlíi¹³? ²Jo ná¹ mi²¹i' la joon tsu
 'naa'oo' yaanaa' líi¹naa' lawa coon²¹
 jí² 'e jin² xiiala líi¹na'a. Jo ná¹gi¹i
 coon²¹ jí² xiia'. Tsu mo jóøi² tsá²
 'naa' cón² tsá² cwáain¹ xiiala líi¹na'a.
³Tsu 'naa', líi¹naa' lawa coon²¹ jí²
 'e gajmaa¹a Cristo joon jna'oo'o
 gajoon¹³oo'o tya' tsá². Pe jo líi¹naa'
 coon²¹ jí² 'e gajmaa¹a tsá² coon¹³
 'in¹ jmijn². Galíi¹naa' lawa coon²¹
 jí² 'e gajmaa¹a 'in Espíritu Tyú² tya'
 Dios. Joon 'in Dios 'in jiin¹ 'ii. Jo
 galíi¹naa' lawa jí² 'e gataan²an tsá²
 tsaa² cuun²¹² pe 'in Espíritu Tyú² do
 gataan²an 'e júu³ do tsi corazones
 tyii'.

⁴Lí²-i sii¹³ jna'a 'naa' la joon tsu jo
 cu²-tsii¹ coon¹³ Dios 'wii¹³i Cristo.
⁵Jo lí² jmoo²¹o'o jiin¹³ coon²¹ yiia'a

pe jmoo²¹ o'o jilaa²¹ 'ii²¹ tya' Dios.
⁶Joon Dios do cwo¹o jna'a pí³ wa'a
 cwóo¹³ o'o 'e júu³ 'múui² 'e ga'i¹i.
 Joon 'e júu³ 'múui² do jo lí² wa'a
 jmaa¹a tsá² nũ¹³u 'e júu³ gajmaa¹a
 'lii²¹² Moisés tsaa² cuun²¹². Pe 'e júu³
 'múui² do lí² lawa coon²¹ juncwii²¹
 'múui² 'e cwo¹ 'in Espíritu tya'
 Dios tsá². Tsu 'e júu³ gacwo¹ 'lii²¹²
 Moisés do jmoo¹o júun²na'. Pe 'in
 Espíritu Tyá² tya' Dios do cwo¹o fu
 juncwii²¹ tyi'.

⁷Joon 'e ley do 'e gacwo¹ 'lii²¹²
 Moisés galí² tsaa² cuun²¹². Joon mo
 gacwo¹ 'lii²¹² Moisés tsá² Israel 'e
 cuun²¹² 'e taa¹³ ley do galí² lawa
 coon²¹ 'e 'ya²gi 'áai¹. Joon 'e ní²
 Moisés do galijii¹mo 'áai¹ ca 'in tsá²
 Israel do jo lí² jòø²ø ní¹i xufiin¹³
 nigaguui²¹ 'e jii¹ do. Pe wana gacwo¹
 Dios coon¹³ 'e 'ya²gi 'áai¹ 'e ley do 'e
 jmoo¹o júuin² tsá² ⁸'e fee¹gi 'áai¹ 'e
 'ya²gi tya' 'e júu³ 'múui² 'e cwo¹ 'in
 Espíritu Tyá² jna'. ⁹Coon¹³ 'e 'ya²gi
 ga'i¹i²¹ tsá² 'e ley do 'e píin² tsá² li
 'ii²¹ pe 'e 'ya²gi 'áa¹mo 'e júu³ 'múui²
 tya' Dios 'e jin² 'e jo tsaa² røøi²¹gi'.
¹⁰Tsu 'e 'ya²gi tya' 'e ley do jo 'áai¹
 'ya²gi mo 'i¹-tsi tsá² tya' 'e 'ya²gi
 'áai¹gi tya' 'e júu³ 'múui² do. ¹¹Joon
 wa'a 'ya²gi 'e itaa²¹a catá² 'e 'ya²gi
 'áa¹mo 'e itaa²¹a coon²¹ tøøi².

¹²Joon tsu 'wii¹³ né³e'e xiiala lí²
 júu³ tyii¹ lí²-i faa¹³ jna'a jo cu²-tsii¹i.
¹³Jo jmoo²¹o' la gajmaa¹a Moisés
 do tsu 'in Moisés do gajlii²¹ ní¹i
 coon¹³ coon²¹ 'mi² 'e coon¹³ la joon
 jo lí² cón² 'in tsá² Israel do cwáain¹
 'e gaguu¹ 'e jii¹ ní¹i. Tsu jo taa²¹a
 'e jii¹ ní¹i do. ¹⁴Pe galí² tuun²¹mo
 'e øøi²¹-tsi 'in tsá² Israel do. Joon
 ca jmi²¹² no mo untsáa¹a tsá² Israel
 'e júu³ tsáai² gacwo¹ Moisés lawa'a

'íi¹³gi 'e 'mi² do tyaní¹i joon jo
 'øøi²¹-tsi. Jo mo gajan²an 'in tsá²
 Israel do 'e 'mi² do tsu jiin¹³ Cristo
 lí² jan²an 'e 'mi² do. ¹⁵Joon ca
 jmi²¹² no jo øøi²¹-tsi tsá² Israel mi
 untsáa¹a 'e jí² tya' Moisés tsu lawa'a
 coon²¹ 'e jni¹³mo 'e 'mi² do joon jo
 tsatoo¹³ alma tya'a 'e júu³ do. ¹⁶Pe
 lawa'a coon²¹ 'e gajan¹an 'e 'mi² do
 mo ja²mo galí²i Nāñu¹u'. ¹⁷Joon
 'in Nāñu¹u' do lí¹i Espíritu Tyá² tya'
 Dios. Joon jo injni¹³gi 'e øøi²¹-tsi
 tsá² 'e 'mi² do jileei²¹ 'in 'ii²¹ 'in
 Espíritu Tyá² do. ¹⁸Joon jo jni¹³gi
 ní²i coon¹³ 'e 'mi² do pe lawa coon²¹
 'u¹ lí² ní²i joon la jii¹ coon²¹ 'u¹
 coon¹³ 'yiañi¹ la joon jon ní²i jii¹
 coon¹³ 'e 'ya²gi tya' Nāñu¹u'. Joon
 ti²xu ti²xu-u isí¹³ jna' ilí¹na' la lí¹i.
 Tsu 'e 'ya²gi tya' 'e lí² tyu²gi jee²¹²
 jna'. Joon 'in Nāñu¹u' do jmoo¹o
 jilaa²¹ 'elo joon 'ii lí¹i Espíritu do.

4 Joon Dios gacwo¹ jna'a 'e to²
 jmoo²¹o'o 'wii¹³ 'wo²-tsio. Joon
 tsu 'wii¹³ joon jo mo gajóon¹³o'on
 jiin¹³xu jmoo²¹o'o 'e to² lo cwóo¹³o'o
 'e júu³ tyá² do. ²Pe gatu²¹²oo'o
 jilaa²¹ 'e jmoo¹o tsá² li'ooi²¹ coon¹³
 jilaa²¹ 'e cwo¹ tsá² fa'i²¹. Joon
 jo tyiian¹³ jna'a tsá² tóo² jon²gi
 unsí²na'a 'e júu³ tyá² tya' Dios. Pe
 si¹³i' i jileei²¹ tsá² jiin¹³ la tí² 'e
 júu³ jai² do. Joon coon¹³ la joon
 la jaain²¹ la jaain²¹ lí² cón² cwáain¹
 tyani Dios xiiala jmoo²¹o'o si 'e tyá²
 si 'e gó² 'ee. ³'E la ja²mo 'e sijni¹³
 tya' 'inlí¹³ 'e júu³ tyá² tyii¹ tya' 'e
 tiin¹³ tsá² pe sijni¹³mo jiin¹³ tya'
 'in tsá² 'in 'yui² fu¹ li 'ii²¹. ⁴Joon
 'in tsá² do jo jo³ lí²i tsu 'wii¹³ 'in
 Satanás, 'in tyu² to² juncwii²¹ lo,
 gajmee¹ 'in tsá² do lawa'a tsá²
 tũ²mo coon¹³ 'e øøi²¹-tsi. Joon

jo jnéé²i xiiala jná² joo²¹ 'e júu³ tyá² tya' Cristo tyíin¹in fu ñá¹fú². Joon 'in Cristo do líi¹ la líi¹ Dios. ⁵Joon mi cwóo¹³o'o 'e júu³ tyá² do, jo faa¹³a'a cwáain¹ tyii¹ yiaa¹ pe faa¹³a'a cwáain¹ tya' Jesucristo 'in líi¹ Ñá¹ñu¹u'. Joon jna'oo'o jiin¹³ líi¹na'a tsá² 'in unjií²in 'naa' 'wii¹³ Cristo. ⁶Tsu Dios do gajin²in: "Cwojnee²¹ joo²¹ li 'íi¹ nuu²¹." 'Ii jon lawa'a gajmaa¹a 'e jná² joo²¹ tsi alma tyi' coon¹³ 'e øøi²¹-tsi' 'e coon¹³ la joon liné²e' 'e 'ya²gi tya' Dios 'e 'e²e Jesucristo jna'.

'Ii²¹ tya' Cristo saan²¹o'

⁷Joon 'e júu³ tyá² tyii¹ lo lee²¹e'e coon¹³ cuerpos tyii¹ 'e li la li tu² cwo¹³ 'e 'wó¹mo 'áai¹ tsu coon¹³ la joon lí² ñi² tsá² 'e 'ii²¹ fee¹ tya' Dios jilaa²¹ 'elo jon' tyijna'a yiaa¹. ⁸Joon xufiin¹³ 'oo²¹o'o fa¹³ doñixiia' tsaa²¹a'a jo tyuu²¹u'u 'e fu¹ taa²aa'a, joon xufiin¹³ 'i¹-tsii¹ 'láai² 'áai¹ jo 'goo²¹o'o jmo²¹o'o. ⁹Joon xufiin¹³ 'øø¹mo tsá² jna'a jo tiuui²gi Dios jna'a. Joon xufiin¹³ tyuu¹³ tsá² jna'a ca ti ni wó² jo júun²na'a.

¹⁰Joon doñixiia' ngii²¹i'i, ngii²¹i'i coon²¹ fu¹ li lí² júun²na'a la gajúin¹ Jesús. Joon coon¹³ la joon lí² ñi² tsá² 'e 'ii²¹ tya' Jesús do 'e uncono¹³ jna'a 'e jo júun²na'a. ¹¹Joon la 'ii²¹² toon²¹o'on fu juncwii²¹ lo ngii²¹i'i ijúun²moo'o 'wii¹³i Jesús 'e coon¹³ la joon lí² cón² tsá² cwáain¹ 'e ngii²¹i'i 'wii¹³ cwáain¹ tya' Jesús la 'ii²¹² too²¹o'o cuerpo tyii¹. ¹²Joon ngii²¹i'i ijúun²moo'o 'e coon¹³ la joon ilisá² fu juncwii²¹ tyii¹.

¹³Ni jí² tya' Dios 'e jin²: "Ja²mo galíi²na, tsu 'wii¹³ joon gafo³oo." Joon la jai² galíi² 'in tsá² do la joon

jon ja²mo líi²na'a joon faa¹³oo'o. ¹⁴Tsu né³oo'o 'e Dios gaunjiin¹in Ñá¹ñu¹u' Jesús jee²¹² 'lii²¹² joon né³oo'o jon 'e Dios do iunjiin¹in jna'a caan²¹mo coon¹³ Jesús. Joon caan²¹mo coon¹³ 'naa' itee²e jna'a fu li tyíin¹in. ¹⁵Joon jilaa²¹ 'elo galí² tya' 'e tyá² tyii¹, tsu mo gangafuu¹ 'in tsá² do 'in ga'ii²¹ 'e tyá² 'e cwo¹ Dios tsá² la joon gacwo¹ 'láai²gi 'maai¹³ Dios joon coon¹³ la joon untyú¹gi tsá² Dios.

¹⁶Tsu 'wii¹³ joon jo tuu²¹u'u 'e fu¹ taa²a'a jiin¹²¹xu. Joon xufiin¹³ 'e ngu¹ taan²¹²na'a ningatsáa²i ti xu-u, 'e espíritu tyii¹ ningalimú²mo la coon²¹ jmi²¹². ¹⁷Tsu jo 'ii²¹ 'e wúu¹ saan²¹a'an fu juncwii²¹ lo tsu jmoono ityeei²¹. Pe 'e wúu¹ saan²¹a'an lo ijná² tyijna'a coon²¹ 'e fee¹ 'e tyú²gi tyii¹, 'e 'ya²gi 'áai¹ 'e jo tyéi¹. ¹⁸Tsu 'wii¹³ joon jo cwáain¹ lee²¹e'e coon¹³ 'e lí² jnéé²i tsá² pe lee²¹e'e cwáain¹ coon¹³ 'e jo jnéé²i tsá². Tsu jo taa²¹a 'e lí² jnéé²i tsá² pe taa²¹a coon²¹ tøø²mo 'e jo jnéé²i tsá².

5 Tsu né³-oo'o 'e moo¹ taa²na'a li la li coon²¹ 'nú¹ 'e jo taa²¹. Joon wa'a gaxéi¹ 'e moo¹ taa²na'a no nigatyaa¹ Dios tyá² coon²¹ 'e 'míi² fu ñá¹fú² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. Joon jo gajmaa¹ tsá² 'e 'míi² do. ²Joon la 'ii²¹² taa²na'a 'e moo¹ no 'óon² jna'a tsu 'iin²¹²na'a 'áai¹ 'e tyii¹³i'i pe lawa'a sin¹i'in 'e 'míi² do 'e sá² fu ñá¹fú². ³Joon coon¹³ la joon jo ti' ringú¹na'a tsu ityii¹³i'i 'e sin¹i'in 'míi² do. ⁴Joon la 'ii²¹² taa²na'a 'e moo¹ taa²na'a, 'e lí² lawa 'nuu²¹u'u, 'óon² jna'a joon saan²¹ jna'a fa¹³. Pe jo 'iin²¹²na'a wóo¹³o'o 'e sin¹i'in tsáai² pe 'iin²¹² mogii¹

'áai¹ 'e tyii¹³i'i 'e sin¹i'in 'míí² do 'e sá² fu ñu'fú² 'e coon¹³ la joon 'e jo taa²¹ tyii'i iunsi²moo'o coon¹³ coon²¹ juncwii²¹ 'míí². ⁵Joon 'yú² to² la joon gajmee¹i Dios jna'a joon gacwo¹o jna' 'in Espíritu Tyú² tya' ilí² tsaa²¹mo-tsii'i i'ii¹³na'a jilaa²¹ icwo¹ Dios tsá².

⁶Tsu 'wii¹³ joon jo cu²-tsii'i joon né³oo'o 'e la 'ii²¹² taa²na'a 'e moo¹ taa²na'a lo jo toon²¹²o'on coon¹³ Ña'ñu¹u'. ⁷Joon coon¹³ 'e jai¹² líí²na'a ngii²¹i'i jon' coon¹³ 'e nee²¹e'e. ⁸Jo cu²-tsii'i joon 'iin²¹² mogii'i 'e tæ²¹u'u 'e moo¹ taa²na'a lo joon tsacwoo²¹o'o coon¹³ Ña'ñu¹u'. ⁹Tsu 'wii¹³ joon cwo¹-tsii'i jmoo²¹o'o jiin¹³ la 'iin²¹²in Ña'ñu¹u' xufiin¹³ taa²na'a moo¹ taa²na'a no si jo taa²na'a 'ee. ¹⁰Joon Cristo ijmáa¹a 'ii²¹ tya' jile¹e joon la jaain²¹ la jaain²¹ i'ii²¹i 'e tii²i tya' 'e gajmaa¹a mo táa¹i moo¹ táa¹i. I'ii²¹i jiin¹³ la 'e nigajmaa¹a si 'e tyú² si 'e gó² 'ee.

Tyú² 'ii' fu juncwii²¹ 'wii¹³i Cristo

¹¹Joon tsu 'wii¹³ né³e'e 'e ná¹ li 'gøøi²¹ tsá² Ña'ñu¹u' cwo¹-tsii'i 'e líí² tsá² xiiala líí¹na'a. Pe ñí² Dios xiiala líí¹na'a joon 'i¹-tsii' 'e 'naa'oo' jon ñí²ii'. ¹²Jo faa¹³a'a 'naa' 'e untyuu²¹moo'o yia'a tyani²ii'. Pe 'ii²¹² jna'a 'e jløø¹³naa' 'wii¹³ jna'a. Joon coon¹³ la joon 'e sá² 'e fuu²¹² 'naa' 'in tsá² do 'in unjløø¹³ yaai jiin¹³ coon¹³ 'e lí² jnee¹i tsá² jon' coon¹³ 'e sá² 'e yú²-tsi. ¹³Joon wa'a 'i¹-tsi 'in tsá² do 'e tsá² caa²¹²mo jna'a cwáain¹ tya' Dios 'e joon, pe wa'a jo caai²¹² jna'a jmai² 'e tyú² tyii' jmoo²¹o'o. ¹⁴Joon tsu 'wii¹³ gali'in²¹²in Cristo jna'a 'ná¹ untiin¹³ jna'a jiin¹³ la to² nuu¹³u'u. Joon

'i¹-tsii'i 'e gajúin¹ jaain²¹ tsá² tya' jilee²¹mo, joon wana gajúin¹ 'in jaain²¹ do tya' jilee²¹mo joon nijúin¹ jilee²¹. ¹⁵Joon Cristo gajúin¹mo 'wii²¹² tya' jilee²¹. Joon tsu 'wii¹³ gajúin¹mo Cristo 'wii²¹² tya'a joon gajjin¹o jee²¹² 'lii²¹² 'e coon¹³ la joon 'ná¹ jmá¹ tsá² taan²¹²in fu juncwii²¹ jiin¹³ la to² tyú²u, jo 'ná¹gi jmáa¹a jiin¹³ la to² tyú² yaai. ¹⁶Tsu 'wii¹³ joon jo lé²gi'i cwáain¹ tya' tsá² la jmoo¹o 'in tsá² 'in 'i¹-tsi jiin¹³ 'e sá² fu juncwii²¹ lo. La joon ga'i¹-tsii'i tya' Cristo la mo jée¹ pe jo 'i¹gi-tsii'i la joon no. ¹⁷Tsu mo licaan²¹in tsá² coon¹³ Cristo galí² 'míí²mo 'ii. Gatsé¹mo 'e siin¹³ do tsu gacwá² 'e 'míí².

¹⁸Joon Dios gajmaa¹a jilaa²¹ 'elo. Joon 'in Dios do gajmaa¹a 'e saan²¹an' røø²¹ coon¹³on 'wii¹³i Cristo. Joon gacwo¹o Dios jna'a to² 'e jmoo²¹o'o 'e seein²¹ tsá² tyú² coon¹³ Dios. ¹⁹'E øøi²¹-tsi tsá² 'e 'wii²¹² Cristo jmoo¹o Dios 'e seein²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ røø²¹ coon¹³on, jo cón²gi cwáain¹ tsaa² 'noo¹o tsá². Joon gatyaa¹a Dios cwoo²¹o'o 'e júu³ tyú² do 'e jmoo¹o tsá² røø²¹ coon¹³ Dios. Joon jna'oo'o 'ná¹ cwoo¹³o'o tsá² xeei'. ²⁰Tsu 'wii¹³ joon líí¹na'a lawa'a tsá² 'in gasii¹in Cristo. Joon lawa 'e mí² Dios tyani²ii' mi mii²¹i'i tyani²ii'. Joon mii²¹i'i tyani²ii': Cwoseen²¹naa' røø²¹ coon¹³ Dios. ²¹Jo ga'ngo¹o Cristo jiin¹³ coon²¹ tsaa². Pe 'wii¹³i tyijna' gacwo¹ Dios Cristo tsaa² tyi' 'e coon¹³ la joon lí²-i lisaan²¹ jna' 'in tyú¹ la tyú¹ Dios.

6 Caan²¹mo jmoo²¹o'o to² coon¹³ Dios, joon mii²¹i'i tyani²ii' jo cwóo²oo' wa tsáa¹a lí'

caai¹ 'e gajmaa¹a Dios feei¹-tsi 'wii²¹²
tyi'naa'. ²Tsu ni jí² tya' Dios jin¹²in:

Ganúu³oo júu³ tyi'i mo galí²
feeí¹-tsii;

gauncoon¹³ jna 'nũ 'e jmií²¹²
gajmáa³aa tiin¹³ 'nũ.

Joon nano sii¹³i'i 'naa' jmií²¹² no-o
'e feeí¹-tsi Dios tya' tsá²; 'e jmií²¹²
no-o 'iin²¹²in Dios jmaa¹a tiin¹³ tsá².

³Joon jo jmoo²¹o'o jín¹ tya' jiin¹³
jaain²¹ tsu la joon jo lí² faa²¹ tsá²
'laa²¹ tya' 'e to² jmoo²¹o'o. ⁴Pe
'iin²¹² moo'o 'ee¹³'e'e tsá² coon¹³
jilaa²¹ 'e jmoo²¹o'o 'e jmoo²¹o'o
jiin¹³ 'e to² tyú² Dios. Coon¹³
jilaa²¹ 'e ngii¹ jna'a 'ee¹³'e'e tsá²,
coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ 'e ganee²¹'e'e
joongi coon¹³ jilaa²¹ jmií²¹² 'aa²¹²
tyii¹ joongi coon¹³ jilaa²¹ fai³ galí²
saan²¹aan 'ee¹³'e'e tsá² 'e jmoo²¹o'o
to² tyú² Dios. ⁵Nigapó² tsá²
moowoo²¹o'o; joon nigatain² tsá²
jna'a 'nũí³; joon gajmee²¹mo tsá²
jna'a mii¹³. Joon nigajmoo²¹o'o to²
'ii²¹. Sá²-a mo jo gacwuu²u'u joon
gangii²¹na'a 'e jo sá² tye¹'e'e. ⁶Joon
coon¹³ 'e jmoo²¹o'o jmai² 'e tyú²;
joon coon¹³ 'e øø¹²-tsii¹ 'ee¹³'e'e tsá²
'e jmoo²¹o'o to² tya' Dios. 'Ee¹³'e'e jon
coon¹³ 'e 'wó²-tsii¹ joongi coon¹³ 'e
feeí¹-tsii¹ joongi coon¹³ 'in Espiritu
Tyú² 'in uncoon¹³ jna'a. 'Ée¹³'e'e jon
coon¹³ xiiala 'iin²¹² moo'o tsá² xeei'
'e jmoo²¹o'o to² tyú² Dios. ⁷Joon lini¹
tsá² 'e jmoo²¹o'o 'e to² tyú² Dios
'wii¹³ coon¹³ 'e júu³ jai² 'e cwoo¹³o'o
tsá² joon 'wii¹³ 'e 'ii²¹ tya' Dios 'e
'oo²¹o'o. Joon tsu 'wii¹³ jmoo²¹o'o
jiin¹³ 'e tyú²-u lawa'a un'gøø¹³na'a
yiia'a. ⁸Sá²mo 'e un'goo¹ tsá² jna'a,
sá²mo jon jo un'goo¹ tsá² jna'a.
Sá²mo 'e faa²¹ tsá² tyú² tyii¹, sá²mo
jon faa²¹ tsá² 'laa²¹ tyii¹. 'Inlíí¹³

jin² 'e tsá² tajuu²¹mo jna'a, 'inlíí¹³gi
jin² 'e ja¹²mo júu³ tyaa²¹a'a. ⁹Sá²mo
faa²¹a lawa'a jo cwii¹in jna'a, pe
sá²mo jon 'e faa²¹a lawa'a cwii¹in
jna'a. Mo líí¹³ ngii²¹i'i tóin¹ 'mó¹
pe saan²¹gii¹. Nee²¹'e'e wúu¹ 'áai¹
pe jo mo gajúun²na'a. ¹⁰Joon
xúfiin¹³ toon²¹o'on fai³, toon²¹o'on
'e jløø¹³ moo'o jon. Joon xúfiin¹³
tañi² moo'o fúu¹mo tsá² 'ii²¹ 'lái²
'e jmaai¹ to² tya'a 'wii²¹² tyii¹. Joon
xúfiin¹³ jo 'e sá² tyii¹ Dios cwo¹o
jna'a jilaa¹²¹ 'e naa²¹na'a.

¹¹Tsarú¹u 'in néei¹ Corinto,
nigafee¹³na'a 'naa' coon¹³ júu³
coon²¹ tsáa¹. Nigafee¹³na'a 'naa'
jiin¹³ la tí² 'e 'i¹-tsii¹. ¹²Jløø¹³ moo'o
'wii¹³ 'naa' pe 'naa'gii¹ jo jløø¹³naa'
coon¹³ jna'a. ¹³Tsu 'wii¹³ joon mii³ii
tyan²ii lawa jaain²¹ jmií²¹ tsá²,
untyuu²¹oo' 'wii²¹² tyiia la galí²
tyú²-tsii 'wii²¹² 'naa'.

Taain²¹² Dios jee²¹² jna'

¹⁴Jo uncaan²¹naa' coon¹³ 'in tsá²
'in jo jai² líí²¹ tsu jo jmee¹ tyii'. Jo
lí² uncaain²¹ tsá² 'e tyú² coon¹³ 'e
gó². Jo lí² cai² tsá² 'yiiañi' coon¹³ 'e
nũu²¹. ¹⁵Jo lí² jmá¹ tsá² coon²¹ røø¹²
Cristo coon¹³ Satanás. Wa'a la joon,
xiiala ilí² uncaain²¹ 'in tsá² jai² líí¹
coon¹³ 'in jo jai² líí²¹? ¹⁶xiiala
lí² tsa¹ díoses 'in gajmee¹ tsá² lí
tyú² Dios to²? Pe 'naa' líí¹naa' tsá²
'in tyú² Dios, 'in jiin¹, to². Jiin¹³ la
nigajin² Dios:

Intaan²¹²na joon ingii²¹²na jee²¹²
'ii; joon líí¹na Dios tya'a, joon
'in tsá² do ilíin² tsá² tyiia.

¹⁷Tsu 'wii¹³ joon gajin²o jon
Ñañũ¹u:

Jeen¹³naa' jee²¹² 'in tsá² do joon
siin¹³naa' coon²¹.

Jo un'lii²¹naa' yaanaa' coon¹³ 'e gó²

¹⁸ Joon i'ii¹³ na 'naa' joon ilíi¹ na lawa jaain²¹ 'Ñú²uu' joon 'naa'gi' ilíin²naa' lawa xuui²¹² tsañuu¹ joon xuui²¹² tsamí² tyiia.

La jon jin² 'in Ña'ñu¹ 'u' 'in jmaa¹ a jilaa²¹ 'e 'iin²¹² in.

7 'E lo-o 'e júu³ ga'ii¹ i Dios tyi', tsaru¹ u', 'in 'iin²¹² na. Tsu 'wii¹³ joon ná¹-a tuu²¹² u' jilaa²¹ 'e un'lii²¹ jna', tiin¹³ la ngu¹ toon²¹² o' lagi espíritu tyi'. Joon tsu 'wii¹³ un'goo² o' Dios 'ná¹ cwoo¹³-tsi' 'e ngii²¹ i' 'e tyú² na' tyaníi¹.

Jløø¹³ mo Poo² coon¹³ 'in tsá² néci¹ Corinto

² iWa'a núu³ duu' júu³ tyiia! Jo mo galaa²¹ a' a tyá' jiin¹³ jaain²¹ 'naa' jon'gi ga'éé¹³ 'e júu³ gó² jon'gi mo gatyíin¹³ a'an 'naa' too² jiin¹³ jaain²¹. ³ Joon jo fuu²¹² uu' 'naa' wa'a cwo² oo' 'naa' tsaa² tsu la mo gafuu²¹² uu' 'naa' la jéei¹ jløø¹³ moo coon¹³ 'naa' wa'a saan²¹ gi' si júun² mogi' caan² mo 'ee. ⁴ Jo cu²-tsii coon¹³ 'naa' joon jløø¹³ moo 'áai¹ coon¹³ 'naa'. Joon xufiin¹³ nee²¹ 'e wúu¹ jo tñu³ uu' 'e fu¹ 'yuu² na joon jløø¹³ moo.

⁵⁻⁶ Tsu nicwée¹ i Tito joon coon¹³ júu³ tyaan¹ an Dios gatyá²-tsii¹ 'e unjløø¹³ na'a 'wii¹³ 'naa'. Joon xufiin¹³ jo mo ga'ii² wo¹ oo'o ca gatyali²¹ i' fu Macedonia, ñí² Dios xiiala tyá¹-tsi tsá² 'in seen²¹ in fa'í³. Tsu doñixiia' ngii²¹ i' i lawa'a coon²¹ 'e injni¹³ moo'o. Gali'iin²¹² in tsá² jmaa¹ a 'e gó² tyii¹ i joon 'i'-tsii¹ 'áai², 'goo²¹-oo'o wa' coon²¹ to² tyii¹ 'e ngó¹ li caai¹. Pe gatyá-tsii¹ i mo gacwéi¹ Tito. ⁷ Gatyá-tsii¹ i tsu 'wii

gacwéi¹ Tito pe gatyá¹-tsii¹ i jon tsu 'wii¹³ jløø¹³ mo Tito 'wii¹³ 'naa'. Joon gatyaa¹ o' júu³ xiiala 'iin²¹² naa' jøø²¹² naa' jna'a. Gatyaa¹ o' jon júu³ xiiala galixuu²¹² 'oo' joongi xiiala ga'í¹-oo' 'áai¹ 'wii²¹² tyiia. Joon mo gatyaa¹ a 'e júu³ lo galijløø¹³ na 'áai¹ gi.

⁸ Caan²¹ moxu galíi¹ na mo galixuu²¹² mo-'oo' 'wii¹³ 'e jí² do 'e gasii² na 'naa'. Pe jo líii¹ gi la joon. Tsu wana ga'í¹-tsii caan²¹ mo 'wii¹³ xuu²¹² mo-'oo' coon²¹ sii¹³ xu, ⁹ pe nano jløø¹³ moo. Jløø¹³ moo jon' tsu 'wii¹³ galixuu²¹² mo-'oo' pe jløø¹³ moo tsu 'wii¹³ gajo² o-'oo' coon¹³ 'e galixuu²¹² mo-'oo' do. Joon gajmaa² aa' jiin¹³ la gali'iin²¹² in Dios tsu 'wii¹³ joon jo gajmee¹³ na'a 'naa' coon¹³ 'e xuu²¹² mo-'oo' do. ¹⁰ Tsu wa'a jmoo¹ o' tsá² la 'iin²¹² in Dios 'wii¹³ galixuu²¹² mo-tsi itiin¹³ mo joon jo 'ná¹ caain²¹ líi² i. Pe wa'a jmoo¹ tsá² xuui²¹²-tsi jiin¹³ la líi¹ i tsá² taain²¹ fu juncwii²¹, ijúun¹ mo jon. ¹¹ Joon tsu 'wii¹³ galixuu²¹² mo-'oo' coon¹³ 'e jí² do gajmaa² aa' la 'iin²¹² in Dios. iJoon jøø²øø¹ xiiala cwo'íi¹! Ga'í¹-oo' coon²¹ tún² 'e cwáain¹ do. Joon gali'iin²¹² naa' jmaa² aa' jna júu³ jiin¹³ la tí². Gatii²¹² 'nii²¹-oo' 'wii²¹² tyii' yaanaa'. Pe joon gafoo² moo' jon. Pe mo ngii² i joon gali'iin²¹² naa' jøø²¹² naa' jna joon gali'iin²¹² naa' 'e² ee' wúu¹ 'in tsá² 'in ga'láa¹ a do. Coon¹³ jilaa²¹ 'elo ga'ee¹³ oo' jna 'e jo 'e tsaa² tyii' sá². ¹² Joon gasii²¹ na 'e jí² do tyii' pe jo gasii²¹ na 'e jí² do wa'a 'e 'iin²¹² na uncoon¹³ 'in tsá² do 'in ga'láa¹ jon'gi wa'a 'iin²¹² na uncoon¹³ 'in ga'láa¹ tyá a do. Gasii²¹ na 'e jí² do tyii' wa'a icón² 'naa' cwáain¹ xiati 'e 'i'-tsii¹ i 'naa'

tyani Dios. ¹³Joon gatya¹-tsii'i mo ganuu²¹u' 'e júu³ do.

Gatya¹-tsii'i 'e júu³ do pe jløø³ mogii'i 'áai¹ 'e tyú²-u 'íi¹-tsi Tito, tsu jilee²¹naa' gauncoon¹³ 'ii tsu joon jo cu²gi-tsi tyii'. ¹⁴Tsu gafuu²¹²uu Tito 'e tyú²-u tyii' joon 'naa' jo mo gacwóo²oo' fa'íi²¹ tyiia. Pe gatiin¹³ 'naa' jilaa²¹ júu³ jai² 'e gafuu²¹²uu Tito tyii' joon la jai² 'e júu³ gafuu²¹²uu Tito tyii' la joon jon júu³ ja²mo 'e júu³ gafuu²¹²uu 'naa'. ¹⁵Joon 'áa¹mo gali'iin²¹²gi Tito 'naa' mo gati²-tsi xiiala gajmaa²aa' núu¹³uu, joon ga'ii¹³naa' 'ii joon 'gøø²¹moo' wa'a jo jmaa²aa' jiin¹³ la 'iin²¹²in. ¹⁶Joon nano jløø³moo 'e jo 'e na'gi ngii²¹²na cu²-tsii coon¹³ 'naa'.

Cwó²oo' cuu² 'e 'yaai¹-oo'

8 Joon, tsaru¹u', 'ii²¹² jna'a jmoo¹³o'o júu³ 'naa' xiiala líi²i 'in tsá² néei¹ Macedonia 'in jai² líi²i Dios, xiiala gauncoon¹³ Dios 'ii. ²In tsaru¹u' 'in néei¹ Macedonia do ga'aa¹a fa'í³ 'áai¹ joon xúfiin¹³ nii¹in wúu¹ 'áai¹ jløø³mo. Tañí²mo 'áai¹ pe tsu 'wii¹³ jløø³mo 'áa¹mo gacwo¹o cúu¹u' tya' 'in tsaru¹u' néei¹ Judea lawa líi²i tsá² sá² cuu². ³Joon jmáa³aa júu³ jai² 'e 'in tsá² do gacwo¹o 'yaai¹-tsi ce xiia²¹ jiin¹³ lí². Pe 'í¹-tsii 'e 'in tsá² gacwo¹o 'láai²gi ce xiia²¹ jiin¹³ lí². ⁴'Áai¹ gami¹i 'in tsá² do tyanii²¹i' wa'a cwooi²¹² jna'a 'ido 'e uncoon¹³on 'in tsaru¹u' catyaa² néei¹ Judea. ⁵Joon gajmaa¹a 'láai²gi la ga'í¹-tsii'i. Tsu nifu gacwóo¹i 'yaai tya' Ñāñu¹u' joon ngii¹ joon gacwóo¹i 'yaai tyijna'a jiin¹³ la 'iin²¹²in Dios. ⁶Joon tsu 'wii¹³ ga'láa² Tito 'wii²¹² la mo

jéei¹ 'e uncaan²¹in 'e cuu² do 'e 'iin²¹²naa' cwóo²oo' gamí³ii tyaní¹i wa' 'e untiin¹³mo 'e to² do. ⁷'Naa' nigajmaa²aa' jilaa²¹ 'e tyú²-u. Ja²mo líi²naa' júu³ tya' Dios, joon ní² 'naa' 'é²ee' 'e júu³ do. Joon røø²¹ 'øø²¹-oo'. 'Áa¹mo 'iin²¹²naa' jna'a. Joon nano fee¹gi jmaa²aa' coon¹³ 'e licaain²¹ 'e cuu² do.

⁸Jo fuu²¹²uu 'naa' elo wa'a tyu²uu 'naa' to² jiin¹³ 'iin²¹²na 'e liñii²¹ 'naa' xiiala jmoo¹o 'in tsá² catyaa² 'in 'yaai¹-tsi. Jiin¹³ 'iin²¹²na litsáai¹-tsii wa'a la ja²mo 'iin²¹²moo' Dios coon¹³ tsá². ⁹Tsu ñii²¹ 'naa' xiiala gajmaa¹a Ñāñu¹u' Jesucristo feei¹-tsi 'wii¹³ 'naa'. Fu ñu¹fú² ga'aa¹a jilaa²¹, pe tsu 'wii¹³ gali'iin²¹²in 'ido 'naa' gatuu¹u' jilaa²¹ 'e sá² tya'a joon galíin²in lawa tsá² tañí²mo 'wii¹³ 'naa'. Joon tsu 'wii¹³ galíi¹ Cristo lawa'a tsá² tañí²mo 'naa'gi' galíi¹naa' lawa'a tsá² 'in 'oo¹o jilaa²¹.

¹⁰No-o 'e 'í¹-tsii 'e tyú²gi tyii' cwáain¹ tya' 'e cuu² do. Ningóo¹ coon²¹ jiin²¹ 'e 'naa' nifu ga'láa² 'wii²¹² uncaain²¹ 'e cuu² do. Jo gacwó²oo' tyitsaa²¹² pe 'yaai¹-oo' gacwó²oo'. ¹¹Joon nano cwóo²gi' 'e 'yaai¹-oo' ce gatséi¹ jiin¹³ la ga'láa² 'wii²¹². Cwóo²oo' la jaan²¹naa' jiin¹³ la tí² 'e 'oo²oo'. ¹²Tsu wa'a tsai² 'iin²¹²in tsá² cwo¹ pe xu¹-u 'oo¹o 'iin²¹²in Dios 'e cwo¹ tsá² 'e 'oo¹o jon' 'e jo 'oo¹o.

¹³Jo 'iin²¹²na 'e uncoon¹³ 'naa' tsá² xeei²¹ joon 'naa'gi' tuu²naa' jo 'e sá² tyii'. ¹⁴Jiin¹³ 'e 'iin²¹²na 'e lí² coon²¹ røø²¹mo jee²¹² jna'. Tsu nano 'oo²oo' 'e iuncoon¹³ coon¹³ jmii²¹² 'aa²¹² tya' 'ido pe ijó¹ coon²¹ jmii²¹² i'oo¹o 'ido 'e iuncoon¹³ 'naa' coon¹³ jmii²¹² 'aa²¹² tyii'. Coon¹³ la joon ilí² coon²¹

røø²¹. **15** Jiin¹³ la jin² ni jí² tya'
Dios: "Joon 'in 'oo¹o láai²gi jo gasái¹
tya'a; joon 'in 'oo¹o xu jo ga'naai²¹
tya'a."

Ijaa²mo Tito tún¹

16 Pe cwo³-oo 'maai² Dios
tsu 'wii¹³i Dios do-o 'i¹-tsi Tito
'naa' jiin¹³ la 'i¹-tsii. **17** Joon mo
gafuu²¹²uu Tito wa'a itsajøøi²¹² 'naa'
ga'i¹²¹mo júu³ røø²¹ tsu líi¹gi 'aa¹mo
'naa'. Joon nano itsajøøi²¹² 'naa' 'e
'yaa¹-tsi 'ña'-o.

18 Joon caan²¹mo coon¹³ Tito
siin²¹na'a jaain²¹gi tsaru¹u' 'in
jileei²¹ tsaru¹u' catyaa²gi faa²¹
tyú² tya'a. Faa²¹ tsá² tyú² tya'a tsu
røø²¹ gajmaa¹a to² tya' 'e júu³ tyú²
tya' 'e tiin¹³ tsá². **19** Joon 'in tsá² jai²
líi²i Cristo 'in néei¹ lo gatyii¹³in
'in tsaru¹u' no 'e tsáa¹a caan²¹mo
coon¹³ jna'a 'e uncoon¹³ jna'a la 'i¹
uncaan²¹na'a 'e cuu² do. Jmoo²¹o
la joon tsu 'iin²¹²na'a 'e cwo¹ tsá²
'maai¹³ Ña'ñu¹u' joon 'e 'iin²¹²na'a
uncoon¹³ jna'a tsá² xeei²¹. **20** Joon
coon¹³ la joon lí²-i tyuu¹³na'a 'e
cwo¹ tsá² jna'a tsaa² cwáain¹ tya'
'e cuu² 'e uncaain²¹ jna' no. **21** Tsu
cwoo¹³-tsii'i jmoo²¹o'lo jilaa²¹ 'elo 'e
tyú²-u jon'on jiin¹³ tyani Ña'ñu¹u'
pe tyani jilee²¹mo tsá² jon.

22 Joon, caan²¹mo coon¹³ 'ido
siin²¹ jna'a jaain²¹gi tsaru¹u' 'in
ga'e¹² jna'a 'e cwo²-tsi tsáa¹a joon
'áai¹gi nano 'e jo cu²gi-tsi coon¹³
'naa'. **23** Joon wa'a ungi¹i tsá² 'naa'
cwáain¹ tya' Tito, cwosii¹³duu' 'e
jaain²¹ 'in ngi¹ coon¹³ jna 'ido joon
jmaa¹a to² coon¹³ jna wa'a uncoon¹³
'naa'. Joon wana ungi¹i tsá² 'naa'
cwáain¹ tya' 'in tsaru¹u' catyaa² do
cwosii¹³duu' 'e 'in tsá² jai² líi²i Dios

néei¹ Macedonia gasiin²¹ 'ii joon
jmaa¹³a tsá² júu³ 'e 'ya²gi tya' Cristo.
24 Tsu 'wii¹³ joon mi cwoliin²in 'in
tsá² lo jee²¹² 'naa' 'é²ee' 'in tsá² lo
xiiala 'iin²¹²naa' 'ii joongi 'ee 'wii²¹²
jløø¹³na'a coon¹³ 'naa'. Joon iliñi²
jileei²¹ 'in catyaa² 'in jai² líi²i.

Cuu² gauncaain²¹ do

9 Joon cwáain¹ tya' 'e cuu²
do 'e uncaan²¹na' tya' 'in
tsá² tya' Dios néei¹ Judea jo
'ná¹ fuu²¹²uu 'naa' ²tsu ñíi³oo 'e
'iin²¹²naa' uncóon¹³oon'. Jløø¹³moo
mo fuu²¹²uu 'in tsá² néei¹ li sii²¹
Macedonia 'e ningóo¹ coon²¹ jiin²¹
'e gali'iin²¹²naa' 'in néei¹ Acaya 'e
jmoo²oo'. Joon tsu 'wii¹³ 'iin²¹²naa'
jmaa²aa' 'e 'yaa¹-oo' gatyaa¹-tsi 'in
tsá² néei¹ Macedonia 'e jmoo¹o jon.
3 Jo 'e si'nee¹³ isí³na 'in tsaru¹u'
no 'e jo ngi¹i licaai²¹ jilaa²¹ júu³
tyú² 'e gafuu²¹²uu tsá² 'wii²¹²
tyi'naa' cwáain¹ tya' cuu² do. Joon
coon¹³ la joon lí²-i tyaa²aa' tyú² 'e
cuu² jiin¹³ la gafuu²¹²uu 'in tsá²
néei¹ Macedonia. **4** Tsu wa'a yíi³aa
coon¹³ 'in tsá² seen²¹ Macedonia
joon jo náa¹ tyú² tyii' mi cwée¹na
fa'í²¹ ilíin²na'a tsu jo 'ee gali²
cu²-tsii'i coon¹³ 'naa'. Joon 'naa'gi'
i'oo²oo' fa'í²¹ jon. **5** Tsu 'wii¹³ joon
galitsáa¹mo-tsii' 'e tyú²gi wa'a 'e
síi³na 'in tsaru¹u' do tsajøøi²¹² 'naa'
jéei¹gi lagi jna. Joon coon¹³ la joon
lí²-i uncoon¹³ 'naa' 'e licaain²¹ 'e cuu²
do jiin¹³ la júu³ 'i²¹ 'naa' la mo jéei¹.
Joon 'e cuu² do 'e lí² lawa'a coon²¹
'e 'yaa¹-oo' jon' coon²¹ 'e gatyii²¹i
tyitsaa²¹mo.

6 Untii¹³duu¹-oo' 'e júu³ lo: 'In tsá²
'in jñí² ca pii³, ca pii³-i jon cóon¹on
mo garoo²¹o, pe 'in gajñí² láai²gi, la

joon jon 'láai²gi incoon¹on. ⁷Joon la jaain²¹ 'ná¹ cwo¹ jiin¹³ 'e 'yaai¹-tsi jon' tsu 'wii¹³ 'e 'i¹-tsi 'e 'ná¹-a jon'gi tyitsaai²¹ 'ee. Tsu 'iin²¹²mo Dios 'in cwo¹o júu³ røø²¹. ⁸Joon Dios lí²-i cwo¹o 'naa' coon²¹ tøø²¹mo jilaa²¹ 'e jmaa¹i to² tyii' joon jiin¹³ tyá' 'e tii¹²¹ tyii' yaamoo' pe ilisá²gi 'e uncóon¹³oon' tsá² xeei²¹. ⁹Jiin¹³ la jin² ni jí² tyá' Dios:

Cwo¹ Dios tsá² taní² 'e 'wo²-tsio.

Joon 'e tyú²-tsio taa²¹a coon²¹ tøø²¹mo.

¹⁰Cwoo¹o Dios 'e jún² 'e jñii²¹i, cwoo¹-o jon 'e 'í¹ 'e tyee²e'. La joon jon icwo¹o 'naa' jilaa²¹ 'e jmaa¹i to² tyii' 'e lí² uncóon¹³oon' tsá² xeei²¹ 'e cwaiin²¹ 'e to² tyú² tyii'. ¹¹Joon coon¹³ la joon ilisá² tyii' 'e cwó²oo' 'e 'wo²-oo'. Joon mi joon¹³o 'e cuu² do 'e gauncaan²¹naa' tyá' 'in tsaru¹u' néei¹ Judea, 'in tsá² do icwo¹o 'maai¹³ Dios. ¹²Tsu mi uncoon¹³oon' 'in tsá² tyá' Dios do jon' wa'a uncoon¹³oon' 'e jmi¹²¹² 'aa²¹² tyá' 'ido pe 'wii¹³ 'naa' icwo¹o 'maai¹³ Dios 'áai¹. ¹³Joon tsu 'wii¹³ 'e to² tyú² do 'e gajmaa²aa' iun'goo²¹o tsá² Dios. Iun'goo²¹o tsá² Dios tsu 'wii¹³ gauntiin¹³naa' júu³ tyii' 'e ja²mo líi²naa' 'e júu³ tyú² tyá' Cristo. Joon iun'goo²¹o Dios 'wii¹³ 'e cuu² gacwóo¹³oo' 'ido coon¹³ jileei²¹ 'in catyaai² do 'e 'wo²-oo'. ¹⁴Joon 'in tsá² do cwáain¹ tyá' 'o ifaa²¹o júu³ tyú² 'wii²¹² tyi'naa' tsu 'iin²¹²mo 'naa'. Tsu Dios nigauncoon¹³on 'ido coon¹³ 'e tyú²mo'. ¹⁵iCwoo²¹o 'maai¹³ Dios 'wii²¹² jilaa²¹ 'elo! iJo 'øøi²¹-tsi' jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Dios Tyi'!

Tyú² to² Poo² líi¹i apóstol

10 Tsu né³e 'e 'wo²-tsi joongi 'e feei¹-tsi Cristo, joon jna,

Poo², 'iin²¹²na foo¹³na 'naa' lagi 'e feei¹ Cristo 'naa'. Joon seen²¹mo tsá² 'in jin²in 'e tsá² 'wó¹mo jna mo taan¹na jee²¹² 'naa' pe soo²¹-tsii mo taan¹na li wíin². ²Joon seen²¹mo 'inlíi¹³ jee²¹² 'naa' 'in jin²in 'e jmoo²¹o 'o jilaa²¹ la jmoo¹o tsá² taain²¹² fu juncwii²¹, 'in jmoo¹o jiin¹³ la 'iin²¹²in 'yaai. Pe m³ii tyani²i 'e jmáa²gi' 'e tyú² 'e mi yí³aa jee²¹² 'naa' jo 'ná¹ jmáa³aa soo²¹-tsii coon¹³ 'naa' la ijmáa³aa coon¹³ 'in catyaai² do. ³E la ja²mo líi¹naa tsá² taain²¹ fu juncwii²¹ pe jo tñi¹ jna'a la t¹i tsá² taain²¹² fu juncwii²¹. ⁴Tsu 'wii²¹ 'e 'oo²¹o 'o 'ii²¹ gøøi¹³ tyá' Dios 'e joon lii¹oo'o jileei²¹ 'in 'eei¹ jna'a. Joon 'e 'ii²¹ joon jo li la li 'ii²¹ 'e sá² fu juncwii²¹ lo. ⁵Joon coon¹³ la joon ilii¹i jileei²¹ 'in coon²¹ tsá² too² coon¹³ júu³ jloo³. Ilii¹i' jon jileei²¹ 'in jo cwo¹ júu³ ruu²¹o coon¹³ jna'a cwáain¹ tyá' xiiala lí² cwii¹in tsá² Dios. Joon lii¹i' jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi tsá² 'e jmoo¹o jo nñu¹³u to² tyu² Cristo. ⁶Joon mi ngii¹ 'e jmoo²oo' nñu¹³uun' jiin¹³ la ti² to² tyu² Cristo 'e tyú² tyii' náa¹ 'e 'e²e wúu¹ jileei²¹ 'in jo jmaa¹a nñu¹³.

⁷'Ná¹ cón²oon' cwáain¹ coon²¹ tún²-un. Wa'a 'i¹-tsi tsá² 'e líi¹ 'e tsá² tyá' Cristo 'ii, 'ná¹ ti²-tsi jon 'e líi¹naa tsá² tyá' Cristo jon. ⁸Joon xufiin¹³ foo¹³na 'naa' 'láai² lagi 'e tñi²na cwáain¹ tyá' 'e to² gacwo¹ Cristo jna'a jo 'e fa¹ii²¹ líi²na, tsu Ña¹ñu¹u' gacwo¹ jna'a 'e to² do wa'a lí² uncoon¹³ jna'a 'naa' 'e cwii¹mogii' Dios jon' wa'a 'e xee²naa' 'e jai² líi²naa'. ⁹Joon 'e jí² gasí³na tñi²i 'naa' jo 'yuto² wa'a ton²oon' fo²-oo'. ¹⁰Pe 'inlíi¹³ jin²in 'e jmóo³oo 'gøøi¹³

coon¹³ jí² tyiia pe mo taan²¹² na jee²¹² 'naa' lawa'a 'yu'goo²¹ oo joon 'wo² 'áai¹ júu³ tyiia. ¹¹Pe cwoliñí² 'in tsá² do, 'in tsá² 'in jin² la joon, 'e ijmo²¹ o'o 'gøøi¹³ coon¹³ jilaa²¹ ijmo²¹ o'o la 'gøøi¹³ júu³ tyii¹ 'e sii²¹ na'a li wíin² mi gatyalii²¹ i'i jee²¹² 'naa'.

¹²Xuun² 'i¹-oo' 'e 'ii²¹² na'a jmo²¹ o'o la jmo¹ o 'in tsá² 'in faa²¹ a 'e tyú² tya' yaai, tsu jiin¹³ tsá² caa²¹ mo jmo¹ o coon²¹ røøi²¹ coon¹³ tsá² xeei²¹. ¹³Joon ifaa¹³ a'a 'e tyú² tyii¹ yiia'a jiin¹³ tya' 'e to² 'e oo²¹ o'o, joon Dios gacwo¹ jna'a wa'a cwóo¹³ o'o 'e júu³ tyú² ca jee²¹² 'naa' 'in néei¹ Corinto. ¹⁴Joon tsu 'wii¹³ jna'oo'o nifu gacwó¹ júu³ tyú² tya' Cristo jee²¹² 'naa' jo faa¹³ a'a 'láai² gi lagi 'e tíi² na'a. ¹⁵Jon'gi faa¹³ a'a 'láai² gi tyii¹ yiia'a tya' to² nigajmaa¹ a tsá² xeei²¹ lawa'a to² tyii¹ yiia'a. Pe 'i¹-tsii¹ mo nigafee¹ 'e jai¹ líi² na'a la joon ilifee¹ to² tyii¹ jee²¹² 'naa'. ¹⁶Joon mi ngii¹ joon 'i¹-tsii¹ 'e cwoo²¹ o'o 'e júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá² li 'ngoo¹³ li née¹² naa'. Tsu jo 'ii²¹² jna'a faa¹³ a'a tyú² tyii¹ cwáain¹ tya' to² nigajmaa¹ a tsá² xeei²¹.

¹⁷Joon wa'a 'iin²¹² tsá² faa²¹ a júu³ tyú² tya'a yaai, cwofaa²¹ a jilaa²¹ 'e tyú² 'e gajmaa¹ a Ña'ñu¹ u' tya'o. ¹⁸Tsu jon' 'in tsá² do 'in faa²¹ a tyú² tya'a yaai 'in 'ii²¹ Dios pe 'ii²¹ mo Dios 'in tsá² 'in faa²¹ a Ña'ñu¹ u' tyú² tya'a.

Un'øøi¹ Poo² 'ña'a

11 iJmaa² aa' feei¹ 'oo' 'wii²¹² tyiia jiin¹³ la nigajmaa² aa' la 'ii²¹² jmáa³ aa caa²¹ na! ²Tsu tsá tyii²¹ jna coon¹³ 'naa' 'wii¹³ Dios.

Tsu lawa cwo¹ tsá² júu³ tya'a 'e 'ii²¹ i 'in gamúui¹ jamí¹ i la joon jon 'iin²¹² na jmáa³ aa coon¹³ 'naa' tya' Cristo. 'iin²¹² na jée¹ na 'naa' tyaní¹ i líi¹ naa' lawa jaain²¹ simí² 'in tyú¹, 'in jo mo galáa¹ a. Lawa'a jaain²¹ simí² 'in nacui² cwoo²¹ o coon¹³ jaan²¹ mo tsañu¹. ³Pe 'goo²¹ oo 'e nigacon¹² tsá² 'naa' too² la nigacon¹² 'in mii²¹ do too² Eva coon¹³ 'e jmi¹ i-tsi tya'a. Canii²¹ mo gali¹ iin²¹² naa' Cristo mo 'wiin²¹ pe 'goo²¹ oo 'e la mo túu¹³ u' 'e jai² líi² naa' do. ⁴Tsu 'ii¹³ naa' júu³ røø²¹ 'in tsá² jalíin² in cwo¹ 'naa' júu³ tya' jaain²¹ Jesús 'in sii²¹ gi lagi 'in Jesús 'in gacwoo¹³ o'o 'naa'. Joon jløø¹³ moo' 'ii²¹ naa' 'e espíritu 'e jon' 'in Espíritu Tyú gacwo¹ Dios 'naa'. Joon 'e júu³ tya' 'in tsá² do sisi²¹ i lagi 'e júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá² 'e ganu²¹ u'. ⁵Pe líi² na 'e jo xái¹ gi jiin¹³ xu lagi 'in tsá² do 'in 'i¹-tsi 'e líi¹ i apóstoles 'in tyiin² gi 'áai¹. ⁶Joon xufiin¹³ jo tíi² na foo²¹ oo cwú¹ la tíi² i 'ido, 'øø²¹ mo-tsigii lagi 'ido. Joon coon¹³ jilaa²¹ 'e gajmo²¹ o'o ga'e² jna'a 'naa' la joon.

⁷⁻⁸Joon mo taan²¹² na jee²¹² 'naa' 'in tsá² jai² líi² i Cristo 'in néei¹ li xiia' gacwo¹ o jna cuu² la 'ii²¹² cwo¹³ oo 'naa' 'e júu³ tyú². Coon²¹ jo ngáa¹ mo gajmaa³ aa 'e gó² o tyi'naa' mo gacwo¹³ oo 'naa' 'e júu³ tyú² jo 'e 'laa²¹ gacón³ oon. Gajmée¹ na 'ñii¹ a 'in wéi¹ tsu gali¹ iin²¹² na jmáa³ aa 'e tyú² tyii¹. ⁹Joon mo ga'óo³ oo jmi²¹² aa²¹² jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'naa' ga'ín² in cúu¹ u 'wii²¹² tyiia, tsu 'in tsaru¹ u' 'in néei¹ Macedonia gacwoo¹ o 'e jmaai¹ to² tyiia. Joon coon¹³ la joon jo gauntyíí² na jiin¹³ jaain²¹ 'naa'. Joon la joon-on ijmáa³ gi. ¹⁰Ñí³ oo

'e júu³ jai² tya' Cristo la joon jon ñi³oo 'e tɛ́-tsií cwó³oo 'e júu³ tyú² tya' Cristo jo 'ee 'laa¹³ cón³oon. Joon jiin¹³ jaan²¹naa' 'in néel¹ Acaya ityuu¹³mo jna 'e jmóo³oo la joon. ¹¹Joon mo jmóo³oo la joon, ¿ti líi¹naa' 'e jo 'iin²¹²gii 'naa'? Jo líi¹naa' la joon tsu ñi² Dios xiiala 'e 'iin²¹²na 'naa'.

¹²Joon ijmáa³gii jiin¹³ la nigajmáa³aa. Joon coon¹³ la joon jo lí² faa²¹a tyú² tya'a yaai 'in tsá² do 'in 'iin²¹²in jmáa¹a coon²¹ røø²¹ coon¹³ jna'a coon¹³ 'e to² jmoo²¹o'o. ¹³Tsu 'in tsá² do jo tsei² líi¹ apóstoles, coon²¹ 'ido too². Lí¹ jmoo¹-o 'e líi¹ apóstoles tya' Cristo. ¹⁴Joon jo 'ná¹ jmoo²¹o' tsa'goo²¹-tsi' mi líin²in la joon, tsu 'wii' ña'a Satanás jmeei¹³ ña'a 'e líi¹ lawa jaain²¹ ángel 'in tyúí¹. ¹⁵Joon wana gajmee¹ fií²¹² ña'a 'in tsá² do 'e líi¹ 'in tyúí¹, la joon ijmáa¹a tsá² tya'a. Pe mo li tséi¹ i'ii²¹ 'in tsá² do jiin¹³ la tíi² tya' 'e gajmaa¹a.

Wúu¹ 'e ganí²¹ Poo²

¹⁶Fuu²¹²uu 'naa' tún¹: jo líi²naa' 'e tsá² caa²¹na. Pe wana líi²naa' la joon, nuu²¹duu¹ 'e júu³ lo 'e faa²¹a jaain²¹ tsá² caai²¹ 'e tyú² tya'a ña'a. ¹⁷Jo gatyú² Ña'ñu¹u' jna to² 'e fuu²¹²uu 'naa' 'e júu³ lo, jiin¹³ 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'naa' 'e tyú² tyiia 'ñii'a lawa'a jaain²¹ tsá² caa²¹na. ¹⁸La faa²¹a júu³ tyú² tya'a yaai la joon ifuu²¹²uu. ¹⁹Tsu 'naa' jmaa²aa' 'e 'wo²-oo' coon¹³ jileei²¹ tsá² caai²¹ tsu jmií¹-oo' áai¹. ²⁰Joon 'naa' jmaa²aa' 'e 'wo²-oo' coon¹³ jileei²¹ 'in 'iin²¹²in líin²in fií²¹² 'naa', si 'in 'iin²¹²in cón² jilaa²¹ 'e 'oo²oo' 'ee, si 'in 'iin²¹²in tyu² to² 'naa' 'ee, si

jo tsáai¹-tsi 'naa' 'ee, si jnáa¹a ní²ii' 'ee. Áai¹ 'wo²-oo' coon¹³ jileei²¹ la 'ii. ²¹Pe jna'oo'o, jo gatyá¹-tsii'i jmoo²¹o'o jilaa²¹ 'elo joon tsu 'wii¹³ joon jo galitsáai¹-oo' jna'a.

Joon wana lí² faa²¹a tsá² xeei²¹ 'e tyú² tya'a ña'a la joon jon líi¹ii jna, xufiin¹³ lawa'a tsá² caa²¹na ifaa²¹a. ²²¿Ti faa²¹a 'in tsá² do jmíi¹ tya' tsá² Israel? Fo²oo jna jon. ¿Ti líi¹ 'in tsá² do tsá² Israel? Jna jon líi¹na la joon. ¿Ti líi¹ 'in tsá² do jún² tya' líi²¹² Abrraham? Líi¹na la joon jon. ²³¿Ti jmoo¹o 'ido to² tyu² Cristo? Jna jmóo³gii lagi 'ido xufiin¹³ lagi tsá² caa²¹mo fo²oo. Nijmáa³aa to² 'ii²¹gi lagi 'ido, joon gapoo¹i tsá² jna 'láai²gi lagi 'ido, joon gatain² tsá² jna nuñí³ 'láai²gi lagi 'ido, joon 'láai² naa¹³ coon²¹xu-xu jo gajún¹na. ²⁴Joon 'ná² naa¹³ gapoo¹i 'in tsá² Israel jna coon¹³ nii²¹² azote. Dyadyá² tsi 'nú¹ tsi gapoo¹i jna la cafu. ²⁵Joon 'ni¹ naa¹³ gapoo¹i tsá² jna coon¹³ sii². Joon cafu gatyuu¹³ tsá² jna coon¹³ cuun²¹². Joon 'ni¹ fu gatá² 'e barco do 'e 'yúu³na. Joon cafu 'yúu³na jmií¹ñi³ coon²¹ núu¹ coon²¹ jmií²¹². ²⁶Coon²¹ tøø²mo 'yúu³na fu lí¹ licón² jmií²¹ jna, joon lí¹ seen²¹in 'uun²¹. Joon 'iin²¹²in tsá² jmee¹i jna la tsá² góo³oo tiin¹³ la 'in jo líi¹ la joon. Joon doñixiia' ngíi³ii ngíi¹na tói¹ mó¹ si 'yúu³na ciudad 'ee, si jee²¹² tyiia²¹ 'ee, si ni jmií¹ñi³ 'ee, si jee²¹² tsá² 'e lí² jin²o 'e jai² líi² 'ee. ²⁷Ga'woo²¹oo áai¹ joon gamóo³oo wúu¹, 'láai²gi fu jo cwúu³na lí¹ ngíi³ii joon tsaun¹áa³na joon unjmíi³na tsu jo 'e sá² døø¹³øø. Joon galicwocíi³na tsu jo 'ee sin¹³in sá².

²⁸Joon fee¹gi lagi jilaa²¹ 'elo ga'i¹-tsii áai¹ tya' jileei²¹ 'in tsá²

jai¹² líí²i Cristo catyaa². ²⁹La líí¹i 'ii líí¹i jna jon, wa'a 'woo¹i, la joon jon 'woo¹i jna jon. Joon wa'a xuu²¹i tsaa², jna jon 'í¹-tsii 'áai¹ 'wii²¹² tya'a. ³⁰Tsu 'wii¹³ joon wa fuu²¹²uu 'naa' 'e tyú²u tyiia 'ñii'a ifuu²¹²uu 'naa' jilaa²¹ 'e 'e²e 'naa' 'e wa'a jo pí³-tsii. ³¹Joon Dios, Jmii²¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo, ñii¹o 'e fuu²¹²uu la jai². Joon jiin¹³ 'ii tíí²i wa'a un'goo¹o tsá² 'ii coon²¹ tøø²mo. ³²Joon mo taan²¹²na fuu²¹ Damasco 'in tsaa²to² do to² tyu' røø¹³ Aretas gali'iin²¹²in taain¹³ jna 'ñuñí³. Joon gasii²¹i 'láa² wa jøø² la caain²¹ li ngí¹i tsá² 'e 'oo²¹ 'e ngo¹ cu² lí² 'e fuu²¹ do. ³³Pe gaxaa¹mo tsá² jna, yúu³na mító², coon²¹ 'ootoo²¹ tsi 'e 'oo² do. Joon galáa²mo la joon.

La wa'a 'e gacii¹o Poo²

12 Jo 'ee to² 'íi³gi tyiia wa'a fuu²¹²gii 'e tyú² tyiia 'ñii'a pe 'ná¹-a fuu²¹²gii jilaa²¹ 'e gacii³ii coon¹³ jilaa²¹ 'e ga'e² Ña'ñu¹u' jna. ²Cwii¹mo jaain²¹ tsá² 'in jai² líí²i Cristo. Joon ningóo¹ dyatyún² jiin²¹ 'e gasaa¹ 'ido fu ñu'fú². Gangóo¹ fu coon²¹ li sii²¹ ñu'fú² tí² 'ni¹. Jo ñii³ii wa'a gangóo¹ moo¹ taa²i si jo ngóo¹ 'ee. Jiin¹³ Dios ñii¹i. ³Pe ñii³oo 'e gasaa¹ 'in tsá² do fu ñu'fú² jiin¹³ jo ñii³ii wa'a 'yuu¹i moo¹ taa²i si jo 'yuu¹i 'ee. Jiin¹³ Dios ñii¹i. ⁴Joon fu ñu'fú² do ganúu²u júu³ 'uui²¹ 'áai¹ 'e jiin¹³ jaain²¹ tsá² tíí²i faa²¹a. ⁵Lí²-i jmáa³aa jløø³na 'nii'a 'wii¹³ jaain²¹ tsá² la 'ii, pe jo lí² jmáa³aa jløø³na 'wii¹³ 'ñii'a. Unjløø³na 'ñii'a jiin¹³ wa'a jo pí³-tsii. ⁶Joon wana fuu²¹²uu 'e tyú² tyiia 'ñii'a jo 'yuu² caa²¹na tsu fuu²¹²uu jiin¹³ la jai² pe jo fuu²¹²uu la joon. Tsu jo 'iin²¹²na

wa'a 'í¹-tsi tsá² 'e fee¹gi tyiia lagi jøø² 'e jmóo³oo si 'e ganúu²uu foo²¹oo 'ee.

⁷Joon xufiin¹³ fee¹ 'áai¹ jilaa²¹ 'e ga'e² Dios jna, jo unjløø³na 'ñii'a tsu Dios gacwo¹o jna 'e galí¹na coon²¹ jmoowúu¹ 'e lí² lawa coon²¹ tóon¹ yu² ngú³uu. Lawa'a 'e²e Satanás jna wúu¹. ⁸Joon gamí³ii 'ni¹ naa¹³ tyani Ña'ñu¹u' wa'a i'láa²na 'e jmoowúu¹ tyán³aan do. ⁹Pe Ña'ñu¹u' gajin²o sii²¹i jna: "Líin²mo tyi¹ 'e 'iin²¹²na 'nu. Joon mo 'woo²i tsá², joon lí² lí²i tsá² 'e 'ii²¹ tyiia uncoon¹³ 'ido." Tsu 'wii¹³ joon unjløø³na 'e jo pí³ 'oo²oo tsu coon¹³ la joon lí² lí²i tsá² 'e coon¹³ 'ii²¹ tya' Cristo jmóo³oo jilaa²¹. ¹⁰Unjløø³na 'e jo pí³ 'oo²oo, unjløø³na jon mo ungøø²i tsá² jna, coon¹³ jilaa²¹ jmi²¹² 'aa²¹², joongi mo 'øø¹ tsá² jna coon¹³ jilaa²¹ faí³ ga'oo²oo 'wii²¹² Cristo. Tsu mo jo pí³ 'oo²oo 'ñii'a lí² cwo² Cristo jna pí³.

'í¹-tsi Poo² 'in tsá² jai² líí²i Cristo néei¹ Corinto

¹¹Tyitsaa²¹²mo gafuu²¹²uu 'e tyú² tyiia 'ñii'a tsu jo mo faa¹³naa' la joon. Joon 'naa'oo' ná¹ foo¹³naa' 'e tyú² tyiia, tsu jiin¹³xu 'e fee¹gi lagi jna 'in tsá² do 'in jin²in 'e líí¹i apóstoles 'in tyiin²gi lagi jna, 'in tsá² do 'in líí¹naa' tsá² tya'a. Joon jo 'ee to² 'iin³ jna. ¹²Joon la 'ii²¹² taan²na jee²¹² 'naa' gajmáa³aa la jmoo¹o apóstoles 'e litsaa²mo-'oo' 'e la ja²mo líí¹na apóstol tya' Cristo. Gajmáa³aa milagros, joon gajmáa³aa jon lí² 'e ganga'goo²¹-oo' xufiin¹³ gafaa²¹ tsá² 'laa²¹ tyiia. ¹³Joon cwáain¹ tyii¹ jo gajmee¹na 'naa' xaa²¹gi lagi 'in tsá² jai² líí²i

Cristo 'in néei¹ li xiaa', jiin¹³ jo mo gacóon³oon 'laa¹³ tya' jiin¹³ jaan²¹naa' 'wii¹³ 'e júu³ tyá² do. iFeei¹ jmáa²-oo' 'wii¹² tyiia!

¹⁴Ti lí² ti 'nī¹ naa¹³ 'e yajóo³na 'naa' joon jo 'iin²¹²na untyí²na 'naa'. Tsa jo 'iin²¹²na 'e 'oo²xuu', jiin¹³ 'e 'iin²¹²na wa'a 'ii¹³naa' jna 'e 'yaai¹-oo'. Tsa sáa³ jmii²¹ tsá² 'ná¹ uncaain²¹ cuu² tya' jóon¹on jon'on jóon¹on tya' sáa³ jmii²¹. ¹⁵Joon 'e 'yaai¹-tsii 'in'íin³na jilaa²¹ 'e 'oo²oo tya' 'e tyá² tyii' joon ca icwo³oo 'ñii'a tya' 'e tyá² tya' almas tyii' xufiin¹³ líi²na 'e 'láai²gi 'e 'iin²¹²na 'naa' 'e xugu 'iin²¹²naa' jna.

¹⁶Joon xufiin¹³ 'inlfi¹³ jee²¹² 'naa' ñii¹o 'e jo gacóon³oon 'laa¹³ tyi'naa', 'in tsá² do jin²in 'e tií²¹na 'áai' joon gacon³oon 'naa' too². ¹⁷Fee¹³naa' jna: ¿Ti gacon³oon 'naa' too² 'wii¹³i 'in tsá² do 'in gasiín³na jee²¹² 'naa'? ¹⁸Gam³íi tyani Tito wa'a tsajóo²¹²i 'naa' joon gasií³na 'in tsaru¹u' catyaa²¹ do. ¿Ti gacon² Tito do 'naa' too²? 'E la ja²mo, 'in tsá² do 'í¹-tsi la 'í¹-tsii cwáain¹ tyi'naa' joon jmoo¹o la jmoo³oo tyii'. ¹⁹¿Ti líi²naa' 'e un'óo¹na'a yiia'a tyani²ii'? Jo jmoo²¹o'o la joon tsu tyani Dios fee¹³na'a 'naa' joon coon¹³ 'e sii²¹ Cristo. Joon jilaa²¹ 'e jmoo²¹o'o, tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, jmoo²¹o'o wa'a lí² licwii¹mogii' Dios. ²⁰Tsu 'goo²¹oo 'e mi yajóo²¹²na 'naa' jo ngi¹ 'naa' jiin¹³ la 'yaai¹-tsii jon'gi jmoo³oo jiin¹³ la 'yaai¹-oo' 'naa'. 'Goo²¹oo 'e xee²¹naa' ruu²¹naa', joongi 'óo²oo' tsiwúu¹. Seen²¹mo jee²¹² 'naa' 'in 'nii²¹-tsi, joongi 'in 'í¹-tsi yaai, joongi 'in jmoo¹o 'atsáa¹-a, 'in faa^{21a} 'e gó² tya' ruu²¹i, 'in unjlóo³i yaai, joon 'in to² mii¹³. ²¹Joon 'goo²¹oo

'e 'áa³aa fa'ii²¹ tyani Dios 'wii¹³ 'inlfi¹³ 'naa' mi yajóo²¹²na 'naa' joon 'wii¹³ 'inlfi¹³ 'naa' ci³oo 'áai¹ 'wii¹³ tsaa² ga'naa¹a 'naa' la mo jéei¹. Joon jo gatúu² 'naa' jilaa²¹ 'e gali'lii¹³naa', joon jo gatúu² 'naa' feei²¹ tsamí² tsá² xeei²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e gó²gi 'e gajmaa²aa'.

Júu³ li gatséi¹

13 Ti li ti 'nī¹ naa¹³ 'e yajóo²¹²na 'naa'. Joon lí²-i 'nií¹i tsaruu²¹i jiin¹³ coon¹³ 'e júu³ róo²¹ coon¹³ tya' gáí¹ gaai²¹ testigo. ²Joon mo gataan²¹²na jee²¹² 'naa' li ti tún² gafuu²¹²uu 'naa' joon fuu²¹²uu 'naa' li wíin² jileei²¹ 'naa' coon¹³ 'in tsá² do 'in ga'noo¹o tsaa² 'e jo jmáa³gi feei¹-tsii tya' 'in 'noo¹o tsaa² mi yíi³aa tún¹. ³Cwoliñii²ii' 'e faa^{21a} Cristo 'wii²¹² jna, joon jo gali¹i Cristo 'e 'wóí¹ jee²¹² 'naa' pe ga'e¹² 'naa' 'e 'ii²¹ tya'a. ⁴'E la ja²mo, gajúun²mo Cristo tsaa¹ crúu¹ lawa jaain²¹ tsá² 'wóí¹ pe jiin¹o coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios. La joon jon jna'a, líi¹na'a tsá² 'wóí¹mo la 'ii, pe sicaan²¹na'a coon¹³on jiin¹i'in jon coon¹³ 'ii²¹ tya' Dios. 'E coon¹³ la joon lí² unconon¹³na'a 'naa' cwii¹naa' Dios.

⁵Cón²oon' cwáain¹ wa'a ngii²ii' jiin¹³ la jai² líi²naa'. Cón²oon' cwáain¹ yaanaa'. Cwoliñii¹ii' 'e ngi¹ Jesucristo jee²¹² 'naa' wa' 'e la ja²mo jai² líi²naa' 'ii. ⁶Joon líi²na 'e liñii² 'naa' 'e ngi¹ Jesucristo coon¹³ jna'a. ⁷Joon mii²¹i tyani Dios 'e jo jmaa²aa' jiin¹³ coon²¹ 'e gó². Jo mii²¹i la joon wa'a 'í¹-tsi tsá² tyá² tyii'. Jiin¹³ 'e 'ii²¹² jna'a 'e jmaa²aa' jilaa²¹ 'e tyá². Jo 'ee lí¹ wa'a 'í¹-tsi tsá² 'e jo tseein²¹ to² tyii'. ⁸Tsu

'wii¹³ joon, wa'a jmoo^{2oo} 'e jai²
 jo 'e sá² 'e fee¹³ na'a 'naa' jiin¹³ li
 uncoon¹³ na'a 'naa' 'e jai² gi líí² naa'.
⁹ Joon jløø¹³ moo'o mo líí¹ na'a
 tsá² 'wóí¹ pe 'naa'gii' líí¹ naa' tsá²
 pí³-tsi joon mii²¹ i'i tyani Dios 'wii¹³
 'naa' 'e ijmee¹³ i Dios 'naa' tsá² 'in
 galityú¹ mo 'naa'. ¹⁰ 'Yuto² joon síí³ na
 'e jí² lo tñí² i 'naa' mo jo taan²¹² na
 jee²¹² 'naa' 'e jo 'ná¹-a jmáa³ aa
 'gøøi¹³ gii coon¹³ 'e to² 'óo³ oo mi
 yíí³ aa, tsu 'in Ña'ñu^{1u} 'gacwo^{1o} jna
 'e to² do wa'a lí² uncoon¹³ jna 'naa'
 'e licwii¹ naa' 'ii jon' wa'a 'e xée¹ na 'e
 jai² líí² naa'.

¹¹ Tsee² mo júu³ tyiia, tsaru^{1u},
 joon mí³ i'i tyaní²ⁱⁱ 'wa'a 'noo^{2oo}
 jiin¹³ 'e tyú²-u, joon nuu^{2uu}
 júu³ tyiia, canii² mo 'i¹-oo', joon
 cwoseen²¹ moo' 'e tyú². Joon 'in
 Dios 'in 'iin²¹² in jna' joon jmoo^{1o}
 'e tyú² síí¹³-tsi' ingi¹ coon¹³ 'naa'.
¹² 'Aa²¹² moo' la jaain²¹ la jaan²¹ naa'
 coon¹³ júu³ tyú². ¹³ Joon 'in tsá²
 jai² líí² i Cristo 'in néel¹ lo jin² in
 'aa²¹² moo'.

¹⁴ 'E 'ii¹³ naa' 'e cwa³ tya' Ña'ñu^{1u}
 Jesucristo. Cwoliñi²ⁱⁱ 'e 'iin²¹² in
 Dios 'naa' joon 'e ngi¹ 'in Espíritu
 Tyú² tya' Dios jee²¹² 'naa'. Amén.

Jí² gasii¹in San Pablo tíi²i tsá² 'in néei¹ Galacia

Siin'in Poo² 'e jí² lo tíi²i 'in
jai² líi² Cristo néei¹ Galacia

1 Jna-a, Poo², sfi³na 'e jí² lo.
Joon líi¹na apóstol, joon jon'
tsá² 'in nigatyiin¹³ jna la joongi jon'
tsá² 'in nigasiin¹in jna pe Jesucristo
coon¹³ Dios Jmii²¹ nigatyiin¹³ jna
joon 'ii nigasiin¹in jna. Joon Dios
Jmii²¹ gajmaa¹a jiin¹ Jesucristo do
jee²¹² 'líi²¹². ²Jna, Poo², coon¹³ 'in
tsaru¹u' catyaa² 'in taain²¹² coon¹³
jna lo, sii²¹ jna'a 'e jí² lo tya' 'in
tsá² jai² líi² Cristo néei¹ coon²¹ li
sii²¹ Galacia. ³Cwauncwaa¹³ Dios
Jmii²¹ 'naa' joon cwoseen²¹mo 'naa'
tyú²-u tyaní¹i coon¹³ Ña'ñu¹u'
Jesucristo. ⁴Joon Jesucristo do
gajaan²¹mo 'ña'a ijuun¹in 'wii¹³
tsaa² tyijna' 'e coon¹³ la joon lí²
lää²mo jna' 'e juncwii²¹ gó² lo jiin¹³
la nigali'in²¹²in Dios Ñu¹u' tyii'
jmáa¹a. ⁵iCwoun'goo²¹o tsá² Dios
coon²¹ tø²mo! Amén.

Jo 'e sá¹ júu³ xiia²¹ wa'
lí² jmá¹ tiin¹³ tsá²

⁶Tsa'goo²¹-tsii' áai¹ tsu jmoono
nigatiui² 'naa' Dios 'in nitø¹²ø 'naa'
coon¹³ 'e nigajmaa¹a Cristo 'wii¹³
'naa', joon niga'lää² 'wii²¹² jmaa²aa'

núu¹³u' coon²¹ júu³ xiia' wa' lí² jmá¹
tiin¹³ tsá². ⁷Pe jo 'ee júu³ xiia' sá² 'e
la jai² wa' lí² jmáa¹a tiin¹³ tsá². Pe
seen²¹mo 'inlíi¹³ 'in untyíi² 'naa'
joon 'iin²¹²in 'in tsá² do unsii²i 'e
júu³ tyú² tya' xiaala jmoo¹o Cristo
tiin¹³ tsá². ⁸Pe wana cwo¹ tsá² 'naa'
coon²¹ júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá² 'e sisíi²i
lagi 'e júu³ tya' Cristo 'e ga'ii¹³ 'naa'
'e gacwóo¹³o 'naa', cwojmee²¹mo
Dios 'ii xufiin¹³ jna 'ñii'a si jaain²¹
ángel jó¹ fu ñu'fú² 'ee. ⁹Joon la
nigafo²oo la mo jée¹ joon nano
fo²oo tún¹: wana cwo¹ 'inlíi¹³
tsá² 'naa' júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá² 'e
sisíi² lagi 'e júu³ 'e ga'ii¹³ 'naa',
cwojmee²¹mo Dios 'ii.

¹⁰Mo fo²oo la joon, éti líi²naa' 'e
'iin²¹²na liseen²¹na tyú² coon¹³ tsá² si
coon¹³ Dios 'ee? ÉTi líi²naa' 'e jmóo³oo
jmaa¹³ 'e tí²-tsi tsá²? Tsu wana
jmóo³oo jiin¹³ 'e tí²-tsi tsá² jo líi¹na
tsá² 'in jmoo¹o jiin¹³ la to² tyu¹² Cristo.

Xiiala galí² 'e líi²in Poo² apóstol

¹¹Pe cwoliñí² 'naa', tsáru¹u', jo
gajjooin²-tsi tsá² 'e júu³ tyú² tya' 'e
tiin¹³ tsá² 'e cwóo³oo. ¹²Jo ga'ii¹³na
'e júu³ do wa' tya' jiin¹³ jaain²¹ tsá²,
jon'gi wa' tsá² ga'e² 'e jna, pe 'ña'a
Jesucristo gajmaa¹a 'e liñí³ii.

¹³ Joon niganu² 'naa' xiiala nigajmáa³aa la mo jéei¹ mo gaun'góo³oo Dios coon¹³ la tiisi² tya' tsá² Israel. Ní³ 'naa' xiaala ga'øø²na coon¹³ 'e 'gøøi¹³ tya' 'in tsá² jai² líi² Cristo 'in gatyiin¹³ Dios. Joon gali'in²¹²na wa' 'iin²na 'in jai² líi² Cristo coonti. ¹⁴Joon cwáain¹ tya' 'e tiisi² tya' tsá² Israel gacwán¹na líi¹gi lagi 'in tsá² góo³oo 'in coon²¹ røø²na coon¹³, tsu jna-a gajmáa³gii coon²¹ tún² la tiisi² tya' tsacøøi¹³ tyiia. ¹⁵Pe Dios nigatyiin¹³ jna la ñu'gi iliseen²¹na, joon gatø²ø jna coon¹³ 'e feei¹-tsi tyiia. Joon mo gali'yaai¹-tsi, ¹⁶gajmaa¹a 'e licwii¹na Jóon¹on, 'e coon¹³ la joon ilijmaa¹³aa júu³ tsá² jo seein²¹ Israel 'e júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá². Joon mo galí² jilaa²¹ 'elo, jo 'iin gaunngí³ii jiin¹³ jaain²¹, ¹⁷jon'gi wa'a gangó³oon Jerusalén wa'a ngajøø²¹²na 'in tsá² do 'in líi¹ apóstoles la jéei¹gi lagi jna. Li' cii¹³i gajmáa³aa, gangó³oon la jmoono fu coon²¹ li sii²¹ Arabia joon mo ngayuui¹³ joon gangó³oon fu Damasco tún¹.

¹⁸Joon mo ningó¹ 'ni¹ jiin²¹ gangó³oon fu Jerusalén. Joon galicwii¹na Tú³ joon gataan²¹²na dya'ñá² jmi²¹² coon¹³on. ¹⁹Pe jo 'in apóstoles catyaa² do gamáa¹na jiin¹³ Jacobo 'in ruui²¹ Ña'ñu¹u'. ²⁰Joon tyani Dios fuu²¹²uu 'naa' 'e la jai² 'e júu³ lo.

²¹Mo galiciiin²¹gi joon gangó³oon coon²¹ li sii²¹ Siria coon¹³ li sii²¹ Cilicia. ²²Joon 'in tsaru¹u' 'in jai² líi² Cristo 'in néei¹ li sii²¹ Judea jo mo gangaa¹i jna jiin¹³ coon²¹ naa¹³. ²³Jiin¹³ nigajmaa¹a 'in tsá² do júu³ jin²in: "In tsá² 'in niga'øøi² jna' la

mo jéei¹, nano ngii¹i to² cwo¹ 'e júu³ tyú² 'e jo² líi²na' lo. Cwo¹ 'ido 'e júu³ tyú² 'e la mo jéei¹ gali'in²¹²in wa' 'iin²mo." ²⁴Joon gacwo¹o 'in tsá² do 'maai¹³ Dios cwáain¹ tyiajna.

Ga'ii²¹ 'in apóstoles catyaa² do Poo²

2 Joon mo gangíi¹gi dyatyú² jiin²¹ joon gangó³oon tún¹ Jerusalén coon¹³ Bernabé. Joon gajée¹moo jon Tito. ²Gangó³oon tsu Dios gajma²a jna júu³ 'e ná¹ ní³ii. Joon fu Jerusalén do ga'e³ee 'in tsá² do 'e júu³ tyú² 'e nigacwo²oo 'in tsá² 'in jo seein²¹ Israel. Pe ga'e³ee li' coon²¹ 'in líi¹ tsacøøi¹³ jee²¹² 'ii tsu jo gali'in²¹²na wa'a 'e to² 'e nigajmáa³aa si 'e to² ijmáa³aa 'ee ilí² jo 'ee to² tí². ³Joon 'in Tito do, xufiin¹³ jo líi¹i tsá² seein²¹ Israel do, jo galí² wa'a 'ii²¹in 'ido 'e li² circuncisión, ⁴xufiin¹³ 'inlíi¹³ tsá² do gali'in²¹²in wa'a 'ii²¹in Tito do 'e li² do. Joon 'in tsá² do, 'in gali'in²¹²in la joon, jo líi¹i tsaru¹u' la jai², jiin¹³ ga'í² jee²¹² jna'a 'uun²¹mo. Ga'í² 'in tsá² do jee²¹² jna'a wa'a ilí² jøø²ø xiaala galáai² Cristo Jesús jna'a la to² tyú² ley do, joon 'iin²¹²in wa'a lí² 'ñúu¹i jna'a coon¹³ ley do tún¹. ⁵Pe jiin¹³ catá² jo gacwóo¹³o'o wa'a jée¹i jna'a, tsu gali'in²¹²moo'o 'e lí² 'e oo²gii¹ 'e júu³ jai² do tya' 'e tiin¹³ tsá².

⁶Joon 'in tsacøøi¹³ do jo gatsaa^{21a} jiin¹³ coon²¹ wa'a lí² un'láai² 'e júu³ tyiia. Pe cwáain¹ tyiia jo 'ee tsa'goo¹-tsii tya' 'in tsacøøi¹³ do tsu jo jmoo¹o Dios 'ii²¹ coon¹³ 'e ní² tsá². ⁷Xu la wa'a tsa'láai² júu³ tyiia, galiñí² 'in tsá² do 'e nigacwo¹o Dios jna 'e to² do wa'a cwo³oo 'in tsá² jo seein²¹ Israel 'e júu³ tyú² tya' 'e

tiin¹³ tsá². Nigacwo¹o Dios jna 'e to² do jiin¹³ la nigacwo¹o Tú³ to² wa'a cwo¹o tsá² 'e júu³ tyú² do tya' tsá² Israel. ⁸Tsu coon²¹ røø²¹ 'in Dios 'in nigasi¹in Tú³ líi¹ apóstol jee²¹² tsá² Israel, 'ii jon nigasi¹in jna líi¹na apóstol jee²¹² tsá² 'in jo seein²¹ Israel.

⁹Tsu 'wii¹³ joon, Jacobo, coon¹³ Tú³ coon¹³ Wó³, 'in líi¹ 'in tyiin²gi jee²¹² 'ii, mo galiñii¹ xiiala nigajmaa¹a Dios coon¹³ jna, gason¹on cwóo³oo coon¹³ cwo²¹ Bernabé lawa coon²¹ li² 'e røø²¹ sii²¹i'i coon¹³on. Sii²¹i'i røø²¹ wa'a tsá² jna'a 'e tsajmoo²¹o to² jee²¹² 'in tsá² jo seein²¹ Israel la 'ii²¹² tsajmaa¹a 'ido to² jee²¹² tsá² Israel do. ¹⁰Gami¹o wa'a jiin¹³ jo 'iin²-tsii¹ 'in tsá² tañii² do. Joon gacwo¹²-tsii nigajmá³aa 'elo.

Mo gajii²in Poo² Tú³ fu Antioquía

¹¹Pe mo gacwéi¹ Tú³ fu li taan²¹²na fuu²¹ Antioquía gajii²na 'ii tyaníi¹ tsu nigajmaa¹a 'e jo tñii² jmaa¹a. ¹²Tsu la nifu mo gatyíi¹a Antioquía do gagøø¹²¹o caain²¹ coon¹³ 'in tsá² jo seein²¹ Israel do. La joon gajmaa¹a ca mo gatyaliin² 'inlíi¹³ tsá² gasii¹in Jacobo. Mo ngayuu¹³ joon galáa² Tú³ 'wii²¹² jmaa¹ coon²¹ 'ñá'a, jo gøø²¹gi caain²¹ coon¹³ 'in tsá² jo seein²¹ Israel do tsu 'goo¹²¹o Tú³ nei¹² liñi¹ 'in tsá² coon²¹ poo²¹² 'in jin²in 'e ná¹ 'ii²¹ tsá² 'e li² circuncisión do joon jmáa¹a jilaa²¹ tiisi² tya' tsá² Israel. ¹³Joon 'in tsá² Israel catyaa² 'in jai² líi¹² Cristo néei¹ do galí² tún² 'i¹-tsi coon¹³ Tú³ do joon cagi Bernabé gasii²i røø²¹ coon¹³ 'ido coon¹³ 'e gó² jmoo¹o. ¹⁴Pe mo gamó³oo xiiala

jo nijmoo¹o røø²¹ coon¹³ 'e jai² tya' 'e júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá² gafuu²¹²uu Tú³ tyani jileei¹²¹ tsá² do: “Nu-u, 'in líi¹ tsá² Israel, joon nigajmaa²¹a la jmoo¹o 'in tsá² jo seein²¹ Israel, jon'on la jmoo¹o 'in tsá² Israel; xiia líi¹ 'iin²¹²u'un tyu¹²¹u to² tsá² jo seein²¹ Israel wa'a jmáa¹a la jmoo¹o tsá² Israel?”

Nijmaa¹a Dios tiin¹³ tsá²

Israel tsu 'wii¹³ jo¹o líi¹²

¹⁵Jna'a líi¹na'a tsá² Israel coon¹³ 'e seen²¹na'a, jo líi¹na'a tsá² 'nool¹o tsaa² lagi 'in tsá² catyaa². ¹⁶Xufiin¹³ joon né²oo'o 'e jo mo gajmeei¹ Dios tsá² tyú¹ tyaníi¹ jiin¹³ jaain²¹ tsu 'wii¹³ nigajmaa¹a 'ido jiin¹³ la to² tyu¹² ley tya' Moisés. Gajmeei¹ Dios tsá² tyú¹ tsu 'wii¹³ ja²mo galíi¹ Jesucristo. Tsu 'wii¹³ joon jo¹o galíi¹² jna'a Jesucristo 'e coon¹³ la joon lí² jmeei¹ Dios tyú¹na'a tsu 'wii¹³ 'e jai² líi²na'a jon' wa' tsu 'wii¹³ nigajmoo²¹o'o la to² tyu¹² ley. Tsu jo untyú¹ Dios jiin¹³ jaain²¹ tsá² tsu 'wii¹³ 'e nigajmaa¹a la to² tyu¹² ley.

¹⁷Joon jna'a, wa'a 'iin²¹²na'a 'e untyú¹ Dios jna'a 'wii¹³ cwáain¹ tya' Cristo galí² 'e líi¹na'a tsá² 'in røø¹²¹ tsaa². Wana la joon, éti lí² øøi¹²¹-tsi tsá² 'e Cristo nigajmaa¹a wa'a ná² jna'a tsaa²? iEsa la joon tsu jo lí² jmá¹ Cristo wa'a ná² jna'a tsaa². ¹⁸Tsu wana gajma³aa tún¹ 'e ni¹fin¹na do pe jna-a nigarøø²¹na tsaa². ¹⁹Tsu najúun²moo cwáain¹ tya' ley do, joon 'e ley do nigajngaa¹³mo jna. Najúun²moo cwáain¹ tya' ley do yu to² 'e liseen²¹na tya' Dios. ²⁰Jna ni¹líi²¹²moo tsu najúun²moo caan²¹mo coon¹³ Cristo tsaa¹ crúu¹³.

Tsu 'wii¹³ joon jon' jna 'in seein²¹ nano pe Cristo seein²¹ coon¹³ jna. Joon xufiin¹³ 'e seen²¹ mogii, seen²¹ moo tsu 'wii¹³ 'e jai² líí² na 'in Joon¹ Dios, 'in nigali¹ iin²¹² in jna joon gajan² mo 'ña'a 'e júun² in 'wii²¹² tyiia. ²¹Joon jo jmáa³ aa 'e jo 'ee to² tí² 'e feei¹-tsi Dios tyiia tsu wana gajmeei¹ Dios xufiin¹³ jaain²¹ tsá² 'e tyúí¹ tsu 'wii¹³ nigajmaa¹ a la to² tyú² ley jo 'ee to² íí³ 'e nigajuun² Cristo wa' la joon.

¿Noo 'e gajmaa¹ a tiin¹³ 'naa', 'e ley do si 'e júu³ jai² 'e galíí² naa' 'ee?

3 Iííí¹ báí¹ 'naa', tsaru¹ u' néesi¹ Galacia! ¿Iin nigacoon²¹ 'naa' too² 'e jo jmaa² gii' náú¹³ uun¹ 'e júu³ jai² do? Tsu coon¹³ 'e júu³ nigacwoo²¹ o'o tyi'naa' gasíí¹³ i' 'naa' coon²¹ júu³ coon²¹ tsáa¹ xiaala gajuin¹ Jesucristo tsaa¹ crúu¹³. ²Síí¹³ duu' jna 'e iin²¹² na foo² oo': ¿Ti ga'ii¹³ 'naa' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios tsu 'wii¹³ gajmaa² aa' jiin¹³ la to² tyú² ley tya' Moisés si 'wii¹³ gajai² galíí² naa' 'e júu³ ganúu² uun¹ 'ee? ³¿Ti caa²¹² naa' 'e lí² lín² naa' wa lí² tyée¹ naa' coon¹³ waa²¹ pí³ tyii' yaanaa' 'e niga'láa² 'wii²¹² jmoo² oo' coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu tya' Dios? ⁴¿Ti jo 'e nigali¹ iin³ to² jilaa²¹ wúu¹ 'e nigañí² ii'? IJo cwo¹ o Dios wa la joon! ⁵Joon mo gacwei² Dios 'in Espíritu Tyú² tya'a tyi'naa' joon gajmaa¹ a milagros jee²¹² 'naa', ¿xiia líí¹ gajmaa¹ a la joon, tsu 'wii¹³ nigajmaa² aa' la to tyú² ley si tsu 'wii¹³ jai² galíí² naa' 'e júu³ niganúu² uun¹ do 'ee?

⁶Joon ja² mo galíí² i Abraham Dios joon tsu 'wii¹³ joon ga'ii²¹ mo Dios 'ii 'e tyú¹-i. ⁷Joon tsu 'wii¹³ joon

cwoliñí² 'naa', 'in jo² líí² i Dios la jo² líí² i Abraham do, 'i-i líí¹ i la jai² jún³ tya' Abraham. ⁸Joon Dios, ñii¹ o jéei¹ gi, iuntyú¹ i tsá² 'in jo seein²¹ Israel coon¹³ 'e jai² líí² Cristo. Joon Dios gajma¹ a Abraham júu³ 'e júu³ tyú² lo, jin² in: “Iuncwaa¹³ na jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'wii¹³ cwáain¹ tyi'i.” ⁹La joon iuncwaa¹³ Dios 'in jai² líí² 'ii caan²¹ mo coon¹³ Abraham, 'in nigajai² líí².

¹⁰Joon jileei²¹ 'in tsáai¹-tsi wa ilí² jmáa¹ a ley tya' Moisés ijmá¹ Dios 'ii²¹ 'ii²¹ tya'a tsu ni jí² tya' Dios jin² in: “Jileei²¹ 'in jo untsiin¹ jilaa²¹ 'e toon¹ on ni jí² tya' ley ijmá¹ Dios 'ii²¹ 'ii²¹ tya' i.” ¹¹Joon tyú² nee²¹ e' 'e jo untyú¹ i Dios jiin¹³ jaain²¹ tsu 'wii¹³ nigajmaa¹ a jiin¹³ la to² tyú² ley do; tsu ni jí² tya' Dios jin² in: “In nigauntyú¹ i Dios 'ná² ngí¹ 'e jai² líí² Dios.” ¹²Joon 'e gajmaa¹ a tsá² 'e ley tya' Moisés do jo coon²¹ røø²¹ 'e jai² líí² Dios tsu jin² ni jí² do: “In jmoo¹ o la to² tyú² ley do, coon¹³ joon iseein²¹.”

¹³Joon Cristo nigaláa² mo jna' 'e jmá¹ Dios 'ii²¹ 'ii²¹ tyi' 'wii¹³ cwáain¹ tya' ley do tsu Dios gajmaa¹ a 'ii²¹ 'ii²¹ tya' Cristo 'wii¹³ jna, tsu ni jí² tya' Dios jin²: “Ijmá¹ Dios 'ii²¹ 'ii²¹ tya' jileei²¹ tsá² 'in táain² tsaa¹ crúu¹³.” ¹⁴La lo galí² 'e lí² uncwaa¹³ Dios tsá² jo seein²¹ Israel 'wii¹³ cwáain¹ tya' Cristo Jesús jiin¹³ la júu³ ga'ii¹ tya' Abraham. La joon lí² 'ii¹³ na' coon¹³ 'e jai² líí² na' 'in Espíritu tya' Dios 'in nigajin² Dios incwoi² jna'.

'E ley do coon¹³ 'e júu³ ga'ii¹ i
Dios tya' Abraham

¹⁵Tsaru¹ u', fuu²¹² uu 'naa' coon²¹ cwáain¹ la jmoo¹ o tsá²: Mo síí¹ i

tsá² coon²¹ júu³ tyiin² si 'íi¹ tsá²
 coon²¹ júu³ tyiin² 'ee joon tsaa²¹
 tsá² unnicwoo²¹o joon jiin¹³ jaain²¹
 jo lí² wa jo la jai² jon'gi lí² wa'a
 tsaláai²gi. ¹⁶Joon ga'íi¹ Dios 'e júu³
 do tya' Abraham coon¹³ jún² tya'a.
 Joon 'e júu³ tya' Dios do jo gajin²in:
 "jileei²¹ jún² tyi'i", wa' 'øøi²¹-tsi
 tsá² 'in fúui¹. Pe gajin²in: "jún²
 tyi'i"; 'e coon¹³ la joon 'øøi²¹-tsi
 tsá² jaan²¹mo, joon 'in jaain²¹ do
 líi¹ Cristo. ¹⁷'E fuu²¹²uu 'naa' lo:
 Gacwoo¹o Dios 'e ley tya' Moisés
 tyún² cíein¹³ jiin²¹ tsi dyadya¹ jiin²¹
 mo gangíi¹ ga'íi¹ 'e júu³ tyiin² do
 tya' Abraham. Joon 'e ley do jo
 lilí² wa'a jo tsein²¹gi 'e júu³ tyiin²
 ga'íi¹ Dios tya' Abraham ca la mo
 jéei¹gi. ¹⁸Joon wa mo'o gauntyúi¹
 Dios tsá² 'wii¹³ cwáain¹ tya' ley tya'
 Moisés, jo mo gauntyúi¹ Dios 'in
 tsá² do 'wii¹³ cwáain¹ tya' 'e júu³
 ga'íi¹ tya' Abraham do. Pe gacwo¹o
 Dios Abraham 'e júu³ tyiin² do 'e
 'yaai¹-tsio tsu ja²mo galíi² Abraham
 'ii.

¹⁹Wa'a la joon, 'e to² 'íi³ 'e ley
 tya' Moisés do? 'E ley do gajó² mo
 li ciin²¹gi 'e júu³ tyiin² do 'e²e
 tsá² xiaala lí² tsaa². Joon gataa²¹a
 'e ley do ca gajó² 'in "jún²" do 'in
 gacwo¹o Dios 'e júu³ tyiin² do. Joon
 'in ángeles gacwo¹o Moisés 'e ley do,
 joon Moisés do galíi¹ 'in ngíi¹ júu³
 tya' Dios. ²⁰Joon wana 'íi¹ tsá² júu³
 tyiin² jiin¹³ la 'íi¹-tsi 'ná'a jo 'néi² 'in
 ngíi¹ júu³ tya'a. Joon 'in Dios líi¹
 jaan²¹mo.

'Yu² to² tya' ley

²¹¿Tí lí² jin² tsá² 'e ley tya' Moisés
 'e faa²¹a lí cií¹³ lagi faa²¹a 'e júu³
 tyiin² ga'íi¹ Dios? ¡Esa lí² la joon!

Tsu wa mo'o galisá² coon²¹ ley 'e lí²
 jmée¹ tsá² tyúi¹ coon¹³ Dios joon
 'íi²¹ Dios tsá² coon¹³ 'e gajmaa¹a 'e
 to² tyu² ley lo. ²²Pe jiin¹³ la gajin²
 jí² tya' Dios 'e jilee²¹mo líi¹ tsá² 'in
 jmoo¹o jiin¹³ la to² tyu² tsaa². 'E
 coon¹³ la joon lí²-i 'íi²¹ jileei²¹ 'in
 jai² líi² Jescuristo 'e júu³ tyiin² do
 'e ga'íi¹ Dios.

²³Joon la nu'gi incwéi¹ Cristo
 ilí² 'e jai² líin²na' 'ii, la wa'a
 sijñí¹³mo' coon¹³ 'e ley lo. La wa'a
 nisijñí¹³mo jna' 'yiaa¹³ joon ca mo
 gacwéi¹ Cristo. ²⁴Joon 'e ley do la
 wa'a niga'aa¹mo jna' ca mo gacwéi¹
 Cristo joon ngajée¹³mo jna' tyani
 Cristo do 'e coon¹³ la joon lí²-i
 untyúu¹mo Dios jna' coon¹³ 'e jai²
 líi²na'. ²⁵Pe nano nicwé¹mo Cristo
 'e lí² jai² líin²na' 'ii joon la joon jo
 'ná²gi' 'e ley no 'e 'ái¹gi jna'.

²⁶Tsu coon¹³ 'e jai² líi²naa'
 Cristo Jesús líin²naa' jóon¹ Dios.
²⁷Joon jileei²¹ 'naa' 'in gasaai²¹
 jmi²¹ ilicaan²¹naa' coon¹³ Cristo
 nigalíin²naa' 'e líi¹naa' la líi¹ Cristo.
²⁸Joon tyani Dios jo líi¹gi' tsá²
 Israel jon'gi líi¹gi' tsá² jo seein²¹
 Israel; jo líi²gi' tsá² 'in jmoo¹o to²
 tyu² tsá² si tsá² 'in jmoo¹o to² la
 'iin²¹²in yaai 'ee; jo líi¹gi' tsañu¹
 si tsamí² 'ee, tsu jaan²¹mo líi¹naa'
 'in nigauncaain²¹ coon¹³ Cristo
 Jesús. ²⁹Joon wana líi¹naa' tsá² tya'
 Cristo líi¹moo' jon jún² tya' 'lii²¹²
 tsafeei¹ Abraham. Joon 'íi¹³naa'
 lawa coon²¹ 'e tíi²moo' 'e júu³ tyiin²
 do 'e ga'íi¹ Dios tya' Abraham.

4 'E øøi²¹-tsi 'e fo³oo lo: la jee²¹²
 siján² jaain²¹ jóon¹ tsá² 'íi²¹
 tya' 'e itíi² coon²¹ røø²¹ líi¹ la líi¹
 tsá² 'in jmoo¹o to² tyu² tsá², xufiin¹³
 'ii-o líi¹ fii²¹² jilaa²¹ 'e sá². ²Tsu

seen²¹ mo tsá² 'in 'aai¹ 'ii joon tyu²u to² 'ii ca tsín¹ jiin²¹ jiin¹³ la gajin² jmi²¹. ³La joon jon lí² coon¹³ 'jna', lawa'a 'e xuu²¹² mo', joon 'e ley do tyu² to² 'jna' joon ga'i¹-tsi' jiin¹³ 'e sá² juncwii²¹ lo. ⁴Pe mo gatsín¹ jiin²¹ jiin¹³ la ga'i¹-tsi Dios 'ña'a, gasiin¹ in Dios Joon¹ on 'in gangatyéin¹ jaain²¹ tsam². Joon galí¹ i jaain²¹ tsá² Israel 'in 'ná² jmá¹ la to² tyu² ley. ⁵Gajó² la joon, joon coon¹³ la joon ilí² láai² 'jna' coon¹³ 'e ley 'e tyu² to² 'jna' do. 'E coon¹³ la joon lí² 'ii²¹ mo Dios jna' lawa jóon¹ o.

⁶Joon, tsu 'wii¹³ lí¹ naa' jóon¹ Dios, gasi¹ in Dios Espíritu tya' Joon¹ on Jesús 'e tsa¹ i² alma tyi'naa'. Joon 'in Espíritu 'yuui² alma tyii' 'oo¹ o, tø¹ø Dios Jmi²¹ jin² in: "iÑu²¹!" ⁷Joon tsu 'wii¹³ joon jo líi¹ gi¹ la líi¹ tsá² 'in jmoo¹ o la to² tyu² tsá², pe líi¹ naa' jóon¹ Dios. Joon wa' líi¹ naa' jóon¹ Dios 'wii¹³ cwáain¹ tya' Cristo i'ii¹³ naa' la tii² i 'ii²¹ jóon¹ Dios.

**Cu²-tsi Poo² coon¹³ 'in jai²
líi² 'in néei¹ Galacia**

⁸Joon la mo jéei¹, mo jo mo galicwii¹ naa' Dios Jmi²¹, líi¹ naa' tsá² 'in jmoo¹ o la to² tyu² dioses 'in gajmeei¹ tsá², 'in jo líi¹ dios la jai². ⁹Pe la no nigalicwii¹ moo' Dios Jmi²¹ owa'a 'e tyú² gi fo² oo 'ee, nigalicwii¹ mo Dios 'naa'. Wa'a la joon, 'éee líi¹ cii¹³ yaanaa' jmoo² oo' tún¹ 'e jo 'oo¹ o pí³ wa'a jmá¹ a tiin¹³ 'naa' joon jo 'ee to² 'ii? Líi¹ naa' la líi¹ tsá² 'in 'iin²¹² in jmá¹ la to² tyu² 'e jooi¹-tsi tsá² yaai. ¹⁰Jmoo² oo' jmi²¹² 'ái¹, mo tí² jmi²¹² tya' sii²¹, si jmi²¹² tya' jiin²¹ 'ee, si doñi'ee jmi²¹² 'ee 'e seen²¹ naa' tyú² coon¹³

Dios. ¹¹Cu²-tsii 'e to² tyiia 'e gajmáa³ aa jee²¹² 'naa' jo 'e galilíi¹³ 'ee.

¹²Tsaru¹ u', mí³ i tyaní² ii' ilín² naa' tún¹ la líi¹ jna tsu nigalí¹ na la líi¹ 'naa'. Jo mo gajmee¹³ naa' jna jiin¹³ xu la mo jéei¹ la joon jon nano. ¹³Tsu ní² 'naa' 'e gacwo³ oo 'naa' 'e júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá² mo 'wiin²¹² tsu 'wii¹³ 'e tsaa¹³ oo. ¹⁴Joon jo gali'ee¹ naa' jna tsu 'wii¹³ 'e jmoowúu¹ 'e tyaan¹ lo. Pe ga'i¹³ moo' jna lawa 'e líi¹ na jaain²¹ ángel tya' Dios si lawa 'e líi¹ na 'ña'a 'ee Cristo Jesús. ¹⁵'Ee galí² coon¹³ 'e tyú² sáan² aan' coon¹³ jna? Lí²-i fo³ oo 'wii²¹² tyi'naa' wu xu' i lí² 'wóo¹³ oo' mí² unní² ii' yaanaa' cwo²¹ oo' jna. ¹⁶Pe nano, 'ti nigali'ee¹ naa' jna tsu 'wii¹³ nigafuu²¹² uu 'naa' 'e júu³ 'e la jai²?

¹⁷In tsá² 'in 'e¹² 'naa' no 'ái¹ untyúu¹ i 'naa' pe 'e gó² i¹-tsi. Jiin¹³ 'e tya¹-oo' wa' ituu² naa' jna'a. 'E coon¹³ la joon ijmaa² aa' núu¹³ uun' to² tyu² 'ii. ¹⁸Joon tyú²-u wa'a untyúu¹ i tsá² tsá² xeei²¹ wa'a i¹-tsi tsá² jiin¹³ 'e tyú²-u, pe 'ná² jmáa¹ a la joon coon²¹ tø² mo, jon' wa'a jiin¹³ mo ngí³ i coon¹³ 'naa'. ¹⁹Lawa xuui²¹² tyiia líi¹ 'naa', joon 'wii¹³ tyi'naa' 'e móo³ oo wúu¹ la wúu¹ ni² tsam² mo ti lí² liseein²¹ yuun²¹ tya'a. Joon la joon imóo³ oo wúu¹ ca galí¹ naa' tsá² 'in jmoo¹ o jiin¹³ la to² tyu² Cristo. ²⁰'Áa¹ mo 'iin²¹² na wa' mo tyín¹³ na coon¹³ 'naa' nano 'e lí² fuu²¹² uu 'naa' coon¹³ júu³ xiia' gi tsu jo ní³ ii 'ee i¹-tsii tyi'naa'.

Xiiala galí¹ Agar coon¹³ Sara

²¹Sii¹³ du 'naa' jna jilee²¹ 'naa' 'in 'iin²¹² 'naa' 'e tyu² ley to² 'naa': 'ti

jo mo ganúu¹³uun' la gajin² ley do?
²²Tsu 'e ley do jin² 'e galiseein²¹ gái¹
 yuun²¹ tsañuu¹ tya' Abraham. Joon
 'in yuun²¹ nifu do galiseein²¹ tya'
 jaain²¹ tsamf² 'in jmoo¹o to² inuu
 tya'a. 'In tsamf² lo líi¹ esclava, 'e
 'øøi¹²¹-tsi tsá² 'in jmoo¹o la to² tyu²
 tsá² 'ii. Joon, 'in yuun²¹ jaain²¹ dogi
 galiseein²¹ tya' tsamf² tya'a 'in lí² jmá¹
 jiin¹³ la 'iin²¹²in. ²³Joon 'in yuun²¹ 'in
 galiseein²¹ tya' 'in tsamf² líi¹ esclava
 do galiseein²¹ la liseein jileei²¹
 yuun²¹ catyaa². Pe mo galiseein²¹
 Isaac, 'in yuun²¹ tya' 'in tsamf² 'in lí²
 jmá¹ jiin¹³ la 'iin²¹²in, gauntsiin¹mo
 'e júu³ tyiin² 'e gaii¹ Dios tya'a. ²⁴E
 cwáain¹ lo lí¹ lawa coon²¹ cwáain¹
 tya' tsá². La je tún² júu³ tyiin² gaii¹
 Dios líi¹ 'in gái¹ tsamf² no. 'In tsamf²
 galisii²¹ Agar, 'in líi¹ esclava do, líi¹
 la li 'e júu³ tyiin² gaii¹ Dios yu' moo²¹
 Sinaí. Joon jileei²¹ 'in jóon¹on 'in
 tsamf² lo 'in líin² esclavos jon. ²⁵Agar
 do líi¹ la li 'e moo²¹ sii²¹ Sinaí 'e si²
 coon²¹ li sii²¹ Arabia. La li 'e moo²¹
 Sinaí la mo jéei¹ la joon li Jerusalén
 nano tsu jileei²¹ 'in tsagoo¹o 'e fuu²¹
 do 'ná untsiin¹ jiin¹³ la to² tyu² ley
 'e gaii²¹ yu' moo²¹ Sinaí. ²⁶Pe 'e
 Jerusalén ná¹ fu ññú² jo tyu² to² ley
 do joon líi¹na' tsagoo¹o 'e fuu²¹ joon.
²⁷Tsu la jin² jí² tya' Dios:

Tsamf² jo 'in yuun²¹ tsatyéein¹,
 cwounjløøi¹³ 'wo'o. Unjløøi¹³
 'wo'o 'in jo 'in xuui²¹² seen²¹
 tya'a.

'Nu 'in jo mo gangó¹ wúu¹ tya'
 tsamf² mo liseein²¹ jóon¹on,
 'óo²o 'e jløø¹³u'u.

Tsu 'in tsamf² 'in jo mo
 galiseein²¹ yuun²¹ tya'a, 'ii-i
 'in tsafúui¹gi jóon¹on lagi 'in
 tsamf² 'in seen²¹ ññu¹ tya'.

²⁸Tsaruu¹u, jna' líi¹na' la líi¹ Isaac
 tsu líi¹na' jóon¹on jiin¹³ la júu³ tyiin²
 gaii¹ Dios. ²⁹In xuui²¹² tya' Agar
 do galiseein²¹ la liseein²¹ jileei²¹
 xuui²¹² catyaa². Joon 'in xuui²¹² tya'
 Agar do ga'øø¹ 'in xuui²¹² jaain²¹
 do 'in galiseein²¹ coon¹³ 'ii²¹ tya'
 Espíritu Tyú². La joon jon lí² la no.
 'In tsá² 'in jmoo¹o jiin¹³ la to² tyu²
 ley i'øø¹mo jna' 'in jai² líi² Cristo.
³⁰Pe 'e jin² júu³ tya' Dios? La
 joon jin²: "Wóoi caluu 'in tsamf² 'in
 líi¹ esclava coon¹³ jóon¹on tsu 'in
 yuun²¹ tya' 'in esclava do jo lí² 'ii²¹
 caain²¹ 'e gatíi² coon¹³ 'in yuun²¹
 tya' 'in tsamf² 'in lí² tyu² to² do."
³¹La joon, tsaru¹u, jo líi¹na' xuui²¹²
 tya' 'in esclava do 'e tyu² to² ley jna'
 pe líi¹na' xuui²¹² tya' Sara 'in tsamf²
 'in lí² tyu² to².

**Tá² téein¹-oo' tsu
 nigaláa²mo Cristo 'naa'**

5 Tsu 'wii¹³ joon tá² téein¹-oo'
 coon¹³ 'e galáai² Cristo
 jna' joon jo cwéi¹gi yaanaa' wa' a
 líin²naa' tsá² tún¹ 'in jo lí² tyu² to²
 yaai. Tsu 'e ley do lí², lawa coon²¹
 'mó² tsityi² tya' tsá², 'e joon jo lí²
 cwó²o wa'a tyu² tsá² to² yaai.

²Núu²duu, tsu jna, Poo², fuu²¹²uu
 'naa', jo 'ee to² 'íi³ Cristo tyii' wa'
 'ii¹³naa' 'e lí² circuncisión. ³Tsu
 fuu²¹²uu 'naa' tún¹ 'e doñi¹in 'in
 'iin²¹²in 'ii²¹ 'e lí² do 'ná² untsiin¹
 jilaa²¹ ley tya' Moisés. ⁴Joon jileei²¹
 'naa' 'in 'iin²¹²in wa'a untyú¹ Dios
 'naa' tsu 'wii¹³ nigajmaa²aa' jiin¹³ la
 to² tyu² ley do nigatú¹mo' Cristo,
 joon nigajmaa²oo' coon²¹ wa'a 'e
 lí² feei¹gi-tsi Dios tyii'. ⁵Pe jna'gii¹
 coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu sijaan²¹a'an
 wa'a untyú¹ Dios jna'a tsu 'wii¹³ jai²

líi²na'a Cristo. ⁶Tsu wana sicaan²¹na' coon¹³ Cristo Jesús jo 'ee to² 'íi³ wa líi¹na' 'e li² circuncisión do si jo líi¹na' 'ee. 'E 'íi³ to² tyi' 'e li'iin²¹²na' la jaain²¹ la jaan²¹na' tsu 'wii¹³ ja'²mo galíi²na' Dios.

⁷'Naa' cwołín²naa' røø²¹ la mo jéei¹. Pe nano, 'i'in gajmaa¹a gajni²¹'naa' wa jo jmaa²gi¹ 'núu¹³uun' 'e júu³ la jai² lo? ⁸Jon'on Dios gajmaa¹a 'e joon, li' 'ii-o catø²'naa'. ⁹La 'øøi²¹'-oo' no, coon¹³ ca pi³ tyiian¹³ do ilí² iróon² jilaa²¹ con² do; la joon jon jaain²¹ tsá² lí² uncaain²¹ tsá² fúui¹ wa'a núu²uun júu³ tya'a. ¹⁰Joon jo cu²-tsii coon¹³ 'Ña'ñu¹'u' 'wii¹³'naa' 'e jo unsi²¹naa' 'e 'i'-oo' jilaa²¹ 'e niga'e²ee 'naa'. Pe i'e² Dios wúu¹ 'in untyiín² 'naa', jo 'ee cwáain¹ tya'gi doñi'in.

¹¹Joon 'inlíi¹³ cwo¹o jna tsaa² 'e 'ee¹ jna tsá² 'e 'ná² 'ii²¹ tsá² 'e li² circuncisión do. Pe jo i'øøi¹gi tsá² Israel jna wa mo'o 'ee²¹ee 'e 'ná¹ 'ii²¹ tsá² li² circuncisión. Pe 'øøi¹gi 'ido jna tsu 'wii¹³ fuu²¹²uu 'ido 'e gajuuin²¹ Jesús tsaa² crúu¹³ 'wii¹ tya' tsaa² tya'a. Joon 'wii¹³ joon 'ee¹mo 'ido jna. ¹²Pe tya' 'in tsá² 'in ngí¹ to² untyiín² 'naa' tsáai¹gi-tsii wa' 'wó¹mo yaa-i jee²¹² 'naa' coonti.

¹³Tsaru¹u', gatø² Dios 'naa' 'e seen²¹naa' siláa²naa' 'e tyú²u' to² yaanaa'. Seen²¹naa' siláa²naa' pe jo cwéi¹ yaanaa' wa'a jmaa²aa' 'e gó² 'e 'yaa¹-tsi ngú¹ taan²¹²naa'. Pe cwéi¹ yaanaa' wa'a uncóon¹³on' la jaain²¹ la jaan²¹naa' tsu 'wii¹³ 'iin²¹²naa' yaanaa'. ¹⁴Tsu wana jmoo²oo' jiin¹³ la jin² 'e júu³ lo: "Cwołi'iin²¹²mo' tsaru²¹naa' jiin¹³ la 'iin²¹²naa' yaanaa'", iuntsiin¹naa' jilaa²¹ ley catyiia². ¹⁵Pe wana 'eei¹ 'naa' joongi

mi¹³'naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa', 'xiiala iliseen²¹naa' tyú² la 'oo²¹ yaanaa' 'e la joon?

Xiiala líi¹ tsá² 'in jmoo¹o jiin¹³ la 'yaa¹-tsi ngú¹ taan²¹²

¹⁶Pe fuu²¹²uu 'naa': Ngí²ii' to² jmoo²oo' la to² tyu² Espíritu tya' Dios joon coon¹³ la joon jo jmaa²aa' 'e gó² jiin¹³ la 'yaa¹-tsi ngú¹ taan²¹²naa'. ¹⁷Tsu 'e ngú¹ taan²¹²naa' no jo 'iin²¹²in jmá¹ 'e 'yaa¹-tsi Espíritu tya' Dios. La joon jon 'in Espíritu do jo 'iin²¹²in jmá¹ 'e 'yaa¹-tsi 'e ngú¹ taan²¹²naa'. 'Aa¹a ngú¹ taan²¹²naa' 'in Espíritu do, la joon jon Espíritu 'aa¹o ngú¹ taan²¹²naa'. Joon tsu 'wii¹³ joon jo cwó¹i jmaa²aa' jiin¹³ la 'iin²¹²naa'. ¹⁸Tsu wana cwéi¹ 'naa' yaanaa' 'e tyu² Espíritu to² 'naa' jo tyu²gi ley to² 'naa'.

¹⁹Joon jo wúui¹ liñí² tsá² 'e 'iin²¹²in ngú¹ taan²¹²naa' jmá¹, 'iin²¹²in fee²i tsamf² tya' tsá² xeei²¹, 'iin²¹²in jmá¹ jilaa²¹ 'e 'leei²¹ tsá², joon 'iin²¹²in jmá¹ jilaa²¹ 'e 'yaa¹-tsi 'ña'a. ²⁰Joon 'e ngú¹ taan²¹²naa' 'iin²¹²in un'goo¹o jileei²¹ dioses tya'a 'in gajmee¹i yaa¹ joon tñ²-tsi jmáa¹a júu³ loo¹, 'eei¹ ruu²¹i, 'noo¹o mi¹³ joon 'iin²¹²in 'e sá² tya' tsá² xeei²¹. Joon jo wúui¹ tñ² 'nii²¹-tsi, joon jilaa²¹ 'e jmoo¹o jiin¹³ tya' 'e yaa¹. Joon 'iin²¹²in jmáa¹a poo²¹² la 'ii¹³ tsá², si jmáa¹a coon²¹ poo²¹² tya' 'ña'a 'ee. ²¹Joongi 'oo¹o tsii²¹² wúu¹, joongi jngaai¹³ tsá², joongi ngii¹ to² 'iin¹ joongi to²o mi¹³ mo 'ín¹in joongi jmoo¹o jilaa²¹ 'e catyiia² 'e li la lo. Joon fuu²¹²uu 'naa' tún¹ la nafo¹oo la mo jéei¹ do, 'in jmoo¹o la lo jo lí² wa' tsatáai¹ li tyu² Dios to² tsá².

**Xiaala líi¹i tsá² 'in jmoo¹o
jiin¹³ la 'iin²¹²in Espírítu**

²²Pe 'in Espírítu do jmoo¹o wa'a líi²¹²mo tsaruu²¹i joongi jmoo¹o wa'a jma¹ tsá² jlø³i, joongi 'e seein²¹ tyú² coon¹³ Dios la joon jon la 'oo²¹ yaai. Coon¹³ 'ii²¹ tya' Espírítu Tyú² do lí² líin² tsá² tsá² feei¹-tsi, joongi tsá² 'wø²-tsi, joongi tsá² 'in uncoon¹³ tsá² xeei²¹, joongi tsá² 'in untiin¹³ júu³ tya'a. ²³In Espírítu do uncoon¹³ tsá² 'e seein²¹ tyú²-tsi joon 'e lí² tyú² to² yaai. Joon jiin¹³ coon²¹ ley jo sá² wa'a jmaa¹a 'ii²¹ tya' 'in tsá² 'in jmoo¹o jilaa²¹ 'elo.

²⁴Joon jileei²¹ 'in líi¹i tsá² tya' Cristo Jesús lawa nigatáan¹in tsaa¹ crúu¹³ jilaa²¹ 'e gó² 'iin²¹²in ngú¹ taan²¹²in. ²⁵Joon wa' seen²¹na' coon¹³ 'ii²¹ tya' Espírítu Tyú² do, cwrong²i' jon coon¹³ 'ii²¹ tya' Espírítu do.

²⁶Joon coon¹³ la joon jo lí² jmée¹na' jloo³ yiia' tsu wana jmoo²¹o' jloo³ untyíi²na' la jaain²¹ la jaain²¹ tsá² joongi 'oo²¹²o' tsii²¹² wúu¹.

Uncóon¹³oon' la jaain²¹ la jaain²¹

6 Tsaru¹u, wana gajii²¹naa' jaain²¹ tsá² 'in nigatø² tsaa² tya'a, 'naa', 'in ngi¹gi coon¹³ 'ii²¹ tya' Espírítu, 'ná² uncóon¹³oon' 'ido 'e jiin¹³in coon¹³ Cristo. Joon 'ná² jmaa²aa' 'e 'wø²-oo' coon¹³on. Coon²¹ tún² 'ná² jmaa²aa' tsu coon²¹ jo¹ ngái¹ la no wa 'naa'gi¹ gaxuu²¹ 'naa' tsaa² tyii. ²Uncóon¹³oon' la jaain²¹ la jaain²¹ tsá² 'in 'oo¹o fa'i³ joon coon¹³ la joon lí² untsiin¹naa' 'e ley tya' Cristo.

³Tsu coon²¹ tsá² tóo² yaai wa'a líi² tsá² 'e tsá² 'in tyiin² 'ii, pe jon'gi 'in tyiin² 'ii. ⁴Ná¹-a tyá²a tsá² cwáain¹ tya'a la jaain²¹ la jaain²¹ xiiala to² nigajmaa¹a wa'a cwo'fi¹ 'e tyúu¹ cwáain¹ tya' 'ña'o, jon' wa' cwáain¹ tya' tsá² xeei²¹. ⁵E juncwii²¹ tya' tsá² lí la lí láa¹a joon la jaain²¹ la jaain²¹ tsá² 'ná¹ cón² láa¹a 'ña'a.

⁶Joon jileei²¹ 'in núu²un 'e júu¹ tyú² tya' Dios 'e 'e²e tsa tii²i uncoon¹³ 'in tsá² do 'in 'e² 'ii coon¹³ 'e tyú² tya'a.

⁷Jo cón¹³oon' tóo² yaanaa': 'e líi²naa' 'e lí² unsíi² tsá² 'e to² nigatyú² Dios. Tsu 'e jún² 'e jñi¹ tsá² la joon jon cón² tsá² mi tí² 'e garoo²¹. (Wa jñi¹ tsá² cwuu²¹ joon coon²¹ tsá² cwu¹ tya'a mo garoo²¹o.)

⁸La joon jon wa' jmoo¹o tsá² jilaa²¹ 'e gó² 'iin²¹²in ngú¹ taan²¹²in, 'e gó² do jon ijma¹ júuin² lí gatséi¹. Pe wana jmoo¹o tsá² jiin¹³ la 'yaa¹-tsi Espírítu tya' Dios, 'in Espírítu do ijmaa¹a 'e seen²¹mo 'in tsá² do coon²¹ tøø²mo. ⁹Jo cwo'woo²¹oo' 'e jmoo²oo' 'e tyú²; tsu wana jmoo²¹o' taa²¹gi' ca gati² 'ii²¹ 'e garoo²¹ 'e sá² 'e 'lee²¹e. ¹⁰Tsu 'wii¹³ joon cwojmoo²¹o' 'e tyú² tya' jileei²¹ tsá² mi lí². Cwojmoo²¹o' la joon 'e tyiin²gi nifu tya' tsaru¹u 'in jai² líi²i Cristo.

Júu³ lí tséi¹

¹¹Ní²duu' xiaala coo¹³ 'e júu³ lo 'e gatón³oon ni mo'j² lo coon¹³ cwóo³oo. ¹²In tsá² do 'in 'iin²¹²in wa' 'ii¹³naa' 'e lí² circuncisión, 'iin²¹²in la joon jiin¹³ wa' iliseen²¹in tyú² coon¹³ 'in tsá² Israel catyaa² do, 'e coon¹³ la joon jo 'e inf²i wúu¹ 'wii¹³ tya' 'e júu³ tyú² do 'e

gajuin¹ Cristo tsaa¹ crúu¹³ 'wii¹³
 tyi'. ¹³Jon' wa' jiin¹³ 'in tsá² líi¹ lí²
 circuncisión lí² jmáa¹ a jilaa²¹ la
 jin² ley pe 'iin²¹² 'in 'e 'ii¹³ naa' 'e lí²
 do 'e coon¹³ la joon íjmá¹ jloo³ 'e
 to² tyu² 'ii-o ga'ii¹³ naa' 'e lí² do.
¹⁴Pe wa jna, cwáain¹ tyiia 'ñii'a,
 jo 'e sá² wa' jmá³ aa jloo³ 'ñii'a. Pe
 wa' a jmá³ aa jloo³, jloo³ jmá³ aa tsu
 'wii¹³ nigajuin¹ Ña'ñu¹ 'u' Jesucristo
 tsaa¹ crúu¹³ 'wii²¹² tyiia. Tsu 'wii¹³
 cwáain¹ tya' 'e crúu¹³ do 'e fu
 juncwii²¹ lo jo tyu² gi to² jna, joon
 la wa' na'lii²¹² moo tya' 'e fu juncwii²¹
 lo. ¹⁵Tsu wana sicaan²¹ na' coon¹³

Cristo Jesús jo 'ee to² 'íi³ tyi' wana
 'ii¹³ na' 'e lí² do si jo mo 'ii¹³ na' 'ee.
 Jiin¹³ 'e 'íi³ to² tyi' wa' 'e lín³ na' 'in
 'múu² mo'. ¹⁶Joon cwoliseein²¹ tyú²
 tyani Dios jileei²¹ 'in líi¹ la joon,
 joon cwolifee¹ mo-tsi Dios tya'a, tsu
 lín² 'ido tsá² tya' Dios 'e la jai².

¹⁷Nano tiin¹³ lí ngóo¹ gi do jo
 'iin²¹² na wa' a untyiin² tsá² jna jiin¹³
 jáain¹. Tsu lí²-i lín² tsá² 'e lí¹ na tsá²
 tya' Ña'ñu¹ 'u' Jesús coon¹³ 'e lí² lí
 sicwuu²¹ tyiia lo.

¹⁸Tsaru¹ 'u', cwoseen²¹ moo' 'e
 feei¹-tsi Ña'ñu¹ 'u' Jesucristo 'wii²¹²
 tyii' coon¹³ jilaa²¹ 'e 'i¹-oo'. Amén.

Jí² gasii¹in San Pablo tíi²i tsá² 'in néei¹ Efeso

Siin¹ Poo² 'e jí² lo tya' tsá² 'in
jai² líi² Cristo 'in néei¹ Efeso

1 Jna-a, Poo², sfi³na 'e jí² lo.
Joon líi¹na jaain²¹ apóstol tya'
Jesucristo tsu' wii¹³ gali'in²¹² Dios
la joon. Sfi³na 'e jí² lo tyi'naa' 'in
líi¹ tsá² tya' Dios 'in jai² líi² Cristo
Jesús néei¹ Efeso. ²Mí³hi tyani Dios
'e wa uncwaa¹³mo 'naa' joon wa
cwo¹ Dios Ñu¹u' joongi Ñañu¹u'
Jesucristo 'naa' 'e seen²¹moo' tyú²
tyaní¹i.

'E gajmaa¹a Dios Jmii²¹
tyijna' wii²¹² tya' Cristo

³Ungoo²¹o' Dios tya' Ñañu¹u'
Jesucristo 'in líi¹ Jmii²¹, tsu
'wii¹³ sicaan²¹mo' coon¹³ Cristo
gauncwaa¹³ Dios jna' coon¹³ jilaa²¹
'e cwai¹³ 'e sá² ñu'fú² 'e cwo²o
Espíritu Tyú². ⁴Joon Dios gatyii¹³in
jna' wii²¹² tya' Cristo la nu'gi garón²
juncwii²¹. Dios gatyii¹³in jna' 'e
saan²¹an' 'e cwaa¹³na' tya'a joon 'e
jo tsaa² røøi²¹gi'. ⁵Joon tsu' wii¹³
gali'in²¹² Dios jna' jiin¹³ la ga'i¹-tsi
'e jmáa¹a tyi' la mo jéei¹, ga'ii²¹
Dios jna' wii¹³ tya' Cristo 'e líin²na'
jóon¹on jiin¹³ la galí² 'yaa¹-tsi
'ña'a. ⁶Joon coon¹³ la joon lí² ñí²i

jileei²¹ xiiala 'ya²gi 'e fo'fee¹ tya'a.
Joon coon¹³ 'e fo'fee¹ tya'a do
gajmaa¹a Dios ilí² 'ii²¹in jna' coon¹³
'e gajmaa¹a Cristo tyijna'. ⁷Joon
tsu' wii¹³ gali'in²¹² Dios jna' 'áai¹,
gajmaa¹a Dios tiin¹³ jna' wii¹³ mo
gajúin¹ Jóon¹on, galifee¹mo-tsi
'wii¹³ tsaa² tyijna'. ⁸Joon Dios
niga'e²e jna' xiiala 'iin²¹²in jna' 'áai¹
mo gacwo¹o jna' 'e jmi¹-tsi' joongi
'e øøi²¹-tsi' 'áai¹. ⁹Joon niga'e²e jna'
'ee 'e 'iin²¹²in jmáa¹a 'e la 'i¹-tsi 'ña'a
'e jo lí² øøi²¹-tsi tsá². ¹⁰Joon ga'i¹-tsi
'ee ijmaa¹a mo gacwá¹ jmi²¹² wa'a
uncaain²¹ jilaa²¹ ilí² tyú² Cristo to²,
la 'e sá² ñu'fú², la joon jon 'e sá² ni
cwoo¹³ juncwii²¹.

¹¹Joon coon¹³ 'e sicaan²¹na' coon¹³
Cristo ga'ii²¹ Dios jna' la mo jéei¹
'e 'ii¹³na' 'e tii²¹na' icwó²o 'ii. Joon
jilaa²¹ 'elo røø²¹ galí² jiin¹³ la 'i¹-tsi
Dios joon jmoo¹o Dios jilaa²¹ 'e
'yaa¹-tsi 'e 'i¹-tsi. ¹²Joon la joon,
jna'a, 'in nigajai² líi² Cristo nifu,
lí² lisaan²¹a'an jmoo²¹o'o 'e cwo¹
tsá² 'maai¹³ Dios wii¹³ 'e 'ya²gi
tya'a. ¹³La joon jon 'naa' nigajai²
galí²naa' Cristo mo ganuu²uun¹ 'e
júu³ jai² tya'a, 'e júu³ jai² do tya'
xiiala lí² jmáa¹a Dios tiin¹³naa'.
Joon galicaan²¹naa' coon¹³ Cristo,

joon ga'ii¹³ naa' 'in Espíritu Tyá²
 tya' Dios, 'in líi¹ lawa coon²¹ sello
 tyi'naa' 'e líi¹ naa' tsá² tya' Dios.
 Joon ga'íi² Dios júu³ la mo jéei¹
 icwoo¹ 'i 'in Espíritu Tyá² tya'a do.
¹⁴Joon 'in Espíritu Tyá² do líi¹ i lawa
 coon²¹ júu³ tyiin² 'e cwó² Dios ca
 mi 'ii¹³ naa' 'e tíi²¹ naa'. Joon coon¹³
 la joon iun'goo²¹ o tsá² 'ii 'wii¹³ 'e
 'ya²gi tya'a.

**Mí¹ i Poo² tyani Dios 'wii²¹²
 tya' 'in jai² líi²¹ Jesús**

¹⁵Joon tsu 'wii¹³ joon mo
 ganú³ uun xiiala jai² líi² naa'
 Nañu¹ u' Jesús joongi xiiala
 'iin²¹² naa' jileei²¹ tsá² tya' Dios
 catyaa², ¹⁶jo¹ ga'íin²-tsii cwóo³oo
 'maai¹³ Dios 'wii²¹² tyi'naa' coon²¹
 tøø² mo, joon mí³ii tyani Dios 'wii²¹²
 tyi'naa'. ¹⁷Mí³ii tyani Dios tya'
 Nañu¹ u' Jesucristo, 'in líi¹ i Jmii²¹
 tya' jilaa²¹ 'e 'ya²gi. Mí³ii tyaní¹ i
 wa'a cwo¹ 'naa' ilijmii¹ 'oo'. 'E coon¹³
 la joon lí² 'øøi²¹ 'oo' jilaa²¹ 'e² e
 'naa' joon licwii¹ moo' 'ii 'e tyú²gi.
¹⁸Mí³ii tyani Dios wa'a uncoon¹³ on
 'naa' i'øøi²¹ 'oo' jilaa²¹ 'e sijan²
 jileei²¹ 'in tø² Dios. Mí³ii jon wa'a
 iliní²ii' xiaala 'ya²gi joon xiiala fee¹
 'e sá² tya' Dios icwo¹ 'e tíi² i jileei²¹
 tsá² tya'a. ¹⁹Mí³ii jon wa'a iliní²ii'
 xiiala fee¹ 'e wa'a pí³ tya' Dios 'e
 jo tyéi¹. Joon 'e wa'a pí³ tya'a do
 jmoo¹ o to² coon¹³ jna' 'in jai² líi²
 Cristo. Joon 'e wa'a pí³ tya' Dios do
 ga'e² Dios jna' ²⁰mo gajjin²¹ Dios
 Cristo jee²¹² 'líi²¹² joon gajmaa¹ a
 cwó² 'ido lí' cwo²¹ o tsá¹ fu ñu¹fu².
²¹Joon gacwó² 'ido lí ñigi la jee²¹²
 jileei²¹ tsaa² to², coon¹³ jileei²¹ 'in
 'oo¹ o to². Ñigi 'ii la jee²¹² jileei²¹ 'in
 lí² unsii¹ i tsá² jee²¹² 'e juncwii²¹ lo

si jee²¹² 'e juncwii²¹ ijó¹ 'ee. ²²Joon
 Dios gacwoo¹ o wa'a tyu¹² Cristo to²
 jilaa²¹ 'e sá². Joon gacwo¹ o Dios
 Cristo wa'a iliní¹ mootyi² tya' jileei²¹
 'in jai² líi² 'ii. ²³Joon 'in tsá² 'in
 jai² líi² Cristo líi¹ i lawa cuerpo
 tya' Cristo. Joon jileei²¹ 'in jai² líi²
 Cristo do lawa'a la tøøi² cuerpo tya'
 Cristo. Joon Cristo cwáain¹ tya'a
 unrøø²¹ i jileei²¹ 'ido.

**'In²¹² mo Dios jna' 'wii¹³ joon
 gajmaa¹ a tiin¹³ jna'**

2 Joon xufiin¹³ líi¹ naa' lawa
 tsá² 'líi²¹² la mo jée¹ coon¹³
 jilaa²¹ tsaa² røø²¹ naa' joongi coon¹³
 jilaa²¹ 'e niga'laa²¹² naa', pe Dios
 nigajmeei¹ naa' tsá² jiin²¹ coon²¹
 caan²¹ mo coon¹³ Cristo. ²'Yiia¹³
 joon gajmaa² aa' la jmoo¹ o 'in tsá²
 taain²¹² juncwii²¹ catyaa², joon
 gajmaa² aa' jiin¹³ la 'iin²¹² in 'in
 espíritu gó² 'in tyu² to² lí' tya'cwii²¹
 lacaain²¹ juncwii²¹. Joon 'in espíritu
 gó² do tyaa¹-tsi jileei²¹ 'in jo jmoo¹ o
 nuu¹³ to² tyu² Dios. ³La joon líi¹
 jna'a jon la mo jéei¹, ngii²¹ i to²
 jmoo¹ o jiin¹³ la 'ii²¹ i'i, jmoo²¹ o'o
 jiin¹³ la 'yaa¹-tsi ngú¹ taan²¹² na'a
 joongi joon jiin¹³ la 'i¹-tsii¹. Joon
 galíi¹ jna'a tsá² 'in tñi² 'ii²¹ 'e
 wúu¹ i'é² e Dios, coon²¹ røø²¹ la 'in
 catyaa² 'in 'e² e Dios wúu¹. ⁴Pe
 jo tyéi¹ 'e fúu² líi² i Dios jna' joon
 gali'in²¹² mo jna' 'áai¹, ⁵joon
 xufiin¹³ lawa 'líi²¹² jna' coon¹³ 'e
 tsaa² røø²¹ na' gajmeei¹ Dios jna'
 tsá² jiin²¹ coon²¹ caan²¹ mo coon¹³
 Cristo. Tsu Dios gajmaa¹ 'e tiin¹³
 'naa' tsu 'wii¹³ 'e feei¹-tsio. ⁶Joon
 Dios gajmaa¹ a jiin¹ i caan²¹ mo
 coon¹³ Cristo Jesús joon gajmaa¹ a
 'e 'yii²¹ a' caain²¹ coon¹³ on fu ñu¹fu².

7 Joon gajmaa¹a Dios la joon 'e lí² 'e jéei¹gi xiiala galí¹iin²¹²in jna¹ 'áai¹ joongi xiiala 'wo²-tsi 'áai¹ tyijna¹ coon¹³ 'e gajmaa¹a Cristo Jesús tyi¹. 8 Joon Dios gajmaa¹a tiin¹³ 'naa¹ coon¹³ 'e jai² líi²naa¹ tsu¹ 'wii¹³ 'iin²¹²mo 'naa¹. Joon jo gajmaa² 'naa¹ 'yaanaa¹ 'elo, pe Dios nigajmaa¹a tyi¹naa¹ 'e jo 'ee 'laa¹³ tyiin¹. 9 Jo jmaa¹a Dios tiin¹³ tsá² tsu¹ 'wii¹³ 'e tyú² 'e nigajmaa¹a tsá², tsu¹ coon¹³ la joon jo lí² jme¹i tsá² jloo³ yaai. 10 Tsu¹ Dios nigajmee¹i jna¹, gajmee¹i jna¹ sicaan²¹na¹ coon¹³ Cristo Jesús yu¹ to² 'e jmoo²¹o¹ jilaa²¹ to² 'e tyú² jiin¹³ la niga¹i¹-tsi la mo jéei¹.

**'E tyú² 'e saan²¹an¹ 'wii¹³
cwáain¹ tya¹ Cristo**

11 Tsu¹ 'wii¹³ joon cwotii¹³ 'oo¹ xiiala líi¹naa¹ la mo jéei¹. Jo líi¹naa¹ tsá² Israel 'in niga¹i¹ 'e lí² circuncisión 'e jmoo¹o tsá² do ngú¹ taain²¹² tsá². Joon 'in tsá² 'in líi¹ lí² do gaunsii¹ 'naa¹ tsá² 'in jo líi¹ lí² circuncisión. 12 'Yiia¹³ joon jo cwii¹naa¹ Cristo. Jo galí¹naa¹ tsá² Israel joon jo ñí²i¹ 'e júu³ ga¹i²i Dios jon¹gi 'e júu³ tyiin² gajmaa¹a Dios coon¹³ 'in tsá² do. Taan²¹²naa¹ 'e juncwii²¹ lo jo 'e sá² wa¹ sijaan²aan¹ joon jo cwii¹naa¹ Dios. 13 Pe nano, sicaan²¹naa¹ coon¹³ Cristo Jesús niganatyéen¹naa¹ coon¹³ Dios, xufiin¹³ la mo jéei¹ wíin² taan²¹²naa¹ coon¹³on. Coon¹³ 'e jmi¹ 'øøi² Cristo Jesús niganatyéen¹naa¹ coon¹³ Dios. 14 Joon tsu¹ 'wii¹³ Cristo seen²¹na¹ tyú² tyani Dios. Joon Cristo do gajmaa¹a wa¹ iliin¹na¹ tsá² goo²¹o¹ la tsá² Israel lagi tsá² 'in jo¹ seen²¹ Israel. Joon gauntyee¹ 'e 'e gó² 'i¹-tsi

'e lí¹ la lí¹ coon²¹ 'oo²¹ cwoo¹³ 'e si² jee²¹² tsá² Israel coon¹³ tsá² 'in jo seen²¹ joon. 15 Joon mo gajúin¹ Cristo gatséi¹mo 'e ley do 'e lí¹ jmaai¹³ 'e 'ná¹ jmaa¹a tsá² joon coon¹³ la joon gajmaa¹a coon²¹ fuu²¹ 'múui² jee²¹² je tún² fuu²¹ do. Joon sicaan²¹mo coon¹³ 'ido 'e fuu²¹ 'múui² do. Joon coon¹³ la joon gajmaa¹a Cristo 'e seen²¹ tsá² tyú²-u jee²¹² 'ii. 16 Joon mo gajúin¹ Cristo tsaa¹ crúu¹³ gauntyee¹ 'e 'e gó² do jee²¹² 'e tún² 'e fuu²¹ do joon gajmaa¹a 'e seen²¹ 'ido tyú² coon¹³ Dios. Joon coon¹³ la joon galí¹i jaan²¹mo.

17 Joon Cristo gajó¹ joon gajma²a júu³ jileei²¹ 'e júu³ do tya¹ xiiala seen²¹ tsá² tyú². Gajma²a 'naa¹ júu³ 'in seen²¹ wíin² la joon jon 'in seen²¹ tyan¹. 18 Joon tsu¹ 'wii¹³ Cristo 'e lí² tsatyéen¹na¹ coon¹³ Dios Jmii²¹ si líi¹na¹ tsá² Israel si jo¹ líi¹na¹ 'ee. Jaan²¹mo Espíritu 'in ngi¹ coon¹³ jna¹. 19 Tsu¹ 'wii¹³ joon jo liin¹gi¹ tsá² coon²¹ fuu²¹ pe líi¹naa¹ tsá² goo²¹o¹ la líi¹ jileei²¹ 'in líi¹ tsá² tya¹ Dios. Líi¹na¹ tsá² 'in taai²¹² inuu¹ tya¹ Dios. 20 Joon 'naa¹ líi¹naa¹ lawa coon²¹ nú¹ 'e si² ni coon²¹ tiifuu²¹. Joon 'in tsá² apóstoles coon¹³ 'in gacwoo¹o júu³ tyú² la mo jéei¹ líi¹i lawa 'e tiifuu²¹ do. Joon 'ña¹a Jesucristo líi¹i lawa 'e cuun²¹² nifu tya¹ 'e tiifuu²¹ do. 21 Joon ni Cristo do cwaain²¹ 'e nú¹ do tyú² sifúui¹³ ca ga¹yeei²¹ coon²¹ cwo¹ nacwaa¹³ tya¹ Ñañu^{1u}. 22 Joon 'naa¹ 'in sicaain²¹ coon¹³ Cristo uncaan²¹naa¹ coon¹³ jileei²¹ 'in catyaa² ca galí¹naa¹ coon²¹ nú¹ lí¹ seen²¹ 'in Espíritu Tyú² tya¹ Dios.

**Dios gatyaa¹a cwoo²¹ Poo² 'e
júu³ tyú² tya'a wa'a cwó²o 'ido
tya' tsá² jo seein²¹ Israel**

3 ¹⁻²Tsu 'wii¹³ joon jna-a, Poo²,
'e m³i³i 'wii²¹² tyi'naa', joon
'yuu²na 'nñi³ 'wii¹³ cwáain¹ tya'
Cristo Jesús. Joon nanuu¹uu¹ 'e
'yuu²na 'nñi³ 'wii¹³ cwáain¹ tya'
Cristo tsu Dios gatyaa¹a cwó³oo 'e
júu³ tyú² tya'a wa' cwo³oo 'naa' 'in
jo seein²¹ Israel. ³Joon nanuu¹uu¹
xiiala ga'e² Dios jna 'e júu³ 'uui²¹
tya'a jiin¹³ la júu³ gatoon²xuu
ni jí². ⁴Joon mo jóø²øø¹ 'e jí² lo
tsáa¹mo-'oo' 'e cwí³oo 'e júu³ 'uui²¹
tya' Cristo. ⁵Joon jo gacwó² Dios
wa'a 'e licwii¹ 'e júu³ 'uui²¹ do
jiin¹³ jaain²¹ la mo jée¹, pe nano
niga'e² Dios 'e júu³ 'uui²¹ do tya'
'in apóstoles 'in gatyii¹ 'in coon¹³ 'in
tsá² 'in cwo¹o júu³ tyú² tya'a. 'In
Espíritu Tyú² tya' Dios ga'e² 'e 'in tsá²
do 'e júu³ 'uui²¹ do. ⁶Joon 'e lo-o
'e júu³ 'uui²¹ do: 'e coon¹³ 'e júu³
tyú² tya' xiiala ijmá¹ Dios tiin¹³ tsá²
'wii¹³ cwáain¹ tya' Cristo Jesús 'in
tsá² 'in jo seein²¹ Israel i'ii²¹ 'e tñi²
coon²¹ røø²¹ coon¹³ 'in tsá² Israel.
Joon iliin¹ coon²¹ cuerpo tya' Cristo
la líi¹ 'in tsá² do. Joon 'e júu³ ga'ii¹
Dios cwáain¹ tya' Cristo Jesús tya'
tsá² Israel, 'e júu³ do tya' tsá² 'in jo
seein²¹ Israel jon.

⁷Joon xufiin¹³ jo tñi²na 'e liin¹na
tsá² tya'a, Dios gatyii¹³in jna joon
gatyaa¹a cwó³oo wa'a cwó³oo júu³
tyú² tya'a. Joon jmaai¹³ coon¹³ 'ii²¹
tya'a galí¹ jilaa²¹ 'elo. ⁸Joon jna-a
líi¹na 'in xaai¹gi la jee²¹² jileei²¹
tsá² tya' Dios; pe 'ii-o gacwo¹ jna
'e to² lo 'e 'ya²gi wa'a jmaa¹³aa
júu³ 'in tsá² jo seein²¹ Israel 'e

júu³ tyú² tya' Cristo, joon jiin¹³
jaain²¹ jo lí² 'øøi²¹-tsi la tí¹ xiiala
fee¹ 'e gajmaa¹a Cristo 'wii²¹² tyi'.
⁹Joon gatyaa¹a Dios cwó³oo wa'a
jmaa¹³aa jileei²¹ tsá² júu³ 'e júu³
'uui²¹ ga'i¹-tsi Dios ca la mo 'wiin²¹²,
joon Dios gajmaa¹a jilaa²¹ 'e sá².
¹⁰Galí¹ la joon, 'e coon¹³ la joon lí²
'é²e Dios 'in tyú² to² coon¹³ 'in 'oo¹o
to² fu ñu¹fú², xiiala gajmaa¹a tya' 'in
jai² líi² 'ii². Joon coon¹³ la joon lí²
líi¹ 'ido xiiala jmi¹-tsi Dios coon¹³
jilaa²¹ 'e sá². ¹¹Joon jilaa²¹ 'elo jiin¹³
la ga'i¹-tsi Dios ilí² coon¹³ Ña'ñu¹u'
Jesucristo, joon gali¹in²¹²in Dios
la joon ca la mo 'wiin²¹² joongi
coon²¹ tøø²mo. ¹²Joon tsu 'wii¹³ jai²
líi²na' Jesucristo lí²-i tsatyéen¹na'
tyani Dios jo cu²-tsi' wa' jo 'ii²¹in
jna'. ¹³Tsu 'wii¹³ joon m³i³i tyani²ii'
jo cwoliin¹naa' tsá² 'in jo tyaa¹-tsi
cwáain¹ tya' 'e móo³oo wúu¹ wii¹³
cwáain¹ tyi 'naa', tsu coon²¹ 'e 'yú³
júui³ 'naa' 'elo.

'In²¹²in Cristo tsá²

¹⁴Tsu 'wii¹³ joon si³ii wo²jñi³ii
tyani Jmii²¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo,
¹⁵'in cwó²o nombre tya' jileei²¹,
lagi 'in taai² ñu¹fú², lagi 'in tain²¹²
juncwii²¹. ¹⁶M³i³i tyani Jmii²¹ 'e
cwo¹³i 'naa' 'in Espiritu Tyú² tya'a
'e cwo¹² 'naa' wa'a pí³ tsi alma
tyii'. ¹⁷M³i³i 'e 'wii¹³ 'e jai² líi²naa'
i'cwó² Cristo alma tyii'. M³i³i jon 'e
tsu 'wii¹³ tá² taan²¹²-'oo' coon¹³ 'e
'iin²¹²naa' Dios coon¹³ tsá². ¹⁸M³i³i 'e
líøøi²¹-'oo' tyú² coon¹³ 'in catyaa²
'in jai² líi²i Dios xiiala fee¹ 'iin²¹²in
Cristo tsá² 'áai'. 'In²¹²na iliníi²¹ii'
xiiala 'ú² joongi xiiala cwaa²¹
joongi xiiala 'o² joongi xiiala ñíi¹
'e 'iin²¹²in Cristo tsá². ¹⁹M³i³i jon

iliñi³ 'naa' xiiala 'iin²¹²in Cristo tsá²
xufiin¹³ jo lí² ne²na' la tí¹. Mí³ii
tyani Dios wa'a unrøø¹i Dios 'naa'
coon¹³ 'ñā'a.

²⁰Joon nano, cwołi² jilaa²¹ 'e
'ya²gi tya' Dios. Joon coon¹³ 'e 'ii²¹
tya'o 'e taa² jna' lí² jmāa¹a Dios
'wii¹³ tyi' láai²gi 'áai¹ la la mí²i, lí²-i
jmāa¹a Dios tyi' láai²gi 'áai¹ ce jo lí²
'i¹-tsi' jilaa²¹ 'e lí² jmāa¹a Dios tyi'.
²¹iCwoun'goo¹o jileei²¹ 'in jai² líi²
'ii 'wii¹³ cwáain¹ tya' Cristo Jesús!
iCwoun'goo¹o 'ii coon²¹ tøø²mo!
Amén.

Sicaain²¹ jna' coon¹³

Espíritu tya' Dios

4 Joon tsu 'wii¹³ joon, jna-a,
'in 'yui² ñuñi³ 'wii¹³ cwáain¹
tya' Ñāñu¹u', mí³ii tyani²ii'
wa' jmaa²aa' la tñi² jmā¹a 'in
nigatø² Dios. ²Cwoseen²¹naa' 'e
'wo²-oo' joongi feei¹-oo' tya' tsá²
xeei²¹. Cwołifee¹mo-'oo' joongi
'i²du¹-oo' la jaain²¹ la jaan²¹naa' tsu
'wii¹³ 'nee¹naa' la 'oo²¹ ruu²¹naa'.
³Cwoo¹³-oo' wa' liseen²¹naa' tyú²
la 'oo²¹ 'naa' coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in
Espíritu Tyú². ⁴Jaan²¹mo líi¹naa'
'in jai¹ líi² Cristo, joon jaan²¹mo
Espíritu tya' Dios seen²¹, joon
gatø² Dios 'naa' 'wa'a canii²mo
sija²aan'. ⁵Joon jaan²¹mo Ñāñu¹u'
seen²¹, joon coon²¹ 'e jai² líi²na',
joon canii²mo jmi²¹ saa²¹na', ⁶joon
seen²¹mo jaan²¹mo Dios 'in líi¹
Jmii²¹ jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii. Joon
'in Dios do tyu²u to² jileei²¹ 'in jai²
líi² 'ii, joon uncoon¹³on jileei²¹ 'in
jai² líi² 'ii, joon ngi¹ coon¹³ jileei²¹
'in jai² líi² 'ii.

⁷Pe Cristo nigacwo²o jna' la
jaan²¹na' coon²¹ to² jmoø²¹o' jiin¹³

la nigali'iin²¹²in 'ñā'a. ⁸Tsu 'wii¹³
joon jin²in ni jí² tya'a:

Mo gasoo¹o fu yu² juncwii²¹

gatøø²¹o fúui¹ 'in gali¹i,

joon gacwo¹o tsá² 'e 'yaa¹-tsio.

⁹Joon, ¿e 'øøi²¹-tsi tsá² mo jin² 'e
jí² do "gasoo¹o fu yu² juncwii²¹"?

'øøi²¹-tsi tsá² 'e jin² 'e nifu 'ii-o
gajgaai¹ fu ni cwoo¹³ juncwii²¹.

¹⁰Joon 'in nigajngaai¹ do 'ii-i 'in
nigasoo¹o li ñii²gi fu ñu²fú² 'e
coon¹³ la joon lí² unrøø¹i jilaa²¹
coon¹³ 'ñā'a. ¹¹Joon gacwo¹o la
jaain²¹ la jaain²¹ tsá² coon²¹ to² 'e
jmāa¹a. 'Inlíi¹³ gajmee¹i Cristo

apóstoles, 'inlíi¹³gi gacwo¹o to² 'e
jma²a tsá² júu³ tya' Dios, joon

seen²¹gi 'in gacwo¹o wa'a cwoo¹o

'e júu³ tyú² tya' xiiala jmā¹ Dios

tiin¹³ tsá². Seen²¹mo joon tsacøøi¹³

'in 'e²e 'naa'. ¹²Gajmaa¹o la joon 'e

tyaa¹a tyú² jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii

ijmāa¹a 'ido to² tya'a. Gajmaa¹o la

joon jon 'e cwo¹o pí³ jileei²¹ 'in

jai² líi² 'ii. ¹³Joon ijmāa¹a la joon

ca liin¹na' jaain²¹na' coon¹³ 'e jai²

líi²na' joongi coon¹³ 'e cwii¹na'

'in Joon¹ Dios; ca liin¹na' tsá² 'in

nicøøi¹³ coon¹³ 'e jai² líi²na', joon

ca liin¹na' ce tí¹ la líi¹ Cristo.

¹⁴Joon jo líi¹gi' la líi¹ xuui²¹² 'in

unsi²¹ 'e 'i¹-tsí jmoono tsu jo ñii¹

joon tsaliin²mo coon¹³ 'ido jmoono

mo jalíin² tsá² 'in jmi¹-tsi 'e²e 'ido

jilaa²¹ júu³ xiia²¹. Joon coon¹³ júu³

to² tya'a coon²¹on tóo² tsá² 'in jo

líi¹ tsá² 'in nicøøi¹³ coon¹³ 'e jai²

líi². ¹⁵Pe jna'gi' sñi¹³i 'e júu³ jai²

tsu 'wii¹³ 'iin²¹²na' la jaain²¹ la

jaan²¹na', icwaan²¹na' coon¹³ jilaa²¹

'e 'øøi²¹-tsi cwáain¹ tya' Cristo. Joon

Cristo do líi¹ mooty² tya' cuerpo

tya'a, joon cuerpo tya'a lí¹ jileei²¹

'in jai¹² líi²i 'ii. ¹⁶Joon tsu 'wii¹³
Cristo 'yuui² cuerpo tya'a, 'wii¹³ 'ii
tyú² sitaa² jilaa²¹ cuerpo tya'a,
joon mo jmoo¹o to² tyú² jilaa²¹
'e cuerpo do icwaan²¹mo joon
ili¹iin²¹²mo 'áai'gi.

'E juncwii²¹ 'múui² 'e sá² coon¹³ Cristo

¹⁷Tsu 'wii¹³ joon cwo³oo 'naa'
cwáain¹ joon mǐ¹ii tyani²'ii' coon¹³
'e sii²¹ Nañu¹'u' 'e jo ngi¹gi¹ to²
jmoo²oo' la jmoo¹o 'in tsá² jo
cwii¹in Dios. 'In tsá² do ngi¹i 'i¹-tsi
'e jo 'e to² tí¹, ¹⁸joon galinu²¹ 'e
'øøi²¹-tsi. Joon tsu 'wii¹³ 'wa¹²-tsio
tsá² bán¹mo 'ii joon jo 'oo¹o 'e
juncwii²¹ 'e cwo¹ Dios tsá². ¹⁹Joon
tsu 'wii¹³ jo lí²gi faí¹i²¹ canii²
jmoo¹o jilaa²¹ 'e gó². Cwo¹-tsi
jmoo¹o jilaa²¹ 'e leei²¹ tsá². ²⁰Pe
'naa', jo mo galití²naa' jilaa²¹ 'elo 'e
cwáain¹ tya' Cristo, ²¹wana la jai²
niganu²uun' cwáain¹ tya' 'ii, si
wana ga'e² e Cristo 'naa' 'e jai² 'e sá²
tya' Jesús 'ee. ²²Pe 'naa', lawa tsá²
'in jai² líi²i Cristo, 'ná¹ tuu²u² 'e gó²
'e jmaa²aa' 'e najmaa¹ 'a leei²¹ tsá² la
mo jéei¹, tsu 'e gó² do 'e tí²-tsi tsá²
jmoo¹o coon²¹on tsá² too². ²³Joon
cwaun'múu²mo Dios alma tyii'
coon¹³ 'e 'i¹-oo'. ²⁴Joon cwoliin²¹naa'
tsá² 'in 'múui² 'in gajmeei¹ Dios.
Joon Dios gajmeei¹ 'in tsá² 'múui²
do 'e jmáa¹ 'a 'e tyú² joon 'e liin¹in
tsá² tya'a la jai².

²⁵Tsu 'wii¹³ joon jo foo²¹gi¹ júu³
tajuu²¹ pe fáa¹³aa' 'a la jai² la jaain²¹
la jaan²¹naa' tsu jile¹e líi¹na' lawa
jaan²¹na' coon¹³ cuerpo tya' Jesús.

²⁶Joon wana gatsá² 'nii²¹-oo', jo
'noo²oo' tsaa²; jo cwo²oo' 'e nii²¹-oo'
la tøøi² jmi²¹² ce yuu¹² ñi¹. ²⁷Jo
cwo²oo' jiin¹³xu wa' lí² tya' 'in 'lii¹³.

²⁸Joon 'in gajmoo¹o 'uun²¹ 'ná¹
tú²o jmáa¹ 'a 'uun²¹ joon 'láa² 'wii²¹²
jmáa¹ 'a to², 'ná¹ jmáa¹ 'a to² tyú²
coon¹³ cwo²¹o 'e coon¹³ la joon
ilisá² 'e cwo²o 'in seein²¹ faí¹.

²⁹Joon jo foo²oo' jilaa²¹ júu³ 'e
gó²; fáa¹³aa' jmai¹² júu³ tyú² 'e lí²
uncoon¹³ tsá² xeei²¹. Joon júu³ tyii'
ityá¹-tsi tsá² 'e ngi¹ coon¹³ Dios.

³⁰Joon jo cwo²oo' faí¹ 'in Espíritu
Tyú² tya' Dios coon¹³ 'e jmoo²oo'
tsu Dios gacwoo¹³i 'naa' 'in Espíritu
Tyú² tya'a 'e liin¹ lawa coon²¹ sello
tyi'naa' 'e liin¹naa' tsá² tya'a ca
jmi²¹² mi untiin¹³in jmáa¹ 'e tiin¹³
'naa'.

³¹Tuu²u² 'e 'láai² 'i¹-oo' coon¹³ 'e
'yá²-oo', coon¹³ 'e 'nii²¹-oo' coon¹³
jilaa²¹ júu³ 'laa²¹ 'e 'oo¹o tó² tsá²,
coon¹³ jilaa²¹ júu³ 'e gó². Tuu²u²
jilaa²¹ 'e tsii²¹²-wúu¹naa'. ³²Joon
liin¹naa' tsá² tyú¹, 'in 'wo²-tsi tya'
tsá² la jaain²¹ la jaan²¹naa'. Jmaa²aa'
fee¹-oo' la jaain²¹ la jaan²¹naa'
jiin¹³ la gajmaa¹ 'a Dios fee¹-tsi tyii'
'wii¹³ cwáain¹ tya' Cristo.

5 Tsu 'wii¹³ joon cwoliin¹naa'
tsá² 'in líi¹ la líi¹ Dios.
Cwoliin¹naa' lawa xuui²¹² tya'a 'in
'iin²¹²in. ²Joon 'iin²¹²naa' 'in catyaa¹i²
jiin¹³ la gali¹iin²¹²in Cristo jna' joon
gajaain¹² 'ña'a lawa jaain²¹ joo'saa²¹
xuui²¹² 'in jngaai¹³ tsá² 'e cwo² tsá²
Dios lawa coon²¹ fa¹ 'wii²¹² tyijna'.
Joon 'yaa¹-tsi Dios coon¹³ 'e fa¹ do.

³Pe 'naa', tsu 'wii¹³ líi²naa' tsá²
tya' Dios jo cwo²oo' lí² jiin¹³
coon²¹ naa¹³ 'e foo¹³naa' tsamí² tya'
tsá² xeei²¹, jon'gi síi¹³naa' la 'oo²¹
yaanaa' tya' 'in jmoo¹o la no. Jo
jmoo²oo' doñi¹ee 'e leei²¹ tsá². ⁴Jo
foo²oo' júu³ 'e un'leei²¹ tsá² yaai, si
júu³ 'e jo 'ee to² tí¹ 'ee, si júu³ ngíi¹

'e gó² 'ee. Pe tyú²gi wa'a cwoo²oo' 'maai¹³ Dios. ⁵Tsu nañi³ 'naa' 'e jo lí² tsataai²¹² tsá² li tyú² Cristo coon¹³ Dios to² 'in tsá² 'in fee¹i tsamí² jo mo cui¹² cwoo²¹o, si jmoo¹o 'e leei²¹ tsá² 'ee, si 'iin²¹²in 'e sá² tya' tsá² xeei²¹ 'ee (tsu lawa un'goo¹o tsá² dioses 'in gajmeei¹ tsá² mo 'iin²¹²in 'e sá² tya' tsá² xeei²¹). ⁶Jo cwoo²oo' wa' coon²¹ tsá² 'naa' too² coon¹³ júu³ 'e jo 'ee to² tí¹, tsu Dios 'e¹²e wúu¹ 'in tsá² 'in jmoo¹o jilaa²¹ 'e gó² lo, 'in jo nuu¹³u. ⁷Tsu 'wii¹³ joon jo uncaan²¹naa' coon¹³on jiin¹³xu.

⁸La mo jéei¹ jo mo galicwii¹naa' Dios joon lawa née¹naa' li nuu²¹, pe nano sicaan²¹naa' coon¹³ Ñañu¹u' joon lawa née¹naa' li tí¹ 'yiia²¹. Tsu 'wii¹³ joon ngii²ii' la tñi² ngi¹ tsá² 'in née¹i li tí¹ 'yiia²¹. ⁹Joon 'e 'yiia²¹ do jmoo¹o wa' seein²¹ tsá² 'in tyúí¹, joongi wa' jmá¹ tsá² tyú² coon¹³ ruu²¹i joongi wa' jmá¹ tsá² 'e jai². ¹⁰Cwoo¹³ 'oo' 'e cwoliñii²ii' 'ee 'e 'yaai¹-tsi Ñañu¹u'. ¹¹Joon jo cwotaan²naa' coon¹³on 'ido 'in néei¹ li nuu²¹ joon jmoo¹o 'e jo 'ee to² tí¹. Tyú²gi wa'a jmaa²aa' iliní¹ tsá² 'e gó² jmoo¹o 'ido. ¹²Tsu 'e jmoo¹o 'in tsá² do li 'uui²¹ cwoo¹o tsá² faíi²¹ wa'a faa²¹ tsá² 'ee 'e jmoo¹ 'ido. ¹³Pe mo najó² tsá² 'e gó² jmoo¹o 'in tsá² do coon¹³ 'e 'yiia²¹ tya' Dios do, lí²-i líni tsá² tyú² tsu 'e 'yiia²¹ do jmoo¹o 'e ñi¹i rø²¹ 'ee lí¹. ¹⁴Tsu 'wii¹³ joon jin²in ni jí² tya'a:

'Nu, 'in cwúu²i, unjnaa²-o'o; joon ráan²un jee²¹² líi²¹², joon cwo¹ Cristo 'nu iseen²¹u jee²¹² 'yiia²¹ tya'a.

¹⁵Jó²ø²ø² xiaala ngii²ii' cataain²¹ cataain²¹ coon¹³ tún² joon jo seen²¹naa' la seein²¹ 'in tsá² 'in jo

ñii²¹²-tsi, líi¹naa' tsá² jmii¹-tsi. ¹⁶'E cwoo¹³-'oo' jmaa²aa' 'e sá² jmoo²¹o' jee²¹² jmii²¹² no tsu 'e gó² jmoo¹o 'in catyaaí². ¹⁷Jo cwoliin¹naa' tsá² bón¹! Cwoo¹³-'oo' 'e líøøi²¹-'oo' 'ee 'iin²¹²in Ñañu¹u' jmaa²aa'. ¹⁸Jo ngí²ii' to² 'iin¹ tsu caa²¹naa' jilaa²¹ 'e 'oo²oo' coon¹³ ca juncwii²¹ tyii' 'in ngí¹ la joon. Pe cwoo²oo' wa'a unrøøi²¹ Dios 'naa' coon¹³ 'in Espíritu Tyú² tya'a. ¹⁹Síin¹³naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' coon¹³ salmos, joongi coon¹³ jilaa²¹ júu³ tyú² 'e ø¹ tsá². Coon¹³ jilaa²¹ 'wa' pí³ tyii' øø²øø² 'e jløø³mo' joon un'goo²¹oo' Ñañu¹u'. ²⁰Joon coon²¹ tøø²mo cwoo²oo' 'maai¹³ Dios tya' jilaa' coon¹³ 'e sii²¹ Ñañu¹u' Jesucristo.

Xiiala jmoo¹o tsá² la 'oo²¹ ruui²¹ tsá²

²¹Joon tsu 'wii¹³ un'goo²¹oo' Cristo jmée¹³naa' yaanaa' tsá² 'in nuu¹³ la 'oo²¹ yaanaa' no.

²²Joon 'in tsamí² tya' tsá² 'ná¹ jmáa¹a nuu¹³u to² tyú² nuu¹ tya'a 'wii¹³ 'iin²¹²in jmáa¹a 'e 'yaai¹-tsi Ñañu¹u'. ²³Tsu 'in ñuu¹ tya'a do líi¹i mootyi² tya' tsamí² tya'a tsu la joon líi¹i Cristo mootyi² tya' 'in jai² líi¹ 'ii. Joon Cristo do gajmaa¹a tiin¹³ 'in tsá² jai² líi² 'ii. Joon 'in tsá² 'in jai² líi² 'ii líi¹i lawa cuerpo tya'a. ²⁴Joon la jmoo¹o 'in jai² líi² Cristo nuu¹³u to² tyú² Cristo la joon jon tsamí² 'ná¹ jmáa¹a nuu¹³u jilaa²¹ to² tyú² nuu¹ tya'a.

²⁵Joon 'in tsañuu¹ 'ná¹ 'iin²¹²in 'oo²¹²o la gali'iin²¹²in Cristo 'in tsá² 'in galijai² líi² 'ii, joon gacwo¹o Cristo juncwii²¹ tya'a 'wii¹³ 'ii. ²⁶La lo-o gajmaa¹a Cristo 'e gauntyúu¹ 'in nijai¹ líi² 'ii tsaa² tya'a. 'E galityúu²mo coon¹³ jmii²¹ 'e gasaa¹i

joongi coon¹³ júu³ tyá² tya' Dios.
²⁷ Joon coon¹³ la joon lí² jaain²¹
 Cristo tyani 'ña'a 'in jai² líí² 'ii 'in
 'ye²gi 'áai¹; jiin¹³ coon²¹ tsaa² jo 'e
 'oo¹gi jon'gi wa'a 'e gó² catyíi²gi pe
 jmaai¹³ 'in tyúu¹mo jo 'ee si'naai²¹
 tya'a. ²⁸ Joon la joon 'in tsañuu¹ 'ná¹
 'iin²¹²in tsamí² tya'a jiin¹³ la 'iin²¹²in
 cuerpo tya'a 'ña'a. Joon 'in 'iin²¹²in
 tsamí² tya'a la wa'a 'e 'iin²¹²mo 'ña'o.
²⁹ Jiin¹³ jaain²¹ wa' 'eei¹ cuerpo tya'
 'ña'a lí¹ jiin¹³ 'e unjii²o joongi un'øøi¹
 'ña'a. La joon jmoo¹o Cristo tya' 'in
 jai² líí² 'ii, ³⁰ tsu lawa cuerpo tya'¹
 'ii. Joon jna'o líí¹na' 'no³ tya' 'e
 cuerpo do, tsu 'wii¹³ ngú¹ taan²¹²in
 joongi moo¹ taa²¹²i líí¹na' 'in líí¹ tsá²
 tya'a. ³¹ "Tsu 'wii¹³ joon ituu²mo
 tsañuu¹ sáa³ jmií²¹ joon iuncaain²¹
 coon¹³ tsamí² tya'a joon 'in gáí¹
 do iliin¹ lawa jaan²¹mo." ³² Coon²¹
 júu³ 'uui²¹ 'áai¹ 'elo pe fo³oo 'e
 faa²¹a 'e júu³ do cwáain¹ tya' xiiala
 líí¹ Cristo coon¹³ 'in tsá² 'in jai²
 líí² 'ii. ³³ Pe fuu²¹²uu 'naa' jon 'e 'ná¹
 'iin²¹²naa' jilee²¹naa' tsamí² tyii' la
 'iin²¹²naa' yaanaa', joon 'in tsamí² do
 'ná¹ un'goo¹o ñuu¹ tya'a.

6 Joon 'in xuui²¹², tsu 'wii¹³
 jai² líí²i, 'ná¹ jmáa¹a nuu¹³u
 tsacøøi¹³ tya'a tsu la joon 'e tyá².
² Joon 'e ley nifu 'e jéei¹ coon²¹ júu³
 tyiin² 'e jin² la lo: "Un'goo²¹o ñu²¹u
 coon¹³ saa²¹a ³ 'e coon¹³ la joon 'e
 seen²¹un jløø¹³mo'o joon wóo² inf²¹i
 fu juncwii²¹ lo."

⁴ Joon 'naa', 'in líí¹naa' tsacøøi¹³
 tya' xuui²¹² jo jmaa²aa' 'e tyá²
 'nií²¹-tsi xuui²¹² tyii', pe 'e tyá²gi
 wa'a uncwaan²¹naa' coon²¹ tún²
 joon 'ee'ee' cwáain¹ tya' Ña'ñu¹u.

⁵ Joon 'naa', 'in jmoo¹o to² tya'
 tsá², jmaa²aa' nuu¹³u ñi'fii¹i 'in

taain²¹² juncwii²¹ lo. Joon lawa
 jmoo²oo' to² tya' Cristo jmoo²oo' to²
 tya'a coon¹³ 'e un'goo²oo', canii²mo
 'e 'i¹-oo'. ⁶ Jmaa²aa' to² tu²u la
 tsaleei¹³ tya' Cristo jon' wa' jiin¹³ lí¹
 jøø²naa' 'e seen²¹naa' tyá² coon¹³on.
 Jmaa²aa' coon¹³ jilaa²¹ wa¹² pí³ tyii'
 'e 'iin²¹²in Dios. ⁷ Jmaa²aa' to² tyii' 'e
 'yaaí¹-oo' lawa to² tya' Ña'ñu¹u jon'
 wa' to² tya' tsá². ⁸ Tsu ñi³ 'naa' 'e la
 jaain²¹ la jaain²¹ 'i'ii²¹i tya' Ña'ñu¹u
 jiin¹³ la 'e tyá² 'e nigajmaa¹a si
 jmoo¹o to² tya' tsá² si jmoo¹o to²
 tya'a 'ee.

⁹ Joon 'naa', 'in líí¹ ñi'fii²¹² tsá²,
 coon²¹ røø²¹ jmaa²aa' la jmoo¹o 'ido,
 jo toon²oon' fo¹-tsi. Cwotii¹³-oo' 'e
 'in Ña'ñu¹u 'in tyíin¹ ñu'fú² 'in tyu²
 to² 'in tsá² do tyu²u to² 'naa' jon.
 Joon canii²mo líí¹ tsá² tyanií¹i, jo
 'ee sisií¹i tsá².

'E cwoo¹o 'in Espíritu Tyá² tya' 'in jai² líí² Dios

¹⁰ Joon nano tsaru¹u, tá² teen¹-oo'
 sicaan²¹naa' coon¹³ Ña'ñu¹u joon
 coon¹³ jilaa²¹ 'waa²¹ pí³ tya'a.
¹¹ Joon lawa tyi² 'láa² 'láai² nii²
 ñi³ 'e un'øøi²¹ yaaí la joon jon
 'naa' 'ná¹ cií²ii' lawa ñi³ tya' 'láa² 'e
 cwo¹o Dios 'naa' 'e tá² táain¹-oo'
 coon¹³ jilaa²¹ júu³ tajuu²¹ tya' 'in
 'líí¹³. ¹² Tsu jo 'e tiíi²¹ jna' coon¹³
 tsá² taain²¹² juncwii²¹ pe tiíi²¹ jna'
 coon¹³ 'in espíritu gó² 'in tyu² to²
 tya'cwii²¹. Tiíi²¹ jna' coon¹³ 'in
 tyiin²gi, joongi 'in 'oo¹o to² wa'a
 tyu²u to² 'e juncwii²¹ lo 'e 'íi¹ lí
 nuu²¹. ¹³ Tsu 'wii¹³ joon cií²ii'
 ñi³ tya' 'láa² icwo² Dios 'naa' 'e
 coon¹³ la joon tá² lí² táain¹-oo'
 mi tí¹ jmií²¹² 'e gó². Joon mo
 gajmaa²aa' jilaa²¹ 'e ilí², joon tá²

taain¹-oo'. ¹⁴Tá² téin¹-oo' coon¹³ 'e jai² si'ñũ¹u tuu¹uu' lawa coon²¹ loo²¹ 'núu¹ tu²u tya' 'láa². Joon lawa coon²¹ ñí³ 'e toon¹on 'láa² ni tsí¹ jmaa²aa' 'e 'yaa¹-tsi Dios coon²¹ tøø²mo. ¹⁵Joon tyá²aa' tyú² tyii' 'e cwo²oo' 'e júu³ tyú² tya' xiiala seein²¹ tsá² tyú² coon¹³ Dios la tyá² 'láa² tyú² mo 'ø²ø mí¹i. ¹⁶La joon 'e jai² cwoliin¹naa' 'e l¹ lawa coon²¹ 'mojmó² ú²xu 'e saan²¹a 'láa² 'e 'ii¹i tyanií¹ 'e coon¹³ 'e joon lí² dúu¹u jilaa²¹ sií² sũu¹u²¹ tya' li² 'e coo²¹ tya' 'in 'lĩi¹³. ¹⁷Joon toon²oon' tyí²ii' lawa coon²¹ lootyi² tya' 'láa² 'e nigajmaa¹a Dios tiin¹³ 'naa'. Joon lawa coon²¹ ñí³ cwaa²¹ l¹ 'e júu³ tyú² tya' Dios 'e cwo¹ 'in Espíritu Tyú² 'naa'; soon²oon' tá². ¹⁸Joon coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo²oo' foo²oo' júu³ tyú², m²í²ii' tyani Dios coon²¹ tøø²mo coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú². Joon la joon lí²ii' jmaa²aa' jo tũ²oo'; foo²oo' júu³ tyú² tya' jileei²¹ 'in jai² líi² Dios. ¹⁹M²í²ii' jon 'wii²¹² tyiajna 'e cwo¹o Dios jna jilaa²¹ júu³ 'e fo³oo. M²í²ii' 'wii²¹² tyiajna 'e jo

'goo²¹oo ijmaa¹³ jna tsá² júu³ 'e júu³ 'uuin²¹ do tya' xiiala jmoo¹o Dios tiin¹³ tsá². ²⁰Joon Dios gasii¹in jna wa'a jmáa¹³aa tsá² júu³ 'e júu³ tyú² lo; joon 'wii¹³ 'e júu³ tyú² lo 'yuu²na 'nũí³ nano. M²í²ii' tyani Dios wa'a cwo¹³ jna tsá² 'e júu³ tyú² lo jo 'goo²¹oo jiin¹³ la tĩí²na jmáa³aa.

Júu³ li gatséi¹

²¹⁻²²Sí³na 'in Tíquico lo jee²¹² 'naa' 'e jma²a 'naa' júu³ xiiala seen²¹na, 'e coon¹³ la joon lí² tyá²-oo'. Joon 'in Tíquico lo jaain²¹ tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na 'áai¹ joon nigajmaa¹a to² tya' Ña'ñũ¹u' coon²¹ tún². 'Ii ijma²a 'naa' júu³ xiiala tsangí³na joongi jilaa²¹ 'e jmoo³oo.

²³M²í²ii' tyani Dios 'wii¹³ tya' jileei²¹ tsaru¹u' wa'a seein²¹ 'ido tyú² tyani Dios joon wa'a cwo² Dios Jmii²¹ coon¹³ Na'ñũ¹u' Jesucristo 'ii' 'e 'iin²¹²mo ruu²¹i coon¹³ 'e jai² líi². ²⁴Cwauncwaa¹³ Dios jileei²¹ tsá² 'in 'iin²¹²in Na'ñũ¹u' Jesucristo, 'in jo tyéi¹ 'e 'iin²¹²in 'ido. Amén.

Jí² gasii¹in San Pablo tíi²i tsá² 'in néei¹ Filipos

Poo² taain²¹² 'nũñ³ joon sii'in jí² tya'
'in jai² líi² Cristo néei¹ fuu²¹ Filipos

1 Poo² coon¹³ Timoteo sii'in 'e jí²
lo. Jna'oo'o líi²na'a tsá² jmoo¹o
to² tyú² Jesucristo. Sii²na'a 'e jí² lo
tíi² jilee²¹naa' 'in jai² líi² Cristo 'in
néei¹ fuu²¹ Filipos. Sii²moo'o 'e jí² lo
jon tya' 'in tyú² to² 'naa' coon¹³ tsá²
'in uncoon¹³ 'in tyú² to² do. Tsá² tya'
Dios 'naa' joon nisicaan²¹naa' coon¹³
Cristo Jesús. ²Cwouncwaa¹³ Dios
'naa' joon cwocwoo¹ Nũ¹'u' Dios
Jmii²¹ coon¹³ Ña'ñũ¹'u' Jesucristo 'e
seen²¹naa' tyú²-u.

Poo² faa²¹a júu³ tyú² tya' 'in
jai² líi² Ña'ñũ¹'u'

³La coon²¹ naa¹³ mo tíi¹³-tsii
'naa' cwo³oo 'maai¹³ Dios tyiia.
⁴Mo fo³oo júu³ tyú² mĩ³ii tyani
Dios Jmii²¹ 'wii²¹² tyii' 'e jløø³moo.
⁵Cwo³oo 'maai¹³ Dios 'e ca jmii²¹²
li ga'naai²¹² 'wii²¹² la joon jon ca li
no nigajmoo²oo' to² caan²mo coon¹³
jna'a 'e cwoo²¹o júu³ tyú² tya' Dios.
⁶Cwo³oo 'maai¹³ Dios joon ní³oo, jo
cu¹²-tsii coon¹³ Dios 'in ga'láa² 'wii²¹²
jmoo¹o coon²¹ to² tyú² jee²¹² 'naa', 'ii
ijmaa¹gi la ngó¹ 'naai¹³ ca tí² jmii²¹²
mi cwéei¹ Ña'ñũ¹'u' Jesucristo.

⁷Áa¹mo tyú² 'e 'i¹-tsii la no 'wii¹³
'naa' tsu 'áa¹mo 'iin²¹²na 'naa' tsu
'wii¹³ niga'i¹³mo' ca níi³mo fo'fee¹
tya' Dios. Joon xũfiin¹³ 'úu³na
'nũñ³ joongi xũfiin¹³ isiin¹³na tyani
tsaa²to² líi¹ un'øø¹moo 'e júu³ tyú²
tya' xiiala itiiin¹³ tsá². Siin³moo
'ñii'a 'e júu³ jai² 'e júu³ lo. ⁸Ñi¹ Dios
xiiala 'iin²¹²na jilee²¹ 'naa' la
'iin²¹²in Jesucristo 'naa'. ⁹⁻¹⁰Mi fo³oo
júu³ tyú² mĩ³ii tyani Dios 'wii²¹²
tyii' 'e ili¹iin²¹²gi' Dios coon¹³ tsá².
Mĩ³ii jon icwó² Dios 'e øøi²¹gi-'oo'
joon 'e lijmi¹gi-'oo' 'e liñí²ii' jmaa¹³
'e tyú²gi. Tsu la joon jo 'leei²¹gi'
tyani tsá². Joon jiin¹³ coon²¹ jo 'ee
tsaa² ñí²gi' mi cwéei¹ Cristo Jesús.
¹¹Joongi mĩ³gi' 'e coon¹³ 'ii²¹ tya'
Jesucristo ijmaa²aa' jilaa²¹ 'e tyú²
joon coon¹³ 'e tyú² jmoo²oo' iun'goo¹
tsá² Dios Jmii²¹ joon ifaa²¹a júu³
tyú² tya' Dios Jmii²¹.

Juncwii²¹ tyiia 'e tya' Jesucristo jon

¹²Tsarũ¹'u', 'iin²¹²na 'e liñí²ii' 'e
jilaa²¹ 'e ningĩ³na gauncoon¹³on
tyiia joongi gauncoon¹³on tya' 'in
catyaa² 'e cwoo²¹o 'e júu³ tyú²
tya' xiiala itiiin¹³ tsá². ¹³La joon
ce jilee²¹ 'lää² 'in néei¹ inũu tya'
røø¹³ joon jilee²¹ 'in catyaa² ñi¹o

'e siin¹³ na 'nuñi³ 'wiin¹³ 'iin²¹² na júu³ tya' Cristo. ¹⁴Joon mo galiñi³ tsaru¹u' 'e 'yúu³ na 'nuñi³ xiia²¹ jo jilee²¹ mo gatyaa¹-tsi cwo² júu³ tyú² tya' Dios jo 'ee 'goo²¹o, jo 'ee-gi cu¹²-tsi coon¹³ Ña'ñu¹u'.

¹⁵E ja²mo, seen²¹mo 'in líi¹³ 'in cwó¹ júu³ tya' Cristo tsiwúu¹i, 'nool¹o 'mii¹³ pe 'in líi¹³gi cwo¹o júu³ tyú² 'e jlø³mo. ¹⁶⁻¹⁷In tsá² do cwo¹o júu³ tyú² tsu 'wii¹³ 'iin²¹²mo jna. Ñi¹o 'ido 'e Dios gasi¹in jna lo 'e unøø¹mo 'e júu³ lo. 'In catyaa²gi do cwo¹o júu³ tyú² tya' Cristo la øøi²¹-tsi yaai 'yu to² jmo¹o móo³gi wúu¹ tsi nuñi³. Jon' jai² to² ngii¹i. ¹⁸Jo ñi³ii 'ee 'e lí² do, jna-a, jløø³mo ngóo¹ 'naai¹³ cwo¹o júu³ tyú² tya' Cristo. Jløø³mo mo cwo¹ tsá² júu³ tya' Cristo 'wii¹³ 'iin²¹²mo Ña'ñu¹u'. Jløø³mo jon mo cwo¹ tsá² júu³ tya' Cristo xufiin¹³ jon' jo¹² 'iin²¹²in Cristo tsu coon¹³ la joon inúu²u tsá² júu³ tya' Cristo.

Joon ilijløø¹³mo ¹⁹tsu ñi³oo 'e coon¹³ júu³ tyú² tyii' joongi coon¹³ 'e uncoon¹³ icwó² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios jna ilaa²¹mo. ²⁰⁻²¹Jiin¹³ 'e 'iin²¹² na ijaan¹gi jo cwoli¹i líi²na, joon lí²-i fo¹³oo jo 'e cu¹²gi-tsii jiin¹³ la nifo³oo la joon ifo³oo tún¹. Iin²¹² na un'góo³oo Jesucristo coon¹³ jilaa²¹ 'e jmóo³oo. Jo 'e lí² xufiin¹³ wa'a jin³iin si najúun³na 'ee. Tsu wana táan³na jiin²¹iin la jiin²¹ Cristo si ni'líi³na 'ee 'e nisáa¹mo joon tyiia. ²²Pe wana táa²mogii juncwii²¹ jmáa³gi to² la ngóo¹ 'naai¹³ 'e cwóo³oo júu³ tyú² tya' Dios. Jo ñi³ii 'ee ijmáa³aa, ²³áai¹ tyáan² to² tyiia la ji tún² 'ii¹³. Coon²¹ líi²na 'e jmee²¹gi tyiia 'e jún³na joon nii¹³na nini¹²i

coon¹³ Ña'ñu¹u'. ²⁴Pe coon²¹ 'elo jmee²¹gi tyii' 'e taan²¹² mogii juncwii²¹ lo. ²⁵Niliñi³mo-tsii itaan²¹² mogii juncwii²¹ coon¹³ 'naa' 'e uncoon¹³oon 'naa' 'e liñi²gi' 'e taan²¹²naa' 'e jløø³mo coon¹³ júu³ tyú² tya' Cristo. ²⁶Tsu icwaa¹³mo jee²¹² 'naa' 'e coon¹³ la joon ingi²ii' jløø³mo coon¹³ Cristo joon unfee¹gi' Cristo.

²⁷Cwo¹³-oo' 'e ngi²ii' jiin¹³ la tíi² ngi² tsá² 'in jai¹² líi² Cristo tsu la joon xufiin¹³ yajøø³na 'naa' si wíin² taan²¹²na 'e inúu³oo xiiala ngóo¹ 'naai¹³ seen²¹naa' tá² taain²¹²-oo'. Caan²mo ngi²ii' cwo¹oo' júu³ tya' 'e tiin¹³ tsá². ²⁸Joon jo foo¹³naa' wana 'in 'iin²¹²in toon²¹ fo¹²-oo' 'in 'eei¹ 'naa'. Tsu coon¹³ la joon iliñi¹ 'in 'eei¹ 'naa' 'e tsaliñ² li 'ii²¹ pe 'naa'gi' cwoliñ²naa' fu ñufú². Joon Dios gajmaa¹a jilaa²¹ 'elo. ²⁹Joon jon' wa'a jiin¹³ 'e jo¹² líi²naa' Jesucristo pe Dios cwo¹o 'naa' 'e wúu¹ móo²oo' 'wii²¹² tya' Jesucristo. ³⁰Móo¹³-oo' ngii²¹i' jmo²¹o' caan²mo. Ñi²oo' jilaa²¹ wúu¹ nimoo²¹²oo. Joon la no núu²oo' 'e wúu¹ móo³oo. Joon 'naa' itsangi²naa' la joon.

Xiiala líi¹i Jesucristo mo jó¹ juncwii²¹ joongi jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a

2 In cáan²na' tsu 'wii¹³ ja²mo líi²na' Jesucristo joon tsu 'wii¹³ 'iin²¹²mo' la jaain²¹ la jaan²¹na' cwóo¹³o pí² yiia', joongi cwóo¹³o fo'fee¹ ru¹u'. Nigajmo²¹o' to² caain²¹ coon¹³ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios. Ningalii²¹i' 'e fúu² líi²na'. ²'Wii¹³ joon 'naa' jmóo²oo' 'e jløø³mo 'e naseen²¹mo' 'e tyú². In caan²mo' tsu 'wii¹³ 'iin²¹²mo' ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'.

Jløø¹³ moo wana 'e seen²¹ naa' 'e coon²¹ 'e 'i¹-oo'. ³Jo jmaa²aa' wa 'iin²¹² naa' 'e sáai² tyii' jon'gi 'e jmaa²aa' jløø¹³. Jméé¹³ naa' yaanaa' tsá² coon²¹ tún². Tyíin²gi 'e 'i-oo' cwáain¹ tya' 'in catyaa² do lagi yaanaa'. ⁴Jo jmaa²aa' wa'a jiin¹³ 'e tyú² tyii' yaanaa', ná²-a jmaa²aa' 'e tyú² tyii' ce jilee²¹ mo.

⁵Tyíin² mo 'e 'i¹-oo' la li 'e ga'i¹-tsi Cristo Jesús. ⁶Tsu xufiin¹³ Dios 'ii jo fúu² galíi² 'i ná'a. Jo gajmaa¹ a jiin¹³ 'e tñí² jmáa¹ a tsu 'wii¹³ Dios 'ii. ⁷Joon gatyaa¹ a caa¹ mo jilaa²¹ 'ii²¹ 'ya² tya'a, joon ga'i¹ i lawa jaain²¹ tsá² ti' tsá². Joon gaunjii²¹ i tsá² seein²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹. ⁸Joon líi¹ i jaain²¹ tsañu¹ joon ga'i¹ i²¹ mo jo 'ee fa'i¹ i²¹ líi² i 'e ijúuin² tsaa¹ crúu¹³. ⁹Wii¹³ joon gacwo² o Dios Jmii²¹ 'ii to² fee¹ gi la jee²¹² jilee²¹. Joon gacwo² o 'ii 'e sii²¹ Cristo Jesús. Joon 'e sii²¹ do 'e joon 'e tyíin² gi la jee²¹² jilaa²¹. ¹⁰Tsu jiin¹³ coon²¹ moojni² tsá² jo sá² wa'a jo juui¹³ tyaníi¹ mo núu² uu 'e sii²¹ 'in no Cristo Jesús, xufiin¹³ 'in taain²¹² ñu¹ fú² si 'in taain²¹² juncwii²¹ lo 'ee, si 'in najóin¹ 'ee. ¹¹Joon coon¹³ la joon íjma¹ jilee²¹ tsá² júu³ 'e Jesucristo líi¹ i Ná'ñu¹ u'. Coon¹³ 'e la joon iuntyú¹ mo Dios Jmii²¹.

'In jai² líii² Jesucristo 'ná² uncoon¹³ 'in catyaa² ilicwii¹ mo jon Jesús

¹²Tsu 'wii¹³ joon, tsaru¹ u', 'in 'iin²¹² na, galinu¹³ oo' júu³ tya' Dios mo gataan²¹² na jee²¹² 'naa'. Jmaa²gii¹ núu¹³ uun¹ la ngóo¹ 'naa¹³ xufiin¹³ jo ngí³ ii jee²¹² 'naa'. Cwoo¹³ 'oo' untiin¹³ naa' jilaa²¹ júu³ 'e 'iin²¹² Dios lí² jee²¹² 'naa'. Jmaa²aa' coon²¹ ce tún². Jmaa²aa' cu² 'oo'

yaanaa'. ¹³Tsu cwo² o Dios 'naa' 'e 'iin²¹² naa' jmaa²aa' joongi uncoon¹³ o 'naa' ilí² ii' jmaa²aa' jiin¹³ la lí² 'e 'iin²¹² Dios.

¹⁴Jmaa²aa' jilaa²¹ 'e 'ná² jmaa²aa' 'e tya¹³ 'oo' jon'gi wa'a 'e jo cwoo¹ oo' júu³ ruu²¹ naa'. ¹⁵Coon¹³ la joon jo lí² cwo² tsá² 'naa' tsaa, jogi lí² wa'a jin¹² tsá² 'e jo untiin¹³ naa' 'e jo² o líi² naa'. Lí¹ la cii¹³ i 'e lí² nogi ilíin² naa' jóon¹ Dios Jmii²¹. Jo 'in 'leei²¹ naa' xufiin¹³ taan²¹ naa' jee²¹² tsá² 'líi¹³, tsá² 'in jo tsáa¹ ngí¹. Ijná² joo²¹ 'naa' jee²¹² 'ii lawa jaain²¹ núu¹ 'ii²¹ juncwii²¹ mo nuu²¹. ¹⁶Ngí² ii' la ngóo¹ 'naa¹³ cwoo¹ oo' tsá² júu³ tyú² tya' Dios tsu joon cwoo¹ o Dios juncwii²¹ tya' tsá² coon¹³ 'e júu³ no. Tsu la joon mi jó² Jesucristo joon jløø¹³ moo coon¹³ 'naa'. Jløø¹³ moo tsu ñíi³ oo 'e jo tí² gagoo²¹² oo jee²¹² 'naa' jon'gi jo tí² to² gajmáa³ aa jee²¹² 'naa'. ¹⁷Joon xufiin¹³ 'ná² júun³ na 'e uncoon¹³ oo 'naa' íjmaa³ gii jiin¹³ la to² tyu² Dios. Joon ilijløø¹³ moo coon¹³ 'naa'. ¹⁸Joon la joon 'iin²¹² na 'e jløø¹³ moo' coon¹³ jna.

Xiiala líi¹ Timoteo coon¹³ Epafrodito

¹⁹I¹-tsii wa'a icwó² Ña'ñu¹ u' Jesucristo isí² na Timoteo 'e jajøø² i 'naa'. Tsu joon ilijløø¹³ moo mi líi³ ii xiiala seen²¹ naa'. ²⁰Jiin¹³ 'ii-o 'i¹-tsi la li 'e 'i¹-tsii cwáain¹ tyii'. Joon 'e la ja² mo cu² 'tsii' i xiiala seen²¹ naa' coon¹³ 'e tyú² tyii'. ²¹Jilee²¹ catyaa² 'noo²¹ on jiin¹³ 'e tyú² tya'a yaamo, líi² 'e jo 'ee cwáain¹ tya'o 'e júu³ tya' Jesucristo. ²²Pe ñíi³ oo xiiala líi¹ i Timoteo, tsá² tyú² -tsi 'ii. 'Áa¹ mo nigauncoon¹³ jna cwóo¹³ o'o júu³ tyú². Lawa'a yuun²¹ tyiia-oo 'ii.

²³ Joon 'i¹-tsii isí³na Timoteo jajó⁰2i 'naa' mi liñí³ii xiiala ngóo¹ seenna.

²⁴ Lái²na 'e Nāñu¹u' icwó² wa'a yajó⁰2na 'naa' la jmoono.

²⁵ Pe la joon jon líi²na 'ná² sí²na jon 'in tsaru¹u' Epafrodito 'in gasiin¹ 'naa' iuncoon¹³ jna jilaa²¹ jmaai¹ to² tyiia. Nigajmoo²¹o'o to² caain²¹ coon¹³on coon¹³ jilaa²¹ faí³ 'e seen²na'a. ²⁶ Áa¹mo gali¹iin²¹²in jajó⁰1i 'naa' tsu cu²-tsi tyii¹ tsu ñi¹o 'e ñi²ii' júu³ 'e tsaa¹³o. ²⁷ E ja²mo galitsaa¹³a Epafrodito do, la mo júun¹mo pe Dios galifee¹-tsi 'wii²¹² tyia'a. Joon jon'gi wa'a jiin¹³ tyia' 'ii pe cagi 'wii²¹² tyiia 'e jo galifee¹gi faí³-tsii 'e seen²na. ²⁸ Tsu 'wii¹³ joon isí³na Epafrodito tsu joon lí² jlø⁰3moo' mi máa¹naa' 'ii tún¹. Coon¹³ la joon jo cu²gi-tsii tyii¹ mi liñí³ii 'e taain²¹ jee²¹² 'naa'. ²⁹ Mi tyí¹na no 'ii¹³naa' 'ii 'e jlø⁰3naa' lawa jaain²¹ ruu²¹moo' 'in jai² líi² Nāñu¹u' Jesucristo. Joon cwoli¹iin²¹²naa' jileei²¹ catyaa² 'in líi¹ la líi¹ 'ino. ³⁰ Coon²¹ xu⁰ jo gajúun¹in 'wii¹³ jmoo¹o la to² tyu² Jesucristo. Ga'i²¹ fu¹ ngóo¹ li 'ii²¹ fo¹² 'áai¹ tyia'a 'e jmáa¹a to² tyani³ii 'e jo lí² jmáa² 'naa' yaanaa¹.

'In la jai² jóon¹ Dios 'in
un'goo²¹o Dios Jmii²¹

3 Tsaru¹u', cwoli²du' doní²ee lí² jlø⁰3naa' jmaa²aa' tsu tsá² tyia' Nāñu¹o' 'naa'. Tya jna-a jo 'ee untyii² wa'a fo³oo tún¹ la lí² 'e nifo³oo ni jí² 'e nisí²na tsu 'áa¹mo tyiin² tyii¹. ² Un'øø¹ 'naa' yaanaa' coon¹³ 'in tsá² jmoo¹o 'e gó², 'in jmoo¹o lí² sii²¹ circuncisión tyia' tsá². Jna-a unsii²¹ 'in tsá² do "tsii²¹". ³ 'In tsá² do jin²in 'e coon¹³ 'e lí² jmoo¹o no 'e lí¹na'

jóon¹ Dios. Pe jo jo² la jin²in. 'Elo-o 'e júu³ jo²: 'In tsá² 'in un'goo²¹ Dios coon¹³ 'ii²¹ tyia' Espíritu Tyá² tyia' Dios líi¹ jóon¹ Dios. Jna'o' 'in la jai² jóon¹ Dios Jmii²¹. Saan²¹an' 'e jlø⁰3mo' tsu Cristo Jesús galáa²mo jna' joon cu²u-tsi' coon¹³ 'e lí² ngii¹ jma²i tsá². ⁴ Wa lí² 'i¹-tsi tsá² 'e jóon¹ Dios Jmii²¹ 'wii¹³ cwáain¹ tyia' 'e lí² jmoo¹o tsá² 'e joon ce jiin¹³ jaain²¹ jo 'in lí²gi la lí¹³ii jna tsu tsai¹ tsá² Israel jna. ⁵ Mo gat² jñá² jmi²¹² 'e ngaa¹³ii joon gali¹na 'e lí² circuncisión do. Coonti lí¹na jún² tsá² Israel tsu 'líi²¹² tsaun'áai¹ tyiia sii²¹ Benjamín joon jileei¹³ tsacøø¹³ tyiia 'in ngaa¹³i Israel 'i. Ga'øø¹21-tsii ley tyia' Moisés la 'øø¹21-tsii tsá² tyia' fariseos. ⁶ Gajmáa³aa ce caain²¹-tsii 'e ley do. Joon gasaan²¹moo 'in jai² líi² Cristo taa²¹na 'ii 'nñí³. Gajmáa³aa la to² tyu² ley tyia' Moisés ce jiin¹³ jaain²¹ jo lí² jmá¹ tsaa² tyiia. ⁷ Jilaa²¹² 'elo ca la jéi¹ 'áa¹mo tyiin² tyiia pe la no jo 'ee tyiin²gi coonti tyiia 'wii¹³ tyia' Jesucristo. ⁸ Pe jilaa²¹ 'e la mo i'óo³oo do gatú³u lí¹ caa²¹mo tsu 'i¹-tsii jo 'ee tyiin² jiin¹³xu mo gaunci¹i la tyiin² mo galicwii¹in tsá² Jesucristo lawa'a Nāñu¹u'. Joon 'wii¹³ Jesucristo ga'fin²moo jilaa²¹ 'elo joon jmoo¹³-oo cwáain¹ lawa tyi¹-i tsu 'iin²¹²na 'ii¹³na jilaa²¹a 'e cwo¹² Cristo jna. ⁹ Joon 'iin²¹²na 'e tye¹ Dios jna 'e licaa²¹na coon¹³ Cristo jon' wa' 'wii¹³ jmóo³oo 'e tyú² jiin¹³ la to² tyu² ley do pe tsu 'wii¹³ Dios gauntyú¹mo jna 'wii¹³ ja²mo líi²na Jesucristo. Tsu tyú¹mo tsá² tyani Dios jiin¹³ wii¹³ ja²mo líi² Cristo. ¹⁰ Cristo gajjin¹in jee²¹² 'líi²¹² 'ii²¹ tyia' Espíritu Tyá² tyia'

Dios Jmii²¹. Joon 'iin²¹² na 'e cwo²⁰ o Dios Jmii²¹ jna jon 'e taan²¹² na juncwii²¹ coon¹³ 'ii²¹ do 'e gajmaa^{1a} a jiin¹ in Cristo. 'Iin²¹² na móo^{3oo} wúu¹ la gani²¹ 'ido wúu¹. 'Iin²¹² na 'e taan²¹² na juncwii²¹ 'e 'i-tsi¹ la li 'e ga'i¹-tsi Jesucristo la mo gajúuin¹ cwáain¹ tya' tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹. ¹¹ 'Iin²¹² na jmáa^{3aa} jilaa²¹ 'elo wa'a li¹ ii jon jin¹ iin jee²¹² 'lii²¹² la gajii²¹ 'ii-o.

'Áa¹mo cwo²-tsi Poo² untiin¹³ in jiin¹³ la to² tyu² Dios

¹² Jo 'iin²¹² na fuu²¹² uu 'naa' 'e nigauntiin¹³ mo Dios jmeel¹ jna jiin¹³ la 'iin²¹² in, jon'gi 'iin²¹² na fuu²¹² uu 'naa' 'e seen² na jiin¹³ la 'e fo^{3oo} nota. Pe jmáa^{3gii} la ngóo¹ 'naai¹³ 'e ilíin² na la joon. Tsu 'wii¹³ joon Jesucristo gatø²ø jna ilíin² na tsá² tya'a nifu. ¹³ Tsaru^{1u} 'u, jo fuu²¹² uu 'naa' wa'a nigauntiin¹³ na jilaa²¹, pe la no ngóo¹ 'no² jmóo^{3oo} 'e 'ín² mo-tsi¹ jilaa²¹ 'e nijmáa^{3aa} la jéei¹ joon cwo^{3oo} pi³ 'ñii'a 'e untiin¹³ na jilaa²¹ 'e 'ná² jmáa^{3aa} nifu. ¹⁴ Iin²¹² na untiin¹³ na joon coon¹³ la joon iuntiin¹³ mo Dios Jmii²¹ jiin¹³ la 'iin²¹² in cwáain¹ tyiia 'wii¹³ Jesucristo. Joon 'iin²¹² in Cristo cwo²⁰ o jna 'e nii¹³ na ninii²¹² i coon¹³ on ñu¹ fú².

¹⁵ Joon tya' jileei²¹ tsá² 'in la jai² líi² júu³ tya' Dios joon jmoo^{1-o} tyiin² 'áa¹ mo 'e 'i-tsi la no. Joon wana 'i¹-oo' 'e xiia²¹ joon Dios ijmaa^{1a} 'øø²¹ 'oo' 'elo. ¹⁶ Pe 'elo 'áa¹ mo tyiin² jmoo^{21-o}. 'Ná²-a 'i-tsi, la joon jon 'ná²-a ngii²¹ i tyani tsá² jiin¹³ la niga'øø²¹ 'tsi' júu³ tya' Dios.

¹⁷ Tsaru^{1u} 'u, jmáa^{2aa} la jmóo^{3oo}, joon tyáan^{2aan} cwáain¹ 'in jmoo^{1-o}

la jmoo^{21-o}. ¹⁸ Nifuu²¹² 'oo 'naa' 'láai² naa¹³ joongi ifo^{3oo} tún² ca 'e la xuui²¹²-tsii 'e fúu¹ mo 'in jin¹² 'e jo²⁰ o líi² júu³ tya' Jesucristo pe jilaa²¹ 'e jmoo^{1-o} la mo 'ee²¹ mo júu³ tyú² do 'e jin² in 'e nijuun¹ mo Jesucristo tsaa² crúu¹³ 'wii²¹² tyi'. ¹⁹ Joon li tséi¹ i'íin² mo 'in líi¹ la joon. Un'goo^{1-o} 'ido wa'a lisá² jiin¹³ 'e la 'iin²¹² mo 'e 'íi¹³ lawa'a 'e un'goo^{21-o} Dios. Tsa joon 'e jløø³ mo 'e 'íi¹³ lawa 'e fa'i²¹ líi². Cani² 'e 'i-tsi jiin¹³ 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹. ²⁰ Pe 'in 'íi³ mo jna ñu¹ fú² joon sjáan^{3-o} 'e ñu¹ fú² ijó² 'in jmá¹ tiin¹³ jna' 'in sii^{21-o} Ña'ñu^{1-u} Jesucristo. ²¹ Coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ 'e 'oo^{1-o} iunsí² mo cuerpas tyi' ijmaa^{1a} lawa cuerpo tya'o 'e 'ya² gi 'áa¹ mo. Coon¹³ 'ii²¹ joon tyu^{2-o} to² jilaa²¹ 'e sá² jmáa^{1a} jiin¹³ la 'iin²¹² in.

Jløø³ naa' jmáa^{2aa} tyani Ña'ñu^{1-u}

4 'Wii¹³ joon, tsaru^{1u} 'in 'iin²¹² na, tá² siin² naa' yaanaa' tyani Ña'ñu^{1-u}. 'Áa¹ mo 'iin²¹² na 'naa' joon 'áa¹ mo 'iin²¹² na jøø² na 'naa'. 'Naa'oo' jmóo^{2oo} jløø³ na. Joon 'naa' ilíin² naa' lawa corona tyiia mi cwéel¹ Ña'ñu^{1-u}.

² Mf³ii tyani Evodia, la joon jon tyani Síntique wa'a cwosí¹³ mo røø² lawa ruu²¹ mo 'in jai² líi² Ña'ñu^{1-u}. ³ Joon 'ñu, tsaru^{1u} 'in nijmáa^{3aa} to² caain²¹ coon¹³ lawa cajmuui¹ joo²¹ 'iin¹ 'in 'núui¹³, mf³ii tyani² i uncoon¹³ on 'in tsam² ru^{1u} do. 'Ii gauncoon^{13-o} jna cwoo^{21-o} júu³ tyú² tya' Dios tya' 'e tiin¹³ tsá². Coon²¹ caan²¹ mo gacwoo^{21-o} 'e júu³ tyú² do coon¹³ Clemente coon¹³ 'in catyaa² do. Joon Dios gataan¹ an ni jí² tya'a xiiala sii²¹ jileei²¹ 'ii.

⁴ Jmaa^{2aa} jløø³ naa' tyani Ña'ñu^{1-u} coon²¹ tøø² mo. Fo^{3oo} tún², jløø³ naa' jmáa^{2aa}. ⁵ Cwolicwii¹ mo tsá² 'naa' 'e 'wo²-oo'. Ti li cwéel¹ mo Ña'ñu^{1-u}.

⁶Jo jmaa²aa' cu²-oo' ce jiin¹³xu, li' cii¹³i jmaa²aa', m²i' tyani Dios Jmii²¹ tya' jilaa²¹. Faa¹³aa' juu³ tyá², cwóo²oo' 'maai¹³ Dios jon. ⁷Tsu joon icwo²o Dios 'naa' 'e seen²naa' tyá² la li 'e seein²¹ 'ña'a. Joon ce jiin¹³ jaain²¹ tsá² wa ilí² 'øøi²¹-tsi jilaa²¹ 'e tyá² seein²¹ Dios, tsu 'e tyá² do 'e fee¹gi 'e jo 'in cwéei¹ 'øøi²¹-tsi. Tsu 'e tyá² do iun'øøi¹ almas tyii' coon¹³ jilaa²¹ 'e i'-oo' tsu 'wii¹³ jai² líi²naa' Cristo Jesús.

'Í²-oo' jmai² 'e tyá²

⁸Coon²¹gi 'iin²¹²na fuu²¹²uu 'naa', tsaru¹u, í²-oo' jilaa²¹ 'e jai², joongi jilaa²¹ 'e tyá², coon¹³ jilaa²¹ 'e róø². Jo i'-oo' coon¹³ jilaa²¹ 'e unleei² tsá² yaai. Í²-oo' jilaa²¹ 'e ya²gi coon¹³ jilaa²¹ ifaa²¹ tsá² 'e tyá². Í²-oo' jiin¹³ 'e tyá²gi coon¹³ jilaa²¹ 'e cwóo²oo' 'maai¹³ Dios.

⁹Unti²naa' yaanaa' jilaa' ga'e³ee 'naa' joon jmaa²aa'. Jmaa²aa' jilaa²¹ jiin¹³ la ganúu²u 'e nifo³oo coon¹³ jilaa²¹ 'e gañi²ii' jmóo³oo. La joon 'in Dios 'in cwo² 'naa' 'e tyá² seen²naa' ingí¹ caain²¹ coon¹³ 'naa'.

'E gacwo¹ 'in seein²¹ fuu²¹

Filipos gauncoon¹³on Poo²

¹⁰Jløø¹³na 'áa¹mo tyani Ñañu¹u' mo galiñii² 'e gati²-oo' jna tún¹. Jo 'iin²¹²na fo³oo 'e galín¹-oo' jna pe jo mo gauntý² fu wa'a 'e uncoon¹³ 'naa' jna. ¹¹Jo fuu²¹²uu 'naa' wa' mo 'in tyéen¹³na jmi²¹². Tsu niliti²¹moo xiiala itaan²¹na juncwii²¹ jløø³moo coon¹³ 'e xu 'e óo³oo. ¹²Niñí³oo xiiala li mo tañí² tsá² la joon jon ñí³oo wa'a mo 'óo³oo sái²xu. Niliti²¹na xiiala taan²¹na 'e yaai²¹-tsii 'e róø² tu³uu si 'e unáa³na 'ee. Jløø³moo coon²¹ tøø²mo wa'a mo 'óo³xu la joon

jon wa'a mo jo 'ee sá² tyiia. ¹³Lí²-i jmáa³aa doñí²ee tsu Jesucristo cwo²o jna wa² pí² tyiia. ¹⁴Pe 'naa' 'e tyá² gajmáa²aa' tyiia mo gauncoon¹³oon' jna coon¹³ fa¹í² 'e seen²na.

¹⁵Joon ñí²oo' 'e jiin¹³ 'naa' tsá² seein²¹ fuu²¹ Filipos gauncoon¹³oon' jna mo gajú³uu Macedonia nifu, nicwó³oo juu³ tyá² tya' 'e tiin¹³ tsá². Jiin¹³ 'naa'oo' jee²¹² jileei²¹ 'in nijai² líi² Jesucristo gacwóo²oo' jna 'e jmaai¹ to² tyiia tsu 'wii¹³ nicwó³oo juu³ tyá² jee²¹² 'naa' 'e ni'ii¹³naa'.

¹⁶Tsu la 'i²¹² 'e taan²¹na fuu²¹ Tesalónica gauncoon¹³oon' jna cafu líi¹gi tya' jilaa²¹ 'e tyé¹³na. ¹⁷Jon' wa'a i'-tsii jiin¹³ 'e i'i¹³na, pe jiin¹³ 'e iin²¹²na 'e líóo²oo' líi¹gi cwáain¹ tyii' tyani Dios Jmii²¹. ¹⁸Ni'ii¹³moo jilaa²¹ ca gasai²gi. Coon¹³ 'e gasii¹naa' coon¹³ Epafrodito 'óo³oo 'láai²gi. 'E gasii¹naa' do tyiia lí¹ lawa coon²¹ fa¹ tyani Dios, lawa sún² jmafuu²¹ 'áai¹. Joon 'yaai²¹-tsi Dios 'wii¹³ 'e gauncoon¹³oon' jna. ¹⁹La joon jon Dios tyiia-oo icwo²o 'naa' jilaa²¹ 'e 'náa²aa'. Icwo²-o 'naa' 'e 'náa²aa' 'wii¹³ Jesucristo tsu 'áa¹mo sá² tya'a fu ñá²fú² li 'ya²gi 'áai¹.

²⁰iCwoun'goo²¹o jileei²¹ tsá² seein²¹ juncwii²¹ Dios Jmii²¹ coon²¹ tøø²mo! Amén.

Júu³ li gatséi¹

²¹Aa²¹²mo tsá² fu²¹²u 'e fo³na coon¹³ la sii²¹ Jesucristo jileei²¹ 'in jai² líi² Dios Jmii²¹. Jileei²¹ tsaru¹u 'in taain²¹² coon¹³ jna lo sii¹mo jon 'aa²¹²moo'. ²²La joon jon sii¹mo 'aa²¹²moo' jileei²¹ 'in iin²¹²in Dios Jmii²¹ 'in jmo¹o to² inuu tya' tsaa²to² nifu tyíin¹ Roma.

²³Cwouncwaa¹³ Ñañu¹u' Jesucristo jileei²¹ 'naa'. Amén.

Jí² gasii¹in San Pablo tíi²i tsá² 'in néei¹ Colosas

Sii¹in Poo² 'e jí² lo tyá' tsá² jai²
lííi² Cristo 'in néei¹ Colosas

1 ¹⁻²Jna-a, Poo², 'in sii³na 'e jí²
lo tyii¹ 'in jai² lííi² Jesucristo
'in néei¹ coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Colosas.
Joon líi¹na apóstol tyá' Jesucristo
to² tyú² Dios Jmii²¹. Sii²¹na'a 'e jí²
lo coon¹³ tsaru¹u' Timoteo tyi'naa'
'in tsaru¹u' 'in jai² lííi² Jesucristo.
Cwotaan²¹ Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹
'naa' cwa³ joongi cwocwo¹ 'naa' 'e
seen²¹naa' 'e tyú².

Faa²¹ Poo² júu³ tyú² 'wii²¹²
tya' 'in jai² lííi² Jesucristo

³Coon²¹ tøø²mo cwoo²¹o'o 'maai¹³
Dios Jmii²¹, 'in Jmii²¹ Ña'ñu¹u'
Jesucristo, la coon²¹ naa¹³ mo
faa²¹a'a júu³ tyú² 'wii²¹² tyii¹.
⁴Niliné³e'e júu³ 'e ja²mo lííi²naa'
Cristo Jesús, joongi xiiala 'iin²¹²moo'
jileei²¹ 'in jai² lííi² Dios Jmii²¹.
⁵Iin²¹²moo' 'ii tsu 'wii' injaan²oo'
icwo² Dios 'naa' i'ii²¹ 'ido 'naa' fu
ññ'fú² iní²ii' coon¹³ Jesús jløø³naa'.
Ca la mo 'lää² 'wii²¹² ganúu²uun' 'e
júu³ tyú² tyá' 'e tiin¹³ tsá² ga'i¹-oo'
la joon. ⁶Joon 'e júu³ lo 'e cwo¹ tsá²
la caain²¹ juncwii²¹. Joon 'ii²¹mo
tsá² 'e júu³ do la ga'ii¹³naa' la mo

ganúu²uun' joon ja²mo galíi²naa'
'e jo¹o 'e 'iin²¹² Dios tsá². ⁷La li 'e
galitii²¹naa' 'e ga'e¹ ru¹u' Epafra, 'in
'iin²¹²na', 'in gajmaa¹a to² coon¹³ jna'.
Joon 'ii jaain²¹ 'in jmoo¹o to² tyú²
Cristo 'in cwo² 'naa' júu³ tyú² joongi
jo cuu¹³-oo' coon¹³on. ⁸Joongi 'ii
gajma²a jna'a júu³ xiiala seen²naa'
joongi xiiala 'iin²¹²naa' Dios coon¹³
tsá² coon¹³ 'ii²¹ tyá' 'in Espíritu Tyú²
tya' Dios.

⁹Tsu 'wii¹³ joon 'e jmií²¹² mo
galiné³e'e xiiala jai² lííi²naa' jo
mo gatúu²¹u' 'e faa³a'a júu³ tyú²
'e mií²¹i'i tyani Dios Jmii²¹ 'e
cwocwo²o 'naa' 'e liíi²i'i jilaa²¹ 'e
'iin²¹²in 'e jmaa²aa', joongi coon¹³
tya' Espíritu Tyú² tyá'a 'e 'øø²¹-oo',
iliíi²i'i 'e tyú², jogi jmaa²aa' sóoin²
jon'gi wa' jo untiin¹³naa'. ¹⁰Joongi
mií²¹i'i 'e jmaa²aa' 'e tyú²-u jiin¹³ la
tíi² la jmoo¹o 'in jai² lííi² Ña'ñu¹u'
Jesucristo, jmaa²aa'gi' coon²¹ tøø²
jiin¹³ la 'yaa¹-tsi, joon ilicwii²naa'
'áai¹gi Dios Jmii²¹. ¹¹Mií²¹i'i 'wii²¹²
tyii¹ 'e cwojmaa¹a Dios Jmii²¹ 'e
tá²gi taain²¹²-oo' coon¹³ 'ii²¹ tyá'a 'e
'ya²gi, 'e coon¹³ la joon 'e taa²¹-oo'
jmaa²aa' coon¹³ ce tún², joon 'e
jløø³moo'. ¹²Cwoo³oo' 'maai¹³
Ña'ñu¹u' 'in nityá² tyú² tyi' i'ii¹³na'

jilaa²¹ icwo² Dios jileei²¹ 'ii injneei²¹ tyani Dios. ¹³Joon Dios Jmii²¹ lawa'a ga'woo¹ jna' 'e juncwii²¹ do li 'ii² nuu²¹ joon gatøø¹ jna' li jná² joo²¹ li tyu²u Jóon¹, 'in 'iin²¹² in do to². ¹⁴In Jóon¹ on do gajmaa¹ a tiin¹³ jna', gajuun¹ in 'wii²¹² tyi' joon ga'íin² tsaa² 'wii²¹² tyi'.

Seen²na' 'e tyú²-u coon¹³ Dios Jmii²¹ tsu 'wii¹³ gajuun²mo Jesucristo 'wii²¹² tyi'

¹⁵Jiin¹³ jaain²¹ tsá² jo lí² níi² in Dios Jmii²¹. Pe mo gacwéei² Jóon¹ on líi¹ tsá²-a joon gani²¹ mo tsá² 'ii. Joon 'ii-o 'in nifu la jee²¹² jileei²¹ 'in seein²¹. ¹⁶'Wii¹³ 'ii-o gajmaa¹ a Dios Jmii²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ joongi coon¹³ jilaa²¹ 'e sá² yu' juncwii²¹. Joon gajmaa¹ o jilaa²¹ 'e jo jnéei² la joon jon 'e jnéei². Jilee²¹ mo ga'íi²¹ to² 'e tyu² 'ii xufiin¹³ 'in tsaa² to² nifu si 'in tí² tún² 'ee si 'in tí² ní¹ 'ee. Tsu jilaa²¹ 'e galí² 'wii¹³ 'ii-o joongi 'e tyu² 'ii-o. ¹⁷Seen²¹ mo Jesucristo ca la jéei¹ gi la jee²¹² jilaa²¹ 'e sá². Joon 'wii¹³ 'ii²¹ tyu² 'ii-o jo xéei². ¹⁸Joongi Cristo líi¹ i mootyi² tyu² jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii. La to² tyu² mootyi² tsá², tyu² o to² la tøøi² cuerpo tyu² tsá², la joon jmoo¹ o Jesucristo. Joon 'ii-o cwoo¹ o juncwii²¹ tyu² la jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii. 'Ii-o 'in tyiin² gi nifu la jee²¹² jileei²¹ 'in nigajiin¹ jee²¹² 'li²¹² 'e jo júuin² tún¹ tsu 'wii¹³ la joon 'ii-o nifu la jee²¹² jilaa²¹. ¹⁹Tsu Dios Jmii²¹ nigali'in²¹² in wa'a líi¹ i Cristo ce tí² la líi¹ 'ii 'ná'a. ²⁰Joon ga'í-tsi jon Dios Jmii²¹ 'e 'wii¹³ tyu² Jesucristo 'e seein²¹ tsá² tyú² coon¹³ on. Dios ga'íin² tsaa² tyu² jileei²¹ 'wii¹³ jmi¹ 'øøi² Jesucristo

'e gatuun²¹ mo júun¹ in tsaa¹ crúu¹³. 'Wii¹³ coon¹³ 'e joon gajmaa¹ a Dios 'e sá¹ i røø²¹ coon¹³ on jileei²¹ 'in taain²¹² nu'fú² coon¹³ 'in taain²¹² juncwii²¹.

²¹Joon 'naa' la mo jéei¹ jo seen²¹ naa' tyú² coon¹³ Dios. 'Ee¹ moo' Dios 'wii¹³ jilaa²¹ 'e gó² jmoo² oo'. Pe la no Dios gajmaa¹ a 'e seen²¹ naa' røø²¹ coon¹³ on. ²²'Wii¹³ tyu² 'e gajuun¹ in cuerpo tyu² Cristo. 'E galí² 'elo 'e lawa'a sá² coon²¹ 'e cwo² o Dios Jmii²¹. Ijaain²¹ Dios Jmii²¹ 'naa' tyani 'ná'a 'e líi¹ naa' tsá² jon'gi un'leei²¹ gi' yaanaa', jon'gi 'e røøi²¹ gi' tsaa². ²³Pe 'elo lano 'ná¹ ngí² ii' canii² mo jiin¹³ 'e jai² líi² naa'. Lawa coon²¹ jmoo³ mó² 'e 'yu' o² 'ái¹ 'e jo tsajan² jiin¹³ xu la joon jon jo xee² oo' jiin¹³ 'e 'øøi²¹ oo' tsu 'wii¹³ 'e júu³ tyú² 'e nanuu² uu' itiin¹³ naa'. Joon nigacwoo¹ tsá² 'e júu³ lo la 'uu²¹ mo ni cwoo¹³ juncwii²¹. Joon jna-o, Poo², gauncoon¹³ oo cwóo³ oo 'e júu³ tyú² do.

Xiiala jmoo¹ o Poo² tyu² 'in jai² líi²

²⁴Jløø¹³ moo coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ 'e móo³ oo 'wii²¹² tyii' tsu coon¹³ la joon coon¹³ cuerpo tyiia li'ii untiin¹³ na jilaa²¹ wúu¹ 'e 'ná¹ ní² gi Cristo cwáain¹ tyu² 'in jai² líi² 'ii. ²⁵Joon Dios Jmii²¹ gatyaa¹ cwóo³ oo icwo³ oo 'naa' 'e júu³ tyú² do tyu² 'e tyú² tyii'. Dios Jmii²¹ gatyaa¹ cwóo³ oo júu³ tyu² a 'e cwóo³ oo jiin¹³ la tí². ²⁶Ijma³ aa líi² i' 'e júu³ 'e la mo tá² 'ín³ 'mo² líi¹ i 'ái¹. Ce jiin¹³ ángeles jo ñii¹ la joon jon tsá² jo ñii¹ i. Pe la nano Dios gacwoo¹ o 'e licwii¹ naa' jiin¹³ 'in líi¹ i tsá² tyu² a. ²⁷Dios ga'í-tsi cwo² o jileei²¹ 'in jai²

líi² 'ii 'e licwii¹ 'e júu³ la mo tá² 'ín³ 'mo². Joon 'ya²gi 'áai¹ joongi 'áa¹mo tyiin² tyii' jileei²¹ 'in jon' seen²¹ Israel. Joon 'e júu³ 'ooin²¹ do 'e jin² 'e 'yúu¹ tsi Cristo 'in tsá² 'in jai² líi² 'ii. Joon 'wii¹³ 'ii do 'øøi²¹ 'oo' i'ii¹³ 'naa' li 'ya²gi icwo² 'o 'naa'.

²⁸ Cwoo²¹ 'o'o júu³ tyá² tya' Cristo. Joon cwoo²¹ 'o'o tsá² cwáain¹ jilee²¹ mo. Joon 'ee¹ 'e'e jilee²¹ mo tsá² joon cwo'øøi²¹ -tsi tyá² -u. Tsu joon la jaain²¹ la jaain²¹ 'ii isaain²¹ -tsi tyá² -u jilaa²¹ 'e gajmaa¹ a Cristo 'wii²¹² tya'a. ²⁹ Wii¹³ joon jmóo³ 'oo to² 'ii²¹ la joon jon jmóo³ -oo xiia²¹ jiiin¹³ li¹ 'ii jiiin¹³ wa² pí² icwo² Jesucristo jna.

2 Tsu 'iin²¹² na 'e liñ² 'ii' 'e jmóo³ 'oo xiia²¹ jiiin¹³ li¹ 'ii 'wii¹³ tyii' joongi 'wii¹³ 'in tsá² néei¹ Laodicea joongi 'wii¹³ jileei²¹ 'in jo mo ní² jna 'ñii'a. ² La joon 'iin²¹² na 'e táain¹ tá² -tsi alma tya'a joon gauncaain²¹ tsu 'wii¹³ 'iin²¹² in la jaain²¹ la jaain²¹. 'Iin²¹² na jon 'e 'øøi²¹ 'gii¹ 'oo' 'e coon¹³ la joon jo cu² 'oo' coonti. 'Iin²¹² na jon 'e cwii²¹ moo' Cristo. Joon jo lí² cwii¹ in tsá² 'ii wa'a jo cwoo¹ Dios. ³ Tsu Dios gacwo¹ o Cristo jilaa²¹ 'e 'øøi²¹ -tsi tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmií¹ -tsi. ⁴ E la fuu²¹² uu 'naa' 'e jo 'in icwotyiiian²¹ 'naa' tóo² coon¹³ júu³ tajuu²¹. ⁵ Xuñi¹³ jo siin¹³ na 'ñii'a coon¹³ 'naa' 'áa¹ mo líi² na 'naa'. Joongi 'áa¹ mo jløø³ na coon¹³ 'naa' 'e untiin¹³ moo' joon 'e teen¹ naa' taa²¹ jiiin¹³ 'e jai² líi² naa' Cristo.

⁶ La ni¹ 'ii¹³ naa' Jesucristo la joon jon 'ná¹ taan²¹² naa' juncwii²¹ 'in caan¹² naa' coon¹³ on. ⁷ In caan²¹ naa' coon¹³ o lawa'a coon²¹ 'mó² jéi¹ jmóo³ 'áai¹ 'e sa² tá² 'e ilf¹ cwii²¹ naa'

Cristo 'áai¹ gi la coon²¹ jmií²¹². Jo cwoxeei²¹ 'oo' jiiin¹³ 'e jai² líi² naa' jiiin¹³ la ga'e² tsá² 'naa'. Coon²¹ tøø² mo cwoo² 'oo' 'maai²¹ Dios Jmií²¹.

'E 'míi² 'e juncwii²¹ tya' tsá² mo jai² líi² Cristo

⁸ Tíi¹ moo', jo cwóoi¹ yaanaa' 'e caain¹ 'naa' wíin² 'in tsá² tajuu²¹ 'in tíi² júu³ 'e jóoin² -tsi tsá². Joongi jo cwo² 'o 'ido júu³ ruu²¹ i coon¹³ 'e júu³ 'e jo jai². 'In tsá² do jo cwoo¹ o júu³ tya' Cristo. Cwoo¹ -o jmai² júu³ 'e la tíisi² tya' tsá², jiiin¹³ la 'e 'øøi²¹ -tsi yaamo.

⁹ Tsu lawa'a Dios Jmií²¹ 'ñ'a líi¹ Jesucristo. ¹⁰ Joon 'naa' sirøø¹ naa' coon¹³ Dios tsu 'wii¹³ 'in caan²¹ naa' coon¹³ Cristo. Joon 'ii tyu² to² jileei²¹ 'in 'oo¹ o to² juncwii²¹ coon²¹ gi. ¹¹ Joon 'naa' ga'ii¹³ naa' 'e li² sii²¹ circuncisión, 'e jmaa¹ a tsá² júu³ 'e tsá² tya' Dios 'naa'. Pe 'e li² ga'ii¹³ naa' jon' gajmaa¹ a tsá². 'E li² 'e nilíi¹ naa' 'e Cristo gacoon²¹ -o jilaa²¹ tsaa² tyii'. ¹² Mo gasaa²¹ naa' jmií²¹ lawa'a 'e gajún¹ moo' coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² 'i¹ 'oo' la gajún¹ Jesucristo. Joon mo gajmaa¹ a Dios Jmií²¹ 'ii²¹ 'e gajii¹ in Jesucristo jee²¹² 'lii²¹² la joon jon 'naa' gacwo¹ o Dios Jmií²¹ 'naa' juncwii²¹ tyii' 'e 'múui² 'wii¹³ jo¹ o galíi² naa' Jesucristo. ¹³ 'Naa' la mo jéi¹ lawa'a 'e 'lii²¹² moo' coon¹³ tsaa² tyíi² 'e røø²¹ naa', jo li² líi¹ naa'. Pe la nano nicwo¹ o Dios 'naa' juncwii²¹ tyii' caan²¹ mo coon¹³ Cristo. Ga'fin² mo 'ido jilaa²¹ tsaa² tyii'. ¹⁴ Ga'fin² tsaa² tyl' 'e røø²¹ na' tyaníi¹. Coon¹³ 'e tsaa² tyíi² do 'e la mo tsaa²¹ a li 'lii³. Mo gateein¹ tsá² Cristo tsaa¹ crúu¹³ joon gajún¹ in.

Joongi gatsé¹ mo 'e tsaa² røø²¹ na'
do. ¹⁵Mo gajúuin² Jesucristo tsaa¹
crúu¹³ do gali¹o 'in 'lii¹³ coon¹³
jileei²¹ 'in 'oo¹o to² tya' 'in 'lii¹³.
Joon coon¹³ la joon Dios ga'e²o
jileei²¹ 'e feei¹gi Cristo lagi 'in 'lii¹³
do.

Jmaa²aa' jiin¹³ la to² tyu² Dios

¹⁶Tsu 'wii¹³ joon jo cwóoi¹ 'naa'
wa'a jma¹ tsá² 'ii²¹ tyii' coon¹³ 'e
'uu²uu' cøø²øø'. Jon'gi cwóoi¹ 'naa'
wa'a jma¹ tsá² 'ii²¹ tyii' coon¹³ mo
tí² jmi¹³ si jmi¹³ mo 'láa² 'wii²¹²
la jaain²¹ sii²¹ 'ee, si jmi¹³ mo 'ii²¹
'woo²¹ tsá² 'ee. ¹⁷Tsu 'wii¹³ jilaa²¹
'elo li lawa 'iin¹³ tya' Cristo, jmaa¹a
tsá² júu³ xiiala ilíi¹ Cristo ijó¹ pe
najó²-o joon la no lí²-i licwii¹in tsá²
'ñáa Cristo. ¹⁸Jo cwoo²oo' 'e cón² 'in
tsá² do 'naa' too² 'e jo 'ii¹³naa' jilaa²¹
'e sá² tyii' coon¹³ Jesucristo. 'In
tsá² do jmaai²¹ yaai lawa tsá² 'wéi¹
joon un'goo²¹o ángeles. Faa²¹a 'e jo
'øøi²¹-tsi. Joon jløøi¹³ 'ñáa coon¹³ 'e
'í¹-tsi xufiin¹³ 'í¹-tsi jiin¹³ la 'í¹-tsi
tsá² 'in jo cwii¹in Dios. ¹⁹Jo ngii¹ 'in
caain²¹ coon¹³ Cristo. Pe Cristo do
líi¹ tsafeei¹ tya' jileei²¹ 'in jai² líi²
'ii. Joon 'ii do cwoo¹o jilaa²¹ 'e ñí¹
tsá² cwáain¹ tya' Dios Jmi¹³. 'Wii¹³
'ii-o sicaain²¹ jileei²¹ 'in jai² líi² 'ii
jiin¹³ la 'í¹-tsi Dios.

²⁰Mi yuui¹³ gajúin¹ Cristo 'in tsá²
taain²¹² juncwii²¹ jo lí² tyu²gi to² 'ii.
La joon jon jna' lawa'a jún¹mo' jon
coon¹³ Cristo. Joon jo lí²gi tyu²u
tsá² jna' to². ²¹Jo 'ná¹ jmoo²¹o 'ii²¹
'e tyu²u lagi jo gø²ø si jo 'uun²¹un
'ee si jo lí² coon¹³ cwoo²¹o 'ee.
²²Tsu jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹ ityé¹mo
mi yuui¹³ ijméi¹ to² tya' tsá². Joon
'e 'ii²¹ 'e jmoo¹o 'in tsá² do lí² jiin¹³

la to² tyu² tsá², joon jiin¹³ júu³ 'e
'e²e tsá². ²³In tsá² jmoo¹o 'ii²¹ lo 'e
la mo líi¹ la líi¹ tsá² 'in cwó¹-tsi
jmoo¹o la to² tyu² Dios. Pe jiin¹³
jmaa²¹i yaai tsá² 'wéi¹ joon 'e¹e
wúu¹ yaai. Jo 'ee to² 'íi³ jilaa²¹
'elo tsu 'in tsá² 'in jmoo¹o la joon
jmoo¹-o jiin¹³ la 'iin²¹²gi 'ñáa.

3 La gajúun²naa' coon¹³ Cristo
la joon jon nigajiin¹naa' tún¹
coon¹³on. 'Wii¹³ joon 'naa²¹aa' 'e sá²
fu ññ¹fú² li tyiin¹ Cristo lí¹ cwoo²¹o
Dios Jmi¹³ tsáa¹. ²Cwo¹'í²-oo' 'e
sá² fu ññ¹fú² jon' 'e sá² ni cwoo¹³
juncwii²¹. ³Gajúun²naa' coon¹³
Cristo joon nano un'øø²¹mo Dios
juncwii²¹ tyii' coon¹³ Cristo. ⁴Joon
Cristo 'ñáa líi¹ juncwii²¹ tyi'. Joon
mi jnéi¹ Cristo tún¹ la joon jon jna'
ijnéi¹mo' coon¹³on. Joon 'e 'ya¹²gi
tya'a ilisá² tyi'.

'E² Poo² tsá² xiiala teein²¹² tsá² juncwii²¹

⁵'Wii¹³ joon 'ná¹ joon²¹on' jmaa²¹a'
jilaa²¹ 'e 'iin²¹²na' 'e gó² 'e jmoo²¹o'.
Jo foo¹³naa' tsamí² tya' tsá² xeei²¹,
jon'gi jmaa²aa' doñí¹ee 'e gó². Jo
jmaa²aa' 'e gó² 'e 'iin²¹²naa' jmaa²aa'
jon'gi 'e gó² 'e 'í¹-oo'. Jo 'iin²¹²gii'
'áai¹gi lagi 'a 'oo²oo' no tsu lawa'a
un'goo²oo' dioses jmaa¹i tsá² wa'a
jmoo²oo' la joon. ⁶Joon tsu 'wii¹³
jilaa²¹ 'e gó² lo 'íee¹ Dios wúu¹
jileei²¹ 'in jo mo jmaa¹a nuu¹³. Joon
'áa¹mo wúu¹ inií² 'ido. ⁷Joon 'naa'
gajmaa²aa' jilaa²¹ 'e gó² lo la mo
seen²¹naa' la mo jéi¹. ⁸Pe nano
tuu²uu¹ jilaa²¹ 'e gó² lo: tuu²uu¹ 'e
'nii²¹-oo', jo jmaa²gii' 'e 'nii²¹-oo'.
tuu²uu¹ jilaa²¹ 'e gó² 'e tí²-oo' joon
jilaa²¹ júu³ gó² 'e foo²¹oo' tya' tsá²
xeei²¹. Tuu²uu¹ jilaa²¹ júu³ 'lii¹³ 'e

síi¹naa'. ⁹Jo fu²'uu' tsá² júu³ tajuu²¹ la jaain²¹ la jaan²¹naa' tsu ni gatuu²oo' jilaa²¹ 'e gó² seen²¹naa' la mo jéei¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² gajmaa²aa'. ¹⁰Joon niga'i¹³naa' coon²¹ juncwii²¹ 'múui². Joon la coon²¹ jmií²¹² nigalicwii²ingii' Dios 'in gacwo¹ 'naa' 'e juncwii²¹ 'múui² do. Joon coon¹³ la joon tí²xu-u 'e juncwii²¹ tyii' do lííí² ca lí la lí juncwii²¹ ty'a Dios Jmii²¹. ¹¹Mo ngii¹ tsá² coon¹³ 'e juncwii²¹ 'múui² do ca nii²mo tsá² líí¹. Jo 'e cwáain¹ ty'a tsá² doñixiia' jalíin², la joon sáa³ jmií²¹ tsá² doñixiia' jalíin². Jo tyiin² joo²¹ jiin²¹ gauntsáa¹ tsá² jí² sí 'ee to² tíi² tsá² 'ee. Jiin¹³ 'e tyiin²mo 'e cwii¹in 'ido Jesucristo tsu jiin¹³ 'ii 'in tyiin²gi.

¹²'lin²¹²mo Dios 'naa' joon gatyii¹³in 'naa' ilíin²naa' tsá² ty'a, 'wii¹³ joon cwolíi²naa' tsá² 'wo²-tsi, tsá² 'in jmoo¹o tyá² ty'a tsá² xeei²¹. Jo jmaa²aa' jlóo³ pe cwolíi²naa' tsá² coon²¹ tún¹ 'in feei¹-tsi. ¹³Jmaa²aa' feei¹-oo' 'wii¹³ ty'a ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. Joon wana 'e niga'láa¹ tsá² tyii' jmaa²aa' feei¹-oo' ty'a tsu jiin¹³ la joon gajmaa¹a Cristo tyii'. ¹⁴Pe 'e tyiin²gi 'e 'iin²¹²naa' tsaru¹u, tsu jiin¹³ coon¹³ la joon incaan²¹naa' joon síí¹³ii' røø²¹. ¹⁵'Wii¹³ Cristo seen²¹naa' tyá² coon¹³ Dios Jmii²¹ tsu 'wii¹³ joon jmaa²aa' jiin¹³ la tíi² jmaa¹a 'in seein²¹ tyá² coon¹³ Dios Jmii²¹. Tsu 'yu to² joon gatø²ø Dios 'naa' 'e canii²mo ilíi²naa'. Joon cwoo²oo' 'maai¹³ Dios Jmii²¹.

¹⁶Cwotii¹³-'oo' jilaa²¹ júu³ ty'a Cristo 'e ganuu²uu'. Jmaa²aa' núu¹³uun¹ 'e júu³ do. 'Ee²ee' 'e júu³ do joongi tyá²-oo' la jaain²¹ la

jaan²¹naa' coon¹³ jilaa²¹ 'e 'øøi²¹-oo' 'e gacwo² Dios. 'øø²øø' jilaa²¹ júu³ tyá² salmos coon¹³ jilaa²¹ júu³ tyá² tíi²¹gii', cwoo²oo' 'maai¹³ coon¹³ 'e 'øø²øø' do. ¹⁷Joon jilaa²¹ 'e jmoo²oo' sí fó²oo' 'ee, jmaa²aa' jilaa²¹ 'wii²¹² ty'a Ña'ñu¹u' Jesucristo. Joon cwoo²oo' 'maai¹³ Dios Jmii²¹ 'wii¹³ 'ii-o.

Xiiala 'ná' jmaa'a 'in jai² lííi² Jesucristo

¹⁸Joon jileei²¹ 'naa' tsamí² 'in seein²¹ ñuu¹ ty'a jmaa²aa' núu¹³uu' coon¹³ ñuu¹ tyii'. Tsu coon¹³ la joon 'ná' jmaa¹a 'in jai² lííi² Ña'ñu¹u'. ¹⁹Joon 'naa' tsañuu¹ 'in seein²¹ tsamí² ty'a cwolíi²lin²¹²mo' tsamí² tyii'. Jo jmaa²aa' 'eei¹ 'naa'. ²⁰Jileei²¹ 'naa' 'in xuui²¹²gii' jmaa²aa' núu¹³uu' to² tyu² 'ñú²uun¹ coon¹³ saa²aa' tsu 'yaa¹-tsi Ña'ñu¹u' coon¹³ 'elo. ²¹Joon 'naa' 'in líí¹i tsacøø¹³ jo untyíi²naa' xuui²¹² tyii' ce tyá² 'nii²¹-tsi tsu joon jo tyuui¹²-tsi. ²²Jileei²¹ 'naa' 'in líí¹i tsaleei¹³ jmaa²aa' núu¹³uu' to² tyu² 'ñifi²i' 'in seein²¹ juncwii²¹ lo. Jmaa²aa' núu¹³uu' coon²¹ tøø²mo jon' wa'a jiin¹³ mo jøø²i 'naa' coon²¹ liseen²¹naa' tyá² coon¹³on. Pe cwoseen²¹naa' canii²mo un'goo²¹oo' Dios Jmii²¹. ²³Joon doñi²ee 'e jmaa²aa', jmaa²aa' 'e jløø³mo' lawa to² ty'a Ña'ñu¹u' jon' to² ty'a tsá². ²⁴Joon niñi²oo' 'e Ña'ñu¹u' icwo¹² 'naa' lawa coon²¹ 'e tíi²naa' 'e i'ii¹³naa' ñu¹fú² tsu jmoo²oo' to² ty'a Cristo 'in líí¹i Ñi'fi²i' la jai². ²⁵Joon jileei²¹ 'in jmoo¹o 'e gó² i'ii²¹mo 'e 'lee¹³i ty'a 'e gó² gajmaa¹a. Joon coon²¹ 'ii²¹ 'oo'o Dios 'e jmaa¹a ty'a la jaain²¹ la jaain²¹ tsá².

4 La joon 'naa' 'in líí¹naa' ñí'fií²¹² tsá² 'ná¹ jmaa²aa' 'ii'²¹ røø²¹ coon¹³ tsa'leei¹³ tyii'. Cwotii¹³-oo' 'e seein²¹ jaain²¹ Ñí'fií²ii' ñũ'fú².

²Faa²aa' júu³ tyú² coon²¹ tøø²mo, líí²ii' jmaa²aa', cwoo²oo' 'maai¹³ Dios Jmii²¹. ³Faa²aa' jon júu³ tyú² 'wii¹³ tyijna'a 'e cwo² Ña'ñũ¹u' 'e cwoo²¹o'o júu³ tyú² tya'a. Joon 'wii¹³ 'e júu³ do 'yuu²na 'nũñí³. ⁴Mí²ii' tyani Dios 'e líí³ii' tyú² xiiala ilí² cwóo³oo' 'e júu³ do.

⁵Ngí²ii' coon²¹ tsáa¹ tyani 'in jo cwii¹in Ña'ñũ¹u' Jesucristo. Cwoo¹³-oo' jmaa²aa' 'e sá² jmaa²aa'. ⁶Síi¹naa' coon¹³ júu³ coon²¹ tún². Cwoliñí²ii' xiiala ngí²ii' tya' 'in unngíi¹i.

Júu³ lí tséi¹

⁷Joon 'in tsaru¹u' Tíquico, 'in 'iin²¹²na'a, ijma¹a 'naa' júu³ xiiala seen²¹na. Joon 'in Tíquico do nigauncoon¹³o jna 'áai¹ joon coon²¹ caan²¹mo gacwoo²¹o'o júu³ tyú² tya' Ña'ñũ¹u'. ⁸Wii¹³ joon síi²na 'ii' isii²¹ 'naa' xiiala seen²¹na'a joon wa lí² tyá²-oo'. ⁹Joon tsagoo¹oo' Onésimo ingí¹ coon¹³ Tíquico. Tsaa¹³-tsi Onésimo Ña'ñũ¹u' Jesucristo 'áai¹ joon 'áa¹mo 'iin²¹²mo'o 'ii. Je waai¹ do ijma¹² 'naa' júu³ xiiala lí lo.

¹⁰Joon 'in Aristarco, 'in taai²¹² 'nũñí³ coon¹³ jna síi¹i 'aa²¹²mo'. La joon jon síi¹i Marcos, 'in líí¹i ruu²¹i Bernabé síi¹i 'aa²¹²naa' jon.

Niga'ii¹³mo'o júu³ cwáain¹ tya'a joon wa jafee¹³i 'naa' 'ii¹³mo'o 'ii' 'e tyú²-u. ¹¹In Jesús do, 'in sii²¹o jon Justo, síi¹i 'naa' jon 'aa²¹²mo'. Jiin¹³ 'in gaai²¹ no, jee²¹² tsá² Israel 'in jai² líí² Cristo, gauncoon¹³o jna cwoo²¹o'o júu³ tyú² tya' Dios. Joon gacwo¹o jna fo'feei¹ 'áai¹. ¹²In tsagoo¹oo' Epafras síi¹i 'aa²¹²mo'. Tsá² jmaa¹a to² tyu² Cristo 'ii' joon 'áa¹mo mii¹i tyani Ña'ñũ¹u' 'wii²¹² tyii'. Mii¹i tyani Dios 'e taan²¹²naa' tá² táain¹-oo' joon 'e ñii²¹oo' jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in Dios Jmii²¹ 'e jmaa²aa'. ¹³Tsu jna-a jmóo³oo júu³ xiiala cu²-tsi Epafras tyii' joongi tya' 'in néei¹ fuu²¹ Laodicea coon¹³ 'in néei¹ fuu²¹ Hierápolis. ¹⁴In timí¹ Lucas, 'in 'iin²¹²na'a, síi¹i 'aa²¹²mo'. La joon jon Demas síi¹i 'aa²¹²mo'.

¹⁵Aa²¹²mo fuu²¹uu' 'in jai² líí² Cristo 'in néei¹ fuu²¹ Laodicea. 'Aa²¹²mo'o fuu²¹uu' fo³oo Ninfas coon¹³ 'in incaain²¹ inũu' tya'a. ¹⁶Mo ngayuu¹³ jøø²øø' 'e jí² lo jee²¹² 'naa' joon síi¹naa' tya' 'in jai² líí² Cristo néei¹ Laodicea. Jøø²oo' jon 'e jí² ga'ii²¹ 'in néei¹ Laodicea. ¹⁷Síi¹³ii' Arquipo: "Tyán² cwáain¹ 'e untiin¹³mo'o røø²¹ jilaa²¹ to² 'e gacwo¹ Ña'ñũ¹u' 'nũ ijmaa²a."

¹⁸Jna-a, Poo², jmóo³oo 'e júu³ lo coon¹³ cwóo³oo. Untii¹³i-oo' 'e 'yuu²na 'nũñí³. Cwouncwaai¹³ Dios Jmii²¹ 'naa'. Amén.

Jí² 'lǎa² 'wii²¹² 'e gasii¹in San Pablo tíi²i tsá² 'in néei¹ Tesalónica

Poo² coon¹³ 'in ngi¹
coon¹³ sii¹in 'e jí² lo

1 Jna-a, Poo², coon¹³ Silvano
coon¹³ Timoteo jmo²¹o'o 'e
jí² lo 'e sii²¹na'a tyii¹ 'in jo¹ líi²
Cristo 'in seein²¹ fuu²¹ Tesalónica,
jileei²¹ 'naa' 'in sicaain²¹² coon¹³
Dios Jmii²¹ joongi coon¹³ Jesucristo.
'in²¹² moo'o 'e Dios, 'in Ññu¹³o',
cwouncwaa¹³i 'naa'. Joongi
cwouncwaa¹³i Ññu¹³u' Jesucristo
'naa' joongi 'e cwo¹ 'e seen²¹naa' 'e
tyú² juncwii²¹ tyii¹.

Xiiala niga'e²e Poo² tsá²
seein²¹ Tesalónica 'e tsáai¹-tsi
Dios coon²¹ tøø²mo

²Coon²¹ tøø²mo cwo¹³o'o
'maai¹³ Dios 'wii²¹² tyii¹. Joon
mi faa¹³a'a júu³ tyú² mi²¹i
'wii²¹² tyii¹. ³Tii¹³i-tsii¹ tyani
Dios Jmii²¹ xiiala gajmaa²naa'
to² wii¹³ ja²mo galí²naa'; joongi
xiiala gauncóon¹³oon' tsá² 'wii¹³i
'iin²¹² moo' Dios; joongi xiiala
nisijaan²¹²oo' tá taain²¹²-oo' 'e
untsiin²¹mo Ññu¹³u' Jesucristo júu³
tya'a. ⁴Tsaru¹u', 'iin²¹²mo Dios Jmii²¹
'naa' joon nee²o' 'e nigatyii¹³in Dios
'naa'. ⁵Jna'a mo gacwoo¹³o'o 'naa'

júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá² jon' wa'a
jmaai¹² júu³ pe coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹
tya' Espíritu Tyú² tya' Dios joon
jo cu²-tsii¹ wa' líi²naa' 'e jo jo¹ 'e
júu³ do. Tyú²-u ñf³oo' yaanaa' xiiala
nigajmoo²¹o'o jee²¹² 'naa' coon¹³ 'e
tyú² tyii¹.

⁶Joon 'naa' cwáain¹ tyii¹ gañí³ii'
wúu¹ la gamó¹ jna wúu¹ la joon
jon ganí² Ññu¹³u' Jesucristo
wúu¹ 'wii¹³ júu³ tya' Ññu¹³u' Dios
Jmii²¹. Joon ga'i¹³ moo' júu³ tya'
Dios coon²¹ 'e jløø¹³ moo' fiin¹³ líi¹
wúu¹ nigañii²ii'. 'In Espíritu Tyú²
tya' Dios gauncoon¹³ 'naa' 'e li
jløø¹³ moo'. ⁷Coon¹³ cwáain¹ la joon
ga'ee¹³ee' tsá² 'in jai¹² líi² Cristo
fu li sii²¹ Macedonia coon¹³ fu li
sii²¹ Acaya xiiala ingí². ⁸Jon'gi
jiin¹³ joon niganúu²un júu³ tya'
Ññu¹³u' 'wii¹³ 'naa' pe la caan²¹mo
galiñii¹o xiiala nigalitsáa¹mo-'oo'
Dios. Jo 'ná¹ jmó²gii¹ júu³. ⁹Li'
cii¹²i galí². Yaamo 'in tsá² do síi¹
xiiala ga'i¹³naa' jna'a coon¹³ 'e tyú².
Gatuu²¹oo' jilaa²¹ 'e gaun'goo²¹oo' 'e
litsáa¹mo-'oo' Dios 'in jiin¹ joongi 'in
jai¹². ¹⁰Joongi tya¹o 'in tsá² do júu³
xiiala sijaan²aan' mi jó¹ fu ññfú²
'in Jóon¹ Dios 'in gajmaa¹ Dios
gajiin¹in jee²¹² 'lii²¹². 'In Jesús do

'ii 'in niláa²mo jna' jilaa²¹ 'ii²¹ tya' Dios ijó¹.

To² 'e gajmaa¹ Poo² fu Tesalónica

2 Tyú²-u ñí² 'naa', tsaru¹u', jilaa²¹ to² gajmoo²¹ o'o jee²¹² 'naa' jo ti' galí². ²Ñí²oo' xiiala gaun¹líi²¹ jna'a fu Filipos, joongi jilaa²¹ wúu¹ 'e niganee²¹ e'e pe jo ní³ii 'ee lí² Dios tyii' gauncoon¹³ on jna'a 'e nigacwoo² o'o 'naa' júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá² jo 'ee cu²-tsii' fiin¹³ jo cwo¹ tsá² júu³ ruu²¹ 'áai¹. ³Tsu jilaa²¹ a' 'e faa¹³ a'a jmai² júu³ ja²mo. Jo ga'ee¹³ e'e 'naa' 'e un'lee²¹ 'naa' yaanaa' jon'gi tyiin² a'an 'naa' too². ⁴Jon'on la joon tsu Dios nigatyii¹³ in jna'a joon gatyaa¹ cwoo²¹ o'o júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá². Joon jiin¹³ la joon faa¹³ a'a jon'gi wa'a joon¹ o'on tyú² coon¹³ tsá² pe coon¹³ Dios 'in ñii¹ jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi' si' 'e tyú² si' 'e gó² 'ee. ⁵Tsu tyú²-u ñí²ii' xiiala gauntyú¹ jna'a 'naa' tyaní²ii' jon'gi 'naa¹³ a'a cwáain¹ wa'a xiiala jnaa² a'a cuu² tsu Dios tyan¹ cwáain¹ 'elo. ⁶Jon'gi 'naa¹³ a'a cwáain¹ wa'a un'goo²¹ tsá² jna'a jon' 'naa' tiin¹³ jon'gi tsá² xeei²¹ 'ee xufiin¹³ 'in tyiin² jna'a coon¹³ to² 'e 'oo² o'o coon¹³ 'ii²¹ tya' Cristo. ⁷Lí' cii¹² i jmó² jna'a 'e 'wo²-tsiioo' o'wii¹³ tyii' lawa jaain²¹ tsamí² 'in jó² jón¹ on joon 'nee¹ mo. ⁸Líi¹ li'nee¹ na'a 'naa'. Jilaa²¹ 'e cwoo¹³ o'o 'naa' jon'on jiin¹³ júu³ tyú² tya' 'e tiin¹³ tsá² pe ca juncwii²¹ tyiioo' o' nicwoo¹³ o'o 'naa' tsu líi¹ nigali¹ iin²¹² na'a 'naa'. ⁹'Naa', tsaru¹u' niñii²¹ oo' xiiala jmoo²¹ o'o. To²-o jmoo²¹ o'o la 'woo¹ tiin¹³ la jmii¹. Joon saan²¹ tyii' tsu 'wii¹³ jo 'iin²¹² na'a 'e untyii² na'a 'naa' jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'naa' la 'ii²¹² cwoo¹³ o'o 'naa' júu³ tyú² tya' Dios.

¹⁰'Naa' jó²o'oo' joongi jó² Dios xiiala toon²¹ o'on 'e tyú² joongi coon²¹ tsáa¹ coon¹³ 'naa' 'in jai¹² líi². Gatoon²¹ o'on 'e jo lí² cwo¹ tsá² jna'a tsaa² ce jiin¹³ coon²¹. ¹¹Tyú²-u joongi ñii²¹ oo' xiiala nigacwoo¹³ o'o 'naa' pí² joongi nigacwoo¹³ o'o 'naa' cwáain¹ la jaain²¹ la jaan²¹ naa' la jmoo¹ o' jaain²¹ jmii²¹ tsá² coon¹³ jón¹ on. ¹²Niga'ee¹² e'e 'naa' xiiala 'ná¹ ngi³ naa' tyani tsá² tsu tsá² tya' Dios 'naa' tsu Dios gatø¹ø 'naa' 'e ní²ii' jee²¹² jilaa²¹ 'e 'ya²gi lí tyú² 'ii to². ¹³Wii¹³ joon coon²¹ tøø² mo cwoo¹³ o'o 'maai¹³ Dios tsu 'naa' mo ganuu²uun¹ júu³ tya' Dios 'e gafaa¹ a'a ga'ii¹³ moo' lawa júu³ tya' Dios jon'on ga'ii¹³ naa' lawa júu³ tya' tsá². Joon 'e la ja² mo 'e júu³ do júu³ tya' Dios 'e cwo¹ o' pí² jee²¹² 'naa' 'in jai¹² líi². ¹⁴Tsaru¹u', mo gajmeei²¹ tsagoo² oo' 'naa' gangii²¹² naa' la ngangíi¹ 'in tsá² Israel 'in jai¹² líi² Dios seein²¹ Judea tsu 'in tsá² Judea do 'in nigajai² líi² Cristo nigajmee²¹ mo tsagoo¹ o' ii. ¹⁵La joon jon 'in tsá² do nigajnga² mo Ñáñu¹u' Jesús la nigajngaa¹² i tsagoo¹ o' in gacwo¹ júu³ tyú² tya' Dios ca la mo jéei¹. Joon ga'øø¹ mo jna'a. Jo gaun'goo²¹ ido Dios joon 'ee¹ mo jileei²¹ tsá². ¹⁶Jo cwo¹ faa¹³ a'a júu³ tyú² tya' Dios tya' 'in jo seein²¹ Israel itiin¹³ in. Cwáain¹ la joon galí² fee¹gi tsaa² tya'a pe la ja² mo injó¹ wúu¹ tya' Dios jee²¹² 'ii.

'Tin²¹² in Poo² tsafee¹² i tsá²
Tesalónica coon²¹ gi tún¹

¹⁷Tsaru¹u', nigaxee²¹ na' coon²¹ sii¹³ xu coon¹³ 'naa' pe fiin¹³ jo nee²¹ na'a 'naa' 'i¹-tsii¹ 'naa'. Pe líi¹ 'yaa¹-tsii¹ i jajøø²¹² na'a 'naa' tún¹.

¹⁸Gaí²-tsii'i jaa²¹a'a, joon jna-a, Poo², gali'iin²¹²na yíi³aa 'láai² naa¹³ pe 'in 'lii³ Satanás gajni²¹mo. ¹⁹E taan²¹²naa' coon¹³ jna'a ilí² 'e tyú² tyii'i mi jó¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo. Najløø³na'a joongi 'yaai¹-tsii'i tsu 'wii¹³ 'naa' taan²¹²naa' do. ²⁰E ja²mo 'wii¹³ 'naa'oo' ilijløø³moo'o joon tyú²-u síí¹³-tsii'i.

3 Joon tsu 'wii¹³ 'i¹-tsi' 'áai¹ 'wii²¹² tyii' nisi¹i'i wa'a joon²¹oo 'ñii'a jiin¹³ fu Atenas. ²Joon sii²¹na'a tsaru¹u' Timoteo jajøø²¹²i 'naa' tsu tsá² tyá' Dios 'ii 'in nigajmaa¹a to² coon¹³ jna'a. 'Ii gauncoon¹³on jna'a 'e cwoo¹ júu³ tyú² tyá' xiiala itii¹³ Cristo tsá². Joon lí²-i cwo¹o 'naa' 'e øøi²¹gi-'oo' joongi 'e tsáai¹gi-'oo' Jesús. ³Joon la joon 'naa' jo cwo'íin²-oo' 'e cwáain¹ lo 'wii¹³ faí³ 'e sá² tyii' tsu ñí³oo' 'e i'øø¹mo tsá² jna' jile¹'e jiin¹³ 'in jai² líi² Jesucristo. ⁴'Wii¹³ joon la mo gatoon²¹o'on jee²¹² 'naa' gali²¹i'i júu³ 'naa' 'e i'øø¹ tsá² jna'. Joon la joon gali² la lí² 'e ñí²i'i. ⁵'Wii¹³ joon cu¹²-tsii' 'wii²¹² tyii'. Joon gasí²na Timoteo jaunngii²i 'naa' xiiala seen²¹naa' ti tsáai¹gi-'oo' Cristo. Cu¹²-tsii' líi²na wa'a 'in 'lii³mo niga'lee¹²i 'naa' 'e ti' nigangó¹ lí caa¹mo coon¹³ jilaa²¹ to² tyii'i.

⁶Pe nano Timoteo nicwa¹²mo jaa¹²i fu Tesalónica. Joon tyíian²⁰ júu³ tyú² 'e jo¹gi líi²naa' joon xiiala 'iin²¹²naa' tsá². Tyaa²¹⁰ júu³ 'e 'áa¹mo tii¹³-oo' 'e jløø³moo'. Joongi 'yaai¹-oo' 'e jøø²¹²naa' jna'a la joon jon jna'a 'iin²¹²moo'o jøø²¹²na'a 'naa'. ⁷'Wii¹³ joon tsaru¹u', fiin¹³ taan²¹²na'a faí³ 'áai¹, mo ganuu²¹u'ñn 'e tsáa¹mogi-'oo' Jesús galijløø³moo'o 'áai¹. ⁸Gaí² lawa

coon²¹ juncwii²¹ 'múui² tyii'i mo galinee²e'e 'e tsáa¹mogi-'oo' júu³ tyá' Ña'ñu¹u'. ⁹Líli¹ cwoo¹³o'o 'maai¹³ Dios tyi' tsu lí¹ jløø³na'a tyani Dios 'wii¹³ 'naa'. ¹⁰La 'woo¹ jmii¹ fee¹³na'a Dios ce caain¹-tsii'i 'e cwocwoo¹ Dios jøø²¹²na'a 'naa'. Coon¹³ la joon untsiin¹na'a jilaa²¹ 'e 'ná¹-gi litsáai¹-oo'.

¹¹'Yaa¹mo-tsii'i 'e 'ña'a Dios Ñuu²⁰o' coon¹³ Ña'ñu¹u' Jesucristo iuncoon¹³o jna'a joon lí²-i jafee¹³na'a 'naa'. ¹²Joon 'iin²¹²na 'e iuncoon¹³ Ña'ñu¹u' 'naa' 'e ilí² 'nee¹gi' ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' coon¹³ jilee²¹ tsá² xeei²¹ la 'nee¹na'a 'naa'. ¹³Coon¹³ la joon tá² taain²¹²-oo' jo tsaa² røøi²¹gi' tyani Dios, Ñu²⁰o', mi jó¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo coon¹³ jilee²¹ tsá² tyá'a.

Xiiala jmoo¹o tsá² 'e 'iin²¹²in Dios

4 La no tsaru¹u', jmii²¹i'i tyani²i'i joongi tyaa²¹a'a cwoo¹oo' 'elo coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹u' Jesús. Jiin¹³ la cwáain¹ 'e niga'ee²¹e'e jmaa²aa' la ngóo¹ 'naai¹³ no. Niga'ee²¹e'e xiiala ngí¹ tsá² 'e 'yaai¹-tsi Dios tyá'a. Cwojmaa²gi' jiin¹³ la ga'ee¹³e'e 'naa'.

²Ñii²¹² 'naa' jilaa²¹ cwáain¹ 'e gacwoo²⁰o'o 'ii²¹ tyá' Ña'ñu¹u' Jesús. ³Jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in Dios Jmii²¹ 'e cwoseen²¹moo' 'e tyiia¹-oo' jiin¹³ 'ii-o joongi 'e jo 'nóo³oo' tsaa². Jiin¹³ jaain²¹ 'naa' jo cwo'laa²¹² 'naa' coon¹³ tsamí² xeei²¹ jiin¹³ la coon¹³ tsamí² tyiioo'. ⁴Jilee²¹mo cwoliñii¹ 'e lisee²¹mo coon¹³ tsamí² tyá'a 'e tyú²-u tyani Dios 'e jo faa²¹ tsá 'laa²¹ tyá'a. ⁵Jo jmaa²aa' la lí² 'e jmoo¹o tsá² 'in jo tsáai¹-tsi Dios 'in caa²¹i tsamí² jiin¹³ la 'iin²¹²in 'ña'a. ⁶Jiin¹³ jaain²¹ jo 'in cwofee¹ 'oo²¹²o

tsañuu²¹ ruu²¹i la li¹ 'e jmo¹o 'in jo tsáai¹-tsi Dios tsu Ña¹ñu¹'u' i'e²e wúu¹ jileei²¹ 'in 'láa¹ la joon jiin¹³ la nigafaa¹³a'a. ⁷Tsu Dios nigatø¹ø jna¹ 'e toon²¹on' jmo²¹o' jmaai¹³ 'e tyú² 'e tyu¹² 'ido to² jon'on 'e 'laa²¹²a'. ⁸La joon jileei²¹ 'in jo tsáai¹-tsi 'e júu³ lo jon'on tsá² wa'a jo tsáai¹-tsi, Dios 'in jo tsáai¹-tsi 'ido tsu Dios nigacwoo¹ jna¹ 'in Espíritu Tyú² tya'a.

⁹Jo 'ná¹ jmaá³gi júu³ 'e li'nee¹naa' tsaruu²¹naa' tsu Dios niga'e²e 'naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' 'e un'nee¹naa' yaanaa'. ¹⁰La joon jmaa²aa' jee²¹² jileei²¹ tsá² jo¹ líi² 'in seein²¹ Macedonia. Pe mi²¹i' tyani²'ii' 'e 'áai¹gi un'iin²¹²naa' tsaruu²¹moo'. ¹¹Cwoo¹³ 'oo' cwoliseen²¹moo' tyú²-u cwáain¹ tyii'. Jmaa²aa' to² coon¹³ cwoo¹oo' jiin¹³ la li júu³ 'e niga'i²¹i'. ¹²Cwoseen²¹naa' coon¹³ la joon tsu joon iun'goo²¹o tsá² 'in jo tsáa¹-tsi Dios 'naa'. Joon la joon jo 'ee i'naai²¹ tyii'.

Mi jó¹ Ña¹ñu¹'u' Jesús

¹³Tsaruu²¹'u', jo 'iin²¹²na wa'a jo liñii²'ii' xiiala mi júuin² tsá². Jo 'ná¹ jmaa²aa' faí³ la jmo¹o 'in tsá² 'in jo ñii¹ 'e jiin¹in tsá². ¹⁴Jiin¹³ la mo líi²na' gajún¹mo Jesucristo joongi gajiiin¹in tún¹. Jiin¹³ la joon jon tsáai¹-tsi' 'e Dios ijmaá¹a jiin¹in jileei²¹ 'in tsáai¹-tsi 'ii mi júun²in. Joon jalfin²mo coon¹³ Jesús mi jó¹ tún¹.

¹⁵'Wii¹³ joon sii¹³i' 'naa' jiin¹³ cwáain¹ 'e ga'e¹e Ña¹ñu¹'u' jna'a 'e jileei¹³ jna' 'in saan²¹²an' ca mi jó¹ Ña¹ñu¹'u' Jesús jo saa¹³na' nifugi lagi 'in nijúin¹. ¹⁶Joongi 'iin² lúu¹ trompeta tya' Dios tá²

liili¹. Joon 'in Ña¹ñu¹'u' Jesús lo ixaai¹ fu ñu¹fú². Joon coon¹³ to² tyu² Jesús do 'loo²¹²o 'in arcángel. Joon jileei²¹ 'in nijúin¹, 'in tsáai¹-tsi Jesús, 'ii nifu ijiin¹in tún¹. ¹⁷Mi yuui¹³ joongi jileei²¹ jna' 'e saan²¹o' tsaa²¹a' caan²¹mo jee²¹² jni¹. Joon licaan²¹na' coon¹³ Jesús tya'cwii²¹. Joon la joon tsaa²¹a' coon¹³ coon²¹ tøø²mo. ¹⁸'Wii¹³ joon cwoo²oo' pí² ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaain²¹ coon¹³ 'e júu³ lo.

5 Tsaruu²¹'u', jo tyiin²gi sfi³na jí² cwáain¹ tya' jmi²¹² li gatséi¹ jatyéein¹ 'ii²¹. ²Tsu niñi³oo' 'e 'ii²¹ tya' Ña¹ñu¹'u' ijó¹ 'uun²¹mo. Lawa jaain²¹ 'uun²¹ 'in jó¹ mi 'woo¹. ³Mi jin² tsá² 'e jilaa²¹a nináa¹ røø²¹ jo 'e fo² sá²gi, jmi²¹² joon ijó¹ 'ii²¹ la jmoono 'e 'iin² jilaa²¹ 'e sá². Lawa jmo²¹ wúu¹ tya' tsam² tyéein¹ yuun²¹ 'in 'ná¹ liseein²¹ jóon¹on, jo ñi² li liseein²¹ la joon jon jó¹ jmi²¹² joon 'e 'iin². Jo lí² tsasúuin¹. La joon jon ilí² jmi²¹² mi 'iin² jilaa²¹ do. ⁴Pe 'naa', tsaruu²¹'u', jo ngi³ 'naa' li nuu²¹ 'e 'ii¹³moo' 'e jmi²¹² no jiin¹³ jo ñii²¹² 'oo' la lí² mo saain²¹ 'uun²¹ tsá² jo ñii²¹²-tsi. ⁵Tsu jilee²¹mo 'naa' see²¹naa' la tsá² 'in ngi¹ li' jmi¹. Jo seen²¹naa' la tsá² 'in ngi¹ li' woo¹ 'in jo tsáa¹-tsi. ⁶'Wii¹³ joon jo 'ná¹ cwuu²¹na' la cwui²¹ 'in catyaa². Cwounjnaa¹-tsi' cwongii²¹ coon¹³ 'e tyú² mootyii²¹i'. ⁷Jileei²¹ 'in cwui²¹ li² 'woo¹ joongi 'in ngi¹ to² 'iin¹ li' woo¹ jon. ⁸Pe jna' 'in 'e saan²¹²an' tsáai¹-tsi' cwoli²-tsi' coon²¹ tøø²mo. La toon²¹ 'láa² ñi³ nitsí¹ 'e un'øø¹mo 'ña'a la joon jon jna' un'øø¹mo' yiaa' mi li'i²¹²i' tsá² joon jo¹o líi¹na'. Lawa po¹³ ñi³ taa¹³ tyi² 'láa² 'ná¹ tsáa¹mo-tsi' itiin¹³ Dios tsá². ⁹Tsu

Dios jo gajmaa¹a 'ii²¹ wa'a nee²¹e' wúu¹ pe gajmaa¹o 'e tiin¹³mo' li tyú²'wii¹³ cwáain¹ tya' Ña'ñu¹u' Jesucristo. ¹⁰Jesucristo gajúun²in 'wii¹³i jna' 'e joon cwoseen²¹mo' coon¹³jiin¹³ saan²¹an' si najún¹na' 'ee mi cwéel¹ tún¹. ¹¹'Wii¹³ joon sñi¹³naa' 'e cwáain¹ lo jee²¹² 'naa' 'e cwó²oo' pí² yaanaa' jiin¹³ la jmoo²oo' nano.

**Poo² cwo¹o cwáain¹ 'in
jai² líii² Cristo**

¹²Jilee²¹naa' tsaru¹u', mii²¹i'i tyani²i'i 'e un'goo²oo' jileei²¹ 'in jmoo¹o to² tya' Dios jee²¹² 'naa'. 'Ii tsacó¹i¹³ tyii' joon cwo¹o 'naa' cwáain¹ xiiala jmaa²aa' coon¹³ 'ii²¹ tya' Ña'ñu¹u'. ¹³'Ná' un'goo²oo' 'ido joongi nee¹naa' coon¹³jiin¹³ to² 'e jmoo¹o. Cwoliseen²¹moo' canii²mo la jaain²¹ la jaan²¹naa'.

¹⁴Joon 'ii²¹i'i 'naa' júu³, tsaru¹u' 'e cwosi¹³i'i 'e cwocwo³-tsi jileei²¹ 'in jo 'iin²¹²in jmáa¹a to². Cwocwoo²oo' pí² jileei²¹ 'in jo mo tya¹-tsi. Cwouncoon¹³oon' jileei²¹ 'in tóin¹ 'i¹-tsi. Joon cwolifee¹mo-'oo' tya' jilee²¹mo.

¹⁵Tsáa¹mo-'oo' 'e jo jmaa²aa' 'e gó² tya' 'in nigajmaa¹a 'e gó² tyii'. Li' cii¹²i jmaa²aa' 'e gó², jmaa²aa' coon²¹ tðø²mo 'e tyú²-u la jaain²¹ la jaan²¹naa' joongi coon¹³ jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹.

¹⁶Coon²¹ tðø²mo cwolijlðø³moo'.

¹⁷Faa¹³aa' júu³ tyú² coon²¹ tðø²mo.

¹⁸Coon¹³ jilaa²¹ 'e lí¹ cwo²oo' 'maai¹³ Dios tsu la joon 'iin²¹²in Dios jmaa²naa' 'in tsáai¹-tsi Cristo Jesús.

¹⁹Jo jni¹³naa' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios. ²⁰Nuu²uu¹ jilaa²¹ júu³ 'e faa²¹ tsá² tya' 'e sii²¹ Ña'ñu¹u' 'e gacwo¹ Dios. ²¹'Í²du-'oo' jilaa²¹ júu³ tya' joon 'ii¹³naa' jiin¹³ 'e tyú²-u do. ²²Jeen¹³naa' co' coon¹³ jilaa²¹ 'e gó². ²³Mí²i tyani Dios, 'in jmoo¹o 'ii²¹ røø²¹, 'e untyú¹mo 'naa' coonti. Joon mí³i jon tyani¹i 'e 'aa²mo 'naa' la tðøi², jilaa²¹ espíritu tyii', coon¹³ jilaa²¹ juncwii²¹ tyii', joongi coon¹³ jilaa²¹ cuerpo tyii'. Mí³i 'e jaan²¹naa' coon¹³jiin¹³ coon²¹ tsaa² ca mi jó¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo. ²⁴Tsaa¹' 'in nigatyii¹³ 'naa' 'ii-i, jon iuntsiin¹ júu³ tya'a. Jo 'ná¹ jmaa²aa' cu¹²-'oo' coon¹³on.

'íi² Poo² júu³

²⁵Tsaru¹u', faa¹³aa' júu³ tyú² 'wii²¹² tyii'i.

²⁶'Aa²¹²moo' fú²uu' jileei²¹ ruu²¹naa' 'in jo¹ líii² júu³ tya' Dios.

²⁷Tyí³aa cwo¹oo' coon¹³ 'ii²¹ tya' Ña'ñu¹u' 'e untsáa¹oo' 'e jí² lo tyani jileei²¹ tsá² 'in jo¹ líii².

²⁸Cwouncwaa³mo Jesucristo 'naa'. Amén.

Jí² ti tún² 'e gasii¹in San Pablo tíi²i tsá² 'in néei¹ Tesalónica

Jí² gasii¹in Poo²

1 Jna-a, Poo², coon¹³ Silvano coon¹³ Timoteo jmoo²¹o'o 'e jí² lo 'e sii²¹na'a tyii¹ 'in jo¹ lííi² Cristo 'in seein²¹ fu Tesalónica. Jileei²¹naa' 'in sicaain²¹ coon¹³ Dios Jmii²¹ joongi coon¹³ Ña'ñu¹u' Jesucristo. ²Dios cwouncwaa¹³i 'naa' joon cwoseen²¹naa' 'e tyú² coon¹³ 'ii²¹ tyá' Dios Jmii²¹ coon¹³ tyá' Ña'ñu¹u' Jesucristo.

**Dios ijmáa¹o 'ii²¹ tyá' jileei²¹ 'in
røøi²¹ tsaa² mi jó¹ Cristo**

³Tsaruu¹u', ná¹ cwoo¹³o'o 'maai¹³ Dios coon²¹ tøø²mo 'wii²¹² tyii' jiin¹³ joon tíi²¹moo'o tsu líí¹ ngalifee¹ 'e jai² líí²naa'. Joongi líí¹gi un'iin²¹²naa' tsaruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa'. ⁴Cwáain¹ la joon faa¹³a'a 'yaai¹-tsii¹ 'wii²¹² tyii' jee²¹² 'in jai² lííi² Dios. Faa¹³a'a xiiala jmaa²aa' taa²¹ 'e tsáai¹-oo' Jesús fiin¹³ moo²oo' wúu¹ 'áai¹ tyá' tsagoo²oo' joon seen²¹naa' fa'í³. ⁵Jilaa²¹ 'e la lo-o jmoo¹-o júu³ 'e røø²¹ jmaa¹a Dios 'ii²¹ tsu coon¹³ wúu¹ 'e moo²oo' cwáain¹ tyá' tyú² Dios to² 'e tyá² Dios 'naa' tyú² ingii²¹²moo' fu ñu'fú².

⁶Pe 'ii²¹ røø²¹ jmaa¹a Dios mi 'e¹²e wúu¹ 'in niga¹² 'naa' wúu¹. ⁷Joon jileei²¹ 'naa' 'in gangóo¹ wúu¹ 'ii²¹ 'woo²¹o coon¹³ jna'a mi jó¹ jmi²¹² ijnee²¹ Ña'ñu¹u' Jesús jó¹ fu ñu'fú². Ijó¹ coon¹³ ángeles tyá'a 'in jmoo¹o to² tyu²u. Ijó¹ jee²¹² sii¹³ jí² jii¹ 'áai¹. ⁸Ijó¹ 'e¹²e wúu¹ jileei²¹ 'in jo cwii¹in Dios joongi jileei²¹ 'in jo nuu¹²un júu³ tyá' 'e tiin¹³ tsá² tyá' Ña'ñu¹u' Jesús. ⁹Jileei²¹ 'inlo inii²¹ wúu¹ coon²¹ tøø²mo. I'woo²¹mo tyani Ña'ñu¹u' joon wíin² i'lee¹²i 'ido 'ii. Jo jóø²gi jilaa²¹ 'e 'ya²gi 'ii²¹ tyá' Dios. ¹⁰Jo jóø² mi jó¹ Jesús jmi²¹² mi untyú¹i tsá² tyá'a 'ii joon mi un'goo²¹ jileei²¹ 'in jai² lííi² 'ii. Do-o itaan²¹²naa' tsu 'wii¹³ nigalitsáa¹mo-'oo' júu³ gacwoo²¹o'o. ¹¹'Wii¹³ 'elo-o faa¹³a'a júu³ tyú² 'wii²¹² tyii'. Mii²¹i tyani Dios 'e untyú¹i Dios 'naa' tsu joon líí¹naa' tsá² jiin¹³ la 'iin²¹²in. Faa¹³oo'o jon júu³ tyú² tyani Dios tyi¹ 'e cwountiin¹³mo coon¹³ 'ii²¹ tyá'a jilaa²¹ tyú² 'e 'iin²¹²naa' jmaa²aa' coon¹³ la to² 'e jmoo²oo' 'e tsáa¹mo-'oo'. ¹²Coon¹³ la joon iun'goo²¹o tsá² Ña'ñu¹u' Jesucristo 'wii¹³ to² fee¹ nigajmaa¹a coon¹³ juncwii²¹ tyii'. Joongi niun'goo²¹o

'naa' 'wii'¹³ Dios tyi' coon¹³ Ña'ñu'^{1u}
Jesucristo galifee¹mo-tsi 'wii'²¹² tyii'.

Tsá² 'in røøi²¹ tsaa²

2 La joon, tsaru^{1u}, cwáain¹ tya'
mi jó¹ Ña'ñu'^{1u} Jesucristo
jauncaain²¹ jna', 'e toon²¹²on'
coon¹³on, mii²¹ⁱ tyaní²ⁱⁱ '2jo
unsí²naa' 'e i¹-oo' 'e jo to² tyan¹.
Joon jo cwofee²¹naa' wa sá² coon²¹
júu³ 'e jin² 'e gacwá² najó¹ jmií²¹²
tya' Ña'ñu'^{1u} xufiin¹³ jin² tsá² 'e
júu³ do siin¹²in Espíritu Tyú² tya'
Dios si júu³ 'e faa^{21a} tsá² 'e coon²¹
ganuu^{2uuu} 'ee. Jon'gi cwofee²¹naa'
fiin¹³ cwá² coon²¹ jí² 'e jin² tsá² 'e
siin²¹²na'a. **3**Jo cwoo^{2oo} 'in coon²¹
'naa' too² jiin¹³ coon²¹ cwáain¹. Tsu
jéei¹gi jmií²¹² joon itíui² tsá² Dios
joongi ijnéi¹ tsá² røøi²¹ tsaa² 'in jo
tiin¹³gi. **4**Inlo-o 'in unfee¹mo 'ñ'a
lagi Dios joon 'in aa¹ tya'a jilaa²¹
'e un'goo²¹ tsá². Joongi 'in tsá² do
itsacwaa¹ cagi tsi inuu cwo¹ tya'
Dios. Tsacwaa¹ lawa Dios. Joongi
ijmeei²¹ 'ñ'a'o lawa Dios.

5¿Ti jo tii¹³-oo' 'e gafuu²¹²uu 'naa'
jilaa²¹ 'elo mo gataan²¹²na jee²¹²
'naa'? **6**Joon ñí^{3oo} 'ee jniíi² tya'a
'e joon jo lí² cwéi¹ 'ido. Joon jo lí²
jneeí¹ ce gatí² 'ii²¹ tya'a. **7**Jilaa²¹
júu³ 'e gó² tya'a nijmoo^{1o} to² 'uui²¹
nano. Joon jiin¹³ 'e ná¹gi mi 'e cwéi¹
'in gó² do 'e ityímo Dios 'in jniíi²¹
'in jmoo^{1o} 'e gó² no. **8-12**Mi yuuí¹³
la tyiíi¹ Dios 'in jniíi²¹ do lawa'a
ijnéi¹mo 'in tsá² gó² do. Ijmáa^{1a} lí²
'áai² joongi milagro 'láai² pe jmai²
júu³ tajuu²¹. Ni'noo^{21on} jilaa²¹ 'e
gó² icon^{21on} too² jileei²¹ 'in jo
tiin¹³gi. Tsu jo gali'iin²¹²in 'in tsá²
do nuu¹un júu³ tyú² wa'a 'e tiin¹²in.
'Wii¹³ joon jmaa^{1a} Dios 'e 'ii²¹ 'in tsá²

do júu³ gó² 'e lí² tsáai¹-tsi jilaa²¹ júu³
tajuu²¹. Joon tsaliin¹mo lí jo tiin¹³gi
tsu jo galitsáai¹-tsi júu³ tyú². Joon
gatí²gi-tsi jilaa²¹ 'e gó². Pe joon
Ña'ñu'^{1u} Jesús ijngaa¹²mo 'in gó²
do coon¹³ tyí² 'woo²¹ 'oo^{2o}. Joongi
iduui¹ coon¹³ 'e jná² joo²¹ tya'a mi
jó¹.

Gatyii¹³ mo Dios 'naa' 'e tiin¹³ moo'

13Pe jna'a tii²¹moo'o cwoo¹³o'o
'maai¹³ Dios 'wii'²¹² tyii' tsaru^{1u}
'in 'iin²¹²in Ña'ñu'^{1u} tsu Dios
nigatyii¹³in 'naa' ca la mo 'wiin²¹² 'e
tiin¹³moo'. Joon gajmaa^{1o} tiin¹³naa'
coon¹³ Espíritu Tyú² tya'a 'in
nigauntyúí¹ 'naa' joongi coon¹³ júu³
tyú² 'e nicalitsáai¹-oo'. **14**Gatø^{1ø}
Dios 'naa' 'e ilíi²naa' tsá² tya'a.
Coon¹³ júu³ 'e xiiala tiin¹³ tsá² 'e
gacwoo¹³o'o 'naa' gatø^{1ø} Dios 'naa'
'e i'ii¹³xuu' 'e tyú² 'e cwoo^{1o} Dios
Jmii²¹ Ña'ñu'^{1u} Jesucristo.

15La joon 'naa', tsaru^{1u}, taa²¹
jmaa^{2aa} jo cwo'fiin²-oo' jilaa²¹
cwáain¹ 'e nigacwoo¹³o'o la mo
gatoon²¹²o'on coon¹³ 'naa' joongi
mo gasiin²¹na'a jí². **16-17**Joon mii³ⁱⁱ
tyani Ña'ñu'^{1u} Jesucristo joongi
tyani Dios Jmii²¹ 'e cwo^{1o} 'naa'
pí² 'e jmaa^{2aa} jilaa²¹ 'e tyú². Tsu
'wo²-tsi Dios nigali'iin²¹²mo jna'.
Joon gacwo^{1o} jna' 'e seen²¹na'
tyú²-u coon²¹ tøø²mo. Joon gajma^{2a}
jna' júu³ 'e jmáa^{1a} 'e tiin¹³naa' 'wii²¹²
feeí¹-tsio.

Faa¹³aa' júu³ tyú² 'wii²¹² tyiíi

3 Coon²¹gi júu³ fuu²¹² 'naa',
tsaru^{1u}, faa¹³aa' júu³ tyú²
'wii²¹² tyiíi¹ 'e la jmoono ityíi^{1a}
júu³ tya' Ña'ñu'^{1u} la caain²¹. Joon
i'ii²¹mo tsá² 'e júu³ do 'yaaí¹-tsi

la galf² jee²¹² 'naa'. ²Faa¹³ 'aa' jon
 júu³ tyú² 'e cwoláa² mo Dios jna'a
 jee²¹² tsá² líi¹³ joongi soo²¹ tsi tsu
 jo jileei²¹ tsá² tsáai¹ tsi Jesús. ³Pe
 untin¹³ mo Ña'ñu¹ 'u' júu³ tya'a.
 Joon 'ii icwo¹ 'o 'naa' pí² joon
 un'øø¹³ mo 'naa' jilaa²¹ 'e gó².
⁴Joon tsáa¹ mo tsi¹ 'i 'e Ña'ñu¹ 'u'
 iuncoon¹³ 'on 'naa' 'a jmoo² 'oo' joongi
 ijmaa² 'aa' jilaa²¹ to² 'e tyuu¹³ 'u'u
 'naa'. ⁵Cwouncoon¹³ 'on Ña'ñu¹ 'u' 'naa'
 'e øø²¹ mogi¹ 'oo' xiiala 'iin²¹² in Dios
 Jmii²¹ 'naa' joongi xiiala gajmaa¹ 'a
 Cristo taa²¹ 'a 'wii²¹² tyii'.

'Ná' jmaa¹ 'a tsá² to²

⁶Tsaru¹ 'u', tyuu¹³ 'u'u 'naa' to²
 coon¹³ 'e sii²¹ Ña'ñu¹ 'u' Jesucristo
 coon²¹ jmaa¹ 'aa' yaanaa¹ jileei²¹
 tsaru¹ 'u' 'in jo 'iin²¹² in jmá¹ to²
 joongi 'in jo jmoo¹ 'o nuu¹³ júu³ 'e
 nigacwoo²¹ 'o'o. ⁷Tsu niñi³ 'naa'
 xiiala cwooi¹ taain²¹² tsá² 'e
 jmáa¹ 'a la jmó² jna'a. Jo saan²¹ na'a
 jee²¹² 'naa' wa'a jo jmoo²¹ 'o'o to².
⁸Jo gatyee² 'e 'uunñi² tya' jiin¹³
 jaain²¹ wa'a jo gatyii²¹ 'i 'laa¹³. Tsu
 jmoo²¹ 'o'o to² 'woo¹ jmi¹ 'la coon²¹
 jiin¹³ jaain²¹ jo 'iin cwotyapai¹
 jee²¹² 'naa'. ⁹Fiin¹³ 'oo² 'o'o 'ii²¹ 'e
 mi²¹ 'i 'naa' jo gami²¹ 'i 'naa'.
 Gajmoo²¹ 'o'o to² 'e 'ee¹³ 'e 'naa'
 xiiala 'ná¹ jmaa² 'aa'. ¹⁰Tsu mo

gatoon²¹² 'o'on jee²¹² 'naa' joon
 gacwoo²¹ 'o'o 'e 'ii²¹ lo: "Jileei²¹
 'in jo 'iin²¹² in jmaa¹ 'a to² joon jo
 dø¹ø." ¹¹Tsu nee² 'e 'júu³ 'e 'inlíi¹³
 jee²¹² 'naa' seein²¹ jo 'ee to² jmoo¹ 'o.
 Jøø² mo taain²¹² ngii¹ to² jmoo¹ 'o
 'atsaa²¹. ¹²Tya' tsá² 'in líi¹ la joon
 tyuu¹³ 'u'u to² tyaa²¹ 'a'a cwoo²¹
 coon¹³ 'ii²¹ tya' Ña'ñu¹ 'u' Jesucristo
 'e cwojmaa¹ 'o to² joon dø¹ø jilaa²¹ 'e
 jnaa²¹ 'a.

¹³Tsaru¹ 'u', jo cwo'woo² 'oo' 'e
 jmaa² 'aa' 'e tyú². ¹⁴Wana 'iin 'in
 jo jmoo¹ 'o nuu¹³ jilaa²¹ 'e faa¹³ 'a'a
 coon¹³ 'e jí² lo cón² duu' cwáain¹
 'iin 'i joon jo 'ee cwoliseen²¹ 'naa'
 coon¹³ 'on la coon²¹ 'e 'aa¹ 'a faíi²¹.
¹⁵Joon jo cwoli'ee¹ 'naa' pe cwoo² 'oo'
 cwáain¹ lawa jaain²¹ ruu²¹ 'moo'.

Júu³ tyú² li gatséi¹

¹⁶Joon 'in Ña'ñu¹ 'u' 'ñá'a, 'in
 jmoo¹ 'o 'e seein²¹ tsá² 'e tyú²,
 cwocwo¹ 'o 'naa' 'e siíi¹³ 'oo' 'e
 tyú² 'u coon²¹ tøø² mo la joon jon
 coon¹³ jilaa²¹ itsangíi² 'naa'. Joon
 cwotaan¹ in Ña'ñu¹ 'u' jee²¹² 'naa'.
¹⁷Jna-a, Poo² jmóo³ 'oo' 'e júu³ lo
 coon¹³ cwóo³ 'oo. Fo³ 'oo 'aa²¹² 'moo'.
 La joon tíi² na jmóo³ 'oo jilaa²¹ jí² 'e
 jmóo³ 'oo. ¹⁸Ña'ñu¹ 'u' Jesucristo
 cwouncwaa¹³ 'mo 'naa' jileei²¹ 'naa'.
 Amén.

Jí² 'láa² 'wii²¹² gasii¹in San Pablo tíi²i Timoteo

Sii¹in Poo² jí² tya' Timoteo

1 Jna-a, Poo², síi³na 'e jí² lo.
Líi¹na tsá² tya' Jesús to² tyu²
Dios Jmii²¹ 'in jmoo¹o tiin¹³na'
joongi to² tyu² Nāñu¹u' Jesucristo.
'Ii-o uncoon¹³ jna' la ngóo¹ 'naai¹³.
²Síi³na 'e jí² lo tyi'i, Timoteo, joon
lawa yuu²¹ tyiia 'nu tsu galija²mo
líi²u Jesús 'wii¹³ jna. Cwocwo¹o
Dios Nū¹u' coon¹³ Nāñu¹u'
Jesucristo 'e jmaa¹a feei¹-tsi
tyi'i coon¹³ fo'feei¹ tyi'i joon 'e
seen²¹mo'o tyú².

Jo cwo³o 'e²e tsá² xeei²¹ júu³ tajuu²¹

³La jéei¹gi gangóo³oo líi sii²¹
Macedonia gamí³ii tyani'i 'e jon¹on
fu Efeso, 'e tyuu¹³u to² 'inlíi¹³ tsá²
do 'e jo 'e²e tsá² xeei²¹ júu³ 'e jo
jo¹. ⁴Cwo³o cwáain¹ 'in tsá² do
'e jmáa¹a cu²-tsi coon¹³ júu³ tya'
tsaun'áai¹ joongi coon¹³ jí² 'láai²
tya' 'líi²¹² tsacøi¹³ tsu 'e júu³ lo
jmoo¹o jmai² 'e jo cwo¹ tsá² júu³
ruu²¹i. Jo uncoon¹³ 'e júu³ do wa'a
litsáai¹gi-tsi tsá² Dios.

⁵E 'yu to² tya' júu³ tyú² tya' Dios
'e 'iin²¹²mo tsaruu²¹i coon¹³ 'e
tyú²-u, jo tóin¹ júu³ tya'a, joon
joo¹o líi². ⁶Pe 'inlíi¹³ gatuu²¹o 'e

júu³ lo joon gali'iin²¹²in nuu¹un júu³
'e jo tyiin². ⁷Iin²¹²in líi¹in tifo² pe
jiin¹³ yaai jo øøi²¹-tsi 'ee 'e faa²¹a
jon'gi øø²¹-tsi 'ee 'ee¹e xufiin¹³ 'ee¹o
jo cu²-tsi.

⁸Ne²o 'e tyú²-u 'e ley gacwo¹o
Dios tsá² wa'a líi jmoo¹o tsá² coon¹³
jiin¹³ la 'iin²¹² Dios. ⁹Ne²o 'e ley do
jon' tya' 'in jmoo¹o 'e tyú², pe tya'
jileei²¹ 'in jmoo¹o 'e gó², tya' 'in jo
'ee tsaa²¹gi-tsi, tya' 'in jo nuu¹³un,
'in jo un'goo²¹ Dios, 'in røøi²¹ tsaa².
'E ley do tya' jileei²¹ 'in ungøøi¹
Dios, 'in faa²¹a 'laa²¹ tya' 'e tyú², 'in
jngáai¹³ sáa³ jmii²¹ joongi jngaai¹³
ruu²¹i. ¹⁰Joongi 'e ley do tya' 'in
fee¹i tsamí² joongi tya' tsá² 'in tóin¹,
'in 'iin²¹²in tsañuu¹, joongi tya' tsá²
'in ngi¹ to² 'uun²¹in tsá². 'E ley do
tya' 'in jmoo¹o júu³ tajuu²¹ tya'ni
tsaa'to², joongi tya' doñi¹in tajuu²¹.
'E ley do tya' jilaa²¹ 'e sá² 'e faa²¹a
'laa²¹ tya' 'e júu³ tyú². ¹¹Joon 'e júu³
tyú² lo júu³ tya' Dios 'in tyú¹i joon
'ii gatya¹ cwóo³oo.

**Cwoo¹-o Poo² 'maai¹³ Dios 'wii¹³
fee¹'mo-tsi Dios 'wii²¹² tya'a**

¹²Joon cwo¹oo 'maai¹³ Nāñu¹u'
Jesucristo, 'in cwo¹ jna pí². 'Ii-o
nigacoon²¹o cwáain¹ 'e tyú¹na

joon nigacwo¹o jna to² tya'a 'e jmaá³aa. ¹³Nigacwo¹o jna 'e to² lo fiin¹³ foo²¹-oo 'laa²¹ tya'a la mo jéei¹ joon ga¹ø²na tsá² tya'a joongi gajmee¹³na pe Dios galifee¹mo-tsi tyiia tsu la mo jéei¹ jo tsáai¹-tsii júu³ tyú² joon jo ní³ii jilaa²¹ 'e jmóo³oo. ¹⁴Pe cwa³ tya' Nā¹nū¹u 'áa¹mo galifee¹ coon¹³ jna joon galili¹³oo xiiala 'iin²¹²in Cristo Jesús jna 'e jo¹o líi²na.

¹⁵E júu³ lo 'e la ja²mo, joon la jilee²¹mo 'ná¹ litsáai¹-tsi Cristo Jesús nigajó² ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'e jmaá¹a tiin¹³ jilee²¹ 'in røøi²¹ tsaa² joon jna-a nifu-gi jee²¹² 'ii. ¹⁶Áa¹mo garø²¹na tsaa². Joon Jesucristo galin²mo tsaa² tyiia. Joon mo gajmaa¹a Jesucristo feei¹-tsi tyiia ga'e²e Dios tsá² 'e lí²-i 'iin² tsaa² tya' tsá² 'in jalín² ciin²¹gi 'in jai² líi² 'ii. Joon coon¹³ la joon itéein² tsá² coon²¹ tøø²mo fu li tyín¹ Dios Jmii²¹. ¹⁷Wii¹³ joon cwofaa²¹a' coon²¹ tøø²mo júu³ tyú² tya' 'in Dios Jmii²¹, 'ii seein²¹ coon²¹ tøø²mo, jo júun²in jon'gi lí² jøø²i² tsá² 'ii. 'Ii-o jaain²¹ Dios 'in jmi¹-tsi. 'Ná¹-a un'goo²¹o' 'ii. Joon 'ná¹ cwoo²¹o' jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a coon²¹ tøø²mo. Amén.

¹⁸Yūūn²¹ tyiia, Timoteo, tyí³aa cwoo¹o 'elo. Cwoo¹³-'o'o cwojmaa²¹a la gafuu²¹²uu 'nu coon²¹ tún² jiin¹³ la gajin² tsaru¹'u la mo jéei¹ 'ii²¹ tya' Dios. Joon coon¹³ la joon lí² tyuu¹³u jilaa²¹ júu³ 'e jo jai². ¹⁹Cwotyán² pí² jilaa²¹ 'e jai² líi²u. Jmai² 'e tyú²-u 'i¹-'o'o tsu 'inlíi¹³ nigaxee¹mo-tsi 'elo, gatuu²¹o jilaa²¹ 'e jo¹ líi². ²⁰La joon gangangíi² Himeneo coon¹³ Alejandro. 'Wii¹³ joon gacwo²mo 'in 'líi¹³ Satanás 'ii

la coon²¹ cwountsáa¹a 'e jo faa²¹a 'laa²¹ tya' Dios coon¹³ júu² tya'a.

E'e Poo² xiiala faa²¹ tsá² júu³ tyú²
2 'E júu³ 'íi³ii lo 'e tyiin²gi 'e mí¹ tsá² tyani Dios joon faa²¹a tsá² júu³ tyú², mí¹ tsá² jmi¹²¹² 'aa²¹² joon cwo¹o 'maai¹³ Dios tya' jilee²¹ tsá². ²'Ná¹-a la joon tya' tsaa²to² joongi tya' jilee²¹ 'in 'oo¹o to², la coon²¹ 'e jo untyín²gi tsá² jna' joon seen²¹na' tyú²-u tyani Dios joongi tyani tsaru²¹na'. Tsaa²-'oo' Dios, tyú¹naa' coon¹³ tsá². ³Elo-o 'e tyú² joon 'yaa¹mo-tsi Dios Jmii²¹, 'in jmoo¹o tiin¹³na'. ⁴Tsu 'ii-o 'iin²¹²in tiin¹³ jilee²¹mo joon wa'a cwoliñi¹o 'e júu³ jai². ⁵Jaan²¹mo Dios 'in seein²¹, joon jiin¹³ 'ñā¹a Jesucristo, 'in galíi¹ tsañuu¹, lí² jmaá¹a 'ii²¹ coon¹³ Dios la joongi coon¹³ tsá². ⁶Tsu 'ii-o gacwoó¹ 'ñā¹a 'e tyí² jilaa²¹ tsaa² tya' tsá². Joon mo tñ² 'ii²¹ gajmaa¹a Dios Jmii²¹ júu³. ⁷E júu³ ja²mo lo, Dios gatyii¹³in jna wa'a nicwóo³oo 'e júu³ do. Gatyii¹³in jna 'e 'e²ee jilee²¹ tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹ xiiala gajmaa¹a Dios 'ii²¹ 'e tiin¹³ tsá² mo jai² líi² tsá² 'e júu³ ja²mo 'e fo¹³oo lo.

⁸'Iin²¹²na wa'a 'e faa²¹a tsañuu¹ júu³ tyú² doñixiia¹ téein². Joon mi faa²¹a júu³ tyú² do cwoseein²¹ tyú², ca ni²mo alma tya'a jon'gi 'ni²¹-tsi, jon'gi to² tñi¹. ⁹La joon tsamí², 'iin²¹²na 'e ci¹o siin¹³in 'e jo suuin²¹ tsañuu¹ 'ii joon 'e ngi¹ coon²¹ tún², jon'gi coon¹³ jmi¹3 tyí¹i 'in caai¹³ cwanáa¹³ si perla 'ee. Jon'gi ci¹i siin¹³in 'e 'moo¹³ líi¹i. ¹⁰Pe jmoo¹o jmai² 'e tyú² tya' jilee²¹ tsá² la tñi² jmá¹ tsamí² 'in jin²o 'e tsaa²-tsi Dios Jmii²¹. ¹¹Jilee²¹ tsamí² 'ná¹-a

jón² tii² jee²¹² li licaain²¹ tsá² 'in
 jai¹² líi² Jesucristo joon 'ná¹ nuu¹³o.
¹²Jna-a jo cwo¹oo líin² tsam² tifo²
 jon'gi tyu²u to² tsañuu¹ jiin¹³ 'e
 ján² tii². ¹³Tsu Dios gajmeei¹ Adán
 nifu joon mi yuui¹³ joon gajmeei¹
 Eva. ¹⁴In 'líi³ do jo gacon²on Adán
 too² pe gacon²on 'in tsam² do too²
 joon 'ii ga'aa¹o tsaa² nifu. ¹⁵Xufiin¹³
 'ná¹ nii²¹ tsam² wú¹ mi liseein²¹
 jóon¹on 'wii¹³ tsaa² tya' Eva jileei²¹
 tsam² lí²-i tiin¹³in wana jo¹o líi²
 joon 'iin²¹²mo Dios joon un'oo¹i
 yaai 'e ngi¹ coon²¹ ce tún²un.

**Xiiala líi¹ 'in tyu² to²
 jee²¹² 'in jai² líi²**

3 Jo¹o 'e júu³ lo: wa'a 'iin²¹²in
 tsá² 'e áa¹a coon²¹ to² jee²¹²
 'in jai² líi², 'iin²¹²in 'ido coon²¹ 'e
 tyú²-u. ²Jileei²¹ 'in líin² tsacooi¹³
 jee²¹² 'in jai² líi² 'ná¹-a ngi¹ 'e jo lí²
 cwo¹o tsá² 'ido tsaa². Lí²-i liseein²¹
 jiin¹³ jaan²¹mo 'oo²¹²o. 'Ná¹-a ngi¹
 coon²¹ tún², 'ii ja²mo, jmoo¹o
 jmai² 'e tyú²-u. Joon 'in tsá² do
 'ná¹ jmaa¹a feei¹-tsi tya' jileei²¹ 'in
 tsafeei¹³ 'ii fu tya'a. 'Ná¹-a jon
 litii²¹ 'e¹e tsá². ³Jo lí² wa'a ngi¹ to²
 'iin¹ jon'gi wa'a tiin¹in jon'gi wa'a
 'iin²¹²in cuu² 'áai¹ 'e jo mo gajna²a.
 Li' cii¹³i soo²¹-tsi 'ná¹ fee¹mo-tsi
 tya' jileei²¹, jo 'noo¹o mi¹³, jon'gi
 'iin²¹²in cuu². ⁴'Ná¹-a jon lii¹³i¹o
 xiiala tyu²u to² inuu tya'a joongi
 tyu²u to² jóon¹on cwoiinuu¹³un
 jo to²o mi¹³. ⁵(Tsu wa'a jo ní¹ tsá²
 xiiala tyu²u to² 'inuu tya'a xiiala lí²
 'áa¹i 'in nigalijai² líi² Dios.) ⁶Joon
 jo lí² líin² tsacooi¹³ jaain²¹ tsá² 'in
 nijai² líi² catá². Jo cweei¹ tyu²u to²
 tsifu tsu wa'a jmaa¹a jloo³ joon i'láa¹
 la ga'láa¹ Satanás. ⁷Joon wa'a ilíin²

jaain²¹ tsá² tsacooi¹³ jee²¹² 'in jai²
 líi² 'ná¹-a líi¹ la líi¹ jaain²¹ tsá² 'in
 jmoo¹o tyú²-u jee²¹² tsagoo¹o 'in jo
 jai² líi² Jesucristo. Wana jo la joon
 icwo¹ tsá² 'ii tsaa² joon ifaa²¹a tsá²
 'laa²¹ tya' jileei²¹ 'in jai² líi² Dios.
 Joon tee²¹i nilá² tya' 'in 'líi³.

**Xiiala líi¹ 'in uncoon¹³
 tsacooi¹³ jee²¹² 'in jai² líi²**

⁸La joon jon 'in tsá² 'in uncoon¹³
 'in tsacooi¹³ jee²¹² 'in jai² líi², 'in
 sii²¹ diaconeses, 'ná¹-a ngi¹ coon²¹
 tún². Jo ngi¹ cwa²¹ sii¹³i jon'gi
 wa'a ngi¹ to² 'iin¹ jon'gi wa'a 'iin²¹²in
 cuu² 'e jo mo jna²a. ⁹Joon 'ná¹ ní¹o
 jo cu²-tsi jilaa²¹ júu³ 'e gacwo¹ Dios
 jna¹ 'e jo¹ líi²na'. Joon jo 'i¹-tsi 'e
 gó². ¹⁰La nu'gi ilí² uncoon¹³ tsá²
 tsacooi¹³ 'ná¹ cón² tsá² cwáain¹
 xiiala ngi¹ 'ido joon wana jo 'ee tsaa²
 tya'a sá² lí²-i uncoon¹³on. ¹¹La joon
 jon 'oo²¹²o 'ná² ngi¹ coon²¹ tún².
 Jon'on tsam² 'in sii²¹i júu³ 'atsaa²¹.
 Ca nii²mo jmaa¹a jo 'lái¹a jilaa²¹
 'e jmoo¹o. ¹²In tsá² 'in uncoon¹³
 tsacooi¹³ do jiin¹³ jaan²¹mo 'oo²¹²o
 iliseein²¹ tya'o. 'Ná¹-a tyu²u to²
 jóon¹on tyú²-u coon¹³ jilaa²¹ inuu
 tya'a. ¹³Tsu jileei²¹ 'in untsiin¹
 tyú²-u 'e to² 'e uncoon¹³on tsacooi¹³
 do jnaa²¹a coon²¹ 'e tyú² tya'a joon
 lí² faa²¹a jo cu²-tsi cwáain¹ tya'
 xiiala tsaa¹-tsi tsá² Cristo Jesús.

'E ja²mo líi²na'

¹⁴Jilaa²¹ júu³ lo gatón³oon ni mo'j¹²
 lo 'e sfi³na tyi¹i xufiin¹³ 'i¹-tsii yí³aa
 la jmoonoo. ¹⁵Pe wa'a la 'ii²¹²na lí²-i
 lii¹³i xiiala 'ná² jmaa¹a tsá² jee²¹²
 'in jai² líi² 'in líin² lawa cwo¹ tya'
 Dios 'in jiin¹. Joon la cwaain²¹ 'oo²¹
 ni tiifuu²¹ cwo¹ p¹r, la joon jon 'in

jai² líi² Dios cwo¹ pí² tya¹ 'e jai² tya¹ Dios. ¹⁶Joon ja²mo. Fee¹ 'áa¹mo 'e júu³ 'uuin²¹ 'e Dios ga'e² tsá² xiiala seein²¹ tsá² tyú² tyaní¹ 'e jin²:

Gacwéi Dios líi¹ tsá², joon 'in Espíritu Tyú² ga'í² júu³ 'e tyú¹mo 'ii.

Níi²mo ángeles 'ii.

Joon gacwo¹ tsá² jileei²¹ 'in taain²¹² nicwoo¹³ juncwii²¹ júu³ tyú² tya'a.

Joon jo¹o galíi² tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'ii.

Joon ga'ii²¹mo Dios 'ii fu ñu'fú² tún¹.

Xiiala líi¹ 'in tá² 'e júu³ jai² tya¹ Dios

4 'In Espíritu Tyú² gatyaa¹ júu³ 'a la ti 'e jee²¹² jmi²¹² li gatséi¹ 'inlíi¹³ ituu²¹ jiin¹³ 'e tsáai¹-tsi. Joon iunji²o jilaa²¹ espíritu gó² incón² 'ii tóo² coon¹³ jilaa²¹ júu³ tya¹ 'in 'líi¹³. ²Inúu¹u tsá² 'in faa²¹a júu³ tajuu²¹ lawa júu³ ja²mo, tajuu²¹mo 'in jo lí³gi 'e gó². La jo lí³gi tyíi² mo suu²¹ tsá² ñí³ tyíi² la joon jon 'in tsá² do jo lí³gi 'e gó². ³Untsaa¹³mo 'in tsá² do wa'a cui² cwoo²¹o tsá² joon tyu²u to² 'e sá² 'láai² nii² 'uunní² 'e jo lí² dø² tsá². Pe Dios gacwoo¹ jilaa²¹ 'e lí²-i dø² tsá². Joon jileei²¹ 'in jo¹o líi², 'in ñí¹ júu³ jai², lí²-i dø² 'e 'yaaí¹-tsi wa'a cwo¹o 'maai¹³ Dios. ⁴Tsu tyú²-u jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Dios joon lí²-i dø² tsá² wa'a 'ii²¹ coon¹³ 'maai¹³ Dios, ⁵tsu nicwaa¹³mo coon¹³ júu² tya¹ Dios joongi coon¹³ 'e júu³ tyú² 'e faa²¹a tsá².

Xiiala líi¹ 'in jmoo¹o to² tyu² Jesucristo

⁶Joon wana 'e² 'in jai² líi² Jesucristo jilaa²¹ 'elo joon tyú²

jmoo²o, jmoo²o jiin¹³ la tñi² jmá¹ tsá² 'in cwoo¹ júu³ tya¹ Jesucristo. 'Ii cwo¹gi pí³ alma tyi¹ coon¹³ júu³ 'e jai² líi² tsá² joon coon¹³ júu³ røø²¹ 'e nuu¹³ un coon¹³ tún². ⁷Jo unji²¹ 'e cwáain¹ tsáai² coon¹³ cwáain¹ jo ñí² 'i ti jo¹. Cwoo¹³-o'o jmaa²a jiin¹³ la to² tyu² Dios. ⁸E tyiin²moxu wa'a 'e yeen²¹ fiin²¹ tsá² yaai pe tyiin²gi 'áai¹ 'e cón² tsá² cwáain¹ xiiala ngi¹ tyani Dios. Tsu 'e júu³ lo tyan¹ 'ii²¹ 'e sáan³an tyú² nano joongi li ngó¹gi. ⁹E júu³ lo 'e la ja²mo, joon la jilee²¹mo 'ná¹ litsáai¹-tsi. ¹⁰Née²o 'e tyiin²gi 'wii¹³ joon jmoo²o to² 'ii³ joon nee²¹e wúu¹. Jmoo²o la joon tsu nigalitsáa¹mo-tsi Dios 'in jiin¹. Ii-o un'øø²¹ 'i jilee²¹mo jiin¹³ 'in tsáai¹-tsi 'ii nifu.

¹¹Jilaa²¹ 'elo 'ná¹ tyuu¹³u to² joon 'e² tsá². ¹²Jo ngi¹ 'i wa'a jo ungo¹o tsá² 'nu 'wii¹³ xaaí¹gi. Pe jmee¹u'un 'wo'o lawa coon²¹ lí² 'e tyú²-u tyani 'in jai² líi². Jmeei² 'wo'o lawa coon²¹ lí² 'e tyú²-u coon¹³ xiiala ngi¹³ 'i, joongi coon¹³ jilaa²¹ júu³ tya¹a, joongi coon¹³ xiiala 'iin²¹²mo'o tsá², joongi coon¹³ xiiala jo¹o líi²u Dios, joongi coon¹³ xiiala jmaaí¹³ 'e tyú²-u 'i¹-o'o. Coon¹³ jilaa²¹ 'elo jmee¹u'un 'wo'o lawa coon²¹ lí² 'e tyú²-u. ¹³Ca mi cwé¹na cwoo¹³-o'o fo²o júu³ tyú² tya¹ Dios jiin¹³ la faa²¹a ni jí² tya¹ Dios, faa¹³a cwonuu² jileei²¹ tsá². Cwo'íi² júu³ 'ee 'ná¹ jmáa¹a. Joon 'e¹³ tsá² 'ee 'øøí²¹-tsi tsá² júu³ tya¹ Dios. Gacwo¹ Dios 'nu 'ii²¹ tya'a 'e jmaa²a to² tya'a. ¹⁴Jo cuu¹³u jmaa²a 'e júu³ gacwo¹o Dios 'nu mo gataan¹an tsacøøí¹³ cwoo²¹o tyi¹ joongi gafaa²¹a 'ii²¹ tya¹ Dios.

¹⁵Í²du¹-o'o jíláa²¹ 'elo.
Cwoo¹³-o'o 'e jmaa²¹a. Joon líi¹
tsá² 'e øøi²¹gi¹-o'o. ¹⁶Jøø²¹ø 'wo'o
coon²¹ tún² coon¹³ jíláa²¹ 'e 'e³e.
Cwojmaa²gi¹ tsu coon¹³ la joon
itiin¹³ mo'o 'wo'o coon¹³ jileei²¹ 'in
nuu¹un júu³ tyi¹.

**Xiiala 'ná¹ jmáa¹a Timoteo
tyani 'in jai² líi²**

5 Jo jii²¹u'u tsacøøi¹³ pe mí²i
tyani¹ lawa 'e ñu²o'o. Joon
cwo²¹o cwáain¹ simii²¹ lawa
ruu²¹mo'o. ²La joon jon tsayuu¹³
lawá saa²o'o. Joon mi cwo²¹o
cwáain¹ 'in simí² jii¹³ coon¹³ 'e
tyú²-u 'i¹-o'o.
³Unjí²u'u 'in 'yiia'ní² 'in
jo 'in seein²¹ tya'a. ⁴Pe wana
seein²¹ jóon¹on si tyi²¹a 'ee 'ii 'ná¹
untiin¹³in jíláa²¹ 'ee 'e 'ná¹ seein²¹
tsacøøi¹³ tya'a coon¹³ la joon ity¹
jíláa²¹ 'e røø²¹i tsacøøi¹³ tya'a tsu
la joon 'e tyú² joongi la joon tí²-tsi
Dios. ⁵In 'yiia'ní² 'in jo seein²¹
tya'a 'in tsáai¹-tsi Dios mii¹i tyani
Dios joon faa²¹a júu³ tyú² la 'woo¹
jmi¹. ⁶Pe 'in 'yiia'ní² 'in seein²¹
jmai² unjløøi¹³ 'ña'a jo tsaa¹-tsi Dios,
xufi¹³ jii¹o pe líi¹i lawa jaain²¹
'in najúun²mo. ⁷Cwo'i²¹i 'e júu³ lo
'in jai² líi² 'e jo lí² cwoo¹ tsá² tsaa².
⁸Wa jo unjí²in tsá² tsaruu²¹i, joon
tyiin²mo 'in taai² inuu tya'a, líi¹i
lawá jaain²¹ 'in jo untiin¹³in jíláa²¹
'e jin²in 'e jo¹ líi². Joon gó²gi 'ii lagi
'in jo tsaa¹-tsi Dios.

⁹Jo taan¹u'un ni mojí² 'in
'yiia'ní¹ 'in jo mo tsín¹ sesenta
jii²¹ joongi coon²¹ naa¹³ 'e gacui²
cwoo²¹o. ¹⁰Lí²-i litaan¹u'un mojí²
wa'a cwii¹in tsá² 'ii jii¹³ 'e tyú² 'e
nigajmaa¹a. Wa'a nigaunjí²in

jóon¹on joongi wa'a nigacwoo¹o
'nú¹ li joon¹ tsá². Joongi wa'a
nigauncoon¹³o tsaru¹u. Joongi wa'a
nigauncoon¹³o 'in seein²¹ faí³. Joon
wa'a gacwoo²-tsi 'in 'yiia'ní² do 'e
jmoo¹o jíláa²¹ 'e tyú² lí²-i taan¹u'un
mojí².

¹¹Pe jo taan¹u'un mojí² 'in 'yiia'ní²
'in xuui²¹²gi tsu 'ii ili¹in²¹²in
cui²-cwoo²¹o tún¹ joon tæ²¹o júu³
tya' Cristo. ¹²Joon ili² tsaa² tya'a tsu
jo gauntiin¹³in júu³ gajin²in nifu.
¹³Joon mi licíi¹³in²gi joon ilijøø²mo
joon ingí¹ la tyi 'nú¹. Joon jii¹³ 'e
jóø¹mo pe ngí¹ tyá² júu³ 'atsaa²¹
coon¹³ tsá². Coon²¹on cwáain¹ 'ee
seein²¹ tsá² xeei²¹ sii¹ júu³ 'e jo
tíi². ¹⁴Tsu 'wii¹³ la joon 'iin²¹²na
'e cuu²¹i 'in 'yiia'ní² xuui²¹²gi do
cwoo²¹o. Joon liseein²¹ jóon¹on.
Joon 'ii-o inii²¹ 'nú¹ joon jo cwoo¹i
faa²¹a tsá² 'laa²¹ tya'a. ¹⁵Tsu 'inlíi¹³
'yiia'ní² gatuu²o júu³ tya' Cristo
joon galí¹i tsá² tya' 'in 'líi¹³.

¹⁶Joon wana tsañuu¹ si tsamí² 'ee
seein²¹ inuu tya'a jaain²¹ 'yiia'ní²
'ná¹-a unjí²in mo 'ido. Jo cwo³o
unjí²in 'in jai² líi² tsu jii¹³ la joon
lí²-i unjí²in 'in jai² líi² 'in 'yiia'ní²
'in jo 'in seein²¹ tya'a.

¹⁷Cwoun'goo²¹gi tsá² 'áai¹gi 'in
tsacøøi¹³ 'in jmoo¹o to² tya'a tyú².
Tyiin²gi 'in cwø² júu³ tyú² joon 'in
'e²e tsá². ¹⁸Tsu ni jí² tya' Dios jin²in:
“Jo toon²oon' noo¹³ moo'oo²o
joo'tsáa² mo 'ø¹ø mi¹³ trigo mo
untyú² tsá².” Joon jin²in: “In
jmoo¹o to² tí²mo 'ii²¹i lee¹³i.”

¹⁹Jo unjí²in wana seein²¹ jaain²¹
tsá² cwo¹o tsaa² tsacøøi¹³ tyani¹in.
Pe wana tí² gáí¹ gaai²¹ tsá² joon
'ná¹ nuu²¹un júu³ tya'a. ²⁰Jileei²¹
'in 'noo¹o tsaa² jí²nu'un tyani

jileei²¹ 'e 'in catyaa² do itoon²¹ on fo²-tsi cwoli'goo²¹o. ²¹Tyí³aa cwoo¹o 'elo tyani Dios joongi tyani Jesucristo coon¹³ 'in ángeles tya'a 'in nigatyí¹³in: Cwojmaa²a jilaa²¹ 'elo júu³ røø²¹. 'Ná¹ jmaa²a coon²¹ røø²mo tsá². ²²Jo tyí¹u'u jaain²¹ tsañu¹ ilíin² tsaa'to² jee²¹² 'in jai² líí² la jmoono, tsu wana ga'láa¹a lawa'a ga'lí'u'u tsaa² tya'a. Jo un'lii²u'u 'wo'o coon¹³ cwáain¹ lo.

²³Lawa mo tsaa¹³ tuu¹u'u joon mo tí¹ coon²¹ naa' mo li tsaa¹²a 'wo'o jo 'uu¹²u jii¹³ jmi²¹ pe 'uu³xu'u vino ijmá¹ mí¹ tyí¹.

²⁴Jilaa²¹ tsaa² tya¹ 'inlíí¹³ lí²-i jná² nii² la nu'gi 'e lisá² 'ii²¹. Pe tsaa² tya¹ 'in catyaa² ijná² nii² ciin²¹gixu. ²⁵La joon jon jilaa²¹ 'e tyú² 'e jmoo¹o 'inlíí¹³ iliníi¹ tsá² la jmoono. Joon 'e catyíia²gi iliníi¹ tsá² ciin²¹gixu.

6 Jileei²¹ tsá² 'in jai² líí² Cristo 'in nitaai² tya¹ ñí'fi²¹²i 'ná¹-a un'goo²¹o ñí'fi²¹²i la coon²¹ jo cwofaa²¹a tsá² 'laa²¹ tya¹ 'e sii²¹ Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ee²¹e. ²Joon wana jo¹ líí² ñí'fi²¹² do Cristo 'in nitaai² tya'a do 'ná¹ un'goo²¹gi ñí'fi²¹²i. Joon 'ná¹ jmaa¹a to² tyú² tya¹ ñí'fi²¹²i do tsu 'wii¹³ jo¹o líí² Cristo. Joon mo jmoo¹o 'in taai² tya'a to² jmoo¹o to² tya¹ jaain²¹ 'in jo¹o líí² Dios joon 'iin²¹²mo Dios 'ii. 'E²du'u joon cwotyaa¹-tsi tsá² 'e jmaa¹a 'e júu³ lo.

'In jai² líí² 'ná¹ jløø³mo

³Joon wana 'e¹e tsá² júu³ xii²¹a jmoo¹ 'ido jløø³ 'na'a. Jo røø²¹ síí¹i coon¹³ júu³ tyú² 'e ga'ee¹ Ña'ñu¹u' Jesucristo, jon'gi jo røø²¹ síí¹i coon¹³ júu³ 'e 'e¹e tsá² xiiala ngí¹

tsá² tyú²-u tyani Dios. ⁴Tsá² 'in jo ñíí¹ 'ii coonti. Jiin¹³ 'iin²¹²in 'ido jo cwo¹o júu³ ruu²¹i coon¹³ jilaa²¹ 'e síí¹i. Joon jiin¹³ coon¹³ 'elo-o lí²-i litíí² tsá² 'e tsiwúu¹i, jo cwo¹o júu³ ruu²¹i, faa²¹a tsá² 'laa²¹ tya¹ tsá² xeeí²¹, joon cu²-tsi tya'a. ⁵Tsá² 'in gó² 'í¹-tsi 'in 'noo¹o mii¹³ coon²¹ tøø²mo. Tsá² jo ñí¹ la jai². 'In tsá² do 'í¹-tsí 'e ijnáa¹a cuu² wa'a un'goo²¹o Dios. Jeen²¹mo'o coon¹³ 'in jmoo¹o la joon. ⁶Pe wana ngii²¹i 'e tyú²-u tyani Dios sá² 'lee¹³na' wa ngii²¹i 'yaai¹-tsi'. ⁷Tsu jo 'ee léé³e coonti 'e juncwii²¹ lo, la joon jon jo 'ee lí² lee²¹e' jiin¹³ coon²¹ mi júun²na'. ⁸Joon wana 'oo²¹o sin¹in joongi 'e tyée³e cwojmoo²¹o' jløø³mo'. ⁹Jileei²¹ 'in 'iin²¹²in lisá² cuu² tya'a jo itaa²¹a tya'a joon 'ii²¹o lawa coon²¹ sí² tya¹ 'in 'líí¹³. Jilaa²¹ 'e súun²in ijmáa¹a nii²¹ tya¹ 'in 'iin²¹²in joon ipín² 'ña'a li jo tiin¹³ tsá². ¹⁰Suun²¹un tsá² cuu² 'wii¹³ joon jo¹ jilaa²¹ 'e gó² tya'a. Joon 'inlíí¹³ nigasuun²mo, nigatuu²¹o júu³ tyú² tya¹ Dios joon líí¹ wúu¹ niganii²¹ juncwii²¹ tya'a.

**Cwojmaa²o'o la ngóo¹
'naai¹³ 'e jai² líí²u**

¹¹Pe 'nu-u, tsu 'wii¹³ tsá² tya¹ Dios nu, tá² jilaa²¹ 'e gó² lo, joon cwocwoo¹³-o'o 'e jmaa²a 'e tyú². Jmaa²a to² tyu² Dios. Jo¹gi cwolfí²un. Cwoli'in²¹²mogí¹ Dios coon¹³ tsá². Jmaa²a taa²¹-o'o. 'Wo²-o'o jmaa²a tya¹ tsá². ¹²Cwocwoo¹³-o'o ce caai²¹-o'o ngí²i la niganí¹ 'in jai² líí² Cristo. Cwoo¹³-o'o 'e ngí²i coon¹³ Dios 'e seen²¹mo'o coon¹³on coon²¹ tøø²mo, tsu la joon gatø¹ø Dios 'nu. Joon

tyani tsá² fúui¹ niga'i¹i júu³ jilaa²¹
 'e nigajmaa¹a Dios 'wii²¹² tyi'i.
¹³Joon nano 'i³ii 'nũ júu³ tyani Dios
 'in cwo¹ juncwii²¹ tya' jileei²¹ 'in
 seein²¹ joongi tyani Jesucristo 'in
 gajmaa¹a júu³ jai¹² 'e tyú²-u tyani
 Poncio Pilato. ¹⁴Jo cuu¹³u'un
 jmaa²a jilaa²¹ to² gacwo¹o Dios
 'nũ 'e jo lí² faa²¹a tsá² 'laa²¹ jiin¹³
 coon²¹ ca mi tyú² Dios Jmii²¹ to² 'e
 jnee¹ 'Nã'nũ¹u' Jesucristo. ¹⁵Tsu mi
 tyíia¹ 'ii²¹ tya' Dios Jmii²¹ ijmáa¹a
 lí² jilaa²¹ 'elo. Jiin¹³ Dios Jmii²¹ lí²
 líi²in tsaa'to² 'in feei¹gi. Joon 'in
 cwa¹³mo 'ii. Joon 'ii-o líi¹i róøi¹³
 'in feei²gi la jee²¹² jileei²¹ róøi¹³
 catyaa²gi do. La joon jon 'ii-o
 tsaa'to² 'in feei¹gi la jee²¹² jileei²¹
 tsaa'to². ¹⁶Jiin¹³ 'ii-o lí² cwo¹ tsá² 'e
 seein²¹ tsá² coon²¹ tøø²mo tsu jo
 tyéi¹ 'ii. Joon táan¹in li jná² joo²¹
 líili¹. Joon jo lí² tsá² tsatyéen¹in.
 Joon jo mo nigalijøø²i tsá² 'ii jon'gi
 lí² jøø²i tsá² 'ii. Cwoun'goo²¹o tsá² 'ii
 ce jileei²¹. Cwolisá² 'ii²¹ tya'a coon²¹
 tøø²mo. Amén.

¹⁷Cwotyá³a-tsi 'in sá² cuu²
 juncwii²¹ lo 'e jo unjløøi³ 'ñã'a

jon'gi ngi¹ cu¹²-tsi cúu¹u pe
 ngi¹o jo cu¹²-tsi tya' Dios 'in
 jiin¹. 'Ii-o cwo¹o jna' jilaa²¹ 'e
 jløø¹³na'. ¹⁸Cwotyá³a-tsi 'ido 'e
 jmáa¹a 'e tyú². Joon cwoliseein²¹
 'e tyú²-u coon¹³ jilaa²¹ tyú² 'e
 jmoo¹o. 'Ná¹-a tyaa¹ 'ido tyú²
 tya'a 'e cwo¹o tsá² 'e 'oo¹-o joon
 uncoon¹³on 'ii 'in tyéin¹³ jmi²¹².
¹⁹E tyú² 'e jmoo¹o do 'e lí² lawa
 tsá² jñi¹ cwuu²¹, 'iin²in uncwu²
 mi jñi² do, pe joon mo roo²¹
 joon coon²¹ tsá² 'láai²gi lagi
 ga'iin² mo gajñii¹ do. Coon¹³ la
 joon ilisá² juncwii²¹ tya'a 'e jo¹.

Tyaa¹ Poo² cwoo²¹o Timoteo
 'e cwo¹gi tsá² júu³ tyú²

²⁰Timoteo, un'øøi¹ jilaa²¹
 'e gatyaa¹ Dios cwoo¹o. Jo
 núu³un júu³ 'e jo tseein²¹ jon'gi
 'e jo to² 'íi³in coon¹³ jilaa²¹ júu³
 'e jin² tsá² 'e 'áai¹gi jo¹, pe jon'
 jo¹ 'e júu³ joon. ²¹Joon 'inlñii¹³
 niganúu²o 'e júu³ do joon jo
 gauntiin¹³in 'e júu³ jo¹ tya'
 Dios.

Cwouncwaa¹³ Dios 'nũ. Amén.

Jí² ti tún² 'e gasii¹in San Pablo tíi²i Timoteo

Sii¹in Poo² 'e jí² lo tya' Timoteo

1 Jna-a, Poo², joon líi¹na jaain²¹ apóstol tya' Jesucristo. Dios gasii¹in jna yaai¹-tsi 'e jmáa³aa júu³ 'e Dios cwoo¹o juncwii²¹ 'múui² tya' tsá² 'wii¹³ Cristo Jesús. ²Síi²na 'e jí² lo tyi'i, Timoteo. 'iin²¹²na 'nũ lawa yũu²¹ tyiia. Cwocwo¹o Dios Jmii²¹ coon¹³ Ña'ñũ¹u' Cristo Jesús 'e jmaa¹a fo'feei¹ tyi'i coon¹³ feei¹-tsi tyi'i joon 'e seen²¹mo'o tyá².

'íi² Poo² Timoteo júu³ 'e cwo² júu³ tyá²

³Untii¹³oo 'nũ coon²¹ tøø²mo coon¹³ júu³ tyá² tyiia 'e fo³oo la 'woo¹ la jmií¹. Cwo³oo 'maai¹³ Dios 'in un'góo³oo la gaun'goo²¹o 'líi²¹² tsacøøi¹³ tyiia joon jo con² jna tsá² too². ⁴Tíi¹³-tsii jmií²¹ gatoo²¹ unni²in joon líi¹ 'iin²¹²na jøø²¹²na 'nũ la coon²¹ lijloøi³xũ. ⁵Tii¹³-tsii jon xiiala jai² líi²u la jai² galíi² si'yí¹²a Loida nifu la joon jon saa²¹a Eunice.

⁶Wii¹³ joon 'íi²ii júu³ 'nũ 'e cwojmaa²gi'i jiin¹³ 'ii²¹ 'e 'oo²¹o 'e gacwo¹ Dios 'nũ mo gatóon³oon cwóo³oo tyi'i. ⁷Tsũ 'in Espíritu 'in cweei¹³ Dios jna' jo jmoo²¹o 'go¹o' pe cwo¹-o jna' pí³ joon 'e 'iin²¹²mo'

tsá² joon 'e 'øøi²¹-tsi' tyá². ⁸Tsũ 'wii¹³ joon jo fa'íi²¹ líi²u 'e røø²¹u'u cwáain¹ tya' Ña'ñũ¹u' jon'gi fa'íi²¹ líi²u 'wii¹³ tyiia tsũ siin¹³na 'nũñi³ 'wii¹³ jmóo³oo to² tyá² Jesús. Pe nee²¹e' wúu¹ coon¹³ jna caáain¹ tya' júu³ tyá² tya' Dios coon¹³ pí³ cwoo¹ Dios. ⁹'Ii-i gajmaa¹a tiin¹³ jna' joon gatø²ø jna' 'e ngii²¹i' tyá²-u tyaníi¹. Gatø²ø jna' jon'on 'wii¹³ jilaa²¹ tyá² 'e jmoo²¹o' pe galí²-i jiin¹³ la 'iin²¹²mo coon¹³ jilaa²¹ 'e feei¹-tsi tyi' 'e gajmaa¹a cwáain¹ tya' Jesús 'wii²¹² tyi' la nũ'gi garón¹ juncwii²¹. ¹⁰Pe la no-o gajmaa¹a liñi¹ tsá² jilaa²¹ 'elo mo gajnéi¹ Jesucristo, 'in jmaa¹a tiin¹³ jna'. 'Ii-o gauntyee²¹mo 'e júun²in tsá². Joon coon¹³ júu³ tyá² tya'a gacwo¹o tsá² juncwii²¹ 'e jo tyéi¹.

¹¹Joon Dios gatyii¹³in jna lawa tsá² tya'a 'e nicwóo³oo joon ni'e¹³ee tsá² 'in jon' seen²¹ Israel 'e júu³ tyá² do. ¹²Joon tsũ 'wii¹³ joon móo³oo wúu¹ pe jo 'óo³oo fa'íi²¹ tsũ cwii¹moo 'iin 'in jai² líi²na joon jo¹o líi²na 'e 'ii-o lí² 'má¹ ca mi tí² jmií²¹² joon jilaa²¹ 'e gatyaa¹ cwóo³oo.

¹³Cwosaain²¹ 'o'o jilaa²¹ júu³ røø²¹ 'e ganũ²¹ũn fo³oo. Joon

cwoseen²¹ mo'o jo¹o líí²u joon
'iin²¹² mo'o Dios coon¹¹³ tsá² 'wii¹¹³
sicaan²¹ mo'o coon¹¹³ Cristo Jesús.
¹⁴ Coon¹¹³ 'e uncoon¹¹³ Espíritu Tyá²
'in seein²¹ jee²¹² jna' un'øøi²¹ jilaa²¹
júu³ 'e tyiin² 'e gatyaa²¹²aa cwoo¹o.

¹⁵ Niñii²¹² o'o jileei²¹ 'in néei¹ li
sii²¹ Asia gatúu² mo jna. Joon
Figelo coon¹¹³ Hermógenes jee²¹²
'ii. ¹⁶ Cwouncwaa¹³ i Ña'ñu¹ 'e tsá²
inuu tya' Onesíforo tsu 'lää² mo
naa' Onesíforo do nijacoon²¹ fo'feei¹
tyiia. Joon jo ga'aa¹ a fa'ii²¹ 'e
'yuu² na 'nuñí³. ¹⁷ Pe mo nateein¹ fu
Roma ga'naa¹²¹ jna coon²¹ tún² ca
gatsee²¹ i jna. ¹⁸ Cwolifee¹ mo-tsi
Ña'ñu¹ 'e tya' 'ii mi tɛ² jmií²¹² joon.
Tyá²-u nii²¹² o'o xiiala unjii² in jna
mo taan²¹² na fu Efeso do.

Xiiala líí¹ i tsá² 'lää² tya' Jesucristo

2 Joon 'nu-u, yuun²¹ tyiia,
'ii¹¹³ mo'o 'e uncoon¹¹³ Dios 'nu
'wii¹¹³ sicáan² un coon¹¹³ Cristo Jesús.
² Joon jilaa²¹ júu³ 'e ganuu² 'un 'e
gafo³ oo foo²¹ o tyani tsá² fúui¹,
tya²¹ a cwoo²¹ o 'in jo cu² 'o'o coon¹¹³,
tsañuu¹ 'in tiíi²¹ 'e¹ e tsá² xeei²¹.
Joon 'ii-o jon lí²-i 'e¹ e tsá² xeei²¹ 'e
júu³ do.

³ Joon 'nu-u lawa jaain²¹ 'lää² 'in
tyúi¹ 'in jmoo¹ o to² tyá² Jesucristo
jmoo² o taa²¹ a jilaa²¹ wúu¹ 'e
moo² o. ⁴ Tsu 'in jmoo¹ o nii²¹ to²
tyu² fii²¹² i jo ngii¹ cu²-tsi coon¹¹³
jilaa²¹ jmaa²¹ i to² tya'a 'e coon¹¹³ la
joon jløø³ mo fii²¹² i 'in gatyii¹¹³ in 'e
líí¹ i láa² tya'a. ⁵ Coon²¹ røø²¹ jon
wa'a coo¹ o tsá². Cwo²-tsi pe jo
lí² 'ii²¹ i 'e gali¹ i la jo røø²¹ coo¹ o
la to² tyu² u. ⁶ Joon 'in jmoo¹ o to²
'ii²¹ jee²¹² tyiia²¹ tií² i dø¹ø 'e lisá²
nifu. ⁷ Cwo² ii²¹ du¹ 'o'o 'e fo³ oo lo

joon icwo² o Ña'ñu² u 'e 'øøi²¹ 'o'o
jilaa²¹ a.

⁸ Cwotii¹¹³ gi-o'o 'e Jesucristo jún²
tya' 'lii²¹² David 'ii joon gaunjiin¹ in
Dios 'ii jee²¹² 'lii²¹² jiin¹¹³ la júu³ tyá²
cwóo³ oo. ⁹ Joon 'wii¹¹³ tya' júu³ tyá²
joon móo³ oo wúu¹ lawa tsá² gó² ca
gaton² on ñí³ cadena cwóo³ oo. Pe
júu³ tya' Dios jo lí² 'nuu¹ tsá² coon¹¹³
cadena. ¹⁰ Tsu 'wii¹¹³ joon jmóo³ oo
ta¹ oo coon¹¹² jilaa²¹ 'wii²¹² tya'
'in gatyii¹¹³ in Dios 'e 'ii-o lí² 'ii²¹ i
itiin¹¹³ mo 'wii¹¹³ Cristo Jesús. Lí²-i
'ii²¹ o jon li 'ya² gi 'e jo tyéi¹.

¹¹ Tsu júu³ ja² mo lo:

Gajúun² mo' coon¹¹³ Cristo la
joon jon itoon²¹ on' coon¹¹³ 'ii.

¹² Joon wana nee²¹ e wúu¹ la joon
jon ityu²¹ u to² coon¹¹³. Wana
faa¹¹³ a 'e jo cwii¹ na' 'ii la joon
jon 'ii ijin² in 'e jo cwii¹ in jna'.

¹³ Wana cuu¹¹³ na' a jo¹ o líí² na'
'ii pe 'ii coonti jo cuu¹ i
untiin¹¹³ mo júu³ tya'a.

Xiiala jmoo¹ o tsá² 'e 'yaa¹ i-tsi Dios

¹⁴ Cwountii¹¹³-tsi tsá² jilaa²¹ júu³
lo, cwoo¹²¹ o cwáain¹ 'ii tyani Dios 'e
jo cwo¹ o júu³ ruu²¹ i coon¹¹³ júu³ 'e
jo 'ee to² 'íi³ in. 'E júu³ do i'ii² mo
'in tsá² 'in ganúu² un. ¹⁵ Cwoo¹¹³ 'o'o
jmaa²¹ a jilaa²¹ 'e 'yaa¹ i-tsi Dios 'wii²¹²
tyi¹ i la joon lii¹ u tsaleei¹¹³ tya'a 'e jo
fa'ii²¹ líí² u. Jmaa¹¹³ tsá² júu³ røø²¹
jiin¹¹³ la ti² 'e lí² júu³ tya' Dios. ¹⁶ Pe
tuu²¹ júu³ 'e faa²¹ tsá² 'in jo ñí¹, júu³
'e jo 'e to² 'íi³ in. 'In tsá² tyaa¹ júu³ do
un'láai² gi jiin¹¹³ 'e gó² jmoo¹ o tyani
Dios. ¹⁷ Joon júu³ tya' o inií² lawa
jmoowúu¹. Joon Himeneo coon¹¹³
Fileto líí¹ i la joon. ¹⁸ 'Ii-o gajmaa¹ a 'e
gó² cwáain¹ tya' júu³ jo¹ tsu jin² in
'e nasuun² mo 'e jiin¹ in tsá². Joon

'wii¹³ júu³ tajuu²¹ tya' 'in tsá² do ga'lin²mo-tsi 'inlíi¹³ 'e jo¹⁰o líi².
 19Pe jo lí² lisíi² júu³ tya' Dios, 'e li lawa coon²¹ po'xá¹ 'e jo jøø²¹. Joon júu³ tya' Dios jin': "Cwii¹mo Ña'ñu¹u' jileei²¹ tsá² tya'a." Jin²⁰o jon: "Tuu²¹ jilaa²¹ 'e gó² jileei²¹ 'naa' 'in jin¹² 'e cwii¹mo Cristo."

20Pe coon²¹ tsi inuu li sá² cuu² jon'on jmai¹² wúun¹ lí² cwanáa¹ si cwataa²¹ 'ee pe sá²-a jon wúun¹ lí² mó² coon¹³ cwoo¹³ jon. Sá²-a tya' mo tí² jmií²¹² joon sá²-a jon tya' li to² tsá² tyi¹. 21La joon jon wana tuu²¹ tsá² 'e gó² ilíi²in lawa coon²¹ wúun¹ tya' mo tí² jmií²¹², máa¹ coon²¹ jmaa²¹i to² tya' fii²¹²i. Natyaa¹ tyu² tya' doñi'ee to² tyú².

22Tuu²¹o'o jilaa²¹ 'e gó² tí²-tsi simii²¹ jmáa¹a pe 'nu-u coon¹³ jileei²¹ 'in mí¹ tyani Ña'ñu¹u' jo¹⁰o cwolin²naa'. Ná¹-a cwoo¹³ 'oo' ngii²¹² tyani Dios 'e tyú²-u, cwoo¹³ 'oo' 'e jo¹⁰o líin²naa' joon 'e 'iin²¹²naa' Dios coon¹³ tsá² joon 'e taan²¹²naa' tyú²-u. 23Pe tú²¹u jilaa²¹ júu³ 'e jo tseein²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e unngii¹i tsá² 'in jo ñi¹ tsu ñii²¹o'o 'e júu³ do jmoo¹⁰ 'e jo cwo¹⁰o júu³ ruu²¹i. 24Joon 'in jmoo¹⁰o to² tyu² Ña'ñu¹u' jo lí² ngi¹ to² jo cwo¹⁰o júu³ ruu²¹i pe ná¹ 'e tí²mo 'e 'e¹e tsá². Jmáa¹a jmai¹² 'e 'wo²-tsio tya' jileei²¹ tsá². 25Ná¹-a 'e¹e coon²¹ tún²-un 'in jo jai² líi² la jo¹⁰o líi²u wa coon²¹ jo ngáa¹mo icwoo¹⁰o Dios ijaa²¹a-tsi joon i'øø²¹-tsi ilicwii¹i 'e júu³ jai² do. 26Joon iláa¹mo 'ña'a coon¹³ júu³ tajuu²¹ tya' 'inlíi¹³ 'in gacon¹² 'ii too² 'e jmoo¹⁰o la 'iin²¹²in.

Xiiala ilíin² tsá² jee²¹² jmií²¹² li tséi¹

3 Cwolinii²¹o'o ca jmií²¹² li gatséi¹ ijó¹ jiiin²¹ 'e 'íi¹ fo².

2Tsu tsá² jo 'iin²¹²mo wa' tsá² xeei²¹, jiiin¹³ 'iin²¹²in cuu² joon jloo¹³ 'oo²¹⁰. Jmaai¹ jloo¹³ 'ña'a joon faa²¹a 'laa²¹ tya' Dios. Joon jo nuu¹³un to² tyu² sáa³ jmií²¹, jo cwo¹⁰o 'maai¹³ jiiin¹³ jaain²¹ joon jo jmoo¹⁰ 'e 'yaa¹-tsi Dios. 3'Waa²¹-tsi 'in tsá² do. Tsá² 'in jo cwéi¹-tsi joon 'in faa²¹a 'e gó² tya' tsá². Tyu²u to² yaa¹ 'ido jo un'goo²¹⁰ tsá². Líi²in 'ido lawa joo²¹ 'líi¹³ joon 'ee¹mo jilaa²¹ 'e tyú². 4Tsá² 'in 'ñii¹ tsá² 'ii joon jmoo¹⁰ jiiin¹³ la 'i¹-tsi, joon 'in tsá² do tsafeei¹ jmaai²¹ 'ña'a. Nitya¹-tsi coonti 'noo¹⁰ juncwii²¹ tya'a jo 'naai²¹gi Dios. 5Líi¹ la lawa tsá² 'in jai² líi² Dios pe jo cwó² tyu² Dios to² 'ii.

Cwotuu²¹ jileei²¹ 'in líi¹ la joon. 6Tsu 'in líi¹ la joon tsataai² waa²¹²mo inuu tya' tsá² joon icon²¹ too² tsamí² jøøi² 'in røøi²¹ tsaa² 'in gatuu²¹ júu³ tyú² 'wii¹³ tya' jilaa²¹ 'e suuin²¹. 7Nuu¹⁰o júu³ tya' doñi'iin pe jo lítoon¹ galiñii¹ la jai². 8La gajmaa¹a tsaláai¹ 'in sii²¹ Janes coon¹³ Jambres mo ngauntyí²in Moisés, la joon jon jmoo¹⁰ 'in tsá² 'in 'ee¹ 'e júu³ la jai² lo. Tsá² 'in jo gauntyi¹³ 'e júu³ tya' Dios 'ii. Joon cwáain¹ tya' júu³ tya' Dios 'e joon 'in xee²¹²mo-tsi júu³ tya'a. 9Pe jo linií¹² júu³ tya'a tsu coon¹³ 'e gó² jmoo¹⁰o iliní¹ tsá² la gango¹ 'in tsá² gáí¹ 'in ngauntyí²in Moisés do.

Tyaa¹ Poo² cwoo²¹⁰

Timoteo 'ee 'ná¹ jmáa¹a

10Ñii²¹o'o jilaa²¹ 'e niga'ee²¹²ee joon nigajøø²¹⁰ jiiin¹³ la taan²¹²na juncwii²¹ tyiia. Nigacoon²¹⁰on cwáain¹ 'e 'iin²¹²na jmáa³aa. Nii²¹o'o xiiala jai² líi²na Dios Jmií²¹. Nii²¹⁰o'o jon 'e 'wo²-tsii joon xiiala 'iin²¹²na

Dios coon¹³ tsá². Joon ñii²¹o'o 'e fee¹mo-tsii. ¹¹Nañii²¹o'o xiiala 'øøi¹ tsá² jna coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ 'e gamóo³oo fu Antioguía joon fu Iconio coon¹³ Lистра. Ñii²¹o'o jilaa²¹ wúu¹ 'e gal² tyiia pe Ñañu¹u' gatiin¹³mo jna jee²¹² jilaa²¹. ¹²Joon tsei² jileei²¹ 'in 'iin²¹²in jmáa¹ la to² tyu² Cristo Jesús inee²¹ wúu¹ tya' tsá². ¹³Pe tsá² gó² coon¹³ 'in tajuui²¹ do iun'láai¹gi jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹o, coon²¹on tsá² too² joon icon²¹on 'ii tsá² too².

¹⁴Pe 'nu-u, jo tú²u jilaa²¹ 'e nigauntsaa¹²a, jilaa²¹ 'e nicalitsaa¹mo-'o'o la jai², tsu cwii¹mo'o 'iin 'e'e 'nu 'elo. ¹⁵Joon ca mo xuu²¹²mo'o galiñ¹³i júu³ tyú² 'e ga'e¹ 'e nu xiiala tiin¹³ Dios tsá² mo jo¹o líi²u Cristo Jesús. ¹⁶Dios gacwo¹o tsá² jilaa²¹ júu³ tyú² tya'a. Gacwo¹o tsá² júu³ tyú² tya'a 'e jmaa²¹i to² 'e¹ 'e joon 'e jmoo¹o júu³ xiiala 'noo²¹on tsá² tsaa² joon jmáa¹ røø²¹ 'e øøi²¹-tsi tsá² joon 'e¹ 'e tsá² xiiala lí² jmáa¹ 'e tyú²-u tyani Dios. ¹⁷Gacwo¹o Dios júu³ tya'a 'e jileei²¹ tsá² tya'a lí² tyá² tyú² tya'a jmáa¹ doñi'ee 'e tyú².

4 Tyí³aa cwo¹o tyani Dios joongi tyani Ñañu¹u' Jesucristo 'in ijó¹ jajmaa¹ 'ii²¹ tya' tsá² jiin¹ joongi tya' 'in nijúin¹ mi jó¹ tyu²u to². ²Cwó³ júu³ tyú² tya' Dios. Cwó³-'o'o cwo²o júu³ wa'a 'iin²¹²in tsá² nuu¹un 'yaa¹-tsi si jo 'iin²¹²in 'ee. Cwojmaa¹³ tsá² júu³ 'e jo cwo'naa¹ tsá² tsaa². Mi²i tyaní¹i cwojaa²¹a-tsi. Tyá²a-tsi 'in jai² líin. Cwolifeei¹-'o'o coon¹³ tsá² joon 'e³ 'e coon²¹ tún²-un. ³Tsu ijoo²¹o coon²¹ sii¹³ mo jo 'ii²¹ tsá² júu³ røø²¹ joon 'iin²¹²in nuu¹un jiin¹³ júu³ 'e la

tí²-tsi. Joon itøø¹ø tifo² tya'a 'in fúui¹ 'in unti² loocwóo¹o coon¹³ júu³ 'e 'iin²¹²in nuu¹un. ⁴Joon ituu²¹o júu³ jai² nuu¹un joon inuu¹un jiin¹³ júu³ 'e tsaai²¹. ⁵Pe jmaa²a coon²¹ tún². Taa²¹a jmaa²a coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ mó²o. Cwojmá²a to² la jmoo¹o tsá² 'in cwo¹ júu³ tyú² tya' Dios. Cwountii¹u'u jilaa²¹ to² 'e cwo¹o Dios jmaa²a.

⁶Tsu nanáa¹ tyú² tyiia 'e ijúun³na 'wii²¹² tya' júu³ tyú² tya' Dios. Ti lí² 'ii²¹ 'e nii¹³mo. ⁷Joon gacwo³-tsii jmáa³aa to² cwo¹o Ñañu¹u' joon nano gatsée¹mo tyiia joon cwáain¹ tya' 'e jai² líi²na' jo galaa²¹aa. ⁸Joon nano gasaa¹a Dios coon²¹ corona tyiia icwo²o jna tsu gajmáa³oo to² tyu²u. Joon Ñañu¹u' 'in jmoo¹o 'ii²¹ røø²¹, icwo¹o jna mi tí² jmi²¹² joon. Jon'on jiin¹³ jna icwo²o pe icwo²¹-o corona tya' jileei²¹ 'in ján¹ 'yaa¹-tsi mi cwée¹i.

Jmaa¹o Poo² júu³ xiiala ngóo¹ seein²¹

⁹Cwo³-'o'o na¹ la jmoono. ¹⁰Tsu gatuu²¹mo Demas jna tsu gali'iin²¹²gi 'e sá² juncwii²¹ joon gangóo¹o fu Tesalónica. Joon gangóo¹-o jon Crescente fu lí sii²¹ Galacia. Tito-gi gangó¹ lí sii²¹ Dalmacia. ¹¹Jiin¹³ Lucas taain²¹²gi coon¹³ jna lo. Cwo'nei²du' Marcos joon ñijee¹o. Tsu jmee¹³na 'ii to² tyiia 'e uncoon¹³on jna. ¹²Nigasí³na Tíquico fu Efeso. ¹³Mi ñi³i no cón³on 'mi'jná² yuu² lúu³uu 'e gasáa³aa fu inuu tya' Carpo 'in tyiin¹ Troas. 'Nó²on cón³on jon 'e jí² 'e gasáa³aa pe tyiin²gi 'e mo'jí² tyiia do, 'nó²on joon cón³on.

¹⁴In tiñi³ 'in sii²¹ Alejandro nigajmaa¹ 'e gó² tyiia 'áai¹.

Intyii²¹ o tya'a Ña'ñu¹u' jilaa²¹ 'e gó²
nigajmaa¹ a do. ¹⁵Un'øøi²¹ 'wo'o tya'
'ii tsu nigali'aa²¹ o júu³ tyi'.

¹⁶La mo nifu siin¹³ na tyani
tsaa'to² jiin¹³ jaain²¹ jo 'in
gauncoon¹³ o jna. Jilee²¹ mo gatíui²
jna. Mí³ii tyani Dios 'e jo cwo²
Dios tsaa² tya' 'ido. ¹⁷Pe joon
Ña'ñu¹u' gauncoon¹³ on jna joon
gacwo¹ o jna pí³ 'e coon¹³ la joon
gacwó³ jna jilaa²¹ júu³ tyú² tya'a.
Joon ganúu² un 'in tsá² jo seein²¹
Israel. Gatyíi² mo Ña'ñu¹u' jna 'e
tóin¹ 'mó¹. ¹⁸Joon ityi² mo Dios
jna jee²¹² jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹ o
tsá² tyiia. Joon iun'øø²¹ i jna
ca tyé² na ñu'fú² li tyu² 'ii to².

iCwoun'goo²¹ o tsá² 'ii²¹ 'e jo tyéi¹!
Amén.

Júu³ li tséi¹

¹⁹Aa²¹² mo'o fu³uu fo² o Prisca
coon¹³ Aquila coon¹³ tsá² taai² inu
tya' Onesíforo. ²⁰Gajaan¹ ta Erasto
fu Corinto joon gasáa³ na tsaa¹³ a
Trófimo fu Mileto. ²¹Cwó³ 'o'o
ñí² u'u la nu'gi ití² jiin²¹ cwíi². Síi³ na
'aa²¹² mo'o fu² u Eubulo coon¹³
Pudente coon¹³ Lino coon¹³ Claudia
coon¹³ jileei²¹ tsaru¹ u 'in jai² líi².

²²Cwocwoo¹ o Ña'ñu¹u' Jesucristo
wa² a pí³ tyi'i 'e siin¹³ mo coon¹³
'nu. Cwouncwaai¹³ Dios 'naa' jileei²¹
'naa'. Amén.

Jí² gasii¹in San Pablo tíi²i Tito

1 Poo² sii¹in 'e jí² lo tya' Tito
 1¹⁻² Jna-a, Poo², síi³na 'e jí²
 lo. Joon jna jaain²¹ tsá² 'in
 jmoo¹o jilaa²¹ to² tyú² Dios. Joon
 jna jaain²¹ apóstol 'in gatyii¹³in
 Jesucristo 'in cwoo¹o júu³ tya'a
 'e uncoon¹³on 'e jai¹²gi líi² 'in
 gatyii¹³in Dios joon ilíni²¹o la
 jai² xiiala ngi¹ tsá² tyú² tyani Dios
 ca mi 'ii¹²i coon²¹ juncwii²¹ icwo²
 Dios 'ii. Ga'íi² júu³ Dios, la nū'gi
 ga'láa² 'wii²¹² 'e juncwii²¹ toon²¹on'
 lo, icwoo¹o coon²¹ juncwii²¹ 'e jo
 tyéi¹. Joon Dios jo lí² faa²¹a júu³
 tajuu²¹. ³Joon mo gatyíia¹ 'ii²¹
 tya' júu³ tya'a gajmaa¹a 'e líni²¹
 tsá² coon¹³ júu³ tyú² 'e gatyaa¹
 cwóo³oo. Joon Dios 'ñá'a, 'in jmoo¹o
 tiin¹³na', gatyú²u to² la joon.
⁴Síi³na 'e jí² lo tyi'i, Tito. Líi²un
 lawa yuu²¹ tyiia coon¹³ jilaa²¹ 'e
 tsáai¹-tsi. Cwouncwaa¹³ Dios 'nū
 joon cwocwoo¹o Dios Jmii²¹ coon¹³
 Ñáñu¹u Jesucristo, 'in jmoo¹o
 tiin¹³na', 'e tyú²-u seen²¹un.

To² ná¹ jmaa¹ Tito fu Creta

⁵Mo gatúu²na 'nū fu Creta,
 gatúu²na 'nū 'e unrø²¹ø 'e ná¹-a lí²
 rø²¹. Gatyú²u 'nū to² 'e naa¹u'u
 tsacøø¹³ jee²¹² 'in jai¹² líi² Cristo

la coon²¹ fuu²¹. ⁶In tsá² 'in ilíin²
 tsacøø¹³ do 'ná¹-a seen²¹ jo lí²
 faa²¹a tsá² 'laa²¹ tya'a joon jiin¹³
 jaan²¹mo 'oo²¹o iliseein²¹ tya'a. Joon
 wa'a jóon¹on tsaa¹-tsi Dios joongi
 wa'a jmoo¹o nū¹²u, jo to¹o jóon¹on
 do mi¹³, joon lí²-i líin²in 'in tsá² do
 tsacøø¹³ jee²¹² 'in jai¹² líi². ⁷Tsu 'in
 tsaa¹to² do lawa'a tsalee¹³ tya' Dios
 'ii joon 'ná¹-a ngi¹ 'e jo lí² cwo¹o
 tsá² jiin¹³ coon²¹ tsaa². Jo lí² líin²in
 tsaa¹to² 'in jmoo¹o jiin¹³ la 'iin²¹²in,
 jon'gi 'in 'nii²¹-tsi, jon'gi 'in ngi¹ to²
 'íin¹, jon'gi 'in ngi¹ to² tíi¹, jon'gi 'in
 'iin²¹²in líin² tsaa¹to² 'e jna²a cuu².

⁸Pe 'ná¹-a 'ii²¹mo tsá² inu¹²u tya'a
 'yaa¹-tsi, 'ná¹-a 'iin²¹²in jilaa²¹ 'e
 tyú². 'In tsaa¹to² do 'ná¹ øø²¹-tsi
 'áai¹, joon jmoo¹o jilaa²¹ 'ii²¹ røø²¹,
 joon ngi¹ tyú²-u tyani Dios. Joon
 'in tsá² do 'ná¹ jmáa¹a jilaa²¹ to²
 tyú² Dios. Joon 'in tsá² do 'ná¹-a
 lí² tyú²u to² juncwii²¹ tya'a yaai.
⁹In 'iin²¹²in líin²in tsaa¹to² 'ná¹-a
 saain²¹-tsi 'e júu³ 'e jo caai¹ 'e ga'e¹
 tsá² tya' Dios 'ii. Joon coon¹³ júu³
 tyú² la joon lí²-i tyia¹-tsi tsá² júu³
 tya' Dios. Joon lí²-i líi¹i 'in jo cwo¹o
 júu³ ruu²¹i coon¹³.

¹⁰Líi¹ fúui¹ tsá² seen²¹ 'in jo
 nū¹³un júu³ røø²¹. Joon 'in tsá²
 Israel nifu jee²¹² 'ii. Síi¹i 'in tsá² do

jmai² júu³ 'e jo 'e to² tí² coon²¹ on tsá² too². ¹¹ 'Ná¹-a tyuu¹² u 'e faa²¹ 'ido. Tsu 'ii-o siuin²¹ tsá² cuu² joon coon²¹ on tsá² too² jileei²¹ 'in taai² inuu, 'e¹ e júu³ 'e jo t*h*ii² 'e¹ e.

¹² Tsú jaain²¹ tsagoo¹ o 'in jmoo¹ júu³ jee²¹² 'ii gajin²¹ in 'e tsá² néei¹ li sii²¹ Creta do coon²¹ tø² mo faa²¹ a júu³ tajuu²¹. Líi¹ i lawa joo²¹ 'líi¹ ³. Tsá² jló² tu² u, 'iin²¹² in dø¹ ø 'áai¹ pe fu² mo jmáa¹ a to². ¹³ Joon júu³ tya' 'in tsañuu¹ do júu³ ja¹² mo. 'Wii¹³ joon cwo²¹ o cwáan¹ mo 'in tsá² néei¹ li Creta do coon¹³ júu³ 'gøøi¹³. Coon¹³ la joon ingi¹ coon²¹ tsáa¹ coon¹³ 'e jai² líi². ¹⁴ Jo ilinuu¹² un júu³ 'un'áai¹ 'e júuin²-tsi tsá² seein²¹ Israel 'e jo 'ee to² tí² jon'gi ilinuu¹² un to² tyu² tsá² 'in nigatuu²¹ júu³ jai² tya' Dios.

¹⁵ Tya' jileei²¹ 'in tyúi¹ tyani Dios 'e tyú²-u jilaa²¹. Pe tya' tsá² 'in si'leei²¹, 'in jo jai² líi² Dios, jiin¹³ coon²¹ 'e tyú²-u tya'a jo sá². Tsu ca-gi 'i¹-tsi joongi coon¹³ 'e 'øøi²¹-tsi gali² si'leei²¹. ¹⁶ Jin²¹ in 'e tsei¹² cwii¹ in Dios pe coon¹³ jilaa²¹ 'e 'jmoo¹ o jo røø¹ i. 'Ee¹ mo Dios 'ii. Joon 'in tsá² do jo nuu¹² un joon jiin¹³ coon²¹ to² tyú²-u tya'a jo 'ii²¹ i Dios.

Júu³ røø²¹ 'e 'ná¹ 'e¹ e

2 Pe 'nuu²¹ un 'e¹³ e tsá² júu³ tyú² tya' Dios jiin¹³ la tí². ² 'E³ e tsá² nicøøi¹³ 'e ngi¹ coon²¹ tún², 'e jo 'uun²¹ un máa¹ 'áai¹, jon'gi 'e gø¹ ø 'áai¹. 'Ná¹ 'ii¹ i ja² mo joon 'i¹-tsi 'e jmáa¹ a coon²¹ tún². Joon cwo²¹ o caáin¹ 'e 'øøi²¹-tsi jilaa²¹ 'e jo¹ o líi², joon 'e³ e cwolijo¹ o líi² la ngóo¹ 'naai¹³ xufiin¹³ nii²¹ wúu¹ 'wii¹³ júu³ tyú². ³ La joon jon tsayuui¹ 'e³ e 'e ngi¹ tyani tsá² la t*h*ii² ngi¹ 'in taain²¹²

tyú² tyani Dios. 'E³ e 'e jo jmáa¹ a júu³ 'atsaa² jon'gi 'e ngi¹ to² 'iin¹. Pe i^é³ jilaa²¹ 'e tyú²-u. ⁴ Coon¹³ la joon i^e¹ e 'in tsamf² xuui²¹² gi 'e ngi¹ 'ido coon²¹ tún², joon ili'iin²¹² in nuu¹ tya'a coon¹³ jóon¹ on. ⁵ Joon 'e³ e jon 'in tsamf² xuui²¹² gi 'e 'ii¹ jai² joon jo sooin²¹ tsá². Pe unjii²¹ inuu tya'a, joon ilíin² tsamf² tyúi¹ 'in nuu¹³ to² tyu² nuu¹ tya'a. Coon¹³ la joon jo lí² faa²¹ a tsá² 'laa²¹ tya' júu³ tya' Dios.

⁶ La joon jon cwo²¹ o cwáain¹ tsañuu¹ xuui²¹² gi 'e ngi¹ coon²¹ tún². ⁷ Jmeei² 'wo'o lawa coon²¹ li² coon¹³ jilaa²¹ 'e tyú²-u 'e 'jmoo²¹ o. Jo caa¹ u'u jilaa²¹ 'e 'e³ e coon¹³ 'e gó². Pe 'e³ e xiiala jo¹ i cwolii² u 'nu. Jo¹ o lí² u jilaa²¹ 'e 'e³ e. ⁸ Fo²¹ o jmai² júu³ 'e tyú²-u 'e jo lí² cwo¹ tsá² 'nu tsaa². Joon coon¹³ la joon lí² fa*h*i²¹ lí² i jileei²¹ 'in 'eei¹ 'nu tsu jiin¹³ coon²¹ júu³ 'laa²¹ jo lí² faa²¹ a tyi¹ i.

⁹ Cwocwoo¹²¹ o cwáain¹ 'in taai² coon²¹ li taai² 'e jmáa¹ a nuu¹² un to² tyu² n*i*'fi²¹² i 'e taain²¹² 'yaa*i*-tsi. 'Ná¹-a cwo¹ o júu³ ruu²¹ i coon¹³ n*i*'fi²¹² do. ¹⁰ Jo jmáa¹ a 'uun²¹ pe coon¹³ jilaa²¹ lí²-i ngi¹ n*i*'fi²¹² i jo cu²-tsi coon¹³ on. Cwocwoo¹²¹ o cwáain¹ 'e ngi¹ 'ido tyani tsá² isiuin²¹ tsá² júu³ tya' Dios 'in jmoo¹ o tiin¹³ na¹.

¹¹ Tsu Dios nigajma¹ a júu³ jileei²¹ tsá² 'e feei¹-tsi tya' tsá² joon 'iin²¹² in jmáa¹ a tiin¹³ tsá². ¹² 'E júu³ do 'e¹ e jna¹ 'e 'ná¹ t*h*é² u' jilaa²¹ 'e jo 'yaa*i*-tsi Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² 'e suun²¹ na¹ 'e sá² juncwii²¹. 'Ná¹-a toon²¹ on' coon²¹ tún², ngii²¹ i coon²¹ fu¹ coon²¹ tsáa¹ joon jmoo²¹ o' e 'yaa*i*-tsi Dios la 'ii²¹² toon²¹ on' juncwii²¹ lo. ¹³ Sijaan²¹ an' mi tyéi¹

júu³ 'ya²gi ga'íi² Dios. Ga'íi² Dios, 'in feeli¹, iijnée¹i coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ tya'a, coon¹³ Jesucristo 'in jmoo¹⁰ tiin¹³na'. ¹⁴'Ii-o gacwó¹i 'ñā'a 'wii¹³ jna' 'e 'wóo¹i jna' jee²¹² jilaa²¹ 'e gó². Joon iuntyúu¹i jna' ilíin²na' tsá² tya'a 'in 'iin²¹²in jmá¹ jilaa²¹ 'e tyú² ce caain²¹-tsi.

¹⁵Coon¹³ jilaa²¹ to² 'e 'oo²¹o'o lawa tsá² tya' Dios cwo'e²e tsá² cwo'ii²¹ júu³ tya' tsá² joon jmaa¹³a júu³ jileei²¹ 'in jmoo¹⁰ 'e gó² jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹⁰. Jo cwo²⁰ 'e jøøi² tsá² 'nū wó¹i.

Jilaa²¹ to² 'ná¹ jmá¹ 'in jai² líii²

3 Cwountii¹³-tsi tsá² 'e jo cwo'naa¹ mií¹³ tya' tsaa'to² pe 'e cwoolinuu¹³o júu³ tya' tsaa'to². Joon 'ná¹-a náa¹ tyú² tya'a jmáa¹a jmai² 'e tyú²-u. ²Joon jo cwofaa²¹a 'laa²¹ tya' jiin¹³ jaain²¹. Cwosi¹¹²i tsá² 'e jo 'noo¹⁰o mií¹³ pe cwotaan²¹mo 'wo²-tsio, jmáa¹a jmai² 'e tyú²-u tya' jileei²¹ tsá².

³Tsu la joon jon jna' la mo jéei¹ jo née²e' seein²¹ Dios, jo jmoo²¹⁰o 'nūu¹³un. Joon jo leein¹-tsi' 'e gó² jmoo²¹⁰o, gapii²¹i' li wíin² t'ixuu¹ fu¹ tya' Dios. Galisaan²¹an' 'e soo²¹-tsi'. Tsiwúu¹na' joon 'ee¹mo tsá² jna' joon jna'o' 'ee¹³mo' la jaain²¹ la jaan²¹na'. ⁴Líi¹ jna' la joon mo gajmaa¹a Dios, 'in jmaa¹a tiin¹³na', ilinée²e' jilaa²¹ 'e tyú²-tsi tya'a coon¹³ jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in Dios tsá². ⁵Joon gajmaa¹a Dios tiin¹³mo' tsu 'wii¹³ fee¹mo-tsi tyi' jon'on tsu 'wii¹³ 'e tyú²-u nigajmoo²¹⁰o' tsu 'wii¹³ tyú²-umo'. Gajmaa¹a tiin¹³mo' mo gacwo¹⁰o jna' coon²¹ juncwii²¹ 'múui² 'wii¹³ tya' Espiritu Tyú² tya'a 'in gacwo¹⁰o jna' 'e juncwii²¹ 'múui² do. Joon mi 'ii¹³na' 'e juncwii²¹ 'múui² do Dios garuun¹³mo jna' ⁶joon 'wii¹³ cwáain¹ tya' 'in jmaa¹ tiin¹³na',

'in sii²¹ Jesucristo, Dios gacwoo¹²i jna' líi¹gi 'in Espiritu Tyú² tya'a. ⁷Coon¹³ la joon lí²-i 'íi² Dios, 'in feeli¹-tsi, júu³ 'e tyú²-mo' joon 'ii¹³mo' juncwii²¹ 'e jo tyéi¹ 'e sijaan²¹an'.

⁸Júu³ ja²mo 'e júu³ lo joon 'iin²¹²na 'e jo cwo²⁰o cuu²¹i jmáa¹a 'in jai² líii² Dios jilaa²¹ 'elo. Coon¹³ la joon icwó¹-tsi jmáa¹a 'e tyú²-u. Tyú²-u 'e júu³ lo joon jmaa¹ to² tya' jileei²¹ tsá². ⁹Tu² jilaa²¹ júu³ 'e tyá¹ tsá² 'e jo 'e to² tí² coon¹³ jilaa²¹ cwáain¹ tsaa² tya' 'líi²¹² tsacøøi¹³. Tu² jon jilaa²¹ júu³ 'e síi¹ tsá² jo cwo¹⁰o júu³ ruu²¹i tya' ley tya' Moisés tsu jo 'ee to² 'íi³in, jo jmaa¹ to² tya' jiin¹³ jaain²¹.

¹⁰Wa 'e¹ tsá² júu³ xiaa', joon jmoo¹³o poo²¹² jee²¹² 'in jai² líii², joon wana jo nūu¹²un mi t'í² tún² naa¹³ cwo²⁰o cwáain¹ joon tūu¹mo'o 'ido. ¹¹Tsu cwołiñi²o'o 'e 'in tsá² do nigatuu¹ la jai² joon jmoo¹⁰o 'ii²¹ 'ñā'a coon¹³ tsaa² 'e 'noo¹⁰o.

'E 'ná¹ jmá¹ Tito

¹²Síi³na Artemas si Tíquico 'ee fu li tyiin¹-u'un. Mi cwaa¹i cwo²⁰-o'o jiin¹in' li' fuu²¹ Nicópolis tsu niga¹i¹-tsii 'e taan²¹²na do la tøøi² jiin²¹ cwíi².

¹³Cwouncoon¹³ Zenas, 'in tñi² ley, coon¹³ Apolos jilaa²¹ 'e 'ná¹ tya'i fu¹ 'e jo si'naai²¹. ¹⁴La joon jon jileei²¹ tsá² tyi' 'ná¹ lítií² jmáa¹a to² tyú²-u ilisá² jilaa²¹ 'e jmee²¹i to² joon lí²-i uncono¹³ tsá² xeei²¹.

Júu³ 'e tséi¹

¹⁵Joon jileei²¹ 'in taain²¹² coon¹³ jna lo sii²¹²na'a 'aa²¹²mo'o. Joongi 'aa²¹²mo'o fu²⁰u tsaruu²¹u 'in jai² líii² Jesucristo 'in 'iin²¹²in jna'a. Cwouncwaa¹³ Dios 'naa' jilee²¹naa'. Amén.

Jí² gasii¹in San Pablo tíi²i Filemón

Sii¹i Poo² jí² tya' Filemón

¹Jna-a, Poo², síi³na 'e jí² lo tyi'i, Filemón, 'in jmoo¹o to² coon¹³ jna'. Sii¹mo jon ru¹u' Timoteo. Jna-a, Poo², 'yuu²na 'nũĩ³ 'wii¹³ cwóo³oo júu³ tyú² tya' Cristo Jesús. ²Síi³na jon 'e jí² lo tya' 'in tsá² jai² líi² júu³ tya' Jesucristo 'in uncaain²¹ inũũ tyi'i joongi tya' ru¹u' Yá² Apia coon¹³ Arquipo 'in jmoo¹o to² coon¹³ jna'. ³Cwocwo¹o Dios Jmii²¹ coon¹³ Ña'ñũ¹u' Jesucristo fo'feei¹ 'naa' joon 'e ñii²oo' 'e jløø¹³mo Dios Jmii²¹ coon¹³ 'naa'.

Xiiala 'iin²¹²in Filemón tsá²

⁴Coon²¹ tøø²mo cwo¹³oo 'maai¹³ Dios Jmii²¹ joon mĩ³ii tyanĩ¹i 'wii²¹² tyi'i ⁵tsũ nanúu³oo xiiala 'iin²¹²mo'o Ña'ñũ¹u' Jesús joon xiiala tsáa¹mo-'o'o 'ii joongi xiiala 'iin²¹²mo'o jileei²¹ 'in tsáa¹-tsi Jesucristo. ⁶Mĩ³ii tyani Dios 'e jilaa²¹ 'e tyú² jmoo²¹o wii¹³ ja²mo líi²u Jesucristo ilĩ² 'e'ie tsá² jilaa²¹ 'e tyú² ngóo¹ 'naai¹³ jmoo¹o Dios tyi', joon ⁷fúu¹mo tsá² 'in jai² líi² nigatya¹²a-tsi joon 'iin²¹²mo'o jilee²¹e'e tsũ 'wii¹³ joon 'áa¹mo jløø³na joon tyáa³-tsii 'wii¹³ 'nũ tsaru¹u'.

Poo² mii¹i tyani Filemón 'wii²¹² tya' Onésimo

⁸'Wii¹³ joon jmaa²¹a feei²¹-'o'o 'wii¹³ tyiia. Jo 'iin²¹²na tyũ³ũ to² tyi'i la tii²mo tyũ³ũ to² tsũ líi¹na apóstol tya' Jesucristo. ⁹Pe jna-a, Poo², 'iin²¹²na mĩ³ii tyani'i 'e jmaa²¹a feei¹-'o'o 'wii²¹² tyiia tsũ 'wii¹³ 'iin²¹²mo'o jna. Jna-a nayũũ¹³na joon 'yuu²¹²na 'nũĩ³ cwáain¹ tya' Cristo Jesús. ¹⁰Mĩ³ii tyani'i cwáain¹ tya' Onésimo 'in líi¹ lawa'a xuui²¹² tyiia tsũ 'wii¹³ jo¹o galĩi² Jesucristo la 'ii²¹² 'yuu²¹²na 'nũĩ³.

¹¹Tsá² 'in galée¹³u'u 'ii joon jo 'ee to² gali'ĩn³ tyi'i tsũ gacwiin¹o. Pe nano-o 'ĩn³ 'ido to² tyi'i la joon jon 'ĩ³mo to² tyiia. ¹²Síi³na Onésimo fu tyi'i tún¹. 'Áa¹mo fúu² líi²na lawa'a 'ñiia'o jmá²¹a feei¹-'o'o 'wii²¹² tya'a, 'ii¹³mo'o. Waxũ'u li jo líi¹i tsá² tyi'i. ¹³'Iin²¹²na iján² Onésimo lo la 'ii²¹² 'yuu²¹²na 'nũĩ³ cwáain¹ tya' júu³ tyú² tya' Dios. Joon coon¹³ la joon lí² unjii²in jna cwáain¹ tyi'i. ¹⁴Pe jo 'iin²¹²na jmáa³aa jiin¹³ coon²¹ wana jo cwo²¹o júu³ tyi'i. Tsũ jo 'iin²¹²na ijmaa²¹a coon²¹ 'e tyú² tyiia tyitsái¹ pe 'iin²¹²na 'e 'yaa¹-'o'o. ¹⁵Gacwo'ĩ¹o Onésimo tyi'i joon no gaa¹³mo tún¹ joon no

'ii¹³mo'o jo cwo'ii¹gi. ¹⁶Pe la no jo lí² jmaa¹³gi' cwáain¹ 'e galée¹³u'u tsu ni ja³mo líi² Jesucristo. 'Ii¹³mo'o 'ii lawa'a tsaruu²¹mo'o 'in 'née²mo'o. 'Iin²¹²moo 'ii 'áai¹ pe 'nũ ili'iin²¹²u'un 'i 'áai¹gi tsu tsá² tyi-o'o 'ii. Joongi ja²mo líi²i Ña'ñũ¹u'.

¹⁷Pe joon wana 'i¹-o'o la 'i¹-tsii la 'oo²¹² jna' tsá² cwoo²¹o' júu³ tyú² tya' Jesucristo 'ii¹³mo'o 'ino lawa jna.

¹⁸Joon wana na'laa¹a tyi'i si røø¹ tyi'i 'ee, jna-a icí³ii cwáain¹ tya'a.

¹⁹Júu³ tyiia 'e gataan¹ Onésimo ni jí². Jna-a, Poo², 'in gatóon³oon 'e la fo³oo icí³ii tyi'i wana røø¹i tyi'i. Pe jo fuu²¹²uu 'nũ xiiati røø²u tyiia xũfiin¹³ jna-a cwoo¹³oo 'nũ júu³ tyú² tya' Dios. ²⁰Tsaru¹u', jmaa²a coon²¹ 'e tyú² tyiia tsu jo¹o líi²na' Ña'ñũ¹u'. Cwo²o jna pí² tsu ru¹u' coon¹³

Cristo. Jmaa²a 'e fo³oo lo tsu 'wii¹³ ru¹o' coon¹³ Cristo coon¹³ la joon ijløø³na.

²¹Sí³na 'e jí² lo tsu tsáai¹-tsi 'e jo'on jmaa²a nũ¹³un pe ijmaa²a 'láai¹gi la gamí³ii. ²²Mí³ii jon 'e tya²a tyú² li jóon³oon. Líi²na icwo¹ Dios 'e yajøø³na 'naa' tsu 'wii¹³ júu³ tyú² 'e gafaa²aa' 'wii²¹² tyiia.

Júu³ li tséi¹

²³Sí¹i jon Epafras 'aa²¹²mo'o. 'Ii 'yuui¹ 'nũí³ coon¹³ jna jon 'wii¹³ tya' cwáain¹ tya' Cristo Jesús. 'Aa²¹²mo'o jon jin¹² ²⁴Marcos coon¹³ Aristarco coon¹³ Demas coon¹³ Lucas 'in taain²¹² jmoo¹o to² coon¹³on.

²⁵Cwouncwaai¹³ Ña'ñũ¹u' Jesucristo 'naa'. Amén.

Jí³ tíi²i Tsá² faa^{'21} Jmíi¹ Hebreo

Li gatséi¹ gafee^{'21}i Jóon¹ Dios
tsá² cwáain¹ tya¹ Dios Jmii²¹

1 Ca la jéei¹ Dios gafee^{'21}i líi²¹²
tsacøøi¹³ tyi¹ 'láai² naa¹ joongi
'láai² 'ii¹³ jiin¹³ la 'øøi^{'21}-tsi coon¹³
'in tsá² 'in gacwo¹o júu³ tyá² tya'a.
²Joon nano nagatséi¹ nigafee^{'21}i
Dios jna¹ coon¹³ Jóon¹on. Joon Dios
gajmaa¹a juncwii²¹ coon¹³ Jóon¹on.
Joon nigatya¹a cwo²¹o Jóon¹on
jilaa^{'21} 'e sá² juncwii²¹. ³'E 'ya^{'2}gi
tya¹ Jóon¹on li la li 'e 'ya^{'2}gi tya¹
Dios Jmii²¹ tsu la líi¹ Dios Jmii²¹ la
joon jon líi¹ Jóon¹on. Joon coon¹³
júu³ 'gøøi¹³ tya'a jmoo¹o 'e jo tyéi¹
jilaa^{'21} 'e sá². Joon mo ngayuui¹³
gauntyúu¹i jna¹ joon gacwó²o lí¹
caai²¹ Dios Jmii²¹ tsáa¹ 'in tyín¹
ñu¹fú².

Feei¹gi Jóon¹ Dios lagi ángeles tya'a

⁴Nigali² 'e feei¹gi Jóon¹ Dios lagi
ángeles tya¹ Dios. Joon gali^{'21}mo
'e gatíi² 'e tyiin^{'2}gi lagi 'in ángeles
do. ⁵Tsu jiin¹³ cafu jo gasii^{'21}i Dios
Jmii²¹ jiin¹³ jaain²¹ ángel jin^{'2}in:

'Nu-u yuun²¹ tyiia;
joon nano nigacwo¹o 'nu
juncwii²¹ tyi'i.

Jon^{'2}gi gasii^{'21}i jiin¹³ jaain²¹ ángel:
Jna-a ilíin²na Ñu^{'21}u,

joon 'nu-u ilíin²un yuun²¹ tyiia.

⁶Joon mo gacwó¹i Jóon¹on 'in nifu
ni cwo¹³ juncwii²¹ gajin^{'2} Dios
Jmii²¹:

Cwoun^{'21}goo²¹o jileei^{'21} ángeles
tyiia 'ii.

⁷Cwáain¹ tya¹ ángeles do gajin^{'2}in:
Dios jmoo¹o líi¹ ángeles tya'a la
lí² tyí²,

joon 'in jmoo¹o la to² tyu^{'2}u líi¹
la lí¹ jí² 'e coo²¹.

⁸Pe cwáain¹ tya¹ Jóon¹on gajin^{'2}in:
'Nu-u, Dios, ityu^{'21}u to² coon²¹
tøø²mo.

Joon coon²¹ tsáa² tyu^{'21}u to².

⁹'Nu-u, 'iin²¹²mo'o 'e jmoo¹ tsá² la
to² tyu^{'2} Dios joon jo¹ tí²-'o'o²
'e gó².

Tsu 'wii¹³ joon Dios Jmii²¹, 'in
líi¹ Dios tyi'i, nigajmaa¹a 'e
jløø¹³mo'o lagi 'in catyaa¹i.

¹⁰Jin^{'2}o jon Dios Jmii²¹ sii^{'21}i
Jóon¹on:

'Nu-u, mo ga'láa² 'wii²¹²,
Ñañu^{'1}u, najmaa²¹a ni cwo¹³
juncwii²¹ joon coon¹³ cwo¹o
gajmaa²¹a juncwii²¹.

¹¹Ityee¹mo jilaa^{'21} 'e sá² pe 'nu-u
coon²¹ tøø²mo iseen²¹mo'o
røø²¹.

Jilaa^{'21} 'e sá² ilitsáai² lawa 'mi^{'2}
'e tsáai².

¹² Joon ijuu¹³u jilaa²¹ 'e sá² lawa
siin¹³ tsá²,
joon ilisí²mo.

Pe, 'nũ-u, jo lisí²u jiin¹³xu,
joongi juncwii²¹ tyi'i jo tyéi¹.

¹³ Ce jiin¹³ cafu jo gasii²¹i Dios
Jmii²¹ jiin¹³ jaain²¹ ángel tya'a:

Ni²¹i li' cwóo³oo tsáa¹, ca mi
tyée²na 'in 'eei¹ 'nũ.

¹⁴ Jileei²¹ ángeles lííi¹ la lííi¹ espíritus
'in jmoo¹o la to² tyu² Dios Jmii²¹.

Joon isii²¹in 'ii 'e tsauncoon¹³on
jileei²¹ 'in jmaa¹a Dios tiin¹³.

'Ná¹ nũu²¹u coon²¹ tún²gi
júu³ tya' Dios

2 Tsu 'wii¹³ joon 'ná² nũu²¹un'
coon²¹ tún²gi jilaa²¹ 'e júu³ 'e
niganũu²¹un' la coon²¹ jo li sii²¹na'
fu¹ xiia²¹. ²Tsu wa gajaan¹ la joon
jilaa²¹ júu³ tyá² 'e galisá² ca la mo
jéei¹ 'e gacwó² ángel, joon jileei²¹
'in ga'noo¹o tsaa² jo galinũu¹³un 'e
júu³ tyá² do joon ganí²i wúu¹ jiin¹³
la tñí². ³¿Xiiala ililaa²¹²na' yíia'
wana jo jmoo²¹o 'nũu¹³un' 'e júu³
'gøøi¹³ 'áai¹ lo tya' 'e tiin¹³ tsá²? Tsu
ga'láa² Ñañũ¹u Jesucristo 'wii²¹² 'íi²
'e júu³ lo tya' 'e tiin¹³ tsá² nifu joon
'in ganúu² júu³ tya'a galitsáa¹mo-tsi
'e la ja²mo 'e júu³ do joon 'ii
gacwo¹o jna' 'e júu³ do. ⁴Joon Dios
Jmii²¹ gajmaa¹a júu³ 'e ja²mo 'e
júu³ do coon¹³ li² joongi coon¹³
milagros coo¹³ 'áai¹ 'e nigajmaa¹a.
Joon jiin¹³ la 'iin²¹²in gacwoo¹o
Espíritu Tyá² tya'a tya' tsá² 'e coon¹³
la joon líñi¹ tsá² 'e ja²mo 'e júu³ do.

Gáfiin¹in Jesucristo lawa
tsá² taain²¹² juncwii²¹

⁵ Jo mo gajmaa¹ Dios Jmii²¹ wa'a
ángeles tyu²u to² 'e juncwii²¹ ijó¹ 'e

faa²a' nano. ⁶Li' cii¹³ gajmaa¹a tsu
ni jí² tya' Dios seein²¹ jaain²¹ 'in
gajin²in:

Dios Jmii²¹, ¿xiiala lííi¹ tsá²
taain²¹ juncwii²¹ 'e ti²-o'o 'ii?
¿Xiiala lííi¹ tsá² icu²-o'o
coon¹³on?

⁷ Tsu gajmée¹mo'o 'ido 'wéei¹gi
lagi ángeles coon²¹ sii¹³xu,
joon gacwo²¹o 'ii 'e 'ya²gi tyi'i.
Joon gacwo²¹o 'ii 'e tyu²u to²
jilaa²¹ 'e nigajmaa²¹a.

⁸ Jilaa²¹a gasii²¹i 'wii²¹² tñí²i.

La joon jilaa²¹ 'e ganá¹ 'wii²¹² tñí²
tsá². Jiin¹³xu 'e sá² 'e jo¹ tyu² tsá²
to². Pe xufiin¹³ joon lé²du' cwáain¹
'e jo jilaa²¹a jmoo¹o nũu¹³un. ⁹Pe
né²mo' Jesús 'in Dios Jmii²¹ gajmeei¹
'wéei¹gi lagi ángeles coon²¹ sii¹³xu
joon tsu 'wii¹³ 'iin²¹²mo Dios
Jmii²¹ jna' gajúin¹ Jesús 'wii²¹²
tya' jileei²¹ tsá² joon nano Dios
Jmii²¹ nigacwo¹o Jesús 'e jilaa²¹
'ya²gi tya'a tsu 'wii¹³ 'e wúu¹ 'e
nigangoo¹on 'e joon mo 'yu júu³.

¹⁰ Jilaa²¹ 'e sá¹ tya' Dios Jmii²¹
joon 'ii gajmaa¹a jilaa²¹ 'e sá². Joon
Dios 'iin²¹²in 'e jmaa¹a coon²¹ jilaa²¹
'e 'ya²gi tya'a jee²¹² jileei²¹ jóon¹on
fúui¹. Tsu 'wii¹³ joon coon¹³ 'e
wúu¹ gangoo¹on Jesucristo, 'in
gajmaa¹a tiin¹³ tsá² do, gauntsiin¹in
Dios Jmii²¹ jilaa²¹ 'e 'ná² jmaa¹a
'in Jesucristo do. ¹¹'Wii¹³ joon
Jesucristo do lí²-i uncaain²¹ tsá²
coon¹³ Dios Jmii²¹, joon 'ii Jmii²¹ 'in
Jesucristo do, 'ii jon Jmii²¹ tsá² 'in
sicaain²¹ coon¹³ Dios 'wii¹³ Jesús
do. Tsu 'wii¹³ joon 'in Jóon¹ Dios
do jo 'oo¹o fa'íi²¹ wa'a sii²¹i tsá²,
'ru¹u". ¹²Tsu ni jí² tya' Dios jin²in:
Ifuu²¹²uu cwáain¹ tyi'i tyani
tsaruu²¹na,

joon i'θø³øø coon¹³ 'in sicaain²¹
iun'goo²¹ o 'Ñu².

¹³ Jin¹ 'e jí² lo jon:

Tsáa¹ mo-tsii Dios.

Joon gajin² o jon:

Lo siin¹³ na coon¹³ yuun²¹ 'in
gacwo² i Dios jna.

¹⁴ In jóon¹ tsá² coon²¹ inuun
tya'a coon²¹ gi ngú¹ taain¹ joon
coon²¹ gi jmi¹ 'øø¹ i coon¹³ 'ido. La
joon jon Jesús galí² ngú¹ taain¹
la lí¹ ngú¹ taain¹ tsá² la joon jon
jmi¹ 'øø¹ i 'e joon la joon ilijúun² in
la júin¹ tsá². Joon mo gajúun² in
gatsé¹ mo 'ii²¹ tya¹ 'in jngaai¹³ tsá²,
'øø¹ i²¹ tsi tsá² 'in 'líi³ mo. ¹⁵ Joon
coon¹³ la joon galáa² mo jilee¹ i²¹ 'in
'goo²¹ injúun² in la jee²¹² taan²¹² in
juncwii²¹ lo tsu lawa 'in si'nuu¹ mo
'in líi¹ la joon. ¹⁶ Tsu 'e la ja² mo
jo gajó² Jesús iuncoon¹³ ángeles,
gajó² jauncoon¹³ 'in jún² tya¹ 'líi²¹²
Abraham. ¹⁷ Joon ná² líi² in Jesús la
líi¹ ruu²¹ i coon¹³ jilaa²¹ 'e coon¹³
la joon lí² jmaa¹ a to² lawa untsá²
'in tyiin² gi nifu tyani Dios, ilíin¹ in
untsá² 'in tyúi¹ joongi 'in 'wóo¹ tsi.
Joon mo gajúin¹ Jesús 'e lí¹ lawa
coon²¹ fa¹ 'e gatyí² i jilaa²¹ tsaa² tya¹
tsá². ¹⁸ Joon tsu 'wii¹³ gangoo¹ Jesús
wúu¹ 'é² e 'in 'líi³, 'wii¹³ joon lí² i
uncoon¹³ Jesús jilee¹ i²¹ tsá² 'in 'e² e
'in 'líi³ wúu¹ nano.

Tyiin² gi Jesús lagi 'líi²¹² Moisés

3 La joon tsaru¹ u¹ 'in nicwaai³,
'in nigatø¹ Dios 'e líi² in tsá²
tya'a, tyaan¹ duu¹ cwáain¹ coon²¹
tún² Cristo Jesús. Joon líi² na¹ 'e
Dios gasii¹ in Cristo Jesús do joon
'ii líi² in untsá² 'in tyiin² gi nifu tyi'.
² Joon Jesús, 'in gatyii¹³ in Dios
'e jmáa¹ a 'e to² no, galinuun¹³ un

jilaa²¹ la galf² nuu¹³ un Moisés
jilaa²¹ jee²¹² 'in tsaa¹ tsi Dios. ³ In
jmoo¹³ o coon²¹ 'nú¹ 'yu² gi júu³ i lagi
'e 'nú¹ do. La joon jon Jesucristo
líi² i 'e 'yu² gi júu³ i lagi Moisés. ⁴ La
coon²¹ 'nú¹ tsá² 'ná¹ jma² a tsá²; pe
Dios gajmaa¹ a jilaa²¹ 'e sá². ⁵ La
joon Moisés lawa jaain²¹ tsa'leei¹³
'in tyúi¹ gajmaa¹ nuu¹³ un jee²¹² 'in
tsaa¹ tsi Dios 'in líi¹ i lawa coon²¹
'nú¹. Joon 'e to² tya¹ Moisés 'e faa²¹ a
'e 'noogi ijin² in Dios mi liciin²¹.
⁶ Pe Cristo, Jóon¹ Dios Jmii²¹ 'ii,
gajmaa¹ a nuu¹³ un jee²¹² jna¹ 'in
tsaa¹ tsi Dios. Joon líi¹ na¹ 'nú¹ tya¹
Dios wana jmoo²¹ o¹ taa²¹ a¹ joongi
tsáa¹ mo-tsi¹ ca lityé¹. Joon wa'a
jmoo²¹ o¹ la joon jløø³ na¹ coon¹³ 'e
'øø¹ i²¹ tsi'.

Lí² i 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² tya¹ Dios

⁷ Wii¹³ joon la gajin² 'in Espírituo
Tyú² tya¹ Dios ni jí² tya¹ Dios:

Nano, wana núu² uun¹ 'e jin²
Dios.

⁸ Jo cwoli'waa²¹ 'oo¹ la
gali'waa²¹ tsi 'in gali'ee¹ i Dios
joon gacón² cwáain¹ xiiala
líi¹ i Dios coon²¹ li jo 'iin tsá²
seein²¹.

⁹ Tsu do-o galitsáai¹ tsi 'líi²¹²
tsacøø¹³ tyi¹ xiiala líi¹ na.
Xufiin¹³ tunló¹ jiin²¹ gi ngó¹ o 'e
gani²¹ i jilaa²¹ 'e ni gajmáa³ aa.

¹⁰ Joon tsu 'wii¹³ joon gatsá²
'ni²¹ tsi tya¹ 'in tsá² do.
Joon gafuu²¹² uu: "Tí² gi tsi 'in
tsá² do ngí¹ li' caai²¹.

Jo 'iin²¹² in líni¹ i fu¹ tyiia."

¹¹ Joon tsu 'wii¹³ joon gatí²
'ni²¹ tsi tya'a joon gaíi³ i júu
'e jo lí² 'ii²¹ 'woo²¹ o coon¹³
jna.

¹²Tsar^u1'u, un'øø²¹naa' yaanaa' 'e coon²¹ jo ngáa¹mo jaain²¹ jee²¹² 'naa' jo tsáai¹gi-tsi Dios joon coon¹³ 'e gó² do ti' xuu itsawíin²mo caai²¹ Dios 'in jiin¹. ¹³Li cii¹³i jmaa²aa'. Jmaa²aa' tyaa¹-oo' la jaain²¹ la jaan²¹naa' la coon²¹ jmi²¹² la 'ii²¹² 'e lí² jin²gi tsá², "nano". 'E coon¹³ la joon jo 'e coon²¹ tsaa² 'naa' too² jiin¹³ jaain²¹ 'e li'waa²¹-oo'. ¹⁴Tsu wana tá² taain²¹²-tsi' coon¹³ 'e tsáai¹-tsi' ca la mo 'wiin²¹² ca li gatséi¹ coon¹³ la joon 'i'ii¹³na' caain²¹ coon¹³ Cristo jilaa²¹ 'e 'ya²gi tyaa'.

¹⁵Tsu la joon jin²in:

Nano, wana nuu²uun' 'e jin²

Dios,

jo cwoli'waa²¹-oo' la

galí'waa²¹-tsi 'in gali'ee¹i Dios.

¹⁶É'lingi 'in niganúu²un júu³ tyá¹ Dios joon mi yuu¹³ joon gali'ee¹mo Dios? 'Ii 'i 'in niga'woo¹ Moisés fu li sii²¹ Egipto. ¹⁷É'lingi 'in gajmaa¹a Dios 'nii²¹-tsi 'wii²¹² tyaa' ce tséin¹ tunló¹ jiin²¹? Gatsá² 'nii²¹-tsi Dios tyá' 'in tsá² do 'in ga'noo¹o tsaa², 'in nigajúin¹ jee²¹² cwoo¹³ tyuun²¹ do. ¹⁸Joon, é'lingi galí'í²i Dios júu³ 'e jo 'ii²¹ 'woo²¹ coon¹³? Galí'í²i Dios 'e júu³ do tyá' 'in tsá² 'in jo gajmaa¹a nuu¹³un júu³ tyaa'. ¹⁹Né²o' 'e 'in tsá² do jo galí'í²i gangatáa²i tsu 'wii¹³ jo gajo¹ galí'í².

4 La joon jon jna' 'ná¹ jmoó²¹o' coon²¹ tún² la 'ii²¹² sá²gi júu³ tyá' Dios 'e lí² tsataai²¹² tsá'ii¹ 'woo²¹ coon¹³ Dios 'e coon²¹ jo ngaa¹mo 'inlíi¹³ jee²¹² jna' jo lí¹i 'e tsataai²¹². ²Tsu la joon jon jna' niganú³o' 'e júu³ tyá' xiiala 'e tiin¹³ tsá² la ganúu²un 'in tsá² do. Pe 'in tsá² do jo 'ee to² 'íi³in 'e ganúu²un

'e júu³ do tsu mo ganúu²un jo jo¹ galí'í². ³Pe jna' 'in jai² nicalí²na' itsatoo³o' lí 'ii²¹ 'woo²¹o'. Gajin² Dios cwáain¹ tyá' 'e 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² do:

Joon tsu 'wii¹³ joon gatsá²

'nii²¹-tsii tyaa' joon ga'íi³ii júu³

'e jo 'ii²¹ 'woo²¹ coon¹³ jna.

Xuúin¹³ ga'yée²mo to² tyá' Dios ca mo garoon¹on juncwii²¹. ⁴Tsu ni jí² tyá' Dios 'e jin²in cwáain¹ tyá' jmi²¹² lí gatí² dyá¹:

Jmi²¹² lí gatí² dyá¹ ga'ii²¹

'woo²¹ Dios coon¹³ jilaa²¹ to²

tyaa'.

⁵La joon jon ni jí² tyá' Dios jin²in:

Jo 'ii²¹ 'woo²¹ 'in tsá² do coon¹³

jna.

⁶Pe 'inlíi¹³ 'ná¹gi itsataai² 'in 'ii²¹i 'woo²¹ do. Joon 'in tsá² 'in ganúu²un 'e júu³ tyá² do nifú² jo gangataai² lí 'ii²¹ 'woo²¹ tsu jo galinuu¹³un. ⁷Tsu 'wii¹³ joon nigafaa²¹a Dios coon²¹ jmi²¹² jée¹gi, 'e jmi²¹² no. Tsu David gafaa²¹a cwáain¹ tyá' Dios mi liciin²¹ ga'weei²¹ tsá² Israel Egipto do. Joon gataan¹an ni jí² tyá' Dios:

Nano, wana nuu²uun' 'e jin²

Dios, jo cwoli'waa²¹-oo'.

⁸Tsu wana gacwó¹ Josué 'e 'ii²¹ 'woo²¹ 'in tsá² Israel do jo 'e faa²¹gi Dios coon²¹ jmi²¹² jée¹gi tún¹. ⁹Sá² jon coon²¹ mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá² 'e nacwaa¹³ tyá' tsá² tyá' Dios; ¹⁰tsu 'in 'ii²¹ 'woo²¹ coon¹³ Dios, 'ii²¹ 'woo²¹ coon¹³ to² tyaa' jiin¹³ lagi 'ii²¹ 'woo²¹ Dios coon¹³ to² tyaa' 'ña'a. ¹¹Jna' jon 'ná¹ cwoo¹³-tsi' wa tsatoo³o' 'e 'ii²¹ 'woo²¹o' joon jo jmá¹ jiin¹³ jaain²¹ lagi gajmaa¹ 'in jo gajai² líi².

¹²Tsu júu³ tyá' Dios lí¹ lawa 'e jiin¹in joon 'áa¹mo 'gøø¹³. Joon

li la li coon²¹ ñí³ 'e 'má¹ 'áai¹ la je tún² taain²¹. Joon mo núu²un tsá² 'e júu³ lo lawa 'e jmo¹o júu³ 'in tsá² do 'e 'i¹-tsi joon 'e 'øøi²¹-tsi. Jo cwói¹ wa'a cón²on 'ña'a too². ¹³Jo 'e sá¹ jiin¹³ coon²¹ 'e gajmaa¹a Dios 'e lí² 'mé¹i 'ña'a tyani Dios. Tsu tyaní¹i jo sá² jiin¹³ coon²¹ wa'a sijlíi¹³ wa'a jo jnee¹i. Joon 'ii 'in jni¹i jilaa²¹ cwáain¹ tyi¹.

Jesús líi¹i untsá² 'in tyiin²gi nifu

¹⁴Jesús, 'in Joon¹ Dios, líi¹i untsá² 'in tyiin²gi nifu tyi¹ joon 'ii nigaí²i tyani Dios Jmii²¹. Tsu 'wii¹³ joon 'ná¹ seen²¹na' tá² taain²¹²-tsi' coon¹³ 'e jai² líi²na'. ¹⁵Joon 'in untsá² 'in tyiin²gi nifu tyi¹ lí² feei¹-tsi 'wii²¹² tyi¹ coon¹³ faí³ 'e sáan³an' tsu la jilaa²¹ 'e galí¹ tyi¹ la joon galí¹ tya'a, pe jiin¹³ coon²¹ tsaa² jo 'ee ga'noo¹on. ¹⁶Tsu 'wii¹³ joon 'ná¹ tsatyéen¹na' jo cu²-tsi' tyani Dios 'in 'iin²¹²in jna' 'e 'ii¹³na' 'e feei¹-tsi tyi¹ joon 'e uncoon¹³on jna' coon¹³ fo'feei¹ tya'a mo sityéen¹na' jmi²¹².

5 Dios gatyii¹³in jee²¹² tsá² jilee¹²¹ untsá² 'in tyiin²gi nifu joon gacwo¹o to² 'e faa²¹a cwáain¹ tya' tsá² tyaní¹i, joon icwo²o fa¹ joon jngaa¹³i joo²¹ 'wii¹³ tsaa² tya' tsá². ²Joon tsu 'wii¹³ 'in untsá² do seein²¹ faí³ la seein²¹ jilee¹²¹ tsá² catyaaí² lí²-i jmaa¹a 'wo²o-tsi coon¹³ 'in jo ñí¹i joongi coon¹³ 'in nigawíin². ³Joon tsu 'wii¹³ seein²¹ faí³ 'in untsá² do la seein²¹ 'in catyaaí², 'noo¹o tsaa², joon 'ná¹ jngaa¹³i joo²¹ 'wii¹³ tsaa² tya'a 'ña'a jiin¹³ la jngaa¹³i joo²¹ 'wii¹³ tsaa² tya' 'in catyaaí².

⁴Jiin¹³ jaain²¹ jo lí² jméi² 'ña'a 'e líi²in untsá² 'in tyiin²gi nifu. Jiin¹³

Dios lí² tøø²¹ tsá² 'e jmaa¹a 'e to² joon. Jiin¹³ Dios lí² cwoo¹ to² joon la gajmaa¹a coon¹³ Aarón. ⁵La joon galí² coon¹³ Cristo, jo gajméi¹ 'ña'a untsá² 'in tyiin²gi nifu do pe Dios Jmii²¹ gacwo¹o 'ii 'e to² joon. Joon gajin² Dios sii²¹ 'ii:

'Nú-u yuun²¹ tyiia;
joon nano nigacwo¹o 'nú
juncwii²¹ tyi¹.

⁶Joon lí xiia¹ ni jí² tya' Dios 'e jin²in:

'Nú-u jaain²¹ untsá² coon²¹
tøø²mo,

lawa untsá² Melquisedec líi¹u'u.

⁷Joon mo gateein¹ Jesús ni cwoo¹³ juncwii²¹ gafaa²¹a júu³ tyá² joon gamí¹i tyani Dios Jmii²¹ coon¹³ júu³ tá² lí¹ joongi gatoo²¹ jmi²¹ unní¹i. Joon Dios, 'in lí² jmáa¹a 'e jo júun²in, ganúu²o júu³ tyá² tya'a tsu 'wii¹³ tsáa¹-tsi. ⁸Joon xufiin¹³ Jóon¹ Dios Jesús galití²mo 'e jmáa¹a núu¹³un to² tyu² Dios coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ 'e gangoo¹o. ⁹Joon mo ga'yeei²¹ røø²¹ jilaa²¹ 'e 'ná¹ jmáa¹a galí¹i 'in jmá¹a tiin¹³ tsá² coon²¹ tøø²mo jilee¹²¹ 'in jmá¹a núu¹³.

¹⁰Tsu Dios Jmii²¹ gajméi¹ 'ii untsá² 'in tyiin²gi nifu jiin¹³ la galí¹i Melquisedec.

Wúu¹moxu 'øøi²¹-tsi tsá²

¹¹Sá²gi 'áai¹ 'e fuu²¹²uu 'e cwáain¹ tya' 'e júu³ lo pe wúu¹mo lí¹ 'áai¹ tsu jo 'iin²¹²naa' 'e 'øøi²¹-oo'. ¹²Jiin¹³ la wóo² ningóo¹ 'naa' tíi²naa' líi²naa' tifo² tya' 'e júu³ lo pe xu¹ 'naa' 'ná¹ 'naa' 'in sii²¹naa' xiia'gi tún² 'e júu³ jo wúu¹ tya' Dios 'e núu²uun¹ nifu. Nigajmaa²aa' 'wo² si'íi¹-oo' coon¹³ 'e jai² líi²naa'. Lawa yuun²¹ cuu²¹ tuu²¹ 'naa' coon¹³ 'e jai² líi²naa' jo lí² cøø²øø¹

'í tyá². ¹³Joon jileei²¹ 'in 'uun²¹ fi² líi¹ lawa yuun²¹ joon jo ñi¹ xiiala 'øøi²¹-tsi 'e júu³ tya' 'in ngi¹ coon²¹ tsáa¹. ¹⁴Pe 'uunñi² tyá² tya' tsacøøi¹³ 'in nili³ tsu nigaliñi² 'e jmáa¹ 'ii²¹ røø²¹ coon¹³ 'e tyá², coon¹³ 'e gó².

6 Moo²¹o' nifugi jon ilíi²na' tsacøøi¹³ coon¹³ 'e jai² líi²na'. Mo jée¹gixu¹ 'e júu³ nifu tya' 'e jai² líi²na'. Jo faa³gi¹ 'e joo²¹-tsi' jmoo²¹o' 'e to² do 'e jo 'ee to² 'íi³in. Jo faa³gi¹ 'e ná¹ litsaa¹-tsi tsá² Dios. ²Jon'gi faa³ tya' 'e saai²¹ tsá² jmi²¹ si 'e toon¹ tsá² cwoo²¹ tya' tsá² 'ee. Jon'gi faa³a' tya' mi jiin¹in tsá² jee²¹² líi²¹² si mi lisá² 'ii²¹ li tyéi¹ 'ee. ³Moo²¹o' nifugi wa'a cwó²o Dios la jon.

⁴⁻⁶Jo lí² tsatyéein¹gi tsá² tún¹ tyani Dios doñi¹in 'in niga¹ii²¹ 'e júu³ tya' Dios joon gatuu²o tún¹. Tsu 'in nigati²-tsi 'e tyá² 'e cwó²o Dios tsá² joon niga¹ii²¹mo Espíritu Tyá² tya' Dios joon gali¹in²¹²in 'e júu³ tyá² tya' Dios joon gangóo¹o 'e 'ii²¹ tya' 'e juncwii²¹ ijó¹ wana tuu²o 'e júu³ do lawa'a 'e ña'a gataain¹ 'in Jóon¹ Dios tsaa¹ crúu¹³ do, ungøø¹ni 'ido jee²¹² tsá² fúui¹. ⁷In 'ii²¹ 'e júu³ do coon²¹ tún² líi¹la lí¹ cwoo¹³ 'wó² mo tsáa¹ jmi¹ ni do tí² coon¹³ naa¹³. Joon cwo¹²xu¹ 'e jmaai¹ to² tya'a 'in gajíi² do. Nacwaa³mo 'e 'wó² do tya' Dios. ⁸Pe wana gacwo¹o 'e 'wó² do jiin¹³ 'motóon¹ si toonñi¹ 'ee jo 'ee to² 'íi³in 'e 'wó² do joon tí² lijmaa¹ Dios 'ii²¹ tya'a joon lí tyéi¹ ijún¹o 'e 'wó² do la joon jon ilí² tya' tsá² 'in jo 'ii²¹ 'e júu³ ló².

Sijan³an' tá² taain¹-tsi' 'e 'ii¹³na' 'e cwó²o Dios jna'

⁹Xufiin¹³ foo²na la joon, tsaru¹u', pe líi²na jo tsangíi² 'naa' la joon.

Tsáai¹gi-tsii itsangíi² 'naa' 'e tyá²-u jiin¹³ la cwó² Dios tsangíi² 'in nigajmaa¹a tiin¹³. ¹⁰Tsu 'in tyu¹mo Dios 'e jo 'iin²-tsi jilaa²¹ 'e nigajmaa²aa', jon'gi 'iin²-tsi xiiala gali¹in²¹²naa' 'in tsaru¹u' catyaa¹² joon gauncoon¹³ 'naa' 'ii' wii²¹² tya'a. Joon jmoo²gii¹ 'elo. ¹¹Pe 'iin²¹²na jmaa²aa' la jaan²¹naa' ca lityéi¹ 'e cwó²-oo' 'e 'ii¹³naa' 'e siján²aan' jiin¹³ la cwó²-oo' 'iin²¹²naa' 'in tsaru¹u'. ¹²Jo 'iin²¹²na wa' fu²uu 'naa' pe 'iin²¹²na 'e jmaa²aa' jiin¹³ la jmoo¹o 'in tsá² 'in 'ii²¹ 'e tíi² jiin¹³ la júu³ gaíi² Dios. 'In tsá² do 'ii²¹ 'e tíi² tsu 'wii¹³ jo¹o líi² joon tá² taain²¹²-tsi.

¹³Joon mo gaíi² Dios júu³ tya' Abraham gaéi¹ ña'a coon¹³ 'ido tsu jo 'in seein²¹gi 'in feei¹gi lagi 'ii. ¹⁴Gajin²in sii²¹i Abraham: "E la ja²mo iuncwaa³na 'nñ, joon líi¹ fúui¹ tyí¹a incwoo¹³na 'nñ." ¹⁵Joon coon²¹ tún² gasijaan¹an Abraham 'e júu³ gaíi² Dios tya'a joon coon¹³ la joon gaíi²mo 'e júu³ gaíi² Dios tya'a. ¹⁶Mo 'éi¹ tsá² Dios tsu feei¹gi 'ido lagi 'ii. Pe jo ñí¹i tsá² 'e jin²gi mo 'éi¹ tsá² Dios. ¹⁷Tsu 'wii¹³ joon gaéi¹ ña'a Dios 'e jai² 'e júu³ íi² do. Tsu gali¹in²¹²in ilíi¹i tsá² 'e 'iin²¹²in untíi¹ 'e júu³ gaíi² do jo sisíi² jiin¹³xu. Joon gaíi² Dios 'e júu³ do tya' tsá² 'in 'ii²¹ 'e tíi²i tya' júu³ do. ¹⁸Joon coon¹³ la joon nee²¹o 'e sá² tún² júu³ 'e jo lí² lasíi², 'e júu³ gaíi² Dios joon 'e gaéi¹ ña'a. Jee²¹² 'e tún² júu³ lo jo lí² jmaa¹a Dios júu³ tajuu²¹. Joon coon¹³ 'e tún² júu³ do Dios nigacwo¹o jna' coon²¹ fo'feei¹ tya'a. Dios nigacwoo¹ fo'feei¹ tya'a lo tyijna' 'in ningatoo³o' ja'cwoo²¹o 'e tá² taain¹-tsi' 'e 'ii¹³na' 'e júu³ gaíi²

tyi'. ¹⁹Joon 'e júu³ ga'íi² Dios tyi' 'e sijaan²an' li la li coon²¹ ñi'loo³ tya' barco 'e pí² tsá² tsi jmi²¹ mo 'iin²¹² tsá² ján¹ tií² 'e barco do. Tii² si'íi¹ alma tyi' coon¹³ júu³ do jo lí² tsawíin² la li 'e barco do. Joon 'e júu³ tyi' li la li ñi'loo³ do tyú² sityiin¹³ lí¹ caluu 'mi² 'íi¹ inuu cwo¹ fee¹ si² ñu'fú². ²⁰Joon ga'í² Jesús lí¹ caluu li 'íi¹ 'mi² do nifu 'e ná¹ 'wii²¹² tyi' tsu galíi¹ i untás² 'in tyiin²gi nifu coon²¹ tøøi² la galíi¹ i Melquisedec.

**Jesús líi¹ i ca'ii¹³ mo untás²
coon¹³ Melquisedec**

7 Joon 'in Melquisedec do líi¹ i røøi¹³ tya' coon²¹ fuu²¹ sii²¹ Salem, joon galíi¹ i untás² tya' Dios 'in ñii¹gi. Joon mo gajai² Abraham fu li galíi² i 'in røøi¹³ catyaa² do gacwo'íi¹ Melquisedec ngafee¹³ ni 'ido joon gauncwaa³ ni 'ido. ²Joon Abraham do gacwo¹ o 'ido ca'ii¹³ jee²¹² dyá² 'ii²¹ tya' jilaa²¹ 'e galíi¹ i coon¹³ 'nii²¹ do. 'In Melquisedec 'øøi²¹ tsi tsá² 'e sii²¹ nifu, "røøi¹³ 'in jmoo¹ o 'ii²¹ røø²¹"; pe joon 'e sii²¹ 'ii jon, "røøi¹³ tya' 'e jmoo¹ o tyú² 'íi¹ tsi tsá²". Tsu 'in Melquisedec do líi¹ i røøi¹³ tya' Salem, 'e øøi²¹ tsi tsá², "e jmoo¹ o tyú² 'íi¹ tsi tsá²". ³Joon jo 'in sáa³, jmii²¹ seen²¹ tya'a jon'gi tsacøøi¹³ tya'a seen²¹. Jo 'e júu³ sá² mo galiseein²¹ jon'gi tya' mo júun² in. Joon la joon 'e lí² líi¹ i Joon¹ Dios, untás² a 'ii coon²¹ tøø² mo.

⁴Í²du'-oo' xiiala galíi¹ Melquisedec do jaain²¹ tsafeei¹ 'e gacwo¹ 'líi²¹² tsafeei¹ tyi' Abraham 'ii ca'ii¹³ jee²¹² dyá² 'ii²¹ tya' jilaa²¹ 'e galíi¹ i tya' 'in røøi¹³ catyaa² do. ⁵Joon 'in jún² tya' Leví, 'in galíi¹ i untás², ná¹ 'ii²¹ i ca'ii¹³

jee²¹² dyá² 'ii²¹ tya' tsaruu²¹ i do jiin¹³ la to² tyu¹² ley tya' Moisés xufiin¹³ jileei²¹ 'ido la 'oo²¹ jún² tya' Abraham 'ii. ⁶Pe Melquisedec fiin¹³ jon' tyiia²¹² Leví ga'ii²¹ mo ca'ii¹³ jee²¹² dyá² 'ii²¹ gi jiin¹³ 'e nigajna² a Abraham 'in ga'ii²¹ i 'e júu³ ga'íi² i Dios, joon mo ngayuui¹³ joon gauncwaa¹³ Melquisedec Abraham do. ⁷Joon jilee²¹ mo ñi¹ i 'e feei¹ gi 'ii 'in uncwaa¹³ tsá² lagi 'in nicwaa¹³ do. ⁸Joon la 'oo²¹ jna¹ 'in tsañuu¹ 'in 'ii²¹ 'e ca'ii¹³ jee²¹² dyá² 'ii²¹ 'e cwó² o tsá² jmai² tsañuu¹ 'in júun² mo 'i. Pe faa¹²¹ a ni jí² tya' Dios cwáain¹ tya' Melquisedec 'e seen²¹ mo 'i coon²¹ tøø²¹ mo. ⁹Abraham gacwo² o Melquisedec ca'ii¹³ jee²¹² dyá² 'ii²¹ 'e gajna² a do. Joon xufiin¹³ jo mo galiseein²¹ gi Leví coon¹³ jileei²¹ untás² 'in líi¹ i jún² tya'a 'in 'ii²¹ 'e ca'ii¹³ jee²¹² dyá² 'ii²¹ 'e c¹ tsaruu²¹ i lawa'a gacwo¹ o jon Melquisedec 'e ca'ii¹³ jee²¹² dyá² 'ii²¹ do tsu ¹⁰lí² i øø²¹ tsi tsá² 'e 'in tsá² do táa¹ i tsi cuerpo tya' 'líi²¹² tsafeei¹ Abraham, jee²¹² jún² tya'a, mo gacwo'íi¹ i Melquisedec ngafee¹³ 'ii. Joon mo gatyí² Abraham gatyí² i jon jún² tya'a.

¹¹Wana lí² líi² in tsá² Israel tsá² tyú¹ i tyani Dios coon¹³ 'e to² jmoo¹ o 'in untás² 'in líi¹ i jún² tya' Leví jo 'néi² gi jaain²¹ untás² 'in líi¹ i la líi¹ i Melquisedec. ('In tsá² Israel do ga'ii²¹ mo 'e ley do 'wii¹³ 'in untás² do.) Ilíin² mo untás² 'in líi¹ i jún² tya' Aarón. ¹²Tsu wana gaunsíi² i tsá² 'in lí² líi² in untás² tya'a 'ná¹ a jon unsíi² i ley tya'a. ¹³Joon Ña'ñu¹ u' Jesús líi¹ i jún² tya' Judá. Joon jiin¹³ jaain²¹ jee²¹² jún² tya' Judá do galíi¹ i untás² coon¹³ 'e ley do. ¹⁴Joon ñi¹ i

tsá² 'e Ña'ñu¹u' líi¹ jún² tya' Judá.
Joon Moisés jo gajin²in jiin¹³xu wa'
iliseein²¹ untsá² jee²¹² jún² tya' Judá
do.

¹⁵Joon 'áai¹gi liñi¹i tsá² 'e galisí²i
'e ley do tsu 'in untsá² 'múui² do-o
líi¹ la galí¹i Melquisedec. ¹⁶Joon jo
galí¹i untsá² tsu 'wii¹³ coon²¹ ley
gajin² 'e jiin¹³ jún² tya' Leví lí² líi²in
untsá². Pe galí¹i Jesús untsá² tsu
'wii¹³ 'ii²¹ tya' coon²¹ juncwii²¹ tya'a
'e jo tyéi¹. ¹⁷Tsu la lo-o jin² Dios
Jmii²¹ 'wii²¹² tya'a:

Ñu-u líi²u'u jaain²¹ untsá² coon²¹
tøø²mo,
coon²¹ untsá² líi²u'u la lí² 'e
galíi¹ Melquisedec.

¹⁸Joon coon¹³ la joon 'e ley do 'e
galisá² la mo jéei¹ galín¹mo tsu jo
'gøøi¹³ joon jo 'ee to² galiín³. ¹⁹Tsu
'e ley tya' Moisés do jo lí² jmaa¹a
'e tyu² tyani Dios jiin¹³xu. Joon
cwáain¹³ tya' 'e ley do sá² coon²¹ 'e
'íi¹³-tsi' 'e tyú²gi, joon coon¹³ 'e joon
itsatyéen¹na' coon¹³ Dios.

²⁰Joon Dios ga'eí¹ 'ña'a ilíi²in
'ido untsá². ²¹In untsá² catyaaí²
gangatáa¹i to² untsá² pe jo ga'éé¹i
Dios 'ña'a wa' jmá¹ 'ido untsá². Pe
'in untsá² do galí²i to² tya' tsu 'wii¹³
ga'eí¹ Dios 'ña'a tsu ni jí² tya' Dios
gajin¹in:

'E ni ga'éé¹i Dios 'ña'a, joon jo
gaunsií²igi 'e najin²in:

“Ñu-u líi¹u'u jaain²¹ untsá² coon²¹
tøø²mo,
ca 'ii¹³mo untsá² líi¹u'u coon¹³
Melquisedec.”

²²Joon mo galí²i Jesús to² tya' untsá²
gajmaa¹a Dios júu³ 'e tyú²gi 'e júu³
'múui² ga'íi²i do tya' xiiala íjmaa¹a
tiin¹³ tsá² lagi 'e júu³ ga'íi² nifu.

²³Gangafúu¹mo 'in untsá² catyaaí²

do tsu mo gajúun²in jo lí² jmá¹gi
to² tya'a. ²⁴Pe Jesús do jo gajúun¹in
wa'a 'ná² cwo²o tsá² xeei²¹ to² tya'a
'e líi²in untsá². ²⁵Tsu 'wii¹³ joon 'in
Jesus do lí²-i jmáa¹a tiin¹³ jileei²¹
'in tsatyéein¹ coon¹³ Dios 'wii¹³ 'ii
tsu seen²¹mo Jesús coon²¹ tøø²mo
joon míi¹ tyani Dios Jmii²¹ 'wii²¹²
tya' tsá².

²⁶Coon¹³ la joon Jesus galíi¹
untsá² 'in tyiin²gi nifu 'in 'néi¹na'.
Joon jiin¹³ la 'íi¹-tsi Dios Jmii²¹ la
joon jon 'íi¹-tsi 'ii, jo jmoo¹o 'e gó²
jon'gi 'noo¹o tsaa². Jo taain²¹²gi lagi
coon¹³ 'in røøi²¹ tsaa² joon Dios
gasaai²¹ 'ii ñíi¹gi lagi tya'cwii²¹.

²⁷Joon jo líi¹ la líi¹ 'in untsá² 'in
tyiin²gi nifu catyaaí² do 'in 'ná¹
jngaai¹³ joo²¹ la coon²¹ jmii²¹² 'wii¹³
tsaa² tya' tsá². 'Ná¹ jngaai¹³ 'ido
joo²¹ tya' tsaa² tya' 'ña'a nifu joon
mo ngayuu¹³ joon lí² jngaai¹³
joo²¹ tya' tsaa² tya' tsá² catyaaí².
Pe mo gacwói¹ 'ña'a Jesús coon²¹
naa¹³ gacwói¹ 'ña'a tya' tsaa² tya'
jileei²¹ coonti. ²⁸'E ley tya' Moisés
gatyii¹³in tsá², 'in jo lí² cwo² pi³
yaaí wa' jmáa¹a la 'iin²¹²in Dios,
ilíi²in untsá² 'in tyiin²gi nifu pe mo
ngayuu¹³ 'e ley do Dios, coon¹³ 'e
júu³ ga'eí¹ 'ña'a, gatyii¹³in Jóon¹on
ilíi²in untsá² 'in tyiin²gi nifu. Joon
la joon jiin¹³ coon²¹ tsaa² jo lí² sá²
tya'a coon²¹ tøø²mo.

Jesús líi¹ 'in faa²¹a 'wii²¹² tya' tsá²
coon¹³ júu³ 'múui² ga'íi² Dios

8 Jilaa²¹ 'e tyiin²gi 'e síi¹³ 'lo 'e
'in untsá² 'in tyiin²gi nifu tyi'
líi¹ untsá² la galíi¹ Melquisedec
do joon gacwó²o lí¹ cwoo²¹o Dios
Jmii²¹ tsáa¹ 'in tyiin¹ ññwú². ²Joon
do-o líi¹ to² untsá² tsi ináú cwo¹

fee¹ si² do 'e gajmaa¹³ Ña'ñu¹o' jon'
gajmaa¹³a tsá². ³Nigatyii¹³in Dios
Jmii²¹ jileei²¹ untás² 'in tyiin²gi nifu
wa icwo²o fa¹ joon jngaai¹³ joo²¹
'wii²¹² tya' tsá² tsu 'wii¹³ joon 'ná¹
lisá² coon²¹ 'e cwo¹ Jesucristo Dios
Jmii²¹. ⁴Joon wana taain²¹²gi Jesús
juncwii²¹ jo lí² wa'a ilíi²in untás²
tsu seen²¹mo untás² fu juncwii²¹
'in cwo¹ fa¹ Dios jiin¹³ la ley tyu²
Moisés. ⁵Pe 'in untás² do cwo¹o
fa¹ 'e li la li 'iin¹³ tya' fa¹ la jai² 'e
sá² ñu'fú². Nee²¹o' 'e li la li jiin¹³ 'e
sá² ñu'fú² tsu mo gajin²in Dios sii²¹
Moisés xiiala 'ná jmaa¹ 'e 'nú¹ 'mi²
santuario do gajin²in: "Cón²du'
cwáain¹ jiin¹³ la niga'e²ee 'nu ni
moo²¹ do joon la joon jmaa¹³a." ⁶Pe
Cristo, 'in líi¹ untás² tyi' ga'í²i
coon²¹ to² tyú²gi lagi 'e tsáai² do
tsu tyú²gi 'e júu³ ga'í² Dios tyi'
joon coon¹³ 'e júu³ tyú²gi do faa²¹a
Cristo 'wii²¹² tyi'.

⁷Tsu wa mo'o jo 'ee 'ná¹gi 'e júu³
nifu 'e ga'í² Dios joon jo 'ee 'ná¹gi 'e
júu³ 'e ga'í² Dios li gat² tún². ⁸Pe
Dios tsee¹i 'in ga'í²¹ 'e júu³ ga'í²
nifu jo gali² tyúu¹i coon¹³ 'e joon
tsu ni jí² tya'a gajin²in:

Jin²in Ña'ñu¹u': Ijó² coon²¹

jmi²¹² mi sí³na coon²¹ júu³

'múui² coon¹³ tsá² Israel

joongi coon¹³ tsá² tya' Judá.

⁹Jo ilí¹ la li júu³ gasí³na coon¹³

'lii²¹² tsacøø¹³ tya'a 'e jmi²¹²

mo gason¹³oon cwo²¹o joon

ga'wóo²na cwo¹³ li sii²¹

Egipto.

Tsu jo gauntsín¹ 'in tsá² do 'e
júu³ tyiia.

Joon tsu 'wii¹³ joon jo

gaunjí²na 'in tsá² do, jin²

Ña'ñu¹u'.

¹⁰'E júu³ 'múui² isí³na coon¹³

'in tsá² Israel mo gangí¹

jmi²¹² joon 'e li la li 'elo, jin²

Ña'ñu¹u': 'E júu³ 'e sí³na tya'

'in tsá² do 'e lí¹ lawa'a 'e 'i¹-tsi

yaamo jiin¹³ la 'i¹-tsii.

Lawa'a 'e tóon³oon júu³ tyiia tsi
alma tya'a.

Joon jna-a ilíi²na Dios tya'a joon

'ii-gi ilíi²in tsá² tyiia.

¹¹Joon jo 'ná¹ 'e²gi la jaain²¹

la jaain²¹ xiiala licwii¹in

Ña'ñu¹u'.

Jo 'ná¹ 'e²gi tsagoo¹o jon'gi

tsaruu²¹i.

Tsu jilee²¹mo inlicwii¹in jna. La

'in pi³ la 'in cøø¹³ jee²¹² 'ii

inlicwii¹in jna.

¹²Joon ilifeei¹-tsii tya' jilaa²¹ 'e gó²

tya'a,

Joon jo ti³gi-tsii tsaa²

niga'noo¹o.

¹³Joon mo fee²¹i Dios tsá² cwáain¹
tya' coon²¹ júu³ 'múui² ijmáa¹a tya'a
lawaa 'e jmoo¹o júu³ 'e nitsáa²mo 'e
júu³ gajmaa¹a nifu do. Joon 'e júu³
nitsáai² nisiin¹³mo joon ti li tyé¹mo.

Cwáain¹ tya' 'e cwo¹ si² ni cwo¹³

juncwii²¹ coon¹³ 'e cwo¹ si² ñu'fú²

9 Joon júu³ 'e sá² nifu do
gaty²u to² xiiala iun'goo²¹o

tsá² Dios pe tsi coon²¹ inu² cwo¹

si² ni cwo¹³ juncwii²¹. ²Joon 'e

cwo¹ si² do li la li coon²¹ 'nú¹ 'mi²

lí¹ tún² 'ii¹³ tsi do. Joon gaunsii²¹

tsá² 'e tsi li tsataai² untás² nifu do,

li nacwaa¹³. Joon tsi do si² coon²¹

candeleró coon¹³ coon²¹ mesa li

náa¹ 'iñi¹ nacwaa¹³. ³Joon li' caluu

'e 'mi² 'íi¹ tsi do gaunsii²¹ tsá², li

nacwaa¹³ 'áai¹gi. ⁴Joon tsi do-o

si² coon²¹ altar li jun¹ untás² fuu²¹²

sán². Si²i jon inuu li t² tún² do
coon²¹ cwóo¹ toon²¹² cwanáa¹³ la
caain²¹ tsaa¹ dó². Joon 'e cwóo¹
do gaunsii²¹ tsá², cwóo¹ tya' júu³
ga'í² Dios. Joon tsi cwóo¹ do si²i
coon²¹ tsuu² si 'ó¹o maná. Tsi joon
'yu coon²¹ 'mo'ú² tya' Aarón 'e
ganii¹³. Tsi joon jon taa¹³ 'e cuu²¹²
'e toon²¹²on júu³ tyaa¹³ júu³ 'e ga'í²
Dios mo nifu. ⁵Joon ni cwóo¹ do
téein² 'in gáí¹ querubines tsi² cwáa¹
'in lí¹i la lí¹ 'e 'ya²gi tya' Dios. Joon
si'í¹ cwáa¹a ni cwóo¹ do li cwo¹o
untsá² fa¹ tya' tsaa² tya' tsá². Pe jo
fuu²¹²gii 'naa' 'láai² 'e júu³ lo.

⁶Joon mo ga'yee²¹i ganá¹ tyú²
jilaa²¹ joon la joon gangataa²i
untsá² la coon²¹ jmi¹ inuu
cwo¹ 'nú¹ 'mi² nifu do 'e un'goo²¹o
Dios jiin¹³ la tiisi². ⁷Pe jiin¹³ 'in
untsá² 'in tyiin²gi nifu lí² tsáí²i
coon²¹ naa¹³ la coon²¹ jiin²¹ li tsi
li gatí² tún² do. Joon mi tsáí¹i do
'ná¹ nityaan¹an jmi¹ tya' joo²¹ 'e lí¹
lawa coon²¹ fa¹ tya' tsaa² tya' 'ña'a
joongi tya' tsaa² tya' tsá² catyaa²
do. ⁸Joon coon¹³ 'ii²¹ tya' 'in
Espíritu Tyú² tya' Dios lí²-i 'øøi²¹-tsi'
'e la 'ii²¹² jmaai²¹gi to² 'e cwo¹ 'nú¹
'mi² gasi² nifu do 'e un'goo²¹o tsá²
Dios sijnii¹³mo tsi do. Li cwaai¹³gi
'áai¹ do. ⁹Joon jilaa²¹ 'elo lawa
coon²¹ cwáan¹mo tya' nano. Tsu
jilaa²¹ fa¹ 'e gacwó² tsá² 'yiia¹³ joon
coon¹³ jileei²¹ joo²¹ 'in gajngaai¹³
tsá² 'e cwo¹o¹³i Dios 'wii¹³ tsaa² tya'
tsá² jo lilí² 'e 'i¹-tsi tsá² 'e tyú² la
joon. ¹⁰Jilaa²¹ 'elo jmaai¹ to² jiin¹³
coon¹³ 'e gøø²¹ø tsá² joon coon¹³ 'e
'uun²¹un tsá² joongi coon¹³ xiiala
lo² tsá². Jmaai² 'e sá² li caluu tsá²
'elo joon jmaai¹ to² jiin¹³ ca mi
unsí²i Dios jilaa²¹ 'elo.

¹¹Pe nijó² Cristo joon nano lí¹i
untsá² 'in tyiin²gi nifu tya' jilaa²¹
'e tyú²gi 'e nigajó². Joon 'e cwo¹ li
lí¹i untsá² 'e tyú²gi joon jo 'e si'ná²i.
Jon' gajmaa¹³a tsá² 'e cwo¹ do. Joon
'øøi²¹-tsi tsá² 'e jo si² ni cwo¹¹³
juncwii²¹. ¹²Cristo nigangí¹i li
cwaai¹³ 'áai¹ joon jon' coon¹³ jmi¹
'øø¹i joo'saa²¹ si joo'xuui²¹² 'ee pe
coon¹³ jmi¹ 'øø¹i 'ña'o. Joon coon¹³
la joon gaí² Cristo li cwaai¹³ 'áai¹
ñu'fú² coon²¹ naa¹³ tya' jileei²¹ tsá²
joon la joon gajmaa¹a itiin¹³ tsá²
coon²¹ tøø²mo. ¹³'E la ja²mo mo
xee¹i untsá² 'e jmi¹ tya' joo'tsáa¹
coon¹³ jmi¹ tya' chivo joongi coon¹³
fó² tya' joo²¹ 'in júun²in ni altar tya'
'in si'leei²¹ lí²-i jmaa¹a tyúí¹ 'ido pe
jmaai² lí¹ caluu-u. ¹⁴Joon wana la
joon fee¹gi 'ii²¹ sá² tya' jmi¹ 'øø¹i
Cristo 'in gacwó¹ 'ña'a Dios jo 'ee
si'lee²¹i coon¹³ 'ii²¹ tya' Espiritu
Tyú² tya' Dios 'in seein²¹ coon²¹
tøø²mo. Joon 'e jmi¹ 'øø¹i untyúí¹
jna' coon¹³ 'e 'i¹-tsi. Iuntyúí¹ jna'
coon¹³ jilaa²¹ to² 'e jo 'ee to² 'íi³in
ilí² jmoo²¹o la to² tyu² Dios 'in jiin¹.

¹⁵Tsu coon¹³ la joon 'in Jesucristo
galí¹i 'in lí² faa²¹a 'wii²¹² tyi' coon¹³
'e júu³ 'múui² do. Joon coon¹³ la
joon lí²-i 'ii²¹ 'in nigatø²ø Dios 'e
gatí²i 'e ta²a coon²¹ tøø²mo jiin¹³ la
júu³ gaí² Dios. Tsu Cristo gajúun²in
gatyí² jilaa²¹ tsaa² 'e ga'noo¹o tsá²
'in seein²¹ la jee²¹² tyu²gi to² 'e ley
tya' Moisés do. ¹⁶Tsu mo naron¹on
coon²¹ jí² tya' tyíia³ tya' tsá² ce 'ná¹
júun²in 'in tsá² 'in gajmaa¹a 'e jí² do
joongi ilí² jmaa¹a coon²¹ 'e la jin²
jí² do. ¹⁷Jo 'ee to² 'íi³in 'e jí² do la
jee²¹² seein²¹gi 'in gajmaa¹a 'e jí² do.
'Íi³mo to² 'e jí² do mi yuui¹³ júun²in
'in gajmaa¹a. ¹⁸Tsu 'wii¹³ joon 'e júu³

nifu do gali'i³mo to² mo ngayuui¹³
gatoon¹on jmi¹ 'øø¹i joo'núu³. ¹⁹Tsu
Moisés do gajma²a júu³ jileei²¹ 'in
tsá² do jilaa²¹ júu³ tya¹ ley joon mo
ngayuui¹³ joon gauncwii¹i capoo²¹²
jñú² joo'saa²¹ yúu² coon¹³ coon²¹
nii²¹² sii² sii²¹ hisopo. Gauncwii¹i 'e
do coon¹³ jmi¹ joo'xuui²¹ coon¹³ jmi¹
chivo sicaai²¹ jmi²¹ joon gaxee¹i
'e jmi¹ do ni jí² tya¹ ley do joongi
jileei²¹ 'in tsá² do. ²⁰Joon gajin²in:
"E jmi¹ lo jmoo¹o jai² 'e júu³ 'e ni'í²
Dios tyi'naa¹." ²¹Joon gaxee¹i Moisés
'e jmi¹ do ni 'e cwo¹ 'nú¹ 'mi² joongi
ni jilaa²¹ 'e jmaai² to² inuu cwo¹
do. ²²Coon¹³ 'e ley do jilaa²¹ 'e 'ná¹
lityú² jiin¹³ coon¹³ jmi¹. Joon wa jo
túu²¹ jmi¹ jo lí¹ 'iin² tsaa² tya¹ tsá².

**Mo gajúuin¹ Cristo
gatyí²i tsaa² tya¹ tsá²**

²³Tsu la joon 'e tyiin² 'e li tyú²
coon²¹ jmi¹ 'øø¹i² joo²¹ 'e cwo¹ 'e si²
ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'e li la li 'e cwo¹
si² ñú'fú². Pe 'e cwo¹ si² ñú'fú² 'ná¹
jmi¹ 'e tyiin²gi lagi jmi¹ tya¹ joo²¹.
²⁴Tsu Cristo jo gaí²i 'e cwo¹ 'e
gajmaa¹³ tsá² 'e jiin¹³ li la li 'e cwo¹
'e jai². Pe Cristo gaí²i fu ñú'fú² joon
nano siin¹³in mii¹i tyani Dios Jmii²¹
'wii²¹² tyi'. ²⁵Pe Cristo jo gacwói¹
'ña'a 'láai² naa¹³ la jmoo¹o 'in untsá²
'in tyiin²gi nifu tya¹ tsá² Israel
tsataa²¹²i li nacwaa¹³ 'áai¹gi coon²¹
naa¹³ la coon²¹ jiin²¹ 'e cwo¹o fa¹ 'e
lí¹ jmi¹ pe jon' jmi¹ 'øø²i 'ña'a 'e jmi¹
do. ²⁶Wa gajmaa¹a Cristo la jmoo¹o
'in untsá² do 'e 'ná² júun²in 'láai²
naa¹³ ca la mo garoon¹on juncwii²¹.
Pe nano mi tí² lityéi¹ coon²¹ naa¹³
gajnéi¹ Cristo 'e cwoi¹ 'ña'a lawa
coon²¹ fa¹ 'e 'iin² jilaa²¹ 'ii²¹ tya¹
tsaa². ²⁷La joon jilee²¹mo tsá² 'ná¹

júuin² coon²¹ naa¹³ joon mi yuui¹³
joon ilisá² 'ii²¹ tya'a. ²⁸La joon
Cristo jon gacwói¹ 'ña'a coon²¹ naa¹³
lawa coon²¹ fa¹ 'e tyí²i tsaa² tya¹ tsá²
fúui¹. Joon ijnéi¹ tún¹ jon' wa tyí²i
tsaa² tya¹ tsá² pe 'e jmáa¹a tiin¹³
jileei²¹ 'in sijécin¹ 'ii.

10 'E ley tya¹ Moisés jo li la li
'e tyú² ijó¹, 'e lí¹ jiin¹³ la
lí¹ 'iin¹³ tya¹ 'e joon. ²Tsu 'e ley do
coon¹³ 'e fa¹ 'e cwó²o tsa² la coon²¹
jiin²¹ jo lí² untyúu² 'in tsá² 'in
ningatyécin¹ coon¹³ Dios 'wii²¹² 'e
fa¹ do. Tsu wana lí² untyúu² 'e ley
do tsá² 'e ján²an 'in tsá² do cwoo¹o
'e fa¹ do tsu jo lí²gi røø²i tsaa² mo
ngayuui¹³ gaíin² tsaa² tyá'a. ³Pe 'e
fa¹ 'e cwó¹o 'in untsá² do 'e jmoo¹o
'e tí¹³-tsi tsá² 'e tsaa² niga'noo¹on la
coon²¹ jiin²¹. ⁴Tsu 'e jmi¹ tya¹ joo²¹
joongi tya¹ chivo jo jmi²¹² wa'a lí²
'iin² tsaa² tya¹ tsá² coon¹³ 'e joon.

⁵Tsu 'wii¹³ joon mo gaí²i Cristo
ni cwoo¹³ juncwii²¹ gajin²in sii²¹²i
Dios Jmii²¹:

Jo 'iin²¹²u'un wa'a jngaai¹³ tsá²
joo²¹ 'e cwo¹ 'nũ fa¹,
pe nigatyaa¹ 'nũ tyú² coon²¹

cuerpo tyiajna 'e cwo¹³oo 'nũ.

⁶Jo tí¹-o'o 'in joo'núu³ 'in júuin²
tsá² 'e lí¹ fa¹ jon'gi tí¹-o'o 'e fa¹
'e cwo¹ tsá² 'nũ wa' tyii¹ tsaa²
tya'a.

⁷Joon gafuu²¹²uu: "Jna-a
goo²¹²oo ijmáa³aa jiin¹³ la
tí¹-o'o, Dios tyiia,
jiin¹³ la jin² ni jí² cwáain¹ tyiia."

⁸Nifu jin² 'e júu³ do 'e jo 'iin²¹² Dios
jon'gi tí¹-tsi Dios jileei²¹ joo'núu³
jngaai¹³ tsá² 'e cwó² tsá² lawa coon²¹
fa¹ jon'gi 'e fa¹ 'e juun¹ do wa' tyí²
tsaa² tya¹ tsá² jiin¹³ la to² tyu² ley.

⁹Joon mo ngayuui¹³ joon gajin²in:

“Jna-a goo²¹²oo ijmáa³aa jiin¹³ la ti¹-o'o, Dios tyiia.” E 'øøi²¹-tsi tsá² jin¹² 'e nисуun²mo 'e fa¹ 'e gacwó² tsá² nifu joon la joon i'í²i fa¹ li gatí² tún². ¹⁰Joon Dios gajmee¹i jna' tsá² tya'a tsu Jesucristo gajmaa¹a jiin¹³ la ti¹-tsi Dios mo gacwó¹i 'ñā'a lawa coon²¹ fa¹ coon²¹ naa¹³ tya' jileei²¹.

¹¹Jileei²¹ untśá² tya' tsá² Israel jmoo¹o to² tya'a la coon²¹ jmi²¹² joon cwoo¹o 'lāai² naa¹³ 'e fa¹ ruui²¹ 'e fa¹ gacwoo¹o la mo jēi¹ xufiin¹³ 'e fa¹ 'e cwoo¹o do jo lí² tyí² tsaa² tya' tsá². ¹²Pe Jesucristo gacwoo¹o coon²¹ fa¹ tya' tsaa² tya' tsá² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo, joon mo ngayuui¹³ joon gacwó²o li' cwoo²¹ Dios Jmii²¹ tsáa¹. ¹³Do-o tyiín¹in sijáan¹³an ca mi tyéi¹ Dios 'in 'ei¹ 'ii' wii²¹² tií²i. ¹⁴Tsu coon¹³ 'e coon²¹ fa¹ do gauntyúu²i Cristo jileei²¹ 'in líi²in tsá² tya' Dios coon²¹ tøø²mo. ¹⁵Joon 'in Espíritu Tyú² tya' Dios røø²¹ jon faa²¹a tsu gajin²in nifu:

¹⁶E júu³ 'múui² ijmáa³aa coon¹³ 'ido mi ngíi² jmi²¹² joon ilí la lí 'elo, jin² Ñāñu¹u:

Itóon³oon júu³ tyiia tsi alma tya'a,

joon i'í¹-tsi la i'í¹-tsii jna.

¹⁷Joon mo ngayuui¹³ joon gajin² 'in Espíritu do:

Jiin¹³ coon²¹ naa¹³ 'e ti¹gi-tsii tsaa² tya'a jon'gi 'e gó² 'e nigajmaa¹a.

¹⁸Joon coon¹³ la joon mo ga'fin² tsaa² tya'a jo 'ná¹gi cwoo¹o tsá² fa¹ tya' tsaa² tya'a.

'Ná¹-a tsatyéen¹na' coon¹³ Dios

¹⁹Tsu 'wii¹³ joon, tsaru¹u, lí²-i tsatáo³o' jo cu²-tsi' li nacwaa¹³ 'áai¹gi 'wii¹³ cwáain¹ tya' jmi¹ 'øø²i

Jesucristo. Lí²-i tsaa²¹a' 'e fu¹ 'múui² joongi 'e jiin¹ 'e ganá¹ Jesucristo, coon²¹ fu¹ 'e ngó¹o li' caluu li 'íi¹ 'mi² do. ²⁰Ganá¹ Jesucristo 'e fu¹ do mo ga'gi¹ 'e 'mi² 'íi¹ do 'e 'øøi²¹-tsi tsá² cuerpo tya'o mo gajúun²in. ²¹Joon Jesús líi¹i untśá² tsafeei¹ tyi' tsi inuu cwo¹ tya' Dios. ²²Joon tsu 'wii¹³ joon 'ná¹-a tsatyéen¹na' coon¹³ Dios 'e jo tóin¹ 'øøi²¹-tsi' joon jo cu²-tsi' 'e tsáai¹-tsi' tsu Jesús do nigauntyúu²i jna' coon¹³ 'e 'i¹-tsi' 'e coon¹³ joon li³gi jna' 'e røø²na' tsaa², joon cuerpo tyi' sijgi¹i coon¹³ jmi²¹ tyú². ²³Cwoseen²¹mo' tá² taaín²¹²-tsi' coon¹³ 'e jai² líi²na' tsu Dios Jmii²¹ iuntsín²in 'e júu³ ga'íi²i tyijna'. ²⁴Joon cwo'øøi²¹-tsi' xiiala lí² cwóo³o cwáain¹ la jaain²¹ la jaan²¹na' 'e 'ii²¹²mo ruu²¹i joon jmaa¹a 'e tyú². ²⁵Jo jmoo²¹o' la jmoo¹o 'inlíi¹³ 'in jo uncaain²¹ coon¹³ jna' 'e ungo²¹o' Dios. Pe 'ná¹-a tyá²a'-tsi' la jaain²¹ la jaan²¹na'. Joon 'e tyiín²gi jmoo²¹o' la joon mi nee²e' 'e nijatyéin¹ jmi²¹² mi jó¹ Ñāñu¹u.

²⁶Tsu wana 'naa¹gi' tsaa² jiin¹³ la 'yaai¹-tsi' mi yuui¹³ licwii²¹i' 'e júu³ jai² do jo 'e fa¹ sá²gi wa' lí² tyí²gi tsaa² tyi'. ²⁷Jiin¹³ 'e sá²gi tyi' 'e sijaan³an' 'e jmá¹a Dios 'ii²¹ tyi' joon 'e jí² ico¹ i'íin²in jileei²¹ 'in 'ei¹ Dios. ²⁸Wa naseein²¹ jaain²¹ 'in jo jmoo¹o nuu¹³un to² tyu² ley tya' Moisés joon wana galiseein²¹ gáí¹ gaai²¹ 'in jmoo¹o júu³ jai² xiiala niga'láa¹ 'in tsá² do 'ná² júun²in 'ido jo lí² fúu² líi²in tsá² 'ii. ²⁹Wana lí² la joon coon¹³ 'in 'lāa¹ coon¹³ ley tya' Moisés, 'ēee líi²naa' 'e tii²i ilf² tya' 'in 'øøi²¹ Jón¹ Dios joon jo tsáai¹-tsi jmi¹ 'øø²i 'e gatúun²un 'e jmoo¹o jai²

'e júu³ ga'íi² Dios, tsu coon¹³ 'e jmi¹
do galityúu¹mo tsá²? 'Ee líi²naa'
ilí² tya' 'in ungøø¹ 'i 'in Espíritu Tyú²
tya' Dios 'in 'iin²¹² 'in 'ii² 30Tsu né²o'
'in nigajin²: "Jna-a icóon²oon tyiia;
joongi jna joon incíi³ii." Gajin²o
jon: "Na'ñu¹ 'u' ijmáa¹ 'a 'ii²¹ tya' tsá²
tya'a." 31'Áa¹mo wúu¹ wa'a xuui²¹
tsá² jacwoo²¹o Dios 'in jiin¹!

32Pe cwotii¹³du¹'oo' xiiala
gañ²'ii' wúu¹ la mo jée¹ mo
ngayuu¹³ ga'ii¹³naa' 'e júu³ jai² 'e
gajmaa²aa' taa¹aa' coon¹³ jilaa²¹
fa¹'3 'e galiseen²¹naa'. 33Inlíi¹³ 'naa'
gajjiin²in tsá² 'naa' joongi gajmeei²¹
tsá² 'naa' tyani tsá². Joon 'inlíi¹³gi
'naa' líi¹naa' 'in seein²¹ tyú² coon¹³
'in ga'e² tsá² wúu¹ do. 34'Naa', fúu²
galíi¹naa' 'in tsá² taai² 'nñi³. Joon
gajmaa²aa' jløø³naa' mo ga'wo² tsá²
'e sá² tyii', tsu ñi² 'naa' 'e fu ñu¹fú²
'e sá² 'e tyú²gi tyii' 'e ta²a coon²¹
tøø²mo. 35Tsu 'wii¹³ joon jo tñ² 'naa'
'e jo 'goo²oo' tsu 'áai¹gi fee¹ 'e jnaa¹
tsá² 'in jo cu²-tsi. 36Tsu 'naa' 'ná¹-a
taan²¹²naa' tá² táain²'oo' 'e jmaa²aa'
la 'iin²¹² Dios joon wa 'ii¹³naa' 'e
júu³ ni'íi²i. 37Tsu ni jí² tya' Dios
gajin²in:

La jmoo no-o ijó¹ 'in 'ná¹ ijó¹
joon jo 'áai¹ líi¹³i²¹²gi.

38Pe 'in seein²¹ tyú² coon¹³ Dios
'ná¹ liseein²¹ 'e jai²gi líi²i,
tsu 'in tñ² 'e jai² líi²i jo iti²gi-tsi
Dios 'ii.

39Pe jna' jo líi¹na' la líi¹i tsá² 'in tñ²
'e jai² líi²i joon i'íin²mo. Tsu jna'o'
líi¹na' la líi¹i tsá² 'in jai² líi²i, 'in
jmóo¹ tiin¹³ alma tya'a.

Xiiala nigajmaa¹ 'a 'in jai² galíi² Dios

11 Wana jai² líi²na' jo cu²-tsi'
'e 'ii¹³na' 'e sijáan³an' jogi

cu²-tsi' 'e la jai² 'e jo jøø²ø. 2'Ii²¹mo
Dios 'líi²¹² tsacøøi¹³ tyi' coon¹³ 'e
jai² galíi²i.

3Coon¹³ 'e jai² líi²na' né²o' 'e Dios
gajmaa¹a juncwii²¹ coon¹³ júu³ tya'a
joon 'e jøø²ø' lano jon' galí² coon¹³
'e sá² la mo jée¹.

4Coon¹³ 'e jai² galíi² Abel
gacwoo¹o Dios coon²¹ fa¹ tyú²gi
lagi 'e fa¹ gacwoo¹o Caín. Joon
gajmaa¹a Dios júu³ 'e tyú²mo Abel
joon ga'ii²¹mo Dios fa¹ 'e gacwoo¹o.
Joon xufiin¹³ nijúun¹mo Abel
fee²¹mogi jna' coon¹³ 'e jai² galíi²i.

5Coon¹³ 'e jai² galíi² Enoc
gangaa¹³i 'e juncwii²¹ 'e sá² lí'
cataain²¹ jo gajúun²in. Joon jo
tyé¹gi tsá² 'ii tsu gatøø²¹o Dios 'ii.
Joon jin² ni jí² tya' Dios cwáain¹
tya' 'ido 'e la nū¹gi gatøø²¹ Dios 'ii
jløø³mo Dios tya' 'ido. 6Jo lí² Dios
jløø³i tya' tsá² wa jo jai² líi²i tsá²
júu³ tya'a tsu wana 'iin²¹²in tsá²
tsatyéen¹in coon¹³ Dios 'ná¹ 'e jai²
líi²i 'e seein²¹ Dios joon ity² Dios
tya' 'in naai¹ 'ii.

7Coon¹³ 'e jai² galíi² Noé
gajmaa¹a nuu¹³un tya' Dios mo
gajmaa¹a Dios 'ii júu³ 'ee ilí² 'e
jo mo galí² jøø²ø. Gajmaa¹a Noé
nuu¹³un joon gajmaa¹a coon²¹
barco 'e jmáa¹a tiin¹³ familia tya'a.
Joon coon¹³ la joon gajmaa¹a Noé
júu³ 'e gó² 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹
joon ga'ii²¹mo Dios 'ii coon¹³ 'e jai²
'e galíi²i.

8Coon¹³ 'e jai² galíi² Abraham
gajmaa¹a nuu¹³un joon ga'woo²i
goo¹o mo gatøø² Dios 'ii. Joon
ngaliin² coon²¹ cwoo¹³ icwo² Dios
'ii 'e lí¹ lawa coon²¹ 'e gati²i. Joon
ga'woo²i goo¹o do jiin¹³ jo ñi¹ xiiafu
tsalfín². 9Tsu coon¹³ 'e jai² galíi²

Abraham gatéein² 'e cwoo¹³ do 'e gajin² Dios 'e cwó^{2o} 'e cwoo¹³ do tya'a. Lái¹ la líi¹ tsá² coon²¹ fuu²¹ gasii²¹ coon²¹ nú¹ 'mí² gatéein² do. La joon gajmaa¹ a jóon^{1on} Isaac coon¹³ tyii²¹² a Jacob tsu 'ii jon ga'ii²¹ mo 'e júu³ ga'íi² Dios do. ¹⁰Tsu Abraham gasijáan¹ an 'e fuu²¹ do 'e si² coon²¹ ni tiifuu²¹ 'e gajmaa^{13a} Dios.

¹¹Coon¹³ 'e jai² galíi² Sara, xufiin¹³ nasuun²¹ mo tsatyeein¹ yuun²¹, gacaan²¹ mo yuun²¹. Joon galiseein²¹ yuun²¹ tsañuu¹ tya'a tsu 'wii¹³ jo^{1o} galíi² iuntsiin¹ in Dios 'e júu³ ga'íi² tya' 'ii. ¹²Joon coon¹³ la joon Abraham xufiin¹³ tí² lijúun² mo galiseein²¹ jú² tya'a fúui¹ 'in tí² la tí² núu¹ 'ii¹³ in tsaa²¹ juncwii²¹ joongi la tí² too¹³ taa¹³ tí¹ jmi¹ñi³ 'in tí² jú² tya'a. Jo líi¹ tsá² un'íi² in.

¹³Joon 'in tsañuu¹ no jo ga'ii²¹ i la nu'gi ijúun² in 'e júu³ ga'íi² Dios tya'a. Pe tsu 'wii¹³ jai² galíi² lawa sá² coon²¹ 'e gangóo¹ wíin² joon tsu 'wii¹³ ja² mo líi² ga'í¹-tsi jløø³ mo 'áai¹. Joon coon¹³ la joon gajmaa^{1a} 'in tsá² do júu³ 'e líi¹ tsá² coon²¹ fuu²¹ lí taan²¹² in 'e juncwii²¹ lo, la coon²¹ ingíi¹ 'e juncwii²¹ lo. ¹⁴Joon 'in jmoo^{1o} la joon jmoo^{1o} júu³ 'e 'noo^{1o} coon²¹ goo^{1o} lí xiia¹. ¹⁵Tsu wana 'i¹-tsi tsá² tsalíin² mo 'e fuu²¹ ga'woo² do tún¹ lí^{1o} tsalíin² tún¹. ¹⁶Pe 'in tsá² do gali'in²¹² in coon²¹ goo^{1o} 'e tyú²gi, øøi²¹-tsi tsá² 'e goo^{1o} 'e sá² nu'fú². Tsu 'wii¹³ joon jo fa'ii²¹ líi² Dios wa unsii²¹ 'in tsá² do 'ii: "Dios tyi." Tsu Dios nigatyaa¹ tyú² coon²¹ fuu²¹ tya' 'in tsá² do.

¹⁷Joon coon¹³ 'e jai² galíi² Abraham, ngajée¹ jóon^{1on}, 'in sii²¹ Isaac, fu yu' moo²¹ ijngaa¹³ⁱ icwo^{2o}

Dios fa¹ mo gali'in²¹² in Dios líi¹ xiiala 'i¹-tsi Abraham. Nigatyaa¹ Abraham tyú² 'e cwóo¹ⁱ 'in jóon^{1on} camuui¹³ do fa^{1a} xufiin¹³ nigajin² Dios sii²¹ i Abraham: ¹⁸"Coon¹³ Isaac 'e tsafúu¹ jú² tyi'ii¹³ la júu³ ga'íi³ii." ¹⁹Tsu ñi¹ Abraham lí² jmáa^{1a} Dios jiin¹ in tsá² 'in nijúin¹. Joon lí²-i øøi²¹-tsi tsá² 'e lawa 'ii²¹ mo Abraham jóon^{1on} tún¹ gajjin¹ in jee²¹² 'íi²¹².

²⁰Joon coon¹³ 'e jai² galíi² Isaac ga'íi² júu³ tya' Jacob coon¹³ Esaú 'e iuncwaa¹³ Dios 'ii. ²¹Joon coon¹³ 'e jai² galíi² Jacob mo tí² lijúun² in ga'íi² júu³ tya' xuui²¹² tya' José 'e iuncwaa¹³ Dios 'ii. Joon ga'uu¹ i mootyíi¹ yu' mo'ú² tya'a joon gacwo^{1o} 'maai¹³ Dios. ²²Joon coon¹³ 'e jai² galíi² José, mo tí² lijúun² in, gatyu^{2u} to² tsagoo^{1o} 'ee 'ná¹ jmáa^{1a} coon¹³ 'moo¹ táa¹, tsu jin² in José 'e tsá² Israel 'in 'wóo² mo Egipto mi licíi²gi.

²³Coon¹³ 'e jai² galíi² saa² jmii²¹ Moisés ga'mée¹ gaai²¹ sii²¹ mo licíi² gangaa¹³ⁱ Moisés. Tsu galili^{2o} 'e xuui²¹² 'yei²gi 'áai¹ do. Joon jo 'goo^{21o} xufiin¹³ nigatyu² røøi¹³ to² wa'a júuin² jileei²¹ xuui²¹² tsañuu¹. ²⁴Joon coon¹³ 'e jai² galíi² Moisés mo galíi¹ tsañuu¹ jo gali'in²¹²gi 'e líi¹gi jóon¹ jam²-i røøi¹³ do. ²⁵Gat¹gi-tsi 'e ní¹ wúu¹ coon¹³ tsagoo^{1o} 'in líi¹ tsá² tya' Dios lagi wa'a ngí¹ 'e jløø¹³ⁱ coon¹³ tsaa² coon²¹ si²xu. ²⁶Galíi²gi 'e tyú²gi wa'a coon^{21on} fa'ii²¹ tya' Cristo lagi 'oo^{1o} jilaa²¹ 'e sá² fu Egipto, tsu 'iin²¹²gi 'e lee¹³ⁱ icwo² Dios 'ii. ²⁷Coon¹³ 'e jai² galíi² Moisés gacwo¹ⁱ 'o cwoo¹³ Egipto do jo 'ee 'goo^{1o} xufiin¹³ 'nii²¹-tsi

róøi¹³ tya'a. Gajmaa¹ a ta² a coon¹³ 'e ga'i¹-tsi lawa gangaai¹ Dios 'in jo nee¹ in tsá².

²⁸ Coon¹³ 'e jai² galíi² Moisés gajmaa¹ a 'e jmi²¹² pascua nifu joon gaty^{2u} to² wa'a xee¹ i tsá² jmi¹ jiin² taan¹ an caai¹ 'ooca'nú¹. 'E coon¹³ la joon 'in ángel 'in gasii²¹ in Dios ijngaa¹³ i 'in jóon¹ tsá² nifu tya' tsá² Egipto jo jngaa¹³ i 'in xuui²¹² tsañuu¹ liseein²¹ nifu tya' tsá² Israel. ²⁹ Joon coon¹³ 'e jai² galíi² 'in tsá² Israel do gangíi¹ i ni cwoo¹³ tyuu²¹ li ná¹ 'e jmi¹ ñi¹³ sii²¹ Mar Rojo. Joon mo gali'iin²¹² in 'lóa² Egipto jmaa¹ a la joon gajgoo²¹⁰ o jmi²¹.

³⁰ Joon coon¹³ 'e jai² galíi² tsá² Israel do gaci²¹ mo 'e 'oo² 'e si² cu' li' Jericó. Mo ngayuui¹³ gangíi¹ i tsá² Israel dyá¹ jmi²¹² cu' li' li' ló² 'oo do gaci²¹ mo 'edo. ³¹ Joon coon¹³ 'e jai² galíi² Rahab, 'in yiiatsangó¹ do, jo gajúun² in coon¹³ 'in tsá² jo nuu¹³ un do tsu ga'i²¹ mo tyú²-u Rahab 'in tsá² Israel 'in tyaliin² 'e fuu²¹ do 'e jóø^{2ø}.

³² ¿'Ee 'ná² fuu²¹² gii 'naa'? Tsu jo cwoo¹ wa'a 'e fuu²¹² gii 'áai¹ 'naa' cwáain¹ tya' Gedeón coon¹³ Barac, coon¹³ Sansón, coon¹³ Jefe², coon¹³ David, coon¹³ Samuel, coon¹³ 'in tsá² 'in nigacwoo¹⁰ o júu³ tyú² tya' Dios la mo jéei¹. ³³ Coon¹³ 'e jai² galíi² 'ino gali¹ i róøi¹³ catyaa² joon gaty^{2u} to² coon²¹ røø²¹. Joon gauncoon¹³ Dios 'ii jiin¹³ la júu³ niga'íi². Joon gajni¹ i moo'oo²¹ 'yia¹ ³⁴ joon gadyuu¹ u jí² 'e coo²¹ 'áai¹. Coon¹³ 'e jai² galíi² galáa² mo ijúun¹ in coon¹³ ñi³. In jo píin³ galíi¹ i tsá² pí³-tsi joongi gaty^{2u} to² 'lóa² fúui¹ wa'a lii¹ 'in jmaa¹ a 'nii²¹ coon¹³. ³⁵ In líi¹³ tsamí² ga'i²¹ mo

tún¹ jiin¹ 'in nijúuin¹ tya'a coon¹³ 'e jai² galíi².

Joongi 'in catyaa² gi tsu 'wii¹³ 'e jai² galíi² 'ido gajmee²¹ mo tsá² 'ii. Jo ga'i²¹ 'e lóa² ni 'ido wa'a tú² 'ido 'e jai² líi². Jo gaunsíi² 'ido 'e jai² líi² tsu 'iin²¹² in 'ii²¹ i coon²¹ juncwii²¹ tya'a 'e tyú² gi ñu¹ fú².

³⁶ Joon 'in catyaa² gi gaungøø¹ i tsá² 'ii, joongi gapoo²¹ 'ido. Joon cagi ñi³ gato²⁰ luu²¹² tii² 'ido joongi gata² ni 'ido 'nuñi³. ³⁷ Joon gajngaa¹³ ni 'ido coon¹³ cuun²¹² joon seein²¹ gi 'in gatuu²¹ coon¹³ sierra gajmaa¹ a tún² 'no³ 'ido. Joon seein²¹ gi 'in ga'e² e wúu¹ gajøø² ni 'ido xiiala líi¹³ 'ido. Seein²¹ in líi¹³ gajúuin¹ coon¹³ ñi³. Seen²¹ mo in líi¹³ gangíi¹ i cataain²¹² cataain²¹² jlíi¹ i jiin¹³ coon¹³ loo²¹ tya' joo'saa²¹ si loo²¹ chivo 'ee. Nitañi² mo 'ido 'áai¹ joon nigangoo¹⁰ on wúu¹ joon nigajmaa¹ a tsá² 'e gó² tya'a 'áai¹. ³⁸ In tsá² lo ngíi² la caain²¹ li jo 'in tsá² seein²¹ joongi li' moo²¹ joon tsataa²¹² i too²¹ xá¹ si too²¹ nu¹ 'wó² 'ee. Joon tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'in ei¹ Dios jo tii² i licwii¹ in 'in tsá² tyú¹ lo. ³⁹ Joon 'in tsá² lo xufiin¹³ ga'i²¹ mo Dios 'ii tsu 'wii¹³ 'e jai² galíi² jo ga'i²¹ i iuntsiin²¹ 'e júu³ ga'íi² Dios; ⁴⁰ tsu Dios niganíi² coon²¹ 'e tyú² gi tyi¹, 'e 'in tsá² lo jo i'ii²¹ 'e júu³ ga'íi² Dios tya'a ca mi toon²¹ on sicaan²¹ na' coon¹³ 'ii.

Jóø² na' Jesús

12 Tsu 'wii¹³ joon mi nee²¹² na' 'in tsá² lo 'in 'e² jna' xiiala jai² galíi² tui²¹² jna' li' caai²¹ jilaa²¹ 'e jmoo¹⁰ o jín¹ coon¹³ jilaa²¹ tsaa² 'e jmoo¹⁰ o jnúui¹³ jna' joon 'ná¹ cwoo¹³-tsi ngii²¹ 'e fu¹ cwo¹ Dios

jna' ngii²¹i. ²Cwoj⁰⁰na' jii¹³ Jesús
'in cwo²⁰o jna' 'e jai² líi²na', 'ii jon
iuntsiin² 'e jai² líi²na'. Tsu 'ii-o, tsu
'wii¹³ ñi¹o 'e jl⁰⁰i¹³ 'e ilisá² tya'a mo
gangíi¹ ganí²i wúu¹ tsaa¹ crúu¹³, jo
'ee cwáain¹ gacón² wa'a sá² fa'i¹i²¹ 'in
júuin² la joon. Joon gacwaa²¹a líi
cwo²⁰o tsáa¹ líi tyíin¹ Dios líi sili¹i²¹²
tya'a.

³Untii¹³du'-oo' xiiala líi¹i Jesús
mo ganí²i wúu¹ 'áai¹ jacwoo²¹o
tsá² r⁰⁰o²i tsaa² joon jo 'wóo²⁰o,
joon jo tyá¹a-'oo' líi²naa'. ⁴Tsu 'naa'
jo mo gatiin²naa' coon¹³ tsaa² ca
júun²moo'. ⁵¿Tíi nigaíin²mo-'oo' 'e
júu³ cwáain¹ nigacwo¹ Dios jileei¹i²¹
jóon¹ 'in jai² líi²i 'ii' Gajin² Dios ni
jí² tya'a:

Y^{uun}²¹ tyiia, jo jmaa²¹a 'e jo
tsáai¹gi-'o'o mi 'e²e Ña^ñu¹u'
'nu wúu¹ 'e ilijmaa²¹a nuu¹³un,
jon'gi wa jo tya¹-o'o mi tyu²
Dios to² 'nu jmaa²¹a nuu¹³u.

⁶Taa²¹ jmaa²¹aa' mo 'e²e Dios
'naa' wúu¹ tsu Ña^ñu¹u' cwo²⁰o
cwáain¹³ jii¹³ 'in 'iin²¹²in.

Joon 'e²e wúu¹ jii¹³ 'in
nigaíi²¹i ilíi²in jóon¹on.

⁷Dios jmoo¹o lawa jóon¹on 'naa' mo
'e²e wúu¹ 'naa' 'e jmaa²¹aa' núu¹³un'
to² tyu²u. Jo jóon¹ tsá² sein²¹ wa'
jo tyu² jmi²¹ to² 'e jmaa²¹a nuu¹³un.

⁸Joon wana jo 'e²e Dios 'naa' wúu¹
'e jmaa²¹aa' núu¹³un' la jmoo¹o
Dios tya' jileei¹i²¹ jóon¹ catyaa² do
jo líi¹naa' jóon¹on 'in la jai², jii¹³
líi¹naa' jóon¹ tsá². ⁹La joon jon mo
líi¹na' xuui²¹² gaty²u ñu¹u' to² jna'
joon gaun'goo²¹o' 'ii. ¿Tíi jon tyú²gi
wa jmoo²¹o' núu¹³un' to² tyu²u
Ñu¹u' 'in tyíin¹ ñu¹fú² 'e coon¹³ la
joon liseein²¹mo' coon¹³on? ¹⁰Mo
toon²¹on' juncwii²¹ gaty²u ñu¹u'

to² tyi' coon²¹ catá² jii¹³ la líi²i
'e tyú²-u. Pe Dios tyu²u jna' to²
jmaai¹³ 'e tyú² tyi' 'e líi²na' 'e tyú¹na'
la tyú¹ 'ii. ¹¹'E la ja²mo jii¹³ coon²¹
wúu¹ 'e 'e²e Dios jna' jo tí²-tsi'
mo nee²¹e 'e wúu¹ do tsu wúu¹
líi²na'. Pe mo gangí¹gi joon tya' 'in
galití²i coon¹³ 'e wúu¹ gangoo¹o do
galiíin³mo to² tya' juncwii²¹ coon²¹
tsáa¹ tya'a 'e sein²¹ coontun.

**Tsaa¹³mo wa'a jo jmoo²¹o'
núu¹³un' júu³ tya' Dios**

¹²Tsu 'wii¹³ joon sáa¹³aa' cwóo²⁰oo'
'e 'í¹ 'infá² 'e jmaa²¹aa' la to² tyu²
Dios joon cwo²⁰oo' pí³ moojní²ii' 'e
ngí²ii' líi 'iin²¹²in Dios. ¹³'Naa²¹aa'
'e fu¹ coon²¹ tsáa¹ 'e 'in tsá² 'in 'í¹
túin²-tsi ilí² coon²¹ 'e 'í¹-tsi 'e jo
tsawíin² coon¹³ Dios.

¹⁴Cwo²⁰¹³-oo' 'e seen²¹naa' tyú²
coon¹³ jileei¹i²¹ tsá². Cwo²⁰¹³-oo' 'e
ngí²ii' jii¹³ la 'iin²¹²in Dios tsu
jii¹³ coon¹³ la joon lí² máa¹³naa'
Dios. ¹⁵Tíi²moo' tsu 'nei² jo 'ii¹³naa'
jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in Dios jmáa¹a tyií'.
Tíi²moo' wa'a líi¹naa' lawa coon²¹
'mó² 'ootyi¹ coon¹³ 'e 'í¹-oo' joon
coon¹³ la joon fúu¹mo 'in'leei²¹.

¹⁶Un⁰⁰¹³naa' yaanaa' 'e jo foo¹³naa'
tsamí² tya' tsá² xeei²¹ sí jo tsáai¹-oo'
'e cwaai³ 'ee la gajmaa¹a Esaú. Tsu
Esaú do ga'nií¹i 'e tíi²i 'wii¹³ 'e
galiseein²¹ nifu. Gaíi¹i²¹ jii¹³
coon²¹ wúun¹ 'uuní² tya' 'e tíi²i do.
¹⁷Joon ñí² 'naa' mo liciíin²¹gi mo
galiíin²¹²in Esaú 'e uncwaaí³ jmi²¹
'ii pe jo júu³ joongi wa'a uncwaaí³gi
jmi²¹ 'ii. Joon jo gatsaa²¹gi xiiala
unshíi²gi 'e nigajmaa¹a do xufiin¹³
tyi¹gi 'áai¹.

¹⁸Tsu 'naa' jo mo gangatyéen¹naa',
la gajmaa¹a 'in tsá² Israel do,

coon²¹ moo²¹ 'e jo li lii²¹ tsá². 'E moo²¹ do gacóo¹o coon¹³ jí², ga'ii²¹ nuu²¹ joongi ga'íi²i tyi². ¹⁹Joon jo ganuu²uun' 'e lúu¹ gaxúu²u do si 'e júu³ tyá' Dios 'e ganúu²un 'in tsá² do gafaa²¹ Dios 'ee. Joon 'in tsá² do 'in ganúu²un 'e júu³ tyá' Dios do gamii¹i tyani Moisés 'e jo faa²¹gi 'e júu³ do 'laai²gi. ²⁰(Tsu jo ta¹² 'in tsá² do 'e to² gatyú¹² 'e júu³ do: "Wana jaain²¹ joo'núu³ soo¹o 'e moo²¹ do 'ná¹ jngaa¹³mo tsá² 'ii, tyuui² tsá² 'ii cuun²¹² si 'yá²a tsá² 'mosuu²¹ tyá'a 'ee." ²¹Joon 'áai¹ fo² jnee¹i ca 'ña'a Moisés gajin²in: "Jlee¹na 'goo²¹-oo.")

²²Pe 'naa'gii' li' cii¹i tyii'. Ningatyéen¹moo' coon²¹ moo²¹ sii²¹ Sión li náa¹ fuu²¹ tyá' Dios 'in jiin¹. 'ØØ¹²¹-tsi tsá² 'e fuu²¹ Jerusalén 'e náa¹ ñu'fú² li sicaain²¹ ángeles fúui¹ ²³'e un'goo²¹o Dios 'e jløø¹³mo. Ningatyéen¹naa' li sicaain²¹ 'in jón¹ Dios 'in toon¹on jí² 'e náa¹ ñu'fú², joongi Dios 'in jmoo¹o 'ii²¹ tyá' jileei²¹. Ningatyéen¹naa' almas tyá' 'in tsá² 'in gauntyúí¹ Dios joongi ²⁴Jesús 'in faa²¹a 'wii²¹² tyi' coon¹³ 'e júu³ 'múui² ga'íi² Dios tyi'. Ningatyéen¹naa' 'e jmi¹ tyá' Jesús gaxéé²i jna' 'e faa²¹a jmo²o jna' júu³ tyá' 'e tyú²gi lagi jmi¹ tyá' Abel do.

²⁵Tsu 'wii¹³ joon 'aa²¹²naa' yaanaa' wa'a jo 'ii¹³gii' 'in fee²¹naa' no. Tsu wana jo galáai² 'in tsá² do 'in gafee²¹i Dios ni cwoo¹³ juncwii²¹ lo, xufoo² jna'gi 'e laa¹na' wa jo 'ii¹³na' 'in gafee²¹i jna' fu ñu'fú². ²⁶'E júu³ tyá' Dios do yiia¹³ joon gajmaa¹a jle¹e ni cwoo¹³ ni 'wó²; pe nano jin² Dios: "Coon²¹ naa¹³gi ijmáa³aa jlé¹ jon' wa' jiin¹³ ni 'wó² pe ijlé²e jon ñu'fú²." ²⁷Joon mo gajin²in, "coon²¹

naa¹³gi", 'ØØ¹³-tsi tsá² ityí²i jilaa²¹ 'e sá² ilí² jlé¹ 'e gajmaa¹a Dios joon jiin¹³ coon²¹ isaa¹gi 'e jo jlé¹gi.

²⁸Joon cwo²o Dios jna' 'e tsatoo³o li tyu¹² to² joon jo 'ee sá² lí² jiin¹³xu li tyu¹² 'ii to². Tsu 'wii¹³ joon cwoo³o 'maai¹³ joon un'goo²¹o Dios coon¹³ jilaa²¹ 'e tsáai¹-tsi' joongi ligøø¹mo' 'ii jiin¹³ la tíi²i. ²⁹Tsu Dios tyi' líi¹i la lí¹ coon²¹ jí² 'e coo²¹ jilaa²¹ 'e gó².

Xiiala jmoo¹o tsá² la tí²-tsi Dios

13 Jo tuu²uu' 'e iin²¹²naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' lawa ruu²¹moo'. ²Jo cwo²in²-oo' 'e 'ii¹³naa' tsá² xeei²¹ inuu tyii' tsu coon¹³ la joon 'inlíi¹³ tsá² niga'ii²¹mo ángeles inuu tyá'a xufiin¹³ jo ñii¹in.

³Untii¹³du¹-oo' 'in tsá² taai²¹² 'nuñi³ lawa'a taa²moo' coon¹³on jon. Untii¹³du¹-oo' 'in tsá² 'in gajmeel²¹ tsá² tsu 'naa'oo' jon líi¹naa' tsá² sá² moo¹ taai².

⁴Un'goo²¹oo' 'e cui² cwoo²¹ tsá² joon 'e tyú²-u 'e jmá²a tsá² 'ee jmáa¹a jiin¹³ coon¹³ 'oo²¹²o tsu ijmáa¹a Dios 'ii²¹ tyá' tsá² wana 'lá²a tsá² la jo mo cui² cwoo²¹o joongi tyá' 'in 'lá²a coon¹³ tsamí² tyá' tsá² xeei²¹.

⁵Jo cwo²ii²¹-oo' cuu² 'áai¹³ joon jmaa²aa' jløø¹³naa' coon¹³ 'e sá² tyii' tsu Dios gajin²in: "Jiin¹³ coon²¹ naa¹³ icuu¹³na tyii' joon jiin¹³ coon²¹ jmi²¹² wa'a tuu²na 'naa'."

⁶La joon jna', 'in jai² líi²i Cristo, lí²-i fáa³a jo cu¹²-tsi:

Ña'ñu¹u' 'in uncoon¹³ jna.

Jo 'goo²¹oo jiin¹³xu 'e gó² lí² jmá²a tsá² tyiia.

⁷Untii¹³du¹-oo' 'in tyu¹² to² jee²¹² 'naa', 'in cwo¹ 'naa' 'e júu³ tyá' Dios.

T²du'-oo' xiiala ng¹ 'in tsá² do joon tsáa²mo-'oo' la tsáa¹-tsi 'ido.

⁸In Jesucristo do coon²¹ líi¹ tyíá² joongi jmií²¹² no joongi coon²¹ tøø²mo jo sisíi² coonti. ⁹Jo cwó² 'naa' wa'a cón² tsá² 'naa' too² coon¹³ 'láai² nii² júu³ 'e sisíi². Tsu tyú²gi wa'a pí²-tsi' tsu 'wií¹³ 'iin²¹mo Dios jna' lagi tyú² 'in tsá² do to² 'e tyee³e', tsu 'e to² tyú² 'in tsá² do jo mo gauncoon¹³ jiin¹³ jaain²¹ tsá².

¹⁰Pe jna' 'oo²¹o' coon²¹ fa¹ 'e xiiá¹²¹ 'e jo tíi²i døø²¹ø 'in untsá² 'in gajmaa¹a to² tsi inuú cwo¹ tsáai² do. ¹¹In untsá² 'in tyiin²gi nifu tya' tsá² Israel gacón² jmi¹ tya' joo²¹ 'in nijúin¹ inuú li nicwaaí³gi 'áai¹ lawa coon²¹ fa¹ tya' tsaa² tya' tsá². Pe moo¹ taai² 'in joo²¹ nijúin¹ do gajúun² li caluu li taai² tsá². ¹²La joon jon Jesús gajúun²mo li caluu jon ilí² tyí² tsaa² tya' tsá² coon¹³ jmi¹ 'øø²i 'náa. ¹³Moo²¹o' jon li caluu fuu²¹ tya' tsá²² Israel. Tsajøø²¹²na' Jesús, cwolí² cwofaa²¹a tsá² gó² tyi' la gafaa²¹a tsá² gó² tya'a. ¹⁴Tsu juncwii²¹ lo jo 'oo²¹o' coon²¹ goo²¹o' 'e taa²¹a coon²¹ tøø²i pe naa²¹a' coon²¹ fuu²¹ ijó¹ mi liciin²¹gi.

¹⁵Tsu 'wií¹³ joon 'ná¹-a un'goo²¹o' Dios Jmii²¹ coon²¹ tøø²mo 'wii¹³ 'e gajmaa¹a Jesucristo 'wií²¹² tyi'. Joon 'e fa¹ 'e 'ná¹ cwó²o' li la li 'e júu³ fáa¹³a' mo un'goo²¹o' 'ii. ¹⁶Joon jo un'íin²-oo' 'e jmaa²aa' 'e tyú² jon'gi un'íin²-oo' 'e uncoon¹³oon' 'in tsá² sityéein¹ jmií²¹² coon²¹ 'e sá² tyii' tsu 'elo 'e fa¹ 'e tí²-tsi Dios.

¹⁷Jmaa²aa' núu¹³uun' 'in tyú² to² 'naa', jmaa²aa' jiin¹³ la jin¹²in. Tsu 'in tsá² no 'áai² almas tyii' joon

ñi¹o 'e 'ná¹ joon¹²on cwáain¹ coon¹³ Dios. Cwóo²-oo' 'e jogi tyaan²¹ to² 'e to² tya' 'in tsá² do, joon lí² líi¹ to² jløø¹³mo. Tsu la joon ilí² tyú²gi tyi'naa'.

¹⁸Fáa¹³aa' júu³ tyú² 'wii²¹² tyii' tsu ca níi³mo 'e saan²¹a'an, 'iin²¹²moo'o jmoo²¹o'o 'e tyú² coon²¹ jilaa²¹.

¹⁹Cwomí²ii' tyani Dios 'wii²¹² tyiia wa'a cwó² Dios 'e 'yaa¹³na la jmoono.

Júu³ li tséi¹

²⁰⁻²¹Mii²¹i 'wii²¹² tyii' tyani Dios, 'in jmaa¹a 'e tyú² seen²¹na', 'e uncoon¹³on 'naa' 'e naná² tyú² 'naa' 'e jmaa²aa' jilaa²¹ 'e tyú² jiin¹³ la 'iin²¹²in. Joon 'in Dios Jmii²¹ do gajmaa¹a jiin¹ Ñāñū¹u' Jesucristo jee²¹² 'lii²¹². Joon Ñāñū¹u' Jesucristo líi¹ la líi¹ jaain²¹ 'in 'aa¹i joo'saa²¹ 'in feei¹gi. Joon coon¹³ jmi¹ 'øø²i gajmaa¹a jai² 'e júu³ ga'íi² Dios. Joon 'e júu³ do itaa²¹ coon²¹ tøø²mo. Mii²¹i' jon wa'a jmá²a Dios jee²¹² 'naa' jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in coon¹³ 'ii²¹ tya' Jesucristo. iCwolí² jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Cristo coon²¹ tøø²mo! Amén.

²²Tsaru¹u' mii³ii tyani²ii' 'e nuu²uun' coontun 'e júu³ cwáain¹xu 'e nigafo²oo lo. ²³Jmóo³oo júu³ 'e tsaru¹u' Timoteo nisiláa²mo joon wa jo li'i²¹²i yatée³oo mi gó²oo yajøø²na 'naa'.

²⁴Aa²¹²moo' fo²oo fú²uu' 'in tyú² to² 'naa' coon¹³ jileei²¹gi tsaru¹u' 'in jai² líi²i. 'In tsaru¹u' 'in néei¹ Italia síi²i jon 'aa²¹²i 'naa'.

²⁵Cwouncwaaí³ Dios Jmii²¹ jileei²¹ 'naa'. Amén.

Jí² gasii¹in Santiago tíi²i 'in jai² líii² Jesucristo

Síi¹i Santiago 'e jí² lo tya' tsá² Israel

1 Jna-a, Santiago, síi³na 'e jí² lo. Joon jna-a jaain²¹ 'in jmoo¹o to² tyu² Dios joongi to² tyu² Ña'ñu¹u' Jesucristo. Síi³na 'e jí² lo tya' tsá² góo³oo 'in taai² jee²¹² tsá² seen²¹ li xiia²¹. Joon jna'o líi¹na' jún² tya' 'in dyatúin² jóon¹on 'líi²¹² Israel.

Uncoon¹³ Dios tsá² 'e liñii²¹²-tsi

²Jilee²¹naa', tsaru¹u', 'ná¹ jmaa²aa' jløø³naa' mi moo²oo' doñi'ee faí³.

³Tsu nee²o' 'e 'ee¹e' tsá² 'e la ja²mo líi²na' jú³ tya' Dios wa lí² itaa²¹-tsi' coon¹³ jilaa²¹ faí³ 'e sá² tyi'. ⁴Wii¹³ joon cwołijai²gi líi²naa' wana 'ee faí³ seen²¹naa', jo cu²-oo'. Joon coon¹³ la joon icwo¹o Dios pí³ 'naa' itaa²¹-oo' doñi'ee faí³.

⁵Wana seen²¹ jaain²¹ jee²¹² 'naa' 'in jo ñii¹i 'ee jmáa¹a seen²¹ faí³ cwomi¹i 'ido tyani Dios tsu cwo¹-o Dios tya' jileei²¹ tsá² 'in mí¹. Cwo²¹-o láai²gi lagi gamí¹ do joon jo jíi²in-gi. ⁶Pe tyiin²mo 'áai¹ 'e jo¹o líii² tsá² 'e cwo¹ Dios jilaa²¹ 'e mí¹ tsá², li mí¹ tsá² 'e jo cu²-tsio. Tsu wana mii¹i tsá² cu²-tsi líi¹i la lí² jmi¹ñi³ jnoo¹o coon²¹ tøø²mo. ⁷Tsu jileei²¹ 'in líi¹i la joon jo cwo¹i-tsi

wa'a i'ii²¹i tya' Dios. ⁸Tsu jaain²¹ tsá² 'in túin² 'i¹-tsi jo lí² jmaa¹a canii².

⁹In tsá² tañii² jee²¹² tsaru¹u' 'ná¹-a unjløø³mo yaai wa 'ee faí³ seen²¹ tsu Dios nigajmee¹i 'ii 'e galíi¹i jóon¹ Dios. ¹⁰Joon 'in sá² cuu² jee²¹² tsaru¹u' 'ná¹-a jmáa¹a jløø³i tsu galili¹³i jo cweei²¹ cu²-tsi coon¹³ cúu¹u tsu tsáa¹mo-tsi Dios. Tsu cuu²o tsá² li la lí³, jo wóo² taa²¹a. Mi 'yee²¹ ñi¹ joon lityíi² 'áai¹, ¹¹joon lityu²¹u lí³ tya'a joon tyé¹mo 'e 'ya²gi tya'a. La joon líi¹i 'in sá² cuu² tsu joon itye¹mo la 'ii²¹² ló¹ 'nfi¹i.

Tyaa¹ Santiago júu³ xiiala
taain²¹² tsá² juncwii²¹
jløø³mo fiin¹³ níi¹i wúu¹

¹²Jløø³mo 'áai¹ 'in tsañu¹ 'in jmoo²o taa²¹a mo seen²¹ faí³ joon jo joo²¹-tsi. Tsu 'wii¹³ la joon jo gatuu¹u júu³ tya' Dios i'ii²¹mo coon²¹ juncwii²¹ tya'a 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo 'e Dios Jmii²¹ gaíi² júu³ icwo¹ tya' jileei²¹ 'in 'iin²¹²in 'ii. ¹³Pe wa 'inlíi¹³ 'i¹-tsi jmaa¹a 'e gó² wa mo seen²¹ faí³ jo cwo¹i-tsi 'e Dios gajmaa¹a 'e 'i¹-tsi 'e gó² do. Tsu Dios jo 'i¹-tsi jmáa¹a 'e gó² jon'gi jmoo¹o 'e 'i¹-tsi tsá² 'e gó². ¹⁴'i¹-tsi

tsá² jmáa¹a 'e gó² tsu 'wii¹³ jiin¹³
la joon tɬ²-tsi jmáa¹a. ¹⁵Joon tsu
'wii¹³i tɬ²-tsi jmáa¹a 'e gó² 'e joon 'e
'ɬ¹-tsi jmáa¹a 'e gó² joon mi yuui¹³
joon 'nóo¹o tsaa². Joon 'e tsaa² do
jmoo¹o 'e tɬu²mo 'in tsá² do Dios
joon tsalín² li 'iin²¹²mo.

¹⁶Ru¹u 'in 'iin²¹²na, jo coon²¹oon'
tóo² yaanaa'. ¹⁷Jilaa²¹ 'e tyú² 'e
'ii¹³na' jó² fu ñũfú². Dios cwo¹o jna'
jilaa²¹ 'e tyú², 'ii gajmeei¹ ñi¹ coon¹³
si²¹ coon¹³ jileei²¹ náu¹. Joon jo
lisíi² Dios la coon²¹ jmi²¹² la lisíi²
ñi¹ coon¹³ 'in catyaa². ¹⁸Joon 'ii
gacwo¹o jna' 'e líi²na' jóon¹on tsu la
joon 'iin²¹²in. La joon gajmaa¹a mo
jo¹o galíi²na' júu³ jai² tya'a. Joon
jna' nifu la jee²¹² jileei²¹ 'in jai² líi²
la jéi¹. Joon jlø¹³mo Dios 'wii²¹²
jna'.

Cwáain¹ 'e tyú²-u 'e 'iin²¹²in Dios

¹⁹Wii¹³ joon, tsaru¹u 'in 'iin²¹²na,
cwotyaa²aa' tyú² tyii' nuu²uu' la
jmoono la jaain²¹ la jaan²¹naa' pe
jo cwéi¹ fo²oo' jon'gi jmaa²aa'
'nii²¹-oo' ce tyíi². ²⁰Tsu jo jmoo¹o
tsá² jilaa²¹ tyú² 'e tɬ²-tsi Dios mo
'nii²¹-tsi. ²¹Wii¹³ joon tɬu²u jilaa²¹
'e 'leei²¹ tsá² coon²¹ jilaa²¹ 'e gó²
joon cwo¹i¹³naa' coon²¹ ce tún¹ 'e
júu³ ganu²uun'. Tsu coon¹³ 'e júu³
do itiin¹³naa'.

²²Pe cwojmaa²aa' jon' wa' jiin¹³
nuu²uun' la to² tyu² júu³ do joon jo
coon²¹ tóo² yaanaa'. ²³Tsu 'in tsá²
'in nuu¹o 'e júu³ do pe jo nuu¹³u
líi¹ lawa jaain²¹ tsá² 'in jóø²i 'ña'a
tsi coon²¹ 'u¹. ²⁴Coon²¹ cata jóø²i
'ña'a joon cwo¹i¹ ngóo¹-o joon tsifu
'iin²mo-tsi xiiala 'ii¹ do. ²⁵Pe jileei²¹
'in jo 'ín¹-tsi jilaa²¹ 'e nuu¹un joon
coon²¹o cwáain¹³ jiin¹³ la to² tyu²

júu³ tya' Dios 'e jmoo¹o láai² tsá²
joon jo tɬu²u jmoo¹o to² tyú². 'A
jløø¹³mo líi¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o.

²⁶Wana 'inlíi¹³ líi¹ 'e jmoo¹o la
to² tyu² Dios pe jo lí² tyu²u to²
nisii¹²¹ 'e faa²¹a, coon²¹ 'ña'a tóo².
Jo 'ee to² 'íi³in jilaa²¹ 'e jo² líi².

²⁷Wa'a 'iin²¹²naa' jmáa²aa' jilaa²¹
'e 'yaai¹-tsi Dios Jmii²¹ 'e 'ná¹-a
uncoon¹³oon' xuui²¹² tsaníi² coon¹³
'yiaa¹íi² jilaa²¹ fai³ 'e sá² tya'a. Joon
jo un'laai¹ yaanaa' coon¹³ jilaa²¹ 'e
gó² 'e jmoo¹o tsá².

**Jo tseein²¹ wa'a jmoo¹o tsá²
jmai² tyíin¹ jee²¹² tsá²**

2 Ru¹u, 'in tsáai¹-tsi Ña¹ñu¹u'
Jesucristo 'in 'yei²gi 'áai¹, jo
jmaa²aa' jmai² tyíin¹ tsá². ²Wana
taa²i jee²¹² 'naa' li sicaan²¹naa' gáí¹
tsá², jaain²¹ tsá² 'yu ñi³ cwanáa¹
unnii²¹² cwoo²¹o joon tyi²i siin¹³in
'e tyú². Joon 'in jaain²¹gi tyi²i
siin¹³in 'e gó². ³⁻⁴Jo unjín²gii'
coon²¹ 'ii¹³gi 'in tyi²i siin¹³ tyú² lagi
'in tyi²i siin¹³ 'e gó². Wa fuu²uu' 'in
tsá² sá² cuu² do: “Ní²ta'a lo li tyú²”,
joon wa fuu²uu' 'in tañíi²in do:
“Jaan² lo”, si fuu²uu' 'ee: “Ní², ni 'wó²
lo”, un'goo²¹gii' 'in jaain²¹ do lagi 'in
tañíi²in. Joon wa jmaa²aa' la joon
jmaa²aa' jmai² tyíin¹ tsá². Joon jo
jmaa²aa' 'ii²¹ røø²¹.

⁵Ru¹u 'in 'iin²¹²na, nuu²uu' 'e
fo¹³oo lo: Dios nigatyii¹³in 'in tsá²
tañíi²in taain²¹² juncwii²¹ lo ilíi²in
lawaa tsá² sá² cuu² coon¹³ jilaa²¹ 'e
jo¹ líi². Joon 'ii²¹mo lawa coon²¹
'e gatíi² 'e tsataa²i li tyu² Ña¹ñu¹u'
Dios Jmii²¹ to² la júu³ gaíi² Dios
Jmii²¹ ilí² tya' jileei²¹ 'in 'iin²¹²in 'ii.
⁶Pe 'naa'gii' lawaa 'ee¹moo' 'in tsá²
tañíi²in do pe tsáa¹mo-'oo' 'in tsá²

sá² cuu² 'in tyu² to² 'naa'. 'In tsá² sá² cuu² do, 'ii 'in jée¹ 'naa' tyani tsaa² to², ěja jo¹? ⁷Joon 'ii 'in faa²¹ 'laa²¹ tya' Jesucristo. Joon 'naa' jo¹o líí²naa' Jesucristo.

⁸Wana la jai² iuntiin¹³naa' jiin¹³ la to² tyu² Jesucristo 'ná¹-a un'nee²¹²naa' jilee²¹ tsá² coon²¹ røø²¹, la 'in 'oo¹o cuu² tiin¹³ lagi tsá² tañi²in. Tšu ni jí² tya' Dios jin¹²: "Jmaa²¹ 'iin²¹²u'un tsaruu²¹²u lawa'a 'woo²¹o." ⁹Pe wana jo tsáa¹-oo' la jaain²¹ la jaain²¹ tsá² 'e ga'naa²aa' tsaa² joon gaun'lee²¹mo yaanaa' tyani Dios. ¹⁰Tšu wana gajmaa¹a tsá² jilaa²¹ to² 'e tyu² Dios pe fiin¹³ coon²¹ naa¹³ tsaa² ijmáa¹ 'lee²¹i galáa¹ 'íi¹ lawa'a jo 'ee jmaa¹a jiin¹³ coon²¹ to² tyu² Dios. ¹¹Tšu Dios gajin²in: "Jo foo¹³o tsamf² tya' tsá² xeei²¹." Jin²o jon: "Jo jnga¹u'un tsá²." Joon jiin¹³ jo foo¹³o tsamf² tya' tsá² xeei²¹ pe wana gajnga¹u'un tsá² galaa²¹²a tya' Dios, jo galinuu¹³un 'ii²¹ tya'a. ¹²Wii¹³ joon ngii²ii', fo²oo' la jmoo¹o tsá² 'in galáa² Dios 'e jo ngii¹gi 'noo¹o tsaa². Tšu coon¹³ la joon ijmá¹ Dios 'ii²¹ tyii'. ¹³Tšu jilee²¹ 'in jo mo jmaa¹a feei¹-tsi 'wii²¹² tya' tsá² xeei²¹ la joon jon jo fee¹-tsi Dios tya'a mi jmáa¹ Dios 'ii²¹ tya'a. Pe 'in nigajmaa¹a feei¹-tsi ijmáa²¹ jon Dios feei¹-tsi 'wii²¹² tya' 'in tsá² no mi tí² 'ii²¹ tya'a.

**'In jin² 'e ja²mo lííi² Dios
'ná¹ jmáa¹a jon 'e tyú²-u**

¹⁴Tsaruu¹u, jo 'ee to² 'íi³in wa'a jin² tsá² 'e tsáa¹-tsi Dios joongi jiin¹³ coon²¹ 'e tyú² jo jmoo¹o. ěTi líí²naa' itiin¹³in 'in tsá² do? ¹⁵⁻¹⁶'Tdu¹-oo'. Wa jaain²¹ tsá² sii²¹i tsaruu¹u 'in

sityéein¹ jmii²¹² siin¹³in joongi 'íi¹i, lí¹ jin²o: "Cøø²xu¹u tyú²-u joon jo lí²i cwí²." "Áai¹du' jmaa²." Pe joon jo 'ee gacwo¹o 'ido jiin¹³xu. Coonti jo 'ee to² 'íi³in júu³ tya'a. ¹⁷La joon lí² coon¹³ tsá² 'in jin² 'e ja²mo lííi² júu³ tya' Dios joon jo jmoo¹o 'e tyú² la jmoo¹o 'in jai² lííi². Jo 'ee to² 'íi³in 'e jin²in 'e jai² lííi² júu³ tya' Dios.

¹⁸La cun' jo ngáa¹mo isii²¹ tsá²: "Líin²mo jiin¹³ 'e jai² líí²na Dios, jo 'ná¹ jmáa³aa 'e tyú² 'e tiin¹³na. Pe 'nu¹-u fo²o 'e 'ná¹ jmá¹ tsá² 'e tyú²-u" jon. Joon ifo²oo 'in jaain²¹: 'E³du' jna 'e jai² líí²u xufiin¹³ jo jmoo²o 'e tyú² joon jna-a i'e²oo 'nu 'e jai² líí²na coon¹³ jilaa²¹ 'e tyú² jmoo³oo. ¹⁹Nu¹-u, ja²mo líí²u 'e jaan²¹mo Dios seein²¹ joon tyú²-u la joon pe ca jilee²¹ 'in 'lííi¹³ líí²i la joon, joon jlee¹in 'goo²¹o. ²⁰ěTi jo øøi²¹-o'o 'e jo 'ee to² 'íi³in jilaa²¹ 'e jai² líí² tsá² wa mo jo tyaa¹-tsi 'ii 'e jmáa¹ 'e tyú²? La líí¹ tsá² caa²¹²mo líí¹i. ²¹Tyú² ñí²i 'e Dios ga'íi² júu³ 'e 'líí²¹² tsafeei¹ tyi' Abraham jaain²¹ tsá² tyú¹mo. Joon Dios ga'ii²¹mo 'e gajmaa¹a 'líí²¹² tsafeei¹ tyi' Abraham mo gacwoo¹i lawa coon²¹ fa¹ 'in jóon¹on do 'in sii²¹ Isaac. ²²Líí²i 'e coon¹³ jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Abraham do ga'e¹o xiiala jai² líí². Joon coon¹³ la joon gauntsiin¹ jilaa²¹ 'e jai² líí² coon¹³ 'e gajmaa¹a do. ²³Coon¹³ la joon gatsín¹ la gajin² jí² tya' Dios: "Ja²mo galíi² Abraham ijmáa¹ Dios jiin¹³ la gajin²in, joon tšu 'wii¹³ ja²mo galíi², ga'íi² Dios júu³ 'e jo 'ee tsaa² røøi²¹gi. Joon 'e jí² tya' Dios jin²in 'e Abraham do galiseein²¹ tyú² coon¹³ Dios."

²⁴Joon coon¹³ la joon liñ²i¹ 'e Dios 'íi² júu³ 'e tyú²mo tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o jon'on jiin¹³ coon¹³ 'e jai² líi². ²⁵La joon galf² coon¹³ Rahab, jaain²¹ 'yiiatsangó¹, tsu Dios ga'íi² júu³ 'e jo 'ee tsaa² røøi²¹gi Rahab do coon¹³ 'e gajmaa¹a cwáain¹ tya¹ 'in tsá² do 'in gasii¹in Josué. Gaunjií²in Rahab do joon gauncoon¹³ 'o gacwo'íi¹ 'ido lí¹ la xii²¹a. ²⁶Ñí²oo' wa jo 'yugi alma tyi¹ cuerpo tyi¹ 'in 'líi²¹²mo', la joon jon wa jo jmoo¹o tsá² 'e tyú² jo 'ee to² 'íi³in jilaa²¹ 'e jai² líi². Jo tsacwaa¹a coon¹³ Dios coon²¹ tøøi².

Jo moo¹ jéei¹ unnisií¹³ tsá²

3 Tsaru¹u', jo cwoo¹³-'oo' 'e líi²in 'naa' tifo² fúui¹ 'e 'ee'ee' júu³ tyú² tya¹ Dios. Tsu ñí² 'naa' 'e jileei²¹ 'in 'e' tsá² fee¹gi tsaa² tya'a ilisá² wana jo untiin¹²in júu³ tya'a 'a 'ee¹ do. ²Joon jile¹e lí¹ un'lee²¹na' 'áai¹ joon wana jo un'laai³ tsá² yaai coon¹³ jilaa²¹ 'e faa²¹a jo un'leei³ 'ñā'a coonti. Tsu wana lí² cwo¹ tsá² cwáain¹ yaai 'e faa²¹a jmai² 'e tyú²-u, joon jmoo¹o jiin¹³ 'e tyú²-u jon. ³Taan'an' nii²¹² ní¹ cwa² 'e jmāa¹a nñu¹²un joon coon¹³ la joon tyu¹u' to² la tøøi² cwa² do. ⁴Cón²duu' cwáain¹ xiia la tyu² tsá² to² coon²¹ barco fee¹. Fiin¹³ fee¹ 'áai¹ 'e barco do joon 'gøøi¹³ 'áai¹ 'e tyí² 'e 'la²a 'in tyan¹ barco do tyaan¹ ngóo¹-o xiialí¹ 'iin²¹²in coon¹³ coon²¹ 'mó² pi³ lí¹ jiin¹in. ⁵La joon lí² jon unnisií¹³ tsá², pi³ 'áai¹ pe lí² jmāa¹a coon²¹ 'e fee¹. Coon²¹ moo²¹ fee¹ lí² jún¹ tsá² coon¹³ coon²¹ jí² pi³. ⁶Joon la lí² coon²¹ jí² pi³ lí² unnisií¹³ tsá². Unnisií¹³ tsá² jo moo¹ jéei¹, yíia¹³ cataain²¹ cataan²¹mo joon coon¹³

la joon un'leei²¹ tsá² yaai. Joon coon¹³ 'ii²¹ tya¹ lí¹ 'in 'líi³mo jmoo¹o unnisií¹³ tsá² 'e 'wii²¹² mii¹³ seein²¹ tsá² ngoo¹ la lí¹ ngóo¹ jí² coon¹³ jilaa²¹ 'e jo to² tí². ⁷Lí²-i un'wó¹ tsá² tsi jileei²¹ joo'nuu²¹. Nigaun'wó¹ tsá² tsi jileei²¹ joo²¹ tsí³ cwáa¹ coon¹³ mii²¹ coon¹³ joo²¹ taai² jmi¹ñi³. ⁸Pe jiin¹³ jaain²¹ jo mo lí² tyu²u to² unnisií¹³i. Jo tii² 'yu unnisií¹³ tsá² 'e jmoo¹o 'e gó². Joon 'e faa²¹a tsá² lí² lawa 'ootyí². ⁹Coon¹³ unnisií¹³i un'goo²¹o Ñāñu¹u' Dios Jmii²¹ joon coon¹³ unnisií¹³i do faa¹³a' júu³ 'laa²¹ tya¹ tsá². Joon lawa faa¹³a' 'laa²¹ tya¹ Dios tsu Dios gajmeei¹ tsá² 'e líi¹ la líi¹ 'ii-o. ¹⁰Coon²¹ moo'oo²¹ tsá² 'yeei²¹ júu³ tyú² joongi júu³ 'laa²¹. Tsaru¹u', jo tseein²¹ 'e faa²¹a tsá² jí² tún² 'ii¹³. ¹¹Cón²duu' cwáain¹. Jo ja lí² 'yeei²¹ jmi²¹ tyú² coon²¹ lí¹ 'yeei²¹ jmi²¹ ñii²¹. ¹²Tsaru¹u', coon²¹ 'mó² cwaríi³ coon²¹ lí¹ líi²naa', éti lí² 'fí¹ poo²¹? Owa coon²¹ wuunjøø³ 'ee, éti lí² 'fí¹ mii³ cwaríi³ 'ee? Coon¹³ la joon jo lí² 'yeei²¹ jmi²¹ tyú² lí¹ 'yeei²¹ jmi²¹ ñii²¹.

Cwo¹o Dios tsá² jilaa²¹ 'e tyú² 'e 'í¹-tsi

¹³Wana seein²¹ jaain²¹ jee²¹² 'naa', jaain²¹ 'in 'øøi²¹-tsi 'áai¹, 'ná¹ jmaa¹a 'ido 'e tyú² joon jo jmaa¹a jloo³. 'Ná¹ ngi¹ 'ido 'wo²-tsi la tñi² ngi¹ 'in jmi¹-tsi. Tsu 'in 'øøi²¹-tsi la jai² jo jmoo¹o jloo³. ¹⁴Pe jo foo²oo' 'e 'øøi²¹-oo' 'áai¹ wana tsiwúu¹naa' jon'gi wana 'iin²¹²naa' jmee²¹²naa' yaanaa' tsacøø¹³. Tsu 'in 'øøi²¹-tsi la jai² jo jmoo¹o la joon. ¹⁵Dios jo gacwo¹ wa'a 'áa¹a tsá² tsiwúu¹. Joon 'in 'øøi²¹-tsi la joon líi¹ lawa tsá² 'in jo cwii¹in Dios. Jmoo¹-o jiin¹³ la 'iin²¹²in. Jmoo¹o jiin¹³

la 'iin²¹²in 'in 'lii¹³mo. ¹⁶Tsu mo jmo¹o tsá² fee¹ 'ña'a joon jmo¹o tsá² mii¹³i jee²¹² yaai jo 'ii²¹ ilisá² jee²¹² 'ii joon ilisá² jilaa²¹ 'e gó². ¹⁷Dios cwo¹o tsá² jiin¹³ 'e tyú²-u 'e 'øø¹²¹-tsi. Joon jilee¹²¹ 'in 'øø¹²¹-tsi la joon jo un'lee¹²¹ yaai jee²¹² tsá², joon jmáa¹a 'e jo to²o tsá² mii¹³i. Jmáa¹a jon inuu¹un 'ee faa²¹a tsá² joon fee¹mo-tsi. Tyú²-u jmaa¹a tya' jilee¹²¹ tsá². Jo lí² tún² júu³, jmai¹² coon²¹ tún²-un jmo¹o. ¹⁸In jmo¹o 'ii²¹ røø²¹ jee²¹² tsá² iuncoon¹³ tsá² xeei²¹ 'e jmáa¹a 'e tyú².

In jai² líii² Dios jo lí² jmáa¹a la jmo¹o 'in jo cwii¹in Dios

4 Ifuu²¹²uu 'naa' 'e lí¹ líli¹ 'nii²¹ 'naa' joon jmo²oo' mii¹³naa' jee²¹² yaanaa'. Jmo²oo' la joon tsu 'wii¹³ jilaa²¹ 'e gó² 'e 'iin²¹²naa'. Joon jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in tsá² jmo¹o lawa 'nii²¹ jee²¹² yaai. ²'lin²¹²naa' coon²¹ 'e tyii' pe jo lí² 'e lí¹oo' joon 'wii¹³ joon 'iin²¹²naa' jngaa¹³naa' ruu²¹naa'. 'Wii¹³ 'oo²oo' tsiwúu¹ tya' 'e 'oo¹o tsá² xeei²¹ tíí¹³naa' joon 'noo²oo' mii¹³ tsu jo líi²ii' tyaa²aa' tyú². Jo 'ii¹³naa' jilaa²¹ 'e 'iin²¹²naa' tsu jo mí²ii' tyani Dios. ³Joon wa mo gamí²ii' jo ñii²naa' tsu mii¹³ii' jiin¹³ 'e 'yaai¹-oo'. Mí²ii' jiin¹³ jilaa²¹ 'e suun²¹naa'. ⁴'Naa' líí¹naa' tsá² 'in ngatiui² Dios! ¿Tí jo ñí² 'naa' 'in tsá² 'in tí²-tsi 'e sá² juncwii²¹ 'ee¹mo Dios? Jilee¹²¹ 'in 'iin²¹²in liseein²¹ tyú² coon¹³ jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹ 'ee¹mo Dios. ⁵¿Tí 'í¹-oo' 'e jo 'ee to² tí² 'e jin² jí² tya' Dios mo jin²in: “Áai¹ súun²in tsá² jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹”? ⁶Pe Dios gauncoon¹³gi tsá² 'áai¹. La jin² jí² tya'a: 'Ee¹mo Dios jilee¹²¹

'in jmo¹o jloo³ pe uncoon¹³ 'in tsá² 'wéi¹. ⁷Cwoo¹³-oo' jon 'e tyu¹² Dios to² 'naa'. Jo jmaa²aa' náu¹³uun' jiin¹³ la 'iin²¹²in 'in 'lii¹³. Tyuu¹³naa' to² 'e tyu¹² 'in 'lii¹³, jo jmaa²aa'. Joon ijaan²o 'in 'lii¹³ do. ⁸Mí²ii' 'e uncoon¹³ Dios 'naa' tsu uncoon¹³o. Jo jmaa²gii' 'e gó² pe jmai² 'e tyú² jilee¹²¹ 'naa' 'in jmo¹o 'e gó². Joon jilee¹²¹ 'naa' 'in jo 'iin²¹²in jmá¹ la to² tyu¹² Dios láa² 'wii²¹² jmáa¹a. ⁹Cain¹² cwolfí²naa' 'wii¹³ tya' tsaa² tyii'. Seen²¹naa' xuui²¹²-oo' joon cii²ii' 'wii²¹² tyii'. Joon jilee¹²¹ 'naa' 'in ngí¹³ii' 'ná¹-a cii²ii'. Joon 'e jløø³moo' cwolfí² jiin¹³ 'e xuui²¹²-oo'. ¹⁰Cwo'wo²-oo' yaanaa' tyani Ñáñu¹u' joon isaa²¹i 'naa' jløø³mo 'wii²¹² tyii'.

Jo 'nii¹³ 'naa' tsaru¹u'

¹¹Tsaru¹u', jo foo²oo' 'laa²¹ tya' tsaru²¹naa' tsu jilee¹²¹ 'in faa²¹a 'laa²¹ tya' ruu²¹i faa²¹a 'laa²¹ jon tya' to² tyu¹² Ñáñu¹u' Jesucristo. Tsu 'ii gatyu¹o to² 'e 'ná¹-a 'iin²¹²in tsá² ruu²¹i. Jo cwéi¹ tyii' jiin¹³ 'e 'iin²¹²naa' jmaa²aa', 'ná¹ jmaa²aa' jilaa²¹ to² tyu¹² Ñáñu¹u' Jesucristo. ¹²Jiin¹³ Dios lí² tyu¹² to² tsá². Jiin¹³ 'ii-o jon íjmáa¹a 'ii²¹ tya' tsá². Jiin¹³ 'ii lí² jmáa¹a tiin¹³ tsá² si untyée¹i 'ee. Joon, ¿iin²¹²naa' 'e 'nii¹³ 'naa' tsaru¹u'?

Jo ñí³ 'naa' 'ee ilí² tsa'oo²¹ yíia¹

¹³Nuu²duu' jilee¹²¹ 'naa' 'in jin² la lo: “Tsa'oo²¹ yíia¹ ní³ii 'e fuu²¹ náa¹ do joon taan²¹²na coon²¹ jiin²¹ loo²¹²xuu 'e 'nii³ii joon jnaa¹³xuu cuu².” ¹⁴Pe coonti jo ní²ii' 'ee ilí² tsa'oo²¹ yíia¹. Tsu, ¿'ee lí² juncwii²¹ tya' tsá²? 'E juncwii²¹ tya' tsá² lí la

li coon²¹ jní¹ fu taa²¹ ni 'wó². Taa²¹ catá² joon jeen²¹ mo tún¹. ¹⁵Tyú²gi wa'a foo²oo': "Wa cwoo¹ Ñāñu¹u' toon²¹o' lo joon jmoo²¹o' elo si 'edo 'ee." ¹⁶Pe 'naa' jmoo²oo' jloo³ tsu líi²naa' 'e yaamoo' tyú²u' to² juncwii²¹ tyii'. Joon 'áai¹ gó² la jmoo²oo' do. ¹⁷Tsu jileei²¹ 'in ñi¹ 'e tyú² pe jo jmoo¹o, 'nool 'ido tsaa² la joon.

Jo tiin¹³ tsá² sá² cuu² coon¹³ cuu²u

5 iNuu²duu' coon²¹ tún¹ jileei²¹ 'naa' tsá² sá² cuu²! 'Ná¹ tyii²oo' joongi ná¹ oo²oo' li xuui²¹²oo' tya' jilaa²¹ wúu¹ imoo²oo'. ²Jo 'ee to² 'ii³in jilaa²¹ 'e sá² tyii'. Joon lawa'a 'e joo¹³ cuu²¹u siin¹³ tyú² tyii'. ³Lawa'a 'e 'yia²¹ soo³ tya' jilaa²¹ cwanáa¹ coon¹³ jilaa²¹ cwataa²¹ tyii'. Joon tsu 'wii¹³ jo líin²-tsi cuu² 'e gasáa¹naa' do joon ityéé¹moo' coon¹³ cuu²uu' tsu jee²¹² catá² ijmáa¹a Dios 'ii²¹ tya' tsá². ⁴Gat² loocwoo¹o Dios júu³ tya' tsá² 'in nijmaa¹a to² tya' tsá² sá² cuu². In tsalee¹³ do gajmaa¹a to² jee²¹² tyiia²¹ pe 'in tsá² sá² cuu² jo gatyí¹ 'leei¹³ tya' 'in tsá² jmaa¹a to² tya'a. Joon Ñāñu¹u' Dios Jmii²¹ ijmáa¹a 'ii²¹ tya' 'in tsá² 'in oo¹o cuu² do. ⁵Gateen¹in juncwii²¹ coon¹³ jmai² 'e tyú²-u 'in tsá² sá² cuu² do. Gagøø²¹o tyú²-u lawa joo²¹ núu³ 'e tí² li júuin². Joon gatí² jmi²¹² tya'a. ⁶Niñii¹ 'in tsá² sá² cuu² do tsá² tyúí¹ coon¹³ jmai² júu³ tajuu²¹. Joon nigajngaa¹²mo 'ido. Joon 'in tyúí¹ do jo lí² unøøí¹³ 'ña'a.

**Taa²¹ jmaa²aa' ca mi jó¹
Ñāñu¹u' Jesucristo**

⁷Tsu 'wii¹³ joon, tsaru¹u', tá² téein¹oo' ca mi jó¹ Ñāñu¹u'

Jesucristo. Ñí²oo' 'e jileei²¹ 'in jmoo¹o to² ni cwoo¹³ 'wó² 'ná¹-a sijáan¹an coon²¹ tún² ce garoo²¹o 'e gajñii²¹i. Sijaan¹o ca mi ngíi¹ jmí¹ jó¹ nifu. 'Ná¹-a sijaan¹o jon jmí¹ jó¹ li tséi¹. Ngíi² joongi roo²¹ 'e nijñii²¹i. ⁸La joon 'ná¹-a sijaan²aan' coon²¹ ce tún² wa'a jo cwowíin²naa' tsu tí² lí² jó¹ Ñāñu¹u' Jesucristo. ⁹Tsarú¹u', jo jmaa¹aa' tsaa² tya' tsá² xeei²¹, joon jo i'náa¹ lisá² 'ii²¹ tyii', tsu Ñāñu¹u' Jesucristo, 'in jmoo¹o 'ii²¹ intí² lí² jó¹. ¹⁰Tsarú¹u', coon²¹duu' cwáain¹ xiiala ngóo¹ 'in gafaa²¹a cwáain¹ tya' Ñāñu¹u'. Gangóo¹-o wúu¹ tya'a pe tsá² 'in ngí¹ coon²¹ tún¹ 'ii. ¹¹Joon ñí²oo' 'e jløø³mo 'in nigajmaa¹a taa²¹ do. Nanuu²oo' xiiala gajmaa¹a Job taa²¹a. Joon ñí²oo' 'e tyú² gajmaa¹a Ñāñu¹u' tya'a mi yuuí¹³ ganií²¹ wúu¹. 'Áa¹mo feei¹-tsi Ñāñu¹u' tyi', 'wo²-tsi 'ii. ¹²Pe nifu, tsaru¹u', jo 'ée¹³naa' Dios jon'gi 'ée¹³naa' ni 'wó². Tyú²gi tyii' wa jo 'ée¹³naa' coonti. Mo foo²oo': "Joon²", foo²oo' ilíñi¹ tsá² 'e ja²mo júu³ tyii'. La joon jon mi foo²oo': "Ún²." Joon coon¹³ la joon jo ijmáa¹a Dios 'ii²¹ tyii'.

¹³Wa seein²¹ 'in oo¹o faí³ jee²¹² 'naa' cwofaa²¹a júu³ tyú². Wa seein²¹ 'in jløø³mo cwo'øø¹ø coon²¹ júu³ tyú² 'e untyúu¹i Dios. ¹⁴Wa seein²¹ 'inlñii¹³ tsatsaa¹³ jee²¹² 'naa' cwote¹² 'e 'in tsatsaa¹³ do 'in tsacøøí¹³ jee²¹² 'in jai² líi² 'e faa²¹a 'ido 'wii²¹² tya'a joon 'e suun¹un aceite tya'a la lí² 'e gatyú² Ñāñu¹u' to². ¹⁵Joon tsu 'wii¹³ ja²mo líi² 'iláa²mo. Joon Ñāñu¹u' ijmá¹ isiin¹³mo. Joon wana niga'nool¹o tsaa² joon 'íi²mo Ñāñu¹u' tsaa² tya'a. ¹⁶'Wii¹³ joon jmaa²aa' 'naa' júu³ la jaain²¹ la jaan²¹naa' tsaa²

ga'noo^{2oo}, joon foo^{2oo} júu³ tyú²
 'wii²¹² tya'a la jaain²¹ la jaan²¹naa'.
 Coon¹³ la joon iun'láa^{2moo}. 'E
 júu³ tyú² 'e faa²¹ a jaain²¹ tsá² 'in jo
 røøi²¹gi tsaa² tyani Dios lí² jmáa^{1a}
 coon²¹ 'e fee¹. ¹⁷In 'lii²¹² tsagoo^{21o}
 Elías, 'in gafaa²¹ a cwáain¹ tya'
 Dios calii, líi¹ la líi¹ jna' joon mo
 gamii¹ tyani Dios 'e jo tsá² jmí¹ jo
 gangó¹ jmí¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹
 'ní¹ jiin²¹ tsi ca'no³. ¹⁸Joon mo

ngayuui¹³ joon gafaa^{21a} júu³ tyú²
 joon gangó¹ jmí¹ tún¹ joon garoo²¹
 'e jñii²¹ tsá² tún¹.
¹⁹⁻²⁰Tsarui^{1u}, wana tæu²¹ la jai²
 jaain²¹ jee²¹² 'naa' joon 'in xeei²¹gi
 uncoon^{13o} 'e jaa²¹ a-tsi cwoliñí²
 'naa', 'in gajmaa^{1a} la joon galáa^{2mo}
 jaain²¹ 'in røøi²¹ tsaa² fu¹ gó². Joon
 gauntiin^{13mo} 'in tsá² røøi²¹ tsaa² do
 'e jo tsáa^{1a} li 'lii³. Joon 'láa^{2mo} tsaa²
 tya' tsá² gaín¹.

Jí² 'lára² 'wii²¹² 'e gasii¹in San Pedro tíi²i 'in jai² líii² Jesucristo

Sii¹in Tǎ³ 'e jí² lo tya¹ 'in
taain²¹² lí xiia²¹

1 Jna-a, Tǎ³, 'in líi¹i apóstol
tya¹ Jesucristo, sǎi³na 'e jí²
lo. Sǎi³na 'e jí² lo tya¹ jileei²¹, 'in
gatyii¹³in Dios 'in taain²¹² lí xiia²¹,
'in taain²¹² la caain²¹ lí sii²¹ Ponto,
Galacia, Capadocia, Asia coon¹³
Bitinia. ²Sǎi³na tya¹ 'in nigatyii¹³in
Dios Jmii²¹ jiin¹³ la niga¹i-tsi la mo
jéei¹. Joon niga¹i-tsi Dios 'e jmée¹i
'naa' tsá² tya'a cwáain¹ tya' Espíritu
tya'a 'e linúu¹³un' joon 'e untyúui¹
'naa' coon¹³ jmi¹ 'øø¹i Jesucristo.
Cwocwo²gi Dios 'naa' fo² feei¹ tyii¹
joon 'e seen²¹naa' tyú²-u.

'In jai² líii² Cristo 'i¹-tsi
icwaa¹ coon¹³ 'ii fu ñúfú²

³Cwocwoo²¹o 'maai¹³ Dios
Jmii²¹, 'ii Jmii²¹ Ñañú¹u' Jesucristo.
Joon tsu 'wii¹³ feei¹-tsi tyi¹ 'áai¹
gacwoo¹o 'e galiseen²¹na' tún¹ 'e
sijaan²¹an' 'e tyú² mo gajmaa¹a jiin¹
Jesucristo jee²¹² 'líi²¹². ⁴Joon coon¹³
la joon 'ii¹³moo' coon²¹ tyíia³ 'e jo
tyéi¹ tyii¹ 'e niga'maa¹ Dios tyii¹ fu
ñúfú². Joon 'e tyíia³ do jo lí² líleei²¹
jon'gi lí tsáai². ⁵Si'mo²o tya¹ jileei²¹
'naa' 'in un'øøi¹ Dios tsu 'wii¹³

ja²mo líi²naa'. Iun'øøi¹ Dios 'naa' ca
mi 'ii¹³naa' 'e tiin¹³naa'. Nanáa¹ tyú²
joon i'ee¹ Dios mi tí² jiin²¹ lí tséi¹.

⁶'Wii¹³ joon jmaa²aa' jløø³naa'
xúfiin¹³ moo²oo' wúu¹ coon²¹ sii¹³
coon¹³ 'láai² nii² faí³. ⁷Joon 'e faí³
'e seen²¹naa' nano lí la lí coon²¹ jí² 'e
untyú² tsá² cwanáa¹ coon¹³. Joon 'e
jai² 'e líi²naa' tyiin²gi lagi cwanáa¹
'e tyéi¹. Pe coon¹³ 'e faí³ do iuntyú²
Dios jilaa²¹ 'e jai² líi²naa'. Joon mi
cwo'íi¹naa' tyú²-u jilaa²¹ 'e faí³ do
'in Jesucristo, mi jó¹ tún¹, icwo²o
'naa' 'e tyú¹-unaa'. Joon 'ii¹³naa' 'e
'ya²gi tya'a joon iun'goo²¹o tsá² 'naa'
la un'goo²¹o tsá² 'ii.

⁸Fiin¹³ jo mo ñii² 'naa' Jesucristo
'iin²¹²moo' 'ii joon jløø³moo' 'e jiin¹³
jo ñí²ii' xiiala foo²oo' jløø³moo'.
Joon róøi² jilaa²¹ 'e jløø³naa' líi²naa'
'e 'ya²gi 'e sá² ñúfú². ⁹Joon jløø³naa'
tsu 'wii¹³ i'ii¹³naa' 'e tiin¹³naa' 'wii¹³
galijai² galíi²naa'.

¹⁰Joon 'in tsá² 'in gacwo¹ júu³ tyú²
tya' Dios ca líi²¹² gafaa²¹o tya' xiiala
itiin¹³naa' Dios. Joon gacwo²-tsi
'ido untsáa¹a joon gamíi¹i xiiala ilí².

¹¹Ga'naa²¹i 'iin tsá² si 'ee jiin²¹ 'ee
'e faa²¹a 'in Espíritu tya' Cristo mo
gajmaa¹a júu³ 'e ná¹ nii²¹² Cristo
wúu¹ joon i'ii²¹i 'e 'ya²gi tya'a. ¹²Pe

Dios gajma²a júu³ 'in tsá² do 'e jon'on tya' 'ii' 'e júu³ do pe tyijna'o'. Joon 'in cwo¹ júu³ tyú² nano coon¹³ 'ii'²¹ tya' Espíritu Tyú² 'in Dios gasii¹ 'in fu ñu¹fú², 'ii-i jma²'a 'naa' júu³ 'e cwáain¹ do. Joon 'in ángeles 'iin²¹² 'in 'áai¹ litsáai¹-tsi 'e cwáain¹ do.

**Gatø¹ Dios 'e seein²¹ tyú¹-u
mo 'in jai² líi² 'ii**

¹³Wii¹³ joon tyaa¹aa' tyú² tyii', 'í' du¹-oo'. Coon²¹ tún² seen²¹naa'. Cwoli²¹oo'. Cwoli¹jøø³ moo' jilaa²¹ fo'fee¹'-tsi 'ii¹³naa' mi jnéi¹ Jesucristo. ¹⁴Jmaa²aa' la jmoo¹o xuui²¹² 'in nuu¹³. Jon'on seen²¹naa' jmaa²aa' jilaa²¹ 'e gó² 'ii²¹²naa' la gajmaa²aa' la nu¹gi ilicwii¹naa' Dios. ¹⁵Pe seen²¹naa' la seein²¹ 'in nigatø² 'naa'. Joon tyú¹mo 'ii coonti. ¹⁶Tsu ni jí² tya'a 'e jin²: “Cwoli'ee¹moo' jilaa²¹ 'e gó² tsu jna 'aa¹oo jilaa²¹ 'e gó².”

¹⁷Joon ná¹-a ngii²ii' tsa'goo²¹-oo' la 'ii²¹² taan²¹²naa' juncwii²¹ lo wana foo²oo' Dios: “Ñu¹u¹”, tsu 'ii jmoo¹o 'ii²¹ røø² tya' tsá² la jaain²¹ la jaain²¹ tsá². ¹⁸Ñi² 'naa' 'e Dios gatyí² 'e láa²moo' jee²¹² coon²¹ juncwii²¹ 'e jo 'e to² 'íi³in 'e gacwo¹ tsacøø¹³ tyi'naa'. Joon jo gatyí¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e tyéi¹ 'e la lí² cwataa²¹ si cwanáa¹ 'ee. ¹⁹Gatyii²¹o coon¹³ jmi¹ 'øø¹i Cristo 'e tyiin² 'áai¹. Gatuun²¹ jmi¹ 'øø¹i la tuun²¹ jmi¹ 'øø¹i jaain²¹ joo'saa²¹ xuui²¹² 'e jo 'ee líi¹i coonti 'e cwo¹ tsá² lawa coon²¹ fa¹. ²⁰Nigasíi²mo Dios røø² coon¹³ Jesucristo 'ee ijmáa¹a coon¹³ Jesucristo la nu¹gi ijmáa¹a juncwii²¹ joon 'wii²¹² tyi'naa' gajmaa¹a líi² 'naa' jee²¹² jiin²¹ lí

tséi¹. ²¹Coon¹³ jilaa²¹ 'e gajmaa¹a Cristo jo cu²gi-oo' coon¹³ Dios tsu Dios do gajmaa¹a jiin¹ 'ido jee²¹² 'líi²¹² joon gacwoo²¹ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a 'e jo cu²-oo' coon¹³ on coon¹³ jilaa²¹ 'e jai² líi²naa' coon¹³ jilaa²¹ 'e sijaan²aan' 'e cwo²o jna'.

²²Joon tsu 'wii¹³ niganuu²uun¹ 'e júu³ jai² tya' Dios nigalityú¹naa' 'e líiin²¹²naa' 'in tsaru¹u' la jai² cwoli¹iin²¹²naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' ce caain²¹-oo' 'e gauntyú¹ Dios. ²³Galiseen²¹naa' tún² 'ii²¹ tya' júu³ tyú² tya' Dios 'e líi la líi² 'e jo tyéi¹ nii¹³. Galiseen²¹naa' tún² 'ii²¹ tya' Dios jon' tya' sáa³ jmi²¹ tsá² 'in júin¹. Joon coon¹³ júu³ tyú² tya' Dios do cwo¹o Dios juncwii²¹ tyii' joon 'e juncwii²¹ do jo tyéi¹. ²⁴La gajin² jí² do: Jilee¹ tsá² líi¹ la líi¹ 'nii²¹, joon jilaa²¹ 'ya²gi tya'a líi la líi¹ tya' 'nii²¹ do. Lityuun²¹ 'nii²¹ do joon xuui²¹ lí³ tya'a.

²⁵Pe júu³ tya' Ña¹ñu¹u¹ taa²¹a coon²¹ tøø²mo.

Joon nigacwo¹ tsá² 'naa' 'e júu³ tyú² do tya' xiiala jmaa¹ Dios tiin¹³naa'.

2 'Wii¹³ joon tá¹ 'naa' jilaa²¹ nii² tsii²¹² wúu¹ 'naa' 'e líi²naa' joon jo cón² 'naa' tsá² tóo², jo cwoli¹n²naa' tajuu²¹ joon jo suun²¹naa' 'e sá² tya' tsá² xeei²¹. Tá¹ 'naa' jilaa²¹ júu³ 'atsaa²¹. ²La líi¹ yuun²¹ 'in 'iin²¹²in cuu²¹ tuu²¹ 'e lí² cwaain²¹ coon¹³ la joon joon 'naa' cwoli¹iin²¹²moo' 'e júu³ tya' Dios 'e jo lí² caai²¹ 'e coon¹³ la joon 'e líi² 'gii¹ xiiala itiin¹³naa' Dios. ³Tsu nigalitsáa¹mo-oo' 'e la ja²mo jmoo¹o Ña¹ñu¹u¹ tyú² tyii'.

**Líi¹ Cristo lawa coon²¹
cuun²¹² 'e jiin¹in**

⁴Ñityéen¹naa' jon coon¹³ Ña¹ñu¹u¹ Jesús icwo² 'naa' juncwii²¹ tyii'. 'Ii

líi¹i lawa coon²¹ cuun²¹² 'e nigapii²¹
tsá² co' lawa 'e jo tseein²¹. Pe tyani
Dios líi¹i lawa coon²¹ cuun²¹² 'e
gatyii¹²i joon 'áa¹mo tyiin². ⁵Joon
'naa' cwołf²naa' lawa cuun²¹² 'e jiin¹
'e lí²-i jmaa¹³a Dios coon²¹ cwo¹ li
cwaa²¹ 'in Espíritu Tyú² tya'a. Joon
coon¹³ la joon liseein²¹ coon²¹
poo²¹² untsá² 'in jmoo¹o jiin¹³ to²
tyu² Dios Jmii²¹. 'Ii²¹ tya' Jesucristo
cwo¹ 'ido fa¹ joon jiin¹³ 'ii-o lí²
cwo² Dios fa¹ jiin¹³ 'e lí² 'ii²¹in
Dios. Joon 'e fa¹ do lawa'a 'e faa²¹o
jilaa²¹ júu³ tyú² coon¹³ jilaa²¹ to²
tyu² 'e jmoo²oo'. ⁶Tsu ni jí² tyú²
tya'a Dios 'e jin²:

Jna-a isáa¹³na fuu²¹ Sión jaain²¹
tsá² 'in nityii¹³na ilíin² lawa
coon²¹ cuun²¹² tyú² 'e toon²¹
tsá² nifu mo jmoo¹²o 'nú¹.

Joon tyiin²mo 'ii.

Joon jilee²¹ 'in jai² lííi² 'ii jo 'e
i'oo¹o fa'ii²¹ tya'a, pe iun'goo²¹
tsá² 'ii.

⁷Tsu joon tya' jilee²¹ 'naa' 'in jai²
lííi² 'ii 'áa¹mo 'yei²gi 'ii tyii', pe tya'
jilee²¹ 'in jo jai² lííi² 'ii pe li lí¹ 'ii²¹
tyu²o to² la mo ngóo¹ 'naa¹³mo.

Ingíi²mo 'ii jmáa¹ la lí² 'e jin² ni jí²:
'E cuun²¹² 'e gapí² 'in tsá² jmoo¹³
'nú¹ li co² jo 'ee to² 'íi³in joon
galíi¹mo la lí¹ 'e cuun²¹² nifu.

⁸Galf² jiin¹³ la gajin² 'e jí² do:
Ilí² lawa cuun²¹² 'e tyuui¹³ tsá²
'e jmoo¹o cii¹³ tsá².

Cii¹³mo 'in tsá² do tsu jo jmoo¹o
nuu¹²un júu³ tya' Dios. Tsu la joon
gatyú² Dios to² itsangíi² jilee²¹ 'in
jo nuu¹³.

Xiiala líi¹i 'in gatyii¹³in Dios

⁹Pe 'naa', Dios gatyii¹³in 'naa' 'e
líi¹naa' tsá² tya'a. Gatyii¹³in 'naa'

'e líi¹naa' coon²¹ poo²¹² untsá² 'in
jmoo¹o jiin¹³ la to² tyu² Dios.
Líi¹naa' tsá² tya' Dios 'in lí² jmáa¹³aa'
tsá² júu³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Dios
'in nigatø¹ 'naa' 'e 'woo²¹naa' li
nuu²¹ 'e cwotaan²¹²naa' li jná² joo²¹
tya'a. ¹⁰'Naa', la mo jéei¹ jo 'ee fuu²¹
li goo²oo' pe nano líi¹naa' lawa'a
tsagoo¹ 'in tyu² Dios to². La mo
jéei¹ jo mo galf² 'e 'ii¹³naa' fo'fee¹
tya' Dios pe nano niga'ii¹³moo'.

Xiiala 'ná¹ jmoo¹o 'in jai² lííi² Dios

¹¹Tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, líi¹naa' tsá²
coon²¹ fuu²¹ 'in cwá² juncwii²¹ lo
cata. Mfíi² tyaní²ii' cwoján¹ caai²¹
jilaa²¹ 'e gó² 'e 'iin²¹²in tsá² jmáa¹a
tsu jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in tsá² jmaa¹a
ixé¹mo alma tya' tsá². ¹²Ngíi²ii' 'e
tyú² coon²¹ tøø²mo tyani 'in jo
cwii¹in Dios tsu wa mo faa²¹a 'ido
'laa²¹ tyii' 'e líi¹naa' tsá² gó² inii²¹o
jilaa²¹ tyú² 'e gajmaa¹aa' joon
ifaa²¹a tyú² tya' Dios mi ti jmii²¹²
ifee²¹i Dios 'ii.

¹³Cwojmaa²aa' núu¹³nuu¹ 'in 'oo¹o
to² 'e jo lí² faa²¹a tsá² 'laa²¹ tya'
Ña'ñu¹u'. Cwojmaa²aa' núu¹³nuu¹
to² tyu² 'in tsaa²to² tyii' 'in fee¹gi
si jmoo²¹ joon jaain²¹ tsá² 'oo¹o
to² 'ee ¹⁴'in tsaa²to² do gasii²in i'e¹e
wúu¹ jilee²¹ 'in jmoo¹o 'e gó² joon
tyaa¹-tsi jilee²¹ 'in jmoo¹o 'e tyú².
¹⁵'Iin²¹²mo Dios 'e coon¹³ jilaa²¹
tyú² 'e jmoo²oo' ilí² jmoo²oo' ján¹ tii²
jilee²¹ 'in tuuin²¹² jo øø¹ti²¹-tsi.

¹⁶Ngíi²ii' lawa tsá² 'in galáai²
Jesús, 'in jo 'ná¹-a jmá¹ jilaa²¹ tiisi²
tya' tsá² pe jo jmaa²aa' 'e gó² joon
mi yuu¹³ joon foo²oo': "Jmoo²o'
jiin¹³ to² tyu² Dios tsu naláa²mo
jna." Jmaa²aa' la tíi² jmá¹ tsá² 'in
tyu² Dios to². ¹⁷Un'goo²¹oo' jilee²¹

tsá². Cwoli'iin²¹² moo' jilee²¹ tsá² 'in
jai¹² líí² Cristo. Cwoli'gøø²¹ moo'
Dios, joon un'goo²¹oo' 'in tsaa'to²
nifu.

**'E¹e Cristo jna' xiiala jmoo²¹o'
taa²¹ mi moo²¹o' wúu¹**

¹⁸Naa', tsá² jmoo¹o to² inuu tsá²,
cwojmaa²aa' núu¹³uun' to² tyú²
ñífi¹i' coon²¹ tún² 'e tsái¹-oo'.
Cwojmaa²aa' núu¹³uun' 'in tyú¹i la
joon jon 'in soo¹-tsi. ¹⁹Yaa¹-tsi
Dios tya' tsá² 'in nii²¹² wúu¹ 'e jo
tíí² jo 'nii²¹-tsi tsu 'iin²¹² in jmáa¹a
la 'iin²¹² in Dios. ²⁰Pe wana jmoo¹o
tsá² 'e gó² joon 'e²e tsá² 'ii wúu¹
tya' 'e gó² gajmaa¹a, 'ee to² 'íi³in
wa nii²¹² wúu¹ joon jo 'nii²¹-tsi? Pe
wana gajmaa¹a tsá² coon²¹ 'e tyú²-u
joon jo 'nii²¹-tsi mo 'e²e tsá² 'ii wúu¹
tya' 'e tyú² gajmaa¹a, 'yaa¹-tsi Dios
tya'a. ²¹Tsu 'wii¹³ joon gatø¹ø Dios
'naa' tsu Cristo gajmaa¹a lawa coon²¹
li² tyii' mo gani²¹² wúu¹ 'wii²¹²
tyii' 'e ná¹-a jmaa²aa' la gajmaa¹a.
²²Jiin¹³ coon²¹ tsaa² jo ga'noo¹o,
jon'gi jiin¹³ jaain²¹ tsá² jo gacon²on
tóo². ²³Joon mo gají²in tsá² 'ii jo
gañii¹ in jiin¹³xu. Joon mo ga'e²e
tsá² 'ii wúu¹ jo gaton¹on fo¹-tsi
'in tsá² 'in ga'e²e 'ii wúu¹ pe 'e 'íi¹³
la 'e ñii¹i gatyaa¹a cwoo²¹o Dios
jilaa²¹ tsu Dios 'in jmoo¹o 'ii²¹ røø²¹.
²⁴Cristo mo gateein¹ tsá² 'ii tsaa'
crúu¹³ 'ña'o gatyí¹ tsaa² tyi' coon¹³
wúu¹ 'e gani²¹ do. Joon gajmaa¹a
la joon 'e jo tyu²gi tsaa² jna' to² pe
'e ilisáan³an' 'e tyú². Tsu naláa²moo'
coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ 'e gani²¹.
²⁵Tsu galí¹naa' lawa joo'saa²¹ 'in
nigatuui¹ pe nano nigacií¹³oo' tya'
'in 'aai²¹ 'naa', tya' 'in un'øø¹ 'naa' 'e
itiin¹³naa'.

Xiiala 'ná¹ jmá¹ 'in nicui² cwoo²¹o

3 Coon¹³ la joon jon 'naa', tsamf²
'in seein²¹ nuu¹ tya'a, 'ná¹-a
jmaa²aa' núu¹³uun' 'e coon¹³ la joon
wa seein²¹ 'inlíí¹³ nuu¹ tyii' 'in jo
jo¹ líí² júu³ tya' Dios jo 'ná¹ foo²oo'
pe jiin¹³ coon¹³ 'e tyú² jmaa²aa'
ilítsáa¹mo-tsi 'in nuu¹ tyii' do.
²Nuu¹ tyii' icon²¹ cwáain¹ xiiala
ngii²ii' coon²¹ tún² joongi xiiala
un'goo²¹oo'. ³Jo cu²-oo' coon¹³
jilaa²¹ 'e jmaa²aa' 'e 'yei²gi' lagi
xiiala tyá² tsamf² tyú² tyii' i coon¹³
jilaa²¹ cwanáa¹ joongi coon¹³ 'mi²
'e tyí² tsá² 'ee. ⁴Pe cwoseen²¹naa'
coon²¹ tún² 'e tyú¹naa' li tsi, 'e
seen²¹naa' wo²-oo' joongi jo cu²-oo'
tsu jo tyé¹i jilaa²¹ 'elo. Joon tyani
Dios 'áa¹mo tyiin² 'e seein²¹ tsá² la
joon. ⁵Tsu la joon líí¹ 'in tsamf² 'in
seein²¹ cali², 'in líí¹ tsamf² tya'
tsacøø¹³ tyi', gatsaa¹-tsi Dios joon
gajmaa¹a nuu¹²uun to² tyu² ñuu¹
tya'a 'e jméi¹ 'ña'a 'yei²gi. ⁶La joon
gajmaa¹a Sara, gajmaa¹a nuu¹²uun
ñuu¹ tya'a Abraham, joon gajin²
Sara: "Ñuu¹ tyiia no." Joon líin²naa'
jamí¹i Sara wa'a jmoo¹oo' 'e tyú²
joon jo jmaa²aa' 'goo²¹-oo'.

⁷La joon jon 'naa' tsá² seein²¹
tsamf² tya'a, cwotaan²¹²naa' coon¹³
tsamf² tyii' lawa 'in øø¹-tsi.
Tsáa¹mo-oo' tsamf² tyii' jiin¹³ la
gatíí². Tsáai¹-oo' 'ido jon'on wa'
'wii¹³ 'e tsaa¹i¹³gi lagi 'naa' pe tsu
'wii¹³ niga¹ii²¹i fo'fee¹ tya' Dios la
ga¹ii¹³naa'. Joon coon¹³ la joon jo
sijníi¹³ júu³ tyú² tyii'.

Xiiala 'ná¹ jmá¹ 'in nii²¹ wúu¹

⁸Coon²¹gi júu³ fuu²¹²uu 'naa'
jileei²¹ 'naa'. Canii²mo 'íi¹-oo'

la jaain²¹ la jaan²¹naa'. Fúu²
 cwolfín²naa' ruu²¹naa' la jaain²¹ la
 jaan²¹naa'. Cwoiin²¹²moo' tsá² xeei²¹
 lawa tsaruu²¹moo'. Cwoseen²¹naa'
 wo²-oo' la joongi tsá² jo jmoo¹o feei¹
 'ñā'a. ⁹Jo jmaa²aa' 'e gó² tya' tsá² 'in
 jmoo¹o 'e gó² tyii', la joon jon jo
 jii²¹²naa' tsá² 'in jii²in 'naa'. Li' cii¹²ⁱ
 jmaa¹aa' la jmaa¹a 'ido. Mf²ii' tyani
 Dios 'wii²¹² tya'a joongi foo²oo' 'e
 tyú² tya'a, tsu Dios gatø¹ø 'naa' 'e
 'ii¹³ 'naa' jilaa²¹ 'e tyú² tya'a. ¹⁰Jin²
 jí² tya'a:

Jileei²¹ 'in 'iin²¹²in liseein²¹

'yaa¹-tsi coon¹³ juncwii²¹

tya'a,

joon taa¹i tyú²-u la coon²¹

jmii²¹²;

'ná¹-a cwoun'øø¹²ⁱ sii¹²ⁱ 'e jo

cwofaa²¹ 'e gó²,

la joon jon loosii²¹²ⁱ 'e jo cwoo²¹

faa²¹a júu³ tajuu²¹.

¹¹'Ná¹-a cwotuu²¹ jilaa²¹ 'e gó²,

joon cwocwo²-tsi 'e seein²¹ tyú²

coon¹³ jileei²¹ tsá².

Joon cwocwo²gi-tsi.

¹²Tsu un'øø²¹ⁱ Ñā'nū¹u' 'in tsá²

tyú¹,

joon nuu¹o júu³ tyú² tya' 'in tsá²

tyú¹ do,

pe 'nii²¹-tsio tya' jileei²¹ 'in

jmoo¹o 'e gó².

¹³Jo 'in seein²¹ jiin¹³ jaain²¹ 'in lí²

jmeei²¹ 'naa' wa cwo²-oo' jmoo²oo'

'e tyú². ¹⁴Tsu xufiin¹³ 'e² tsá²

'naa' wúu¹ tya' 'e tyú² gajmaa²aa'

jløø¹³moo'. Jo foo¹³moo' coon¹³

jilaa²¹ fo² toon²¹-oo', jo cu²-oo'

líi²naa'. ¹⁵Caai¹ jeen¹³naa' jilaa²¹

'e gó² tsu Jesucristo jo 'ee to² sá²

jmeei¹ 'e gó² joon nanaa²¹ tyú² tyii'

jmáa¹³aa' tsá² júu³ jileei²¹ tsá² 'in

'iin²¹²in linii²¹ 'e lí' 'e ijeen²naa'

Jesucristo. Jo foo²oo' coon¹³
 júu³ jloo³ pe sfi¹³naa' coon¹³ 'e
 un'goo²¹oo' Dios Jmii²¹. ¹⁶Cwoñí²ⁱⁱ
 'e jmai¹² 'e tyú²-u 'e nigajmaa²aa'
 'e áa¹a fa'i²¹ jileei²¹ 'in faa²¹a 'e
 gó² tyii' lawa tsá² gó²; 'in faa²¹a
 júu³ tajuu²¹ tya' 'e tyú² jmoo²oo' 'e
 líi¹naa' tsá² tya' Cristo. ¹⁷Tsu tyú²gi
 tyii' wa'a 'iin²¹²in Dios la joon 'e
 moo²oo' wúu¹ tya' 'e tyú² gajmaa²aa'
 lagi ñí²ⁱⁱ wúu¹ tya' coon²¹ 'e gó² 'e
 nigajmaa²aa'.

¹⁸La joon galf² tya' Cristo mo
 gajúin¹ gatyii¹ tya' tsaa² tya' tsá²
 coonti. In tsá² tyú¹ do gajúun²in
 'wii²¹² tya' tsá² gó² 'e lí² 'ii²¹ Dios
 jna'. Gajnga¹²mo tsá² ngú¹ taan¹in
 pe gajiin¹o tún¹ 'ii²¹ tya' Espíritu
 Tyú² tya' Dios Jmii²¹. ¹⁹Joon alma
 tya'o ngacwoo¹ júu³ tya' Dios tya' 'in
 alma tya' tsá² 'in taai²¹² sijníi¹³. ²⁰Li
 calii jo mo gajmaa¹a nuu¹³un la ii²¹²
 gajmaa¹a Noé 'e barco tya'a. Jee²¹²
 jiin²¹ joon fee¹mo-tsi Dios tya'a. Pe
 coon¹³ barco do xuu gatiin¹³ coon¹³
 jmii²¹ do, ti² jiin¹³ jñéei². ²¹La joon
 jon jna' mo sáa¹na' jmii²¹ nano
 lawa'a 'e tiin¹³mo' coon¹³ jmii²¹ do.
 Mo saai²¹ tsá² jmii²¹ 'e jmii²¹ do
 jon'on wa' jan¹² 'la² toon²¹ caluu pe
 lawa coon²¹ lí² 'e nigami¹² 'in tsá² do
 Dios 'e unsíi² Dios 'e gó² 'e í¹-tsi
 'wii²¹² nigajiin¹ Jesucristo. ²²Joon
 'in Jesucristo do naganga¹²mo fu
 ñūfú² joon gacwoo²¹ lí' caai¹ Dios
 Jmii²¹ lí tsá¹. Joon 'ii-o tyu¹²u to²
 jileei²¹ ángeles coon¹³ jileei²¹ 'in
 'oo¹o to² coon¹³ jilee²¹ 'in tyu² to².

Jmoo²oo' to² tyii' coon¹³ waa¹²¹

pí² 'e nicwoo¹ Dios Jmii²¹

4

'Wii¹³ joon, la mo gani³ Cristo

wúu¹ 'wii²¹² tyii' coon¹³ moo¹

táa¹i, la joon jon 'naa' 'ná¹ náa¹ tyú²
 tyii' moo²oo' wúu¹. Tsu jileei²¹ 'in
 niganí³ wúu¹ coon¹³ moo¹ táa¹i
 nigatuu²¹o jilaa²¹ tsaa². ²Joon
 taan²¹²mo jon la tøø¹ 'e seein²¹
 jiin¹³ la 'yaai¹-tsi Dios joon jo
 'iin²¹²gi jmáa¹a jilaa²¹ 'e nigatyuu¹³
 Dios 'e la jmoo¹ tsá² catyaai² seein²¹
 juncwii²¹. ³Tsu líin²mo jiin¹³ la
 nagajmaa²aa' la mo jéei¹ 'e jmaa²aa'
 la tĩ²-tsi tsá² jmoo¹o 'in jo cwii¹in
 Dios. Tsu 'ii yuníi¹ jmáa¹a jilaa²¹
 'e gó². Suun¹in jilaa²¹ 'e gó², ngi¹
 to² 'iin¹, tĩ²-tsi tsáa¹ li náa¹ jmi¹
 'un²un máa¹. Joon un'goo²¹o tsá²
 jileei²¹ dioses 'in jo jai¹² 'e jo tĩi².
⁴Joon tsa'goo²¹-tsi 'áai¹ 'in tsá²
 do mo jo sicaan²¹naa' coon¹³ 'e
 jmaa²aa' 'e gó² do coon¹³on. Joon
 faa²¹a 'laa²¹ tyii'. ⁵Pe 'in tsá² do
 ingí¹ coon²¹ tya'a tyani 'in niganáa¹
 tyú² tya'a ijmaa¹a 'ii²¹ tya' 'in jiin¹
 lagi 'in najúuin². ⁶Tsu 'wii¹³ joon
 ganúu²un 'in tsá² najúuin² júu³ tya'
 Dios 'e xufiin¹³ najuun²¹mo ngu¹
 taan¹in la júuin² jileei²¹ tsá², joon
 jiin¹o tún¹ 'ii²¹ tya' Espíritu Tyú²
 tya' Dios. Coon¹³ la joon jiin¹ coon²¹
 tøø²mo la jiin¹ Dios.

⁷Nijatyéen¹mo 'ii²¹ tya' jilaa²¹ 'e
 sá², 'wii¹³ joon cwongíi² coon²¹
 tún² 'e cwo²-oo' foo²oo' júu³ tyú².
⁸Joon tyiin²gi la jee²¹² jilaa²¹ jo
 tĩ² 'naa' 'e 'iin²¹²naa' la jaain²¹ la
 jaan²¹naa' tsu coon¹³ la joon
 fee¹mo-tsi' tya' 'e 'lúa²mo tsaa² tya'
 tsá² xeei²¹. ⁹Ii¹³naa' tsá² xeei²¹
 inuu tyii' 'yaai¹-oo'. ¹⁰Joon la joon
 la jaain²¹ la jaan²¹naa' uncoon¹³
 ruu²¹naa' jiin¹³ la 'ii²¹ tya' Dios 'e
 gacwo¹ Dios la jaain²¹ la jaain²¹.
 Cwolíi²naa' lawa 'in náa¹ ni 'in tyú¹
 tya' jilaa²¹ nii² 'e tyú²-u cwo²o

Dios tsá². ¹¹Mo cwo¹ tsá² júu³ tyú²,
 cwo faa²¹ lawa jaain²¹ 'in faa²¹ júu³
 tyú² tya' Dios. Joon wana unjii²
 tsá² tsá² xeei²¹ cwojmaa¹a coon¹³
 'ii²¹ 'e cwo¹ Dios 'ii. Tsu coon¹³ la
 joon jilaa²¹ 'e jmaa²aa' 'ii²¹ tya'
 Jesucristo ijmaa¹a feei¹gi Dios. Joon
 tĩi²mo Cristo jilaa²¹ 'ya²gi coon¹³
 jilaa²¹ to² coon²¹ tøø²mo. Amén.

**'In jai² líii² Cristo 'ná¹ nii²¹
 wúu¹ coon²¹ ce tún²**

¹²Tsarú¹'u' 'in 'iin²¹²na, mo
 moo²oo' wúu¹ Dios jøø¹² du 'naa'
 wana taa²¹-oo', 'wii¹³ joon 'i¹-oo'
 wa'a 'e tsa'goo²¹-oo' áai¹. ¹³Li'
 jmaa²aa' jløø¹³moo' tsu coon¹³ la
 joon moo²oo' coon²¹ sii¹³ wúu¹ la
 ganí² Cristo wúu¹. La joon jon
 ijmaa²aa' jløø¹³moo' áai¹ mi jne¹ 'e
 'ya²gi tya' Cristo. ¹⁴Wana faa²¹ tsá²
 'laa²¹ tyii' 'wii¹³ jo¹o líi²naa' Cristo,
 tsá² jløø¹³mo 'naa' tsu 'in Espíritu
 Tyú² tya' Dios 'in ngi¹ coon¹³ 'naa'.
 Joon 'in 'yei²gi 'áa¹mo 'ii la 'yei²gi
 Dios Jmii²¹ 'ñá'o. 'In tsá² do faa²¹
 'laa' tya' 'in Espíritu Tyú² do pe 'naa'
 un'goo²¹oo' 'i. Joon jo 'iin²¹²na wa'a
 moo²oo' 'naa' wúu¹ jiin¹³ jaan²¹naa'
 coon¹³ 'e gó² nijmaa²aa'. ¹⁵Tsu 'wii¹³
 joon 'iin²¹²na 'e jo jngaa¹²naa' tsá²,
 jon'gi jmaa²aa' 'uun²¹, jon'gi 'noo²oo'
 mii¹³, jon'gi jmaa²aa' doñí'ee 'e gó².
¹⁶Pe wana ní³ tsá² wúu¹ tsu 'wii¹³
 jo¹o líii² Cristo jo cwo'aa¹a fa'i²¹,
 pe cwo¹o 'maai¹³ Dios tsu tsá² tya'
 Cristo 'ii.

¹⁷Tsu gatí² jiin²¹ 'e 'lúa² 'wii²¹²
 jmáa¹a Dios 'ii²¹. Joon i'lúa² 'wii²¹²
 coon¹³ 'in jai² líii² 'ii. Joon wa
 i'lúa² 'wii²¹² coon¹³ jna' 'in jai²
 líii² 'ii, 'é'ee ilí² coon¹³ 'in 'in jo mo
 galinuu¹²un júu³ tyú² tya' Dios?

¹⁸Wa coon²¹xu-u itiin¹³ 'in tsá² tyúi¹ tyani Dios, 'ee ilf² coon¹³ 'in tsá² 'in jo tsaa¹-tsi Dios joon 'noo¹o tsaa². ¹⁹Tsu 'wii¹³ joon jileei²¹ 'in ní³ wúu¹ la gali'iin²¹² 'in Dios ná¹-a jmaa²gi 'e tyú² la ngóo¹ 'naai¹³ joon tyaa²¹ a cwoo²¹o Dios alma tyaa. Dios gajmee¹ 'i iin joon jo cuu²¹ 'i Dios júu³ tyaa.

**Cwoo¹ Tú³ cwáain¹ 'in
jai² líi² Jesucristo**

5 Tsu joon 'íi³ júu³ tyaa tsacøø¹³ jee²¹² 'naa' joon jna-a jon jaain²¹ jee²¹² 'ii. Joon gamóo³-oo mo gangóo¹ Cristo wúu¹ joon sicaan²¹ na coon¹³ 'on 'e 'ii¹³ na'a 'e 'ya²gi tyaa 'e tí² li jnéi¹. ²⁻³íi³ jna júu³ 'e 'áa¹naa' 'in tsá² do 'in jai² líi² Dios 'in líi²naa' tsacøø¹³ tyaa lawa 'in 'áai¹ joo'saa²¹. 'Ii¹³naa' to² 'yaa¹-oo' tsu la joon 'iin²¹² 'in Dios. 'Ii¹³naa' to² do jon'on wa'a jnaa²aa' cuu² pe ce caain²¹-oo'. Jo tyuu²uu' 'i to² 'ii²¹ 'in líi¹ tsá² tyii' pe jmaa²aa' lawa coon²¹ líi² tyú² tyanií¹. ⁴Joon mi jnéi¹ 'in tyu² to² nifu 'i'ii¹³naa' coon²¹ corona 'ya²gi 'e jo lifin³ la li corona lí¹ mo¹³.

⁵La joon jileei²¹ 'in xuui²¹²gi cwotyaa¹ yá² júu³ tyaa tsacøø¹³. Joon 'ná¹ ungoo²oo' tsaruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' joon uncoon¹³oo', tsu jin² ni jí² tyaa' Dios:

'Nií²¹-tsi Dios coon¹³ 'in jmoo¹o jloo³ yaai,
pe uncoon¹³ 'in 'wéi¹.

⁶Cwóí¹ yaanaa' 'e tyu² Dios to² 'naa' tsu 'gøø¹³mo 'áai¹ 'ii joon la joon mi tí² jiin²¹ tyaa 'i jméee¹ 'naa' tsafeei¹. ⁷Tyaa²aa' cwoo²¹o Dios

jilaa²¹ 'e ifee¹naa' tsu 'ii-o cu²-tsi 'wii²¹² tyii'.

⁸Cwongí²ii' coon²¹ tún², líi² jmaa²aa' tsu 'in 'líi¹³ 'naa²¹ 'i tsá² 'e 'iin²¹² 'in untyée¹mo. 'Iin²¹² 'in jmáa¹a 'e 'in²mo-tsi tsá² Jesucristo. Joon lawa 'yia²tíi³ 'in ngi¹ to² 'oo¹o, la joon jon 'in 'líi¹³ ngi¹ 'naa²¹ 'i 'in tsá² do. ⁹Tíi¹moo' coon¹³on, taa²¹ jmaa²aa' coon¹³ jilaa²¹ 'e jai² líi²naa'. Cwolií²ii' 'e jileei²¹ 'in jai² líi² la caain²¹ juncwii²¹ nii²¹ wúu¹ la joon. ¹⁰Pe mi líi²ciin²¹ 'e niganii²¹ wúu¹ coon²¹ sii¹³ Dios 'ña'a íjmée¹ 'i naa' múui². Íjmée¹ 'i naa' 'e tá² taain²¹²-oo' joon icwo² 'naa' pí². Joon seen²¹naa' tá² coon¹³ 'e jai² líi²naa'. Joon Dios do cwo¹ 'naa' jilaa²¹ fo'fee¹ joon 'ii do gatø¹ø 'naa' coon¹³ 'e gajmaa¹a Cristo tyii' 'e 'ii¹³naa' 'e 'ya²gi tyaa 'e jo tyéi¹. ¹¹Cwoli² tyaa' jilaa²¹ 'e 'ya²gi joongi jilaa²¹ 'ii²¹ coon²¹ tøø²mo. Amén.

Júu³ líi² tséi¹

¹²'In tsaru¹u' sii²¹ Silvano gatoon²¹² júu³ 'e jí² lo. Joon cwáain¹ tyiia 'ii jaain²¹ tsá² 'in tsáa¹-tsi. Coon¹³ 'e jí²xu lo gamí³ii tyanií²ii' joon jmóo³oo 'naa' júu³ 'e faa²¹ 'e jí²xu lo la jai² xiiala 'iin²¹² 'in Dios tsá². Tá² téein²-oo' 'e júu³ lo.

¹³'In tsá² catyaaí² 'in jai² líi² Cristo 'in taain²¹² Babilonia lo, 'in gatyii¹³ 'in Dios jon, sií¹ 'aa²¹²moo'. La joon jon jin² Marcos 'in líi¹ lawa yuu²¹ tyiia. ¹⁴Fee¹³naa' ruu²¹naa' la jaain²¹ la jaan²¹naa' coon¹³ coon²¹ 'e tyú²-u.

Cwoseen²¹naa' tyú² jileei²¹ 'naa' 'in jai² líi² Cristo. Amén.

Jí² ti tún² 'e gasii¹ in San Pedro tíi² 'in jai² líi² Jesucristo

Sii¹ in Tú³ 'e jí² lo tya¹ 'in
jai² líi² Jesús

1 Jna-a, Simón Pedro, síi³ na
'e jí² lo. Joon jmóo³ oo la to²
tyu² Jesucristo joon 'ii gasii¹ in
jna 'e líi¹ na apóstol tya'a. Síi³ na
'e jí² lo tyi'naa¹ 'in jai² líi² la jai²
líi³ na. Joon 'áa¹ mo 'ya² gi 'e jai²
líi² na. Joon tsu 'wii¹³ 'in tyú¹ mo
Dios coon¹³ Jesucristo, 'in jmoo¹ o
tiin¹³ na, ga'ii¹³ na 'e júu³ 'e jai²
líi² na. Joon fee¹ mo-tsi tya¹ jilee²¹
tsá². ² Cwocwo² gi Dios 'naa' fo'fee¹
tya'a joon cwoseen²¹ naa' tyú²
tsu nigalicwii¹ moo' Dios coon¹³
Ña'ñu¹ u' Jesús.

Xiiala 'ná¹ ngi¹ tsá² 'in
jai² líi² Jesucristo

³ Joon tsu 'wii¹³ nigalicwii¹ mo'
Dios, 'ii gacwo¹ o jna' waa²¹ pi²
tya'a jilaa²¹ 'e jmaí¹ to² tyi' joongi
'e seen²¹ mo' tyú² tyani jileei²¹ tsá²
'wii¹³ tya¹ 'in gatø¹ jna' ga'ii¹³ mo'
jilaa²¹ 'elo. Joon gatø¹ jna' coon¹³
jilaa²¹ 'ya² gi tya'a joon coon¹³ 'e
tyúu¹. ⁴ Joon coon¹³ la joon
nigacwo¹ o jna' júu³ 'e fee¹ joongi
'e tyiin². Joon coon¹³ júu³ ga'ii² do
galáí¹ naa' la líi¹ Dios. Galáa² moo'

jilaa²¹ 'e gó² 'e sá² juncwii²¹. Joon
'áai¹ sá² 'e gó² juncwii²¹ 'wii¹³ 'e
gó² 'i¹-tsi tsá². ⁵ 'Wii¹³ joon
cwo²-oo' 'e un'láa¹ naa' 'e jai² líi² naa'
coon¹³ 'e ngí² ii' tyú². La joon jon
un'láa¹ naa' 'e ngí² ii' tyú² coon¹³ 'e
ñí³-oo'. ⁶ Un'láa¹ naa' jon 'e ñí³-oo'
coon¹³ 'e tyuu² uu' to² yaanaa'. La
joon jon un'láa¹ naa' 'e tyuu² uu' to²
yaanaa' coon¹³ 'e jmoo² oo' taa²¹ a.
Un'láai¹ gi' 'e jmoo² oo' taa²¹ a coon¹³
'e un'goo²¹ gi' Dios. ⁷ Un'láai¹ gi' 'e
un'goo²¹ gi' Dios coon¹³ 'e 'iin²¹² naa'
tsaru¹ u'. Un'láai¹ gi' 'e 'iin²¹² naa'
tsaru¹ u' coon¹³ 'e 'iin²¹² gi' Dios
coon¹³ jileei²¹ tsá².

⁸ Wana jmoo² oo' jilaa²¹ 'elo joon
un'láai¹ gi' jmaa² aa' ili'íi³ mo to² 'e
galicwii² naa' Ña'ñu¹ u' Jesucristo.
Jo tsa'í¹ juncwii²¹ tyii'. ⁹ Joon 'in jo
jmoo¹ o la joon líi¹ i lawa tsá² tiui²
'in jo jnaa²¹ wíin². Ga'íi² mo-tsi 'e
Dios ga'íi² mo tsa² tya'a la mo jéei¹.
¹⁰ 'Wii¹³ joon, tsaru¹ u', cwo¹³-oo'
litsáai¹-oo' 'e gatø¹ Dios 'naa' joon
gatyí¹³ in 'naa'. Joon wana jmoo² oo'
la joon jo jmi²¹² xuu²¹ naa'. ¹¹ Coon¹³
la joon icwo¹ Dios ingí¹ naa'
jløø¹³ moo' li tyu² Ña'ñu¹ u' Jesucrist
to² coon²¹ tøø² mo. 'Ii jmoo¹ o
tiin¹³ na'.

¹²Wii¹³ joon xufiin¹³ ñí³oo' jilaa²¹
'e jai² líí²naa' joon nasan²aan' tá²
'iin²¹² mogi untii¹³i-'oo' jilaa²¹ 'elo.
¹³Laa¹³ líí²na 'e tyú²-u 'e untii¹³i-'oo'
'elo la jee²¹² seen²na ¹⁴tsu ñí³oo 'e
tí² lí jó¹ 'mó¹ tyiia jiin¹³ la júu³ ga'íi²
Ña'ñu¹u' Jesucristo. ¹⁵Pe cwo¹³-tsii
jmáa³aa jilaa²¹ ilí² itii²-'oo' coon²¹
tøø²mo jilaa²¹ 'elo mi yuui¹³
júun²na.

**'In ganí² jilaa²¹ 'e 'ya²gi
tya' Jesucristo**

¹⁶Jo ga'e¹ee 'naa' júu³ 'e juuin¹-tsi
tsá² 'e jo jo¹ mo gafo³oo cwáain¹
tya' 'ii²¹ tyá' Ña'ñu¹u' joon xiiala
mi jó¹ tún¹ tsu coon¹³ unní³oo'o
ganée²na'a Ña'ñu¹u' coon¹³ jilaa²¹
'e 'ya²gi tyá'a. ¹⁷Ganée²moo'o mo
gauntyúu¹i Dios Jmii²¹ 'ii coon¹³ 'e
'ya²gi mo gafaa²¹a coon júu³ jó¹ fu
ñu'fú² 'e jin²: "In lo-o yuun²¹ tyiia
'in 'iin²¹²na. Joon jløø³moo 'wii²¹²
tyá'a." ¹⁸Jna'a ganuu²¹oo'o 'e júu³ do
'e jó¹ fu ñu'fú² tsu toon²¹oo'o coon¹³
Ña'ñu¹u' yuu¹³ 'e moo²¹ 'e cwaai³
do.

¹⁹Gamoo²¹oo'o jilaa²¹ 'elo pe
sá² goon²¹ 'e jmoo¹o 'e tsáai¹gi-tsi'.
Tsáai¹gi-tsi' coon¹³ 'e jí² gajmaa¹a
'in gacwoo¹ júu³ tyá' Dios calii.
Joon jmaa²aa' 'e tyú² wa'a nuu²uun'
coon²¹ tún² 'e júu³ do tsu 'e júu³ do
lí² lawa coon²¹ jí² jná² joo²¹ lí nuu²¹.
Coon²oon' cwáain¹ 'e júu³ do ca
ga'øøi²¹-'oo' tyú²-u. Joon jilaa²¹ 'e
'øøi²¹-'oo' ilíi²in lawa 'núu¹ 'áa³ 'in
'yeei²¹ mo 'aa²¹ jmoo¹ jná² joo²¹ tyii'.
Tí² lí 'yee²¹ ñí¹ 'e jmá¹ jnéé² tyú².
²⁰Cwoliñi³ 'naa' 'e wa'a 'ña'a tsá² jo
lí² 'øøi²¹-tsi 'e jí² do 'e nigajmaa¹a
'in gacwó² júu³ tyá' Dios calii. ²¹Tsu
'in Espíritu Tyú² tyá' Dios gacwoo¹o

'in tsá² tyá' Dios do 'ee 'e faa²¹a. Jo
gafaa²¹a 'in tsá² do 'ña'a.

Seen²¹mo tsá² 'in tí²-tsi júu³ tajuu²¹

2 La galiseein²¹ tifo² tajuui²¹
jee²¹² 'in tsá² Israel calii la
joon jon iliseein²¹ tifo² tajuui²¹
jee²¹² 'naa'. Joon 'uun²¹mo 'in tifo²
do i'e² júu³ 'e tsaa¹³. Ca gali'e²mo
Ña'ñu¹u' 'in gatyí² tsaa² tyá'a. Joon
coon¹³ la joon 'e²e wúu¹ yaai. La
jmoonoo i'íin²mo coonti. ²Joon
fúu¹mo itsalíin² coon¹³on la fu¹ gó²
'yuui². Joon 'wii²¹² tyá' 'ii-o ifaa²¹a
tsá² 'laa²¹ tyá' 'e fu¹ la jai². ³Joon
tsu 'wii¹³ 'iin²¹²in 'in tifo² do cuu²
'áai¹ coon²¹on 'naa' too² 'e jnaa¹a
cuu². Pe ningóo¹xu 'e náa¹ tyú² 'ii²¹
tyá'a. Nisijaan²¹o fu táa¹i.

⁴Tsu Dios jo ga'íin² tsaa² tyá'
'in ángeles do 'in ga'láa¹ tyá'a,
gadyee¹²i lí 'ii²¹. Gataa¹²i too²¹ lí
nuu²¹ ca gatí² 'ii²¹ i'íin²mo. ⁵Jon'gi
ga'íin² Dios tsaa² tyá' 'in tsá²
taain²¹² juncwii²¹ calii. Gasii¹in
jmí¹ joon gaunrøøi²¹ coon¹³ jmii²¹
'e juncwii²¹ lo lí taain²¹² tsá² 'in jo
'iin²¹²in un'goo²¹o 'ii. Jiin¹³ Noé do
coon¹³ 'in dyái¹ tsá² catyaaí² do
jo gajúun²in. Jaain²¹ tsá² 'in cwo¹
júu³ xiiala seen²¹ tsá² tyú² tyani
Dios líi¹ 'in Noé do. ⁶Gatyú²o jon
Dios to² 'a 'íin² fuu²¹ Sodoma coon¹³
Gomorra. Gasíi¹in coon²¹ jí² gacoo²o
ca galí¹ fó² coonti. Galíi¹ 'in tsá² do
lawa coon²¹ lí² tyá' 'in tsá² gó² 'in
liseein²¹ ciin²¹gixu. ⁷Pe gatiin¹³mo
Dios jaain²¹ tsá² sii²¹ Lot jee²¹² 'in
tsá² gó² ga'ín¹. Gali'a¹o Lot do
jilaa²¹ 'e gó² jmaa¹a 'in tsá² do. ⁸Tsá²
tyú¹mo 'in Lot do. Joon gacwó²
jee²¹² 'in tsá² fuu²¹ do galixuui²¹²-tsi
'wii¹³ tyá' jilaa²¹ jøøø² joon nuu¹un

'e gó² jmoo¹o 'in tsá² do. ⁹Ñii¹i Dios xiiala láa¹i 'in tsaa¹-tsi 'ii jee²¹² 'in gó². Ñii¹o jon xiiala 'mée¹i 'in gó² ca tǝ² 'ii²¹ tya'a 'e nii²¹² wúu¹.

¹⁰I'e¹e Dios wúu¹ nifugi 'in ngi¹ to² jmoo¹o jiin¹³ 'e gó² 'e i¹-tsi coon¹³ 'in 'eei¹ 'in 'oo¹o to² tya' Ña'ñu¹u'. 'In tsá² lo jo tsí¹ tsá² 'gó², jmoo¹o jiin¹³ la to² tyu²u 'ña'a. Jo 'goo²¹o coonti, faa²¹a 'laa²¹ tya' 'in tǝ¹i un'goo²¹o.

¹¹Joon ca 'in ángeles jo cwoo¹o tsaa² tya' 'in 'oo¹o to² do pe cøøi¹³gi 'i lagi 'in tsá² gó² do joon 'oo¹gi 'ii²¹.

¹²'In tsá² do líi²in lawa joo'nuu²¹ 'in jo øøi²¹-tsi. Jmaai²¹ to² jiin¹³ 'e saan²¹mo tsá² joon jngaa¹³mo tsá² 'ii. Faa²¹a 'in tsá² do 'laa²¹ tya' jilaa²¹ 'e jo øøi²¹-tsi. Joon coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹o ijúun²mo la júin¹ joo'nuu²¹. ¹³I'ii²¹mo 'e gatǝ¹i 'ii²¹i 'wii²¹² 'e gó² jmoo¹o. Tǝ²-tsi jmoo¹o la 'woo¹ jmi¹i jiin¹³ la 'iin²¹²in. Coon²¹on 'naa' la 'ii²¹² taan²¹²naa' jmoo²oo' jmi²¹². Faa²¹a tsá² 'láai² tyii¹ 'wii¹³ 'e 'lii³ jmoo¹o 'ii.

¹⁴'In tsá² do jo lí² jøø²i tsamǝ² jmai¹² 'iin²¹²in 'láa¹a coon¹³on. Jo 'ii²¹ 'woo²¹o jmai¹² 'noo¹o tsaa². Tǝ²mo caain²¹ 'in tsá² tóin²-tsi. Jmai¹² i¹-tsi 'iin²¹²in 'e sá² tya' tsá² xeei²¹. Tsá² 'lii³mo 'ii joon 'ee¹mo Dios 'ii. ¹⁵Nigatuu²¹o 'in tsá² do 'e fu¹ coon²¹ tsáa¹ joon gaǝ¹² fu¹ gó². Jmoo¹-o la gajmaa¹a Balaam, jónon¹o Beor. Tsu 'in Balaam do gali'in²¹²in jmaa¹a 'e gó² 'e jnaa²¹xu cuu². ¹⁶Pe jaain²¹ bu³ gajǝ¹²in 'ii coon¹³ jmi¹i tya' tsá² 'wii¹³ tsaa² tya'a. Joon gatyu²mo 'e gó² jmoo¹o.

¹⁷'In tsá²gó² do líi¹i lawa li sá² jmi²¹ cwii²¹ 'e galityu²¹u. Jmoo¹-o 'e lawa'a faa²¹o júu³ tyú² tya' Dios pe jon¹ la joon. Lawa jni¹i tyu²¹u

líi¹i 'ido, roon¹on coon¹³ tyí² 'e jni¹i do pe jo jmǝ¹ jéei¹. Joon Dios ga'mée¹i coon²¹ li nuu²¹gi 'áai¹ tya'a. ¹⁸'In tsá² do faa²¹a júu³ 'gøøi¹³ pe 'e jo 'ee to² 'iin³ coonti 'e faa²¹a do. Joon coon¹³ jilaa²¹ 'e i¹-tsi tsá² coon²¹on tóo² 'in tsá² nigaláai² no-o tá² jee²¹² 'in tsá² jo ñii¹i la jai¹². ¹⁹Jin¹² 'in tsá² do 'e lí² láai² tsá² xeei²¹ pe 'ii-o líi¹i tsá² 'leei¹³ tya' 'in gó². Tsu donǝ¹ee ngi¹ tsá² to² jmoo¹o 'e 'iin²¹²in coon¹³ 'e joon 'ii²¹mo 'e tǝ²i. ²⁰Wana galáai² jaain²¹ tsá² jee²¹² jilaa²¹ 'e gó² sá² juncwii²¹ tsu 'wii¹³ galicwii¹mo Ña'ñu¹u' Jesucristo, 'in jmoo¹o tiin¹³ tsá², joon mi yuui¹³ joon wa'a gatuu²¹o 'e fu¹ coon²¹ tsáa¹ joon 'í²o tún¹ fu¹ gó² joon xujoon gó²gi tya'a lagi mo 'wiin²¹². ²¹Tyú²gi tya'a wa'a jo galicwii¹ 'e fu¹ coon²¹ tsáa¹ wa' jee²¹² catá² cǝ¹²i joon túu¹u júu³ tya' Dios 'e naga'ii²¹. ²²Galf²-i tya'a la gajin² júu³ tya' tsá² 'e jin¹²: “No-o gaci¹²i 'in tsi²¹ gagø¹ø 'e nañuu²¹ do tún¹. Joon 'in ñi¹ 'in nalaa²¹i tyú² gaci¹²i tún¹ jee²¹² jiin¹.”

Xiiala ilí² mi jó¹ Ña'ñu¹u' tún¹

3 ¹⁻²Tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, tǝ² tún² 'e jí² lo 'e sǝ³na tyi'naa'. Coon¹³ ji tún² jí² do gali'in²¹²na tyáa³-oo' 'e 'i¹du¹-oo' coon²¹ tún² jilaa²¹ júu³ gacwoo¹o 'in gafaa²¹a júu³ tya' Dios la mo jéei¹ coon¹³ jilaa²¹ júu³ tyii¹. Joon 'in Ña'ñu¹u' 'in jmaa¹a tiin¹³ tsá² gasii¹in jna'a tsacwoo²¹oo'o júu³ tyú² tya'a.

³Cwoliñǝ¹ii' nifu 'e mo tǝ² li tyéi¹ juncwii²¹ iliseein²¹ tsá² 'in ungi¹i jilaa²¹ 'e cwaai³ joon ngi¹ to² jmoo¹o jiin¹³ la 'iin²¹²in. ⁴Iunngii¹i naa': “ǝ'Ee líi¹ jo mo cwéi¹ Cristo la

li 'e gajin²in? Tsu ca la mo júun¹in tsacøø¹³ tyi' lli²gi ca la mo la lí² la mo garóon¹ juncwii²¹. ” 5 In tsá² do jo 'iin²¹²in coon²¹ cwáain¹ 'e gajmaa¹a Dios 'e juncwii²¹ lo coon¹³ júu³ tya'a. La joon jon to² tyú² Dios ga'yee²¹ cwoo¹³ tyúun²¹ jee²¹² jmií²¹ 'e roon¹on tún² tsa² jmií²¹. 6 Joon 'e juncwii²¹ sá² yiaa¹³ joon ga'íin²mo Dios coon¹³ jmií²¹ 'e gajl¹. Joon gajin²o Dios 'e la no jo ityéi¹ ce ijún² coon¹³ jí² ijó¹. 7 Mi tí² jmií²¹² i'íin² juncwii²¹ 'e jí² do icaa¹ 'in tsá² jo tsaa¹-tsi Dios.

8 Pe, tsaru¹u, jo cwo'íin²-oo' 'e coon²¹ jmií²¹² li la li coon²¹ mil jiin²¹ tya' Ña'ñu¹u, la joon jon coon²¹ mil jiin²¹ li la li coon²¹ jmií²¹².

9 Jo li'íi²¹² Ña'ñu¹u iuntsiin²¹ júu³ tya'a la 'i¹-tsi 'inlíi¹³. Jo mo jó² tsu 'wii¹³ feei¹-tsi Dios tyi'. Jo 'iin²¹²in Ña'ñu¹u 'e i'íin² jiin¹³ jaain²¹ pe 'iin²¹²in 'e ijaa²¹-a-tsi jilee²¹mo.

10 La jó¹ jaain²¹ 'uun²¹ mo 'woo¹, la joon ijó¹ jmií²¹² tya' Ña'ñu¹u. Joon coon¹³ coon²¹ i'íin² tá² lí¹ idyuu²mo la tøø² juncwii²¹. Joon coon¹³ coon²¹ 'e tyí² 'áai¹ ilí² jmií²¹ jilaa²¹. Ijún¹ juncwii²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e gajmaa¹a tsá².

11 Ñí²-i 'naa' xiiala ityéi¹ jilaa²¹ 'e sá² 'wii¹³ joon cwoo¹³-oo' cwoseen²¹naa' tyú²-u tyani tsá² joongi tyani Dios. 12 Sijaan²aan' 'e jmií²¹² do jløø³moo'. Jmaa²aa' 'e

lí² jó¹ jmií²¹² do la jmoono. Joon xufiin¹³ idyuu²¹mo juncwii²¹ coon¹³ jí² do joon jilaa²¹ ilí² jmií²¹ coon¹³ 'e tyí² 'áai¹, 13 jna'o' sijáan²o' coon²¹ juncwii²¹ 'múui² coon¹³ coon²¹ po¹³ juncwii²¹ li sá² jmai¹² 'e tyú²-u jiin¹³ la ga'íi² Dios júu³.

14 'Wii¹³ sijaan²aan' jilaa²¹ 'elo fuu²¹²uu 'naa', 'in 'iin²¹²na: Cwoo¹³-oo' 'e seen²¹naa' tyú²-u mi jiin¹in Dios 'naa' 'e jo sá² jiin¹³ coon²¹ tsaa² cwo¹o Dios 'naa' joon 'yaa¹-tsi 'wii²¹² tyii'. 15 Joon cwotii¹³-oo' wa jogi mo ijó¹ 'wii¹³ cwo²gi ilí² tiin¹³gi tsá². Jiin¹³ la gajin² jí² gasi¹in tsaru¹u Poo² 'in 'iin²¹²na. Tsu Dios gacwoo¹o 'e jmií¹-tsi 'áai¹. 16 Coon¹³ jilaa²¹ jí² tya'a faa²¹a 'e cwáain¹ lo fiin¹³ wúui¹ 'áai¹ 'øø²¹-tsi tsá². Joon 'in jo mo gauntsáa¹ jí² caan²¹mo coon¹³ 'in tói¹-tsi 'e jai¹² líi² sfií² 'e faa²¹a jí² tya' Poo² do la sisfií² 'e 'øø²¹-tsi tsá² jí² tya' Dios 'e catyiaa². Joon coon¹³ la joon 'íin²mo 'ña'a.

17 'Wii¹³ joon, tsaru¹u 'in 'iin²¹²na, ñí² 'naa' jéei¹gi jilaa²¹ 'elo joon un'øø¹³naa' yaanaa' 'e jo coon²¹ 'in tsá² gó² do 'naa' tóo² coon¹³ júu³ tajuu²¹ tya'a joon jo xuu²¹naa' 'e jai¹² líi²naa'. 18 Pe cwolicwii¹gi' Ña'ñu¹u' Jesucristo 'in gajmaa¹a tiin¹³naa'. Joon cwoliøø²¹gi-'oo' fo'feei¹ tya'a. Cwoli² jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a ca nano la joon jon coon²¹ tøø²mo. Amén.

Jí² 'lǎa² 'wii²¹² 'e gasii¹in San Juan tíi²i 'in jai² líii² Jesucristo

Júu³ tya' juncwii²¹ 'e cwo¹ Dios tsá²

1 Jmoo²¹ o'o 'e jí² lo cwáain¹ tya' 'in tyán¹ júu³ tya' Dios jacoón¹ jee²¹² jna' ca la jée¹gi la mo 'wiin²¹² seen²¹mo 'ii. Nanuu²oo'o júu³ tya'a joon nanee²¹² moo'o coón¹³ unnii²¹i' joon gajóø² moo'o, gasaan¹³ a'a tya'a coón¹³ cwoo²¹ o'o. ²Joon gajnéi¹ 'e juncwii²¹ no jee²¹² jna'a joon gae²¹e'e jmoo²¹ o'o júu³ joon 'ee¹³ e'e 'naa' 'e juncwii²¹ no 'e jo tyéi¹ do. E juncwii²¹ no gateen¹ coón¹³ Ñu¹u' joon gajnéi¹ jee²¹² jna'a. ³Jmoo²¹ o'o 'naa' júu³ jilaa²¹ 'e ganee²¹ e'e joongi ganuu²¹ u' u' e ilisicaan²¹ naa' coón¹³ jna'a. Joon jna'oo'o 'e la ja²mo sicaan²¹ moo'o coón¹³ Dios Jmii²¹ joongi coón¹³ jóon¹on Jesucristo. ⁴'Wii¹³ joon siin²¹ jna'a 'e jí² lo tyii' itsiin²mo 'e jløø¹³ moo'.

Dios jmoo¹o jná² joo²¹ li
taain²¹² tsá² juncwii²¹

⁵E júu³ lo ga'ee¹ Jesucristo jna'a, joon jmoo²¹ o'o 'naa' júu³: Dios 'in² tyúí¹gi líilí¹ joon ñi¹o jilaa²¹, ce jiin¹³ xu' 'e gó² jo sá² tya'a. ⁶Wa jin² tsá² 'e sicaain²¹ coón¹³ Dios joon ngii¹ to² gó², tajuu²¹mo 'ii coón¹³ jilaa²¹ 'e faa²¹ a joongi

jilaa²¹ 'e jmoo¹o. ⁷Pe wana ngii²¹i' jmai² 'e tyú²-u la ngi¹ Dios 'in tyúí¹ sicaan²¹ na' la jaain²¹ la jaan²¹ na'. Joon iuntyúu¹ i jna' jilaa²¹ tsaa² tyi' coón¹³ 'e jmi¹ øø²¹ i 'e gatuun² un tya' Jóon¹ Dios 'in sii²¹ Jesucristo.

⁸Wa faa¹³ a' 'e jo 'e tsaa² 'óo³ o' tyiin² an' too² yiaa, líi² na' tajuu²¹. ⁹Pe wana røø²¹² na' tsaa² tyi' tyani Dios, i'ín² mo Dios tsaa² tyi' jiin¹³ la nifo² o. Joon iuntyúí¹ jna' jilaa²¹ 'e 'laa²¹ a' tsu' 'ii²¹ røø² jmoo¹ Dios. ¹⁰Wana faa¹³ a' 'e jo mo ga'naa²¹ a' tsaa² cwóo¹³ o' Dios tsaa² 'e tajuu²¹ mo 'i. Joon jo mo ga'ii¹³ na' júu³ tya' Dios 'e jai² to².

Jesucristo, 'in faa²¹ a 'wii²¹² tyi'

2 Síi³ na 'e jí² lo tyi'naa' yuun²¹ tyiaa 'e jo 'noo² oo' tsaa². Pe wana gatøø¹ i tsá² tsaa² tya'a seen²¹ jaain²¹ sii²¹ Jesucristo 'in lí² faa²¹ a 'wii²¹² tya'a tyani Dios Jmii²¹. ²Joon 'in Jesucristo jo ga'noo¹ o' jiin¹³ coón²¹ tsaa². Joon coón¹³ la joon 'in Jesús do gatyí¹ jilaa²¹ tsaa² tyi' mo najúun² in. Joon coón¹³ la joon gauntyú²-tsi Dios 'wii²¹² tyi'. Joon jon' jiin¹³ tsaa² tyi' gatyí², gatyí² jon tsaa² tya' jilee²¹ tsá² 'in taain²¹² juncwii²¹.

³Wana nuu²¹u' júu³ tyá² tya' Dios nee²¹o' e galicwii¹mo' 'ii. ⁴Pe wana jin¹² tsá²: “Cwii³mo' 'ii”, joon jo jmo¹o nuu¹³u, tajuu²¹mo' 'ii. ⁵In jmo¹o nuu¹³ júu³ tya' Dios 'e la ja²mo' 'iin²¹²in 'ido Dios jiin¹³ la l² 'e 'iin²¹² Dios. Joon coon¹³ la joon linee³e' 'e licaan²¹mo' coon¹³ Dios. ⁶Joon 'in jin¹² 'e sicaain²¹ coon¹³ Dios t¹¹i² ngi¹ la gangi¹ Jesucristo.

'E júu³ 'múui² tyu²u to²

⁷Tsaru¹u', jo 'múui² 'e to² tyu³uu no. Ca la mo 'wiin²¹² ganuu²uu'. Coon²¹ røø²¹ l¹ 'e to² tyu³uu no la l¹ 'e niganuu²uu' la mo jéei¹. ⁸Pe Jesús gasi¹ jna' 'e 'mí²mo' 'e júu³ lo 'e to² tyu³uu no. Jesús do galáa² 'wii²¹² jmaa¹a 'elo joon ga'i¹³naa' 'e jmaa²aa'. La mo jéei¹ la jo mo licwii¹na' Jesucristo lawa'a ngi²¹i' li nuu²¹. Pe ti li ngi²¹mo' 'e nuu²¹ no. Na'láa² 'wii²¹² jná² joo²¹ li saan³an' tsu 'wii¹³ galicwii¹mo' Jesucristo.

⁹Joon wana jin¹² tsá² 'e ngi¹ li jná² joo²¹ tya' Dios joon 'ee¹mo ruu²¹i ngi¹o li nuu²¹gi. ¹⁰Tsu 'in 'iin²¹²in ruu²¹i ngi¹ li jná² joo²¹ tya' Dios joon ce jiin¹³ coon²¹ jo 'ee sóon³in. ¹¹Pe 'in tsá² 'in 'ee¹ ruu²¹i seein²¹ 'e ngi¹ li nuu²¹. Joon jo jnaa² jøø² xia¹fu tsaa¹a. Lawa'a tsá² tiui² líi¹i.

¹²Síi³na 'e jí² lo tyii', yuu²¹ tyiia, tsu niga'íin²mo Dios tsaa² tyii' 'wii¹³ tya' Jesucristo nityi² tya'a.

¹³Síi³na 'e jí² lo tyii' tsacøø¹³ tsu nigalicwii¹mo' 'in gaseein²¹ mo 'láa² 'wii²¹² juncwii²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e sá². Síi³na 'e jí² lo tyii' simii²¹ tsu nigali²oo' 'in 'lii¹³ do.

Joon gasi³na 'e jí² lo tyii', yuu²¹ tyiia tsu nigalicwii¹mo' Dios Jmii²¹.

¹⁴Joon gasi³na 'e jí² lo tyii' tsacøø¹³

tsu nigalicwii¹mo' 'in seein²¹ mo 'láa² 'wii²¹² jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹. Joon gasi³na 'e jí² lo tyii' simii²¹ tsu 'wii¹³ pii²¹-oo' joon ga'i¹³mo' júu³ tya' Dios. Joon gali²oo' 'in 'lii¹³ do.

¹⁵Jo jmaa²aa' 'e 'iin²¹²naa' 'e juncwii²¹ lo jon'gi jmaa²aa' 'iin²¹²naa' jilaa²¹ 'e sá² juncwii²¹. Tsu wana jmo²oo' 'e 'iin²¹²naa' juncwii²¹ jo 'iin²¹²naa' Dios Jmii²¹. ¹⁶Tsu jilaa²¹ 'e 'i¹-tsi tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e suun²¹in tsá² coon¹³ unní¹i coon¹³ jilaa²¹ 'e jmo¹o jloo³ tya'a jon' tya' Dios Jmii²¹ 'e la joon, 'e tya' juncwii²¹ jilaa²¹ 'e la joon. Jiin¹³ juncwii²¹ lo-o taain²¹ tsá² 'e la joon. Jo cwo²gi Dios Jmii²¹ 'e la joon. ¹⁷Ti li tyé¹mo juncwii²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² 'e jmo¹o tsá² 'e jo 'e to² tí². Pe jileei¹²¹ 'in jmo¹o la to² tyu² Dios seen²mo coon²¹ tøø²mo.

Xiiala l¹ júu³ jai² joongi

xiiala l¹ júu³ tajuu²¹

¹⁸Yuu²¹ tyiia, tyan² 'áa¹mo nijó¹ i'íin² juncwii²¹. Joon nanuu²oo' 'e ijó¹ 'in 'eei¹ Cristo joon seen²mo fúui¹ 'in 'eei¹ Cristo nano, 'wii¹³ joon nee²¹e' 'e ti li tyéi¹ juncwii²¹. ¹⁹In tsá² do ga'wóo²i jee²¹² jna' pe jon' tsá² tyi' 'ii. Tsu wana galín² tsá² tyi' la jai² jo ga'wóo²i jee²¹² jna'. Pe la lo-o gali² ilíni¹ tsá² tyá² 'e jileei²¹ 'in ngi¹ coon¹³ jna' jon' jileei²¹ líi¹i tsá² tyi'.

²⁰Pe Dios nigacwo¹o 'naa' 'in Espíritu tyá² tya'a 'wii¹³ joon ñii²¹²oo' jilaa²¹. ²¹E síi³na 'e jí² lo tyii' 'wii¹³ ñí³ 'naa' jilaa²¹ 'e la jai² jon' wa'a jo mo cwii¹ii'. Ñí³oo' jon 'e jiin¹³ coon²¹ júu³ tajuu²¹ jo 'ee la jai².

²²Joon wana 'in jin² 'e jo jo² gatyii¹³ in Dios Jmii²¹ Jesus 'in tyán¹ júu³ tya'a sii²¹ Cristo, tajuu²¹ mo 'in jin² la joon. 'In no 'in 'eei¹ Cristo. Jilee²¹ 'in la 'í jo róø² i Dios Jmii²¹ coon¹³ Joon¹ on. ²³Jilee²¹ 'in jo róø¹ i Joon¹ Dios jo cwii¹ in jon Dios Jmii²¹. Pe wana jin² tsá² Joon¹ Dios Jmii²¹ Jesús, 'in no cwii¹ mo jon Dios Jmii²¹.

²⁴'Wii¹³ joon cwotii¹³ 'oo' 'e ganuu²uu' ca la mo 'wiin²¹². Joon wana jo tuu²uu' 'e júu³ do 'e ganuu²uu' ca la mo 'wiin²¹² ijoon²oon' licaan²¹naa' coon¹³ Joon¹ Dios joongi coon¹³ Dios Jmii²¹. ²⁵Joon Jesucristo ga'íi² jna' júu³ 'e icwo¹ o jna' coon²¹ juncwii²¹ itoon²¹on' coon¹³ Dios coon²¹ tøø² mo.

²⁶Jmoo¹³oo'o 'naa' júu³ coon¹³ jí² lo cwáain¹ tya' 'in 'iin²¹² in cón² 'naa' tóo². ²⁷Pe Jesucristo gacwo¹ 'naa' Espíritu Tyú² tya'a joon jo 'ná¹ jiin¹³ jaain²¹ 'e¹² 'e 'naa' tsu 'ñā'o 'in Espíritu do i'e² 'e 'naa'. Joon jilaa²¹ 'e 'e² 'e 'naa' jmai¹² 'e ja² mo jiin¹³ coon²¹ 'e tajuu²¹. Cwoseen²¹naa' sicaan²¹naa' coon¹³ on la ga'e² 'e in Espíritu Tyú² do 'naa'.

²⁸Joon nano, yuun²¹ tyiia, cwoseen²mogi' sicaan²¹naa' coon¹³ Cristo. Coon¹³ la joon jo cu²-tsi' mi jnéi¹ 'ido tún¹. Joon mi jó¹ jo fa'íi²¹ líi²naa' tyani¹i. ²⁹Tyú²-u ní³oo' 'e jmai¹² 'e røø²¹ jmoo¹o Jesucristo. Cwoliñ³oo' jon 'e jilee²¹ 'in jmoo¹o røø²¹ jóon¹ Dios 'ii.

'In líi¹ i jóon¹ Dios

3 Cwo'ii²du¹-oo' xiiala 'iin²¹² in Dios Jmii²¹ jna' 'e gaunsii²¹ jna' 'e jóon¹ Dios jna'. Joon la joon líi¹na'.

'Wii¹³ joon 'in jo cwii¹ in Dios taain²¹² juncwii²¹ jo cwii¹ in jna' jon tsu jo mo galicwii¹ in Dios. ²Tsaru¹u' 'in 'iin²¹² na, la no líi¹na' jóon¹ Dios joon jo galinee²¹ 'e 'ee ilíi²na' pe nee²¹o' 'e mi jnéi¹ Jesucristo ilíi²mo' la líi¹i tsu inee²¹mo' jiin¹³ la líi¹i. ³Joon jilee²¹ 'in jéein¹ 'ii untyúí¹ yaai tsu tyú¹mo Jesucristo.

⁴Jilee²¹ 'in 'noo¹o tsaa² jo untiin¹³ in júu³ tya' Dios. La joon lí¹ tsaa² mo jo untiin¹³ tsá² júu³ tya' Dios. ⁵Ní³oo' 'e Jesucristo nicwee¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'e tyii²¹ tsaa² tyi'. Joon jo mo ga'noo¹o 'ido jiin¹³ coon²¹ tsaa². ⁶La joon jon jilee²¹ 'in sicaain²¹ coon¹³on, jo ngi¹ to² 'noo¹o tsaa². Tsu jilee²¹ 'in ngi¹ to² 'noo¹o tsaa² jo mo ní² tiin¹³ jo mo licwii¹ in Jesucristo. ⁷Yuun²¹ tyiia, jo cwoo²oo' 'e cón² tsá² 'naa' tóo²: 'In jmoo¹o 'e tyú², 'in tyú¹mo 'i la tyúí¹ Jesucristo. ⁸La joon jon jilee²¹ 'in ngi¹ to² 'noo¹o tsaa² 'in 'líi³mo 'i. Tsu la mo 'wiin²¹² ga'noo¹o 'in 'líi³ do tsaa². Joon najó¹ 'in Joon¹ Dios jaxée¹ 'e nigajmaa¹ 'in 'líi³ do.

⁹Jiin¹³ jaain²¹ jóon¹ Dios jo ngi¹ to² 'noo¹o tsaa² tsu Dios nigacwo¹o 'in tsá² do coon²¹ juncwii²¹ 'múui². Jo lí² 'noo¹gi tsaa² tsu jóon¹ Dios 'ii. ¹⁰Lí²-i licwii¹mo' 'iin jóon¹ Dios joongi 'iin jóon¹ 'in 'líi³ tsu jilee²¹ 'in jo jmoo¹o 'e tyú² jon'gi 'iin²¹² in ruu²¹ i jo líi¹ jóon¹ Dios.

Ili'nee²mo' la jaain²¹ la jaan²¹na'

¹¹Tsu joon 'e júu³ niganuu²uu' ca la mo 'wiin²¹² lí¹ 'elo: Cwoli¹in²¹²na' la jaain²¹ la jaan²¹na'. ¹²Jo jmoo²¹o' la gajmaa¹ a Caín, 'in líi¹ jóon¹ 'in 'líi³ joon gajngaa¹²mo ruu²¹i. ¿Ee 'wii²¹² gajngaa¹³i? Gajnga²mo 'wii¹³

'in ruu²¹i do gajmaa¹a 'e tyú² joon
'ii-gi gajmaa¹a 'e gó².

¹³Tsaru¹u, jo jmaa²aa'
tsa'goo²¹-'oo' 'e 'eei¹ 'naa' 'in tsá² 'in
jo cwii¹in Dios, 'in tí²-tsi jiin¹³ 'e
sá² fu juncwii²¹ lo. ¹⁴Née³o' 'e ca la
mo jéei¹ jo 'in caan²¹na' coon¹³ Dios
pe la no galicaan²¹mo' coon¹³ Dios
tsu 'iin²¹²mo' 'in ru¹u' catyaa² do.
'In jo 'iin²¹²in ruu²¹i jo mo licaain²¹
coon¹³ Dios. ¹⁵Jilee²¹ 'in 'ee¹ ruu²¹i
lawaa' 'in jngaai¹² tsá² 'ii. Joon
ñí³oo' 'e jiin¹³ jaain²¹ 'in jngaai¹²
tsá² jo téen²in juncwii²¹ tya' Dios
coon²¹ tøøi². ¹⁶Nee²¹o' 'e gacwo¹
Jesucristo juncwii²¹ tya'a 'wii¹³ tyi'.
Joon coon¹³ la joon galitsáa¹mo-tsi'
xiiala 'ná¹ 'e 'iin²¹²mo' Dios coon¹³
tsá² xeei²¹. La gacwo¹ 'ii juncwii²¹
tya'a la joon jon jna' 'ná¹ cwoo²¹o'
juncwii²¹ tyi' tya' tsaru¹u. ¹⁷Wa
jaain²¹ tsá² 'in 'oo¹o jilaa²¹ 'e jmaa²i
to² tya'a jøø²i jaain²¹ tsaru¹u²¹i 'in
sityéein¹ jmi²¹² joon jo jmoo¹o
feei¹-tsi 'wii²¹² tya' 'ido jo ñí³ii
xiiala cwéi¹ jin² 'in tsá² do:
“‘In²¹²moo Dios.” ¹⁸Yũun²¹ tyiia, jo
to² 'íi³ wa'a jiin¹³ fáa³a: “‘In²¹²mo'
Dios coon¹³ tsá².” Tyú²gi wa'a 'ee²e'
tsá² 'e 'e la ja²mo 'iin²¹²mo' Dios
coon¹³ tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo²¹o'.

'E jo cu²-tsi' tyani Dios Jmii²¹

¹⁹Joon wa ngii²¹i la joon
cwoo¹³na' cwáain¹ yiia' 'e jo
nitajuui²¹ jna'. Joon cwoo¹³na'
cwáain¹ yiia' 'e jo nitajuui²¹ jna'
tyani Dios. ²⁰Wana cwóo¹³o' tsaa²
yiia' nee²¹o' 'e feei¹gi Dios lagi
jna' joon ñi¹ Dios jilaa²¹. ²¹La
joon, tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, wa'a jo
cwóo¹³o' tsaa² yiia' lí²-i seen²na' jo
cu²-tsi' tyani Dios. ²²Joon icwo¹o

Dios jna' jilaa²¹ 'e mii²¹i' tsu
jmoo²¹o' náu¹³u' to² tyu²u coon¹³
jilaa²¹ 'e 'yaa¹-tsi tyi'. ²³Joon
to² tyu²u 'e ja²mo líi²na' Joon¹on
Jesucristo joon tyu²u jna' jon to²
'e 'iin²¹²mo' la jaain²¹ la jaan²¹na'
jiin¹³ la nigajin²in. ²⁴Jilee²¹ 'in
jmoo¹o la to² tyu²u téen¹in sicaain²¹
coon¹³ Dios la joon jon téen¹in Dios
sicaain²¹ coon¹³ 'ii. Joon linee²¹e'
'e téen¹in Dios sicaain¹ coon¹³ jna'
'wii¹³ 'in Esíritu Tyú² tya'a 'in
gacwei² jna'.

**Xiiala líi¹ 'in Espíritu Tyú² tya' Dios
joongi xiiala líi¹ 'in sii²¹ anticristo**

4 Tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, jo jai²
cwolfín²¹naa' jilee²¹ 'in jin² 'e
faa²¹o cwáain¹ tya' Dios. Cóon²oon'
cwáain¹ coon¹³ ce tún² 'ee 'e
faa²¹a 'ido. Nuu²uu' wana faa²¹a
cwáain¹ tya' Dios owa jo faa²¹a 'ee.
Røø²mo cwoo¹³ juncwii²¹ coon¹³
'in tsá² tajuui²¹ 'in jin²in 'e faa²¹o
cwáain¹ tya' Dios pe jo jo². ²Pe 'naa'
cwii¹moo' 'in Espíritu Tyú² tya' Dios.
Joon jilee²¹ 'in jin² 'e Jesucristo
najó³ líi¹ tsá² faa²¹o 'ii²¹ tya'
Espíritu Tyú² tya' Dios. ³Joon jilee²¹
'in jin² 'e jo mo jó¹ Jesucristo 'e líi¹i
tsá² jo faa²¹a 'ii²¹ tya' Dios. Joon 'in
jin² la joon 'ee¹mo Jesucristo. Joon
'in tsá² 'in jin² la joon seen²mo fu
juncwii²¹ nano jiin¹³ la nanúu²uu'
ijalín².

⁴Yũun²¹ tyiia, líi¹naa' jóon¹ Dios
joon galii²oo' 'in tajuui²¹ do tsu 'in
feei¹gi 'in cwo¹ 'naa' pí³ lagi 'in
cwo¹ pí³ 'in catyaa²¹ do xufiin¹³
tyu² 'ido to² juncwii²¹. ⁵In tsá²
tajuui²¹ do faa²¹o jmai² tya' 'e sá² ni
cwoo¹³ juncwii²¹ tsu tiíi²¹ jmai' 'e
sá² juncwii²¹ lo. Joon líi¹ tí²-tsi tsá²

taain²¹² juncwii²¹ núu²un júu³ tya'a.
⁶Pe jileei²¹ jna' lín²na' jóon¹ Dios.
 Joon jileei²¹ 'in cwii¹in Dios núu²o
 'e faa¹³a' joon 'in jo núu²un 'e faa¹³a'
 do jo líi¹ tsá² tya' Dios. Joon coon¹³
 la joon lí² tsáa¹mo-tsi' 'iin faa²¹ la
 jai² joongi 'iin faa²¹ júu³ tajuu²¹.

'Tin²¹²mo Dios jna' 'áa¹mo

⁷Tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na,
 cwoli¹iin²¹²mo' la jaain²¹ la jaan²¹na'.
 Dios jmaa¹a 'ii²¹ 'e li'iin²¹²na' la
 jaain²¹ la jaan²¹na'. Joon jileei²¹
 'in 'iin²¹²in Dios joon 'iin²¹²mo jon
 tsá² líi¹mo jóon¹ Dios joon cwii¹mo
 Dios. ⁸In jo 'iin²¹²in Dios la joon
 jon jo 'iin²¹² tsá² jon'gi Dios mo
 licwii¹in tsá² tsu jilaa²¹ 'e jmoo¹o
 Dios Jmii²¹ 'e 'e²e tsá² 'e 'iin²¹²mo
 Dios Jmii²¹ tsá². ⁹Jaana²¹mo Jóon¹
 Dios 'in seein²¹ joon gasii¹in Dios 'i
 fu juncwii²¹ 'e 'wii²¹² 'ii lí² cwo¹ jna'
 coon²¹ juncwii²¹ 'múui². Coon¹³ la
 joon ga'e¹²e Dios jna' xiiala 'iin²¹²in
 jna'. ¹⁰Gali'iin²¹²mo Dios Jmii²¹
 jilaa²¹ 'e gajmaa¹a. Joon gasii¹in
 Jóon¹on fu juncwii²¹ lawa coon²¹
 fa¹ 'e jatyi¹i jilaa²¹ tsaa² tyi' 'e jo
 jmaa¹gi Dios Jmii²¹ 'nii²¹-tsi tyi'.
 Gajmaa¹ Dios Jmii²¹ la joon 'wii¹³
 'iin²¹²mo jna' jon' wa'a jna' ná¹ 'e
 li'iin²¹²na' 'ii.

¹¹Tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, wana
 nagali'iin²¹² Dios jna' la joon jon jna'
 'ná¹-a li 'iin²¹²mo' tsaru¹u'. ¹²Jiin¹³
 jaain²¹ jo mo gani²in Dios pe wana
 'iin²¹²mo' la jaain²¹ la jaan²¹na' ngii¹
 Dios coon¹³ jna' joon coon¹³ la
 joon untsiin²¹ jna' 'e 'iin²¹²mo Dios
 jna'. ¹³Gacwo¹o Dios Jmii²¹ jna'
 'in Espíritu Tyú² tya'a, 'wii¹³ joon
 tsáa¹mo-tsi' 'e ngii²¹i' sicaan²¹na'
 coon¹³ Dios 'e joon ngii¹ 'ido jon

coon¹³ jna'. ¹⁴Joon niganee²¹e' joon
 jmoo²¹o' júu³ 'e Dios Jmii²¹ gasii¹in
 Jóon¹on 'e jmaa¹a tiin¹³ tsá² taain²¹²
 fu juncwii²¹. ¹⁵Joon doñi¹in ijin² 'e
 Jesús líi¹ Jóon¹ Dios Jmii²¹ ngii¹
 Dios caain²¹ coon¹³ 'i la joon jon
 ngi¹ 'ii caain²¹ coon¹³ Dios.

¹⁶Galinee²o' joon galija²mo líi²na'
 'e 'iin²¹² Dios Jmii²¹ jna'. Jilaa²¹ 'e
 jmoo¹o Dios 'e 'e²e tsá² 'e 'iin²¹²mo
 Dios Jmii²¹ tsá² joon jileei²¹ 'in
 ngi¹ 'née²i tsaruu²¹i ngii¹ 'i coon¹³
 Dios joon Dios ngii¹o jon coon¹³
 'i. ¹⁷Coon¹³ la joon untii¹³ jna' 'e
 'iin²¹²mo' Dios coon¹³ tsá² 'e jo
 cu²-tsi' mi cwá¹ jmi²¹² li tséi¹ mi
 jmáa¹a Dios Jmii²¹ 'ii²¹ tsu la líi¹i
 Jesucristo líi¹na' toon²¹on' juncwii²¹
 lo. ¹⁸Jo 'goo²¹o tsá² mo 'iin²¹²in la
 jai² Dios coon¹³ tsá². Mo 'iin²¹²in
 tsá² Dios coon¹³ tsá² xeei²¹ la jai²
 jo cwoo¹i li'goo²¹o. Tsu mo jmoo¹o
 tsá² 'goo²¹o ní³ tsá² wúu¹ coon¹³ 'e
 jmoo¹o 'goo²¹o. Joon 'in jmoo¹o
 'goo²¹o jo mo gaun'yee²¹ 'e 'iin²¹²in
 Dios la jai².

¹⁹Jna'o' 'iin²¹²mo' Dios coon¹³ tsá²
 tsu 'wii¹³ nigali'iin²¹²mo Dios jna'
 jéei¹gi. ²⁰Wana jin² tsá²: "Iin²¹²moo
 Dios", pe joon 'ee¹mo ruu²¹i,
 tajuu²¹mo 'ii. Tsu jo ñí³ii xiiala
 cwoí¹ 'e jin²in 'e 'iin²¹²in Dios 'in jo
 mo nii¹ pe 'ee¹mo ruu²¹i 'in niganí².
²¹Dios nigatyú²u jna' to²: Jilee²¹ 'in
 'iin²¹² Dios ná¹-a jon 'iin²¹²in ruu²¹i.

'E nili¹o' jilaa²¹ 'e gó²

5 Jileei²¹ 'in jai² líi² 'e Jesús líi¹i
 Cristo, (øøi²¹-tsi tsá² jaain²¹ 'in
 Dios gasii¹in jajmaa¹a tiin¹³ tsá²)
 jaain²¹ jóon¹ Dios 'ii. Joon wa'a
 'iin²¹²in tsá² jmi²¹ xuui²¹² 'iin²¹²mo
 jon 'in xuui²¹² do. ²Wana 'iin²¹²na'

Dios joon jmo²¹o' jilaa²¹ to² tyu^{2u}
 coon¹³ la joon tsáa¹mo-tsi' e 'iin²¹²mo'
 jon jileei²¹ 'in tsaru^{1u} 'in líi¹ jóon¹
 Dios. ³Iin²¹²mo tsá² Dios jiin¹³ mo
 jmo¹o tsá² nuu¹³ 'un jilaa²¹ to² tyu^{2u}
 joon jo 'áa¹ 'ii²¹ to² tyu^{2u}, ⁴tsu
 jilee²¹ 'in líi¹ jóon¹ Dios gali¹o 'naai²¹²
 jilaa²¹ 'e go² jmo¹o tsá² taain²¹²
 juncwii²¹. Joon líi¹³o' 'naai²¹² jilaa²¹ 'e
 go² 'e jmo¹o tsá² 'in 'ee¹ 'jna' wii¹³
 gali²mo líi²na' Jesús. ⁵Joon jiin¹³ 'in
 nigaja²mo líi² 'e Jesús líi¹ jóon¹ Dios
 lí²-i líi¹ 'naai²¹² 'e go² 'e jmo¹o tsá².

**'E júu³ ja²mo ga'ii¹ Dios
 Jmii²¹ 'wii²¹² tyá' Jóon¹on**

⁶Gasaai¹ Wó³ 'in Jesús do jmi²¹.
 Joon coon¹³ jmi²¹ 'e gasaai¹ Wó³ do
 joon coon¹³ jmi¹ 'e tuun²¹ tyá'a mo
 júun²in je tún² do gajmaa¹a júu³ 'e
 la ja²mo najó³ Jesucristo. Jon' wa'
 jiin¹³ jmi²¹ do pe coon¹³ jmi²¹ joongi
 coon¹³ jmi¹ do. La joon jon 'in Espíritu
 Tyá² tyá' Dios jmaa¹a júu³ joon 'in
 ja²mo 'in Espíritu Tyá² do. ⁷⁻⁸Joon
 ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'ni¹ 'ii¹³ 'in 'elo
 jmo¹³ júu³. Joon 'e láa² 'wii²¹² 'in
 Espíritu Tyá² tyá' Dios Jmii²¹, joon t²
 tún² jmi²¹ joon t² 'ni¹ jmi¹ øø²i. Joon
 jee²¹² 'ni¹ do øø²¹ júu³ jmo¹³. ⁹Wa
 'ii¹³mo' lawa 'e jai² júu³ jmo¹o tsá²,
 'e tyiin²gi 'e 'ii¹³mo' júu³ gajmaa¹a
 Dios tsu feei¹gi Dios lagi tsá². Joon
 'e júu³ gajmaa¹a Dios jmo²o jna' júu³
 cwáain¹ tyá' Jóon¹on. ¹⁰Joon jileei²¹
 'in jai² líi²i Jóon¹ Dios ñi¹o yaai 'e
 ja²mo 'e júu³ ga'ii² Dios cwáain¹ tyá'a.
 Pe jileei²¹ 'in jo jai² líi² Dios sáa¹i
 Dios lawa jaain²¹ tsá² tajuui²¹ tsu jo
 mo ga'ii²¹i júu³ ga'ii² Dios cwáain¹
 tyá' Jóon¹on. ¹¹Joon 'e júu³ jai² ga'ii²
 Dios cwáain¹ tyá' Jóon¹on jin² 'e
 Dios nigacwo¹ jna' coon²¹ juncwii²¹

'múui² 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo. 'Wii¹³
 tyá' Jóon¹on gacwo¹ Dios jna' 'e
 juncwii²¹ 'múui² do. ¹²Joon jilee²¹
 'in ngi¹ sicaain²¹ coon¹³ Jóon¹ Dios
 niga'ii²¹mo 'e juncwii²¹ 'muui²¹ do. Pe
 jileei²¹ 'in jo jai² líi² Jóon¹ Dios jo mo
 ga'ii²¹ 'e juncwii²¹ do.

Júu³ tyá² li gatséi¹

¹³Nigasi¹na 'e ji² lo tyii¹ 'in jai²
 líi² Jóon¹ Dios 'e litsáa¹mo-'oo' 'e
 niga'ii¹³mo' coon²¹ juncwii²¹ 'múui² 'e
 jo tyéi¹.

¹⁴Jo cu²-tsi' coon¹³ Dios tsu nee²o'
 wa mo mii²¹i' 'e 'yaai¹-tsi Dios it² júu³
 tyi'. ¹⁵Joon nee²o' wa ganúu²uun Dios
 júu³ tyá² tyi' nee²o' jon 'e ga'ii¹³mo' 'e
 gamii²¹i'.

¹⁶Wa nali³i' 'e 'noo¹o jaain²¹ ru^{1u}
 tsaa² 'e jmo¹ jo júun²in tsá² 'ná¹-a
 faa¹³a' júu³ tyá² 'wii²¹² tyá'a. Joon
 i'íin¹mo Dios tsaa² tyá'a wa jo ga'noo¹o
 tsaa² 'e jmo¹o júun²in tsá². Sá²-a tsaa²
 'e jmá¹ júun²in tsá² joon jo 'ná¹ faa¹³a'
 júu³ tyá² tyá'a 'e joon. ¹⁷Jilaa²¹ 'e go²
 jmo¹o tsá² l² tsaa² tyani Dios pe
 sá²-a coon²¹ tsaa² 'e jo júun²in tsá².

¹⁸Nee²o' 'e jileei²¹ tsá² 'in líi¹i
 jóon¹ Dios jo ngi¹ to² 'noo¹o tsaa² tsu
 un'øø¹mo Jóon¹ Dios 'ii. Joon jo líi²¹i
 'in 'líi³ 'ii.

¹⁹Nee²o' 'e líin²na' jóon¹ Dios joon
 tyu^{2u} 'in 'líi³ to¹ jilee²¹ 'in catyaa¹²,
 'in jo cwii¹in Dios.

²⁰Nee²o' jon 'e najó³ Jóon¹ Dios.
 Joon 'ii-o nagacwo¹ jna' 'e licwii¹mo'
 Dios 'in jai². Joon toon²¹on' sicaan²¹na'
 coon¹³ 'in jai² do. 'Iin 'in Jóon¹ Dios
 Jesucristo. Joon Jesucristo Dios 'in jai²
 joon 'oo¹-o coon²¹ juncwii²¹ 'e cwo¹
 Dios tsá² 'e jo tyéi¹. ²¹Yuu²¹ tyiia,
 un'øø¹²¹ yaanaa' coon¹³ jilee²¹ dioses
 'in gajmeei¹ tsá² 'in jo jai². Amén.

Jí² ti tún² 'e gasii¹in San Juan

Ngó¹ tún² jí² sii¹i Wó³

¹Tsá² fee¹mo jna joon sší³na 'e jí² lo tyi'i Yá³ coon¹³ yuun²¹ tyi'i 'in gatyii¹³in Dios. 'E la ja²mo 'iin²¹²moo 'naa'. Joon jon' jna 'in 'iin²¹²na 'naa' pe jilee²¹mo 'in ñi¹ 'e la ja²mo seein²¹ Dios. ²Iin²¹²moo 'naa' wii²¹² 'e júu³ ja²mo 'e líi²na' joon ilí² la joon coon²¹ tøø²mo. ³Cwojmaa¹a Dios feei¹-tsi tyi'. Joon cwocwo¹o Dios fo'feei¹ tyi' 'e saan²¹an' tyú²-u. Wana mo li'iin²¹²na' la jai² i'ii¹³mo' jilaa²¹ 'elo tya' Dios Jmii²¹ joon tya' Ña'ñu¹u' 'in Joon¹ Dios.

⁴Galijløø¹³moo 'e tsee²¹moo 'inlíi¹³ xuui²¹² tyi'i 'in jmoo¹o nuu¹³u júu³ jai² tya' Dios jiin¹³ la gatyú²u Dios Jmii²¹ jna' to². ⁵Mí³ii tyani'i, Yá³, 'e jmaa²a la to² tyú² Dios coon¹² júu³ tya'a. Joon jo 'múui² 'e júu³ do tsu ca la mo 'wiin²¹² ninee² jna' to² tyú²u 'e 'iin²¹²mo' la jaain²¹ la jaan²¹na'. ⁶Joon 'iin²¹²mo' Dios coon¹³ tsá² mo jmoo²¹o' la to² tyú²u. Joon 'e to² tyú² Dios do 'e ganuu²u ca la mo 'wiin²¹² 'e un'iin²¹²u'un Dios coon¹³ tsaru¹u'.

Xiiala líi¹i 'in con² tsá² too²

⁷Tsu fúu¹mo 'in con² tsá² too² ningalíin² la caain²¹ juncwii²¹. 'In tsá² do jo røø¹i 'e nigajó¹ Jesucristo juncwii²¹ líi¹i tsá². 'In jin² la joon con²on tsá² too² joon 'ee¹mo Cristo Ña'ñu¹u'. ⁸Un'øø¹²¹naa' yaanaa' 'e jo caa¹naa' 'e nijmoo²¹o' jee²¹² 'naa'. Joon coon¹³ la joon jo caa²naa' jiin¹³xu icwo² Dios 'naa'.

⁹Jilee²¹ 'in líi² 'e øøi²¹gi-tsi la júu³ ga'e¹ Cristo joon jo jmoo¹gi 'e júu³ do jo ngii¹gi coon¹³ Dios. Pe 'in jmoo¹o 'e júu³ do ngii¹o coon¹³ Dios Jmii²¹ joongi coon¹³ Joon¹ Dios Jmii²¹. ¹⁰Wa jalíin² tsá² fu tyii' 'in jo 'e¹ 'e júu³ do jo 'ii¹³naa' tsi inuu jon'gi fuu²uu': "Aa²¹²mo'o." ¹¹Tsu wana jin² tsá²: "Aa²¹²mo'o", lawa'a røø² sší¹i tsá² coon¹³ 'e gó² jmoo¹o 'ido.

Júu³ li tséi¹

¹²Sá²gi 'e fo¹³oo pe jo 'iin²¹²na tóon³oon ni mo'jí² coon¹³ 'in¹. Pe 'i¹-tsii yaa¹³na yafoo¹³na 'naa' ñii'a 'e coon¹³ la joon itsín¹ 'e jløø¹³mo'.

¹³'In jón¹ ruu²¹u tsamí² no, 'in gatyii¹²in Dios jon sší¹i: "Aa²¹²mo'o." Amén.

Jí² ti 'ni¹ 'e gasii¹in San Juan

Faa²¹ a tsá² tyú² tya' Gayo

¹Tsá² fee¹mo jna joon sfi³na 'e jí² lo tyi'i, Gayo, 'in tyú² seen²¹na coon¹³. 'E la ja²mo 'iin²¹²moo 'nə.

²Ru¹u' 'in 'iin²¹²na, mfi³ii tyani Dios 'e yee¹mo tyú² jilaa²¹ 'e jmoo²o joon 'e tyú² liseen²un jiin¹³ la tyú² seen²un tyani Dios. ³Galijløø¹³moo mo gajaliin² 'inlfi¹³ tsaru¹u' joon gajmaa¹a júu³ xiiala ngfi²i coon²¹ tsáa¹ joon xiiala jmaa²a 'e la jai². ⁴Jo 'e sá²gi 'e jløø¹³na coon²¹ 'ii¹³gi la mo ganúu³uun 'e ngfi¹ yuun²¹ tyiia coon¹³ 'e jo¹ lfi¹².

⁵Ru¹u' 'in 'iin²¹²na, tyú²-u jmoo²o mo unjii²¹ 'in tsaru¹u' jaliin² coon fuu²¹. ⁶Joon 'in tsá² do nigamaa¹ júu³ tyani jilee²¹ 'in taai² sicaain²¹ xiiala nigaliin²¹²mo'o 'ii. Jmaa²gi¹ 'e tyú² uncoon¹³on 'in tsá² do fu¹ taai² jiin¹³ la tfi²¹ 'in jmoo¹o to² tyu¹² Dios. ⁷In tsá² do ningaliin²mo to² tyu¹² Jesucristo joon jo 'ii²¹i jiin¹³xu tya' 'in jo cwii¹in Dios. ⁸Wii¹³ joon ná¹-a uncoon¹³on 'in tsá² do joon coon¹³ la joon jmoo²¹o to² caan²¹mo coon¹³ 'in cwo¹ júu³ tyú².

'E gó² jmoo¹o Diótrefes

⁹Gasii²na coon²¹ jí² tya' 'in catyaa¹i² 'in jai² lfi¹² taai² do. Pe jo 'ii²¹i to² tyu¹³u 'in Diótrefes tsu 'iin²¹²in lfi¹²n

tsafee¹mo jee²¹² 'in tsá² do. ¹⁰Wii¹³ joon mi yaa¹³na iuntii¹³ii-tsi Diótrefes do jilaa²¹ 'e nigajmaa¹a joon jilaa²¹ júu³ 'atsaa²¹ 'e gafaa²¹a tyii'i. Joon jo leein²¹-tsi 'in Diótrefes do 'e faa²¹a pe jo gali¹²in 'in tsaru¹u' cwoliin². Joon gatyuu¹²mo tya' 'in catyaa¹i² 'in 'iin²¹²in 'ii²¹in 'in tsá² do. Joon jilee²¹ 'in gali¹²in 'in tsá² do ga'wóo²mo Diótrefes 'ii jee²¹² 'in jai² lfi¹².

¹¹Ru¹u' 'in 'iin²¹²na, jo jmaa²a 'e gó², jmaa²a jmai¹² 'e tyú² tsu 'in jmoo¹o 'e tyú² lfi¹²n jóon¹ Dios joon 'in ngfi¹ to² jmoo¹o 'e gó² jo mo galicwii¹in Dios.

'E tyú² jmoo¹o Demetrio

¹²Jilee²¹mo faa²¹a tyú² tya' Demetrio. Joon jilaa²¹ 'e jmoo¹o jmai¹² 'e tyú² la joon. Joon jna'oo'o sii²¹i'i 'naa' 'e jmai¹² 'e tyú² jmoo¹o joon nfi³oo' 'e ja²mo júu³ tyii'i.

Júu³ li tséi¹

¹³Sá² láai² 'e 'iin²¹²na fo³oo pe jo 'iin²¹²na tóon³oon ni mo'jfi² coon¹³ 'in¹.

¹⁴I¹-tsii yaa¹³na la jmoono joon mi cwaa¹na sfi¹³i coon²¹ caan²¹mo.

¹⁵Cwoseen²mo'o 'e tyú². Jilee²¹ 'in seein²¹ lo 'in seen²un tyú² coon¹³ sii¹in: 'Aa²¹²mo'o. 'Aa²¹²mo'o jin¹² Wó³ fu²u la jaain²¹ la jaain²¹ 'in seein²¹ tyú² coon¹³ jna'a.

Jí² gasii¹in San Judas tíi²i 'in jai² líii² Jesucristo

Síi¹i Judas jí² tya' 'in gatø² Dios

¹Jna-a Judas síi³na 'e jí² lo. Jna-a jaain²¹ 'in jmoo¹o jilaa²¹ to² tyu² Jesucristo, joon ruu²¹na Jacobo. Síi³na 'e jí² lo tyii' 'in gatø¹ Dios Jmii²¹ 'e nuu²uu' júu³ tya'a. 'lin²¹²mo Dios 'naa' joon un'øø¹i 'naa' 'wii¹³ Jesucristo. ²Cwocwo¹o Dios fo'feei¹-tsi tyii' joon 'e ñí²oo' 'e jløø³mo Dios Jmii²¹ coon¹³ 'naa', joon 'iin²¹²mo Dios 'naa'.

La no-o jmoo¹o 'in 'ee¹ júu³ tajuu²¹

³Tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na, 'áa¹mo gali'iin²¹²na síi³na coon²¹ jí² tyii' cwáain¹ tya' to² jmoo¹o Dios 'wii²¹² tyi'. Pe la no-o sityée¹na jmií²¹² wa'a síi³na 'e jí² lo tyii' 'e mǝ³ii tyaní²ii' 'e jmaa²aa' taa²¹a 'wii²¹² tya' júu³ 'e tsáa¹mo-'oo', júu³ gacwoo¹ Dios tsá² tya'a coonti. ⁴Tsu 'inlíi¹³ tsá² jee²¹² 'naa' jin¹² 'e jai² líi²i Cristo pe tsá² tajuu²¹mo 'ii. 'Uun²¹mo 'e¹²e tsá² júu³ 'e jo jo¹. Tsá² gó² 'ino. 'In tsá² tajuui²¹ no jin¹²in 'e tsu 'wii¹³ feei¹-tsi Dios 'wii²¹² tya' tsaa² tya' tsá² lí²-i jmá¹ tsá² doñi'ee 'e gó² 'e 'iin²¹²in. Joon coon¹³ la joon jmoo¹o jo tsáai¹-tsi 'in jaan²¹mo Fii²¹i' Dios Jmii²¹ coon¹³ Ña'ñu¹u' Jesucristo. Joon gajin² jí²

tya' Dios calii 'ee ilí² tya' 'in tsá² tajuui²¹ no.

⁵Xuñiin¹³ tyú² ñí²oo' 'e gajmaa¹a Ña'ñu¹u' 'iin²¹²na untii¹³i-'oo' xiiala ga'ín¹ Ña'ñu¹u' joon gauntyée¹mo 'in jo jai² galíi² jee²¹² tsá² Israel xuñiin¹³ gatyíi¹³mo jilee¹ li sii²¹ Egipto do. ⁶Cwotii¹³-'oo' jon xiiala gatain¹ Dios Jmii²¹ 'in ángeles do tya'a 'nuñí³ tsu 'wii¹³ gatuu¹u' 'án³ tya'o. Do-o taain²¹² li nuu²¹ si'máa¹i ca tí² jmií²¹² ilisá² 'ii²¹ tya'a. ⁷La joon lí² coon¹³ 'in tsá² néei¹ fuu²¹ Sodoma coon¹³ Gomorra coon¹³ fuu²¹ náa¹ co'. Gatuu¹o 'in tsá² do 'e tíi² máa¹a tsá² coon¹³ tsamí² joon gajmaa¹a coon¹³ 'in tún²mo. 'E joon lawa coon²¹ lí² tya' Dios Jmii²¹ líi¹i 'in tsá² do tya' jilee²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹. Gajuun²¹ Dios fuu²¹ goo¹o 'ido joon ní² 'in tsá² do wúu¹ coon¹³ jí² 'e coo²¹ coon²¹ tøø²mo. ⁸La joon líi¹i 'in tsá² tajuui²¹ no 'e tyaa¹ júu³ 'e gacií¹ 'e lí¹o jmaa¹a 'e gó². Tyaa¹ 'in tsá² do júu³ 'e lí² un'leei²¹ tsá² yaai coon¹³ tsamí² si coon¹³ 'in tún¹ 'ee. Tyaa¹o júu³ 'e lí² 'ee¹mo tsá² 'in 'oo¹o to² joon faa²¹a 'laa' tya' ángeles tya' Dios. ⁹Pe jiin¹³ Miguel, 'in ángel 'in feei¹gi tya' Dios, jo gají²in 'in 'líi¹³ mo jo gacwo¹ júu³

ruu²¹i coon¹³ 'in 'lii¹³ cwáain¹ tya'
moo¹ taai² 'lii²¹² Moisés. Lî' jiin¹³ 'e
faa²¹o: "Cwo'e²e Ña'ñu¹u' 'nu." Tṣu
'in 'lii¹³ do lîi¹ 'i¹³ nifu tya' Dios
la mo jéei¹. ¹⁰Pe 'in tsá² tajuui²¹ no
faa²¹a 'laa²¹ tya' 'e jo ñî¹i. Joon
coon¹³ jilaa²¹ 'e jmoo¹o la jmoo¹o
joo'núu³ 'in jmoo¹o jiin¹³ la 'iin²¹²in
joon un'lee²¹mo ti li 'lii¹³. Li 'lii¹³
tsalîin².

¹¹Fúu² 'áa¹mo 'ido tṣu ningalîin²
la fu¹ gangó¹ Caín 'in gajmaa¹a jiin¹³
la 'iin²¹²in. Joon gatuu² 'e fu¹ tyú²
la gatuu²¹ Balaam 'e jnaa²¹a cuu².
Joon ityée¹mo Dios 'ii la gatséi¹
Coré 'wii²¹² tya' ga'noo¹o miî¹³ tya'
'in tyú² to². ¹²Joon 'in tsá² tajuui²¹
no jalîin² gø¹²ø jo 'ee un'goo²¹ 'e cwo²
Dios. Joon un'lii²¹i li sicaan²¹naa'
cøø²øø¹ jmiî²¹² mo untii¹³-tsi ruu²¹i
ijó¹ Ña'ñu¹u'. Lîi¹ 'in tsá² do la lî¹
jnîi¹ tyuun²¹. Jmai¹² tyí² 'e jnîi¹ do
jo jmî¹ jéei¹. La joon jon júu³ tya'
'ino, jmai¹² tyí² taa¹³ jo 'ee to² 'iin³
tya' jiin¹³ jaain²¹. 'Ino lîi¹ la lî¹
'mó² 'oofuu²¹ 'e mo tî² jiin²¹ tya'a jo
cwo¹ 'oofuu²¹. Joon gasø¹ tsá² la
tyan¹ jmóo³ joon lityuun²¹ coonti.
¹³Jmoo¹o 'ino la jmoo¹o jmiî¹³ 'e
jnóo¹on tî² la ngóo¹ 'naai¹³ jo ján².
Lî¹ jon¹ 'lii¹³ coonti. 'Inlîi¹³ tyaa¹
cwo²¹o 'in tajuui²¹ do juncwii²¹
tya'a 'e lîi²¹i coon¹³ la joon tiin¹³in
tyani Dios pe jon¹ la joon. Joon Dios
ipii¹in 'ii li nuu²¹ coonti.

¹⁴La gajin¹² 'lii²¹² Enoc tya' 'in
tsá² tajuui²¹ no. 'In Enoc do 'in
galiseein²¹ (tî¹ dyá²) ciin²¹gi lagi
'lii²¹² Adán. Joon coon¹³ 'ii²¹ tya'
Dios gajin²in: "Gamáa¹na Ña'ñu¹u'
joon ijó¹ coon¹³ 'ii¹³ tya'a fúui¹
'áa¹mo. ¹⁵Joon ijmáa¹ 'a 'ii²¹ røø²¹
tya' jileei²¹ 'in nigajmaa¹a 'e gó², jo

tsaa¹²-tsi Dios, joon ni gafaa¹²¹a 'laa²¹
tya' Dios Jmii²¹. "Jiin¹³ 'eno-o júu³
gatyaa¹ Enoc do. ¹⁶Tsá² jo 'ee tî²-tsi
'in tsá² tajuui²¹ no, jmai¹² to² cwo²¹
tsaa². Jiin¹³ ngî¹ to² 'noo¹o jiin¹³ 'e
'iin²¹²in. Tyaa¹ júu³ 'e jmoo¹o jloo¹³
joon faa²¹a 'e tyú² tya' tsá² 'iin²¹²in
wa'a 'ee icwoo¹ tsá² 'ii.

**'Ii¹ Judas júu³ 'e 'ná¹
jmáa¹a 'in jai¹² lîi¹²**

¹⁷Pe 'naa', tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na,
cwotii¹³-oo' la gajin¹² 'in apóstoles
tya' Ña'ñu¹u' Jesucristo ca la mo
jéei¹: ¹⁸"Mi tî² jiin²¹ 'e ti lityéi¹
juncwii²¹ iliseein²¹ tsá² 'in ungøøi¹
'naa' jilaa²¹ 'e tsáai¹-oo' joon ingî¹
to² jmoo¹o jiin¹³ 'e gó² 'e tî²-tsi.
Jo jmoo¹o la to² tyu' Dios." Jin¹²
apóstoles do. ¹⁹'In tsá² no jmoo¹³
poo²¹² jee²¹² 'naa', tî²-tsi 'e jmoo¹o
jilaa²¹ 'e gó² sá² juncwii²¹ joon jo mo
'i² Espíritu Tyú² tya' Dios almas tya'a.

²⁰Pe 'naa', tsaru¹u' 'in 'iin²¹²na,
tá² táain¹-oo' coon¹³ jilaa²¹ júu³
'e tsáai¹-oo' 'e gacwoo¹ Dios.
Joon jmaai¹³ júu³ 'e tyú²-u tya'
Dios. Fáa¹³aa' júu³ tyú² coon¹³
'ii²¹ tya' Espíritu Tyú² tya' Dios.
²¹Cwoliseen²naa' 'e li'iin²¹²mo Dios
'naa', joon sijaan²¹oo' 'e jmiî²¹² mi
cwo¹² Ña'ñu¹u' Jesucristo jna' coon¹³
'e fee¹-tsi coon²¹ juncwii²¹ 'e jo tyéi¹.

²²'In jo mo galitsáai¹-tsi tyú²
cwotyáa²aa'-tsi. ²³'Inlîi¹³gi tyí²naa'
jee²¹² jî² 'e itiin¹³mo. Jmaa²aa'
fee¹-oo' 'wii²¹² tya' 'inlîi¹³. Pe
cwo'ee¹moo' 'e gó² 'e nigajmaa¹a 'ino.

**'Ii¹ Judas júu³ 'e un'goo²¹
tsá² Dios Jmii²¹**

²⁴⁻²⁵Pe Dios lí²-i un'øø²¹ 'naa'
'e jo xuu²¹naa' tsaa² tyii¹. 'Ii-o lí²

tø¹ø 'naa' li tyíin¹in li 'ya'²gi tya'a
 jløø¹³moo' 'áai¹ coon¹³ jiin¹³ coon²¹
 tsaa² tyii'. Cwólí² jilaa²¹ 'e 'ya'²gi
 tya' 'in Dios 'in jmií¹-tsi. Jaan²¹mo
 'ii. Cwólí² feei¹gi 'ii joon jiin¹³ 'ii

tííí² to², jiin¹³ 'ii-o lí² jmaa¹a
 'ii²¹ 'wii¹³ cwáain¹ tya' Na'ñu¹u'
 Jesucristo. Cwólí² tya'a jilaa²¹ ca la
 mo 'wiin²¹², ca nano, ca la tøø²mo.
 Amén.

El Apocalipsis

Júu³ gajmaa¹³ a Jesucristo

1 'E jí² lo taa¹³ júu³ 'e gacwo¹ Dios Jmii²¹ Jesucristo 'e cwo²o tsá² jmoo¹o to² tya'a ilíñi¹ 'ee ilí² la jmoono. Joon coon¹³ jaain²¹ ángel tya'a Jesucristo gajmaa¹ 'e liñi¹ jaain²¹ tsá² 'in jmoo¹o to² tya'a sii²¹ Juan 'e júu³ lo. ²Joon 'in Wó³ do gajin²o la jai¹² jilaa²¹ 'e ganii²¹² cwáain¹ tya' Dios Jmii²¹ joongi júu³ tya' Jesucristo.

³Jløø³mo jileei²¹ 'in jøø²ø 'e jí² lo joon jløø³mo jon jileei²¹ 'in núu²un mo untasaa² tsá² 'e jí² lo 'e gacwó² Dios wa mo jmoo¹ tsá² nuu¹³un tsu ti li tí² ityéi¹ 'e júu³ lo.

Sii¹ 'i Wó³ jí¹ tya' dyá¹ poo²¹²
tsá² jai¹² lííi² Cristo

⁴Jna-a, Wó³, jmóo³oo 'e jí² lo tya' 'in dyá¹ poo²¹² tsá² jai¹² lííi² Cristo néei¹ li sii²¹ Asia. Cwouncwaa¹³ Dios Jmii²¹ 'naa' 'e seen²¹naa' tyú² coon¹³on. Tsu seen²¹mo Dios nano, seein²¹ calii jon, joon ijó¹. 'Ii¹³naa' cwa¹³ jon tya' dyá¹ espíritu 'in téein² tyani li sili²¹² li tyíñ¹ Dios Jmii²¹. ⁵'Ii¹³naa' cwa¹³ jon tya' Jesucristo 'in ga'ii¹ júu³ 'e jai¹². 'Ii nifu gajjin¹ jee²¹² 'lii²¹² joon tyu²u to² jileei²¹ røø¹³ taain²¹² fu juncwii²¹.

'In²¹²mo Cristo jna' joon gatyii¹o tsaa² tyi' coon¹³ jmi¹ 'øø¹i. ⁶Cristo do nigajmee¹ 'i jna' 'e líi¹na' røøi¹³ joongi untasá² tya'a 'e jmoo²¹o to² tyu² Dios Jmii²¹. Cwolí² tya'a jilaa²¹ 'e 'ya¹²gi la joon jon jilaa²¹ 'ii²¹ tya'a coon²¹ tøø²mo. Amén.

⁷ijøø²øø, ijó¹ Cristo jee²¹² jníi¹! Joon jileei²¹ tsá² taain²¹² fu juncwii²¹ ijøø² 'ii. Ca 'in gajmee²¹ 'ii ijøø² 'ii. Joon jileei²¹ tsá² ityi¹² xuui²¹²-tsi mi nii¹in. Ja²mo, la joon ilí².

⁸“Jna-a 'in nifu, la joon jon li tyéi¹. La lí¹ letras A coon¹³ Z líi¹na”, jin¹³ Ña'ñu¹u 'in seein²¹ nano, 'in seein²¹ la mo 'wiin²¹² joongi ijó¹. 'Ii 'in feei²¹gi la jee²¹² jileei²¹.

Wó³ jøø² 'i Cristo

⁹Jna-a, Wó³, 'in líi¹ ruu²¹naa'. Jna 'in caan²¹mo coon¹³ 'naa' jilaa²¹ wúu¹ 'e nee²¹e. Tyu² Dios to² jna' la 'oo²¹ tsaru¹u' joon gauncoon¹³on Jesucristo jna' 'e seen²¹na' 'e feei¹-tsi'. Yuu²na 'nuñi³ coon²¹ li sii²¹ Patmos. Patmos do coon²¹ cwoo¹³ tyúun² roon¹ tún² tsa¹ ni jmi¹ñi¹. 'Uu²¹²uu 'nuñi³ tsu 'wii¹³ nigacwó²oo júu³ tyú² tya' Dios joon gafo¹oo 'wii¹³ tya' Jesucristo. ¹⁰Galí² coon²¹ jmi²¹² mo 'ii²¹ 'woo²¹ tsá²

gatyu¹² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios jna to² joon ganú³uun li' caluu jna coon²¹ júu³ 'e faa²¹a tá², 'e lí² la 'iin² coon²¹ trompeta, ¹¹'e jin² sii²¹i jna:

—Táan¹ ni jí² jilaa²¹ 'e jøø²¹ joon sii²¹u'u tya' 'in tsá² dyá¹ poo²¹² 'in jai² líi² Cristo 'in néei¹ li sii²¹ Asia; ca fuu²¹ li sii²¹ Efeso, coon¹³ fuu²¹ Esmirna, coon¹³ fuu²¹ Pérgamo, coon¹³ fuu²¹ Tiatira, coon¹³ fuu²¹ Sardis, coon¹³ fuu²¹ Filadelfia, coon¹³ fuu²¹ Laodicea.

¹²Joon gajíin¹³na 'ñii'a 'e jøø³øø 'iin 'in gafee²¹ jna do joon gamoo²¹oo dyá¹ candeleros 'e lí¹ cwanáa¹. ¹³Joon tún² tsa¹ jee²¹² candeleros do siin¹³ jaain²¹ tsá² 'in líi¹ la líi¹ 'in Ruu²¹i Tsá². Joon tyi²¹i siin¹³in cwaa²¹ 'e 'íi' ca luuti²¹i. Joongi lawa coon²¹ loo²¹ lí¹ jmai² cwanáa¹ 'núu¹u nitsi¹i. ¹⁴Joon jnutyíi¹i taa²¹ la taa²¹ jnú² joo'saa²¹ taa²¹ joongi la lí¹ 'moo²¹. Joon unníi¹ li la lí¹ jí² coo²¹. ¹⁵Joon tii²¹i li la lí¹ ní³ bronze tyú² 'e coo²¹ ni jí². Joon jmíi¹ tya'a 'iin² lawa li 'yu jmii²¹² 'láai¹ 'áai¹. ¹⁶Joon seen¹³in dyái¹ núu¹ cwoo²¹o tsáa¹. Joon tsi nu¹ 'oo²¹²o 'yeei²¹ coon²¹ espada 'e 'má¹ 'áai¹ la je tún² taain²¹². Joon níi¹i jii¹ la jii¹ ní¹ mo tyíi² 'yiaa²¹.

¹⁷Mo gajóø³na 'ii tsifu gacií²¹na 'wií²¹² tii²¹i lawa'a gajuun²¹moo. Pe 'ii do tyaa¹a cwoo²¹o tsáa¹ tyiia joon jin²in sii²¹i jna:

—Jo foo¹³o. Jna-a 'in nifu, la joon jon li tyéi¹. ¹⁸Jna-a 'in seen²¹moo, gajúun¹na pe nano seen²¹moo coon²¹ tøø²mo. Jna-a tyu²u to² mi júun²in tsá² joongi li tsalíin²in mi yuui¹³ júun²in. ¹⁹Táan² ni jí² jilaa²¹ 'e niñíi²¹i, jilaa²¹ 'e sá, coon¹³ 'e ilí² mi liciíin²¹gi. ²⁰Elo 'øøi²¹-tsi

tsá² cwáain¹ tya' 'in dyái¹ núu¹ 'in gañíi¹³u'u lí¹ cwóo³oo tsáa¹ joongi 'e dyái¹ candelero lí¹ cwanáa¹. 'In dyái¹ núu¹ do 'in líi¹i lawa 'in dyái¹ tsá² cwoo¹ júu³ tya' Dios jee²¹² 'e dyá¹ poo²¹² tsá² jai² líi² Cristo do. Joon 'e dyá¹ candelero lí¹ lawa 'e dyá¹ poo²¹² tsá² jai² líi² Cristo.

Júu³ tya' tsá² néei¹ Efeso

2 Jin² in ángel do:
—Táan¹ ni jí² 'e júu³ lo 'e sii²¹u'u tya' 'in cwoo¹o júu³ tya' Dios jee²¹² 'in jai² líi² Cristo néei¹ Efeso: “La joon jin² 'in seen¹³in 'in dyái¹ núu¹ do coon¹³ cwoo²¹o tsáa¹ joon ngii¹o jee²¹² 'e dyá¹ candelero lí¹ cwanáa¹ do. ²Ñí³oo jilaa²¹ 'e jmoo²oo, coon¹³ jilaa²¹ to² wúu¹ 'e jmoo²oo, joongi xiiala feei¹-'oo'. Ní³oo 'e jo taa²aa' coon¹³ 'in gó². Ní³oo xiiala nilatsáai¹-'oo' 'in jin² 'e líi¹ apóstoles tya' Cristo pe jo líi¹i la joon. Joon gataan¹³moo' 'e tajúu³mo. ³Nigalifee¹mo-'oo', joon gañíi²ii' wúu¹ joongi gajmaa²aa' to² 'wií¹³ cwáain¹ tyiia jiin¹³ jo 'ee ga'ií²¹ 'woo²oo'. ⁴Pe ní³oo coon²¹ 'e gó² tyii': jo 'iin²¹²gi' jna la 'ii²¹²naa' jna mo 'wiin²¹². ⁵Tsu 'wií¹³ joon untii¹³-'oo' xiiala líi¹naa' la mo jéei¹. Cwojaa²¹-'oo' joon jmaa²aa' la gajmaa²aa' mo 'wiin²¹² do. Wa'a jo jmaa²aa' incwéei¹moo la jmoono joon ityíi³oo candelero tyii' 'áa³ tya'. ⁶Pe coon²¹ 'e tyú² sá² tyii', 'aa²¹-'oo' 'e jmoo¹o 'in tsá² coon²¹ poo²¹² sii²¹ nicolaitas, joon 'aa¹oo jon to² jmoo¹o. ⁷Jileei²¹ 'in núu²un, cwonuu²¹un 'ee 'e jin² 'in Espíritu tyú² tya' Dios tya' tsá² 'in jai² líi² Cristo: Tya' jileei²¹ 'in líi¹ icwóo³oo 'e cu²u 'e 'oofuu²¹ tya' 'e 'mó² si²

tún² tsa¹² li sá² 'mó² tya' Dios. Joon 'e 'mó² do sii²¹: 'mó² 'e cwoo¹o fu juncwii²¹ tya' tsá²."

Júu³ tya' tsá² néei¹ Esmirna

8⁷Táan¹ jon ni jí² 'e júu³ lo 'e sii²¹u'u tya' 'in cwoo¹o júu³ tyá² tya' Dios jee²¹² 'in jai² líi² Cristo néei¹ Esmirna: "La joon jin² 'in seen²¹ mo ga'láa² 'wii²¹², seen²¹mo li tyéi¹ jon, 'in nigajúin¹ joon gajjin¹o tún¹: 9⁸Ní³oo jilaa²¹ 'e jmoo²oo', coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ seen²¹naa', joongi 'e tañií²moo'. Pe coon¹³ fo'feei¹ tya' Dios 'e galityú¹moo' tyaníi¹. Ní³oo jon xiiala faa²¹ 'laa²¹ tyii' 'in tsá³ 'in jin²o 'e tsá² Israel 'ii pe jo jo¹ tsu tsá² tya' Satanás 'ii. 10⁹Jo jmaa²aa' 'goo²oo' wúu¹ imoo²oo' tsu 'in 'líi¹³ itaa²¹ 'in líi¹³ 'naa' 'nñí³, 'iin²¹²in litsáai¹-tsi xiiala líi²naa'. Joon imoo²oo' wúu¹ ce tséin¹ dyá² jmií²¹². Pe jmaa²aa' tá²-oo' 'e jai² líi²naa' ca mi júun²naa' joon icwo³oo 'naa' lawa coon²¹ corona tyii' 'e seen²¹naa' coon¹³ Dios Jmií²¹ coon²¹ tøø²mo. 11¹⁰Jileei²¹ 'in núu²un, cwonuu²¹un 'e jin² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios tya' tsá² 'in jai² líi² Cristo: Tya' jileei²¹ 'in lii¹ jo wúu¹ iní²i mi jmá¹ Dios 'ii²¹ tya' tsá²."

Júu³ tya' tsá² néei¹ Pérgamo

12¹¹Táan¹ ni jí² 'e júu³ lo 'e sii²¹u'u tya' 'in cwoo¹o júu³ tyá² tya' Dios jee²¹² 'in jai² líi² Cristo néei¹ Pérgamo: "La joon jin² 'in tsá² do 'in 'yeei²¹ 'oo²¹²o coon²¹ ñí³ espada 'e má¹ la je tún² taain²¹². 13¹²Ní³oo jilaa²¹ 'e jmoo²oo'. Joon xufiin¹³ née¹naa' li tyu² Satanás to² jo mo tuu²uu² cwáain¹ tyiia. Jo mo tuu²uu² 'e jo¹o líi²naa' jna. Jogi gatuu²uu²

júu³ tyiia mo gajúin¹ jaain²¹ tsá² tyiia jee²¹² 'naa' 'in sii²¹ Antipas. 'Ii gajúin¹ 'wii¹³i gafaa²¹a júu³ tyiia. Fuu²¹ goo²oo' li tyiin¹ Satanás gajúin¹mo 'ido. 14¹³Pe sá²gi coon²¹ tún² júu³ 'e gó² tyii': seen²¹ 'inlíi¹³ jee²¹² 'naa' 'in jai² líi² Cristo néei¹ Pérgamo do 'in jo 'iin²¹²in tú² jilaa²¹ júu³ 'e ga'ee¹ Balaam, 'in gacwo¹ cwáain¹ Balac. Coon¹³ júu³ ga'ee¹ Balaam do joon ga'noo¹o tsaa² 'in tsá² Israel do mo gagøø²¹ø 'uunñi² 'e gatya²¹ tsá² tyani tsá² cun'uu²¹ joon ga'láa¹a coon¹³ tsam² tya' 'in xeei²¹. 15¹⁴Seen²¹mo jon 'inlíi¹³ tsá² 'in jo 'iin²¹²in tú² júu³ 'ee¹ tsá² coon²¹ poo²¹² 'in sii²¹ nicolaitas. Joon 'aa¹oo 'e júu³ do 'e 'ee¹ 'in tsá² do. 16¹⁵Tsu 'wii¹³ joon cwojaa²¹-oo' la jmoono tsu igóo³oo jmáa³aa 'nii²¹ coon¹³ 'in tsá² do coon¹³ 'e ñí³ espada 'yeei²¹ moo²oo³oo. 17¹⁶Jileei²¹ 'in núu²un, cwonuu²¹un 'ee 'e jin² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios tya' tsá² 'in jai² líi² Cristo: Tya' jileei²¹ 'in lii¹ icwóo³oo maná 'e dø²ø 'e jó¹ fu ñu²fú². Cwóo³oo jon coon²¹ cuun²¹² taa²¹ 'e toon¹ coon²¹ nombre 'míi² tya'a. Joon jiin¹³ 'in ga'ii²¹ 'e cuun²¹² do ilíi¹i xiiala sii²¹ do."

Júu³ tya' tsá² néei¹ Tiatira

18¹⁷Táan¹ ni jí² jon 'e júu³ lo 'e sii²¹u'u tya' 'in cwoo¹o júu³ tyá² tya' Dios jee²¹² 'in jai² líi² Cristo néei¹ Tiatira: "La joon jin² 'in Jóon¹ Dios Jmií²¹, 'in 'oo²¹²o 'unni² 'e li la li jí² coo²¹ joon tií²i li la li ñí³ bronce 'e jii¹: 19¹⁸Ní³oo jilaa²¹ 'e jmoo²oo'. Ní³oo jon xiiala 'née¹moo' tsá², xiiala tsáai¹-oo' jna joongi xiiala uncoon¹³naa' tsá² 'e fee¹mo-'oo'. 'Áai¹gi nijmoo²oo' 'e tyú² nano lagi

mo 'wiin²¹². ²⁰Pe coon²¹ 'e gó² 'e sá² tyi'naa': 'Naa' jmoo^{2oo} taa²¹ coon¹³ 'in tsam² do sii²¹ Jezabel, 'in jin¹² 'e faa^{21a} cwáain¹ tyá' Dios. Pe jmai¹² 'e coon¹²¹ on tsá² tyiia too² coon¹³ júu³ 'e ee¹ do. Joon tsu 'wi¹¹³ 'e júu³ 'e^{2e} 'ido tsá² tyiia 'láa^{1o} coon¹³ tsam² tyá' tsá² xeei²¹ joon cøø^{21ø} 'uunni² tyaa¹ tsá² tyani dioses tyá'a 'in gajmee¹ⁱ tsá². ²¹Nigacwóo^{3oo} 'áa¹ 'wa'a jaa²¹ -tsi 'in tsam² do 'e gó² jmoo^{1o} coon¹³ tsañuu¹ pe jo mo gali'in²¹² in. ²²Ijo¹ coon²¹ jmoowúu¹ 'gii¹² tyá'a isi³ na 'e tyi¹ 'a 'e jo lí² rón² gi. Joon wa jo jaa²¹ -tsi tsá² 'in galáa¹ coon¹³ on joon wa jo tæ² 'in tsá² do 'e gó² ga'e^{2e} 'in tsam² do 'i i'e³ ee wúu¹ 'áa¹ mo. ²³Joon ijngaa^{3moo} jóon^{1on} 'in tsam² do. 'E coon¹³ la joon ilicón² cwáain¹ jileei²¹ 'in jai² líi² Cristo 'e ñí^{2oo} ce jilaa²¹ 'e 'i -tsi tsá² coonti coon¹³ jilaa²¹ 'e øø¹²¹ -tsi. Joon icwo^{3oo} 'naa' la jaain²¹ la jaan²¹ naa' jiin¹³ la 'e nigajmaa^{1a}. ²⁴Pe tyá' 'in catyaa¹² 'in néei¹ Tiatira 'in jo mo gali¹ⁱ 'e júu³ ga'é² 'in tsam² do jo cwo^{3gii} 'naa' to² jmaa^{2aa}. Jin¹² tsá² 'e júu³ 'é² 'in tsam² do 'e júu³ jmi¹ gi -tsi 'áa¹, pe 'e jo^{1o} 'e gajooi¹ -tsi Satanás 'e júu³ do. ²⁵Fuu²¹² uu 'naa' unøø¹³ naa' 'e ni^{2oo} ca mi cwéi¹ na juncwii²¹. ²⁶Joon 'in lii¹ joongi 'in jmoo^{1o} jilaa²¹ 'e 'iin²¹² na 'e jmáa^{1a} icwo^{3oo} 'i i²¹ ityu^{2u} to² tsá² taain²¹² juncwii²¹ la gacwo¹ⁱ ñu^{3uu} jna 'ii²¹ ityu^{3uu} to². ²⁷Joon ityu^{2u} to² coon¹³ coon²¹ 'ii¹³ lí¹ ñf³ joon wa jo nuu¹³ tsá² ifiin¹ in tsá² lawa coon²¹ tsuu² cwoo¹³. ²⁸Icwóo^{3moo} joon núu¹ 'áa³ mo 'aa²¹. ²⁹Jileei²¹ 'in núu^{2un}, cwonuu^{21un} 'ee 'e jin¹² 'in Espíritu Tyú² tyá' Dios tyá' tsá² 'in jai² líi² Cristo."

Júu³ tyá' tsá² néei¹ Sardis

3 'Táan¹ jon ni jí² 'e júu³ lo 'e sii²¹ u'u tyá' 'in cwoo^{1o} júu³ tyá' Dios jee²¹² 'in jai² líi² Cristo néei¹ Sardis: "La joon jin¹² 'in 'áa¹ 'i 'in dyái¹ espíritus tyá' Dios joongi 'in dyái¹ núu¹: Ñí^{3oo} jilaa²¹ 'e jmoo^{2oo}. 'Áa¹ taa¹³ júu³ 'naa' 'e seen²¹ naa' 'e jiin²ⁱⁱⁿ pe jiin¹³ 'e 'i -tsi tsá². ²Wii¹³ joon unjnaa²¹ -oo'. Cwóo^{13oo} pí² yaanaa¹ jilaa²¹ 'e jai² líi² naa' tsu ti li tæ^{3moo} 'naa'. Tsu nicón^{3oo} cwáain¹ 'e jo mo 'yeei²¹ to² tyii¹ tyani Dios tyiia. ³Untii¹³ -oo' jilaa²¹ júu³ tyú² 'e ga'e² tsá² 'naa', joon jmaa^{2aa}, joon cwojaa²¹ -oo'. Joon wana jo unjnaa²¹ -oo', igóo^{3oo} tyii¹ lawa jaain²¹ 'uun²¹ jiin¹³ jo ñí²ⁱⁱ 'ee 'ii²¹ igóo^{3oo}. ⁴Xuñin¹³ la joon, seen²¹ mo 'in líi¹³ fuu²¹ Sardis do 'in jo mo gaun¹ⁱⁱ siin¹³ in. Joon 'ii ing¹ coon¹³ jna tyi²ⁱ siin¹³ taa²¹ tsu la joon gatii²¹ⁱ. ⁵Joon jileei²¹ 'in líi¹ⁱ 'i ici²ⁱ siin¹³ taa²¹ joon jo 'in¹³ na 'e sii²¹ 'ii jee²¹³ 'e jí² tyá' juncwii²¹ tyá' tsá². Ifo^{3oo} 'e cwii^{1moo} 'in tsá² do tyani Dios Jmii²¹ coon¹³ ángeles tyá'a. ⁶Jileei²¹ 'in núu^{2un}, cwonuu^{21un} 'ee 'e jin¹² 'in Espíritu Tyú² tyá' Dios tyá' 'in jai² líi² Cristo."

Júu³ tyá' tsá² néei¹ Filadelfia

⁷'Táan¹ ni jí² jon 'e júu³ lo 'e sii²¹ u'u tyá' 'in cwoo^{1o} júu³ tyú² tyá' Dios jee²¹² 'in jai² líi² Cristo néei¹ Filadelfia: "La joon jin¹² 'in tyúi¹, 'in jmoo^{1o} jmai¹² 'e la jai¹². Joon jiin¹³ 'ii-o 'oo^{1o} 'e jonñf³ tyá' 'líi²¹² róø¹³ David joon mi ná² jiin¹³ jaain²¹ jo lii¹ 'e jni², joon la joon mi jni² jiin¹³ jaain²¹ jo lii¹ gi ná².

⁸Ñí³oo jilaa²¹ 'e jmoo²oo'. Joon gasii²¹ii tyaní²¹ii' coon²¹ 'ooca'ná¹ 'e sínó² 'e lí² cwo²oo' júu³ tyá² tya' Dios joon jiin¹³ jaain²¹ jo lí² jní². Joon xufiin¹³ jo 'oo²oo' wa' pí³ 'áai¹ nigaunjii²¹oo' júu³ tyiia. Joon jo mo gafáa¹³aa' 'e jo cwii¹naa' jna. ⁹La joon 'in tsá² tajúui³ 'in jin¹² tsá² Israel 'ii pe jo jo², ijuu²¹i moojní¹i tyaní²¹ii' to² tyú² jna. Joon coon¹³ la joon 'in tsá² do lí¹i tsá² tya' Satanás ilíni¹ 'e galí¹in²¹²na 'naa'. ¹⁰Joon tsu¹ wii¹³ nigajmaa²aa' nuu¹³oo' to² tyú³uu¹ 'e seen²¹naa' tá² taain²¹²-oo', jna iun¹øø¹na 'naa' mi jó¹ wúu¹ juncwii²¹ 'e coon²¹ cwáain¹ xiiala lí¹i jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹. ¹¹Joon góo³oo la jmoono, un¹øø¹i 'e sá² tyii' joon jo 'in tyii¹ jiin¹³ jaain²¹ corona tyii'. ¹²Joon tya' jileei²¹ 'in lí¹i jímée³na lawa tsacøø¹³ jee²¹² 'in jai² líí² Dios tyiia. Joon jo jmii²¹² i'wool¹gi. Joon itóon³oon tya'a xiiala sii²¹ Dios tyiia joon ilí²in tsagoo¹o coon²¹ fuu²¹ 'múui² tya' Dios tyiia 'e sii²¹ Jerusalén ixaai¹ fu ñu¹fú². Itóon³oo jon tya'a 'e 'múui² 'e sii²¹ jna. ¹³Jileei²¹ 'in núu²un, cwonuu²¹un 'ee 'e jin¹² 'in Espíritu Tyá² tya' Dios tya' 'in jai² líí²i Cristo.”

Júu³ tya' tsá² néei¹ Laodicea

¹⁴Táan¹ ni jí² jon 'e júu³ lo 'e sii²¹u'u tya' 'in cwo¹o júu³ tyú² tya' Dios jee²¹² 'in jai² líí²i Cristo néei¹ Laodicea: “La joon jin¹² 'in jmoo¹o jmai² 'e la jai², 'in jin¹²in júu³ la jai², 'in gajmaa¹a jilaa²¹ 'e sá² to² tyú² Dios Jmii²¹. ¹⁵Ñí³oo jilaa²¹ 'e jmoo²oo'. Ñí³oo 'e jo tyá³-oo' 'áai¹ júu³ tyiia, jogi ni tú²uu'. Áai¹gi 'iin²¹²na wa'a 'e tyá³-oo' 'áai¹ si 'e

tú²uu' coonti 'ee júu³ tyiia. ¹⁶Pe tsu¹ wii¹³ líí¹naa' lawa jmii²¹ tyíia², tún¹mo 'e 'í¹-oo', jo tyá³-oo' júu³ tyiia jogi ni tú²uu', ijeen¹³na 'naa' lawa mo ñúu¹ tsá² mo jo jmá² ti nu¹ 'oo² tsá². ¹⁷Naa' 'e foo²oo' 'e tsá² sá² cuu² 'naa', jo 'e tyú² seen²¹naa' juncwii²¹, 'e jo 'ee i'naai²¹ jilaa²¹ 'e jmaa¹³ 'naa' to². Jo mo li líi²ii' 'e tsá² 'in nífúu² 'naa', faí²-i seen²¹naa', tañí²moo', joongi túu²moo' jo siin¹ii' tyii¹³ii'. ¹⁸Tsu¹ wii¹³ joon wana 'iin²¹²naa liseein²¹naa' tyú² cwo³oo 'naa' cwáain¹ 'e coon¹³ jna-a lo²oo' cwanáa¹ 'e taa²¹ coon²¹ tøø²mo 'e galí² tyú² coon¹³ jí² joon la joon ilíin²naa' 'in sá² cuu² la jai². Cwoláa¹³aa' jon siin¹ii' taa²¹ cií²ii' joon jo tí¹ ringúí¹gi 'naa'. Cwoláa¹³aa' jon 'oomí¹ tó²oo' unní²ii' joon lí² jøø²øø¹ 'e tyú². ¹⁹Tsu¹ jileei²¹ 'in 'iin²¹²na cwo³oo cwáain¹, joon taa²¹na fu¹ røø²¹ tsu¹ wii¹³ joon cwo¹³-oo' jmaa²aa' júu³ tyiia joongi cwojaa²¹-oo'. ²⁰Ñúu³duu', alma tyii' li lawa coon²¹ 'nú¹, joon siin¹³na 'ooca'ná¹ do tøø³øø, joon wana seen²¹ 'in núu²un 'e tøø³øø do, joon wana ná² 'e 'ooca'ná¹ tya'a do i'úu³uu fu inuu¹ joon idøø¹³øø coon¹³ 'ii la joon jon 'ii idø²o coon¹³ jna. ²¹Joon tya' jileei²¹ 'in líí¹i icwóo³oo cwaa¹ 'ido coon¹³ jna li tyú³uu to² jiin¹³ la galí³ii joon ganí³ii coon¹³ Ñú³uu li tyú¹² 'ido to². ²²Jileei²¹ 'in núu²un, cwonuu²¹un 'ee 'e jin¹² 'in Espíritu Tyú² tya' Dios tya' 'in jai² líí²i Cristo.”

Gamóo³oo un'goo²¹o 'in néei¹ ñu¹fú² Dios

4 Mo ngayuu¹³ galí² jilaa²¹ 'elo gajøø³øø joon gamóo³oo lawa

coon²¹ 'ooca'nú¹ 'e sinó² fu ñu'fú².
Joon 'e júu³ ganúu³uun la mo
'wiin²¹² 'e 'iin² la 'iin² trompeta 'e
gajin²in sii²¹i jna:

—Wúu² fu lo joon i'e³ee 'nə jilaa²¹
'e 'ná² lí² mi yuui¹³ jilaa²¹ 'elo.

²Joon tsifu gasaa²¹i 'in Espíritu
Tyú² tya' Dios jna joon gamóo³oo
si² fu nu'fú² coon²¹ li silií²¹². Joon
tyíin¹mo jaain²¹ 'in tyíin¹ li tyíin¹
tsafee¹ li silií²¹² do. ³Joon 'in tyíin¹
do jii¹ la jii¹ cuun²¹² sii²¹ jaspe si
cuun²¹² cornalina 'ee. Joon la caain²¹
co' li silií²¹² do si² coon²¹ cuuntuu²¹
'e jii¹ la jii¹ cuun²¹² esmeralda.

⁴Joon gamáa³na dyiiatyuun¹in
tsacøøi¹³ co' li silií²¹² do. Joon 'in
tsacøøi¹³ do née¹ yu' li silií²¹² tya'a
joon tyi²¹ 'mi² taa²¹ joon coronas lí¹
cwanáa¹ taa¹³ tyíi¹. ⁵Joon li silií²¹²
do 'yeei¹²¹ jí² cwaainná³ joon 'iin²
líi¹ joon tyia²¹ cwaainná³. Joon
tyani li silií²¹² do coo¹o dyá¹ po³ jí².
Joon 'e po³ jí² do líi¹ dyá¹ espíritus
tya' Dios do. ⁶Joon tyani li silií²¹²
do náa¹gon tyíia¹ 'e li la li s³ 'e jii¹
'áai¹.

Joon jee²¹² li silií²¹² do la joon
jon lacaain²¹ caai²¹ taain²¹² tyúuin²
joo²¹ jiin¹. Joon unni² tya' 'in joo²¹
do jnee¹ li l' tyani¹ la joon jnee¹
unni¹ li l' caluu jon. ⁷'In joo²¹ jiin¹
nifu do líi¹ la líi¹ 'yia² león. Joon
'in li gatí² gáí¹ do líi¹ la líi¹ jaain²¹
joo'tsáa². Joon li gatí² gaai²¹ do joon
tyaan¹ coon²¹ ni² la li ni² tsañuu¹.
'In gatí² tyúuin² do líi¹ la líi¹ mi²¹
'in 'i² yu' do. ⁸Joon la jaain²¹ 'in
joo²¹ jiin¹ do tsí² jnúu² cwáa¹a.
Joon tsí² unni¹ la 'uu²¹mo lí¹ caluu
la joon jon lí¹ nu' cwáa¹a. Joon 'in
joo²¹ jiin¹ do jo joon¹on faa²¹a la
'woo¹ jmií¹. Jin²in:

'In tyú¹mo 'ii. 'In tyú¹mo 'ii.
'In tyú¹mo Ña'ñu¹ Dios Jmii²¹
'in líi¹ jilaa²¹ 'e 'iin²¹²in.
'Ii-o 'in gateein² la mo jéei¹, la
joon jon seen²¹mo nano, joon
ijó¹-o tún¹.

⁹Joon la cafu mo un'goo¹o 'in
joo²¹ jiin¹ do Dios 'in seen²¹ coon²¹
tøø²mo 'in tyíin¹ li silií²¹² do,
gaunfee¹i joon gacwoo¹o 'maai¹³ 'ii.
¹⁰La cafu jmo¹o 'in joo²¹ jiin¹ lo
la joon 'in dyiiatyúuin² tsacøøi¹³ do
gasií²¹i wojnií¹ tyani 'in tyíin¹ li
silií²¹² do joon gaun'goo¹o 'in seen²¹
coon²¹ tøø²mo do. Joon gasií²¹i
coronas tya'a tyani li silií²¹² do joon
gajin²in:

¹¹Ña'ñu¹ Dios tyii¹, jiin¹³ 'nu-u
tíi²u wa'a 'i²u'u 'e 'ya²gi,
joongi 'e un'goo¹ tsá² 'nu coon¹³
to² 'oo²¹o'o.

Tsu 'nu-u gajmaa²a jilaa²¹ 'e sá²
joon tsu 'wii¹³ gali'in²¹²mo'o
la joon galisá² 'e sá², joon
sá²gi ca nano.

'E jí² taa¹³ sellos lí¹ cera
coon¹³ Cordero do

5 Joon gamóo³oo 'e san¹² 'in
tyíin¹ li silií²¹² do li cwoo²¹o
tsáa¹ coon²¹ jí² 'e sipéi¹ siseen¹³
dyá¹ sellos táa¹ coon¹³ cera. Joon
'e jí² do taa¹³ júu³ la ji tún² taain²¹².
²Joon gamáa³na jaain²¹ ángel
'in 'gøøi¹³ 'áai¹. Joon 'in ángel do
gaunngii¹ coon¹³ júu³ tá²:
—É'in 'in tñii² iná² 'e jí² lo joon
iffiin¹in 'e sellos tya'a?

³Pe jo gatsee²¹i jiin¹³ jaain²¹ 'in
lí² ná² jon'gi 'in lí² jøø² 'edo. Jo
gatsee²¹i fu ñu'fú² jon'gi fu juncwii²¹
jon'gi li nu' wó². ⁴Joon gaci¹oo
'áai¹ tsu 'wii¹³ jo gatsei² jiin¹³

jaain²¹ 'in tii²i ná² jon'gi 'in jóø² 'e jí² do. ⁵Joon gajin² jaain²¹ jee²¹² 'in tsacøøi¹³ do sii²¹i jna:

—Jo cii²¹gi'i, tsu no-o siin¹³ jaain²¹ jún² tya' 'lii²¹² tsacøøi¹³ Judá, joon lawa jaain²¹ 'Yiia² León 'ii. Jún² tya' 'lii²¹² røøi¹³ David 'ii joon tsu 'wii¹³ gali¹o gatíi² ná² 'e jí² do joon lí² fiin¹ 'in 'e dyía¹ sellos tya'a.

⁶Joon gajóø³øø, joon gamáa¹na sin² do Jesús 'in gateein² tsá² tsaa¹ crúu¹ do 'in líi¹ la líi¹ jaain²¹ joo'saa²¹ xuui²¹² 'e jngaai¹³ tsá² tya' tsaa² tya' tsá² 'in sii²¹ coon¹³ juuñi¹, Cordero. Joon Jesús do siin¹³ 'in jee²¹² li sili²¹² do joon jee²¹² 'in tyúuin² joo²¹ jiin¹ do joon jee²¹² 'in tsacøøi¹³ do. Tyaan¹o li² li sicwuu¹ mo gajngaai¹³ tsá² 'ii líi¹ lawa coon²¹ fa². Joon tsí² dyía¹ mooff³ tya'a joon sá² dyía¹ unní¹i. Joon 'e dyía¹ unní¹i do 'e lí¹ dyía¹ espíritus tya' Dios 'in gasii¹ 'in la 'úui¹ cwoo¹³ juncwii²¹. ⁷Joon 'in Jesús do ngóo¹ son²o 'e jí² 'e san²a 'in tyíin¹ li sili²¹² do cwoo²¹o tsáa¹. ⁸Joon mo gason²on 'e jí² do joon 'in tyúuin² joo²¹ jiin¹ do coon¹³ 'in dyiiatyúuin² tsacøøi¹³ do gasii²¹i wojní¹ tyani li sin² Jesús do. Joon jileei²¹ 'in tsacøøi¹³ do san²an jmai² coon²¹ tuntuu²¹. Joon san²an jmai² coon²¹ tsuu² pi³ li jmai² cwanáa¹ 'e taa¹³ fuusún². Joon lawa júu³ tyú² tya' tsá² jmoo¹o la to² tyu² Dios 'e fuusún² do. ⁹Joon ga'øø¹ø 'in tsacøøi¹³ do coon²¹ canto 'míi² 'e jin²:

Tíi²mo'o cón²on 'e jí² sipéi¹ do joon 'e fiin¹u'u sellos tya'a, tsu gajngaai¹² mo tsá² nũ joon coon¹³ jmi¹ øø¹u'u galee¹u'u jna'a cwáain¹ tya' Dios Jmii²¹.

Joon jna'oo'o líi¹na'a jún² tya' jileei²¹ nii² tsá² taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹.

Foo¹³oo'o jilaa²¹ jmíi¹ 'e sá² ni cwoo¹³ juncwii²¹.

Tsá² 'in jalín² jilaa²¹ fuu²¹ pi¹² joongi jilaa²¹ naciones líi¹ jna'a.

¹⁰Joon gajmée¹u'u 'e líi²na'a lawa røøi¹ joongi untsá² tya' Dios tyi'.

Joon ityu²oo'o to² ni cwoo¹³ juncwii²¹.

¹¹Joon gajóø³øø joon ganúu³uun faa²¹a ángeles fúui¹ 'in taain²¹² cu' li' li sili²¹² do joon li taain²¹² 'in joo²¹ jiin¹ do coon¹³ 'in tsacøøi¹³ do. Fúui¹ áa¹mo 'in taai² do, millones coon¹³ millones. ¹²Joon faa²¹a coon¹³ júu³ tá² líli¹ jin²in: Tíi²mo 'in joo'saa²¹ xuui²¹² do 'in gajngaai¹³ tsá² 'e 'ii²¹i jilaa²¹ to² coon¹³ jilaa²¹ 'e tyiin² líli¹. Tíi²mo øøi²¹-tsi jilaa²¹ 'e jmi¹-tsi joongi wa' pí² tya'a. Tíi²mo jon 'e un'goo¹o tsá² 'ii, cwo¹o tsá² 'ii jilaa²¹ 'e 'ya²gi coon¹³ jilaa²¹ 'e ø¹ tsá².

¹³Joon ganúu³oo faa²¹a jileei²¹ 'in taain²¹² fu nũfú² coon¹³ 'in taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹ coon¹³ 'in taain²¹² li' cwoo¹³ nũ coon¹³ 'in taain²¹² nũ jmi¹ñi³ coon¹³ jileei²¹ 'in taain²¹² do gajin²in:

Cwolí² tya' 'in tyíin¹ li sili²¹² do jilaa²¹ 'e ø¹ tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e un'goo¹ tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi coon¹³ jilaa²¹ 'ii²¹ 'e sá². Cwolí² jon tya' 'in joo'saa²¹ xuui²¹² do jilaa²¹-a coon²¹ tøø²mo.

¹⁴Joon 'in tyúuin² joo²¹ jiin¹ do gajin²in:

—Amén, 'e 'øøi²¹-tsi tsá² cwoł² la joon.

Joon 'in dyiiatyúuin² tsacøøi¹³ do gasii²¹ i wojní¹ i joon gaun'goo¹⁰ 'o 'in seein²¹ coon²¹ tøøi² do.

Mo gafiin¹ 'in 'e dyía¹ sellos do

6 Joon gamóo³⁰⁰ mo gafiin¹ in Jesús, 'in líii¹ 'in joo'saa²¹ xuui²¹² do, gafiin¹ 'in 'e sello nifu jee²¹² dyía¹ do. Joon ganúu³uun lawa'a ga'oon¹ on cwáain¹ 'ná³ faa¹²¹ jaain²¹ joo²¹ jiin¹ do joon jin² 'in:

—iNa¹, ñijøø²du'!

²Joon gajøø³⁰⁰ joon gamáa¹³ na jaain²¹ cwa² taai²¹. Joon 'in tsá² tyíin¹ cwa² do san¹ 'an coon²¹ arco. Joon ga'ii²¹ i coon corona joon cwo'íi¹ i gali¹⁰ o joon la joon ilii¹ gi.

³Joon mo gana¹ 'in joo'saa²¹ xuui²¹² do 'e sello li tĩ² tún² ganúu³uun jin² 'in joo²¹ jiin¹ li tĩ² gáí¹:

—iNa¹, ñijøø²du'!

⁴Joon gacwo'íi¹ i jaain²¹ gi cwa² yúuin². Joon ga'ii²¹ i 'in tyíin¹ cwa² do coon²¹ ñĩ³ espada fee¹ joon ga'ii²¹ i joon júu³ 'e jmá¹ tsá² 'eei¹ ruu²¹ i joongi ca ijngai² ruu²¹ i la jaain²¹ la jaain²¹.

⁵Joon mo gafiin¹ in Jesús, 'in líii¹ 'in joo'saa²¹ xuui²¹² do, 'e sello li tĩ² 'nĩ¹ ganúu³uun jin² 'in joo²¹ jiin¹ li tĩ² gaai²¹:

—iNa¹, ñijøø²du'!

Joon gajøø³⁰⁰ joon gamáa¹³ na jaain²¹ gi cwa² laa²¹. Joon 'in tyíin¹ cwa² do san¹ 'an coon²¹ cwaa¹³ 'ii²¹.

⁶Joon ganúu³uun coon²¹ júu³ jee²¹² 'in tyúui² joo²¹ jiin¹ do 'e jin² 'in:

—Coon²¹ cwaa¹³ mĩ³ trigo tyíin¹ 'e jnaa² tsá² jee²¹² coon²¹ jmiĩ²¹² la joon jon 'nĩ¹ cwaa¹³ mĩ³ cebada

tyíin¹ 'e jnaa² tsá² jee²¹² coon²¹ jmiĩ²¹². Pe aceite jo sá² jon'on jmi³ mĩ³ wuunjøø¹³ jo sá².

⁷Joon mo gafiin¹ Jesús 'e sello li tĩ² tyún² núu³uun jin² 'in joo²¹ jiin¹ li tĩ² tyúuin²:

—iNa¹, ñijøø²du'!

⁸Joon gajøø³⁰⁰ joon gamáa¹³ na jaain²¹ gi cwa² néei². Joon 'in tyíin¹ cwa² do sii²¹ 'Mó¹, joon caluu-u jó² jaain²¹ 'in tyu² to² li taai² 'líi²¹². Joon ga'ii²¹ 'ido 'e tyu² to² catyuu¹³ tsá² taain²¹² juncwii²¹ ijngaa¹³ i coon¹³ 'nii²¹ joongi coon¹³ 'oo² joon coon¹³ jmoowúu¹ joongi coon¹³ joo²¹ 'líi¹³ taain²¹² juncwii²¹.

⁹Mo gafiin¹ Jesús 'e sello li tĩ² 'ná² gamáa¹³ na nu¹ altar 'in almas tyá' tsá² 'in najúin¹ 'wii¹³ cwáain¹ tyá' júu³ tyá² tyá' Dios Jmii²¹. Nigajngaa¹³ mo tsá² 'ii 'wii¹³ i jin² 'in 'e jai² líi² Jesús. ¹⁰Joon jin² 'in almas do coon¹³ júu³ tá²:

—Ñañu¹ 'u', ðliigi ijmaa²¹ 'a 'ii²¹

tyii¹? Tsu jiin¹³ cafu jo mo cuu¹³ 'u 'e jmoo²⁰ o jiin¹³ la júu³ 'ii²¹. ðliigi ijmaa²¹ 'a 'ii²¹ tyii¹ icon¹³ tyii¹ tyá' 'in gajngaa¹² jna'a 'in taain²¹² juncwii²¹?

¹¹Joon jilee²¹ mo 'ido ga'ii²¹ i jmai¹² siin¹³ in taa²¹ joongi coon²¹ júu³ jin² in sii²¹ i 'ii:

—Jaan¹ duu¹ cata ce tsíin² júuin² jilee²¹ tsaruu²¹ naa¹ 'in jmoo¹⁰ to² tyu² Cristo la nigajún² naa¹.

¹²Joon mo gafiin¹ Jesús 'e sello do li tĩ² jnúu² gajøø³⁰⁰ joon gajøø²¹ 'wó² líili¹. Joon ñi¹ coonti galiniuu²¹. Joon sii²¹ do galíii¹ lawa jmi¹ coonti. ¹³Joon náu¹ gi gaxuu²¹ i ni cwoo¹³ juncwii²¹ la xuu²¹ mĩ³ cwaríi³ røø²¹ mo 'íi² tyí² tá². ¹⁴Joon juncwii²¹ gatsu²u,

galí² lawa mo'j² gapé¹ mo. Joon jilaa²¹ moo²¹ coon¹³ jilaa²¹ cwoo¹³ tyuun²¹ roon¹ ni jmi'ñi³ galisí² mo 'aan² tya'a. ¹⁵Joon 'in rōōi¹³ coon¹³ tsatyin² coon¹³ 'in sá² cuu² coon¹³ 'in tyu² to² 'lāa² coon¹³ 'in 'oo¹o to² cáan² mo coon¹³ tsá² tañí² coon¹³ 'in jmo¹ to³ tya' tsá² xeei²¹ ga'mee²¹ mo yaai tsi too²¹ xá² joongi jee²¹² 'loo²¹² tsa¹ moo²¹. ¹⁶Joon gajin² in sii²¹ 'i 'e moo²¹ coon¹³ 'loo²¹² do:

—Jlii²¹² jna'a, joon 'mé¹u'u jna'a 'e jo nii¹ i jna'a 'in tyíin¹ li sili²¹² do. Un'ōōi¹³ jna'a coon¹³ 'e wúu¹ i'e² Jesús jna'a.

¹⁷Tsu nigacwaa²¹ 'e jmi²¹² i'e¹ Dios wúu¹ joon, 'iin li² taa²¹?

Tyii¹³ in Dios 144,000 tsá² Israel

7 Mi yuu¹³ lo gamáa¹ na tyúuin² ángeles 'in téein² jì tyún² tyuui¹³ juncwii²¹. Joon 'in ángeles do jo cwó² wa'a 'í tyí² la caain²¹. Jo cwó² 'í tyí² jon'gi ni cwoo¹³ 'wó² jon'gi ni jmi'ñi³ jon'gi jee²¹² jiin¹³ coon²¹ 'mó². ²Gamáa¹ na jaain²¹ gi ángel 'in jó² li lí' 'yeei²¹ ñi¹ joon san¹ 'ido coon²¹ sello tya' Dios Jmii²¹ 'in jiin¹. Joon 'in ángel do gatø²ø 'in ángeles tyúuin² do 'in lí² jmá¹ 'nii²¹ tya' cwoo¹³ 'wó² coon¹³ jmi'ñi³. Gajin² in sii²¹ 'i 'in ángeles tyúuin² do:

³—Jo 'laa²¹² aa' tya' cwoo¹³ 'wó² jon'gi tya' jmi'ñi³ jon'gi tya' 'mó² ca galí² tsaa²¹ a'a sello tya'tyi² tya' tsá² jmo¹o la to² tyu² Dios Ñu¹u'.

⁴Joon ganúu³ un jøøi²¹ ti seen²¹ 'in ga'ii²¹ 'e sello do tya'tyi²¹. Joon gatí² coon²¹ cíein¹³ mil tsi tunló¹ tsi gi tyún² mil tsá² la jee²¹² coon'tya. Jileei²¹ 'in tsá² do jún² tya' 'lii²¹²

tsacøøi¹³ tsá² Israel. ⁵Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Judá ga'ii²¹ 'e sello do. Joon dyatun¹ milgi jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Rubén ga'ii²¹ 'e sello do. Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Gad ga'ii²¹ 'e sello do. ⁶Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Aser ga'ii²¹ 'e sello do. Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Neftalí ga'ii²¹ 'e sello do. Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Manasés ga'ii²¹ 'e sello do. ⁷Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Simeón ga'ii²¹ 'e sello do. Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Leví ga'ii²¹ 'e sello do. Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Isacar ga'ii²¹ 'e sello do. ⁸Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Zabulón ga'ii²¹ 'e sello do. Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ José ga'ii²¹ 'e sello do. Dyatun¹ mil jún² tya' 'lii²¹² tsafeei¹ Benjamín ga'ii²¹ 'e sello do.

Gamáa¹ na tsá² fúui¹ 'in tyi² 'mi² taa²¹

⁹Mo ngayuui¹³ joon gamáa¹ na tsá² fúui¹ líi¹ 'in téein² tyani li sili²¹² do joongi tyani Jesús. 'In tsá² fúui¹ do jalíin² la 'ui juncwii²¹. Líi¹ mo jilaa²¹ 'nii²¹ tsá², faa²¹o jilaa²¹ 'nii²¹ jmí¹ 'e sá². Jalíin² la caain²¹ fuu²¹. Joon 'áai¹ fúui¹ ca jo lí² un'fí² in tsá² 'ii. Joon 'in tsá² fúui¹ do tyi²¹ 'mi² taa²¹ joon san² an jmai² coon²¹ nii²¹² moo²¹ untyia². ¹⁰Joon 'in tsá² do 'oo¹o tá² líi¹ joon jin² in:

Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹, 'in tyíin¹ li sili²¹², coon¹³ Jesús gacwoo¹o 'e gatiin¹³ na'a.

¹¹Joon téein² 'in ángeles la caain²¹ co' li téein² 'in tsacøøi¹³ coon¹³ 'in tyúuin² joo²¹ jiin¹ li sili²¹² do. Joon 'in ángeles do gatsaa²¹ a níi¹ i niwó² tyani li sili²¹² do joon gaun'goo²¹o Dios Jmii²¹. ¹²Joon gajin² in:

iAmén! Cwolí² jilaa²¹ 'e 'ø¹ tsá²
 tya' Dios Ñu¹u'.
 Cwolí² tya'a jon 'e 'ya²gi coon¹³
 jilaa²¹ 'e 'í¹-tsi tsá².
 Cwocwó² tsá² 'maa¹³i coon¹³
 jilaa²¹ 'e un'goo²¹o tsá² 'ii.
 Cwolí² jilaa²¹ 'ii²¹ 'e sá² coon¹³
 jilaa²¹ wa' pí² tya'a coon²¹
 tøø²mo. Amén.

¹³Joon jaain²¹ jee²¹² 'in tsacøøi¹³
 do gaunngii¹i sii²¹i jna:
 —É¹lin 'in no 'in tyi² 'mi² taa²¹?
 ¿Xiiafu jalíin²?

¹⁴Joon gangíi³iin:

—Ñí²o'o, tsañuu¹.

Joon gajin²'in sii²¹i jna:

—In no 'in niganii²¹² wúu¹ 'áai¹
 joon nigaruun¹un siin¹³'in 'e lí² taa²¹
 coon¹³ jmi¹ 'øø² Jesús. ¹⁵Tsu 'wii¹³
 joon táan¹'in tyani lí silií²¹² tya' Dios
 Jmii²¹ joon jmoo¹o la 'woo¹ jmií¹ la
 to² tyú²u inuu cwo¹ tya'a. Joon 'in
 tyíin¹'in lí silií²¹² do 'áai¹ un'øøi¹³ 'ii.
¹⁶Joon jo inii²¹²gi wúu¹ wa'a tyá²
 un'áa¹i jon'gi unjmúui²gi. Jon'gi
 nii²¹²gi wúu¹ tya' 'yiia²¹ jon'gi lí²gi
 tyíí² 'yiia²¹. ¹⁷Tsu Jesús, 'in siin¹²
 tuntsa' lí silií²¹² do, 'in 'á¹ 'ii lawa'a
 joo'saa²¹ tya'a. Joon itsajée¹ lí náa¹
 jmií²¹ 'e cwó¹o juncwii²¹ tya' tsá².
 Joon Dios Jmii²¹ iuntyuun²¹ jmií²¹
 'e gatoo²¹ unní¹i.

Fiin¹ Jesús 'e sello lí tí² dyía¹

8 Joon mo gafiin¹ Jesús 'e sello
 do lí tí² dyía¹ gaíí² tii² coon²¹
 tsá² hora fu ñu¹fú². ²Joon gamáa¹na
 'in dyái¹ ángeles 'in téen²'in tyani
 Dios Jmii²¹ joon ga'ii²¹i la jaain²¹
 la jaain²¹ coon²¹ trompeta. ³Joon
 gacwéi¹ jaain²¹gi ángel joon
 gajmaa¹a siin¹²'in nu¹ altar do. San²
 'ido coon²¹ ñí³ cwanáa¹ 'e taa¹³

fuu²¹² sún². Joon ga'ii²¹i fuu²¹² sún²
 'láai² 'e jún² tyani Dios Jmii²¹. Joon
 la jee²¹² gajún² 'e fuu²¹² sún² do ní
 altar lí¹ cwanáa¹ 'e si² tyani lí silií²¹²
 do gajma² 'in ángel do júu³ Dios
 cwáain¹ tya' 'e júu³ tyú² 'e gafaa²¹a
 'in jmoo¹o la to² tyú² Dios do. ⁴Joon
 'e júu³ tyú² do gasoo¹o caan²¹mo
 coon¹³ unñi² tya' fuu²¹² sún² do fu
 lí tyíin¹ Dios Jmii²¹. ⁵Joon 'in ángel
 do gaunrøøi¹ coon¹³ jí² coo¹ ní altar
 do 'e ñí³ tya' fuu²¹² sún² joon gapí²
 ní cwoo¹³ juncwii²¹. Joon ganií²¹
 tá², ga'oon¹on cwaainná³, galí² jí²
 'áai¹ joon gajøø²¹ 'wó² mo gatoo²¹
 ñí³ do ní 'wó².

Mo ga'iin² trompeta do

⁶Joon 'in dyái¹ ángeles do gatyaa¹
 tyú² 'e xuu¹u lúu¹ tya'a.

⁷Joon 'in ángel nifu gaxuu¹u
 lúu¹ tya'a joon tsifu gaxuu²¹ tsí¹
 coon¹³ jí² sicaai¹³ jmi¹ ní cwoo¹³
 juncwii²¹. Joon catyuui¹³ líí¹gi
 cwoo¹³ juncwii²¹ gacoo²o caan²¹mo
 gacoo²o coon¹³ catyuui¹³ líí¹gi
 jilaa²¹ 'mó² la joon jon nuu²¹ røø²¹.

⁸Joon 'in ángel lí tí² gái¹ gaxuu¹u
 lúu¹ tya'a joon gaxuu²¹ ní jmií¹ni¹³
 lawa coon²¹ moo²¹ fee¹ 'e coo²¹ jí².
 Joon catyuui¹³ líí¹gi 'e jmií¹ni¹³ galí²
 jmií¹. ⁹Joon catyuui¹³ líí¹gi jileei²¹
 joo²¹ táai² nu¹ jmií¹ni¹³ gajúun²mo.
 La joon jon barco gafiin²mo.

¹⁰Joon 'in ángel lí tí² gaai²¹
 gaxuu¹u lúu¹ tya'a joon jaain²¹
 núu¹ feei¹ líí¹i lawa coon jí² taa²¹
 gatøø²¹i fu yu¹ juncwii²¹. Gatøø²¹i
 jee²¹² catyuui¹³ líí¹gi ní jmií²¹
 coon¹³ lí 'yá² jmií²¹. ¹¹Joon 'in núu¹
 do sii²¹ 'Oo²¹ Tyi¹. Joon catyuui¹³
 líí¹gi jmií²¹ galityi¹. Joon fúu¹mo
 tsá² gajúin¹ 'wii¹³ galityi¹ jmií²¹ do.

¹²Joon 'in ángel li tíf² tyúuin² gaxuu¹u lúu¹ tya'a joon galiniuu¹i catyuu¹i¹³ líi¹gi ñi¹ la joon jon catyuu¹i¹³ líi¹gi sii²¹ coon¹³ núu¹ galiniuu¹i. Joon catyuu¹i¹³ líi¹gi jmi²¹² jo gatí² 'yiia²¹ la joon jon li 'woo jo jná² joo²¹gi sii²¹.

¹³Joon gamáa¹na jaain²¹ ángel 'in 'íi¹i tuntsa¹ ñúfú². Joon ganúu³uun jin²in:

—líÁai¹ fúu² líi¹na 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ mi xuu¹u 'in gaai²¹ ángeles catyaa¹i²¹² do lúu¹ tya'a!

9 Joon 'in ángel li tíf² 'ñeei² gaxuu¹u lúu¹ tya'a. Joon gamáa¹na jaain²¹ 'in líi¹i núu¹ 'in gatøø¹i²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ joon ga'ii²¹i jonñí³ tya' too²¹ tyí² li sityá². ²Joon ganá¹ 'ido 'e too²¹ tyí² li sityá² joon ga'yeei²¹ 'unñi² lawa li 'yeei²¹ 'unñi² tya' too²¹ horno fee¹. Joon galinuu²¹ ñi¹i coon¹³ tyí² 'wii¹³ 'e 'unñi² do-o. ³Joon jee²¹² 'unñi² do ga'weei¹ sinii²¹ 'in gangí¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹. Joon ga'ii²¹i to² i'íi²¹i tsá² la 'íi²¹ ticún³ taain²¹² juncwii²¹. ⁴Pe ga'ii²¹i to² 'e jo lí² 'láa¹ tya' nuu²¹ sá² juncwii²¹ jon'gi tya' jilaa²¹ 'e røø²¹ jon'gi 'mó² jiin¹³ 'in tsá² 'in jo mo ga'ii²¹i 'e sello do tya' Dios Jmii²¹ tya'tyíi¹ lí² jmee²¹i 'i. ⁵Pe jo cwéei¹ jngaa¹³i 'in tsá² do jiin¹³ lí¹ i'e¹e tsá² wúu¹ la li mo 'íi²¹ ticún³ tya' tsá². I'e¹e wúu¹ tsá² ce tsín¹ 'ñeei² sii²¹. ⁶Joon jee²¹² 'e jmi²¹² joon ijúuin¹-tsi tsá² xiiala ijúun²in pe jo ityíi²¹a. Joon xufiin¹³ 'iin²¹²in júun²in pe 'in 'mó¹ tya'a intsa'wín²mo.

⁷Joon 'in sinii²¹ do líi¹i la líi¹i cwa² 'in nigatyaa¹ tsá² tyú² tya' 'nii²¹. Joon yu' tyíi¹i si² lawa coon²¹ corona lí¹ cwanáa¹. Joon níi¹i li la

li ni² tsañuu¹. ⁸Tyán² 'in sinii²¹ do jñutyí² tsamí² joon tsí² moojóon¹on la li moojóon¹ 'yiia² león. ⁹Tyí² cuerpo tya' sinii²¹ do ñí³ joon mo 'íi¹i joon 'iin² cwáa¹ la la 'iin² mo cwiin¹in cwa² fúui¹ jñuu¹u care' tsalín²in li náa¹ 'nii²¹. ¹⁰Joon 'in sinii²¹ do tyaan¹ moocúun¹ ticún³. Lí²-i 'íi¹i coon¹³ moocúun¹ do. Joon nuu¹³un to² 'ñeei² sii²¹ wa'a jmee²¹i tsá². ¹¹Joon seein²¹ jaain²¹ 'in tyu² to² 'in sinii²¹ do, 'in ángel tya' li sityá² tyu² to² 'ii. Joon 'in ángel do sii²¹ Abadón coon¹³ jmi¹ tsá² Israel joon coon¹³ jmi¹ griego sii²¹ Apolión. 'E øø¹i²¹-tsi tsá² Apolión do 'in 'íin² jilaa²¹ 'e sá².

¹²Coon¹³ la joon gangí¹i coon²¹ faí³ pe tún²gi faí³ ijó¹.

¹³Joon 'in ángel li tíf² jnúui² gaxuu¹u lúu¹ tya'a. Joon ganúu³uun coon²¹ júu³ jó² fu ni altar lí¹ cwanáa¹ 'e tsí³ tyán² mooff³, coon²¹ la coon²¹ tyuu¹³ altar do. 'E altar do si²i tyani Dios Jmii²¹. ¹⁴Joon 'e júu³ ganúu³uun do tya' ángel li tíf² jnúui² 'in san² lúu¹ joon jin²in 'e júu³ do:

—Láa²-i 'in ángeles tyúuin² 'in táai² si'núui¹³ tyan² jmi²¹ fee¹ sii²¹ Eufrates.

¹⁵La joon galáai² 'in ángeles tyúun² do 'e tsajngaa¹³i catyuu¹³ líi¹gi tsá². Joon tya' jmi²¹² joon nigatyaa¹ 'in ángeles do tyu² tya'a 'e jngaa¹³i tsá². Joon sijáan¹an hora, jmi²¹², sii²¹, jiin²¹ 'e laai²¹. ¹⁶Joon ganúu³oo jøø¹³ 'láa² tya'a seein²¹ 'in néei¹ cwa² joon tí² tún² cíein¹³ millones.

¹⁷Gamáa¹na 'in cwa² do lawa'a 'e cí³oo joon 'in néei¹ cwa² do toon²¹²o ñí³ ni tsí¹ joon 'yu' 'in yúun² coon¹³ røø²¹ coon¹³ náa². Joon po'tyi²

cwa² do li la li po'tyi² león. Joon 'yeei²¹ jí² moo'oo²¹² coon¹³ unñi¹ coon¹³ azufre. ¹⁸Joon catyuui¹³ líi'gi tsá² 'in gajúuin¹ coon¹³ 'e 'ni¹ 'ii¹³ 'e ga'yeei²¹ 'oo²¹² cwa² do. ¹⁹'In cwa² do jmáa'a 'nii²¹ tya' tsá² jiin¹³ coon¹³ 'oo²¹² o joon coon¹³ moocúun¹ un tsu moocúun¹ un li la líi¹ mi²¹ tsí³ po'tyíi¹ joon coon¹³ joon jmoo¹ o 'nii²¹ tya' tsá².

²⁰Pe 'in tsá² catyáai² 'in jo mo júin¹ mo gangóo¹ wúu¹ tya' cwa² do jo gajoo²¹-tsi 'e gó² jmoo¹ o. Jo gajoo²¹-tsi un'goo²¹ o jileei²¹ espíritu gó² jon'gi gajoo²¹-tsi 'e jo un'goo²¹ o dioses tya'a 'in gajmeei¹ tsá² 'e lí¹ cwanáa¹ si cwataa²¹ 'ee si ní³ yáun² 'ee si cuun²¹² 'ee si 'mó² 'ee. Tsá²-a gajmee¹ i 'i, joon jo lí² jóø²ø jon'gi lí² núu² un jon'gi lí² ngí¹ tíi¹. ²¹La joon jon 'in tsá² do jo gatyui²-tsi 'e jo jngaa¹³ i tsá², jo gatú² u 'e jmoo¹ o 'e loo¹ o la joon jo gatú² u fee²¹ i tsamí² tya' tsá² xeei²¹. Jo gatú² u jmoo¹ o 'uun²¹.

Gamáa¹ na ángel 'in san² an coon²¹ jí² pi³

10 Joon gamáa¹ na jaain²¹ gi ángel 'in gøøi¹³ 'in gajgáa¹ i fu ññfú². Tyín¹³ in jni¹ joon coon²¹ cuuntuu²¹ tsí³ yu tyíi¹. Joon níi¹ i jii¹ la jii¹ ñi¹. Joon tyúu¹ u silí²-i jí². ²Joon san² an coon²¹ jí² pi³ sinii¹³ joon gasi² i tii² lí¹ tsáa¹ ni jmi'ñi³ joon tii² lí¹ tooin²¹² gasi² i cwoo¹³ tyuun²¹. ³Joon ga'oo¹ o tá² líi¹ la 'oon¹ on 'yiaa² león. Joon mo ga'oo¹ o 'in ángel do joon ga'oon¹ on cwaain^{ñá³} dyáa¹ naa¹³ lawa 'e gafaa²¹ o. ⁴Joon mo ngayuii¹³ ga'oon¹ on cwaain^{ñá³} dyáa¹ naa¹³ do itóon³ oon ni mo'jí² júu³ tya'a pe

ganúu³ uun coon²¹ júu³ jó² fu ññfú² jin² in sii²¹ i jna:

—'Ma¹² 'e júu³ 'uui²¹ ganuu² un mo ga'oon¹ on cwaain^{ñá³} dyáa¹ naa¹³ do. Jo toon¹³ on ni mo'jí².

⁵Joon 'in ángel 'in gamáa¹ na siin¹² in ni jmi'ñi³ coon¹³ cwoo¹³ tyuun²¹ gasaa¹³ a cwoo²¹ o tsáa¹ fu ññfú².

⁶Joon ga'éé¹³ mo Dios 'in seen²¹ coon²¹ tøø² mo 'in gajmaa¹ a ññfú² coon¹³ po¹³ juncwii²¹ coon¹³ jmi'ñi³ coon¹³ jilaa²¹ 'e sá². Ga'éé¹³ mo, gajin¹² in:

—Jo 'ee líi¹³ i²¹² gi; ⁷tsu mi tí² 'ii²¹ ixuu¹ u ángel do lí² tyáa¹ joon itsé¹ mo júu³ 'uui² tya' Dios 'e gacwo² o Dios tsá² tya'a 'in gacwoo¹ o júu³ tyú² tya'a calií.

⁸Joon 'e júu³ ganúu³ uun jó² fu ññfú² gajin¹² in gasii²¹ i jna tún¹:

—Cwotyán² 'e jí² san² 'in ángel siin¹² in ni jmi'ñi³ coon¹³ cwoo¹³ tyuun²¹.

⁹Joon gangó³ oo lí¹ siin¹² in 'in ángel do joon gamí³ i 'e jí² pi³ 'e san² an. Joon gacwo¹ o jna. Joon jin² in sii²¹ i jna:

—Jun¹³ 'e jí² lo, joon fíin¹³ in joon nii¹³ in joon iliróo² nu' 'óo¹³ o la róo² to² pe mi tisií¹³ nu' tuu¹ u ilityi¹.

¹⁰Joon gacón³ oon 'e jí² pi³ san² an ángel do joon gaffin³ in, ganií²¹ in. Joon nu' 'óo³ oo galiróo² la róo² to² pe mo ngayuii¹³ ganií²¹ i galityi¹ i nu' tu³ uu. ¹¹Tsifu gajin¹² in sii²¹ i jna:

—Ná¹ cwocwo² o júu³ tyú² tya' Dios cwáain¹ tya' tsá² fúui¹ la joon cwáain¹ tya' naciones xiia²¹. Joon la caain²¹ lí¹ faa²¹ tsá² jmi¹ xiia²¹ joon tyani røøi¹³ ná² cwo² o júu³ tya' Dios.

Gamóo³ oo 'ee ilí² tya' gáí¹ tsá² 'in cwoo¹ o júu³ tya' Dios

11 Joon gacwo¹ o jna ca'no' tó² 'e tya¹ tsá² 'ii²¹ joon jin² in sii²¹ i jna:

—Ráan²u, tya¹ 'ii²¹ tya¹ inuu cwo¹ fee¹ tya¹ Dios Jmii²¹ coon¹³ ni altar. Un'í²in jii¹ti taai² un'goo²¹o Dios inuu cwo¹ do. ²Pe jo tya¹ 'ii²¹ 'in'yíia² cwo¹ tsu tya¹ tsá² seein²¹ li wíin² 'in jo líi¹ tsá² Israel. Joon 'in tsá² seein²¹ wíin² do il'áa¹ tya¹ 'e fuu²¹ li cwai³ lo ce tsín¹ tunlái¹ sii²¹ tsi gáí¹. ³Jna-a isí³na gáí¹ tsá² tyiia 'in faa²¹a cwáain¹ tyiia ce tsín¹ 'ni¹ jiin²¹ tsi ca'no'. Joon 'in tsá² gáí¹ do ityi²'i m'í² lí¹ tyiia²¹.

⁴Joon 'in gáí¹ tsá² tyiia do líi¹ tún² 'mó² olivo joongi líi¹ tún² ñí³ taa¹³ cera 'e táan² tyani Dios Jmii²¹ 'in tyu² to² juncwii²¹. ⁵Joon wa 'iin²¹²in tsá² 'lá¹ tya¹ 'in gáí¹ tsá² do i'yei² jf² moo'oo²¹²o, joon injúun¹in coonti jileei²¹ 'in 'eei¹ 'ii. Joon coon¹³ la joon ijúun¹in jileei²¹ 'in 'iin²¹²in 'lá¹ tya'a. ⁶Joon 'in tsá² gáí¹ do lí²-i tyu²u to² wa'a jo jó² jmf¹ la 'ii²¹² ifaa²¹a cwáain¹ tya' Dios la joon lí²-i tyu²u to² lijmi¹ jmi²¹. Joon doñi'ee 'ii²¹ 'iin²¹²in lí²-i 'e¹e tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'láai² 'ii¹³ jmoowú¹. ⁷Pe mo gatsín¹ cwoo¹o 'in gáí¹ tsá² do júu³ tya' Dios 'in joo²¹ 'lii¹³ 'in gacwo¹íi¹ li sityá² do itéen¹in coon¹³ 'in gáí¹ do joon ili¹'i 'ido ijngaa¹³mo 'in 'lii¹³ 'in tsá² gáí¹ do. ⁸Joon 'in gáí¹ 'lii²¹² do ityiia²¹ jee²¹² 'nú¹ fuu²¹ fee²¹ li gateen¹in Ña'ñu¹u' Jesús tsaa¹ crúu¹³ tya'a. Mo líi¹³ unsii²¹ tsá² 'e fuu²¹ do Sodoma si Egipto 'e mo 'iin²¹²in jmaa¹a júu³ 'e gó² gajmaa¹a 'in tsá² néei¹ do tya' Jesús. ⁹Joon jee²¹² 'ni¹ jmi²¹² tsi catyaa¹ ñi¹ 'in tsá² seein²¹ la caain²¹ juncwii²¹, 'in faa²¹a jilaa²¹ nii² jmi¹, 'in néei¹ la caain²¹ fuu²¹ coon¹³ jilaa²¹ nii² tsá² ijó²'i 'in gáí¹ 'lii²¹² do tsu jo cwoo¹i

wa'a tsa'áai¹³ tsá² 'ii. ¹⁰Joon 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ íjmáa¹a jlø³'i 'e gajúin¹ 'in tsá² gáí¹ do 'in cwoo¹o júu³ tyú² tya' Dios Jmii²¹. Jlø³mo 'áai¹ ca gacwo¹o ruu²¹'i 'e 'yaa¹-tsi la jaain²¹ la jaain²¹. Tsu 'in gáí¹ tsá² do gauntyí²in tsá² taain²¹² juncwii²¹ coon¹³ júu³ tyú² gacwoo¹o. ¹¹Pe mo gatsín¹ 'ni¹ jmi²¹² tsi catyaa¹ ñi¹ gaunjiin²¹in Dios tún¹ 'in tsá² gáí¹ nijúin¹ do joon jmaa¹a teen¹in. Joon gafoo¹³mo jileei²¹ 'in gango¹. ¹²Joon tsifu ganúu²un 'in tsá² gáí¹ do coon²¹ júu³ tá² jó² fu ñu²fú² 'e jin²in:

—Ñilíin²naa' fu yu' lo.

Joon gasóo²o jee²¹² coon²¹ jni¹ fu yu' ñu²fú² la nii²¹²'i 'in 'eei¹ 'ii. ¹³Tsifu joon gajø²¹gon 'wó² lí¹ joon catyuui¹³ jee²¹² dyá² tsa² 'e fuu²¹ do ga'in² joon dyá¹ mil tsá² gajúin¹ mo gajø²¹ 'wó² do. Joon 'in tsá² catyáai² do 'in gasáai¹ 'e fuu²¹ do gafoo¹³mo joongi gaun'goo²¹o Dios Jmii²¹ 'in tyiin¹ ñu²fú².

¹⁴Coon¹³ la joon gangáí¹ faí³ li tí² tún² pe jo la 'ii²¹² jó² faí³ li tí² 'ni¹.

Xuu¹u ángel lúu¹ tya'a li tí² dyá¹-i

¹⁵Joon gaxuu¹u 'in ángel li tí² dyáí¹ lúu¹ tya'a. Joon gafaa²¹a júu³ tá² jó² fu ñu²fú² 'e jin²in:

Jilaa²¹ to² sá² juncwii²¹ gal²-i ilí² tya' Ña'ñu¹u' Dios coon¹³ 'in gasii¹in Dios 'in gajmaa¹a tiin¹³ tsá² 'in sii²¹ Cristo; joon 'ii 'in tyu²u to² coon²¹ tøø²mo.

¹⁶Joon 'in dyiiatyúuin² tsacøø¹³ 'in néei¹ li silii²¹² tya'a tyani Dios Jmii²¹ gajmaa¹a 'in tuu²¹i jun²un ni 'wó² 'e un'goo²¹o Dios Jmii²¹. ¹⁷Joon gajin²in:

Cwóo¹³ o'o 'nũ 'má¹ u'u, Ña'ñũ¹ u'
Dios tyi'i, 'in lí² jmá¹ jilaa²¹ 'e
'iin²¹² in.

Seen²¹ mo'o ca la mo jée¹, joon
seen²¹ mo'o la no, joon iñi¹³ i.

Cwóo¹³ o'o 'má¹ u'u tsu niga'ú² u
to² fee¹ tyi'i.

Joon 'lää² 'wii²¹² tyu¹² u to².

¹⁸ Tsá² taain²¹² juncwii²¹
nigajmaa¹ a 'nii²¹ -tsi tyi'i
pe la no gat² 'ii²¹ 'e jo ta² gi'i 'e
la jmoo¹ o tsá².

Nigat² 'ii²¹ ijmaa² a 'ii²¹ ty'a 'e
gó² 'e nigajmaa¹ a 'in nigajúin¹.

Joon icwo² o tsá² tyi'i 'in
gafaa²¹ a cwáain¹ tyi'i 'e tñi².

Joon jileei²¹ 'in tsaa¹ -tsi nũ,
jileei²¹ 'in un'goo²¹ o nũ i'ii²¹ i
'e tñi² la tsá² feei¹ tiin¹³ la tsá²
'wéi¹.

Joon i'fin¹ u'u 'in 'lää¹ juncwii²¹.

¹⁹ Joon ganó¹ cwo¹ fee¹ ty'a Dios
Jmii²¹ 'e si' ñũfú². Joon gamóo³ oo
cwóo¹ taa¹³ júu³ ga'ii¹ Dios coon¹³
tsá² ty'a tsi inũ cwo¹ do. Joon
galí² jé² cwaain'ñá³, gani²¹, gatyia¹
cwaain'ñá³, joon gajøø²¹ 'wó² joon
gaxũ²¹ tsí¹ líli¹.

'In tsamí² coon¹³ 'in mii²¹ 'lii¹³

12 Joon galí² coon²¹ li² 'e fee¹
'áai¹ fu yu' ñũfú²: lawa
jaain²¹ tsamí² tyi'²¹ 'mí² 'e li la líi¹
ñi¹ joon 'wii²¹² tñi¹ 'ii¹ si²¹. Joon
'ú² tyi'i si² coon²¹ corona taain²¹²
dyatuuin¹ núu¹. ² Joon 'in tsamí² do
tyéen¹ in yũun²¹. Joon 'oo¹ o coon¹³
wúu¹ 'e nii²¹ i mo galiseein²¹ yũun²¹
do. ³ Joon coon²¹ gi li² galí² tún²
fu yu' ñũfú²: lawa jaain²¹ mii²¹
'lii¹³ yúuin² 'in sá² dyá¹ po'tyi².
Joon tsí³ dyá² moofi³ joon jmai²
coon²¹ corona taa¹³ tyi'i. ⁴ Joon

gaunraan¹³ in catyuii¹³ líi¹ gi núu¹
si'íi¹³ ñũfú² coon¹³ moocúun¹ un
joon gadyee¹³ i fu ni cwo¹³
juncwii²¹. Joon 'in mii²¹ 'lii¹³ do
gajaan¹ an tyani 'in tsamí² 'in ti lí²
liseein²¹ yũun²¹ ty'a icuu²¹ i tsifu
mi liseein²¹ yũun²¹ ty'a 'ido. ⁵ Joon
galiseein²¹ jaain²¹ xuui²¹² tsañũ¹
ty'a 'in tsamí² do. Joon 'in xuui²¹²
do ityu¹² u to² 'ii jilaa²¹ naciones sá²
juncwii²¹ coon¹³ coon²¹ 'ii¹³ 'e lí¹ ñi³.
Joon tsifu-u gasaa²¹ i Dios yũun²¹
ty'a tsamí² do fu li tyiin¹ in li sili¹²
do. ⁶ Joon 'in tsamí² do gacwiin¹ o
fu coon²¹ li jo 'in tsá² taain²¹². Do-o
nigatya¹ Dios tyú² ty'a ilicwo¹ 'ido
'e dø¹ ce tsín¹ 'ni¹ jiin²¹ tsi ca'no.

⁷ Mo ngayuii¹³ joon ganá¹ 'nii²¹ fu
ñũfú². Joon 'in ángel 'in tyiin² gi sii
Miguel coon¹³ ángeles ty'a catyáai²
gatéen¹ in coon¹³ 'in mii²¹ 'lii¹³.
Joon 'in mii²¹ 'lii¹³ do coon¹³ 'ii¹³
ty'a gatéen¹ in coon¹³ 'in ángeles
tyú¹ i ⁸ pe jo galí² 'in 'lii¹³. Joon jo
lisá² 'áan³ ty'a fu ñũfú². ⁹ Joon
coon¹³ la joon ga'wóo² i 'in mii²¹
'lii¹³ do fu ñũfú². 'In mii²¹ 'lii¹³ do
sii²¹ o jon 'in 'lii¹³; sii²¹ o jon Satanás.
Ca la mo 'wiin²¹² gacón² 'in mii²¹
'lii¹³ do tsá² taain²¹² juncwii²¹ tóo².
Joon gapí² in Dios 'in mii²¹ 'lii¹³
do ni cwo¹³ juncwii²¹ coon¹³ 'ii¹³
ty'a.

¹⁰ Joon ganúu³ uun coon júu³ tá² jó²
fu ñũfú² 'e jin² in:

—Nigat² 'ii²¹ ijmá² Dios tiin¹³
tsá². Ti li liñi¹ tsá² Dios 'in fee¹ mo
'ii. Ityu¹² u Dios tyi' to². Gatí² 'ii²¹
'ii²¹ i Cristo to² ty'a. Tsa Dios
gatyii¹ fu ñũfú² 'in niga'ni¹ i la
'wool jmi¹ tyani Dios 'in jai² líi¹²
Cristo. ¹¹ Joon galí² i 'ido coon¹³ jmi¹
gatún³ un ty'a Jesús 'in líi¹ Cordero

tya'a. Galí²o joon 'wii¹³ júu³ tya'a
'e nigajin²in xiiala gajmaa¹a Jesús
tiin¹³ tsá². Joon jo 'goo²¹o wa'a
júuin² 'wii¹³ júu³ tyú² tya'a. ¹²'Wii¹³
joon jmaa²aa' jløø³naa' jileei²¹ 'naa'
'in néei¹ ñu'fú². Pe fúu² 'naa' 'in
taain²¹² ni cwoo¹³ juncwii²¹ coon¹³
'in taain²¹² nu' jmi'ñi¹³ tsu 'in 'lii¹³
gajgaai¹ jee²¹² 'naa' joon tyíi²in
'áai¹ tsu ñi¹o 'e jo wóo² lí² jmáa¹a 'e
'iin²¹²in jmáa¹a.

¹³Joon mo galili²i 'in mii²¹ 'lii¹³
do 'e nigapi²in Dios 'ii fu juncwii²¹
joon ngaøø¹³mo 'in tsam² do 'in
galiseein²¹ xuui²¹² tsañuu¹ tya'a.
¹⁴Pe Dios gacwoo¹o ga'yá³ cwáa¹
mii²¹ feei¹ tya' 'in tsam² do joon
ili'fi¹ fu li jo 'iin tsá² seen²¹ li
sá² 'áan³ tya'a. Lí² cwó² Dios 'ni¹
jiin²¹ tsi ca'no' 'e dø¹ø 'in tsam²
do. Do-o táain² wíin² li jo ngí¹ 'in
mii²¹ 'lii¹³ do. ¹⁵Joon 'in mii²¹
'lii¹³ do gaxuu¹u gajmaa¹a lawa
coon²¹ jmi²¹ feei¹ 'yei²¹ 'oo²¹²o
wa ilicaain²¹ 'in tsam² do coon¹³
jmi²¹ 'yei²¹ 'oo²¹²o. ¹⁶Pe ni cwoo¹³
'wó² gauncoon¹³o 'in tsam² do
joon ga'gii²¹ ni 'wó² do joon do-o
gayuun²¹ jmi²¹ 'e gaxuu¹u 'in mii²¹
'lii¹³ do. ¹⁷Mo galí² la joon, joon
'in mii²¹ do líli¹gi tyíi²in tya' 'in
tsam² do joon gangóo¹ ngatíin¹in
coon¹³ 'in jún² tya' 'in tsam² do
'in catyáai²gi. Joon 'in jún² tya' 'in
tsam² do líi¹i tsá² jmoo¹o la to²
tyu² Dios, 'in jmoo¹o júu³ jilaa²¹ 'e
nigajmaa¹a Jesucristo 'wii²¹² tya'a.

Máa¹na gáí¹ joo²¹ 'lii¹³

13 Joon gajmáa³aa siin¹³na
ni tsáa² ti² jmi'ñi¹³ joon
gamáa¹na jaain²¹ joo²¹ 'lii¹³ 'in
ga'yei²¹ jmi'ñi¹³ do. Joon 'in joo²¹

'lii¹³ do tí² dyá¹ mootyí² joon tsf²
dyá² mooff³. Taa¹³ jmai¹² coon²¹
corona la coon²¹ mooff³. Joon la
coon²¹ mootyí² do toon²¹² coon²¹ e
gó² faa²¹ tya' Dios. ²Joon líi¹i la líi¹
'yiia² tíi³ 'in joo²¹ 'lii¹³ do joon li
tíi¹ la li tíi² oso. Joon 'oo²¹²o li la li
'oo²¹² 'yiia² león. Joon 'in mii²¹ 'lii¹³
do gacwo¹ 'ido wa'a pí² tya'a coon¹³
'áan³ tya'a. Gacwó² 'ido jon to² fee¹.
³Joon coon²¹ mootyí² tya' 'in joo²¹
'lii¹³ do sicwuu²¹ ca la li' ijúun²in.
Pe 'e mootyí² do li sicwuu²¹ do
ga'loo¹o. Joon ganga'goo²¹-tsi jileei²¹
tsá² taain²¹² juncwii²¹. ⁴Joon
gaun'goo²¹o tsá² 'in mii²¹ 'lii¹³ do
tsu 'ii-o gacwo¹o 'in joo²¹ 'lii¹³ do
to² 'e 'oo¹o. Un'goo²¹ tsá² jon 'in
joo²¹ 'lii¹³ do jin²in:

—Jo 'in seen²¹ la líi¹i 'in joo²¹ 'lii¹³
no. Joon, ¿iin lí² tín² coon¹³ 'ii?

⁵Joon ga'yei²¹ 'oo²¹²o júu³ jloo³
joongi júu³ gó² tya' Dios. Joon
ga'ii²¹i to² tya'a ca tsín¹ 'ni¹ jiin²¹
tsi ca'no'. ⁶Joon 'in joo²¹ 'lii¹³ do
gafaa²¹a 'laa²¹ tya' Dios joongi
faa²¹a 'laa²¹ tya' 'e sii²¹ Dios.
Faa²¹a 'laa²¹ jon tya' li tyíin¹ Dios
coon¹³ jileei²¹ 'in taain²¹² nu'fú².
⁷Joon gacwóo¹i 'e jmá¹ 'nii²¹ tya'
'in jmoo¹o la to² tyu² Dios ca
galí²o. Ga'ii²¹i 'in joo²¹ 'lii¹³ do 'e
lí² tyu²u to² jilaa²¹ nii² tsá² taain²¹²
juncwii²¹ coon¹³ jilaa²¹ fuu²¹ coon¹³
jileei²¹ 'in faa²¹a jmi¹i xiia¹ fu la
'úi³ juncwii²¹. ⁸Joon jileei²¹ tsá² 'in
jo taain²¹² ni jí² tya' Jesús 'ii 'in
gaun'goo²¹o 'in joo²¹ 'lii¹³ do; ca
la mo 'wiin²¹² garóon¹ juncwii²¹
jo taain²¹² 'in tsá² do ni jí² do li
taain²¹² jileei²¹ 'in cwo¹o Jesús
juncwii²¹ 'múui² tya'a. Joon líi¹i 'in
Jesús do Cordero 'in najúin¹.

⁹Joon wana tsá³ tsá² loocwóo¹o, cwonuu¹un. ¹⁰Wana 'in tsá² tsajééi¹ tsá² 'nñí³, 'nñí³-i jon itsajééi¹ tsá² 'ii. La joon jon wana jngaai¹³ tsá² tsá² coon¹³ ñijl²-i, coon¹³ ñijl²-i joon ijngai² tsá² 'ii. Tsu 'wii¹³ joon 'in jmoo¹o la to² tyu² Dios 'ná² taain²¹² tá²-tsi joon jai² líí²i.

¹¹Mo ngayuui¹³ joon gamáa¹na jaain²¹gi joo²¹ 'líí³ 'in ga'yeei²¹ ni 'wó². Tsí³ tún² moofi³ la tsí³ moofi³ joo'saa²¹ xuui²¹². Pe faa²¹a 'ido la faa²¹ 'in mií²¹ 'líí³ do. ¹²Oo²¹²o jilaa²¹ to² tya' 'in joo²¹ 'líí³ nifu. Joon 'in joo²¹ 'líí³ li t² gáí¹ gajmaa¹a gaun'goo²¹o tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'in joo²¹ 'líí³ nifu 'in gal'oo¹ coon²¹ mootyí¹i li sicwuu²¹ la lí¹ ijúun²in. ¹³Joon 'in joo²¹ 'líí³ li t² gáí¹ do gajmaa¹a li² fee¹ 'áai¹. Ca gajmaa¹a jalí² j² yu² juncwii²¹ joon gaxuu²¹ fu ni 'wó² la jóø² tsá² gajmaa¹a 'in joo²¹ 'líí³ do. ¹⁴Joon coon¹³ li² 'e gajmaa¹a 'in joo²¹ 'líí³ li t² gáí¹ do tyani 'in joo²¹ 'líí³ nifu gacón²on tsá² taain²¹² juncwii²¹ too². Joon 'in joo²¹ 'líí³ li t² gáí¹ do gaty²u to² tsá² wa'a jméi² 'ido jaain²¹ 'in líí¹ la líí¹ 'in joo²¹ 'líí³ sicwuu²¹ coon¹³ ñí³ pe jiin²¹o. ¹⁵Joon 'in joo²¹ 'líí³ li t² gáí¹ do gajmaa¹a jiin¹ 'in gajmee¹in tsá² 'in líí¹ la líí¹ 'in joo²¹ 'líí³ nifu. Gal'áa² 'wii²¹² gafaa²¹a 'in joo²¹ 'líí³ gajmee¹in tsá². Joon gajngaa¹³i jilee²¹ 'in jo gaun'goo²¹o 'ii. ¹⁶Joon gaty²u to² 'e líín²in tsá² li² cwoo²¹o tsáa¹ si tya'tyi² 'ee. Jilee²¹mo xufiin¹³ tsá² 'wéei¹ si tsá² tyiin² 'ee, si tsá² sá² cuu² si tsá² tañí² 'ee, si tsá² jmoo¹o to² 'ña'a si tsá² jmoo¹o to² tya' tsá² xeei²¹ 'ná² líín²in 'e li² do. ¹⁷Tsu wana jo tyaan¹

tsá² 'e li² do si nombre tya' 'in joo²¹ 'líí³ do jo lí² ló³ tsá² 'ee 'nñí¹in joon jo lí² 'nñí¹in tsá² 'e 'nñí¹i. ¹⁸'E li² do li la li coon²¹ número. Jon wana jmi¹-tsi tsá² lí²-i un¹² tsá² 'e número tya' 'in joo²¹ 'líí³ do tsu número tya' tsañu¹ do. 'E número do tí² seisciento sesenta y seis.

Núu³uun 'øø¹ø 'in 144,000 tsá²

14 Mo ngayuui¹³ joon gajóø³øø joon gamáa¹na Jesús, 'in líí¹ Cordero, siin¹³in ni moo²¹ sii²¹ Sión. Joon téin² coon¹³on coon²¹ cíein¹³ mil tsi tunlo¹ tyún² mil tsá². Joon 'in tsá² tyaan¹an tya'tyi¹ 'e sii²¹ Cordero coon¹³ 'e sii²¹ Jmii²¹. ²Joon ganúu³uun 'e 'iin² 'e jó² fu ññ¹fú², 'iin² la 'iin² li 'yu jmi²¹ 'láai¹ lí¹. 'Iin² lawa mo 'oon¹on cwaain¹ñá³ tá² lí¹. Fúu¹³mo tí¹ téein² poo²¹o tuntuu²¹ tya'a. ³Joon 'øø¹ø coon²¹ canto 'múui² tyani li silií²¹² li tyíin¹ Dios joongi tyani 'in tyúuin² joo²¹ jiin¹ coon¹³ 'in tsacøø¹³ do. Joon jiin¹³ jaain²¹ jo lí² litíí² 'e canto do jiin¹³ 'in coon²¹ cíein¹³ mil tsi tunlo¹ tyún² mil tsá² do lí² litíí² 'e canto do. 'In tsá² do 'in nigajmaa¹a Dios tiin¹³in jee²¹² tsá² taain²¹² juncwii²¹. ⁴'Ido 'in jo 'ee niga'láa¹ coon¹³ tsam². Jmai² 'in tyún¹mo 'ii, joon ngi¹o coon¹³ Jesús doñixiia¹ fu tsalíin²mo. Gauntiin¹³ Jesús 'ii jee²¹² tsá² 'e líín²in lawa coon²¹ fa¹ tya' Dios Jmii²¹ nifu joongi tya' 'in Cordero do. ⁵Jiin¹³ coon²¹ júu³ tajuu²¹ jo gasií¹ 'ido. Joon jiin¹³ coon²¹ tsaa² jo røø²¹ tyani Dios.

Júu³ ga'íi¹i gaai²¹ ángeles

⁶Joon gamáa¹na jaain²¹gi ángel 'in ga'øø² tuntsa¹ ññ¹fú². Joon 'in

ángel do tyaan¹an júu³ 'e taa²¹
coon²¹ tøø²mo tya' xiiala tiin¹³ tsá²
juncwii²¹. Jajmaa¹³ 'a tsá² júu³ jileei²¹
tsá² taain²¹² juncwii²¹; jilaa²¹ nii²
tsá² 'in faa²¹ 'a jilaa²¹ nii² jmíi¹, 'in
néei¹ la coon²¹ fuu²¹. ⁷Joon jin² 'in
ángel do coon¹³ coon²¹ júu³ tá²:

—Cwo'gøø²¹ moo' Dios. Jóø²oo'
'in feeli¹ 'áa¹mo 'i-i joon nigatf² 'ii²¹
ijmáa¹ 'a 'ii²¹ tya' tsá². Cwoun'goo²oo'
'in nigajmaa¹ 'a ñufú² coon¹³ ni
cwo¹³ juncwii²¹ coon¹³ jmi¹ñi³
coon¹³ li 'yá² jmi²¹.

⁸Joon mo ngayuui¹³ gafaa²¹ 'a 'in
ángel do jaain²¹gi ángel gafaa²¹ 'a
jin²in:

—Jøø²øø', tyaan²aan' cwáain¹. 'In
tsá² néei¹ Babilonia, 'e fuu²¹ fee¹ li¹,
niga'aa¹ 'a faíi²¹ 'áai¹ tsu niga'e² 'e tsá²
néei¹ la caain²¹ fuu²¹ 'e ungoo²¹o
dioses 'in jo la jai².

⁹⁻¹⁰Joon jaain²¹gi ángel gacwéei¹
joon gatf² gaai²¹. Joon gafaa²¹ 'a
coon¹³ júu³ tá² jin²in:

—Jileei²¹ 'in un'goo²¹o 'in joo²¹
'líi³ do 'i'e² 'e Dios Jmii²¹ 'ii wúu¹
'áai¹. La joon jon inii²¹ wúu¹ jileei²¹
'in un'goo²¹o 'in gajmeei¹ tsá² 'in líi¹
la líi¹ 'in joo²¹ 'líi³ do si líin² 'in 'e
li² do tyatyi² si cwo²¹ 'ee. Joon mi
tí² joon jo feei¹gi-tsi Dios coon¹³ 'in
tsá² do, jmai² 'e 'nii²¹-tsi. Joon inii²¹
wúu¹ 'áai¹ coon¹³ jí² coon¹³ azufre.
Tyani ángeles tya' Dios joongi tyani
Jesús, 'in sii²¹o jon Cordero, inii²¹
'ido wúu¹. ¹¹Joon 'e wúu¹ inii²¹ do 'e
li la li coon²¹ unñi² 'e soo¹o coon²¹
tøø²mo. Jo sá² wa'a 'ii²¹ 'woo²¹ tya'a
'in gaun'goo²¹o 'in joo²¹ 'líi³ do
si gaun'goo²¹o 'in gajmeei¹ tsá² 'in
líi¹ la líi¹ 'in joo²¹ 'líi³ do 'ee. La
'woo¹ jmi¹ jo sá² wa'a 'ii²¹ 'woo²¹o
tya'a 'in líi¹ li² tya' 'in joo²¹ 'líi³

do. ¹²Tsu 'wii¹³ joon 'ná¹-a jmáa¹ 'a
taa²¹-a jileei²¹ 'in tsaa¹²-tsi Dios
Jmii²¹, jileei²¹ 'in jmoo¹o la to² tyu²
Dios joon ja'mo líi² Jesús.

¹³Joon ganúu³uun coon²¹ júu³ jó²
fu ñufú² 'e jin²in sii²¹ 'i jna:

—Taan¹ ni mo'jí² 'e júu³ lo:
“Jløø³mo jileei²¹ 'in jai² líi² Ña'ñu¹u'
Jesús mi júun²in. Jløø³mo nano
la joon li ngóo¹gi.” “Jo¹o”, jin²in
'in Espíritu Tyú² tya' Dios tsu 'ii²¹
'woo²¹o tsá² to² tya'a joon jilaa²¹ to²
tya'a 'e gajmaa¹ 'a jo 'íin²-tsi Dios.

Mo gacóon¹ ángeles 'e garoo²¹ fu juncwii²¹

¹⁴Joon gajøø³øø joon gamóo³oo
coon²¹ jni¹ taa²¹ joon ni jni¹ do
tyíin¹ jaain²¹ 'in líi¹ la líi¹ jóon¹
tsañuu¹. 'Yu goon corona tyíi¹ joon
san²an coon²¹ ñijlf²-i tuu²¹ 'e 'má¹.

¹⁵Joon gacwo'íi¹ jaain²¹gi ángel
inuu cwo¹ fee¹ si² ñufú² do, joon
'in ángel do gajin²in coon¹³ júu³ tá²
sii²¹ 'i 'in ángel tyíin¹ ni jni¹ do:

—Tyíin¹³ ñijlf²-i tuu²¹ tyi¹ joon
cóon¹³ 'on 'e garoo²¹ tyi¹ tsu gatf²
'ii²¹ 'e galityú²-u 'e garoo²¹ juncwii²¹.

¹⁶Joon 'in tyíin¹ ni jni¹ do 'e
gatyíin²¹in ñijlf²-i tuu²¹ tya'a
juncwii²¹ joon gacóon¹on 'e garoo²¹
juncwii²¹.

¹⁷Joon jaain²¹gi ángel gacwo'íi¹ 'e
cwo¹ si² ñufú² do. Saan²¹an jon
coon²¹ ñijlf²-i tuu²¹ 'e 'má¹. ¹⁸Joon
gacwo'íi¹ jaain²¹gi ángel ni altar 'in
tyu² to² jí². Joon gafaa²¹ 'a coon¹³
júu³ tá² gasii²¹ 'i 'in ángel do 'in
saan²¹an ñijlf²-i tuu²¹ 'e 'má¹ jin²in:

—Tyíin¹³ ñijlf²-i tuu²¹ tyi¹ 'e 'má¹.
Tyíin²¹an 'e cwaain²¹ mii³ wuunjøø³
'e garoo²¹ tyi¹ 'e sá² juncwii²¹ tsu
gafuu².

¹⁹ Joon 'in ángel do gatyiin²¹ in ñijl²-i tuu²¹ tya'a fu juncwii²¹. Joon gacoon²¹ o mi³ wuunjøø¹³ 'e sá² juncwii²¹ joon gato² o tsi coon²¹ liníui¹. 'E 'øøi²¹-tsi tsá² i'e² e Dios tsá² wúu¹ 'áai¹. ²⁰ Joon ganíui¹ 'e mi³ do li' co' fuu²¹ do. Joon lawa jmi¹ gatoon²¹ li ganíui² 'e mi³ do. Joon galí² jmi¹ do lawa'a li ngóo¹ jmi²¹ ti² cwó² n'i¹ cíein¹³ kilóometers gangóo¹ jmi¹ do li náa¹ fuu²¹ do. Joon 'o² 'e jmi¹ do jiin¹³ la ñíi² 'íi¹ 'oo²¹² cwa² mo 'yü freno 'oo²¹²o.

Lawa dyái¹ ángeles 'in tyán¹ fa'í³ li gatséi¹ tya' tsá² taain²¹² juncwii²¹

15 Joon gamóo³oo coongi li² fee¹ fu ññ'fú². 'Áai¹ tsa'goo²¹-tsi tsá² 'wii¹³ 'e li² do. Gamáa³na dyái¹ ángeles 'in tyán¹ fa'í³ li gatséi¹ tya' tsá² taain²¹² juncwii²¹. Joon coon¹³ 'e dyái¹ fa'í³ do gajeen²¹mo 'ni¹²¹-tsi Dios.

² Joon gamóo³oo lawa coon²¹ jmi'ñi¹³ la li si³ sicaai¹³ jí². Joon téein² ni jmi'ñi³ do 'in jo gali¹ 'i 'in joo²¹ 'lii¹³ do tya'a. Jo gaun'goo²¹o 'in tsá² téein² do 'in nigajmee¹ tsá² 'in líi¹ la líi¹ 'in joo²¹ 'lii¹³ do jon'gi ga'ii²¹ li² tya' 'in joo²¹ 'lii¹³ do. Joon 'in tsá² do téein² ni jmi'ñi³ do san²an tuntuu²¹ 'e gacwo² Dios 'ii. ³ Joon ga'øø¹ø 'in tsá² do coon²¹ canto tya' 'lii²¹² Moisés 'in gajmaa¹ la la to² tyu² Dios joongi ga'øø¹ø canto tya' Jesús, 'in líi¹ Cordero, 'e jin²in:

Fee¹ joon 'ya²gi jilaa²¹ 'e gajmaa²a, Ña'ñu¹u' Dios.

Jiin¹³ 'nu-u lí² jmaa²a jilaa²¹ 'e 'iin²¹²u'un.

Coon²¹ tsáa¹ joongi 'e la jai² 'e fu¹ tyi¹.

Róøi¹³ tya' tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'nu.

⁴ Jiin¹³ jaain²¹ jo seein²¹ wa'a jo 'gi¹²¹ 'i 'nu, Ña'ñu²u', jilee²¹mo iunfee¹ 'i 'nu. Jiin¹³ 'nu-u 'in tyú¹mo. Joon jilee¹²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ jalíin² un'goo²¹o 'nu. Nigacón²o cwáain¹ 'e røø²¹ jilaa²¹ 'e jmoo²o.

⁵ Mo ngayuui¹³ joon gajóø³øø joon gamóo³oo ganó² 'e cwo¹ si² ññ'fú² li si'mó² 'e cuun²¹² toon²¹² ley do. ⁶ Joon ga'wooi²¹ dyái¹ ángeles 'e cwo¹ do. Joon 'in dyái¹ ángeles do tyaan¹an dyái¹ nii² fa'í³. Joon tyi² 'i 'in ángeles do siin¹³ 'in taa²¹ jii¹ lí¹ 'mi² sii²¹ lino. Joon si'ññu¹ nitsí¹ 'e lí¹ jmai² cwanáa¹. ⁷ Joon jaain²¹ jee²¹² 'in joo²¹ jiin¹ do gacwo¹o jmai² coon²¹ 'ú¹ pi³ lí¹ cwanáa¹ 'in ángeles dyái¹ do. Joon røøi²¹ tya' jilaa²¹ wúu¹ i'e² e Dios tsá² 'e 'ú¹ pi³ do. Joon Dios do seein²¹ coon²¹ tøø²mo. ⁸ Joon 'e cwo¹ do garó¹ coon¹³ 'e 'ya²gi la joon coon¹³ to² 'e 'oo¹o Dios. Lawa unñi² 'e garó¹ 'e cwo¹ do. Joon jiin¹³ jaain²¹ jo lí² tsataai² inuu cwo¹ do ca mo gatséi¹ 'e dyái¹ fa'í³ tyaan¹an 'in dyái¹ ángeles do.

Lawa 'ú¹ pi³ tyaan¹an fa'í³

16 Joon ganúu³uun coon²¹ júu³ tá² jó² fu inuu cwo¹ joon gajin²in sii²¹ 'i 'in dyái¹ ángeles do: —Cwolíin²naa', cwo'íi¹naa' 'e fa'í³ tya' Dios 'e taa¹³ 'ú¹ pi³ tyi¹ 'ni cwoo¹³ juncwii²¹.

² Joon 'in ángel nifu nga'íi¹ 'in 'ú¹ pi³ tya'a ni cwoo¹³ juncwii²¹ joon ga'yée² juu²¹ 'lii³ tya' jilee¹²¹ 'in niga'ii²¹ li² tya' 'in joo²¹ 'lii¹³ do si 'in nigaun'goo²¹o 'ee 'in gajmee¹ tsá² 'in líi¹ la líi¹ 'in joo²¹ 'lii¹³ do.

³ Joon 'in ángel li tf² gáí¹ nga'íi¹ in 'ú³ pi³ tya'a ni jmi'ñi³ joon jmi'ñi³ galf¹ la li jmi¹ tya' 'lii²¹². Joon gajún¹ mo jileei²¹ joo²¹ táai² jmi'ñi³.

⁴ Joon 'in ángel li tf² gaai²¹ nga'íi¹ in 'ú¹ pi³ tya'a ni jmi³ coon¹³ ni li 'yá² jmi²¹ joon galf¹ jmi¹.

⁵ Joon ganúu³ uun 'in ángel tya' jmi²¹ do jin² in:

—Røø²¹ 'ii²¹ gajmaa² a, Ña'ñu¹ u' Dios, 'in tyúi¹. Seen²¹ mo'o la mojeei¹, joon seen²¹ mo'o la no. Røø²¹ 'ii²¹ gajmaa² a tya' tsá² tsu 'in tsá² do nigatuu¹ uun jmi¹ 'øøi² 'in jai² líi² 'nu, 'in gafaa²¹ a 'wii²¹² tyi'i, tsu gaty² u to² 'e 'uun²¹ 'in tsá² do jmi¹ jiin¹³ la gatíi².

⁷ Ganúu³ oo jon júu³ jó² fu ni altar do 'e gajin² in:

—'E ja¹ mo nigajmaa² a 'ii²¹ røø²¹ joongi coon²¹ tsáa¹, Ña'ñu¹ u' Dios. Jiin¹³ 'nu-u lí² jmaa² a ce jilaa²¹ 'e 'iin²¹² u'un.

⁸ Joon 'in ángel li tf² tyúuin² nga'íi¹ in 'ú¹ pi³ tya'a li 'íi¹ in ñi¹. Joon gacwo¹ o ñi¹ do ilí² júun¹ in tsá² coon¹³ jí² tya'a. ⁹ Joon gacáa² mo tsá² coon¹³ jí² do. Pe 'in tsá² do jo gajoo²¹ -tsi wa'a gatsaa¹ -tsi Dios 'in tyu² to² fa'í³ do. Xu lí¹ joon gafaa²¹ gi 'laa²¹ tya' Dios.

¹⁰ Joon 'in ángel li tf² 'néei² nga'íi¹ in 'ú¹ pi³ tya'a li tyíin¹ in 'in tyu² u to² 'in joo²¹ 'lii³ do joon li tyu² 'ido to² galinuu²¹. Joon 'in tsá² taai²¹² do gacuu²¹ u nisi¹² i coon¹³ wúu¹ 'e ní² do. ¹¹ Pe coon¹³ 'elo jo gajoo²¹ -tsi 'e unsí² i 'e jmoo¹ o 'e gó² tya'a, xujoon faa²¹ gi 'laa²¹ tya' Dios Jmii²¹ tyíin¹ ñu'fú² 'wii¹³ nigangoo¹ o wúu¹ 'yee²¹ i juu²¹ 'lii³ do.

¹² Joon 'in ángel li tf² jnúui² nga'íi¹ in 'ú¹ pi³ tya'a ni coon²¹ jmi²¹

fee¹ sii²¹ Eufrates joon galityuu²¹ jmi²¹ do, gauntyí² fu¹ ijalíin² røøi¹³ 'in néei¹ li 'yeei²¹ ñi¹.

¹³ Joon gamáa³ na gaai²¹ espíritu gó² 'in líi¹ la líi¹ je'cwa² ga'wóo² i moo'oo² mii²¹ 'lii³ coon¹³ moo'oo² 'in joo²¹ 'lii³ coon¹³ moo'oo² 'in jin² 'e faa²¹ o júu³ tya' Dios Jmii²¹ pe jo jo¹. ¹⁴ Joon 'in espíritu do líi¹ 'ii¹³ tya' 'in 'lii³ joon lí² -i jmáa¹ a jilaa²¹ lí² 'e tsa'goo²¹ -tsi tsá². Joon 'in tsalíin² mo tsauncaain²¹ jileei²¹ røøi¹³ 'in néei¹ juncwii²¹. Iuncaain²¹ 'in røøi¹³ do itéen¹ in 'e jmaa¹ 'nii²¹ mi tf² jmi²¹² fee¹ tya' Dios Jmii²¹ 'in lí¹ jilaa²¹ 'e 'iin²¹² in. ¹⁵ Joon jin² Dios: "Janúu² uun, igó³ oo 'e 'uui²¹ lawa jaain²¹ 'uun²¹. Joon jløø¹³ mo 'in jo cwuu²¹ i joon 'in tyi² o siin³, 'in nanáa¹ tyú² tya'a. Tsu la joon jo tf² ringúu¹ i ngí² 'e jøø² i tsá² xeei²¹ 'ii, jo 'laa¹ a fa'í²¹." ¹⁶ Joon 'in espíritu gó² do iuncaain²¹ 'in røøi¹³ do fu coon²¹ lí¹ sii²¹ Armagedón coon¹³ jmíi¹ hebreo.

¹⁷ Joon 'in ángel li tf² dyái¹ ga'íi¹ in 'ú¹ pi³ tya'a tya'cwii²¹. Joon gacwo¹ 'ii inuu cwo¹ si² ñu'fú² coon²¹ júu³ tá², jó² fu lí¹ si² lí¹ sili²¹² do, 'e jin² in:

—Nasi'yee²¹ mo jilaa²¹ -a.

¹⁸ Joon galf² jí² cwaain^{ñá³} 'áai¹, ga'oon¹ on cwaain^{ñá³} joon ga'íi² i tá² líi¹ líi¹. Joon gajøø²¹ 'wó² líi¹ líi¹ jiin¹³ coon²¹ naa¹³ jo mo gajøø²¹ 'wó² la do la jee²¹² taain²¹² tsá² juncwii²¹. ¹⁹ Joon 'e fuu²¹ fee¹ do gajli², galf² 'ni¹ 'ii¹³. Joon ga'ín¹ lacaain²¹ fuu²¹ catyiia². Joon gati² -tsi Dios Jmii²¹ 'in tsá² néei¹ fuu²¹ Babilonia 'a 'e¹ e wúu¹ jiin¹³ la nigaty² u to² mo gatí² 'nii²¹ -tsi tya' 'in tsá² do. ²⁰ Joon jilaa²¹ cwoo¹³ tyuu²¹ roon¹ ni jmi²¹ gayuun² mo joon jilaa²¹

moo²¹ jo sá²gi. ²¹Joon gaxuu²¹ tsí¹ coo¹³ 'áai¹ jee²¹² tsá². Ca tunló¹ kilos la ca mi³ 'ii²¹ 'e tsí² do xuu²¹ fu yu'. Joon 'in tsá² do gafaa²¹a 'laa²¹ tya' Dios Jmii²¹ 'wii¹³ tya' tsí¹ gaxuu²¹ do tsu líi¹ gangoo¹on wúu¹ 'wii¹³ 'e tsí¹ do.

'In 'yiiatsangó¹ feei¹

17 Joon gamáa³na jaain²¹ jee²¹² 'in dyái¹ ángeles do 'in san¹² 'ú¹ pi³ do. Joon 'ii gajin²in sii²¹i jna:

—Ná² fu lo, tsu i'e¹³ee 'nū xiiala i'e¹e Dios wúu¹ 'in 'yiiatsangó¹ feei¹ 'in tyiin¹ ni jmi¹ñi³. ²Joon 'in rōōi¹³ taain²¹² juncwii²¹ nigangii¹ nigajmaa¹a 'e gó² coon¹³ 'ido. Joon 'in taain²¹² juncwii²¹ lawa gali'fin¹mo coon¹³ 'e gó² tya'a la mo 'un² tsá² vino.

³Joon lawa'a 'e cii³oo 'in ángel do gatōō¹0 jna fu coon²¹ li jo 'in tsá² taain²¹². Joon gamáa³na jaain²¹ tsamí² tyiin¹in jaain²¹ joo²¹ 'lii¹³ yúuin². Joon 'in joo²¹ 'lii¹³ do tsí³ dyá¹ mootyi¹i joon tsí³ dyá² moofi³. Joon la tōōi² 'in joo²¹ 'lii¹³ do toon²¹² 'e faa²¹ 'laa²¹ tya' Dios Jmii²¹. ⁴Joon 'in tsamí² 'in tyiin¹in 'in joo²¹ 'lii¹³ do tyi²i 'mi² 'nūu² júuin² coon¹³ 'e yáun². Joon sixéei¹³ cwanáa¹ coon¹³ cuun²¹² 'e tyiin² 'áai¹ coon¹³ perlas. Joon san¹²an coon²¹ copa lí¹ cwanáa¹ sirōōi²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e un'leei²¹ tsá² coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² jmoo¹ 'in 'yiiatsangó¹ do.

⁵Joon toon¹on tyatyi¹i coon²¹ júu³ 'uui²¹ 'e jin¹²: “Babilonia 'in feei¹. Saa³o jileei²¹ 'yiiatsangó¹ 'ino. Saa³o jon jilaa²¹ 'e gó² 'e sá² juncwii²¹ 'ino.” ⁶Joon gacón³oon cwáain¹ 'e 'fin¹mo 'in tsamí² do coon¹³ jmi¹ tya' tsá² tsaa¹-tsi Dios joon coon¹³

jmi¹ tya' 'in gajngai¹² tsá² tsu 'wii¹³ jmoo¹o la to² tyu² Jesús. Joon líi¹ nga'goo²¹-tsii mo gamáa³na 'in tsamí² do. ⁷Joon jin²in 'in ángel do sii²¹i jna:

—'Ee lí¹ tsa'goo²¹-o'o 'áai¹?

Jmaa¹³aa 'nū júu³ 'ee 'ōōi²¹-tsi tsá² júu³ 'uui²¹ tya' 'in tsamí² do joongi 'ee 'ōōi²¹-tsi tsá² 'in joo²¹ 'lii¹³ lí¹ tyiin¹in tsamí² do. 'In joo²¹ 'lii¹³ do tsí³ dyá¹ mootyi² coon¹³ dya moofi³. ⁸'In joo²¹ 'lii¹³ do 'in gañí¹u'un 'in seein²¹ ca la jéei¹ pe jo seein²¹gi nano ti lí¹ cwo'íi¹ too²¹ tyí² lí¹ sá² tyú² 'e nūgi in'fin² coonti. Joon 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ 'in tsa'goo²¹-tsi mi ní² 'in joo²¹ 'lii¹³ do 'in seein²¹ ca la jéei¹ pe jo seein²¹gi nano pe coon²¹ mi cwé¹mo tún¹ juncwii²¹. 'In tsá² 'in ninga'goo²¹-tsi do jo taain²¹² ni jí² lí¹ taain²¹² jileei²¹ 'in cwo¹o Jesús juncwii²¹ 'múui² tya'a. Ca la mo rón¹ juncwii²¹ jo taain²¹² 'in tsá² do 'e jí² do.

⁹"Elo lí² wa 'in 'iin²¹² 'in 'ōōi²¹-tsi: Tún² nii² 'ōōi²¹-tsi tsá² 'e dyá¹ mootyi² 'in joo²¹ 'lii¹³ do. Lí¹ la lí¹ dyá¹ po¹³ tií²¹ lí¹ tyiin¹in 'in tsamí² do. ¹⁰La joon jon lawa dyái¹ rōōi¹³. Nigaxuu²¹mo 'ñeei² rōōi¹³ do, joon jaain²¹ tyu² to² nano, joon jaain²¹gi rōōi¹³ do ti lí² jó¹. Joon mi cwéé¹ coon²¹ sii¹³xu itaa²¹a. ¹¹Joon 'in joo²¹ 'lii¹³ do 'in seein²¹ ca la jéei¹ pe jo seein²¹gi nano 'ii lí¹ tí² jñeei² rōōi¹³ xufiin¹³ jaain²¹ jee²¹² 'in dyái¹ rōōi¹³ 'ido. Joon itsaa²¹o fu lí¹ 'ii²¹.

¹²Joon 'ōōi²¹-tsi tsá² 'e dyá² moofi³ 'e gañí²i lí¹ la líi¹ dyéi² rōōi¹³ 'in jo mo ga'ii²¹gi to² tya'a. Pe 'ii²¹mo to² tya'a caan²¹mo coon¹³ 'in joo²¹ 'lii¹³ do. Jee²¹² coon²¹ hora ityu²u to². ¹³Canii²mo 'ōōi²¹-tsi 'in dyéi²

róøi¹³ do. Joon icwo¹⁰ to² 'oo¹⁰ coon¹³ 'ii²¹ tya'a 'in joo²¹ 'líi¹³ do.

¹⁴Joon itéen¹ 'in coon¹³ Jesús, 'in líi¹ Cordero, pe Jesús do ili¹²¹ tsu fee¹gi 'ii la jee²¹² jileei²¹. 'Ii líi¹ róøi¹³ 'in feel¹gi la jee²¹² jileei²¹ róøi¹³. Joon jileei²¹ 'in ngi¹ coon¹³ on nigatø¹⁰ joon gatyii¹²¹ 'in Dios 'ii. Joon jo tiuu² 'i 'ido 'ii.

¹⁵Joon gajin² 'in ángel do sii²¹ 'i jna:

—'E jmi¹ñi¹³ gañii² 'in li tyiin¹ 'in 'yiiatsangó¹ li la li jilaa²¹ fuu²¹ coon¹³ jileei²¹ tsá² coon¹³ jilaa²¹ jmi¹ 'e sá² juncwii²¹ coon¹³ jilaa²¹ nacíoon¹³ mo. ¹⁶Joon 'in dyéi² róøi¹³ do 'in líi¹ la li mooff³ tya' 'in joo²¹ 'líi¹³ do ili¹²¹ 'in 'yiiatsangó¹ do. Joon itiuu² mo 'ido 'ii ti ringúu¹. Joon icuu¹ mo 'ido 'ii joon ijuun² 'in coonti. ¹⁷Tsu Dios gajmeei¹ 'in róøi¹³ do 'e jmáa¹ a jiin¹³ la 'iin²¹² 'in. Tsu 'wii¹³ joon róø²¹ gasí² 'i jee²¹² 'ii joon gacwo¹⁰ 'in joo²¹ 'líi¹³ tya'a ca tsín¹ jilaa²¹ júu³ ga'í² 'i Dios Jmii²¹. ¹⁸Joon 'in tsamí² 'in ní¹u'u líi¹ a li 'e fuu²¹ fee¹ 'in tyu² to² jileei²¹ róøi¹³ taain²¹² juncwii²¹.

Mo ga'in¹ fuu²¹ Babilonia

18 Mo ngayuui¹³ joon gamáa³ na jaain²¹gi ángel 'in gajngái¹ fu ñu¹fú² joon fee¹ to² 'oo¹⁰. Joon ni cwoo¹³ juncwii²¹ jná² joo²¹ coon¹³ 'e 'ya²gi tya'a. ²Joon coon¹³ coon²¹ júu³ tá² líi¹ ga'oo¹⁰ jin² 'in:

—Niga'in² mo Babilonia 'e fuu²¹ fee¹ do. Niga'in² mo joon galí¹ coon²¹ li taain²¹² 'in 'líi¹³. Do-o itéen¹ 'in jileei²¹ espíritu gó². Lawa coon²¹ tyuu²¹ taain²¹² ton¹ 'líi¹³, 'in 'eei²¹ tsá² galí² 'e fuu²¹ do. ³Joon lawa galí¹fin¹ mo

tsá² taain²¹² juncwii²¹ coon¹³ 'e gó² 'láa¹ 'in 'yiiatsangó¹ do. Joon 'in róøi¹³ taain²¹² juncwii²¹ gati²-tsi ngi¹ coon¹³ 'ido. Joon 'in 'ni¹ 'i 'e ló¹ tsá² galisá² cuu² tya'a coon¹³ jilaa²¹ 'e gó² ti²-tsi.

⁴Joon ganúu³uu coongi júu³ jó² fu ñu¹fú² 'e jin:

—'Woo²¹ naa¹ 'e fuu²¹ lo jileei²¹ naa¹ 'in líi¹ tsá² tyiia 'e jo 'ii¹³ naa¹ tsaa² tya' 'ido jon'gi iliseein²¹ naa¹ fa¹ 'i la fa¹ 'i iseein²¹ 'ido. ⁵Tsu tsaa² tya'o galifee¹ 'áai¹ ca gatyalii²¹² tsaa² tya'a fu ñu¹fú² joon gati¹-tsi Dios jilaa²¹ 'e gó² nigajmaa¹ a. ⁶Cwóo¹³ 'oo' wúu¹ 'ido jiin¹³ la nigacwo¹⁰ 'in xeei²¹. Cwoty²¹ 'ii 'in tsamí² do tún² 'iin¹³gi jiin¹³ la nigajmaa¹ a. Cwó² 'oo' 'e 'uu²¹ 'u 'in tsamí² do tún² 'iin¹³gi 'e gó² la gacwo¹⁰ 'ido tsá² xeei²¹. ⁷Áa¹ mo fee¹ 'i gajmei¹ 'i ña'a joon 'áa¹ mo tyú² seein²¹ jin² 'in: “Lo-o tyiin¹ na líi¹ na 'yiia²¹² róøi¹³. Jo líi¹ na 'yiia¹ñí² joon jo 'ee wúu¹ imóo³ 'oo.” ⁸Áai¹ tyú² galiseein²¹ pe joon 'ii²¹ la joon jon iní² wúu¹. Tsu 'wii¹³ joon coon²¹ jmi²¹² mi jó¹ fa¹ 'i tya'a iní² 'oo² ijó¹, ilixuu²¹²-tsi 'áai¹ joon ijuun²¹ mo, joon caa¹ 'i coonti ce lín² in fó² coonti. Tsu fee¹ 'i 'áa¹ mo Ña¹ñu¹ 'u Dios Jmii²¹ 'in gajmaa¹ a 'ii²¹ tya'a.

⁹Joon jileei²¹ róøi¹³ 'in gangi¹ jmoo¹ jløø¹³ 'i coon¹³ 'ido ityl¹⁰, ilixuu²¹²-tsi mi jøø² roon¹ on unñi² li caa²¹ 'in tsamí² do. ¹⁰Wíin² téein² tsu 'wii¹³ 'i 'goo²¹-o ní² 'in tsamí² do wúu¹ joon jin² 'in:

—'Áai¹ tyafó² fúu² 'nu, Babilonia, coon²¹ fuu²¹ fee¹ joon coon²¹ fuu²¹ tyiin²! Pe jmi²¹² nano gacwá¹ imoo¹³ 'o wúu¹.

¹¹La joon jon 'in téein² 'ni¹ 'i 'e ló¹ tsá² tyi¹⁰ o jon ilixuu²¹²-tsi tsu

jo 'in seein²¹ ló¹gi laa²¹² tya'a 'e ningatyaan¹an. ¹²Ningatyaan¹o cwanáa¹ coon¹³ cwataa²¹ coon¹³ cuun²¹² 'e tyiin² 'áai¹. Ningatyaan¹an 'mi² tyú² 'e l¹ lino coon¹³ 'mi² wuu²¹ nūu¹ yúuin² coon¹³ yúun². Ningatyaan¹ 'ido jilaa²¹ 'mó² jmafuu²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e l¹ moojon² elefante coon¹³ 'mó² 'e tyiin² 'áai¹. Joongi ningatyaan¹an 'in tsá² 'ñi¹ do ñiyúun² coon¹³ ñí³ coon¹³ cuun²¹² marmol. ¹³Ningatyaan¹o jon canela coon¹³ 'oo²¹ tya' 'uunñi² tya' tsá² coon¹³ fuu²¹² sún¹ coon¹³ mirra coon¹³ jmi²¹ jmafuu²¹ coon¹³ vino coon¹³ aceite coon¹³ fuu²¹² 'iñi¹ 'e tyú² coon¹³ trigo. La joon jon jée¹ joo²¹ coon¹³ joo'saa²¹ coon¹³ cwa² coon¹³ care² jñú² cwa². Joon ca tsá² 'in si'ñi²¹² jmoo¹o to² tya' tsá² jée¹i. ¹⁴Joon ijin²in si²¹i 'e fuu²¹ do:

—Joon 'e 'oofuu¹ 'e gasiín¹u'un ca la mo jée¹ gangalii¹i. Gangalii¹ jon jilaa²¹ 'e tyú² 'e ti²-o'o coon¹³ jilaa²¹ 'e 'ya²gi joon jo tyiia²¹gi.

¹⁵Joon wíin² itéen¹in 'in ga'ñi¹i jilaa²¹ 'e ló¹ 'ido joon galíi¹ tsá² sá² cuu² 'wii¹³ jilaa²¹ 'e galó¹ 'ido. Wíin² itéen¹in tsu¹ 'wii¹³ 'goo²¹o coon¹³ jilaa²¹ wúu¹ ní² 'in tsamí² do. Itéen¹in cii²o xuui²¹²-tsi. ¹⁶Jin²in:

—'Áai¹ fúu² 'e fuu²¹ 'ya²gi do tsu galíi¹ la líi¹ jaain²¹ tsamí² 'yei²gi 'in tyi² 'mi² tyú² l¹ lino nūu²¹ yúuin² joongi yúun². Sixée¹i cwanáa¹ coon¹³ cuun²¹² tyiin² coon¹³ perlas. ¹⁷Joon jee²¹² catá² ga'in¹ jilaa²¹ 'e sá² tya'a.

Joon wíin² taain²¹² jileei²¹ tsá² tyu² to² barcos coon¹³ 'in táai² barcos coon¹³ 'in jmoo¹o to² tsi barcos do. Jileei²¹ 'in jmoo¹o to² ni jmi²¹ñi³ táan¹in wíin². ¹⁸Joon mo

gajóø²ø roon¹ unñi² có² 'e fuu²¹ do joon ga'oo¹o tá² jin²in:

—Jo 'e fuu²¹ sá²gi 'e 'ya²gi lagi 'e fuu²¹ do.

¹⁹Joon ga'ee¹e cwoo¹³ jee²¹² tyíi¹i gatyí² xuui²¹²-tsi 'áai¹ joon 'oo¹o jin²in:

—'Áai¹ fúu² 'e fuu²¹ 'ya²gi do. 'Áai¹ galisá² cuu² tya' 'in jmoo¹o to² ni jmi²¹ñi³ coon¹³ cuu² ga'in²in 'e fuu²¹ do. Pe jee²¹² coon²¹ catá²-a ga'in¹ 'e fuu²¹ do.

²⁰Pe jmaa²aa' jløø¹³naa' 'in táai² ññfú² coon¹³ 'naa' 'in líi¹i apóstoles coon¹³ jileei²¹ 'naa' 'in faa²¹a cwáain¹ tya' Dios coon¹³ jileei²¹ 'in tsaa¹-tsi 'ii. Tsu mo gacóon¹o tya'a, 'ii²¹ røø²¹ jmaa¹a Dios tyi'naa¹.

²¹Joon jaain²¹ ángel 'in píin² 'áai¹ gasaa¹³a coon²¹ cuun²¹² 'e l¹ lawa coon²¹ too¹ fee¹ joon gapí² 'in ángel do 'e cuun²¹ do tsi jmi²¹ñi³ jin²in:

—La gapí³ii 'e cuun²¹² do tsi jmi²¹ñi³ la joon jon i'íin²in Babilonia, coon²¹ fuu²¹ 'ya²gi. Joon jo ní²gi tsá² 'ii. ²²Jo jmi²¹² núu²gi tsá² 'íin² sóoin¹³ jee²¹² 'nú¹ tya'a. Jo núu²gi tsá² sóoin¹³ tuntuu²¹ jon'gi tya' flauta si lúu¹ xuu¹u tsá² 'ee. Jon'gi seein²¹gi tsá² tñi² 'láai² nii² to². Jon'gi itsii¹gi tsamí² coon¹³ too¹.

²³Jo 'ee jí² coo¹gi, jiin¹³ coon²¹ jee²¹² 'nú¹ jon'gi inúu²gi tsá² júu³ 'e náa¹ 'goo²¹ li cuui² cwoo²¹ tsá². Ijon²on tii² xufiin¹³ la mo jée¹ 'in tsá² tyi¹ 'in 'ñi¹ 'e ló¹ feei¹gi 'áai¹ 'ii la jee²¹² jileei²¹ tsá² taain²¹² juncwii²¹ joon 'in tsalaai¹ tyi¹ gacon²on too² 'in tsá² catyaaí² do.

²⁴Tsu tsaa² tya' 'e fuu²¹ do jilaa²¹ jmi¹ 'e gatúun²un tya' 'in gafaa²¹ 'wii²¹² tya' Dios coon¹³ 'in tsaa¹-tsi 'ii coon¹³ jileei²¹ 'in najóin¹.

19 Mo ngayuui¹³ joon
 ganúu³uun júu³ tya' tsá²
 fúui¹ 'in táai¹ ñǎfú² 'e jin²in:
 iAleluya! Nigajmaa¹a Dios tiin¹³
 tsá².
 Cwólí² jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya' Dios
 Jmii²¹ la joon jon jilaa²¹ 'ii²¹
 tya' Dios tyi'.
² Nigajmaa¹ Dios 'ii²¹ røø²¹ joon
 coon²¹ tsáa¹ mo gajmaa¹a 'ii²¹
 'ii²¹ tya' 'in 'yiiatsangó¹ 'in
 gajmaa¹ un'leei²¹ tsá² yaai
 coon¹³ 'e gó² gajmaa¹a.
 Tsu Dios jmaa¹a tyí² 'in 'yiia²¹²
 do jilaa²¹ 'e røø²i tya' 'e gó²
 gajmaa¹a tya' 'in tsaa¹-tsi Dios,
 'in najngaa¹³i.

³ Joon gajin²o jon:
 —iAleluya! Jiin¹³ catá² jo jón²gi
 røon² unñi² tya' fuu²¹ do.

⁴ Joon 'in dyiatyúuin² tsacøøi¹³
 coon¹³ 'in tyúuin² joo²¹ jiin¹ do
 gatyíia² ca ti ni 'wó² un'goo¹o Dios
 Jmii²¹ 'in tyíin¹ li silií²¹² tya'a, joon
 gajin²in:

—iAmén! iAleluya!

⁵ Joon coon²¹ júu³ gajó¹ li silií²¹²
 do 'e jin²in:

Cwoun'goo²oo' Dios tyi' jileei²¹
 'naa' 'in jmoo¹o la to² tyú²u,
 jileei²¹ 'naa' 'in 'gøøi²¹ 'ii la 'in
 'wói² tiin¹³ la 'in tyiin².

Coon²¹ mi tí² jmii²¹² fu ñǎfú²

⁶ Joon ganúu³uun coon²¹ lawa 'e faa¹²¹
 tsá² fúui¹ líli¹, joongi lawa li na'yá³
 jmii²¹ 'láai² lí¹. Joongi lawa li ni'oon¹on
 cwaain'ña³. Gajin²o 'e júu³ do:

iAleluya! Tsu niga¹ii²¹ Ñǎñǎ¹u'
 Dios tyi', 'in lí² jmá² jilaa²¹ 'e
 'iin²¹²in, to² tya'a.

⁷ Cwojmaa²aa' jløø³naa' joon
 cwoun'goo²oo' 'ii

tsu nigatí² 'ii²¹ 'e iuncaain²¹
 Jesús, 'in líii¹ Cordero, jileei²¹
 tsá² 'in tsaa¹-tsi 'ii icwá²
 coon¹³on.

Joon ijmáa¹a jmii²¹² lawa li cui²
 cwoo²¹ tsá².

Joon jileei²¹ 'in iuncaain²¹
 coon¹³on nigatyaa¹ tyú² tya'a
 la jmoo¹o tsamí² mo ti li cui²
 cwoo²¹o.

⁸ Nityi¹ 'i 'mi² taa²¹ li lino tyú²,
 tyú² nasiin¹³in joon jii¹ siin¹³in.
 Tsu 'e 'mi² lino do 'e li la li jilaa²¹ 'e
 tyú² 'e nigajmaa¹a 'in jmoo¹o la to²
 tyú² Dios.

⁹ Joon 'in ángel do gajin²in sii²¹i
 jna:

—Táan¹ mo'jí² 'e júu³ lo: “Jløø³mo
 jileei²¹ 'in gatø²ø Dios itsalíin² li
 galí² jmii²¹² icui² cwoo²¹ 'in sii²¹
 Cordero do.”

Gajin²o jon sii²¹i jna:

—'E júu³ lo júu³ tya' Dios 'e la jai².

¹⁰ Joon gasi³ii 'wojni³ii tyani
 ángel do iun'góo³oo 'ii²¹. Pe jin²o
 sii²¹i jna:

—Jo jmoo²o la no, tsu jmoo³oo
 jiin¹³ la to² tyú² Dios jiin¹³ la jmoo²
 'nǎ coon¹³ 'in tsaruu²¹u' catyaa² 'in
 jo gatú² júu³ tya' Jesús. Ungoo²o
 jaan²¹mo, jiin¹³ Ñǎñǎ¹u' Dios Jmii²¹
 ungoo²o.

Tsu 'in faa²¹a cwáain¹ tya' Dios
 Jmii²¹ jmo²o tsá² júu³ jilaa²¹ júu³
 gafaa²¹a Jesús.

'In tsá² 'in tyíin¹in jaain²¹ cwa² taai²¹

¹¹ Joon gamoo³oo sino² fu ñǎfú².
 Joon gajnéi¹ jaain²¹ cwa² taai²¹ joon
 'in tyíin¹ moo'wó¹ sii²¹ 'in jo tǎ² júu³
 tya'a, sii²¹o jon 'in Jai². Joon coon²¹
 tsáa¹ jmaa¹a 'ii²¹ mi jmáa¹a 'ii²¹ la
 joon jon mi jmáa¹a 'nii²¹. ¹² Joon

lawa jɛ² 'e coo²¹ lɛ¹ unní¹i. Joon tyí¹i taa¹³ coronas 'láai². Joon toon¹on 'e sii²¹ 'ii pe jiin¹³ 'ñá'o ñii¹i. ¹³ Joon tyí¹²i 'mi¹² 'yú jmi¹¹ joon 'e sii¹i: Júu³ tya¹ Dios. ¹⁴ Joon caluu ngalín² 'láa² tya¹ ñwú² 'in tyí¹² 'mi¹² lɛ¹ lino tyú², joon néei¹ cwa² taai²¹. Joon taa²¹ siin¹³ 'in jo téein² 'la². ¹⁵ Joon 'yeei¹²¹ 'oo²o 'in tsá² do coon²¹ ñí³ espada 'e ma¹ 'áai¹. Joon coon¹³ 'e ñí³ do iuncwuu¹²¹i tsá² taain²¹ juncwii¹²¹. Joon ityú¹²u to² tsá² coon¹³ sií² lɛ¹ ñí³. Joon la niui² tsá² mi¹² wuunjøø³ tæun¹æn jmi¹³ tya'a, jiin¹³ coon²¹ wa'a jo ganiui², la joon jon jiin¹³ jaain²¹ jo láai² 'e wúu¹ tya¹ Dios ijó¹ tsu¹ nii¹²¹-tsi Dios, 'in jmoo¹o jilaa²¹ 'e 'iin¹²¹in. Joon 'in tyíin¹ cwa² taai²¹ do ijmáa¹a 'ii²¹ cwáain¹ tya¹ Dios Jmii¹²¹. ¹⁶ Joon toon²¹on siin¹³ 'in 'e sii²¹ 'ii: Róø¹¹³ 'in fee¹¹gi la jee²¹² jileei¹²¹ róø¹¹³ joon 'in Tyiin²gi jee²¹² jileei¹²¹ 'in seein²¹. Joon²¹ jon 'e sii²¹ do tsaa¹¹³ tyúu¹u.

¹⁷ Joon gamáa³na jaain²¹ ángel siin¹²in jee²¹² 'yiia²¹ 'in ga'oo¹o jin¹²in sií¹²¹i jileei¹²¹ joo²¹ tsí³ cwáa¹a 'in 'ii¹i yá¹ juncwii¹²¹:

—Ñilfin²naa¹. Cwolicaan²¹naa¹ tya¹ coon²¹ 'e cwo¹ Dios 'naa¹ 'e cøø²øø¹. ¹⁸ Ti li lisá² ngú¹ cøø²øø¹, ngú¹ tya¹ róø¹¹³, joon ngú¹ tya¹ fií¹²¹ 'láa² joon tya¹ tsá² 'gøø¹¹³. Sá² jon ngú¹ tya¹ cwa² joon tya¹ tsá² néei¹ cwa². Ilisá² ngú¹ tya¹ jileei¹²¹ tsá² xufiin¹¹³ tsa'lee¹¹³ si tsá² fií¹²¹ 'ee, si tsá² 'wóí¹ 'ee, si tsá² tyiin² 'ee.

¹⁹ Joon gamáa³na 'in joo²¹ 'liii¹³ caan²¹mo coon¹³ róø¹¹³ taain²¹² juncwii¹²¹ coon¹³ 'láa² tya'a sicaain²¹ itéen¹in coon¹³ 'in tyíin¹ cwa² taai²¹ do coon¹³ 'láa² tya'a. ²⁰ Joon

nigataan¹¹³mo 'in joo²¹ 'liii¹³ do. Nigataan¹¹³mo jon 'in nijin¹² 'e faa¹²¹o júu³ tya¹ Dios Jmii¹²¹ pe jo jo¹. 'Ii nigajmaa¹a milagros fee¹¹ jee²¹² tsá² joon gacón²o too² 'in niga¹i¹²¹ 'e li² tya¹ 'in joo²¹ 'liii¹³ coon¹¹³ 'in gaun'goo²¹o 'in gajmee¹i tsá² 'in líii¹ la líi¹i 'in joo²¹ 'liii¹³ do coon¹¹³ milagro fee¹ do. Joon 'in tyíin¹ cwa² taai²¹ do gadyee¹¹³i je waa²¹mo do la jiin¹in tsi tyíia¹ li jɛ² 'e coo²¹ coon¹³ azufre. ²¹ Joon gajngaa¹¹³mo 'in tsá² tyíin¹ cwa² taai²¹ do 'in catyaa¹² coon¹¹³ ñí³ 'yeei¹²¹ 'oo²o. Joon tyú²-u gagøø¹²¹ 'in joo²¹ tsí³ cwáa¹ do ngú¹ tya¹ 'in najúin¹ do.

Síñuu¹mo Satanás

20 Joon gamáa³na jaain²¹ ángel gajgái¹ fu ñwú²² joon saan¹²¹ coon²¹ joonñí³ tya¹ too²¹ tyí² li sityú². San¹²o jon coon²¹ cadena mi². ² Joon 'in ángel do gataan¹¹³in 'in mi¹²¹ 'liii¹³ do, 'in mi¹²¹ seein²¹ calii¹ 'in sii²¹o jon 'in 'liii¹³, sii²¹o jon Satanás. Joon gañuu¹in ce tséin¹ coon²¹ mil jiin²¹. ³ Joon gapi¹in 'ido tsi too²¹ tyí² li sityú² do. Joon gajnii²mo 'ido tsi too²¹ do, gatsaa¹²¹a sello li¹¹ cera jnɛ² 'oo² too²¹ do. Joon coon¹³ la joon jo li² cón²gi too² tsá² taain²¹² juncwii¹²¹ ce tséi¹ coon²¹ mil jiin²¹. Pe mi tséi¹ coon²¹ mil jiin²¹ do joon iláa¹mo 'ido coon²¹ sií¹¹³xu.

⁴ Joon gamóo³oo li sili¹²¹ li née¹i 'in niga¹i¹²¹i to² 'e jmoo¹o 'ii²¹ tya¹ tsá². Gamáa³moo jon 'in almas tya¹ tsá² 'in najúin¹, 'in gatu¹ luu¹²¹u tsu¹ wii¹¹³ jin¹²in 'e ja¹²mo líii² Jesús joongi 'wii¹¹³ júu³ tyú² tya¹ Dios Jmii¹²¹. 'In tsá² do jo mo gaun'goo²¹o 'in joo²¹ 'liii¹³ do, jon'gi gaun'goo²¹o 'in tsá² do 'in gajmee¹i tsá² 'in líii¹ la

lîi¹ 'in joo²¹ 'lîii³ do. Jo mo ga'ii²¹ 'in tsá² do 'e li² tya'a tya'tyí¹ 'si cwoo²¹ 'o 'ee. Joon gamáa³ 'na 'in tsá² do jiin¹ 'in joon tyá² 'u to² caan²¹ 'mo coon¹³ Jesús ce tséin¹ coon²¹ mil jiin²¹. ⁵Pe 'in 'lîi²¹² najóin¹ catyaai² do jo ijiin¹ 'in tún¹ ca mi tséin¹ coon²¹ mil jiin²¹ do. Joon 'e no-o nifu 'e gajjin¹ tsá² tún¹. ⁶iJlØ³ 'mo joon nicwa³ 'mo 'in nigajjin¹ 'in nifugi do! Jo júun² 'in tún² naa¹³ 'pe ilíin² 'in untsá² tya' Dios Jmii²¹ joongi tya' Cristo. Coon¹³ 'ii ityá² 'u to² coon²¹ mil jiin²¹.

⁷Joon mo gatséi¹ coon²¹ mil jiin²¹ joon ilaa¹ 'mo Satanás li 'yuui²¹² sijní¹. ⁸Joon tsatyiin¹ 'an tsá² too² la caain²¹ juncwii²¹, tsatyiin¹ 'an too² Gog coon¹³ Magog joon iuncaain²¹ jileei²¹ 'láa² tya'a itéen¹ 'in. Joon ti la ti too¹³ sá² nū¹ jmi'ñi³. ⁹Joon ngalíin² 'in la 'ui juncwii²¹ joon ngataai² cu'li¹ li néei¹ 'in tsaa¹ 'tsi Dios Jmii²¹ joon cu'li¹ 'e fuu²¹ do 'e 'iin²¹² 'in Dios 'áai¹. Pe Dios Jmii²¹ gadya² 'a jí² fu yá¹ juncwii²¹ 'e coon¹³ joon iuntyee¹ 'mo 'in tsá² do. ¹⁰Joon 'in 'lîii³, 'in gacon² 'on 'in tsá² do too², gangadyeei¹³ Dios 'ii tsi coon²¹ tyíia¹ lî¹ jí² caai¹³ azufre li nigaí² 'in joo²¹ 'lîii³ coon¹³ 'in nigajin² 'in 'e faa²¹ 'a júu³ tyá² tya' Dios pe jo jo¹. Joon do-o inii²¹ wúu¹ la 'woo¹ jmi¹ coon²¹ tØØ² 'mo.

**Li taai²¹² tsá² tyani
coon²¹ li sili²¹² taa²¹**

¹¹Joon gamóo³ 'oo coon²¹ li sili²¹² taa²¹ fee¹ 'áai¹. Gamáa³ 'na jon 'in tyíin¹ ni li sili²¹² do. Joon tyani 'in tyíin¹ ni li sili²¹² do jo ta² 'gi ni 'wó² jon 'gi nū¹ 'fú², yuun¹³ 'mo coonti tsu jo galisá² 'áan³ tya'a. ¹²Joon

gamáa³ 'na 'in najúin¹ 'in cøøi¹³ tiin¹³ 'in pi³ teen¹ 'in tyani Dios Jmii²¹. Joon 'e jí² do roon¹ 'on sinii¹³ joon ganá¹ coongi jí² li taain²¹² jileei²¹ 'in cwo¹ 'o Jesús juncwii²¹ 'múui² tya'a. Joon gajmaa¹ 'a 'ii²¹ tya' 'in najóin¹ do jiin¹³ la nigajmaa¹ 'a jiin¹³ la taa¹³ 'e jí² do. ¹³Galisá² 'ii²¹ tya' jilee²¹ 'mo jiin¹³ la nigajmaa¹ 'a. Galisá² 'ii²¹ tya' 'in najóin¹ tsi jmi'ñi³ la joon jon galisá² 'ii²¹ tya' 'in najóin¹ la mo jéei¹ coon¹³ taain²¹² li taai² 'lîi²¹². ¹⁴Joon 'mó¹ coon¹³ li taai² 'in najóin¹ gaí² tsi tyíia¹ lî¹ jí². Joon mi 'í² tsá² 'e tyíia¹ do 'e lawa'a 'e najóin¹ tún² naa¹³. ¹⁵Joon fu do-o ipii¹ 'in Dios jileei²¹ 'in jo taain²¹² 'e jí² do li taain²¹² jileei²¹ 'in cwo¹ 'o Jesús juncwii²¹ 'múui² tya'a.

**Mi lisá² nū¹ 'fú² 'múui² coon¹³ ni
cwoo¹³ juncwii²¹ 'múui²**

21 Joon gamóo³ 'oo coon²¹ nū¹ 'fú² 'múui² coon¹³ coon²¹ ni cwoo¹³ juncwii²¹ 'múui² tsu nitsé² 'mo 'e nū¹ 'fú² nifu coon¹³ ni cwoo¹³ juncwii²¹ nifu. Joon jo 'ee jmi'ñi³ sá² 'gi. ²Joon jna-a, Wó³, gamóo³ 'oo gajgo¹ 'o coon²¹ fuu²¹ nicwaa¹³ 'e sii²¹ Jerusalén 'múui². Gajgo¹ 'o fu nū¹ 'fú² li tyíin¹ Dios Jmii²¹. 'Ya² 'gi 'áai¹ 'e fuu²¹ do lawa jaain²¹ simí² nináa¹ tyá² siin¹³ 'in 'ya² 'gi icui² cwoo²¹ 'o. ³Joon ganúu³ 'uun coon²¹ júu³ tá² jó² fu nū¹ 'fú² 'e jin²:

—JØØ² 'du, taan¹ 'mo Dios Jmii²¹ jee²¹¹ tsá². Joon itéin¹ caan²¹ 'mo coon¹³. Joon ilíi² 'in tsá² tya' Dios Jmii²¹ 'in tsá² taain²¹² juncwii²¹ joon Dios Jmii²¹ 'ñā'a itéin¹ jee²¹² tsá², ilíi² 'in Dios tya' 'in tsá² do. ⁴Joon Dios Jmii²¹ iuntyuun¹ 'an

jilaa²¹ jmi²¹ tuun²¹ un²¹ tsá².
Joon jo 'ee²¹ júin¹gi tsá² jon'gi tyi²gi
tsá² jon'gi xuui²¹²gi-tsi jon'gi ní²gi
wúu¹ tya'a 'e cuu¹ tya'a tsu jilaa²¹ 'e
sá² la mo jéei¹³ ningí²mo.

⁵Joon 'in tyíin¹ li sili²¹² do
gajin²in:

—Jøø²¹ø, jmóo³oo 'e 'múui² jilaa²¹
'e sá².

Jin²o jon sii²¹i jna:

—Táan¹ ni mo'jí² 'e júu³ lo tsu 'e
júu³ lo júu³ la ja²mo joon jo lí²
'náai².

⁶Joongi jin²in sii²¹i jna:

—Nasi'yee²¹mo jilaa²¹a. Jna-a 'in
nifu la joon jon li tyéi¹. Lawa letra
A líi¹na la joon jon letra Z. Joon
wa seein²¹ tsá² 'in unjmuu², jna
icwóo³oo jmi²¹ tya' li 'ya² jmi²¹
icwo² juncwii²¹ tya' tsá² 'e jo 'ee
cíin¹ coonti. ⁷Joon jilee²¹ 'in líi¹
i'ii²¹ jilaa²¹ 'elo lawa'a tya'o. Joon
jna-a ilíi²na Dios Jmii²¹ tya'a joon
'ii ilíi²in yuun²¹ tyiia. ⁸Pe tsalín²
'in catyaa² tsi tyíia¹ lí¹ jí² caai¹³
azufre. Tsalín²mo jilee²¹ 'in 'goo²¹
coon¹³ 'in jo jo² líi². Tsalín²mo
jon jilee²¹ 'in nigali'lii¹³ coon¹³ 'in
nigajngaai¹³ tsá² coon¹³ 'in niga'láa¹
coon¹³ tsamí² coon¹³ tsañuu¹.
Tsalín²mo jon jilee²¹ tsalaai¹
coon¹³ jilee²¹ 'in nigaun'goo²¹o
dioses 'in gajméesi¹ tsá² coon¹³
jilee²¹ 'in cón² tsá² too². Jilee²¹ 'in
líi¹ la líi¹ 'ino itsalín² 'e tyíia¹ do
lí¹ jí² caai¹³ azufre. Joon li gatí² tún²
naa¹³ júun²in.

'E fuu²¹ Jerusalén 'múui²

⁹Joon gacwéi¹ jaain²¹ ángel jee²¹²
dyái¹ ángeles do 'in san¹ dyía¹ 'ú¹
pi¹³ røøi²¹ taa¹³ dyía¹ 'ii²¹ fa'í³ li
gatséi¹. Joon jin²in sii²¹i jna:

—Na¹ coon¹³ jna. I'e³ee 'ñu 'e
fuu²¹ li icwá² jilee²¹ 'in nigatyii¹³in
Jesús, 'in líi¹ Cordero do.

¹⁰Joon lawa 'e cíí³oo ngajée¹ 'in
ángel do jna coon²¹ yu¹ moo²¹ fee¹
ñíi¹ 'áai¹. Joon ga'e¹ jna 'e fuu²¹
nicwaa¹³ Jerusalén 'e gajgó² fu
ññ'fú² li tyíin¹ Dios Jmii²¹. ¹¹Joon 'e
fuu²¹ do jná² joo²¹ coon¹³ jilaa²¹ 'e
'ya²gi tya' Dios Jmii²¹. Jii¹ 'e fuu²¹
do la jii¹ cuun²¹² 'e 'moo³ 'áai¹. La
jii¹ cuun²¹² jaspe jii¹ joon jnee¹ la
jnee¹ cuun²¹² jii¹ cristal. ¹²Joon ce
cul'i si²gon 'oo²¹ fee¹ ñíi¹. Joon 'e
'oo²¹ do jée¹i dyatun¹ 'oo² li tsataai²¹²
tsá². Joon teen¹in jmai² jaain²¹
ángel la coon²¹ 'oo² li tsataai²¹² tsá².
Joon 'e jni'oo² do taa¹³ 'e sii²¹ ji
dyatun¹ poo²¹² tsá² seein²¹ Israel.
¹³Joon sá² 'ni¹ 'oo² li tsataai²¹² tsá²
lí¹ caai¹ li 'yéei² ñí¹. Sá² jon 'ni¹ 'oo²
li tsataai²¹² tsá² lí¹ caai¹ tooin²¹² li
'yéei² ñí¹. Sá² jon 'ni¹ 'oo² li tsataai²¹²
tsá² lí¹ caai¹ tsáa¹ li 'yéei² ñí¹. Sá²
jon 'ni¹ 'oo² li tsataai²¹² tsá² lí¹ caai¹
li yooiin¹³ ñí¹. ¹⁴Joon 'e 'oo²¹ tya'
fuu²¹ do si² ni dyatun¹ po¹³ cuun²¹²
'e lí¹ lawa tiifuu²¹. Joon 'e tiifuu²¹ do
taa¹³ 'e sii²¹ ji dyatuuin¹ apóstoles
tya' Jesús.

¹⁵Joon 'in ángel do 'in gafée²¹²i
jna san²an coon²¹ sii² lí¹ cwanáa¹
ityiia²¹ 'ii²¹ tya' 'e fuu²¹ do. Ityiia²¹
'ii²¹ jilaa²¹ fuu²¹ do coon¹³ 'oo² li
tsataai²¹² tsá² coon¹³ 'e 'oo²¹ do.
¹⁶'E fuu²¹ do lí¹ tyún² tyuui¹³ joon
coon²¹ røø²¹ cwaa²¹ la coon¹³ lí¹ 'ú².
Joon mo gatyaa¹ 'ido 'ii²¹ gatí² tún²
mil tsi tún² cíein¹³ kilómetros. Joon
coon²¹ røø²¹ cwaa²¹ la coon¹³ lí¹ 'ú²
la coon¹³ lí¹ ñíi¹. ¹⁷Joon gatyaa¹ 'ido
'ii²¹ tya' 'e 'oo²¹ do lí¹ ñíi¹ joon gatí²
coon²¹ cíein¹³ tsi tunlo¹ tyún² lí². 'In

ángel do gatyaa¹ 'ii'²¹ coon¹³ lɛ² tya' cwáa¹ tsañuu¹.

¹⁸Joon 'e 'oo²¹ do lɛ¹ jmai² jaspe. Joon 'e fuu²¹ do lɛ¹ jmai² cwanáa¹ 'e li la li sɛ³ jii¹. ¹⁹Joon tiifuu²¹ do taa¹³ jilaa²¹ nii² cuun²¹² 'moo¹³. 'E tiifuu²¹ nifú² taa¹³ cuun²¹² jaspe, 'e tiifuu²¹ li tɛ² tún² taa¹³ cuun²¹² zafiro, 'e tɛ² nɛ¹ taa¹³ cuun²¹² ágate, 'e tɛ² tyún² taa¹³ cuun²¹² esmeralda, ²⁰'e tɛ² ná² taa¹³ cuun²¹² ónice, 'e tɛ² jnúu² taa¹³ cuun²¹² cornalina, 'e tɛ² dyá¹ taa¹³ cuun²¹² crisólito, 'e tɛ² jná² taa¹³ cuun²¹² berilo, 'e tɛ² ná² taa¹³ cuun²¹² topacio, 'e tɛ² dyá² taa¹³ cuun²¹² crisoprasa, 'e tɛ² dyacoon²¹ taa¹³ cuun²¹² jacinto, joon 'e tɛ² dyatun¹ taa¹³ cuun²¹² amatista. La coon²¹ fúu¹ tiifuu²¹ do taa¹³ cuun²¹² xiia²¹. ²¹Joon 'e dyatun¹ jni'oo² do lɛ¹ jmai² perla, coon²¹ perla la coon²¹ jni'oo²¹ do. Joon 'e fu¹ tyiin²gi 'e ngó¹ jee²¹² 'nú¹ do lɛ¹ jmai² cwanáa¹ 'e li la li sɛ³ jii¹.

²²Joon jiin¹³ coon²¹ cwo¹ jo gamóo³oo si² tsi fuu²¹ do tsu Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹, 'in lii¹ jilaa²¹ 'e 'iin²¹², coon¹³ Jesús 'in líii¹ Cordero líi¹ lawa cwo¹ tya'a. ²³Joon 'e fuu²¹ do jo 'néi²gi ñi¹ 'e cwó² 'yiia²¹ jon'gi sii²¹ tsu jná² joo²¹ tya' Dios Jmii²¹ coon¹³ 'in Cordero do cwo¹o 'yiia²¹ tya'a. ²⁴Joon ingi¹ jileei²¹ 'in nigateei¹³ jee²¹² li jná² joo²¹ 'e fuu²¹ do. Joon jileei²¹ róo¹³ taain²¹² juncwii²¹ icwó² 'e fuu²¹ do jilaa²¹ 'e 'ya²gi tya'a coon¹³ jilaa²¹ yujúui³. ²⁵Joon 'e 'oo² li tsataai²¹² tsá² jo sijni¹ li' jmi¹ joon jo 'ee nuu²¹ ilisá² tya' 'e fuu²¹ do. ²⁶Joon 'e fuu²¹ do i'áa¹ jilaa²¹ 'e 'ya²gi coon¹³ jilaa²¹ 'yujúui³ tya' tsá² taain²¹² juncwii²¹. ²⁷Joon jiin¹³ jaain²¹ 'in

róo¹³ tsaa² itsatáa¹ 'e fuu²¹ do. Jon'gi itsatáa¹ 'in jmoo¹o 'e loo¹ owa 'in cón² tsá² too² 'ee. Jiin¹³ 'in taan²¹² 'in ni jɛ² tya' Cordero, 'e jí² taain²¹² jileei²¹ 'in cwo¹o Jesús juncwii²¹ 'múui² tya'a 'itsatáa¹ 'e fuu²¹ do.

22 Joon 'in ángel do ga'e² jna coon²¹ jmi²¹ fee¹ pii¹, jmi²¹ ilicwó² juncwii²¹ tya' tsá² 'e yeei²¹ li sili²¹² tya' Dios coon¹³ 'in Cordero do. Pii¹ 'e jmi²¹ do 'e li la li cuun²¹² jii¹ cristal. ²Joon 'e 'mó² 'e cwó² juncwii²¹ tya' tsá² gacwaain²¹ tuntsa' jee²¹² 'e fu¹ tyiin²gi tya' fuu²¹ do. La joon jon je tún² taain²¹ 'e jmi²¹ fee¹ do gacwaain²¹ 'e 'mó² do. Joon dyatun¹ naa¹³ la coon²¹ jiin²¹ cwo¹ 'oofuu²¹ tya'a. Joon 'e mo³ tya' 'e 'mó² do 'ii³mo to² tya' 'e láai² tsá² taain²¹² juncwii²¹. ³Joon fu 'e fuu²¹ do jo 'e sá²gi wa'a jo tɛ²-tsi Dios, tsu do-o si² li sili²¹² tya' Dios Jmii²¹ coon¹³ 'in Cordero joon 'in jmoo¹o la to² tyu²u iun'goo²¹o 'ii. ⁴Joon iní² níi¹, joon tya'tyi² toon¹on 'e sii²¹ 'ii²¹. ⁵Joon jo nuu²¹gi do. Joon 'in néei¹ do jo jí² 'ná¹ son²gi jon'gi 'yiia²¹ tya' ñi¹ 'ná¹ tsu Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹ icwó² jná² joo²¹ tya' 'in tsá² do. Joon ityu²u to² coon²¹ tɔø²mo.

Ti li jó¹ Jesucristo

⁶Joon 'in ángel do jin²in sii²¹i jna: —'E ja²mo 'e júu³ lo joon jo 'náí². Ña'ñu¹u' Dios Jmii²¹ gasii¹ 'in ángel tya'a ja'e² tsá² tya'a jilaa²¹ ilɛ² la jmoono. 'I-i Dios tya' 'in tsá² 'in gacwó¹ júu³ tyá² tya' Dios calií.

⁷—iJmoono igó³oo! —jin² Jesús. iJløø³mo jileei²¹ 'in jmoo¹o nuu¹³un 'e júu³ tya' Dios Jmii²¹ taa¹³ 'e jí² lo!

⁸Joon jna-a, Wó³, ganúu³uun
joon gamóo³oo jilaa²¹ 'elo. Joon
mo ngayuui¹³ núu³uun joongi
gamóo³oo gasii²¹ii wojní³ii tyani
'in ángel 'in ga'e²e jna 'iin²¹²na
iun'góo³oo 'ii. ⁹Pe 'ii gajin²in sii²¹i
jna:

—Jo jmoo²o la no. Tsu jmóo³oo
jiin¹³ la to² tyu² Dios Jmii²¹ jiin¹³
la jmóo² 'nu coon¹³ 'in catyaa²
tsaru¹u 'in faa²¹a cwáain¹ tya' Dios
coon¹³ jileei²¹ 'in jmoo¹o jiin¹³ la
jin² ni jí² lo. Cwoun'goo²o jiin¹³
Dios.

¹⁰Jin²o jon sii²¹i jna:

—Jo 'ma²¹a 'uui²¹ 'e júu³ tya'
Dios Jmii²¹ 'e taa¹³ 'e jí² do tsu
ti li tyé¹mo jiin¹³ la jin² ni jí² do.

¹¹La 'ii²¹² joon 'in jmoo¹o 'e gó²
ijmá¹gi 'e gó². Joon 'in ni'leei²¹ joon
li 'un'leei²¹gi 'ña'a joon 'in tyúi¹
ijmá¹gi 'e tyú² joon 'in tsaa¹-tsi Dios
ityiia¹gi-tsi Dios.

¹²—Ja²mo —jin² Jesús—, igóo³oo
la jmoono, joon tyáan³aan 'e
cwo³oo tsá² jiin¹³ la nigajmaa¹a.

¹³Jna-a 'in nifu jna-a jon li tyeei²¹.
Jna-a li ga'láa² 'wii²¹² coon¹³ li
gatséi¹. Líi¹na letra A, líi¹na jon
letra Z —jin² Jesús.

¹⁴'Jløø³mo jileei²¹ 'in ron²
siin¹³in coon¹³ la joon 'e tii²i 'e
cuu²¹u 'oofuu²¹ tya' 'e mó² 'e
cwó² juncwii²¹ tya' tsá². La joon
lí² tsatáa¹i 'e 'oo² li tsataa²¹² tsá² 'e
fuu²¹ do. ¹⁵Pe caluu ijan² 'in jo jo¹
líi² coon¹³ 'in tii²i júu³ loo¹. Ijan²
caluu jon 'in 'laa¹a coon¹³ tsamí²
coon¹³ tsañu¹. La joon jon 'in
jngaai¹³ tsá² coon¹³ 'in un'goo²¹o

dioses tya'a 'in gajmeei¹ tsá² jo lí²
tsatáa¹i. Jo lí² tsatáa¹i jon 'in tí²-tsi
júu³ tajuu²¹ joon 'in cón² tsá² too² —
gajin² Jesús.

Jin²o jon:

¹⁶—Jna-a, Jesús, gasíi²na ángeles
tyiia ijmáa¹a júu³ jilaa²¹ 'elo tya' 'in
jai² líi² jna. Jna-a líi¹na jmóo³ tya'
'líi²¹² róøi¹³ David, líi¹moo jon jún²
tya'a. Líi¹na jon 'in núu¹ 'in 'íi²i mo
'aa²¹.

¹⁷'In Espíritu Tyú² tya' Dios Jmii²¹
jin²in, la joon jin²in 'in tsá² 'in líi¹
lawa'a tsamí² tya' 'in Cordero do:

—iNa¹!

Joon jileei²¹ 'in núu²un júu³ tya'a
jin²in:

—iNa¹!

Ñilíin²naa' jilee²¹naa' 'in unjmíi¹.
Ñilíin²naa' jilee²¹naa' 'in 'iin²¹²in
'uun²¹ jmií²¹ 'e cwoo¹o juncwii²¹ tya'
tsá² 'e jo 'e 'laa¹³ tyíin¹.

¹⁸Joon la joon fuu²¹²uu 'naa'
jilee²¹naa' 'in ganúu²un júu³ taa¹³ 'e
jí² lo: Wana seein²¹ 'in un'láai² 'e jí²
lo iun'láai² Dios Jmii²¹ tya'a jilaa²¹
fa'i³ 'e taa¹³ jí² lo. ¹⁹Joon wana tyii²
tsá² júu³ 'ee taa¹³ jí² lo Dios Jmii²¹
ityí¹ 'e sii²¹ 'ii 'e jí² taain²¹² jileei²¹
'in cwo¹o Jesús juncwii²¹ 'múui²
tya'a. Joon jo lí² tsatáai² 'e fuu²¹ do
nicwaa¹³. Jo 'ii²¹i 'e tyú² taa¹³ 'e jí²
lo tya'a.

²⁰Joon 'in jmá¹ júu³ la joon jin²in:
—E la ja²mo, la jmoono igóo³oo
—jin² Jesús.

—Amén. iNa¹, Ña'ñu¹u' Jesucristo!
—jin² 'in catyaa².

²¹Cwouncwaa¹³ Ña'ñu¹u'
Jesucristo jilee²¹naa'. Amén.